

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh

Kayapó New Testament

Contents

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.	1
Makô memã Jeju'ã ujarênh ne ja.	87
Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarênh ne ja.	133
Djuão memã Jeju'ã ujarênh rax ne ja.	219
Metĩndjwýnh Karô kute meo ba'ã ujarênh ne ja.	275
Paur kute Rômakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.	348
Paur kute Kôritukam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.	391
Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.	431
Paur kute Garaxakam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.	458
Paur kute Epexukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.	474
Paur kute Pírpukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.	489
Paur kute Korxikam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.	499
Paur Kute Texarôníkakam me jamã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.	510
Paur kute Texarôníkakam me jamã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.	518
Paur kute Ximoximã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.	523
Paur kute Ximoximã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.	535
Paur kute Xitumã pi'ôk no'ôk ne ja.	543
Paur kute Píremômã pi'ôk no'ôk ne ja.	548
Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'ôk no'ôk ne ja.	551
Xijagu kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.	581
Pedru kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.	591
Pedru kute memã atãri pi'ôk no'ôk ne ja.	603
Djuão kute memã pi'ôk kumrêx no'ôk ne ja.	610
Djuão kute atãri pi'ôk no'ôk ne ja.	621
Djuão kute pi'ôko ino rer no'ôk ne ja.	623
Djuda kute memã pi'ôk no'ôk ne ja.	625
Mýjja apôx kêtri kukãm 'ã ujarênh ne ja.	629

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabēn Ny Jarēnh

New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

Language: Kayapó

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

c28785f8-b171-5740-90e7-9f5ad0d01de1

ISBN: 978-1-5313-0666-3

Matêu memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Matêu ne prïne Jeju'ã ajarê, rwÿk djà kraxrùm ne 'ã ujarênh tèn àbir djàmã kumê. Matêubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'õ. Nãm bënjadwÿr bajtemmã pi'ók kaprío atom djàkam nhÿ nhyam kam Jeju kum kabên nhyam tu kum iren kam mã Jejukôt ajkamê. Kôt bikamênh tèm rá'ã nhyam Jeju wabi. Nhyam kam prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'ók no'ók ne. Kute Jeju pykabê ar bari noo omũnh ne amako kute mar kôt ne gwaj bamã 'ã pi'ók no'ók ne.

Matêu nhidji 'õdjwÿbê ne Rewi.

Jeju nHINGÊT'ã UJARÊNH KADJY NE JA.

Ruk 3.23

1 Ba, ibê Matêu ne ba pi'ókkam ar amã ikabên jarê. Dja ba ar amã Jeju Kritu'ã ajarê. Metĩndjwÿnh ne 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mē. Kute 'ã Bënjadwÿrbê kumkati mēnhkôt ne me Jejumã Kritu jarê. Dja ba Jeju Kritu nHINGÊT kumrêx'ã ar amã ajarê. Aben whitepã ar amã ingêt djàri arênh tē. O tèn arÿm 'ã ar amã pi'ók no'ók gar arên ama. Jeju nHINGÊTBÊ ne Dawi. Ne ingêt 'õdjwÿbê Abraão.

² Ingêt Abraão ne Idjak dji.

Idjak dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djako dji.

Djako dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba: nhyam kam arÿm aben kukãm Djudamē kamy ar adjuw.

Djudamē kamy ar adjuw nhyam ar arÿm apôx. Apôx ne kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

³ Nhyam kam Djuda arÿm Tamaremã Perêmê Djera ar adjuw.

Perêmê Djera ar adjuw nhyam ar arÿm apôx. Apôx ne arÿm abatàn̄h ne ar

ba. Ar ba: nhyam kam Perê arÿm Êrô dji.

Êrô dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Arão dji.

Arão dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

⁴ Ar ba:n kam arÿm Amĩnadabi dji.

Amĩnadabi dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Naxô dji.

Naxô dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Xamão dji.

Xamão dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

⁵ Ar ba:n kam arÿm Rabemã Bôadji dji. Bôadji dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Ruximã Ôbet dji.

Ôbet dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm Djexe dji.

Djexe dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

⁶ Ar ba:n kam arÿm Dawi dji.

Dawi dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n kam arÿm kubê bënjadwÿr rax. Ar ba:n kam arÿm Urij prômã Xaromão dji.

Xaromão dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

⁷ Ar ba:n kam arÿm Robowão dji.

Robowão dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n arÿm Abij dji.

Abij dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n arÿm Adja dji.

Adja dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba.

⁸ Ar ba:n arÿm Djoxapa dji.

Djoxapa dji nhyam arÿm kato. Katon kam arÿm abatàn̄h ne ar ba. Ar ba:n arÿm Djorão dji.

Djorão dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Udji dji.

Udji dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba.

⁹ Ar ba:n arým Djotão dji.

Djotão dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Djotão ar ba:n arým Akadji dji.

Akadji dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Edjekij dji.

Edjekij dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.

¹⁰ Ar ba:n arým Manaxe dji.

Manaxe dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Amõ dji.

Amõ dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Djoxij dji.

Djoxij dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.

¹¹ Ar ba:n arým Djekonijmẽ kamy ar adjuw.

Djekonijmẽ kamy ar adjuw nhyr ar arým apõx. Apõx ne kam arým abatànñ ne ar ba. Nhyr kam me kurẽ djwýnh arým mebẽ idjaer'ýr prõt ne kam me pa 'amýn meo mõ. Me pardja'ã meo mõ. Kríraxbẽ Babirõnij'ýr meo mõn meo bõx.

¹² Nhyr me kríraxbẽ Babirõnijkam ar ba: nhyr kam Djekonij arým Xarati dji.

Xarati dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Djorba dji.

Djorba dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.

¹³ Ar ba:n arým Abidji dji.

Abidji dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Eriki dji.

Eriki dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Adjõ dji.

Adjõ dji nhyr arým kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.

¹⁴ Ar ba:n arým Xadoki dji.

Xadoki dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Akí dji.

Akí dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Eriju dji.

Eriju dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba.

¹⁵ Ar ba:n arým Erijdõ dji.

Erijdõ dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Matã dji.

Matã dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ar ba:n arým Djako dji.

Djako dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba.

¹⁶ Ar ba:n arým Jõdje dji.

Jõdje dji nhyr arým kato. Katon arým abatànñ ne ar ba. Ne kam arým kubẽ Marij mjên.

Ne kam arým Jeju'ýr o bõx. Marij kurým ne arým Jeju kato. Katon kam arým abatànñ ne ar ba.

Be, Jeju nhingêt'ã ujarênñ ne ja. Jejujubẽ ne me õ Bënjadjwýrbẽ kumkati. Kubẽ ne Kritu.

¹⁷ Be, Abraõ krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nhipã ar'ã akre: nhyr ar kute 14 pyrãk ne aben djõ'ã apõx nhyr me kam Dawi'ýr o bõx. Nhyr kam Dawi krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nhipã ar'ã akre: nhyr ajte ar kute 14 pyrãk ne aben djõ'ã apõx. Nhyr me kam arým me kurẽ djwýnh kute mebẽ idjaer pytar'ýr o bõx. Me me utàn kríraxbẽ Babirõnij'ýr meo bõx. Nhyr kam me krakam kra mã aben djõ'ã apõx. Nhyr me aben nhipã ar'ã akre: nhyr ajte ar kute 14 pyrãk

ne aben djô'ã apôx. Nhyim me kam arým Kritu'ÿr o bôx. Metîndjwýnh kute 'ã Bënjadjwýrbê kumkati mênhkôt ne me kum Kritu jarê.

Jeju nã kurûm kator kadjy ne ja.

Ruk 1.26

¹⁸ Jakam dja ba Jeju Kritu kator'ã ajarê. Nã kurûm kator'ã ajarê. Nãbê ne Marij. Metîndjwýnh Karô ne Marij'ÿr bôx nhyim arým tujarô. Marij tujarô kêtri ne Jôdje arým amim kum kabên nhyim me kunî kuma. Nãm amim kum kabên kajgobit. Kraxje kute o nôr kêt. Nhyim kam arým tujarô. Tujarô nhyim arým omû. ¹⁹ Ne kam bit kute kangamã. Jôdje mexkam bit kute me kãxã kangamãn amim karôo nhÿn amim,

—Ne ba ren me krãptî nhípôkri kanga nhyim ren me arým kam ngryk ne. Ba me krãptî kãxã kanga. Nãm ã mexkam amim ane. ²⁰ Nãm ã amim anhÿro nhÿn kam nôn arým ngôr. Ngôr nhyim aêrbê Bënjadjwýr djwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ô arým 'ÿr bôx nhyim ôtkam arým omû. Nhyim kum,

—Jôdje, Dawi tamdjwý, arým aprô tujarôkam kwãrîk wãnh adjumar punu kêt. Mrãmri dja ga î tu 'ÿr amôrkumrêx. Djãm axwe? Kati. Metîndjwýnh Karô ne 'ÿr bôx nhyim arým tujarô. ²¹ Dja kra ruw ga kam kum Jeju jarê. Mÿkam dja ga kum ja jarê? Bir, dja ô me wýnh axwebê me utã. Kam dja ga kum Jeju jarê. Nãm ã Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh'ô Jôdjemã ane. Mÿj'ã ne idjibê Jeju amijakre? Bir, me utãr djwýnh'ã ne amijakre.

²²⁻²³ Amrêbê: ne Bënjadjwýr djwýnh Jeju nã tujarô'ã ajarê. Kabên jarênh djwýnhmã 'ã ajarê. Nhyim arým kukwakam me bakukãmãremã kum, “Me kurerer'ô, me'ô kraxje kute o nôr kêtja dja arým tujarô nhyim î kra ruw.

Nhyim me arým idji'ã abenmã kum, ‘Emane’, anhÿro ba.”

Nãm ã kabên jarênh djwýnh Bënjadjwýr djwýnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyim kam me aben djô'ã arênhomô:n arênhomôr tamtã arým 'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju nã katon arým abatãnh ne ar ba. Ar ba:n arým tujarôkumrêx. Kraxje me'ô kute o nôr kêt kam arým tujarôkumrêx. Me kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt arým ã tujarôo ane. Kabên jarênh djwýnh ne me bakukãmãremã kum,

—Nhyim me arým idji'ã abenmã kum, “Emane”, anhÿro ba. Be, ne ren me me bakabênkôt idjibê Emane'ã abenmã kum,

—Kubê ne me banhô Metîndjwýnh. Me banhô Metîndjwýnh arým me baro'ã ar ba. Nãm ã kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã ane.

²⁴ Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh prô'ã Jôdjemã karôn arým kum karô pa. Nhyim arým krã kato. Ne kam arým kabên kôt prô'ÿr mô. ²⁵ Nãm 'ÿr môr kajgon ikô'ã ikwã kêt. Kra rwÿkkambit ne ikô'ã ikwã. Nãm 'ÿr môr kajgo nhyim kam arým kra kutewa ruw nhyim kumÿ. Kumÿ nhyim arým kum Jeju jarê.

Ar kute kanhêtire mar'ã ujarênh kadjy ne ja.

2 Ar kute kanhêtire mar ne ar myt apôx djã kurûm tẽ. Tẽ: nhyim arým akati krãptî apêx nhyim ar arým Djeruxarêkam bôx. Pykabê Djudêjakam krîraxbê Berêkam ne Jeju ruw. Bënjadjwýr raxbê Erodji memã ÿrri ne ruw. ² Ar kute kanhêtire mar Djeruxarêkam bôx ne arým me kukjêro tẽ. Ar memã kum,

—Nhÿnh ne me'ô prîreja? Dja kubê mebê idjaer nhô Bënjadjwýr rax. Kanhêtire kute rwÿk'ã amijakre ne bar arým omû. Myt apôx djã'ãnh ne bar omün kam amrê 'ÿr tẽn arým bôx. Ije kum rax jarênhmã bôx, ane. Nãm ar ã memã an-

hÿro tēmo ane. ³ Memã anhÿro tē: nhym arÿm bēnjadjwÿr raxbê Erodji kuma, me kute ar arēnhja ma. Kuman arÿm axwe: umar ne. Djeruxarēkam me kunīdjwÿ axwe: umar ne. ⁴ Nhym kam Erodji arÿm amiwÿr me rÿnh 'uw. Me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē Mōjdjē kukràdjà mar djwÿnhmē amiwÿr me ku'uw ne amijã meo akuprō. Ne kam arÿm abej me kukjēro nhÿn memã kum,

—Nhÿnh ne Kritu rwÿkmã? Nhÿnh ne Kritu rwÿk djàja? ane. Metīndjwÿnh kute 'ã Bēnjadjwÿrbê kumkati mēnhkōt ne me kum Kritu jarē. ⁵ Nãm Erodji memã ane nhym me kum,

—Pykabê Djudējakam krībē Berēkam ne rwÿk djà. ⁶ Amrēbē: ne Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnhmã arē. Kritu rwÿk djà'ã kum ajarē. Nhym kukwakam me bakukãmāremã 'ã ajarē. Me krīmã arēn kum,

“Pykabê Djudējakam krībē Berē, amã ne ba ikabēn ne. Djãm Djudējakam akajgo got?

Abē bēnjadjwÿr rax pyrāk. Djudējakam me bēnjadjwÿr kunī dja amã arax jarē. Mÿkam?

Bir, akam dja me'ō prīre ruw ne ĩ arÿm bēnjadjwÿr rax. Ne arÿm inhō mebē idjaer pumūn meo ba.

Dja meo ba kute mrāmri ne mrykī'ātomtio ba djwÿnh kute ō mryo ba pyrāk”, ane.

Nãm kabēn jarēnh djwÿnh ã me bakukãmāremã anen arÿm 'ã pi'ōk no'ōk ne. Ga, Berēkam Kritu rwÿkja pumū. Pi'ōk jakōt ne bar arÿm omū. Nãm me rÿnh ã Erodjimã ane. ⁷ Nhym kam bēnjadjwÿr Erodji amipdjun amiwÿr ar kute kanhētire mar 'uw nhym ar arÿm 'ÿr bōx. 'ÿr bōx nhym me kãxã arkum,

—Nhÿnhjakam ne kanhētire amirīt djà? Mÿj ne kanhētire kute amirīt'ã amex kute? ane. Nhym ar arÿm prīne kum arē. ⁸ Nhym kam arÿm Berēmã ar anon arkum,

—Aje. Dja gar tēn prīne me'ō prīre jabej ne kum akato. Kum akaton on amrē iwÿr tēn imã 'ã ajarē. Badjwÿ 'ÿr itēm ne ije kum rax jarēnh prānkumrēx. Aj mã, ane.

⁹ Nhym ar bēnjadjwÿr rax kabēn mar pan arÿm 'ÿr tē. 'ÿr tē: nhym ar aērbē kanhētireja mō. Tām ne ar myt apōx djà'ānh omū. Arÿm ar kukām mō. Nãm ar kukām mō:n arÿm iby arek wajēt. Prīre rwÿkja nhiby arek wajēt nhym ar arÿm omū. ¹⁰ Omūn arÿm kī:nhkumrēx. ¹¹ Ne kōt tē:n arÿm ũrkwã'ÿr bōx. Ne kam arÿm wadjàn prīreja pumū. Nã Marij ne kumÿn o nhÿ nhym ar omū. Ne kam amikajgo man arÿm amijo ngriren parbē tu mÿrbē rôrōk ne. Parbē kum rax jarēnho ikwã. Ne kam arÿm kãjmã krīn arÿm nēkrēx 'āpre bōn kum adjuw. Kēn karÿrmē pī djur, me kute kuwykam rēnh nhym kudjÿjamē me kudjÿ djàbē mirajamē ne ar kum adjuw. ¹² Ne kam kãjmã djan pry 'ōdjwÿ kōt akubyn ar ō pykamã tē. Me'ō ne ar biptirkam arkum,

—Kwārīk wānh akubyn Erodji'ÿr atēm kēt, ane nhym kam ar akubyn Erodji jaà'ã tē. Tē:n arÿm ar ō pykakam bōx.

Jōdje kute Edjitu'ÿr Jejuo kator kadjy ne ja.

¹³ Nãm ar kute kanhētire marja tē nhym kam Jōdje arÿm ngōr. Ngōr nhym ē, arÿm Metīndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh'ō bōx ne kum,

—Kãjmã djan amibēx ne prīremē nã aro akaton amū pykabē Edjitemã aro tē. Erodji kute prīre bīnmã kute abej 'ÿr. Dja gar Edjitemã tēn bōx ne arek kam ar aba. Ije amã arēnhkambit dja gar akubyn tē, ane. ¹⁴ Nãm kum ane nhym arÿm kãjmã dja. Nhym akamãt kō rã'ã nhym arÿm prīremē nã aro tē. Pykabē Edjitu'ÿr ne aro tēn aro bōx. Ne kam ar arek kam ar ba. ¹⁵ Amrēbē: ne Bēnjadjwÿr djwÿnh ar Edjitu'ÿr tēm'ã ajarē. Kabēn jarēnh

djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhyr arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum, “Bênjadwÿr djwÿnh ne me amã, ‘Ba ne ba ikra 'uw nhyr arÿm Edjitu kurÿm kato.’ Nãm ã me amã ane.”

Nãm ã kabên jarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djô'ã arênh mô:n arênh môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jôdje ar arÿm Edjitu'ÿr tẽ. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ar arÿm Edjitu'ÿr tẽ. Arÿm Erodji tykkambit dja ar akubyn Edjitu kurÿm tẽ.

¹⁶ Jôdje ar Edjitu'ÿr tẽ nhyr Erodji arÿm ar kute kanhêtire marja ma. Ne kam amim,

—Je tô mÿkam ne ar imã 'êx ne iwÿr bôx kêt? ane. Nãm anen arÿm ngyr:k ne. Ne amim,

—Amÿ akati ja'ã ne ar kute kanhêtire mar imã, “Bênjadwÿr rwÿk ny'ã kanhêtire katorja'ã ne arÿm amex amãnhkrut apêx bar omÿ”, ane. Be, kanhêtire kator'ã amex amãnhkrut apêx kôt godja bênjadwÿr rwÿk ny'ã arÿm amex amãnhkrut ne apêx jabej. Nãm ã amim anen arÿm ô krãkamngônhmã kum,

—Me on Berêkam me prÿre nhimex. Bu'ã Berê nhô pyka kunikôtdjwÿ dja ga me me prÿre nhimex. Mybit dja ga me kunÿ nhimex. Me prÿre rwÿk'ã amex amãnhkrut apêx nhijukribit dja ga me me imex kêt, ane. Erodji ô krãkamngônhmã ane nhyr me arÿm me prÿre'ÿr môn me imexo mô. Me imexo môn arÿm me imex pa. Nhyr me arÿm amak djãje mÿro kumex. ¹⁷ Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh me mÿr kumex'ã ajarê. Kabên jarênh djwÿnhbê Djermimã 'ã ajarê. Nhyr arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

¹⁸ “Ota krîbê Ramakam me mu:w ne kãj bê amra:.

Rakeu krao amak djãje me mu:w.

Kra arÿm kubê kêtka me me te kute memã kaprÿ kwÿ ngrimã.”

Nãm ã kabên jarênh djwÿnh Metÿndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djô'ã arênh mô:n arênh môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tÿ:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me arÿm mÿro kumex. Krãkamngôn arÿm me prÿre nhimex ne nhyr me arÿm amak djãje mÿro kumex. Djermi kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt me arÿm ã mÿro ane.

Nadjare'ÿr akêx'ã ujarênh.

¹⁹ Jôdje ar Edjitungam ar ba: nhyr kam Erodji arÿm ty. Ty nhyr kam Jôdje arÿm biptiro nô. Biptiro nô nhyr Metÿndjwÿnh kadji mrãnh djwÿnh'ô arÿm kum amijo amirÿt ne kum,

²⁰ —Kãjmã djan prÿremê nã aro tẽ. Me abê idjaer nhô pyka'ÿr aro tẽ. Me kute bit prÿre bÿn prãmja ne me arÿm ty, ane. ²¹ Nhyr kam Jôdje arÿm kãjmã djan prÿremê nã aro tẽ. Aro tẽn amÿ mebê idjaer nhô pyka'ÿr aro tẽ. 'ÿr aro tẽ:n arÿm 'ÿr aro bôx. ²² 'ÿr aro bôx nhyr me arÿm kum,

—Erodji kra Akireu arÿm pykabê Djudêjakam bãm pãnh memã bênjadwÿr, ane. Nãm me Jôdjemã ane nhyr arÿm kum uman Djudêja'ÿr tẽn prãm kêt. Ne kam ôtkam me'ô arÿm nêje kukrà. Nhyr kuman arÿm pykabê Djudêja nhibej tẽn kam pykabê Garrêjakam bôx. ²³ Ne ajte tẽ:n arÿm krÿraxbê Nadjarekam bôx ne kam ar ba. Kam ar ba: nhyr kam Jeju arÿm kam abatãnh ne. Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh ja'ã ajarê. Jeju Nadjarekam abatãnh'ã ajarê. Kabên jarênh djwÿnhmã 'ã ajarê. Nhyr arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum, “Dja me abenmã 'ã, ‘Nadjarekam ne abatãnh djã', anhÿro ba.”

Nãm ã ujarênh djwÿnh Metÿndjwÿnh kukwakam me bakukãmãremã ane. Nhyr kam me aben djô'ã arênh mô:n

arêngo môr tâmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm 'ÿr o bôx nhyM Jeju arÿm Nadjarekam abatãnh ne. Me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt ne arÿm Nadjarekam abatãnh ne.

**Djuão kute Jeju kutêp
me akre'ã ujarênh.**

Mak 1.1; Ruk 3.1; Dju r 1.19

3 Jeju Nadjarekam ar ba: nhyM kam ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão arÿm bôx. Pykabê Djudêjakam kapôt kukritkam ne Djuão me akreo ba. Me ta ne me 'ÿr ban bôxo kumex nhyM ar me akreo ba. ²Nãm memã kum,

—Me amikam akaprÿren wãnh ajaxwemã anhiren Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Arÿm kãjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Djuão memã ane. ³Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh Djuão kukãm 'ã ajarê. 'Ã ujarênh djwÿnhbê Idjaijmã 'ã ajarê. NhyM arÿm kukwakam me bakukãmãremã kum,

“Me'õ dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kãj bê dja me akren memã kum, 'Me apa. Ê, on Bênjadjwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba. Kute mrãmri ne me kute bênjadjwÿr rax kutêp pryoadjwÿrja pyrãk', ane. Dja ã ujarênh djwÿnh Bênjadjwÿr djwÿnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij Djuão'ã me bakukãmãremã ane. NhyM kam me aben djô'ã arêngo mô:n arêngo môr tâmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tûmrãm 'ÿr o bôx nhyM Djuão arÿm kato. Me bakamingrãnyrekam katon arÿm ã me akreo bao ane. Metÿndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt Djuão arÿm katon ã me akreo ane.

⁴Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kÿ nhipêxo kubêkãnh angij ne mry kào amikrax pren krytkanhê kun

menh kangôo ikô. ⁵NhyM kam krÿrãxbê Djeruxarêkam me ja Djuão'ÿr bôxo dja. Bu'ã pykabê Djudêjakam me jadjwÿ Djuão'ÿr bôxo dja. Ngôbê Djodão bu'ã pykakam me jadjwÿ 'ÿr bôxo kume:x ne. Nãm me Djuão'ÿr ban bô:xo dja. ⁶Ne kam amijaxwe kôt amijarên memã kum, —Be, mrãmri ne ba ijaxwe tûm krãptÿ. Arÿm imã kÿnh kêt ne wãnh kum inhire, ane. NhyM kam ngô raxbê Djodãokam mã Metÿndjwÿnhmã me angij.

⁷NhyM kam mebê pardjêumê mebê xadjdjêumê krãptÿ arÿm Djuão'ÿr bôxo dja. NhyM me omûn memã kum,

—Me akamingrãny ne ga me abê iry. Mÿj me'õ got ne me amã Metÿndjwÿnh ngyrk nhô akati jarê ga me umaje iwÿr aprôt kajgo? ⁸On katàt amijo aba gê me mrãmri me amex jabej me amã kato. Mrãmri ga me amikam akaprÿren wãnh ajaxwemã anhiren aje Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej gê me me amã kato. Ne kam me akam kÿnhkumrêx kute mrãmri ne me kute pidjô djô mexmã apôx ne kam kÿnhja pyrãk. ⁹Kwãrik wãnh me anhôkre kadjwÿnhbê anhingêt kukãmãre Abraãoo adjãmra kêt ne amim,

—Me ba ne ba me ibê Abraão tãmdjwÿ. Dja Metÿndjwÿnh me ikam ngyrk kêt. Dja ba me te ijaxwe nhyM kam me inhingêt kukãmãre Abraãokôt Metÿndjwÿnh kum me ijabê ne me ijaxwekam me ijo bikênh kêtumrêx, ane. Kwãrik wãnh ga me ã anhÿr ar aba kêt. Kati. Ê, ba me amã arê. Dja ga me te abê Abraão tãmdjwÿ nhyM Metÿndjwÿnh tu me ajo ajkê, me ajaxwe pãnh tu me ajo ajkê. Ne ren kute ajte Abraão tãmdjwÿ prãm jabej ren tu kênjao itun o amim Abraão tãmdjwÿ nhipêx nhyM me ren tu katon kumex. ¹⁰Ê, mrãmri arÿm 'ÿr. Metÿndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhô akati arÿm 'ÿr. Kute mrãmri ne pidjô apÿnh abenkam ô kêt nhyM me kute kãr ne o mrãnh ne kute kuwykam rên-hja pyrãk. Arÿm ne Metÿndjwÿnh me ajã

pidjô djô kêt jakren arÿm me ajaxwe pân̄h kute me ajo bikên̄h 'ÿr. Dja me ajo môn̄ kuwykam me amê. Arÿm 'ÿr. Kute mrâmri ne me'ô kute pidjômã 'ÿr kadjy kute parbê kâxkrâkô mÿnh ne o âm pyrâk.

¹¹Mrâmri ba ne ba ngômãbit me ajangij. Ga me amikam akapriren wân̄h ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ba ngômãbit me ajangij. Nhyam be, itotokbê ne me'ô bôxmã. Me'ô tãm ne raxo kute amũ ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ÿr ibikamên̄h prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inhibôn̄ ije kum parkã 'ã pre bôn̄h ne o itêm prãmje. Be, âm irax ba ren arÿm kum apê. Nhyam be, kati. Âm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãm ne arÿm bôx 'ÿr. Djãm ngômã kute me ajangiênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metîndjwÿnh Karô jano. Katât me aje amijo ababit'ÿr dja ano kute me ajo bamã. Ne kam me ajaxweja kute kuwymã me arên̄hmã. ¹²Gêdja bôx ne kam kute mrâmri ne me kute kôtyk byr ne o kute bãygogore ka'uk ne kute kam mûm 'ynhĩ, 'y mexjao atom ne kam kute 'ÿkâjao têm ne kute kuwykam mên̄h nhyam xêtja pyrâk. Dja me'ôja bôx ne ã me axweo anen kuwykam me kurê. Nhyam kuwyja dja pôk rãã: rããn apêx kêtikumrêx. Nhyam be, me mex, me katât kute amijo baja'ã gêdja 'y mex jakren mûm meo atom. Meo atom ne kâjkwakam ô pykamã meo mõi gê me kam kam kînhkumrêx ne ar ba. Arÿm kute meo anhÿr 'ÿr. Nãm ã Djuão mebé pardjêumã ane.

Djuão kute ngômã Jeju jadjâr.

Mak 1.9; Ruk 3.21; Dju r 1.32

¹³Kam Jeju arÿm pykabê Garrêja kurûm tẽ. Tê:n arÿm ngôbê Djodão'ÿr bôx. Nãm 'ÿr bôx ne arÿm Djuão'ÿr bôx. Kute Metîndjwÿnhmã ngômã adjarmã ne 'ÿr bôx. ¹⁴Nhyam kum,

—Djãm ba ije ngômã adjadjarmã? Kati. Ba ne ga ren Metîndjwÿnhmã ngômã ijadjã, ane.

¹⁵Nhyam kum,

—Kati, kwãrik rãã. Metîndjwÿnh kute gu bamã katât baje amijo baba'ã karô kôt dja gu priene katât amijo baba. Kam dja kînhkumrêx. Kam dja ga on ngômã ijadjã, ane.

¹⁶Nhyam arÿm ngômã adjã. Nhyam kam wabin dja nhyam aêrbê kâjkwa arÿm aben bê ajkij. Aben bê ajkij nhyam me kute omÿnh kadjy Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrâk arÿm 'ÿr ruw ne 'ã tÿm. 'Ã tÿm nhyam Djuão arÿm omũ. ¹⁷Nhyam ê, arÿm kâjkwa kurûm Metîndjwÿnh memã kabên̄ ne memã kum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Nãm ã Metîndjwÿnh Kra'ã memã ane.

Xatanaj te kute axwe'ã Jejumã àpnên̄h.

Ruk 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

4 Nhyam kam Metîndjwÿnh Karô kapôt kukritmã Jejuo katon o mõi. Dja Xatanaj te kute axwe'ã mên̄hmã kum apnê. Ja kadjy ne o mõi. ²Nhyam kam Jeju Metîndjwÿnhmã amijajbu. Nãm amijajbu dja: nhyam 'ã akatibê 40 apêx. Nhyam kam arÿm kum prã:m ne. ³Nhyam kam me axwe'ã memã àpnên̄h djwÿnhbê Xatanaj arÿm 'ÿr tên̄ 'ÿr bôx. Nãm bit kute amikôt o ba nhyam kôt axwemã 'ÿr bôx. Ne kam kum,

—Ê, goja abê Metîndjwÿnh Krakumrêx jabej ne goja kên̄jamã akabên̄ gê goja kubê djwÿ ga krê, ane. Nãm Xatanaj ã Jejumã ane. ⁴Nhyam kam kum,

—Kati. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ne amrêbê: me ikukãmãremã kum,

“Djãm djwÿobit dja me amitÿx ne tîn̄ ne ar ba?

Kati. Metîndjwÿnh kabên̄odjwÿ dja me amitÿx ne tîn̄ ne ar ba, kabên̄ kunio.”

Nãm ã Metĩndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwýnh kabẽn ja markam ije akabẽnkòt kẽnò djwý prãm kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

⁵Nhym kam Xatanaj Djeruxarë'yr o tẽn o bõx. Krĩrax jamã ne me kum, "Metĩndjwýnh nhõ krĩrax", ane. Nãm o bõx ne o tẽn Metĩndjwýnh nhõ kikreti'yr o bõx. Ne kam o tẽn o wabin kikreti nhimòk'yr o bõx ne anhà'a kudja. ⁶Ne kam kum,

—È, goja abê Metĩndjwýnh Krakum-rêx jabej goja rùm tẽn ato. Amrêbê: ne me akukãmãre amã arê. Metĩndjwýnh kukwakam amã arẽn amã, "Dja ba ajã ikadjy mrãnh djwýnhmã karõ.

Dja me atêmkòt amã ikra dja gê kẽn'õ apar ngãnh kêtumrêx."

Nãm ã Metĩndjwýnh me akukãmãre amã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ajrã, rùm tẽn ato gê goja me atêmkòt amã ikra dja, ane. ⁷Nhym Jeju kum,

—Kati. Mýkam? Bir, ba ajte amã arê ga ama. Amrêbê: ne me ikukãmãre memã arê. Metĩndjwýnh kukwakam memã arẽn memã kum,

"Kwãrik wãnh Bẽnjadjwýr djwýnh, Atĩndjwýnh kabi kêt, kute ajãno ãm jabej kabi kêt", ane.

Nãm ã Metĩndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwýnh kabẽn ja markam ne ba ije akabẽnkòt rùm itẽn ne idjãtor prãm kêt, ane.

⁸Nhym Xatanaj ajte o tẽn krãnh prêkti nhimòk'yr o wabi nhym dja. Nhym kam apýnh pyka djãri nhym Xatanaj arým kum kunĩ jakreo dja. Ne apýnh bẽnjadjwýr kute meo ba djãri kum me kunĩ jakreo dja. Nhym apýnh me õ mýjja rũnh ne uma djãri nhym kum me kunĩ jakreo dja nhym arým kunĩ pumũ. ⁹Nhym kam kum,

—Ba amã ja kunĩ kanga. Ba amã me õ mýjja rũnh ne uma kunĩ kanga. Dja ga amijo angrin ikuka kònkh akònkrão nhýn imã irax jarê ba arým amã kungã. Ba amã kunĩ ngã ga arým idjõ'ã o aminhõn ar o aba, ane.

¹⁰Nhym Jeju kum,

—Kati, Xatanaj, on rùm imã akãh. Djãm ije akuka kònkh ikònkrão inhýrmã ne ije amã arax jarẽnhmã? Arkati. Mýkam? Bir, amrêbê: me ikukãmãre memã arê. Metĩndjwýnh kukwakam memã arẽn memã kum, "Bẽnjadjwýr djwýnh, Atĩndjwýnhmãbit dja ga amijo angrin kum rax jarẽn ajbitmã apê.

Kwãrik wãnh atemã 'õmã rax jarẽn kêt."

Nãm ã Metĩndjwýnh me ikukãmãremã ane nhym me 'ã pi'òk no'òk ne. Ije Metĩndjwýnh kabẽn ja markam ne ba ije akuka kònkh ikònkrão inhýr ne ije amã arax jarẽn prãm kêt, ane.

¹¹Nhym kam Xatanaj arým kum kãx ne mã tẽ. Nhym kam kadjy mrãnh djwýnh ar arým 'yr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute me akremo krax.

Mak 1.14; Ruk 4.14

¹²Nhym kam Jeju arým tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arým kute Djuãoo tým ne kubê ijêkam ne Garrêjakam bõx. ¹³Nãm Garrêjakam krĩraxbê Nadjarekam bõx. Ne kam kurùm katon kam amũ krĩraxbê Kapanakam tẽn bõx ne nhý. Imòti mýrri ne Kapana dja. Me kute Kapana bu'ã pykamã Djeburõmê Naptar jarẽnh. Kam ne krĩraxbê Kapana dja. ¹⁴Amrêbê: ne ujarẽn djwýnhbê Idjaj me bakukãmãremã arê. Jeju Kapanajakam bõx jarê. Metĩndjwýnh kukwakam ne Idjaj memã arẽn memã kum, ¹⁵"Pykabê Djeburõ, pykabê Naptar. Imòti'yr pyka. Ngõbê Djodão nhikjêbê pyka.

Me bajtem nhô pyka jamã ne me kum Garrêja jarê.

¹⁶Pyka jakam ne me axwe:. Me mrãnh punu:re kute mrãmri ne akamãt kô tykkam me mrãnh punu pyrãk.

Me ja ne me arÿm me'õ me: xkumrêx pumũ kute mrãmri ne me kute memã irã djã rax pumũnh pyrãk.

Pyka jakam ne me kaprĩre ne ar ba. Kute mrãmri ne me on tyk karõ kaprĩn ar ba pyrãk.

Me ja ne me arÿm me'õ me: xkumrêx pumũn kĩnhkumrêx ne. Me kĩnhkumrêx kute mrãmri ne ajte arngrokam me kĩnh pyrãk”, ane.

Nãm Idjaij ã me bakukãmãremã ane. Nhyam kam me aben djô'ã arênhomõ:n arênhomõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm Kapanakam bõx. Me: xkumrêx ne arÿm kam bõx. Idjaij kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne bõx.

¹⁷Ne kam arÿm kãj bê me akremo krax. Ne amijã memã kum,

—Amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Arÿm kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba 'ÿr. Nãm ã Jeju me akreo ane.

Jeju kute amikõt me kamênh.

Mak 1.16; Ruk 5.1

¹⁸Nhyam kam Garrêjakam Jeju imõtĩ mÿrbê tẽ. Nhyam Ximãomẽ Ångre ar axikõt katorja ngõkam ar kryre rênho ba nhyam arÿm ar omũ. Ximãomã ne me Pedru jarê. Ar kubê tep pynênh djwÿnh tũm. ¹⁹Nãm ar ar kryre rênho ba nhyam Jeju arkum,

—On ar mã ikõt ajkamê. Jakam dja gar ikõt me kamênhõ aba kute mrãmri ne ar aje tep pynênhõ aba pyrãk, ane.

²⁰Nhyam ar on amikõt kryre mên arÿm mã Jeju kõt ajkamê.

²¹Nhyam ãm ajbir tẽ nhyam Xijagumẽ Djuão ar kãkam nhÿ nhyam arÿm ar omũ.

Ar axikõt kator. Djebedêu ne ar adjuw. Djebedêumẽ ne ar amim kryreo mexo nhÿ. Nãm ar omũn arÿm kãj bê amikõt ar ku'uw. ²²Nhyam bãm Djebedêu kãkam nhÿ nhyam ar arÿm wãnh kum iren mã Jeju kõt ajkamê.

Jeju kute me punuo mex.

Mak 3.7; Ruk 6.17

²³Nhyam kam Jeju Garrêjakam pyka kunikõt memã kukrãdjã jarênhõ ba. Apÿnh mebê idjaer bikprõnh djãri memã arênhõ ba. Ne kãj bê ujarênh ny jarênhõ ba. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãr ne ar meo ba'ã memã ujarênh ar ba. Ne kam arÿm apÿnh me kanêmẽ me punuo mexo ba. ²⁴Nhyam me arÿm arênh kumex. Pykabê Xirijkam ne me prĩne me kunĩmã arênhõ ipõk ne. Arênhõ ipõk nhyam me kunĩ arÿm Jeju jarênh ma. Ne kam arÿm 'ÿr me puno kunĩo bõx. Apÿnh me kanê djãri meo bõx. Ajte apÿnh me tokry djãri meo bõx. Nhyam me kwÿ me karõ puno kute meo meo baja nhyam me meo bõx. Nhyam me kwÿ me tyk kute meo baja nhyam me meo bõx. Nhyam me kwÿ akry nhyam me meo bõx. Nhyam kam arÿm me kunĩo mex. ²⁵Nhyam kam me krãptĩ: arÿm 'ÿr bõx ne kõt ar ba. Pykabê Garrêja kurũm, pyka nhidjibê Krĩraxbê 10 kurũm, krĩraxbê Djeruxarê kurũm, pykabê Djudêja kurũm, ngõbê Djodão nhijukri pyka kurũm ne me bõx ne kõt ar ba.

Me kĩnh'ã ujarênh.

Ruk 6.20

5 Kam ne me krãptĩ: Jeju kõt ar ba nhyam me omũ. Ne kam arÿm krãnh'ã tẽn wabi. Wabin arÿm nhÿ. Nhÿ nhyam kõt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bõx ne nhÿ.

²Nhyam arÿm arkum amikabên jarênhõ meo krax ne kum,

³—Ê, djãm me kute amim, “Ikajgo”, an-hÿro baja djãm me kaprĩ got? Kati. Mÿkam? Bir, me wã dja kãjkwakam

Bênjadjwÿr djwÿnh amim me utàn meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁴Djâm me mÿr baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja Metîndjwÿnh ï meo kînhkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁵Djâm me kabôt katija kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me ï pykakam mÿjja kunîo ò. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁶Me kute memâ kum, “Ba on Metîndjwÿnhmâ ijaxwe kêt”, anhÿro ba ne kute katàt amijo ba prâ:mja djâm me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me ï axwe kêt'ÿr bôxkumrêx ne arÿm prîne Metîndjwÿnhmâ mexkumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁷Djâm me ukaprija kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja Metîndjwÿnh kum me kaprikumrêx. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁸Djâm me kute amikam axwe'ô mar kêtja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja me Metîndjwÿnh pumû. Kam dja me kî:nhkumrêx.

⁹Djâm me kute aben nêje me kukràò baja kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ'â dja me abenmâ kum, “Metîndjwÿnh kra ne wâ”, ane. Kam dja me kî:nhkumrêx.

¹⁰Me katàt kute amijo baja dja me te katàt nhym me arÿm meo ajkê. Me katàt kute amijo bakam meo ajkê. Djâm kam me kaprî got? Kati. Mÿkam? Bir, me wâ dja kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm amim me utàn ar meo ba. Kam dja me kî:nhkumrêx.

¹¹Ar ga dja gar ikabên markumrêx ne kôt ar amijo aba nhym me te wânh ar amâ akij ne te ar ajo ajkên te ar ajaxweo ar apytà, apÿnh ar ajaxwe djàrio ar apytà. Djâm kam ar akapri got? Kati, Mÿkam? Bir, kâjkwakam akînh djâ raxkam. ¹²Dja gar tu akînhkumrêx ne

kam akînh kati. Mÿkam? Bir, dja Metîndjwÿnh ar amâ o pân h rax ne. Kâjkwakam gêdja amâ o pân h mex ne. Kâjkwakam kute ar amâ o pân h mex ja dja gar amikukâm aman kam akînh kati. Nâm me tûmre ã axwe anen me kam-ingrâny kajmâ'ã ã Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnho bikênho bao ane. Ga, arÿm kam kâjkwakam me kînhkumrêxja pumû, ane.

Kadjwanhîmê kurwÿ djâ'â ujarênh.

Mak 9.50; Ruk 14.34

¹³Ne kam ajte arkum,

—Ar aje kadjwanhî pyrâk. Kadjwanhî kute ômrôo mex pyrâk ar gadjwÿ dja gar ajmâ akute kêt ne akabên mexkumrêx ne ar aba nhym ar abu'ã me ja kwÿ ar akudjwa arÿm mex jabej. Dja kadjwanhîkam akry apêx jabej mÿj dja ajte akry kadjy kam nê? Arkati. Arÿm mÿjja akry kadjy punukumrêx. Godja punukam me kum kînh kêt ne arÿm rûm kapî. Kapî nhym me arÿm 'ã mrân paro kajy. Ar gadjwÿ godja gar memâ kum, “Ba ne ba ije Jeju mar”, ane. Ne ate kam ar ajaxwe gar arÿm apunu. Apunu nhym me arÿm kum ar akînh kêt ne ar apunukôt kum Metîndjwÿnhdjwÿ kînh kêt.

¹⁴Ar aje mrâmri ne pyka kunîkôt me kurwÿ djâ pyrâk. Ga, krîraxja pumû. Djâm krân hre'ã me kute krîrax nhîpêxkam me kute o bipdjurmâ? Arkati. Ar gadjwÿ kwârîk wânh ikam apijâm kêt ne ikôt adjukapri. ¹⁵Ngôn hpôkdjwÿ. Djâm me kute kum angjênh ne kute mÿjja 'ôkôt o bipdjur got? Kân oipôko 'ã pro got? Kati. Ngôn hpôk ne me kum angij ne tu parkam, kên h kam umjuw nhym me kunîmâ kikre kre kurwÿo ku'ê. ¹⁶Ar gadjwÿ kwârîk wânh ikam apijâm kêt. Ar abê me kurwÿ djâ pyrâk ne ar adjukapri. Dja me ar adjukapri pumûn arÿm kâjkwakam ar Abâmmâ rax jarê. Nâm ã Jeju arkum ane.

Môjdjê kukràdjà'ã ujarênh.*Ruk 16.16*

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kwârik wânh ijã amim, “Be, mÿj kadjy ne Jeju bôx? Bir, kute memã kum, ‘Kwârik wânh jakam Môjdjê kabênja mar kêt. Ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh 'ôdjwÿ kabênja kwârik wânh mar kêt.’ Kute ã memã anhÿro ba kadjy ne bôx”, ane. Kwârik wânh ijã ã amim anhÿr kêt. Djãm ije ja jarênhmã? Kati. Mÿkam? Bir, me amrêbê: me bakukãmãremã ijã ajarê. Nhym me aben djô'ã arênhô mô:. Arênhô môr tãmtã arÿm iwÿr o bôx. Ba kam arÿm me kute amrêbê: ijã ujarênh kôt ar amijo iba. Me kute ikukãm ijã ujarênh kôt ije amijo anhÿr kadjy ne ba bôx. Kam ije ar kabên markumrêx ne ije ar'ã anhÿr prãm kêt. ¹⁸ Dja te Metîndjwÿnh kabên kukràdjã kwÿ'ã pi'ôk no'ôk kryre ne te apÿnh mÿrbê kyx djãri'ã pi'ôk no'ôk kryre djãm 'ô kajgomã? Kati. Dja 'ô kajgo kêt. Kabên'ã pi'ôk no'ôk kôt dja mÿjja apôxkumrêx. Kôt dja mÿjja kunĩ apôx tã:n prĩne apôx mexkumrêx. Kabên 'ô dja kajgo kêtumrêx. Nhym kam kãjkwamê pyka arÿm apêx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

¹⁹ Godja me'ô Metîndjwÿnh kabên ngrire 'ômã kajgo jarên kam 'ã memã kum, “Kabên ja dja ga me mar rerekre”, anhÿro ba jabej, dja me adjwÿnhdjwÿmã kum, “Akajgo”, ane. Kãjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja me kunĩ kum, “Akajgo”, anhÿro kumex. Nhym be, dja me'ô Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo ban kam memã kabên jarênhô ba. Me'ô jamã dja me kum, “Araxkumrêx”, ane. Kãjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam dja me kum, “Araxkumrêx”, ane.

²⁰ Kam, ba ar amã arê gar ama. Djãm mrãmri Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê

mebê pardjêu mexkumrêx? Kati. Mrãmri ar aje katât amijo abakam ne o aje me akrenhkambit dja kãjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh amim ar apytã gar kôt ar amijo aba. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me ngryk'ã ujarênh.

Rô 12.19; Ep 4.26; Xim k 2.8; Xij 1.19

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,
“Kwârik wânh me par kêt”,
anen ajte,
“Dja me me'ônã bĩ nhym me arÿm kum axwe pãnh jarê”, ane.

Tãm ne me ar amã arê gar arÿm ama. ²² Nhym be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djã ne me me'ônã bĩ nhym me arÿm kambit kum axwe pãnh jarê? Kati. Me kute me'ôkam ngrykkamdjwÿ. Dja me axwe jabej kukjêr kêt ne tu kam ngryk. Nhym kam me arÿm kum axwe pãnh jarê. Ba ajte ar amã arê gar ama. Me kute ikukwakam abeno kamyja godja me kum kamy kurêkam kum, “Apunure”, anhÿr jabej nhym kam me arÿm 'ã meo akuprô. Memã axwe pãnh jarênh djwÿnh krãptĩbê 70 jao akuprô nhym me arÿm memã amikôt amijarê. Nhym be, godja me kamymã kum, “No kêt”, anhÿr jabej ne kam arÿm me biknor tokry djãkam kuwykam môr jabej.

²³ Kam godja ga Metîndjwÿnh nhô ki'ÿr kĩnh djão abôx jabej. O abôxo tẽn kam akamy ma. Aje o akamyja kute ajã, “Nãm ijo ajkê”, anhÿrja ga ama. Akam kaprija ga ama. Djãm kam aje on Metîndjwÿnhmã kĩnh djãja nhôrmã? Kati. Dja akamy akam kapri ga Metîndjwÿnhmã kĩnh djãjao bôx nhym Metîndjwÿnh arÿm kum kĩnh djãja kĩnh kêt. ²⁴ Kam dja ga wãnh ki kabem kĩnh djãjamã anhiren akamy kumrêx'ÿr tẽn kam kum akabên mex jarê gê akubyn akam kĩnh. Akubyn akam kĩnhkam dja ga

akubyn tèn kam kînh djàja mÿn Metîndjwÿnhmã angã.

²⁵ Dja me'õ mÿjjakam kum akurèn memã axwe pãnh jarènh djà'ÿr ajo tèm jabej. 'ÿr ajo tèmri dja ga on o anhöbikwa. O anhöbikwa nhy m arÿm memã axwe pãnh jarènh djà'ÿr ajo tèm kêt. Nok ga ren o anhöbikwa kêt nhy m ren memã axwe pãnh jarènh djwÿnhmã akanga nhy m ren mebê ijê djwÿnhmã akanga. Nhy m kam ren mebê ijê djakam abê ijê. ²⁶ Ga ren kam akator kêt. Prîne aje amijo pãnh mex inomã mènkhambit ren akato. Nãm ã Jeju arkum ane.

**Me kute abenbê prömê
mjênmeo àkînh.**

Mat 19.3; Mak 10.2

²⁷ Ne kam ajte arkum,

—Nãm me ar amã,

“Kwãrik wãnh mebê prö, nàr mjêno adjàkînh kêt”, ane.

Ja ne me ar amã arê gar ama. ²⁸ Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Mrãmri ro'ã anörkam ajaxwe. Djãm kambit ne ajaxwe? Kati. Dja gar me'õ nire pumÿn arÿm amã o anör prãm ne. Jabit. Kam arÿm akadjwÿnhbê amim o adjàkînh'ã karö. Kamdjwÿ arÿm ajaxwe. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁹ Ne kam Ar kubê axwe pyma. Ga, me kute apÿnh kukràdjào àpènh jaxwe prãmja pumÿ. Me kute àpènh jaxweo krã'ÿrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ano djuböko ajaxwe prãm ga ren on kaban mÿm amibê amê. Ren te ano nhikjê kêt ne ren Metîndjwÿnh kôt atîn ne ar aba rä'ã, kam ren akînhkumrêx. Ne ren ano amãnhkrut rä'ã nhy m Metîndjwÿnh ren me biknor tokry djakam amê. Ga ren kam akaprikumrêx. ³⁰ Ne ga ren anihkra djuböko ajaxwe prãm ga ren on krãtan mÿm amibê amê. Ren te anihkra nhikjê kêt ne ren Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar

aba rä'ã kam, ren akînhkumrêx. Ne ren anihkra amãnhkrut rä'ã nhy m Metîndjwÿnh ren me biknor tokry djakam amê. Ga ren kam akaprikumrêx, ane. Djãm mrãmri ne me kute amino kadjãrmã ne Jeju arkum karö? Kati. Djãm mrãmri ar kute aminihkra krã'ÿrmã arkum karö? Kati. Me kute àpènh jaxweo krã'ÿrmã ne Jeju Ar kubê axwe pyma.

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amã,

“Me kute prö kangamã gê me 'ã pi'ök no'ök ne kum kungãn kam kanga”, ane.

Nãm me ã ar amã ane, gar ama. ³² Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'õ prö djwÿnh kangan kam arÿm axwemã ngrêk. Gêdja prö djwÿnhja pãnh me'õ mymã kabèn nhy m arÿm 'ÿr mö. Nhy m kam nija arÿm o akîn kam axwe. Nhy m kam my jadjwÿ arÿm o akîn kam adjwÿnhdjwÿ axwekumrêx. Nhy m be, pröja krö'ã mjênkambit nhy m myja kute kangakam axwe kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

³³ Ne kam ajte arkum,

—Kam, amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Dja gar memã akabèn jarèn amã me kute amar pydji prãm jabej kum,

‘Metîndjwÿnh ne amybÿm kute imar. Ije amã ikabèn pydjîn arènhkôt kute imar’, anhÿrkam kwãrik wãnh 'ã adjukanga kêt.

Dja gar aje memã akabèn jarènh kôt ar amijo abakumrêx. Nok ren ga kôt ar amijo aba kêt ne ren arÿm Metîndjwÿnh jarènh kajgon ren o kum amikurêtuw”, ane.

Nãm me bakukãmãre ã memã ane gar arÿm ama. ³⁴ Nhy m be, ba dja ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje memã akabèn jarènhkam aje ajte kôt Metîndjwÿnh nàr ö mÿjja'ö jarènhmã? Kati. Mrãmri dja gar memã akabèn pÿnhbit jarê. Kwãrik wãnh aje memã akabèn py-

djin arênhkôt ajte memâ kâjkwa jarênh kêt. Metîndjwÿnh kam ÿrkam memâ arênh kêt. ³⁵ Kwârîk wânh ar aje memâ akabên pydjîn arênhkôt ajte memâ pyka jarênh kêt. Metîndjwÿnh pykakam par djâm djâkam memâ arênh kêt. Nâr, kwârîk wânh ar aje memâ akabên pydjîn arênhkôt ajte memâ Djeruxarê jarênh kêt. Kubê Bênjadjwÿr rax djwÿnh nhô krîraxkam memâ arênh kêt. ³⁶ Nâr, kwârîk wânh ar aje memâ akabên pydjîn arênhkôt ajte akrâ jarênh kêt. Mÿj ne gar aje omâ? Djâm ar ga aje akrâkam akî 'ôo akamâ nâr akî 'ôo kakrâtykmâ? Arkati. Te aje akîo anhÿrmâ. ³⁷ Kam, memâ akabên pÿnhbit jarê. Aje mrâmri mÿjjao anhÿrmâ. Kambit memâ kum, "Nâ. Dja ba ã o ane", ane. Nâr, aje mÿjjao anhÿr kêt. Kam memâ kum, "Kati. Dja ba o anhÿr kêt", ane. Jabit memâ arê. Memâ akabên pÿnhbit jarê. Godja gar memâ akabên jarê ne me kute ar amar pydji kadji ajte kôt memâ apÿnh mÿjjja jarên arÿm akabên punu. Kute mrâmri ne me axwe nhô bēnjadjwÿr jajkwa kurûm akabên kator pyrâk. Nâm ã Jeju arkum ane.

Kute ar amipânh nêje ar akre.

Ruk 6.29

³⁸ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amâ,

"Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ kum,

'Dja me me'ô no katôk gê me o aben man kam pânih no katôk. Nâr, dja me me'ô djwa kwÿr gê me pânih wa kwÿr', ane.

Me bakukâmâre ã memâ ane."

Nâm me ã ar amâ ane. ³⁹ Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar aje amipânh meo abikēnhmâ? Kati. Kwârîk wânh. Dja me ar ajo ajkê gar amipânh meo abikēnh kêt. Godja me ikra poo anhine djubôkbê ar akurwanh jabej tu me'ÿr anhine nhikjêo apa gê kurwa.

⁴⁰ Nhyim godja me arÿm pykakam me bēnjadjwÿr'ÿr ajo tēn 'ÿr ajo bôx ne kum, "Me'ôja ne ijo ajkê. Kum arê gê imâ o pânih", ane. Nhyim bēnjadjwÿr arÿm amâ "Pânih dja ga kum anhô kubêkâ'ô pydjîn angâ", ane. Djâm aje kubê nēmâ? Kati. Dja ga tu kam anhôdjânh ne kum anhô kubêkâo amânhrut ne angâ. ⁴¹ Dja me kôt atēmâ amâ krâ tÿ:x ne amâ, "Ga dja ga ikôt tē nhyim ajâ kirometu pydji apêx", ane. Ga kam kabēnkôt tē. Kôt atēmo kirometu pydji apêx. Ga kam ikabēn kôt amâ kînh ne ajte ijukri kôt tē nhyim ajâ kirometu 'ôdjwÿ apêx. ⁴² Godja me ar amâ, "Imâ angâ", anhÿr jabej tu kum angâ. Godja me ar amâ, "Imâ angâ. Ba kam ï amâ kungâ", anhÿr jabej. Kwârîk wânh kubê nê kêt. Ba ne ba ã ar amâ ane. Nâm ã Jeju arkum ane.

Arkum kurê djwÿnh jabēmâ kute arkum arênh.

Ruk 6.27, 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

⁴³ Ne kam ajte arkum,

—Me ar amâ,

"Me bakukâmâre ne memâ kum,

'Ar amâ amibu'ã me ja jabên kam amâ akurê djwÿnh kurê', ane.

Me ã memâ ane."

Nâm me ã ar amâ ane. ⁴⁴ Nhyim be, ba dja ba ar amâ arê gar ama. Djâm ar amâ akurê djwÿnh kurê? Kati. Dja gar amâ akurê djwÿnh jabê. Me kute ar ajo Metîndjwÿnhmâ à'wÿr ne kum, "Dja ga o ajkê", anhÿro baja dja gar meo Metîndjwÿnhmâ a'wÿr ne kum, "Dja ga o djuw mex", ane. Amâ akurê djwÿnh kaprî. Me kute ar amâ kabên punuo baja ne kute ar ajo bikēnhô baja dja gar meo Metîndjwÿnhmâ a'uw. ⁴⁵ Ar amâ akurê djwÿnh jabên arÿm Abâm kôt amijo tē. Aje amijo kâjkwakam Abâm krakumrêx kadji dja gar Abâm kôt amijo tē. Ga, Abâm kute me axwemê me mex'ã myto apôxja pumû. Ne kute me katât kute

amijo bamê me ate kute amijo ba'ã nao bixadjwÿrja pumũ.

⁴⁶ Godja gar amã me kum ajabêjabit jabê djãm kam Metĩndjwÿnh kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar amã me kum ar ajabêjabit jabêkam. Amã akurê djwÿnh jabê kêtgam. Djori kam amex? Kati. Nãm ã me bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwÿnh djãkĩnhĩ meo ane. Me kum kurê djwÿnh jabê kêt. Djori kam me mex? Kati. Metĩndjwÿnh ne memã axwe jarê. ⁴⁷ Godja gar anhõbikwamãbit akabên mex jarê djãm kam ar amexkumrêx? Kati. Mÿkam? Bir, ar aje anhõbikwamãbit akabên mex jarênhkam. Aje akurê djwÿnhmã akabên mex jarênh kêtgam. Nãm ã me bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprĩo atom djwÿnh meo ane. Me kute kurê djwÿnhmã kabên mex jarênh kêt. Djori kam me mex. Kati. Metĩndjwÿnh ne memã axwe jarê.

⁴⁸ Kam ar ga dja gar amextire. Kãjk-wakam ar Abãm prĩne mextirekumrêx. Kudjwa ã ar amextireo anen amã akurê djwÿnh jabê. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute ar ukapri'ã arkum karõ.

6 Ne kam ajte arkum,
—Dja gar mekam adjukapri. Djãm kam ar aje amim, “Ba memã amibên ne mekam idjukapri gê ibu'ã me ja imã idjukapri jarê”, anhÿrmã? Kati. Kwãrik wãnh amim anhÿr kêt. Dja gar memã amibên nhym me ar amã adjukapri jarê. Djãm kam dja Metĩndjwÿnh ar amã akĩnh djã ngã? Ar aje memã amibênkam djãm ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Kam ar aje memã amibênkam dja ar amã akĩnh djã nhõr kêt.

² Kam ar aje me õ mÿjja kêt mã ar anhõ mÿjja nhõr kadjy. Djãm kam ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwÿnh mar mexja kudjwamã? Nãm me kute memã amibên nhym me kute memã ukapri jarênh kadjy amijo õi kakõ. Me

bikprõnh djãkam nãr pry kõt amijo õi kakõro ba. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri ar aje amibênkam dja pykakam me ja ar amã ukapri jarê. Djãm Metĩndjwÿnh dja ar amã akĩnh djã ngã? Kati. Ar aje memã amibênkam dja ar akam kĩnh kêt kumrêx ne ar amã akĩnh djã nhõr kêt. Mrãmri ije ar amã ja jarênhkumrêx. ³ Nhym be, ar ga ar aje me õ mÿjja kêt mã mÿjja nhõrmã tu udju gê me ar abu'ã ar amar kêt. Gê ar aje memã òrkõt me ar abu'ã ar amar kêt. Dja gar memã angãn kwãrik wãnh amim, “Arÿm ne ba kum kungã. Idjukaprikumrêx”, kwãrik wãnh amim anhÿro aba kêt. ⁴ Dja gar mebê udju nhym ar Abãm djwÿnh arÿm ar aman ta arÿm ar amã akĩnh djã ngã. Nhym kam me kunĩ ar apumũ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Metĩndjwÿnhmã ar kabên'ã arkum ujarênh.

Ruk 11.1

⁵ Ne kam ajte arkum,
—Metĩndjwÿnhmã ar akabênkam djãm aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metĩndjwÿnh mar mexja kudjwamã? Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarênh kadjy ne me me bikprõnh djãkam nãr pry bikjêrkam Metĩndjwÿnhmã kabêno ku'ê. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh me kudjwa kêt. Mrãmri me kute amibênkam dja pykakam me ja memã mex jarê. Djãm Metĩndjwÿnh kute memã mex jarênhmã? Kati. Me kute memã amibênkam ne Metĩndjwÿnh mekam kĩnh kêt kumrêx. Kam dja memã mex jarênh kêt kumrêx. ⁶ Ar aje mrãmri kum akabên mã djãm ar aje memã amibên kadjy me ipõkri adjãmmã? Kati. Kwãrik wãnh. Dja gar me kãxã ar anhõ kumoka'ê djwÿnhmã wadjãn amijã ijê. Ar Abãm djwÿnh ne bipdjur. Nãm te bipdjurn kute mÿjja bipdjur

kunî pumûnh. Dja gar amijâ ijê. Ne kam arÿm kum akabên jarê nhyim arÿm ar apumûn ar ama. Ar aman arÿm ar amâ akînh djâ ngâ nhyim kam me kunî ar apumû. ⁷Dja gar Metîndjwÿnhmâ amikabên jarê. Kwârîk wânh me kwÿ kudjwa kêt. Me kwÿ kute apÿnh mÿjjao metîndjwÿnh karô nhipêx ne marja ne me 'êx ne arîk mÿjjamâ amikabên krâptî jarênh kajgoo ba. Ne arîk amim, “Dja ba kum amijarênh krâptî gê ikabên krâptî man arÿm imarkumrêx”, ane. ⁸Kwârîk wânh me kwÿ ja kudjwa kêt. Djâm we ar aje Metîndjwÿnhkumrêxmâ akabên krâptî jarênh nhyim kôt we kute amarmâ? Kati. Ar Abâm djwÿnh, kubê Metîndjwÿnhkumrêx, djâ ne mÿjjao metîndjwÿnh karô nhipêxja kudjwa amakkre kêt? Kati. Metîndjwÿnhkumrêx ne amak me:xkumrêx ne tu kute ar amar. Ar anhô mÿjja kêtja tu kute mar. Ar aje kum mÿjjao adjâ'wÿr kêtri arÿm kute ar amar.

⁹Ate gêdja gar ikabên kôt kum akabên jarê ne kum,

“Djünwâ, ga ne ga kâjkwakam nhÿ ba arÿm ama.

Gê me amexo apymaja man amim ajarên abenmâ ajarê.

¹⁰On me kadjy abênjadjwÿr ne ar meo aba.

Ga, kâjkwakam me kute akabên marn kôt kute ar amijo baja pumû.

Gê me pykakamdjwÿ on me kudjwa â akabên marn kôt ar amijo bao ane.

¹¹Akati jakam ar ijajkwa mânkhutâ ar imâ inhô kwÿ krên djâ ngâ.

¹²Ar ijaxwe maro akno. Godja me'ô ar ikam axwe bar o ibiknor jabej ga gadjwÿ ar ijaxwe maro akno.

¹³Me kute ar imâ axwe'â âpnênh kunîkôt ga ga ar ijo tÿx bar mebê idjâm tÿx ne ijaxwe kêt. Dja ga ajte Xatanajbê mâ ar ipytâro aba.

Mÿkam ne bar â amâ ane? Bir, abê Bênjadjwÿr djwÿnh. Ga apydji ajitÿ:x ne ara:x râ'â: râ'â ne. Tâm ne ja”, ane.

Dja gar â Metîndjwÿnhmâ akabêno ane. ¹⁴Nâ bâm ar amâ, “Dja me'ô ar akam axwe gar tu wânh axwe maro aknon kam angryk kêt”, ane. Mÿkam? Bir, godja gar me axwe maro aknon kam angryk kêt nhyim kâjkwakam Abâmdjwÿ ar ajaxwe maro aknon akam ngryk kêt. ¹⁵Nhyim be, godja gar me axwe mar râ'an me kam angryk râ'â jabej ar Abâmdjwÿ dja ar ajaxwe mar râ'an ar akam ngryk râ'â. Kam ne ba ar amâ, “Dja me'ô ar akam axwe gar axwe maro aknon kam angryk kêt.” Nâm â Jeju arkum ane.

¹⁶Ne kam ajte arkum,

—Ne kam ar aje Metîndjwÿnhmâ amijajbur jabej djâm ar aje me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metîndjwÿnh mar mexja kudjwamâ? Me kute amijajburo amirîr ne memâ amibên kadjy ne me amijo nokre kaprîn aminokreo âpnu. Djâm ar aje me kudjwamâ? Kati. Kwârîk wânh me kudjwa kêt. Mrâmri me kute amibênkam dja pykakam me memâ mex jarê. Djâm kam Metîndjwÿnh kute memâ mex jarênhmâ? Kati. Me kute memâ amibênkam Metîndjwÿnh mekam kînh kêtumrêx ne memâ me kînh djâ nhôr kêt. ¹⁷Nhyim be, ar ga ar aje kum amijajburkam on amikrâ ngrân aminokre pö. ¹⁸Ar aje amijajbur'â memâ amijo amirîr kêt kadjy â memâ amijo ane. Ar Abâm djwÿnhbê Metîndjwÿnh ne bipdjur. Nâm te apdjur kute mÿjja bipdjur kunî pumûnh. Dja gar â anen arÿm kum amijajbu nhyim ar apumûn ar ama. Ar aman arÿm ar amâ akînh djâ ngâ nhyim kam me kunî ar apumû. Nâm â Jeju arkum ane.

**Kàjkwakam ar ò nèkrêx'ă
arkum ujarênh.**

*Ruk 12.33; A Xim 4.8;
Ped k 1.4; Idja 10.34*

¹⁹ Ne kam ajte arkum,

—Kwârik wānh amim pykakam ar anhō nèkrêx rax jadwÿr kêt. Kam ne kanêremê 'òk arÿm abê o àpnu nhym me àkínhĩ arÿm 'ă òpòk ne o akĩ. ²⁰ Ate dja gar Metindjwÿnhmă apê nhym arÿm pānh kàjkwa djwÿnhkam ar amă nèkrêx rax jadjuw. Kam ne 'òk kute ar abê o àpnu kêt nhym kanêre kute o àpnu kêt nhym me àkínhĩ kute 'ă òpòk ne o àkính kêt. ²¹ Mÿkam dja kàjkwakam anhō nèkrêx? Bir, ar aje anhō nèkrêxkôt ajamak bēn prām kam. Dja kàjkwakam ar anhō nèkrêx rax gar arÿm kàjkwakam mÿjjakôt ar ajamak bēno aba. Nām ā Jeju arkum ane.

²² Nhym me nodjwÿ. Me noo ne me kute mÿjja pumūnh. Dja gar ano mex ne ajmă ano kute kêt jabej arÿm mrāmri arīt tÿxkumrêx ne mÿjja pumū. Aje mrāmri ne me a'uri mrānh mex pyrāk. ²³ Nhym be, dja ano rā, ano ajmă kute gar arÿm arīt kêt ne aje mÿjja pumūnh kêt. Aje mrāmri ne me akamāt kô tykkam mrānh punuja pyrāk. Gêdja gar Metindjwÿnh kôt aje amijo aba kêt jabej kute ar amă amikukràdjă jarênhja kôt aje amijo aba kêt jabej arÿm ar aje me'ò akamātkam ba pyrāk, aje me'ò akamāt kô tyk tÿxkam mrānh punuja pyrāk.

²⁴ Ē, nhÿnh ne me'ò amē ò bēnjadjwÿr ajkrut ne kum apê? Kati, gêdja o anen kam te o ane. Gêdja kum ja kurênh kam kum ja jabê. Nār kon, gêdja kum ja kīnh ne kumābit apê ne kam kum ja kurênh kum àpênh kêt ne. Dja gar amă Metindjwÿnh kīnh ne ajte amă nèkrêxo atom raxja kīnh ne kam kute bēnjadjwÿr amānhkrutmă adjăpênh pyrāk. Dja gar te o ane, ane.

**Amikam umar punu kêt
'ă kute arkum karō.**

Ruk 16.13; Pir 4.6; Ped k 5.7

²⁵ Ne kam Jeju ajte arkum,

—Kwârik wānh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê, mÿj dja ba o ikō, mÿj dja ba adjă?” Kwârik wānh ā adjumar punuo anhÿr kêt. Djām Metindjwÿnh kute ar akudjwa djwÿmê kubêkăbit maro ba? Kati. Kute ar gajbit ar amar tÿx. Kute ar amar tÿxkam dja ta arÿm ar amă ar anhō kwÿ krênh djāmê ar anhō kubêkămê kungă. Kam, kwârik wānh amikam adjumar punu kêt. ²⁶ Ga, kÿjrūm kwênhja pumū. Djām kwênh kute pur kre nār bāygogo djê nār o atom ne kute ò kikrekam adjwÿr? Kati. Kwênh kute ā o anhÿr kêt nhym kàjkwakam Abām tu o djuw mex. Metindjwÿnh ne kum kwênh kīnh ngrire. Ar gajbit kum ar akīnhkumrêx. Kam ar gajbit dja ar ajo djuw mexkumrêx. Kam kwârik wānh amikam adjumar punun amim, “Mÿj dja ba kukrê”? anhÿr kêt. ²⁷ Djām amikam ar adjumar punun arÿm ar adjumar punuo ar aje amū atyk kêt mă aminhō akati kamênhmă? Kati. Ar aje te o anhÿrmă.

²⁸ Mÿkam ne gar anhō kubêkă prāmje amikam adjumar punu? Ga, kapôt kam pidjôrăja pumū. Mÿj ne pidjôră abatānh on? Djām pidjôră àpênh nār djām kute ò kubêkă kayr? Kati. ²⁹ Bēnjadjwÿr raxbê Xaromăo nhō kubêkă me:xkumrêx ne kume:x. Djām mexo kute pidjôră pyrāk? Arkati. Pidjôră ne mexo kute Xaromăo nhō kubêkă jakrenh me:xi. ³⁰ Metindjwÿnh ne pidjôră kre nhym abatānh ne arÿm mexkumrêx. Akati ja tām kam ne mex nhym akati nhym me arÿm kaban kuwykam kurê nhym arÿm xêr. Ga, Metindjwÿnh kute prīne pidjôrăo djuw mex nhym mexkumrêxja pumū. Mÿkam ne gar amim Metindjwÿnh mar rerekre? Kum pidjôră kīnh ngrire. Nhym be, ar gajbit Metindjwÿnh kum ar akīnhkum-

rêx. Tãm dja gar ama. Djãm kute ar ajo djuw mex kêtã got? Dja ar ajo djuw mexkumrêx gar arÿm anhõ kubêkà.

³¹ Kam kwãrik wãnh ar anhõ mÿjja prãmje amikam ar adjumar punu kêt. Kwãrik wãnh amim, “Mÿj dja ba kukrê”? nàr, “Mÿj dja ba o ikõ”? nàr, “Mÿj dja ba angij”? kwãrik wãnh amim anhÿr kêt. ³² Apÿnh pyka djãri me kute Metĩndjwÿnh mar kêtja kute mÿjja jakõt-bit amak bèn ne. Djãm ar aje me kudjwamã? Kati. Kwãrik wãnh. Kãjkwakam ar Abãm kute ar amar. Ar anhõ mÿjja kêtja kunikõt kute ar amar. ³³ Nhyr me, ar ga, djãm ar amã mÿjja ja kĩnhmã? Kati. Kwãrik wãnh. Bir, mÿj dja gar amã kĩnh? Bir, Metĩndjwÿnh kute ar apytàr ne kute ar ajo bajabit dja gar kumrêx amikam mar tÿx. Ne kõt ar ajaxwe kêt-djwÿ dja gar mar 'ãno dja. Ja dja gar amã kĩnh nhyr me ar amã mÿjja kĩnhja kunĩ ar amã kungã. ³⁴ Kwãrik wãnh ar amikukãm adjumar punu'õ mar kêt ne amim, “Godja akatibê idjumar punu djã'õ iwÿr bõx jabej mã gêdja ba nê”? anhÿr kêt. Djãm akati 'õkam Metĩndjwÿnh kute ar ajo djuw mex kêtã? Kati. Akati kunikõt kute ar ajo djuw mex. Dja akati nhyr me Metĩndjwÿnh ta arÿm ar ajo djuw mex. Ar adjumar punu ar awÿr bõx jabej ajbit dja gar amikam ama. Kwãrik wãnh amũ amikukãm adjumar punu'õ maro atêm kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

**Ar kute me'ã axwe rênh
nêje kute ar akre.**

Ruk 6.37; Rô 2.1; Kô k 4.5; Xij 4.11

7 Ne kam ajte arkum,
—Ar aje me axwe jabej me kukjêr kêtãkam mÿkam ne gar tu me'ã amim, “Axwe”, anhÿro aba? Kwãrik wãnh. Dja gar me'ã axwe rênho aba nhyr me arÿm amipãnh ar ajã axwe rê nàr Metĩndjwÿnh arÿm ar amã ajaxwe jarê. ² Godja

gar me'ã mÿjja'õ man kõt tu 'ã, “Axwe”, ane. Djãm kam me nàr Metĩndjwÿnh akam kĩnh? Kati. Dja gar me'ã ane nhyr me nàr Metĩndjwÿnh arÿm ar gadjwÿ ar ajã mÿjja tãm man kõt ar ajã axwe mē. Dja gar Metĩndjwÿnh kudjwa memã ör rũnh nhyr me kam me akubyn ar aje memã ör 'ãnh ar amã kungã, ane.

³ Mÿkam ne gar akamy nokam pyka jaũmbit pumũn kam ar anokam pĩponhtiã pumũnh kêt ne? ⁴ Djãm ar aje akamymã kum, “Akmere, amrê ba amã anokam pyka jaũmwã kaba”, anhÿrmã? Ne kam ar anokam pĩponhtiã pumũnh kêtãkam rêx ne. Ar aje aminokam pĩponh pumũnh kêtãkam we ã kum ane. ⁵ Kê. Mrãmri ne gar apunu rax ne kam aja-jkwakambit amimexo amra. Akumrêx gêdja gar aminokam pĩponhtiã kaban kam arĩt mex ne arÿm kõt ar akamy nokam pyka jaũm ngrire wã kaba. Kam dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arÿm aje aminokam pĩponhti kadjar pyrãk. Ar ga dja gar akumrêx wãnh ajaxwemã anhire ne kam arÿm amex ne ajaxwe kêt ne ar akamy jaxwe nêje kukrà kadjy arÿm amex. Amex kute arÿm ar akamy nokam pĩ jaũm kadjar kadjy kute arĩt mex pyrãk.

⁶ Me kwÿ ne me kum axwe kĩnh ne kam axwe'ã maje kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt. Djãm me jamã aje Metĩndjwÿnh kabên jarênhmã? Kati. Ga ren me jamã arê ne ren aje mrãmri me kute ropremã Metĩndjwÿnh nhõ mÿjja rênh pyrãk nàr me kute angrõ jamymã kryt karÿr rênh pyrãk. Kwãrik wãnh o anhÿr kêt. Ga ren o ane nhyr me kum Metĩndjwÿnh kabên kurên o ajkên akêx ne gadjwÿ ajo ajkê. Kute mrãmri ne ropre kute mÿjja mex nhirênh nhyr me angrõ jamy ituo kryt karÿr ngãnhja pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

**Ar kute Metîndjwÿnh
'wÿr'â arkum ujarênh.**

Mak 11.24; Dju r 14.13;

Ruk 11.9; Tex k 5.17

⁷Ne kam ajte arkum,

—Dja gar tu mÿjja'â 'uw, mâ mÿjja'â 'wÿro tē nhyM Metîndjwÿnh arÿm ar amâ kungâ. Ga, ar aje mâ mÿjja jabej ne kam arÿm kum ajapôxja pumû. Ne kam mâ kikre jajkwa krekremâ akabêno aku'ê nhyM arÿm me kute ar amâ 'â rênhja pumû. Dja gar â Metîndjwÿnh 'wÿro ane.

⁸Be, me kute mÿjja'â 'wÿr 'âno âm gêdja Metîndjwÿnh arÿm memâ kungâ. Ga, me kute mÿjja jabej ne kum apôxja pumû. Ne kam me kute kikre jajkwa krekremâ kabêno ku'ê nhyM arÿm me kute memâ kikre'â rênhja pumû. Dja gar gadjwÿ â mÿjja'â Metîndjwÿnh 'wÿro ane nhyM arÿm amâ o amirît. ⁹Nhÿnh ne ar akra'ô tēn djwÿ'â ar ajuw gar kum kēn ngâ? ¹⁰Ne tep'â ar ajuw gar kum kangâ ngâ. Arkati. ¹¹Be, gar ajaxwekam aje akramâ mÿjja mex nhôrja pumû. NhyM be, kâjk-wakam ar Abâm mex tire ta gêdja ar amâ amû mÿjja mex nhôro ar ajakre.

¹²Kam gar aje amibu'â me'â amim “Gê me imâ mex”, “Gê me imâ mex”, anhÿro aba. Kute aje me'â amim anhÿro aba pyrâk ar gadjwÿ dja gar amik-abên kôt â memâ amexo ane. Dja ga â memâ amexo anen arÿm Metîndjwÿnh kabên kukràdjâ kôtdjwÿ aje amijo aba mexkumrêx. Môjdjê kute kabên jarênh kôt aje amijo aba mexkumrêx. Me kute Metîndjwÿnh kukwakam memâ kabên jarênhdjwÿ aje kôt amijo aba mexkumrêx. Nâm â Jeju arkum ane.

Apÿnh pry'â arkum ujarênh.

Ruk 13.24

¹³NhyM kam mrâmri me kute mÿjja mar ne kôt ar amijo ba ne kute pry pyrâk. 'Â ne Jeju arkum,

—Ikôt dja gar amijo aban arÿm abê tÿx kute mrâmri ne pry kre ngrire mebê tÿx pyrâk. NhyM be, dja gar me kum ikînh kêtja kôt ar amijo aban arÿm amâ rerekre. Amâ tÿx kêt kute mrâmri ne pry kre raxkôt me mrânh memâ tÿx kêt pyrâk. Kwârîk wânh me kum ikînh kêtja kôt ar amijo aba kêt. Aje pry jajkwa krekre ngrirekôt adjâr mân prabê dja ga on amim iman ikôt ar amijo aba. Me krâptî ne me me kum ikînh kêtja kôt ar amijo ba. Memâ tÿx kêtê kute mrâmri ne me kute pry jajkwa krekre raxkôt ngjêx nhyM memâ tÿx kêt pyrâk. Kute pry kre rax kôt me môr memâ tÿx kêt pyrâk. Dja gar me kum ikînh kêt kôt ar amijo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djâkam akuno. ¹⁴NhyM be, me ngrêrebit ne me imâ apôx ne amim imaro ba. Me kute mrâmri ne me ngrêre pry jajkwa kre kre ngriremê pry kre ngriremâ apôx pyrâk. Ar ga dja gar imâ akaton amim imaro aban arÿm atîn ne, Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar aba râ'â: râ'â ne. Nâm â Jeju arkum ane.

Ar amijâ no tÿx'â arkum ujarênh.

¹⁵Ne kam ajte arkum,

—Me kute amijo 'êx ne memâ, “Ba ne ba ibê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh”, anhÿro bajabê amijâ ano tÿx. Nâm me kute mrâmri ne rop krori kute amijo mrykî'âtomti kâ jangjênh ne bôx pyrâk. Me ta ne me kute amijo imar mex ne ar awÿr bôx. NhyM be, kati. Nâm me ar anoo akno. Me kâ kadjwÿnhbê ne me kute mrâmri ne rop jamrex pyrâk. Me axwe. Ne kute ar amâ Metîndjwÿnh'â 'êx ne kabên kêt jarênhmâ ne ar awÿr bôx. Kute o ibê amiwÿr ar ajo akêx ne ar ajo bamâ ne ar awÿr bôx. ¹⁶Mÿj dja gar me omûnh ne memâ akator on? Bir, mÿj dja gar pidjôjadjwÿ mar on? Bir, ô ne parbê rôrôk ne ikwân o bàrio amirît nhyM me kôt kum apôx. Ga, rojtikam tyrti

apôx kêtja pumû. Ar gadjwÿ dja me apÿnh kabên punu jarên àpênh jaxwe gar me omûn arÿm memã akaton amim, “Be, ga, axweja pumû. Kabên kajgo. Nãm Metîndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho ba”, ane. Djãm mrÿnhikam me kute akrô djôbê uba rênh? Kati. Nâr, djãm prêxkam me kute pidjôbê pigu rênh? Kati. ¹⁷ Bâri mexkam ne ô mex arij. Nhyam be, bâri punukam ne ô punu arij. ¹⁸ Bâri mexkam ne ô punu arij prãm kêtikumrêx. Nâr, bâri punukam ô mex arij prãm kêtikumrêx. ¹⁹ Bârikam ô punu jariija kunî ne me kute akâr ne kuwykam rênh. Dja me ã kute Metîndjwÿnh'ã 'êx ne kabên kêt jarênho bajao ane. ²⁰ Be, me àpênh jaxwe dja gar omûn arÿm kôt kum akato. Me kute Metîndjwÿnh kabên kêt jarênhja dja gar ama. 'Ã ne ba ar amã, “Ga, rojtikam tyrti apôx kêtja pumû”, ane.

²¹ Me kute arîk imã, “Ga abê inhô Bênjadjwÿr djwÿnh. Ga ne ga ijo aba”, anhÿrja. Djãm me ja kunî kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo bamã? Kati. Me kute amim kâjkwakam Ibãm kabên mar ne kôt kute amijo babit. Me jabit dja Bênjadjwÿr djwÿnh amim me utân ar meo ba. ²² Ije memã axwe pânih jarênh nhô akati wãkam dja me krãptî aminêje imã, “Bênjadjwÿr djwÿnh. Djãm akukwakam ije memã akabên jarênh kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije me karô punu kujaêk kêt got ga ikanga? Djãm akukwakam ije mÿjja pumûnh kêt nhipêx kêt got ga ikanga? Mÿjja rûnh, mÿjja krãptî ne ba ipêx ga ikanga”, ane. Ije memã axwe pânih jarênh djã nhô akatikam dja me ã imã ane. ²³ Kam dja ba irã ipôkri me kunimã kum, “Kati. Djãm ikukwakam ne ga mÿjja nhipêx? Kati. Wãnh amikukwakam ne ga mÿjja nhipêx. Ba ije amar kêt. Rûm imã akàx. Me adjâpênh jaxwe”, ane. Dja ba ã memã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me kute apÿnh kikre nhipêx'ã arkum ujarênh.

Ruk 6.47

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Me kunî kute ikabênja mar ne kôt kute amijo baja ne me kute mrãmri ne me'ô jamak mex pyrâk. Me'ô jamak mexja kênkam amim kikre. ²⁵ Nhyam kam te 'ã na axidjuw ne te 'ã ngô tâm ne te kôk djâbêr tÿx kikre karngrô nhyam tÿm kêt. Kênkam kute ipêxkam ne tÿm kêt. ²⁶ Nhyam be, me kunî kute ikabênja mar kajgon kôt kute amijo ba kêt ne me kute mrãmri ne me'ô bën kati pyrâk. Me'ô bën kati pykatikam amim kikre. ²⁷ Nhyam kam 'ã na axidjuw ne 'ã ngô tâm ne kôk djâbêr tÿx kikre karngrô nhyam arÿm tÿm. Djã nãm kâjbê ban tÿm got? Kati. Nãm tu ban gru: ane.

^{28–29} Nãm ã Jeju memã anen arÿm memã amikukràdjã jarênh pa. Nhyam me kabên man kam ari ar aben pumûn kam abenmã kum,

—Tô mÿj kabên ny gotja? Nãm prîne kute amimarkôt katã:t memã amikukràdjã jarênhkumrêx. Nãm ã me bênjadjwÿr rûnh kwÿ kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môj djê kukràdjã mar djwÿnh memã arênho ane? Kati, nãm me ari no prôt ne ari kukràdjã jarênh'ã umju:w ne kute arênh katãt kêtikumrêx.

Me'ô ï kajêkam tê'ã ujarênh.

Mak 1.40; Ruk 5.12

8 Nhyam kam krânih'ã arÿm rwÿk tê. Nãm rwÿk tê:n arÿm ruw. Nhyam me krãptî: kôt mô. ² Nhyam kam me'ô ï kajêkam têja 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhî kajêkam itêkôt aje ipumûnh ne aje mar. Aje ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne, ane. ³ Nhyam arÿm 'ÿr ikran kupên kum,

—Ije ajo mex prām. On amex, ane. Nhyim arÿm 'ā ī kajêkam tēja apêx nhyim arÿm mex ne. Kute o âm tām kam tēmbê kà mex ne. ⁴Nhyim kum,

—Kwārīk wānh ga amijarēnh kêt. Dja ga tu katāt mā me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr tēn kum amibē, kum amikā bē. Ne kam kum mry ngā gē akadjy Mōjdjê kukrādjà kôt Metīndjwÿnhmā mry gan kum kungā. Arÿm akā mexkam dja ga kum mrywā ngā gē me kunī apumū, arÿm akā mexkôt apumū. Nām ā Jeju me'ōmā ane.

Kute amybÿm me'ōo mex.

Ruk 7.1

⁵Ne kam arÿm tēn krīraxbē Kapanamā wadjā. Nhyim krākamngōnh krāptī kubē 100 nhō bēnjadjwÿr arÿm 'ÿr bōx ne kum ō àpēnh no katon kum arēn kum,

⁶—Bēnjadjwÿr djwÿnh, inhō àpēnh arÿm akryn tokry rax ne kikrekam arek nō, ane.

⁷Nhyim Jeju kum, “Ba 'ÿrn o mex”, ane.

⁸Nhyim krākamngōnh nhō bēnjadjwÿr kum,

—Djām imex got ga inhūrkwāmā tē? Kwārīk wānh. Dja ga akabēnbit jarē nhyim arÿm inhō àpēnh mex ne. ⁹Inhō bēnjadjwÿr kute raxo ijakrenhja ne imā kabēn ba kabēn man kôt ar amijo iba. Ne kam ba ibē me krākamngōnhre nhō bēnjadjwÿrkam ba memā ikabēn nhyim me ikabēn kôt ar amijo ba. Ba 'ōmā kum, “'ÿr tē”, ane nhyim arÿm 'ÿr tē. Ba kam ajte 'ōdjwÿmā kum, “Amrē tē”, ane nhyim arÿm amrē tē. Ba inhō àpēnhmā kum, “On mÿjja kupê”, ane nhyim arÿm kupê. Kam ne ba amā, “Abēnjadjwÿr djwÿnhkam dja ga akabēn nhyim arÿm akabēnkôt mex ne”, ane. Krākamngōnh nhō bēnjadjwÿrbē ne me bajtem.

¹⁰Nām Jejumā ane nhyim kuman arÿm kam no tyn djan kôt ba djwÿnh arkum,

—Be, me'ō bajtemja kute tu amim imar mexkumrēx. Mebē idjaerkumrēx ren kudjwa ā amim imaro ane. Nhyim be, kati. Me kute kudjwa ā amim imaro anhyr kêt. Pydji bajtemkam kute amim imar me:xkumrēx. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx. ¹¹Ē, ba ar amā arē gar ama. Kājkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh arÿm kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja gwaj me bakukāmāremē ro'ā banhō kwÿ krē. Abraāomē Idjakmē Djakomē ro'ā banhō kwÿ krēn mexo nhÿ. Nhyim kam dja me bajtem krāptī: ban bōx, myt apōx djārūm bōx ne myt ngjēx djārūm bōx. Bōx ne arÿm gwaj baro'ā ō kwÿ krēno nhÿ. ¹²Nhyim be, mebē idjaerkumrēxja dja Metīndjwÿnh arÿm bōm me kumē. Bēnjadjwÿr djwÿnh bit kute amim me utār ne ar meo baja, me tām dja arÿm bōm me kumē. Bōm mebē idjaer mē nhyim me wānh akamāt kō tykkam ar ba. Wānh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanēn ar âmra ba. Nām ā Jeju arkum ane.

¹³Ne kam me krākamngōnh nhō bēnjadjwÿrmā kum,

—Aj mā. Ga ne ga tu amim imarkumrēx. Kôt dja ba arÿm amā ā o ane, ane. Nhyim myt tām kam arÿm ō àpēnh mex ne.

Kute me punu krāptīo mex.

Mak 1.29; Ruk 4.38

¹⁴Nhyim kam Jeju arÿm Pedru nhō kikrekam bōx nhyim Pedru djupānhdjwÿ kanēn nō. ¹⁵Nhyim 'ÿr bōx ne arÿm ikra kupê. Kupê nhyim kanē arÿm kum ire. Kum ire nhyim arÿm kāj mā djan arÿm mex ne. Ne kam arÿm aro djuw mexo ba.

¹⁶Nhyim kam ar'ā para nhyim me arÿm 'ÿr me krāptīo bōx. Me karō punu kute meo baja tām ne me'ÿr meo bōx. Nhyim mā me'ā kabēnbit jarē nhyim mā me karō punu umaje mō. Memā iren mā mō. Jeju arÿm mā me kunīkam me karō punu kujate. Ne kam ajte me punudjwÿ kunīo

mex. ¹⁷ Amrêbê: ne ujarênh djwÿnhbê Idjaij Jeju'ã ajarê. Kute meo mex'ã ajarê. Nãm Metîndjwÿnh kukwakam 'ã ajarê. Nãm me bakukâmâremã kum, "Apÿnh me bapunu djâri, apÿnh me bakanê djâri nhym kute amijã me bamar. Kute mrâmri ne me kute jênh pytîo bakam kute amijã mar pyrâk. Nãm ã amijã me bamaro ane."

Nãm ã Idjaij me bakukâmâremã ane. Jeju kute meo mex'ã ne memã arê. Nhym kam me aben djô'ã arênh mō. Arênh mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bōx. Tû:mrâm, me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm kato. Katon kam arÿm abatãnh ne ar ba. Ne kam arÿm me punuo mexo ba. Metîndjwÿnh kukwakam Idjaij kute me bakukâmâremã 'ã ujarênh kôt Jeju arÿm ã meo mexo bao ane.

**Ar'õ bit kute Jeju kôt
amijo bikamênh.**

Ruk 9.57

¹⁸ Jeju me punuo mex ne arÿm amibu'ã me krãptî: pumû. Ne kam arÿm arkum,

—Gwaj on akãx nhikjêmä rê, ane.

¹⁹ Nhym kam Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh'õ 'ÿr bōx ne kum,

—Ë, ujarênh djwÿnh, ba arek akôt tẽ. Dja ga nhî'ãm amrãnh kunîkôt ba akôt mrã, ane.

²⁰ Nhym kam kum,

—Ë, ga, djoti pykakam kreja pumû. Ne kwênh kÿjrûm aêja pumû. Mrymê kwênhbit ne ôt djã kute amim kre pumûnhkôt kam ôt djã. Nhym be kati. Ba ne ba inhō kikre kêt. Inhikwã djã kêt. Ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk nhÿnh ne ba inhûrk-wãja? Kon, gop ga amiman kam ikôt atêm jabej nãr kon, arek dja, ane.

²¹ Nhym kam me'õ ja kute Jejukôt bamã ne kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ba ibãm kum-rêx jadjã. Ne kam arÿm akôt ar iba, ane. Nhym kum,

²² —Kati. Amrê on ikôt ar aba. Gê me kute Metîndjwÿnh mar kêt wãnh me tyk jadjã. Me kute mar kêt ne me kute mrâmri ne me tyk jamakkre kêt pyrâk. Gê me wãnh õbikwa tyk jadjã. Nãm ã Jeju kum ane.

Jeju kōkmã bēn tÿx.

Mak 4.35; Ruk 8.22

²³ Ne kam ar kà'ÿr tēn 'ÿr bōx. Nhym Jeju arÿm kākam nhÿ nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm kôt nhÿ. Nhym kam ar arÿm kà kujaten amû tẽ. ²⁴ Tẽ: nhym ar aêrbê na 'itÿx ruw nhym kōk 'itÿx wabê. Nhym ngō arÿm aben pumjuw ne kã nhiby ato. Nhym be, Jeju wãnh arek õto nõ. ²⁵ Nhym kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr tēn arÿm tok ne kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, gop ar ipytã. Arÿm gwaj badjãr 'ÿr, ane.

²⁶ Nhym arkum,

—Nã gãm ar amim imar rere:kre. Mÿkam ne gar atîn prãm? ane. Ne kam kãjmã djan kōkmã bēn tÿx. Nhym arÿm tu ngō mēn nõ.

²⁷ Nhym ar te kute marmã kam no tyn djan abenmã kum,

—Mÿj got on nhym kōkmẽ ngō raxmẽ tu kabēn kôt ã amijo ane? ane. Nãm ar ã abenmã ane.

**Me karō punu krãptî:
kute ar me'õo ba.**

Mak 5.1; Ruk 8.26

²⁸ Nhym kam Jeju arÿm ngō nhikjêmä bōx ne wabi. Kam ne pyka nhidjibê Djeradja. Nãm wabi nhym me'õ amãnhkrut ar arÿm kajpa. Me karō punu ne ari aro ba. Me tykmã kikre kurûm ne ar mō. Ar àkrê: nhym me te ar umaje ne te ar'ãnh tēmmã. ²⁹ Nãm ar Jeju kajpan arÿm kãj bê amran aminêje kum,

—Mÿj nã Metîndjwÿnh Kra? Djãm me inhõ akati kêtri dja ga me imã me itokry jadjà? ane.

³⁰Nhym nÿjar angrô jamy krãpti: àkur mō. ³¹Nhym kam me karō punu kum amijo a'uw ne kum,

—Aje me ikujaëk prãm jabej ba me angrô jamy krãpti:wãmã wadjã, ane.

³²Nhym kum, “Aj mã”, ane. Nhym me arÿm kato. Katon arÿm angrô jamy krãpti:mã wadjã. Wadjã nhym arÿm angrô jamy kunÿ prôt ne. Pyka krã'yr'ã aparmã prôt tÿ:x ne arÿm imôtikam nox ne aminhimes ne. ³³Nhym angrô jamy pumûnh djwÿnh ar omûn arÿm krÿraxmã prôt ne. Prôt ne arÿm bôx. Bôx ne arÿm prÿne memã mÿjja kunÿã ajarë. Ne ajte me karō punu kute ar o baja'ã ajarë. ³⁴Nhym krÿraxkam me krãpti kute Jeju pumûnhmã 'ÿr mō. Ne kam arÿm omûn kam anon kum,

—Gop me inhõ pyka kurûm akato, ane.

Kute me'õ jakryo mex.

Mak 2.1; Ruk 5.17

9 Nhym kam Jeju ar arÿm kàkam wadjàn nox ne arÿm akãx nhikjëmã rê. Ne kam wabin krÿraxkam ar ba tûmjamã tën bôx. ²Nhym ar kwÿ kum me'õ jakryo bôx. Ikwã djàkam nör rä'ã nhym ar kum o bôx. Nhym amim,

—Be, ar ja ne ar tu amim ikamn-hixkumrëx, ane. Ne me'õ jakryjamã kum,

—Akmere, on akÿnh. Jakam ne ba arÿm ajaxwe kunÿ maro aknon kam ingyk kêt ne, ane. Djã nãm tëmbê me'õ jakryo mex got? Kati, nãm amidjêje nën kum jabit jarë nhym êje nō. Jeju ta ne axweo akno.

³Nhym wãnh Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ arÿm amim,

—E kum be, me'õ ja ne ajmãn Metîndjwÿnh japryõ djan amijo Metîndjwÿnh

dja. Metîndjwÿnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyrk kêt, ane. ⁴Nãm me ã ökre kadjwÿnhbê anhÿro kumex nhym arÿm tu me kuman memã kum,

—Mÿkam ne ga me anhökre kadjwÿnhbê ijo kajgon ijapryõ akumex? ⁵Ë, ba me amã mÿjja amãnhkrut jarë. Mÿj ne amirÿt, nën? Ba ren kum, “Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Nãr kon, “On kãjmã djan tẽ”, ane. Mÿj ne ren amirÿt, nën? Nã bãm ren kum, “Ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane nhym amirÿt kêtumrëx ne. Tãmbit ne amirÿt kêt.

Nhym be, kãjmã me ku'ê, ije ren me'omã kum, “Kãjmã djan tẽ”, ane nhym ren arÿm amirÿt. Tãmbit ne amirÿtkumrëx. ⁶Dja ba kum, “Kãjmã djan tẽ”, anen arÿm o mex ga me arÿm omûn arÿm amim, “Be ga, Jeju kute me'õ jakryo mexja pumû. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri ne Metîndjwÿnh arÿm amijo ï ne pyka jakam amik-abënkôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarënh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex. Nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmã anen arÿm tu me'õ jakryja'ÿr akëx ne kum,

—On kãjmã djan anhikwã djã mÿn anhürkwãmã o tẽ, ane. ⁷Nhym kam arÿm me aërbê kãjmã djan ikwã djã mÿn ürkwãmã o tẽ. ⁸Nhym me krãpti omûn kam no tyn kumex ne amim,

—Ë, arÿm ne djãm mrãmri o mex nhym mrãnh mexja pumû. Mrãmri ne kabënkumrëx. Djãm kute me axweo biknor kêt got? Mrãmri kute Metîndjwÿnh kabënkôt me axweo biknorkumrëx. Ga, kute kam me'õo mex nhym mrãnh mexkumrëxja pumû. Metîndjwÿnh mexkumrëx, ane. Nãm me krãpti: ã amim ane.

Kute amikôt Matêu kamênh.*Mak 2.13-15; Ruk 5.27-29*

⁹Nhym kam Jeju arÿm tē. Tē: nhym me'ô bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprïo atom djâkam nhÿ. Idjibê ne Matêu. Nhÿ nhym arÿm omÿn kum, “Amrê mā ikôt ajkamê”, ane. Nām kum ane nhym Matêu arÿm amim kabēn man kâjmā dja. Kâjmā djan arÿm kôt ajkamê.

¹⁰Nhym kam arÿm Matêu nhÿrk-wâkam tēn bôx ne arÿm ô kwÿ krēno nhÿ. Nhym bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprïo atom djwÿnh kräpti bôx ne Je-jumê ro'ā nhÿ. Nhym we me axwed-jwÿ ikô'ā nhÿ. Me kräpti ne me nhÿ. Jeju kôt ba djwÿnh ne ar Matêumê ro'ā nhÿ. ¹¹Nhym mebê pardjêu arÿm me ja pumÿn arÿm Jejukôt ba djwÿnh arkum, —Je tô, djām me wā axwe ngri got? Mÿkam ne ar anhô ujarēnh djwÿnh me ro'ā ô kwÿ krēno nhÿ? Bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprïo atom djwÿnhmê me axwemê ro'ā ô kwÿ krēno nhÿ, ane.

¹²⁻¹³Nhym Jeju arÿm ar kabēn ma. Ar kute,

—Djām me wā axwe ngri got? anhÿrja Jeju arÿm kuman arkum,

—Djām me mex'ÿr ne me kane djwÿnh mrā? Kati, me kané'ÿrbit ne me kane djwÿnh mrā. Badjwÿ ne ba me axwe'ÿr tē. Djām we me amex'ÿr ne ba tē? Kati, me axwe'ÿr ne ba tē. Me tām ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprïren wānh axwemā iren iwÿr amijo akêxmā ne ba amiwÿr me ku'uw. Nhym be, amrêbê: ne Metindjwÿnh me bakukāmāremā kum,

“Djām me aje imā mry bôr djām imā kīnh?

Kati. Me amā me kaprī. Ja ne imā kīnh”, ane.

Mÿj'ā ne Metindjwÿnh me bakukāmāremā ja jarê? Ja dja gar tēn ama. Mÿkam? Bir, me axwe ne ba

amikôt me ku'uw. Nām ā Jeju mebê pardjêumā ane.

Me kukrādjà tÿm'ā ujarēnh.*Mak 2.18; Ruk 5.33*

¹⁴Nhym kam Djuāo. Kubê ngômā me angjēnh djwÿnh. Djuāokôt ba djwÿnh ar arÿm Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Ar ba ne bar ije Metindjwÿnhmā amijajbur kumex. Mebê pardjêudjwÿ ne me kute kum amijajbur kumex. Nhym be, akôt ba djwÿnh ne ar kute kum amijajbur kêt. Mÿkam? ane.

¹⁵Nhym Jeju tu amijā mjēn jarēn amikôt ba djwÿnh ar'ā mjēnmê ro'ā ar ar ba jarēn arkum,

—Ga, me kute abenā mjēnmê prômê rēnhja pumÿ. Djām ar mjēnmê ro'ā ar baja kaprīn mÿr got? Arkati. Ar kīnhkumrēx ne ar ô kwÿ krēn rax. Adjÿm, dja apÿnh akati amrê mōrjakam me Ar kubê mjēno tÿm ne mā o mō. Nhym kam gēdja ar kaprīren arÿm Metindjwÿnhmā amijajburo ba. Nām ā Jeju Djuāokôt ba djwÿnh arkum ane. Amijā ne mjēn jarē. Ne amikôt ba djwÿnh'ā ne mjēnmê ro'ā ar ar baja jarēn arÿm ā arkum ane. Mÿj'ā ne me kute Ar kubê mjēno tÿmja jarē? Bir, ta amijā ne arē. Jeju dja meo tÿm ne mā o mō. Kambit dja kôt ba djwÿnh amijajburo ba.

¹⁶Be, ga, me kute jām amim Jeju kukrādjà ny mar ne ajte kute jām amim me kukrādjà tÿm marja pumÿ. Me kute amē kukrādjà maro bakam umar mex kêt. Me kute mrāmri ne kubêkà ny kubêkà tÿm'ā ir pyrāk ne ajte kute pidjô kangô ny mrykào ngôn̄h tÿmkam runh pyrāk. 'Ā ne Jeju ajte memā kum,

—Ga, me'ô nhô kubêkà tÿm ne arÿm 'ÿrja pumÿ. Nhym kam arÿm kubêkà nyn pōnh kêt. Djā ne me tÿmja'ā kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupô nhym arÿm nykam ê abenmā wangij. Abenmā wangij ne arÿm tÿmja kadjô. Nhym kam arÿm 'ÿr nyja kute 'ÿr tÿmja jakrenh

mex ne. ¹⁷ Ga, me'ô nhô mrykào ngôn-hja pumû. Me bakukâmâre ne me ô mrykào ngôn. Ga, mrykào ngôn arÿm tûm ne ngràja pumû. Djâ ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, dja nôr 'âtûm nhy m uba kangô arÿm kad-jân ajmrô nhy m ngôn arÿm igot tèn arÿm ajkatôr. Nhy m arÿm kangô ajkapî nhy m ngôn arÿm punu ne. Be, kam mex râ'ã kadjy ne me kute mry kào ngôn ny, kà rerekrekambit kangô ny runh prâm. Nâm ã Jeju arkum ane. Gêdja me amim Jeju kukràdjâ nybit maro ban arÿm mar mexkumrêx. Nhy m be, gêdja me amim me kukràdjâ tûmdjwÿ mar prâm ne arÿm umar mex kêt kumrêx. 'Ã ne Jeju memã ajarê.

Kute akubyn bënjadjwÿr krao tîn.

Mak 5.21; Ruk 8.40

¹⁸ Kute memã ja jarênho ãmkam ne me'ô bënjadjwÿr 'ÿr bôx ne kute kum rax jarên kadjy tu parbê tÿm. Ne arÿm kum rax jarên kum,

—Arÿm godja ikra ni ty. Dja ga ikôt 'ÿr tèn 'ã anhikra dji gê arÿm tîn ne, ane.

¹⁹ Nhy m arÿm kâjmã djan kôt tẽ. Kôt ba djwÿnhdjwÿ ne arkôt tẽ.

²⁰ Tẽ: nhy m me'ô nire kôt bôx. Kamrô apôx'ã ne arÿm amexbê 12 apêx. Nâm kôt bôx ne tu Jeju nhübûm kôt 'ã kubêkà jabu djâbit kupê. ²¹ Kute o anhÿr djwÿnhhrâm ne ta arÿm amim,

—Ba gop 'ã kubêkâbit măn kupên arÿm imex ne, ane.

²² Nhy m kam Jeju arÿm akêx ne omûn kum,

—Àpnhîre, on akînh. Ga ne ga tu amim ikamnhîxkumrêx ne arÿm amex ne, ane. Nhy m kam myt tãmkam mex ne.

²³ Nhy m kam Jeju ar tẽ. Tẽ:n kam arÿm bënjadjwÿr nhûrkwã'ÿr bôx ne arÿm wadjâ. Nhy m wãnh me kwÿ pore kakôro dja nhy m me kangao kumex.

²⁴ Nhy m memã kum,

—Me on ajmã. Djâ nãm kurerer wã ty got? Kati. Nãm ôto nô, ane. Nhy m me arÿm 'ã keketo kumex. ²⁵ Ne arÿm kato. Nhy m kam arÿm 'ÿr tèn 'ÿr bôx ne kurerer nhikra 'amÿ. Nhy m arÿm tîn ne kâjmã dja. ²⁶ Nhy m kam me arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

Kute me punuo mex.

²⁷ Nhy m kam Jeju arÿm amû tẽ. Tẽ: nhy m me'ô no râ ar amãnhkrut arÿm kôt tẽ. Nãm ar kâj bê kum amijo àmra tèn mã kum,

—Dawi tãmdjwÿ gop amã ar ikapri, ane. ²⁸ Nhy m arÿm kikremã wadjâ nhy m ar no râ arÿm 'ÿr bôx. Nhy m ar kukij ne arkum,

—Djâ ne gãm ar tu amim imarkumrêx? Ije ar ajo mex marja djâm mrãmri ar aje tu amim ja markumrêx? ane.

Nhy m ar kum, “Nã, Bënjadjwÿr djwÿnh”, ane.

²⁹ Nhy m kam arÿm ar no kupê ne arkum,

—Ar aje tu amim imarkumrêx kôt dja ba ã ar ajo ane, ane. ³⁰ Nhy m kam ar arÿm rît mex ne. Nhy m Jeju nêje arkum 'ã karôn kâj bê arkum,

—Kwãrik wãnh me'ômã ijarênh kêt, ane. ³¹ Nhy m ate ar katon arÿm pyka kunîkôt arênho ipôk ne.

³² Nhy m kam me Jeju'ÿr me'ôo bôx. Me karô punu ne ar me'ôo ba nhy m ô'ã kabên kêt nhy m me 'ÿr o bôx. ³³ Nhy m arÿm me karô janon kujate nhy m arÿm me aêrbê kabên mexkumrêx. Nhy m me krãptî: kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'ô ne kute me babê idjaerkam mÿjja pumûnh kêt ja'ô pumûnh? Arkati, ane.

³⁴ Nhy m be, mebê pardjêu ne me memã kum,

—Me karô punu nhô bënjadjwÿr kabênkôt ne kute me karô kujaêko ba,

ane. Nãm mebê pardjêu ã Jeju'ã memã ane.

Kum me krãpti kapri.

Mak 6.34

³⁵ Jeju ne krĩrax kunĩkõt memã ujarênh ny jarênhõ tẽ. Krĩraxmẽ krĩ kryre kunĩkõt memã arênhõ tẽ. Me bikprõnh djãkam memã arênhõ tẽ. Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba'ã ujarênh nyja ne kãj bê memã arênhõ tẽ. Ne ajte me punumẽ me kanê kunõ mexo tẽ.

³⁶ Ne kam me krãpti: pumũ. Nãm me omũn arÿm kum me kapri:. Mÿkam? Bir, me katyk ne ate ar bakam. Me kute mrãmri ne kute mryki'ãtomtio djuw mex djwÿnh kêt kam katyk ne ate ar ba pyrãk.

³⁷ Ne kam kõt ba djwÿnhmã kum,

—Me kute Metĩndjwÿnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrãmri ne bãÿ arÿm abõr tyk ne kumexja pyrãk. Nhy m be, Metĩndjwÿnh'a ujarênh djwÿnh ne me ngrêre kute bãÿkam me àpênh djwÿnh ngrêreja pyrãk. ³⁸ Kam dja gar me kadjy Metĩndjwÿnh 'uw gê me'ÿr 'ã ujarênh djwÿnh jano gê me memã arê nhy m me kuman kam arÿm tu amim markumrêx ne. Kute mrãmri ne me mrãnh ne kute me õ purkam bãÿ pumũnh ne mrãnh ne bõx ne kute kadjy me õ pur djwÿnhmã arênh nhy m me kute amũ kadjy memã arênh nhy m me ban kute memã ê ja pyrãk. Dja gar ã me kadjy Metĩndjwÿnh 'wÿro ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mak 6.7; Ruk 9.1

10 Nhy m kam amiwÿr kõt ba djwÿnh Ar kubê 12 'uw nhy m ar bõx. Nhy m ar kute kabênkõt me karõ punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. Nhy m apÿnh me punu djãri. Nhy m apÿnh me kanê djãri. Nhy m ar kute kabênkõt meo mex kadjy arkum tÿx jadjã. Ne kam arÿm ar ano.

² Apÿnh kute ar anorbê 12 nhidji jarênh kadjy ne ja.

Ximão. Idji 'õdjwÿ ne Pedru.

Ångre. Kamybê ne Pedru.

Xijagu. Djebedêu ne kudji.

Djuão. Kamybê ne Xijagu.

³ Piripi.

Batormê.

Tõme.

Matêu. Kubê ne bẽnjadjwÿr bajtemmã pi'õk kapriõ atom djwÿnh.

Xijagu 'õdjwÿ. Aupêu ne kudji.

Tadêu.

⁴ Ximão 'õdjwÿ. Mekõt ne me kukràdjã'ã no tÿx.

Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Tãmja ne Jeju kurê djwÿnhmã kanga.

Apÿnh kute ar anorbê 12 nhidji ne ja.

⁵ Ar ja ne Jeju ar ano. Nãm ar àpênh djã'ã arkum karõn ar ano. Nãm arkum,

—Kwãrik wãnh me bajtemmã ar amõr kêt ne kwãrik wãnh pykabê Xamarijkam krĩõmã ar adjãr kêt. ⁶ Mebê idjaer ne me no akunon ate ar ba kute mrãmri ne mryki'ãtomti no biknor pyrãk. Me ja'ÿr dja gar mõ. ⁷ Ne me'ÿr bõx ne kãj bê memã kum, “Arÿm kãjkwakam Bẽnjadjwÿr djwÿnh kute pykabê amim õ me utâr ne ar meo ba 'ÿr”, ane. ⁸ Dja gar me kanêo mex ne ajte me ï kajêkam tẽo mex ne ajte akubyn me tyko tĩn. Ne ajte mekam me karõ punu janon kujate. Ba ne ba tu kajgo ar amã adjãpênh djã'ã karõ gar maro aba. Ikudjwa tu kajgo meo mexo aba. Kwãrik wãnh memã pãnh jarênh kêt. ⁹ Kwãrik wãnh kên karÿr nãr kryt jaka nãr kryt kamrêkbê kobri me kute o õ pi'õk kaprija kwãrik wãnh byr ne ar anhõ katõk'y djãkam ir kêt. ¹⁰ Kwãrik wãnh ar anhõ xakuo amõr kêt. Ar akã krãkã pÿnh ne ar aparkã amãnhkrut ne ar anhõ kõ pÿnh dja gar o mõ. Jabit dja gar o mõ. Ar anhõ mÿjja ja'õ'ã kãtãm kwãrik wãnh o amõr kêt. Ar adjãpênh pãnh dja me ta ar amã

ar anhô mỳjja ngã. Nãm ã arkum karõo ane.

¹¹ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar krĩrax 'õmã wadjàn me'õ mexja jabej. Kum ar akĩnh dja gar abej. Dja ar amã aminhũrkwã jarẽ gar kambit anihkwã. Me kurũm ar akatorkambit ajte anhũrkwã 'õdjwỳ jabej. ¹² Dja gar me ũrkwã 'õmã wadjàn memã umar mex jarẽ. ¹³ Dja me mex ne kum ar akĩnh gar memã umar mex jarẽ nhym me arỳm ar akabẽn kõt mrãmri umar mexkumrẽx. Nàr godja me kum ar akĩnh kêt jabej dja me umar mex kêt ne. ¹⁴ Godja me'õ kum ar akĩnh kêt ne kute akabẽn mar prãm kêt jabej aparkà'ã me õ pyka ka'u. Me ũrkwã kurũm nàr me õ krĩrax kurũm ar akator kutã ar aparkà'ã me õ pyka ka'u. Aje me kute akabẽn mar prãm kêtjao amirĩt nhym Metĩndjwỳnh kute omũnh ne amũ 'õkam kute memã pãnh jarẽnh kadjy me õ pyka ka'u. ¹⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Amrẽbẽ: me bakukãmãrekan me ne krĩrãxbẽ Xõtõmamẽ Gomorakam axwekumrẽx. Dja ĩ Metĩndjwỳnh kute me axwemã pãnh jarẽnh kadjy akati bõx nhym me arỳm tokry. Dja ajbir krĩrax jakamdjwỳ me axwe pãnh tokry:. Ne tokryo Xõtõmakam me jamẽ Gomorakam me ja jakrenh me:x ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx, ane. Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

¹⁶ Ne kam ajte arkum,

—Dja ba ar ajano gar arỳm aje mrãmri ne mrykĩ'ãtomti kute rop djãkrẽ katikõt ar ba pyrãk. Amijã ano tỳx kute mrãmri ne kangã amijã no tỳx pyrãk. Ne ar ajaxwe kêt kute mrãmri ne tut axwe kêt pyrãk. ¹⁷ Aminẽje rĩt. Mỳkam. Bir, godja me ar ajo rõrõk ne ar ajo mõ. Nhym kam me krãptĩ kute ar akukjêr kadjy arỳm ar ajã akuprõ. Ar ajã akuprõ nhym me arỳm ar akaprẽprẽk. Mebẽ idjaer bikprõnh djãkam ar akaprẽprẽk. Mry kã punuo ar akaprẽprẽk ne. ¹⁸ Imã ar adjãpẽnham dja me ar ajo rõrõk ne ar

apa 'amỳn arỳm me bẽnjadjwỳr kabem ar apumjuw. Ne me bẽnjadjwỳr rũnh kabem ar apumjuw gar arỳm ijã memã amijarẽ. Nhym me me bajtem kabem ar apumjuw gar arỳm ijã memã amijarẽ. ¹⁹ Godja me ar ajo rõrõk ne ar ajo mõn me kabem ar apumjuw kwãrik wãnh ar amikukãm amim, “Mỳj dja ba aminẽje memã ikabẽn on”? anhỳr kêt. Mỳkam? Bir, myt tãmkan dja ar amã akabẽn jangij. ²⁰ Djãm ar ga dja gar amikabẽn jarẽ? Kati. Ar Abãm djwỳnh Karõ dja ar amã amikabẽn jarẽ gar arỳm amũ memã arẽ. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²¹ Ne kam ajte arkum,

—Me kamy dja kurẽ djwỳnhmã kamy kanga nhym me arỳm me kupa. Nhym me bãmdjwỳ dja kurẽ djwỳnhmã kra kanga. Nhym me kra dja me kum bãmmẽ nã kurẽ ne memã ar kanga nhym me ar kupa. ²² Imã adjãpẽnham dja me kunĩ kum ar akurẽ. Dja gar ikõt ar aba tỳx rã'ã:n ijã adjukanga kêt ne kam 'ã aminhinomã amimẽ ba arỳm ar apytã. ²³ Godja me krĩrax 'õkam kum ar akurẽn ar ajo ajkẽ gar krĩrax 'õdjwỳmã aprõt. Dja gar apỳnh mebẽ idjaer nhõ krĩrãxkam me akreo tẽ:n o atẽm nhi-nomã mẽnũ kêt ba arỳm bõx. Ba ije amijo inhĩ ba arỳm ar awỳr bõx. Nãm Jeju ã arkum 'ã karõo ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Ë, djãm ar kute kabẽn mar ar o baja kute raxo ar õ ujarẽnh djwỳnh jakrenh? Kati. Nàr, djãm õ ãpẽnũ kute raxo õ bẽnjadjwỳr jakrenh? Kati. ²⁵ Kute kabẽn mar ar o baja kute ar õ ujarẽnh djwỳnh kõt ar amijo bakambit ne mex. Õ ãpẽnũ kute õ bẽnjadjwỳr kõt ar amijo bakambit ne mex. Ga, me kum ikurẽ ne imã me karõ punubẽ Bedjẽbu jarẽnhõ baja pumũ. Djãm me kum ar akurẽ kêtãm? Kati. Ar gadjwỳ dja me ar amã mỳjja punu jarẽnh kume:x. Ar aje araxo ijakrenh kêtãm ne ikõt ar amijo abakam dja me ar gadjwỳ ar amã mỳjja punu jarẽnh kume:x.

²⁶ Djâ nâm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur rā'amā? Kati, dja ī amirīt ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'ō me kute omūnh kêt mā? Ne nhÿnh ne me kute mÿjja pudjur'ō mar kêt mā? Adjÿm, dja ī kunī amirīt ne. Mÿjja pudjur, mÿj-jao bipdjurja dja ī kunī amirīt ne. ²⁷ Ije akamātkam ar amā mÿjja jarēnh dja gar a'uri kàj bê memā arē. Ije ar ajamakri ija-jkwa momokkam mÿjja jarēnh dja gar kikre nhimōk po'ā djan kàj bê memā arē. ²⁸ Ne kwārīk wānh gar amā me kute ar aparja pyma kêt. Me ja gêdja me ar akrākābit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwÿnhbê ajmā ar ajo kêt. Kati, ba ar amā arē. Me'ō pydji dja ga ar amā uma. Kute me bīn ne ijukri me biknor tokry djākam me rēnh jabit dja ga ar amā uma. Be, ba ar amā arē. Metīndjwÿnhbit dja gar amā uma. ²⁹ Kwēnhne amānhkrut ne pānh ngrire, pānh ngōnhponh pydji. Nhyim kam kwēnh pydji pykabê tÿm ne arÿm ty. Djām Abām djwÿnh kute mar kêt? Kati. Kute kwēnh mar. ³⁰ Ne ar akīdjwÿ kute mar. Arÿm Abām djwÿnh kute ar amā abenā ar akī'ā akre mar. ³¹ Kam, djām ar atīn prāmmā? Kati. Kwārīk wānh. Te kwēnh krāptī: nhyim kum kwēnh kīnh ngrire. Nhyim be, ar gajbit. Metīndjwÿnh kum ar akīnhkumrēx. Tām dja gar aman atīn prām kêt. Nām Jeju ā arkum karōo ane.

³² Ne kam ajte arkum,

—Kam me'ō kute amijo ipytār ne me ipōkri memā kum, “Ba ne ba ije amim Jeju mar”, anhÿro baja. Badjwÿ dja ba tām wā'ā kàjkwakam Ibāmmā kum, “Nā, ba inhōbikwa ne wā”, ane. ³³ Nār, dja me'ō me ipōkri memā kum, “Kati. Ije Jeju mar kêt”, ane. Badjwÿ dja ba tām wā'ā kàjkwakam Ibāmmā kum, “Kati. Ije tām wā mar kêt”, ane.

³⁴ Djām ibōx nhyim ikam me umar mexmā? Kati. Dja ba bōx nhyim me arÿm imÿr jabej abeno kurē djwÿnh ne aben

pa. ³⁵ Amrēbê: ne me me bakukāmāremā kum,

“Dja me'ō my kum bām kurē.

Nhyim me'ō nire kum nā kurē.

Nhyim prō kum umrengēx kurē.

³⁶ Me'ō nhūrkwākam dja ta ōbikwa kum aben kurē.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane. Jakam dja me imÿr jabej ā abeno ane. Me kute me bakukāmāremā arēnh kōt dja me ā abeno ane.

³⁷ Godja gar ajō imā, “Ba akōt apē”, anen amā abāmbit nār amā anābit kīnh ne amā ikīnh ngrire ba arÿm imā ikōt adjāpēnh kīnh kêt. Godja amā akra mybit nār amā akra nibit kīnh ne amā ikīnh ngrire ba arÿm imā ikōt adjāpēnh kīnh kêt. ³⁸ Dja gar ajō amā ikōt atokry pyma ne ikōt aje anhō pīte'y mÿnh prām kêt ne ikōt abikamēnh prām kêt jabej ba kam imā ikōt adjāpēnhja kīnh kêt. ³⁹ Dja gar ajō atīnmā aminēn arÿm akuno. Nār gar ibē aminē kêt nhyim me arÿm abī. Imā adjāpēnhkam arÿm abī. Kwārīk wānh rā'ā. Metīndjwÿnh dja arÿm atīnkumrēx kadjy apytā ga arÿm kōt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Nām ā Jeju arkum 'ā karōo ane.

⁴⁰ Ne kam ajte arkum,

—Dja gar me'ÿr bōx nhyim me kum ar akīnh. Me kum ar akīnh o arÿm kum badjwÿ ikīnh. Ne kum ikīnh o arÿm kum kute ijanor djwÿnhdjwÿ kīnh. ⁴¹ Dja Metīndjwÿnh kukwakam memā kabēn jarēnh djwÿnh me'ÿr bōx nhyim me kum kīnh. Kubē Metīndjwÿnh kukwakam memā kabēn jarēnh djwÿnhkam kum kīnh. Metīndjwÿnh dja kam arÿm memā o pānh ne. Metīndjwÿnh kute kukwakam ujarēnh djwÿnhmā āpēnh pānh kōt dja arÿm memā o pānh. Dja me'ō katāt kute amijo bakumrēx me'ÿr bōx nhyim me kum kīnh. Me'ō katāt kute amijo bakam me kum kīnh. Metīndjwÿnh dja arÿm memā o pānh ne. Metīndjwÿnh kute me'ō katāt kute amijo

bajamã o pãnh kôt dja memã o pãnh.
⁴²Dja me'õ ikôt ba djwýnh rax kêt'õ bõx nhyim me kum ngõ ngã. Me'õja kute ikôt bakam kum ngõ ngã. Ba dja ba mrãmri o pãnh mex. Me kute o djuw mex ngrire jao pãnh mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

Djuão'ã ujarënh.

Ruk 7.18

11 Ne arým kôt ba djwýnh Ar kubê 12mã 'ã karõ pa. Arkum 'ã karõ pan kam arým amü tẽ. Pykabê Garrê-jakam apýnh krĩ rünh djãri kute memã kukràdjã jarënh ne kute kãj bê 'ã me akre kadjy ne amü tẽ.

²Nhyim kam me Djuãomã Jeju jarê. Djuãobê ne ngõmã me angjênh djwýnh. Me kute arým Djuãobê ijêkam ne me kum Jeju jarê. Nãm me Djuãomã kum,

—Jeju ne arým apýnh mýjja pumünh kêt nhípêx, ane nhyim arým kuma. Kuman arým Jeju'ýr amikôt ba djwýnh ar amãnhkrut jano. ³Ar kute Jeju kukjêrmã ne Djuão ar ano nhyim ar arým 'ýr tẽn 'ýr bõx ne Jejumã kum,

—Metíndjwýnh kute me imã me'õ janor nhyim bõxmã, kute me imã arënhja djãm ga? Nãr kon godja gwaj me'õkam ama? Nãm ar ã Jejumã ane.

⁴Nhyim Jeju arkum,

—Dja gar akubyn Djuão'ýr tẽn kum arê. Aje ajbir mýjja mar ne omünhja kum arën kum, ⁵“Me no rã arým rít mex. Nhyim me mrãnh kêt arým mrãnh mex. Nhyim me í kajêkam tê arým mex. Nhyim me amakre kêt arým amak mex. Nhyim me tyk akubyn tĩn ne. Nhyim me õ mýjja kêtja nhyim me kãj bê memã ujarënh ny jarënh ba”, ane. Tãm dja gar aman Djuãomã arê gê kuma. ⁶Dja me memã ijarê nhyim me ibê amijo akêx kêt, me ja ne me kínhkumrêx. Nãm ã Jeju Djuãokôt ba djwýnh arkum ane. Nhyim ar kuman arým katon tẽ.

⁷Nhyim kam Jeju arým me krãpti:mã kum,

—Mýj ne ga me aje kapôt kukritkam omünhmã mõ? Djãm Djuão kute bõti kók djãbêrkam ari amijadjwýr pyrãk? Djãm ari memã kabên jadjuw? Kati. Nãm katãt memã kabên jadjwýrkumrêx. ⁸Bir, mýj ne ga me aje omünhmã mõ? Djãm Djuão ne kubêkã pãnh rax ne akrita jangij? Kati. Nãm kubêkã pãnh ngrire jangij. Bënjadjwýr rünh nhõ kikretikam ne me kubêkã jakrita jangij. Nhyim be, Djuão ã kã kute anhýr kêt. ⁹Nhyim bir, mýj ne ga me aje omünhmã mõ? Djãm Metíndjwýnh kukwakam memã ujarënh djwýnh? Nã. Tãm. Nhyim be, Djuão ne raxo kute Metíndjwýnh kukwakam memã ujarënh djwýnh kunĩ jakrenh. ¹⁰Amrêbê: ne Metíndjwýnh imã 'ã ajarê.

Djuão'ã imã ajarê. Nãm imã,
 “Ota ba akukãm ajã ujarënh djwýnh'õ jano kute akukãm me akre nhyim me kute mar ne akutêp kute axwemã irern katãt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bënënjadjwýr rünh kutêp katãt 'ã pry jadjwýrja pyrãk.”

Nãm ã Metíndjwýnh Djuão'ã imã ane. Amrêbê: me bakukãmãre ar bari. Nhyim me arým kabên man 'ã pi'ók no'ók ne. Ne kam me aben djõ'ã arënh mõ:n arënh mör tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Djuão arým kato. Katon arým abatãnh ne. Abatãnh ne arým ijã memã ujarënh ar ba. Me kute amrêbê Metíndjwýnh kabên'ã pi'ók no'ók kôt ne Djuão ijã ujarënh ar ba. Ikukãm meo mexo ba.

¹¹Ngõmã me angjênh djwýnhbê Djuão ne jakam raxo kute pykakam me kunĩ jakrenh. Djãm me'õ pykakam ar ba 'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati. Mrãmri ne ba me amã ja jarënhkumrêx. Nhyim be, dja í kãjkwakam Bënënjadjwýr djwýnh amim me utàn meo ba. Nhyim kam dja me kunĩ raxo Djuão jakre. ¹²Nhyim be,

on jakam Djuão ra:x. Nãm memã arênho ban memã kum, “Kàjkwakam Bënjad-jwÿr djwÿnh kute amim me utàr ne ar meo ba 'ÿr”, anhÿro ba. Nhyr kam me krãpti kuman amim Bënjadjwÿr djwÿnh mar prã:m. Me kute mrãmri ne me krãpti kute kikre ngriremã ngjêx prãm ne kute 'ã kute aben nhingãnhja pyrãk. Me kute ari 'ã ikjêo aben rênh ne 'ã kute aben nhingãnhjo kumex ja pyrãk. Ne jakam me kute o anhÿr rã'ã. ¹³ Am-rêbê: me me bakukãmãremã Bënjad-jwÿr djwÿnh bôxmã arê. Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh aben kukãm Bënjadjwÿr djwÿnh bôxmã arê. Mòjd-jêdjwÿ arê: nhyr kam me bakamin-grãnyrekam Djuão arÿm katon ajte tãm jarê. Bënjadjwÿr djwÿnh bôx jarê. ¹⁴ Am-rêbê: ne me me bakukãmãremã kum, “Dja me'õ kute Erij pyrãk bôx”, ane. Ba on ar amã me'õ jarê gar ama. Djuão ne kute Erij pyrãk ne arÿm bôx. Ar ajte imar prãm jabej dja gar arÿm ima. Nàr ar ajte imar prãm kêt jabej arÿm imar kêt. ¹⁵ Gop ar ajamak mex jabej tu amim ikabên ja markumrêx. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

¹⁶ Ne kam ajte memã kum,

—Je tõe mÿj got ba me akamingrãny'ã akre? Mÿj ne ga me ajte urãk? Nã gãm me ajte me prãre mÿjja kam kînh kêt pyrãk. Ga me, me prãre kikre kabem krîn kute abeno bixaêr baja pumü. ¹⁷ Ar ja ne ar ar jamã kabên ne arkum, “Gwaj bakînh katio dja, gwaj babixaêro dja ne ngõtãx à'ak”, ane.

Nhyr ar kum, “Waj, ar ibixaêr prãm kêtê. Ar itor prãm kêtê. Ar imã wã kînh kêtê”, ane.

Nhyr ajte arkum, “Gwaj bamÿr kati mãn o nhÿ”, ane.

Nhyr ar, “Kê, wajre. Ar imã kînh kêtê. Ar imÿr prãm kêtê”, ane.

Be, nã gãm me ajte me prãre pyrãk ne amã ja kînh kêt ne ajte amã jadjwÿ kînh kêt. ¹⁸ Djuãobê ngômã me angjênh

djwÿnh ne me awÿr bôx. Nãm amija-jbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba ga me amã kînh kêt ne kam we, “Nãm ajbã. Me karõ punu ne ar o ba nhyr ajbã”, ane. ¹⁹ Nhyr be, ba ne ba mrãmri gêt amijo inhÿ ne me awÿr bôx ne me akam idjàkur iban kôt ikôm iba ga me amã ikînh kêt ne we ijã, “Kê, tãmwã ne kute àkur rûnhbit mar, kum uba kangô djãnhiti”, ane. Ne we ajte ijã, “Me kute bënjadjwÿr bajtemmã pi'ók kapriõ atom djwÿnhmê me axweo bit ne õbikwa ne”, anhÿr ar o aba. Nhyr be, djãm Metîndjwÿnh amak punu got? Amak me:xkumrêx ne prãre kute amikukãm mÿjja kunÿ mar ne Djuão kute amija-jbur ne ar bamã ano. Ne ajte amikukãm umarkam badjwÿ ijano. Ije amijajbur kêtã ijano. Nhyr kôt me amak mex ne amikukãm umar, ar ipumün kam õkre kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metîndjwÿnh mexkumrêx ne amê ar ano.” Nãm ã Jeju memã ane. Tãm ne ja.

Kute krîraxmã watîre jarênh.

Mat 12.38; Ruk 10.13, 11.29

²⁰ Nÿjar krîraxkam ne Jeju mÿjja pumünh kêt ngrêre nhipêx nhyr me krãpti tu amim markumrêx. Nhyr kam arÿm me wãmã kabên'õ jarênh kêt. Nhyr be, amiwÿr krîraxkam me ja ne Jeju arÿm memã kabên ne. Krîrax jakam ne arÿm mÿjja pumünh kêt krãpti nhipêx ne me punu krãptiõ mex. Djã ne me amikam kapriren wãnh axwemã iren 'ÿr amijo akêx? Kati. Me kute 'ÿr amijo akêx kêt. Kam ne arÿm krîrax jakam memã kabên ne memã kum,

²¹ —ÿ, watî:re Koradjikam me wã. Watî:re Bexadakam me wã. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhõ pykabê Xirumê Xidõkam ren mÿjja rûnhja, mÿjja pumünh kêtja kwÿ nhipêx nhyr ren me omün ren arÿm amrêbê amim katon ren amikam kapriren wãnh axwemã ire. Ne ren kute kum irero amirit kadjj

kubêkà kukrebê exopa jangjên ren amijã mro prã kapĩ. Ne ren kam iwÿr ren amijo akêx. Nhy m be kati, inhô me wÿnhkam me ga, Koradjikam me gamê Bexadakam me gamê me akam ne ba te mÿjja pumÿnh kêt kwÿ rax ne ipêx ga me omÿnh kajgo. Omÿnh kajgon amikam akaprĩre kêt ne wãnh ajaxwemã anhirer kêtukmrêx ne aje iwÿr amijo akêx kêtukmrêx ne. ²²Ba me amã arê ga me ama. Dja ĩ kute me axwemã pãnh jarênh nhô akati bôx nhy m Metĩndjwÿnh me ajaxwemã pãnh jarê. Ga me kam arÿm pãnh atokry me rĩnã jakrenh mex. Ga me atokryo krĩraxbê Xĩrumê Xidô jakrenh mex ne.

²³Ne kam krĩraxbê Kapanakam me gadjwÿ djãm mrãmri me abênjadjwÿr rÿnho kãjkwa'ÿr abôxmã? Kati, aparmãbit dja ga me me biknor tokry djãmã wadjã. Krĩraxbê Xôtômakam me axwe: nhy m Metĩndjwÿnh arÿm meo akno. Ba ren mekam mÿjja pumÿnh kêt nhipêx kute me akam ije mÿjja pumÿnh kêt nhipêx ja pyrãk nhy m ren me wãnh axwemã ire nhy m ren krĩrax arekãm rã'ã. Krĩraxbê Xôtôma ren arekãm rã'ã. Nhy m be, kati. ²⁴Ba me amã arê ga me ama. Dja ĩ kute me axwemã pãnh jarênh kadjy ô akati bôx. Dja Metĩndjwÿnh memã pãnh jarê ga me kam arÿm atokry raxo Xôtômakam me ja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju krĩraxkam me jamã ane.

Me katykmã 'ã ujarênh.

²⁵⁻²⁶Nhy m kam Jeju Bãmmã kum,

—Djünwã, ota ga anhô kãjkwa, anhô pyka djwÿnh. Amã ne ba amikĩnh jarê. Nã gã m me amikukãm umarmê me kute mÿjja mar rÿnhjabê mÿjja ja pudju. Ne kam me kute amijo prĩre prãbê amijo rÿnh kêtjamã mÿjjao amirĩt ne. Mrãmri Djünwã, nã gã m ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumrêx. Ga adjukaprĩkam ne ga amim me'ã karõn arÿm ã meo ane. Ba

kam badjwÿ ikĩnhkumrêx ne wãm amã amikĩnh jarê, ane.

²⁷Ne kam ajte me krãptĩmã kum,

—Arÿm ne Ibãm imã ô mÿjja kunĩ kanga. Ba ibê Metĩndjwÿnh Kra. Djãm me'ô ne kute prĩne imar? Kati. Ibãmbit ne kute imar. Djãm me'ô ne kute prĩne Ibãm mar? Kati. Bajbit ne ba ije prĩne mar. Ije me'ômã Ibãmo amirĩt prãmja ad-jwÿnhdjwÿ kute mar.

²⁸Pykakam me akukràdjã punu ne ga me aman kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm akaprĩre kute mrãmri ne me jênh pytĩ turn o ban kam kaprĩja pyrãk. Kam ne ga me akatyn akaprĩ:re. Amrê me akunĩ iwÿr tẽn ikam atyk djã kêt ne ikam akôkam kôt. ²⁹⁻³⁰Nãm me mry bãri kute jênh bjêro mrãnh kadjy ne umar mex kadjy mutbê pĩo kapa. Ikukràdjã mex ne kute mry mutbê pĩo kapaja pyrãk. Dja ga me amim ikukràdjã mex man kôt ar amijo aba kute mrãmri ne me kute mry bãri mutbê pĩo kapa ja pyrãk. Djãm aje ikukràdjã kôt ar amijo abakam adjumar punumã? Kati. Kam adjumar mexkumrêx. Adjumar mex kute mrãmri ne me kute mry mutbê pĩ kajkrito kapa ja pyrãk. Djãm ije me amã ino katormã? Djãm ije amijo idjamramã? Kati. Ba ne ba memã iprĩ mex ne meo iban ije amijo ingrire kadjy animar. Kam dja ga me ikukràdjã kôt ar amijo aba nhy m me abê tÿx kêtukmrêx ne. Kute mrãmri ne jênh kajkrit mrybê utĩ kêt pyrãk. Kam dja ga me ikukràdjã kôt ar amijo aban arÿm akadjwÿnhbê atyk djã kêt. Nãm ã Jeju me krãptĩmã ane.

Pi'ôk rãrãr mÿr jabej me kum kurê.

Mak 2.23; Ruk 6.1

12 Ne kam pi'ôk rãrãrkam Jeju pur katikôt tẽn. Nhy m kôt ba djwÿnh ar kôt mõn arÿm kum prãm ne mõrmã bãygogo 'y nhikên mrãnhkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mō. ²Nhy m kam me bê pardjêu ar omÿn kum,

—Je tô mã ne akôt ba djwÿnh ar arÿm nê? Pi'ók rârârkam ne me tyk djâ kêt djâ. Me kute pi'ók rârârkam mÿjja jao anhÿr kêt. Me tÿmre ne me ta kukràdjâkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók rârârkam mÿjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djâ kêt djâ. Mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar ã ar o anhÿro ba? ane. ³Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djâm me aje Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ókjadjwÿ pumÿnh kêt? Djâm me aje me bakukâmârebê Dawi'ã ujarênhja pumÿnh kêt? Ê, Dawi arkum prã:m. ⁴Kum prã:m nhym Dawi arÿm Metîndjwÿnh nhÿrkwãmã wadjân djwÿ byn kukrênh kam kôt ar tēm jamãdjwÿ kungã nhym ar arÿm kukrê. Djwÿ me kute Metîndjwÿnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrênh arkum kungã. Metîndjwÿnh nhô djwÿ ja ne me kâtãm kute kur kêt-kum-rêx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh-bit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djâm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarênh kêtja pumÿ. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tô mÿkam?

⁵Ba ajte me amã arê ga me ama. Mÿj ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh pi'ók rârârkam nê? Mÿj ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam nê. Djâm me aje me'ã Môjdjê kukràdjâ mar kêt got? Djâm me aje 'ã pi'ók no'ók pumÿnh kêt got ga me imã akabên ne? Nãm me pi'ók rârârkam Metîndjwÿnh nhô kikretikam tu àpênh ba. Ne kadjy kum mry bôro bao tu àpênh ar ba. Djâ ne Metîndjwÿnh kam memã axwe jarê? Kati. Ga, me kute me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhmã axwe jarênh kêtja pumÿ. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê. Je tô mÿkam? ⁶Ba ajte me amã arê ga me ama. Ba ne ba Metîndjwÿnh nhô kikretikam ipydji irax ne ije kam me àpênh'ã memã karô djwÿnh. ⁷Ga me ren

Metîndjwÿnh kute me bakukâmâremã kabên jarênhja ma. Nãm memã kum, “Djâm me aje imã mry bôr djâm imã kînh?

Kati. Me amã me kaprî. Ja ne imã kînh.” Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukâmâremã ane. Ga me ren Metîndjwÿnh kabên ja man ren amã me kaprî. Ne ren amã me kaprîkumrêx ne ren ar axwe kêtjamã axwe jarênh kêt.

⁸Ba me amã arê ga me ama. Ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk ne ba inhô pi'ók rârârkam djwÿnh. Kam gêdja ba memã, “Kwârîk wãnh ga me kam mÿjja kupênh kêt nâr kon, dja ga me jakam apên nâr kam mÿjja kupênh kêt ne arek akrî”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane. ⁹Ne kam arÿm amÿ tēm mebé pardjêu nhô me bikprôn djâmã wadjâ. ¹⁰Nhym me'ô nhikra nhikjê jarôxja me ikô'ã nhÿ. Nhym me ja kute 'ã axwe nhôr kadjy Jeju kukij ne kum,

—Djâm Môjdjê kukràdjâ kôt ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam meo mexo ba? Pi'ók rârârkam meo mexo ba? ane.

¹¹Nhym memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Godja me ajô anhô mrykî'átomtî nhym pi'ók rârârkam arÿm kre'ókam tÿm. Djâm ate akrãmã? Kati. Dja ga amã kaprînh 'amÿn kaba. ¹²Nhym be, Metîndjwÿnh kum mrykî'átomtî kînh ngrîre. Nhym be, gu me ba ne kum me bakînhkum-rêx. Kam me kute pi'ók rârârkam meo mexkam Metîndjwÿnh kute memã axwe jarênh prãm kêt. Mrãmri, me kute pi'ók rârârkam meo mexkam ne me kute kukràdjâ kôt amijo ba mexkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹³Ne kam arÿm me'ô nhikra jarôxjamã kum, “Amrê anhikra katât”, ane. Nhym 'ÿr ikra katâto dja nhym arÿm kum mex ne. Kum ikra mex kute ikra nhikjê mexja pyrâk. ¹⁴Nhym mebé pardjêu ar mã apôx ne o aben man abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bîn kadjy on? ane. Nãm me ã Jeju'ã abenmã ane.

Memã prĩre'ã ujarênh.

Mat 11.29; Ruk 22.25; Dju r 13.1; Pir 2.5

¹⁵ Nhyr Jeju arÿm ar kuman pyka wã kurũm kato. Kato nhyr me krãptĩ: arÿm kõt mō nhyr arÿm me kunĩo mex. ¹⁶ Ne kam mã memã kum, “Dja ga me ipudju”, ane. ¹⁷ Amrêbê: ne Metĩndjwÿnh Jeju 'ã ajarê. Jeju dja memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarê. Nhyr kam kabên jarênh djwÿnh Metĩndjwÿnh kukwakam amũ me bakukãmãremã 'ã ajarênh memã kum, “Metĩndjwÿnh ne memã kum,

¹⁸ ‘Ota, ba arÿm amijo inhō ãpênh pytã.

Imã abê. Imã kĩnhkumrêx.

Dja ba kum Ikarō jano nhyr arÿm o ba. Nhyr arÿm apÿnh me bajtem ba djãri memã 'ã ajarê. Ije meo mex nhyr me imã axwe kêtja 'ã memã ajarê.

¹⁹ Ne mekmê kabêno aben japanho ku'ê kêt. Ne memã ãkjêro ku'ê kêt. Djãm kãj bê kabên nhyr me kute prykõt òkre marmã? Kati.

²⁰ Me kaprĩre kute mrãmri ne bōti kajyr kaprĩre pyrãk djãm kute meo bikênhmã? Kati. Dja memã tÿx jadjã nhyr me kam arÿm kĩnh ne.

Me kute amim imar rerekre kute mrãmri ne ngõnhpõk nhõ kadjãtnhĩ kũm tyk ne akrax rerekreja pyrãk.

Djãm kute memã ãkjêr nhyr me 'ã ukangamã? Kati. Dja memã kabên mex jarê nhyr me arÿm amim mar tÿx. Ne memã axweo ãpanho tẽ:n kam arÿm meo mexkumrêx.

²¹ Nhyr kam apÿnh me ba djãkam me bajtem arÿm tu amim markumrêx.’ Nãm ã Metĩndjwÿnh memã ane.”

Nãm ã Idjaj me bakukãmãremã ane nhyr me arÿm aben djõ'ã arênh mō:n arênh mōr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju arÿm katon kam arÿm abatãnh ne ar ba.

Ne kam arÿm memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênh ba. Idjaj kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kõt ne memã prĩ mex ne memã kukràdjã jarênh ban kam memã kum,

—Dja gar ipudju. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jejumã Xatanaj nhõ ãpênh jarênh.

Mak 3.20; Ruk 11.14

²² Nhyr kam me karō punu kute me'õo baja me arÿm 'ÿr o bõx. Me karō kute o bakam ne no rãn kabên kêtikumrêx. Nhyr kam arÿm o mex nhyr me aêrbê arÿm kabên ne rĩt mex. ²³ Nhyr me kunĩ kam no tyn abenmã kum,

—Bãrãm mrãmri got we kubê Dawi tãmdjwÿkumrêx, ane.

²⁴ Nhyr be, me bê pardjêu arÿm me kabên man arÿm abenmã kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukwakam ne Jeju bõm ar me karō punu rênho ba? Kati. Me karō punu nhõ bẽnjadjwÿrbê Bedjêbu. Bedjêbu kukwakam ne bõm ar me karō punu rênho ba, ane. Xatanaj'ã ne me Bedjêbu jarênh ã abenmã ane.

²⁵ Nhyr kam Jeju tu me kadjwÿnhbê me kabên man memã kum,

—Me karō punu ne Xatanajmã ãpênh ar ba. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò ãpênh kujaêko iba? Kati. Dja me aben djwÿnh tãm kum aben kurê nhyr kurê djwÿnh arÿm meo apêx. Nãr, me ò krĩrax tãm kam nãr ò kike tãm kam me krĩja godja me ja tãm kum aben kurê jabej mÿj dja me kam nê? Bir, kam dja me arÿm aben ngrãn abenbê ajmã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ò ãpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ò ãpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ò ãpênh kurênh kujate nhyr ren ò ãpênh arÿm aben ngrãn abenbê ajmã. Ren me abenbê ajmã nhyr ren arÿm kubê me ò bẽnjadjwÿr kêt. Nhyr be, kati. Xatanaj kum ò ãpênh

kurê prâm kêt. Ba ren we Xatanaj kuk-wakam ô àpênh kujate nhym ren Xatana-djwÿ kum ô àpênh kurê. Nhym be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prâm kêt. ²⁷ Ba ren Bedjêbu kabênkôt ren bôm ar me karô punu rênho iba nhym ren mÿj kabênkôt ne anhô àpênh bôm ar me karô rênho ba? Me jadjwÿ ne me bôm me karô punu rênho ba. Djâm me ad-jwÿnhdjwÿ ne me we Xatanaj kabênkôt ar bôm me karô rênho ba? Ga me ren memã ja jarê nhym ren me amã, “Je tô djâm Xatanaj ta kute ô àpênho bikênho ba got?” ane. ²⁸ Nhym be kati, Metînd-jwÿnh pyma puroobit ne ba ar bôm me karô rênho iba. Ga, kôt arÿm Metînd-jwÿnh me awÿr bôxja pumû. Metînd-jwÿnh kute me apytâr ne me akadju bën-jadjwÿr ne kute me ajo bamã me awÿr bôxja pumû. Ja dja ga me ama. Nãm ã Jeju memã ane.

²⁹ Ne kam memã kum,

—Nâr, mÿj dja me me'ô tÿx nhûrk-wãmã àr on? Kute kubê nèkrêxo prôt kadju me'ô tÿx nhûrkwãmã àr on. Bir, dja me me'ôo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ûrkwãmã wadjàn kubê nèkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne me'ô tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêx djuw-pren kam arÿm amim ô me ja pytã. Ja'ã ne Jeju ã memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Me'ô kum ikînh kêt ne arÿm mrãmri ijo kurê djwÿnh ne. Ne ar ikôt ba kêt ne arÿm kam amijã, “Ba dja ba ate ikrân ar mrã. Amidjwÿnhbit dja ba amiman amijo mrã”, anen ate ar ba. ³¹ Kam ba me amã arê ga me ama. Me kute mÿjjao bikênh kunîkôt Metînd-jwÿnh kute me axweo biknor prâm. Ne me kute Metîndjwÿnh japrÿ kunîkôt kute me axweo biknor prâm. Metînd-jwÿnh kute me axweo biknor ne wãnh mekam ngrykmã irer prâm. Nhym be,

me kute Metîndjwÿnh Karô japrÿkam-bit ne Metîndjwÿnh mekam ngryk rã'ã ne. ³² Godja me'ô ijã kabên punu jarênh jabej ije amijo inhî'ã kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo akno ne kam ngryk kêt. Nhym be, godja Karô'ã kabên punu jarênh jabej Metîndjwÿnh dja axweo biknor kêt ne. Ne kam kam ngryk rã'ã ne. Jakam dja ngryk rã'ã. Amrê akubyn Kra bôx'ã akati mörkamdjwÿ dja kam ngryk rã'ã.

³³ Djâm pidjô punukam pidjô djàn apôx got? Nâr kon, djâm pidjô mex, pidjô djànajakam pidjô punu apôx got? Kati, apÿnh pidjô bàri djari ne kam ô apôx. Ô ne parbê rôrök ne ikwãn kam bàrio amirît nhym me kôt kum apôx. ³⁴ Me akamingrãnyre ne ga me abê iry. Me ajaxwekam djâm me aje akabên mex 'ô jarênh prâm? Arkati. Ê, me ôkre kad-jwÿnhbê ne me mÿjja kumex ma nhym kam amrê bôm ajkwa krekremê ôto'ÿr apôx nhym me kam arênho ba. Arênho ban kam arÿm memã amijo amirît. Mex nâr axwe jao memã amijo amirît. Kute mÿjja ô kute pidjô bàrio amirît ja pyrãk. ³⁵ Nãm me ôkre kadjwÿnhbê kabên punu kumex man arÿm kabên punuo memã amijo amirît. Nhym me ajte ôkre kad-jwÿnhbê kabên mex kumex man arÿm kabên mexo memã amijo amirît. ³⁶ Ba me amã arê ga me ama. Amrê memã axwe pãnh jarênh djã nhô akati mörkam dja ga me amikôt Metîndjwÿnhmã amijarê. Me aje amrêbê akabên kajgo, akabên punu jarênh kunîkôt kum arê nhym arÿm me ama. ³⁷ Kam amrêbê me akabên mex jabej dja akabên mex kôt me amã amex jarê. Nâr, amrêbê akabên punu jabej dja akabên punu kôt me amã ajaxwe jarê ga me arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

**Me kute kum mÿjja
pumûnh kêt nhîpêx'ã 'wÿr.**

Mak 8.11; Ruk 11.29

³⁸ Nhyim kam Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmê mebê pardjêu kwÿ Jejumã kum,

—Ujarênh djwÿnh, dja ga mÿjja pumûnh kêt'õ nhîpêx ba me omûn kôt ama, ane. Nhyim memã kum,

³⁹ —Me akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakôt ari Metîndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kum prô djwÿnh kînh ngriren kute ar mebê prô àkînhô baja pumû. Me gadjwÿ ne ga me amã Metîndjwÿnh kînh ngriren mÿjjakôt ari kubê amijo akêxo aba. Ne ate kam ije me amã mÿjja pumûnh kêt nhîpêxja'ã ijwÿro aba. Kati. Ije me amã ipêx ga me aje omûnh prãm kêtikumrêx. Dja ba amijo kute Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djônaj pyrâk. Tãm dja ga me omûn imã akator jabej. ⁴⁰ Me bakukãmãre Djônaj ne tep rax tikkrekam nô nhyim 'ã akatin akatin akati nhyim arÿm kato. Badjwÿ dja ba ã amijo anen kênkrekam nô nhyim ijã akatin akatin akati ba arÿm ikato. Ba ne ba amijo inhî ne bôx. Dja ba ã amijo ane. Jabit dja ga me omû.

⁴¹ Djônaj ne krîrãxbê Niniwekam me akreo tẽ nhyim me arÿm amikam kaprîren wãnh axwemã iren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Nhyim be, ba ije iraxo Djônaj jakrenh mex ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga me me kudjwa amikam akaprîn wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx? Kati. Me aje wãnh ajaxwemã anhirer kêtikum dja Niniwekam me wã arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djâkam akuno.

⁴² Be ga, aparmã onî:j pyka 'ôdjwÿkam bënjadjwÿr rax nija pumû. Bënjadjwÿr

ni Xaromã'ÿr tẽ:, 'ÿr tẽm 'iry:n arÿm 'ÿr bôx. Kute krã mexkôt marmã 'ÿr bôx ne arÿm kuma. Nhyim be, ba ije iraxo Xaromão jakrenh me:x ne ba jakam me akuri djan te me amã idjujarênh ar iba. Djã ne ga bënjadjwÿr ni kudjwa ajamak mex ne ima? Kati. Ga me aje imar kêtikumrêx. Me aje imar kêtikum dja bënjadjwÿr ni ï arÿm pãnh me amã ajaxwe jarê. Me akamingrãnymã arê ga me me biknor tokry djâkam akuno, ane.

⁴³ Ne kam ajte me karô punu'ã ajarênh memã kum,

—Me karô pydjim kute ar me'õo baja ne arÿm kurûm katon tẽ. Ne kam te ar mrã, ngô kêtikum ar mrã, te ajte me'õmã àr ne tyk djã kêtumã ar mrã. ⁴⁴ Ne kam amim,

—Ba inhûrkwã kurûm ikatorja'ÿr tẽ, ane. ⁴⁵ Ne kam amim badjã tûmja'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne omû nhyim arÿm mexikumrêx. Me karô'õ kute o ba kêt nhyim prîne kre mex nhyim arÿm kam mÿjja katât. Nhyim kam kadjy mã me karô punu'ÿr tẽ. Ne kam mekam me kwÿ japrôn 'ÿr meo môn meo bôx. Nãm me karôbê 7 ne o bôx ne me'õjamã meo wangij nhyim kam mekam ar ba. Kute me karô punubê 7 ne o bôx tãm ne axweo kute ôbê pydji kute ar o ba tûmja jakrenh mex ne kam arÿm o punu rax ne. Kãjbê punuri ne kãjbê punu nhyim be, kute kubê 7 ne o bôxja ne arÿm o punu rax ne. Dja ã me akamingrãnyre ajaxwekam me karô punu me ajo ane, ane. Nãm Jeju ã memã ane.

Nãmê kamyre'ã ujarênh.

Mak 3.31; Ruk 8.19

⁴⁶ Jeju me krãptî:mã kabêno dja nhyim nãmê kamyre ar axikôt apôx ar bôx ne bõm ku'ê. Ne kute kum kabên jarênhmã.

⁴⁷ Nhyim me'õ 'ÿr tẽn kum,

—Ë, onîj anãmê akamy ar amã kabên, ane.

⁴⁸ Nhyim Jeju me'õmã kum,

—Be, ije me'ômã inãmê ikamy jarênh kadjy mỳj dja arkam kute? ane. ⁴⁹Ne kam kôt ba djwỳnhmã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja. ⁵⁰Dja gar Metĩndjwỳnh kĩnh kadjy kabẽn man kôt ar amijo aba. Ba kam arỳm ar amã ikamyre nàr ikanikwỳnh nàr inã jarẽ. Nãm ã Jeju arkum ane.

Bàygogo'ã ujarênh.

Mak 4.1; Ruk 8.4

13 Ne kam akati tãmkam Jeju kikre kurũm katon tẽn arỳm imôti mỳrri nhỹ. ²Nhym kam me krãptĩ: 'ã akuprõ. Nhym kam arỳm mebê tẽn kãkam nhỹ nhym me krãptĩ: arỳm ngõ mỳrri kum dja. ³Nhym kam arỳm apỳnh kukràdjã djari'ã memã mỳjja jakren memã 'ã ajarẽ. Ne memã kum,

—Ë, õ pur djwỳnh ne kute õ purkam bãygogo kremã 'yr o tẽ. 'Yr o tẽn o bõx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mỳjja kre kadjy tu mỳjja 'yo akabê, bãygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrãn kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbãri 'yo ukabêr mrãnhja pyràk.

⁴Jeju memã kum,

—Be, me'õ ne ar bãygogo 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwỳ prykam rôrõk. Nhym kwênh prĩne kuku. ⁵Nhym kwỳ kẽn po'ã pyka purorrekam rôrõk. Nhym kam pyka purorrekam ingrõt kukrà kêtum-rêx. ⁶Nhym kam kỳjrũm myt nhỹn arỳm 'y nhingrõt ga nhym kajot ne arỳm ty. Arê jabjê kêtumkam ne ty. ⁷Nhym 'y kwỳ mrỳnhĩkam rôrõk ne kam mrỳnhĩmẽ ro'ã ingrõt. Nhym kam prĩne o akno. ⁸Nhym 'y kwỳ pyka mexkam rôrõk ne ingrõt ne kam abatãnh ne. Ne arỳm apỳnh bãri ku'ê djari nhym kwỳ iyy jabjê nhym kam 'y mexti:re. Nhym kam 'y'ã akre kubê 100. Nhym kwỳ iyy mexkumrêx nhym 'y'ã akre kubê 60. Nhym kwỳ kãjbê iyy mex nhym 'y'ã akre kubê 30. Nãm ã Jeju Metĩndjwỳnh kukràdjã'ã apỳnh

mỳjja jakren 'ã ujarênhõ ane. ⁹Ne ajte memã kum,

—Gop me ajõ ar ajamak mex jabej tu amim ikabẽn markumrêx, ane.

¹⁰Nhym kam kôt ba djwỳnh ar 'yr bõx ne kum,

—Mỳkam ne ga apỳnh kukràdjã djari'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ? ane.

¹¹Nhym arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kãjkwakam Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba'ã ikabẽn kukràdjã ja djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênhõ amirĩt gar aje marmã. Nhym be, me wãbê ne ba udju ne. ¹²Be, me kwỳ kute ikukràdjã markumrêx ja dja ba mã memã mỳjja krãptĩ jarẽ nhym me arỳm mỳjja krãptĩ ma. Nhym me kwỳ mã kute ikukràdjã mar kajgojabê dja ba ikukràdjão apdju. Kute ikukràdjã mar kajgojao apdju. ¹³Me wã kute mar kajgokam ne ba memã mỳjjabit 'ã ajarẽ. Ba apỳnh kukràdjã djari'ã memã mỳjja jakren memã mỳjjabit'ã ajarẽ. Me kute ikukràdjã mar kajgo wã ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me te memã mỳjja jakre nhym me omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt.

Nhym me te memã mỳjja jarẽ nhym me me kabẽn maro krĩn mã mar kêt. Mã mỳjja'ã me kabẽn kute amijakreja mar kêt ne.”

Nãm me ã me wã'ã me bakukãmãremã ane. Me kute ikukràdjã mar kajgo'ã ne memã arê. ¹⁴Me bakukãmãre Idjaij ne amrêbê: me kute imar kajgowãmã kabẽn jarẽ. Nãm Metĩndjwỳnh kuk-wakam memã kum,

“Dja ga me maro aku'ên mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mỳjja kute amijakreja mar kêt. Ne omũnh kajgon mã amim omũnhkumrêx kêt. Mỳkam?

¹⁵ Bir, arÿm ga me adjumar djàkam ajamakkre kêt. Me aje ajamako mar kêtinã ne ga me arÿm ajamakkre jadu.

Ne aje anoo omÿnh kêtinã tu ano ngôr.

Nã gãm me aje mar kêtinã ã ibê amijo ane. Aje ikukràdjã ã mÿjja kute amijakreja mar kêtinã ã ibê amijo ane.

Ne aje adjumar djàkam mar kêtinã ã ibê amijo ane. Me aje iwÿr amijo akêx ba ije me ajo mex kêtinã ã ibê amijo ane."

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij me kute ikabên mar kajgomã ane. Nhyim me bakukãmãre aben djô'ã arênho mô:n arênho môr tãmtã arÿm me wã'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam ne me wã ã ikukràdjã mar kajgoo ane. ¹⁶ Nhyim be, djãm ar ga ne gar ã anomê ajamako ane? Kati. Ar ga ne gar ano atemã ne aje omÿnhkumrêx. Ajamakkre ne atemã ne aje markumrêx. Kam ar akÿnhkumrêx. ¹⁷ Ba ar amã arê gar ama. Djãm ar aje mÿjja pumÿnh ja ne me bakukãmãre kute omÿnh? Djã ne Metÿndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhmê me katãt kute amijo bamê kute omÿnh? Kati. Djãm ar aje mÿjja mar ja ne me kute mar? Kati. Me krãptÿ ne amrêbê te kute omÿnh ne mar prãmje. Kam, ar gajbit ne gar aje omÿnh ne aje mar. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

¹⁸ Kam ba ar amã arê gar ama. Ije ikabên kukràdjã ã me'ô kute bãygogo 'yo ukabêr jakreja dja gar ama. ¹⁹ Kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kabên ne me arÿm me'ômã arê. Metÿndjwÿnh kute amim me utãr ne kute ar meo ba'ã kabênja kum arê nhyim arÿm mar kêt ne. Mÿj'ã kute kabên jakreja mar kêt ne. Nhyim ate Xatanaj jãm meo amijakren mebê Metÿndjwÿnh kabêno akno. Me kute tu amim markumrêx nhyim Metÿndjwÿnh kute kubê me utãr karô ne jãm meo amijakren mebê Metÿndjwÿnh

kabêno akno. Bãygogo 'y kwÿ prykam rôrôk ne ja.

²⁰ Kênkam 'y rôrôk ja ne me kute amim Metÿndjwÿnh kabên mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nãm me myt tãmkam Metÿndjwÿnh kabên man bit kum kÿnhkumrêxo tãm kajgo. ²¹ Kute tu amim markumrêx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê jabjê kêtgam têmbê tykja pyrãk. Kute amim mar 'iry kêt nhyim ate apÿnh me kaprÿ djãri 'ÿr bôx nhyim arÿm kanga.

²² Mrÿnhikam 'y rôrôkja ne me kute Metÿndjwÿnh kabên mar ne kam ate ajte kute jãm mÿjja marja'ã amijakre. Nãm me arÿm Metÿndjwÿnh kabên man kam 'ãno ãm kêt ne amim, "Mÿj dja ba nênh inhô kwÿ krên mex ne inhô kubêkã mex? Ikanêkam mÿj dja ba nê"? ane. Nãm pykakam mÿjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ók kaprÿo atom rax prã:m ne ajte nêkrêxo atom rax prã:m. Djãm kute amim mÿjjao atom raxkam mrãmri umar mex? Kati. Bir, me arÿm ô mÿjja rÿnhkam mrãmri umar punukumrêx. Ga, mrÿnhÿ kute bãygogoo bikênh nhyim kam iij kêtja pumÿ.

²³ Ga, me'ô bãygogo 'yo ukabêr tê nhyim ajte kwÿ pyka mexkam rôrôkja pumÿ. Nhyim kam arÿm ingrôt ne abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm iijkam 'y kume:x. Me kwÿdjwÿ ne me memã Bënjadjwÿr djwÿnh'ã kabên jarê nhyim me arÿm tu amim markumrêx. Ne kam maro amÿ amikamên arÿm mar rax ne. Mar rax ne arÿm ukaprÿkumrêx. Me kwÿ ne me ukaprÿiti:re kute mrãmri ne bàri kwÿkam iij mexti:re nhyim kam 'y kubê 100 pyrãk. Nhyim me kwÿ kãjbê ukaprÿ kute mrãmri ne bàri kwÿkam iij mexkumrêx nhyim kam 'y kubê 60 pyrãk. Nhyim me kwÿ kãjbê ukaprÿ kryre kute mrãmri ne bàri kwÿkam iij mex nhyim kam 'y kubê 30 pyrãk. Me ukaprÿkumrêx nhyim Metÿndjwÿnh arÿm mekam

kínhkumrêx. Mekam kaprîre kêtikumrêx. Nâm ã Jeju arkum ane.

Ê 'y'ã ujarênh.

²⁴ Ne kam Jeju ajte kabên kukràdjà'ã pur 'öd'jwý jakren memã 'ã ajarênh memã kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh dja pykakam amim me kwý pytàn ar meo ba. Kam dja meo ajkij. 'Ã ne pur amijakre. Purkam ne me'õ 'y mex rênho tẽ. Ne o tẽ:n arým kre pa. ²⁵ Ne kadjy ate krã. Nhyim me õt mýrri kurê djwýnh arým pur'ýr bõx. Ýr bõx ne kam 'ê 'ymẽ bõ nhi-jymẽ akrõ 'ymẽ rênho tẽ. Bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tẽ:n arým kre pa. Kre pan arým mã tẽ. ²⁶ Nhyim kam bãygogo ingrõt ne abatànho ne iij ajkapĩ. Nhyim 'êdjwý arým kam kume:x ne.

²⁷ Nhyim kam õ àpênh ar arým õ pur djwýnh'ýr bõx ne kum, “Bênjadjwýr, 'y mexbit ne ga purkam arênh kre. Mýj ne arým ajmã pur kam nẽ nhyim kam 'ê kume:x”? ane.

²⁸ Nhyim arkum, “Gwaj bakurê djwýnh'õ ne kam 'ê 'y rẽ”, ane. Nhyim õ àpênh ar kum, “Dja bar 'ê kaba”, ane.

²⁹ Nhyim arkum, “Kati. Gar ren 'êmẽ ro'ã bãygogo kaba. ³⁰ Kwãrik wãnh ro'ã abatànho gẽ prý ngrã ba 'ýr ê djwýnh jano. Kam dja ba ê djwýnh arkum, ‘Dja gar 'ê kumrêx karwàn 'ãpren kum adjã gẽ xêr. Nhyim be, bãygogo dja gar o atom ne inhõ bãygogo nhõ kikremã o wadjàn adjwý’, ane. Dja ba ã kum ane.” Nâm ã õ pur djwýnh arkum ane. Nâm ã Jeju memã ujarênh ane.

Metíndjwýnh kute me utàr ne meo ba.

Ruk 13.18

³¹ Ne kam ajte kabên kukràdjà'ã motadu 'y jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne me'õ arým õ

purkam motadu 'y kre nhyim abatànho pyrãk.

³² Motadu 'y ne kryreo kute apýnh 'y jakrenho. Nhyim be, arým abatànho kute purkam djwý kunĩ jakrenho. Arým abatànho kute pĩ pyrãk. Nhyim arým àkmẽ kwênh apýnh pa'ã ku'ê. Nâm ã Jeju arkum ane. Me kute amim Jeju marmã nhyim arým ja pydjín kadjy amima nhyim arým ja kadjy amiman 'ã tým nhyim ja kõt 'ã tým nhyim ja 'ã tým nhyim arým 'ã krãptĩ ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Ne kam ajte kabên kukràdjà'ã djwý nhigot djã jakren memã kum,

—Kàjkwakam Bênjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne kute mrãmri ne djwý nhigot djã djwýkam bimànho tẽm pyrãk. Me'õ nire ne djwý nhigot djã byn arým djwý djõm raxkam kapĩ. Djwý'ã akreo amãnhkrut ne ikjêkêt. Nâm djwýkam kapín o akã nhyim arým prĩne djwýkam ajmã, ane. Jejudjwý dja amim me utàro tẽn kam arým pyka kunikõt amim me kwý pytàn ar meo ba.

³⁴ Jeju kute memã mýjja'ã ujarênhja kunĩ ne kukràdjà'ã akre. Ne kam me krãpti:jamã mýjjabit'ã ajarê. Djãm kute kukràdjã 'õ'ã mýjja jakre kêt ne tu kukràdjãbit memã arê? Kati. Nâm kukràdjã'ã memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarê. ³⁵ Me bakukãmãre ne Metíndjwýnh kukwakam memã ja'ã ajarê. Jeju memã ujarênh ja'ã ajarê. Amrêbê: ne memã kum,

“Kukràdjã'ã dja ba memã mýjjabit jakren memã 'ã ajarê.

Adjãkam mýjja bipdjur ne bipdjur rã'ã dja ba arým 'ã ajarê”, ane.

Nâm ã me bakukãmãre Metíndjwýnh kukwakam memã ane. Ne kam me aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mõr tãmtã arým 'ýr o bõx. Tũ:mrãm me bakamin-grãnyrekam ne Jeju katon arým ã memã ujarênhõ ane. Me bakukãmãre kute

memã ujarênh kôt ne Jeju arÿm amik-abên kukràdjà'ã mÿjjabit jakren memã mÿjjabit 'ã ajarê.

³⁶ Ne kam arÿm me krãptĩ jano nhym me mã mō nhym arÿm kikremã wadjà. Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bōx ne kukijn kum,

—Ajbir me kute purkam bàygogo 'y mex nhiby 'ê 'y rênho tēm'ã adjujarênhja mÿj'ã ne amijakre? Ar imã arê bar kuma, ane. ³⁷ Nhym arkum,

—Bir, ba ne ba amijo inhĩ ne ruw. Ba ijã ne me'ō kute purkam 'y mex rênh ja. Ijã ne me'ōja amijakre. ³⁸ Pyka kunikôt me kunĩ'ã ne pur amijakre. Me kute Bēnjadjwÿr djwÿnh mar'ã ne 'y mex amijakre. Me kute Xatanaj kôt ar amijo baja'ã ne 'ê amijakre. ³⁹ Xatanaj'ã ne kurê djwÿnh kute purkam 'ê 'y rênhja amijakre. Mÿjja kunĩ kute aminhinomã amimēnh djà nhō akati'ã ne bàygogoo atom djà nhō akati amijakre. Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ã ne me kute bàygogo djê djwÿnhja amijakre.

⁴⁰ Kute ê djwÿnh kute 'ê jarênh ne o atom ne kum adjàr nhym xêt pyrãk, dja Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh ã me axweo ane. Me kute aminhinomã amimēnh djà nhō akatikam me axweo ane. ⁴¹ Ba ije amijo inhĩ dja ba amũ ikadjy mrãnh djwÿnh jano nhym me arÿm me axweo kunio atom. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam meo bajakam me axweo kunio atom. Me kute me axwe'ã memã àpnēnhmē me axweo kunio atom.

⁴² Ne kam me arÿm me biknor tokry djakam me kumê. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djaje amijanên ar àmra ba. ⁴³ Kam dja me Bãm djwÿnh amim me katàt kute amijo baja pytàn ar meo ba. Nhym kam me axweja kuràm dja me arÿm me:xkumrêx nhym me kum me kĩ:nhkumrêx kute mrãmri ne arÿm myt katorkam me kum kĩnh pyrãk. Gop me ajō ar ajamak mex jabej tu amim ik-

abēnja markumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

Apÿnh mÿjja'ã ujarênh.

⁴⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'Ã ne nêkrêx pãnh rax amijakre. Pykakam ne me'ō nêkrêx pãnh rax jadjàn o apdju nhym atemã me'ōja arÿm 'ÿr bōx ne kum katon kaban kam kĩnhkumrêx. Me'ōja nêkrêx pãnh raxkam kĩnhkumrêx ne ajte pyka tãmkam nêkrêx pãnh rax jadjàn o apdju. Me'ō kute kubê o àkĩnh karō o apdju. Ne amim, “Ba on pykao inhōn kam ije nêkrêx pãnh rax jadjàr djào inhō pyka”, ane. Ne kam arÿm ò mÿjja kunio atom ne memã kungãn pãnh pi'òk kaprĩ by. Ne kam arÿm pi'òk kaprĩo amim pyka byn o ò. Ne urokam kute kam nêkrêx pãnh rax jadjàrjao ò.

⁴⁵ Kam, ajte kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utàr ne ar meo ba ne me kum kĩnh. Kute mrãmri ne kute me kum nêkrêx pãnh rax kĩnh pyrãk. 'Ã ne angà pãnh raxdjwÿ amijakre. Kam ne me'ō kute angà byrmã abej ar mrã. ⁴⁶ Ne kam arÿm angàja pãnh ra:xmã kato. Ne amim, “Ba on angà pãnh raxjao aminhō”, ane. Ne kam amũ tēn ò mÿjja kunio atom ne memã kungãn pãnh pi'òk kaprĩ by. Ne kam angàja pãnh rax pãnh memã pi'òk kaprĩ ngãn arÿm o ò. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴⁷ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam, dja me axwemã pãnh jarê. 'Ã ne kryreti amijakre. Imòtikam ne me kryreti mē nhym arÿm apÿnh tep krãptĩ kum wangij nhym me arÿm unê. ⁴⁸ Ne arÿm ipukam bjêro mōn akàx'ã kumê. Ne kam arÿm tep kabio nhÿ. Nãm tep mex ne kar-

wàn kaxnokaikam o atom. Nhyim be, tep punu ne me rûm kurên kanga. ⁴⁹Mÿjja kunî kute aminhinomâ amimênh djâ nhô akatikam dja me ã meo ane. Dja Metîndjwÿnh kadjy mrân h djwÿnh apôx ne me'ÿr bôx ne meo ajkij. Me axweja me katât kute amijo bajabê meo ajkij. ⁵⁰Ne kam arÿm kuwy djâkam me axwe mê. Kam dja me amim ngryk ne tokry djâje amijanên ar àmra ba, ane.

⁵¹Ne kam arkum,

—Djâ ne gar arÿm mÿjja markumrêx? Mÿjja'ã ije apÿnh mÿjja jakreja djâ ne gar arÿm markumrêx? ane.

Nhyim ar kum,

—Nâ. Mÿjja'ã apÿnh mÿjja kute amijakreja bar ije markumrêx, ane.

⁵²Nhyim kam arkum,

—Aj, tãm ne ja. Arÿm ne ba mÿjja krâptî'ã ajarê gar ama. Kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr n ar meo ba'ã ne ba mÿjja krâptî jakren ar amã 'ã ajarê gar arÿm ama. Arÿm ar aje markam ar aje ô kikre djwÿnh pyrâk. Ô kikre djwÿnh ne ô nêkrêx jadjwÿr djâkam mÿjja nymê mÿjja tûmo pôx. Ar aje urâk. Ar abê memã kukràdjâ jarên h djwÿnh ne gar arÿm memã kukràdjâ ny jarên ajte memã kukràdjâ tûm jarê. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ô pyka djwÿnhkam bôx.

Mak 6.1; Ruk 4.16

⁵³Jeju apÿnh kukràdjâ'ã memã mÿjja ja jakren memã 'ã ajarên kam arÿm o ino re. Ne kam arÿm mã tẽ. ⁵⁴Ne kam arÿm ô pyka djwÿnhkam tẽn bôx. Bôx ne arÿm me bikprôn h djâkam tẽn wadjâ. Ne kam arÿm memã kukràdjâ jarê. Memã arê nhyim me arÿm kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Tô, mÿj me'ô ne kum me kukràdjâ ja jarê nhyim arÿm ã amak mexo ane. Mÿj me'ô ne kum arê nhyim arÿm ã mÿjja nhipêxo ane. Mÿjja pumûnh kêtikum-

rêx ne arÿm ipêx nhyim kumex. ⁵⁵Be, kubê ne pî kên h djwÿnh kajgo kra. Marij kurûm ne kato. Kôt ar apôxjabê Xijagamê Jôdjemê Ximãomê Djudamê. ⁵⁶Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba. Tô mÿj me'ô ne kum kukràdjâ ja jarê nhyim maro ba? ane. ⁵⁷Me ã abenmã anhÿro ban kam kubê kînh no kati.

Nhyim Jeju amijã memã kum,

—Metîndjwÿnh kukwakam memã ujarên h djwÿnh dja pyka kunîkôt ba nhyim me kum mex jarên h ba prãm ne. Nhyim be, ô pyka djwÿnhkam me jabit ne me ari aprÿo ba. Ôbikwa djwÿnhkam ar ajbit dja me ari aprÿo ba, ane.

⁵⁸Ne kam arÿm te kute ô pyka djwÿnhkam me krâptî mex prãmje. Me kute amim tu kamnhîxkumrêx kêtikum te kute meo mex prãmje.

Me kute Djuão mut krã'ÿr.

Mak 6.14

14 Nhyim kam me amû Jeju jarên h ipôk ne. Nhyim kam mebê idjaer nhô bênjadjwÿr raxbê Erodji arÿm me kute Jeju jarên hja ma. ²Ne kam arîk Jejuo Djuão ne ô àpên h mã kum,

—Ngômã me angjên h djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tûn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tûnkam ne arÿm mÿjja pumûnh kêt nhipêxo ba, ane.

³⁻⁴Be, Erodji kute bîn kêtiri ne Djuão Erodji'ã kum kabên ne. Erodji ne Erodjijo prô. Nãm 'ã kum kabên ne kum,

—Metîndjwÿnh kukràdjâ kupa'ã ne ga akamyrebê prô'ÿr mô, ane. Nhyim kuman arÿm ngryk ne. Ne arÿm 'ÿr me krâkamngôn h jano nhyim me arÿm o tÿm ne kubê ijê. ⁵Nhyim kam bit kute me anor nhyim me kute bîn mã. Nhyim be, kati. Me krâptî: ne me 'ã abenmã kum,

—Djuãobê ne Metîndjwÿnh kukwakam memã ujarên h djwÿnh, ane. Me krâptî kute ã anhÿrkam ne Erodji arÿm kum me krâptî pyman Djuão bîn kêt.

⁶Nhym kam Erodji rwÿk djà nhõ akati arÿm bõx. Bõx nhym me arÿm ro'ã àkuro nhÿ. Nhym Erodjij kra arÿm memã to. Memã to nhym Erodji kum kÿnhkumrêx. ⁷Kum kÿnhkam ne kum,

—Mÿj ne ga amã kÿnh? On imã mÿjja'õ jarê ba arÿm amã kungã. Amã ikabên kajgo kêtikumrêx. Metÿndjwÿnh ne arÿm ima, ane. ⁸Kraja kum tor djwÿnhram ne nã arÿm Djuão krã'a kum karõn kum,

—Dja kum akÿnh ga Djuão krã'a kum apnê, ane. Nhym kam arÿm kum to nhym kum kÿnh. Kum kÿnh ne kum mÿjja jarênh mãmджи nhym arÿm kuma. Ne nã kabên man arÿm Erodjimã kum,

—Dja ga ngõmã me angÿnh djwÿnhbê Djuãoja ngõnh purortikam krã djàn o bõx ne imã angã, ane. ⁹Nhym kam bën-jadjwÿr rax arÿm kuman kaprÿren amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmджи nhym Metÿndjwÿnh arÿm ima. Ba arÿm kam te ije kum, “Kati”, an-hÿr prãmje. Ibu'ã me jadjwÿ ne me arÿm mrãmri ikabênkumrêx ma, ane. Ne kam arÿm õ àpênhmã kum, “Me kum angã”, ane. ¹⁰Ne 'ÿr me ano nhym me mebê ijê djà'ÿr mõn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam arÿm mut krãta. ¹¹Mut krãtan ngõnh purortikam krã djàn o tèn arÿm kureremã kungã. Nhym kumÿn o tèn arÿm nãmã kungã. ¹²Nhym kam Djuãokõt ba djwÿnh ar 'ÿr tèn 'ÿr bõx. Ne kam Djuão nhÿ mÿn o tèn arÿm adjà. Ne kam Jeju'ÿr tèn 'ÿr bõx ne kum arê nhym arÿm kuma.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mak 6.30; Ruk 9.10; Dju r 6.1

¹³Nhym kam ate arwãkam ÿr kadjy kàkam nhÿn arÿm nox ne. Nhym kam me arÿm arênh ma. Arênh man arÿm krÿrax kurÿm kõt mõ. Pykakõt ar ibej mõ. Ar ibej mõ:n arÿm akàx nhikjêkam Jeju kutêp akuprõ. ¹⁴Nhym Jeju ar ngõkõt mõn arÿm akàx'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arÿm kà dji. Nhym kam Jeju arÿm wabin me krãpti: pumũ. Me omũn arÿm kum me

kaprÿ: kum me kaprÿn arÿm me kanêo mexo dja.

¹⁵Meo djan kam arÿm amykry mex ne. Nhym Jeju kõt ba djwÿnh arÿm 'ÿr bõx ne kum,

—Arwãkam ne gwaj ar baba nhym arÿm amykry mex ne. On me krãptimã arên kum, “Me amũ krÿ kryremã mõn djwÿ jamÿn anhõ kwÿ krê”, ane. Dja ga ã memã ane, ane.

¹⁶Nhym arkum,

—Kati. Kwãrik wãnh amũ me mõr kêt. Ar ga dja gar memã mÿjja ngã nhym me arÿm kukrê, ane.

¹⁷Nhym ar kum,

—Jakam ne djwÿ kubê 5bit ne tep amãnhkrutbit, ane.

¹⁸Nhym arkum, “Amrê imã o tẽ”, ane. Nhym kam ar arÿm 'ÿr o bõx.

¹⁹Nhym kam me bõkam ÿrmã memã arê. Ne kam arÿm djwÿ kubê 5mê tep amãnhkrutja jamÿ. Amÿn kãjmã kãjkwa pumũn djwÿmê tepo Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarê. Kum amikÿnh jarên arÿm djwÿ kokij. Djwÿ kokjêro dja:n mã kõt ba djwÿnh arkum õro dja. Arkum õro dja: nhym ar mã memã õro mrã. ²⁰Memã õro mrã: nhym kam me kunÿ kukrên arÿm ajne. Nhym kam ar arÿm aũm karwãnhõ mrã. O mrãn arÿm kaxnokaikam kungij ne o ipu. O ipun arÿm 'ã akre. Kam kaxnokai ipu kubê 12 ne 'ã kãtãm ne dja. ²¹Be, me my kute krên 'ã akre kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prÿre'ã akre kêt. Be, me kunÿ ne me arÿm õ kwÿ krên mex ne arÿm ajne.

Ngõ'ã tẽm.

Mak 6.45; Dju r 6.15

²²Nhym kam Jeju kõt ba djwÿnh arkum,

—Aj mã, kàkam nhÿ. Dja gar ikukãm akàx nhikjêrê. Ba 'ÿr me ano gê me mã mõ, ane. Nhym ar arÿm kàkam nox ne mõ. ²³Nhym arÿm me krãpti'ÿr tèn memã kum,

—Aje, me on ajmà. Ba on, ane. Ne kam Metindjwÿnhmã kabên kadjy krãnh'ã tèn wabi. Nhyam kam arÿm akamàt nhyam ate krãnhkam nhÿ. ²⁴Nhyam ar kàkam mörja arÿm imöti nhipökri mō. Mō: nhyam kōk ar kutã àbêr tÿx. Àbêr tÿx nhyam ngō arÿm ar'ã kà japino mō.

²⁵Apino mō: nhyam arÿm òkrên'ãnh kà. Òkrên'ãnh kàr pydjy nhyam Jeju arÿm tu ngō rax'ã arköt tē. ²⁶Ngō'ã arköt tē nhyam kōt ba djwÿnh ar arÿm omū. Ngō'ã tēm kōt omūn arÿm madjã kretin abenmã kum,

—Ota amrē me kar'ō'ō gwaj bakōt mō, anen arÿm umaje amra.

²⁷Nhyam kam arkum,

—E kum, ba ne ba wãm ar akōt tē. On ar akīnh ne ar atīn prãm kêt, ane.

²⁸Nhyam Pedru kum,

—Djãm mrãmri gakumrēx? Ga atēm kumrēx jabej amiwÿr ijwÿ ba wãm akudjwa ngō'ã awÿr tē, ane.

²⁹Nhyam kum, “Amrē iwÿr tē”, ane.

Nhyam Pedru arÿm Jeju'ÿr tēm mã ngōkam ruw ne arÿm ngō'ã tē. ³⁰Ngō'ã tèn arÿm ngō pumū. Kōk djàbêr tÿx kute ngō djàkà tÿxkōt omūn arÿm tīn prãm. Tīn prãm ne arÿm àr tē. Ngōmã àr tèn arÿm amran kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh, gop ipytã”, ane.

³¹Nhyam Jeju on pa 'amÿn kum,

—Aje amim imar rere:kre. Mÿkam ne ga amim, “Djãm mrãmri ne Jeju kute ngō ja mar”, anen amim imar rerekre?

³²Nãm ã kum ane nhyam ar arÿm kà'ÿr bōx. Ne kam arÿm wabi. Wabi nhyam kōk djàbêr on amikrãtan anhikrê ne.

³³Amikrãta nhyam kàkam ar ÿrja arÿm parbê kōnkrão nhÿn rax ma:ro nhÿ. Ne arÿm kum,

—Mrãmri abê Metindjwÿnh Krakumrēx, ane.

³⁴Ne kam ar arÿm akàx nhikjēmã rên kam arÿm kà dji. Ar pykabê Djene'ã kà dji. ³⁵Nhyam kam me arÿm Jeju nokre pumūn amū memã arê. Nhyam kam me

arÿm bu'ã pyka kunikōt me'ÿr me ano nhyam me me'ÿr mō. Me'ÿr mōn memã arê nhyam me arÿm kuman Jeju'ÿr me punu kunio bōx. ³⁶Nhyam me arÿm kum,

—Ba me akã japkredit kupên arÿm imex ne, ane. Ne me kunī kute kupênhja arÿm prīne mex ne.

Tu mÿjja krên'ã ujarēnh.

Mak 7.1

15 Nhyam kam mebê pardjēumē Mōjdjē kukràdjã mar djwÿnh krĩrãxbê Djeruxarē kurūm mōn Jeju'ÿr bōx. Me ò kwÿ krên kadjy ne me aminhikra pōnho ba. Me kukãmãkjê kukràdjã kōt me we Metindjwÿnhmã mex kadjy ne me kum aminhikra pōnho ba. 'Ã ne me Jejumã kabên ne kum,

²—Mÿkam ne akōt ba djwÿnh ar me kukãmãkjê kukràdjã mar kêt ne kam amikrã ar o ba? Nãm ar kute aminhikra pōnh kêt ne tu aku, ane.

³Nhyam Jeju memã kum,

—Djãm mrãmri Metindjwÿnh kukràdjã kōt ne ga me me akukãmãkjê kukràdjã jarê? Kati. Atemã. Ga me atemã akukãmãkjê kukràdjã ja'ã ano tÿx ne Metindjwÿnh kukràdjã mar kêt. Ne kam arÿm kam amikrã ar o aba. ⁴Ba me amã arê gar ama. Metindjwÿnh ne me bakukãmãremã 'ã karōn memã kum, “Me amã abãmmē anã jabên ar kabên ma”, ane.

Ne ajte memã kum,

“Me'ō arÿm bãm'ã nàr nã'ã, ‘Gê Metindjwÿnh o ajkê’, anhÿr jabej gê me tu kubī”, ane.

Me kum bãm mē nã ar abēmã ne Metindjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. ⁵Nhyam be, djãm me ga ne ga me amã abãmmē anã jabê? Kati. Ga me akukràdjã kōt arīk memã kum, “Me ajō godja anã nàr abãm mÿjja'ã ajwÿr jabej. Ne aje kubê anhō mÿjja nê prãm jabej kum, ‘Be, ba te ije amã òrmã. Aje mÿjja 'ã ijwÿr ba arÿm o Metindjwÿnh nhō mÿjja. Kam ba te ije

amã örmã', ane. Dja ga me ã kum anen arÿm kubê nê nhym kam arÿm pijàm ne", ane. ⁶Ga me aje ã memã 'ã karõo anhÿrkam arÿm me nãmê bãmbê ödjÿ'ã memã adjàpnênho aba. Me kum ar abê kêt'ã memã adjàpnênho aba. Metïndjwÿnh te memã 'ã karõn memã kum, "Me amã abãmme anã jabên ar kabên ma", ane.

Nãm te memã ane ga me arÿm Metïndjwÿnh kabên jao me kukràdjã kajgon kupa'ã memã akukràdjã punu ja jarên arÿm nãmê bãmbê ödjÿ'ã memã adjàpnênho aba. ⁷Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metïndjwÿnh mar mexo aba. Mrãmri ne me bakukãmãre Idjaij me ajã kabên ne. Nãm Metïndjwÿnh kukwakam me ajã me bakukãmãremã kum,

⁸"Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarênho ban ökre kadjwÿnhbê jãm ate ibê krãn ba.

⁹Ne arík imã irax jarênho kajgoo ban 'êx ne me ta kukràdjã'ã memã kum, 'Metïndjwÿnh kukràdjã', anhÿro ba."

Nãm ã Idjaij me ajã ane ga me akam-ingrãnyre ajêx ne akukràdjã kajgoo Metïndjwÿnh kukràdjãn memã arênho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. Nãm Jeju ã mebê pardjêu arkum ane.

¹⁰Ne kam amiwÿr me krãpti 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunĩ iman ikabên markumrêx. ¹¹Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, "Ja dja ga ãm omũ. Dja ga krên arÿm ajaxwe", anhÿro ba. Nhym be, djãm me'ö mÿjja 'ö krê nhym Metïndjwÿnh arÿm kum, "Ja ne ga krê. Arÿm ajaxwe", ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarê. Me àkĩnhĩkam ne memã arê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê bakam ne memã arê. Me 'êxnhĩkam ne memã arê. Apÿnh axwe 'ökam ne Metïndjwÿnh memã axwe jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹²Kam kôt ba djwÿnh ar 'ÿr bõx ne Jejumã kum,

—Ë, mebê pardjêu kute akabên markam arÿm ngryk ne, ane.

Nhym me'ã arkum,

¹³⁻¹⁴—Ga, me no rã ne me amikukãm rĩt kêtja pumũ. Kam me kute amipry mar kêt. Kam godja me no rã me no rã japrõ kute meo ba jabej nhym arÿm amê kre'ökam tÿm. Mebê pardjêu ne me kute me uräk. Nãm me 'êx ne memã, "Ba ne ba ije Metïndjwÿnh mar", anhÿro ba. Nhym be, kati. Me kute mar kêt. Ne kam te memã Metïndjwÿnh'ã ujarênho ar ba nhym me adjwÿnhdjwÿ kute Metïndjwÿnh mar kêt. Mebê pardjêu 'êx ne kute memã anhÿro bakam dja Ibãm arÿm memã o pãnh ne me biknor tokry djãkam me kumê kute mrãmri ne me kute 'ê kadjãr ne rũm mênho pyrãk. Kwãrik wãnh me rã'ã. Nãm ã Jeju mebê pardjêu'ã ane.

¹⁵Nhym Pedru kum,

—Nã gãm ar imã, "Djãm me mÿjja 'ö krê nhym Metïndjwÿnh kum, 'Ja ne ga krên arÿm ajaxwe', ane? Kati", ane. Tãm ne ga arê nhym ar ibê bipdjur rã'ã ne. Mÿj'ã ne ga akabên jarê? Ar imã arê bar kuma. Nãm ã Pedru Jejumã ane.

¹⁶Nhym Jeju arkum,

—Djãm ar gadjwÿ ar aje mÿjja mar kêt rã'ã? ¹⁷Mÿjja me kute krên ne me tikkambit wangij. Ne kam atyknã arÿm apõx. ¹⁸Nhym be, me ajkwa kurũm me kabên punu apõxja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djã kurũm apõx. Kam Metïndjwÿnh arÿm memã axwe jarê. ¹⁹Me kute amim mÿjja'ã karõ djãkam amim mÿjja punu'ã karõn arÿm me kurũm apõx.

Nãm me kute me par'ã amim karõ.

Ne kute me prõ puro nãr me mjên puroo àkĩnh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ.

Ne prõ djwÿnh nãr mjên djwÿnh kupa'ã kurê'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao àkĩnh'ã amim karõ.

Ne memã 'êx'ã amim karõ.

Ne kute Metĩndjwỳnh japrỳ'ã amim karõ.

²⁰Me axweja kunĩ ne me kurũm apõx nhym Metĩndjwỳnh arỳm memã axwe jarẽ. Nhym be, me kute aminhikra põnh kêt ne kute õ kwỳ krẽn ja ne Metĩndjwỳnh kute memã axwe jarẽn kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? Nãm ã Jeju kõt ba djwỳnh arkum ane.

Me'õ nire bajtem kute tu amim kamnhĩxkumrêx'ã ujarẽn.

Mak 7.24

²¹Ne kam Jeju arỳm mebê tẽ. Tẽ:n kam krĩraxbê Xirumẽ Xidõ bu'ã pyka'ỳr bõx. ²²Nhym pykabê Kanaãkam me'õ nire pyka wãkam ar ba. Mebê idjaer ne me wão me bajtem. Me'õ nire kam ar ban arỳm Jeju'ỳr bõx. Ne kam kàj bê kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, Dawi tãmdjwỳ, gop amã ikaprí. Me karõ punu ne ari ikrao bikẽnho ba, ane.

²³Nhym tu kubê anhikrẽn itõ ne. Nhym kõt ba djwỳnh ar 'ỳr bõx ne kum, —Dja ga amũ ano gẽ tẽ. Nãm ari gwaj bakõt àmra tẽ, ane.

²⁴Nhym arkum,

—Djãm me bajtem'ỳr ne Metĩndjwỳnh ijano ba tẽ? Kati. Mebê idjaer'ỳr ne ijano ba tẽ. Mebê idjaer ne me kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomti no biknor pyrãk ne ate ar ba. Me ate ar ba ja'ỳr ne ijano ba tẽ, ane.

²⁵Nhym kam arỳm ni bajtemja 'ỳr bõx. 'Ỳr bõx ne arỳm parbê kõnkrão nhỳn ra:x man kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh gop ikõt o kangõn ikrao mex, ane.

²⁶Nhym õ mebê idjaer'ã me pĩre jakren kum,

—Nok ba ren rop kraremã me pĩre nhõ djwỳ rẽ nhym ren kam punure, ane. Djãm mrãmri ne djwỳ'ã ajarẽ? Kati. Kute meo mex djà'ã ne djwỳ jakren kum 'ã ajarẽ. Bir, Jeju ne jakam kute me ba-

jtemo mex prãm kêt. Õ mebê idjaer'ỳr ne Metĩndjwỳnh Jeju jano. Kute õ mebê idjaerbit kumrêxo mexo bamã. Kam ne nimã kum,

—Nok ba ren rop kraremã me pĩre nhõ djwỳ rẽ nhym ren kam punure, ane.

²⁷Nhym nija arỳm amim,

—Ijã ne rop krare jarẽ, anen arỳm kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadjwỳr djwỳnh. Kõt ne ga arẽ. Nhym be, godja wãnh õ wỳnh nhõ pĩponh krakri djwỳ jaũm rõrõk. Aũmbit dja rop krare kukrẽ. Kam gop badjwỳ ibê rop krare pyrãk tu imã ikrao mex, ane.

²⁸Nhym Jeju kum,

—Me'õ nire, ga ne ga tu amim ikamn-hĩx me:xkumrêx. Akabẽn kõt ne ba arỳm akrao mex, ane. Nhym myt tãmkam kra arỳm mex ne.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mak 8.1

²⁹Nhym kam Jeju arỳm pyka ja kurũm tẽn imõtibê Garrêja'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Ne kam arỳm krãnh'ã tẽn wabin nhỹ. ³⁰Nhym me krãptĩ: arỳm 'ỳr bõx. Nãm me 'ỳr me punuo mõn 'ỳr meo bõx. Me mrãnh kêtme me no rãmẽ me kabẽn kêtme apỳnh me kukrãdjã punumẽ apỳnh me punu djã 'õdjwỳ krãptĩ:ja ne me 'ỳr meo mõn meo bõx ne Jeju parbê me adju:w nhym arỳm meo mex ne. ³¹Jeju meo mex nhym me krãptĩ: arỳm me omũ. Me kabẽn kêt arỳm kabẽn mex. Me apỳnh kukrãdjã punu arỳm kukrãdjã mex ne. Me mrãnh kêt arỳm mrãnh mex ne. Me no rã arỳm rĩt mex ne. Nhym me arỳm me omũn te kute marmã mekam no tyn kumex. Ne kam arỳm mebê idjaero ba djwỳnhmã rax jarẽ. Metĩndjwỳnhmã rax jarẽnho kume:x.

³²Nhym kam arỳm amiwỳr kõt ba djwỳnh ar ku'uw nhym ar bõx nhym arkum,

—Imã me krãptĩ:ja kaprĩ. Me iro'ã krĩ'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me õ mÿjja kêt. Nok ba ren me kum prãm kam ren amũ me ùrk-wãmã me ano nhy m ren pry konenh ren me arÿm rerekre nhy m ren tyk djã me kupa, ane.

³³ Nhy m kôt ba djwÿnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krãptĩ:ja kadjy djwÿ kume:x prãmje. Mÿj got gwaj me kadjy nê? ane.

³⁴ Nhy m Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhõ djwÿ kute? ane. Nhy m ar kum,

—Djwÿ kubê 7. Tepprãredjwÿ ngrêre, ane.

³⁵ Nhy m kam arÿm me krãptĩmã 'ã karõn kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhy m me kam arÿm nhÿ. ³⁶ Nhy m kam arÿm djwÿ kubê 7 jamÿn tepprãre jamÿn o Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarê. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwÿnh arkum kungã nhy m ar mã me krãptĩmã adjuw.

³⁷ Nhy m kam me kunĩ kwÿ krên arÿm ajne. Nhy m kam me arÿm aũm karwãn kaxnokaikam kungij. Kungij nhy m arÿm kaxnokai ipubê 7 ne 'ã kãtãm. ³⁸ Be, me my kubê 4.000 ne õ kwÿ krê nhy m me niremê me prĩre'ã akre kêt. ³⁹ Nhy m kam arÿm amũ me anon kam kã'õkam nhÿ. Ne kam nox ne pykabê Madara'ÿr mõn 'ÿr bõx.

**Kute kãjkwa kurũm mÿjja'õ
nhipêx'ã me kum à'wÿr.**

Mat 12.39; Mak 8.11

16 Nhy m mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'ÿr bõx ne mrãmri kubê Metĩndjwÿnh Krakumrêx jabej kum,

—Goja kãjkwa kurũm mÿjja pumũnh kêt'õ nhipêx bar omũn kôt ama, ane.

² Nhy m memã kum,

—Arÿm myt djãrmã nhy m myt ngjêx djãkam kãjkwa kamrêk. Ga me kam 'ã

abenmã kum, “Dja kryrãm kãjkwa mex”, ane. ³ Nãr, arÿm myt katormã nhy m myt apõx djãkam kãjkwa kamrêk ne kakrã kumex ga me kam 'ã abenmã kum, “Akati jakam dja na kumex”, ane. Me ga ne ga me amijo ajêx ne amijo Metĩndjwÿnh mar mex. Aje kãjkwa mex mar nãr aje kãjkwa punu mar. Mÿkam ne ba me akam ar ibari mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx ne me amã mÿjja amirito iba ga me ja mar kêt ne? Ga me omũnh kajgon amim, “Je tõ mÿj'ã”? anhÿr kajgon mar kêt kumrêx. ⁴ Me ga akamingrãnyre ne ga me ajaxwen mÿjjakôt ari Metĩndjwÿnhbê amijo akêxo aba. Ga, me kwÿ kute kum prõ djwÿnh kĩnh ngriren kute mebê prõ ãkĩnhõ baja pumũ. Me gadjwÿ ne ga me amã Metĩndjwÿnh kĩnh ngriren ari kubê amijo akêxo aba. Ne kam me aje omũnh kadjy ije me amã mÿjja pumũnh kêt nhipêx jabej. Djãm kam ije me amã ipêxmã? Kati. Ije me amã ipêx me aje omũnh prãm kêt kumrêx. Dja ba ã amijo Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Djõnaj pyrãk. Dja ga me jabit pumũ, ane. Tyk ne akubyn tĩn'ã ne ã Jeju memã ane. Ne kam arÿm mebê akêx ne mã tẽ.

Djwÿ nhigot djã'ã ujarênh.

Mak 8.14

⁵ Ne kam ar imõti'ã rên akãx nhikjêumã bõx. Nhy m kôt ba djwÿnh ar djwÿo amak kêt katin arÿm Jejumã arê. ⁶ Nhy m arÿm me kukrãdjã kajgo kôt ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwÿ nhigot djã djwÿ djõmkam kapĩnja pumũ. Nhy m arÿm djwÿ tÿx me:x ne. Ar gadjwÿ dja gar me kukrãdjã man kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe mex ne. Mebê pardjêu kukrãdjã nãr mebê xadjudjêu kukrãdjã dja gar aman kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukrãdjã mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt. Nãm ã Jeju nêje ar kukrão ane.

⁷Nhym kam ar ari 'ā aben kukij ne arīk abenmā kum,

—Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ā gwaj bamā ane, ane.

⁸Nhym Jeju arÿm ar kabën man arkum,

—Ar aje amim imar ngri:re. Mÿkam ne gar aben kukij ne abenmā kum, “Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ā gwaj bamā ane”, ane? ⁹Djām ar aje mÿjja mar kêt rā'ā? Mÿ'ā ikabën kute amijakreja djām aje mar kêt rā'ā? Ar akubyn amijo tën ije djwÿ kubê 5o mebê 5.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne ar aje djwÿ janhy karwānhkam kaxnokai ipu kute n'ā kâtām ne? ¹⁰Ar akubyn amijo tën ije djwÿ kubê 7o mebê 4.000o djuw mex'ÿr amijo bôx. Mÿj ne gar aje djwÿ janhy karwānhkam kaxnokai ipu kute? Ga, djwÿ kume:xo ije meo djuw mexja pumū. Djām arÿm ne gar o ajamak kêt kati? ¹¹Djām djwÿ'ā ne ba ar amā arê? Djām 'ā ne ba ar amā, “Ari amijā ano tÿx. Kwārīk wānh mebê pardjêu kukrādjà, nār mebê xadjudjêu kukrādjà, kute djwÿ nhigot djā pyrāk kwārīk wānh kôt ar amijo aba kêt”, ane? Kati. Djwÿ'ā ije ar amā ja jarēnh kêt. Mÿkam ne gar aje ja mar kêt? Nām ā Jeju arkum ane. ¹²Nhym kam ar arÿm kuma. Kute Ar kubê me kukrādjà puma. Kute Ar kubê mebê pardjêumē mebê xadjudjêu kukrādjà puma. 'Ā ne djwÿ nhigot djā amijakre. Tām ne ar arÿm jakam kuma.

**Pedru kute Jejumā
Bēnjadjwÿrbê kumkati jarēnh.**

Mak 8.27; Ruk 9.18

¹³Be, Piripi nhō krīraxbê Xedjare bu'ā ne apÿnh me ō krī djāri. 'ÿr ne Jejumē kôt ba djwÿnh ar mō. Ar 'ÿr mōrkôt nhym Jeju arkum,

—Ē, ar imā ijā me ujarēnh jarē ba kuma, ane.

¹⁴Nhym ar arÿm kum,

—Nām me kwÿ ajā, “Ngômā me angjēnh djwÿnhbê Djuāo. Ta ne

akubyn tïn ne ar ba”, ane. Nhym me kwÿ ajā, “Me bakukāmāre Erij. Metīndjwÿnh kukwakam ujarēnh djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhym me kwÿ ajā, “Me bakukāmāre Djer mi. Metīndjwÿnh kukwakam ujarēnh djwÿnhbê Djer mi”, ane. Nhym me kwÿ ajā, “Me bakukāmāre kam Metīndjwÿnh kukwakam ujarēnh djwÿnh ar 'ō.” Nām me ā abenmā ajā ane. Nām ā ar Jejumā ane.

¹⁵Nhym ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mā ne gar imar on? Mÿj'ā ne gar ijakre? ane.

¹⁶Nhym Pedru kum,

—Abē me inhō Bēnjadjwÿrbê kumkati-ibê Kritu. Abē Metīndjwÿnh tïn ne ar baja Kra, ane.

¹⁷Nhym Jeju Pedrumā kum,

—Ximāo, Djōnaj kra. Djām pykakam me'ō ar ba ne amā ijarē ga ima? Kati. Kājkwakam Ibām ne amā ijo amirīt ga ima. Kam ne ga akī:nhkumrēx ne. ¹⁸Ga ne ga imā, “Abē me inhō Bēnjadjwÿrbê kumkati-ibê Kritu. Kadji ne Metīndjwÿnh ajano ga bôx. Ga abē Metīndjwÿnh tïn ne ar baja kra”, ane. Ba amā arē ga ama. Ga abē Pedru. Mrāmri, kēn'ā ne anhidji amijakre. Akabën mex jakôt ne ga arÿm atÿx ne aje kēn pyrāk. Dja me akudjwa ā amim imaro ane ba arÿm amim me utā nhym me arÿm akudjwa tÿx kute kēn tÿx pyrāk. Me kute amim imar kunīja dja me tÿ:x nhym arÿm Xatanaj nhō me àpēnh te kute meo àpanhmā ne te kute me biknor tokry djākam meo biknormā. ¹⁹Dja ga aje mrāmri ne me'ō kute bēnjadjwÿr nhō kikrekam o kajkepe djāo ba pyrāk. Me'ō kike'ā kuta nhym me arÿm wadjā nār kike'ā ijē tÿx ne arÿm mebê aptā nhym me àr kêt kumrēx. Aje me'ōja pyrāk. Dja me amim imar kêt ga arÿm mebê aptā. Nhym kam kājkwakam Ibāmdjwÿ arÿm akôt amikabën djin arÿm mebê aptān amim me utār kêt ne ar meo ba kêt. Nār, dja me amim ima

ga memã kum, “Ajrã. Kôt ar aba”, ane nhyim kâjkwakam Ibãmdjwÿ arÿm akôt amikabên djin memã kum, “Ajrã. Ikôt ar aba”, anen arÿm amim me utàn ar meo ba. Nãm ã Jeju Pedrumã ane. ²⁰ Ne kam amijã kôt ba djwÿnh arkum karô. Metîndjwÿnh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bënjadjwÿrbê kumkati mē. 'Á ne me kum Kritu jarē. Nãm amijã arkum karôn arkum,

—Kwãrik wãnh me'ômã kum, “Jejubê ne Kritu. Kubê ne me banhō Bënjadjwÿrbê kumkati”, anhÿr kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Amikukãm amityk'ã ujarēnh.

Mak 8.31; Ruk 9.22

²¹ Ne kam ja nhijukri arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Krîraxbê Djeruxarêkam itokry kumexmã ne Metîndjwÿnh ijano ba arÿm 'ÿr itēmmã. Dja ba kam bôx nhyim mebêngêtmē me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhō bënjadjwÿrmē Mōjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmē ijo bikēnh kumex nhyim me arÿm ibî. Nhyim ijã akatin akatin akati ba akubyn itîn ne, ane.

²² Nhyim kam Pedru arÿm Ar kubê Jejuo tēn ar kãxã nêje kum bēn tÿxmo krax ne kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, gop gē Metîndjwÿnh kum akaprî. Djãm ga dja me abî? Arkati, ane.

²³ Nhyim Jeju akēx ne Pedrumã kum,

—Arÿm akabên kute Xatanaj kabēn pyrãk. Amũ imã akre rax ne dja. Aje Metîndjwÿnh bē ijo akēx prãm pyrãk. Metîndjwÿnhkôt adjumar kêt. Me kum ikînh kêtja kôt ne ga adjumar djã dji, ane.

²⁴ Nhyim kam Jeju kôt ba djwÿnh arkum,

—Gêdja gar ajō mã ikôt abikamēnh prãm jabej kwãrik wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Dja ga amim, “Djãm ba ije

amijo ikînhmã? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhō pîte'y mÿn itokry:. Dja ga ijã amijakren aje anhō pîte'y mÿnh mãn prãbê amã atokry puma kêt ne amã ijabê rã'ã ne mã ikôt ajkamē. ²⁵ Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry puma, me tãm gêdja me tyn kam ijukri me bîknor tokry djãkam tē. Nhyim be, me kum ijabêkumrēx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhyim me kute me bîn jabej me tãm gêdja me amiptàn ar tîn ne ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶ Ne ren me'ō pykabê mÿjja mexja kunî, nèkrēx kunîja ren ari o atom ne o ban kam ren ty. Je, mã dja kam nē? Kati, nãm ren ty nhyim ren ò nèkrēxja ren wãnh kumex. Nhyim mÿj pãnh ne ne ren Metîndjwÿnhmã arē nhyim ren akubyn o tîn nhyim ren kum amijo pãnh? Arkati. Dja te kum pãnh jarē nhyim akubyn o tîn prãm kêtumrēx.

²⁷ Ba ije amijo inhî ne me'ÿr irwÿk dja ba Ibãm jadjēnhmē umao ipyma:n me'ÿr bôx. Kadjy mrãnh djwÿnh puma:mē ro'ã me'ÿr bôx. Ne kam me î pÿnhkôt me kunîmã o pãnh ne. Me axwe kôt nâr me kute katât amijo ba kôt memã o pãnh ne. ²⁸ Ba ar amã arē. Ije amijo inhî ne ar awÿr ibôx. Ibãm dja ijã bënjadjwÿr rax mē. Dja ba bôx ne ipymao ar apytàn ar ar ajo iba. Dja gar adjãmja akwÿ atînri iraxkôt ipumũ, ar akadjy ibënjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumũ. Mrãmri ne ba ikabēnja. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kute amijo atemã'ã ujarēnh.

Mak 9.2; Ruk 9.28

17 Jeju memã ane nhyim kam ar'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut apêx. Nhyim kam Jeju arÿm Pedrumē Xijagumē Djuão ar aprôn aro tēn krãnh prêkti'ã aro wabin ate ar ro'ã me kãxã dja. ² Ne kam arÿm ar kabem amijo atemã. Ne nokre jadjēnh kute myt jadjēnh pyrãk. Nhyim ò kubêkã arÿm aka:n kam adjê:nh. ³ Nhyim kam me bakukãmãrebê Mōjdjê Eri-

jmê arÿm arkum amirîrî ne. Ar Jejumê abenmã ujarênho dja nhyr ar arÿm ar omũ.

⁴Nhyr kam Pedru Jejumã kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, jakam arÿm gwaj bakînhkumrêx. Amã kînh jabej dja bar ar amã kîkre kryre nhîpêx. Dja bar amã 'õ nhîpêx ne Môjdjêmä 'õ nhîpêx ne Erijmä 'õ nhîpêx, ane.

⁵Nãm kum kabêno dja nhyr kakrã jadjênh arÿm ar nokrekam kato. Ar nokrekam katon arÿm ar kuno. Nhyr ar aêrbê Metîndjwÿnh kakrã kurũm kabên nhyr ar kabên ma. Nhyr arkum,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Tãmwã dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁶Ar kabên ja man arÿm madjã kreti. Madjã kretin tu mÿrbê tÿm ne nõ.

⁷Nhyr Jeju ar'ÿr bôx ne ar kupên arkum,

—Kàjmã ar dja. Kwãrîk wãnh ar atîn prãm kêt, ane. ⁸Nhyr ar kàjmã rîr nhyr arÿm Jeju pydjîbit dja nhyr ar omũ. Arÿm ne Môjdjê ar ar aêrbê mã tèn arÿm amirîrî kêt ne.

⁹Nhyr kam ar arÿm krãnh prêkti'ã rwÿk tẽ. Rwÿk tẽ nhyr Jeju arÿm arkum 'ã karôn arkum,

—Ar aje ipumũnhja kwãrîk wãnh on me'omã 'ã adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhîja ityk ne akubyn itînkambît dja gar 'ã ajarê, ane.

¹⁰Nhyr kôt ba djwÿnh ar Erij jabej Jeju kukij ne kum,

—Mÿkam ne Môjdjê kukrãdjã mar djwÿnh memã kum, “Erij kumrêx dja bôx nhyr kam Metîndjwÿnh ar meo ba”, ane? Mÿkam ne me memã ja jarê? ane.

¹¹Nhyr Jeju arkum,

—Be, mrãmri, gêdja me'õ kute Erij pyrãk kumrêx bôx ne akubyn Metîndjwÿnh'ÿr me kunîo akêx ne. Meo akêx nhyr me arÿm amim maro ba. ¹²Ba ar amã arê gar ama. Me'õ kute mrãmri ne Erij pyrãk arÿm bôx nhyr me kute mar

kêt ne arÿm amikînhje o bikênho ba. Badjwÿ ije amijo inhî dja me ijo bikênho ba ba itokry ne, ane. ¹³Nhyr kam kôt ba djwÿnh ar amim,

—Be, ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão'ã ne ar imã ane, ane.

Me karô punumã àkjêr.

Mak 9.14; Ruk 9.37

¹⁴Kam Jeju ar arÿm krãnh'ã rwÿk tẽ. 'Ã rwÿk tẽ:n arÿm me krãptija'ÿr bôx. Nhyr kam me'õ 'ÿr bôx ne parbê kônkrão nhÿn ¹⁵kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, amã ikra kaprî. Ikra ibê tyk ar ban amijo bikênh krãptî. Nãm mã tyn kuwykam rôrôk ne ngôkam nox. ¹⁶Nã bãm akôt ba djwÿnh ar'ÿr o bôx nhyr ar te kute o mexmã o ane, ane.

¹⁷Nhyr kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Je, me akamingrãny aje amim ikamnhîx kêtumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba? Nã bãm me awÿr bôx ga me ajamakre kêtumrêx ne prîne akabêno ikaty. Nã bãm te amiwÿr me akam ama ga me arîk ar aba, ane. Ne kam bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane. ¹⁸Nhyr arÿm 'ÿr o tèn o bôx nhyr Jeju arÿm kum akij. Me karô punu kute kra bôktio bajamã akij nhyr arÿm kum iren kurũm katon mã tẽ. Nhyr arÿm myt tãnkam mex ne.

¹⁹Nhyr kam Jeju tèn ate dja nhyr kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne kum,

—Mÿkam ne bar te: ije me karô punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁰Nhyr Jeju arkum,

—Djãm ar aje kujaêk kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx? Kati. Ar aje kadjy tu amim kamnhîxkumrêx kêt. Dja gar tu amim kamnhîxkumrêx. Be, me kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêxkam me kute rerekre pyrãk. Ga, pidjôbê motadu 'ydwÿ ngri:ren rere:kreja pumũ. Nhyr be, kati. Mo-

tadu 'y arÿm krekam ingrôt ne abatànñ ne kam arÿm abatà:ññ ne. Ar gadjwÿ dja gar tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx ne kam kute areekre pyrâk nhym arÿm ar amâ mÿjja jabatànñ nhîpêx. Kute mÿjja rûnh kunî nhîpêx mar. Gar ren kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx ne ren krânñjamâ kum, “Krânñ, amÿ ajkamê”, ane nhym ren arÿm amÿ ajkamê. Djâ ne gar ren te aje mÿjja 'oo anhÿrmâ? Kati. Ne gar ren apÿnh mÿjja kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx nhym ren arÿm ar amâ ipêx ne. Nhym be, kati. Ar aje tu amim kamnhîxkumrêx kêt. Mrâmri ne ba ar amâ ja jarênhkumrêx. ²¹Nhym be, me karô punu kute bôktio baja mebê tÿ:x. Me kute Metîndjwÿnhmâ o à'wÿr ne kum amijajburkambit arÿm apôx. Nâm ã Jeju arkum ane.

²²Nhym kam ar arÿm pykabê Garrê-jakam ar ba. Nhym kam Jeju arkum,

—Ba ije amijo inhî dja me'ô ibê amijo akêx ne memâ ikanga. ²³Nhym me kam arÿm ibî. Nhym ijâ akatin akatin akati ba akubyn itîn, ane. Nhym kam kôt ba djwÿnh ar arÿm kaprîre ne.

Pi'ôk kaprîo atom djwÿnh'ã ujarênh.

²⁴Nhym kam ar krîraxbê Kapana'ÿr tèn 'ÿr bôx. Nhym kam pi'ôk kaprîo atom djwÿnh ar ba. Ar kute Metîndjwÿnh nhô kikretio mex kadjy pi'ôk kaprîo atomo ba. Ne kam ar Pedru'ÿr bôx ne Jeju jabej kukij ne kum,

—Djâm ar anhô ujarênh djwÿnh kute Metîndjwÿnh nhô kikreti kadjy memâ pi'ôk kaprî nhôrmâ? ane.

²⁵Nhym arkum,

—Nâ. Dja ar amâ kungã, ane. Ne kam kikremâ wadjân Jeju'ÿr bôx ne amikabên mar tôràmm nhym Jeju kumrêx kum,

—Ximão, mÿj ne ga kam mar on? Mÿj xêbê gêdja pykakam me bënjadjwÿr pi'ôk kaprîo atomo ba? Pi'ôk kaprîbê ipôxuo atom nâr pi'ôk kaprîbê kributuo

atom. Mÿj xêjabê dja o atom? Djâm ta kra Ar kubê dja o atom nâr djâm ô àpênñ kajgobê o atom? ane.

²⁶Nhym Pedru kum,

—Ô àpênñ kajgobê dja pi'ôk kaprîo atom, ane.

Nhym Jeju kum,

—Mrâmri, ô àpênñ kajgobê dja o atom. Kute kra Ar kubê pi'ôk kaprîo atom kêt. ²⁷Bir be, gu babê Metîndjwÿnh kra. Kam Metîndjwÿnh gu babê pi'ôk kaprîo atom kêt. Gê te gu babê pi'ôk kaprî byr kêt gu ba dja gu tu o atom djwÿnh arkum kungã. Metîndjwÿnh nhô kikreti kadjy o atom djwÿnhmâ kungã. Gwaj ren arkum ôr kêt nhym ren me abenmâ gwaj bajã kabê:n ne. Aje, imôti'ÿr dja ga tèn 'ÿr bôx. Ne kam kum anhô kadjat mē. Dja tep'ô kumrêx 'ã wajêt ga o wabin abyn ajkwa pôt. Ajkwakam dja ga ngônñponho pi'ôk kaprî pumû. Tãm dja ga aby gu amikadjy arkum kungã, ane. Nhym kam arÿm ã anen arÿm arkum kungã.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mak 9.33; Ruk 9.46; Pir 2.3; Ped k 5.5

18 Nhym kamã kôt ba djwÿnh 'ôd-jwÿ ar 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

—Kâjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam nhÿnh ar ijô dja bar iraxo aben jakre? ane.

²Nhym amiwÿr me'ô prîre 'uw nhym 'ÿr bôx nhym ar ipôkri kudja. ³Ne arkum,

—Dja gar on amirax jabejja kangan amijo angriren amijo akâtâm. Amijo angrire kute me prîre pyrâk. Godja gar amirax jabej rã'ã djâm kâjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kôt ar abamã? Kati. Kâjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utâr ne ar meo bakam kôt ar aba prâm kêtumrêx. Mrâmri ne ba ar amâ ja jarênhkumrêx. ⁴Kam me kute amijo ngrire kute me

prière ja pyrâk tām ne raxo kute me kunī jakrenh. Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam ne raxo kute me kunī jakrenh. ⁵Nhym kam me kute ikukwakam kum me prière kute ja pyrâk kīnh, kum me'ō kâtāmja kīnh ne kam arÿm badjwÿ kum ikīnh.

⁶Nhym be, me'ō kute me prière pyrâk ne ajbir kute amim imar ny nhym kam ren ate me'ōja axwe'ā kum apnê nhym ren arÿm kôt axwe nhym kam ren pānh me mut'ā kēnpoti nhô, kute kum axwe'ā àpnēnh djwÿnhja mut'ā ren kēn jabatānh nhô ne ren ngônhmā kumē, ngô jabatānh nhipôkri kumē nhym ren ngô kubī. Ja ne kàjbê tokry. Tokry ngrire. Nhym be kati, dja prière Metīndjwÿnh o ajkē nhym tokry ra:x ne. ⁷ÿ, watī:re. Pykakam me kute me axwe'ā memā àpnēnhja dja me tokry ra:x ne. Mrāmri dja me axwe'ā memā àpnēnh ba. Nhym be, kute 'ā memā àpnēnh djwÿnhja watī:re. Dja tokry ra:x ne. Nām ā Jeju arkum ane.

⁸Ga, me kute apÿnh amikukràdjào àpēnh jaxwe prāmja pumū. Ar kute àpēnh jaxwe krā'yrn kangamā ne Jeju Ar kubê axwe pyman arkum,

—Ne ga ren ar ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo aje mÿjja punu kupēnh prām nār ar apar nhikjêo mÿjja punu'ÿr amrānh prām mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on krātan rūm amibê amē. Ne ren kam te anhkra nhikjê kêt nār apar nhikjê kêt ne ren atīnkam ren akīnhkumrêx. Metīndjwÿnhkôt atīn ne ar abakam ren akī:nhkumrêx. Ne ren aktā anhkra rā'ā nār aktā apar rā'ā nhym Metīndjwÿnh ren kuwykam ar amē. Kuwy pôk rā'ā: rā'ākam ren ar amē gar ren kam atokry ra:x ne.

⁹Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mÿjja punu pumūnh prām mÿj ne gar ren on? Bir, ga ren ar on kaban rūm amibê amē. Ne ren kam te ano

nhikjê kêt ne ren atīnkam ren akīnhkumrêx. Metīndjwÿnhkôt atīn ne ar abakam ren akī:nhkumrêx. Ne ren aktā ano rā'ān ren atokry ra:x ne. Ne ga ren ar me biknor tokry djākam kuwykam tēn ren kam akaprikumrêx, ane. Djām mrāmri ne ar kute aminoo pôx ne aminhikra krākār ne amipar krākarmā Jeju arkum 'ā karô? Kati, ar kute àpēnh jaxwe krā'yrn kangamā ne Jeju 'ā arkum ar kute amibê amikukràdjào krākarmā arē.

Mrykī'ātomti biknor'ā ujarēnh.

Ruk 15.4

¹⁰Ne kam ajte arkum,

—Me'ō kute me prière pyrâk djām ar amā kurēn aje kum kajgo jarēnhmā? Kati. Kwārik wānh. Mÿkam? Bir, djām kajgo? Kati. Mÿkam? Bir, kadjy mrānh djwÿnh kute me prièreo djuw mex djwÿnhja ne kute kàjkwakam Ibām pumūnh rā'ākam. Ba ne ba ar amā ja jarē.

¹¹Be, ije me axwe pytārmā ne ba tē. Kadjy ne ba amijo inhī ne me awÿr ruw, ije me axwekam me biknorja pytārmā.

¹²Ar gadjwÿ dja gar adjukapri. Godja me'ō nhô mrykī'ātomti krāpti kubê 100 nhym kam pydji kubê māt ne biknorja. Mÿj dja me'ōja on? Bir, dja mry krāptibê 99jamā ire gē wānh kutēp kumex, nhym kam krānh'ÿr kôt tē, pydji biknorjakôt tē. ¹³Godja kum kator jabej ne kam arÿm kī:nhkumrêx. Kute pydji biknorjamā katorkam dja kī:nhkumrêx. Ne mry'ā kātāmbê 99 biknor kêtjakam dja kīnh ngrire. Ba ne ba mrāmri ar amā ja jarēnhkumrêx. Be, ije ar amā idjujarēnhjakam mÿj dja gar kam ama? ¹⁴Bir, kàjkwakam Abām djwÿnhdjwÿ, djām me'ō prière kute āmja pyrâk pydji biknor nhym kam kīnh got? Arkati. Kam kīnh kêtikumrêx. Ukaprikam kam kīnh kêtikumrêx. Tām dja ga amim aman kudjwa adjukapri. Nām ā Jeju arkum ane.

Kute me'ô jaxwe'ã arkum karô.*Ruk 17.3; Gar 6.1; A Tex 3.15*¹⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kam, aje me'oo akamy'ô godja ajo bikênh jabej ne arÿm axwe jabej. Ga dja ga adjukaprîn akumrêx 'ÿr tên me kâxã kukjan kum akabên. Godja kute amar ne axwemã irer jabej ga ne ga arÿm Metîndjwÿnh'ÿr o akêx nhyim ajte kôt ba. ¹⁶ Nhyim godja kute amar prãm kêt ne mã axwe jabej. Kam dja ga me'ô pydji nâr amãnhkrut 'ÿr aro tē. 'ÿr aro tē 'ÿr aro bôx. Ne kam kukjan kum akabên gē ar amã amijarē gar ama. Gar ajamãnhkrut nâr ar ajamãnhkrut ne ikjêkêt dja gar arÿm ama. Amrêbê: Metîndjwÿnh kabên kôt dja gar ã maro ane. Nãm me bakukãmãremã kum, “Dja me'ô amijarēnh jabej. Gē ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt kabên kôt memã arē.

Ar kute kabên mar kôt arē nhyim me arÿm kuma. Ar axikôt kabênkam dja me ar kabên man arÿm abenmã kum,

‘Mrãmri me'ôja kute amijarēnh nhyim ar kute kabên kôt arēnhkumrêx’, ane. Dja me ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukãmãremã ane. Metîndjwÿnh kabên jakôt dja gar ajamãnhkrut ne ikjêkêt ne me'ôja'ÿr tēn 'ÿr bôx ne ama. ¹⁷ Godja gar gadjwÿ te kukjan kum akabên nhyim kute ar amar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar me kute amim imarjamã arē. Me kute aben pydjikam memã arē. Nhyim godja me kute amim imar aben pydjikam te kukjan kum kabên nhyim kute me mar prãm kêt ne mã axwe prãm jabej gar abenmã kum, “Kute Metîndjwÿnh mar kêt. Ga, axwe prãm rã'ãja pumũ”, ane. Dja gar ã abenmã anen arÿm o kute me bēnjadjwÿr bajtemmã pi'ôk kaprîo atom djwÿnh jaxwe pyrãk. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁸ Ne kam ajte arkum,

—Ba ar amã arē gar ama. Dja me amim imar kêt gar mebê aptã nhyim kâjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Nâr, dja me amim ima gar memã kum, “Ajrã”, ane, kâjkwakam Ibãmdjwÿ dja ar akôt amikabên dji. Mrãmri ne ba ar amã ja jarēnhkumrêx.

¹⁹ Ba ajte ar amã arē gar ama. Godja gar ajamãnhkrut pykakam kum mÿjjao a'uw nâr kum me'oo a'uw ne axikôt 'ã ar akabên dji, kâjkwakam Ibãm dja arÿm ar aman ar akabên kôt ã anen ar amã mÿjja ngã nâr me'ô kaprîmã kînh jadjân nâr me'oo mex. Ar akabên kôt dja ã ane. ²⁰ Mÿkam? Bir, godja me'ô ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt ikabênkôt bikprônh jabej badjwÿ dja ba ar ro'ã akuprô. Kam dja Ibãm ar akabên kôt ã ar amã o ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

Me'ô ukapri kêt'ã ujarēnh.*Mat 6.14; Ruk 17.4; Ep 4.32; Kor 3.13*²¹ Kam, Pedru Jeju'ÿr bôx ne kum,

—Ije me'oo ikamy godja ari ikam axweo ba jabej. Mÿj dja ba kam ingryk kêt on? Djãm kam ingryk kêt 'ikrân ne kubê 7? Nâr kon? ane.

²² Nhyim Jeju kum,

—Kati. Dja ga kam angyk kêt ry typdji. Dja ga kam angyk kêt bē 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70 ne ajte kubê 70. Dja ga ã kam angyk kêt ry typdjio ane.

²³ Kâjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh dja pykakam amim me utàn ar meo ba. Kam dja kum me kaprî. Gwaj badjwÿ ne gwaj ren bamã me kaprî. 'A dja ba idjujarēnh jakre gar ama. Pykakam bēnjadjwÿr rax'ô. Nhyim ô ãpēnh kwÿ. Amrêbê ne bēnjadjwÿr ô ãpēnh kwÿmã pi'ôk kaprî ngã nhyim ar kum o ba. Nhyim jakam arÿm kute akubyn Ar kubê ô pi'ôk kaprîo atommã. ²⁴ Ne kam kute amikraxmã ne arÿm 'ÿr me ãpēnh'ã me

omünh djwÿnh jano. Õ àpênh ja'ÿr me àpênh'ã me omünh djwÿnh jano. Nhyim 'ÿr tén arÿm 'ÿr bôx. Ne kam bënjad-jwÿr'ÿr ò àpênhjao tén o bôx. Be, am-rêbê ne bënjadwÿr ò àpênh jamã pi'ók kaprî kumex ngã nhyim kum o ba. Pi'ók kaprî kume:x kubê 10.000 ne kum kungã nhyim o ba. Kum ar o ba:n arÿm nhÿnh o akno nhyim arÿm pi'ók kaprî kêt ne.

²⁵ Õ me àpênh'ã me omünh djwÿnh bënjadwÿr'ÿr ò àpênhjao bôx nhyim te kute akubyn ò bënjadwÿrmã pi'ók kaprî nhôrmã. Te o ane nhyim arÿm kam ngryk ne. Ngryk ne arÿm ò me àpênh'ã me omünh djwÿnhmã kum, “Inhõ àpênh ja ne ibê inhõ pi'ók kaprî kume:x ar o ban nhÿnh o akno. Gu akubyn kubê inhõ pi'ók kaprî byrkumrêx. Dja ga kubê ò mÿjja kunî byn me kâtammã angã gê me kubyn pãnh amã pi'ók kaprî ngã. Nhyim ò mÿjja kêt ga ajte me kâtammã ta ï djwÿnh ngã gê memã àpênh ar ba nhyim me pãnh arÿm amã pi'ók kaprî ngã. Ga kam ajte memã prômê kra ar kungã gê ar memã apê nhyim me pãnh arÿm amã pi'ók kaprî ngã. Kam dja ga me kute amã pi'ók kaprî nhôr kunîo atom ne iwÿr o bôx ne imã angã. Ba kam arÿm akubyn inhõ pi'ók kaprî byrkumrêx. Inhõ àpênhja kute ibê pi'ók kaprîo biknor pãnh dja ba arÿm akubyn amim byrkumrêx”, ane nhyim me àpênh 'ã me omünh djwÿnh kum, “Gê tô, ba 'ÿr”, ane.

²⁶ Nhyim ò àpênhja arÿm ò bënjadwÿr kabên man umaje parbê tÿm ne kônkrão nhÿn aminêje kum, “Bënjadwÿr, gop adjy amimar tô. Dja ba ï akubyn anhõ pi'ók kaprî pãnh amã pi'ók kaprî kunî ngã”, ane. ²⁷ Nhyim bënjadwÿrja arÿm kum ò àpênhja kaprî: ne kum, “Aje, jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kêt”, anen arÿm kum ire nhyim kato.

²⁸ Kute ò bënjadwÿrbê pi'ók kaprî ra:xo biknor ja katon arÿm ro'ã àpênh'õ jabej. Amrêbê ro'ã ar baja jabej. Bënjad-

jwÿr nhõ àpênh ja ne amrêbê ro'ã àpênh jamã pi'ók kaprî ngrire kubê 100bit ngã nhyim kum kubyn ar o ba. Nãm ro'ã àpênhja jabe:j ne arÿm kum kato. Kum katon arÿm mut'amÿn òkreny janên kum, “Aje imã pi'ók kaprîo abaja on akubyn imã angã”, ane.

²⁹ Nhyim ro'ã àpênhja arÿm umaje parbê tÿm ne kônkrão nhÿ. Nhÿn arÿm aminêje amijo a'uw ne kum, “Adjy amimar tô. Dja ba ï amã kunîo pãnh”, ane. ³⁰ Nhyim kute bënjadwÿrbê pi'ók kaprî kumexo biknorja arÿm ro'ã àpênhkam ngry:k ne. Ne kum kaprî kêt ne kum, “Kati. On dja ga imã kunîo pãnh ne”, ane. Ne kam on krākamngônmmã arê nhyim me arÿm kabênkôt kubê ijê. Kute mebê ijê djakam ãm ne o pãnhkambit katormã ne me kubê ijê. Nãm ã ro'ã àpênho ane. On kute kum ò pi'ók kaprî ngrirebito pãnh kêtka ã ro'ã àpênhjao ane.

³¹ Nhyim kam amü bënjadwÿr nhõ àpênh kwÿ 'òdjwÿ arÿm 'ã omün kam ar arÿm kam kaprî:re ne. Ukaprî kêtka arÿm kam kaprî:re ne. Ne kam bënjadwÿr'ÿr tén arÿm prîne kum 'ã ajarê. Õ àpênhja kute kubê pi'ók kaprî kumexo biknorja'ã kum ajarê. Ukaprî kêt'ã kum ajarê.

³² Nhyim kam bënjadwÿr amiwÿr ò àpênhja 'uw nhyim bôx nhyim kum, “Inhõ àpênh, ga ne ga ajaxwe:. Ga inhõ pi'ók kaprî kumexo aban ibê o akno ba amã, 'Imã o pãnh', ane. Ga te aje imã o pãnhmãn arÿm aminêje imã akabên. Ba imã akaprî:n arÿm amã, 'Aj. Jakam dja ga imã o pãnh kêt. Arÿm ba maro aknon akam ingyk kêt', ane. Imã akaprîkam ne ba ã akam ingyk kêt o ane. ³³ Ga ren ikudjwa ã amã aro'ã àpênhja kaprîo anen kam ren ã angyk kêt o ane. Nhyim be, kati. Aro'ã àpênh ja amã anhõ pi'ók kaprî ngrirebito ba. O ba ga kam anhõ pi'ók kaprî jabej kum akabên. Nhyim kam te kute akubyn amã örmãn am-

inêje amã kabên. Djã ne ga ikudjwa amã kaprî? Kati. Ga tu kam angyrk ne memã kanga nhym me arÿm kubê ijê.” Nãm ã bënjadjwÿr ò àpênhamã ane. ³⁴Ne kam arÿm kam ngrykkumrêx ne. Bënjadjwÿr nhõ àpênh kute ro'ã àpênham kam ngryk ne kum kaprî kêtja pãnh ò bënjadjwÿr arÿm kam ngrykkumrêx ne. Ne kam arÿm me kamjêr djwÿnhmã kanga. Kute tokry kumexmã kamjêr nhym on kute o pãnh mex kadjy kum kanga. Nãm ã o ane. ³⁵Ne kam ar gadjwÿ, apÿnh ar anhî djari, godja ar aje me'õo akamyja ar akam axwe jabej ar ga dja gar amã kaprî. Mrãmri tu amã kaprikumrêx ne axwe maro aknon tu kam angyrk kêt. Godja gar amã kaprî kêt ne kam angyrk rã'ã jabej kãjkwakam Ibãmdjwÿ dja kum ar akaprî kêt ar akam ngry:k ne. Ije ar amã pykakam bënjadjwÿr'ã idjujarênhja kôt dja ar akam ngry:k ne.

Me kute prõ kanga'ã ujarênh.

Mat 5.31; Mak 10.1; Ruk 16.18; Kô k 7.10

19 Jeju arkum ja jarênh pan arÿm pykabê Garrêja kurüm katon tẽ. Nãm tẽ:n arÿm ngõbê Djodão nhikjêãmã rên pykabê Djudêja'ÿr bõx. ²Nhym me krãpti: ne me kôt mõ. Nhym tèn bõx ne kam arÿm kam meo mexo dja.

³Nhym kam mebê pardjêu 'ÿr bõx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metĩndjwÿnh kukràdjã kôt me kute mÿjja ngrirekôt tu prõ kangamã? ane.

⁴⁻⁵Nhym memã kum,

—Adjãkamã ne mÿjja kunĩ nhipêx djwÿnh mymẽ ni ar ipêx ne memã kum, “Kam dja me my prõ kadjy arÿm bãmmẽ nã arkum iren kam arÿm prõbit'ã ngrã ne.

Nhym kam ar ì abenã tÿm ne kam kute ì typdji pyrãk”, ane.

Djãm ar aje anhõ pi'õkkam ja pumũnh kêt? ⁶Djãm ar ì amãnhkrut rã'ã? Kati, ar

kute ì typdji pyrãk. Be ga, Metĩndjwÿnh kute abenã ar mênhja pumũ. Kwãrik wãnh me'õ abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

⁷Nhym me kum,

—Mÿkam ne me bakukãmãre Mõj djê memã 'ã karõn memã kum, “Gê me prõ'ã pi'õk no'õk ne kam kanga”? ane.

Mÿkam ne Mõj djê ã memã ane? ane.

⁸Nhym memã kum,

—Bir, me amakre kêt kam ne memã prõ kanga jarê. Nhym djãm adjãkamã ne me ã prõo ane? Kati. ⁹Ba dja ba ar amã arê gar ama. Gêdja me'õ prõ djwÿnh kangan kam atemã akãxbê me'õmã kabên ne kam 'ÿr mõn kam arÿm mrãmri krõ'ã o prõn arÿm axwekumrêx. Nhym be, prõja krõ'ã mjênkambit nhym myja kute kangakam axwe kêt. Nhym kam godja atemã me'õ my jadjwÿ arÿm prõ kangaja'ÿr mõr jabej. 'ÿr mõrkam arÿm o akĩn ajte adjwÿnhdjwÿ axwekumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁰Nhym kôt ba djwÿnh ar kum,

—Djã nãm ã me prõkam ane? Nãm ren me kum amijã man ren kam kuprÿn ar ba, ane.

¹¹Nhym arkum,

—Be, me kwÿ kukràdjã kôt ne aje arênhja. Me kwÿ tÿxkam ne me kum amijã ma. Me jabit ne me prõ kêt. Nhym be, me kwÿ ne me tÿx kêt ne kam kum amijã ma kêt ne arÿm prõ'ÿr mõ. ¹²Nhym be, me nã tikkrekam ne me kwÿ amijo ajkê. Me nire kadjy kukràdjã amijo ajkên kam kurê kêt ne. Nhym irãri me me kwÿo ajkê nhym kam me kurê kêt ne. Nhym me kwÿ kute kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh'ã nopdji kadjy ta kum amijã ma. Kum amijã man arÿm kum me nire kĩnh kêt ne. Dja gar amã amijã ma kadjy atÿx jabej amã amijã man amã me nire kĩnh kêt. Nãm ã Jeju arkum ane.

Kum me prîre kînh'ă ujarênh.*Mak 10.13; Ruk 18.15*

¹³ Nhyam kam me arÿm 'ÿr me prîreo bôx. Kute me'ă ikra jadjwÿr ne Metîndjwÿnhmă meo à'wÿr kadjy ne me Jeju'ÿr meo bôx nhyam kôt ba djwÿnh ar arÿm nêje memă bën tÿx.

¹⁴ Nhyam Jeju arkum,

—Kwărik wănh arek amrê me prîre iwÿr mō, ane. Kwărik wănh mebê adjăp-tăr kêt gê me arek amrê mō. Me kute amijo me prîre pyrăk ne amijo kătăm-jabit gêdja kăjkwakam ibăm me utăn me kadjy bĕnjadjwÿr ne ar meo ba, ane.

¹⁵ Ne kam arÿm me prîre'ă ikra jadjuw. Ne kam arÿm mă me kurŭm tē.

Me'ō nêkrêx kumex'ă ujarênh.*Mak 10.17; Ruk 18.18; Xij 5.2*

¹⁶ Tē: nhyam me'ō 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Mÿj dja ba Metîndjwÿnhmă amijo ne gêt kôt itîn ne ar iba ră'ă: ră'ă ne? ane.

¹⁷ Nhyam kam kum arê. Kute Jejubê Metîndjwÿnh Kramă kator kadjy ne Jeju arÿm kum,

—Mÿkam ne ga mÿjja mex jabej ikukij? Me'ō pykakam mex kêt-kum-rêx. Metîndjwÿnh pydjibit mex. Metîndjwÿnh me katăt kute amijo ba'ă memă karökôt kukrădjăja dja ga aman kôt ar amijo aban kam arÿm kôt atîn ne ar aba ră'ă: ră'ă ne, ane.

¹⁸ Nhyam kum,

—Nhÿnh kukrădjăjakôt dja ba amijo iba? ane.

Nhyam kum,

“Kwărik wănh me par kêt. Kwărik wănh mebê prōo adjăkînh kêt. Kwărik wănh adjăkînhî kêt. Kwărik wănh ajêx ne me kămex jarênh kêt.

¹⁹ Amă abămmê ană jabên ar kabên ma.

Amă amibu'ă me ja jabê. Kute mrămri ne ga amă amijabêja pyrăk dja ga ă amibu'ă amă me ja jabêo ane”, ane. Metîndjwÿnh kute me bakukămăremă 'ă karökam kabĕnja dja ga aman kôt katăt amijo aba ne kam atîn ne ar aba ră'ă: ră'ă ne. Năm ă Jeju kum ane.

²⁰ Năm me'ōja ajbir abatănh ne. Nhyam Jeju kum ane nhyam kam kum,

—Nă, arÿm ne ba ja kunĭ man kôt katăt ar amijo iba. Ibôktikam ne ba kôt katăt amijo iban kam kôt ije katăt ar amijo iba ră'ă. Mÿj dja ba ajte nĕn kam itîn ne ar iba ră'ă: ră'ă ne? ane.

²¹ Nhyam Jeju kum,

—Be, prĭne amex kadjy on tĕn memă anhō mÿjja wă ngăn pănh pi'ok kaprĭ byn me 'uwtĭ, me ō mÿjja kĕtjamă angăn o meo kĭnh ne kam amrê iwÿr tĕn mă ikôt ajkamê. Dja ga ă anen kam arÿm kăjkwakam anhō mÿjja mex kumex, ane.

²² Nhyam arÿm kuman kam akĕx ne mă tē. Kaprĭ:re ne tē. Be, ō nêkrêx ne kume:x. 'Ă maje ne mă kaprĭ:ren tē.

²³ Nhyam Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Nêkrêx ne kute me kukră prămă. Me ō nêkrêx kumex gêdja me te kăjk-wakam Bĕnjadjwÿr kute amim me utăr ne ar meo baja'ÿr bôxmă. Mrămri ne ba ar amă arĕnhkumrêx. ²⁴ Ba ajte ar amă arê gar ama. Be, ga mry jabatănhbê kameru te: kute aguja tekrax kremă ngĭxmăja pumŭ. Me ō nêkrêx rĭnhdjwÿ kute urăk. Năm me te Metîndjwÿnh kute amim me utăr ne ar meo baja'ÿr bôxmă nhyam nêkrêx ută: ne, ane.

²⁵ Kôt ba djwÿnh ar kute ja markam te kute marmă kam no tyn ku'ĕn arÿm abenmă kum,

—Je nhyam mÿj me'ō gêdja Metîndjwÿnh amim me ută? ane.

²⁶ Nhyam Jeju arÿm ar omŭnho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytăr prămje. Nhyam be, Metîndjwÿnh kute

mýjja kunī mar. Kumābit ne amirīt ne. Ta ne kute me utārkôt kute mar, ane.

²⁷ Nhyam kam Pedru kum,

—Ē, arým ne bar inhō mýjja kunīmā inhiren kam mā akôt ajkamē. Mýj dja bar pānh kubyn o aminhō? ane.

²⁸ Nhyam Jeju arkum,

—Ba ar amā arē gar ama. Ar ga ne gar arým mā ikôt ajkamē. Amrē mýjja kunī ny mörkam dja ba ipyma. Ije amijo inhī dja ba imexo ipyma:n ikri djā raxkam memā nhý. Ar gadjwý, ikôt ar abaja dja gar apýnh anhī djāri ar abēnjadjwýr rúnh ne akrī djā rúnhbē 12kam memā akrī. Apýnh mebē idjaer ba djāri kubē 12 dja gar memā akrī, memā axwe pānh jarēnho akrī. Mrāmri ne ba ar amā ja jarēnhkumrēx.

²⁹ Kam godja me'ō imā àpēnh kadjy arým ò mýjjamā irer jabej nār òbikwamā irer jabej. Ò kikre nār kamy nār kanikwýnh nār bām nār nā nār prō nār kra nār ò pykamā irer jabej. Godja arým ò mýjja ja'ōmā irer jabej ba dja ba kum o pānh ra:x ne pānh kum ò mýjjao akrenh mex ne kum kungā ne pānh kum òbikwao akrenh mex ne kum kungā. Kum ò mýjjamē òbikwamē krāptī: kubē 100 ngā. Nhyam kam arým Metindjwýnh kôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. ³⁰ Nhyam be, jakam me rúnho kutewaja djām me kute memā wa rā'āmā? Kati. Me ja krāptī gēdja me kajgo mex ne me katē tē. Nhyam be, jakam me kajgo mex ne me katēn tēmja krāptī gēdja me pānh rúnho kutewa. Nām ā Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

Pidjôkôkam me àpēnh'ā ujarēnh.

20 Ne kam ajte arkum, —Kàjkwakam Bēnjadjwýr djwýnh kute pykakam amim me utār ne ar meo bakam dja memā o pānh. 'Ā dja ba ò pidjôkô djwýnh jakren 'ā ajarē gar ama. Ò pidjôkô djwýnh ne kry:rām aminhūrkwā kurūm kato. Ne tē:n me

abej. Kute ò pidjôkôkam kum àpēnh kadjy me abej. ² Ne kam ar ja'ýr bôx ne arkum, “Dja ba ar adjàpēnh pānh apýnh ar anhī djāri ar amā pi'ók kaprī pýnh ne kungā”, ane. Nhyam ar kum, “Mrāmri”, ane. Nhyam arým amū ò pidjôkômā ar ano nhyam ar arým 'ýr tē. 'Ýr tēn 'ýr bôx ne kam arým àpēnh 'amý.

³ Nhyam kam arým kàjmā myt nhýrbē 9 ora nhyam ò pidjôkô djwýnh ajte kato. Katon arým amū me kute mýjja nhōr djābē mekadukam tēn bôx. Nhyam ar ja àpēnh kēt ne dja nhyam arým ar omū. ⁴ Ne ar'ýr bôx ne arkum, “Ē, ar gadjwý inhō pidjôkôkam tēn apē. Dja gar apē ba arým ar amā o pānh katāt”, ane. ⁵ Nhyam ar arým kabēn kôt amū 'ýr tēn 'ýr bôx. Ne kam àpēnh 'amý.

Nhyam kam mēdjikkam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'ýr me kwý 'òdjwý jano. Ne kam myt nhībôbē 3 orakam ajte katon tēn ajte tām ne àpēnh'ýr me kwý 'òdjwý jano. ⁶ Nhyam kam arým amykry mexbē 5 ora nhyam ajte katon tē. Nhyam ar ja àpēnh kēt ne dja nhyam arkum, “Mýkam ne gar adjàpēnh kēt nhyam arým ar ajā amykry”? ane.

⁷ Nhyam ar kum, “Bir, me'ō kute ar imā idjāpēnh jarēnh kētkam”, ane.

Nhyam arkum, “Ar gadjwý dja gar tēn inhō pidjôkôkam apē. Dja ba katāt ar amā adjàpēnho pānh”, ane. Nhyam ar arým 'ýr tē.

⁸ Nhyam kam arým para nhyam ò pidjôkô djwýnh amiwýr me àpēnh'ā me omūnh djwýnh 'uw nhyam arým bôx. Nhyam kum, “Inhō àpēnh kunīmā akabēn gē ar bôx ga arkum àpēnho pānh. Dja ga ar kute àpēnh'ýr ar katē mōrjamā o pānh kumrēx. Ne ar kunīmā o pānho tē: nhyam ar kumrēx àpēnh'ýr bôxja dja ga arkum o pānh ne o pānho ino re”, ane. Nhyam me àpēnh'ā me omūnh djwýnh kum, “Gē tō. Ba akabēnkôt memā o pānh.” Nām ā ò bēnjadjwýrmā ane. Ò pidjôkô

djwÿnhmã anen arÿm amiwÿr õ àpênh 'uw. Ar ku'uw nhym ar arÿm 'ÿr bôxo dja.

⁹Kam ar ja kumrêx 'ÿr bôx. Ar amykry mexkam 5 orakam àpênh'ÿr môrja kumrêx 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhym arÿm apÿnh ar ï djâri pi'òk kaprî pÿnh ne arkum kungã. ¹⁰Nhym amû ar jadjwÿ aben totkmã 'ÿr bôx. 'ÿr bôxo dja: nhym arÿm arkum o pãngo tẽ. Arkum o pãngo tẽ: nhym kam ar kumrêx àpênh dj'àÿr bôxja arÿm 'ÿr bôx. Ar ja ne ar amim, “Jakam dja ar imã kâjmã pãnh kamẽ”, ane. Ar 'ÿr bôx nhym kam arÿm pi'òk kaprî tãm ne arkum kungã. Pi'òk kaprî pÿnhbit ne arkum kungã. Nhym apÿnh ar ï djâri pi'òk kaprî pÿnhbit jamÿ. ¹¹Amÿn arÿm õ pidjòkõ djwÿnh'ã kabên kume:x ne arẽ. ¹²Ne kam kum, “Ë, amykrykam ar kute ar ikatê àpênh'ÿr bôxwã àpênh ngrire ne 'ã ora pydjibit apêx. Ar bajbit ne bar arngro tÿxkam idjápênh 'iry ne. Djã ne ga katàt ar imã o pãnh ne? Kati. Ga ren ar imã kâjmã pãnh kamên ren ar imã pi'òk kaprî rax ne ar imã angã. Ne ren ar wãmã ngrire ne angã. Ga arÿm aro ar ipyrãk ne arÿm arkum pi'òk kaprî pÿnh ne arkum angã”, ane.

¹³Nhym arÿm ar 'omã kum, “Akmere, djã ne ba amã ijêx ne anoo akno ga akabên ne? Kati. Kryrãm ne ba amã, ‘Pi'òk kaprî pÿnh dja ba adjápênh pãnh amã kungã’, ane. Ga kam imã, ‘Mrãmri, dja ga ã imã òro ane’, anen arÿm adjápênh'ÿr mõ. ¹⁴Kam dja ga on akrãnmã anhõ pi'òk kaprî jamÿn o tẽ. Mrãmri ne pidjòkõ'ÿr ar kute akatên bôxja ije arkum o pãngo kute apyrãk. Mrãmri ije amã òr kôt ije arkum pÿnh ne òrkumrêx. ¹⁵Inhõ ne pi'òk kaprî djwÿnh. Ba dja ba amim me'ã karõ kôt memã kungã. Djãm kam ijaxwe? Kati. Imã ar ja kaprikam ga ren akïnh ne. Nhym be, kati. Angryk. Me'õ nhõ mÿjja pro prãmje angryk ne. Kwãrik wãnh.” Nãm ã õ pidjòkõ djwÿnh ane. Tãm ne ja. Be, dja ã Bënjadjwÿr djwÿnh kute pykakam amim me utãrn ar meo

bakam memã o pãngo ane, ane. Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁶Ne kam ajte arkum,

—Jakam me kajgo mex ne me katê tẽmja djãm me katê tẽm rã'ãmã? Kati. Me ja dja me ï rûnho kutewa. Nhym be, me rûnho kutewaja gêdja me pãnh kajgo, me rûnho kutewaja gêdja me pãnh kajgo mex ne me katê tẽ. Mÿkam? Bir, Metïndjwÿnh ne amiwÿr me krãpti 'uw. Nhym be, kute mekam me ngrẽrebit amijo me utãrn. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ajte amityk'ã ujarênh.

Mak 10.32; Ruk 18.31

¹⁷Ne kam ajte prykôt mõ. Kôt ba djwÿnhbê 12 ne aro mõ. Krïraxbê Djeruxarê'ÿr ar àbir tẽ nhym arÿm me kàxã aro tẽn arkum,

¹⁸—Ë, ota gwaj arÿm Djeruxarê'ÿr badjãbirn babõxmã. Nhym kam ba ije amijo inhõ dja me apÿnh me rûnhmã ikanga. Dja me me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr arkum ikangan Mõjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmãdjwÿ ikanga. Kam dja me ikã mex jarên ijã abenmã kum, “Axwekumrêx. Gê me pãnh tu bïnkumrêx”, ane.

¹⁹Ne kam me bajtemmã ikanga nhym me arÿm ijã bẽno ajkên mry kã punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arÿm pite'y'ã inhõ ba arÿm ty. Nhym kam ijã akatin akatin akati ba kam akubyn itïn ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mak 10.35; Ruk 22.24

²⁰Nhym kam Djebedêu prõ Jeju'ÿr kra aro tẽ. Ne kam 'ÿr aro bôx ne parbê kônkrãõ nhÿn kum rax jarê. Kute mÿjja'ã 'wÿrmã ne 'ÿr bôx.

²¹Nhym kum, “Mÿj nã”? ane.

Nhym kum,

—Me kadjy abënjadjwÿr ne aje amim me utãrn ne aje meo abakam gê ikra amãnhkrutja ar rax ne anhikõ'ã memã

nhÿ. Gê ja adjubôk'ân̄h nhÿ nhym ja ad-
juge'ân̄h nhÿ, ane.

²² Nhym Jeju kum,

—Gêt kon. Ê, nã gãm arîk amim
'ã karôn imã arê. Ba ar amã arê gar
ama. Dja ba ngônhrã kam kangô jao
ikô. Djãm ar aje ipyrãk ne kangô jao
akômmã? Dja me ngômã ijadjã. Djãm ar
aje ipyrãk nhym ngômã me kute ar ajad-
jãrmã? Nãm ã arkum ane. Bir, mÿj'ã ne
kangô jao kôm ne ngômã adjãrja jakre?
Bir, amitokry kume:x'ã ne akre. Nhym
ar kute urãk jabej ne ar kukij. Ar tokry
kute Jeju tokry pyrãk jabej ne ar kukij.
Nhym ar Jejumã kum,

—Nã. Kadjy ar ije apyrãk, ane.

²³ Nhym Jeju arkum,

—Mrãmri dja gar aje ipyrãk ne atokry
kumex ma. Mrãmri dja gar kangô jao ikô
nhym me ngômã ar ajadjã. Be, djãm ba
ne ba ar amã inhikô'ã ar anhÿrmã arê
got? Be, Ibãm kute amrêbê: amijo me'ô
ar utar, ar ta dja ar inhikô'ã memã nhÿ.
Nãm ã Xijagumê Djuão arkum ane.

²⁴ Nhym kôt ba djwÿnh Ar kubê 10
arÿm ar kabên man arÿm arkum àkrê.
Ar arÿm kamy amãnhkrutja, Xijagumê
Djuão arkum àkrê ne. ²⁵ Nhym Jeju ami-
wÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bënjadwÿr ne
me àpênh'ã memã àpnên̄h ne memã bën
tÿx ar o ba. Nãm ã me bajtemkam me
rÿnh ar meo bao ane. Gar arÿm ama.
²⁶ Djãm ar ga gar aje me kudjwamã?
Kati. Ar ga dja gar ã anhÿr kêtum-
rêx ne. Ar ajô abenkam arax prãm jabej
gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar
ba. ²⁷ Ga kam ar ajô aben kadjy abên-
jadwÿr rax prãm jabej gêdja tu amijo
kâtãm ne tu ar amã àpênh kajgo ba. ²⁸ Ba
aje amijo inhÿ djãm me imã àpênh kadjy
ne ba amrê têt? Kati, ba dja ba memã
apê. Me ren ta amijaxwe pãnh tokryn
arÿm ty. Nhym be kati. Me krãpti jaxwe
pãnh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memã

idjãpên̄h ja kadjy ne ba amrê têt. Nãm ã
Jeju arkum ane.

Me'ô no rã akubyn rît.

²⁹ Nhym kam ar krîraxbê Djeriko
kurÿm kator têt nhym me krãpti: arÿm
arkôt mô. ³⁰ Nhym ar no rã amãnhkrutja
pry japkre'ã nhÿ. Nhym me abenmã
kum, “Jeju ne têt”, anhÿro kumex nhym
ar arÿm kuman kam kum amijo akij,

—Ê, amã ar ikapri, Bënjadwÿr
djwÿnh, Dawi tamdjwÿ'ô, ane.

³¹ Nhym me krãpti môrja arkum bën
tÿx ne arkum,

—E kum ar anhikrê, ane. Nhym kam
ar tu kum àkjêro bën kum,

—Ê, gop amã ar ikapri, Bënjadwÿr
djwÿnh. Dawi tamdjwÿ'ô, ane.

³² Nhym Jeju ar kabên man arÿm arek
arkum dja. Arkum djan amiwÿr ar ku'uw
nhym ar 'ÿr bôx. Nhym arÿm arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomã? ane.

³³ Nhym ar kum,

—Bënjadwÿr djwÿnh, bar on irît, ane.

³⁴ Nhym Jeju arÿm kum ar kaprin ar
no kupê. Nhym ar no kupên̄hmê ro'ã ar
rît ne arÿm kôt têt.

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mak 11.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

21 ¹⁻² Nhym Jejumê ar prykôt mô:n
kam krîraxbê Djeruxarê kuri krî
ngrire ja'ÿr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã
rwÿkbê ne krî ngrire jabê Bepadjê. Ar
krî ngrire ja'ÿr bôx nhym arÿm kôt ba
djwÿnh amãnhkrutmã kum,

—Pry ja'ã dja gar arek katat krîwãmã
têt. Nhym ar akutã pry kator kraxkam
dja gar mry'ã krîwã pumû, djumêtuwã
pumû. Kraremê dja gar omû. Nhym me
kute mrywã pi maktã krã djê nhym amê
ãmwã dja gar 'ãpre bôn amrê amêo têt.
³ Godja me'ô 'ã ar amã kabên jabej gar
kum, “Bënjadwÿr 'ã têt prãm. Dja 'ã têt
kam akuby:n amã ano”, ane. Nhym kam

dja on ar amã, “Ajrã, 'ÿr o tẽ.” Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴Mÿkam ne ã arkum ane? Bir, amrêbê: ne ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã 'ã ajarê. Jeju djumêtu'ã tẽm'ã ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã ajarê.

⁵Ne memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum”,
Krîraxbê Djeruxarê'ã ne memã Xijão jarê. Nãm memã kum,

“Dja ga Xijãokam me jamã kum,

'Ota me anhõ Bẽnjadjwÿr rax me awÿr bõxmã. Nãm kabõt katin mry jabatàn nyre'ã nhÿ. Mry'ã krî kra'ã ne nhÿn me awÿr bõx', ane.

Dja ga ã Xijãokam me jamã ane.”

Nãm ã ujarênh djwÿnh me bakukãmãremã ane nhy me arÿm aben djô'ã abenmã arênhõ mõ. Arênhõ mõr tãmtã arÿm 'ÿr o bõx. Tũ:mrãm Jeju arÿm me bakamingrãnyrekam kato. Ne ar ban kam kute arÿm mry'ã krîja'ÿr kõt ba djwÿnh janorja'ÿr o bõx. Ujarênh djwÿnh kute me bakukãmãremã ujarênh kõt ne mry'ã krîja'ÿr arÿm ar ano.

⁶Nhy kam ar arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Jeju kute arkum 'ã karõ kõt ar 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam mrymê krare 'ãpre bõ.

⁷Ne kam akubyn 'ÿr o bõx. Ne kam arÿm aminhõ kubêkã krãkão pôx ne o amê mry nhíbúm'ã kum aty. Nhy arÿm krare'ã nhÿn arÿm tẽ. ⁸Nhy kam me krãpti: aminhõ kubêkã krãkão pôx ne arÿm kukãm kum pry'ã o atyo mõ. 'Ã tẽm kadjy kum pry'ã kum atyo mõ. Nhy me kwÿ pi'õ nhikên arÿm kukãm pry'ã kum atyo mõ. Me ta kukràdjã kõt ne me ã Bẽnjadjwÿr rax kukãm pryõ ane. Me kukãm pry'ã kum atyo mõ. ⁹Nhy me krãpti: kukãm mõ, o ãkjêr mõ nhy ajte me krãpti: kõt o ãkjêr mõ. Nãm me o ãkjêr mõn kãj bê abenmã kum, Metîndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bẽnjadjwÿr rax. Bẽnjadjwÿr raxbê Dawi tãmdjwÿ. Âm

mexkumrêx. Kam me ikî:nhkumrêx. Gê on me ipytã. Gê Metîndjwÿnh o kînh rax. Metîndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bõx. Gê me kãjkwakamdjwÿ Metîndjwÿnhmã mextire jarênhõ kumex. Gê on me ipytã. Nãm me ã Jejuo ãkjêro mõro ane.

¹⁰Nhy kam arÿm Djeruxarê'ã wadjã. Nhy kam krîraxkam me kunî te no katon 'ã aben kukjêro kumex ne abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne bõx? Mÿj me'õ ne bõx? anhÿro kumex.

¹¹Nhy me krãpti: memã kum,

—Jeju ne bõx. Metîndjwÿnh kukwakam ne ar me bamã 'ã ujarênhõ ba. Pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjarekam ne Jeju abatàn djã. Nãm ã me krãpti memã ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mak 11.15; Ruk 19.45

¹²Nhy kam Jeju Metîndjwÿnh nhõ kikretimã tẽn wadjã. Nhy me kute memã mÿjja nhõr djwÿnh kam kumex. Nhy me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy ne me me'ã kumex. Nhy arÿm bõm me rênho tẽ. Nhy me kute me õ pi'õk kapri pãnh memã kikreti nhõ pi'õk kapri nhõr kadjy ne me kumex nhy me bẽ pîponho àpanho tẽ. Nhy me kute tut nhõr djwÿnhdjwÿ kumex nhy me bẽ krî djã nhikõ rênho tẽ. ¹³Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'õk no'õk ne. Kamã ne Metîndjwÿnh ta memã kum, “Inhõ kikreti ja'ã dja me abenmã kum, 'Me kute Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne õ kikreti wã', ane.

Dja me ã inhõ kikreti'ã abenmã ane.” Nãm ã Metîndjwÿnh pi'õkkam ane. Nhy be, me ga ne ga me kam ajte me ãkînhõ aben pydji djã. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁴Nhy kam Metîndjwÿnh nhõ kikretikam me no rãmê me mrãnh

punu 'ÿr bôxo kumex nhyr arÿm meo mex. ¹⁵Nhyr kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê ne me Jeju djâpênhe me:xkumrêxja pumûn ajte me prîre pumû. Me prîre ne me kikretikam kâj bê o akij ne kum,

—Jejubê me inhô bënjadjwÿr rax. Bënjadjwÿr raxbê Dawi tâmdjwÿ. Âm mexkumrêx. Kam me ikînhkumrêx. Gê on me ipytâ, ane. Nhyr me me omûn me kuman arÿm ngyrk ne.

¹⁶Ngyrk ne arÿm Jejumâ kum,

—Djâm aje me prîre kabênja mar kêt? ane.

Nhyr memâ kum,

—Nâ, arÿm ba kuma. Ba ar amâ arê gar ama. Me bakukâmâre ne amrêbê: Metîndjwÿnhmâ me prîre ja'â ajarê. Me kum,

“Me prîremê me karêremê ne ga memâ me kabên mexmâ 'â karô nhyr me arÿm amâ mextire jarênh mexkumrêx.”

Nâm â me bakukâmâre Metîndjwÿnhmâ ane. Nhyr me arÿm kuman amû aben djô'â abenmâ arênhô mô:. Arênhô môr tâmtâ arÿm iwÿr o bôx. Tûmrâm me bakamingrânyrekam me prîre arÿm imâ amikînh jarênhô kumex. Me bakukâmâre kute Metîndjwÿnhmâ me prîre ja'â ujarênh kôt ne me prîre arÿm imâ amikînh jarê. Nâm â Jeju memâ ane.

¹⁷Nâm memâ anen kam arÿm memâ kâx ne krîrax kurûm katon tê. Ne tê:n arÿm krî ngrîrebê Betanha'ÿr bôx. Ne kam arÿm kam ngôr.

Ar kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêxmâ 'â ujarênh.

Mak 11.20; Dju r 14.13; Xij 1.6

¹⁸Nhyr 'â akati nhyr ajte akubyn krîraxbê Djeruxarêmä tê. Nâm 'ÿr tê:n kam arÿm kum prâm. ¹⁹Ne arÿm prykôt pidjôbê pigêre pumûn 'ÿr tèn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej. 'Ôbit ne kumex. Ne kam kum,

—Gê ajte adjô'ô jêt kêtumrêx, ane. Nhyr arÿm têmbê ngrâ.

²⁰Nhyr kam kôt ba djwÿnh ar arÿm omûn kam no tyn abenmâ kum,

—Je, mâ ne bârio nhyr myt tâmkam ngrâ? ane. ²¹Nhyr Jeju arkum,

—Ba ar amâ arê gar ama. Dja gar kadjy tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx. Kwârîk wânh anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Kon, birâm dja ipêx, kon, anhÿr kêt. Gar ren tu amim kamnhîxkumrêx ne ren arÿm â pidjôbê pigêremâ ane nhyr ren arÿm â ngrâo ane. Djâm jabit? Kati, gar ren krânhwâmâ kum, “On amikaban ngô jabatânh mÿjakam môn tÿm”, ane. Nhyr ren arÿm akabên kôt mrâmri â amijo ane. ²²Dja gar mÿjjao Metîndjwÿnhmâ a'uw ne tu kadjy amim kamnhîxkumrêx nhyr arÿm ar akabên kôt â ar amâ mÿjjao ane. Mrâmri ne ba ar amâ ja jarênhkumrêx. Nâm â Jeju arkum ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mak 11.27; Ruk 20.1

²³Ne kam arÿm Metîndjwÿnh nhô kikreti'ÿr bôx ne kum wadjâ. Ne kam arÿm kam memâ Metîndjwÿnh kukràdjâ'â ujarênhô dja. Nhyr me rûnh arÿm 'ÿr bôx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê mebêngêtmê 'ÿr bôx. 'ÿr bôx ne amûja'â kute kikreti kurûm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mÿj me'ô kabênkôt ne ga ar â meo anhÿro aba? Mÿj me'ô ne amâ me'â karô ga kam amû ô'â bôm ar me rênho aba? ane.

²⁴Nhyr Jeju memâ kum,

—Badjwÿ dja ba mÿjja jabej me akukja. Me akumrêx dja ga me imâ arê. Ba kam arÿm badjwÿ ije mÿj me'ô kabênkôt ar me anoro ibaja me amâ arê. ²⁵Djuâo kute ngômâ me angjênhja djâm me kabên kôt ne arîk ar ngômâ

me angjênho ba? Nàr djâm Metîndjwÿnh kabênkôt? Imã arê, ane.

Nhym kam me abenkam kangan abenmã kum,

—Je mÿj dja gwaj kum nê? Dja gwaj kum “Metîndjwÿnh kabênkôt”, ane nhym kam gwaj bamã kabên 'õ jarên gwaj bamã, “Bir be, mÿkam ne ga me amim Djuão kabênja mar kêt ne”? ane.

²⁶Nàr dja gwaj kum, “Me kabênkôt ne tu arik ar ngômã me angjênho ba”, ane nhym kam me krãpti ren o ngryk ne kum gwaj bakurê gwaj ren kam bamã me uma ne. Me kâtàm ja ne me arÿm Djuão kabên man kum kÿnh ne ne o Metîndjwÿnh kabên jarên djwÿnh ne. Dja gwaj kam ane nhym me arÿm o ngryk ne, ane.

²⁷Nãm me ã abenmã anen kam Jenumã kum,

—Kon ne. Me ije mar kêt. Mÿj me'õ kabênkôt Djuão kute ngômã me angjênhja me ije mar kêtê, ane.

Nhym kam memã kum,

—Bir be, dja ba badjwÿ me amã arênh kêt ne. Mÿj me'õ kabênkôt ije ar meo iba ja dja ba me amã arênh kêt ne, ane.

Me'õ kra amãnhkrut'ã ujarênh.

²⁸Ne kam ajte memã kum,

—Be, mÿj ne ga me me'õ krakam ama? Me'õ kra amãnhkrut. Ne kam arÿm kutewa'ÿr tèn kum, “Akmere, akati jakam dja ga gu banhõ pidjôkôkam apê”, ane.

²⁹Nhym kum, “Kê, kati”, ane. Ne kam tẽ. Arÿm amimaro tẽn arÿm amim ngryk ne, ne amim, “Kati. Dja ba pidjôkô'ÿr tẽn”, ane. Ne arÿm 'ÿr tẽn.

³⁰Nhym kam bãm kutapu'ÿr tèn àpênh'ÿr ano. Nhym kum, “Djünwã, dja ba arÿm akabên kôt 'ÿr tẽn”, ane. Ne kam atekam arek nhÿn 'ÿr tèm kêt. Be, tãm ne ja. ³¹Ba me amã arê. Nhÿnh ja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn? Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

Kutewa kute bämmã, “Kati”, anhÿr ne kam kute amimarja ne Jeju kute me axwe'ã akre. Kute mrãmri ne me axwe pyrãk. Nãm arÿm amima. Amiman kam arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx. Nhym be, kutapu kute bämmã 'êx ne Jeju kute me rünh'ã akre. Kute mrãmri ne me rünh pyrãk. Me kute Metîndjwÿnh kôt kabên djir kajgon kam kute kabên mar kêt ne. Nãm Jeju me rünh kukij ne memã kum,

—Nhÿnhja ne bãm kabên man kôt amijo tẽn?

Nhym me kum, “Kutewaja”, ane.

Nhym memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Djâm me arünhja dja ga me akumrêx kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym me ajo ba? Kati. Pykakam me bënëjadjwÿr bajtemmã pi'ók kapriõ atom djwÿnhmê me nire kuprÿmê, me aje memã axwe jarênhja dja me kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kôt dja nhym arÿm ar meo ba. Ga me kam arÿm wãnh dja. ³²Mÿkam? Bir, Djuão ne me awÿr bõx. Kute katat me amã pry jakre kadjy me awÿr bõx. Kôt ga me Metîndjwÿnhmã amex kadjy me awÿr bõx. Ga me kam amim Djuão mar kêt. Nhym be, pykakam me bënëjadjwÿr bajtemmã pi'ók kapriõ atom djwÿnhmê me nire kuprÿmê ne me tu amim Djuão markumrêx. Ga me kam arÿm me omü. Ne te me omü. Me ga ne ga me wãnh ajaxwemã anhirer ne amim mar kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju me rünhmã ane.

³³Ne kam ajte memã atemã mÿjja'ã ujarênh jakreo tèn memã kum,

—Ë, jadjwÿ dja ga me ama. Me'õ ne pur rax ne kudjin kam kam amim pidjô kumex ne kadjy bu'ã këno kôkayr kum o ipôk ne. Ne kam pidjô janênh djãmã kren ipêx. Ne pidjô pumünh djwÿnh ku'ê djà'ã par prêkti nhipêx. Ne kam me kwÿmã kum,

—Gora me imã o djuw mex. Gora gê abatànĥ ne ô ga amim kwÿo atom ne imã mÿm kwÿo atom. Nãm ã me rÿnhmã ane. Mebê idjaer'ã ne Jeju pidjô jakren me rÿnh'ã pidjôo djuw mex djwÿnh jakren Metÿndjwÿnh'ã ô pidjôkô djwÿnh jakren kam arek memã 'ã ujarênho djan memã kum,

—Ô pidjôkô djwÿnh ã memã anen kam atemã pyka 'ômã tẽ. Ne kam kam wãnh ar ba. ³⁴ Nhyĥ arÿm pidjôja tuk ne kumex. Nhyĥ kam ô pidjôkô djwÿnhja arÿm 'ã mytyrwÿ jakren kam 'ÿr ô àpênĥ kwÿ jano. Ar kute memã arênĥ nhyĥ me kute kum pidjô kwÿo atom ne kute arkôt anor kadjy ne 'ÿr ar ano. ³⁵ Nhyĥ kam ar 'ÿr tẽn bôx nhyĥ kam me kute pidjôo djuw mexja ate ar 'ôja kaprêprê:k ne ar'ônĥ bÿn ar 'ô keno titik. ³⁶ Nhyĥ kam ajte memã ô àpênĥ krãptÿ jano nhyĥ me ajte ã aro ane. ³⁷ Nhyĥ kam tekrekam me'ÿr kra jano. Nãm amim, “Godja ikra me'ÿr bôx nhyĥ me arÿm mar jabej”, ane. Ne arÿm me'ÿr kra jano nhyĥ me'ÿr bôx.

³⁸ Nhyĥ o djuw mex djwÿnh arÿm kra pumÿn abenmã kum, “Be, kra ne wã. Gwaj on kubÿ. Tãmja dja bãm kum mÿjja kunÿ ngã, ô nèkrêx kunÿ kanga. Gwaj on tãmja bÿn kam amim ô nèkrêx, ô mÿjja, ô pidjôja kunÿo aminhõ”, ane. ³⁹ Ne kam arÿm o tÿm. O tÿm ne pidjôkô kurÿm bõm kumên arÿm kubÿ. Tãm ne ja, ane. Me rÿnh'ã ne Jeju pidjô pumÿnh djwÿnh jakre. Me kute mrãmri ne me rÿnh pyrãk. Ne kam ajte memã kum,

⁴⁰ —Mÿj gêdja ô pidjôkô djwÿnhja bôx ne ajmã pidjô pumÿnh djwÿnh on? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane.

⁴¹ Nhyĥ me kum,

—Bir, dja prÿne me axwejao ajkên me imex ne kam ô pidjôkôja atemã me ja'ômã kungã nhyĥ me arÿm pidjô tukkam arÿm kum pidjô nhõrkumrêx, ane.

⁴² Nhyĥ kam Jeju ajte memã me kukãmãre kabên jarên memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metÿndjwÿnh kabên jarên memã kum, “E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omÿn kam bõm kumê.

Kên ja ne arÿm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

Bênjadjwÿr djwÿnh ta ne ã keno ane gu me omÿ nhyĥ kam gu bamã mexkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Djãm me aje omÿnh ne mar kêt? Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane. Nãm amijã kên jakre. Ne me rÿnh'ã kikreo ãm djwÿnh jakre. Me rÿnh kute mrãmri ne kikreo ãm djwÿnh pyrãk ne arÿm Jeju kanga. Me rÿnh kute kanga'ã ne Jeju me rÿnhmã ja jarê.

⁴³ Ne kam ajte memã kum,

—Ba me amã arê ga me ama. Metÿndjwÿnh bit kute amim me apytãr ne ar me ajo bamã. Nhyĥ be, kati. Dja me akan-gan me apãnh amim me bajtem pytãn meo ba. Nhyĥ me kam arÿm kute pidjô djô mex pyrãk ne imã mexkumrêx ne axwe kêt. Nãm Jeju ã me rÿnhmã ane.

⁴⁴ Ne kam ajte memã kum,

—Ê, kên ja gêdja ga me ajô 'ã tÿm ne prÿne 'ã amikrakrak ne. Nhyĥ be, ta gêdja me ajô nhiby tÿm ne prÿne angãn prÿne pyka mẽ ajo amrà, ane.

⁴⁵ Jeju memã ja jarê. Me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿrmẽ mebê pardjêumã ja jarê nhyĥ me arÿm kuman amim,

—Be, me bajã ne pidjôo djuw mex djwÿnhmẽ kikreo ãm djwÿnh jakren me bamã 'ã ajarê, ane. ⁴⁶ Ne kam me bit kute o tÿmmã te 'ã amijakre. Me krãptÿ ne me Jeju'ã amim,

—Be, Metÿndjwÿnh kukwakam memã 'ã ujarênĥ ba, ane. Nhyĥ kam me me umaje te 'ã amijakre.

Bĕnjadjwÿr rax kute abenā ar mĕnh.*Ruk 14.16*

22 Nhyam kam Jeju ajte apÿnh kukràdjà djàri'ā memā mÿjja jakren memā 'ā ajarĕn memā kum,

²—Kàjkwakam Bĕnjadjwÿr djwÿnh kute amim me utār ne ar meo ba'ā dja ba bĕnjadjwÿr rax'ō jakren 'ā ajarĕ gar ama. Be, bĕnjadjwÿr rax arÿm kute kra'ā prō mĕnhmā. Amrĕbĕ ne kadjy memā arĕ. ³Ne kam arÿm kute amrĕbĕ memā arĕnhja'ÿr ò àpĕnh ar ano. Kute abenā ar mĕnh djà'ÿr me 'wÿr kadjy ar ano. Nhyam ar me'ÿr bōx ne memā arĕ. Nhyam me arÿm arkum,

—Kati, 'ÿr ar imōr prām kĕt, ane. Nhyam kam ar akubyn bĕnjadjwÿr'ÿr bōx ne arÿm kum arĕ.

⁴Nhyam kam ò àpĕnh 'ōdjwÿ arkum,

—Dja gar amrĕbĕ ije memā arĕnhjamā ikabĕn jarĕn memā kum, “Ē, arÿm ne ba me akadjy inhō jadjuw nhyam kumex. Inhō mrytimĕ abatānh nyre twÿmtijamĕ ne me arÿm kupa. Arÿm ne ba mÿjja kunĭo mex. Dja ga me amrĕ abenā ar mĕnh djà'ÿr mō”, ane. Dja gar ā memā ane. Nām ā bĕnjadjwÿr arkum ane. Nhyam ar arÿm me'ÿr tĕn kōt memā arĕ.

⁵Nhyam me ate krā. Me kwÿ ja ne me ò purmā mō nhyam me kwÿ ja ò nĕkrĕx'ÿr mō. ⁶Nhyam me kwÿ ja ne me arÿm aro rōrōk ne aro ajkĕn arÿm ar kupa. ⁷Nhyam kam bĕnjadjwÿr rax arÿm arĕnh man arÿm ngryk ne. Ne kam arÿm ò krākamngōnh krāptimā 'ā karōn me'ÿr me ano. Nhyam me arÿm kabĕnkōt me'ÿr mōn arÿm me'ÿr bōx. Me'ÿr bōx ne arÿm me kupan mebĕ krĭraxmā adjà nhyam arÿm xĕr.

⁸Nhyam kam ajte bĕnjadjwÿrja ò àpĕnh arkum,

—Ije abenā ar mĕnh kadjy ne ba arÿm prĭne mÿjjao mex nhyam nō. Nhyam be, ije memā arĕnhja ne me kadjy mex kĕt. ⁹Jakam dja gar apÿnh pry bikjĕr djàri

kōt tĕn ar aje me omūnh kunĭ memā akrā gĕ me amrĕ mō gwaj baro'ā banhō kwÿ krĕ gwaj bakĭnh kati, ane. ¹⁰Kam, ò àpĕnh ar arÿm apÿnh pry djàri kōt tĕn arÿm kute me omūnh kunĭo atomo tĕ. Me mex nār me punu kunĭo atomo tĕ:n meo bōx. Nhyam me kam prĭne abenā ar mĕnh djākam kĭkre kre jaĕ.

¹¹Nhyam kam arÿm bĕnjadjwÿr rax wadjān me omūnh tĕ. Nhyam wānh me'ō dja. Kute abenā me rĕnh'ÿr me ngĕx kadjy me ò kubĕkà jadjār kĕt ne dja. ¹²Nhyam arÿm omūn kum,

—Akmerĕ, nā gām abenā me rĕnh'ÿr me ngĕx kadjy me ò kubĕkà jadjār kĕt ne wadjà. Mÿj ne ga nĕn wadjà? ane. Nhyam arÿm te kute aminĕje kum kabĕn'ō jarĕnhmā.

¹³Nhyam kam bĕnjadjwÿr rax ò àpĕnhmā kum,

—Dja gar inÿx 'āpren te 'āpren amū ò tĕn bōm amĕ. Wānh ne me akamāt kō tykkam amim ngryk ne mÿro kumex ne tokry djàje amĭjanĕnhō kumex. Me ikō'ā dja gar amĕ, ane. Nhyam me ā me'ōo ane. Tām ne ja.

¹⁴Be, Metĭndjwÿnh ne amiwÿr me krāptĭ 'uw. Nhyam be, kute mekam me ngrĕrebit amĭjo me utār. Nām Jeju ā memā ane.

Me kute Xedjamā pi'ōk kaprĭ nhōr.*Mak 12.13; Ruk 20.20; Rō 12.1*

¹⁵Nhyam kam mebĕ pardjĕu arÿm mā tĕn Jejuo aben ma. Nām me abenmā kum,

—Mÿj gĕdja gwaj Jejumā arĕ nhyam arÿm gwaj bamā bĕnjadjwÿr'ā kabĕn punu'ō jarĕ? Dja bĕnjadjwÿr'ā kabĕn punu jabej nhyam me arÿm kum axwe jarĕ, ane. ¹⁶Nām me aben man kam arÿm 'ÿr ò me ja kwÿ jano. Erodji nhō me ja kwÿ ne me adjwÿnhdjwÿ 'ÿr me ano. Nhyam me 'ÿr bōx ne kum,

—Ujarĕnh djwÿnh, bar arÿm ama. Ga ne ga akabĕn katātukumrĕx ne Metĭnd-

juwŷnh kabĕn kôt me kute amijo ba'ã memã adjujarĕnh katàtkumrĕx. Amã me rŷnh puma kĕt. Me rŷnhmĕ me kajgomĕ ne ga memã akabĕno aben pyrãk. ¹⁷ Ba me akukja ga me imã arĕ. Me rŷnh kunĭ nhô bĕnjadjwÿr raxbĕ Xedja. Mebĕ idjaer kute o me bajtemja. Djã Metĭndjwŷnh kukràdjã kôt ne gu me baje bĕnjadjwÿr Xedjamã pi'òk kaprĭ nhôrmã? Nãr kon? Goja on me imã arĕ, ane.

¹⁸ Nhy m Jeju arÿm me axwe kôt tu me kuman memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajĕx ne amijo Metĭndjwŷnh mar mexo aba. Nok ba ren me amã, “Metĭndjwŷnh kabĕn kupa'ã ne me kum ôro ba”, ane ga me ren memã kum, “Be, Jeju axwekumrĕx. Ga, kute bĕnjadjwÿr raxbĕ Xedjabĕ pi'òk kaprĭ nĕ prãmjã pumũ”, ane. Ga me ren memã anen ren arÿm memã ikurĕtuw. Nã gãm me ajĕx ne aje Metĭndjwŷnh mar. ¹⁹ Amrĕ imã pi'òk kaprĭo tĕ, me aje kum ôrja o tĕ ba me amã omũ, ane. Nhy m me arÿm 'ÿr ngônphonho pi'òk kaprĭ pydjio tĕn kum kungã. ²⁰ Nhy m memã kum,

—Mÿj me'ô ne 'ã karôja? Ne mÿj me'ô ne 'ã idji jĕtja?

²¹ Nhy m me kum,

—E kum be Xedja karô, ane.

Nhy m memã kum,

—Bir be, ô pi'òk kaprĭ. Dja ga me kum angã. Nhy m be, Metĭndjwŷnh nhô mÿj-jabit dja ga me Metĭndjwŷnhmã angã. Nãm Jeju ã memã ane nhy m me arÿm kabĕn ma.

²² Ne arÿm te kute mÿjja'ô jarĕnhmã kam no tyn dja. Ne kam arÿm kum kãx ne mã tĕ.

Me tyk akubyn tĭn mÿr jabej me Jejumã kabĕn.

Mak 12.18; Ruk 20.27;

Tex k 4.16; Ap 20.4

²³ Nhy m kam myt tãmkam mebĕ xadjudjĕu kwÿ 'ÿr bôx. Mebĕ xadjudjĕu ne me arĭk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tĭn prãm kĕtkumrĕx, anhÿr ar o ba. Nãm me 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

²⁴ —Ujarĕnh djwŷnh, me bakukãmãre Môjdjĕ ne amrĕbĕ: me bamã, “Godja me'ô prô'ÿr môn kra kĕt rã'ã tyk jabej mÿj dja me nĕ?

Bir, dja kamymĕ ar aben djãkam ikwãja'ô 'ÿr mō. Ne kum kra djin kukrij nhy m abatãnh ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjĕ me bamã ane, ane. Mebĕ xadjudjĕu ne me ã Jejumã ane. ²⁵ Ne kôt arĭk kum,

—Be, ar my aben djãkam ikwãbĕ 7. Ne kam kutewa prô'ÿr mō. Ne kam kra kĕt rã'ã ty. Nhy m prôja arÿm 'uwtĭ. Nhy m kam atãri kamyreja 'ÿr mō. Ne kam ã ane, kra kĕt rã'ã ty. ²⁶ Nhy m aben to-tokmã Ar kubĕ 7 kunĭ kudjwa ã anen 'ÿr ban kra kĕt rã'ã ty. ²⁷ Nhy m kam ar prôjadjwÿ arÿm ar o ino ren ty. Ja ne ba me kuman amã arĕ. ²⁸ Ar kubĕ 7 ne ar aben totokmã kamy prô'ÿr ba. Godja we ar kunĭ akubyn tĭn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja ajte 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tĭn kĕt jarĕnh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhy m binhikrĕnh kadjy nãrãm ne mebĕ xadjudjĕu ã kum ane.

²⁹ Nhy m Jeju arÿm memã kum,

—Me aje Metĭndjwŷnh kabĕn'ã pi'òk no'òk mar kĕt ne me aje Metĭndjwŷnh tÿ:xkumrĕx mar kĕt. Nã gãm me arĭk Metĭndjwŷnh kupa'ã memã 'ã adjujarĕnh aba. ³⁰ Be, me tyk ne akubyn

tĩnkam djãm me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tĩnkam dja me abenwÿr ba prãm kêtikumrêx. Kam dja me kute Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh pyrãk. ³¹ Be, mrãmri me tyk akubyn tĩnkumrêx. Amrêbê: Metĩndjwÿnh kute me bakukãmãremã kabên jarênh. Me tyk akubyn tĩn'ã kute kabên jarênh nhyem me kute 'ã pi'òk no'òk djãm me aje amim arênh kêt? ³² Nãm me bakukãmãremã kum,

“Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ò Metĩndjwÿnh”, ane.

Bir be, ar tyk tũnja Metĩndjwÿnhmã tĩn ne ar ba nĩj pumũ. Djãm Metĩndjwÿnhbê me tyk nhõ Metĩndjwÿnh? Kati. Metĩndjwÿnh ne me tĩn nhõ Metĩndjwÿnh. Me tyk kunĩ ne me kum tĩn. Kam ne ba me amã,

—Metĩndjwÿnh ne kubê me tĩn nhõ Metĩndjwÿnh. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane. ³³ Nhyem me krãptĩ: kuman te kute mÿjja'õ jarênhmã kam no tyn kumex.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mak 12.28; Ruk 10.25

³⁴ Jeju mebê xadjudjêumã ane nhyem me amijã maje arÿm anhikrê. Amijã maje anhikrê nhyem mebê pardjêu arÿm arênh man arÿm akuprõ. ³⁵ Me'òbê ne Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnh. Tãm ne Jeju'ÿr bõx ne kute amak mex jabej kabimã. Kute Mõjdjê kukràdjã jabej kukjêrmã. Jeju kute kukràdjã kupa'ã arênh kadjy nãrãm ne kum kabên ne kum,

³⁶ —Ujarênh djwÿnh, Mõjdjê kute Metĩndjwÿnh kukwakam kabên kukràdjã jarênh, kute kam me kute katãt amijo ba'ã memã karõja nhÿnh kabênja ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane.

³⁷ Nhyem Jeju kum,

—Be, nãm memã kum,

“Me anhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnh, me Atĩndjwÿnh dja ga me amã kĩnh, amã abêo katãt me kunĩ, mÿjja kunĩ jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metĩndjwÿnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjã kunĩo dja ga me amã abê:”, ane.

³⁸ Be, tãm ne ja. Metĩndjwÿnh kabên mexo kute kabên kunĩ jakrenh ne ja.

³⁹ Ne kam atãri Mõjdjê ajte 'õ kute urãk memã arên memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

⁴⁰ Be, ba arÿm amã Mõjdjê kabên kukràdjã ja jarên ajte amã ja jarê. Dja ga amê kabên ja man kôt ar amijo aba jabej ne mrãmri tu arÿm Metĩndjwÿnh kabên kukràdjã kunĩkôt ar amijo aba mexkumrêx. Mõjdjê kute Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênhjamê kukwakam memã 'ã ujarênh djwÿnh 'õdjwÿ kute kabên jarênhjamê ne ga arÿm kunĩkôt ar amijo aba mexkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

Kritubê mÿj me'õ tãmdjwÿ jabej me kute kukjêr.

Mak 12.35; Ruk 20.41

⁴¹ Mebê pardjêu kute abeno bikprõnhri Jeju amijabej me kukij ne memã kum,

⁴² —Mÿj ne ga me Kritukam ama? ane. Metĩndjwÿnh ne arÿm mebê idjaer kadjy Jeju'ã Bẽnjadjwÿrbê kumkati mē. Kumã ne me Kritu jarê. Nãm Jeju amijã memã kum,

—Mÿj ne ga me Kritukam ama? Mÿj me'õ tãmdjwÿbê ne Kritu? ane.

Nhyem me kum,

—Me bakukãmãre Dawi tãmdjwÿ. Bẽnjadjwÿr raxbê Dawi tãmdjwÿ, ane.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyem kam Jeju ta kubê Bẽnjadjwÿr Kritu'ã memã kum,

—Ne kam ajte kubê Dawi nhô Bênjad-jwÿr. Mÿj ne arÿm kubê Dawi tãmdjwÿn ajte ô Bênjad-jwÿr kadjy nè? ane. Ne kam Jeju memã me bakukãmãre Dawi kabên jarên memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumû. Metîndjwÿnh Karô kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumû. Nãm memã kum,

“Inhô Bênjad-jwÿrmã ne Bênjad-jwÿr djwÿnh kabên ne kum, 'Amrê idjubôk'ãnh nhÿ, Abênjad-jwÿr raxkam idjubôk'ãnh nhÿ.

Ikam ama ba amrê awÿr akurê djwÿnho mō ga me kwÿo apardjan me kwÿ nhimex.’

Nãm ã Metîndjwÿnh inhô Bênjad-jwÿrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abênjad-jwÿr rax”, anhÿrja pumû. ⁴⁵Mÿkam ne me Dawi tãmdjwÿ kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ô Bênjad-jwÿr rax. Nãm ã Jeju mebê pard-jêumã ane. ⁴⁶Nhym me'ô te kute kutã kabên'ô jarênhmã te amijo ane. Kabên mex pymaje me kute ajte mÿjja 'ô jabej kukjêr kêt-kumrêx.

Watîrebê 7'ã ujarênh.

Mak 12.38; Ruk 11.46

23 Nhym kam Jeju me krãptî:mê kôt ba djwÿnhmã kum,

²—Be, Mōjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebê pardjêumê ne me Mōjdjê pãnh ar amã Metîndjwÿnh kukràdjã jarênho krî. ³Kam dja me Metîndjwÿnh kabên kôt ar amã kabên jarê gar prîne me kabên kunî man kôt ar amijo aba. Nhym be, me ta ne me arîk ar ba. Nãm me ajkwakambit ar amã Metîndjwÿnh kabên jarên kam ta kute amikabên mar ne kôt kute ar amijo ba kêt ne arîk ar ba. Kwãrîk wãnh mekôt ar amijo aba kêt. ⁴Nãm me ajte kabên kajgoobit ar memã we Metîndjwÿnh kabên jarênho ba. Djãm Metîndjwÿnh

kabên? Kati, me ta kabêno ne me ar me anoro ba. Ne kam kôt kute amijo ba kêt ne. Nhym me te amijo anen kam, “Je mÿj dja ba me nè”? ane. Me kute ã meo anhÿrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jênh rûnho atom ne me mut'ã anhôr ne kam kute memã tur kêt-kumrêx ja pyrãk. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte arkum,

⁵—Me kute memã amibên nhym me kute memã mex jarênh kadjy ne me amijo ba. Mōjdjê kukràdjã pi'ôk no'ôk kwÿ ne me 'ã ikôn amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne 'ã ikô poti:reo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me omûn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã ikô poti:reo anen amikrãmê amipamã aktã 'ãpre. Ne kam ajte 'ã kubêkã jabu djã ã abjêo ane. Mÿj kadjy? Bir, me kute memã amibên kadjy. Dja we me me omûn memã mex jarê. Ja kadjy ne me 'ã kubêkã jabu djã jabjên 'ã ar ba. ⁶Me krãptî nhikô'ã me ô kwÿ krênkam ne me me rûnh krî djãkam krî prãm-kumrêx. Kute memã amibên kadjy me rûnh krî djãkam krî prãm-kumrêx. Ne mebê idjaer bikprôn h djãkam ne me memã wan krî prãm-kumrêx. ⁷Ne ajte me krãptî bikarêr nhipôkri, mekadu nhipôkri kute memã amibên nhym me kute memã rûnh jarênh ne kute memã kum, “Ujarênh djwÿnh, djãm ga? djãm ga”? anhÿrja. Ja ne me kum kînhkumrêx.

⁸Nhym be, ar ga me kute ar amã, “Ujarênh djwÿnh”, anhÿrmã djãm ar amã ja kînhmã? Kati. Mÿkam? Bir, atemã ar anhô ujarênh djwÿnh pyd-jii. Kam dja gar abeno akamybit. ⁹Ne kam djãm ar aje pykakam me'ô raxmã, “Djünwã”, anhÿrmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar Abãm pydji. Kãkwakam ar Abãm djwÿnh pydji. ¹⁰Djãm me kute ar amã, “Bênjad-jwÿr”, anhÿrmã? Djãm ar amã ja kînhmã? Kati. Mÿkam? Bir, ar anhô Bê-

jadjwÿr pydjii. Metîndjwÿnh ne arÿm 'ã me õ Bënjadjwÿrbê kumkati mē. Kubê ne Kritu.

¹¹ Ar ajõ abenkam araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon tu ar amã àpênh ar ba. ¹² Mÿkam? Bir, me kute amijo rûnh prãmja gêdja ï kajgo mex ne. Nhyr be, me kute amijo kajgo mex ne akrãnmã kute amijo baja gêdja Metîndjwÿnh arÿm pãnh meo rûnh ne. Nãm ã Jeju arkum ane. Ne kam Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē mebê pardjêumã kum,

¹³ —Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē me abê pardjêumē ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje mebê adjàp-tàrkam. Me bit kute kàjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kõt ãm ne kõt ar amijo ba prãm ga me kupa'ã memã arê. Ne Bënjadjwÿr djwÿnh nêje aje memã atemã kukràdjã jarêho aban arÿm o mebê utà. Ga me kam ga Metîndjwÿnh mar kêt ne aje me jadjwÿbê aptà.

¹⁴ Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē me abê pardjêumē ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re, dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Nã gãm me me 'uwtî krão apan mebê mÿjja kunõ akî ne kam ajajkwao-bit Metîndjwÿnhmã akabên rûnh ne, ne kum akabên 'ijabjêo aku'ê. Bir, nã gãm me ajêx ne amijo amex ne kum akabêno aku'ê. Be kati, me ajaxwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwÿnh me kurãm me amã pãnh rax jarên prîne me kurãm me ajo ajkê.

¹⁵ Be, me abê Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē me abê pardjêumē ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Mÿkam? Bir ga, me aje arík memã

kum, “Ba me Metîndjwÿnh'ÿr meo akêx gê me amim maro ba”, anhÿrja pumũ. Djãm mrãmri ne ga me akabên? Kati, me aje amiwÿr me'õ pydjio akêx kadjy ngômē pykakõt aba 'ijabjê:. Nhyr arÿm me awÿr amijo akêx ga me kam arÿm amikõt axwe 'ã mēnh mex ne. Amikõt axwe 'ã mēnh mex nhyr arÿm axweo me ajakrenh mex ne. Nhyr arÿm me akõt biknor prãmikumrêx. Djãm Metîndjwÿnh'ÿr ne ga me meo akêx nhyr me amim kuma got? Kati. Nãm ã Jeju Mõjdjê kukràdjã mar djwÿnhmē mebê pardjêumã ane.

¹⁶ Ne kam aje memã kum,

—Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amõrkumrêx. Me aje mrãmri ne me no rã kute arík meo ba pyrãk. Mÿkam? Bir, me aje arík memã Mõjdjê kukràdjã jarênh punukam. Nãm ã Jeju memã ane. Bir, Mõjdjê kukràdjã kõt ne mebê idjaer memã amikabên jarên aje memã kum,

—Nã bãm amã ikabên pydjii arê, anen aje kõt memã Metîndjwÿnh nhõ mÿjja jarê. Mÿj kadjy ne kõt memã Metîndjwÿnh nhõ mÿjja jarê? Bir, kute kabên maro ãmja kute mar pydji kadjy ne me Metîndjwÿnh nhõ mÿjja jarê. Gêdja amikabên jarênhja 'êx ne kam Metîndjwÿnh nhõ mÿjja jarên kam arÿm o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw. Amikurêtuw nhyr Metîndjwÿnh arÿm kute maro ãmjao ngrykmã. Nãm me ã Mõjdjê kukràdjã kõt memã amikabên jarêho ane. Nãm Jeju Mõjdjê kukràdjã jarênh djwÿnh arkum,

—Me aje mrãmri ne me no rã kute arík meo ba pyrãk. Mÿkam? Bir, me aje arík memã Mõjdjê kukràdjã jarênh punukam. Nã gãm me memã kum, “Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, ‘Nã bãm amã ikabên pydjii arê. È, Metîndjwÿnh nhõ kikretija ma’, ane. Gêdja ga me memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwÿnh nhõ kikretibit jarê ne kam o

amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwÿnh me'ô kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikên kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjïn arê. Ê, Metîndjwÿnh nhô kikretikam kên karÿrja ma', ane. Aje kên karÿr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam kên karÿr jarên arÿm o Metîndjwÿnhmã amikurêtuw" ane. Me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh ne ga me arík ã memã kukràdjã jarênh punuo ane. ¹⁷ Me no rã ne me kute amikukãm rît kêt. Kam me kute amipry mar kêt. Me aje me uràk ne amijo ajêx ne memã, "Ba ne ba ije Metîndjwÿnh mar mex", anhÿr ar o aba. Nhym be, kati. Me aje mar kêt ne te memã Metîndjwÿnh'ã adjujarênh ar aba nhym me adjwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Be, me amãbit ne kên karÿr kute mexo kikreti jakrenh. Djãm mrãmri? Kati. Kikreti ne kute mexo kên karÿr jakrenh. Kikreti kukwakambit ne kên karÿr mex. Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmã ane.

¹⁸ Ne ajte memã kum,

—Ga me arík memã kum, "Dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjïn arê. Ê, Metîndjwÿnh nhô ngônho kija ma', ane. Gêdja ga me amã memã ajêx prãm jabej ne Metîndjwÿnh nhô ngônho kibit jarê ne kam o amikurê'uk kêt. Dja Metîndjwÿnh me'ô kute akabên maro âmjao ngryk kêt ne me ajo bikên kêt.

Nhym be, dja ga me memã amikabên jarên memã kum, 'Nã bãm amã ikabên pydjïn arê. Ê, Metîndjwÿnh nhô ngônho kikam mry nôrja ma', ane. Aje mry nôr jarênhkam dja ga akabênkumrêx. Aje memã amikabên jarênh kôt dja ga amijo anhÿrkumrêx. Dja ga memã ajêx ne kam mry nôr jarên arÿm o

Metîndjwÿnhmã amikurêtuw", ane. Me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh ne ga me arík ã memã kukràdjã jarênh punuo ane. ¹⁹ Me aje me no rã pyràk. Djãm mrãmri mry kute mexo Metîndjwÿnh nhô ki jakrenh? Kati. Ô ki ne kute mexo mry jakrenh. Ô kikum me kute mry jadjwÿrkambit ne kum mex, Metîndjwÿnhmã mex. Nãm Jeju ã memã ane.

²⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Kam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metîndjwÿnh nhô ki jarênhkam djãm kute ô kibit jarênh? Kati. Nãm me kute ô ki jarênh ne ajte kute kam mÿjja kuní ikwãdjwÿ jarênh. ²¹ Ne ajtekam me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute Metîndjwÿnh nhô kikreti jarênhkam djãm kute kikretibit jarênh? Kati. Nãm me kute kikreti jarênh ne ajte kute Metîndjwÿnh kam ÿr jarênh. ²² Ne ajtekam, me kute memã amikabên jarênh ne kôt ajte kute kàjkwa jarênh. Djãm kute kàjkwabit jarênh? Kati. Nãm kute kàjkwa jarênh ne ajte kute Metîndjwÿnh nhô krí djã rax jarênh ne ajte kute 'ã krí djwÿnhbê Metîndjwÿnh jarênh. Kam, dja me memã kabên pÿnh ne arên kôt amijo anhÿrkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

²³ Ne kam ajte memã kum,

—Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watí:re. Dja ga me í me biknor tokry djàkam tu amòrkumrêx. Mÿkam? Bir, me aje Metîndjwÿnhmã mÿjja kakritbit nhôr ne kam mÿjjabê kumkatija aje kum òr kêtumrêxkam. Nã gãm me mÿjja kakrit, òmrô djànhdjã, pi'ômê òmrô djànhdjã 'òdjwÿmê Metîndjwÿnhmã ikjê rên kum kryre ne angã. Ne kam kukràdjã kôt ar amijo aba kêt ne katàt meo aba kêtumrêx ne amã me kaprì kêtumrêx ne amim Metîndjwÿnh mar kêt ne. Aje kum kryre ne òrja

ne mrâmri tu mexkumrêx. Mÿkam ne ga me kum mÿjjabê kumkatijadjwÿ kum ôr kêt ne? Mÿkam ne ga me amã Metîndjwÿnh jabên katât meo abaja kêt ne? Ja ne ga me aje marmãn ate mÿjja kakritbit ma.

²⁴ Ba me amã arê ga me ama. Dja me anhô ômrôkam pure'ô tÿm ga me pure ngrire'ã ano tÿ:x ne kaban mÿm amê. Nhyim be, mry jabatãnhbê kameru ja ne anhô ômrôkam dja, ga me ate akrãn tu ro'ã krê. Be, mÿj'ã ne ba amã ikabên ja jarê? Bir, mÿjja kryre ne ga me'ã ano tÿ:x ne ma:ro aba. Nhyim be, mÿjja bê kumkati, mÿjja kabênkumrêx ne ga me aje mar kêt. Metîndjwÿnh kabên kute me ajaxwe nêje me akukràja ne ga me aje mar kêt ne ate akrãn ajaxwe rax rã'ã. 'Ã ne ba me amã, "Ga me pure ngrire'ãbit ano tÿx ne kaban mÿm amên tu kameru raxja ômrômê ro'ã krê", ane. Kam ne ga me aje meo ba djwÿnh no rã pyrãk. Nãm Jeju ã memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁵ —Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam tu amôrkumrêx. Mÿkam? Bir, nã gãm me aje mrâmri ne me kute ngônhrãmê ngôn puror nhîbÿmbit pônñ ne kre pônñ kêt nhyim krekam mÿjja kakràtyk pyrãk. Be, nã gãm me ã we katât amijo abao ane. Nhyim kam me me akrãkãbit pumÿ nhyim kam kute me amex pyrãk. Nhyim be kati, me akadjwÿnhbê ne ga me apunu rã'ã. Me akadjwÿnhbê ne me amã me ô nêkrêx prãm ne 'ã angyrk ne aje mebê mÿjjao adjãkînh'ã aje amim karô rã'ã. Kam ne ga me akadjwÿnhbê apunu rã'ãja. ²⁶ Me abê pardjêu ne ga me aje me no rã pyrãk. Dja ga me akadjwÿnhbê kumrêx wãnh ajaxwemã anhire. Ne kam arÿm mrâmri abu'ã memã amexkumrêx. Ne kam aje mrâmri ne me kute ngônñ

puror, kremê ibÿm pônñ nhyim prîne mex pyrãk.

²⁷ Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam amôrkumrêx. Mÿkam? Bir, ga me aje mrâmri ne me kute me tykmã kikre krãkã jaka pyrãk. Krãkãkambit ne kute memã mexti:re pyrãk. Nhyim be, kadjwÿnhbê ne mÿjja punu:re. Kadjwÿnhbê me tyk 'imê mÿjja punu kunî. ²⁸ Ga me aje urãk. Abu'ã memã ajaxwe kêt pyrãk. Nhyim be, kati. Metîndjwÿnh ne me akadjwÿnhbê me aje mÿjja marja kunî kute mar. Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aban aje ajaxwebit mar. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

²⁹ —Be, me abê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê me abê pardjêumê ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metîndjwÿnh mar mexo aba. Ý, watî:re. Dja ga me ï me biknor tokry djãkam amôrkumrêx. Mÿkam? Bir, amrêbê: me bakukãmãrekam ne Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh arÿm ty nhyim me amrêbê: me angij. Ga me akamingrãnyre ne ga me me tyk tÿmjãmã kikren me katât kute amijo ba tÿm nhô pyka krã kunhêro aba. ³⁰ Ne kam arîk memã kum, "Ne ba me ren amrêbê: me bakukãmãre, me banhingêt kator nyri ren me ro'ã ikator ne ar iba ne ren me banhingêt kudjwa ã anhÿr kêtumrêx ne. Ne ren Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par kêtumrêx ne." Nã gãm me ã memã ane. ³¹ Me aje ã memã anhÿrkam arÿm amikôt amijarê. Me abê me par djwÿnh tãmdjwÿ, Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh kanê tãmdjwÿ. Arÿm ne ga me amikôt amijarê. ³² Metîndjwÿnh ne me anhingêt kam ngryk. Aje, me rã'ã ne me anhingêt kôt ã ajaxweo anen ar badjwÿ ar ipa. Ar badjwÿ ar ipa gê Metîndjwÿnh

on me akam ngryk me:x ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

³³—Me akamingrãnyre ne ga me abê kangã, me abê iry. Djãm me ga ne ga me aje abiknorbê amipytãrmã? Kati. Me biknor tokry djãbê me aje amipytãr prãm kêtikumrêx. ³⁴Kam arÿm ije me awÿr me anormã. Ije me awÿr ikabên jarênh djwÿnh janormã. Ije ajte me awÿr me no mex janormã. Ije ajte me awÿr me kukràdjã mar djwÿnhkumrêx janormã. Dja ga me kam arÿm me kwÿ pa, píte'y'ã me kwÿmo iten me kupa. Ne me abikprõnh djãkam mry kã punuo me kwÿ kaprêprek. Ne aje meo abikênh kadjy me abej mõi, apÿnh krîrax djãri kõt me abej mõi. ³⁵Me akukãmãremê nã gãm me me katãt kute amijo ba kunĩ paro tẽ. Paro tẽn paro tẽn arek me kamrõ kapĩn o tẽ. NhyM Metĩndjwÿnh arÿm meo ngryk ne kam gormã me ajabatãnhmã pãnh jarê. Me akukãmãre ne me Abeu jaxwe kêtja bĩno kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tẽm tãmtã: arek o tẽ ne kam Djakarij, Berakij kute irja'ÿr bõx ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikretimê õ ngõnho ki kaêxkam* kubĩ.

³⁶Ë, ba me amã arê. Metĩndjwÿnh ne arÿm meo ngryk ne. Ne kam me akamingrãnymã arÿm pãnh jarê. Me ga dja Metĩndjwÿnh me akukãmãre kute me imex tũmja pãnh me ajo ajkê. Mrãmri ne ba me amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁷Ne kam krîraxmã kum,

—Djeruxarê, Djeruxarê, mÿkam ne akra kute Metĩndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh par prãm ne? Mÿkam ne me kẽnõ me titik ne me kupa, Metĩndjwÿnh kute me awÿr me anorja pa? Je nã bãm te ije me ajo ibikprõnh ne ije me ajo atommã. Kute mrãmri ne õkrên'ãnh kute arao noreo bikprõnhja pyrãk. Ba ren ã me ajo ane. Nã bãm te ije me

ajo anhÿrmã ga me amã ikĩnh kêt. ³⁸Ë, jakam me amõr djã ja gêdja kukrit mex ne kaprÿn nõ. ³⁹Ë, ba me amã arê ga me ama. Jakam dja ga me ipumũnh kêtikumrêx ne. Ipumũnh kêt rã'ã: nhyM inhõ akati ijo rãm ne jao tẽ ga me abenmã kum, “Ë, ota arÿm Metĩndjwÿnh kabênkõt tãmja bõxmã. Me:xkumrêx”, ane. Dja ga me ã abenmã ane ba kam arÿm me awÿr bõx. Nãm ã Jeju memã ane.

Akubyn bõx kukãm mÿjja apõx'ã ujarênh.

Mak 13.1; Ruk 21.5; Xim k 4.1; A Xim 3.1

24 Ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikreti kurũm kato. NhyM kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx. Ar kute kikretikam apÿnh kum kikre jakre kadjy 'ÿr bõx. ²Ne kam ar arÿm kum akre nhyM Jeju arkum,

—Ar mÿjja kunĩ pumũnho dja. Ë, ba ar amã katãt arê. Be, dja ï me kurê djwÿnh prĩne kikreti ngrã. Dja me kẽn aben nhiby ikwã kunĩ nhikõ rê. NhyM kam kẽn'õ aben nhiby nõr kêtikumrêx, ane.

³Ne kam ar tẽn kam krãnhbê Oriwêre'ã wabi nhyM arÿm ate nhÿ. NhyM kam kõt ba djwÿnh 'ÿr bõx ne me kãxã kum,

—Dja ga ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarê. Nhÿnh amex 'õkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bõx ne kikreti ngrã? Dja ga akubyn bõx nhyM mÿjja kunĩ arÿm pyka kõt amingrã nhyM me kunĩ arÿm pykakam ar ba'ã aminhinomã amimê. Mÿj gêdja kukãm apõx? Dja bar omũn kam kõt õ akatimã ikaton õ akati ma.

⁴NhyM kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukãm apõxmã arkum 'ã ajarênh arkum,

—Ar amijã ano tÿx gê me'õ ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metĩndjwÿnhbê ar

*23:35 ipõokri

ajo akêx kêt. ⁵Be, me krăptî dja î aben totokmă me'ÿr bôx ne arÿm amijo 'êx ne amijă imê. Amijă imên arÿm memă kum, “Me anhô Bênjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metîndjwÿnh ijano ba tên bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krăptî noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx.

⁶Be, kam dja gar me kute abenwÿr prôt man amybÿm me kute abenwÿr prôt jarênh ma. Kwărik wănh kam ar atîn prăm kêt. Ba ne ba kukăm ar amă 'ă ajarê gar arÿm ama. Ja kumrêx gêdja me â o anhÿro tē. Kraxje kute inomă mênh kêt, kute 'ÿr o tēm răă, ane. ⁷Nă, apÿnh me ba djari gêdja me abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba. Nhy m apÿnh bēnjadjwÿr rÿnh nhô âpênhja abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. Nhy m prămdjwÿ me kwÿ nhimex. Apÿnh pyka djari gêdja kam pyka tertē:t ne. ⁸Be, me tokry krax ne ja. Ga me nire kra âja pumû. Adjÿm. Dja kra à:n kam arÿm à ra:x ne. Me ad-jwÿnhdjwÿ dja me tokry mō:n kam arÿm tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja. Năm â Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

⁹—Dja me tokry: nhy m kam me arÿm memă ar akanga. Me kute ar ajo bikênh ba kadjy ar akanga. Nhy m me arÿm ar apa. Apÿnh me bajtem ba djă kunikôt dja me kum ar akurê. Ikôt ar abikamênhkam dja me kum ar akurê. ¹⁰Kam dja me krăptî ibê amijo akêx. Ne kam me kurê djwÿnhmă aben kangan kum aben kurê. ¹¹Me krăptî dja me ta amijo 'êx ne amijă Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh rē. Amijă kurên memă kum, “Metîndjwÿnh kukwakam ne ba ar amă arê”, anhÿro ba. Dja me â amijo 'êxo anen arÿm me krăptî noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx. ¹²Me krăptî kum Metîndjwÿnh kînhja dja me arÿm kum kînh apêx. Pyka kunikôt me krăptî axweo kume:x. Me axweo kumexkam dja me arÿm kum kînh apêx.

¹³Nhy m be, dja mÿjja kunî kute amingrănh nhô akati bôx. Me kunî kute aminhinomă amimênh nhô akati bôx. Nhy m kam me 'ă ukanga kêt ne kum kînh tÿx răăja dja Metîndjwÿnh arÿm me ută. ¹⁴Mÿjja kute amingrănh kētri dja me apÿnh pyka kunikôt memă arê. Bēnjadjwÿr djwÿnh'ă ujarênh nyja memă arê. Apÿnh me ba djă kunikôt me kute ujarênh mar kadjy memă arê. Nhy m kam akati arÿm bôx. Me kunî kute aminhinomă amimênh nhô akati arÿm bôx. Ba ne ba kukăm ar amă 'ă ajarê gar arÿm ama. Năm â Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

¹⁵—Be, ar aje ajbir imă, “Dja ga ar imă kikreti ngrănh'ă ajarê”, anhÿrja ba ar amă arê gar ama. Dja mÿjja kute amingrănh 'ÿr nhy m kam arÿm mÿjja punutija dja. Metîndjwÿnh nhô kikretikam dja. Gar arÿm omû. Mÿjja punuti djô'ă dja me mÿjja kunîo ajkê ne kungră. Me bakukămăre Danijeu ne am-rêbê: 'ă ajarê. Metîndjwÿnh kukwakam memă 'ă ajarê. Danijeu ne arÿm memă mÿjja punuti ja'ă ajarênh 'ă pi'ôk no'ôk. Dja gar pi'ôk no'ôkwă pumûn kam mÿjja punuti pumûn kam kôt ama. ¹⁶Kam gêdja Djeruxarê bu'ă pyka ja nhidjibê Djudêjakam me ja amijă maje krănh'ÿr prôt ne. ¹⁷Gêdja me kikre nhimök po'ă âm jabej kwărik wănh akubyn ũrk-wăkam nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt. ¹⁸Gê purkam me ar ba jabej tu umaje prôt. Kwărik wănh me kute kubêkă jamÿnhmă 'ÿr akêx kêt. Dja tu me âm kamă amû prôt.

¹⁹ÿ, watî:re, akati wăkam me tu-jarômê me kra kară dja me tokry:. Mÿj gêdja me ja mÿjja punutija pymaje prôtja on? ²⁰Dja gar Metîndjwÿnhmă amijo a'uw gê na raxkam umaje ar aprôt kêt mă. Năr, gê pi'ôk rărărbê me tyk djă kêt nhô akatikam ar aprôt kêt mă.

²¹Be, dja me kam tokry kumex. Dja gar akubyn amijo tēn mÿjja kunîmo krax

djà'ÿr amijo bôx ne ama. Me akukâmâre aben kukâm tokrykôt dja gar maro tē. Me tokry tūm maro tē:n amiwÿr me tokry maro bôx. Ga, me tokry kume:xja pumū. Be, amrē mÿjja punuti nhō akati bôxkam dja me tokryo katāt me tokry tūmwā kunī jakre. Ne amrē me'ā akati mōrkam me tokry nydjwÿ dja me tokryo mÿjja punuti'ā me tokryja tēp kêtikum-rēx. ²²Metīndjwÿnh ren tokry'ā akati kwÿ ngri kêt nhym me'ō ren tīn kêtikum-rēx. Be, Metīndjwÿnh kute amijo me utārja kadjy dja arÿm 'ā akati wā kwÿ ngri.

²³Godja me'ō 'êx ne ar amā, “Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metīndjwÿnh 'ā me ō Bēnjadjwÿrbē kumkati mē nhym jakam arÿm memā nhÿ”, anhÿr jabej nār me'ō ajte 'êx ne ar amā, “Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metīndjwÿnh 'ā me ō Bēnjadjwÿrbē kumkati mē nhym jakam arÿm memā nhÿ”, anhÿr jabej. Djām ar aje me ja marmā? Kati. Kwārīk wānh amim me ja mar kêt. ²⁴Be, apÿnh me 'êx ne ta kute amijo Kritu, ta kute amijo Bēnjadjwÿrbē kumkati dja me apōx. Nhym amū me jadjwÿ dja me apōx ne 'êx ne memā kum, “Ba ne ba Metīndjwÿnh kukwakam me amā idjujarēnh iba”, anhÿro ba. Dja me me aērbē mÿjja pumūnh kêt kwÿ nhipêx, kute me noo biknor nhym me kute me'ā abenmā kum, “Mrāmri ne djām Metīndjwÿnh kukwakam me kabēnkumrēx”, anhÿr kadjy. Godja me me noo biknor ne Metīndjwÿnhbē meo akēx jabej, Metīndjwÿnh kute amrēbē amijo me utārja kubē meo akēx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhī no tÿxo kute me akrenh jabej godja kubē me kwÿo akēx ne meo ba jabej. ²⁵Ba ne ba mÿjja apōx kētri kukām ar amā 'ā ajarē gar arÿm ama. Nām ā Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁶—Kam godja me'ō ar amā, “Ē, onij kapôt kukritkam arÿm bôx ne ar ba”,

anhÿr jabej. Djām 'ÿr ar amōrmā? Kati, dja gar tu ate akrān 'ÿr amōr kêt. Nār, godja me'ō ar amā, “Ē, kikre jakam ne apdjun nhÿ”, ane. Djām ar aje amim me marmā? Kati. Kwārīk wānh amim me mar kêt. ²⁷Djām ibôx ne mebē ibipdjur? Kati. Ga, kàjkwakam na krak ne adjēnhja pumū. Na jadjēnh prōt ne arÿm myt ngjêx djāmā ngjêxja pumū. Adjēnh kute kàjkwa kunī kurwÿja pumū. Dja ba ā ibôxo ane. Ije amijo inhī dja ba ā ibôxo ane nhym me kunī arÿm ipumū. Nām ā Jeju arkum ane. ²⁸Nhym kôt ba djwÿnh bôx djā jabej kukij ne kum,

—Bēnjadjwÿr, nhÿnh jakam dja ga bôx, ane?

Nhym arkum,

—Ga me, nhōnh ne mry tyk'ā bikprōnh ne kumex ne kute o amirītja pumū, ane. Dja ā Jeju akubyn bôx kutā mÿjja apōx ne bôx djāo amirīto ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Ne kam ajte arkum,

²⁹—Nhym me tokryo ku'êwā'ā akati kwÿ apêxkam dja on mÿjja rūnh apōx.

“Dja myt amijo akamāt kō tyk nhym mytyrwÿ irā kêt.

Nhym kanhēti kàjkwa kurūm rōrōk nhym kàjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrēk ne.”

³⁰Ba kam ije amijo inhī dja ba kàjkwakam amirīt nhym me arÿm ipumū. Nhym kam pyka kunīkôt me ba djākam me kunī arÿm mu:w. Ba kam ije amijo inhī dja ba arÿm itÿ:x ne prīne imextire ne ipyma:. Ne kam kàjkwakam kakrākôt bôx nhym me kunī: arÿm ibôxkôt ipumū.

³¹Dja ba ikadjy mrānh djwÿnh jano nhym me arÿm ō'i kakōr tÿ:x ne. Kakōr tÿx ne arÿm ije amijo me utārja kunīo atom. Dja me kàjkwa krax'ām mōn meo atomo mō. Ne kàjkwa 'ênhôt'ām mōn meo atomo mō. Ne aktā kàjkwa nhirē'ām mōn meo atomo mō. Ne apÿnh pyka kunīkôt inhō me ja kunī: abenwÿr meo atomo mōn meo aben pydji. Ba ne ba

kukâm ar amâ 'ã ajarê. Gora abej ajkam ama.

³² Be, akubyn ibôx djâ nhô akatija'ã ne ba ije pidjôbê pigêre jakremã. Gora ije 'ã mÿjja jakreja ma. Ba ar amâ arê gar ama. Be, dja pidjô pakà nokà tukam 'ô nhingrã kadjy arÿm ingrã apôx gar kam arÿm amexmã kamnhix nhyam kam arÿm amex. ³³ Bir be, gêdja ba ije ar amâ mÿjja jarênhja ã apôx môr ane gar me kam arÿm ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djâ arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôxja. Amex kutã gêdja pi'ô ingrã. Nhyam be, ibôx kutã gêdja mÿjja py-matija apôx mô.

³⁴ Nà, mrãmri ne ba ar amâ kôt arê. Ar anhô pykakam me kamingrãny ja gêdja me tyk par kêtri mÿjja ja kunî apôx. Mrãmri ne ba ar amâ arê. ³⁵ Ikabên kajgo kêt-kumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa ï apêx nhyam be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêt-kumrêx. Mrãmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunî apôx nhyam me omû.

Me kute bôx djâ nhô myt mar kêt.

Ruk 12.37; Kar 1.6; Tex k 5.2

³⁶ Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djâ nhô akati nâr myt djâm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêt-kumrêx. Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibãmbit ne kute mar. ³⁷ Be ga, amrêbê me bakukãmãre Nôwe pykakam ar bari me ate krãn ar baja pumû. Dja ba ibôx 'ÿr nhyam me ã ane. Ije amijo inhî dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhyam me ate krãn ar ba. ³⁸ Amrêbê: ngô kute pykao bikamÿr kêtri ne me bakukãmãre ate krãn ar ô kwÿ krênbî ba ne ar kômbî ba. Ne abenwÿr babit ar ba. Nãm me me mymã kra jarê ne memã kum,

—Nà, jakam dja ga arÿm tu ikra'ÿr mô, anhÿro ba nhyam me arÿm me'ÿr ba. Nãm me mÿjja jabit kôt amak bêno ba: nhyam kam Nôwe arÿm kà raxmã wadjã. ³⁹ Nãm me amikukãm mÿjja mar

kêt-kumrêx ne ar ba: nhyam me aêrbê ngô tãm môn me kunîo môn prîne meo akno. Ije amijo inhî dja ba akubyn ibôx 'ÿr nhyam me ã anen ate krã nhyam mÿjja arÿm ã meo ane. ⁴⁰ Nhyam me'ô my ar amê kapôt-kam tê. Ba ikjê pa 'amÿ nhyam ikjê arek wakrekam dja. ⁴¹ Nhyam me'ô nire ar amê à'uko nhÿ. Ba ikjêbit pa 'amÿn o tê nhyam ikjêja arek wakrekam nhÿ.

⁴² Kam dja gar arek ijabej ajkam ama. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt-kam. Ba ibê ar anhô Bênjadjwÿr djwÿnh ar aje akubyn ibôx'ã myt mar kêt-kam. ⁴³ Dja gar ikabên ma. Ba ajte ar amâ 'ôdjwÿ jarê gar ama. Ne ren ô kikre djwÿnhja ren me àkînhî bôx djâ man ren kam ren arek kam amako nhÿ. Nhyam ren bôx ne kikre'ã 'ÿr ne kum àr kêt-kumrêx. Badjwÿ dja ba ije me àkînhî pyrãk ne me ajaêrbê bôx. ⁴⁴ Kam gêdja gar gadjwÿ mã ikam amako nhÿ. Ba ije amijo inhî ne me awÿr ibôx ba gêdja ba ajte akubyn bôx. Ar aje nhÿnh myt nhÿr 'ôkam aje ibôx djâ mar kêt. Kam gêdja ba tu ar ajaêrbê bôx. Nãm ã Jeju arkum amibôx djâ jarênh o ane. Ne kam ajte arkum,

⁴⁵ —Me ô bēnjadjwÿr ne ô àpēnhmã kabên ne kum, “Ga dja ga me àpēnh'ã me omû ne prîne 'ã meo djuw mex. Ne myt kunîkôt memã ô kwÿ krên djâ ngân akrãnmã memã ôro aba.” Nãm ã ô àpēnhmã me'ã karôo ane. Kute akrãnmã me àpēnh'ã me omûnh ne kute 'ã meo djuw mex katãtmã ã kum me'ã karôo ane.

Nhyam ô àpēnh kum, “Nà, gêdja ba mrãmri ã anen kam me 'ãno dja”, ane. Nhyam kam ô bēnjadjwÿr mã nhîãm tê. Nhyam kam ô àpēnhja kabēnkumrêx. Nãm katãt ar memã mÿjja nhôro ba, me kanga kêt-kumrêx ne ar meo ba.

⁴⁶ Nhyam kam bēnjadjwÿr akubyn bôx ne kam ô àpēnhjamã kato. Kute amrêbê kum kabên jarênhja kôt ne mrãmri meo djuw mexkumrêx nhyam kam arÿm kum

kato. Kam dja ô àpênhjadwÿ tu amikam kînhkumrêx.

⁴⁷Ê, ba ar amã kôt arê. Bênjadjwÿrja dja ô àpênh ja'ã bênjadjwÿr mē. Kute nêkrêxmē mÿjja kunī pumūnhmã dja 'ã bênjadjwÿr mē. Nhyam kam ô àpênhja kînhkumrêx ne. ⁴⁸Nãm ren ô àpênhja axwen ren ôkre kadjwÿnhbê ô bênjadjwÿrja'ã ren, “Be, nãm nhī'ãm bênjadjwÿr tēn arÿm amikrà. Jakam dja ba on tu arík ar iba”, ane. ⁴⁹Ne kam ren ar ô àpênhja titiko ba, me ro'ã àpênhja ren ar me titiko ba. Ren ô kwÿ krēnbit ban me bibãnhkôt ren kadjwati kangôo' kōmo ba. ⁵⁰Nhyam kam ô bênjadjwÿrja aêrbê bōx. Ô àpênhja kute amim ô bênjadjwÿrja bōx djãkôt mar kêt. Nhÿnh akati 'òkam bōx djãmã kute mar kêt ne nhÿnh myt nhÿr 'òkam bōx djãmã kute mar kêt kam ne aêrbê bōx. ⁵¹Nãm bōx ne kam ô àpênh arík ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bōm kumē. Me kute amijo 'êx ne ta kute amijo Metūndjwÿnh mar mexjamē ro'ã ãm kadjy bōm kumē. Wãnh ne me amim ngryk ne tokry djàje amijanēn ar àmra ba, ane. Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

Me prítirebê 10'ã ujarēnh.

25 Ne kam ajte arkum,
—Kàjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn bōx ne amim me utàn ar meo ba. 'Á dja ba me prítirebê 10 jakren 'ã ar amã ajarē. Be, mjēn kumrêx ne arÿm prō nhūrkwã'ÿr tēn 'ÿr bōx ne arÿm aminhūrkwã'ÿr kute prōo bōxmã. Me kute abenã ar mēnhmã ne aminhūrkwã'ÿr kute prōo bōxmã. Nhyam nÿjar me prítirebê 10 arkam ama. Ar ro'ã kînh kadjy arkam ama. Arkam ama:n kam arÿm kute ar kajpar kadjy arÿm katon ar'ÿr ngônhpôko mō. ²Ar prítirebê 5 ne ar no rerekre nhyam Ar

kubê 5 ne ar no mexkumrêx. ³Ar no rerekreja ngônhpôkkambit kangôo mōn ngônhpôk kangô 'òdjwÿo mōr kêt. ⁴Nhyam be, ar amak mexja ne ar ngônhpôko mōn ajte ngôn'òdjwÿkam ajte kangô 'òdjwÿo mō. Ar amū mjēnmē prō ar'ÿr ngônhpôko mō: ⁵Nhyam mjēn ar amikrà nhyam prítireja ar arÿm ôtdjwan dja:n arÿm nōn kam arÿm ngōr.

⁶Nhyam akamàt kô ipôkri nhyam me'ò arÿm ar aêrbê mjēn aro aki:j ne arkum, “Ê, arÿm ne prōo bōx. Amrē ar aprōt ne ar kajpa”, ane.

⁷Nhyam kam ar prítire kunī krã katon arÿm ngônhpôko mex. ⁸Nhyam no rerekre arja arÿm amak mex ar jamã kum, “Ar imã ar anhō kuwy kangô kwÿ ru. Arÿm ar inhō ngônhpôk àtyk mō”, ane.

⁹Nhyam ar arkum, “Kati. Ngrire. Ba ren ar ar amã kangô kwÿ ru nhyam ren kangô gwaj banhō ngônhpôk'ÿr ren bōx kêt. Ar ngônhpôk kangô nhōr djwÿnh'ÿr mōn amim kwÿ kōpra”, ane.

¹⁰Nhyam kam ar no rerekre arÿm kōpra djã'ÿr mō. 'ÿr mōrrãm nhyam arÿm mjēnmē prō ar bōx. Nhyam kam ar prítire, ar ô ngônhpôk kangôja arÿm mjēnmē arkôt wadjã. Me kute prō'ã mēnh djãkam kikremã wadjã. Mjēnmē prōmē ro'ã ar ô kwÿ krēn kînh kadjy ne ar prítire ar kôt kikremã wadjã. Nhyam kam me arÿm ar pãnh kike'ã ijê.

¹¹Nhyam kam ajmã nhyam ar prítire no rerekreja bōx. Ar arÿm kuwy kangô kōpra djãkam tēn kangô kōpran arÿm akubyn bōx. Ne kam mjēnmē prō nhō kike'ÿr bōx ne kum, “Bênjadjwÿr, bênjadjwÿr, gop ar imã kike'ã ta”, ane.

¹²Nhyam arkum, “Kati. Ije ar amar kêt. Mrãmri ne ba ar amã arēnhkumrêx.”

¹24:49 Mÿjja me kute o kōm ne kōot bibãnh kunija, kadjwati kangôomē uba kangôomē, mÿjja kangôo kunī ne me kum kadjwati kangôo jarê.

Năm ã bēnjadjwÿr arkum ane. Tām ne ja. Nām ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

¹³ Ne kam 'ã ajte arkum,

—Dja ba ije mjēnwā bôx pyrāk. Kam dja gar ijabej ajkam ama. Ba ije amijo inhÿja ar aje ibôx'ã akati nār myt mar kêt. Nām ã Jeju arkum ane.

Pi'ôk kapribê tarētu nhōr'ã ujarēnh.

Ruk 19.11

¹⁴ Ne kam ajte arkum,

—Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnh dja akubyn bôx ne arÿm amim me utàn ar meo ba. 'Ã dja ba me'õ jakren 'ã ar amã ajarē. Me'õja ne anhÿr bê pyka 'õmã tēmmã, ne amiwÿr ò àpēnh ar ku'uw. Nhyam kam ar bôx nhyam arÿm arkum ò mÿjja ngã. ¹⁵ Apÿnh ar kum àpēnh mexkôt ne arkum ò mÿjja ngã. Ar kute kutēp kum kàjmã 'ã kamēnhmã ne arkum kungã. Ò àpēnh no mexjamã ne pi'ôk kapri rax ngã. Pi'ôk kapribê tarētubê 5 ne kum kungã. Ne kam ajte kàjbê no mexjamã pi'ôk kapriõ amānhkrut ne kungã. Ne kam ajte no rerekre jamã py-djin kungã. Ne kam arÿm mã pyka 'õmã tē. ¹⁶ Nhyam kam kute pi'ôk kapribê 5 byrja arÿm o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ôk kapri pānh arÿm memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh kum pi'ôk kapri rax nhōro dja. Nhyam amÿn arÿm 'ã akre. 'Ã akre:n arÿm 'ã akrebê 5 ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne o 5 ne kuby. ¹⁷ Nhyam kam kute pi'ôk kapriõ amānhkrut byrja ã o anen o nēkrēx kumex by. Ne kam pi'ôk kapri pānh arÿm memã òro dja. Memã òro dja: nhyam me pānh ajte kum pi'ôk kapri rax nhōro dja. Nhyam amÿn arÿm 'ã akre. 'Ã akre:n arÿm 'ã akreo pi'ôk kapriõ amānhkrut ne kuby ne kam ijukri 'ã akre: ne kam o amānhkrut ne kuby. ¹⁸ Nhyam be, kute pi'ôk kapri pydji byrja ne mã o tēn kam kum kren tu kam adjã. Nām kàjmã kum 'ã akre bikamēnh kêt.

¹⁹ Nhyam kam ajmã:kam ar àpēnh nhō bēnjadjwÿrja bôx ne amiwÿr ar ku'uw nhyam ar 'ÿr bôx. Kute akubyn ò pi'ôk kapri jamÿnh ne 'ã akre kadjy amiwÿr aro bôx. ²⁰ Nhyam kute pi'ôk kapribê 5 byrja ne kum o bôx ne kum ajte ijukri 5 ne o bôx ne kum kungān kum, “Bēnjadjwÿr, ije amã omūnh kadjy ne ga imã 5 ne angã. Ota, ba arÿm kàjmã amã 'ã akre kamē nhyam arÿm kubê 10. Mĩ, anhō pi'ôk kapribê 10”, ane.

²¹ Nhyam ò bēnjadjwÿr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjàpēnh mexkumrēx. Akabēnkumrēx. Nã bām amã mÿjja ngrire ngã ga prīne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pānh gēdja ba amã inhō mÿjja rax jarē. Ga kam amũ idjō'ã ar o aba. On dja ga ikôt akīnhkumrēx”, ane.

²² Nhyam kam kute pi'ôk kapri amānhkrut byrja ne ajte 'ÿr bôx ne kum, “Bēnjadjwÿr, ije amã omūnh kadjy aje imã o amānhkrut ne òrja ne ba arÿm kàjmã amã 'ã akre kamē nhyam arÿm kubê 4. Mĩ, anhō pi'ôk kapribê 4”, ane.

²³ Nhyam ò bēnjadjwÿr kum, “Mexkumrēx. Ga ne ga adjàpēnh mexkumrēx. Akabēnkumrēx. Nã bām amã mÿjja ngrire ngã ga prīne ikutēp imã o djuw mex ne 'ã adjukanga kêt. Pānh gēdja ba amã inhō mÿjja rax jarē. Ga kam amũ idjō'ã ar o aba. On dja ga ikôt akīnhkumrēx”, ane.

²⁴ Nhyam kam kute pi'ôk kapri pydji byrja ne 'ÿr bôx ne kum, “Bēnjadjwÿr, nã gām ajamakke kêt. Nã gām adjàkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo aba. Ne aje amim mÿjja kunĩ jadjwÿr kêt kam ar mebê jām o amijakren o atomo aba. ²⁵ Ba kam ije amã kupēnh prām kêt kam prīne kum kren kam adjã nhyam nō. Imã apy-makam. Mĩ, anhō pi'ôk kapri”, ane.

²⁶ Nhyam kam ò bēnjadjwÿr kum, “Ga ne ga ajaxwekumrēx. Amã djukan-gakumrēx. Djã nã bām idjàkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba ne ije amim

mÿjja kunī jadjwÿr kêt kam ar mebê jām o amijakren o atomo iba? ²⁷ Bir be, ga kam we ga aje amim ipumūnhkôt ren inhō pi'ôk kapri jao tēn ren me kute pi'ôk kapri marmā angā nhym ren abenā rôrôk tēn rax ba ren arÿm 'ÿr bôx ne arÿm ren kuby." Nām ò bēnjadjwÿr ā kum ane.

²⁸ Ne kam memā kum, "Aj, amū me ajō kubê pi'ôk kapriwā byn o tēn kute imā pi'ôk kapriō aptār nhym kubê 10wāmā angā", ane. ²⁹ Mÿkam? Bir, arÿm me ò mÿjja gēdja Metīndjwÿnh iby memā kungā nhym kam arÿm me ò mÿjja kumex. Nhym be, me ò mÿjja kêt, kute memā òr nhym me kute kum o djuw mex kêtjabê gēdja Metīndjwÿnh mÿjja ngrireja kunī by.

Ë, ba ar amā arē gar ama. Me kute tu amim imarkumrēx jamā dja Ibām ijo amirīto tē gē me amim imar rax. Nhym be, me ajkwaobit kute amim imarjabê dja Ibām ijo apdju. Dja prīne inēje me no nhityn mebê ijo apdju.

³⁰ Be, nhym kam bēnjadjwÿr memā kum, "Aje, me bōm inhō àpēnh punuwā mē gē wānh akamāt kô tykkam ar me ikō'ā ba. Wānh ne me tokry djāje amijanēn ar àmra ba. Nām ā bēnjadjwÿr memā ane nhym me arÿm bōm kumē. Tām ne ja." Nām ā Jeju arkum ane.

Mryki'ātomtimē mokaāk'ā ujarēnh.

Mat 13.36, 22.13; Ap 20.11

³¹ Ne kam ajte arkum,

—Ba ije amijo inhī dja ba prīne imex ne ipyma:n arÿm akubyn bôx. Ne amikôt Metīndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh kunīo bôx. Ne kam kàjkwakam imexo ime:xkumrēx ne ipyma:kumrēx ne arÿm ikrī djā raxkam nhÿ. ³² Nhym kam apÿnh me ba djā kunikôt dja me ikabem akuprō ba arÿm meo ajkij. Kute mryo ba djwÿnh kute ò mryo bikjêr pyrāk. Kute aben bê mryki'ātomtimē mokaāko bikjêr pyrāk. Dja ba arÿm ā aben bê meo ibikjêro ane. ³³ Ne inhō

me mex kute mryki'ātomti pyrāk ja dja ba amidjubôk'ānh me umjuw. Ne me axwe kute mokaāk pyrāk ja dja ba amidjuge'ānh me umjuw.

³⁴ Ne kam ba Ibēnjadjwÿr rax idjubôk'ānh me mex ku'ējamā kum, "Amrē me iwÿr mōn ikôt aku'ē. Ba ibê me anhō Bēnjadjwÿr djwÿnh dja ba arÿm me ajo ibakumrēx. Amrēbē: mÿjja kunī kator djā kraxkam ne Ibām arÿm amijo me apytàn me ajo djuw mex. Ije amim me apytār ne ije me ajo iba kadjy amijo me apytā. ³⁵ Mÿj ne ga me nē ba kam arÿm amikôt me apumjuw? Bir, arÿm imā prām ga me imā mÿjja'ō ngā ba kukrē. Arÿm imā kôr ga me imā mÿjja 'ō ngā ba o ikō. Nām me ijo me bajtem ga me arÿm imā anhürkwā jarē ba kam inhikwā. ³⁶ Arÿm ikā kêt ga me arÿm imā kubēkà ngā ba adjā. Arÿm ikanē ga me arÿm ikane. Arÿm me ibê ijē ga me arÿm iwÿr bôx ba ikīnh. Kam ne ba arÿm amikôt me apumjuw", ane. Akubyn ibôxkam dja ba ā idjubôk'ānh me katāt kute amijo bajamā ane.

³⁷ Nhym kam dja me imā, "Bēnjadjwÿr djwÿnh, nhÿnh ne ga amā prām ba me apumūn amā mÿjja ngā ga krē? Nhÿnh ne ga amā kôr ba me amā mÿjja'ō ngā ga o ikō? ³⁸ Nhÿnh ne me kute ajo me bajtem ba me apumūn amā inhürkwā jarē ga kam anhikwā? Nhÿnh ne ga akā kêt ba me amā kubēkà ngā ga adjā? ³⁹ Nhÿnh ne akanē ba me apumū? Nhym nhÿnh ne me abê ijē ba me awÿr bôx ga akīnh"? ane.

⁴⁰ Kam, ba Ibēnjadjwÿr rax dja ba memā kum, "Ije meo ikamy'ō nhym me kum kurē. Nhym arÿm ò mÿjja kêt. Ga me kam arÿm o djuw mex. Aje o djuw mex o aje ba ijo djuw mex pyrāk. Mrāmri aje o djuw mexkam aje ba ijo djuw mex mexkumrēx", ane. Dja ba ā akubyn ibôxkam me mexmā ane.

⁴¹ Kam dja ba idjuge'ānh me axwe ku'ējamā kum, "Me apunu:re. Me rūm

imã akàx. Kuwy pòk rã'ã: rã'ãjamã me mō. Ije Xatanajmē kadjy mrãnh djwýnh kadjy kuwy nhipêxjamã me mō. ⁴²Mýj ne ga me nē ba me amã, 'Me rûm imã akàx?' ane. Bir, imã prãm ga me aje imã mýjja nhõr kêt. Imã kôr ga me aje imã ngô'õ nhõr kêt. ⁴³Me kute ijo me bajtem ga me aje imã anhürkwã jarênh kêt. Ikã kêt ga me aje imã kubèkã nhõr kêt. Ikanê ga me iwýr abõx kêt nhyem me ibê ijê ga me iwýr abõx kêt. Ga me ã ane ba kam me amã, 'Me rûm imã akàx', ane." Dja ba ã idjuge'anh me axwe ku'ejamã ane.

⁴⁴Me axwewãdjwý dja me imã, "Bên-jadjwýr djwýnh, nhýnh ne ga amã prãm nãr amã kôr nãr me ajo me bajtem nãr akã kêt nãr akanê nãr me abê ijê ba me ajo djuw mex kêt?" ane.

⁴⁵Kam dja ba memã kum, "Bir, ikamy 'õ me kum kurê nhyem õ mýjja kêt ga me aje o djuw mex kêt. Aje o djuw mex kêt o ne aje ba ijo djuw mex kêt pyrãk", ane. Mrãmri, ba me amã ja jarênhkumrêx. Dja ba ã akubyn ibõxkam me axwemã ane.

⁴⁶Kam dja me arým mã mōn tokry rã'ã: rã'ã ne. Nhyem be, me katãt kute amijo baja dja me Metëndjwýnhkõt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

Me kute Jeju bîn kadjy kute o aben mar.

Mak 14.1; Ruk 22.2; Dju r 11.47

26 Jeju arkum kabên jarênh pan kam arým kõt ba djwýnh arkum, ²—Arým ne Metëndjwýnh me bakukãmãre nhirõbê mrãnh djã nhõ akati 'ýr. Mebê idjaer krãptĩ kute aben kajmã'ã me irõbê mrãnh djã mar kadjy ne me kute aben pydji 'ýr. Arým nêje akati pydji. Tãm ne gar arým ama. Kam ba ije amijo inhija dja me memã ikanga nhyem me arým pite'y'ã inhõn ibĩ, ane.

³Nãm arkum ane nhyem wãnh me kadjy Metëndjwýnh mar djwýnh nhõ

bênjadjwýr rax nhý. Idjibê ne Kajbaj. Õ kikretikam ne nhý nhyem me rûnh arým kam akuprõ. Me kadjy Metëndjwýnh mar djwýnh nhõ bênjadjwýrmê Môjdjê kukrãdjã mar djwýnhmê mebêngêtmê akuprõ. ⁴Nãm me akuprõn abenmã kum,

—Mýj godja gwaj me krãptĩ kãxã Jeju tým ne bîn kadjy on? ane. ⁵Ne kam abenmã kum,

—Kwãrik wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhõ akatjakam o batým kêt. Ne gwaj ren o ane nhyem me krãptĩ ren o ngyrk ne ren kangao kumex, ane.

Me'õ nire kute Jeju nhimõk'ã kangõ kapĩ.

Mak 14.3; Dju r 12.1

⁶Be, krĩ ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhý. Kamã ne me'õ ì kajêkam tê arým mex. Idjibê ne Ximão. ⁷Ximão nhürkwãkam ne Jeju õ kwý krêno nhý. Õ kwý krêno nhý: nhyem me'õ nire arým 'ýr tén 'ýr bõx. Nãm 'ýr kên jakareo ngõnh byn o tê. Be, ngõnhkam ne me kudjý djã kangõo ipu. Nãm me prĩne ipêx mex nhyem pãnh raxkumrêx. Nãm ngõnho tén kam Jeju nhimõk'ã kangõ kapĩ.

⁸Nhyem kõt ba djwýnh ar arým omũ. Ne kam nokã nhàn abenmã kum,

—Je tõ mýkam ne arým me kudjý djão ajkê? ⁹Gwaj ren pi'õk kaprĩ kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'õk kaprĩ rax ne ren kubyn ren me õ mýjja kêt mã kungrà. Mýkam ne arým o ajkê? ane.

¹⁰Nhyem Jeju arým tu ar kabên man arkum,

—Mýkam ne gar kum kaprĩ jadjã? Djãm kute ijã kapĩnkam punu got? Kati, mexkumrêx. ¹¹Be, akati kunikõt ne ar abu'ã me õ mýjja kêt ar ba rã'ã. Nhyem djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'amã? Kati. ¹²Dja ba ty nhyem me arým ijadjã. Me kute ijadjãr kadjy ne ijã me kudjý djã kapĩ. ¹³Ba ar amã arê gar ama. Dja me kãj bê pyka kunikõt mã ijã memã

ujarênh ny jarên mã nijadjwÿ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjÿ djã kapîñ'ã ajarê. Ne kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

**Djuda kute memã kangamã
kute memã arênh.**

Mak 14.10; Ruk 22.3

¹⁴Nhym kam Jejukôt ba djwÿnhbê 12 ja 'õ, idjibê Djuda Ikadji ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjad-jwÿr'ÿr tẽ. ¹⁵Nãm ar'ÿr tẽn ar'ÿr bõx ne arkum,

—Arÿm ne ba ije ar amã Jeju kangamã. Mÿj dja gar pãnh imã angã? Ba kam arÿm ar amã kanga, ane. Nhym kam ar arÿm kum kryt jakao ngônnpohonho pi'ók kaprî jarê. Nãm ar kute 'ã akrebê 30 ne kum kungã nhym kubyn o tẽ. ¹⁶Ne kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã amim anhÿro ba.

Ar kute ro'ã ar õ kwÿ krêno ino rer.

Mak 14.12; Ruk 22.7

¹⁷Nhym kam mebê idjaer kukràdjãkôt me kute djwÿponhbit kur nhõ akati arÿm kutewa nhym kôt ba djwÿnh ar Jeju'ÿr bõx ne kum,

—Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwÿ krên kadjy jãm dja bar tẽn akutêp gwaj banhõ kwÿ krên djã jadjwÿr mex? ane.

¹⁸Nhym arkum,

—Dja gar krîraxkam tẽn me'õ 'ÿr bõx ne kum, “Ujarênh djwÿnh ne amã, ‘Arÿm ne inhõ akati iwÿr bõx. Dja bar Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akatikam me kukràdjã kôt inhõ kwÿ krê. Bamẽ ikôt ba djwÿnhmẽ dja bar anhürkwãkam inhõ kwÿ krê’, ane. Dja gar ã kum ane.” Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnh arkum ane. ¹⁹Nhym kam ar arÿm Jeju kute arkum 'ã karõ kôt 'ÿr tẽ. Ne me'õ ja'ÿr bõx ne kum Jeju kabên jarê nhym arkum,

“Ã”, ane. Nhym kam ar arÿm ürkwãkam kutêp ar õ kwÿ krên djã jadjwÿr mex. Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akati kadjy ne ar õ kwÿ krên djã jadjwÿr mex. Ne kam akubyn Jeju kutã tẽ. ²⁰Nhym kam ar'ã para nhym ar me'õ kute arkum ürkwã jarênhja nhürkwã'ÿr tẽ. Kam ar õ kwÿ krênmã 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Ne kam nhÿ. Ar kubê 12ja ne ar Jejumẽ ro'ã nhÿ ne arÿm õ kwÿ krêno nhÿ. ²¹O nhÿ: nhym Jeju arkum,

—Be, ar ajõ dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx, ane.

²²Nhym kam ar arÿm kaprî:ren apÿnh ar ï djãri aben totokmã kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? Bënjadjwÿr djwÿnh, djãm ba? ane.

²³Nhym arkum,

—Be, kute ikôt ngônhrãtikam djwÿ jadjãrja tãm dja memã ikanga. ²⁴Be, me bakukãmãre kute ba ije amijo inhÿ ijã pi'ók no'ók, kute Metîndjwÿnh kukwakam ijã pi'ók no'ókkôt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhym be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ï kute memã ikanga pãnh tokry ra:xi. Ý, watî:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane.

²⁵Nhym Djuda, kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja kum,

—Ujarênh djwÿnh, djãm ba dja ba ajo ane? Arkati, ane.

Nhym kum,

—Arÿm ga, “Ba”, ane. Amikôt ne ga arÿm amijarênhkumrêx, ane. ²⁶Nhym ar àkuro nhÿ: nhym Jeju arÿm djwÿ'õ byn kam o Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarê arÿm kôt ba djwÿnh arkum kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhÿ'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhÿ ne ja. Ar abyn krê, ane.

²⁷Ne kam ngônhrãkam pidjõ kangôjadjwÿ byn kam o Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Amikamrõ'ã ne pidjõ kangôjakren arkum,

—Ar akunī dja gar o ikō. ²⁸ Ikamrô ne ja. Me krāptī jaxwe pānh dja ikamrô prôt nhyam kam Metīndjwŷnh memā kabēn ny jarēnh māmđjin me axwe maro aknon me kam ngryk kêt. ²⁹ Ba ar amā arē gar ama. Ije pidjō kangōo ikōmo krā'yr ne ja. Ibām kute amim ō me ja kunī pytār ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjō kangō nyo ikō. Gwaj baro'ā o ikō. Nām Jeju ā arkum ane.

³⁰ Nhyam kam ar ngre. Ngren arŷm o ino re. O ino ren arŷm amū krānhbē Oriwêre'yr mō.

Pedru 'êxnhī kukām kute kum arēnh.

Mak 14.27; Ruk 22.31; Dju r 13.36

³¹ Ar 'yr mō: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamātja tāmkaam dja me ijo ajkē gar me umaje aprôt ne ajmā. Amrēbē: ne me bakukāmāre ar aprôt ne abimānh'ā ajarē. Metīndjwŷnh kukwakam ne me arēn memā kum, “Be, dja ba mryki'ātomtio ba djwŷnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmā”, anen

arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne.

Be, akamātja tāmkaam dja gar me umaje aprôt ne ajmā. Me bakukāmāre kute ar ajā ujarēnh kôt dja gar aprôt ne ibē ajmā. ³² Ibē ajmā nhyam me arŷm ibī. Ba ityk ne akubyn itīnkam dja ba ar akukām pykabē Garrējamā tē. Nām ā Jeju arkum ane.

³³ Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunī prôt ne bimānh jabej ba dja ba arkôt iprôt kêtumrēx, ane.

³⁴ Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrāmri dja ga arkôt aprôt. Ba amā arē ga ama. Akamātja tāmkaam ōkrēn'ānh kār kētri dja ga amijā maje ajēxo amānhkrut ne ikjēkēt ne memā kum, “Kati, ije me'ōwā pumūnh

kêtumrēx”, ane. Mrāmri ne ba amā ja jarēnhkumrēx. Nām ā Jeju kum ane.

³⁵ Nhyam Pedru kum,

—Kati, gē me gu baro'ā gu babīn jabej ba ije aminēje ajā ijēx prām kêtumrēx, ane. Nhyam kam kôt ba djwŷnh ar kunī kabēn kôt kum arē.

Pidjōkōkam Bāmmā amijo à'wŷr.

Mak 14.32; Ruk 22.40

³⁶ Ne kam mō:n kam Jeju kôt pidjōkōbē Djexema'yr bōx. Nhyam kam kôt ba djwŷnhmā kum,

—Jakam dja gar ikutēp nhŷ. Ba mūm tēn Metīndjwŷnhmā amijo a'wŷ, ane. ³⁷ Ne kam Pedrumē Djebedēu kra ar amānhkrut japrôn aro tē. Ne kam tokry rax pymaje madjā kreti:n arŷm kaprī rax ne. ³⁸ Ne kam arkum,

—Arŷm ne ba ikapri:re. Arŷm ikapri kute ibīn 'yr. Jānh mān ar idjēje nhŷ gwaj baro'ā aminēje barīt o nhŷ, ane.

³⁹ Ne kam amū tē. Tēmo rām ne jan tu mŷrbē tŷm. Tŷm ne arŷm Metīndjwŷnhmā amijo a'uw ne kum,

—Djūnwā, aje itokry, ikaprijabē ipytār prām jabej ipytā. Nār kon, kwārik wānh rā'ā ba tu itokry. Djām ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabēnkôt ne ba ar amijo iba, ane.

⁴⁰ Ne kam kāmā djan kôt ba djwŷnh ar'yr akēx ne tēn ar'yr bōx. Nhyam arek ar ōto ikwā. Nhyam Pedrumā kum,

—Je, kraxje kō 'iry kēt ne gar anhōto anhikwā. Mŷkam ne gar iro'ā aminēje arīto anhŷr kēt ne? ⁴¹ Ar aminēje rīt ne Metīndjwŷnhmā amijo a'wŷ. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē gar mekôt ajaxwe kēt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wŷ. Be, ar anhōkre kadjwŷnhbē ne gar amā ikabēnja kīnh. Nhyam be, ar aminēje arītbē ne gar arerekren anhōtdjwa ne, ane.

²⁸26:28 Mrāmri ne Jeju kamrôo prôt nhyam Metīndjwŷnh arŷm 'ā memā kum, “Arŷm ne ikra tyn kamrôo prôt ne. Jakam dja me tu amim ikra markumrēx ba kam arŷm me axwe maro aknon me kam ingryk kōet ne.” Nām ā Metīndjwŷnh memā ane.

⁴²Ne kam ajte amû tēn Metīndjwŷnhmā amijo a'uw ne kum,

—Djūnwā, aje itokry, ikaprijabê ipytār prām kêt jabej kwārik wānh rā'ā ba tu itokry ne akabēn man kôt ar amijo iba, ane.

⁴³Ne kam ajte akubyn ar'ŷr akēx ne tēn ar'ŷr bōx. Nhyam ar nokā bā mex ne ajte arek ōto ikwā. Rerek mex ne arek ōto ikwā nhyam ar omū. ⁴⁴Ne kam ajte akēx ne amū tēn Metīndjwŷnhmā amijo a'uw. Ōbē kute kum kabēn jarēnh jakôt ajte kum tām jarē.

⁴⁵Ne kam ajte kôt ba djwŷnh ar 'ŷr akēx ne ar'ŷr tēn ar'ŷr bōx ne arkum,

—Je, djām arek ar anhōto anhiqwā rā'āā, akōkam kōto anhiqwā? Aj, arŷm itokry djā iwŷr bōx 'ŷr. Ota, arŷm kute me axwemā ikangamā, ije amijo inhīja ne kute memā ikangamā. ⁴⁶Kājmā ar dja. Gwaj on me'ŷr. Ota, arŷm kute memā ikanga djwŷnh bōx. Nām ā Jeju arkum ane.

Me kute Jejuo tŷm.

Mak 14.43; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴⁷Ne kute arkum anhŷro ām rā'ā nhyam Djuda arŷm 'ŷr tēn 'ŷr bōx. Jeju kôt ba djwŷnhbē 12 'ō ne kubē Djuda. Nām 'ŷr bōx nhyam me krāptī me:x ne kôt mōn 'ŷr bōx. Nām me kàxdjwa kajgomē kō jamŷn kôt 'ŷr o mōn o bōx. Me rūnh ne me me ano. Me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē mebēngētmē ne me me ano nhyam me 'ŷr bōx. ⁴⁸Me 'ŷr mōr kētri ne kute memā kanga djwŷnhbē Djuda memā kum,

—Be, ije me'ō nhine kaōrkôt dja ga me omūn o tŷm ne pa 'amŷ. Nām ā memā ane. ⁴⁹Nām Jeju'ŷr bōx ne kum,

—Ujarēnh djwŷnh, djām amexkumrēx? anen arŷm ine kaō.

⁵⁰Nhyam Jeju kum,

—Akmere, mŷj kadjy ne ga iwŷr bōx? ane.

Nhyam kam me arŷm 'ŷr mōn o tŷm ne pa 'amŷ. ⁵¹Nhyam kam bēnjadjwŷr nhō àpēnh'ō ne mekôt tē. Me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax nhō àpēnh mekôt tē. Nhyam Jejumē ro'ā ar ku'ēja 'ō ne arŷm ō kàxdjwa kajgo kaban o me'ōjamā akabēn amak ta, bēnjadjwŷr nhō àpēnhja jamak ta.

⁵²Nhyam Jeju nēje kukrān kum,

—Kwārik wānh. Akubyn àkam adjā. Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumū. Ja dja ga amikam ama, ane. Mŷj'ā ne kum kabēn ja jarē? Bir, djām me kute me par prām umar mexmā? Kati. Dja kurē djwŷnh ī arŷm kubī. 'Ā ne Jeju kum,

—Ga, me kute kàxdjwa kajgoo pôx ne kute o aben parja pumū, ane.

⁵³Ne kam ajte kum,

—Djā nā gām ijā amim, “Dja te Bām 'uw nhyam kum ōr kêt”, ane? Kati, ba ren me'ā Ibām 'uw nhyam ren imā kadjy mrānh djwŷnh krāptī: jano. Ren imā redjiāobē 12 jano nhyam me ren ipytā. Me redjiāobē 12kam me krākamngōnh'ā akre nhyam me kubē 72.000. Me krāptī:.

⁵⁴Ne me ren ipytā ba ren kam me bakukāmāre kute Metīndjwŷnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk kôt amijo itēm kêt. Nhyam be, kati. Mrāmri ne ba kabēn kôt amijo itēm kumrēx, ane.

⁵⁵Nām ā Jeju kum anen kam me krāptījamā kum,

—Je djām idjākīnhī ne ga me aje ijo atŷm kadjy iwŷr anhō kōmē anhō kàxdjwa kajgomē o mō? Myt kunikôt ne ba Metīndjwŷnh nhō kikretikam ikrī, memā idjujarēnhō ikrī ga me kam kam ijo atŷm kêt ne. ⁵⁶Mŷkam ne ga me ijo tŷm? Bir, amrēbē: ne Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh me bakukāmāremā me ajā ajarē. Me aje ijo atŷm'ā ajarēn arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Nhyam me arŷm aben djō'ā arēnhō mō:. Arēnhō mōr tāmā arŷm iwŷr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam arŷm iwŷr o bōx.

Ba ar iba: ga me arÿm jakam ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kôt ne ga me arÿm jakam ã ijo atÿmo ane. Nãm ã Jeju me krãptimã ane. Nhyam kam kôt ba djwÿnh kunĩ mã amijã maje prôt ne.

Me kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 14.55; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵⁷ Nhyam me kute pa 'amÿnh djwÿnhja o mô:n arÿm Kajbajÿr o bôx. Me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjad-jwÿr raxbê ne Kajbaj. Nhyam Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê mebêngêtmê ne me arÿm akuprõ nhyam me me'ÿr o bôx. ⁵⁸ Nhyam be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nÿjar kum kre rax ne tẽ. Nhyam me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax nhõ kikre nhipôkri kênh ngrire nhyam Pedru arÿm Jejukôt wadjã. Me kute ajmã Jeju o jabej kute omÿnhmã arÿm nhÿ, bënjadjwÿr nhõ krãkamngônhmê ro'ã nhÿ.

⁵⁹ Nãm me me'ÿr Jejuo bôx nhyam kam me rÿnh arÿm me 'êxnhĩ jabej. Me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjad-jwÿrmê mebêngêttemê me rÿnh kunĩ ne me me 'êxnhĩ jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyam me arÿm me kabên man arÿm we axwe 'õ pãnh kubĩ. Kadjy ne me me 'êxnhĩ jabej. ⁶⁰ Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja. Nhyam me 'êxnhĩ krãpti kãjmã ku'ên arik aben kupa'ãbit axwe jarêno kumex. Nhyam me te ar amãnhkrut axikôt 'ã kabênja jabejo dja: nhyam kam ar 'êxnhĩ amãnhkrutja arÿm kãjmã djan axikôt 'ã kabên jarê. ⁶¹ Nãm ar'ã 'êx ne memã kum,

—Tãmwã ne memã kum, “Ba ne ba ije Metindjwÿnh nhõ kikreti ngrãnh ne ije akubyn ipêx kadjy ijityxo 'ÿr ibôx

mexkumrêx. Akubyn ije ipêx'ã dja akati amãnhkrut ne ikjêkêtbít apêx ba arÿm ipêx pa.” Nãm Jeju ã memã ane bar arÿm kuma. Nãm ar 'êxnhija ã Jeju'ã memã ane. Ar axikôt ã memã arêno ane.

⁶² Nhyam me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr raxja arÿm kãjmã djan kum,

—Ga ar kabênjama. Djãm aje aminêje akabên'õ jarênh prãm kêtukumrêx. On imã amikôt amijarê, ane. ⁶³ Nhyam Jeju tu anhikrê.

Nhyam me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax ajte kum,

—Metindjwÿnh tÿn ne ar baja ne arÿm gu bapumÿnho nhÿ. Kwãrik wãnh nokrekam ajêxnhĩ kêt. On me imã amijarê. Djãm abê me babê idjaer nhõ Bënjadjwÿrbê kumkati, nêñ? Djãm mrãmri abê Kritu? Djãm abê Metindjwÿnh Kra? On me imã amijarê, ane.

⁶⁴ Nhyam Jeju kum,

—Kôt ne ga imã arê. Ba ar amã arê gar ama. Gêdja ba ï Metindjwÿnh py-mati djubôk'ãnh nhÿ. Ije amijo inhĩ ne ibënjadjwÿr raxkam ubôk'ãnh nhÿ gar arÿm ipumũ. Ne kam ajte kakrãkôt amrê kãjkwa kurũm itêmkôt ipumũ, ane.

⁶⁵ Nhyam kam me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax kute memã amingryko amirít kadjy arÿm amibê kã kadjô. Amibê kã kadjôn arÿm memã kum,

—Ë, arÿm ne Metindjwÿnh japrÿ. E kum kwãrik wãnh gwaj ijukri axwe kôt omÿnh djwÿnh'õ jabej kêt. Gwaj bakunĩ ne gwaj arÿm kute Metindjwÿnh japrÿja ma. Ta ne amijo Metindjwÿnh rax pytãn arÿm o aprÿ gwaj kôt kuma. Kute gwaj bamã, “Metindjwÿnh djubôk'ãnh inhÿrkôt dja gar ipumũ”, anhÿrkôt ne gwaj arÿm kuma. ⁶⁶ Arÿm ne gar ama. Mÿj dja gwaj nê? ane.

Nhyam me kupãnhã 'ã kum,

—Gê me on kubĩ. Gê me on kubĩ, ane.

67–68 Nhyam kam me kwÿ nokre kutôn ikra krão tak nhyam me kwÿ ikra poo tak ne kum,

—We me inhô Bënjadwÿrbê kumkati kadjy ne Metîndjwÿnh ajano, abê Krite kadjy ajano ga bôx. Aj, goja abê Krite jabej goja me'ô kute akurwanhjakôt omû. Goja tu aman me imã arê. Nãm me ã Jeju'ã bẽno bikẽho ane.

Pedru aminêje 'êx.

Mak 14.66; Ruk 22.55; Dju r 18.15

69 Nhyam Pedru arÿm me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr rax nhô kikre nhipôkri kênh ngrirekam nhÿ. Nhÿ: nhyam bënjadwÿr nhô àpênh ni arÿm 'ÿr bôx ne omûn kum,

—Tukwa, gadjwÿ ne ga Jeju kôt ar aba. Pykabê Garrêjakam Jejukôt ar aba, ane.

70 Nhyam me kunî nhipôkri arîk aminêje 'êx ne kum,

—Kati, ije akabênwã mar kêtumrêx, ane.

71 Ne kam kikreti'ÿr àrmã katon kre tã dja. Nhyam bënjadwÿr nhô àpênh ni 'ôdjwÿ omûn memã kum,

—Tãmwãdjwÿ ne Jejukôt ar ba, Nadjarekam Jejukôt ar ba, ane.

72 Nhyam ajte aminêje 'êx ne memã kum,

—Aje mÿj me'ô jarênhwã ije omûnh kêt. Djãm ijêxnhî? Kati. Metîndjwÿnh ne arÿm ijêxnhî kêtôt ima, ane.

73 Nhyam kãjbê 'ätüm nhyam kam me'ô 'ÿr tẽn kum,

—Be, mrãmri ne gadjwÿ kôt ar aba. Abê pykabê Garrêja kra'ô. Garrêjakam me kabên kôt ne ga akabên bar kôt aman arÿm amã ikato, ane.

74 Nhyam memã kum,

—Kati, mrãmri ije me'ôwã pumûnh kêtumrêx, ane. Ne me'ô kute kum anhÿr kêtã arÿm amikangrôn memã kum,

—Dja ba ijêxnhî jabej gẽ Metîndjwÿnh pãnh ijo akno. Ta ne arÿm ijêxnhî kêt

kôt ima, ane. Nãm anhÿr 'iry kêt nhyam arÿm ôkrên'ãnh kã. 75 Nhyam kam Pedru ôkrên'ãnh kãr man akubyn amimaro tẽ. Amimaro tẽn arÿm amûja'ã Jeju kute kum kabên jarênhja'ÿr amimaro bôx ne amijã kabên ma. Kute kum,

—Ôkrên'ãnh kãr kêttri dja ga aminêje ajêxo amãnhkrut ne ikjê kêt ne memã kum, “Kati, ije tãmwã pumûnh kêt”, anhÿr ja ne arÿm kuma. Nãm maro dja nhyam arÿm rerek 'ÿr bôx. Rerek 'ÿr bôx nhyam arÿm katon mu:w.

Me Piratu'ÿr o môn o bôx.

Mak 15.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

27 Nhyam kam kryrãm me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿr kunîmẽ mebê idjaer bêngêt arÿm Jejuo aben ma. O aben man arÿm abenmã 'ã karôn abenmã kum,

—Mrãmri dja me on tu bînkumrêx, ane. 2 Ne kam arÿm uwpreu Piratu'ÿr o môn o bôx. O bôx ne kum kanga. Piratubê bënjadwÿr bajtem. 3 Me kute bînmã 'ÿr o mörkam ne Djuda arÿm omû. Djuda kute kurê djwÿnhmã kanga djwÿnhja arÿm omû. Ne kam arÿm amim ngry:k ne. Amim ngryk ne arÿm amim,

—Je tô mÿkam ne ba memã Jeju kanga? ane. Amim ngryko tẽ:n akubyn me rûnh'ÿr kryt jakao ngônphonho pi'ók kapribê 30o tẽn arÿm me'ÿr o bôx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadwÿrmẽ mebêngêt'ÿr ne o bôx ne arÿm memã kum,

4—Axwe kêtumrêxkam ne ba me amã kanga ga me arÿm aje bînmã. Ba kam arÿm ijaxwe:, ane. Ne memã kum, “Mî”, ane.

Nhyam me kum,

—Djãm me ba ne ba me o amaro iba? Kati, ga ne ga o me ima, ane.

5 Nhyam kam arÿm Metîndjwÿnh nhô kikreti'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne kikreti kadjwÿnhbê ngônphonh mẽn arÿm mã tẽ. Mã tẽn kam ta pi'ã amimut djên amibîn arÿm ty.

⁶Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr ar 'ÿr tën ngônthonho atom ne abenmä kum,

—Djäm Metîndjwÿnh nhõ kikreti nhõ pi'ök kaprïo atom djäkam gwaj baje ngônthonh djirmä? Kati. Djuda kute gwaj bamä Jeju kanga nhym me kute bin nhym kamrô prôt pänh ne ngônthonho pi'ök kaprïja. Gwaj ren Metîndjwÿnh nhõ kikretikam pi'ök kaprï djin ren kam Môjdjê kukràdjà kupa'ä amijo tē, ane. ⁷Ne kam aben man abenmä kum,

—Gwaj ngônthonho ngybôr nhõ pyka by. Me kute kam me bajtem tyk jangjênh kadjy pyka by, ane. Ne kam arÿm ngônthonho pyka by. ⁸Kam ne me arÿm pykamä pyka kamrôre jarē. Akatija tām kam ne me kute kum arēnh rā'ä. ⁹⁻¹⁰Amrēbē: ne me bakukāmāre Djermi memä 'ä ajarē. Me kute ngônthonho ngybôr nhõ pyka byr'ä ajarē. Djermi Metîndjwÿnh kukwakam me bakukāmāremä 'ä ajarēn memä kum,

“Nām me kam arÿm kryt jakao ngônthonho pi'ök kaprïbē 30 by. Mebē idjaer kute me'ö'ä kum,

'Dja ba me me'ö pänh amä ä pi'ök kaprïo ane', anhÿr kôt ne me arÿm kubē 30 by.

Ne kam arÿm o ngybôr nhõ pyka by.

Bënjadjwÿr djwÿnh kute imä arēnh kôt ne me kuby.”

Nām ä Djermi me bakukāmāremä ane. Nhym me kam arÿm aben djô'ä arē. Arēnho mör tām tām arÿm 'ÿr o bõx. Tü:mrām me bakamingrānyrekam me rünh arÿm ngônthonho ngybôr nhõ pyka byrkumrēx. Djermi kute amrēbē: me bakukāmāremä 'ä ujarēnh kôt ne me arÿm pyka byrkumrēx.

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mak 15.2; Ruk 23.3; Dju r 18.28

¹¹Me kute pyka byr djwÿnh rām ne me rünh arÿm bënjadjwÿr Piratu'ÿr Je-

juo mōn o bõx. O bõx nhym arÿm kabem dja nhym kum,

—Djäm abē mebē idjaer nhõ bënjadjwÿr rax? ane.

Nhym Jeju kum,

—Kôt ne ga aje arēnhwä, ane.

¹²Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿrmē mebēngētmē arik Jeju'ä axwe janhō. Nhym tu anihkrē.

¹³Nhym Piratu kum,

—Djäm ajaxwe kräre ne me amä arē? Djäm aje mar kêt? ane.

¹⁴Nhym kum kabēn'ö jarēnh kêt kumrēx. Nhym bënjadjwÿr Piratu te kute marmä kam no tyn omünho nhÿ. ¹⁵Be, akatija tām kam ne mebē idjaer kräpti: arÿm aben pydji. Me kute aben kajmä'ä Metîndjwÿnh me kukāmāre nhirōbē mrānh djā mar kadjy aben pydji. Amex kunikôt ne bënjadjwÿr raxbē Piratu akati jakam mebē ijē djā kurūm me pÿnh ne meo pōx nhym me mä mrā, mebē ijējao pōx nhym me mä mrā. Me kute me'ö'ä à'wÿrja ne me kīnh kadjy bōm kumē. ¹⁶Mebē ijē djäkam ne me arÿm me'ö axwe:jabē ijē. Idjibē ne Baraba.

¹⁷Me kräpti ne me akati jakam akuprō nhym Piratu memä kum,

—Mÿj me'ö dja ba me amä kaban ano? Dja ba Baraba kaban ano. Nār, dja ba Jejumä inhiren ano, me kute kum Kritu jarēnhjamä inhiren ano, ane. ¹⁸Nām anhÿr djwÿnh rām amim,

—Jeju'ä me kräptikam ne me rünh 'ä ngyrk ne imä kanga, ane. Ne kam arÿm kute Jejumä irer ne kute anor prām.

¹⁹Piratu arek memä axwe pänh jarēnh djäkam nhÿ nhym prō amū kum kabēn janon kum,

—Kwārīk wānh ajmä me'öwāo kêt. Axwe kêt kumrēx kam ajmä o kêt. Akatija tām kam ne ba ibiptirkam omün arÿm kam axwe idjumar, ane.

²⁰Kam ne Piratu kute kum irer ne kute anor prām ne me kräptimä kum,

—Mÿj me'õ dja ba kum inhiren ano? ane. Nhyim me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmẽ mebêngêtmẽ me krãptĩmã kum,

—Baraba dja ga me amã kĩnh. Jeju'ã dja ga me kum, “Abĩ, abĩ.” Nãm me ã memã ane.

²¹ Nhyim kam bẽnjadjwÿr Piratu ajte me krãptĩmã kum,

—Ar amãnhkrutja. Nhyñhja dja ba kum inhiren ano? ane.

Nhyim me kum, “Baraba”, ane.

²² Nhyim memã kum,

—Mÿj dja ba Jejudjwÿ on? Me kute kum Kritu jarẽnhja mÿj dja ba on? ane.

Nhyim me kunĩ kum, “Pĩte'y'ã anhõ”, ane.

²³ Nhyim Piratu memã kum,

—Tõ mÿkam? Mã ne kute? Djãm axwe? ane.

Nhyim me kàj bê kum, “Pĩte'y'ã anhõ”, ane.

²⁴ Nhyim Piratu amim,

—Je, jakam ne ba arÿm te meo ane. Nhyim me ngry:k ne kangao kumex, ane. Ne kam ta kute we memã amijaxwe kẽto amirĩt kadjy arÿm ngõ byn me kunĩ nokrekam aminhikra põn memã kum,

—Djãm ije me'õ axwe kêtja kamrõ kapĩnkam ba ijaxwe? Kati, me ga ne ga me 'ã imã apnẽ ba arÿm ije bĩnmã. Me ga ne ga me ajaxwe, ane.

²⁵ Nhyim me kunĩ kum,

—Nã. Tãm. Me ba dja ba me ijaxwe. Me ikramẽ ikrakam itãmdjwÿmẽ dja ba me ijaxwe. Me ba ne ba me imã bĩn prãm ne kam aje bĩnmã amã 'ã apnẽ, ane.

²⁶ Nhyim kam arÿm Baraba kaban ano nhyim ta arÿm arek ar mekõt ba. Nãm kum iren anon kam memã Jeju jarẽ. Nhyim me arÿm mrykã punuo kaprẽprẽ:k ne. Nhyim kam me kute pĩte'y'ã nhõ kadjy memã arẽ.

Krãkamngõnh kute 'ã bẽno bikẽnh.

Mak 15.16; Dju r 19.2

²⁷ Nhyim kam bẽnjadjwÿr Piratu nhõ krãkamngõnh kikretimã Jejuo mõn o wadjã. Kumoka'ẽ nhidjibẽ Pretorimã o mõn o wadjã. O wadjàn arÿm kadjy me krãkamngõnh kàtãm kunĩo akprõ. O akprõ nhyim me kunĩ arÿm bõx ne Jeju'ã aben pydji. Me kute aprÿn 'ã bẽno bikẽnh kadjy 'ã aben pydji. ²⁸ Ne kam kubẽ kubẽkã kaban inõkã ryti kamrẽk kute me bẽnjadjwÿr rũnh nhinõkã pyrãkja kum adjã. ²⁹ Ne kam mrÿnhõ kajkep ne ikãnh ne, ne kum kutu. Nãm me me bẽnjadjwÿr rũnh nhõ krãdjẽ'ã mrÿnhĩ jakren arÿm kum kutu. Ne kam ikra djubõkmã po'ẽ jadjã nhyim kuby. Me bẽnjadjwÿr djãbêr djã'ã ne me po'ẽ jakren ikramã adjã nhyim kubyn o nhÿ. Nhyim me parbẽ ari rõrõk ne kõnkrão krĩn 'ã bẽno ajkẽn apÿnh kum,

—Ga we abẽ mebẽ idjaer nhõ bẽnjadjwÿr rax. Gora kribẽm atĩn 'iry, anhÿro kumex. ³⁰ Ne kam apÿnh kutõn apÿnh po'ẽ byn arĩk o krã mõre. ³¹ Ne kam arÿm 'ã bẽno bikẽnhja inomã kumẽn kam arÿm kubẽ inõkã ryti kamrẽk kaban akubyn kum õ kubẽkã djwÿnhja jadjã. Ne kam kute pĩte'y'ã nhõrmã o katon o mõ.

Me kute pĩte'ykam nhõr.

Mak 15.21; Ruk 23.33; Dju r 19.17

³² O mõn arÿm me'õbẽ Ximão kajpa. Pykabẽ Xirenikam me kra 'õ. Nhyim me krãkamngõnh arÿm Jeju nhõ pĩte'y'ã kum àpnẽnh tÿx nhyim arÿm kum ikreio kumÿn o mõ. ³³ Krãnhrebẽ Gogota'ÿr ne me Jejuo mõ. Me bakabẽnkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarẽ. Nãm me 'ÿr o mõn arÿm 'ÿr o bõx. ³⁴ Ne kam pidjõ kangõ kadjãmẽ pĩdjõ akàn arÿm Jejumã kungã. Nhyim te kakin kanga. ³⁵ Nhyim kam me arÿm pĩte'y'ã kunhõ nhyim wajêt.

Nhym kam me apÿnh kute ò kubêkà jamÿnh kadjy kën kryre rē. Me kute kën rēnhkôt ne me amijo kubêkà pytà. Am-rêbê: ne ujarēnh djwÿnh 'ā ajarē. Me kute abenmā ò kubêkà ngrānh'ā ajarē. Metīndjwÿnh kukwakam ne 'ā ajarēn me bakukāmāremā kum,

“Metīndjwÿnh Kra ne memā kum,
‘Arÿm ne me abenmā ikā ngrā.

Nām ne ikā ja'ā kën kryre rēn arÿm amijo utā.’ Nām ā memā ane.”

Nām ā me bakukāmāremā ane nhym me arÿm aben djô'ā arēnho mō:n arēnho mōr tāmtā arÿm 'ÿr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam 'ÿr o bōx nhym me arÿm abenmā Jeju kà ngrānhkum-rēx. Metīndjwÿnh kukwakam ujarēnh djwÿnh kute me bakukāmāremā 'ā ujarēnh kôt ne me arÿm abenmā Jeju kà ngrānhkumrēx.

³⁶ Ne kam arÿm nhÿ, nêje rīto nhÿ.

³⁷ Ne kam 'ā pi'òk no'òk ne. Pi'òkkam ne memā kum,

—Jeju ne ja. Mebê idjaer nhō bēnjad-jwÿr rax ne ja, ane. Me kunī kute omūnh kadjy ne me Jeju nhimòkri kunhō. Me kute we Jeju jaxwe 'ō pānh pīte'y'ā jētja pumūnh ne kute mar kadjy ne me pi'òk no'òk ne imòkri kunhō. ³⁸ Ne kam ar àkinhī amānhkrutja Jeju nhikjē'ā pīte'y'ā ar kunhō. Nhym arÿm ar arij. Jeju òkred-jākôt wajēt nhym aktā ar axweja ijēn wajēt. ³⁹ Nhym me 'ānh mōrja nokā nhàn kum kabēn punu:re ne kum,

⁴⁰ —Be, ga: ne ga we aje Metīndjwÿnh nhō kikreti ngrānh ne aje akubyn ipēxmā. Nhym aje ipēxo adjām'ā akati amānhkrut ne ikjêkēt ga we aje ipēx parmā. Goja jakam amiptā. Goja abē Metīndjwÿnh Kra jabej pīte'y kurūm rwÿ, ane.

⁴¹ Nhym kam me rūnh arīk 'ā bēno ajkē. Me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadwÿrmē Mōjdjē kukrādjà mar djwÿnhmē mebēngētmē ne me arīk 'ā bēno ajkēn abenmā kum,

⁴² —Amūbit ne me utā. Ne kam te kute amipytār prāmje. Goja gē mrāmri mebē idjaer nhō bēnjadwÿr raxkumrēx jabej on pīte'y kurūm rwÿ. Gē goja rwÿ gwaj goja rwÿkkôt omūn arÿm tu amim markumrēx. ⁴³ Tām wā ne we Metīndjwÿnh kanārām ar ba. Gē Metīndjwÿnh mrāmri kum kīnh jabej on utā. Tām wā ne 'ēx ne memā kum, “Ibē Metīndjwÿnh Kra”, anhÿr ar o ba. Nām me ā abenmā ane. ⁴⁴ Nhym ar àkinhī aktā pīte'y'ā jēt-jadwÿ kum àkjēro wajēt.

Tyk kadjy ne ja.

Mak 15.33; Ruk 23.44; Dju r 19.28

⁴⁵ Nhym arÿm kàjkwa nhipòkri myt nhÿ. Nhym kam tu akamāt kō tyk ne. Pyka kunīkôt ne me'ā akamāt kō tyk ne. Nām me'ā akamāt kō tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhym 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne. Arÿm ajte myt kato. ⁴⁶ Myt kato nhym Jeju mebē idjaer kabēnkam kàj bê kabēn ne Bām mā kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nām ren me bakabēn kam kum,

—Inhō Metīndjwÿ:nh, Inhō Metīndjwÿ:nh, mÿkam ne ga arÿm ikanga? ane.

⁴⁷ Nhym parbē me ku'ēja kabēn man arīk abenmā kum, “Ē, me'ōwā ne Erijmā kabēn”, ane.

⁴⁸ Nhym kam me'ō prôt ne ngōnh puror pōnh djā jakrita byn pidjō kangō kadjāmā adjā. Nhym kam kangō ipu nhym pī nhidjamā adjān kām mā kum kungā, kute kaōr kadjy. ⁴⁹ Nhym me'ō ar kum,

—Adjÿm, gē goja me bakukāmārebē Erij 'ÿr bōx ne goja utā, ane.

⁵⁰ Nhym kam Jeju kàj bê ajte kabēn ne arÿm ty.

⁵¹ Be, nhym arÿm Metīndjwÿnh nhō kikreti kadjwÿnhbē kubêkātija ta amikadjō. Nām nhōr djā'ānh amikrax ne e y: ne kraxmā amimē. Nhym pyka arÿm amingrēk ne. Nhym apÿnh

kên amikokij. ⁵²Nhym apýnh pyka krâ amijâ kurê. Nhym me tyk krâptî, Metîndjwýnh nhô me ja krâptî, arým î tâ akubyn tîn ne kato ⁵³ne arým Jeju akubyn tîn nhijukri Djeruxarêmâ mô, krîrax tâmmâ ne me kute Metîndjwýnh nhô krîrax mestire jarênh ja, kumâ ne me môn me krâptimâ amijo amirît.

⁵⁴Pyka amingrêk nhym mýjja kwý ã amijo ane. Nhym krâkamngôn krâptî: kubê 100 nhô bënjadjwýrmê ro'ã Jeju nêje rîto ku'êja arým omü. Mýjja pumün arým tîn prä:m ne abenmâ kum,

—Be, mrâMRI ne me'ô jabê Metîndjwýnh Krakumrêx, ane.

⁵⁵Nhym me niredjwý krâptî amybým omünho dja. Amrêbê Jeju pykabê Garrêjakam ar bari ne me nire ja mã kôt ban o djuw mexo ba. Ne Jeju ajbir krîraxbê Djeruxarê'ýr têmkam kôt ajte môn bôx. ⁵⁶Me nire ja nhikô'ã ne Marij Madarena dja. Nhym Marij 'ôdjwý dja. Kurüm ne Xijagumê Jôdje ar apôx. Nhym Djebedêu kute kum ar adjwýrja nâdjwý dja.

Arým adjâr kadjy ne ja.

Mak 15.42; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁵⁷Nâm Jeju ty nhym kam amykry mex ne. Nhym Jôdje arým bôx. Krîraxbê Armatêkam ne Jôdje abatânh djâ. Ô nêkrêx rax. Adjwýnhdjwý ne arým Jeju kôt ba. ⁵⁸Nâm Piratu'ýr tên bôx ne Jeju nhî'ã kuma. Nhym Piratu memâ kum, “Aje, me kum angã”, ane. ⁵⁹Nhym kam Jôdje kadjy kubêkà mexbê rinhu byn 'ýr o tê. 'Ýr o tên arým píte'y kurüm o ruw. Ne kam arým kubêkào kupu. ⁶⁰⁻⁶¹Nhym wânh ta ô me tyk nhô kênkreja. Ta kabên kôt ne me ajbir kênkre kakruw. Nhym arým Jeju o môn kam adjâro dja. Ne adjâr pan kam kênpoti jabatânhja ajkwa krekre'ã kudjan kam arým mã tê. Nhym Marij Madarenamê Marij 'ôdjwýmê ar kênkre kônho omünho nhý.

Kênkre nêje ku'ê djwýnh'ã ujarênh.

⁶²Pi'ôk rârâr nêje akatikam ne me adjâ. Akati jakam ne me me tyk djâ kêt djâ nhô akati bôx kêttri aminhó mýjja kupênho kumex. Nhym kam arým pi'ôk rârâr bôx. Me tyk djâ kêt djâ nhô akati bôx. Nâm te pi'ôk rârâr nhym me rúnh akati mar kêt ne tu Piratu'ýr tê. Me kadjy Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebê pardjêu Piratu'ýr tên 'ýr bôx ne Jeju'ã kum,

⁶³—Bënjadjwýr, me'ô 'êxnhîja tîn ne ar bari ne memâ kum, “Dja ba ty nhym ijâ akatin akatin akati ba kam akubyn itîn”, ane. Tãm ne bar ma:ro iba. ⁶⁴Kam bar amã arê. Godja kôt ba djwýnh ar akamâtkam kênkre 'ýr bôx ne arým io akîn mã o mô. Ne kam arîk memâ 'êx ne memâ kum, “Arým ne akubyn tîn ne”, anhýro ba. Jeju ta ne amrêbê me noo biknoro ba. Dja ar ijukri akubyn tîn jarê nhym me abenmâ arên arým abennoo biknor me:x ne. Me 'êx kêt kadjy dja ga anhó krâkamngôn janon memâ kum, “Me 'ýr môn kênkre kuri dja”, ane nhym ar te kute io âkînhmâ. Gê 'ã akati amânhkrut ne ikjêkêt apêxkambit me ajte ate krâ ba. Nâm me rúnh ã Piratumã ane.

⁶⁵Nhym memâ kum,

—Gêtô. 'Ýr krâkamngôn kwýo mô gê me kênkre nêje djan rît tỳ:xo dja, ane. ⁶⁶Nhym kam me arým kênkre'ýr meo môn meo bôx. Ne kam arým kênkre'ã kênpotio yn kam kre nêje krâkamngôn pumjuw nhym me arým nêje djan rît tỳ:xo dja.

Akubyn tîn kadjy ne ja.

Mak 16.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

28 Nhym me tyk djâ kêt djâ nhô akati arým apêx nhym arým pi'ôk kamrêkkam akati tê. Nhym kam Marij Madarenamê Marij 'ôdjwý ar arým kute kênkre pumünhmâ 'ýr tê.

²Ûr tē: nhyṁ arÿm pyka amingrêk tÿ:x ne. Bēnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrānh djwÿnh 'õ ne kàjkwa kurūm ruw nhyṁ kam pyka amingrêk tÿ:x ne. Nhyṁ kadjy mrānh djwÿnh arÿm kēnkre'ÿr tēn 'ÿr bōx. Bōx ne arÿm ajkwa krekre'ā jāṁ kēnpoti dja. Jām kudjan arÿm 'ā nhÿ. ³Nām nokre jadjê:nh kute mrāmri ne na jadjēnhkam pōk tÿxja pyrāk. Nhyṁ ò kubêkāja jaka: kute mrāmri ne kakūm arngrokam akaja pyrāk. ⁴Nhyṁ kre nēje ku'ê djwÿnhja arÿm omū. Omūn arÿm umaje tertē:t ne arÿm rôrōk ne. Ne kam arÿm wānh kute me tyk pyrāk ne ikwā.

⁵Nhyṁ ar nire kēnkre'ÿr tēn bōx nhyṁ kadjy mrānh djwÿnhja arkum,

—Kwārik wānh ar atīn prām kêt. Jeju ne gar abej. Arÿm ne ba ar ama. Me kute pīte'y'ā nhōr ne bīnja ne gar abej tē.

⁶Jakam ne arÿm nōr kêt. Nām akubyn tīn ne kato, kute ar amā arēnh kôt. Amrē ar tēn nōr djā kaprÿja pumū. ⁷Dja gar omūn kam amikrà kêt ne tēn kôt ba djwÿnhmā arē. Dja gar arkum, “Arÿm ne akubyn tīn ne ar akukām pykabê Garrêja'ÿr tēmmā. Dja gar kam tēn arÿm omū” ane. Dja gar ā arkum ane. Ba ne ba arÿm ar amā arē gar arÿm ama. Nām ā kadjy mrānh djwÿnh arkum ane.

⁸Nhyṁ ar nire kabēn man arÿm amikrà kêt ne mā kēnkre kurūm prōt ne. Tīn prāmmē kīnhmē akān prōt ne. ⁹Ar kute kôt ba djwÿnh arkum arēnhmā prōt ne. Prō:t nhyṁ ar aērbê Jeju ar kajpan arkum, “Àpnhire ar”, ane. Nhyṁ ar arÿm 'ÿr bōx ne paro tÿm ne kum rax jarēnho nō. ¹⁰Nhyṁ Jeju arkum,

—Kwārik wānh ar atīn prām kêt. Tēn ikamy arkum ikabēn jarēn arkum, “Ar Garrêja'ÿr mō. Dja gar kam bōx ne arÿm omū”, ane. Dja gar ā arkum ane. Nām ā Jeju arkum ane. Nhyṁ ar nire arÿm ar'ÿr mō.

Kēnkre nēje ku'ê djwÿnh 'ā ujarēnh.

¹¹Ar'ÿr mō nhyṁ wānh kre nēje ku'ê djwÿnh kwÿja arÿm kāj mā djan amū krīraxmā mōn bōx. Bōx ne arÿm me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmā prīne amijarēn arkum,

—E kum, pyka ne amingrêk nhyṁ kadjy mrānh djwÿnh arÿm ruw ne kēnkre'ÿr tē. 'ÿr tēn arÿm ajkwa krekre'ā jāṁ kēnpoti djan 'ā nhÿ. Nokre adjê:nh ne nhÿ. Bar omūn itīn prā:m, ane. ¹²Nhyṁ ar arÿm kuman mebēngt'ÿr tēn 'ÿr bōx ne mekmē akuprō. Ne kam arÿm o aben ma. O aben mar pan kam arÿm krākamngōnh'ÿr bōx ne arkum,

¹³—Kwārik wānh memā wā jarēnh kêt. Dja gar memā ajêx ne memā kum, “Akamātkam ar inhōt tykkam arÿm kôt ba djwÿnh ar bōx. Bōx ne arÿm Jejuo akīn mā nhī'ām o mō”, ane. Dja gar ā memā ajêxo ane bar pānh arÿm ar amā pi'òk kaprī kumex ngā. ¹⁴Nhyṁ godja me kātām arÿm ar anhō bēnjadjwÿr Piratumā ar ajarēnh jabej ne kum, “Nām anhō krākamngōnh kre nēje rīt'ā ngōr nhyṁ kôt ba djwÿnh ar arÿm Jejuo akī”, anhÿr jabej. Nhyṁ ar akam ngyrk jabej. Ar ba dja bar arÿm ar anēje kum ikabēn ne ar apytā. Mī, pi'òk kaprī. Dja gar ā memā ajêxo ane. Nām ā me rūnh krākamngōnh arkum ane. ¹⁵Nhyṁ kam ar arÿm amim pi'òk kaprī jamÿn ā memā 'êxo bao ane. Ar kute arkum 'ā karō kôt ā memā 'êxo bao ane. Nhyṁ kam mebê idjaer arÿm arēnho kumex ne arēnho ipòk ne. Ne akati jakam kute we ar kute Jejuo àkīnhja jarēnh rā'ā ne.

Ar àpēnh djā'ā arkum karō.

Mak 16.14; Ruk 24.46;

Dju r 20.19; Kar 1.6

¹⁶Nhyṁ kam kôt ba djwÿnh Ar kubê 11ja amū pykabê Garrêja'ÿr mōn bōx. Jeju kute arkum krānh jarēnhja'ÿr ne ar

bôx. ¹⁷ Ne kam arÿm Jeju pumûn parbê kônkrâo nhÿn kum rax jarên kum,

—Mrâmri ne ga arÿm akubyn atîn ne, ane. Nhÿm be, ar kwÿ ne ar abenmã kum,

—Djãm mrâmri Jejukurêx ne dja? Djãm mrâmri akubyn tîn ne? Kon ne, ane. ¹⁸ Nhÿm Jeju arÿm ar'ÿr bôx ne arkum,

—Kàjkwamê pykamê kam mÿjja kunĩ ne ba ije o iba kadjy arÿm ibênjadjwÿr rax. ¹⁹ Kam dja gar môn me kunĩmã arê. Apÿnh me ba djã kunĩkôt memã arê gê me ikabên man kôt ar amijo ba. Dja me ikabên man kôt ar amijo ba gar

Metîndjwÿnhmã ngômã me angij. Dja gar memã kum, “Arÿm ne ga tu amim Bãm markumrêx ne ajte tu amim Kra markumrêx ne ajte tu amim Metîndjwÿnh Karô markumrêx. Ba kam arÿm ar kukwakam ngômã ajadjã”, ane. Dja gar ã memã anen arÿm ngômã me angij. ²⁰ Ije ar amã katât ar amijo aba'ã karôkam ikabên kunĩja memã arê gê me ikabên kunĩ man kôt ar amijo ba. Dja ba kam akati kunĩkôt ar amê amijo ikajkep rã'ã: rã'ã ne nhÿm pykakam me kute aminhinomã amimênh djã nhô akati arÿm bôx. Nãm ã Jeju arkum ane. Tãm ne ja.

Makô memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

Makôdjwÿ ne prïne Jeju'a ajarê. Arÿm abatãnh ne kute memã amijo amirít'ã pi'ók ja nhípêxmo krax ne 'ã ujarênh tén tyk ne akubyn tïn ne àbir djãmã kumê. Nãm Paurmê Pedru arkôt mrã. NhyM Pedrudjwÿ Makôo ôbikwa nhyM ô'ã prïne gwaj bamã Jeju'ã pi'ók no'ók ne.

Djuão kute Jeju kutêp me akre'ã ujarênh kadjy ne ja.

Mat 3.1-12; Ruk 3.1-18; Dju r 1.19-28

1 Ba ibê Makô ne ba pi'ókkam me amã ikabên jarê. Me ujarênh ny kraxkôt ne ba me amã arê. Jeju. Kubê ne Metïndjwÿnh Kra. Metïndjwÿnh arÿm 'ã Bênjadjwÿrbê kumkati mē. Jejubê Bênjadjwÿrbê kumkatikôt ne me kum Kritu jarê. ²Idjaij ne amrêbê Metïndjwÿnh kukwakam kabên. Kabênkam ne Metïndjwÿnh Kramã kum,

“Ota ba akukãm ajã ujarênh djwÿnh'ô jano kute akutêp me akre nhyM me kute mar ne adjwÿnhhrãm axwemã iren katàt kute amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bēnjadjwÿr rûnh kutêp katàt pry jadjwÿrja pyrãk”, ane.

³Ne ajte me bakukãmãremã kum, “Me'ô dja kapôt kukritkam memã kabên ne. Kàj bê dja me akren memã kum, ‘Me apa. Ê, on Bēnjadjwÿr djwÿnh kutêp wãnh ajaxwemã anhiren katàt amijo aba.

Kute mrãmri ne me kute bēnjadjwÿr rûnh kutêp pry mex ne kute kum katàt pry jadjwÿrja pyrãk’, ane.

Dja ã me'ô Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã memã ane.”

Nãm ã Idjaij me bakukãmãremã ane nhyM me arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. NhyM kam me aben djô'ã arênhô mô:n arênhô môr tãmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrãm 'ÿr o

bôx nhyM Djuão arÿm kato. Me bakam-ingrãnyrekam katon arÿm abatãnh ne. Abatãnh ne arÿm ã Kritu kukãm memã ujarênh ar bao ane. Metïndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh kôt arÿm katon ã wÿnhhrãm ar me akreo bao ane.

⁴Nãm kapôt kukritmã kato. Katon arÿm ngômã me angjênh ar o ban ar me akreo ba. Nãm memã kum,

—Me ga ne ga me ajaxweo aba tûm. On me amikam akapÿren wãnh ajaxwemã anhiren Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Dja ga me ane nhyM Metïndjwÿnh arÿm me ajaxwe maro aknon arÿm ngryk kêt. Ba kam arÿm Metïndjwÿnhmã ngômã me ajangij. Nãm ã memã anhÿr ar o ba.

⁵NhyM kam pykabê Djudêjakam me jamê krîraxbê Djeruxarêkam me jamê aben totokmã Djuão'ÿr ban bôxo dja. Bôx ne tu me ipôkri amijaxwe kôt amijarên kum,

—Be mrãmri, ba ijaxwe: ar iba. Arÿm imã kïnh kêt ne wãnh kum inhire, ane.

NhyM Djuão arÿm ngô raxbê Djodãokam Metïndjwÿnhmã ngômã me kuní jangij.

⁶Be, Djuão ne mry jabatãnhbê kameru kî nhípêxo kubêkã jangij ne mry kào amikrax pren mÿjja kute krytkanhê pyrãk kun menh kangôo ikô.

⁷Nãm kàj bê memã Jeju'ã ajarên memã kum,

—Itotokbê ne me'ô bôxmã. Me'ô tãm ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nã bãm te irax ne 'ÿr ibikamênh prãmje. Nã bãm te irax ne 'ã inihôbn ije kum parkà 'ãpre bônh ne o itêm prãmje. Be, ãm irax ba ren arÿm kum apê. NhyM be kati. ãm ingrire. Nãm raxo ijakrenh mex ne. Tãmja ne arÿm bôx 'ÿr. ⁸Ba ne ba ngômãbit me ajangij. Djãm tãmwã kute ngômã me ajangjênhmã? Kati. Tãm dja bôx ne kam me awÿr Metïndjwÿnh Karô jano. Nãm ã Djuão memã ane.

**Kute ngômã Jeju jadjar'ã
ujarênh kadjy ne ja.**

Mat 3.13-17; Ruk 3.21-22

⁹Nhym kam pykabê Garrêjakam krîraxbê Nadjare. Kurûm arÿm Jeju tẽ. Tẽ:n kam arÿm Djuão'ÿr bõx. Nhym kam arÿm ngô raxbê Djodãokam ngômã Jeju jadja, Metîndjwÿnhmã adjã. ¹⁰Nhym arÿm ngô kurûm kator tẽ nhym aêrbê kâjkwa abenbê ajkij nhym arÿm omû. Nhym Metîndjwÿnh Karô kute tut pyrâk 'ã ruw. Me kute omûnh kadjy ne amijo tut pyrâk ne 'ã ruw. ¹¹Nhym arÿm kâjkwa kurûm Metîndjwÿnh Jejumã kabên ne kum,

—Mrâmri abê ikrakumrêx. Imã ajabê:kumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane.

**Xatanaj kute axwe'ã kum
âpnênh kadjy ne ja.**

Mat 4.1-11; Ruk 4.1-13

¹²Ne kam adjynkêt ne Metîndjwÿnh Karô kabêno amû Jeju kujaten kapôt kukritmã o môn o bõx ne ipôkri o ba. ¹³Nhym kapôt kukritkam rop môr djâkam ar ba. Nhym kam me axwe nhô bënjadjwÿrbê Xatanaj te kute axwe'ã Jeju mênhmã kum âpnênh dja nhym 'ã akatibê 40 apêx. Nhym kam kadjy mrânh djwÿnh arÿm Jeju'ÿr bõx ne o djuw mex.

Jeju kute amikôt ar 'wÿr kadjy ne ja.

Mat 4.12-22; Ruk 5.1-11

¹⁴Nhym kam Jeju arÿm tẽ. Tẽ:n pykabê Garrêjakam bõx. Me arÿm kute Djuãoo tÿm ne kubê ijêkam ne Jeju kam bõx. Bõx ne kâj bê memã ujarênh ny jarênh ba. ¹⁵Nãm memã kum,

—Be, Metîndjwÿnh kute amrêbê me bakukãmãremã arênh kôt arÿm ô akati bõx 'ÿr. Kute amim me utâr ne ar meo ba 'ÿr. Me on amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr

amijo akêx ne tu amim ujarênh ny markumrêx, ane.

¹⁶Ne kam Garrêjakam imôti mÿrbê tẽ. Nhym Ximãomê Ângre ar axikôt katorja ngônhkam ar kryre rênho ba. Ar kubê tep pynênh djwÿnh tûm. ¹⁷Ar kryre rênho ar o ba nhym Jeju arkum kabên ne arkum,

—Amrê ar mã ikôt ajkamê ba ar amã ar adjâpênh djã ny jarê gar ar o aba. Dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba. Kute mrâmri ne gar aje tep pynênh abaja pyrâk dja gar mã ikôt me kamênh ar o aba, ane.

¹⁸Nhym ar arÿm amikôt kryre mên mã Jeju kôt ajkamê.

¹⁹Nhym ajbir tẽ nhym Xijagumê Djuão ar axikôt apôxja kâkam amim kryreo mexo nhÿ nhym arÿm ar omû. Djebedêu ne ar adjuw. ²⁰Nãm ar omû nhym adjynkêt nhym amikôt ar ku'uw. Nhym Bãm Djebedêumê ô âpênhmê ar kâkam nhÿ. Nhym Xijagu ar arÿm wãnh ar wãmã iren mã Jejukôt ajkamê.

Jeju kute me krâptio mex.

Ruk 4.31-37

²¹Jejumê ar mô:n arÿm krîraxbê Kapanakam bõx. Nhym kam ar'ã pi'ók rârâr. Ar'ã me tyk djã kêt djã nhô akati nhym kam ar mebê idjaer bikprônho djãmã wadjã. Nhym kam arÿm memã 'ã ujarênh dja. ²²Nhym me Jejukam no tyn kumex ne kam abenmã kum,

—Tô mÿj kabên ny got ja? Nãm prîne kute amimarkôt katã:t memã amikukràdjã jarênhkumrêx. Nãm ã me bënjadjwÿr rûnh kwÿ kabên mex anen ar prîne kabêno meo atomo ba, ane. Djã nãm ã Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh memã arênh ane? Kati. Nãm me ari no prôt ne ari kukràdjã jarênh'ã umju:w ne kute arênh katãt kêtumrêx.

²³Jeju memã 'ã ujarênh dja nhym me'ôja me bikprônho djâkam nhÿ. Me karô punu ne me'ôjao ba tûm. Nãm nhÿ

nhym me karô punu kute o baja kâj bê
Jejumã kabên ne kum,

²⁴—Krîraxbê Nadjarekam Jeju, mÿj
ne ga aje me ijomã? Tô djãm aje me
ijo abiknormã? Ba me ije apumûnh
tûm. Metîndjwÿnh mexo ne ga amex. Ô
kâjkwa kurûm ne ga ruwn ar aba, ane.

²⁵Nhym kam Jeju kum bën tÿx ne
kum,

—Anhikrên me'ôja kurûm akato, ane.

²⁶Nhym arÿm me karô punu me'ôja
bî nhym tyko nô. Nãm kubîn amran
arÿm kum iren katon mã tẽ. Nhym arÿm
mex ne. ²⁷Nhym arÿm me kunî te kute
marmã kam no tyn kumex ne te ari aben
kukij ne abenmã kum,

—Mÿj ne kute? Djãm me kukràdjà ny
'ô ne wã? Nãm kute amimar kôt tu me
karô punumã kabên nhym arÿm kum
uman kabên kôt mã tẽ, ane.

²⁸Nhym kam me pykabê Garrêja
kunîkôt abenmã Jeju jarênho ipôk ne.

²⁹Nhym kam Jejumê Xijagumê Djuão
ar mebê idjaer bikprôn h djã kurûm kato.
Ne kam ar Ximãomê Ângre ar ûrkwãmã
môn bôx. ³⁰Nhym Ximão djupânhdjwÿ
kanên nô. Ar wadjã nhym ar Jejumã
kum,

—Ximão djupânhdjwÿ kanê kubî
nhym nô, ane.

³¹Nhym arÿm 'ÿr tẽn 'ÿr bôx ne ikra
'amÿn kâjmã ÿr. Nhym ar aerbê kanê
kum ire nhym arÿm kâjmã dja. Kâjmã
djan kam arÿm aro djuw mexo ba.

³²Nhym arÿm ar'ã myt wadjã. Nhym
me kanêmê me punumê me karô punu
kute meo ba tûmjã nhym me aben to-
tokmã Jeju'ÿr me ja kunîo bôx. ³³Nãm
krîraxja tãmkam me kunî 'ã akuprô,
ûrkwã jajkwa krekre'ã akuprô. ³⁴Nhym
kam apÿnh me kanê djàri kute me parja
Jeju arÿm me ja krãptîo mex. Ne me karô
punu krãptî kute ar meo baja arÿm ano
nhym arÿm memã ire. Nhym kute anoro
ãmri mã me karô punumã kum, “An-
hikrê”, ane. Mÿkam? Bir, me karô kute

Jeju pumûnh tûmkam ã kum anhÿro ba.
Nhym kam ar'ã akamât nhym ar arÿm
ngôr.

Arwãmã katorn Metîndjwÿnhmã kabên.

Ruk 4.42-44

³⁵Ôto nô: nhym kam, Jeju ôkrên'ân h
kâr pydjikam krã katon amû arwãmã
kato. Ne tẽn arÿm Metîndjwÿnhmã
kabêno nhÿ. ³⁶Nhym kam Ximão ar abej
mô. ³⁷Abej môn kam arÿm kum katon
kam kum,

—E kum, me kunî ne me ajabej ar ba,
ane.

³⁸Nhym arkum,

—Gwaj on amû bu'ã krî kwÿkamdjwÿ
tẽ ba me kamdjwÿ kâj bê memã arê. Me
wãdjwÿ kadjy ne ba ikato, ane.

³⁹Ne kam Garrêjakam pyka kunîkôt
kâj bê memã arênho ba. Apÿnh mebê
idjaer bikprôn h djãkam memã arênho
ba. Ne me karô punu kute ar meo baja
janoro ba nhym arÿm memã iren mã
mrã.

Kute me'ô ï kajêkam têjao mex.

Mat 8.1-4; Ruk 5.12-16

⁴⁰Nhym kam me'ô ï kajêkam têja 'ÿr
bôx ne parbê kônkrão nhÿn kum rax
jarên kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga aje inhî ka-
jêkam itêkôt ipumûnh ne aje mar. Aje
ijo mex prãm jabej ba ren arÿm imex ne,
ane. ⁴¹Nhym arÿm kum kaprîn 'ÿr ikran
kupên kum,

—Ije ajo mex prãm. On amex, ane.
⁴²Nhym arÿm 'ã ï kajêkam têja apêx ne
arÿm mex ne. Kute o ãm tãmkam tẽmbê
kà mex ne. ⁴³⁻⁴⁴Nhym kum,

—Kwãrîk wãnh ga memã amijarên h
kêt. Dja ga tu katât mã me kadjy Metînd-
jwÿnh mar djwÿnh'ÿr tẽn kum amibê,
kum amikã bê. Ne kam kum mry ngã
gê akadyj Môj djê kukràdjã kôt Metînd-
jwÿnhmã mry gan kum kungã. Arÿm akã

mexkam dja ga kum mrywā ngā gē me kunī apumū, arým akà mexkôt apumū, ane. ⁴⁵Nām te kum ane nhyṃ arým tu memā amijā ujarēnh ar bamo krax ne kam memā amijā ujarēnho ipók ne. Nhyṃ kam Jeju te irā ipókri krīrax'ōmā àrn ar ba prāmje ne arým arwākambit ar ba. Nām arwākam ar ba nhyṃ me arým bu'ā pyka kunikôt 'yr ban bōxo dja.

Jeju kute me'ō jakryo mex.

Mat 9.1-8; Ruk 5.17-26

2 Nhyṃ kam 'ā akati kwỳ apēx nhyṃ Jeju krīraxbē Kapanakam tēn bōx. Nhyṃ kam me abenmā kum,

—Arým ne ajte ò kikrekam bōx. Arým ne ajte ò kikrekam bōx, ane.

²Nhyṃ kam me itepato 'ā akuprō. Me krāptī: 'ā akuprō nhyṃ arým kikre kre'ā me kàtām abenbē krāptī:. Ne prīne kikre jajkwa krekre pytār mex ne. Nhyṃ arým kàj bē memā Metīndjwýnh kabēn jarēnho dja. ³Nhyṃ ar 'ō amānhkrut ne amānhkrut me'ō jakryja mýn o tēn o bōx. ⁴Ne kam me krāptīkam te: Jeju'yr àrmā. Ne kam kikre nhimök'yr o wabi. Kikre nhimök po'yr ne o wabin arým Jeju nhiby kikre nhimök'ā kuprā ne kôt 'ā jām ngybôr jadjuw ne kôt 'yr o ruw. Akryja ikwā djākam nōr rā'ā nhyṃ ar o ruw ne arým kabem kudji. ⁵Nhyṃ kam Jeju amim,

—Ar ja ne ar tu amim ikamnhīxkum-rēx, ane.

Ne kam me'ō jakrymā kum,

—Akmere, jakam ne ba arým ajaxwee kunī maro aknon akam ingyk kêt ne, ane. Djā nām tēmbē me'ō jakryo mex got? Kati, nām amidjēje nēn kum jabit jarē nhyṃ ēje nō. Jeju ta ne axweo akno.

⁶Nhyṃ wānh Môjdjē kukrādja mar djwýnh kwỳ nhýn arým amim,

⁷—E kum be me'ō ja ne ajmān Metīndjwýnh japryō djan amijo Metīndjwýnho dja. Metīndjwýnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyk kêt, ane.

⁸Nām me ā òkre kadjwýnhbē anhýro kumex nhyṃ arým tu kuman memā kum,

—Mýkam ne ga me anhōkre kadjwýnhbē ijo kajgon ijaarpyō akumex? ane. ⁹Ē, ba me amā mýjja amānhkrut jarē. Mýj ne amirīt? Ba ren me'ō jakryjamā kum, “Ba arým ajaxwee maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Nār kon, “On kàjmā djan anhiqwā djā mýn o tē”, ane. Mýj ne ren amirīt, nēn? Nā bām ren kum, “Ba arým ajaxwee maro aknon akam ingyk kêt”, ane nhyṃ amirīt kêtikumrēx ne. Tāmbit ne amirīt kêt. Nhyṃ be, kàjmā me ku'ē, ije ren me'ōmā kum, “Kàjmā djan tē”, ane nhyṃ ren amirīt. Tāmbit ne amirītkumrēx. ¹⁰Dja ba kum, “Kàjmā djan anhiqwā djā mýn o tē”, anen arým o mex gar arým omūn arým amim, “Be ga, Jeju kute me'ō jakryo mexja pumū. Be, djām kute me axweo biknor kêt got? Mrāmri ne Metīndjwýnh arým amijo ī ne pyka jakam amikabēn kôt ari me axweo biknoro ba”, ane. Me aje amim ja jarēnh kadjy dja ba me'ō jakryjao mex. Nām ā Môjdjē kukrādja mar djwýnhmā anen arým tu me'ō jakryja'yr akēx ne kum,

¹¹—Amā ne ba ikabēn ne. On kàjmā djan anhiqwā djā mýn anhūrkwāmā o tē, ane. ¹²Nhyṃ kam me aērbē me ipókri kàjmā dja nhyṃ me kunī arým omū. Nām kàjmā djan ikwā djā mýn mā o katon o tē. Nhyṃ me krāptī kam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Mýj me'ō got mýjja mex ja'ō pumū. Arkati, anen amim,

—Ē, arým ne djām mrāmri o mex nhyṃ mrānh mexja pumū. Mrāmri ne kabēnkumrēx. Djām kute me axweo biknor kêt got? Mrāmri kute me axweo biknorkumrēx. Ga, kute kam me'ō mex nhyṃ mrānh mexkumrēxja pumū. Metīndjwýnh mexkumrēx, ane. Mrāmri ne Jeju kute me axweo biknorkumrēx. Me kute ja mar kadjy ne Jeju arým me'ō jakryo mex. Tām ne ja.

Kute amikôt Rewi kamênh.*Mat 9.9-13; Ruk 5.27-32*

¹³Nhym kam Jeju arÿm katon ajte imôti mÿrbê tē. Nhym kam me itepato 'ā akuprô nhym arÿm memā 'ā ujarênhô dja. ¹⁴Ne kam amû tē. Tē: nhym kam Rewi, Aupêu kute irja nhÿ. Kubê ne Matêu. Bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprîo atom djwÿnh arÿm omû. Ne kam 'ÿr tēn kum,

—Amrê on mā ikôt ajkamê, ane.

Nām kum ane nhym amim kuman arÿm kâjmā dja. Kâjmā djan arÿm mā kôt ajkamê. ¹⁵Nhym kam Jeju Rewi nhô kikrekam ô kwÿ krêno nhÿ. Nhym bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprîo atom djwÿnh krâpti Jejumê ro'ā nhÿ. Nhym we me axwedjwÿ ikô'ā nhÿ. Me krâpti ne me nhÿ. Be, me ja krâpti ne me arÿm amim Jeju man kôt ba. Nhym kôt ba djwÿnh tûmdjwÿ Jejumê ro'ā nhÿ. ¹⁶Nhym mebê pardjêukôt Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh arÿm me omû. Pi'ôk kaprîo atom djwÿnhmê me we axwe ar Jejumê ro'ā ô kwÿ krêno nhÿ nhym me arÿm me omû. Ne kam arÿm kôt ba djwÿnhmā kum,

—Be, gar bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ôk kaprîo atom djwÿnhmê me axwe ar omû. Je tō, djām me wā axwe ngri got ne Jeju me ro'ā ô kwÿ krêno nhÿ? ane.

¹⁷Nhym Jeju arÿm me kabên ma. Me kute,

—Djām me wā axwe ngri got? anhÿrja Jeju kuman memā kum,

—Djām me mex'ÿr ne me kane djwÿnh mrâ? Kati, me kanê'ÿrbit ne me kane djwÿnh mrâ. Badjwÿ ne ba me axwe'ÿr tē. Djām we me amex'ÿr ne ba tē? Kati, me axwe'ÿr ne ba tē. Me tām ne ba amiwÿr me ku'uw. Me amikam kaprîren wānh axwemā irern kute iwÿr amijo akêxmā ne ba amiwÿr me ku'uw. Nām ā Jeju mebê pardjêumā ane.

Me kukràdjâ tûm'ā ujarênh.*Mat 9.14-17; Ruk 5.33-39*

¹⁸Nhym kam Djuâokôt ba djwÿnhja ne ar Metîndjwÿnhmā amijajburo ba. Djuâobê ngômā me angjênh djwÿnhja. Nām ar amijajburo ba. Mebê pardjêu nhô me jadjwÿ ne me amijajburo ba. Nhym kam me Jeju'ÿr mōn 'ÿr bōx ne kukij ne kum,

—Be, Djuâokôt me ba djwÿnhmê mebê pardjêu nhô me jamê ne me amijajburo ba. Je tō, mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar kute amijajbur kêt mex ne ar ba, ane?

¹⁹Nhym Jeju tu amijâ me'ô mjên jarênh amikôt ba djwÿnh ar'ā mjênmê ro'ā ar ar ba jarênh memā kum,

—Ga, me kute abenā prômê mjên rēnhja pumû. Djām mjênmê ro'ā ar ar baja kute amijajbur got? ²⁰Arkati. Mjênmê ro'ā ar ar baja ar kînhkumrêx ne kute amijajbur kêt. Ar ô kwÿ krên rax. Adjÿm, akati amrê mōrjakam dja me Ar kubê mjêno tÿm ne mā o mō. Kam gédja ar kaprîren arÿm Metîndjwÿnhmā amijajburo ba, ane. Mÿj'ā ne me kute Ar kubê mjêno tÿm jarê? Bir, ta amijâ ne arê. Jeju dja me o tÿm ne mā o mō. Kam bit dja kôt ba djwÿnh amijajburo ba.

²¹Be ga, me kute jām amim Jeju kukràdjâ ny mar ne ajte jām amim kukràdjâ tûm marja pumû. Me kute amim amê kukràdjâ maro bakam ne me umar mex kêt. Me kute mrāmri ne kubêkâ ny tûm'ā ir pyrâk. Ne me ajte âm mrāmri ne kute pidjô kangô ny ngôn tûmkam runh pyrâk. 'Ā ne Jeju ajte memā kum,

—Ga, me'ô nhô kubêkâ tûm ne 'ÿrja pumû. Nhym kam arÿm kubêkâ ny, pōnh kêt. Djâ ne tûm'ā kudji? Kati. Mÿkam? Bir, dja me kupô. Nhym kam arÿm pōnhkam nykam ê abenmā wangij. Abenmā wangij nhym arÿm tûmja kadjô.

Nhym kam arÿm 'yr nyja kute 'yr tÿmja jakrenh mex ne.

²² Ga, me'ô nhô mrykào ngôn. Me bakukâmâre ne me mrykào ngôn. Mrykào ngôn arÿm tÿm ne ngràja pumÿ. Djâ ne kam uba kangô ny ru? Kati. Mÿkam? Bir, âm 'âtÿmkam arÿm uba kangô kadjàn ajmrô nhym ngôn arÿm igot tèn arÿm ajkatôr. Nhym arÿm kangô ajkapî nhym ngôn arÿm punu ne. Be, kam mex rãã kadjy mrykào ngôn ny, kà rerekrekambit me kute kangô ny runh prâm. Nhym kam amê mex rãã. Nãm ã Jeju memã ane. Gêdja me amim kukràdjâ nybit maro ban arÿm umar mexkumrêx. Nhym be, gêdja me amim me kukràdjâ tÿmdjwÿ mar prâm ne arÿm umar mex kêtumrêx. 'Ã ne Jeju memã ajarê.

Pi'ôk rârâr mÿr jabej me kum kabên.

Mat 12.1-8; Ruk 6.1-5

²³ Ne kam pi'ôk rârârkam pur katikôt tē. Nhym kôt ba djwÿnh arkôt mô. Kôt môn arÿm kum prâm ne mörkôt bãy-gogo 'y nhikên mrânkhôt ngân ne amijawkamã rênho mô. ²⁴ Nhym kam mebê pardjêu ar omÿn kum,

—Je tô mÿj ne akôt ba djwÿnh ar arÿm nê? Pi'ôk rârârkam ne me tyk djâ kêt djâ. Me kute pi'ôk rârâr jakam mÿjja jao anhÿr kêt. Me tÿmre ne me ta kukràdjâkôt mã me babê uma. Me kute pi'ôk rârârkam mÿjja kupên kêt. Kam ne me tyk djâ kêt djâbit. Mÿkam ne akôt ba djwÿnh ar ã anhÿro ba? ane. ²⁵ Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djâm me aje Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôkjadjwÿ pumÿnh kêt? Djâm me aje me bakukâmârebê Dawi'ã ujarênha pumÿnh kêt? Ê, Dawi arkum prã:m. ²⁶ Kum prâm ne arÿm Metîndjwÿnh nhürkwãmã wadjâ. Amrêbê: me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax ne kubê Abijta. Metîndjwÿnh nhürkwäkam ne

me bakukâmâremã nhÿ. Nhym Dawi ar Metîndjwÿnh nhürkwãmã wadjân djwÿ byn kukrên kam kôt ar tēm jamâdjwÿ kungã nhym ar arÿm kukrê. Djwÿ me kute Metîndjwÿnhmã örja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metîndjwÿnh nhô djwÿ ne me kâtâm kute kur kêtumrêx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhym be, Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarên kêt. Djâm me aje ja mar kêt? Ga, me kute Dawimã axwe jarên kêtja pumÿ. Ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imã ar axwe jarê. Je tô mÿkam? Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

²⁷ Ne kam ajte memã kum,

—Djâm me kute pi'ôk rârâr ajbit maro ba kadjy ne Metîndjwÿnh me ipêx? Kati. Me tÿx djâ kadjy ne Metîndjwÿnh akati ja jarê nhym wajêt. ²⁸ Ba me amã arê ga me ama. Ba ije amijo inhÿ ne me awÿr ir-wÿk ne ba inhô pi'ôk rârâr djwÿnh. Kam gêdja ba memã, “Kwârik wân ga me kam mÿjja kupên kêt nâr kon, dja ga me jakam apên nâr kam mÿjja kupên kêt ne arek akrî”, ane. Tãm ne ja. Nãm ã Jeju memã ane.

3 Nhym kam ajte ar'ã pi'ôk rârâr nhym kam ar me bikprôn djâ'ÿr bôx ne wadjâ. Nhym me'ô nhikra nhikjê jarôxja me ikô'ã nhÿ. ² Nhym kam me kam krîja amim,

—Adjÿm, dja te me tyk djâ kêt djâ nhô akati nhym arÿm me'ôjao mex, ane.

Ne kam Jeju kam no tyn kumex. Kute me'ôjao mex jabej rito kumex. Adjÿm. Dja me'ôo mex nhym me arÿm 'ã axwe nhôn memã kum,

—Tãmwã ne kum me bakukràdjâ kurêkumrêx ne pi'ôk rârârkam meo mexo ba, ane. ³ Nãm me kam no tyn kumex nhym Jeju arÿm me'ô nhikra jarôxjamã kabên ne kum,

—Amrê tèn me ipôkri dja, ane.

⁴ Ne kam me kukij ne memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukâmâre Môjdjê pi'ók rârâr'â memâ karô. Mÿj godja me kam nê? Godja me kam âpênh mex jabej nâr godja me kam âpênh punu jabej. Nâr godja me kam me utâr jabej nâr godja me kam me par jabej. Mÿj godja me pi'ók rârârkam nê? Be, ba dja ba me'ôjao mex. Djâm kôt me aje imâ ijaxwe jarênhmâ? ane. Nâm ane nhyim me arÿm bën kêt mex ne nhÿ.

⁵Nhyim me kute kabên mar prâm kêt kam arÿm mekam kapri:re ne. Ne kam arÿm nokâ nhàn me omü. Ne kam tu me'ô nhikra jarôxmâ kum, “Amrê an-hikra katât”, ane.

Nhyim 'ÿr ikra katât tēm puron arÿm ikra mex ne. Arÿm prīne kum mex ne. ⁶Nhyim mebê pardjêu arÿm ngryk ne mǎ apôx. Ne kam on Erodjikôt me ba djwÿnh'ÿr mōn me'ÿr bōx. Ne kam arÿm Jejuo aben man abenmǎ kum,

—Mÿj godja gwaj baje Jeju bīn kadjy on? ane.

Kute me krāptiō mex.

⁷⁻⁸Nhyim kam Jejumē kôt ba djwÿnh ar me kurūm kato. Katon arÿm imôti'ÿr mō. 'ÿr mōn arÿm 'ÿr bōx. Nhyim me krāpti: apÿnh pyka djāri kurūm arkôt mōn bōx. Garrêja kurūm ne me kwÿ bōx. Nhyim Djudêja kurūm me kwÿ bōx. Nhyim me kwÿ krīraxbê Djeruxarē kurūm bōx. Nhyim me kwÿ Idumêja kurūm bōx. Nhyim me kwÿ ngôbê Djodāo nhikjêbê apÿnh kikre djāri kurūm bōx. Nhyim me kwÿ krīraxbê Xirumē Xidō kurūm mōn bōx. Jeju kute apÿnh mÿjja pumūnh kêt nhipêx djāri ne me arÿm omūn amū memǎ 'ǎ ajarē nhyim me arÿm kuma. Ne kam arÿm itepato arkôt mōn bōx. Me krāpti: bōx. ⁹Nhyim kam Jeju arÿm kôt ba djwÿnh arkum,

—Gar ikuri kà'ô dji. Godja me ijo bikamÿr jabej ba on mebê kākam nhÿ, ane.

¹⁰Bir, kute me krāptiō mexkam ne apÿnh me punu djāri kute kupênh prām. Me krāpti: te kupênh prāmje ari Jeju kôt bikamênho ku'ên ingânho kumex. Kam ne ar kute kuri kà'ô djirmǎ arkum kǎ jarē.

¹¹Nhyim mekôt apÿnh me karô punu kute ar meo ba. Nhyim me Jeju parbê rōrōk. Me karô kute Jeju pumūnhkam ne me mǎ: parbê rōrōk ne mǎ: kǎj bê kum kabên ne kum,

—Ga abê Metīndjwÿnh Kra, ane.

¹²Nhyim kam mǎ me karô punumǎ bën tÿx ne kum,

—Dja ga me ipudju, ane.

Kute ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-4; Ruk 6.12-16

¹³Ne kam arÿm krānh'ǎ wabi. 'ǎ wabin arÿm amikôt ar ku'uw. Kum ar kīnh djāri ar ku'uw nhyim ar arÿm 'ÿr bōx. ¹⁴⁻¹⁵Nhyim kam arÿm amikôt ar umjuw. Ar kubê 12 pumjuw. Dja mǎ amimē aro ba nhyim ar arÿm ÿtāri omūn kabên maro ba. Nhyim kam kute ar anorn kute arkum,

—Dja gar kǎj bê memǎ ijǎ adjujarēnh ar aban kam ikukwakam me punuo mexo aban kam me karô punu janor ne kujaêko aba, anhÿrmǎ. Dja ǎ Jeju Ar kubê 12mǎ ane. Ja kadjy ne amikôt ar umjuw. Nhyim kam me aben djô'ǎ ar'ǎ abenmǎ kum,

—Kute ar anorja, anhÿro ba.

¹⁶⁻¹⁷Be, kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr nhidji jarēnh kadjy ne ja.

Ximāo. Ajbir ne Jeju kum Pedru jarē.

Xijagu. Djebedêu ne Xijagu dji.

Djuāo. Xijagumē ne Djuāo ar axikôt kator. Ajbir ne ar amēmǎ Bōanedu jarē. Na krikrit'ǎ ne ar idji amijakre.

¹⁸Āngre.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ödjawy. Aupêu ne Xijagu ja dji. Tadelu

Ximão 'ödjawy. Idji nhikjêbê ne Xerodji.

¹⁹ Djuda. Idji nhikjêbê ne Ikadji. Ta dja kurê djwÿnhmã Jeju kanga.

Be, Ar kubê 12 nhidji ne ja. Jeju kute amikôt Ar kubê 12 pymjÿr ne kute ar anor ne ja.

**Me kute kum Xatanaj
nhô àpênh jarênh.**

Mat 12.22-32; Ruk 11.14-23, 12.10

²⁰ Nhyam kam Jeju ar môn arÿm kikre 'ômã wadjã. Nhyam kam me krãpti: ajte ar'ã akuprô. Nhyam kam ar te kute ô kwÿ krên mexmã.

²¹ Nhyam Jeju kute meo ôbikwaja arÿm me krãpti: jarênh man abenmã kum, “Bãrãm arÿm ajbã”, ane. Ne kam kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt tẽ.

²² Nhyam Môj djê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ ne me arÿm kríraxbê Djeruxarê kurÿm tèn mekôt bôx. Ne kam arík Jeju'ã memã kum,

—Be, djãm Metĩndjwÿnh kukwakam ne me karô punu kujaêko ba? Kati. Me karô punubê Bedjêbu ne o ba. Me karô punu nhô bēnjadjwÿr kukwakam kute me karô punu janor ne kujaêko ba. Nãm ã Jeju'ã memã ane.

²³ Nhyam kam amiwÿr me ku'uw ne apÿnh kukràdjã djãri'ã memã mÿjja jakren 'ã memã ajarên memã kum,

—Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. ²⁴ Me aben djwÿnh tãm kum aben kurêkam ne kurê djwÿnh arÿm meo apêx. ²⁵ Nâr, ô kikre tãmkam me krĩ godja me ta kum aben kurê jabej nhyam me arÿm aben bê me kungrã. Djãm mrãmri ne ba we Xatanaj kukwakam ô àpênh kujaêko iba? Kati. Djãm Xatanaj kum ô àpênh kurê? Kati. ²⁶ Be, Xatanaj ren kum ô àpênh kurên kujate nhyam ren ô me arÿm aben bê ajmã nhyam ren arÿm bēnjadjwÿr'ã aminhinomã amimẽ.

Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt. Ne ba ren Xatanaj kukwakam ô àpênh kujate nhyam ren Xatana-jdjwÿ kum ô àpênh kurê. Nhyam be, kati. Xatanaj kum ô àpênh kurê prãm kêt.

²⁷ Ga, me'ô tÿx nhürkwãja pumü. Mÿj dja me kute ô nèkrêxo prôt kadjy me'ô tÿx nhürkwãmã àr on? Bir, dja me me'ô tÿx kumrêxo tÿm ne uwpre. Ne kam arÿm ürkwãmã wadjãn kubê nèkrêxo prôt ne, ane. Mÿj'ã ne Jeju me'ô tÿx jarê? Bir, Xatanaj'ã. Dja me Xatanaj kumrêxo tÿm ne uwpre kam arÿm amim ô me ja pytä. Nãm ã Jeju memã ane. ²⁸ Ne kam ajte memã kum,

—Kam ba me amã arẽ ga me ama. Me kute mÿjjao bikên kunikôt ne Metĩndjwÿnh me axweo aknon mekam ngryk kêt. Me kute Metĩndjwÿnh japrykam dja o aknon me kam ngryk kêt. ²⁹ Nhyam be, dja me Metĩndjwÿnh Karô japry nhyam arÿm mekam ngryk rã'ã ne memã axwe jarênh rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane. Mÿkam ne ã memã ane?

³⁰ Bir, Metĩndjwÿnh Karô ne mã Jejuo ba nhyam me arík 'ã memã kum,

—Me karô punu ne ar o ba, ane. Nhyam kam arÿm Metĩndjwÿnh Karô'ã me kabên punu nêje me kukrà.

Nã ar'ã ujarênh.

Mat 12.46-50; Ruk 8.19-21

³¹ Nhyam kam Jeju nhôbikwa ar kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã kôt mō. Jeju nãmẽ kamyre ar axikôt apôx ar Jejukôt tèn kam arÿm mekôt bôx. Ne kam ar arek bôm ku'ê. Arek ku'ên arÿm 'ÿr me'ô jano. Kute amiwÿr 'wÿr kadjy 'ÿr ano. ³² Nhyam me krãpti: bu'ã ku'ê nhyam me'ôja 'ÿr bôx ne kum,

—E kum, bôm anãmẽ atõnhre ar amã kabên, ane.

³³ Nhyam kum,

—Be, mÿj dja mekam kute ba kum, “Nhirwa”, ane nâr kum, “Akmere”, ane? ane.

³⁴Ne kam ari me bu'ã ku'êkôt krân memã kum,

—Ota, inãmê ikamy ne ja. ³⁵Dja gar Metîndjwÿnho kính kadjy kabên man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm ar amã, “Akmere” nâr amã, “Âpnhîre”, ane nâr amã, “Nhirwa.” Nãm ã Jeju arkum ane.

Bàygogo'ã ujarênh.

Mat 13.1-9; Ruk 8.4-8

4 Ne kam akati tãmkam tên arÿm imôti mÿrri nhÿ. ²Nhym kam me krãpti: 'ã akuprô. Nhym kam arÿm mebé tên kâkam nhÿ nhym me krãpti: arÿm ngô mÿrri kum dja. ³Nhym kam arÿm apÿnh kukràdjã djàri'ã memã mÿjja jakren memã 'ã ajarê. Ne memã kum,

—Ê, ò pur djwÿnh ne kute ò purkam bãygogo kremã 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tên o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrã, ane. Nãm me kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo ukabê, bãygogo 'yja ne me kute purkam kremã o mrân kam purkam o ukabêr mrã. Kute mrãmri ne me kute katêbàri 'yo ukabêr mrãnhja pyrãk.

⁴Nãm Jeju memã kum,

—Be, me'ò ne ar bãygogo 'yo ukabêr mrã. Nhym 'y kwÿ prykam rôrôk. Nhym kwênh prîne kuku. ⁵Nhym kwÿ kênpo'ã pyka purorrekam rôrôk. Nhym kam pyka purorrekam ingrôt kukrà kêtikumrêx. ⁶Nhym kam kÿjrûm myt nhÿn arÿm 'y nhingrôt ga nhym kajot ne arÿm ty. Arê jabjê kêtikum ne ty. ⁷Nhym 'y kwÿ mrÿnhikam rôrôk ne kam mrÿnhimê ro'ã ingrôt ne. Nhym kam prîne o akno nhym arÿm bãygogo 'y kêt ne. ⁸Nhym 'y kwÿ pyka mexkam rôrôk ne ingrôt ne kam abatãnh ne. Ne arÿm apÿnh bari ku'ê djari nhym kwÿ'ã kãjbê ijj mex nhym 'y'ã akre kubê 30. Nhym kwÿ ijj mexikumrêx nhym 'y'ã akre kubê 60. Nhym kwÿ ijj jabjê nhym 'y mexti:re ne kam 'y'ã akre kubê 100. Nãm ã Jeju Metîndjwÿnh kukràdjã'ã apÿnh mÿjja jakreo ane. ⁹Ne ajte memã kum,

—Gop me ajô ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx, ane.

¹⁰Nhym kam me krãpti mã mô. Mã mô nhym Jeju ar arÿm ate nhÿ. Nhym bu'ã ar jamê kôt ba djwÿnhbê 12 ar arÿm kukij ne kum,

—Mÿkam ne ga apÿnh kukràdjã djàri'ã mÿjja jakren memã ajbit jarê? ane.

¹¹Nhym arkum,

—Bir, djãm me kunĩ kute ikukràdjã marmã? Kãjkwakam Bënjadjwÿr djwÿnh kute amim me utâr ne ar meo ba'ã ikabên kukràdjã djãm me kunĩ kute marmã? Kati. Ar gajbit ije ar amã arênhô amirít gar aje marmã. Nhym be, me wãbê ne ba udju ne. ¹²Me wã kute mar kajgokam ne ba apÿnh kukràdjã djàri'ã memã mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarê. Me kute ikukràdjã mar kajgo wã ne amrêbê: me bakukãmãre memã arên memã kum, “Me te memã mÿjja jakre nhym me omũnh kajgon mã amim omũnhikumrêx kêt.

Nhym me te memã mÿjja jarê nhym me me kabên maro krín mã mar kêt. Mã kukràdjã'ã mÿjja kute amijakreja mar kêt.

Kute Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx kêt nhym me axwekam ngryk rã'ãmã.”

Nãm me bakukãmãre ã me wã'ã memã ane. Kam ne ba apÿnh kukràdjã'ã apÿnh mÿjja jakren memã mÿjjabit'ã ajarê. Me wã kute mar kajgokam.

¹³Ne kam ajte arkum,

—Be, ikukràdjã ije ajbir 'ã me'ò kute bãygogo 'yo ukabêr jakreja djãm ar aje mar kêt? Be, dja ba apÿnh ikukràdjã'ã mÿjja jakre rã'ã. Mÿj godja gar amũ ikukràdjã ja mar on. ¹⁴Be, Metîndjwÿnh kabên'ã ujarênh djwÿnh ne arÿm memã arê nhym me kuma. ¹⁵Kuma kute mrãmri ne 'y kwÿ prykam rôrôk pyrãk. Nhym ate Xatanaj totokbê jãm mebé o amijakren mebé Metîndjwÿnh kabêno akno.

¹⁶Kēnkam 'y rôrôkja ne me kute amim Metīndjwŷnh kabēn mar 'iry kêt ne kangaja'ã amijakre. Nām me myt tām kam Metīndjwŷnh kabēn man bit kum kīnhkumrēxo tēm kajgo. ¹⁷Kute tu amim markumrēx kêtê. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrôt ne arê kêt kam tēmbê tykja pyrāk. Kute amim mar 'iry kêt nhy m ate apŷnh me kaprī djari me'yr bôx nhy m me arŷm kanga.

¹⁸Mrŷnhīkam 'y rôrôkja ne me kute Metīndjwŷnh kabēn mar ne kam ate ajte kute jām mŷjja marja'ã amijakre. Nām me arŷm Metīndjwŷnh kabēn man ¹⁹kam 'āno ām kêt ne amim, "Mŷj dja ba nēn inhō kwŷ krēn mex ne inhō kubēkà mex? Ikanēkam mŷj dja ba nē"? ane. Nām pykakam mŷjjabitkam ar no katon axwe umar. Ne kam amim pi'ôk kaprīo atom rax prā:m ne ajte apŷnh mŷjjao atom rax prā:m. Djām kute amim mŷjjao atom raxkam mrāmri umar mex? Kati. Bir, me arŷm ô mŷjja rŷnhkam mrāmri umar punukumrēx. Ga, mrŷnhī kute bāygogoo bikēnh nhy m kam ijj kêtja pumū.

²⁰Ga, me'ô bāygogo 'yo ukabêr tē nhy m ajte kwŷ pyka mexkam rôrôkja pumū. Nhy m arŷm ingrôt ne abatānh ne. Abatānh ne arŷm ijkam 'y kume:x. Me kwŷdjwŷ ne me memā Metīndjwŷnh kabēn jarē nhy m me arŷm tu amim markumrēx. Ne kam maro amū amikamēn arŷm mar rax ne. Mar rax ne arŷm ukaprikumrēx. Me kwŷ ne me kāj bē ukapri kryre kute mrāmri ne bāri kwŷkam ijj mex nhy m kam 'y kubē 30 pyrāk. Nhy m me kwŷ ukaprikumrēx kute mrāmri ne bāri kwŷkam ijj mexkumrēx nhy m kam 'y kubē 60 pyrāk. Nhy m me kwŷ ukapri:re kute mrāmri ne bāri kwŷkam ijj mexti:re nhy m kam 'y kubē 100 pyrāk. Me ukaprikumrēx nhy m Metīndjwŷnh arŷm mekam kīnhkumrēx. Mekam kaprire kêtikumrēx. Nām ā Jeju arkum ane.

Kute amikukrādja'ã ngōnhpôk jakre.

Ruk 8.16-18

²¹Ne kam arkum,

—Be, godja me me'yr ngōnhpôko bôx jabej djām me kute mŷjja 'ôkôt o bipdjur got, kute kanoipôko 'ã pro got? Nār djām me ikwā djā krakri me kute umjŷr got? Kati. Ngōnhpôk ne me kum angij ne tu parkam kēnhkam umjuw. ²²Ba ar amā arê gar ama. Ikabēn kukrādja ije 'ã apŷnh mŷjja jakren mebê udjurja dja ī me kunīmā amirītkumrēx nhy m me kunī kuma. ²³Gop ar ajamakkre mex jabej tu amim ikabēn markumrēx. Nām ā Jeju arkum ane. ²⁴Ne kam ajte arkum,

—Ar ikabēn mar 'āno dja. Ar ajamakkre mex kôt dja ba ar amā ikabēn jarē. Dja gar tu amim ikabēn markumrēx ba arŷm ar amā ikabēn kumex jarē. ²⁵Mŷkam? Bir, me kute tu amim ikabēn markumrēx jamā dja ba mā kwŷ rax ne arēho tē nhy m me arŷm kwŷ rax ne kuma. Nhy m be, me kute ikabēn mar kajgoja dja Metīndjwŷnh arŷm mebê o akno, mebê ikabēn mar kajgo jao akno. Nām ā Jeju kôt ba djwŷnhmā ane.

Mŷjja 'y'ã ujarēnh.

²⁶Me kute memā Metīndjwŷnh kabēn jarēnh nhy m ta kute arŷm memā amak bōnh nhy m me kute amū mar kamēnh ne kute arŷm mar rax ne. 'Ā ne Jeju memā kum,

—Be, Metīndjwŷnh kute amim me utār ne ar meo baja'ã ne bāygogo amijakre. Be, me'ô ne bāygogo 'yo ukabêro tē:n arŷm 'y kre pa. ²⁷Ne kam akati kunīkôt ate kadjy krā. Nhy m kam 'y ingrôt ne abatānh tēn arŷm prīti. Nhy m kam kre djwŷnh amim, "Je, mŷj ne abatānh kadjy amijon"? ane.

²⁸Be, bāygogo ta ne pykakam abatānh ne arŷm ô. 'Y kumrēx ne pykakam ikwā. Ne kam arŷm ingrôt. Ne abatānh tē:n arŷm prīti. Prītin arŷm tujarô. Tujarôn

arÿm ijy ajkapî. ²⁹ Ajkapîn kam arÿm prÿ ngrà. Nhyim me'ôja arÿm 'âno djan êo mô. Be, Metîndjwÿnh kute ar meo ba ja ne me bÿygogo kôt ã amijo ane. Nãm ã Jeju memã ane.

³⁰ Ne kam ajte memã kum,

—Metîndjwÿnh kute amim me utâr ne ar meo baja. Mÿj ne kute me urâk? Ba ar amã arê gar ama. ³¹ Me amikraxkam kajgo kute motadu 'y kajgo pyrâk. Pykakam 'y bimânhkam 'y kryre. Apÿnh pidjô 'y djâri kam 'y ne kute rÿnho motadu 'y jakrenh mex ne. ³² Pykakam motadu 'y rôrôk ne kam arÿm ingrôt. Ingrôt ne arÿm rÿnh mô. Rÿnh môn arÿm amipânih pidjô bâri kunî rê. Ne arÿm pa koror mex ne. Nhyim kwênh arÿm amykrâkôt apÿnh pakam ku'ê. Nãm ã Jeju memã ane. Me kute amim Jeju marmã nhyim arÿm ja pydjîn kadjy amima nhyim arÿm ja kadjy amiman 'ã tÿm nhyim ja kôt 'ã tÿm nhyim ja 'ã tÿm nhyim arÿm 'ã krâptî ne. 'Ã ne 'y kryre ja jakre.

³³ Mÿjja kute ajbir ja pyrâk krâptî ne Jeju memã kukràdjâ'ã akren memã 'ã ajarê. Me amakkre mex kôt ne memã 'ã ajarê. ³⁴ Ne apÿnh mÿjjabit'ã ajarê. Nãm kute Metîndjwÿnh kukràdjâ'ã mÿjja jakrebit ne memã 'ã ujarênh ar ba. Ne kam arÿm kôt ba djwÿnh ar ate ÿrkam prÿne arkum kukràdjâ jarênh mex. Kukràdjâ'ã mÿjja kute amijakreja prÿne arkum arênh mex.

Kôkmã bën tÿx.

Mat 8.23-27; Ruk 8.22-25

³⁵ Nhyim akati tãmkam arÿm ar'ã myt wadjâ nhyim Jeju arkum,

—Gwaj on ne ikjêmã rê, ane. ³⁶ Nhyim kam ar me krâptîmã kum,

—Me on ajmã, ane. Nhyim Jeju kôkn-hôkâkam ÿr rã'ã nhyim ar tu amimê o mô. Nhyim me kwÿ kâ kwÿkam

arkôt mô. ³⁷ Nhyim kam na 'itÿx ar'ã ruw nhyim kôk 'itÿx wabê nhyim kam ngô arÿm aben pumjuw ne kâ nhiby aton arÿm kâ krekam bikapîno mô. Kâ krekam bikapîno mô nhyim arÿm ipu 'ÿr. ³⁸ Nhyim wãnh Jeju kâ katêkam krã japar djâ'ã krã djîn ôto nô. Ôto nôr mex katikôt nhyim kôt ba djwÿnh ar arÿm tok ne kum,

—E kum, ujarênh djwÿnh, ngô kute gwaj banhimex 'ÿr ga ate akrân anhôto nô, ane.

³⁹ Nhyim arÿm kajmã djan kôkmã bën tÿx. Kum bën tÿx ne ngômã kum,⁴

—Anhikrê, on akubyn aminê, ane.

Nhyim arÿm kôk djâbêr amikrâta nhyim ngô arÿm tu mê ne nô. ⁴⁰ Nhyim kam arkum,

—Je tô mÿkam ne gar ã atîn prãmo ane? Mÿkam ne gar tu amim imarkum-rêx kêt? ane.

⁴¹ Nhyim ar madjâ kretin abenmã kum,

—Je tô mÿj me'ô got ja? Nãm tu gêt kôkmã kabên nhyim tu kabên kôt anhikrê, ane.

Me karô punu krâptî kute ar me'ôo ba.

Mat 8.28-34; Ruk 8.26-39

5 Ne kam imôti nhikjêmã bôx. Kam ne mebê Djeradja nhô pyka.

² Nhyim kam Jeju ar akâxkam bôx ne arÿm wabin dja. Nhyim adjynkêt ne me'ôja pyka krã kurûm katon 'ÿr tê. Me karô punu ne ar o ba. ³ Pyka krâkam ne ar ba tûm. Nhyim me te kâxirâxo ari uwpreo ba. ⁴ Nãm me te kadjy kâxirâxo te djê djâmê kâxirâxo kâkrã djê djâ mÿn te o uwpre nhyim mã ari kâkrã djê djâ rênho ba. Ne mã ari kâxirâxo te djê djâ kukênho ba. Nhyim me kute unênh mex kadjy te: me tÿxo kute urâk'ô prãmje. ⁵ Nhyim akati kunîkôt ne akamât kunîkôt me'ôja krânhre'ã ar ba. Ne me tykmã kikre mê amijo kajkepo ba. Nãm ari

⁴4:39 Adjâkam kute kabêno mÿjja kunî nhipêxkôt arÿm kôkmã bën tÿx.

àmra ban ari kēno amijayro ba. ⁶ Me'ôja katon arÿm amybÿm Jeju pumÿ. Omÿn arÿm tu 'ÿr prôt ne. Prôt ne 'ÿr bôx ne arÿm ibôn nhÿ. Kute kum amijo à'wÿr kadjy ne parbê ibôn nhÿ. ⁷⁻⁸ Nhyam kam kum kabên ne kum,

—Me karô, apunure. On kum anhire, ane.

Nhyam me'ô me karô punu kukwakam arÿm kum kabên ne. Kâj bê kum àmrakam kum kabên ne kum,

—E kum, mÿj nâ Jeju? Abê kâjk-wakam Metîndjwÿnh Kra. Mÿj ne ga aje ijo mã? Dja ga Metîndjwÿnhmã akabên pydjîn jarên ijã kum, “Dja ba kamjêr kêt”, ane. Dja ga ã Metîndjwÿnhmã anen arÿm ikamjêr kêt ba arÿm itokry kêt. Nãm ã me'ô kum ane.

⁹ Nhyam kum, “Mÿj ne anhidji kute?” ane.

Nhyam kum,

—Me ikrãptî:kam, inhidjibê ne krãptî-tîre, ane.

¹⁰ Ne kam amijo a'uw ne kum,

—Kwãrik wãnh me ja mör djã kurÿm me ijanor kêt, ane.

¹¹ Nhyam wãnh angrô jamy krãptî: krãnhrekam àkur mō. ¹² Nhyam me karô punu krãptî amijo a'uw ne kum,

—Gop angrô jamymã me ijano ba me kum wadjã, ane.

¹³ Nhyam memã kum, “Aj mã”, ane.

Nhyam me karô punu krãptî arÿm me'omã iren kurÿm kato. Katon arÿm angrô jamymã wadjã. Nhyam angrô jamy arÿm amibêx ne tu pyka krã'yr'ã aparmã prôt. Prôt ne arÿm imôtikam nox. Nox ne arÿm ngô aminhimek ne arÿm kunÿ ty. Angrô jamy kubê 2.000 ne ty.

¹⁴ Nhyam wãnh angrô jamyo djuw mex djwÿnh ar arek omÿnho dja. Ne kam mã krîraxmã tēn arÿm memã arê. Arwãkam me jamē ne memã arê. Nhyam me kute mÿjja pumÿnhmã amÿ 'ÿr mō. ¹⁵ Jeju'ÿr mōn 'ÿr bôx. Nhyam me'ô me karô kute kum irerja arÿm arek nhÿ. Nãm arÿm kã

jadjãn no mextiren nhÿ. Nhyam me kum uma ne. ¹⁶ Nhyam ar kumrêx kute omÿnhja arÿm me'ôja'ã ajarê. Ne ar ajte angrô jamy'ã ajarê. ¹⁷ Nhyam kam me Jejumã à'wÿrmo krax ne kum,

—Gop on me inhô pyka kurÿm akato, ane.

¹⁸ Nhyam Jeju ajte kãkam ÿrmã tē nhyam me'ô me karô kute kum irerja kum amijo a'uw ne kum,

—Ba mã akôt ajkamē, ane.

¹⁹ Nhyam kum,

—Kati, mã. Akubyn anhÿrkwã 'ÿr tē. Aje meo anhôbikwa wã'ÿr tē. Memã Bēnjadjwÿr djwÿnh'ã ajarê. Kum akaprîn kute ajo mex'ã ajarê, ane.

²⁰ Nhyam kam arÿm mã tēn amÿ pyka nhidjibê Krîraxbê 10'ÿr bôx. Ne kam Jeju kute o mex'ã me kunimã ujarēnh ar ba. Nhyam me kunÿ te kute mÿjja marmã kam no tyn ku'ê.

Me'ô kurerer tyk'ã ujarēnh.

Mat 9.18-19; Ruk 8.40-42

²¹ Nhyam kam Jeju ajte kãkam nox ne akãx nhikjēmã mō:n kam bôx. Ne kam wabin dja. Nhyam kam ajte me krãptî: 'ã akuprô. ²² Nhyam me'obê Djajru 'ÿr tē. Mebê idjaer bikprônã djãkam kubê bēnjadjwÿr'ô. Nãm 'ÿr tēn arÿm omÿ. Omÿn kute kum rax jarēnh kadjy tu parbê tÿm ne nō. ²³ Ne krao a'u:w ne kum,

—Wãnh ne ikra prîtire nōn arÿm tyk 'ÿr. Gu 'ÿr ga 'ã anhikra dji gē à kêt ne imã tîn, ane.

²⁴ Nhyam arÿm kôt tē. Tē: nhyam me krãptî: prîne aêr mex ne kôt mō. ²⁵ Nhyam wãnh me'ô nire kôt tē. Kamrô mã: apôx'ã ne arÿm amex kubê 12 apêx. ²⁶ Nhyam kamã me ta kute amijo mÿjja marja krãptî aben totokmã te kaneo ba. Djãm kam arÿm mex got? Kati. Me ô'ã ãm mã tokryo tokry. Ne mã memã o pãnh'ã arÿm ô pi'ôk kaprî kunÿ krê. Ne kam mex kêt ne ãm punu mex mō.

²⁷ Ne kam me kute Jeju'ã ujarênh man arÿm 'ÿr tē. Me krãptĩ: Jejukôt mō: nhy m nija mekôt amibêx mex ne arÿm kôt bôx. Kôt bôx ne tu Jeju nhĩbũmkôt 'ã kubêkà kupê. ²⁸ Be, kute o anhÿr kêtri ne amim, —Ba 'ã kubêkàbit kupên arÿm imex ne, ane.

²⁹ Nãm 'ã kubêkà kupên kupênhmē ro'ã nhy m arÿm kamrô ngrà nhy m arÿm amikam amimex ma. ³⁰ Nhy m Jeju on kute o mexkôt amikam kuman arÿm me ipôkri akubyn akêx ne memã kum, —Nhy m ne ijã kubêkà kupê? ane.

³¹ Nhy m kôt ba djwÿnh kum, —Djãm me krãre ne me akuno ga, “Nhy m ne ikupê”? ane, ane.

³² Nhy m kute me'ômã katormã ari mekôt krã. ³³ Nhy m nija arÿm kute amimex markam 'ÿr bôx. Nãm umaje tertet ne tu parbê tÿm. Parbê tÿm ne arÿm prĩne kum amijarênh kum,

—Mrãmri, ba ne ba akà kupê ga arÿm ijo mex ne, ane.

³⁴ Nhy m kam kum, —Àpnhĩre, ga ne ga tu amim ikamn-hĩxkumrêx ne arÿm amex ne. Adjumar mex ne tē. Arÿm amexkumrêx, ane.

³⁵ Nãm ã kum anhÿro dja nhy m me kwÿ bēnjadjwÿr Djajru nhũrkwã kurũm tēn ar kajpan arÿm Djajrumã kum,

—Arÿm ne akadjwÿx akuno. Kwãrik wãnh ijukri ujarênh djwÿnh kunor kêt, ane.

³⁶ Nhy m Jeju Ar kubê ate krãn arÿm Djajrumã kum,

—Kwãrik wãnh amã akra tyk pyma kêt. Djã gãm tu amim ikamnhĩxkumrêx, ane.

³⁷ Ne kam Pedrumē Xijagumē Djuão arkum,

—Ar gajbit dja gar ikôt tē, ane.

Ne bu'ã me ku'ēmã kum,

—Me arek jakam dja, ane.

Djuãomē ne Xijagu ar axikôt kato.

³⁸ Nãm memã anen kam ar Djajru nhũrkwãmã tēn bôx. Nhy m wãnh me

kangao kumex. Me muw ne abej àmrao kumex nhy m Jeju arÿm me omũ. ³⁹ Ne kam arÿm me'ÿr wadjàn memã kum,

—Mÿkam ne ga me akangao akumex ne muw? Djã nãm prĩtija ty? Kati. Nãm ôto nō, ane. Kute akubyn o tĩnmã. Kam ne ã memã ane.

⁴⁰ Nãm memã ane nhy m me arÿm 'ã bēno ajkēn keketo kumex. Nhy m kam arÿm bōm me ano nhy m me kunĩ kato. Ne kam bãmme nãmē kôt ba djwÿnh ar ajbito mōn prĩti nhikwã djã'ÿr aro wadjã. ⁴¹ Ne kam prĩti nhikra 'amÿn kum, “Tarita kumĩ”, ane.

Nãm ren me bakabēnkam kum,

—Prĩtire, amã ne ba ikabēn. Kãjmã dja, ane.

⁴² Nãm kum ane nhy m arÿm ar aērbē kãjmã djan ar mrã. Nhy m ar arÿm kôt madjã kreti. Prĩti'ã ne amex kubê 12. ⁴³ Nhy m kam arkum kabēn ne amijã arkum karōn arkum, “Djã gãm ar ipudju”, ane.

Ne ajte arkum,

—Ar kum mÿjja'ō ngã gē kukrē, ane.

Õ pyka djwÿnhkam bôx.

Mat 13.53-58; Ruk 4.16-30

6 Ne kam arÿm memã kàx ne amũ ò pyka djwÿnhmã tē. Nhy m kôt ba djwÿnh ar kôt mō. Nhy m kam arÿm 'ÿr bôx. ² Nhy m ar'ã arÿm pi'òk ràràr. Nhy m arÿm me bē idjaer bikprōnh djã'ÿr tēn kam 'ÿr bôx ne arÿm wadjã. Ne kam kute memã amikukràdjã jarēnh kadjy arÿm amikrax ne. Nhy m me krãptĩ kabēn man kam no tyn kumex ne ari abenmã kum, —Je tô nhy m nã kum me kukràdjã ja jarē nhy m ã kabēn mexo ane. Nhy m ne kum àpēnh'ã karō nhy m ã mÿjja nhĩpêxo ane. Mÿjja pumũnh kêtikumrêx ne ipêx nhy m kumex. ³ Be, Jejubē ne pi kēnh djwÿnh kajgo. Marij kurũm ne kato. Kôt ar apôxjabē ne Xijagumē Jôdjemē Djudamē Ximãomē. Be, ar axikôt apôx ne ja. Kanikwÿnhdjwÿ ar me baro'ã ar ba.

Djäm atemã me'ô? Kati. Tãm. Me bajô tãm. Ne kam ä apênho ane. Nãm me ä ari abenmã anen kam arÿm kubê Jeju kîn no kati. ⁴Nhym kam amijã memã kum, —Pyka kunîkôt me Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhmã kãjmã rax kamênho ba. Nhym be, ô pyka djwÿnhkam me jabit ne me ar prãro ba. Ôbikwa djwÿnhkam ar ja, ô kikre djwÿnhkam ar ja ne me ar prãro ba, ane.

⁵Ne kam te kute ô pyka djwÿnhkam mÿjja pumÿnh kêt krãpti nhípêx prãmje. Te me krãptio mex prãmje. Me kute aparmã rax kamênho prãmkam. Nãm me punu ngrêrebitã ikra jadjuw ne meo mex. ⁶Ne mekam no tyn djan amim,

—Je tô mÿkam ne me kute inhô pyka djwÿnhkambit amim imar kêtikumrêx, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.1-15; Ruk 9.1-6

Ne kam arÿm tẽ. Apÿnh krîkôt tẽ. Memã amikukràdjã jarênho tẽ. ⁷Ne kam amiwÿr Ar kubê 12 'uw nhym ar arÿm 'ÿr bôx. 'ÿr bôx nhym kute amÿ ar anor kadjy arÿm aro aben nhikjê. Ne ar kute kukwakam me karô punu janor ne kujaêk kadjy arkum amipyma jadjã. ⁸Ne kamã arkum 'ã karôn arkum,

—Ar amôr kadjy kwãrik wãnh mÿjja krãpti byr kêt. Dja gar akajpar djãbit by. Kwãrik wãnh mokã byr kêt. Kwãrik wãnh djwÿ byr kêt. Kwãrik wãnh anhô katôk'y djãkam pi'ôk kaprî byr kêt. ⁹Ne ar aparkã ponh jangjên ar anhinôkã pÿnhbit jangjê, ane.

¹⁰Ne kam ajte arkum,

—Dja gar apÿnh krî'ÿr mō. Nhym me'ô arÿm ar amã aminhÿrkwã jarê. Kumã dja gar wadjàn kambit anhiwã. Ne kam me ô krîrax kurÿm ar amôrkambit dja gar anhÿrkwã 'ôdjwÿ jabej. ¹¹Nhym godja me ar abê aminhÿrkwã nê jabej ne kute ar amar prãm kêt jabej gar

mebê aparkã'ã me ô pyka ka'u. Me kurÿm akatorkam pyka ka'u. Aje me kangao amirît kadjy. Ba ar amã arê gar ama. Amrêbê: krîraxbê Xôtômamê Gomorakam me axwekumrêx. Dja i Metîndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh kadjy akati bôx. Nhym be, ajbir me krî jakam dja me axwe pãnh amrêbê me tûm wã jakre. Me kute ar abê aminêkam dja me axwe pãnh me tûmwã jakre. Nãm ä arkum karôo ane.

¹²Nhym kam ar amÿ mōn kãj bê me akreo ban memã kum,

—On me amikam akaprîren wãnh ajaxwemã anhiren Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx, ane.

¹³Ne arÿm me karô punu krãpti kute ar meo ba jano nhym arÿm memã iren mã mō. Nhym ar me kanê krãpti kungrà. Mÿjja kangô kute rōny kangô pyrãko me kungràn meo mexo ba.

Djuão'ã ujarênh.

Mat 14.1-12; Ruk 9.7-9

¹⁴Nhym kam me amÿ Jeju jarênho ipôk. Nhym kam mebê idjaer nhô bënjadjwÿr rax nhidjibê ne Erodji. Arÿm ne me kute Jeju jarênhja ma. Ne kam arîk Jejuo Djuão ne memã kum,

—Ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão arÿm akubyn tîn ne ar ba. Be, tyk ne akubyn tînkam ne mã mÿjja pumÿnh kêt nhípêxo ba, mã me punuo mexo ba, ane.

¹⁵Nhym me ja arîk Jeju'ã memã kum,

—Be, kubê Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnhbê Erij, ane.

Nhym amÿ me ja 'ã memã kum,

—Be, kubê ne Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'ô. Nâr, kute amrêbê: Metîndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh'ô pyrãk, ane.

¹⁶Nhym bënjadjwÿr rax Erodji kute Jeju jarênh markam 'ã memã kum,

—Be, Djuão ne wã. Ba ije kadjy me anor nhym me kute mut krã'ÿr, arÿm akubyn tîn ne ar ba, ane.

17-18 Be, me kute Djuão bîn kêttri ne Erodji kamyre. Idjibê ne Piripi. Piripi prô nhidjibê ne Erodjij. Nhyr kam Erodji arÿm kamyrebê prô pytân ar o ba. Nhyr kam Djuão nêje kum kabên ne kum,

—Metîndjwÿnh kukràdjâ kupa'ã ne ga akamyrebê prô pytâ, ane.

Nhyr Erodjij kuman arÿm Erodjimã apnê. Djuão'ã kum apnê nhyr arÿm 'ÿr me krâkamngôn hano. Nhyr me arÿm o tÿm ne kubê ijê. ¹⁹Nhyr kam Erodjij ari kum Djuão kurêo ban te kute bînmã 'ã amijakreo ba. ²⁰Erodji kum Djuão py-makam Erodjij te 'ã amijakreo ba. Erodji mã 'ã amim,

—Djuão ne katât ar amijo ban Metîndjwÿnh mexo mex, ane. Nãm mã amim anen ar Erodjijbê utâr mexo ba.

Djuão kute Erodjimã Metîndjwÿnh jarêno ÿr kunîkôt Erodji ari amim,

—Je tô mÿj dja ba amijon? anen te kute kabên mar ne kôt kute amijo anhÿr prãmje. Nhyr be, kum Djuão kabên mar prãmã.

²¹Erodjij kum Djuão kurêo ba nhyr kam arÿm mrãmri kute bîn kadjy ô akati bôx. Erodji rwÿk djâkam ô akati arÿm bôx. Nhyr ô akatikam arÿm bu'ã bënjadjwÿrreja ro'ã àkuro nhÿ. Apÿnh ô me rûnh djâri, ô krâkamngôn nhô bënjadjwÿr djâri, ô pykabê Garrêjakam me ô nèkrêx rûnh djâri, me kunî ô akati kadjy Erodji'ã akuprô. ²²Ne ô kwÿ krêno nhÿ nhyr Erodjij kra kurerer arÿm me'ÿr wadjâ. Ne kam memã to nhyr me arÿm kum kînh. Erodjimê me ro'ã ÿrja kum kînhî. Nhyr kam Erodji kurerermã kum,

—Mÿj ne ga amã kînh? Dja ga amã mÿjja'ô kînh ne imã arê ba arÿm amã kungã, ane.

²³Nãm kum kabên jarênh mãmdjin kum,

—Be, amã ikabên kajgo kêtukumrêx nhyr Metîndjwÿnh arÿm ima. Dja ga amã mÿjja'ô kînh ne imã arê ba arÿm amã ôrkumrêx. Nâr godja amã inhô pyka

kuto katê kînh jabej ba arÿm amã kungã. Mrãmri ne ba tu amã ikabên jarênhkumrêx, ane.

²⁴Nhyr kam arÿm katon nã kukij ne kum, “Ô mÿj dja ba kum arê”? ane.

Nhyr kum,

—Xô, ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã'ã dja ga 'wÿ, ane.

²⁵Nhyr amibêx ne ajte bënjadjwÿr rax'ÿr wadjân kum,

—Ô kum amikrà kêt ne ngômã me angjênh djwÿnhbê Djuão krã dja ga imã angã. Ngôn h purortikam adjân o bôx ne imã angã, ane.

²⁶Nhyr kam bënjadjwÿr rax arÿm kaprîren ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Je, arÿm ne ba mrãmri kum ikabên jarênh mãmdji nhyr Metîndjwÿnh arÿm ima. Jakam ba te ije kum, “Kati”, anhÿr prãmje. Inhô me rûnh mrãmri ikabênkumrêx jabej ikam no tÿn kumex, ane.

²⁷Ne kam on me par djwÿnhmã kabên ne kum,

—Amrê Djuão krão aprôt, ane.

²⁸Nhyr arÿm mebê ijê djâ'ÿr tèn wadjân arÿm Djuão mut krâtan kam arÿm ngôn h purortikam krã djâ. Ne kam kurerermã o tèn o bôx ne arÿm kum kungã. Nhyr arÿm nãmã kungã.

²⁹Nhyr kam Djuãookôt ba djwÿnh ar arênh man arÿm 'ÿr tê. 'ÿr tèn 'ÿr bôx ne kam arÿm Djuão nhî mÿn o tèn arÿm kênkrekam adjâ. Be, me kute Djuão bîn'ã ujarênh ne ja.

Kute mebê 5.000o djuw mex.

Mat 14.13-21; Ruk 9.10-17; Dju r 6.1-14

³⁰Ne kam Jeju kute ar anorja ne arÿm apÿnh krîkôt tê:n kam arÿm akubyn Jeju'ÿr tèn 'ÿr bôx ne 'ã akuprô. Ne kam kum amijã ajarê. Kute mÿjja nhîpêx kunî'ã kum ajarê. Kute memã kukràdjâ jarênh kunîja kum 'ã ajarê. ³¹Nhyr me krãptî: Jeju ar'ã aben japanho dja. Ar 'ã

aben japanho dja nhyr ar te ô kwÿ krên kadjy amijo ane. Nhyr kam Jeju arkum,
—Gwaj on arwâmâ mebê tèn kam bôx ne bakôkam kôto nhÿ, ane.

³²Nhyr kam ar ate arwâkam ÿr kadjy kâkam nhÿn arÿm nox ne. ³³Nhyr me krâpti ar môrkôt amim nokre pumün arÿm ar ibej prôt ne. Krî kunî kurüm ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne me pykakôt ar ibej prôt ne. Ibej prôt ne arÿm akâx nhikjêbê ar kukâm akuprô. ³⁴Nhyr kam ar kâ dji nhyr Jeju wabi. Wabin arÿm me krâpti me:xja pumü. Ne kam amim,

—E kum, nâm me kute mryo ba djwÿnh kêtka mryki'atomti krâpti ta kajgo ba pyrâk, ane. Kam ne arÿm kum me kaprin arÿm memâ kukràdjâ krâpti jarênhmo krax ne. ³⁵Nâm memâ arênho dja: nhyr kam arÿm 'ã myt ibô. Nhyr kam kôt ba djwÿnh ar arÿm 'ÿr bôx ne kum,

—Arwâ jakam mÿjja kêt nhyr arÿm amykry mex ne. ³⁶Me ano gê me amü apÿnh kikremâ môn amü apÿnh krîmâ mô. Dja me amim ô kwÿ krên djâ jamÿ, ane. ³⁷Nhyr arkum,

—Ar ga dja gar memâ mÿjja ngã gê me kukrê, ane.

Nhyr ar kum,

—Djâm gwaj baje pi'ôk kapri kumex-jao djwÿ jamÿnhmâ? Denarju kubê 200jao djwÿ jamÿnhmâ? Djâm gwaj baje memâ ôr nhyr me kute krênmâ? ane. ³⁸Nhyr arkum,

—Mÿj ne ar anhô djwÿ kute? Tèn omü, ane.

Nhyr ar arÿm bu'ã me ku'ê kôt tèn omü. Ne akubyn ÿr bôx ne kum,

—Ë, djwÿ amânhrut ne amânhrut ne ikjêkêt. Ne tepdjwÿ amânhrut, ane. ³⁹Nhyr kam arkum,

—Ar memâ arê gê me apÿnh bôre ngrângrâkam krî mô, ane.

Nhyr ar arÿm apÿnh me krî kadjy memâ karô. ⁴⁰Nhyr me apÿnh me krî kadjy me'ã akre. Nhyr me kwÿ kubê

100'ã kabên ne krî mô. Nhyr me kwÿ kubê 50'ã kabên ne krî mô.

⁴¹Nhyr djwÿ amânhrut ne amânhrut ne ikjêkêt jamÿ. Ne tep amânhrutja by. Ne kâjmâ o kâjkwa jabên Metündjwÿnhmâ o amikînh jarê. Ne kam djwÿ kokij ne kôt ba djwÿnhmâ kungã nhyr ar memâ ôro mô. Ne kôt tepdjwÿ ã o anen arÿm me kunimâ kungã. ⁴²Nhyr kam me kunî ô kwÿ krên arÿm ajne. ⁴³Nhyr kam me arÿm tepmê djwÿ janhy ngij ne 'ã akre. Nhyr arÿm 'ã akrekam kaxnokai ipubê 12 ne 'ã kâtâm. ⁴⁴Be, me my kute djwÿ krên'ã akrekam kubê 5.000. Ne ijukri me niremê me prîre'ã akre kêt.

Ngô'ã têm.

Mat 14.22-33; Dju r 6.15-21

⁴⁵Nhyr kam Jeju urokam kôt ba djwÿnhmâ kum,

—Aje, on ar môn kâkam nhÿn ikukâm akâx nhikjêmä rên krîbê Bexadamã tẽ. Ba me ano gê me on mã mô, ane.

⁴⁶Ne kam me krâpti'ÿr tèn memâ kum,

—Aje, on me ajmâ. Ba on, ane. Ne kam arÿm Metündjwÿnhmâ kabên kadjy krân'hã tèn wabi.

⁴⁷Nhyr kam ar'ã akamât nhyr ar arÿm kâkam ngô nhîpôkri mô nhyr Jeju ate atÿxã dja. ⁴⁸Nhyr kam ar kutã arÿm kôk djâbêr tÿx. Âbêr tÿx nhyr ar kute kutã ngô rênh kurêje âpênh raxo nhÿ. Âpênh ra:x nhyr arÿm ar omü. Ne ôkrên'ân'h kâr pydjikam arÿm arkôt tẽ. Ngô'ã arkôt tẽ. Tèn kam bit ar'ân'h têmâm. ⁴⁹Nhyr ar arÿm ngô'ã têmkôt omün abenmâ kum,

—Ota, amrê me karô'ô mô. Ar anen amra.

⁵⁰Ar kunî omün arÿm madjâ kreti. Nhyr adjynkêt nhyr arÿm arkum,

—E kum, ba ne ba wãm tẽ. On ar akînh ne atîn prâm kêt, ane.

⁵¹Ne arÿm arkôt kâkam nhÿ. Kâkam nhÿ nhyr arÿm kôk djâbêr anihkrê.

Nhym ar ôkre kadjwÿnhbê amikabên kudjan te kute mÿjja marmã kam no tyn nhÿ. ⁵²Be, amÿja'ã ne Jeju te me krãpti:mã djwÿ ngã nhym ar kute kum kator kêt. Kubê Metindjwÿnh Krajamã kator kêt. Nhym kam ar te kute marmã kam no tyn nhÿ. Ar amakkre kêt kam.

⁵³Ne kàkam ngô'ã môn kam ar arÿm pykabê Djenekam akàx nhikjêmã bôx ne kà dji. ⁵⁴Nhym kam ar wabi nhym me arÿm amim Jeju nokre pumü. ⁵⁵Ne kam me bu'ã pykawã kunikôt prôt ne arê. Nhym me arÿm kute memã Jeju bôx djã jarênhja'ÿr meo bôxmo krax ne. Me punu nhikwã djakam ikwã rä'aja ne me Jeju'ÿr meo prôt ne meo bôx. ⁵⁶Ne kam mã kikre kabem me punu jadjuw. Krí kryrekam nâr kríraxkam nâr arwãkam Jeju ku'ê djã kunikôt mã kikre kabem me punu jadjuw. Nhym me mã Jeju tẽmkôt kum amijo a'uw ne kum,

—Ba gop akà japkrebit kupê. Ba gop akà japkrebit kupênh, ane. Ne me kute kupênh kunikôt arÿm mex ne.

Tu mÿjja krên'ã ujarênh.

Mat 15.1-9

7 Ne kam mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh kwÿ kríraxbê Djeruxarê kurüm môn Jeju'ã akuprô. ²Nhym Jejukôt ba djwÿnh kwÿ tu ikra põnh kêt kam ô kwÿ krê nhym me arÿm ar omü. Ne ar'ã kabên ne Jejumã kum,

—Mÿkam ne akôt ba djwÿnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rä'ã tu àkur ba? Dja me o ane nhym Metindjwÿnh arÿm memã axwe jarê, ane.

³Bir, mebê pardjêumê mebê idjaer kuní ne me mã me kukãmãkjê kukràdjã'ã no tÿx ne kam arík abenmã kum,

—Me kute príne aminhikra põnhkam-bit dja me aku. Kambit dja Metindjwÿnh memã axwe kêt jarê, ane. ⁴Ne me me ô djwÿ jamÿnh djã kurüm ban bôx. Ne kam kute ngôo amiku'õnhkambit

aku. Be, apÿnh me kukãmãkjê kukràdjã kajgo kute ja pyrãk ne krãptí. Nhym me 'ã no tÿx ne mã apÿnh mÿjja ku'ô. Ngõnhkrãmê ngyo ngõnhmê ngõnh tykmê ne me mã ku'õn arík amim,

—Dja ba o ane nhym Metindjwÿnh imã imex jarê, ane.

⁵Kamã ne mebê pardjêumê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê Jejumã kum,

—Mÿkam ne akôt ba djwÿnh me bakukãmãkjê kukràdjã kupa'ã ikra punu rä'ã àkur ba? ane.

⁶Nhym memã kum,

—Me ga ne ga me amijo ajêx ne ar amijo Metindjwÿnh mar mexo aba. Mrãmri ne Idjaij Metindjwÿnh kukwakam me ajã pi'ók no'òkkumrêx. Nãm me bakukãmãremã kum,

“Metindjwÿnh ne me amã,

'Be, me ja ne me arík 'êx ne ajkwa kajgokam imã imex jarêho ban jãm ate ibê krãn ban

⁷imã irax jarênh kajgoo ban kam ta kukràdjão ikukràdjãn memã arêho ba. Ne kam ta kukràdjã'ã memã kum, Metindjwÿnh kukràdjã, an-hÿro ba.'

Nãm ã Metindjwÿnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me ajã ane. Ga me akam-ingrãnyre arÿm akabên kajgoo Metindjwÿnh kukràdjãn memã arêho aba. Mrãmri ne me ajã arênhkumrêx. ⁸Be,

Metindjwÿnh ne me kute katát amijo ba'ã memã karô ga me kam kubê amijo akêxo aba. Ne kam mã me akukãmãkjê kukràdjã'ã ano tÿx ne ar o aba. Ne kam ngyo ngõnhmê ngõnhkrã ku'ô. Apÿnh me akukràdjã kajgo kute ja pyrãk krãptí ga me 'ã ano tÿx ne ar o aba. Ne kam arík 'ã abenmã kum, “Dja Metindjwÿnh kôt imã ijaxwe kêt jarê.” ⁹Nãm ã Jeju memã ane.

Ne kam ajte memã kum,

—Be, Metindjwÿnh kute katát amijo aba'ã me amã karô ga me arÿm kabên ma. Djãm mrãmri Metindjwÿnh

kukràdjà kôt ne ga me akukâmâkjê kukràdjà jarê? Kati. Atemã. Atemã ne ga me akukâmâkjê kukràdjà ja'ã ano tÿx ne Metîndjwÿnh kukràdjà mar kêt ne arÿm o abikêno aba. Djãm kam me ano mex got? ¹⁰ Ba me amã arê ga me ama. Môjdjê ne Metîndjwÿnh kukwakam me bakukâmâremã karôn memã kukràdjà jarên memã kum, "Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma", ane.

Ne ajte memã kum,

"Me'õ arÿm bãm'ã nàr nã'ã, 'Gê Metîndjwÿnh o ajkê', anhÿr jabej gê me tu kubî", ane.

Me kum bãmmê nã ar abêmã ne Metîndjwÿnh ã me bakukâmâremã ane.

¹¹ Nhyim be, djãm me ga ne ga me amã abãmmê anã jabê? Kati. Ga me akukràdjà kôt arîk memã kum, "Me ajô godja anã nàr abãm mÿjja'ã ajwÿr ga aje kubê anhõ mÿjja nê prãm jabej. Ne kum, 'Be, ba te ije amã òrmã. Aje mÿjja 'ã ijwÿr ba arÿm o Metîndjwÿnh nhõ mÿjja. Kam ba te ije amã òrmã', ane. Dja ga me ã kum anen arÿm kubê nê nhyim kam arÿm pijãm ne akubyn 'ã ajwÿr kêt", ane. ¹² Ga me aje ã memã 'ã karõo anhÿrkam arÿm me nãmê bãmbê òdjy'ã memã adjãpnênh aba. ¹³ Me kum ar abê kêt'ã memã adjãpnêno aba. Metîndjwÿnh te memã kum, "Me amã abãmmê anã jabên ar kabên ma", ane

ga me arÿm Metîndjwÿnh kabêno me kukràdjà kajgon akukràdjào arÿm nãmê bãmbê òdjy'ã memã adjãpnêno aba. Aje Metîndjwÿnh kukràdjào me kukràdjà kajgo ne ajte kupa'ã memã akukràdjà punu ja jarê. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁴ Ne kam ajte amiwÿr me kunî 'uw ne memã kum,

—Ë, dja ga me akunî imaro nhÿn ikabên markumrêx. ¹⁵ Me kute apÿnh mÿjja'ã memã kum, "Ja dja ga ãm omû. Dja ga krên arÿm ajaxwe", anhÿro ba.

Nhyim be, Metîndjwÿnh, djã ne me mÿjja 'õ krê nhyim arÿm kum, "Ja ne ga krên arÿm ajaxwe", ane? Kati. Me kabên punukam ne memã axwe jarê. Me àkînhîkam ne memã arê. Me ari prõ, mjên kupa'ã kurê bakam ne memã arê. Me 'êxnîkam ne memã arê. Axwe'òkambit ne Metîndjwÿnh memã axwe jarê. ¹⁶ Gop me ajamak mex jabej tu amim ikabên markumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

¹⁷ Ne kam arÿm mebê kikremã wadjã. Nhyim kôt ba djwÿnh arÿm kukij ne kum, —Nã gãm ar imã, "Djã ne me mÿjja 'õ krê nhyim Metîndjwÿnh kum, 'Ja ne ga krên arÿm ajaxwe', ane? Kati", ane. Tãm ne ga arê nhyim ar ibê bipdjur rã'ã ne, ane. ¹⁸ Nhyim kam arkum,

—Je tô djãm ar gadjwÿ ajamakke kêt? Be, mrãmri ne me kute mÿjja'õ krênkôt Metîndjwÿnh memã axwe jarênh kêt. Djãm ar aje ja mar kêt? ¹⁹ Be, aparmã ne mÿjja mrãn me tikkremãbit wangij. Mÿjja'õ kurja ne me kute amim mÿjja'ã karõ djakam ngjêx kêtikumrêx. Me tikkremãbit ne wangij ne kam atykmã arÿm apôx. Me kute amim mÿjja'ã karõ djãmã ngjêx kêtikum Metîndjwÿnh kute kôt memã axwe jarênh prãm kêt, ane. Jeju kute ã arkum anhÿro arÿm me õ mÿjja krênja kunî mex jarê.

²⁰ Ne kam ajte arkum,

—Me kurûm me kabên punu apôx ne me àpênh punukam ne Metîndjwÿnh memã axwe jarê. ²¹ Me kadjwÿnhbê, me amim mÿjja'ã karõ djakam ne me amim axwe'ã karõ nhyim arÿm me kurûm apôx. Me kute amim axwe'ã karõkam ne me kute me prõ puro nàr me mjên puroo àkînh ne ro'ã ikwãja'ã amim karõ. Ne prõ djwÿnh nàr mjên djwÿnh kupa'ã kurê'ã amim karõ.

Ne kute me par'ã amim karõ.

²² Ne kute mebê mÿjjao àkînh'ã amim karõ.

Ne kute mÿjjao atom rûnh'ã amim karõ.

Ne kute meo bikênh'ã amim karô.
 Ne memã 'êx ne kute me noo biknor'ã
 amim karô.
 Ne kurê ba'ã amim karô.
 Ne te ta kute me urak prãmje ngyrk.
 Ne me'ã kabên punu'ã amim karô.
 Ne amijo àmrati.
 Ne bën kati.
 Me kute amim axwe'ã karô ne ja. ²³ Me
 axweja kunĩ ne me kurũm apôx. Nhy
 kam kôt Metindjwýnh memã axwe jarê.
 Nãm ã Jeju kôt ba djwýnh arkum ane.

**Me'õ nire bajtem kute tu
 amim kamnhĩxkumrêx.**

Mat 15.21-28

²⁴ Ne kam arým mebê tẽ. Tẽ:n kam
 krĩraxbê Xirumẽ krĩraxbê Xidõ kuri
 pykaja'ýr bõx. Ne kam arým kikre'õmã
 wadjàn nhỹ. Ne bit kute me'õmã amijo
 amirĩt kêt mã. Ne kam te kute mebê
 amijo bipdjurmã. ²⁵ Nhy
 me'õ nire arým arênh ma. Kubê ne me bajtembê
 kregu'õ. Pykabê Xirij Penixijkam ne
 rwýk djã. Me karô punu ne kra prĩtio
 ba. Nãm arênh man arým 'ýr tẽn parbê
 ibôn nhỹ. ²⁶ Ne arým Jejumã krao a'uw
 ne kum,

—Amrê tẽn me karô punu kute ikra
 prĩtio baja jano gẽ kum ire, ane.

²⁷ Bir, Jeju ne jakam me bajtemo mex
 prãm kêt. Nãm kute õ mebê idjaer-
 bit kumrêx o mexo bamã. 'Ã kute kum
 ujarênh nhy kôt kute marmã ne õ
 mebê idjaer'ã me prĩre jakren kum,

—Gê me prĩre kumrêx djwýo
 amityxmã. Nok ba ren me prĩre nhõ
 djwý rop kraremã kurê nhy ren kam
 punure, ane. Djãm mrãmri ne djwý'ã
 ajarê? Kati. Kute meo mex'ã ne djwý
 jakren kum 'ã ajarê. Nãm,

—Nok ba ren me prĩre nhõ djwý
 rop kraremã kurê nhy ren kam arým
 punure, ane.

²⁸ Nhy nija arým amim,

—Ijã ne rop krare jarê, anen arým
 kum,

—Tukwa, mrãmri Bẽnjadjwýr djwýnh.
 Kôt ne ga arê. Nhy be, godja wãnh
 pĩponh krakri djwý jaũm rôrök. Aũm-
 bit dja rop krare arým kukrê. Kam gop
 badjwý ibê rop krare pyrak tu imã ikrao
 mex, ane.

²⁹ Nhy kôt kum,

—Be, aje imã akabên wã jarênhkam
 adjumar mex ne tẽ. Arým ne me karô
 punu akramã ire, ane.

³⁰ Nhy kam arým ũrkwãmã akêx ne
 'ýr bõx. Nhy wýnhram me arým me
 ikwã djakam kra prĩti dji nhy nõ. Me
 karô punu arým kum ire nhy arek nõ
 nhy arým omũ.

**Kute me'õ jamakkre
 kêt ne kabên tõo mex.**

³¹ Nhy kam krĩraxbê Xirumẽ
 Xidõkuri pykaja kurũm tẽ. Tẽ:n kam
 amũ pyka nhidjibê Krĩraxbê 10jakôt tẽ.
 Ne tẽ:n kam arým imõtibê Garrêja'ýr
 bõx. ³² Nhy wãnh me'õ jamakkre kêt
 ne kabên tõja. Nhy me arým 'ýr o bõx
 ne kum, “Gop 'ã anhikra dji”, ane.

³³ Nhy ate kute o ãm kadjy amũ me
 krãptĩ bẽ o tẽ. Ne kam aktã amakkremã
 aminhikra'i jadjàn aptõn õtodjwý kupê.

³⁴ Ne kãjkwa jabên kum kaprikam arým
 amityk djã mẽ. Ne kum, “Epata”, ane.
 Nãm ren me bakabênkam kum, “On aja-
 makkre kajrer”, ane. ³⁵ Nãm kum ane
 nhy arým amakkre kajrer ne kabên
 mex ne. Nhy kam akubyn me'ýr o bõx.

³⁶ Ne memã 'ã karõn memã kum,
 “Gora ipudju”, ane. Be, nãm te mã:
 memã anhỹro ba nhy me ate mã:
 pyka kunĩkôt abenmã arênhõ ba. ³⁷ Nãm
 me'õo mex nhy me te kute marmã kam
 no tyn ku'ê ne abenmã kum,

—Nãm apýnh me kanê djari me kunõ
 mexkumrêx. Nãm me umar kêtõ mex
 nhy arým akubyn amak mex ne. Nãm

me kabên kêt djwÿo mex nhy m arÿm akubyn kabên mex ne, ane.

Kute mebê 4.000o djuw mex.

Mat 15.32-39

8 Nhy m kam me krâptî: ajte Jeju'ã akuprôn 'ã akuprôn me'ã ò kwÿ krên djà kêt. Nhy m kam arÿm amiwÿr kôt ba djwÿnh ar ku'uw nhy m ar bôx nhy m arkum,

²—Imã me krâptî:ja kaprî. Me iro'ã krî'ã arÿm akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ne kam arÿm me ò mÿjja kêt. ³Nok ba ren me kum prãm kam ren amÿ me ùrkwãmã me ano nhy m me ren pry kohenh ren rerekre ne. Ren me rerekre nhy m ren me tyk djà me kupa. Djãm jãnh got. Onij me ùrkwã. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁴Nhy m kôt ba djwÿnh ar kum,

—Kapôt kukrit jakam ne gwaj te me krâptî:ja kadjy djwÿ kumex prãmje. Mÿj got gwaj me kadjy nê? ane.

⁵Nhy m Jeju arkum,

—Mÿj ne ar anhô djwÿ kute? ane.

Nhy m ar kum, “Djwÿbê 7”, ane.

⁶Nhy m kam me krâptimã kum,

—Pykabê dja ga me nhÿ, ane. Nhy m kam me arÿm nhÿ. Nhy m kam arÿm djwÿbê 7 jamÿn o Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Ne kam kokij ne mã kôt ba djwÿnh arkum kungã nhy m ar mã me krâptimã adjuw. Nãm ar memã adjwÿro môn kam arÿm adjwÿr pa.

⁷Ne kam ar ò teprãre ngrêre nhy m o Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Ne kam arkum,

—Dja gar memã jadjwÿ jadjwÿ, ane.

⁸Nhy m kam ar memã adjwÿro môn adjwÿr pa. Nhy m kam me arÿm kukrên arÿm ajne. Nhy m kam me arÿm aum ngij ne 'ã akre nhy m kaxnokai ipubê 7 'ã kâtãm. ⁹Be, me my kubê 4.000 ne ò kwÿ krê.

Nhy m kam memã kum, “Aje, on me ajmã”, ane. ¹⁰Ne on kôt ba djwÿnhmê

ro'ã kãmã wadjàn nhÿ. Nhy m ar arÿm nox ne rê:n kam arÿm pykabê Tamanu'ãnh kà djin wabi.

Kute kàjkwa kurûm mÿjja'ò nhipêxmã ne me kum 'ã à'wÿr.

Mat 16.1-4

¹¹Nhy m mebê pardjêumê mebê xadjudjêumê Jeju'ÿr bôx ne kukij ne mrãmri kubê Metîndjwÿnh Kra ne kute mÿjja pumÿnh kêt'ò nhipêx jabej 'ã kum apnên kum,

—Goja kàjkwa kurûm mÿjja pumÿnh kêt'ò nhipêx bar omÿn kôt ama, ane.

¹²Nhy m amikadjwÿnhbê tyk djà mên memã kum,

—Je tô mÿkam ne ga me akamin-grãnyre mÿjja'ã ijuw? Ije me amã mÿjja pumÿnh kêt'ò nhipêx ga me aje omÿnh prãm kêt kumrêx. Mrãmri ne ba me amã ikabênkumrêx, ane. ¹³Ne kam arÿm mebê akêx ne tèn ajte kãmã wadjà. Wadjàn akàx nhikjê mã rêr kadjy arÿm nox ne.

¹⁴Nhy m kam djwÿ ar kumãnhkutã nhy m kôt ba djwÿnh kute byrmãn arÿm o amak kêt kati. Nhy m wãnh kàkam djwÿ pydjibit nô. ¹⁵Nhy m kam Jeju me kute me kukràdjà kajgo mar kêt kadjy ne kôt kute ar amijo ba kêt kadjy arkum kabên ne arkum,

—Ga, me kute djwÿ nhigot djà djwÿ djôm kam kapînja pumÿ. Nhy m arÿm djwÿ tÿx me:x ne. Ar gadjwÿ dja gar me kukràdjà man kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Mebê pardjêu kukràdjà nàr Erodji kukràdjà dja gar aman kôt ar amijo aban arÿm ajaxwe me:x ne. Ar amijã ano tÿx ne me kukràdjà mar kêt ne kôt ar amijo aba kêt, ane.

¹⁶Nhy m kam ar ari 'ã aben kukij. Ne kam arîk abenmã kum,

—Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã ar imã ane, ane.

¹⁷Be, Jeju kute me kukràdjà kajgo'ã djwÿ nhigot djà jakre nhy m ar kute mar

kêt. Nhyam kam arÿm ar kabên man arkum,

—Mÿkam ne gar abenmã, “Gwaj baje djwÿ byr kêt kam ne ã ar imã ane”, ane? Djãm kraxje ar aje omÿnh kêt rã'ã? Djãm kraxje ar aje mÿjja mar kêt rã'ã? Mÿj'ã ik-abên kute amijakre ar aje mar kêt rã'ã? Djãm ar ajamakreja kêt? ¹⁸ Jãm ne gar anon omÿnh kêt ne. Jãm ne gar ajamak ne mar kêt ne. Be, ije djwÿ ngrireo me krãptio djuw mexja djã ne gar arÿm o ajamak kêt kati? ¹⁹ Akubyn amijo tën ije mebê 5.000mã djwÿ kubê 5 kokjêr'ÿr amijo bôx. Ar aje djwÿ janhyo atomkam mÿj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar Jejumã kum, “Kaxnokai ipubê 12”, ane.

²⁰ Nhyam ajte arkum,

—Ajte akubyn amijo tën ije mebê 4.000 kadjy djwÿbê 7djwÿ kokjêr'ÿr amijo bôx. Ar aje kam djwÿ jaÿmo atomkam mÿj ne kam kaxnokai ipu kute? ane.

Nhyam ar kum, “Kaxnokai ipu kubê 7”, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Djãm djwÿ'ã ne ba ar amã arê? Djãm 'ã ne ba ar amã, “Ari amijã ano tÿx”, ane? Kati. Djwÿ'ã ne ba ije ar amã ja jarênh kêt. Mÿkam ne gar aje ja mar kêt rã'ã? ane.

Kute me'õ no rão mex.

²² Ne kam ar arÿm krĩraxbê Bexadamã tën bôx. Nhyam kam me Jeju'ÿr me'õ no rão mõn o bôx ne kum, “Gop kupê gê mex”, ane.

²³ Nhyam arÿm me'õ no rã nhikra 'amÿn krĩ kurÿm o katon atykmã o tẽ. Ne kam no kutôn 'ã ikra djin kukij ne kum,

—Djãm arÿm ga mÿjja'õ pumÿ? ane.

²⁴ Nhyam kãjmã krãn kum,

—Arÿm ne me kute pĩ pyrãk ne mrã ba omÿ, ane.

²⁵ Nhyam ajte no'ã ikra djin kãjmã kum krã nhyam arÿm no mex. No mex ne

arÿm kute me kunĩ pumÿnh mexkumrêx.

²⁶ Nhyam kum,

—Aj mã. Dja ga katàt anhürkwãmã tẽ. Kwãrik wãnh krĩmã atêm kêt. Ne kwãrik wãnh krĩkam me'õmã ijarênh kêt, ane.

Pedru kute Jejubê Krituo amirít.

Mat 16.13-20; Ruk 9.18-21

²⁷ Be, bënjadwÿr raxbê Piripi nhõ krĩraxbê Xedjare bu'ã ne apÿnh me õ krĩ djari. 'ÿr ne Jejumê kôt ba djwÿnhmê ar mõ. 'ÿr mõ nhyam Jeju arÿm arkum,

—Ë, ar imã ijã me ujarênh jarê ba kuma, ane.

²⁸ Nhyam ar arÿm kum,

—Nãm me kwÿ ajã, “Ngõmã me angiênh djwÿnhbê Djuão”, ane. Nhyam me kwÿ ajã, “Me bakukãmãre Erij. Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh raxbê Erij”, ane. Nhyam me kwÿ ajã, “Me bakukãmãrekam Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ar 'õ.” Nãm me ã abenmã ajã ane. Nãm ã ar Jejumã ane.

²⁹ Nhyam ajte arkum,

—Ne ar gadjwÿ mã ne gar imar on? Mÿj'ã ne gar ijakre? ane.

Nhyam Pedru kum,

—Abê ne Kritu. Abê me inhõ Bënjadwÿrbê kumkati, Metĩndjwÿnh tĩn ne ar bakumrêxja Kra. Amrêbê ne me bakukãmãremã ajarê. Aje me ipytãr ne aje ar me ijo abamã ajarê. Amrêbê me imã ajarê ba me akam amako iba nhyam arÿm Metĩndjwÿnh ajano ga arÿm bôx, ane.

³⁰ Nhyam arkum,

—Kwãrik wãnh me'õmã ja jarênh kêt, ane.

Kute amikukãm me kute bĩn'ã amijarênh.

Mat 16.21-28; Ruk 9.22-27

³¹ Ne kam amijã arkum ajarênkum,

—Ba ije amijo inhĩ ne ar awÿr irwÿkja ije mrãmri itokry kumex mar kadjy ne

Metîndjwÿnh ijano ba tē. Dja me rūnh ikanga. Mebêngêtmē me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿrmē Môjdjê kukràdjà mar djwÿnhmē dja me memā ikanga nhym me arÿm ibī. Nhym ijā akatin akatin akati ba akubyn itin ne, ane. ³²Nām Jeju arkum ja jarēnho amirítkumrēx. Nhym Pedru arÿm Ar kubê o tēn ar kàxā nēje kum bēn tÿxmo krax.

³³Nhym kam arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr akēx ne ar omūn Pedrumā bēn tÿx ne kum,

—Arÿm akabēn kute Xatanaj kabēn pyrāk. Amū imā akre rax ne dja. Ga Metîndjwÿnh kôt adjumar kêt. Me kâtām kôt ari adjumar, ane.

³⁴Ne kam me krāptī:mē kôt ba djwÿnhmē amiwÿr me ku'uw. Nhym me arÿm 'ÿr bôx nhym memā kum,

—Gédja ga me ajō mā ikôt abikamēnh prām jabej kwārik wānh amidjwÿnhbit mar kêt ne mā amim, “Djām ba ije amijo kīnhmā? Kati”, ane. Dja ba ityk kadjy inhô pite'y mÿn itokry:. Dja ga ijā amijakren aje anhô pite'y mÿnh mān prābē amā atokry puma kêt ne amā ijabē rā'ā ne mā ikôt ajkamē. ³⁵Me kute amidjwÿnhbit mar ne me kum tokry puma. Me tām gédja me tyn kam ijukri me biknor tokry djākam tē. Nhym be, me kum ijabēkumrēx ne kute amidjwÿnhbit mar kêt nhym me kute me bīn jabej me tām gédja me amiptàn ar tīn ne ba rā'ā: rā'ā ne. ³⁶Nhym ren me'ō pykabē mÿjja mexja kunī, nēkrēx kunīja ari o atom ne o ban kam ren ty, je mā dja kam nē? Kati, nām ren ty nhym ren ō nēkrēxja ren wānh kumex. ³⁷Nhym mÿj pānh ne ne ren Metîndjwÿnhmā arē nhym ren akubyn o tīn nhym ren kum amijo pānh ne? Arkati. Dja ga te kum pānh jarē nhym akubyn ajo tīn prām kêtumrēx ne.

³⁸Be, me kamingrāny ja ne me axwe:kumrēx ne ari mÿjjakôt ibē amijo

akēxo ba. Ga, me kwÿ kum prō djwÿnh kīnh kêt ne mebē prōo àkīnho baja pumū. Me jadjwÿ ne me kum ikīnh kêt ne ate ibē jān krā. Kam godja me'ō ikam pijām ne ikukràdjākam pijām jabej ba badjwÿ gédja ba amipānh kam ipijām. Ba ije amijo inhī ne me awÿr irwÿk dja ba Ibām jadjēnhmē umao ipyma:n ar awÿr bôx. Kadjy mrānh djwÿnh puma:mē ro'ā ar awÿr bôx. Ibē kumkatio bôx nhym tāmja ikam pijāmja ba badjwÿ arÿm amipānh kam ipijām ne. Nām ā Jeju me krāptīmā ane.

Jeju jadjēnh'ā ujarēnh.

Mat 17.1-13; Ruk 9.28-36

9 Ne kam arkum,
—Ba ar amā arē. Ibām dja ijā bēnjadjwÿr rax mē. Dja ba bôx ne ipymao me apytàn ar me ajo iba. Dja gar adjāmja akwÿ atīnri iraxkôt ipumū, me akadjy ibēnjadjwÿr rax ne ipymakôt ipumū. Mrāmri ne ba ikabēnja, ane.

²Nhym kam akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ar'ā apēx nhym Jeju arÿm krānh prēkti'ā wabi. Nām Pedrumē Xijagumē Djuāo ar aprôn aro wabin ate ar ro'ā me kàxā dja. Ne kam arÿm ar kuka kōnh atemā aminhipēx. ³Ne ō kubēkà arÿm adjēnh ne aka: kute kakūm arngrokam aka pyrāk. Ren kubēkà pōnh djwÿnh'ō kubēkà'ō pōn ren kubēkà jakao kute Jeju kà jaka tēp kêtumrēx. ⁴Nhym kam me kukāmārebē Erijmē Môjdjē arÿm arkum amijo amirít ne. Nām ar Jejumē abenmā kabēno dja nhym ar ar omū.

⁵Nhym Pedru kum,

—Be, ujarēnh djwÿnh, jakam ne gwaj arÿm bakīnhkumrēx. Dja bar ar amā kikre'ā irōx nhipēx. Dja bar amā 'ō nhipēx, Môjdjēmā 'ō nhipēx, Erijmā 'ō nhipēx, ane. ⁶Ar madjà kretikam ne Pedru umaje Jejumā kabēn kajgo jarē.

⁷Nhym kam kakrā'ō arÿm amirít ne ar kuno. Ar kuno nhym Metîndjwÿnh arÿm

kakrâ kurûm kabên nhym ar arÿm kuma. Nhym arkum,

—Ikra ne wâ. Imâ abê:. Tâmwâ dja gar kabên man kôt ar amijo aba, ane.

⁸ Nhym ar te ar abej amibu'â rît. Nhym Jeju pydjibit dja nhym ar omû. Arÿm ne Môjdjê ar ar aêrbê mâ tèn arÿm amirît kêt ne.

⁹ Nhym kam ar arÿm krânh prêkti'â rwÿk tê. Rwÿk tê nhym Jeju arÿm ar kute omûnh'â arkum karôn arkum,

—Ar aje omûnhja kwârik wânh jakam me'omâ 'â adjujarênh kêt. Ba ije amijo inhî ne ibôxja ityk ne akubyn itînkambit dja ga memâ 'â ajarê, ane.

¹⁰ Nhym kam ar arÿm 'â ujarênh kêt. Ne rwÿk tèn kam aben kukij ne abenmâ kum,

—Jeju kute gwaj bamâ, “Ityk ne akubyn itîn”, anhÿrja. Mÿj'â ne ami-jakre? ane.

¹¹ Ne kam Jejumâ kum,

—Mÿkam ne Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh memâ kum, “Erij kumrêx dja bôx. Nhym kam totokbê Metîndjwÿnh bôx ne ar meo ba”? ane. Mÿkam ne me mâ memâ ja jarê? ane.

¹² Nhym Jeju arkum,

—Be, gêdja me'ô kute Erij pyrâk kumrêx bôx ne akubyn Metîndjwÿnh'ÿr me kunio akêx ne. Meo akêx nhym me arÿm amim maro ba. Mÿkam ne ba ije amijo inhî ne ibôxja badjwÿ amrêbê: me ijâ me bakukâmâremâ kum,

“Dja arÿm tokry kumex ma nhym me memâ kanga”, ane?

Nâm me â ijâ anen arÿm 'â pi'ôk no'ôk ne. Nâm â Jeju arkum ane.

¹³ Ne kam ngômâ me angjênh djwÿnhbê Djuã'o'â arkum,

—Ba ar amâ arê gar ama. Mrâmri, me'ô kute Erij pyrâk ne arÿm bôx. Nhym kam me arÿm mar kêt ne amikînhje o bikênhô ba. Amrêbê: me bakukâmâre kute Metîndjwÿnh kabên'â pi'ôk no'ôkkam me kute o anhÿrmâ kôt

ne me arÿm â o ane, ane. Nâm krânh'â rwÿk têngôt ne Jeju â arkum ane.

Kute me karô punumâ âkjêr.

Mat 17.14; Ruk 9.37

¹⁴ Ar rwÿk tèn kam arÿm kôt ba djwÿnh kwÿ aro râm ne ja. Ar arkôt krânh'â àbir kêtjao râm ne ja. Nhym me krâptî ar'â akuprô. Nhym Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê ar aktâ kabêno aben japanho dja nhym Jeju arÿm me omû. ¹⁵ Ne me aêrbê bôx nhym me kunî kam no tyn kumex ne 'ÿr prôt ne kum,

—Djâm arÿm ne ga bôx? Djâm arÿm ne ga bôx? ane.

¹⁶ Nhym kam abej Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh kukij ne memâ kum,

—Mÿkam ne ga me akabêno aben japanho dja? ane.

¹⁷ Nhym kam me krâptîkôt me'ô âmja kum,

—Ujarênh djwÿnh, awÿr ne ba bit ikrao itêmmâ. Me karô punu ne o ba nhym ibê kabên kêtikumrêx. ¹⁸ Nhym apÿnh kute par djari pyka'â kurê nhym ajmrô prôt ne àpjânh ne àpnhirênhô nô. Awÿr ne ba bit o itêmmâ ga adjâm kêt. Ba kam tu akôt ba djwÿnh'ÿr o bôx ne arkum,

—Dja gar ano gê kum ire, ane. Nhym ar te kute kujaêkmâ o dja. Nâm â me'ô Jejumâ ane.

¹⁹ Nhym kam Jeju me'ÿr akêx ne memâ kum,

—Je, me akamingrâny aje amim ikamnhîx kêtikumrêx ne ajaxwe. Mÿj dja ijâ akati, akamât kô kute ba me akam arek ar iba? Nâ bâm me awÿr bôx ga me ajamakkre kêtikumrêx ne prîne akabêno ikaty. Nâ bâm te amiwÿr me akam ama ga me arîk ar aba, ane. Ne kam bâmjamâ kabên ne kum,

—Amrê akrao tê, ane.

²⁰ Nhym me arÿm 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx nhym me karô arÿm Jeju pumûn ajte

me'ô kraja bî. Kubî nhyr arÿm pykabê tÿm ne aþnhirênhô nõn ajmrô prôto nõ.

²¹ Nhyr Jeju arÿm bãm kukij ne kum,

—Mÿj ne kute bîn kraxkam 'ã amex kute? ane.

Nhyr kum,

—Prîrekam ne kum o krax. ²² Nãm te: kute bîn mexmã ar o ba. Nãm kute kuwymê ngôkam rênh krãptî. Aje me karôbê utâr mar jabej utã. Amã ar ikaprîn utã, ane.

²³ Nhyr Jeju kum,

—Be, Metîndjwÿnh umaro kute mÿjja kunî jakrenh mexi. Me tu amim kamnhîxkumrêx nhyr arÿm meo mex. Dja ga tu amim kamnhîxkumrêx nhyr arÿm amã akrao mex, ane.

²⁴ Nhyr kam bãm no kangô prôtmê ro'ã on kàj bê kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, arÿm ba amim kamnhîx. Gop ga imã 'itÿx jadjà ba gop tu amim kamnhîxkumrêx, ane.

²⁵ Nhyr me arÿm itepato prôt ne 'ã bikprônho dja nhyr Jeju arÿm me omû. Ne arÿm me karô punumã bên tÿx ne kum,

—Me karô, aje me'ô bôktimã kabên kêtme amakkre kêt jadjàr. Ba ne ba amã ikabên ne. On kum anhiren kwârîk wãnh ajte o aba kêtumrêx, ane.

²⁶ Nhyr arÿm amran bîno bê mex ne arÿm kurûm kato. Nhyr arÿm kute tyk pyrãk ne nõ. Nhyr me krãptî 'ã abenmã kum,

—Arÿm ne akuno. Arÿm ne akuno, ane.

²⁷ Nhyr Jeju arÿm ikra 'amÿn kãjmã aro tẽ nhyr arÿm kãjmã dja.

²⁸ Nhyr Jeju arÿm tẽn kikremã wadjã. Nhyr me kãxã kôt ba djwÿnh ar arÿm me karô jabej kukij ne kum,

—Mÿkam ne bar te ije me karô punu kujaêkmã o ane? ane.

²⁹ Nhyr arkum,

—Bir, me karô punu kute wã pyrãk ne 'itÿ:xi. Dja me Metîndjwÿnhmã amijo

a'uw ne kum amijajbu. Kambit dja me me karô wã jano nhyr arÿm memã ire, ane.

Amikukãm tyk'ã ujarênh.

Mat 17.22; Ruk 9.43

³⁰⁻³¹ Ne kam ar arÿm me kurûm tẽn amû pykabê Garrêjakôt tẽ. Nãm mebê amijo bipdjuo tẽ. Jeju kute me kãxã kôt ba djwÿnh arkum amijã ujarênh prãm. Ne kam mebê amijo bipdjuo tẽ. Tẽn kam arÿm arkum,

—Ba ije amijo inhî ne ibôxja dja me memã ikanga nhyr me arÿm ibî. Nhyr kam dja ityk'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba kam akubyn itîn, ane.

Ar kute amirax jabej Jeju kukjêr.

Mat 18.1; Ruk 9.46

³² Nhyr ar amim,

—Je tô, mÿj'ã ne kabên ja jarê? ane. Ne kam ar kute kukjêr kêt. Jeju kute arkum kabên pymaje ar kute kukjêr kêt.

³³ Ne kam mô:n kam arÿm krîraxbê Kapana'ÿr bôx ne kikremã wadjã. Nhyr kam Jeju arkum,

—Pry'ã ar amôrkôt ne gar aktã akabêno aben japanho mô. Mÿj'ã ne gar abenmã akabên ne? ane.

³⁴ Nhyr ar arÿm anihkrê ne. Be, prykôt ne ar amirax mÿr jabej abenmã kabên mô. Kam ne Jeju 'ã ar kukij nhyr ar arÿm pijãm ne anihkrê ne.

³⁵ Nhyr kam nhÿn amiwÿr ar ku'uw. Kôt ba djwÿnhbê 12ja 'uw ne arkum,

—Gar ajô araxo kutewa prãm jabej gêdja amijo kajgon me katẽ tẽn kam tu me kunîmã apênh ba, ane.

³⁶ Ne kam arÿm me prîre'ô nhikra 'amÿn o tẽn ar ipôkri kudja. Ne kam kute o kînh kadjy kumÿn arkum,

³⁷ —Ë, ga, me'ô prîreja pumû, kâtãm mexja pumû. Dja me'ô ikukwakam kum me'ô kute prîre ja pyrãk kînh, kum me'ô kâtãmja kînh ne kam arÿm badjwÿ kum ikînh. Djãm bajbit kum ikînhmã? Kati,

dja me'ô kum ikînh ne kam kum ibâmd-jwÿ kînh, ibâm kute ijanorjadjwÿ kum kînh. Nâm â Jeju arkum ane.

³⁸ NhyM Djuão arÿm kum,

—Ujarênh djwÿnh, ba amâ arê. Me'ô gwaj bakôt ba kêt'ô tu me karô punu kute meo ba'â anhidji jarê. 'Â anhidji jarên me karômâ kum, “Ba Jeju kukwakam amâ ikabên ne. On kum anhire.” Nâm â anhyro dja bar arÿm omû. Ne kam gwaj bakôt ba kêt kam kum, “Kwârîk wânh”, ane.

³⁹ NhyM Jeju arkum,

—Kwârîk wânh kubê adjaptâr kêt. Be, godja me ikukwakam mÿjja pumûnh kêt nhipêx, godja me'ô punuo mex, me ja ne me te kute ijâ kabên punu jarênhmâ. ⁴⁰ Be, me kum gwaj bakurê kêtja ne gwaj bajo ôbikwa. Kam kwârîk wânh kubê adjaptâr kêt. ⁴¹ Ba ne ba ibê Kritu. Gar ikôt abakam godja me'ô ar amâ ngônhrâkam ngô nhôr jabej. Ba dja ba mrâmri kum âpênh mexjao pânkhkumrêx. Mrâmri ne ba ar amâ arênhkumrêx.

⁴² NhyM be, me'ô kute me prîre pyrâk ne ajbir kute amim imar ny nhyM kam ren ate me'ôja axwe'â kum apnê nhyM ren arÿm kôt axwe nhyM kam ren me ôkre'â kênpoti nhô. Kute memâ axwe'â âpnênh djwÿnhja nhôkre'â kên jabatânh nhô ne ren ngô jabatânhmâ kumê nhyM ren ngô kubî, ja ne kâjbê tokry. Tokry ngri. NhyM be kati, Metîndjwÿnh dja prîne o ajkê nhyM tokry ra:x ne. Nâm â Jeju arkum ane.

⁴³ Ga, me kute apÿnh amikukràdjào âpênh jaxwe prâmja pumû. Me kute âpênh jaxwe kangamâ ne Jeju mebé uman memâ kum,

—Ne gar ren ajaxwe kadjy anhkra nhikjêo mÿjja punu kupênh prâm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on krâta. Ne kam ren te anhkra nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ anhkra rãân ren me biknor tokry

djakam tên ren atokry ra:x ne. Kam ne kuwy pôk rãâ: rãân âtyk kêt kumrêx.

⁴⁴ Kam kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyM me kute kuwy pôkjadjwÿ par kêt.

⁴⁵ Ne gar ren ajaxwe kadjy apar nhikjêo mÿjja punu'ÿr amrân prâm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on krâta. Ne kam ren te apar nhikjê kêt ne ren atînkam ren akînhkumrêx. Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar abakam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ apar rãân ren me biknor tokry djakam tên ren atokry ra:x ne. Kam kuwy pôk rãâ: rãân âtyk kêt kumrêx.

⁴⁶ Kam kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyM me kute kuwy pôkjadjwÿ par kêt.

⁴⁷ Ne gar ren ajaxwe kadjy ano nhikjêo aje mÿjja punu pumûnh tÿx prâm mÿj ne gar ren on? Bir, gar ren on kaba. Ne ren kam te ano nhikjê kêt ne ren akînhkumrêx. Metîndjwÿnh kute me utâr ne ar me kadjy bēnjadjwÿr ne kute ar meo baja'ÿr abôxkam ren akî:nhkumrêx. Ne ren aktâ ano rãân ren me biknor tokry djakam kuwykam tên ren atokry ra:x ne. ⁴⁸ Me bakukâmâre ne amrêbê: 'â memâ kum, “Kôp kute me kakwÿrja tyk kêt nhyM me kute kuwy pôkjadjwÿ par kêt.”

Nâm â Jeju arkum ane. Djâm mrâmri ne ar kute aminhikra, amipar jakârmâ? Djâm mrâmri ne ar kute aminoo pôxmâ? Kati, ar kute âpênh jaxwe krâ'ÿr ne kangamâ ne Jeju 'â arkum ar kute amibê amikukràdjâ jakârmâ arê.

⁴⁹ Ne kam arkum,

—Be, kuwykam gêdja me kunî tokry. Kute mrâmri ne me kute Metîndjwÿnhmâ mry parkam kadjwanhîo mry kunî kangâr pyrâk, ane. Dja me â tokryo tuknîo ane.

⁵⁰ Ne kam ar'â kadjwanhî jakre ne arkum,

—Be, kadjwanhî mexkumrêx. Godja kadjwanhî ta amikam akry apêx jabej arÿm o mÿjja jakry kadjy punukumrêx ne. On ar aje kadjwanhî mex pyrâk ne abenmâ akabên mex, ane.

Me kute prô kanga'ã ujarênh.*Mat 5.31, 19.1; Ruk 16.18*

10 Ne kam arÿm krîraxbê Kapanakam me jamã kàx. Ne tē:n arÿm ngôbê Djodão nhikjêmä rên arÿm pykabê Djudêja'ÿr bôx. Bôx nhym kam me krãpti: ajte 'ã bikprônho dja. Nhym kam ajte memã ujarênhho dja.

²Nhym mebê pardjêu arÿm 'ÿr bôx ne kute we kabên kajgo jabej kukjêrmã ne kum,

—Djãm Metîndjwÿnh kukràdjã kôt me kute tu prô kangamã? Nãm me Jeju kute kabên kajgo jarênh kadjy nàràmm ã kum ane.

³Nhym memã kum,

—Be, Môjdjê ne amrêbê: me bakukãmãremã 'ã karô. Mÿj ne memã arê? ane.

⁴Nhym me kum,

—Môjdjê ne memã kum, “Gê me prô'ã pi'òk no'òk ne kam kanga”, ane.

⁵Nhym memã kum,

—Bir, me amakkre kêt kam ne memã prô kanga jarê. Nhym djãm adjàkamã ne me ã prôo ane? Kati. ⁶⁻⁷Adjàkamã, kute mÿjja kunî nhípêxkam ne Metîndjwÿnh mymê ni ar ipêx ne memã kum,

“Kamã dja me my prô kadjy arÿm bãmmê nã arkum iren kam arÿm prôbit'ã ngrã ne.

⁸Nhym kam ar ï abenã tÿm ne kam kute ï typdji pyrãk.”

Nãm ã Metîndjwÿnh memã ane. Kam, djãm ar ï amãnhkrut rã'ã? Kati, ar kute ï pydji pyrãk. ⁹Be ga, Metîndjwÿnh kute abenã ar mênhja pumû. Kwãrik wãnh me'ô abenbê aro bikjêr kêt. Nãm ã Jeju mebê pardjêumã ane.

¹⁰Nhym kam ar akubyn kikrekam tên nhÿ. Nhym kôt ba djwÿnh arÿm Jeju kute memã kabên jarênhja jabej kukij.

¹¹Nhym arÿm arkum,

—Gêdja me'ô prô djwÿnh kangan kam atemã akãxbê me'ômã kabên ne 'ÿr

môn kam arÿm mrãmri krô'ã o prôn arÿm axwekumrêx, prôkam axwekumrêx. ¹²Nhym me niredjwÿ gêdja me mjên kanga nhym kam atemã me'ô akãxbê 'ÿr mô nhym kam arÿm mrãmri krô'ã o mjên ne arÿm axwekumrêx. Nãm ã arkum ane.

Kum me prîre kînh'ã ujarênh.*Mat 19.13; Ruk 18.15*

¹³Nhym kam ar ja arÿm Jeju'ÿr me prîreo môn o bôx. Kute me kupênhmã ne ar 'ÿr meo mô. Nhym kôt ba djwÿnh ar arÿm nêje memã bën tÿx. ¹⁴Nhym Jeju arÿm ar omûn arÿm no kã nhàn arkum,

—Kwãrik wãnh arek amrê me prîre iwÿr mô, ane. Kwãrik wãnh gar mebê adjãptãr kêt gê me arek amrê mô. Æ me kute amijo anhÿrbit gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba. ¹⁵Ë, me kute me prîre pyrãk ne amijo kâtãmjabit gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba. Be, me prîre kute ta amim imarja pumû. Æ me kute amijo anhÿr gêdja Metîndjwÿnh me utàn me kadjy bënjadjwÿr ne ar meo ba. Mrãmri ne ba me amã katãt arê. Nãm ã Jeju arkum ane. ¹⁶Ne kam aben to-tokmã me prîre jamÿn me'ã ikra jadjuw ne memã kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex. Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane.

Me'ô nhô nèkrêx kumex'ã ujarênh.*Mat 19.16; Ruk 18.18; Xim k 6.6; Xij 5.1*

¹⁷Ne kam arÿm memã kàx ne ajte prykôt tē. Tē: nhym me'ô arÿm 'ÿr prôt ne arÿm parbê kônkrão nhÿn kum,

—Ujarênh djwÿnh, ga ne ga amexkumrêx. Itûn rã'ã rã'ãmã mÿj gêdja ba Metîndjwÿnh kadjy nê? ane.

¹⁸Nhym Jejubê Metîndjwÿnh Kra nhym ta kute kôt kum kator kadjy Jeju kum,

—Mÿkam ne ga imã imex jarê? Me'ô pykakam mex kêt kumrêx. Metîndjwÿnh pydjibit mex. ¹⁹Metîndjwÿnh kukràdjã

ne ga arÿm ama. Me kute katàt amijo ba'ã kute memã karökôt kukràdjà ne ga arÿm ama. Nãm memã kum,
 “Kwãrik wãnh me par kêt.

Kwãrik wãnh me bẽ prõo adjãkĩnh kêt.

Kwãrik wãnh adjãkĩnhĩ kêt.

Kwãrik wãnh ajẽx ne me kãmex jarẽnh kêt.

Kwãrik wãnh aje me'õ nhõ mÿjja o aminhõ kadjy kwãrik wãnh ajẽxnhĩ kêt.

Me amã abãmmẽ anã jabẽn ar kabẽn ma”, ane.

Ja kunĩ ne ga arÿm ama. Nãm ã Jeju kum ane.

²⁰ Nhyim kum,

—Nà, ujarẽnh djwÿnh, arÿm ne ba ibõktikam ja kunĩ ma. Ne kam kôt ije ar amijo iba rã'ã:n arÿm ijabatànñ ne, ane.

²¹ Nhyim Jeju arek omũho djan kam kum kĩnhkumrẽx ne kum,

—Be, mÿjja pydji ne kute akukrà rã'ã. On tẽn memã anhõ mÿjja wã ngràn pãnh pi'ók kaprĩ byn me 'uwtĩ, me õ mÿjja kêt-jamã angãn o me kĩnh. Ne kam amrẽ iwÿr tẽn mã ikõt ajkamẽ. Dja ga ã anen kam arÿm kãjkwakam anhõ mÿjja mex kumex. Ne kam ijã amijakren aje pĩte'y mÿnh mãn prãbẽ amã atokry pyma kêt ne amã ijabẽ rã'ã ne mã ikõt ajkamẽ.

²² Jeju ã kum ane nhyim arÿm kam kaprĩ:re ne. Ne kam akẽx ne mã tẽ. Kaprĩ:re ne tẽ. Be, õ nèkrẽx ne kume:x. 'Ã maje ne mã kaprĩren tẽ.

²³ Nhyim kam Jeju kôt ba djwÿnh ar'ÿr akẽx ne arkum,

—Nèkrẽx ne kute me kukrà prãmã. Me õ nèkrẽx kumex gẽdja me te Metĩndjwÿnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bõxmã, ane.

²⁴ Nhyim kôt ba djwÿnh te kute marmã kam no tyn ku'ẽ nhyim Jeju arÿm arkum,

—Akmere ar, me õ nèkrẽx kanàrrãm ar baja ne me te Metĩndjwÿnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bõxmã. ²⁵ Ba ar amã arẽ gar ama. Be ga, mry jabatàn-hbẽ kameru te: kute aguja tekrax kremã

ngjẽxmãja pumũ. Me õ nèkrẽx rũnhd-jwÿ kute uràk. Me te Metĩndjwÿnh kute amim me utàr ne ar meo baja'ÿr bõxmã nhyim nèkrẽx utà: ne. Nãm Jeju ã arkum ane. ²⁶ Nhyim kôt ba djwÿnh ja man kam no tyn djan kam kum,

—Je, nhyim mÿj me'õ gẽdja Metĩndjwÿnh amim utà? ane.

²⁷ Nhyim Jeju arÿm ar omũho djan arkum,

—Be, me ne me te: kute amipytãr prãmje nhyim be, Metĩndjwÿnh kute mÿjja kunĩ mar. Kumãbit ne amirĩt ne. Ta ne kute me utàrkôt kute mar, ane.

²⁸ Nhyim kam Pedru kum,

—Ë, arÿm ne bar inhõ mÿjja kunĩmã inhiren mã akõt ajkamẽ, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Ë, godja me'õ imã àpẽnñ ne memã ijã ujarẽnh tẽn kadjy arÿm õ mÿjjamã irer jabej, õbikwamã irer jabej. Õ kikre nãr kamy nãr kanikwÿnh nãr nã nãr bãm nãr prõ nãr kra nãr õ pykamã irer jabej ba dja ba kum o pãnh ra:x ne. Ne pãnh pyka jakam kum õ mÿjjao akrenh mex ne kum kungã. Ne pãnh õbikwao akrenh mex ne kum kungã. Dja ba kum krãptĩ: kubẽ 100 ngã nhyim pãnh õ kikre, kamy, kanikwÿnh, nã, kra, õ pyka krãptĩ mex ne. Kamdjwÿ dja me kãtãm me'õ jao bikẽnho ba. Dja ã pykakam ane. Nhyim ije pykao nykam gẽdja Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arẽnhkumrẽx, ane. ³¹ Nhyim be, jakam me rũho kutewaja djãm me kute memã wa rã'ãmã? Kati. Me ja krãptĩ gẽdja me kajgo mex ne me katẽn tẽ. Nhyim be, me kajgo mex ne me katẽn tẽmja gẽdja me pãnh rũho kutewa. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

Ajte amikukãm amityk'ã ujarẽnh.

Mat 20.17; Ruk 18.31

³² Ne kam ar ajte Jejumẽ ro'ã prykõt mõ. Krĩraxbẽ Djeruxar'ÿr àbir mõ nhyim Jeju tu kum me uma kêt ne ar kukãm tẽ.

Nhym ar te kute marmā kam no tyn mōn arÿm tîn prām. Nhym kam arÿm me kâxā aro tēn arkum amijā ujarēnh tē. Kôt ba djwÿnhbê 12jamā ne amijā ujarēnh tēn kum,

³³—Ē, ota gwaj arÿm Djeruxarē'ÿr badjàbirn babôxmā. Nhym kam ba ije amijo inhī dja me apÿnh me rûnhmā ikanga, me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr arkum ikan-gan Mōjdjê kukràdjā mar djwÿnhmād-jwÿ ikanga. Nhym kam me ikā mex jarēn ijā abenmā kum, “Axwekumrēx. Gê me pānh tu bīnkumrēx”, ane. Ne kam me bajtemmā ikanga. ³⁴Nhym me arÿm ijā bēno ajkēn ikutôn mry kà punuo ikaprêprê:k ne. Ne kam arÿm ibī nhym ijā akatin akatin akati ba akubyn itîn ne. Nām ā arkum ane.

Ar kute ajte amirax jabej.

Mat 20.20; Ruk 22.24

³⁵Nhym kam Xijagumē Djuāo ar arÿm 'ÿr bôx. Djebedēu kute ar irja 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarēnh djwÿnh, bar amā arē ga prīne kôt ā ar ijo ane, ane.

³⁶Nhym arkum,

—Mÿj ne ba ije ar ajomā? ane.

³⁷Nhym ar kum,

—Be, dja ga ī anhō me ja kunīo amip-tàn prīne amexkumrēx ne apyma. Memā anhÿrkam bar irax ne anhikō'ā memā nhÿ, bar ijō adjubôk'ānh nhÿ nhym ar ijō adjuge'ānh nhÿ. Dja ga ā ar ijo ane, ane.

³⁸Nhym Jeju arkum,

—Gêt kon. Nā gām ar arīk amim 'ā karōn imā arē. Ba ar amā arē gar ama. Dja ba ngōnhkrā kam kangô jao ikō. Djām ar aje ipyrāk ne kangô jao akōm mā? Dja me ngōmā ijadjā. Djām ar aje ipyrāk nhym ngōmā me kute ar ajadjarmā? Nām ā arkum ane. Bir, mÿj'ā ne kangô jao kōm ne ngōmā adjarmā akre? Bir, amitokry kume:x'ā ne akre. Ar kute

urāk jabej ne ar kukij. Ar tokryo kute Jeju tokry pyrāk jabej ne ar kukij.

³⁹Nhym ar kum,

—Nā. Kadjy ar ije apyrāk, ane.

Nhym Jeju arkum,

—Mrāmri dja gar aje ipyrāk ne atokry kumex ma. Mrāmri dja gar kangô jao ikō nhym me ngōmā ar ajadjā. ⁴⁰Be, djām ba ne ba ar amā inhikō'ā ar anhÿrmā arē got? Be, Ibām kute amrēbē: amijo me'ō ar utār ar ta dja ar inhikō'ā memā nhÿ. Nām ā Xijagumē Djuāo arkum ane.

⁴¹Nhym kôt ba djwÿnhbê 10 arÿm ar kabēn ma. Ne kam arÿm Xijagumē Djuāo arkum àkrē ne. ⁴²Nhym Jeju amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Me bajtemkam me bēnjadjwÿr ne me ari àpēnh'ā memā àpnēnh ne memā bēn tÿx ba. Nām ā me bajtemkam me rûnh kute meo bao ane gar arÿm ama. ⁴³Djām ar ga aje me kudjwamā? Kati. Ar ga dja gar ā anhÿr kêtikumrēx ne. Ar ajō abenkam arax prām jabej amijo akajgon arkum adjapēnh ar aba. ⁴⁴Ne kam ar ajō aben kadjy abēnjadjwÿr rax prām jabej tu amijo akātām ne me kunīmā adjapēnh kajgo aba. ⁴⁵Ba ije amijo inhī djām imā me àpēnh kadjy ne ba amrē tē? Kati, ba dja ba memā apē. Me ren ta amijaxwe pānh tokryn arÿm ty. Nhym be kati. Me krāptī jaxwe pānh ba dja ba itokryn arÿm ty. Memā idjapēnh ja kadjy ne ba amrē tē. Nām ā Jeju arkum ane.

Me'ō no rā akubyn rīt.

Ruk 18.35

⁴⁶Nhym kam ar ajte tē:n kam krīraxbē Djerikokam bôx. Bôx ne kam kato. Nhym kam Jejumē kôt ba djwÿnhmē me krāptimē ne me Djeriko kurūm kator mō. Kator mō nhym wānh Baximēu no rāja pry japkre'ā nhÿ, amijo à'wÿro nhÿ. Ximēu ne kudji. ⁴⁷Nhym me abenmā kum,

—Nadjarekam Jeju ne tēmja, anhÿro kumex. Nhym arÿm kuman arÿm kum amijo akij ne kum,

—Ë, Jeju, Dawi tàmdjwÿ 'ô. Gop amã ikaprî, ane.

⁴⁸Nhym me krãptî arÿm kum bën tÿx ne kum, “E kum anhikrê”, ane. Nhym kam tu kum àkjêro bën kum,

—Dawi tàmdjwÿ 'ô, gop amã ikaprî, ane.

⁴⁹Nhym Jeju arek kum djan memã kum,

—Me ajô tèn kum arê gê amrê iwÿr tẽ, ane.

Nhym me 'ÿr tèn kum arèn kum,

—On akĩnh ne on kàjmã dja. Onij amiwÿr ajuw, ane. ⁵⁰Nhym arÿm wãnh in-òkàti mën ekruux ne kàjmã dja. Kàjmã djan arÿm Jeju'ÿr tẽ. 'ÿr tèn arÿm 'ÿr bôx.

⁵¹Nhym Jeju kum,

—Mÿj ne ba ije ajomã? ane.

Nhym no rãja kum,

—Bênjadjwÿr, aje inoo mex ba irĩtmã, ane.

⁵²Nhym Jeju kum,

—Ga ne ga arĩt kadjy tu amim ikamn-hĩxkumrêx ne iwÿr bôx. Kam dja ba arÿm ajo mex. Aj mã, ane.

Nhym kum kabënmê ro'ã arÿm rĩt mex ne arÿm Jejukôt pry'ã tẽ.

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mat 21.1; Ruk 19.28; Dju r 12.12

11 Nhym Jejumê ar prykôt mō:n kam krĩrãxbê Djeruxarê kuri krĩ ngrĩre ja'ÿr bôx. Krãnhrebê Oriwêre'ã rwÿkbbê ne krĩ ngrĩre jabê Bepadjêmbê Betanhamê. 'ÿr bôx nhym kôt ba djwÿnh amãnhkrutmã kum,

²—Pry ja'ã dja gar arek katàt krĩwãmã tẽ. Nhym ar akutã pry kator kraxkam dja gar mry'ã krĩ jabatàn nyrewã pumũ. Nhym me kute pĩ maktã òkre djê nhym ãmwã. Kraxje me'ô mry wã'ã krĩ kêt. Dja gar 'ãpre bôn amrê o tẽ. ³Godja me'ô 'ã ar amã kabën jabej ne ar amã, “Mÿj kadjy”? ane gar kum, “Bênjadjwÿr 'ã tèm prãm. Dja 'ã tèn kam akuby:n amã ano.” Nãm à Jeju arkum ane.

⁴Nhym kam ar 'ÿr tẽ. Tẽ:n kam arÿm mrymã kato. Kikre'ô jãkwa krekre tãri ne me mry 'ãpre nhym dja. Pry kênhkam ne mry dja nhym ar arÿm 'ãpre bô. ⁵Nhym ar bu'ã me ku'êja ar kukij ne arkum,

—Mÿj kadjy ne gar mry 'ãpre bô? ane.

⁶Nhym Jeju kute arkum 'ã karô kôt ne ar ã memã ane. Nhym me arÿm arkum, “Ajrã”, ane.

⁷Nhym ar arÿm Jeju'ÿr mryo tèn o bôx. Ne kam ar aminhõ kubêkào kum mry'ã aty. Nhym kam 'ã nhÿ. ⁸Nhym kam me krãptĩdjwÿ kukãm kum pry'ã atyo mō. Aminhõ kubêkào kum atyo mō. Nhym me kwÿ bu'ã kapôt'ÿr mōn pi'ô nhikên o bôx ne kukãm kum pry'ã o atyo mō. Nhym arÿm 'ã tẽ. ⁹Nhym me kwÿ kukãm mō, o àkjêr mō nhym me kwÿ kôt o àkjêr mō. Nãm me o àkjêr mōn kãj bê abenmã kum, Metĩndjwÿnhmã kum,

—Jejubê me inhõ Bênjadjwÿr rax. ãm mexkumrêx. Kam me ikĩ:nhkumrêx. Gê on me ipytã. Gê Metĩndjwÿnh o kĩnh rax. Metĩndjwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx. ¹⁰Arÿm me bakukãmãre Dawi kudjwa kute me ijo ba kadjy ne bôx. Gê me kãjkwakamdjwÿ Metĩndjwÿnhmã mextire jarênho kumex. Gê on me ipytã, ane.

¹¹Nhym arÿm krĩrãxbê Djeruxarêkam bôx. Bôx ne kam Metĩndjwÿnh nhõ kikretimã wadjã. Ne kam amibu'ã mÿjja kunĩ pumũnho tẽ. Nhym kam arÿm 'ã amykry mex ne. Nhym kam kôt ba djwÿnhbê 12mê amũ krĩ ngrĩrebê Betanha'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ:n kam bôx.

Ar kute tu amim Metĩndjwÿnh kamnhĩxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Mat 21.18

¹²Nhym ar'ã akati nhym arÿm Betanha kurũm tẽ. Ne kam kum prãm ne. ¹³Nhym wãnh pidjôbê pigêre'ô dja nhym amybÿm 'ô pumũ. Ne kute ô jabej kadjy 'ÿr tèn 'ÿr bôx. Ne te ô jabej nhym

ô kêt ne 'ôbit nhyr arÿm omû. Kraxje ô'ã mytyrwÿ kator kêt rã'akam ne ô kêt.

¹⁴Nãm omûn tu pidjômã kum,

—Jakam dja ga adjô kêt-kumrêx nhyr me adjô krên kêt ne, ane. Nhyr kôt ba djwÿnh arÿm kuma.

Kute kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Ruk 19.45

¹⁵Nhyr kam ar tẽ:n kam krîraxbê Djeruxarêkam bôx. Kam bôx nhyr kam Jeju Metîndjwÿnh nhô kikretimã tẽn wadjã. Nhyr me kute memã mÿjja nhôr djwÿnh kumex. Nhyr me kute memã mÿjjao pãnh ne amim byr kadjy 'ã kumex. Nhyr arÿm bôm me rênho dja. Nhyr me kute me ô pi'ók kaprî pãnh memã kikreti nhô pi'ók kaprî nhôr kadjy me kumex nhyr mebê pîponho àpanho tẽ. Nhyr me kute tut nhôr djwÿnhdjwÿ kumex nhyr mebê krî djã nhikô rênho tẽ. ¹⁶Ne mã mebê àptàro djan memã kum,

—Kwãrik wãnh on Metîndjwÿnh nhô kikreti katikôt me ajênho aba kêt, ane.

¹⁷Ne kam memã kum,

—Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ók ne. Kamã Metîndjwÿnh ta memã kum,

“Inhô kikreti ja'ã dja me abenmã kum, 'Apÿnh me ô pyka kunikôt me kute

Metîndjwÿnhmã kabên kadjy ne ô kikreti wã', ane.

Dja me ã inhô kikreti'ã abenmã ane.”

Nãm ã Metîndjwÿnh pi'ók-kam ane. Nhyr be, me ga ne ga me aje kam me àkînhîo aben pydji djã. Nãm ã Jeju memã ane. ¹⁸Nhyr Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmẽ me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmẽ arÿm Jeju kabên ma. Ne kam 'ã aben maro nhÿn abenmã kum,

—Je tô mÿj dja gwaj baje Jeju bînmã on? ane. Me kum umakam ã abenmã ane. Me kâtãm kunî Jejukam no tyn kum

kabên kînh ne kumex. Nhyr kam me rûnhja kum uma.

¹⁹Nhyr kam Jeju ar'ã para nhyr ar arÿm krîrax kurûm katon tẽ.

Ar kute tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêxmã 'ã ujarênh.

Dju r 14.13; Xij 1.6; Dju k 5.14

²⁰Nhyr ar'ã akati nhyr ar aje pidjôbê pigêre 'ãnh tẽn omû. Nhyr arÿm arêmê kunî ngrà ne. ²¹Nhyr Pedru akubyn amijo tẽn Jeju kabên man kum, —Ujarênh djwÿnh ota, aje pidjôbê pigêre kangrônha arÿm ngràn dja, ane.

²²Nhyr kam arkum,

—Gora ar tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx. ²³Ba ar amã arê gar ama. Gorên me'ô krãnhwãmã kum, “On amikaban ngô jabatànha mÿjakam môn tÿm”, ane. Ne ren ôkre kadjwÿnhbê amim,

“Kon, birãm dja ipêx, kon”, anhÿr kêt ne tu kadjy amim kamnhîxkumrêx ne ren amim, “Be, mrãmri dja ikabên kôt ã imã o ane”, ane. Kute ren ã amim anhÿrkam ren krãnh mrãmri ã amijo ane. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

²⁴Kam aje mÿjja kunîo Metîndjwÿnhmã adjà'wÿrja dja gar tu kadjy amim kamnhîxkumrêx nhyr arÿm ar akabên kôt ã ar amã o ane. ²⁵Ga kam ar aje Metîndjwÿnhmã adjà'wÿro adjãm-kam amimaro dja. Me'ókam angyrk jabej amimaro dja. Godja gar me'ókam angyrk jabej on kam angyrk wãnh kum anhiren kam angyrk kêt. Dja gar kam angyrk kêt nhyr kâjkwakam ar Abãmdjwÿ arÿm ar gadjwÿ ar ajaxwe maro aknon ar akam ngyrk kêt. ²⁶Be, godja gar me'ô, axwe'ô mar rã'ã jabej ne kam angyrk rã'ã jabej nhyr ar Abãmdjwÿ ar ajaxwe mar rã'ãn ar akam ngyrk rã'ã ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Me kute rax jabej Jeju kukjêr.

Mat 21.23; Ruk 20.1

²⁷ Nhyam ar tē:n kam Djeruxarēkam bōx. Nhyam kam Jeju ajte Metīndjwŷnh nhō kikretikam bōx ne kam ar mrā. Nhyam me rŷnh arŷm 'ŷr bōx. Me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjad-jwŷrmē Mōjdjê kukràdjā mar djwŷnhmē mebēngētēmē ne me 'ŷr bōx. ²⁸ 'ŷr bōx ne amūja'ā kute kikreti kurūm me anorja jabej kukij ne kum,

—Mŷj me'ō kabēnkôt ne ga ar ā meo anhŷro aba? Mŷj me'ō ne amā me'ā karō ga kam amū ô'ā bōm ar me rēnho aba? ane.

²⁹ Nhyam Jeju memā kum,

—Badjwŷ dja ba mŷjja jabej me akukja. Me akumrēx dja ga me imā arē. Ba kam arŷm badjwŷ ije mŷj me'ō kabēnkôt ar me anoro ibaja me amā arē. ³⁰ Djuāo kute ngōmā me angjēnhja djām me kabēn kôt ne arīk ar ngōmā me angjēnho ba? Nār djām Metīndjwŷnh kabēnkôt? Goja imā arē, ane.

³¹ Nhyam kam me abenkam kangan abenmā kum,

—Je mŷj dja gwaj kum nē? Dja gwaj kum “Metīndjwŷnh kabēnkôt”, ane nhyam kam gwaj bamā kabēn 'ō jarēn gwaj bamā, “Bir be, mŷkam ne ga me amim Djuāo kabēnja mar kêt ne”? ane.

³² Nār dja gwaj kum, “Me kabēn kôt ne tu arīk ar ngōmā me angjēnho ba”, ane nhyam kam me krāptī ren o ngyrk ne kum gwaj bakurē gwaj ren kam bamā me uma ne. Me kātām ja ne me arŷm Djuāo kabēn man kum kīnh ne, ne o Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh ne. Dja gwaj kum ane nhyam me arŷm o ngyrk ne.

³³ Nām me ā abenmā anen kam Jejuamā kum,

—Kon ne. Ar ije mar kêt. Mŷj me'ō kabēnkôt Djuāo kute ngōmā me angjēnhja ar ije kôt mar kêtē, ane.

Nhyam kam memā kum,

—Bir be, dja ba badjwŷ me amā arēnh kêt ne. Mŷj me'ō kabēnkôt ije ar meo iba ja dja ba me amā arēnh kêt ne, ane.

Pidjōo djuw mex djwŷnh jaxwe'ā ujarēnh.

Mat 21.33; Ruk 20.9

12 Ne kam memā apŷnh kukràdjā djāri'ā memā mŷjja jakren memā 'ā ajarēn memā kum,

—Be, me'ō arŷm amim pidjō kwŷ kren kadjy bu'ā kēno kōkayro kum o ipōk ne. Ne kam pidjō janēnh djāmā kren ipēx. Ne pidjō pumūnh djwŷnh ku'ē djā'ā par prēkti nhipēx. Ne kam me kwŷmā kum, “Gora me imā o djuw mex. Gora gē abatānh ne ô ga amim kwŷo atom ne imā mūm kwŷo atom.” Nām ā me kwŷmā ane. Mebē idjaer'ā ne Jeju pidjō jakren me rŷnh'ā pidjōo djuw mex djwŷnh jakren Metīndjwŷnh'ā ô pidjōkō djwŷnh jakren kam arek memā 'ā ujarēnho djan memā kum,

—Ô pidjōkō djwŷnh ā me kwŷmā anen kam atemā pyka 'ōmā tē. Ne kam kam wānh ar ba. ² Nhyam arŷm pidjōja tuk ne kumex. Nhyam kam ô pidjōkō djwŷnhja arŷm 'ā mytyrwŷ jakren kam 'ŷr ô àpēnh jano. Kute memā arēnh nhyam me kute kum pidjō kwŷo atom ne kute kôt anor kadjy ne 'ŷr ano. ³ Nhyam kam 'ŷr tēn bōx nhyam kam me kute pidjōo djuw mexja ate me'ōjao tŷm ne kaprêprê:k ne. Nhyam mā akubyn 'ŷr ŷkam tēn 'ŷr bōx. ⁴ Nhyam ajte ô pidjōkō djwŷnhja pānh 'ŷr me'ōjadjwŷ jano nhyam 'ŷr tēn 'ŷr bōx nhyam me bīn punun kum pijām jadjan ano. ⁵ Nhyam kam ô pidjōkō djwŷnh 'ŷr ajte ô àpēnh 'ō jano nhyam 'ŷr tēn 'ŷr bōx. Tāmwādjwŷ ne me tu kubī. Nhyam kam aben totokmā me'ŷr ô àpēnh krāptī jano nhyam me kwŷ titik ne kwŷ pa.

⁶ Nhyam kra djwŷnh pydji, kum kra jabēja 'ā ne arŷm amim, “Godja ikra

me'ÿr bôx nhym me arÿm mar jabej", ane. Ne arÿm me'ÿr ano nhym me'ÿr bôx.

⁷Nhym kam me abenmä kum,

—Be, kra ne wä. Gwaj on kubī. Tām wā dja bām kum mÿjja kunī ngā, ò nêkrêx kunī kanga, ane. Gwaj on tām wā bīn kam amim ò nêkrêx, ò mÿjja, ò pidjôja kunīo aminhō, ane. ⁸Ne kam o tÿm ne kubīn arÿm pidjôkō kurūm bōm kumē.

⁹Be, mÿj gēdja ò pidjôkō djwÿnhja me ja on? Bir, dja me'ÿr tēn me'ÿr bôx ne me imex ne kam ò pidjôkōja atemā me ja'omā kungā. Nām ā Jeju me rünhmā ane. Amijā ne ò pidjôkō djwÿnh kra jakren Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'ā ne ò àpēnh jakre. ¹⁰Nhym kam Jeju ajte memā me kukāmāre kabēn jarēn memā kum,

—Amrēbē: ne me bakukāmāre memā Metīndjwÿnh kabēn jarēn memā kum,

“E kum kēn ja ne me kute kikreo ām djwÿnhja kute kikremā armā te omūn kam bōm kumē.

Kēn ja ne arÿm kute kikremā o kajpar, kum o kajpar tÿxi.

¹¹Bēnjadjwÿr djwÿnh ta ne ā kēno ane gu me omūn kam bamā mexkumrêx”.

Nām ā me bakukāmāre memā anen arÿm 'ā pi'òk no'òk ne. Djām me aje omūnh ne mar kêt? Nām Jeju ā me rünhmā ane. Nām amijā kēn jakre. Ne me rünh'ā kikreo ām djwÿnh jakre. Mrāmri ne me rünh kute kikreo ām djwÿnh pyrāk ne arÿm Jeju kanga. Me rünh kute kanga'ā ne Jeju me rünhmā ja jarē.

¹²Nhym me amim,

—Be, gwaj bajā ne pidjôo djuw mex djwÿnhmē kikreo ām djwÿnh jakre, ane. Ne bit kute o tÿmmā te 'ā amijakre. Me krāptī pymaje ne me te 'ā amijakren arÿm mā tē.

Xedjamā pi'òk kaprī nhōr'ā ujarēnh.

Mat 22.15; Ruk 20.20; Rô 12.1

¹³Ne kam Jeju'ÿr mebē pardjēu kwÿmē Erodji nhō me ja kwÿ jano. Jeju bēnjadjwÿr'ā kabēn punu jabej ne me me ja jano. Godja bēnjadjwÿr'ā kabēn punu'ò jarē nhym me arÿm bēnjadjwÿrmā arē. Kadjy ne me Jeju'ÿr bôx ne kum,

¹⁴—Ujarēnh djwÿnh, ba me arÿm ama. Ga ne ga akabēn katātukumrêx. Amā me rünh pyma kêt. Me rünhmē me kajgomē ne ga memā akabēno aben pyrāk ne me imā Metīndjwÿnh kukrādjà'ā adjujarēnh mexkumrêx. Me bēnjadjwÿr rünh kunī nhō bēnjadjwÿr raxbē Xedja. Mebē idjaer kute o me bajtemja. Djām Metīndjwÿnh kukrādjà kôt ne gu me baje bēnjadjwÿr Xedjamā pi'òk kaprī nhōrmā? Nār kon. Goja on ar imā arē.

¹⁵Dja gu me kum kungā nār dja gu me kubē nê? Nām me ā Jejumā ane.

Nhym arÿm me 'ēxnhikôt tu me kuman memā kum,

—Nok ba ren me amā, “Metīndjwÿnh kabēn kupa'ā ne me kum òro ba”, ane ga me ren memā kum, “Be, Jeju axwekumrêx. Ga, kute bēnjadjwÿr raxbē Xedjabē pi'òk kaprī nē prāmja pumū”, ane. Amrē imā ngōnhponho pi'òk kaprīo tē ba me amā omū, ane. ¹⁶Nhym me kum o tēn kungā nhym arÿm memā kum,

—Mÿj me'ò ne 'ā karōja? Ne mÿj me'ò ne 'ā idji jētja? ane.

Nhym me kum,

—E kum be, Xedja nhō, ane.

¹⁷Nhym Jeju memā kum,

—Bir be, ò pi'òk kaprī. Dja ga me kum angā nhym be, Metīndjwÿnh nhō mÿj-jabit dja ga me Metīndjwÿnhmā angā, ane. Nām memā ane nhym me te kute kutā mÿjja'ò jarēnhmā kam no tyn dja. Ne kam arÿm kum kàx ne mā mō.

**Me tyk akubyn tîn mÿr
jabej me Jejumã kabên.**

Mat 22.23; Ruk 20.27;

Tex k 4.16; Ap 20.4

¹⁸ Nhyam kam mebê xadjudjêu kwÿ 'ÿr bôx. Mebê xadjudjêu ne me arîk memã kum,

—Be, me tyk akubyn tîn prãm kêtkumrêx, anhÿr ar o ba. Me ja ne me 'ÿr bôx ne kukij ne kum,

¹⁹ —Ujarênh djwÿnh, me bakukãmãre Môjdjê ne amrêbê: me bamã, “Godja me'ô prô'ÿr môn kra kêt rã'ân tyk jabej mÿj dja me nê?

Bir, dja kamymê ar aben djakam ik-wãja'ô 'ÿr mō. Ne kam kum kra djin kukrij nhyam abatàn ne.

Me kute 'ã abenmã kum, ‘Be, kamy tyk kra ne wã’, anhÿr ne kute kamy tyk mar tÿx rã'ã kadjy.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê me bamã ane. Nãm mebê xadjudjêu ã Jejumã ane.

²⁰ Ne ajte kum,
—Be, kamybê 7 ne axikôt apôx. Nhyam kutewaja prô'ÿr mō. Prô'ÿr môn kra kêt ne ty. ²¹ Nhyam atãrija pãnh 'ÿr môn kam ajte ty. Nhyam pãnh atãrija 'ÿr môn kam kra kêt rã'ân ajte ty. ²² Be, nãm ar ã o anhÿro tēm tãmtã: nhyam arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr môn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kêt ne ty. Nhyam arÿm ar prôja arkôt ty, kra kêt rã'ân ty. ²³ Ar kubê 7 ne ar aben totokmã kamy prô'ÿr ba. Godja we ar kunĩ akubyn tîn ne àbir jabej we àbirkam nhÿnh kamyja dja 'ÿr mō? ane. Me ta kute we me tyk akubyn tîn kêt jarênh mÿr jabej ne me ã Jejumã ane. Me kute o àpanh nhyam binhikrênh kadjy nàràn me mebê xadjudjêu ã kum ane.

²⁴ Nhyam Jeju arÿm memã kum,

—Me ajte Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôk mar kêt ne me ajte Metîndjwÿnh tÿ:xkumrêx mar kêt. Nã gãm me arîk Metîndjwÿnh kupa'ã memã 'ã ajarê. ²⁵ Be, me tyk ne akubyn tînkam djã ne

me ajte abenwÿr ba? Kati, akubyn me tînkam ne me abenwÿr ba prãm kêtkumrêx. Kam dja me kute kãjkwakam kadjy mrãnh djwÿnh pyrãk. ²⁶ Be, mrãmri me tyk akubyn tînkumrêx. Amrêbê: ne Metîndjwÿnh me bakukãmãre Môjdjêmã kabên jarê. Me tyk akubyn tîn'ã kabên jarê nhyam 'ã pi'ôk no'ôk. Djãm me ajte pi'ôkkam omÿnh kêt, akaôk pôk ne tu mex ne ãm'ã ujarênhkam Metîndjwÿnh kute kum,

“Ibê Abraãomê Idjakmê Djako ar ô Metîndjwÿnh”, anhÿrja, djãm me ajte pi'ôkkam amim arênh kêt?

Arÿm Abraão ar tyk 'ãtûmkam ne Metîndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. ²⁷ Bir be, ar tyk tûmja Metîndjwÿnhmã tîn ne ar ba nÿj pumũ. Djãm Metîndjwÿnhbê me tyk nhô Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ne me tîn nhô Metîndjwÿnh. Me tyk kunĩ ne me kum tîn. Kam ne ba me amã, “Metîndjwÿnh ne kubê me tîn nhô Metîndjwÿnh”, ane. Nã gãm me kupa'ã memã 'ã ajarê. Nãm Jeju ã mebê xadjudjêumã ane.

Me kute kukràdjã jabej Jeju kukjêr.

Mat 22.34; Ruk 10.25

²⁸ Jejumê mebê xadjudjêumê aktã kabêno aben japanho dja nhyam Môjdjê kukràdjã mar djwÿnh'ô arÿm me'ÿr bôx. Ne Jeju katãt kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênhkôt arÿm kuman kam kukij ne kum,

—Metîndjwÿnh kute katãt me kute amijo ba'ã memã karôkam kabên jarênhja kute aben nHITEPã memã kabên jarênhja dja ga amim maro tē. Nhÿnh kabênja'ô ne mexo kute kunĩ jakrenh? ane. ²⁹ Nhyam kum,

—Be, Metîndjwÿnh kabên'ô kumrêx mexo kute kunĩ jakrenhja ba amã arê ga ama. Metîndjwÿnh memã kum, “È, mebê idjaer, gora ikabên ma. Bënjadjwÿr djwÿnh, kubê ne Metîndjwÿnh. Bënjadjwÿr djwÿnh pydji.

³⁰ Me anhô Bënjadjwÿr djwÿnh, me Atëndjwÿnh dja ga me amã kÿnh, amã abêo katàt me kunĩ, mÿjja kunĩ jakre.

Djãm ajakwaobit amã Metëndjwÿnh jabêmã? Kati. Ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjã kunĩo dja ga me amã abê:.”

Nãm ã Metëndjwÿnh memã ane. Be, tãm ne ja. Metëndjwÿnh kabën'ô kumrêx mexo kute kabën kunĩ jakrenh ne ja.

³¹ Ne kam atãri Metëndjwÿnh ajte memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane.”

Nãm ã Metëndjwÿnh memã ane. Atemã kabën'ô mexo kute ja jakrenh kêt. Nãm ã Jeju kum ane.

³² NhyM Môj djê kukràdjã mar djwÿnh kum,

—Ujarênh djwÿnh, kôt ne ga arê. Mrãmri Metëndjwÿnh pydjibit. Atemã'ô kêt kumrêx. ³³ Dja me kum kÿnh, kum abêo katàt me kunĩ, mÿjja kunĩ jakre. Djãm ajkwaobit kum Metëndjwÿnh jabêmã? Kati. Amak, kadjwÿnhbê, kukràdjã kunĩo dja me kum abê: . Ne kum amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne me kum amijabêja pyrãk dja me ã kum amibu'ã me ja jabêo ane. Akabên ja ne mexo Môj djê kabên kunĩ jakre. Dja me Metëndjwÿnh kabênja man kôt ar amijo ban arÿm mexkumrêx nhyM me kute Metëndjwÿnhmã mry bôrja mexo me têt kêt kumrêx. Me kute kum apÿnh mÿjja nhôr kunija mexo me têt kêt kumrêx. Nãm ã Môj djê kukràdjã mar djwÿnhja Jejumã ane.

³⁴ NhyM kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Be, tãmwã ne ikabên kôt kabên mexkumrêx, ane. Ne kum,

—Be, Metëndjwÿnh kute amim apytâr ne ar ajo ba 'ÿr, ane. NhyM me ajte ijukri

Jeju kukjêr kêt. Kabên mex pymaje ne ajte kukjêr kêt.

Kritubê mÿj me'ô tãmdjwÿ jabej kute me kukjêr.

Mat 22.41; Ruk 20.41

³⁵ NhyM kam Jeju ajte Metëndjwÿnh nhô kikretikam tèn bôx ne memã Metëndjwÿnh kukràdjã'ã ujarêho djan kam memã kum,

—Be, Môj djê kukràdjã mar djwÿnh ne me memã kum, “Kritubê ne Dawi tãmdjwÿ”, anhÿr ar o ba. Be, djãm Kritubê Dawi tãmdjwÿbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bënjadjwÿrdjwÿ, ane. ³⁶ Ne kam memã me kukãmãre Dawi kabên jarêh memã kum,

—Be ga, me bakukãmãre Dawi ta kute memã 'ã ujarênhja pumũ. Metëndjwÿnh Karô kukwakam kute memã Kritu'ã ujarênhja pumũ. Nãm memã kum,

“Inhô Bënjadjwÿrmã ne Bënjadjwÿr djwÿnh kabên ne kum, 'Amrê idjubôk'ãnh nhÿ, Abënjadjwÿr raxkam idjubôk'ãnh nhÿ.

Ikam ama ba amrê awÿr akurê djwÿnhno mō ga me kwÿo apardjan me kwÿ nhimex.'

Nãm ã Metëndjwÿnh inhô Bënjadjwÿrmã ane”, ane.

Bir be ga, Dawi kute kum “Abënjadjwÿr rax”, anhÿrja pumũ. ³⁷ Mÿkam ne me 'ã Dawi tãmdjwÿ kajgo jarê? Djã nãm o tãmdjwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ô Bënjadjwÿr rax. Nãm Jeju ã memã ane nhyM me krãptitija kum kabên kÿ:nhkumrêx ne.

³⁸ NhyM arek memã ujarêho dja:n memã kum,

—Gora me aminêje me omũ. Aminêje Môj djê kukràdjã mar djwÿnhwã pumũ. Be, me ja ne me kute amibên kadjy kute kubêkã jabjêtibit jangjênh prãm kumrêx. Ne ajte me krãpti nhipôkri kute memã amibên nhyM me kute memã rÿnh jarênh ne kute memã kum, “Bënjad-

jdjwÿr, djâm ga, djâm ga”? anhyÿrja. Ja ne me kum kînhkumrêx. ³⁹Ne mebê idjaer bikprônâ djâkam nâr me krâptî âkuro krîkam ne memâ wan krî prâmkumrêx. Me kute amibên kadjy ne me me rûnh krî djâkam krî prâmkumrêx. Kwârîk wânâ gar me kudjwa kêt. ⁴⁰Nâm me me 'uwti krâo apan mebê mÿjja kunîo akî ne kam ajkwaobit Metîndjwÿnhmâ kabên rûnh ne, ne kum kabên 'ijabjêo ku'ê. Nâm me 'êx ne amijo mex ne kum kabên. Be kati, me axwekumrêx. Kam gêdja Metîndjwÿnh me kurâm memâ pânâh rax jarên prîne me kurâm meo ajkê. Nâm â Jeju memâ ane.

Me'ô 'uwti kute ô pi'ôk kaprî ngrire nhôr.

Ruk 21.1

⁴¹Nhym kam me kwÿ itepato môn bôx. Me kute amikutâ Metîndjwÿnhmâ pi'ôk kaprî kwÿ nhôr kadjy ne me mô. Nhym Jeju arÿm tèn pi'ôk kaprî nhôr djâ kônâ nhÿn me omûnho nhÿ. Me ô nêkrêx rûnh krâptî ne me aben totokmâ kam pi'ôk kaprî rûnh ne kurê. ⁴²Nhym kam me'ô nija 'uwti kubê mjên tyk nhym ô mÿjja kêtja ngônâhponhreo pi'ôk kaprîo amânâhkut ne kubyn o tèn kam kumê. Ngônâhponhreja ne abenâ rênâhkam kubê pi'ôk kaprî 'ô pydji, ngrî:re.

⁴³Nhym kam Jeju amiwÿr kôt ba djwÿnh ar ku'uw nhym ar 'ÿr bôx. Nhym arkum,

—Ba ar amâ arê, me'ô 'uwti ja ne ô mÿjja kêt ne tu me kurâm ô pi'ôk kaprî raxo tèn Metîndjwÿnhmâ kungâ. Me kunî kurâm pi'ôk kaprî raxo tèn kum kungâ. ⁴⁴Me ja ne me ô pi'ôk kaprî kumex ne kam 'â kâtâm ne kumex. Ne kam 'â kâtâmja Metîndjwÿnhmâ kungâ. Nhym be, me'ô nija ne ô pi'ôk kaprî kêtê, pi'ôk kaprî ngrire ne tu kum kunî ngâ. O kute amikadjy mÿjja byr ne krên ne tîn kadjy Metîndjwÿnhmâ kunî ngâ. Kum 'ô nôr kêtê. Kam ne ba me amâ,

—Nâm me kurâm pi'ôk kaprî rax ne kum kungâ. Mrâmri ne ba ar amâ arê. Nâm â Jeju kôt ba djwÿnh arkum ane.

Akubyn bôx kukâm mÿjja apôx'â ujarênâ.

Mat 24.1; Ruk 21.5

13 Ne kam Metîndjwÿnh nhô kikreti kurûm kato. Nhym kôt ba djwÿnh'ô kum,

—Ê, Ujarênâ djwÿnh ga, këntio me kute kikreti kwÿ nhîpêxja pumû. Kênmê kîkre â ti:re ane, ane.

²Nhym Jeju arÿm arkum,

—Be, ar kikretija pumû. Dja î me kurê djwÿnh prîne kikreti ngrân kên aben nhîby ikwâ kunî nhîkô rê. Nhym kam kên'ô aben nhîby nôr kêtumrêx, ane. ³Nhym kam ar tē:n kam krânâhbê Oriwêre'â wabi. Nhym Jeju arÿm amybÿm Metîndjwÿnh nhô kikreti kônâ nhÿ. Nhym Pedrumê Xijagumê Djuâomê Ângre ar me kâxâ kukij ne kum,

⁴—Ê, ar imâ kikreti ngrânâ'â ajarê. Nhÿnh amex 'ôkam dja me bakurê djwÿnh me bawÿr bôx ne kikreti ngrân âm djâ kapô? Mÿj gêdja kukâm apôx? Dja bar omûn kam kôt ô akatimâ ikaton ô akati ma.

⁵Nhym kam Jeju arkum apÿnh mÿjja kukâm apôxmâ arkum 'â ajarên arkum,

—Gora ar amijâ ano tÿx gê me'ô ar amâ 'êx ne ar anoo biknor ne Metîndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. ⁶Be, me krâptî dja î aben totokmâ me'ÿr bôx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijâ imê. Amijâ imên arÿm memâ kum, “Me anhô Bênjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metîndjwÿnh ijano ba tèn bôx. Ba ibê Kritu”, ane. Ne kam arÿm me krâptî noo aknon Metîndjwÿnhbê meo akêx.

⁷Be, kam dja gar me kute abenwÿr prôt man amybÿm me kute abenwÿr prôt jarênâ ma. Kwârîk wânâ kam ar atîn prâm kêt. Ba ne ba kukâm ar amâ 'â ajarê gar arÿm ama. Ja kumrêx gêdja me

ã o anhyro tẽ. Kraxje kute inomã mẽnh kêt, kute 'yr o tẽm rã'ã. ⁸Nà, apýnh me ba djãri gẽdja me abenwýr prõt ne aben nhimexo ba. Nhyr apýnh bẽnjadjwýr rũnh nhõ me dja me abeno kurẽ djwýnh ne aben nhimexo ba. Apýnh pyka djãri gẽdja kam pyka tertet ne. Nhyr prãmdjwý me kwý nhimex. Be, me tokry krax ne ja. Ga, me nire kra ãja pumũ. Adjým. Dja kra à:n kam arým à ra:x ne. Me adjwýnhdjwý dja me tokry mõ:n kam arým tokry ra:x ne. Be, me tokry krax ne ja.

⁹Be, ar ga dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja me apýnh me rũnhmã ar akangan me bikprõnh djãkam ar atitik ne. Ar aje ijã adjujarẽnh ar abakam dja me apýnh me bẽnjadjwýr rũnhmẽ me bẽnjadjwýr kry'yr ar ajo mõ. Ar ajo mõ gar me kabem aku'ẽ. Memã ijã adjujarẽnh nhyr me kute mar kadjy me kabem aku'ẽ. ¹⁰Nhyr be, me kute amim imar dja me apýnh me ba djã kunikõt ijã ujarẽnh ny jarẽnh kumrẽx.

¹¹Dja me ar ajo rôrõk ne kute memã ar akukjër kadjy me rũnhmã ar akanga. Kwãrik wãnh gar kam amikukãm akabẽn 'õ'ã karõ kêt ne kwãrik wãnh amikukãm anhõkre kadjwýnhbẽ amim, "Je tô mýj gẽdja ba aminẽje memã ikabẽn ja on"? anhyr kêt. Be, me kute memã ar akukjër majmã dja Metĩndjwýnh Karõ ta ar amã ar akabẽn mex jarẽ gar aman arým memã arẽ. Kute ar amã ar akabẽn jarẽnh ja dja gar memã arẽ. Djãm ar ga dja gar memã akabẽn jarẽ got? Kati. Karõ ta dja memã kabẽn jarẽ.

¹²Nhyr mýjja kunĩ pyka kõt amingrãnh kadjy dja me kute abeno õbikwa djwýnh abenmã ãkrẽ. Me rũnh kute me par kadjy dja me memã kamy kanga. Dja bãm memã kra kanga. Dja kra kum nã nãr bãm kurẽn me rũnhmã ar kanga. Me rũnh kute ar par kadjy ar kanga. ¹³Ikõt ar abikamẽnhkam dja me kunĩ kum ar akurẽ. Ne te kum ar akurẽ gar ijã adjukanga kêt ne amã ikĩnh týx rã'ã ba

arým ar apytã. Dja me kunĩ kute aminhinomã amimẽnh nhõ akati bõx gar amã ikĩnh týx rã'ã ba arým ar apytã. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁴Ne kam ajte arkum,

—Be, ar aje ajbir imã, "Ar imã kikreti ngrãnh'ã ajarẽ", anhyrja ba ar amã arẽ gar ama. Dja mýjja amingrãnh 'yr nhyr kam arým mýjja punutija dja. Metĩndjwýnh nhõ kikretikam dja. Djãm mýjja punuti Metĩndjwýnh nhõ kikretikam ãmkam mex got? Dja kam dja gar arým omũ. Mýjja punuti djõ'ã dja me mýjja kunĩo ajkẽn kungrà. Me bakukãmãre Danijeu ne amrẽbẽ: 'ã ajarẽ. Metĩndjwýnh kukwakam memã 'ã ajarẽ. Danijeu ne arým memã mýjja punuti ja'ã ajarẽnh 'ã pi'õk no'õk. Dja gar pi'õk no'õkwã pumũn kam mýjja punuti pumũn kam kõt ama. Kam gẽdja Djeruxarẽ bu'ã pyka ja nhidjibẽ Djudẽjakam me ja amijã maje krãnh'yr prõt ne.

¹⁵Gẽdja me'õ kigre nhimõk po'ã ãm jabej kwãrik wãnh akubyn ãrkwãmã nèkrẽx'yr ãr ne byr ne o tẽm kêt.

¹⁶Gẽ purkam ar ba jabej tu umaje prõt. Kwãrik wãnh kute kubekã jamýnhmã 'yr akẽx kêt. Dja tu me ãm kamã amũ prõt.

¹⁷Watĩ:re, akati wãkam me tujarõmẽ me kra karã dja me tokry:. Me mýjja punuti pymaje prõt ne kam arým tokry:.

¹⁸Dja gar Metĩndjwýnhmã amijo a'uw gẽ na raxkam umaje ar aprõt kêtã.

¹⁹Be, dja me kam tokry kume:xi. Akubyn amijo tẽn mýjja kunĩmo krax djã'yr amijo bõx ne ama. Me akukãmãre aben kukãm tokrykõt dja gar me maro tẽ. Dja gar me tokry tũm maro tẽ:n amiwýr me tokry maro bõx. Ga, me tokry kume:xja pumũ. Be, amrẽ mýjja punuti nhõ akati bõxkam dja me tokry katã me tokry tũm wã kunĩ jakre. Ne amrẽ me'ã akati mõrkam me tokry nydjwý dja me tokry mýjja punuti'ã me tokryja tẽp kêtikumrẽx. ²⁰Metĩndjwýnh ren tokry'ã

akati kwÿ ngri kêt nhyim me'ô ren tîn kêt-kumrêx. Be, Metîndjwÿnh kute amim ô me ja'â karô ne kute amijo me utârja kadjy dja arÿm 'â akati wâ kwÿ ngri.

²¹ Godja me'ô 'êx ne ar amâ, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'â me ô Bênjadjwÿrbê kumkati mê nhyim jakam arÿm memâ nhÿ", anhÿr jabej. Nâr me'ô ajte 'êx ne ar amâ, "Ota, jakam arÿm Kritu bôx ne nhÿ. Arÿm ne Metîndjwÿnh 'â me ô Bênjadjwÿrbê kumkati mê nhyim jakam arÿm memâ nhÿ", anhÿr jabej. Djâm ar aje me ja marmâ? Kati, kwârîk wânh amim me ja mar kêt.

²² Be, apÿnh me ta kute amijo Kritu pyrâk dja me amijo amirît ne. Nhyim amÿ me jadjwÿ amijo amirît ne 'êx ne memâ kum, "Ba ne ba Metîndjwÿnh kukwakam me amâ idjujarênh iba", anhÿro ba. Dja me me aêrbê mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhîpêx, kute me noo biknor nhyim me kute me'â abenmâ kum, "Mrâmri ne djâm Metîndjwÿnh kukwakam me kabênkumrêx", anhÿr kadjy. Godja me o me noo biknor ne Metîndjwÿnhbê meo akêx jabej. Metîndjwÿnh kute amrêbê amijo me utârja kubê meo akêx ne kute meo ba jabej. Me 'êxnhî no tÿxo kute me akrenh jabej, godja kubê me kwÿo akêx ne meo ba jabej. ²³ Be, ar ga dja gar amijâ ano tÿx ne. Ba ne ba mÿjja apôx kêttri kukâm ar amâ arê gar arÿm ama. Nâm â Jêju arkum ane.

²⁴ Ne kam ajte arkum,

—Nhyim me tokryo ku'êwâ'â akati apêxkam dja mÿjja rÿnh apôx.

"Nhyim myt amijo akamât kô tyk nhyim mytyrwÿ irâ kêt.

²⁵ Nhyim kanhêti kâjkwa kurÿm rôrôk nhyim kâjkwakam apÿnh mÿjja tÿ:x amingrêk ne."

²⁶ Ba kam ije amijo inhî dja ba arÿm prîne itÿ:x ne prîne imextire ne ipyma:. Ne kam kakrâkôt bôx nhyim me kunî: arÿm ibôxkôt ipumÿ. ²⁷ Ba kam ikadjy

mrânh djwÿnh jano nhyim me arÿm inhô me ja o atom. Ije amijo me utârja kunîo atom. Dja me kwÿ kâjkwa krax'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ kâjkwa 'ênhôt'âm môn meo atomo mô. Nhyim me kwÿ aktâ kâjkwa nhîrê'âm môn meo atomo mô. Dja me apÿnh pyka kunîkôt inhô me ja kunî:o atom. Ba ne ba kukâm ar amâ 'â ajarê. Gora abej ajkam ama.

²⁸ Be, akubyn ibôx djâ nhô akatija'â ne ba ije pidjôbê pigêre jakremâ. Gora ije 'â mÿjja jakreja ma. Ba ar amâ arê gar ama. Dja pidjô pakâ nokâ tukam 'ô nhingrâ kadjy arÿm ingrâ apôx gar kam arÿm amexmâ kamnhîx nhyim kam arÿm amex. ²⁹ Bir be, gêdja ba ije ar amâ mÿjja jarênhja â apôx môr ane gar kam arÿm ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx djâ arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôxja. Amex kutâ gêdja pi'ô ingrâ. Nhyim be, ibôx kutâ gêdja mÿjja pymatija apôx mô.

³⁰ Nâ, mrâmri ne ba ar amâ kôt arê. Me akamingrânyre ja gêdja gar atyk par kêttri mÿjja ja kunî apôx. Mrâmri ne ba ar amâ arê. ³¹ Ikabên kajgo kêt-kumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa î apêx. Nhyim be, ba ikabên gêdja 'ô biknor kêt-kumrêx. Mrâmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunî apôx nhyim me omÿ, ane.

Me kute bôx djâ nhô myt mar kêt.

Mat 24.36; Ruk 12.37; Tex k 5.2

³² Ne kam ajte arkum,

—Be, ba akubyn ibôx djâ nhô akati nâr myt djâm me'ô kute mar? Kati, me'ô kute mar kêt-kumrêx. Kâjkwakam kadjy mrânh djwÿnhdjwÿ kute mar kêt. Ibâm-bit ne kute mar. ³³ Dja gar ajaxwebê amijâno djan arek ijabej ajkam ama ne Metîndjwÿnhmâ amijo a'wÿ. Mÿkam? Bir, ar aje akubyn ibôx djâ'â myt mar kêt-kam. ³⁴ Ar aje akubyn ibôx djâkam myt mar kêt kute ô kikre djwÿnh nhô âpênh pyrâk. Ba ar amâ arê gar ama. Be, ô kikre djwÿnh ne arÿm kurÿm anhÿr bê têm-mâ. Ne kam ô âpênhmâ kikre'â

karôn arkum apÿnh àpênh djà'ã karô. Ne kre nêje ku'ê djwÿnhmã kum, “Gora arek ijabej ajkam ama”, ane. Ne kam arÿm mã tê.

³⁵ Kam dja gar gadjwÿ arek ijabej ajkam ama. Ba ne ba ije ô kikre djwÿnh pyrãk. Ar aje ibôx'ã myt mar kêt. Godja ba parakam ibôx jabej nâr akamãt kô ipôkri ibôx jabej nâr ôkrên'anh kârkam ibôx jabej nâr kryrãm ibôx jabej. ³⁶ Ar arek ijabej ajkam ama. Dja gar ate akrã ba ar ajaêrbê bôx gar ajmã nè. ³⁷ Ar amã ne ba arÿm ibôx djà'ã karô. Jakam ne ba me kunimã 'ã karô. Me arek ijabej ajkam ama. Nãm ã Jeju me kukãm mÿjja apôx'ã arkum ane.

**Me'ô nire kute Jeju
nhimôkkam kangô runh.**

Mat 26.6; Dju r 12.1

14 Be, Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akati nêje arÿm akati pydji. Kam ne mebê idjaer kunî amex kunîkôt aben pydji. Amrêbê: Metîndjwÿnh me kukãmãre nhirôbê mrãnh nhym me kute aben kajmã'ã mar kadjy ne me aben pydji. Kamãdjwÿ ne me kute djwÿponhrebít kur. Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akati nêje akati pydji nhym me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjã mar djwÿnhmê arÿm abenmã kum,

—Mÿj godja gwaj baje me krãptî kãxã Jejuo batÿm ne bînmã on? ane. ² Ne ajte abenmã kum,

—Kwãrik wãnh gwaj me kute aben pydji djã nhô akatikam o batÿm kêt. Gwaj ren o ane nhym me krãptî ren o ngryk ne ren kangao kumex, ane. Metîndjwÿnh me irôbê mrãnh nhô akatikam me krãptî bôxja ne me kuman ã Jeju'ã abenmã ane.

³ Be, krî ngrirebê Betanhakam ne Jeju nhÿ. Kamã ne me'ô ï kajêkam tê arÿm mex. Idjibê ne Ximão. Úrkwãkam ne Jeju ô kwÿ krêno nhÿ. Ô kwÿ krêno

nhÿ: nhym me'ô ni arÿm 'ÿr tèn 'ÿr bôx. Nãm 'ÿr kên jakareo ngôn h byno tê. Ngôn h kam ne me kudjÿ djã kangôo ipu. Idjibê ne nadu. Nãm me prîne ipêx mex nhym pãnh raxkumrêx. Nãm o tèn o bôx ne 'ã kutan arÿm Jeju nhimôkkam kapî.

⁴ Nhym bu'ã me ku'ê kwÿ kôt nokã nhàn abenmã kum,

—Je tô mÿkam ne arÿm me kudjÿ djão ajkê? ⁵ Gwaj ren pi'ók kaprî kadjy ren memã kungã ne ren pãnh pi'ók kaprî rax ne ren kuby. Ren 'ã akrekam pãnh denarju kubê 300 jakre. Gwaj ren pi'ók kaprî rax byn ren me ô mÿjja kêt mã kungrã. Mÿkam ne arÿm o ajkê? ane.

⁶ Nãm ar anen nijamã akij. Nhym Jeju arÿm tu ar kabên man arkum,

—Kwãrik wãnh rã'ã. Mÿkam ne gar kum kaprî jadjã? Djãm kute ijã kapînkam punu got? Kati, mexkumrêx.

⁷ Be, akati kunîkôt ne ar abu'ã me ô mÿjja kêt ar ba rã'ã. Ar aje memã mÿjja nhôr prãm tu memã angã. Nhym djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'amã? Ba ar amã arê gar ama. ⁸ Dja ba ty nhym me arÿm ijadjã. Me kute ijadjãrmã ne nija kuma. Kuman arÿm kum ikaprîn ijã me kudjÿ djã kapî. Nãm te kute mÿjja mexo kute imex pyrãk ne kute imã ôrmãn arÿm tu ijã me kudjÿ djã kapî. ⁹ Ba ar amã arê gar ama. Dja me kãj bê pyka kunîkôt mã memã ijã ujarênh ny jarên mã nijadjwÿ 'ã ajarê. Kute ijã me kudjÿ djã kapî'nã ajarê. Gêdja me kam aben djô'ã nija mar rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju arkum ane.

¹⁰ Nhym kam Djuda Ikadji, Jejukôt ba djwÿnhbê 12 'ô ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr ar'ÿr tê. Kute arkum Jeju kanga kadjy ne tê.

¹¹ Ar'ÿr tèn ar'ÿr bôx ne arkum,

—Arÿm ba ije ar amã Jeju kangamã. Nãm ã arkum ane nhym ar kuman arÿm kînhkumrêx ne. Ne arÿm kum kabên jarênh mãmdjin kum,

—Dja ga ã Jejuo ane bar kam arÿm amã pãnh pi'òk kaprì ngã, ane. Nhyim kam amim,

—Mÿj dja ba ije arkum Jeju kanga kadjy on? Nãm ã Djuda amim anhÿro ba.

Ar kute ro'ã õ kwÿ krëno ino rer.

Mat 26.17; Ruk 22.7

¹²Nhyim kam mebê idjaer kukràdjàkòt me kute djwÿponhbit kur nhõ akati arÿm kutewa. Kam ne me apÿnh ùrkwãkam Metìndjwÿnhmã mrykì'átomti pan kuku. Amrêbê: Metìndjwÿnh me iròbê mrãnhja ne me kute kòt mar kadjy ã o ane. Nhyim kòt ba djwÿnh ar Jejumã kum,

—Metìndjwÿnh me iròbê mrãnh nhõ akatikam gwaj banhõ kwÿ krën kadjy jãm dja bar tèn ar akutêp gwaj banhõ kwÿ krën djã jadjwÿr mex? ane. ¹³Nhyim arÿm kòt ba djwÿnh amãnhkrutmã 'ã karõn arkum,

—Dja gar krìraxkam tè. Nhyim arÿm me'õ ngyo ngõnhkam ngõ mÿn o tè gar omũ. ¹⁴Nhyim arÿm kikremã wadjã gar kòt tèn wadjã. Wadjàn õ kikre djwÿnhmã kum, “Ujarènh djwÿnh ne amã kabèn ne amã, ‘Bamê ikòt ba djwÿnhmê ne bar inhõ kwÿ krënmã. Nãr kadjy inhõ kumoka'è? Aje me bõx nymã kumoka'è jarènhja, nãr? Dja bar Metìndjwÿnh me iròbê mrãnh nhõ akati mar kadjy mrykì'átomti krë.’ Nãm ã Bënjadjwÿr amã ane”, ane. Be, dja gar ã õ kikre djwÿnhmã ane. ¹⁵Nhyim kam kòjrũm kumoka'è jabatãnhÿr ar ajo tèn ar amã akre. Kam ne gwaj bakutêp mÿjja kunĩ nõr pro. Dja gar kam ikutêp gwaj banhõ kwÿ krën djã jadjwÿr mex. Nãm ã Jeju arkum 'ã karõo ane.

¹⁶Nhyim kam kòt ba djwÿnh 'ÿr tè. Ne Jeju kute arkum kabèn kòt arÿm mÿjja kunĩmã katon arÿm kam mrykì'átomti gan õ kwÿ krën djã jadjwÿr mex.

¹⁷Nhyim arÿm ar'ã para nhyim Jejumê Ar kubê 12 ro'ã kikre'ÿr tèn 'ÿr bõx. ¹⁸Ne kam arÿm nhÿ. Àkuro nhÿ nhyim kam Jeju arkum,

—Ar ajõ ikòt adjàkuro anhÿrja dja ga ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã arènhkumrëx, ane.

¹⁹Nhyim kam ar arÿm kaprìren apÿnh ar ì djãri aben totokmã kum,

—Djãm ba? Djãm ba? ane.

²⁰Nhyim arÿm arkum,

—Be, ar abê 12ja 'õ, aje ikòt ngõnhkràtikam mry kangômã djwÿ jadjãro anhÿrja'õ dja ga memã ikanga. ²¹Be, ba ije amijo inhì ne amrêbê me bakukãmãre ijã Metìndjwÿnh kabèn no'òk nhyim pi'òkkam me kute ijo anhÿrmã arènh kòt ne me arÿm jakam ar ã ijo anhÿro ba. Nhyim be, kute ikurê djwÿnhmã ikanga djwÿnhja dja ì kute memã ikanga pãnh tokry rax ne. ÿ, watì:re. Tãmja ne ren rwÿk kêt ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²²Nhyim ar àkuro nhÿ: nhyim Jeju arÿm djwÿ'õ byn kam o Metìndjwÿnhmã mextire jarê. Kum mextire jarèn arÿm kokij ne apÿnh arkum kungã. Ne kam aminhì'ã djwÿ jakren arkum,

—Inhì ne ja. Ar abyn krë, ane.

²³Ne kam ngõnhkrãkam pidjõ kangõ-jadjwÿ byn kam o Metìndjwÿnhmã mextire jarèn arkum kungã. Nhyim ar kunì o ikõ. ²⁴Nhyim kam amikamrõ'ã pidjõ kangõ jakren arkum,

—Ikamrõ ne ja. Me krãptì kadjy dja ikamrõ prõt. Metìndjwÿnh ne arÿm ikamrõ prõt'ã memã kabèn ny jarènh mãmджи, ane. ²⁵Ba ar amã arê gar ama. Ije pidjõ kangõo ikõmo krã'ÿr ne ja. Metìndjwÿnh kute amim õ me ja kunì pytãr ne kute meo bakambit dja ba pidjõ kangõ nyo ikõ. Mrãmri ne ba ar amã arènhkumrëx. Nãm ã Jeju arkum ane.

§14:24 Mrãmri ne Jeju kamrõ prõt nhyim Metìndjwÿnh arÿm 'ã memã kum, “Arÿm ne ikra tyn kamrõ prõt. Jakam dja me tu amim ikra markumrëx ba kam arÿm me axwe maro aknon mekam ingyk kêt ne.” Nãm ã Metìndjwÿnh memã ane.

²⁶ Nhyam kam ar ngre. Ngrén arým o ino re. Ngrero ino ren arým amü kränhbê Oriwêre'ÿr mô.

Pedru 'êx kukâm kute kum arênh.

Mat 26.31; Ruk 22.31; Dju r 13.37

²⁷ 'ÿr mô: nhyam Jeju arkum,

—Be, akamâtja tãmkam dja me ijo ajkê gar me umaje aprôt ne ajmà. Am-rêbê: ne me bakukãmäre ar aprôt ne ar abimành'ã ajarê. Metîndjwÿnh kuk-wakam ne me ar ajã ajarêh memã kum, “Be, dja ba mrykî'ätomtio ba djwÿnh titik nhyam mry umaje prôt ne ajmà.” Nãm me ã ar ajã ujarêho anen arým 'ã pi'ók no'ók ne. Be, akamâtja tãmkam dja gar me umaje aprôt ne ajmà. Me bakukãmäre kute ar ajã ujarênh kôt dja gar aprôt ne ajmà. ²⁸ Nhyam kam me arým ibî. Ba ityk ne akubyn itînkam dja ba ar akukãm pykabê Garrêjamã tê, ane.

²⁹ Nhyam Pedru kum,

—Godja ar kunî prôt ne bimành jabej ba dja ba arkôt iprôt ne imàt kêt ne, ane.

³⁰ Nhyam Jeju kum,

—Kati, mrãmri dja ga arkôt aprôt. Ba amã arê ga ama. Akamâtja tãmkam ôkrên'ãnh kâr kêttri dja ga amijã maje ajêx pydji, nhyam arým kã. Ga kam ajte amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ijã memã kum, “Kati, ije me'ôwã pumünh kêtikumrêx”, ane. Nhyam ajte kã. Dja ga ã ijã memã ane. Mrãmri ne ba amã arênhkumrêx. Nãm ã Jeju kum ane.

³¹ Nhyam Pedru kãj bê ajte kum,

—Gê me gu baro'ã gu babîn jabej ba ije amijã maje ijêx prãm kêtikumrêx, ane. Nhyam kam ar kunî ã kum ane.

Pidjôkôkam Bãmmã amijo à'wÿr.

Mat 26.36; Ruk 22.40

³² Ne kam mô:n kam Jeju kôt pid-jôkôbê Djexema'ÿr bôx. Nhyam kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Jakam dja gar ikutêp nhÿ. Ba 'ÿr Metîndjwÿnhmã amijo a'wÿ, ane. ³³ Ne

kam Pedrumê Xijagamê Djuão ar aprôn aro mô. Ne kam madjà kreti:n arým kaprî rax ne. ³⁴ Ne kam arkum,

—Ikaprî:re. Arým ikaprî kute ibîn 'ÿr. Jãnh mãn ar idjêje nhÿ gwaj baro'ã aminêje barîto nhÿ, ane.

³⁵ Ne kam amü tê. Têmo rãm ne ja ne tu mÿrbê tÿm. Tÿm ne arým Metîndjwÿnhmã amijo a'uw. Kute tokry, kaprîbê utàr prãm jabej kum amijo a'uw. Tokry 'ÿr bôx kêt jabej kum amijo a'uw.

³⁶ Ne kum,

—Djünwã, djãm abê mÿjja'ô bipdjur? Kati. Aje mÿjja kunî nhîpêx mar. Itokry, ikaprîjabê ipytã. Nàr kon, kwãrik wãnh rã'ã ba tu itokry. Djãm ba ne ba amimarkôt ar amijo iba? Kati, akabênkôt ne ba ar amijo iba, ane.

³⁷ Ne kam kãjmã djan ar amãnhkrut ne ikjêkêtja'ÿr akêx ne tèn ar'ÿr bôx. Nhyam arek ar ôto ikwã. Nhyam Pedrumã kum,

—Je, Ximão, djã nã gãm arek anhôto nô? Kraxje kô 'iry kêt ne ga anhôto nô, ane. ³⁸ Ne ar kunimã kum,

—Ar aminêje rît ne Metîndjwÿnhmã amijo a'wÿ. Gêdja me te axwe'ã ar amã apnê gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ. Be, ar anhôkre kadjwÿnhbê ne gar amã ikabênja kînh. Nhyam be, ar aminêje arîtbê ne gar ar-erekren anhôtdjwa ne, ane.

³⁹ Ne kam ajte amü tèn Metîndjwÿnhmã amijo a'uw ne kute ôbê kum kabên jarênhja kôt ajte kum tãm jarê.

⁴⁰ Ne kam ajte akubyn ar'ÿr akêx ne tèn ar'ÿr bôx. Nhyam ar nokà bã mex ne. Ajte arek ôto ikwã. Rerek mex ne arek ôto ikwã nhyam ar tok nhyam ar te kute kum kabênmmã umaro nhÿ.

⁴¹ Nhyam kam ajte amü tèn Metîndjwÿnhmã amijo a'uw. Kum amijo a'uw ne ajte ar'ÿr akêx ne ar'ÿr tèn ar'ÿr bôx. Ne arkum,

—Je, djãm arek ar anhôto anhikwã rã'ãã, akôkam kôto anhikwã? Aj, arým itokry djã iwÿr bôx 'ÿr. Ota, arým kute

me axwemã ikangamã, ije amijo inhija ne kute memã ikangamã. ⁴²Kajmã ar dja. Gwaj on me'yr. Ota, arým kute memã ikanga djwýnh bôx, ane.

Me kute Jejuo tým.

Mat 26.47; Ruk 22.47; Dju r 18.3

⁴³Ne kute arkum anhýro am ráã nhyim Djuda arým 'yr bôx. Jeju kôt ba djwýnhbê 12 'õ ne kubê Djuda. Nãm 'yr bôx nhyim me krãpti me:x ne kôt môn 'yr bôx. Nãm me kãxdjwa kajgomê kô jamýn kadjy o môn o bôx. Me rúnh ne me me ano. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebêngêtmê ne me me ano nhyim me 'yr bôx. ⁴⁴Me 'yr mór kêtiri ne kute memã kanga djwýnhbê Djudaja memã kum,

—Be, ije me'õ nhine kaôrkôt dja ga me omün arým o tým ne pa 'amý. Nãm Djuda arým ã memã ane. ⁴⁵Ne kam 'yr tén 'yr bôx ne kum, “Ujarênh djwýnh”, anen arým ine kaô.

⁴⁶Nhyim kam me arým 'yr môn 'yr bôx ne o tým ne arým pa 'amý. ⁴⁷Nhyim me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr raxja nhô àpênh mekôt tẽ. Nhyim bu'ã me ku'êja 'õ ne arým õ kãxdjwa kajgo kaban o me'ojamã akabên amak ta, bënjadjwýr nhô àpênhja jamak ta.

⁴⁸Nhyim kam Jeju me krãptijamã kum,

—Je djãm idjàkinhí ne ga me aje ijo atým kadjy iwýr anhô kômê anhô kãxdjwa kajgomêo mô? Myt kuníkôt ne ba ar Metíndjwýnh nhô kikretikam ikrí, ar memã idjujarênh o ikrí ga me kam kam ijo atým kêt ne. ⁴⁹Mýkam ne ga me ijo tým? Bir, amrêbê: ne Metíndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh me bakukãmãremã me ajã ajarê. Me aje ijo atým'ã ajarên arým 'ã pi'ók no'ók ne. Nhyim me arým aben djô'ã arênh o mô:. Arênh o mór tãmtã arým iwýr o bôx. Tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arým iwýr o bôx. Ba ar iba: ga me arým jakam

ã ijo ane. Me kute me bakukãmãremã me ajã ujarênh kôt ne ga me arým jakam ã ijo atým o ane. Nãm ã Jeju me krãptimã ane.

⁵⁰Nhyim kam kôt ba djwýnh kuní mã amijã maje prôt ne. ⁵¹Me'õ abatãnh ny ne kute kubêkã pydjio amikupuja Jeju kôt tẽ. Rinhuo ne kubêkã. Nhyim me kwý adjwýnhdjwýo tým ne kubê kubêkã 'amýnh týx. ⁵²Nhyim arým amikaban amikôt kubêkãmã iren tu kajgo mã prôt ne.

Me kute axwe jabej kukjêr.

Mat 26.57; Ruk 22.66; Dju r 18.12

⁵³Nhyim me arým Jejuo mô. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax'yr ne me o mô. Nhyim arým me rúnh kuní abeno akuprô. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebêngêtmê Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê ne me arým akuprô. Nhyim me Jejuo môn o bôx ne arým me rúnh kabem kudja. ⁵⁴Nhyim be, Pedru ne Jeju kôt tẽ, nijar kum kre rax ne tẽ. Nhyim me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax nhô kikre nhípókri kênh ngrire nhyim Pedru arým Jejukôt wadjã. Ne arým bënjadjwýr nhô krãkamngônhmê ro'ã ànhũnh o nhý.

⁵⁵Nãm me me'yr Jejuo bôx nhyim kam me rúnh arým me 'êxnhí jabej. Me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýrmê mebêngêtmê me rúnh kuní ne me me 'êxnhí jabej. Dja me amãnhkrut Jeju'ã 'êx ne memã kum,

—Ba ne ba axwe kôt omũ. Nãm ã ane ba omũ, ane. Dja me ane nhyim me arým me kabên man arým we axwe'õ pãnh kubí. Kadjy ne me me 'êxnhí jabej. Ne te abejo dja. Me'õ ar amãnhkrut kute axikôt 'ã kabênja ne me te abejo dja:. ⁵⁶Nhyim me 'êxnhí krãpti ne me kãjmã ku'ên arík aben kupa'ãbit axwe jarênh o kumex.

⁵⁷Nhyim kam me'õ ar ja arým kãjmã djan 'êx ne 'ã kabên jarên memã kum,

⁵⁸—Tām wā ne memā kum, “Be, me kute ikrao Metīndjwŷnh nhō kikreti nhīpēxja dja ba kungrà. Ne kam Metīndjwŷnh nhō kikreti 'ōdjwŷ nhīpēx. Me kute ikrao ipēx kētja'ō dja ba ipēx. Nhy m ije ipēxo idjām'ā akati amānhkrut ne ikjékētbit apēx ba ipēx pa.” Nām ā Jeju memā ane bar arŷm kuma, ane. ⁵⁹Ne kam ar jadjwŷ kute memā arēnhkam axikōt Jeju'ā kabēn jarēnh kēt ne arik aben kupa'ābit arē.

⁶⁰Nhy m kam me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr raxja arŷm kāj mā djan me ipōkri djan Jeju kukijn kum,

—Ga, ar kabēnja ma. Djām aje aminēje akabēn'ō jarēnh prām kētkumrēx? On imā amikōt amijarē, ane. ⁶¹Nhy m tu anhikrē.

Nhy m me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax ajte kukijn kum,

—Djām abē me babē idjaer nhō Bēnjadjwŷrbē kumkati, nēn? Djām mrāmri abē Kritu? Djām abē Metīndjwŷnh Kra? ane.

⁶²Nhy m Jeju kum,

—Kōt ne ga imā arē. Ba ar amā arē gar ama. Gēdja ba ī Metīndjwŷnh pymati djubōk'ānh nhŷ. Ba ije amijo inhī gēdja ba ubōk'ānh nhŷ. Ibēnjadjwŷr raxkam ubōk'ānh nhŷ gar ipumū. Ne kam ajte kakrākōt amrē kāj kwa kurūm itēm kōt ipumū, ane.

⁶³Nhy m kam me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax kute memā amingryko amirīt kadjy arŷm amibē kà kadjō. Amibē kà kadjōn arŷm memā kum,

—Ē, arŷm ne Metīndjwŷnh japrŷ. E kum kwārīk wānh gwaj ijukri me'ō kute axwe kōt omūnhja jabej kēt. ⁶⁴Gwaj bakunī ne gwaj arŷm kute Metīndjwŷnh japrŷja ma. Ta ne amijo Metīndjwŷnh rax pytān arŷm o aprŷ gwaj kuma. Kute gwaj bamā, “Metīndjwŷnh djubōk'ānh

inhŷrkōt dja gar ipumū”, anhŷrkōt ne gwaj arŷm kuma. Arŷm ne gar ama. Mŷj dja gwaj nē? ane.

Nhy m me kupānh tā 'ā kum,

—Gē me on kubī. Gē me on kubī, ane.

⁶⁵Nhy m kam me kwŷ nokre kutōn rīt bē nokre'ā pron ajte nokrebē tak ne. Ne kute takmē ro'ā kum,

—Nhy m ne akurwa? Goja me'ō pumūn imā arē, ane. Nhy m krākamngōnh arŷm 'ā akuprōn tako kumex.

Pedru aminēje 'ēx.

Mat 26.69; Ruk 22.55; Dju r 18.15

⁶⁶Nhy m wānh Pedru kikreti parbē ànhūnhō nhŷ. Ànhūnhō nhŷ: nhy m me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax nhō àpēnh nija arŷm 'ŷr bōx. ⁶⁷Ne omūn prīne omūnh mex ne kum,

—Tukwa, gadjwŷ ne ga Jeju kōt ar aba. Krīraxbē Nadjarekam Jejukōt ar aba, ane.

⁶⁸Nhy m aminēje 'ēx ne kum,

—Kati, ije akabēnwā mar kētkumrēx, ane. Ne kam tēn kre tā dja nhy m kōt arŷm ōkrēn'ānh kà. ⁶⁹Nhy m bēnjadjwŷr nhō àpēnh nija ajte omūn bu'ā me ku'ēmā kum,

—Tām wādjwŷ ne kōt ar ba, ane.

⁷⁰Nhy m ajte aminēje 'ēx ne kum, “Kati”, ane. Nhy m kāj bē 'ātūm nhy m bu'ā me ku'ēja kum,

—Be, mrāmri ne ga kōt ar aba, ane.

Abē pykabē Garrēja kra'ō. Garrējakam me kabēn kōt akabēnja ma. Bar kōt aman arŷm amā ikato, ane. ⁷¹Nhy m memā kum,

—Kati. Mrāmri ije me'ōwā pumūnh kētkumrēx. Aje me'ō jarēnhwā ije omūnh kēt, ane. Ne kam me'ō kute kum anhŷr kētmā amikangrōn memā kum,

—Dja ba ijēxnhī jabej gē Metīndjwŷnh pānh ijo akno. Ta ne arŷm ijēxnhī kētkōt ima, ane. ⁷²Nām ane nhy m totokbē ajte ōkrēn'ānh kà. Nhy m kam Pedru akubyn

amijo tēn amrêbê Jeju kute kum kabēn jarēnhja ma. Kute kum,

—Ōkrēn'ānh kār kētri dja ga amijā maje ajēx pydji nhyṁ arȳm kà. Ga kam amijā maje ajēxo amānhkrut ne ijā memā kum, “Kati, ije tāmwā pumūnh kēt”, ane nhyṁ ajte kà, anhyrja ne arȳm kuma. Nām maro dja nhyṁ arȳm rerekre 'ȳr bōx. Rerekre 'ȳr bōx nhyṁ arȳm mu:w.

Piratu kute we axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Ruk 23.1; Dju r 18.28

15 Nhyṁ kam me'ā akati, kryràṁ nhyṁ apȳnh me rūnh djāri akuprōn arȳm aben kabēn ma. Me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳrmē mebēngētēmē Mōjdjē kukràdjā mar djwȳnhmē me rūnh kunīmē ne me Jejuo aben ma. Ne kam arȳm uwpreṁ Piratu'ȳr o mōn 'ȳr o bōx. 'ȳr o bōx ne kum kanga. ²Nhyṁ kam Piratu arȳm kukij ne kum,

—Djām abē mebē idjaer nhō bēnjadjwȳr rax? ane.

Nhyṁ kum,

—Kōt ne ga aje arēnhwā, ane.

³Nhyṁ kam me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳr ar arīk Jeju'ā axwe krāptī janhō. ⁴Nhyṁ tu an-hīkrē. Nhyṁ Piratu kum,

—Ē ama. Djām ajaxwe krāre ne me amā arē? Djām aje aminēje akabēn'ō jarēnh kētkumrēx? ane.

⁵Nhyṁ kum kabēn 'ō jarēnh kētkum-rēx. Nhyṁ Piratu te kute marmā kam no tyn nhȳ.

⁶Be, me irōbē mrānh nhō akatija tāmkaṁ ne mebē idjaer krāptī: arȳm aben pydji. Me kute aben kajmā'ā Metīndjwȳnh me kukāmāre nhirōbē mrānh mar kadjy ne me aben pydji. Amex kunīkōt ne bēnjadjwȳr raxbē Piratu akati jakam mebē ijē djā kurūm mebē ijē pȳnh ne meo pōx nhyṁ me mā mrā. Me kute me'ō'ā à'wȳrja ne me kīnh

kadjy bōm kumē. ⁷Ajbir me'ōbē ijē ne id-jibē Baraba. Me kute kubē ijē kētri ne me jakōt me bēnjadjwȳr'ȳr prōt ne me kwȳ pa. Nhyṁ kam me arȳm kubē ijē. ⁸Nām Piratu Jeju kukjêro dja: nhyṁ kam me krāptī: arȳm kàj bē Piratumā me'ōbē ijē jarē ne kum,

—Aje mekbē ijēwā'ō kaba gē arek ar me ikōt ba, ane.

⁹Nhyṁ arȳm Jeju'ā memā kum,

—Me abē idjaer, we me anhō bēnjadjwȳr rax ne ja djām ije me amā kum in-hirermā? ane. ¹⁰Be, Piratu kute memā ja jarēnh kētri ne arȳm me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳr ma. Nām ar'ā amim,

—Jeju'ā me krāptīkam ne me rūnh 'ā ngyrk ne imā kanga, ane. Ne kam bit kute kum irermā ā me krāptīmā ane.

¹¹Nām 'ā memā kum,

—Djām ije me anhō bēnjadjwȳrmā in-hirermā? ane. Nhyṁ me kadjy Metīndjwȳnh mar djwȳnh nhō bēnjadjwȳr ar memā kum,

—Kwārik wānh me amā Jeju kīnh kēt. Dja ga me kum Baraba jarē gē kaba, ane. Nhyṁ me kātām krāptī Piratumā kum,

—Kwārik wānh Jejumā anhirer kēt. Baraba dja ga kaba, ane.

¹²Nhyṁ kam Piratu memā kum,

—Be, ga me abē idjaer, aje tāmwāmā anhō bēnjadjwȳr rax jarēnhja mȳj dja ba kam on? ane.

¹³Nhyṁ me kàj bē kum, “Pīte'y'ā anhō”, ane.

¹⁴Nhyṁ Piratu memā kum,

—Mȳkam? Mȳj ne ajmā o ne ba ije pīte'y'ā nhōrmā? ane.

Nhyṁ me kàj bē kum,

—Pīte'y'ā anhō. Pīte'y'ā anhō, ane.

¹⁵Nhyṁ kam me kīnhmā Piratu Baraba kaba nhyṁ arȳm arek ar mekōt ba. Nhyṁ kam Piratu krākamngōnhmā Jeju jarē. Me kute kaprēprēk kadjy memā arē. Nhyṁ me arȳm mrykà punuo kaprēprē:k ne. Kaprēprēk nhyṁ

Piratu arÿm memã kangan memã arê. Me kute pîte'y'ã nhôr kadjy memã arê.

Krâkamngôn kute 'ã bẽno bikẽnh.

Mat 27.27; Dju r 19.2

¹⁶Nhym kam me krâkamngôn amũ bẽnjadjwÿr nhô kikretimã Jejuo môn o wadjã. Kumoka'ê nhidjibê Pretorimã o môn o wadjã. Ne kam me krâkamngôn kâtãm kunĩ jadjwÿ o akprô nhym me kunĩ arÿm 'ã aben pydji. ¹⁷Me kute 'ã bẽno bikẽnh kadjy ne me 'ã akuprô. Ne kam inôkã ryti kamrêkja byn arÿm Jejumã adjã. Ne mrÿnhĩo kajkep ne ikãx ne kum kutu. Nãm me arĩk bẽnjadjwÿr rax krãdjê'ã mrÿnhĩ jakren ikãx ne arÿm kum kutu. ¹⁸Ne kum kabẽno kute me rÿnhmã me kabẽn pyrãk ne kum,

—Ga we abê mebê idjaer nhô bẽnjadjwÿr rax, gora kribêm atĩn 'iry, anhÿrkôt ¹⁹po'êo krã môn kutôn parbê kônkrão krĩ. Nãm me parbê kônkrão krĩo kute me bẽnjadjwÿr rÿnh parbê kônkrão krĩja pyrãk. ²⁰Ne kam arÿm 'ã bẽno ajkẽn inomã kumẽn arÿm kubê inôkã ryti kamrêkja kaban akubyn kum ô kubêkã djwÿnhja jadjã. Ne kam kute pîte'y'ã nhôrmã o katon o mō.

Me kute pîte'y'kam nhôr.

Mat 27.32; Ruk 23.26; Dju r 19.17

²¹Nhym me'ôbê Ximão tẽ. Pykabê Xireni kra 'ô. Kute Arexãrimẽ Rupu ar ir. Arwã kurũm ne tẽn bit me'anh tẽmmã. Nhym me krâkamngôn arÿm Jeju nhô pîte'y'ã kum àpnẽn tÿx. Kum 'ã àpnẽn tÿx nhym arÿm kadjy kumÿn o mō. ²²Nãm me krãnhrebê Gogota'ÿr Jejuo môn 'ÿr o bõx. Me bakabẽnkam ne gu me ren krãnhremã me krã'i jarê. ²³Nhym kam me pidjô kangôkam pĩdjÿbê mirao akàn Jejumã kungã nhym arÿm kanga. ²⁴Nhym kam me pîte'y'ã kunhõ nhym wajêt. Nhym kam me apÿnh kute ô kubêkã jamÿnh kadjy kẽn kryre rẽ. Me

kute ari kẽn rẽnhkôt ne me amijo kubêkã pytà.

²⁵Arÿm kãjmã myt nhÿrkam. 9 orakam ne me pîte'y'ã kunhõ. ²⁶Ne kam 'ã pi'ôk no'ôk ne. Pi'ôkkam ne me memã kum,

—Mebê idjaer nhô bẽnjadjwÿr rax ne ja, ane. Me kunĩ kute omũnh kadjy ne me Jeju nhimôkri kunhõ. Me kute we Jeju jaxwe 'ô pãnh pîte'y'ã jêtja pumũnh ne kute mar kadjy ne me pi'ôk no'ôk ne imôkri kunhõ. ²⁷Ne kam ar àkinhĩ amãnhkrutja Jeju nhikrebê pîte'y'ã ar kunhõ. Nhym arÿm ar wajêt. Jeju ôkred-jãkôt wajêt nhym aktã ar axweja ijẽn wajêt. ²⁸Amrêbê: ne me bakukãmãre'ô memã ja jarẽn 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nãm memã kum,

“Dja me 'ã abenmã kum, ‘Nãm me o axwen me axwemẽ ro'ã kubĩ’, anhÿro dja.”

Nãm ã pi'ôkkam memã ane. Nhym kam me aben djô'ã arê. Arẽnho môr tãmtã tú:mrãm arÿm 'ÿr o bõx. Me bakukãmãre kute memã arẽn h kôt ne me arÿm ar axwejamẽ ro'ã ar anhôrkumrêx nhym me arÿm 'ã arẽnhkumrêx. ²⁹Nhym me 'anh môrja nokà nhàn kum kabẽn punu:re ne kum,

—Be, ga: ne ga we aje Metĩndjwÿnh nhô kikreti ngranh ne akubyn ipêxmã. Nhym aje ipêxo adjãm'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt we aje ipêx parmã. ³⁰Goja amiptàn pîte'y' kurũm rwÿ, ane.

³¹Nhym kam me rÿnh arĩk 'ã bẽno ajkẽ. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhô bẽnjadjwÿrmẽ Môjdjê kukrãdjã mar djwÿnhmẽ ne me arĩk 'ã bẽno ajkẽn abenmã kum,

—Amũbit ne me utã. Ne kam te kute amiptar prãmje. ³²Goja gẽ mrãmri kubê Kritukumrêx jabej goja mrãmri kubê mebê idjaer nhô Bẽnjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej on pîte'y' kurũm rwÿ. Gwaj goja kôt omũn arÿm tu amim markumrêx. Nãm me rÿnh ã abenmã

ane. Nhyr ar aktâ pîte'y'â jêtjadjwÿ Je-
jumâ âkjêro wajêt.

Tyk kadjy ne ja.

Mat 27.45; Ruk 23.44; Dju r 19.28

³³Nhyr arÿm kajkwa nhîpôkri myt
nhÿ. Nhyr kam tu akamât kô tyk
ne. Pyka kunîkôt me'â akamât kô tyk
ne. Nâm me'â akamât kô tykkam myt
kyn kyn kyn ky: nhyr 3 orakam,
amykrykambit arÿm ajte myt no pôt ne.
Arÿm ajte myt kato. ³⁴Kato nhyr mebé
idjaer kabênkam Jeju kaj bê kabên ne
Bâmmâ kum,

—Eroi: Eroi: rama xabatani, ane. Nâm
ren me bakabên kam kum,

—Inhô Metîndjwÿ:nh, inhô Metînd-
jwÿ:nh, mÿkam ne ga arÿm ikanga? ane.

³⁵Nhyr parbê me ku'êja kabên man
arîk abenmâ kum, “Ê, Erijmâ ne kabên”,
ane.

³⁶Nhyr kam me'ô prôt ne ngôn
puror pônâ djâ jakritaja byn pidjô kangô
kadjâmâ adjâ. Nhyr kam kangô ipu
nhyr pî nhîdjamâ adjân kâjmâ kum
kungâ, kute kaôr kadjy. Nhyr me'ô ar
kum,

—Adjÿm, gê goja me bakukâmârebê
Erij 'ÿr bôx ne goja o rwÿk jabej, ane.

³⁷Nhyr kam Jeju kaj bê kabên ne ate
ty.

³⁸Be, nhyr kam arÿm Metîndjwÿnh
nhô kikreti kadjwÿnhbê kubêkâtija ta
amikadjô. Nâm nhôr djâ'ânâ amîkxax ne
e y: ne kraxmâ amîmê.

³⁹Nhyr krâkamngônâ krâptî: kubê
100 nhô bënjadjwÿr pîte'y'â parbê dja.
Nhyr Jeju kaj bê kabên ne ty nhyr
arÿm omû. Omûn arÿm memâ kum,

—Be, mrâmri ne me'ô jabê Metînd-
jwÿnh Krakumrêx, ane.

⁴⁰Nhyr me niredjwÿ amybÿm
omûnho dja. Nhyr Marij Madarenamê
Marij, kurûm Jôdjemê Xijagu ar
apôxjamê Xirôwemê ne ar me ikô'â dja.

⁴¹Amrêbê, Jeju pykabê Garrêjakam

ar bari ne ar nireja mâ kôt ajkamên o
djuw mexo ba. Nhyr ar ja bu'â me nire
krâptîdjwÿ amybÿm omûnho dja. Jeju
ajbir krîraxbê Djeruxarê'ÿr têmkam ne
me nireja kôt môn bôx.

Arÿm adjâr kadjy ne ja.

Mat 27.57; Ruk 23.50; Dju r 19.38

⁴²Jeju ty. Ty nhyr kam amykry mex
ne. Amykry mex nhyr me arÿm no ka-
ton ô mÿjja kupênho kumex. Pî'ôk rârâr
djwÿnhràr ô mÿjja kupênho kumex.

⁴³Nhyr Jôdje arÿm bôx. Krîraxbê Ar-
matêkam ne Jôdje abatânâ djâ. Nâm me
rûnh bikprônâ djâkam mekôt rax nhyr
me kum kînh. Nâm amiwÿr Metînd-
jwÿnh kamnhîx ne. Metîndjwÿnh bôx ne
me kadjy bënjadjwÿr ne kute ar meo
bamâ ja ne amiwÿr kamnhîx ne. Jôdje
kum Piratu puma kêt ne 'ÿr tên 'ÿr bôx ne
Jeju 'â kuma. ⁴⁴Nhyr arÿm kam no tyn
nhÿn kum, “Je, djâm arÿm ne ty”? ane.
Ne kam amiwÿr krâkamngônâ nhô bën-
jadjwÿr 'uw nhyr bôx. Bôx nhyr arÿm
kukij ne kum, “Djâm arÿm ne ty”? ane.

⁴⁵Nhyr kum, “Nâ”, ane. Nhyr kam
arÿm Jôdjemâ Jeju jarê. ⁴⁶Nhyr kam
rinhuo kubêkâ 'ô byn 'ÿr o tê. 'ÿr o tên 'ÿr
o bôx. Ne kam arÿm pîte'y'â kurûm Jejuo
ruw. O ruw ne arÿm kubêkâo kupun kam
kênkre'ÿr o tê. Me kute kênkre kakrwÿn-
hja'ÿr o tên kam arÿm kam adjâ. Ne kam
kênpoti ajkwa krekre'â kudja. ⁴⁷Nhyr
Marij Madarenamê Marij kurûm Jôdje
katorja arÿm omû.

Akubyn tîn kadjy ne ja.

Mat 28.1; Ruk 24.1; Dju r 20.1

16 Nhyr kam pi'ôk rârâr, me tyk djâ
kêt djâ nhô akati apêx nhyr ar
arÿm pi'ôk kaprî pânâ me tyk nhô pîdjÿ
kwÿ by. Marij Madarenamê Marij kurûm
Xijagu katorjamê Xirôwemê ne ar kadjy
pîdjÿ kwÿ by. Kênkre'ÿr têm ne kute o
Jeju djymâ ne ar kadjy kwÿ by. ²Nhyr
kry:râm, pi'ôk kamrêkkam, kraxje akati

mex kêt kam ar kênkre'ÿr tē. Tē: nhy m arÿm myt kato nhy m ar arÿm o rām ne ja. ³O rām ne jan arÿm abenmā kum,

—Mÿj me'ō dja gwaj bamā jā m ajkwa krekre'ā kēnpoti dja? ane. Kēn ja-batānhkam ne ar ā abenmā ane.

⁴Abenmā anen kam rīt ne omū nhy m arÿm amijā kuta. ⁵Nhy m kam ar 'ÿr tēn arÿm kēnkremā wadjā. Nhy m kadjy mrānh djwÿnh'ō kute me'ō jabatānh ny pyrāk ne nhÿ. Nām inōkà jaka ryti jadjan nōr djā djubōk'ānh nhÿ. Nhy m ar wadjān arÿm omū. Ne te umaje.

⁶Nhy m arkum,

—Kwārik wānh ikam ar atīn prām kêt. Jeju Nadjarekam abatānh ja me kute pīte'y'ā nhōr ne bīnja ne gar abej tē. Jakam arÿm nōr kêt. Nām akubyn tīn ne kato. Gar nōr djā kaprÿja pumū. ⁷Be, amū ar tēn kôt ba djwÿnhmā arē. Ne arkôt Pedrumā arē. Ne arkum, “Arÿm ne ar akukām pykabē Garrēja'ÿr tēmmā. Dja gar kam tēn arÿm omū”, ane. Dja gar ā arkum ane. Amrēbē kute ar amā arēnh kôt ba arÿm ar amā arē. Nām ā kadjy mrānh djwÿnh ar niremā ane.

⁸Nhy m ar katon mā kēnkre kurūm prōt ne. Te umaje tertetkam prōt ne. Tīn prām kam ne me'ōmā kabēn kêt ne tē.

⁹Be, akubyn tīnkam kryrām, pi'ōk kamrēkkam ne Jeju Marij Madarena kumrēxmā amijo amirīt ne. Be, me karō punubē 7 ne Marijo ba nhy m Jeju amrēbē ano nhy m kum ire. ¹⁰Nām Marijmā amijo amirīt nhy m arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tēn ar'ÿr bōx. Nhy m ar kaprī:ren mÿro nhÿ. Nhy m arÿm ar'ÿr bōx ne arkum 'ā ajarē. ¹¹Nām arkum Jeju tīn jarēn kute omūnh'ā ajarē. Nhy m ar kuman arÿm abenmā kum, “Nām 'ēx”, ane.

¹²Nhy m kam ajte ar jamā kute amijo amirītmā tē. Nām kôt ba djwÿnh amānhkrut arwāmā tē. Tē nhy m arÿm atemā aminhipēx. Ne kam kute atemā me'ō pyrāk ne arkum amijo amirīt

ne arkôt tē. ¹³Nhy m kam ar akubyn Djeruxarē'ÿr tē. Kôt ba djwÿnh'ā kātāmja'ÿr tēn ar'ÿr bōx ne arkum 'ā ajarē. Nhy m ar abenmā kum, “Kati, nām ar 'ēx”, ane. ¹⁴Nhy m kam ajte Ar kubē 11mā amijo amirīt. Ar ō kwÿ krēno nhÿ nhy m arkum amijo amirīt ne arkum bēn tÿx ne arkum,

—Nām ar akubyn itīnkôt ipumūn ar amā ijā ajarē gar ar'ā abenmā kum, “Nām ar 'ēx”, ane. Tō mÿkam ne gar tu amim imarkumrēx kêt? Djām ar aja-makkreja kêt? ane.

¹⁵Ne kam ajte arkum,

—Apÿnh me ba djā kunīkôt dja gar mōn kaj bē me kunīmā ijā adju-jarēnh ny jarēho mō. ¹⁶Dja me tu amim imarkumrēx nhy m me Metīndjwÿnhmā ngōmā me angij. Nhy m arÿm me utā. Nhy m be, me kute amim imar kêt dja Metīndjwÿnh arÿm pānh me kanga. ¹⁷Nhy m me kute tu amim ikam-nhīxkumrēx dja me mÿjja pumūnh kêt nhīpēx. Me kute Metīndjwÿnh raxmā kator kadjy ipēx. Ne me karō punu kute meo baja jano nhy m me karō memā ire. Dja me apÿnh me bajtem kabēnkam kabēn. ¹⁸Godja me kangā djākrē by. Me kute mar kêt kam kangā djākrē by nhy m arÿm ajmā meo kêt. Nār, te mÿjja kanēo ikō nhy m ajmā meo kêt. Dja me me kanē krā'ā ikra jadjuw nhy m me arÿm ā kêt ne, ane.

¹⁹Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju memā ane nhy m Metīndjwÿnh arÿm kajkwamā amiwÿr o wabi. Nhy m arÿm ra:x ne Metīndjwÿnh djubōk'ānh nhÿ. ²⁰Nhy m kam kôt ba djwÿnh arÿm amū mōn pyka kunīkôt kaj bē memā 'ā ujarēnh mō. Nhy m Bēnjadjwÿr djwÿnh mā arkum tÿx jangij nhy m ar arÿm mÿjja pumūnh kêt nhīpēxo mō. Me kute ar'ā abenmā kum,

—Mrāmri ne djām ar Metīndjwÿnh kôt kabēnkumrēx? anhÿr kadjy ne ar mÿjja pumūnh kêt nhīpēxo mō.

Ruka Teopiremã Jeju'ã ujarënh ne ja.

Rukadjwÿ ne prïne Jeju'a ajarë. Rwÿk krax kurüm ne 'ã ujarënh tën àbir'ãnh o ino re. Rukabê ne me kane djwÿnh. NhyM Paur Jeju'a ujarënh kadjy apÿnh me ò pyka djari'ÿr mrã. NhyM Ruka kôt ar mrã. Ne kam me'òbê Teopiremã me bakunĩ kadjy pi'òk no'òk ne. Teopirebê idjaerkam me'ò kêt. Kumã ne Ruka Jeju'ã pi'òk no'òk ne. Nãm prïne me kute Jeju'a ujarënh kunikôt kuman prïne kabin kam 'ã kum pi'òk no'òk ne. Adjwÿnhdjwÿmã pi'òkbê *Metĩndjwÿnh Karõ Kute Meo Baja'ã* kum pi'òk no'òk ne.

Ruka Teopiremã amijarë.

1¹⁻⁴ Aj, Teopire, ba ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Ba ibê Ruka ne ba wãm amã pi'òk no'òk ne. Me kunĩ ne me kum akĩnh ne amex jarë ba badjwÿ imã akĩnh ne wãm amã pi'òk no'òk ne.

Me krãptĩ ne me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne, Jeju me ikam ar ba'ã ne me pi'òk no'òk ne. Me kute kraxrüm noo Jeju pumũnh ne memã kabën'ã ujarënh, me tãm ne me me imã arë nhyM me amũ me ijuk'ã 'ã pi'òk no'òk ne.

Ba kam badjwÿ inhökre kadjwÿnhbê,

—Be, mexkumrëx. Badjwÿ dja ba 'ã pi'òk no'òk nhyM kam mexkumrëx, ane.

Mrãmri ne ba me'ÿr tẽ, me kute noo Jeju pumũnhja'ÿr tẽ. Me'ÿr tën prïne abej me kukij ne kam Jeju kraxrüm prïne mÿjja kunĩ maro tën inomã kumën mar tÿx ne. Mar tÿx ne kam amã 'ã pi'òk no'òk ne. Dja ba prïne mÿjja kraxrüm amã kôt 'ã idjujarënh tẽ, aje prïne marmã. Me kute òbê amã arënh ga aje katàt maro atëmmã ne ba badjwÿ mekôt amã 'ã pi'òk no'òko tẽ, aje omũnh ne aje amim,

—Mrãmri ne me katàt imã Jeju jarë, anhÿr kadjy. Kadjy ne ba amã 'ã pi'òk no'òk ne.

Djakarij krabê Djuão rwÿkmã.

⁵ Be, ë, ije amã katàt Jeju'a idjujarënh kadjy dja ba amã Djakarij kumrëx jarën kam ijukri amã Jeju jarë. Mekbê idjaer nhò pykabê Djudëjakam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh 'ò nhidjibê ne Djakarij. NhyM Djakarij nhingët kukãmã nhidjibê ne Abij. Ne kam pròdjwÿ idjibê Ixabeu, kubê ne Arão tãmdjwÿ 'ò. NhyM bep me ò bënëadjwÿr nhidjibê ne Erodji ne memã nhÿ. ⁶ NhyM Djakarijmë prò ar amë mrãnh katàt nhyM Metĩndjwÿnh arkam kĩnhkumrëx ne. Nãm ar prïne Metĩndjwÿnh kabënkôt amijo ba, Metĩndjwÿnh kute memã me katàt amijo ba'ã karòjakôt amijo ban kute 'ò kudjar kêtikumrëx. ãm ar mexkumrëx. ⁷ NhyM bep Ixabeu kra kêt ne te kra prãme ar ba, mjënmë ro'ã te ar ari kra prãme ba ne arÿm kubëngët:tte.

⁸⁻⁹ Be, me kute me kadjy Metĩndjwÿnh mar ne me Metĩndjwÿnh nhò kikretikam àpënh tẽ, apÿnh me ingët me kajmã'ã àpënh'ÿr ngjënh djari ne me me kudjwa Metĩndjwÿnhmã àpënh tẽ. Nãm me ja kumrëx mytyrwÿ 'òkam 'ÿr wadjàn kam apê:n kato. NhyM pãnh me ja ajte mytyrwÿ 'òkam 'ÿr wadjàn kam kum apê:n kam kato. Nãm ã meo anhÿro tẽ. NhyM kam mekbê Abij me ja pãnh 'ÿr wadjàn Metĩndjwÿnhmã àpënh ba. NhyM Djakarij, kubê me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnhkam mekôt Metĩndjwÿnhmã àpënh ku'ê. NhyM me kute Metĩndjwÿnhmã kikre kudjÿ djà bôr kadjy kën mère à'ak ne kurën kôt 'ÿr wangij nhyM Djakarij kukràdjà jakôt ate Metĩndjwÿnh nhò kikretimã wadjà, kute kikre kudjÿ djà bôrmã. Ate ne me kudjwa 'ÿr wadjà ne kum kubô.

¹⁰ NhyM kute kum bôrkôt me kunĩ kikreti kabem Metĩndjwÿnhmã kabëno ku'ê. ¹¹ NhyM Djakarij bôro dja nhyM aërbê Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh 'ò nokam kato. Nãm tu kikre

kudjy djà bôr djà jakÿxkôt 'ÿr kato.

¹²Nhym omün kam umar punuren kum uma ne, kute ajmã o karõ ne kum uma.

¹³Nhym kam kum,

—Djakarij, kwãrik wãnh atin prãm kêt. Arÿm ne Metindjwÿnh aje amijo adjà'wÿr ma. Dja on aprõbê Ixabeu tujarõ gar amim akra my mÿ. Akra my mÿn kam kum idji Djuão jarê.

¹⁴Dja gar tu akî:nhkumrêx ne. Nhym me krãpti ar akôt kînhkumrêx, ar akra rwÿkkam kînhkumrêx. ¹⁵Nhym Metindjwÿnh kadjy godja akra rax ne kam kabên mexkumrêx ne. Godja uba kangô djãkreõ kôm kêt, nãr atemã kadjwati kangô** 'õo kôm kêt. Nhym Metindjwÿnh Karõ raxo akra kadjwÿnhbê nhÿn ar o ba, nã tikkrekam jêt rä'ã dja Metindjwÿnh Karõ mrãmri o ba.

¹⁶Nhym mekbê idjaer krãpti dja me õ Bënjadjwÿr Metindjwÿnh 'ÿr amijo akêx, akra kabênkôt 'ÿr amijo akêx.

¹⁷Nhym akra dja Bënjadjwÿr kukãm tẽ, kute memã bõx djà'ã ujarênh nhym me kute kadjy amijo mexmã dja kukãm tẽ. Nhym Metindjwÿnh Karõ dja mrãmri o ba nhym uma ne, kute mrãmri ne Metindjwÿnh Karõ kute Erijo ba nhym umaja pyrãk. Dja akra memã arê nhym me nãmê me bãm akubyn kum kra jabê. Nhym ate ajte memã arê nhym me amakkre kêtja dja me akubyn katãt mrãn arÿm ajte kabên mexkumrêx. Dja akra ã memã ane nhym me arÿm Metindjwÿnh kadjy amijo mex. Nãm ã kadjy mrãnh djwÿnh Djakarijmã kabên jarêho ane.

¹⁸Nhym kam kum,

—Gêt kon ne. Mÿjkôt dja ba akabên ma? Arÿm iprõmê ar ibêngëtte. Djãm ar ijabatãnh ny godja bar ikra mÿ?

¹⁹Nhym kam kum,

—Ba ibê Gabrijeu ne ba Metindjwÿnh kabem dja. Ije amã kabên jarênhmã ne

ijano ba awÿr tẽ. Mÿjja mextire ije amã arênhmã ne ijano ga ate “Kon ne” ane.

²⁰Aje amim ikabên mar kêtikumrêx pãnh gédja ga akabên kêt nhym akra ruw. Dja akra nhõ akati 'ÿr bõx nhym ruw ga kam ijukri akabên, ane. Nãm ã Gabrijeu kum ane.

²¹Nhym me kam kapõtã te Djakarij kam ama:, te bõx nhym me kute kukràdjã 'õ marmãn kam abenmã kum,

—Ije tô mÿj got ar o ba? ane.

²²Nhym kam arÿm katon te kute memã kabênmã. Nhym me,

—Arÿm ne Metindjwÿnh nhõ kikretikam mÿjja 'õ pumũ, ane.

Nhym tu ikrao memã ujakreo djan kabên kêt mex ne.

²³Ne kam ar àpênh ba:n arÿm inomã kumên kam katon akubyn ùrkwãmã tën bõx. ^{24–25}Bõx nhym kàjbê 'ãtüm nhym kam prõbê Ixabeu tujarõn kam pijãm ne kam kikre bu'ãbit mrã. Kute amirît kêt'ã

mytyrwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, pijãm djãje, tujarõkam. Nãm,

—Ota Bënjadjwÿr ipumün kum ikaprîn arÿm ijo mex. Jakam dja me ijã kabên kêt ne, ane.

Marij kurüm Jeju rwÿkmã kum arê.

^{26–27}Nhym kam arÿm tujarõ'ã mytyrwÿ amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhym Metindjwÿnh ajte kadjy mrãnh djwÿnhbê Gabrijeu jano, Marij'ÿr ano. Marij kurererkam ne kra kêtikumrêx, me'õ 'ÿr mõi kêtka. Nhym bep me'õbê Jõdje ne kum kabên kajgo, kraxje 'ÿr mõi kêt. Nhym bep Jõdje nhingêt ne Dawi. Apÿnh ne me õ pyka nhym bep tu pyka abenã tÿm nhidjibê ne Garrêja. Nhym bep kam krí 'õ nhidjibê ne Nadjare. Krí jakam ne Metindjwÿnh Marij'ÿr Gabrijeu jano.

²⁸Nhym arÿm 'ÿr tën bõx ne kum,

** 1:15 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunija, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kuní ne me kum kadjwati kangô jarê.

—Marij, djām ga? Metīndjwŷnh ne arŷm akam ukaprīn ajo ba, ane.

²⁹Nhym Marij Gabrijeu kabēn man axwe amikam umar ne ōkre kadjwŷnhbē amim,

—Mŷj kabēn got ja? ane.

³⁰Nhym kam kum,

—Kwārīk wānh, Marij, atīn prām kēt. Mrāmri ne Metīndjwŷnh akam kīnhkumrēx. ³¹Ota, dja ga on atujarōn kam akra my mŷn kam kum Jeju jarē. ³²Godja akra bēnjadjwŷr rax ne ar meo ba nhym kam me 'ā abenmā kum, “Metīndjwŷnh pymati kra”, ar o ba. Gēdja Bēnjadjwŷr Metīndjwŷnh Jeju'ā bēnjadjwŷr rax mē nhym kam ar meo ba. Ingētbē Dawi bēnjadjwŷr rax djō'ā dja rax ne ar meo ba. ³³Tām godja tūmrām mekbē idjaer kadj bēnjadjwŷr ne ar meo ba. Dja bēnjadjwŷr rā'ā rā'ān ar meo ban o ino rer kētkumrēx, ane. Nām ā kadjy mrānh djwŷnh kum ane. ³⁴Nhym kam kum,

—Godjām me'ō iwŷr mōr kētjakam ba ije ikra mŷnhmā. Mŷj godja imā ikra dji? ane.

³⁵Nhym kam kum,

—Metīndjwŷnh Karō dja awŷr ruw. Metīndjwŷnh pymati Karō dja awŷr ruw. Djām tāwābē mŷjja tŷx? Ta gēdja tu amā akra jadjā nhym akurūm kato. Ne kam prīrerūm mrāmri mexo tuknīn mexkumrēx. Kam axwe ō kētkumrēx. Nhym me kam kum Metīndjwŷnh Kra jarē.

³⁶Ota anhōbikwa Ixabeu te kubēngētte ne arŷm tujarō. Me kute Ixabeumā kra kēt jarēnh ar o baja ne arŷm tujarō. Adjwŷnhdjwŷ ne kra my wajēt nhym arŷm jēt'ā mytyrwŷ amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut. ³⁷Djām Metīndjwŷnhbē mŷjja 'ō bipdjur got? ane. Nām ā kadjy mrānh djwŷnh kum ane. ³⁸Nhym kam kum,

—Ā, mrāmri. Ibē Metīndjwŷnh nhō āpēnh tūm. Gora gē akabēnkōt ā ijo ane,

ane. Marij ā kum ane nhym arŷm mā kurūm tē.

Marij Ixabeu'ŷr bōx.

^{39–40}Nhym kam Marij no kator mex ne mā Ixabeu'ŷr tē, kute omūnhmā 'ŷr tē. Pykabē Djudējakam krī 'ō'ŷr tē. Kam ne krānh kumex. Nhym tēn bōx ne Djakarijmē Ixabeu ar ūrkwāmā wadjān kam Ixabeumā kabēn. ⁴¹Kum kabēn nhym Ixabeu kute kabēn marmē ro'ā kraja Marij kabēn man kam kīnh ne kāmā amijā te. Nā tikkrekam kāmā amijā te.

Nhym kam Metīndjwŷnh Karō raxo Ixabeu kadjwŷnhbē nhŷn ar o ba ⁴²nhym kāj bē kabēn ne kum,

—Metīndjwŷnh ne arŷm ajo kīnh, me nire kunī kurām ajo kīnh ne. Ne atikkrekam akra jētjadjwŷ o kīnhkumrēx ne. ⁴³Xō kum djām ibēnjadjwŷr rax ne Metīndjwŷnh kute ijo kīnhmā iwŷr inhō Bēnjadjwŷr nā jano? ane. Arŷm ne inhō Bēnjadjwŷr nā iwŷr bōx ba arŷm ikīnhkumrēx ne. ⁴⁴Ē, ga imā akabēn, ba akabēn ma nhym kam ikra kīnhkumrēx. Itikkrekam jētja kīnhkumrēx ne kam kāmā amijā te, ba kam amā ikabēn jarē. ⁴⁵Ō kwep akīnhkumrēx. Bēnjadjwŷr ne arŷm amā kabēn ga tu amijā akra kamnhīxkumrēx ne amim, “Mrāmri, Metīndjwŷnh kabēnkōt dja ikra rwŷkkumrēx”, ane. Kam ne ga akīnhkumrēx ne. Nām ā Ixabeu Marijmā ane.

Marij kute Metīndjwŷnhmā mex jarēnh.

^{46–47}Nhym kam Marij kutā kum kabēn ne kāmā Metīndjwŷnhmā rax jarēnho dja, ne,

—Dja ba mā Bēnjadjwŷrbē Metīndjwŷnhmā rax jarēn kōt kum amikīnh jarē.

Metīndjwŷnhbē ipytār djwŷnhkam ne ba ikīnh raxkumrēx, ikadjwŷnhbē ikīnh ne kam kum amijarē.

⁴⁸Metĩndjwŷnh ta ne kum ikaprĩn ijo amiptàn kam imã kĩnh jadjà.

Djãm adjàkam irax tũm? Xô kum kati, ingrire. ãm ibê õ àpênh kajgokumrêx. Ingridre nhym kam tu Bẽnjadjwŷr ijo amiptàn kam imã ikĩnh rax jadjà.

Jakam dja kamingrãny amũ aben nhi-juk'ã abenmã ikĩnh jarênho tẽ, ikĩnh rax jarênho tẽ.

⁴⁹Ga prĩne kute ijo kĩnhja pumũ. Djãm Metĩndjwŷnh rerek got? Axwe tŷx. Ga kute mŷjja pumũnh kêt imã o amirĩtja pumũ.

O ne imã ikĩnh jadjà. Mrãmri ne tãwã mexkumrêx. Nãm mexo uma.

⁵⁰Ne mekam ukaprikumrêx. Me kute Metĩndjwŷnh kabên mar ne kôt kute ar amijo baja mekam ne ukapri.

Nhym kamingrãny amũ me banhijuk'ã amũ maro tẽ nhym Metĩndjwŷnh me kamdjwŷ ukapri, me banhijuk'ã me kamdjwŷ ukapri tẽ.

⁵¹Bep me kute amijo àmraja, me kute òkre kadjwŷnhbê,

“Ba ne ba ibẽnjadjwŷr rax, ba ne ba irax”, anhŷrja, memã ne arŷm ami-mao pôx ne kãjbê me kumê.

⁵²Ne me bẽnjadjwŷr rũnh memã ŷrja me tãm ne tu arŷm meo kâtãm ne, ne kam pãnh me kute amijo kâtãmja, me kute amijo àmra kêtjao bẽnjad-jwŷr rũnh ne.

⁵³Ne kam ajte me õ mŷjja kêt, me kum prãmja ne mŷjja mextireo memã ajne ne o me kĩnho ba.

Ne kam pãnh me õ pi'òk kapri rũnh, me õ djwŷ krãptija arŷm meo ajkên aminêje me ano nhym me ŷkam ar ba.

⁵⁴Metĩndjwŷnh kute amrêbê me bakukãmãremã katàt arênhkôt ne arŷm me baman kum me bakapri.

Ne me babê idjaer, me babê õ àpênhja ne kum me bakapri me bawŷr ruw ne amikôt me bajo môn me bajo djuw mex ne ar me bajo ba.

⁵⁵Amrêbê ne me banhingêt Abraãomã kabên ne kum kapri, me bakajmã'ã kum kapri ne kam kôpdji'ã me baman kum me bakapri. Dja kum me bakapri rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã Marij kum kabêno ane. ⁵⁶Ne kam Ixabeu kuri dja: nhym kam 'ã mytywŷ amãnhkrut ne ikjêkêt nhym arŷm mã tẽ, mã õ pykamã tẽn bõx.

Djuão rwŷk'ã ujarênh.

⁵⁷Nhym kam Ixabeu kra rwŷk djã nhõ akati arŷm 'ŷr bõx nhym kam kra my ruw. ⁵⁸Nhym kam òbikwa kuman arŷm kĩnhkumrêx. Nhym atãri ar ŷrkwãkam me jadjwŷ kuman kam kôt kĩnhkumrêx. Metĩndjwŷnh kam ukapri raxkôt kuman kam kudjwa kĩnhkumrêx ne. ⁵⁹⁻⁶⁰Nhym kam arŷm kra rwŷk'ã pi'òk kamrêk pydji nhym me kute my nhinhu kã krã'ŷrmã bit kute kum Djakarij jarênhmã, bit kute kum bãm nhidji jarênhmã nhym nã memã kum,

—Xô kum kati, idjibê ne Djuão, ane.

⁶¹⁻⁶²Nhym me kam kum,

—Je tô mŷkam? Nhŷnh ne anhõbikwa 'õ ã idji ane? anen kam bãm'ŷr akêx ne kum ikrao ajakre. Idji jabej kukjêr kadjy ne me bãmmã ikrao ajakre.

—Mã ne aje kum idji jarênhja kute? ane.

⁶³Nhym kam bãmja kute memã idji no'òk kadjy mŷjja'ã me ku'uw nhym kam me kum o tẽ nhym kam memã idji no'òk ne,

—Idjibê ne Djuão.

Nhym me omũn kam ari aben pumũn abenmã kum,

—Je tô mŷkam? Mŷj got ja? ane.

⁶⁴Nhym Djakarij kute idji no'òkmê ro'ã arŷm ajte kabên ne kam Metĩndjwŷnhmã mextire jarênho dja. ⁶⁵Nhym kam ar õ kròkam me ja tĩn prãm ne kam abenmã arênho ipòk ne. Pykabê Djudê-jakam apŷnh krãnhrekam me õ krìkam ne me abenmã arênho ipòk ne. ⁶⁶Nhym

me kam kuma:n ar o ba, Metĩndjwỳnh kute ar krao bakam ne me mar ar o ban kam abenmā kum,

—Mā gėdja abatānh ne kute? ane.

Djakarij kute

Metĩndjwỳnhmā mex jarėnh.

⁶⁷ Nhyam kam Metĩndjwỳnh Karō raxo bāmbē Djakarij kadjwỳnhbē nhỳn ar o ba nhyam amũ Metĩndjwỳnh djō'ā kabēn jarėnho dja ne Jeju kumrėx'ā ajarē. Jejubē bēnjadjwỳr rax ne kubē mekbē idjaer pytār djwỳnh'ā ajarē. Ne kam ijukri Djuāo jarē. Nhyam bep Jeju kumrėx ne 'ā ajarē ne memā kum,

⁶⁸ —E kum me babē idjaer nhō Bēnjadjwỳr mexkumrėx. Ba gop me amā me banhō Bēnjadjwỳr, me banhō Metĩndjwỳnh mextire jarē.

Mỳkam? Bir, nām ta ō me ba djwỳnh'ỳr ruw, kute me bapytārmā ne me bawỳr ruw.

⁶⁹ Kute umao ar me bapytār ne me bajo ba kadjy ne arỳm me bamā me bapytār djwỳnh jano. Ingėt kukāmāre ne Dawi, ō āpėnh tũmja.

Ingėt kukāmārebē Dawi jabatānh djākam ne me bakadjy nō.

Abatānh ne kute umao me bapytār ne ar me bajo ba kadjy arỳm ingėt jabatānh djākam nō.

⁷⁰ Me kute Metĩndjwỳnh kabēn jarėnh djwỳnh kabēn kōtō.

Amrėbē ne Metĩndjwỳnh kute kabēn jarėnh djwỳnh mexkumrėx jamā kabēn jarėnh kōt ne arỳm me bamā ano.

⁷¹ Kute me bakurē djwỳnhbē me bapytārmā, me kum me bakurē ne kute me bajo bajabē me bapytārmā ne Metĩndjwỳnh me bawỳr ano.

⁷² Nām me bakukāmāremā kabēn pydjın arėn memā kum,

“Dja ba imā me akapri”, ane.

Dja ba amikabēn mexja mā kuman o ibi-knor kėt, ane ne kam kōt me bawỳr ano.

⁷³ Nām ā me bakukāmārebē Abraāomā kabēn pydjın arėnho anen kam katāt kōt kuma.

⁷⁴ Kute me bakurē djwỳnhbē me bapytār, gu me badjumar mex ne arek ar baban kum badjāpėnhmā.

⁷⁵ Me bamextire ne katāt bamrānh ne kum badjāpėnhmā. Me batĩnri Metĩndjwỳnh kabem kribēm ar me babao rām ne mũ jamā ne kum arē.

Nām ā Abraāomā kabēn jarėnho anen kam katāt kōt kuman me bawỳr me bapytār djwỳnh jano, Bēnjadjwỳr jano, ane.

Nām ā Djakarij memā Jeju jarėnho anen kam ajte kramā kabēn jarē, krabē Djuāomā 'ā karō, Djuāo Jeju kukām tēm mā 'ā kum karō ne kum,

⁷⁶ —Bep ga, akmere, ga dja ga Bēnjadjwỳr kukām tēn kutėp me akre gē me kuman Bēnjadjwỳr kam amakbē katāt amijo ba.

Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwỳrmā katāt pry djirja pyrāk. Gėdja me ajā,

“Metĩndjwỳnh Pymati kabēn jarėnh djwỳnh ne ja”, ane.

⁷⁷ Nā, ga dja ga kukām tēn memā arē. Ta kute ō me ja pytār ne ar meo bamā memā arē. Mā ne me bapytār o?

Apỳnh me bajaxwe djāri kute tu o bingrānh ne me bakam ngryk kėt mā. Kute ā ukaprikōt me bapytāro anhỳrmā.

⁷⁸ Mrāmri ne me Batĩn djwỳnh kum me bakapri rax ne. Ne kam kākwa kurũm me bapytār djwỳnh me bawỳr ano.

Kute me bamā irā djā pyrāk. Kute mrāmri ne myt kute me bamā irān kute me bakurwỳja pyrāk ne me bawỳr ano.

⁷⁹Me kum tyk pyma, me tîn prāmja ne me kute mrāmri ne me akamât kô tykkam me krîja pyrâk.

Nhym bep me bapytâr djwÿnh dja me jamâ tîn prâmo ajngrâ. Ga akati kute akamât kô nhîpônha pumû.

Dja â me bamâ me batîn prâm, me bamâ batyk pyma â o bingrânho ane gu me kam badjumar mexkumrêx ne ar baba. Tām ne ja.

Nām â Djakarij kramâ 'â karôo ane, Jeju kukâm tēm ne kute kutêp me akremâ.

⁸⁰Nhym kam kra arÿm kâjmâ krâ tēn kam Metîndjwÿnh kabēnkôt amijo ba. Kute kôt amijo ba rā'ân abatānh. Ne kam kapôt kukritkam ar ba. Ô akati kutêp ne kapôt kukritkam ar ba. Kute mekbê id-jaermâ amijo amirît nhô akati amiwÿr kam amakbê kapôt kukritkam ar ba.

Jeju rwÿk'â ujarēnh.

Mat 1.18

2 Nhym kam bēnjadjwÿr raxbê Xedja Agujtu memâ kabēn jarē. Xedja Agujtu ne me kunīmâ nhÿ. Nām memâ kabēn jarēn memâ kum,

—Me akunī, pyka kunīkôt dja ga me anhingêt nhô pyka'ÿr aba gē me me anhidji'â pi'ôk no'ôk, ba ije me ajâ akre kadjy, ane. ²Me kute me idji'â pi'ôk no'ôko kutewa kadjy ne ja. Nhym Xirēnhu, bēnjadjwÿr bajtem, pykabê Xir-ijkam memâ nhÿ. Kam ne me kute bēnjadjwÿr raxbê Xedja Agujtu kabēnkôt me idji'â no'ôkmâ.

³Nhym kam me kunī apÿnh krī djāri'ÿr ajmâ. Apÿnh me ingêt nhô pykakam abatānh djāri'ÿr ajmān kam bôx. Bôx nhym me kam me idji'â pi'ôk no'ôko tē.

⁴⁻⁵Nhym kam Jôdjemē Marij ar ad-jwÿnhdjwÿ me kudjwa ingêt nhô pyka'ÿr tē, ingêt bē Dawi rwÿk djā'ÿr ne ar tē. Arÿm ne kum kabēn ne. Kraxje 'ÿr mōr kêt rā'â. Nām kum kabēn kajgo. Tu pyka abenâ mēnh nhidjibê ne Garrēja ne kam apÿnh ne krī djāri idji. Garrējakam krī

nhidjibê ne Nadjare. Kurūm ne ar tē. Marij arÿm tujarô tÿx nhym ar tē. Atemâ ajte pyka 'ô tu abenâ tÿm nhidjibê ne Djudēja. 'ÿr ne ar wabi ne kam tē:n kam krībê Berē'ÿr bôx. Ingêt bē Dawi rwÿk djāmâ tēn bôx, ô pyka nhidjibê Berēmâ tēn bôx, me kute ar idji'â pi'ôk no'ôkmâ. ⁶⁻⁷Nhym kam me kumex ne prīne Ar kubê kikre kre jaê. Nhym kam kra rwÿk djā nhô akati arÿm 'ÿr bôx nhym kra my ruw. Kra kutewa ne ruw. Nhym Marij kubêkào kupun o tēn mryti djākur djākam kudji, me kute prīne Ar kubê kikre kre jaêrkam.

Mry pumūnh djwÿnh Jeju'ÿr bôx.

⁸Nhym krī nokā'â ne mry nhô kapôt. Nhym arÿm akamât. Nhym kam mry nhô kapôt kam ar kute mry pumūnh djwÿnh-hja ô krit pumūnh dja. ⁹Nhym kam Metîndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh ar nokrekam kato nhym Metîndjwÿnh jad-jēnh prīne ar kurwÿ ne arkum ipôk ne. Nhym arkum uma ne kam madjâ tertet ne.

¹⁰Nhym kam kadjy mrānh djwÿnh arkum,

—Kwārīk wānh, ar amâ uma kêt. Ota ba ije ar amâ mÿjja mex jarēnhmâ tē. Ê, me akīnh djā ne arÿm me akadjy kato. Me akunī akīnh kadjy, akīnh raxmâ. ¹¹Ê, akamât ja tām kam ne me apytâr djwÿnh arÿm me akadjy ruw. Dawi nhô pykakam ne ruw. Kubê ne Kritu, kubê ne Bēnjadjwÿr djwÿnh. ¹²Tām ne ajbir rwÿk nhym nâ kute kubêkào kupun mryti djākur djākam irwā. Kute kubêkào kupun mryti djākur djākam irkôt dja gar kum akaton kam omû, ane. Nām â Metîndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh arkum ane.

¹³Nhym kam ar aêrbê kâjkwa kurūm Metîndjwÿnh me ano, amikadjy mrānh djwÿnh jano nhym katon kumex, kum-rêx kator jakôt ne me katon kumex ne kam Metîndjwÿnhmâ mextire jarēho

kumex ne mry pumũnh djwũnhmã o amra,

¹⁴—Kàjkwakam ne Metĩndjwũnh me: xkumrẽx, tỳ: xkumrẽx, uma: kumrẽx.

Gora gẽ me kunĩ kãjmã kum mex jarẽho tẽ. Arỹm ne pykakam me wãmã umar mex jarẽ.

Gora gẽ õ me wãkam kĩnhwã umar mex ne ar ba, ane.

¹⁵Nãm ã Metĩndjwũnh kadjy mrãnh djwũnh anen kam mã ar kurũm kãjkwamã wabi. Nhyam kam ate mry pumũnh djwũnh abenmã kum,

—Gẽtõ gwaj gop Berẽmã mõn goja karakõt omũ. Bẽnjadjwũr djwũnh kute gwaj bamã arẽnhja pumũ, anen kam 'yr prõt ne. ¹⁶Prõt ne Marijmẽ Jõdje ar'yr kato nhyam mryti djakur djakam nõ, ngrire ne nõ nhyam ar omũ. ¹⁷Nõrkõt omũn kam memã arẽho ajkate. Kadjy mrãnh djwũnh kute mry pumũnh djwũnhmã arẽnhja, kute Marij kra jarẽnhja ne me memã arẽho ajkate.

¹⁸Nhyam me kuman kam abenkam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Mỹj gotja? Mỹkam got Metĩndjwũnh kadjy mrãnh djwũnhja katon kumex? anen ari aben pumũnho akẽx. ¹⁹Nhyam bep ãm Marij ta kute kraxkõt mar ne amikam mỹjja kunĩ ma:ro tẽn 'õo biknor kêt ne.

²⁰Be, nhyam kam mry pumũnh djwũnh kapõtã akẽx. Kadjy mrãnh djwũnh kute arkum arẽnhkõt ne ar karã nõrkõt omũ. Kõnh ne arkum kudji nhyam ar mỹjja kunĩ pumũn kuman kam Metĩndjwũnhmã mex jarẽho mõ. Ne kãjmã kum rax jarẽho mõn kum,

—Metĩndjwũnh, gajbit ne ga apydjin adjukapri, amex, arax, atỹx, anhỹro mõ.

Ar kute Metĩndjwũnhmã Jeju djar.

²¹Nhyam kam arỹm 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut nhyam ar my nhinhu kã

krãtan kam ajte kum idji Jeju jarẽ. Tikkrekam jêt kẽtri Metĩndjwũnh kadjy mrãnh djwũnh kute kum idji jarẽnhja ne kum arẽ. ^{22–24}Nhyam kam akati krãptĩ nhyam ar krĩraxbẽ Djeruxarẽ'yr o tẽ. Ar kute Bẽnjadjwũr djwũnhbẽ Metĩndjwũnhmã armã ne ar o tẽ. Metĩndjwũnh kabẽn'ã pi'õk no'õkkam ne memã,

“Me akra my kutewa gẽdja axidjuw ga me Bẽnjadjwũr djwũnhmã me umjuw, kute o aminhõmã”, ane.

Kõt ne ar kute Djeruxarẽmã Jejuo tẽn ne kum armã. Ar adjwũnhdjwũ kute Metĩndjwũnhmã mry bõrmã. Arỹm ne Marij kamrõ ngrãn kam kute Mõjdjẽ kukràdjãkõt Metĩndjwũnhmã mry djãr ne kum õrmã. Amrẽbẽ ne Mõjdjẽ Metĩndjwũnh kabẽn'ã pi'õk no'õk ne memã kum,

“E, dja ga me akamrõ ngrãn kam Bẽnjadjwũr djwũnhmã tutte amẽ agan kum angã, nãr tutti no tỳr nyre amẽ abĩn kum aga”, ane.

Jakõt ne ar kute kum ãr ne õr nhyam nãja akubyn Metĩndjwũnhmã mex ne õ kikretimã ãrmã Djeruxarẽmã o tẽ.

²⁵Nhyam bep Djeruxarẽkam me'õ mybẽ Ximião. Mrãnh katãt ne Metĩndjwũnh kabẽnkõt ar amijo ba. Nãm arek mekbẽ idjaer pytãr djwũnh, memã kapri rẽn djwũnh, Kritukam ama. Nhyam Metĩndjwũnh Karõ ar o ba. ²⁶Ar o ban kam arỹm kum,

—E, atĩn rã'ã dja ga Metĩndjwũnh kute anorja'yr bõx ne omũ. Kute me apytãrmã ne ano, kubẽ ne Kritu, tãm dja ga omũ, anhỹtã 'yr bõx ne anoo omũ, ane. Nãm ã Metĩndjwũnh Karõ Ximiãomã ane nhyam kuman ar o ba.

²⁷Ne kam Metĩndjwũnh nhõ kikreti'yr tẽ. Metĩndjwũnh Karõ ne ano nhyam tẽ. Kumrẽx ne ar kukãm tẽn bõx. Nhyam Jeju nãmẽ bãm arkõt 'yr o bõx. Ar kute me amikukràdjã tũmkõt Metĩndjwũnhmã armã ne ar 'yr o tẽn o

wadjà. ²⁸Nhym Ximião omün kumÿn kam Metĩndjwÿnhmã mextire jarēn kum amikĩnh jarēn kum,

²⁹—Bēnjadjwÿr djwÿnh, jakam dja ga on imã ityk nhõ akati jarē, ba ibē anhõ àpēnh dja ba wãm awÿr tē, aje imã arēnhkõt.

Arÿm ne ba omün arÿm ikĩnhkumrēx ne arÿm idjumar mexkumrēx ne. Jakam dja ba idjumar mexbē ty, aje imã arēnhkõt.

³⁰Ga ga arÿm me utàr djwÿnh jano ba inoo omü.

³¹Anhÿr djwÿnhrà m aje arēnhja ne ga arÿm memã o akato nhym me kunĩ pyka kunĩkõt omü.

³²Me utàr djwÿnhja ne kute a'u pyràk. Dja apÿnh me bajtemja no bõ nhym me katàt mrã.

Nhym kam ajte me ibē idjaermãdjwÿ kĩnh jadjà. Kõt dja me me imã me ikĩnh jarē, me irax jarē, ane.

Nãm ã Ximião Jeju'ã ujarēnh ane.

³³Nhym kam bãm mē nã ar kuman kam abenkam no tyn aben pumũho dja.

³⁴Nhym kam Ximião jãm aro akēx ne Metĩndjwÿnhmã aro a'uw ne kum,

—Dja ga aro kĩnh ne adjukaprikõt aro djuw mex ne arkum umar mex jarē gē ar umar mex ne ar ba, ane. Ne kam ajte jãm nãjao akēx ne kum,

—Ota arÿm akra kute meo bikjērmã bõx. Me babē idjaer kwÿ dja me kum kurēn kam kõt amijo ajkē. Dja te kute memã Metĩndjwÿnhõ amirĩtmã nhym me mã aprÿ. Nhym bep me bakwÿ dja gu me mã bamã abēn kam amiptàn kõt ar amijo baba. ³⁵Nhym akra ta dja ar mekmã apõx ba. Godja me õkre kad-jwÿnhbē amim mÿjja'ã karõ nhym akra ta tu ar memã apõx ba. Ga gadjwÿ akra djõ'ã akapri rax ne akra ma: ne. Kute mrãmri ne nãnhre kute gadjwÿ anhõpõkkam akapri pyràk, ane. Nãm ã Ximião anhÿr djwÿnhrà m kum arēnhõ ane.

³⁶⁻³⁷Nhym kam me'õ nibē Ana adjwÿnhdjwÿ ar'ÿr bõx. Kubē Metĩndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh 'õ, Panuwe kra, mekbē Axer 'õ. Nãm 'uwtĩ. Amrēbē ne mjēn 'ÿr mõ nhym 'ã amex amãnhkrut ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjēkēt nhym arÿm kubē ty. Nhym kam 'uwtĩn arÿm kubēngē:xte. Arÿm 'ã amexbē 84. Nãm Metĩndjwÿnh nhõ kikretikam ku'ēn kator kētkumrēx ne tu Metĩndjwÿnhmã àpēnhõ dja. Akamàtmē akati kunĩkõt ne kum kabēno ku'ēn kadjy amijajbu.

³⁸Ne kam kum ajmã ar'ÿr bõx ne Jeju pumũn kam Metĩndjwÿnhmã amikĩnh jarēn kum ukapri jarē ne kam ajte me kute kam amakjamã Jeju jarē. Me utàr djwÿnh bõx ne kute me kurē djwÿnhbē akubyn me õ krĩraxbē Djeruxarē pytãrmã ne me kam ama. Memã ne Ana,

—Arÿm ne bõx. Arÿm ne me bapytàr djwÿnh bõx, ane. Nãm ã Ana me kute kam amakjamã arēnhõ anen kam ajte mã wadjà.

³⁹Nhym kam Marijmē Jõdje ar Bēnjadjwÿr djwÿnh kukràdjà kunĩkõt arÿm mÿjjao tēn inomã kumēn kam akubyn pykabē Garrēja'ÿr tēn kam ar õ krĩbē Nadjarekam bõx. ⁴⁰Nhym kam kra kãjmã krã tēn kam i tÿx tē. Tēn tēn i arÿm abatãnh ne kam no mexkumrēx nhym kam Metĩndjwÿnh kam kĩnhkumrēx ne mã o djuw mex.

Jeju Bãm nhõ kikretikam ÿr.

⁴¹Nhym na mē gaga mrãnh kunĩkõt Jeju nãmē bãm ar Djeruxarēmã mrã. Me kute aben pydjĩn kute Metĩndjwÿnh me irõbē mrãnh nhõ akati mar ne õ kwÿ krēn rax kadjy ne ar 'ÿr mrã. ⁴²⁻⁴³Nhym ajbir Jeju nõrny. Arÿm 'ã amexbē 12. Nhym ar kunĩ mekõt ajte me kute aben pydjĩ'ÿr wabin me'ÿr bõx ne mekõt ar õ kwÿ krēn ba, Jejumē. Nhym me kam o ino re nhym nãmē bãm ar akubyn õ krĩmã tē. Tēn kam pry konenh te abej aprã. Nhym be nãm nõrnyja, arek

Djeruxarëkam ar ba nhyr nãmë bãm ar kute mar kêt. ⁴⁴Nãm kute atemã me'õ arkôt mã tẽm pyrãk. Nhyr 'ã akati pydji nhyr ar te õbikwakam abej aprã. ⁴⁵Ne kam kute Djeruxarëkam ajte abejmã akubyn tẽ. Tẽn bõx ne kam te: ajte abej nhyr 'ã akamãt. ⁴⁶Nhyr akati kêt nhyr ar te ajte abej.

Nhyr kam akati nhyr kam ar Metĩndjwõnh nhõ kikretikam kum kato. Nhyr me ipõkri nhõ, Mõjdjẽ kukrãdjã jarẽnh djwõnh nhipõkri nhõ, me kabẽn maro nhõn kam me kukjẽro nhõ. ⁴⁷Nhyr me Jejukam no tyn nhõ. Nãm tu me aẽrbẽ prĩne mõiija ma. Nhyr me jadjwõ mõiija jabej kukjẽro nhõ nhyr no mexkõt katãt memã mõiija jarẽno nhõ. Kam ne me kam no tyn nhõ. ⁴⁸Nhyr nãmë bãm ar mekõt omũn kam mekõt kam no tyn dja. Nhyr nã kum,

—Akmere, mõiikam ne ga ar ibẽ ã anhõr aba? Nã bãm abãmmẽ ar te ajabej aprãn axwe akam idjumar ne kam ajabej ar mrã, ane.

⁴⁹Nhyr kam kum,

—Mõiikam ne gar ijabej ar mrã? Djãm ar aje imarja kêt? Arõm ne ba Ibãm nhũrkwão inhũrkwãn kam idjãpẽnhmã, ane. ⁵⁰Nhyr ar kute kabẽnja mar kêtikumrẽx. Ne te kute marmãn kam õkre kadjwõnhbẽ,

—Mõi kabẽn got ja? ane.

⁵¹Nhyr kam arkôt tẽ, arkôt Nadjarekam tẽn bõx ne kam ar kabẽnkõt ar amijo ba. Nhyr bep nãja ne mõiija kunĩ man kum kĩnh ne. ⁵²Nhyr bep Jeju ta adjãkamã no mex tũm ne amũ no mexo amikamẽno tẽn kam ĩ abatãnh mex ne. Nhyr Metĩndjwõnh kam kĩnhkumrẽx. Nhyr mebẽngõkredjwõ^{††} kam kĩnhkumrẽx ne.

Ngõmã me angjẽnh djwõnhbẽ Djuão.

Mat 3.1; Mak 1.1; Dju r 1.19

3¹⁻²Nhyr bep Djuão kapõt kukritkam ar ba. Djuão, Djakarĩ kraja ne kapõt kukritkam ar ba. Nhyr kam Metĩndjwõnh kum kabẽn ne.

Be, nhyr bep bẽnjadjwõr raxbẽ Xiberu Xedja. Me bẽnjadjwõr kunĩ kurãm rax ne me kunĩmã nhõ. Ne kam amidjõ'ã me kwõ'ã bẽnjadjwõr rẽ. Nãm pykabẽ Djudẽjakam me ja kadjy Põxu Piratu'ã bẽnjadjwõr mẽ, kubajtem. Ne kam ajte pykabẽ Garrẽjakam me ja kadjy Erodji'ã bẽnjadjwõr mẽ. Ne kam ajte pykabẽ Iturejmẽ Tarakõnikam me ja kadjy Piripi'ã bẽnjadjwõr mẽ. Erodji kamybẽ Piripi'ã bẽnjadjwõr mẽ. Ne kam ajte pykabẽ Abirẽnkam me ja kadjy Rixanij'ã bẽnjadjwõr mẽ. Nhyr ar kute me kadjy Metĩndjwõnh mar djwõnh nhõ bẽnjadjwõr raxbẽ Ananhmẽ Kajbajmẽ ar ar meo ba. Nhyr arõm Xiberu Xedja memã õr'ã amexbẽ 15 nhyr õ'ã ar bẽnjadjwõr nyreja arõm memã krĩ.

Nhyr kam Metĩndjwõnh Djuãomã kabẽn ne. Djuão kapõt kukritkam ar bajamã kabẽn ne. ³Nhyr kam kabẽnkõt ngõbẽ Djodãokam ar mrã. Ne kam ar me akreo ba. Me akreo ban memã kum,

—On me amim akaton wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwõnh'õr amijo akẽx gẽ me ajaxweo aknon me akam ngyrk kêt. Ba kam on ngõnhmã me ajangjẽ, me aje ajaxwemã anhirerkõt me kute me amar kadjy, ane.

⁴Amrẽbẽ ne anhõr djwõnhrãm Metĩndjwõnh kabẽn jarẽnh djwõnhbẽ Idjai ne 'ã pi'õk no'õk ne memã kum, "Me'õ dja kapõt kukritkam memã kabẽn ne. Kãj bẽ dja me akren memã kum, 'Me apa. E, me on Bẽnjadjwõr djwõnh kutẽp wãnh ajaxwemã anhiren katãt

^{††}2:52 Jeju nhõ pykakam me kunĩ bẽngõkre kute mrãmri ne apõnh me õ pyka djãri kunĩkõt me kunĩ bẽngõkre pyrãk. Kubẽ kã jakamẽ me kakrãtykmẽ me babẽngõkremẽ ne me kunĩ bẽngõkre.

amijo aba. Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjw̄yr rūnh kutēp pryō mex ne kute memā katāt pry jadjw̄yrja pyrāk.

⁵Nām me inuw kunīo amrā ne kam krānhre rūnhmē kryremē, kunī abenānh imōk rê nhyṃ pyka aben pyrāk ne ikwā.

Nhyṃ pry nhirō nhyṃ me katāt adjuw. Ne pyka karōtdjw̄y prīne katen o aben pyrāk nhyṃ mēkumrēx ne ikwāja pyrāk.

Dja me ā Bēnjadjw̄yr djw̄ynhrām axwemā irer ne katāt amijo bao ane.

⁶Nhyṃ me kunī dja me Metīndjw̄ynh kute me utārkōt me omū', ane."

Nām ā anh̄yr djw̄ynhrām Idjaij memā arēnho ane. Kōt ne Djuāo Bēnjadjw̄yr kukām katon me akre ar o ba, nhyṃ me kw̄y rax ne me mrāmri axwemā iren katāt amijo ba.

⁷Nām Djuāo me akre ar o ba nhyṃ me itepato 'yr bao ku'ê. Kute ngōnhmā me angjēnhmā ne me 'yr bao ku'ê. Nhyṃ kam memā kum,

—Me akamingrāny ne ga me abē iry. Me ajaxwekam abē kangā. M̄yj me'ō ne me amā Metīndjw̄ynh ngryk nhō akati jarē ga me umaje iw̄yr aprōt kajgo? ⁸Gop on me katāt Metīndjw̄ynhkōt amijo aba gē me mrāmri me amex jabej me amā kato. Mrāmri me amim akator ne aje wānh ajaxwemā anhirer ne aje Metīndjw̄ynh'yr amijo akēx jabej gē me on me amā kato. Gē me me amexmā katon me akam kīnho kute mrāmri ne me kute pidjō djō mexmā apōx ne kam kīnhja pyrāk. Kwārik wānh me anhōkre kadjw̄ynhbē anhingēt kukāmāre Abraāoo adjāmra kēt ne amim, "Me ba ne ba me ibē Abraāo tām djw̄y. Dja Metīndjw̄ynh me ikam ngryk kēt. Dja ba me te ijaxwe nhyṃ kam me inhingēt kukāmāre Abraāokōt Metīndjw̄ynh kum me ijabē ne me ijaxwekam me ijo bikēnh

kētkumrēx", anh̄yr kēt. Kwārik wānh ga me ā anh̄yr ar aba kēt. Kati. Ē, ba me amā arē. Dja ga me te abē Abraāo tām djw̄y nhyṃ Metīndjw̄ynh tu me ajo ajkē, me ajaxwe pānh tu me ajo ajkē. Ne ren kum ajte Abraāo tām djw̄y prām jabej ren tu kēnjao itun o amim Abraāo tām djw̄y nhīpēx nhyṃ me ren tu katon kumex.

⁹Ē, mrāmri ar̄ym 'yr. Metīndjw̄ynh kute me axwe pānh memā akati jarēnh ar̄ym 'yr. Kute mrāmri ne pidjō ap̄ynh abenkam ô kēt nhyṃ me kute kār ne o mrānh ne kute kuwykam rēnhja pyrāk. Ar̄ym ne Metīndjw̄ynh me ajā pidjō djō kēt jakren ar̄ym me ajaxwe pānh kute me ajo bikēnh 'yr. Dja me ajo mōn kuwykam me amē. Ar̄ym 'yr. Kute mrāmri ne me'ō kute pidjōmā 'yr kadjy kute parbē kākkrākō m̄ynh ne o ām pyrāk, ane. Nām ā Djuāo me krāptīmā arēnho ane.

¹⁰Nhyṃ me kam kum,

—Ije tō mā dja ba me nē? ane. Metīndjw̄ynh kute me ijo bikēnh kēt kadjy, mā dja ba me nē?

¹¹Nhyṃ memā kum,

—Dja ga me ajō nhō kubēkā amānhkrut ne kam me'ō nhō kubēkā kētmā ikjē ngā. Nhyṃ me'ōdjw̄y ō kw̄y krēn djā krāptīn kam me'ō nhō djw̄y kētmā amikutā kw̄y ngā, ane.

¹²Nhyṃ me kute bēnjadjw̄yr bajtemmā pi'ōk kaprīo atom djw̄ynh me kudjwa Djuāo'yr bōx, kute ngōnhmā me angjēnhmā. 'Yr bōx ne kum,

—Bēnjadjw̄yr, mā gēdja ba me nē? ane.

¹³Nhyṃ kam memā kum,

—Ē, me anhō bēnjadjw̄yr kute me amā pi'ōk kaprī jarēnhja 'ānhbit dja ga me kum o atom. Kwārik wānh ga me ga amū amim pi'ōk kaprī kamēnh ne am̄ynh kēt. Dja ga me tu 'ānh jam̄y, ane.

¹⁴Nhyṃ me krākamngōnhredjw̄y kum,

—Ne me badjw̄y, mā dja ba me nē? ane.

Nhym kam memā kum,

—Ē, kwārīk wānh ga me me pa 'amỳnh ne mekbê mỳjjao aprôt kêt. Ne kwārīk wānh ga me me kàtām'ā axwe rēnh ne me axweo me utār ne mekbê ijên me ò mỳjjao aprôt kêt. Nhym bep ga adjàpēnh pānh dja ga pi'òk kaprī byn tu akīnh ne. Kwārīk wānh ga me adjàkrê kêt, ane. Nām ā Djuāo memā kabēn jarēho ane. ¹⁵Nhym me kunī Bēnjadjwỳrbê kumkati jabej ajkam aman kam òkre kadjwỳnhbê amim,

—Bep birām tām ne ja. Birām Djuāo got Metīndjwỳnh me bawỳr ano, me bakadjy Bēnjadjwỳrbê kumkatimā me bawỳr ano, ane. Birām Kritu ne ja, ane.

¹⁶Nhym kam Djuāo me kunīmā kum,

—Mrāmri ba ne ba ngōnhmābit me ajangij. Nhym bep itotokbê me'ò bōxja. Me'ò tām ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Bām te irax ne 'ā in-hibôn ije kum parkà 'āpre bōnh ne o itēm prāme. Bep ām ren irax ne ba ren arỳm kum apê. Nhym bep kati, ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne. Tām ne arỳm bōx 'ỳr. Djām ngōnhmā kute me ajangjēnhmā? Kati. Tām dja bōx ne kam me awỳr Metīndjwỳnh Karō jano, me katāt amrānhbit'ỳr dja ano, kute ar me ajo bamā. Ne kam me ajaxweja kute kuwymā me arēnhmā. ¹⁷Gêdja bōx ne kam kute mrāmri ne me kute kōtyk byr ne o kute bāygogore ka'uk ne kute kam mūm 'y mexjao atom ne kam kute 'y kàjao tēm ne kute kuwykam 'ỳr nhym xêtja pyrāk. Dja me'òja bōx ne ā me axweo anen kuwykam me kurē. Nhym kuwyja dja pòk rā'ā: rā'ān apēx kêt-kum-rēx. Nhym bep bāygogo 'y mex'ā ne me mexja jakren mūm meo atom ne. Ne kàjkwakam ò pykamā meo mō gē me kam kam kīnhkumrēx ne ar ba. Arỳm kute ā meo anh'ỳr 'ỳr.

¹⁸Nām ā Djuāo memā ane. Ne kam arek memā kabēn jarēho tē. Nām atemā

kukràdjà krāptīo me akre. Ne mā kabēn nyo, kabēn mexo ar me akreo ba.

¹⁹⁻²⁰Nhym bep bēnjadjwỳrbê Erodji ne axwekumrēx. Nām axwe aben nhiby kumexo mō, aben nhiby adjwỳro mōn kam ajte Djuāo mekbê ijê djàkam iby kumē. Nām kamybê upānh'ỳr mō, up-ānhbê Erodji'ỳr mō. Nhym kam Djuāo arỳm kum kabēn jarēn kum,

—Kati, kwārīk wānh, ane.

Nhym kam Erodji tu amakre kêt ne Djuāobê ijê.

Kute ngômā Jeju jadjār.

Mat 3.13; Mak 1.9; Dju r 1.32

²¹⁻²²Anh'ỳr djwỳnhrà m me kute kubê ijê kêttri ne Djuāo ngōnhmā me kunī jangij ne kam ajte Jeju ngōnhmā adjà. Ngōnhmā adjà nhym kam Bāmmā kabēno dja. Kum kabēno ām rā'ā nhym kàjkwa abenbê ajkij. Abenbê ajkij nhym Metīndjwỳnh Karō 'ỳr ruw ne 'ā tỳm. Amijo tut ne 'ỳr ruw ne 'ā tỳm. Nhym kàjkwa kurūm kabēn ne kum,

—Mrāmri abê ikrakumrēx. Imā ajabê.

Ba akam ikīnhkumrēx, ane.

²³⁻³⁸Nhym kam Jeju arỳm ta àpēnhmā o krax ne. Arỳm 'ā amexbê 30 ne kum o krax ne.

Jeju nhingêt nhidji.

Mat 1.1

Nhym me we Jôdjeo Jeju bām.

Nhym Jôdje bām ne Eri.

Nhym Eri bām ne Matat.

Nhym Matat bām ne Rewi.

Nhym Rewi bām ne Marki.

Nhym Marki bām ne Djananh.

Nhym Djananh bām ne Jôdje.

Nhym Jôdje bām ne Mataxij.

Nhym Mataxij bām ne Amox.

Nhym Amox bām ne Naū.

Nhym Naū bām ne Exi.

Nhym Exi bām ne Naganh.

Nhym Naganh bām ne Ma'at.

Nhym Ma'at bām ne Mataxij.

NhyM Mataxij bām ne Xemê.
 NhyM Xemê bām ne Jôdje.
 NhyM Jôdje bām ne Djoda.
 NhyM Djoda bām ne Djôwanã.
 NhyM Djôwanã bām ne Rexa.
 NhyM Rexa bām ne Djoba.
 NhyM Djoba bām ne Xarati.
 NhyM Xarati bām ne Neri.
 NhyM Neri bām ne Marki.
 NhyM Marki bām ne Adji.
 NhyM Adji bām ne Kodjã.
 NhyM Kodjã bām ne Erma.
 NhyM Erma bām ne Êr.
 NhyM Êr bām ne Djodjuwe.
 NhyM Djodjuwe bām ne Eridjê.
 NhyM Eridjê bām ne Djobi.
 NhyM Djobi bām ne Matat.
 NhyM Matat bām ne Rewi.
 NhyM Rewi bām ne Ximião.
 NhyM Ximião bām ne Djuda.
 NhyM Djuda bām ne Jôdje.
 NhyM Jôdje bām ne Djônã.
 NhyM Djônã bām ne Erijkĩ.
 NhyM Erijkĩ bām ne Merja.
 NhyM Merja bām ne Mena.
 NhyM Mena bām ne Matata.
 NhyM Matata bām ne Natã.
 NhyM Natã bām ne Dawi.
 NhyM Dawi bām ne Djexe.
 NhyM Djexe bām ne Óbet.
 NhyM Óbet bām ne Bôadji.
 NhyM Bôadji bām ne Xara.
 NhyM Xara bām ne Naxõ.
 NhyM Naxõ bām ne Amĩnadabi.
 NhyM Amĩnadabi bām ne Adjimĩ.
 NhyM Adjimĩ bām ne Ani.
 NhyM Ani bām ne Êrõ.
 NhyM Êrõ bām ne Perê.
 NhyM Perê bām ne Djuda.
 NhyM Djuda bām ne Djako.
 NhyM Djako bām ne Idjak.
 NhyM Idjak bām ne Abraão.
 NhyM Abraão bām ne Tera.
 NhyM Tera bām ne Nakõ.
 NhyM Nakõ bām ne Xeruk.
 NhyM Xeruk bām ne Ragau.

NhyM Ragau bām ne Parek.
 NhyM Parek bām ne Ebe.
 NhyM Ebe bām ne Xara.
 NhyM Xara bām ne Kajnã.
 NhyM Kajnã bām ne Arpaxa.
 NhyM Arpaxa bām ne Xê.
 NhyM Xê bām ne Nôwe.
 NhyM Nôwe bām ne Ramek.
 NhyM Ramek bām ne Mexare.
 NhyM Mexare bām ne Enoki.
 NhyM Enoki bām ne Djarexi.
 NhyM Djarexi bām ne Mareju.
 NhyM Mareju bām ne Kajnã.
 NhyM Kajnã bām ne Inox.
 NhyM Inox bām ne Xexi.
 NhyM Xexi bām ne Adão.
 NhyM Adão bām ne Metĩndjwñh.

Xatanaj te Jejumã axwe'ã àpnênh.

Mat 4.1; Mak 1.12; Idja 2.18, 4.15

4¹⁻² Arým Djuão kute ngônhmã Jeju jadjär nhyM Metĩndjwñh Karõ kute amijo tut ne rwÿk ne 'ã tÿm nhyM Bãm kute kum kabënja kurúm Jeju tẽ. Ngõbê Djodão kurúm ne arým Jeju tẽ. NhyM Metĩndjwñh Karõ raxo kadjwñh-hbê nhÿn ar o ban kam kapõt kukrit'ÿr o bõx nhyM kam kam ar ba. NhyM kam Xatanaj 'ÿr bõx ne te kum mÿjja'ã apnê. Kute kabênkõt amijo ba jabej kum mÿjja'ã àpnênh tẽ. Te kum mÿjja'ã àpnênh'ã akatibê 40. Akati krãptĩ. Kute ã kum anhÿrkam kute mÿjja krên kêtikum-rêx. NhyM kam akati apêx nhyM prãm prĩne kubĩ. ³ NhyM kam Xatanaj kum, —Ê, goja abê Metĩndjwñh krakumrêx jabej goja kênjamã akabên gê goja kubê djwÿ ga krê.

⁴ NhyM kam kum,

—Kati, Metĩndjwñh kabên'ã pi'òk no'òkkam ne, “Djãm djwÿobit ne me kute amitÿx ne ar tĩn ne ba? Kati, Metĩndjwñh kabêno djwÿ dja me amitÿx ne tĩn ne ba”, ane.

⁵Nhym kam Xatanaj krānh nhimōk'yr Jejuo tēn o bōx ne kum pyka kunikōt me akreo dja. Apŷnh bēnjadjwŷr kute meo ba djāri kum me kunī jakreo dja. Nām tebē kum krī jakre, kukrà kēt mex ne tebē kum akre. Ne ajte kum bāmē kapōtmē krī rūnhmē mŷjja kunī jakre nhym omū nhym kum,

⁶—Ē, ba inhō. Amā dja ba ja kunī kanga. Pyka kunikōt apŷnh me ba djāri dja ba amā me kunī ngā ga me ja kunī kadjy abēnjadjwŷr rax. Djām mŷjja kakrit, djām mŷjja punu got. Mŷjja mex-jakam. Mŷjja krāptī, mŷjja pyma. Ba inhō. Djām me'ō nhō? Ba inhō dja ba imā me'ō kīnhkōt amidjō'ā kum kungā nār amā kungā. ⁷Dja ga amijo angrin ikuka kōnh akōnkrāo nhŷn imā irax jarē ba arŷm amā kunī kanga ga arŷm amū idjō'ā o aminhōn ar o aba, ane.

⁸Nhym kam Jeju kum,

—Kati, Metīndjwŷnh kute pi'ōk no'ōkkam ne,
 “Bēnjadjwŷr djwŷnh, Atīndjwŷnhmābit dja ga amijo angrin kum rax jarēn ajbitmā apē. Kwārīk wānh atemā me'ōmā rax jarēnh kēt”, ane.

⁹Nhym kam Djeruxarēmā Jejuo tēn Metīndjwŷnh nhō kikreti nhimōk'yr o wabin anhā'ā kudjan kum,

—Ē, goja abē Metīndjwŷnh krakum-rēx jabej goja rūm tēn ato. ¹⁰Nām we Metīndjwŷnh kute pi'ōk no'ōkkam amā,
 “Dja ba ikadjy mrānh djwŷnhmā ajarē gē anēje mŷjja punu kajpa”, ane.

¹¹Ne ajte we Metīndjwŷnh kute pi'ōk no'ōkkam we,

“Dja ba ajā ikadjy mrānh djwŷnhmā karō. Dja me atēmkōt amā ikra dja gē kēn 'ō apar ngānh kētkumrēx”, ane.

¹²Nhym kam Jeju amipānh kum,

—Kati, Metīndjwŷnh kabēn'ā pi'ōk no'ōkkam ne,

“Kwārīk wānh, Bēnjadjwŷr Atīndjwŷnh kabi kēt, kute ajāno ām jabej kabi kēt”, ane.

¹³Nhym kam Xatanaj arŷm mŷjja'ā kum āpnēnh pa. Nām te kute Metīndjwŷnh kabēn kangan Xatanaj kabēnkōt kute ar amijo bamā 'ā kum āpnēnh dja. Apŷnh mŷjja djāri kunī'ā te kum āpnēnh djan 'ā kum āpnēnh pan kam mā kurūm tē. Ajte akati 'ō kadjy mā kurūm tē.

Krīraxbē Nadjarekam me kute Jeju kanga.

Mat 4.12; Mak 1.14

¹⁴Nhym kam Jeju akubyn pykabē Gar-rēja'yr tē. Metīndjwŷnh Karō arŷm kum tŷx jadjā, Metīndjwŷnhmā āpnēnh mex kadjy kum tŷx jadjā nhym tŷxkumrēx ne kam akubyn tēn bōx.

Nhym kam me abenmā Jeju jarēnh ajkate, pyka kunikōt ne me abenmā arēnh ajkate. ¹⁵Nhym Jeju apŷnh mekbē idjaer bikprōnh djākam ar memā Metīndjwŷnh kukràdjā'ā ujarēnh ba. Memā 'ā ujarēnh ba nhym me kunī abenmā Jeju mex jarēnh ipōk ne.

¹⁶Nhym bep krīraxbē Nadjarekam ne me atemā kabēn. Nhym kam Jeju Nadjarekam bōx, abatānh djā'yr tēn bōx nhym arŷm pi'ōk rārār. Pi'ōk rārār kunikōt ne Jeju mekōt mekbē idjaer bikprōnh djā'yr mrān wangijn krī. Ne kam arŷm kāmā dja. Kute Metīndjwŷnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk jarēnhmā kāmā dja. ¹⁷Nhym me kum kungā nhym kubyn o ajkij. Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnhbē Idjaij kute pi'ōk no'ōkjaō ajkijn kam kadjy amijā no'ōkjamā kato. Kum katon kam memā arēnh djan memā kum,

¹⁸⁻¹⁹“Metīndjwŷnh Karō ne mā ijo ba. Arŷm ne amijo ipytā, ije me ō mŷjja kētmā kabēn mex, kabēn ny kāj bē arēnh nhym me kīnhmā. Kadjy ne ar ijo ba.

Ne kam ajte mekbē ijē kadjy ijano. Ije kāj bē memā kum, 'On me akato. Me

kute me abê ijêja on me akato', anhÿrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me no rãmã kum, 'On me arit mex', anhÿrmã. Kadjy ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê me 'uwtimẽ me kute meo bikênh nhym me kaprîn mrânhmã kum, 'On me akîn h ne adjumar mex ne ar aba. Jakam dja me me ajo bikênh kêt', anhÿrmã ne ijano ba tẽ.

Ne ajte ije kàj bê memã kum, 'Ë, amex jakam dja on Bënjadjwÿr mekam ukapri kato', anhÿrmã ne ijano ba tẽ", ane.

²⁰Nãm ã Jeju memã pi'ók no'ókkôt ami-jarênho ãmo anen pi'ók abenã kudjin akubyn kute pi'oko atom djwÿnhmã kungãn kam nhÿ. Nhym kam me kunĩ Jejukam no tyn kumex, me bikprôn h djâkam ne me Jejukam no tyn kumex.

²¹Nhym kam ajte ujarên hmo krax ne memã kum,

—Amrêbê Metindjwÿnh kute kabên'a pi'ók no'ók ja ne arÿm kato. Mrãmri ne kôn h kum kudji nhym ajbir jakam kato. Me aje maro anhÿrjakam ne arÿm kato, ane.

²²Nhym me kam abenmã Jeju mex jarênho kumex kajgo ne abenmã,

—Je kum bep mexkumrêx. Ga kabên mexja pumũ, Jôdje kra ne ajmãn me bajaêrbê kabên mexkumrêx jarê. Jôdje kra, me baje Jôdje pumũnh tũmja tãm ne kra dji nhym kabên mexkumrêx jarênho tẽ, ane. Nãm me ã kabên jarênho ane.

²³Nhym kam Jeju memã kum,

—Birãm me aje imã me banhingêxê kabên tũm jarênhmã ne ga me anhökre kadjwÿnhbê imã arênho nhÿ, ba arÿm kuma. Birãm me aje imã, "Goja abê me kane djwÿnh jabej on amikanen amex", anhÿrmã. Goja aje mÿjja 'õ pumũnh jabej nâr aje mÿjja 'õ mar jabej goja on ipêx, ba me ikunĩ omũ, me inokam ipêx ba me ikunĩ omũ. Rïnakambit, krîbê

Kapanakambit ne ga ar mÿjja nhipêxo aba. Nhym 'ã ujarên h me iwÿr bôx ba me kuma. Goja on jakam, anhö pyka djwÿnhkam mÿjja pumũnh kêt 'õ nhipêx ba me omũ. Birãm me aje ã imã anhÿrmã ne ga me anhökre kadjwÿnhbê amim ijã karö.

²⁴Ë, ba me amã mÿjja jarê. Mrãmri ikabên. Ë, got ren Metindjwÿnh kabên jarên h djwÿnh atemã pyka 'okam tẽ nhym me ren arÿm kabên ma. Nhym bep kati, õ pyka djwÿnhkam me kute kukràd-jâkôt omũnh ne kute kabên mar kêt. Æm me kute kukràdjâkôt mar kêt ne me tu ate krã. Me ga, me banhö krökam me ga ne ga me ã ijo anen tu ãm imar kêt kumrêx ne.

²⁵⁻²⁶Ë, gora me ikabên ma. Mrãmri ikabên. Me Metindjwÿnh kabên jarên h djwÿnhbê Erij ja ma. Amrêbê ne me'ã na kêt kumrêx. Arÿm na kêt'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt apêx nhym na rwÿk kêt kumrêx ne. Nhym ajte na tÿmkam ajte na kêt ne. Nhym me prãm kam ar ba. Pyka kunikôt djwÿ kêt kumrêx. Nhym prãm me imex ne. Nhym mekbê idjaer nhö pykakam axwe me nire 'uwti krãpti. Djãm me'ÿr ne Metindjwÿnh Erij jano, me kute o djuw mexmã? Arkati, me bajtem, mekbê idjaer kêt'ÿr ne ano. Mekbê idjaer kêt nire 'uwti'õ'ÿr ne ano. Pyka typydji nhidjibê ne Xidö. Nhym bep krî nhidjibê ne Xarepta. 'ÿr ne ano. Nhym me'õ ni bajtemja o djuw mex ar o ba. ²⁷Ajte Metindjwÿnh kabên jarên h djwÿnh 'obê Eridjêu ja ma. Mekbê idjaer nhö pykakam axwe me krãpti i kajêkam tẽ. Nhym bep Eridjêu kute me jao mex kêt kumrêx. Kubajtem, kubê idjaer kêt pydji ne o mex. Pykabê Xirij kurũm me'obê Namãbit ne o mex ne, ane.

Nãm ã Jeju memã arênho ane. Djãm ta õ pykakambit ne mekbê idjaerkam kute me ajbitmã mÿjja pumũnh kêt 'õ nhipêxmã? Kati, ta dja ukabikôt amũ

pyka mŭjakam mŷjja kwŷ 'yro mō. Nār kon ta kute amimarkōt ō pyka djwŷnhkam mŷjja pumŭnh kēt 'ō nhipêx. Ne ta ukaprikōt amŭ me mŭ jakamdjwŷ mŷjja kwŷ nhipêx.

²⁸Nhym me kuman kam kam ngyrk ne. Me bikprōnh djākam me ja kunī ne me Jejukam ngyr:k ne. ²⁹⁻³⁰Ne kam pa 'amŷn bōm kumē. Nām meo mōn krānhre nhimōk'ŷr o wabi. Krānhre kōnenh ne krībē Nadjare. Kam ne me Jeju pa 'amŷn krānh nhimōk'ŷr o mōn o bōx. Ne bit kute amŭ aparmā mēnh nhym tŷm ne tykmā o mō nhym kam mekbē amikaban kam me ōêxo tēn katon mā tē.

Kute me'ō nêje me karō punu janor.

Mak 1.21

³¹Mā tēn kam krīraxbē Kapanakam bōx. Pykabē Garrêjakam krīraxbē Kapanakam bōx. Bōx ne memā Metŭndjwŷnh kukrādjà'ā ujarēho dja. Pi'ōk rārārkam ne memā 'ā ujarēho dja. ³²Nhym me kabēn man kam ari ar aben pumŭn kam abenmā kum,

—Tō mŷj kabēn ny got ja? Kabēn mexkumrêx. Nām ā me bēnjadjwŷr rūnh kwŷ kabēn mex anen ar prīne kabēno meo atomo ba, ane. Nām Jeju prīne kute amimar kōt katà:t memā amikukrādjà jarēnhkumrêx.

³³Ne me bikprōnh djākam memā 'ā ujarēho ām rā'ā nhym kam me'ō my kum akij. Me karō punu'ō ne ar o ba nhym kum akij. ³⁴Me karō punu'ō kute me'ō my ar o baja tām ne akij. Djām me'ō bēngōkre^{‡‡} ne kum akij? Kati, e kum me'ō kadjwŷnhbē, me'ō bēngōkre kadjwŷnhbē, me karō punu'ō ne Jejumā akij. Kubēngōkre ja ta ākĵēr kēt. Ām me karō'ō ne kum akij ne kam kute kubēngōkre mān kute kum ākĵēr pyrāk. Ne kum,

—Ā, tō mā ne ga aje me ijomā? Ē, Jeju, Nadjare kra'ō, djām aje me iparmā ne ga bōx. Arŷm ne ba me prīne apumŭ, ga ne Metŭndjwŷnh arŷm amim adja, ga kam amexo apyma, ane.

³⁵Nhym kam kum bēn tŷx ne kum, —On anhikrēn akato, ane.

Nhym me karō punu ikōta. Me ipōkri ikōtan kurŭm kato. Kute kubēngōkre ajmā o kētkumrêx. Me karō punu kute me'ōo baja kator kutā ajmā o kētkumrêx. Nām ikō'ŷr kajgon kam mā kurŭm katon tē.

³⁶Nhym me kunī ari aben pumŭn abenmā kum,

—Mŷj kabēn gotja? Mā got on? Nām tu kabēno, umao bōm me karō punu mē nhym mā tē. Djām rerek got. Me bakātām'ō baje ā mŷjja ja'ōo anhŷr kētkumrêx. Pydji ne tu kabēno bōm me karō punu mē nhym mā tē, ane. ³⁷Ne kam abenmā Jeju jarēho kumex. Bu'ā pykakam me ja ne me abenmā arēho kumex.

Kute me punu krāptīo mex.

Mak 8.14; Mak 1.29

³⁸Nhym kam Jeju me bikprōnh djā kurŭm tēn kam Ximāo nhŭrkwāmā wadjà. Nhym Ximāo djupānhdjwŷja kanēn nō. Kanē kubī nhym nō. Nhym me kum arē, kute o mexmā. ³⁹Nhym 'ŷr tēn irān kanēmā bēn tŷx nhym arŷm kum ire. Nhym arŷm à kēt ne kāj mā dja. Kāj mā djan kam aro djuw mex ar o ba.

⁴⁰Nhym arŷm para. Nhym me Jeju'ŷr bao dja. Me kunī ne me 'ŷr ōbikwa kanēo bao dja. Apŷnh me ōbikwa kanē djāri ne me Jeju'ŷr meo ban meo bōx. Nhym me pŷnhkōt me'ā ikra jadjuw nhym me kunī arŷm mex ne. ⁴¹Nhym me karō punudjwŷ me krāptī kurŭm apōx ne Jejumā kum,

^{‡‡}4:34 Jeju nhō pykakam me kunī bēngōkre kute mrāmri ne apŷnh me ō pyka djāri kunīkōt me kunī bēngōkre pyrāk. Kubē kà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī bēngōkre.

—Abê Metîndjwÿnh kra, anhÿro ba.

Nhym kam tu memã bën tÿx ne memã kum,

—On me anhikrên mã amũ mô, ane.

Nhym me karô punu tu anhikrên mã mô. Me karô punu kute Jeju pumũnh. Kute Metîndjwÿnh kute amim Jeju Bënjadjwÿrbê kumkati kadjy ar ne anorkôt omũnh. Kute Jejubê Kritu kôt omũnh. Kam ne me karô punu bit kute irãri memã Jeju jarênhmã nhym kubê aptãn ano.

⁴²Nhym akati kêt nhym krî kurũm arwãmã tãn kam ar ba. Nhym me abej mô. Abej mון 'ÿr kato. 'ÿr katon bit kute kubê àptarmã, arek mekam ãmmã ne me bit kute kubê àptarmã ⁴³nhym memã kum,

—Ë, djãm me amãbit ne ba Metîndjwÿnh'ã idjujarênh tê? Kati, ije krî kunîkôt kãj bê memã arênhmã ne ba me'ÿr tẽ. Kadjy ne Metîndjwÿnh ijano ba tẽ. Ije memã amijã idjujarênh ny jarênhmã. Metîndjwÿnh me kadjy Bënjadjwÿr ne kute ar meo bamã ja ne ba ije krî kunîkôt memã arênhmã. Kadjy ne ijano ba me'ÿr tẽ, ane. ⁴⁴Anen kam mã memã Metîndjwÿnh'ã ujarênh mô. Apÿnh krî djãri ne kãj bê memã 'ã ujarênh mô. Ne kam ajte amũ tãn krî 'okam bõx ne me bikprõnh djãkam ajte memã Metîndjwÿnh kukrãdjã'ã ujarênh dja. Nãm ã pykabê Djudêjakam memã 'ã ujarênh ane.

Ximã ar mã Jejukôt bikamênh.

Mat 4.18; Mak 1.16

5 Ne akati 'okam memã arênh dja, memã Metîndjwÿnh kabên jarênh dja. Imõti nhidjibê Gênexare mÿrri ne memã arênh dja. Nhym kam me 'ã akuprõn maro kumex. Nhym me kwÿ nĩnh mrãn te kute marmãn kam jãm 'ã me kamê. Me kamên te kute marmãn kam 'ã aben nhingãnh kumex ne Jejudjwÿ nhingãnh mô. ²Nhym kam

me umaje kãmã wadjã. Nãm ar kute tep pynênh djwÿnhja kã dji. Kã djin kam katon kam kryre põnho dja. Nhym amê kã nô. ³Nhym kam ikjêjamã wadjãn kam ô kã djwÿnhjamã kum, Ximãomã kum,

—Amũ kamê, amũ kamênh ngrire, ane.

Nhym kam amũ kamê. Kamênh ngrire nhym kam kam nhÿn memã Metîndjwÿnh'ã ujarênh nhÿ.

⁴Ne memã 'ã ujarênh pan kam Ximãomã kum,

—Ë, gop amũ ubÿmwã'ÿr kã kamên kam mãn kryre mên kam tep kwÿ pynê, ane.

⁵Nhym Ximãomã kum,

—Je kum bënjadjwÿr, nã bãm ar te ari ar kryre rênho iba ri nhym akati. ãm tep kêt. Ba gop tu akabênkôt kumê, ane.

⁶Nhym kam ar kumên kam tu kam tep kwÿ pynê:nhkumrêx. Nhym arÿm tep kute kryre rênh 'ÿr. ⁷Nhym kam ar te o no katon kã nhikjêjamã ikra bẽno dja, ar kute 'ÿr kão tẽmmã. Nhym ar 'ÿr kão tẽ nhym kam ar aprakamã kãkam tepo ipu. Nhym kam arÿm amê ar 'ÿr.

⁸⁻¹⁰Nhym kam Ximãomã Pedrumê ar ja ari aben pumũ. Ar kute amijaêrbê tep kwÿ pynê:nhkam ne ar abenkam no tyn ku'ê. Nhym Ximãomã ar ro'ã kute tep pynênh ar o baja kubê Xijagumê Djuão, Djebedêu kute ar irja, ar jadjwÿ ne ar abenkam no tyn ku'ê.

Nhym Ximãomã Pedru mÿjja kunî pumũn kam umaje Jeju kabem kônkrão nhÿn kum,

—Bënjadjwÿr, on mã ikurũm tẽ. Ga ne ga mrãmri amexkumrêx. Nhym bep ãm ba, ba ne ba ijaxwe, ane.

Nhym kam kum,

—Kwãrĩk wãnh amã ipyma kêt ne atĩn prãm kêt. Jakam gêdja ga on mebêngõkrebato atom ne memã ijarê gê me amim iman amim ikamnhĩx. Jakam dja ga tep pynênh kêt ne kam mebêngõkrebato akrõ, ane. ¹¹Nhym ar

kam kà djin wabin kam mỳjja kunĩmã iren kam mrãmri Jeju'ãbit ngrà: ne. 'Á ngrà tỳx ne mã kôt ajkamẽ.

Kute me'õ nhĩ kajẽkam tẽo mex.

¹² Nhyam kam akati 'õkam Jeju tẽn krĩ 'õkam bõx. Nhyam me'õ ĩ kajẽkam tẽja prĩne kào ajkẽ, prĩne o tuknĩ. Nhyam Jeju'ỳr bõx ne omũn kam pijàm djaje tẽn tu mỳrbẽ tỳm. Ne kam nõrkam kum amijarẽho nõn kum,

—Bẽnjadjwỳr, aje inhĩ kajẽkam itẽ markõt, aje ijo mex prãm jabej, ijo mex, ane.

¹³ Nhyam kam 'ỳr ikra mõn kupẽn kam kum,

—Ije, ije ajo mex prãmã. On akà mex, ane. Nhyam gêt ajmã kà nẽn kà mex ne. Kute o ãm tãmkkam tebẽ kà mex ne.

¹⁴ Nhyam kum,

—Kwãrĩk wãnh ga memã amijarẽnh kêt. Dja ga tu katàt mã me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh'ỳr tẽn kum amibẽ, kum amikà bẽ. Ne kam kum mry ngã gẽ akadjy Mõjdjẽ kukràdjakõt Metĩndjwỳnhmã mry gan kungã. Arỳm akà mexkam dja ga kum mrywã ngã gẽ me kunĩ apumũ, arỳm akà mexkõt apumũ, ane.

¹⁵ Aje, jakam ne me arỳm abenmã Jeju jarẽho ajkate:n apỳnh abenmã arẽho ba.

Nhyam kam me itepato 'ỳr mõn 'ã akuprõ. Me kute kabẽn mar nhyam kute me kanẽo mexmã ne me 'ã akuprõ.

¹⁶ Nhyam bep ta ne mã arwãmã tẽn kam Metĩndjwỳnhmã kabẽno dja, kum amijarẽho dja.

Kute me'õ jakryo mex.

Mat 9.1; Mak 2.1

¹⁷ Nhyam kam ajte akati 'õkam Jeju memã Metĩndjwỳnh'ã ujarẽho dja. Nhyam me arek maro nhỹ. Mekbẽ pardjẽumẽ me kute Mõjdjẽ kukràdjã jarẽnh djwỳnhmẽ ne me arek maro nhỹ.

Mỳj pyka kurũm? Pykabẽ Garrẽjamẽ pykabẽ Djudẽja kunĩkam apỳnh krĩ djari ne me kurũm kwỳ bõx. Nhyam Djeruxarẽ kurũmdjwỳ me kwỳ bõx. Nhyam Metĩndjwỳnh prĩne Jejuo tỳx, kute tỳxo meo mexmã.

^{18–19} Me'õ jakryja arek nõr djakam nõr rã'ã nhyam õbikwa 'ỳr o mõn o bõx ne te kute kikremã o ãrmã. Te kute Jeju'ỳr o bikamẽnh ne kute parbẽ ir nhyam kute o mexmã. Nhyam me kikre jajkwa krekre pytãr mex ne. Nhyam kam ar tu ibej o wabi. O wabin kikre nhimõkkõt 'ã ngy tỳx katen jãm ngybõr jadjuwñ kam me'õ jakry nõr djakam nõr rã'ã o ruw nhyam me ipõkri Jeju parbẽ nõ.

²⁰ Nhyam Jeju amim ar omũ. Ar kute tu amim kamnhĩxkumrẽxja pumũ ne kam õbikwa jakryjamã kum,

—Akmere jakam ne ba ajaxweo kunĩo aknon arỳm akam ingyk kêt ne, ane. Jeju ta ne axweo akno. ²¹ Nhyam wãnh Mõjdjẽ kukràdjã mar djwỳnhmẽ mekbẽ pardjẽu õkre kadjwỳnhbẽ arỳm amim,

—E kum bep me'õja ne ajmãn Metĩndjwỳnh japrỹo djan amijo Metĩndjwỳnho dja. Metĩndjwỳnh pydji ne kute me axweo biknorn mekam ngyrk kêt, ane.

²² Nãm me ã õkre kadjwỳnhbẽ anhỹro kumex nhyam arỳm tu kuman memã kum,

—Mỳkam ne ga me anhõkre kadjwỳnhbẽ ijo ikajgon ijaprỹo akumex? ane.

²³ Ë, ba me amã mỳjja amãnhkrut jarẽ. Mỳj ne amirĩt ne? Ba ren me'õ jakryjamã kum, “Ba arỳm ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane, nãr kon, “On kãjmã djan tẽ”. Mỳj ne ren amirĩt, nẽn? Nã bãm ren kum, “Arỳm ne ba ajaxweo aknon akam ingyk kêt”, ane nhyam amirĩt kêtumrẽx ne. Tãmbit ne amirĩt kêt. Nhyam bep kãjmã me ku'ẽ, ije ren me'õmã kum, “Kãjmã djan tẽ” nhyam ren amirĩt ne. Tãmbit ne amirĩtkumrẽx. ²⁴ Dja ba kum, “Kãjmã djan anhikwã djã mỳn o tẽ”, anen arỳm o mex ga me

arým omün arým abenmä, “Be, ga Jeju kute me'õ jakryo mexja pumü. Be, djãm kute me axweo biknor kêt got. Mrãmri ne Metĩndjwýnh arým amijo ĩ ne pyka jakam amikabēnkôt ar me axweo biknoro ba”, ane. Me aje abenmä ja jarēnh kadjy dja ba me'õ jakryjao mex, ane.

Nãm ā Mõjdjē kukràdjà mar djwýnhmä anen arým tu me'õ jakryja'ýr akēx ne kum,

—Amã ne ba ikabēn ne. On kãjmã djan anhikwã djã mýn anhũrkwãmã o tē, ane. ²⁵Nhym me ipõkri ekruX ne kãjmã djan nõr djã mýn mã ũrkwãmã o tē, Metĩndjwýnhmä mexmē õdjãnhmē rax jarēnhõ tē. ²⁶Nhym me kunĩ omün kam ari aben pumũho kumex ne kôt Metĩndjwýnhmä mexmē rax jarēnhõ kumex ne kam arým kum Metĩndjwýnh pyman abenmä kum,

—Atemã mýjja mexkumrēx ne gu me arým jakam omũ, ane.

Rewi mã Jejukôt bikamēnh.

Mat 9.9; Mak 2.13

²⁷Nhym kam Jeju me kurũm tē. Tēn kute pi'õk kapriõ atom djwýnh'ýr bõx ne omũ. Idjibē Rewi. Pi'õk kapri nhũrkwãkam ne bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kapriõ atomo nhý. Nhym Jeju 'ýr bõx ne omün kum,

—Gop amrē ikôt ajkamēn gop ikôt ar aba, ane. ²⁸Nhym tu ekruX ne kãjmã djan mýjja kunĩ kangan mã kôt ajkamē. ²⁹Ne kam me krãptĩmē ro'ã õ kwý krēn rax kadjy memã djwýmē mry gan kadjy memã arē. Nhym me kute bēnjadjwýr bajtemmã pi'õk kapriõ atom djwýnh krãptĩn bõx nhym ajte atemã me jadjwý kwý bõx, Rewi nhũrkwãkam bõx ne õ kwý krēno kumex, ar kutã õ kwý krēno kumex.

³⁰Nhym kam mekbē pardjēumē me kute Mõjdjē kukràdjà mar djwýnh omün bēn prikam kabēno krĩ, Jejukôt ba djwýnh'ã kabēn ne kum,

—Mýkam ne gar me kute pi'õk kapriõ atom djwýnhmē me axwemē akàn aro'ã anhõ kwý krēno akumex ne kôt akõmo akumex? ane. ³¹Nhym kam Jeju memã kum,

—Djãm me mex'ýr ne me kane djwýnh mrã? Kati, me kanē'ýrbit ne me kane djwýnh mrã. ³²Badjwý ne ba me axwe'ýr tē. Djãm we me katàt mrãnh'ýr ne ba tē? Kati, me axwe'ýr ne ba tē, ije amiwýr me 'wýrmã. Me kute ikabēn mar ne amim kator ne wãnh axwemã irer ne kute iwýr amijo akēxmã ne ba me'ýr tē, ane.

Me kute amijajbur jabej Jeju kukjēr.

Mat 9.14; Mak 2.18

³³Nhym me ajte kum,

—Ota Djuãokôt ba djwýnh kute Metĩndjwýnhmä amijarēnh kadjy amijajbur ba. Nhym mekbē pardjēu nhõ me ja me kudjwa ā ane nhym bep akôt ba djwýnhbit ne mã akun kôt kõm ar ba, ane. Ar kute Metĩndjwýnhmä amijajbur kêt, ane.

³⁴Nhym kam Jeju memã kum,

—Nã, ikôt ba djwýnh dja mã aku. Ga me kute abenã me rēnhkam me àkur rũnhja pumü. Djãm me kute abenã me rēnhkam me àkur ngy got? Me kute abenã me rēnhkam ne me mrãmri àkur rũnhkumrēx. Abenkam kĩnh ne õ kwý krēno kumex. Djãm me kute mýjja jakam amijajbur got? Djãm me mjēnmē abentã ku'eri àkur punu got? ³⁵Nhym bep amũ akati 'õkam, dja me me aerbē mekbē mjēno tým ne pa 'amýn mã o tē. Nhym me arým kam kapriõ ne kam amijajbur ajbit ma, kôtbit amak bē:no nhýn õ kwý krēnja kêtumrēx ne. Nãm ā Jeju amijã me mjēn jakreo ane.

³⁶Ne kam ajte memã amikukràdjà ny'ã memã mýjja jakren arē.

—Nhýnh got me'õ inõkã ny 'õ byn kadjõ, mex katikôt kadjõn kute tũmja'ã ir ne kute o mexmã? Kati, nãm ren o anen ren amibē nyo ajkē nhym nymē

tümja ren aben pyräk kêt ne. ³⁷ Ne ajte nhÿnh got me'õ mrykà tüm, mekbê idjaer kukãmäre ne me mrykào ngõnh nhinhujabjêti, nhÿnh got me'õ mrykà tüm, mrykà kadjäkam pidjô kangô ny ru, pidjôbê uba kangô ru. Nãm ren ane nhym ren ajkatôr ne ajkapî. Kangô nymê tüm kute abenkam o bikâr ne runhkam ne ren ajkatôr ne ajkapî, nhym mrykåd-jwÿ arÿm punu. ³⁸ Kati, mrykà nykam dja pidjô kangô nyja ru. ³⁹ Nhym ajte nhÿnh got me'õ kute pidjô kangô tüm-bito kômo ban ny kakin kum ny djânh? Kati, arÿm tümbita amipræk ne kam, "Ije bep kangô tümbit ne ành", ane. Nãm ã Jeju kute memã kukràdjâ tüm'ã pidjô kangô tüm jakren kute kukràdjâ ny'ã pidjô kangô ny jakreo anen kam memã arênh pa.

Memã pi'ók rârâr'ã ujarênh.

Mat 12.1; Mak 2.23

6 Ne kam pi'ók rârârkam Jeju pur katikôt tê. Nhym kôt ba djwÿnh kôt mô. Kôt môn arÿm kum prãm ne mormã bãygogo 'y nhikên mörkôt ngãnh ne amijajkwamã rênho mô. ² Nhym kam mekbê pardjêu ar omün arkum,

—Ije tô mã ne gar arÿm nê? Pi'ók rârârkam ne me tyk djâ kêt djâ. Me kute pi'ók rârârkam mÿjjao anhÿr kêt. Me tümre ne me ta kukràdjâkôt mã me babê uma. Me kute pi'ók rârârkam mÿjja kupênh kêt. Kambit ne me tyk djâ kêt djâ. Mÿkam ne gar ã ar o anhÿro aba?

³ Nhym kam Jeju memã kum,

—Kê, djâm me aje Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ók no'ókjadjwÿ pumünh kêt? Djâm me aje me bakukãmärebê Dawi'ã ujarênhja pumünh kêt, Metîndjwÿnh kabênkam me aje Dawi'ã ujarênhja pumünh kêt?

Ë, Dawi arkum prã:mã. ⁴ Nhym Dawi Metîndjwÿnh nhürkwãmã wadjàn djwÿ byn kukrên kam kôt ar têm jamåd-jwÿ kungã, nhym ar kukrê. Djwÿ me

kute Metîndjwÿnhmã ôrja tãm ne kubyn kukrên arkum kungã. Metîndjwÿnh nhô djwÿ ne me kâtâm kute kur kêtikumrêx. Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnhbit ne kute kur. Nhym bep Dawi ta ne tu kubê kukrê. Nhym kam me kute kum axwe jarênh kêt. Djâm me aje ja mar kêt? Ga me aje Dawimã axwe jarênh kêtja pumü ne kam ikôt ba djwÿnhmêbit ar imã ar ijaxwe jarê.

⁵ Bep kati, ba ije amijo inhî ne me awÿr irwÿk ne ba inhô pi'ók rârâr djwÿnh. Kam gêdja ba memã, "Kwârîk wãnh ga me kam mÿjja kupênh kêt, nâr kon, dja ga me jakam apên, nâr kam mÿjja kupênh kêt ne arek akrî", ane. Tãm ne ja, ane.

⁶ Nhym kam ajte pi'ók rârâr 'ôkamdjwÿ me bikprônã djâmã wadjàn kam kam memã Metîndjwÿnh'ã ujarênhja dja. Nhym me'õ nhikra jarôxja nhÿ. Ubök ne arôx ne. ⁷ Nhym mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh arek Jejukam no tyn krî. Nhym pi'ók rârârkam kute ikrao mex nhym me kute kôt kum kator ne kute kum,

—Arÿm ne ga Môjdjê kukràdjâkôt amijo aba kêt, anhÿrmã ne me arek kam no tyn omünho krî. Mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh ne me ã Jejukam no tyn ar krî ba ane.

⁸ Nhym bep ta, Jeju ta ne arÿm me kute ôkre kadjwÿnhbê amim 'ã karôja arÿm kuma ne kam me'õ nhikra jarôxjamã,

—Amrê tèn me ipôkri dja, ane.

Nhym kâjmã djan 'ÿr tê. ⁹ Nhym kam memã kum,

—Ë, ba me bakukràdjâ jabej me akukja. Nhÿnhja ne me bakukãmäre me bamã arê? Djâm pi'ók rârârkam me baje mÿjja mex nhipêxmã nâr kon kam me baje mÿjja punu nhipêxmã? Djâm kam me baje me utâr nâr kon kam me baje me parmã, nên? ane. ¹⁰ Ne kam ari ar me omün kam ate ikra jarôxjamã,

—On anhikra katât, ane.

Nhym kam ikra katàt ne. Arÿm ne ikra mexkumrêx. Arÿm ajte ikra katàt ne ikrakumrêx. ¹¹ Nhym kam ajte mekbê pardjêu ngry:k ne. Ngryk tÿ:x ne. Ne kam Jeju'ã abenmã karôo kumex.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mak 3.13

¹² Nhym kam akati 'okam krãnhre'ÿr tẽn 'ã wabin nhÿ, kute Bãmmã kabênmä, Metindjwÿnhmä kabênmä. Kum kabêno ÿr ri nhym akati. ¹³⁻¹⁶ Akati nhym kam amiwÿr kôt ba djwÿnh 'uwn amijo ar kwÿ pytàn amim ar umjuwn arkum,

—Ba dja ba ar ajano, gar memã ijã adjujarênhö ajmä. Ar abê inhö àpênh, ane. Nãm kute ar anor kadjy ar o 12 ne amijo ar utàn kam tûmràm ar ano. Ximão. Jeju kute kum Pedru jarênhja. Ængre. Ximãomê Ængre ar aben djãkam ikwã.

Xijagu.

Djuão.

Piripi.

Batormê.

Matêu.

Tôme.

Xijagu 'ödjwÿ. Kubê ne Aupêu kra.

Ximão 'ödjwÿ. Ximão tãm ne kum me bajtemja kurêkumrêx, me bajtem kute meo baja kum me kurêkumrêx.

Djuda. Xijagu kraja.

Djuda Ikadjì. Kute Jeju kurê djwÿnhmä kanga djwÿnhja.

Be, Jeju kute tûmràm ar anor ne ja.

¹⁷ Ne kam kôt ba djwÿnhbê 12jamê ro'ã ruw ne pyka kênh'ÿr bôx ne kam kam meo dja. Nhym me kôt ba kajgo ne me 'ã kumex. Nhym me kâtãmjadjwÿ Jeju'ÿr môn bôx ne 'ã kumex. Pykabê Djudêja kurûm me krãptimê krîraxbê Djeruxarê kurûm me krãptimê ngô rax nokà'ã pykabê Xirumê Xidômê kurûm me krãptimê. Me tãm ne me akàn Jeju'ã kumex. Me ja ne me 'ÿr akuprô. 'ÿr bikprôn h ne kute

kabên mar nhym kute apÿnh me kanê djari meo mexmä ne me 'ã akuprô.

¹⁸ Nhym me karô punu kute meo badjdjwÿ mekôt 'ÿr môn bôx nhym kam mekam me karô punuja jano nhym me arÿm mex ne. ¹⁹ Nhym me itepato kute Jeju kupên h prãm. Nãm Jeju tu tÿxkumrêx nhym kurûm uma apôx ne me kunïo mex. Kam ne me kunï kute Jeju kupên h prãmã.

Kute arkum kÿnh jarênh ne ajte kute arkum kaprì jarênh.

Mat 5.1

²⁰ Nhym kam meo mex pan kam kôt ba djwÿnh pumün arkum,

—Ë ar anhö nèkrêx kêt wã, ar ga ne gar akÿnhkumrêx. Mÿkam? Bir, ar ga ne Metindjwÿnh ar akadjy bënjadjwÿr ne ar ar ajo ba.

²¹ Ë, ar jakam amã prãmwã, ar ga ne gar akÿnhkumrêx. Mÿkam? Bir, ar ga dja gar ajajnekumrêx ne.

Ë, ar jakam amÿrwã, ar ga ne gar akÿnhkumrêx. Mÿkam? Bir, ar ga dja gar akeket ne.

²² Ë, jakam me kum ar akurêja, ar ga dja gar akÿnhkumrêx ne. Ba ne ba amijo inhï ne me awÿr ruw ne kam ar me ajo iba. Ga me akwÿ amã ikÿnh ne iwÿr akuprô ba kam ar ar ajo iba. Nhym me kam kum ikurên kam ikôt kum ar akurê ne. Gar mã ikôt abikamênhkamdjwÿ me kum ar akurê. Gêdja me te wãnh kum ar akurên bôm ar arên ar ajaprÿn ar ajaxweo ar apytã,

²³ gar tu akÿnhkumrêx ne ate akÿnh katin amijara tatak ne.

Mÿkam? Bir, dja Metindjwÿnh ar amã o pãnh rax ne. Kàjkwakam gêdja ar amã o pãnh mex ne. Kàjkwakam kute ar amã o pãnh mex ja dja gar amikukãm aman ate akÿnh kati. Nãm me tûmre ã axwe anen me kamingrãny kajmã'ã ã Metindjwÿnh

kabên jarênh djwÿnho bikêngo bao ane. Gar arÿm kam kàjkwakam me kînhkumrêx ne ar baja pumû, ane.

Nâm ã Jeju arkum ane. Ne kam ajte me ô nêkrêx kumexjamã kabên ne memã kum,

²⁴—Nhyam bep me anhô nêkrêx krâptîwã me ga dja ga me akaprî rax ne. Bir, mÿkam? Jakambit akînh djã ka-jgokam. Gêdja î apêx ne ajte amû kêtikumrêx.

²⁵Ne me jakam ajajnewã, me ga dja ga me akaprî rax ne. Mÿkam? Bir, me ga dja ga me amã prãm ne.

Ne me jakam akeketwã, me ga dja ga me akaprî rax ne. Mÿkam? Bir, me ga dja ga me abixangrin kam amÿro akumex.

²⁶Ne me kunî kute abenmã me amex jarêngo kumexja me ga dja ga me akaprî rax ne. Mÿkam? Ga me axwe pumû. Ga me kum me axwebit kînh ne kute abenmã me mex jarêngo kumexja pumû. Nâm me tûmre ã axwe o anen me kamingrãny kamã'ã kum me 'êxnhîbit kînh. Me 'êx ne kute amijo Metîndjwÿnh kabên jarêngo bajabit ne me kum me kînh ne abenmã ã me mex jarêngo kumexo ane. Kam ne me kamin-grãny me tûmre kôpdjî'ã kum me axwe, me 'êxnhîbit kînh ne kute abenmã me mex jarêngo kumexja.

Nâm ã Jeju memã anen kam kôt ba djwÿnhmã kum,

Jeju kute arkum, “Amã akurê djwÿnh jabê” jarênh.

Mat 5.38; Ruk 23.34; Kar 7.60; Rô 12.14

²⁷—Ê, ba ajte ar amã ikabên 'ô jarê, gora ar ikabên ma. Gora gar tu amã akurê djwÿnh jabê. Gora me kum ar akurêja dja me te ar ajo ajkê gar akrànãmã amã me abên ar meo aba.

²⁸Gora ar me kute ar adjünwãmã tu akabên mex jarê. Gora ar me kute ar ajo bikênhja tu Metîndjwÿnhmã me arê

gê meo djuw mex. ²⁹Gêdja me'ô ar ajô nhinebê kurwa ga 'ÿr akêx gê aktã anhinebê kurwa. Gêdja me'ô ar ajôbê in-ôkã by ga tu kum kanga. Nhyam ajte akã 'ô'ã ajwÿ ga ajte akã 'ôdjwÿ byn kôt kum angã. ³⁰Gêdja me'ô mÿjja 'ã ajwÿ ga tu kum kanga. Gêdja me'ô abê anhô mÿjja 'ô by ga tu kum kangakumrêx. Kwãrik wãnh ga akubyn 'ã 'wÿr kêt. ³¹Djã nãm me ar ajôo ajkê ga akînh ne? Kati, nã gãm akaprîre. Bir be, kam dja gar ã me jao anhÿr kêtikumrêx gê me adjwÿnhdjwÿ kaprî kêt. Nàr kon, djã nãm me ar ajôkam mex ga akaprî? Kati, nãm me ar akam mex gar akînhkumrêx ne. Bir be, kam dja gar ã me jakam amexo ane gê me adjwÿnhdjwÿ kînhkumrêx.

³²Ê, ba ar amã arê. Me kum ar ajabê gar amipãnh amã me abêkumrêxja bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ê, me axwe ne me kum ôbikwabit jabê, kum aktã aben jabê ne kam kum me kâtãmja kînh kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwÿ amã anhôbikwabit jabê, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwÿnhkam gêdja gar tu amã me abêo tuknî. Ar amã anhôbikwa jabên kam kôt amã akurê djwÿnhdjwÿ jabê.

³³Nhyam ajte me ar akam ukaprî gar amipãnh mekam adjukaprî, bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ê, me axwe ne me ôbikwakambit ukaprî, aktã abenkam ukaprî ne kam me kâtãmjakam ukaprî kêtikumrêx. Be, dja gar gadjwÿ anhôbikwakambit adjukaprî, djori kam mex? Kati, ar ikôt aba djwÿnhkam gêdja gar tu me kunîkam adjukaprîo tuknî, anhôbikwakam adjukaprîn kam kôt akurê djwÿnhdjwÿ kam adjukaprî.

³⁴Nhyam ajte me ar amã mÿjja ngã gar kam amipãnh memã mÿjja ngã, bãrãm kam dja ba ar amex jarênh jabej? Kati, ê, me axwe ne me aktã aben pãnh abenmã mÿjja nhôro ba. Nãm me akubyn abenmã 'ãnh ôro ba. Be, dja gar gadjwÿ me kute akubyn ar amã mÿjja

nhõrmābit mỳjja ngā, djori kam mex? Kati, ar ga, ar ikõt aba djwýnhja dja gar tu memā mỳjja nhõrkumrēx ne kam pānhkam amak kêt.

³⁵ Bir be, ar ga dja gar amā akurê djwýnh jabékumrēx ne kam adjukapří ne tu kum mỳjja kajgo ngā. Kute akubyn amā pānh mỳjja 'õ nhõrmā pānh kam amak kêt. Metĩndjwýnh py-mati tām gêdja ar amā o pānh ra:x ne. Gar kam arým abê Metĩndjwýnh krakumrēx. Mýkam dja gar ā meo ane? Bir, Metĩndjwýnh ne tu me õdjý, me axwekam ukapří. ³⁶ Kam dja gar kàjkwakam Abām'ā amijakren mekam adjukapří.

**Mete me'ā axwe rēnh
nēje memā kabēn.**

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

³⁷ Kwārík wānh gar me'ā axwe rēnh kêt. Dja gar me'ā axwe rē nhym me amipānh ar ajā axwe rē, nār Metĩndjwýnh ar amā axwe jarē. Kwārík wānh gar me axwemā akator kêt ne memā pānh jarēnh kêt. Dja gar me axwemā akato ne memā pānh jarē nhym me amipānh ar ajaxwemā katon ar amā pānh jarē, nār Metĩndjwýnh ar amā pānh jarē. Nhym bep kati, gêdja me kute ar akam amikràja gar tu o abiknorkumrēx gē me amipānh ar gadjwý tu ar ajaxweo biknorkumrēx ne. ³⁸ Gora ar memā an-hõdjānh ne tu memā angā. Gē me kam amipānh ar amā õdjānhkumrēx ne ar amā mỳjja ngā. Dja Metĩndjwýnh ar amā o pānh rax ne. Kute mrāmri ne me kute akubyn abenmā djwý ngrā nhõr kadjy kute ngõnhkam ngjēnh ne ajte kute à'āk ne kum o'uk ne iby ngjēnh nhym akà'ā bikapĩnja pyrāk. Dja ā Metĩndjwýnh ar amā õr raxo ane. Bir be, kam dja gar Metĩndjwýnh kudjwa memā õr rūnh nhym kam me akubyn ar ajte memā õr 'ānh ar amā kungā, ane. Nām Jeju ā kõt ba djwýnhmā arēho ane.

³⁹ Ne kam ajte apýnh mỳjja djāri arkum 'ā ujarēnh jakreo tē. Ne kam arkum,

—Djām me'õ no rāja kute me'õ no rājamā kum, “Amrē, ba amā kō 'amýn katāt ajo tē”, anhýrmā? Kati, gorēn kum kō 'amýn o mōn ren ar ro'ā krekam tým, ane.

Be, me axwe rā'ākam dja me amū me jamā axwe jarēnh kêt. Me axwekam ne me kute me no rā pyrāk. ⁴⁰ Djām me'õ kute mỳjja mar kêtja kute me'õ kute mỳjja mar raxja jakrenh got? Kati, nhym bep djām me'õ kute marja pĩne kum arēn kum akre nhym kam arým ar aben pyrāk ne.

Bir be, ar ajte Metĩndjwýnh kukràdjā mar tūmja amijāno dja. Dja me nyre ar ajā amijakren kam kute ar apyrāk.

⁴¹ Mýkam ne ga akamy nokam pyka jaūmjabit pumūn kam ga anokam pĩponhtija pumūnh kêt ne? ⁴² Djām ajte akamymā kum, “Akmere, amrē ba amā anokam pyka jaūmwā kaba”, anhýrmā? Ne kam ga anokam pĩponhtiwā pumūnh kêtumrēx ne. Aje aminokam pĩponh pumūnh kêtum we ā kum ane. Kē. Mrāmri ne ga apunu rax ne kam aja-jkwakambit ajte amimexo amra. Akumrēx gêdja ga aminokam pĩponhtiwā kaban kam arīt mex ne arým amikõt akamy nokam pyka jaūm ngrire wā kaba.

⁴³ Ne ajte jadjwý, ē, djām pidjō mex, pidjō djānhjakam pidjō punu apōx got? Nār kon, djām pidjō punukam pidjō djānh apōx got? Kati, apýnh pidjō bàri djāri ne kam ô apōx. ⁴⁴ Ô ne parbē rôrôk ne ikwān kam o bàrio amirīt nhym me kôt kum apōx. Pidjō punukam ô punu apōx, nhym ate pidjō mexkam ô mex apōx. Ga rojkàkrekam tyrti apōx kêtja pumū. Ga ajte prēxkamdjwý katēbàri apōx kêtja pumū. ⁴⁵ Bir be,

nām ā me**ēngōkredjw̄ȳ**⁴¹ ane. Nām me ōkre kadjw̄ynhbē kabēn mex man ar̄ym kabēn mexo memā amijo amirīt. Nhy m me ajte ōkre kadjw̄ynhbē kabēn puno man ar̄ym kabēn punuo memā amijo amirīt. Nām me ōkre kadjw̄ynhbē m̄yja kumex ma nhy m kam amrē bōm ajkwa krekremē ōto'yr apōx nhy m me kam arēnho ba. Arēnho ban kam ar̄ym memā amijo amirīt. Mex nār axwe ja o memā amijo amirīt. Kute m̄yja ō kute bario amirīt ja pyrāk.

**Me'ō ar kute kikre'ā
amijakremā memā arēnh.**

Mat 7.24

⁴⁶ Ē, ba ajte ar amā ja jarē. M̄ykam ne gar imā “Bēnjadjw̄yr, Bēnjadjw̄yr” anhyro aban ajte ikabēnkōt ar amijo abakēt ne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Ē, ba ar amā arēn kikre'ā me ajakre. Me'ō iw̄yr akēx ne kute ikabēn markumrēx ne ikabēnkōt kute ar amijo baja ne kute mrāmri ne me kute kikremā kre jabjē:n kam kam par pymj̄yr ne kam iby kēnmē pyka rēnh ne kute kum o'uk ne 'ā kute kikre nhy m te ngō tām ne kute kangōnh nhy m mrāmri ku'ē t̄yxja pyrāk. Kum kre jabjēkam ne mrāmri ām t̄yx ne. Nām ā me kute amim ikabēn mar t̄yx ā ane.

⁴⁹ Nhy m bep me'ō kute ikabēn mar kajgo, kute ikabēnkōt amijo ba kētja ne kute mrāmri ne me kute tu pyka krākā'ā par pymj̄yr. Kre krānne kam kute par pymj̄yr ne kute 'ā kikre pyrāk. Nhy m 'ā ngō tām ne kute kājbe me'ā rēnh nhy m rōrōkja pyrāk. Djā nām kājbe kukē nhy m ban rōrōk got? Kati, nām tu ator nhy m ban gru: ane. Dja me'ō kute ikabēn mar kēt'ō ā ane, ane. Nām ā Jeju arkum ujarēnho āmo anen memā ujarēnh pa.

**Krākamngōnh nhō bēnjadjw̄yr kute
tu amim Jeju kamnhīxkumrēx.**

Mat 8.5

7 Ne kam ate krībē Kapana'yr tē. Mā 'yr tēn bōx. ²⁻³ Bōx nhy m krākamngōnh nhō bēnjadjw̄yr ar̄ym kuma, kubē ne krākamngōnhre krāptībē 100 nhō bēnjadjw̄yr ar̄ym kuma, bōxkōt kuma. Kubajtem. Ar̄ym kuman kam 'yr me**ēngētē** kw̄y jano. 'Yr me**ēngētē** bē idjaer kw̄y jano. Ō àpēnh ne kanē t̄yx ne nō. Ar̄ym tyk'yr. Ar̄ym arkatin nō. Kum ō àpēnh jabēkumrēx ja ne kubē kanēn nō nhy m kam kadj Jeju'yr ar ano. Ar kute kum arēnh nhy m 'yr tēm ne kute kum ō àpēnho mexmā ne 'yr ar ano.

⁴⁻⁵ Nhy m ar mōn Jeju'yr bōx ne kam kum o no katon kum,

—E kum bep tāmja ne mexkumrēx. Mrāmri dja ga 'yr tēn kum ō àpēnh pytā. Nām kum me bakīnhkumrēx ne ar̄ym me bamā me babikprōnh djā nhipēx ne. Dja ga on 'yr tē, anhyro ku'ē.

⁶⁻⁷ Nhy m kam 'yr tē. Bit 'yr tēn 'yr kikre tēpo tē nhy m krākamngōnh nhō bēnjadjw̄yrja ajte kutā ōbikwa kw̄y jano. Nhy m ar kutā tēn kajpan kum,

—Bēnjadjw̄yr, on dja ga akēx ne. Krākamngōnh nhō bēnjadjw̄yr ne ar imā, “Ar tēn kum arē gē on amū akēx”, ane. Bar kam akutā tē. Nām amā, “Ibēnjadjw̄yr kaāk, ibēnjadjw̄yr ngrirekam ne ga inhūrkwāmā adjār ba ipijām karō amā ane. Ingrire, ikātām kam ne ba ba akutā itēm kēt ne, amikam ipijām kam. Dja ga tu akabēnōbit inhō àpēnho mex nhy m ar̄ym mexkumrēx ne. ⁸ Inhō bēnjadjw̄yr ne imā kabēn, kute raxo ijakrenhja ne imā kabēn ba kabēn man kōt amijo iba. Ne kam ajte ba ibē me krākamngōnhre nhō bēnjadjw̄yrkam ba memā ikabēn nhy m me ikabēnkōt amijo

⁴¹6:45 Jeju nhō pykakam me kunī bēngōkre kute mrāmri ne ap̄ynh me ō pyka djārī kunīkōt me kunī bēngōkre pyrāk.

ba. Ba me'ômā kum, "ÿr tē", ane nhym arÿm 'ÿr tē. Ba kam ajte me'ômādjwÿ, 'Amrē tē', ane nhym arÿm amrē tē. Ba inhō àpēnhmā, 'On mÿjja kupē', ane nhym arÿm mÿjja kupē. Kam ne ba amā, 'Abēnjadjwÿr djwÿnhkam dja ga akabēnobit o mex ne', ane." Nām ā krākamngōnh nhō bēnjadjwÿr amā ane, ane.

⁹Nhym Jeju ar kabēn man kam arkam no tyn djan ōkre kadjwÿnhbē amim,

—E kum be nām tu amim ikamn-hīxkumrēx ne, ane. Ne kam me itepato kōt mōrja'ÿr akēx ne memā kum,

—Ē, ba me amā arē. Nhÿnh ne me babē idjaer 'ō ā kute tu amim imaro anhÿr? Kati, kētkumrēx. Nhym be nām tāwā, tāwā kubajtem ne gēt tu amim ikamnhīxkumrēx ne, ane. ¹⁰Nhym kam krākamngōnh nhō bēnjadjwÿr nhōbik-waja akubyn kikremā tē. Kikremā tēn bōx ne kanēn nōrja pumū. Nhym mexkumrēx ne, arÿm à kēt ne nhÿ. Tām ne ja.

Kute me'ō tyk akubyn o tīn.

¹¹Nhym kam akati ngrēre nhym Jeju krī 'ōmā tē. Krī nhidjibē Naīmā tē. Nhym kōt ba djwÿnhmē me kātām krāptī kōt mō. ¹²Nhym kam Jeju meo mō. Meo mōn ī krī tēpo mō. Nām bit krīo rām ne jao mō nhym Ar kubē kra tykjao mōn o kajpa. Kikre bu'ā kēno kō kayr jajkwa krekremā o aben kajpa. Amrēbē me'ōbē mjēn tyk nhym kam kraja adjwÿnhdjwÿ kōt kubē ty. Kute amikamā kra pydjīn irja ne kubē ty. Nhym me kam kēnkre'ÿr o mōn o kajpa. Me krāptī ne me kēnkre'ÿr bit o mō, bit kute mekbē idjaer kukrādjakōt kēnkrekam adjarmā. ¹³Nhym Jeju me'ō nija pumūn kam kum kaprī: ne kum,

—Kwārīk wānh ga amÿr kēt, ane.

¹⁴Ne kam 'ÿr tē. 'ÿr tēn kam 'ā nōr djābit kupē. Nhym ar kute o mōrja, tyko

mōrja, o mōr tÿx katikōt kum o dja. Nhym kum kabēn ne kum,

—Akmere, ba amā arē. Ē, on kājimā nhÿ, ane. ¹⁵Nhym ekruX ne kājimā nhÿn kam kabēno nhÿ. Nhym Jeju nāmā kungā. ¹⁶Nhym me kunī madjā kreti ne kum uman kam Metīndjwÿnhmā raxmē mex jarēho kumex ne abenmā kum,

—Ota Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh rax 'ō me bakam kato, ane.

Ne ajte,

—Metīndjwÿnh ne arÿm ō me baja 'ÿr bōx, ane. ¹⁷Nhym me kam abenmā Jeju jarēho kumex ne amū abenmā arēho prōt ne. Nhym pykabē Djudējakam me ja kuma. Nhym amū bu'ā pyka ja kunīkōt me abenmā arēn kuma.

Djuāo'ā ujarēnh.

Mat 11.2

¹⁸⁻¹⁹Nhym Djuāo kōt ba djwÿnhdjwÿ arÿm kuman Djuāomā arē. Nhym adjwÿnhdjwÿ kuma. Mekbē ijē djākam nōr rā'ākam ne ar kum mÿjja ja kunī jarē nhym kuma. Kuman kam amiwÿr ar ku'uw, amiwÿr kōt ba djwÿnh 'uw, ar amānhkrut ne ar ku'uw ne arkum,

—Ē, ar Jeju'ÿr tēn kum, "Djām ga ne Metīndjwÿnh amrēbē me imā ajarē ga arÿm bōx. Nār kon, dja ba me atemā 'ōdjwÿ jabej ajkam ama"? ane. Djuāo ne ā arkum anen kam ar ano. Bēnjadjwÿr djwÿnh'ÿr ar ano. Ar kute omūnh ne tēm ne kute Djuāomā arēnhmā ne 'ÿr ar ano.

Nhym ar 'ÿr tēn bōx. ²⁰Bōx ne kum,

—Djuāo kute ngōnhmā me angjēnh djwÿnh ne awÿr ar ijano ne ar imā, "Ar tēn kum, 'Djām ga ne Metīndjwÿnh amrēbē me imā ajarē ga arÿm bōx? Nār kon, dja ba me atemā 'ōdjwÿ jabej ajkam ama'? ane." Nām ā arkum ane.

²¹Nhym kam Jeju arek me utāro dja. Me apÿnh kanē djārimē, apÿnh me tokry djārimē, me karō punu kute meo bamē, me no rāmē, me ja ne meo mexo dja. Me krāptī ne meo mexo dja. Djuāo kōt

ba djwÿnh kute omÿnh ne akubyn 'ÿr tÿm ne kute kôt kum arÿnh nhym kute marmã ne arek me utãro dja. ²² Ne kam arkum,

—Ar'ÿr tÿn Djuãomã arÿ. Ba ne ba arÿm me'ÿr bôx ne me utãro dja nhym me no rã arÿm rÿt, me te jakry arÿm mrã, me ï kajÿkam tÿ arÿm kã mex, me amakkre kÿt arÿm amakkre mex ne ajkam ama, nhym me tykjadjwÿ arÿm akubyn tÿn ne, nhym me me ò mÿjja kÿt jamãdjwÿ kabÿn mex, kabÿn ny kãj bÿ arÿ. Bir be, ar aje ije meo mexkôt ipumÿnhja dja gar tÿn kôt Djuãomã arÿ, ane.

Ne ajte kum,

²³ —Me'õ kute tu amim imar ne kute òkre kadjwÿnhbÿ ijã amim, “Djãm tãm, nãr kon atemã”, anhÿr kÿt, tãm dja kÿnhkumrÿx, ane. Nãm ã Jeju Djuão kôt ba djwÿnhjamã ane. Nhym ar kuman kam mã 'ÿr akubyn tÿ.

²⁴ Ar tÿm tekrekam memã Djuão jarÿnho dja. Me krãptÿjamã arÿnho djan memã kum,

—Nã gãm me aje Djuão pumÿnhmã mō, kapôt kukritkam mō. Mã ne kute? Me bōreja pumÿ. Bōre ne kōk o wabÿn ari ar adjuw. Mÿm wabÿn adjuw. Nhym pãnh wabÿn mÿm adjuw. Ne ari ar adjuw. Djãm ã Djuão kute anhÿr? Djã nãm ã memã kabÿn jarÿnho ane? Djã nãm me jamã kabÿn 'õ jarÿ ne kam ajte me umaje amÿ me jamã atemã kabÿn 'õ jarÿ? Kati, nãm tu katàt memã kabÿn jarÿnhkumrÿx ne, tu kum me uma kÿt ne kabÿn pydji memã arÿnho tÿ, kabÿn tãm jarÿnho tÿ. ²⁵ Djã nã gãm me aje Djuão pumÿnhmã 'ÿr aba nhym kubÿkã mex jangij ne o ba? Kÿ, me kute kubÿkã mexbit jangjÿnh ne kute 'ã amibÿno baja ne me bÿnjadjwÿr rax nhō kikretikambit ar ba, ikra kÿt, àpÿnh kÿt mex ne ar ba.

²⁶ Bir be, nhym mÿj ne ga me aje omÿnhmã mō? Djãm Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿnh djwÿnh 'õ ne ga me aje

omÿnhmã mō? Nã, tãm. Tãm. Ba me amã arÿ. Djuão ne Metÿndjwÿnh kabÿn jarÿnh djwÿnh kunÿ kurãm raxi. ²⁷ 'Ã ne amrÿbÿ Metÿndjwÿnh pi'òk no'òkkam me amã,

“Ota ba akukãm ajã ujarÿnh djwÿnh 'õ jano, kute akukãm me akre nhym me kute mar ne akutÿp kute axwemã iren katàt amijo bamã.

Kute mrãmri ne me kute me bÿnjadjwÿr rÿnh kutÿp katàt pry jadjwÿrja pyrãk”, ane.

²⁸ Ba me amã arÿ. Djuão ne me kunÿ kurãm raxi. Nhÿnh ne me'õ nã tikkre kurÿm kator'õ raxo kute Djuão jakrenh? Kati, bep Metÿndjwÿnh me kadjy bÿnjadjwÿr ne kute ar me utãr ne meo baja, me ja'õ ne te kãtãm mex ne kute raxo Djuão jakrenh mexi.

²⁹ Nã, Djuão ne rax nhym me kunÿ Djuão kabÿn ma. Nhym me axweja, me kute bÿnjadjwÿr bajtemmã pi'òk kaprÿo atom djwÿnhdjwÿ me kudjwa kabÿn ma. Nãm me Djuão kabÿn man òkre kadjwÿnhbÿ amim, “Mrãmri ne Metÿndjwÿnh katàt meo ba”, ane. Nhym Djuão arÿm ngōnhmã me angij.

³⁰ Nhym bep mekbÿ pardjÿumÿ me kute Mōjdjÿ kukràdjã mar djwÿnhmÿ, me ja ne me Metÿndjwÿnhbÿ amikati. Metÿndjwÿnh kute amim me'ã karō ne me mar kÿt ne ar kubÿ amikatio ba. Nhym Djuão kute ngōnhmã me angjÿnhmã nhym me ate ar kubÿ amikatio ba.

³¹ Ije tō mÿj'ã got ba me akamingrãny jakre? Mÿj ne ga me aje urãk? ³² Nã gãm me aje me pÿre mÿjja kam kÿnh kÿt pyrãk. Ga me me pÿre kikre kabem krÿn kute abeno bixaÿr baja pumÿ. Ar ja ne ar ar jamã kabÿn ne arkum, “Gwaj bakÿnh katio dja, gwaj babixaÿro dja ne ngôtãx à'ãk”, ane.

Nhym ar kum, “Waj, ar ibixaÿr prãm kÿtÿ. Ar itor prãm kÿtÿ. Ar imã wã kÿnh kÿtÿ.”

Nhym ajte arkum, “Gwaj bamÿr kati mǎn o nhÿ.”

Nhym ar, “Kê, wajre. Ar imǎ kĭnh kêtê. Ar imÿr prǎm kêtê.”³³ Djuǎo kute ngônhmǎ me angjênh djwÿnh ne me awÿr bôx. Nǎm amijajbu:n kute uba kangôo kôm kêt ne ar ba, ga me amǎ kĭnh kêt ne kam we, “Nǎm ajbǎ. Me karô punun ar o ba nhym ajbǎ”, ane.

Be, nǎ gǎm me aje me prĭre pyrǎk ne amǎ ja kĭnh kêt ne ajte amǎ jadjwÿ kĭnh kêt ne.³⁴ Nhym bep ba ne ba mrǎmri gêt amijo inhĭ ne me awÿr bôx ne me akam idjǎkur iban kôt ikôm iba ga me kam amǎ ikĭnh kêt ne we ijǎ, “Kê, tǎwǎ ne kum prǎmti, kum uba kangô djǎnhti.” Ne we ajte ijǎ, “Me kute bĕnjadjwÿr bajtemmǎ pi'ôk kaprĭo atom djwÿnhmĕ me axweobit ne ôbikwa”, anhÿr ar o aba.

³⁵ Djǎm Metĭndjwÿnh jamak punu got? Axwe amak mex ne prĭne kute amikukǎm mÿjja kunĭ mar ne Djuǎo kute amijajbur ne ar bamǎ ano. Ne ajte amikukǎm umarkam badjwÿ ijano. Ije amijajbur kĕtmǎ ijano. Nhym kôt me amak mex, me amikukǎm umar, ar ipumŭn kam ôkre kadjwÿnhbĕ amim, “Mrǎmri ne Metĭndjwÿnh mexkumrĕx ne amĕ ar ano”, ane. Nǎm ǎ Jeju memǎ ane. Tǎm ne ja.

Me'ô ni jaxwe kute me kudjÿ djào Jeju par kudjÿ.

³⁶ Nhym kam mekbĕ pardjĕu'ô nhid-jibĕ Ximǎo ne Jejumǎ kum,

—Amrĕ tĕn ikutǎ anhô kwÿ krĕ, ane.

Nhym kam kutǎ ô kwÿ krĕnmǎ tĕn bôx ne nhÿ. Nhym me abenmǎ arĕ.³⁷ Nhym me'ô nire arÿm kuma. Me'ô nija ne axwe ne krĭ tǎmkam arĭk ar ban kam Jeju tĕm ne mekbĕ pardjĕu'ô nhŭrkwǎkam ô kwÿ krĕno ÿrkôt arÿm kuma. Arÿm kuman kam ÿr tĕ. Nǎm ngôn h mexte, kĕn jakareo ngôn h kam me kudjÿ djào ipun kubyn ÿr o tĕn o bôx.³⁸ O bôx ne burŭm ibôn mÿro nhÿ. Parbĕ mÿro nhÿ

nhym no kangô prĭne Jeju par kumrǎ. Par kumrǎ nhym kam ta amikĭo par ngrǎ. Kum Jeju kĭnhkam ÿr tĕn bôx ne omŭn kam amikam pijǎm ne kam muw ne prĭne no kangôo par kumrǎn kam amikĭo par ngrǎ. Ne kam par kaô. Kum abĕkam par kaôn kam me kudjÿ djào par kudjÿ.³⁹ Nhym mekbĕ pardjĕu'ô kutǎ Jeju ô kwÿ krĕno ÿrja arÿm omŭ. Arÿm omŭn kam ôkre kadjwÿnhbĕ amim,

—Be, Jeju kute mar kêt. Bep Metĭndjwÿnh kabĕn jarĕnh djwÿnhkumrĕx ne ren arÿm kuma. Mÿj me'ô niwǎ ma, arĭk ar baja ren arÿm kôt kuma, me'ô axwe kute kupĕnhkôt ren arÿm kuma. Ren kuman ren aminĕje ano. Bep kati kute mar kêt. Kute Metĭndjwÿnh kabĕn jarĕnh mar kêt, kâtǎm.

Nǎm ǎ ôkre kadjwÿnhbĕ amim ane.
⁴⁰ Nǎm ǎ ane nhym Jeju arÿm kuman kam kum,

—Ximǎo ba amǎ ikabĕn jarĕ, ane.

Nhym,

—ǎ, bĕnjadjwÿr, aj rǎ'ǎ, ane.

⁴¹ Nhym kum,

—Ē, me'ô ne ar amǎnhkrutjamǎ pi'ôk kaprĭre ngǎ. Nǎm jamǎ pi'ôk kaprĭ ngrĭreo 50 ne kungǎ. Ne ajte jamǎdjwÿ pi'ôk kaprĭ raxo 500 ne kungǎ.⁴² Nhym ar ja amĕ te akubyn kute kum o pǎnhmǎ. Te o ane nhym kam kute arkum pi'ôk kaprĭ nhôr djwÿnhja arkum, “Kwǎrĭk wǎnh imǎ o pǎnh kêt. Dja ba tu o akno”, ane.

Bir be, nhym gĕdja kum abĕ rax ne? ane.⁴³ Nhym kam Ximǎo Jejumǎ kum,

—Kon, birǎm tǎwǎ, kute kum rax ne ôr ne kute pǎnh tu o biknorwǎ gĕdja kum kĭnh rax ne, ane.

Nhym kum,

—Nǎ, kôt ne ga aje arĕnhwǎ, ane. Nija ne axwe rax. Ba arÿm axwe kunĭo aknon kum pǎnh jarĕnh kêt ne. Kam ne kum ikĭnh rax ne, ane.⁴⁴ Ne kam nija'ÿr akĕx ne Ximǎomǎ kum,

—Ē, djā nā gām nija pumū? Be, nā bām anhürkwāmā wadjā ga aje imā ngô nhôr kêt, ije amipar ku'ônñ kadjy aje imā ôr kêt. Nhyim bep tāmja ne no kangôo ipar kumrān kam amikīo ipar ngrā. ⁴⁵Ga ne ga amā ikīnh kêt kam aje inhine kaôr kêt nhyim bep tāmja ne ibôx totokbê arek ipar kaôro nhÿ. ⁴⁶Ga ne ga aje ikrā ngrānh kêt nhyim bep tāmja ne me kudjy djāo ipar kungrā. Tāmja ne kum ijabêkumrêx ne prīne ijo djuw mex ne. ⁴⁷Kam ne ba amā, “Tāmja ne axwe krāptī ba arÿm tu kunīo ibiknorkumrêx ne. Ga kum ijabê raxja pumū. Nhyim bep ije me'ô jaxwe ngrireo ibiknor ne amipānh kum ikīnh ngrīre”, ane.

⁴⁸Ne kam nijamā kum,

—Arÿm ne ba ajaxwe djāri arÿm kunīo akno, ane.

⁴⁹Nhyim kam me Jejumē ro'ā ò kwÿ krēno kumexja abenmā kum,

—Djjjāk tô mÿj me'ô ne gêt me axweo biknoro ba? ane.

⁵⁰Nhyim bep Jeju ne nijamā kum,

—Ga ne ga mrāmri aje tu amim ikamnhīxkumrêx nhyim kam Metīndjwÿnh arÿm apytā, on adjumar mex ne tē, ane. Tām ne ja.

Ar nire kute Jejuo djuw mexo ba.

8 Nhyim kam tūmbê Jeju ajte pyka kunīkôt ipôko mō. Krī rūnhmē krī kryre kunīkôt memā Metīndjwÿnh kukrādjà'ā ujarēho ipôko mō. Ne kāj bê memā kabēn ny, kabēn mex'ā ujarēnh mō. Mÿj kabēn mex'ā? Bir, Metīndjwÿnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwÿr ne kute ar meo bamā tām. Tām ne memā arēho ipôko mō. Nhyim kôt ba djwÿnhbê 12 kôt mō.

²Nhyim me niredjwÿ kôt mō. Mÿj me nire nā? Bir, me karō punumē apÿnh me kanē djāri kute kubê me utārjadjwÿ ne me kôt mō.

Marij me kute kum Madarena anhÿrja, kurūm ne Jeju kute me karō punuo 7 ne apôx ne anorja.

³Ôbê ne Djôwanā, Kudja prō. Kudja ne kubê bēnjadjwÿr raxbê Erodji nhô nêkrêx pumūnh djwÿnh.

'Ôbê ne Xudjana. Nhyim ajte me kwÿ rax ne me kôt mō. Be, me nire tām ne me kôt mōn ô pi'ôk kaprīreo aro djuw mexo mō, o arkum mÿjja jamÿnho mō.

Kute bāyogore 'y'ā Metīndjwÿnh kabēn jakre.

Mat 13.1; Mak 4.1

⁴Nhyim me apÿnh pyka kunīkôt Jeju'ÿr mōn bôx ne 'ā kumex. Me krāptī ne me 'ā akuprō nhyim kam Jeju Metīndjwÿnh kukrādjà'ā memā mÿjja jakre.

⁵Nām mekmā kum,

—Ē, ô pur djwÿnh ne kute ô purkam bāyogore kremā 'ÿr o tē. 'ÿr o tēn o bôx ne kam ar 'yo ukabêr mrā, ane. Nām mekbê idjaer kute mÿjja kre kadjy tu mÿjja 'yo akabê, bāymē bāyogore 'ymē, ja ne me kute purkam kremā o mrān kam purkam o ukabêr mrā. Kute mrāmri ne me kute katēbāri 'yo ukabêr mrānhja pyrāk.

—Be, me'ô ne ar bāyogore 'yo ukabêr mrā. Nhyim 'y kwÿ prykam rôrôk ne. Nhyim me paro pykamā angij nhyim te ingrôtmā nhyim me prīne paro pykamā angij. Nhyim kwēnhdjwÿ mā prīne kuku.

⁶Nhyim 'y kwÿ kēno'ā rôrôk ne ingrôt totokbê tu ingrôt mjô. Mrāmri ne kēn'ā pyka prorrekam 'y rôrôk ne 'êx ne ingrā mex ne te kēnmā arêo ingān arÿm ty.

⁷Nhyim 'y kwÿ mrÿnhīkam rôrôk ne kam mrÿnhīmē ro'ā ingrôt ne. Nhyim kam prīne o akno.

⁸Nhyim bep 'y kwÿ ne pyka mexkam rôrôk ne kam ingrôt ne abatānh ne ijj rūnh ne 'y krāptīkumrêx. Ijy kam 'yja amū o amijakren kam 'y pÿnhkôt kubê 100 ne. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju memā anen kam ajte kāj bê memā kum,

—Godja ga me ajō ajamakke mex jabej, on ama, ane.

⁹Nhym kam kōt ba djwŷnh abej kukij ne kum,

—Mÿj'ā ne ga bāygogore kre jakre? ane.

¹⁰Nhym arkum,

—Bep ar amābit dja ba mÿjja bipdjuro amirīt ne. Metīndjwŷnh kute ar apytār ne ar akadju bēnjadjwŷr ne kute ar ar ajo baja, ar amābit dja ba kukrādjaō amirīt ne. Nhym bep me jamā dja ba kukrādja'ā mÿjja jakren memā arē,

“gē me te kute mÿjja pumūnhmā ari ar abej rīt ne te kute mÿjja marmā te ari ar amako akēx ne mar kētkumrēx ne.”

¹¹Nā, ar amā dja ba kukrādja jarē. Ije kukrādja'ā mÿjja jakreja jarē.

'Yja, me'ō kute 'yo ukabērjabē ne Metīndjwŷnh kabēn. ¹²'Y prykam rōrōkja ne me kute Metīndjwŷnh kabēn mar kajgoja'ā akre. Bit me kute amim Metīndjwŷnh kabēn markumrēx ne 'ā ngrā tÿxmā nhym ate Xatanaj jām meo amijakren mekbē Metīndjwŷnh kabēno akno. Me kute tu amim markumrēx nhym Metīndjwŷnh kute kubē me utār karō ne jām meo amijakren mekbē Metīndjwŷnh kabēno akno.

¹³Kēnkam 'y rōrōkja ne me kute amim Metīndjwŷnh kabēn mar 'iry kēt ne kangaja'ā akre. Nām me Metīndjwŷnh kabēn man bit kum kīnhkumrēx o tēm kajgo. Kute mrāmri tu amim markumrēx kētē. Ajkwaobit ne kute mar. Kute 'y nhingrōt ne arē kētkam tebē tykja pyrāk. Kute amim mar 'iry kēt nhym ate apŷnh me kaprī djāri kute ikō'irmā 'ÿr bōx nhym arŷm kanga.

¹⁴Mrŷnhīkam 'y rōrōkja ne me kute Metīndjwŷnh kabēn mar ne kam ate ajte kute jām mÿjja marja'ā akre. Nām me arŷm amim Metīndjwŷnh kabēn man kam 'āno ām kēt ne. Djā nām me Metīndjwŷnhbit man ar o ba? Kati, nām me

jām umar punu djā 'ōmē nēkrēxmē mÿjja me kute o amikīnhjamē mÿjja jakōtbit amak bēn ne ne kam amū amim Metīndjwŷnh kabēn maro ārŷy kētkumrēx ne. Kute mrŷnhī kute prīne bāygogo nhingrōto bikēnh nhym kam iij kēt mexja pyrāk.

¹⁵Nhym bep pyka mexkam 'y rōrōk ja ne me kute tu amim markumrēx ja'ā akre. Nām me tu amim Metīndjwŷnh kabēn markumrēx ne tu 'ā ngrā tÿx ne kam mūm ate ibej mÿjja 'ō mar kēt ne tu mrāmri 'āno djan mā kōt ajkamē. Kute 'y nhingrōt ne abatānh ne iij mexkumrēx ne kumex ja pyrāk. Tām ne ja.

Kute ngōnhpōk'ā memā Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh jakre.

Mak 4.21

¹⁶Ba ajte ar amā 'ōdjwŷ jarē. Djām me kute ngōnhpōkmā angjēnh ne kute ngōnho 'ā pro got? Ne kute ikwā djā krakri umjŷr got? Kati, ngōnhpōk ne me kum angij ne tu kēnhkam umjuw nhym memā kikre kre kurwŷo ku'ē. Nhym me mrān wangij nhym prīne memā irā. Dja gar ā abē ngōnhpōk mān prābē ā memā Metīndjwŷnh jarēnho ane gē me kuma.

¹⁷Ē, amū akati 'ōkam dja mÿjja bipdjur kunī amirīt ne. Nhym mÿjja pudjurdjwŷ amirīt nhym me kunī kuma.

¹⁸Kam gēdja gar mÿjja kunī kute amirīt kētri prīne ikabēn ma. Gora ar amim aprīn ikabēn ma. Me kute tu amim imarkumrēxmā dja Ibām ijo amirīto tē gē me amim imar rax. Nhym bep me ajkwaobit kute amim imarjabē dja Ibām ijo apdju. Dja prīne inēje me no'ā pron mekbē ijo apdju. Tām ne ja, ane. Nām ā Jeju arkum amijarēnho ane.

Jeju kamymē nā te 'ÿr ārmā.

Mat 12.46; Mak 3.31

¹⁹Nhym kam Jeju nāmē kamy ar 'ÿr tē. Ar kute omūnhmā ne ar 'ÿr tē. Nhym me 'ā kumex. Nhym ar te 'ÿr bikamēnhmā te

'ã meo ane. Nnym me 'ã iptĩ: ane. Prĩne Ar kubê utã. ²⁰ Nnym kam me'õ Jejumã kum,

—Ota anãmê akamy ar amrêbê awÿr bõx ne akuri ku'ê, te kute apumũnhmã kikre kabem ku'ê, ane.

²¹ Nnym kam kum,

—Me kute Metĩndjwÿnh kabên mar ne kute kabênkõt amijo baja, o ne ba inã, o ne ba ikamy, o ne ba inhõbikwakumrêx, ane.

Kute kõkmã bẽn tÿx.

Mat 8.23; Mak 4.35

²² Ne kam amũ akati jakam kõt ba djwÿnhmê ro'ã kãkam wadjàn nhÿ. Nnym kam arkum,

—Gwaj gop imõti nhikjê mã rê, ane.

Nnym kam ar kum,

—Gêto, ane.

Nnym kam ar mõ. ²³ Kõknhõkãkam ne ar mõ. Mõ: nnym kam Jeju õto nõ. Nnym kam arÿm kõk wabê. Æbêr tÿx nnym arÿm kam ngõ aben mok ne. Nnym kam ngõ kute aben mokkam arÿm kãkam ngõ ipu ne. Ne arÿm ar 'ÿr. ²⁴ Nnym Jeju arek õto nõ. Arek õto nõ nnym kam kõt ba djwÿnh 'ÿr prõt ne tok ne kum,

—Meo ba djwÿnh, meo ba djwÿnh, gop ano tÿx, ota gwaj arÿm badjãr 'ÿr, ane.

Nnym kam ekruX ne kãjmã dja. Ne kam kõkmã bẽn tÿx ne ngõ kute aben mokitjamã bẽn tÿx nnym arÿm ngõ anhikrê nnym arÿm kõk djãbêr anhikrê. Nnym arÿm ngõ anhikrên nõ. ²⁵ Nnym kam Jeju arkum,

—Mÿkam ne gar imar kêt ne tu amim ikamnhĩxkumrêx kêt ne? ane.

Nnym kam ar madjãkam e tuk anen kam ari aben pumũnho kumex ne kam abenmã kum,

—Ije tõ mÿj me'õ got ja? Nãm tu gêt kõkmã kabên ne ngõmã kabên nnym tu kabênkõt anhikrê, ane. Arÿm ne Jeju kõkmê ngõmã kabên nnym anhikrên nõ.

Me karõ punu krãptĩ kute me'õo ba.

Mat 8.28; Mak 5.1

²⁶ Nnym kam ar mõ. Mõ:n arÿm ikjê mã rê. Mekbê Djeradja nhõ pyka'ÿr rê. Aben kõnh ne pykabê Garrêjamê mekbê Djeradja nhõ pyka. Aben kõnh ne aktã akãx nhikjê'ã krĩ. Nnym kam arÿm ar ikjê'ã mekbê Djeradja nhõ pyka'ÿr rê. ²⁷ Nnym kam Jeju wabi. Krĩbê Djerad-jakam me kra 'õ ne me karõ punu ar o ba nnym kam Jeju bõx nnym omũn kam 'ÿr prõt ne. Amrêbê me karõ punu kute ar o ba tũmkam ne ar kubêkã jangjênh kêt ne ba. Kênkrekambit ba. Kikremã bõx kêt. Kênkrekambit ne ar ba, me kute kênkrekam me angjênh jakambit ne ar ba. ²⁸⁻²⁹ Me karõ punu kute ar o baja ne me te kute uwpren kubê ijê mã te o ane. Nnym me karõ punu kute ar o bakam mrãmri 'itÿxkumrêx ne. Nãm me te pa djuwpren te te djuwpre nnym tu amijã kãxirãx kukê. Nnym me karõ punu mã arwã'ÿr kujaêko ba, mã 'ÿr kangõ. Nãm ã me karõ punu ar o anhÿro ba. Be, tãm ne Jeju pumũn kam 'ÿr prõt ne. 'ÿr prõt ne parbê tu mÿrbê tÿm ne amra. Nnym Jeju arÿm me karõjamã kum,

—Me karõ punu on akato, ane.

Nnym kam arÿm amra ne. Ne kam kãj bê kum kabên ne kum,

—Jeju, Metĩndjwÿnh pymao kubê kumkati kra, mÿj ne ga aje ijomã? Kwãrik wãnh ijo abikênh kêt, ane.

³⁰ Nnym kam Jeju kukij ne kum,

—Mã ne anhidji kute? ane.

Nnym kum,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane. Me karõ krãptĩ: kute ar o ba'ã ne,

—Ibê ne Krãptĩtire, ane. ³¹ Kwãrik wãnh ga mũm me ijanor kêt, ane. Ne kãj bê kum kabên ne, aminêje kum kabên ne, ne kum,

—Kwãrik wãnh ga kre ry typydjija'ÿr me ijanor kêt. Kwãrik wãnh kam me ijo

abikēnh kêt ba me itokry kêt, anhÿro nhÿ.

³²⁻³³ Nhyam kum ajmā angrô jamyre krānhrekam kumex. Kute pi'ô pyrāk ne ākuro kumex. Nhyam kam me karō punu Jejumā kum,

—Dja ga angrô jamyre'ÿr me ijano. Dja ga angrô jamyre'ÿr me ijano ba me kum wangjê, ane.

Nhyam kam memā,

—Rā'ā, ane. Nhyam kam me karō punu arÿm kum iren mā kurūm katon angrô jamy'ÿr mōn kum wangij. Nhyam angrô jamyre umaje bōm tÿm ne pyka krā'yrkam mōn ngō to do: ane, akāx prēk'ā ne mōn nox nhyam kam ngō kunī nhimex ne. ³⁴ Nhyam kam me kute ō krito djuw mex djwÿnhja omūnho dja. Omūnho djan prōt ne kam bōx ne memā arē. Me ō krīkam me jamā arēn bu'ā krīkam me jamādjwÿ arē.

³⁵ Nhyam kam me Jeju'ÿr prōt ne. Kute omūnhmā 'ÿr prōt ne. Nhyam kam me karō punu kute ar me'ōo baja arÿm mexkumrēx ne Jeju parbê nhÿ. Kubēkà jangij ne nhÿ. Arÿm umar mexkumrēx ne nhÿ. Nhyam me omūn kam tīn prām ne. ³⁶ Nhyam kam me kute Jeju pumūnh djwÿnhja mekōt prōt ne ajte katon kam memā arēnho dja, Jeju kute me'ōkam me karō punu janorja memā arēnho dja. ³⁷ Kam pykabê Djeradjakam me jamē bu'ā krī krykam me ja ne me Jejumā kabēn ne kum,

—On me ikurūm tē, on mā me ikurūm tē, ane.

Me kum uma tÿxkam ne me ā aminēje anoro ane. Nhyam kam Jeju kāmā wadjā.

³⁸ Nhyam kam Jeju kute me karō punubê me'ō pytarja te kōt krā ne kum,

—Ba akōt tē. Ba akōt tē, ane.

Nām te ane nhyam aminēje nēn kum,

³⁹ —Kati, arek dja. Mā akubyn tēn anhūrkwākam memā amijarē, Metīndjwÿnh kum akaprīn kute apytārōt memā amijarē, ane.

Nhyam kam ā anen kam mā akubyn tēn kam arÿm kikre kunīkōt kikrepdjītā memā ar amijarēnho ba, Jeju kum kaprīn kute utārōt ar memā amijarēnho ba.

Kute me'ō kurerer akubyn o tīn.

Mat 9.18; Mak 5.21

⁴⁰ Nhyam kam Jeju kāmā wadjān ajte akubyn ikjēmā mōn rē. Nhyam me kam amako krī nhyam arÿm bōx nhyam me kam kīnhkumrēx ne. ⁴¹⁻⁴² Nhyam kam me'ōbê Djajru Jeju'ÿr tēn bōx. Djajrubê bēnjadjwÿr'ō, me bikprōnh djākam bēnjadjwÿr'ō. Ne kam Jeju'ÿr tēn bōx ne kabem tu mÿrbê tÿm ne kam kum,

—Dja ga inhūrkwāmā tē, ane. Ne kam kum krao no katoro dja. Kra pydji, kra prīti ne kanēn nō. Arÿm tyk 'ÿ:r ne nō nhyam kam kum o no kato. Nhyam kam Jeju kōt tē. Me krāptī Jeju'ā aō ne kunoro mō.

⁴³⁻⁴⁴ Nhyam kam tēmkōt me'ō nija kōt bōx ne 'ā kubēkà nhidja kupē. Nām ar kamrō apōx ba. Amrēbê ne ar kamrō apōx ba. Arÿm 'ā amexbê 12. Nām prīne amijā amibê pi'ōk kaprī kunī krēn kajgon mex kêt rā'ā ne. Nām te me kane djwÿnh o ane. Nhyam bep Jeju tēmkōt ne 'ā kubēkà nhidjabit kupēn, tāmkam arÿm kamrō ngrā, arÿm mex ne. ⁴⁵ Nhyam kam Jeju memā kum,

—Mÿj me'ō ne ikupē? ane.

Nhyam me kunī aminēje kum,

—Kati, kon, me'ō, me'ō, anhÿro kumex.

Nhyam kam Pedru kum,

—Bēnjadjwÿr, djām me krāre: got ga “Mÿj me'ō ne ijā kubēkà kupē”, ane. Me kute gwaj bamā ipōk mex ne kute gwaj bakunoro mōrjakam ga, ane.

⁴⁶ Nhyam kum,

—Nā, arÿm ne me'ōwā ikupē. Ipymao ne ba arÿm me'ōwāo mex ne arÿm kuma, ane.

⁴⁷ Nhyam nija te kute kubê amipdjurmân kam ta amim,

—Kati, arÿm ne kuma, anen kam 'ÿr tē. 'ÿr tertet tē. Umaje tertet tēn tu mÿrbê tÿm ne kum amijarē. Me ipôkri tu kum amijarēnho nō. Kute 'ā kubêkà kupênh ne tām kam mekkôt kum amijarēnho nō.
⁴⁸ Nhyam kum,

—Àpnhîre nā gām tu amim ikamnhîxkumrêx ne. Aje amim ikamnhîxkumrêx kôt ne ba arÿm apytà. On adjumar mex ne mā akubyn tē, ane.
⁴⁹ Kum kabēno ām rā'ā nhyam bēnjadjwÿr nhürkwā kurūm me'ōja tēn kajpan kum,

—Onij arÿm akra ty. Kwārik wānh ga memā ujarēnh djwÿnhmā akrao ano kator kêt, ane.

⁵⁰ Nhyam Jeju arÿm kuman kum,

—Kwārik wānh ga akaprî kêt ne akrakam adjumar punu kêt. Dja ga tu akra'ā ikamnhîxkumrêx nhyam arÿm akubyn mex ne, ane.

⁵¹⁻⁵³ Nām ā anen kam mā 'ÿr tē. Tēn kam ũrkwāmā bōx. Nhyam me arek abej àmrao kumex. Nhyam kam mekmā kum,

—Kwārik wānh ga me amÿr kêt. Kati, tyk kêtê, nām ōto nō, ane.

Nhyam me arÿm tyk mekkôt omūn kam Jeju'ā keketo kumex ne aprÿo kumex, ne we,

—Be nām we, “Nām ōto nō”, ane.

Nhyam kam aminêje me ja nê, mekkôt mōrjamē me kute tyk jabej àmrao kumexjamē aminêje me nê. Nhyam bep Pedrumē Djuāomē Xijagumē tyk ne nōrja nāmē bāmmē ar ajbit ne ar kôt wadjā. ⁵⁴ Nhyam kam Jeju ikra 'amÿn kum,

—Àpnhîre, kàjmā nhÿ, ane.

⁵⁵ Nhyam kam karō akubyn kum wadjā nhyam akubyn tÿn ne ekruX ne kàjmā nhÿ. Nhyam kam Jeju nāmē bām arkum,

—Ar kum mÿjja 'ō ngā gē kukrē, ane.

⁵⁶ Nhyam nāmē bām ar abenkam no tyn dja. Nhyam kam arkum,

—Kwārik wānh gar memā arēnh kêt. Dja gar tu mekbê udju, ane.

Kute Ar kubê 12 janor.

Mat 10.5; Mak 6.7

9 Nhyam kam akati 'ōkam Jeju amikôt ba djwÿnho akprō. Kôt ba djwÿnhbê 12ja ne aro akprō. Apÿnh me ō pyka djari kute 'ÿr ar anomā ne aro akprōn arkum,

—Ē, ikabēnkôt dja gar me nêje me karō punu jano. Ne apÿnh me kanê djari me utaro mō. Ba dja ba ar amā ipyma jadjā gar kam ipymao apÿnh me kanê djari meo mexo mōn me karō punu kute meo ba djari kubê me utaro mō.

²⁻⁵ Ar apa, ē, ba ar amā arē. Kwārik wānh gar anhō mÿjja'ō byr ne o amōr kêt, akajpar djā'ō byr ne o amōr kêt, ajēnh tur ne o amōr kêt, anhō kwÿ krēn djā, anhō pi'ōk kaprî, anhō kubêkà'ō kwārik wānh gar o atēm kêt. Dja gar tu anhykam mō. Mōn kam apÿnh me ō pyka djari me 'ÿr ajmā. Dja gar me'ō nhürkwākam bōx ne nhÿ, kwārik wānh ajte amū amā me'ō nhürkwā 'ō kÿnh ne 'ÿr amōr kêt. Dja gar tu bōx ne kikrekam abōxwā tām kam tu arek kam anhikwāo dja. Dja gar memā arēnh pan kam arÿm ajte amū pyka 'ōÿr tēn ajte kikre 'ōkam tām ne. Ne ajte amū tēn 'ōkam tām ne. Ne ajte 'ōkam tām ne.

Dja gar krî 'ōkam bōx nhyam me kum ar akÿnh kêt ne kute ar akabēn mar prām kêt jabej, gar kam arÿm tu amōrkumrêx ne. Tu amōrkumrêx kadjy amiparkà'ā pykawā tatak ne. Aje me kute akabēn mar prām kêtjao amirîr nhyam Metîndjwÿnh kute omūnh ne amū 'ōkam kute memā pānh jarēnh kadjy dja gar amiparkà'ā pykawā tatak ne. Dja gar kàj bē memā kum, “Onij Metîndjwÿnh kute ar me bapytār ne me bakadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me bajo bamā”, anhyro mō. Ne kam kôt meo mexo mō, ane. Nām ā

Jeju kôt ba djwÿnhmã me'ã karõo anen kam mã me'ÿr ar ano.

⁶Ar ano nhym kam ar arÿm krÿ kunÿkôt ajmã ne kàj bê memã Jeju'ã ujarënh ny jarënh mõn kôt meo mexo mõ, apÿnh krÿ kunÿkôt ne ar ajmã ba.

⁷⁻⁸Nhym kam bënjadjwÿr raxbê Erodji arÿm Jeju'ã ujarënh man kôt ba djwÿnh kute meo mexo mörja arÿm adjwÿnhdjwÿ ma, ne kam te kute marmã. Nãm me apÿnh kabëno noo biknor mex ne. Nhym te kute mÿjja marmã. Jeju'ã ne me ari kabën kwÿ jarë: ne abenmã kum,

—Bep Djuão kute ngõnhmã me angjênhja ne we ajte tÿn ne kato, ane.

Nhym ajte me kwÿ we,

—Me bakukãmãrebê Erij ne ajte kato, ane.

Nhym ajte we me kwÿ,

—Bep Metÿndjwÿnh kabën jarënh djwÿnh amrëbê tyk ne ajte we tÿn ne kato, ane.

Nhym kam Erodji te kute apÿnh me kabën ja marmã. ⁹Ne kam ta amim,

—Ije bep Djuão ne ba arÿm mut krãta. Nhym mÿj me'õ got ja ba arÿm 'ã ujarënh ma, ane. Ne kam te kute Jeju pumÿnh prãme.

Kute tepmë djwÿo meo djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Dju r 6.1

¹⁰Nhym kam arÿm Jeju kute ar anor nhym ar mörja ajte akubyn 'ÿr mõn bõx ne kum amijarë. Nhym kam krÿmã me umaje ar ajbit aro tã. Krÿ nhidjibê Bexadamã ne aro tã. ¹¹Ar ajbit kute o mörmã nhym ate ajte me kãtãmja kôt krãpti:n bõx. Nãm me abenmã Jeju mörkôt arën kam ajte kôt mõ. Djã nãm Jeju me krãpti pumÿn memã àkrë? Kati, nãm me krãpti pumÿn kam tu memã kabën mex jarë. Nãm Metÿndjwÿnh me kadj bënjadjwÿr ne kute me utãr ne ar meo bamã memã arë ne kam ajte kôt me kanë pytãro dja.

¹²Nhym kam arÿm me'ã amykry tã. Nhym kam kôt ba djwÿnhbê 12ja 'ÿr tã. Jeju'ÿr tën kum,

—Ije gop on me ano. Gop on me krãptija me ano gë me apÿnh krÿmã ajmã bu'ã krÿ kryremãdjwÿ mõn wãnh kam õ kwÿ krën wãnh kam nõn ta amikadjy mÿjja by. Nhym nhÿnh ne mÿjja 'õ ne me kute krënã ne me jakam ar ba. Arwãkam ne gwaj ar baba, ane. ¹³Nhym kam Jeju kôt ba djwÿnhmã kum,

—Ar ga dja gar mekmã mÿjja ngã gë me kukrë, ane.

Nhym ar kam kum,

—Ije kati, ar inhõ djwÿbê 5 ne tepdjwÿ amãnhkrut. Jabit. Be, djãm mÿjja rax? Nãr djãm ar imõr ne ije gwaj banhõ pi'õk kaprÿo me krãptija kadjy ije djwÿ byrmã? ane.

¹⁴E kum bep me krãptikumrëx. Me my'ã akrebê 5.000. Nhym kam arkum,

—Ë, dja gar meo 50'ã kabën ne me krÿo tã.

¹⁵Nhym kam kôt ba djwÿnh meo 50'ã kabën ne me krÿo tën me krÿ pa. ¹⁶Nhym kam Jeju djwÿbê 5ja byn tep amë kubyn kãmã krãn kãjkwa pumÿn Metÿndjwÿnhmã õdjãnh jarë. Ne kam djwÿmë tep kokij ne kam kôt ba djwÿnhmã kungã. Nhym kam amÿ memã kungã, me krãptijamã kungã. ¹⁷Nhym me kam kukrë. Nhym kam me kunÿ õ kwÿ krën kam ajnekumrëx. Nhym kam djwÿmë tepja'ã kãtãm. Nhym kam kôt ba djwÿnh anhyjao atom ne. Djwÿmë tep janhyjao atom nhym kam 'ã kãbê 12. Djãm djwÿmë tep ngri got.

Pedru kute Jejubê Krituo amirÿt.

Mat 16.13; Mak 8.27

¹⁸Nhym kam 'õkam Jeju ate mekbê tën kam Metÿndjwÿnhmã amijarënh nhÿ. Nhym kôt ba djwÿnhbit kuri krÿ. Nhym kam Jeju kute amijã ujarënh marmã abej ar kukij.

—Ē, ar imā ijā me ujarēnh jarē ba kuma, ane.

¹⁹ Nhyam ar kam kum,

—Ije kum be nām we me ajo Djuāo kute ngōnhmā me angjēnh djwýnhja, nhyam me kwý ajo me bakukāmārebê Erij, nhyam me kwý ajo Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh tūm ajte akubyn tīn ja'ō, ane.

²⁰ Nhyam kam arkum,

—Ne ar gadjwý mā ne gar imar on? Mýj'ā ne gar ijakre? ane.

Nhyam kam Pedru kum,

—Kati, abē ne Kritu. Abē me inhō Bēnjadjwýrbē kumkati. Metīndjwýnh amrēbē kute me bakukāmāremā ajarēnh ga aje me ipytār ne aje ar me ijo abamā amrēbē kute me imā ajarēnh ba me ije ar akam amako iba, ne arým Metīndjwýnh ajano ga arým bōx, ane.

²¹ Nhyam kam arkum,

—Nā, kōtō. Kwārīk wānh gar memā ja jarēnh kēt. Dja gar tu mekbē ipudjurkumrēx ne, ane. Ar kute udjurmā ā arkum arēnh týxo ane. ²² Ne ajte arkum,

—Ē, dja me prīne ijo ajkē, ba itokry rax ne. Ba ije amijo inhī ne me awýr irwýk ba dja ba itokry rax ne. Dja me bēngēttemē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhō bēnjadjwýrmē Mōjdjē kukrādja mar djwýnhmē kum ikīnh kēt ne ikanga ne kam tu ibī nhyam ijā akati amānhkrut ne ikjēkēt ba kam akubyn itīn ne, ane.

²³ Ne kam ajte me kunīmā kum,

—Gédja ga me ajō mā ikōt abikamēnh prām jabej kwārīk wānh amidjwýnhbit mar ne amijo kīnh kēt. Dja ba ityk kadjy inhō pīte'y mýn itokry: ne. Dja ga me ajō ijā amijakren aje pīte'y mýnh mān prābē amā atokry puma kēt ne amā ijabē rā'ān kam myt kunīkōt ikadjy amiman mā ikōt ajkamē. ²⁴ Me kute amidjwýnhbit mar ne me kum tokry puma, me tām gédja me tyn kam me biknor tokry djākam tē. Nhyam bep me kum ijabēkumrēx ne kute

amidjwýnhbit mar kēt nhyam me kute me par jabej me tām gédja me amiptān ar tīn ne ba rā'ā: rā'ā. ²⁵ Ne ren me'ō pykabē mýjja mexja kunī, nēkrēx kunī ren ari o atom ne o ban kam ren ty, je mā dja kam nē? Kati, nām ren ty nhyam ren ō nēkrēxja ren wānh kumex.

²⁶ Godja me'ō ikam pijām ne ikabēnkam pijām jabej ba badjwý amipānh kam ipijām ne. Ba ije amijo inhī ne me awýr irwýk gédja ba amipānh tāwākam ipijām ne. Dja ba ajte iraxo me awýr bōx. Ibāmmē kadjy mrānh djwýnh jadjēnhmē umao ipyma:n me awýr bōx. Ibē kumkatio bōx nhyam tāmja ikam pijāmja ba badjwý arým amipānh kam ipijām ne.

²⁷ Ba me amā arē. Ibām dja ijā bēnjadjwýr rax mē ba ipymao me apytān ar me ajo iba. Dja gar adjāmja akwý atīnri iraxkōt ipumū, me akadjy ibēnjadjwýr rax ne ipymakōt ipumū. Mrāmri ne ba ikabēnja, ane. Nām ā Jeju memā kabēn jarēnho ane.

Jeju adjēho kute amijo amirīt.

Mat 17.1; Mak 9.2

²⁸ Nhyam 'ā pi'ōk kamrēk pydji nhyam aro tē, Pedrumē, Xijagumē, Djuāo aro tē, krānh'ýr aro tēn imōkmā aro bōx. Kute Bāmmā amijarēnhmā ne 'ýr aro bōx. Ne kam Bāmmā amijarē. ²⁹ Bāmmā amijarēnho dja nhyam ajmā nokre o nhyam atemā nokre nhyam 'ā kubēkadjwý aka: ne. Akakam adjēnh ne.

³⁰⁻³¹ Nhyam ar my amānhkrut ne kum kabēno dja. Mōjdjē Erij ar amrēbē tyk, ar tām ne ar katon kum kabēno dja. Nām ar adjēnh ne uma:kumrēx ne kum kabēno dja. Jejumē ne ar abenmā kabēno dja. Jeju tyk'ā ne ar abenmā ujarēnho dja. Krīraxbē Djeruxarēkam me kute bīnmā ne ar abenmā arēnho dja. Metīndjwýnh kute tykmā kum 'ā karōkōt ne ajte ar 'ýr bōx ne kōt abenmā arēnho dja.

³²Nhym Pedru ar ôtdjwakumrêx ne arek ôto ikwã. Ne kam no tÿx ne kam Jeju pyma, adjênhkôt omũ nhym amê ar kuri âmjadjwÿ tãm ne. Kam kubêkã jadjênh ne kam mexkumrêx ne ku'ê.

³³Nhym arÿm ar amê tēm 'ÿr dja nhym Pedru Jejumã kum,

—Bênjadjwÿr, mrãmri ne bar jakam bõx ne akuri nhÿ nhym mexkumrêx ne. Bar apÿnh ar amã kikre'ã irõx nhipeÿ, ga anhômê, Mõjdjê nhômê, Erij nhômê. Amãnhkrut ne ikjêkêt dja bar ar amã ipêx, ane.

Kute amikabên'õ mar kêt. Pedru ta ne amikabên'õ mar kêt kam ãm tu arik kabên ja jarê. ³⁴Kum kabêno ãm rã'ã nhym kam kakrã arÿm pñine aro akno. Nãm kakrã kute pñine aro biknorkam arÿm ar tñn pñam ne.

³⁵Nhym kam kakrã kurũm Metũndjwÿnh arkum kabên ne arkum,

—Be, ikra ne wã. Ar omũ. Ikra ja ne ba ãpênh kadjy amijo utàn amim kudja. Tãwã dja gar kabên man kabênkôt mrã, ane.

Jeju me karõ punumã bën tÿx.

Mat 17.14; Mak 9.14

³⁶⁻³⁷Nãm ã arkum kabên anen an-hikrê nhym kam Jejumê kôt ba djwÿnh ar ate ku'ê. Amê ar myja arÿm mã nhĩ'ãm tẽ.

Nhym akati nhym kam Jeju akubyn krãnhre kurũm aro ruw. Aro ruw ne kam mã aro mõ. Aro mõ nhym me krãptĩ ar kutã mõn ar kajpa. Djãm kam got ar kute Jeju jadjênhkôt omũnhja memã arê? Kati, Jeju ar pykabê bari ne ar mekbê udju ne.

³⁸Nhym me ar kajpa nhym me ipõkri me'õ myja kãj bê kum akij,

—Bênjadjwÿr, gop ikraja pumũ. Ikra myja ne pydjii. ³⁹Ota me karõ punu'õ ar ibê ikra paro ba. Nãm 'ÿr ban bõx nhym ar ijaêrbê tu amra: ne. Nãm am-ran rôrõk ne ãmnhirêno ikwã, ajmrõ

prõto ikwã. Ne kam kute amijo pyka titik kurêje pñine amingã. Kute kum irer pñam kêt kumrêx. ⁴⁰Nãm bãm te akôt ba djwÿn-hjamã ikrao a'uw nhym kute imã ikra pytãr kêt kumrêx, te kute imã utãrmã te o ane, ane. Nãm ã Jejumã kra jarêno ane. ⁴¹Nhym kam Jeju me'ÿr akêx ne memã kum,

—Ije me akamingrãny aje amim ikamnhix kêt kumrêx. Me ajaxwe. Mã dja ijã akati, akamãt kô kute ba me akam arek ar iba. Nãm bãm me awÿr bõx ga me ajamakkre kêt kumrêx ne pñine akabêno ikaty. Nãm bãm te amiwÿr me akam ama ga me arik ar aba, ane. Ne ajte bãmjamã kabên ne kum,

—Amrê akrao tẽ, ane.

⁴²Nhym kam 'ÿr tẽn pa 'amÿn Jeju'ÿr o tẽ. 'ÿr o tēmram nhym ajte me karõ punuja o pyka kôpênãt ne. Krajao pyka kôpênãt nhym ãmnhirêno nõ. Nhym Jeju me karõ punujamã bën tÿx nhym umaje bõm tÿm. Nhym kam Jeju kum krao mex ne akubyn bãmmã kungã. ⁴³Nhym me kôt omũ, Jeju kute Metũndjwÿnh pymao o mexja me kôt omũ ne ari aben pumũno kumex. Djãm Metũndjwÿnh pyma ngri got. Nhym me Jejukam no tyn kumex rã'ã nhym Jeju kôt ba djwÿnhmã kum,

⁴⁴—Gora ar amijamakkrekam ikabên janhô. Ê, ba ije amijo inhi ne me awÿr irwÿk gêdja me memã ikanga, ikurê djwÿnhmã ikanga, ane. ⁴⁵Nhym ar kute kabênja mar kêt kumrêx. Nãm ar ajmã amakkre nê, te kute marmã. Ne kam te kute kukjêrmãn kam pijãm ne.

Jejukôt ba djwÿnh kute abenbê bënjadjwÿr pytãr tẽ.

Mat 18.1; Mak 9.33; Pir 2.3

⁴⁶Ne kam kabêno aben japanho mõ, kôt ba djwÿnhja kabêno aben japanho mõ. Mÿj mÿr jabej? Bir, nhÿnh kôt ba djwÿnhja 'õ gêdja bënjadjwÿr raxo aben jakre. Ja mÿr jabej ne me kabêno aben

japanho mō. ⁴⁷ Nhy m Jeju kōt ba djwŷnh kute kabēno aben japanho mōrja kute ar tārī amako mar kēt. Nām tu mūm kuma ne kam me'ō prīre pa 'amŷn amijakŷkōt kudja. ⁴⁸ Kudjan arkum,

—Ē, gar me'ō prīreja pumū, kātām mexja pumū. Dja me'ō ikōpdjī'ā kum me'ō prīreja, me'ō kātāmja kīnh ne kam arŷm badjwŷ kum ikīnh ne. Dja me'ō kum ikīnh ne kam kum Ibāmdjwŷ kīnh ne, Ibām kute ijanorjadjwŷ kum kīnh ne. Ē, me'ō kātām mex gēdja ja pānh bēnjadjwŷ rax ne, ane. Nām ā Jeju kōt ba djwŷnh kute amijo rax prāmjamā kabēn jarēho ane.

⁴⁹ Nhy m kam Djuāo kum,

—Bēnjadjwŷr, ba amā arē. Me'ō gwaj bakōt ba kēt'ō ne tu me karō punu kute me'ōo bamā anhidji jarē. Kum anhidji jarēn me karōmā kum, “Ba Jeju kukwakam amā ikabēn. On kum anhire”, ane. Nām ā kum anhyro dja, bar arŷm omū. Ne kam gwaj bakōt ba kētkam bar kum, “Kwārīk wānh”, ane. Nām ā Djuāo kum ane.

⁵⁰ Nhy m kam kum,

—Kati, kwārīk wānh 'ā kum akabēn kēt. Ba ar amā arē. Me'ō kute ar ajo kurē djwŷnh kēt ne arŷm tu mrāmri ar ajo ōbikwa, ane. Nām ā Jeju kum ane.

Pykabē Xamarijka me ja kute Jeju kanga.

⁵¹ Nhy m arŷm Bām kute kàjkwamā o àbirmā arŷm ō akati 'ŷr bōx 'ŷr. Nhy m kam krīraxbē Djeruxarēmā krā. Nām te kam mŷjja pyma, mŷjja tokry nhy m tu 'ŷr tēmā krān kam 'ŷr tē. ⁵² Ne kam 'ŷr tēmōt amikukām kōt ba djwŷnh kwŷ jano. Ar mrānh ne me bajtem, Xamarijka me jakam bōx ne kam kute Jeju kutēp ikwā djā jabej ne kum ō kwŷ krēn djā jabej nhy m bōx ne kam kam ō kwŷ krēn ne kam nōr kadja nārām amikukām 'ŷr ar ano. 'ŷr ar ano nhy m ar mrān bōx. ⁵³ Bōx nhy m kam Xamarijka me ja am-

inēje ar ano. Jejumē kōt ba djwŷnh Ar kubē idjaerkam. Ne mekbē idjaer nhō pykabē Djeruxarē'ŷr mōrkam. Kam ne Xamarijka me ja kum ar kurēkumrēx, me kute abeno kurē djwŷnh tūmkam. Kam ne me kum ar kurēn kum ar kīnh kēt ne tu aminēje ar ano. ⁵⁴ Nhy m kam kōt ba djwŷnhbē Xijagumē Djuāo ar me omūn kam Jejumā kum,

—Bēnjadjwŷr, dja bar kuwy'ā Abām 'wŷ gē kàjkwa kurūm kuwy tŷm ne prīne me kuga gē me xēr, nēn, ane.

⁵⁵ Nhy m ar'ŷr akēx ne ar omūn arkum bēn tŷx ne,

—Kati, kwārīk wānh, ane.

⁵⁶ Nhy m ar kunī ajte tu atemā krī 'ō'ŷr mō.

Me kute tu Metīndjwŷnh maro mōrkumrēmā.

Mat 8.18

⁵⁷ 'ŷr mō nhy m me'ō kum,

—Ē, ba arek akōt tē. Dja ga nhī'ām amrānh katā ba akōt mrā, ane.

⁵⁸ Nhy m kam kum,

—Ē, ga djoti pykakam kreja pumū. Ne kwēnh kŷjrūm aēja pumū. Mrymē kwēnhbit ne ōt djā, kute amim pyka kre pumūnhkōt kam ōt djā, nhy m bep kati, ba ne ba inhō kikre kēt, inhikwā djā kēt. Ije amijo inhī ne me awŷr irwŷk nhŷnh ne inhō kikre ja? Nhŷnh ne inhikwā djā ja? Kati. Kon, gop ga amiman kam ikōt atēm jabej nār kon arek dja, ane.

⁵⁹ Ne kam ajte ta me'ōmā,

—Ikōt tē. Ikōt tēn mā ikōt ajkamē, ane. Nhy m kam kum,

—Adjŷm, Bēnjadjwŷr, ibām kumrēx gēdja ba akubyn tēn adjā. Ibām ne ajbir ibē ty, ane.

⁶⁰ Nhy m Jeju kum,

—Gē me kute Metīndjwŷnh mar kēt wānh me tyk jadja. Me kute mar kēt ne me kute mrāmri ne me tyk jamakkre kēt pyrāk. Gē me wānh ōbikwa tyk jadja, ane. Nhy m bep ga dja ga ikōt Metīnd-

jwŷnh'ã adjujarênh tē, Metīndjwŷnh me akadjy bēnjadjwŷr ne kute ar me ajo bamã gēdja ga 'ã adjujarênh tē, ane. Nãm ã Jeju kum ane.

⁶¹ Nhyŷ me'ojadjwŷ Jejumã kum,

—Bēnjadjwŷr, ba dja ba akôt tē. In-hŷrkwã kumrēxkam dja ba inhōbik-wamã amijarēn kam akôt tē, ane.

⁶² Nhyŷ kum,

—Djãm me purkam àpēnh katēri kute kum irer got? Kati, mŷjja wākam ne me apēn àpēnh mrãn tu àpēnh inomã rēnhkumrēx ne. Djãm me kute Metīndjwŷnhdjwŷ maro ban konenh krākār got? Kati, dja ga tu amim maro tēn tu maro atēm kumrēx ne. Dja ga maro mōn mar konenh krātan kam Metīndjwŷnh nhō pyka'ŷr abōx kētkumrēx ne. Metīndjwŷnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwŷr ne kute ar meo baja dja ga 'ŷr abōx kēt ne, ane. Nãm ã Bēnjadjwŷr Jeju arkum ane.

Kute Ar kubē 70 janor.

10 Nhyŷ kam Jeju kute arkum arēnh nhijukri ajte amim ar kwŷ rax ne ar umjuw. Me kwŷo 70 ne amim ar umjuw. Nãm amim aro aben nhikjē'ã kabēn ne amim ar umjuw, kute ar anor kadjy. Kute ar anor nhyŷ ar kukām mōr ne kumrēx pyka kunīkôt, krī kunīkôt mōrmã. Dja ĩ Jeju ar kudjwa ã ane, ar kudjwa krī kunīkôt bōx mō.

² Ne kam kute ar anor nhyŷ ar mōr kutã prīne me'ã arkum karō ne arkum,

—Me kute Metīndjwŷnh mar prãmja ne me kumex. Nãm me kute mrāmri ne bãy arŷm abōr tyk ne kumexja pyrāk. Nhyŷ bep Metīndjwŷnh'ã ujarēnh djwŷnh ne ngrēre kute bãykam me àpēnh djwŷnh ngrēre ja pyrāk. Kam dja gar me kadjy Metīndjwŷnh 'uw gē me'ŷr 'ã ujarēnh djwŷnh jano gē me kuman kam tu amim kamnhīxkumrēx. Kute mrāmri ne me mrānh ne kute me ò purkam bãy pumūnh ne mrānh ne

bōx ne kute kadjy me ò pur djwŷnhmã arēnh nhyŷ me kute amū kadjy me kwŷmã arēnh nhyŷ me ban kute memã ê ja pyrāk. Dja gar ã me kadjy Metīndjwŷnh 'wŷro ane.

³ Ē, on dja gar mō. Arŷm ne ba ije me'ŷr ar ajanormã. Ar aje memã ijarēnhmã ne ba ar ajano. Dja gar me kam bōx nhyŷ me ikōpdji'ã ar ajo kurē djwŷnh ne kum ar apar prãm kumrēx ne. Kute mrāmri ne rop kute mrykī'atōmti kra par prãm kumrēx ja pyrāk. ⁴ Ē, dja gar tu anhŷkam mō. Kwārīk wānh gar anhō katōk'y djã jamānh kēt ne ajēnh tur ne o amōr kēt. Ne aparkã 'ò byr kēt. Dja gar ajamānhkrut'ã kabēn ne pyka kunīkôt aben ngrã. Kwārīk wānh gar apŷnh krī djãri kôt ajmã gē me'ō ar ajō kajpan amã kabēno akukrào ãm kēt. Dja gar tu amrānhkôt me'ōmã akabēn jarēnho tēn tu mã tē.

⁵ Dja gar mrãn bōx ne me'ō nhŷrk-wāmã wadjàn kam kum, “Gora adju-mar mex ne ar aba”, ã ane. ⁶ Dja umar mex prãm jabej arŷm mrāmri akabēnkôt umar mexkumrēx ne. Nhyŷ bep djãm kum umar mex prãm kēt ne kam ŷrk-wākam me jamē ro'ã umar punu mex ne ar ba. Me jabit dja me umar punu. Gar kam gajbit adjumar mex ne ar aba. ⁷ Dja gar kikrekam abōxwã tãm kam tu arek kam anhikwão dja. Kwārīk wānh gar bōx ne kikrekôt ar aba kēt. Dja gar kikrekam abōxwã tãm kam gē me ar ajo djuw mex ne ar amã mŷjja ngã gar krē, tu kam api-jãm kētkumrēx ne krēn kôt ikōn adju-mar mexkumrēx. Ar aje memã Metīndjwŷnh'ã adjujarēnh pānh, ar aje memã 'ã adjujarēnho aku'ēn atyk djã pānh dja gar tu anhō kwŷ krē.

⁸ Dja gar krī 'ōkam bōx gē me kum ar akīnh ne ar akam ukaprī jabej ar amã mŷjja ngã gar tu krē. ⁹ Krīwākam ar abōxwã, kam me kute ar amã kabēn mex jarēnh tãm kam gēdja gar me kanē pytān memã kum, “Arŷm ne Metīndjwŷnh me

akadjy bēnjadjwyr ne kute me apytār ne kute ar me ajo ba 'yr. Arým ne me ajo rām ne ja”, ane. Dja gar ā memā ane.
¹⁰Nhym bep djā gām ar krī 'ōkam bōx nhym me kum ar akīnh kēt ne aminēje ar ajano gar kam tu me ipōkri memā akabēn jarēnho tē. Ne memā kum,

¹¹“Ē, dja bar me abē me anhō pyka ja amiparkā'a tatak ne. Ar ije me ajaxweo amirīt ga me aje omūnh kadjy. Gora me ar ikabēnja ma. Ē, arým ne Metīndjwýnh me akadjy bēnjadjwyr ne kute me apytār ne kute ar me ajo bamā ga me ate amā kīnh kēt ne ar imā, 'Kati, me ije akabēnwā mar prām kētkumrēx', ane. Me aje ā ar imā anhýrkam ne bar me abē me anhō pykaja amiparkā'a tatak ne.”
¹²Dja gar ā memā akabēn jarēnho ane. Ē, ba ar amā arē. Krī wākam me wā ar aje mebē amiparkā'a me ō pyka tatakja me tām gēdja me tokry rax ne. Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akatikam godja krīwākam me wā meo bikēnh raxo Xōtōmakam me ja jakrenh mex ne.

¹³Watī:re Koradjikam me wā. Watī:re Bexadakam me wā. Dja ga me atokry rax ne. Ba ren me bajtem nhō pykabē Xirumē Xidōkam ren mýjja rūnhja, mýjja pumūnh kēt ja kwý 'y nhym ren me omūn ren arým amrēbē amim katon ren wānh amijaxwemā ire. Ne ren kute kum irero amirīt kadjy kubēkábē exopa jangijn ren amijā mro prā tatak ne. Ne ren kam iwýr amijo akēx. Nhym bep kati, inhō me wýnhkam me ga, Koradjikam me gamē Bexadakam me gamē me akam ne ba te mýjja pumūnh kēt kwý rax ne ipēx ga me omūnh kajgon kam ajaxwemā anhirer kēt ne iwýr amijo akēx kētkumrēx ne.
¹⁴Metīndjwýnh kute memā axwe pānh jarēnh nhō akatikam godja me ajo bikēnh raxo me bajtem nhō pykabē Xirumē Xidōkam me ja jakrenh mex ne.

¹⁵Krīraxbē Kapanakam me gadjwý djām me aje amijo adjāmran aje amijo raxmā? Djām me aje amijo rax ne aje araxo aje kājkwā tēpmā? Kati, dja Metīndjwýnh aparmā me biknor tokry djāmā me amē ga kam me atokrybit ma.

¹⁶Nā, dja gar aben nhikjē'a kabēn ne pyka kunīkōt ajmān memā ijarē. Godja me'ō ar akabēn man badjwý ikabēn ma. Nhym ate me'ō kum ar akurēn ar akabēn mar kēt ne badjwý kum ikurēn ikabēn mar kēt ne. Dja me'ō badjwý kum ikurēn ikabēn mar kēt ne ne Ibām kute ijanor djwýnhjadjwý kum kurēn kabēn mar prām kēt ne, ane.

Nām ā Jeju aro 70 ne kute ar anor kutā arkum kabēn jarēnho anen kam aro aben nhikjē'a kabēn ne ar ano, pyka kunīkōt ar bimānhmā ar ano.

¹⁷Nhym ar mōn memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh mōn me kanēbē me utāro mō:n kam akubyn mō, kīnhkumrēx ne akubyn mō. Mōn bōx ne kam Jejumā kum,

—Bēnjadjwýr, nā bām ar akabēnkōt me karō punu jano nhym me karō punu anhidji jarēnh kajgokambit apymaje prōt ne, ane.

¹⁸Nhym kam arkum,

—Ā, me karō punu ne gar ano. Nhym bep arým ne me karō nhō bēnjadjwýrbē Xatanaj kājkwā kurūm tēn tým ba arým omū. Nām amīkrā kēt mex ne tým kute na jadjēnh tamīkrā kēt mex ne rōrōk ja pyrāk. Gar aje Xatanaj nhō āpēnh kujaēko amōro aje arým pa nhikjē 'yr rax mexja pumū.
¹⁹Be, arým ne ba ar amā ipyma jadjā gar te kangāmē makmē mry kakrit djākrēja kunī 'ā aku'ē nhym mýjja ipymaje ajmā ar ajo kētkumrēx ne. Nhym te me bakurē djwýnh pyma gar ipymao tu kujate nhym ajmā ar ajo kētkumrēx ne.
²⁰Be, ja ne kajgo. Me karō punu ar akabēn pymaje prōt ja ne kajgo. Tām ne ngrire. Nhym bep kājkwakam Metīndjwýnh kute ar anhidji'ā pi'ōk no'ōk ja ne mrāmri rax. Tām ne

kubê kumkatikumrêx. Kam dja gar tu akînhkumrêx.

²¹ Nâm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã anen kam arÿm kînhkumrêx ne. Metîndjwÿnh Karô ne kum kînh jadjâ nhym kam kînh rax kato. Ne kam Bãmmã amikînh jarên kum,

—Djünwã, ota ga anhô kâjkwan anhô pyka djwÿnh. Amã ne ba amikînh jarê. Nã gãm me amikukãm umarmê me kute mÿjja mar rûnhjabê mÿjja ja pudju ne kam me kute amijo prîre prãbê amijo rûnh kêtjamã mÿjjao amirît ne. Mrãmri Djünwã, nã gãm ã aje anhÿrkam mrãmri mexkumrêx. Adjukaprikam ne ga amim me'ã karô ne arÿm ã meo ane. Ba kam badjwÿ ikînhkumrêx ne wãm amã amikînh jarê. Nâm ã Bãmmã amijarênho ane.

²² Ne kam ajte kôt ba djwÿnhmã kum,

—Ibãm ne imã kukràdjâ kunî jarê ba kam ar o iba. Nhÿnh ne jakam me'ô prîne idjâtari? Kati, Ibãmbit ne prîne kute imar ne kute arÿm prîne idjâtari. Nhym Ibãmdjwÿ. Nhÿnh ne me'ô kute ikudjwa noo Ibãm pumûnh ne kute kukràdjâkôt mar? Kati, bajbit. Bajbit ne ba prîne inoo Ibãm pumûn kam idjukabikôt me kwÿmã kukràdjâ'ã idjujarênh tẽ. O me kwÿmã o amirît nhym me arÿm prîne ikôt kuma, ane.

²³ Ne kam kôt ba djwÿnh'ÿrbit akêx ne me kãxã ar amakri arkum arên arkum,

—Ar ga ne gar akînhkumrêx. Ar ga ne gar anoo mÿjja pumû. ²⁴ Ba gop ar amã arê. Me kute Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh tûmmê me bënjadjwÿr tûmdjwÿ krãptî te kute omûnh prãme, ar anoo aje mÿjja pumûnhja te kute omûnh prãme, ne ar ajamako aje mÿjja marja te kute marmã. Nhym bep kati, ar gajbit ne gar anoo mÿjja pumûnh kêt kwÿ pumûn mÿjja ma. Ar ga ne gar akînhkumrêx ne, ane.

Me'ô kum kurê djwÿnh kaprîn o djuw mex.

²⁵ Nhym kam akati 'ôkam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh'ô Jeju kabên maro nhÿ. Kabên maro nhÿn kâjmã dja. Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhja kâjmã dja. Kute Jeju no mex jabej kabimã kâjmã dja. Kute Môjdjê kukràdjâ jabej Jeju kukjêrmã, Jeju kute kukràdjâ kupa'ã arênh kadjy nàrà m ne amikadjy kâjmã 'ÿr djan kum kabên ne kum,

—Bënjadjwÿr, mã gêdja ba amijo nhym kam Metîndjwÿnh pãnh imã itîn rã'ã rã'ão itînmã imã arê? ane.

Nhym kam kum,

²⁶ —Mã ne Môjdjê kukràdjâ'ã pi'ôk no'ôk kute? Mÿj ne ga kam omûn arÿm ama? ane.

²⁷ Nhym kam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh Jejumã kum,

—Nãm,

“Me anhô Bënjadjwÿr djwÿnh, me Atîndjwÿnh dja ga amã kînh, amã abêo katât me kunî, mÿjja kunî jakre.

Djãm ajajkwaobit amã Metîndjwÿnh jabêmã? Kati, ajamak, akadjwÿnhbê, akukràdjâ kunîo dja ga me amã abê.

Ne ajte amã amibu'ã me ja jabê. Kute ga amã amijabêja pyrãk dja ga ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Nâm ã Môjdjê kukràdjâ'ã me bamã pi'ôk no'ôko ane.

²⁸ Nhym Jeju kum,

—Nã, kôt ne ga arê. Dja ga ã ar o anhÿro aban kam arÿm tu atînkumrêx ne, ane.

²⁹ Nhym kam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh ôkre kadjwÿnhbê amim,

—E kum kati, imã Metîndjwÿnh jabê rax kêtê, ne imã ibu'ã me ja jabê rax kêtê, ane. Ne kam pijãm ne amijã maje,

—Nhym ne ibu'ã dja ba imã abê? ane.

³⁰ Nãm Jeju kukij nhym kam kum,

—Ē, me'ō ne Djeruxarē kurūm krīraxbē Djeriko'yr ruw. Ne kam tē. Tē nhyam kam arŷm me àkīnhī wŷnhrām kum nōn tēmram o arīn kubē kubēkāmē kubē mŷjja kunīo prōt ne kam titik ne mā prōt ne. Nhyam kam wānh wakrekam tyko nō. ³¹Tyko nō nhyam kam me kady Metīndjwŷnh mar djwŷnh'ō pry'ā tē. Tēn omūn kam irōbē apan mā tē. ³²Nhyam mekbē Rewi'ō, adjwŷnhdjwŷ Metīndjwŷnhmā àpēnh'ō kōt tēn adjwŷnhdjwŷ tām ne. Nām 'yr tēn irān omūn tēn irōbē apan mā tē.

³³Nhyam bep me'ō, Xamarijkam me ja 'ō ne arkōt tē. Xamarijkam me ja kute me bajo kurē djwŷnh ja 'ō ne arkōt tē. Arkōt tē:n 'yr bōx ne omūn kam kum kaprī ne. Omūn kam rerek ne kum kaprī. ³⁴Ne kam me kute o tŷm ne kute titik kurēje kute apŷnh kà rēnhja kum oy. Kadjwati kangōo kum oyn kam ajte mŷjja kute rōny kangō pyrāko kum oy. Ne kam kubēkào kupu. Prīne kupun kam ta ō mryja'ā kudjin o tē. O tēn atemā me'ō nhūrkwā'yr o bōx ne kam prīne o djuw mexo dja.

³⁵Nhyam akati nhyam kam pi'ōk kaprī raxja amē kaba. Ō kikre djwŷnhjamā kaban kum kungān kum, “Ē, dja ga prīne imā tāmjaio djuw mexo dja, prīne ikutēp imā o djuw mexo dja. Dja ga 'ā aje pi'ōk kaprī krēn jabej ba kam bōx ne arŷm ajte amā o pānh, ajte akubyn ibōxkam”, ane.

Be, tām ne ja. Nām ā Xamarijkam me ja'ō kum kurē djwŷnh kaprīn o djuw mexo ane. ³⁶Gop imā arē. Nhŷnh ar 'ōja ne kute o kamy? Djām tēm ne kute omūnh ne irōbē àpanhja? Nār kon, djām kōt tēmja? Nār kon djām Xamarijkam me ja'ō?

³⁷Nhyam kam kum,

—Nà, me'ō kum kaprīja. Me'ō kum kaprīja ne o kamy, ane.

Nhyam kam kum,

—Nà, kōtō. Nà, ga kam gadjwŷ tēn ā kudjwa akurē djwŷnhho anhyro aba,

ane. Nām ā Jeju Xamarijkam me ja'ō ukaprikōt kute kurē djwŷnhho kamyja'ā ujarēnhho ane.

Matamē Marij'ā ujarēnh.

³⁸Nhyam kam Jeju ar mā mōn kam atemā krī 'okam bōx. Kam ne me'ō nire nhidjibē Mata. Mata ne ukaprikumrēx ne kam Jejumā kum,

—Amrē inhūrkwāmā tēn kam anhō kwŷ krēn kam nōn akōkam kōt, ane.

Nhyam kam kum,

—Ā, aj mā, ba kam wām akōt tē, anen kam ūrkwāmā tē. Ūrkwāmā tēn kam 'yr wadjān nhŷ. ³⁹Nhyam Mata kanikwŷnhbē Marijja nhŷ. Arek Bēnjadjwŷr'yr tēn parbē nhŷn kam kāmā kōt ōkren kabēn maro nhŷ. ⁴⁰Nhyam Mata àpēnh ra:x ne. Jeju ō kwŷ krēn mex kady ne àpēnh raxo djan kam Marijmā kabēn ne. Marij kute kōt kum mŷjja 'ō kupēnhmā. Ne kam Jeju'yr tēn kum,

—Bēnjadjwŷr, djām aje imar kēt? Ikanikwŷnh ne ikōt àpēnhmān ate ari akuri ba. Ba kam bajbit ar mŷjja kupēnhho iba. On amrē ano gē tēn gop ikōt apē, ane.

⁴¹Nhyam kam Bēnjadjwŷr kum,

—Āpnhīre, àpnhīre Mata. Nā gām ari mŷjja man kam akabēn wā jarē. Nā gām mŷjja krāptī kupē ne kōt mar ar o aban kam adjumar punu. ⁴²Nhyam bep mrāmri mŷjja pydji ne mexkumrēx. Tām ne arŷm Marij o nhŷ. Nām ikabēn maro nhŷ. Ja ne mexkumrēx. Kwārik wānh arek ikabēn maro nhŷ. Wām ije awŷr anor prām kētē. Gēdja arek ikabēn maro nhŷn prīne ikabēn man kam o biknor kētkumrēx, ane. Nām ā Jeju ane. Tām ne ja.

Ar kute Metīndjwŷnhmā kabēn'ā arkum karō.

Mat 6.9

11 Nhyam kam Jeju akati 'okam Metīndjwŷnhmā amijarēnhho dja.

Kum amijarēnho djan kum amijarēnh pa nhyam kam kôt ba djwÿnh'ô kum,

—Bēnjadjwÿr, gop ar imā arē. Ar ije Abāmmā amijarēnh kadjy gop ar imā arē. Mā dja bar kum ikabēn ja o? Djuāo-bit ne kôt ba djwÿnhmā kabēn'ā karō. Gadjwÿ dja ga ar imā 'ā karō bar akudjwa Abāmmā amijarēnho iba, ane.

²Nhyam kam arkum,

—Ē, dja ga goja ar aje Metīndjwÿnhmā amijarēnh kadjy kum,

“Djūnwā, gē me amē:xo amex man amim ajarēn abenmā ajarē.

On me kadjy abēnjadjwÿr ne ar meo aba.

³Myt kunikôt ar ijajkwa mānhkutā mā ar imā inhō kwÿ krēn djā ngā.

⁴Dja bar akam ijaxweo ga tu ar ijaxweo akno. Ar badjwÿ dja me'ô ar ikam amikrā bar akôt tu o akno. Kam dja ga ar ijaxweo akno.

Godja me kute ar imā axwe'ā àpnēnh katā ga ga ar ijo tÿx bar mebē idjām tÿx ne ijaxwe kêt. Tām ne ja.”

Dja gar ā kum anhÿr ar aba, ane.

⁵⁻⁶Ne kam ajte ar kute Metīndjwÿnhmā amijarēnh 'āno ām kadjy arkum kabēn jarēn arkum,

—Ga ren ar ajō anhōbikwa'ô ajbir bōx, akamāt kō ipōkri bōx ga ren aje kadjy mÿjja'ô byrmā tēn ren anhōbikwa 'ōmā kum, “Nār, imā angā, anhō djwÿ 'āmro amānhkrut ne ikjêkêt imā 'ô ngā gē inhōbikwa kukrē. Nām iwÿr y:n kam ajbir bōx. Ba kam kadjy mÿjja jabej tē. Kadjy inhō mÿjja kêtumrēx ba kam kadjy ije akutā djwÿ kwÿ byrmā tē. Gop on imā angā.”

⁷Nhyam ren anhōbikwaja arek ôto nōr prāme ren amā,

—Kati, inhōtdjwaa. Ije amā ôr prām kêt. Arÿm ne ba kikre'ā ijē ne arek ikrao inhikwā. Kāj mā idjām prām kêtē. Amū dja ga tē gē me'ô amā 'ô ngā, ane.

⁸Bir be, ba ar amā arē. Ga kam ren arek 'ā adjā'wÿro dja, mā 'ā 'uw nhyam kam ren arÿm kāj mā djan ren, “Ba on

kum kungā gē wām o tē ba gop ikujrēnh kêt ne gêt arek inhōto nō”, ane.

Djām ar aje abeno anhōbikwakam ne amā kungā? E kum kati, ē, aje mā 'ā 'wÿrkam ne amā kungā. Apijām kêt ne aje 'ā 'wÿr 'āno adjām kam ne amā kungā, ar atu mānhkutā amā kungā.

⁹Bir be, kam ne ba ar amā, “Dja gar tu mÿjja 'ā 'uw, mā mÿjja'ā 'wÿro tē nhyam Metīndjwÿnh arÿm ar amā kungā. Gar aje mā mÿjja jabej ne kam arÿm kum akatorja pumū. Ne kam ajte mā kikre kabem ô kikre djwÿnhmā akabēno aku'ē nhyam arÿm kute ar amā kikre 'ā 'yrja pumū.” Dja gar ā Metīndjwÿnh 'wÿro ane. ¹⁰Be, me kute mÿjja'ā 'wÿr 'āno āmja dja arÿm Metīndjwÿnh memā kungā. Gar me kute mÿjja jabej ne kum apōxja pumū. Ne kam ajte me kute kikre jajkwa krekremā kabēno ku'ē nhyam arÿm me kute memā kikre'ā rēnhja pumū. Dja gar gadjwÿ ā mÿjja'ā Metīndjwÿnh 'wÿro ane nhyam arÿm ar amā kungā.

¹¹Nhÿnh ne ar akra'ô tēn tep'ā ar ajuw gar kum kangā ngā? ¹²Ne ôkrēnē'ānh ngrē'ā ajuw gar kum makre ngā? Arkati. ¹³Be, gar ajaxwekam aje akramā mÿjja mex nhōrja pumū. Nhyam bep kājkwakam ar Abām mextire ta gēdja ar amā amū mÿjja mex nhōro ar ajakren ar amā Amikarō ngā. Gēdja gar Metīndjwÿnh Karō'ā 'uw nhyam tu ar amā kungā, ta mextire ne ar baja gēdja ar amā Amikarō ngā, ar amā Amikarō jano, ane. Nām ā Jeju me kute mÿjja'ā Bām 'wÿr nhyam ôdjānhkôt kute memā Amikarō nhōrmā ā memā 'ā ujarēnho ane.

Me kute Jeju Xatanaj nhō àpēnh.

Mat 12.22; Mak 3.20

¹⁴Nhyam kam me karō punu ar me'ôo ba nhyam kabēn kêtumrēx ne. Me karō ajmā ajkwa o nhyam kabēn kêtumrēx ne. Nhyam kam Jeju bōm kumē. Bōm kumē nhyam arÿm mā tē nhyam arÿm kabēn ne.

Nhym me kam ari aben pumūn Jejukam no tyn kumex. ¹⁵Nhym bep me kw̄y ne me abenmā kum,

—Kê, djām Metīndjw̄ynh kabēnkôt? Kati, Bedjēbu. Me karō punu nhō bēnjadjw̄rbē Bedjēbu kabēnkôt uma proo ne ar bōm me karō rēnho ba, ane. Xatanaj nhidji 'ōbē ne Bedjēbu.

¹⁶Nhym ate me kw̄y kum,

—Goja on mỳjja'ō nhipēx ba me omū, Metīndjw̄ynh pyma proo mỳjja pumūnh kêt goja 'ō nhipēx ba me omū, ane. Jeju kute Metīndjw̄ynh pyma proo kute mỳjja pumūnh kêt'ō nhipēx mar jabej ne me kute kabimā kum ane. ¹⁷Nhym Jeju ta prīne me ōkre kadjw̄ynhbē me kabēn ma, me kute Bedjēbu pyma proo ne ar bōm me karō rēnho ba anh̄yrja me kadjw̄ynhbē prīne kuman kam memā kum,

—Godja me ō pyka tām kam abeno kurē djw̄ynh mā ne ren me kam nē? Nām ren ā me anen kam ren ar̄ym amijo ajkē. Nhym ren me ta ūrkwā tām kam abeno kurē djw̄ynh mā ne ren me kam nē? Nām ren ā me anen kam ren ar̄ym abeno apēx.

¹⁸Bir be, Xatanajdjw̄y ta ō àpēnhmē ne ren abeno ajkij ne ren abeno kurē djw̄ynh, mā ne ren me kam nē? Mā ne ren Xatanaj nē? Nām ren anen kam ren ar̄ym abeno apēx. Nā gām me we ijā, “Bep Bedjēbu pyma proo ne ar bōm me karō punu rēnho ba”, ane. Ije gēdjām Xatanaj ta ajte jām ō àpēnho akēx ne ar bōm rēnho ba. ¹⁹Ba ren Bedjēbu kabēnkôt ren bōm ar me karō punu rēnho iba nhym ren mỳj me'ō kabēnkôt ne me anhō àpēnh bōm ar me karō rēnho ba? Ar jadjw̄y ne ar bōm me karō rēnho ar o ba. Djām ar adjw̄ynhdjw̄y ne ar we Xatanaj kabēnkôt ar bōm me karō rēnho ba. Ga ren me arkum ja jarē nhym ren ar me amā, “Ije tô djām Xatanaj ta kute ō àpēnho bikēnho ba got.”

²⁰Nhym bep kati, Metīndjw̄ynh pyma proobit ne ba ar bōm me karō punu rēnho iba. Ga kôt ar̄ym Metīndjw̄ynh me

aw̄yr bōxja pumū. Metīndjw̄ynh kute me apytār ne me akadjy bēnjadjw̄yr ne kute me ajo bamā me aw̄yr bōxja pumū. ²¹Ba ajte atemā me'ō'ā amijakre ga me ama.

Me'ō ne ō kikrekam kruwmē rop'io nh̄y ne o ō nēkrēx pytān o nh̄y. Umao amim ō nēkrēx pytān o nh̄y. Nhym me'ō ajmā kute ō nēkrēx o kētkumrēx. ²²Nhym bep atemā me'ō kute umao akrenh mex ne tu bōx ne kruw tā o t̄ym ne kubē kunio pōx ne kam kubē nēkrēxo prōt ne, kubē mỳjja kunio prōt ne. Kute umao ō nēkrēx pytār ne o yrja tu kubē o prōt ne memā kungrà. Ba ne ba ipy-mao Xatanaj jakrenh mex ne kam amijo aptān kubē ō krito iprōt ne.

²³Me'ō kum ikīnh kêt ne ar̄ym mrāmri ijo kurē djw̄ynh ne. Ne ikôt àpēnh prām kêt ne ar̄ym Xatanajkôt apē. Dja me'ō kum ikīnh kêt ne kam ajte kum Xatanaj kīnh kêt ne kam amijā, “Ba dja ba ate ikrān ar mrā, amidjw̄ynhbit man ar o mrā”, anen ar̄ym Xatanajkôt apē, ane. Nām ā Jeju memā ane.

²⁴Ne kam ajte me karō punu'ā ajarēn memā kum,

—Me karō punu pydjīn kute ar me'ōo baja ne ar̄ym kurūm katon tē. Ne kam te ar mrā, ngō kētkam ar mrā, te ajte kute me'ōmā àr ne tyk djā kētmā ar mrān kam akubyn kute ar me'ōo ba tūmja'yr tē. Ne kam amim, “Ba gop inh̄urkwā kurūm ikatorja ajte 'yr tē”, ane. Kute ar me'ōo ba tūm'ā ne ūrkwā jarē. ²⁵Ne kam amim ba djā tūmja'yr tēn bōx ne omū nhym ar̄ym mexkumrēx. Me karō 'ō kute o ba kêt nhym prīne kadjw̄ynhbē mex ne ar̄ym kam mỳjja katāt. ²⁶Nhym kam kadjy mā me karō punu'yr tē. Ne kam mekam me kw̄y japrōn 'yr meo mōn meo bōx. Nām me karōo 7 ne o bōx ne me'ō jamā meo wangij nhym kam me kam ar ba. Kute me karō punuo 7 ne o bōx tām ne axweo kute ōbē pydji kute ar o ba tūmja jakrenh mex ne kam ar̄ym o punu rax ne. Kāj bē punuri ne kāj bē punu nhym bep kute o 7

ne o bôxja ne arÿm o punu rax ne. Nãm ã Jeju me karõ punu'ã ujarênho ane.

²⁷Nãm memã kabêno ãm rã'ã nhym me ipôkri me'õ nire kãj bê kum kabên ne kum,

—Ô kum anãbit ne kïnhkumrêx. Abê bënjadjwÿr raxkam ne ga anã tikkremã wadjãn ruw ne anã kã kaõ nhym anã kïnhkumrêx ne, ane.

²⁸Nhym kum,

—Bep me kute Metïndjwÿnh kabên mar ne 'ãno ãm ne kute kôt amijo baja, me tãm gêdja me mrãmri kïnhkumrêx ne, ane.

**Me kute Jeju kute mÿjja
pumÿnh kêt'õ nhipêx jabej.**

Mat 12.38

²⁹⁻³⁰Nhym kam me Jeju'ÿr ban bôxo dja. 'ÿr ban bôxo djan 'ã aben pydjio mõn o mõn o mõn ï 'ã utï: ane. Me kute õbê kum,

—Goja on mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx ba me omÿ, anhÿr jamã ne Jeju,

—Me akamingrãny ne ga me ajaxwekumrêx. Nã gãm me abentã ijuw ne imã, “Mÿjja pumÿnh kêt'õ nhipêx. Ba me goja omÿn kam tu amim amarkumrêx”, ane. Bep kati, djã bãm me amã ipêx kêtumrêx ne. Ê, mÿjja pydji dja ga me omÿ. Gêdja ba ty. Nhym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ba akubyn itïn ne ikato ne kam me amã Metïndjwÿnh raxo amirït ne. Ga me me bakukãmãrebê Djônaj tep tikkrekam nôrja pumÿ. Tep tikkrekam nôr nhym 'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt nhym ajte tep tikkre kurÿm kator ne kam pykabê Niniwekam me ja'ÿr tēm ne kute memã Metïndjwÿnh raxo amirïtja pumÿ.

Badjwÿ ije amijo inhï ne me awÿr ibôx gêdja ba ty ne akubyn itïn ne ikato ga kam me akamingrãny amim Metïndjwÿnh raxkôt ama.

³¹Godja Metïndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati kato nhym

kàjkwa nhirê kurÿm bënjadjwÿr ni ajte katon kam me akamingrãny, me amymã axwe jarê. Mÿkam? Bir, amrêbê ne me bakukãmãrebê Xaromão no mexkumrêx ne kute prïne mÿjja mar. Bënjadjwÿr rax. Nhym arÿm bënjadjwÿr nija arÿm 'ã ujarênh ma. Arÿm Xaromão'ã ujarênh man kam kute omÿnh prãm ne. Ne kam nïnh kãjkwa nhirê kurÿm 'ÿr tēn bõx. 'ÿr bõx ne kam prïne kabên ma. Ê, ba ne ba Xaromão kurãm irax. Nã bãm iraxo bõx, jakam, me akam bõx ga me imar kêt ne, ikanga mex ne. Kam dja bënjadjwÿr nija me amã axwe jarê.

³²Nhym Niniwekam me jadjwÿ me amã axwe jarê. Godja Metïndjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati kato nhym Niniwekam me ja ajte apõx ne kam me akamingrãnymã axwe jarê. Mÿkam? Bir, Djônaj ne kãj bê memã Metïndjwÿnh'ã ajarê nhym Niniwekam me ja kuman amim katon wãnh axwemã iren Metïndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne. Ê, ba ne ba iraxo Djônaj jakrenh mex ne. Ga me tu ate akrãn ikanga mex ne. Kam ne ba me amã, “Me ja dja me akubyn apõx ne arÿm me amã axwe jarê”, ane. Nãm ã Jeju memã ane.

**Me kute Metïndjwÿnh kabên
kôt amijo ba'ã ne a'u jakre.**

Mat 5.15, 6.22

³³Ne kam ajte memã irã jarê ne memã, —Djãm me kute ngõnhpõkmã angjênh ne kute mÿjja 'õkôt o bipdjur got? Ne kute kào 'ã pro got? Kati, ngõnhpõk ne me kum angij ne tu kênhkam umjuw nhym memã kikre kre kurwÿo ku'ê. Nhym me mrãn wangij nhym memã irākumrêx.

³⁴Nhym me nodjwÿ. Me noo ne me kute mÿjja pumÿnh. Dja ga me ajõ ano mex, ajmã ano kute kêt jabej arÿm mrãmri arït tÿxkumrêx ne aje mÿjja pumÿnh. Aje mrãmri ne me a'uri mrãnh mex pyrāk. Nhym bep dja ga ano rã, ano

punukumrêx jabej arÿm arÿt kêt ne aje mÿjja pumÿnh kêt. Aje mrâmri ne me akamât kô tykkam mrânho punu, mrânho bikâr mrânho ja pyrâk.

³⁵ Gora me amijâno djan Metÿndjwÿnh kute me amâ amikukràdjâ jarênhkôt amijo aba. Gêdja ga me kôt amijo aba kêt jabej, kute me amâ amikukràdjâ jarênhja kôt amijo aba kêt jabej arÿm aje me'ô akamâtkam ba pyrâk, me aje me'ô akamât kô tyk tÿxkam mrânho bikâr mrânho ja pyrâk. ³⁶ Nhyr bep dja ga me mrâmri Metÿndjwÿnh kabên kunÿkôt amijo abakumrêx ne kam me aje me'ô mrâmri ngônhpôkti nhirâkam-bit mrânho ne kam akamât kô tykkam mrânho kêtumrêx ja pyrâk.

Jeju mekbê pardjêumâ bën tÿx.

Mat 23.1; Mak 12.38

³⁷ Nâm memâ arênh pa nhyr kam mekbê pardjêu'ô kum,

—Amrê ikôt tèn ikutâ anhô kwÿ krê, ane.

Nhyr Jeju kum “Ă” anen kam kôt tèn ÿrkwâmâ wadjân nhÿ. ³⁸ Kute aminhikra ku'ônho kêt ne nhÿ nhyr omÿn kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Ije tô mÿj nâ? Ije kum bep kute me bakukràdjâkôt aminhikra ku'ônho kêt. Ô kwÿ krên kadjy kute aminhikra ku'ônho kêt, ane.

³⁹ Nhyr kam Bênjadjwÿr kum,

—Kê, me abê pardjêu ne ga me ijâ akabên ne anhôkre kadjwÿnhbê amim, “Kute me bakukràdjâkôt aminhikra ku'ônho kêt”, ane. Bep me ga ne ga me ajêx ne we amijo akabên mex. Nâ gâm me aje mrâmri ne me kute ngônho krâmê ngônho puror nhÿbÿmbÿt pônho ne kute kre pônho kêt nhyr krekam mÿjja kakrâtyk pyrâk. Be, nâ gâm me ã we katât amijo abao ane. Nhyr kam me me akrâkâbit pumÿ nhyr kam kute me amex pyrâk. Nhyr bep kati, me akad-jwÿnhbê ne ga me apunu râ'â. Me akad-

jwÿnhbê ne me amâ me ô nêkrêx prâm ne 'ã angryk ne ajaxwe'ãbit aje amim karô râ'â. Kam ne ga me akadjwÿnhbê apunu râ'âja. ⁴⁰ Me ano kêtumrêx. Djâ nâm me anhipêx djwÿnh me akrâkâbit 'y? E kum kati, nâm me akadjwÿnhd-jwÿ 'y. Kam ne kute prÿne me akadjwÿnhbê me apumÿnh ne kum me akadjwÿnhbê me amex prâmumrêxja. ⁴¹ Nâ gâm me we amijo akabên mex ne, ne amijo katât amrânho, bep kati, me akadjwÿnhbê apunu. Dja ga me me 'uwtÿmâdjwÿ anhôdjânho ne me 'uwtÿkam adjukaprÿn memâ mÿjja ngân kam arÿm akadjwÿnhbêdjwÿ amexumrêx ne, akrâkâmê akadjwÿnh kunÿ mexumrêx ne, me 'uwtÿkam me adjukaprÿkam.

⁴² Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje Metÿndjwÿnhmâ mÿjja kakritbit nhôr ne kam aje mÿjjabê kumkatija aje kum ôr kêtumrêx. Nâ gâm me mÿjja kakrit, ômrô djânho djâ, pi'ômê djwÿ kakrit kunÿ ne ga me Metÿndjwÿnhmâ ikjê rên kum kryre ne angâ. Ne kam ga abêngôkreja amâ abê kêt ne katât meo aba kêtumrêx ne. Me aje kum kryre ne ôrja ne mrâmri tu mexumrêx. Mÿkam ne ga me mÿjja raxjadjwÿ kum ôr kêt ne? Mÿkam ne ga me amâ Metÿndjwÿnh jabên katât meo abaja kêt ne. Ja ne ga me aje marmân ate mÿjja kakritbit ma.

⁴³ Me abê pardjêu dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje amijo rÿnhbit mar prâmkam. Me kute aben pydji djâkam me amâ me bÿnjadjwÿr rÿnh krÿ djâbit kÿnhkam. Nhyr me me ipôkri me kute me amâ kabên ne me amâ rÿnh jarênhho kumex jabÿt ne ga me amâ kÿnh.

⁴⁴ Me ga dja ga me ï me biknor tokry djâkam mô. Watÿ:re. Mÿkam? Me aje pyka krâ pyrâkkam. Nâ gâm me aje pyka krâ arÿm biknor ne pyka mÿ bimrâk ne kute pykakumrêx pyrâk. Nhyr me kute mar kêt ne tu iby mrânho ja pyrâk. Ne

kam kadjwýnhbê ne punu, kadjwýnhbê ne mýjja kro. Nã gãm me ã akadjwýnhbê apunu ane nhy m me kute me amar kêt. Nãm mýjja 'êx ne krākàbit mex ne kam kadjwýnhbê ã punu ane. Nãm ã Jeju mekbê pardjêu jaxweo amirîto ane.

⁴⁵ Nhy m kam me kute Môjdjê kukràdjã mar djwýnh'ô Jejumã kum,

—Ë, bënjadjwýr, nã gãm me badjwý me ijapry. Nã gãm akabên jao me badjwý ã me ijo ane, ane.

⁴⁶ Nhy m kam Jeju kum,

—Ije nã, me aje Môjdjê kukràdjã mar djwýnhdjwý dja ga me ï me biknor tokry djakam mô. Watí:re. Nã gãm me akabên kajgoobit ar memã Metíndjwýnh kabên jarênho aba. Djãm Metíndjwýnh kabên? Kati, me ga akabêno ne ga me ar me anoro aba. Ga kam me ga kôt ar aba kêt ne. Nhy m me te amijo anen kam, “Ije mã dja ba me nê”? ane. Me aje ã meo anhýrkam ne kute mrãmri ne me kute me kadjybit jênh rúnho atom ne kam kute kãjmã memã arí kêtumrêx ne kute memã tur kêtumrêx ne kute me ibüm nêje kum katy kêtumrêx ja pyrãk.

⁴⁷⁻⁴⁸ Me ga dja ga me ï me biknor tokry djakam mô. Watí:re. Mýkam? Me amã Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh par prãm kam. Me akukãmãre ne Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh kwý pa:, ga me kam anhingêt nhimry krã prîne kum o djuw mex ne. Me anhingêt bê Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh par djwýnhmê me aje aben pyrãk. Me akukãmãre kute me parja ne ga me omün kam kôt amijo môn kam we imry krã prîne kum o djuw mex ne.

⁴⁹ Kwãrik rã'ã. Metíndjwýnh ta ne no mexkôt, ta kute amim 'ã karökôt arým me amã, “Ë, dja ba me amã ikabên jarênh djwýnh janon inhô ãpênh jano ga me kwý pan kwýo ajkê”, ane. Djã nãm kupa'ã arê? Kati, kôn h ne kum kudji.

Ga me aje me paro amôrja pumü. Kam ne Metíndjwýnh arým pãnh jarê. ⁵⁰ Me akukãmãremê ne ga me me kraxrüm Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh paro tê. Paro tén paro tén arek me kamrô kapin o tê. Nhy m Metíndjwýnh arým meo ngyk ne kam gormã me aja-batãnhmã pãnh jarê. ⁵¹ Nã gãm me akukãmãre Abeu bino kurêtuw ne kam ijukri me ja paro tèm tãmtã: jakam arek o tê ne kam Djakarij'ýr bõx ne kam Metíndjwýnh nhô kikretimê ô ngônho ki kaêxkam kubî.

Nã, ã, ba me amã arê. Metíndjwýnh ne arým meo ngyk ne. Ne kam me akam-ingrãnymã arým pãnh jarê. Me ga dja Metíndjwýnh me akukãmãre kute me imex tùmja pãnh me ajo ajkê.

⁵² Me aje Môjdjê kukràdjã mar djwýnh dja ga me ï me biknor tokry djakam mô. Watí:re. Ga me aje memã Metíndjwýnh kabêno amirîto atêmmãn ate ajte mekbê udju. Nhy m me te kute amim Metíndjwýnh marmã. Nã gãm me aje mrãmri ne me kute mekbê kikre'ã ijên nhĩãm kam o kajkep djã rên h nhy m me te kute kikre'ã rên h ne ngjên h prãme kapôtã ku'êja pyrãk. Ga me kam ga Metíndjwýnh mar kêt ne ajte me jadjwýbê aptã, ane. Nãm ã Jeju memã bën týxo anen kam katon mã tê.

⁵³⁻⁵⁴ Nhy m kam mekbê pardjêumê me kute Môjdjê kukràdjã mar djwýnhmê Jeju jabej rít mô. Jeju kute Môjdjê kukràdjã'ô kupa'ã arên h jabej ne me umaro dja. Ne kam mã kukijn mã kukijn mã kabên'ã kum apnên ajte kum,

—Goja rã'ã ajte arê, ba me kuma, ane.

Jeju kute kupa'ã arên h nhy m me kute o tým ne bĩnmã ne me ã ane. Nãm me te kute Jeju'ã kabên punu nhôrmã. Kute kabên punu 'ô jarên h nhy m me kute 'ã kabên punu nhôrmã te abej umaro dja.

**Kute memã kum, “Amã
me uma kêt” jarênh.**

Mat 10.26

12 Nhyim me Jeju'ã bikprônho dja. 'Ã bikprônho djan o djan o djan i 'ã uti: ane. Kute pi'ô pyrãk. Ne i ãm ta aben par'ã ku'ên i ta ikjêo aben rê, me krãptikam. Nhyim kam Jeju amikôt ba djwÿnh kumrêmxã kum,

—Gora ar aminêje me wã pumũ, aminêje mekbê pardjêu jaxwe 'ãno dja. Nãm me 'êx ne kute mex pyrãk. Nhyim bep kati, me kadjwÿnhbê ne me punukumrêx. Me ôkre kadjwÿnhbê ne me axwebit kute mar ne 'ã amim karõ. Me axwe kute djwÿ nhigot djã pyrãk. Gêdja amũ me'ô'ÿr bôx ne amũ me'ô'ÿr bôx ne amũ me'ô'ÿr bôx ne i mekmê amrã ne i me kunĩ tuknĩ. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminêje me wã pumũ”, ane.

²Djã nãm me kadjwÿnhbê axweja bipdjur rã'amã? Kati, dja i amirĩt ne. Nhÿnh ne mÿjja bipdjur'ô me kute omũnh kêt mã? Ne me kute mÿjja pudjur'ô mar kêt mã? Adjÿm, dja i kunĩ amirĩt ne. Dja mÿjja pudjur, mÿjja o bipdjurja i kunĩ amirĩt ne. ³Dja gar te akamãt kô tykkam abên prikam abenmã mÿjja jarê nhyim me i tu irãri arênhokumex. Dja gar te amijã ijê, kikre kadjwÿnhbê amijã ijên ajte aben jamakri ajajkwa momokkam abenmã mÿjja jarê nhyim me tu kãj bê abenmã arê. Dja amirĩt ne. Dja me kuman kam kãj bê abenmã arê, kikrekôt arênhokum ipôk ne, ne ngãbê abenmã arê.

⁴Ê, ar apa, inhôbikwa ar, ba ar amã arê. Kwãrik wãnh ga ar amã me kute ar aparja puma kêt. Me ja gêdja me ar akrãkãbit par kajgon kam ijukri kute ar akadjwÿnhbê ajmã ar ajo kêt. ⁵Kati, ba ar amã arê. Me'ô pydji dja ga ar amã uma. Kute me bĩn ne kute ijukri me biknor tokry djãkam me rênh, jabit dja ga

ar amã uma. Be, ba ar amã arê, Metĩndjwÿnhbit dja ga ar amã uma.

⁶Ê, mã ne kwênhne pãnh kute? Kwênhne ne pãnh ngri:re. Kwênhne ne amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt kam pãnh birãm ngônho pi'ôk kapri amãnhkrut. Nã, tãm. Nhÿnh ne Metĩndjwÿnh kwênhne jao akno? Djã nãm o akno? Kati, nãm te mÿjja kakrit, te kubê kwênhne nhyim prine o djuw mex ne. ⁷Be, ar ja man atĩn prãm kêt. Ar ga ne gar kwênhne kurãm abê kumkati. Ar ga ne gar abêngôkre ne anhĩ pÿnhkôt kwênhne krãpti kurãm arax. Be, kute kwênhneo djuw mexja pumũ. Nhyim bep ar ga. Ar ga dja prine ar ajo djuw mex ne. Ga prine kute me bamar ne kute me bajãno ãmja pumũ. Mÿjja'ô kubê biknor kêt. Nhÿnh ne mÿjja'ô kubê akuno? Ga kute me bakĩ'ã akreja pumũ. Kam ne ba ar amã, “Kwãrik wãnh ga ar adjumar punu kêt ne amã mÿjja puma kêt”, ane.

⁸Ba ar amã mÿjja 'ôdjwÿ jarê. Me kute amijo ipytãr ne kute me krãpti nhipôkri kute, “Nã, ba ne ba arÿm amijo Jeju pytã”, anhÿrja gêdja ba badjwÿ ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk badjwÿ Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh nhipôkri, “Nã, ba inhôbikwa ne wã”, ane. Dja ba ã ane. ⁹Nhyim bep me kute imar kêt ne kum ikĩnh kêt, me kute, “Ije bep ije tãwã mar kêt”, anhÿr, me tãm gêdja ba badjwÿ amipãnh Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh nhipôkri, “Ije tãwã mar kêt”, ane.

¹⁰Ê, gêdja me'ô ijã kabên ba ije amijo inhĩ ne me awÿr irwÿk, dja me'ô ijã kabên nhyim Metĩndjwÿnh tu o aknon mar kêt ne. Nhyim bep me'ô kute Metĩndjwÿnh Karõ japrÿ, tãm gêdja Metĩndjwÿnh mar rã'ã rã'ã ne, mã kam ngryk ne.

¹¹Dja me i ar ajo ajkê. Gêdja me ar apa 'amÿn mekbê idjaer bikprônho djã'ÿr ar ajo bôx. Ne kam ajte me bënjadjwÿr krĩ djã'ÿr ar ajo mō. Dja me ar

apa 'amÿn ar ajo mōn amikabem ar apumjuw ne ar ajaxwe jabej ar akukjêro nhÿ. Kwārîk wānh gar ajō, “Ije, mÿj dja ba ikabēn nē? Mÿj dja ba arē? Mā gēdja ba gēt ikabēn on arē”, anhÿr kēt. Dja gar tu ate akrān amikam atīn prām kēt. ¹²Metīndjwÿnh Karō ta dja ar amā kabēn jarē. Me kabem adjām kam dja amā kabēn jarē gar kam kabēno akabēn ne memā akabēn jarē. Nām ā Jeju kōt ba djwÿnhmā kabēn jarēho ane. Me kute kōt ba djwÿnho bikēnh nhÿm ar kute memā kabēn jarēnhmā ā arkum anhÿr djwÿnhrām kabēn jarēho ane.

**Me'ō nhō mÿjja raxmā Jeju
kute kabēn jarēnh.**

¹³Nhÿm kam me krāptī nhipōkri ne me'ō kàj bê kum,

—Bēnjadjwÿr, gop ikamymā arē gē imā nēkrēx kwÿ ngā. Ibām tyk kutā ne ar imā nēkrēx'ā karō bar ije ar o ibamā nhÿm ikamy bōx ne tu jām o amijakren utān mā o mō. Kute imā kwÿ nhōr kētkumrēx, ane.

¹⁴Nhÿm kam Jeju kum,

—Ije mÿj me'ō kabēnkōt gēdja ba aben nēje ar akukrā. Ne mÿj me'ō kabēnkōt gēdja ba akamy kutā nēkrēx kwÿ byn amā kungā? Djām kadjy ne ba me awÿr tē? Katī, ane.

¹⁵Ne kam me kunīmā kum,

—Gora me amijāno djan amā nēkrēx prām kēt. Kwārîk wānh ga me anhō nēkrēx rūnh ne anhō nēkrēxo adjāptār ne ar o aba kēt. Djām me kute amim nēkrēxo āptār ne o bakam umar mex got, kōt me kīnh got? ane.

¹⁶Ne kam memā me'ō'ā ujarēnh jakreo tēn memā,

—Me'ō ne ō nēkrēx krāptī ne ō purkamdjwÿ djwÿ krāptī. Bāygogoremē bāymē djwÿ kunī ingrō:t ne kumex. ¹⁷Nhÿm kam, “Ije, mā dja ba on? Nhÿnh gēdja ba inhō bāygogomē bāy kumexjao atom ne 'ā man ar o iba”? ane. ¹⁸Ne kam

amim, “Goja, nà, gēdja ba bāygogo nhō kikre kryreja ngrān kam ajte akāj bē rūnh nhipēx ne kam kam o atom ne kumex ne. ¹⁹Ije nà, dja ba o ane nhÿm arÿm mrāmri inhō nēkrēx kumex. Mrāmri ne ba arÿm amimex ne. Gēdja 'ā amex krāptīn kumex rā'ā ne. Jakam gēdja ba idjāpēnh krātan ikōkam kōt ne inhō kwÿ krēn kōt ikōn kam ikīnh katibit ma”, ane.

²⁰Nhÿm Metīndjwÿnh kum, “Nā gām ajbā. Akamāt ja tām kam gēdja ga ty. Nā bām te amexmā akabi ga atemā. Nhÿm nār anhō nēkrēxwā? Mÿj kadjy ne ga anhō nēkrēx ar o aba? Nhÿm gēdja amÿrbē ar o ba”? ane.

²¹Bir be, nām ā me kute amim Metīndjwÿnh mar kēt ne kam kute ō nēkrēxbit mar ne kute amim o atommā o atom kajgoo ane. Nām amimex ne kam Metīndjwÿnhmā mex kētkumrēx ne, ane.

Amikam umar punu nēje arkum karō.

Mat 6.25

²²Ne kam ajte kōt ba djwÿnhmā kum,

—Bir, kam ne ba ar amā, “Kwārîk wānh gar amikam adjumar punu kēt ne anhō kre kadjwÿnhbē amim, ‘Mÿj dja ba kukrē’?

Nār kubēkà'ā, ‘Mÿj kubēkà dja ba angij’? anhÿr kēt.” ²³Metīndjwÿnh ta ne gwaj bajo tīn ne, ga gwaj batīn ne ar babaja pumū. Ja ne gwaj bamā mex, ja ne mrāmri wÿnhī. Nhÿm bep me ō ne kajgo, djwÿ ne kāj bē. Nhÿm bep Metīndjwÿnh ne gwaj banhipēx. Ja ne gwaj bamā mex, ja ne mrāmri wÿnhī. Nhÿm bep kubēkà ne kajgo. Kubēkà ne kāj bē. Kwārîk wānh ar amikam adjumar punu kēt.

²⁴Ē, gop ar bārire ja pumū. Kute amim purjadjwÿr kēt. Kute amim djwÿ kre kēt. Kute amim mÿjjao atom kēt. Nhÿnh got ō bāy nhō kikre, nār o atom djā? Katī, kwēnhne ne ta ar ba, nhÿm kam Metīndjwÿnh prīne o djuw mex ne. Kwēnh kute amim djwÿo atom kētja pumū. Ar ga

ne gar kwênhne kuràm amexkumrêx. Ne ar araxo kwênhne jakrenh mex ne. Dja Metîndjwÿnh kwênhne kuràm prîne ar ajo djuw mex ne.

²⁵ Nhÿnh ne me'ô ta ajkwao, mÿjja kam umar punuo, amÿ tyk kêtma aminhõ akati kamê? Kati. ²⁶ Gar aje mÿjja ngrire te o anhÿrja pumÿ. Gar aje mÿjja ngrire ja mar kêtja pumÿ. Metîndjwÿnhbit ne kute mar. Ajbit kute me tin nhÿjukri kute amidjar mar, kumâbit ne amirîtkumrêx. Ne kute me bajo djuw mexjadjwÿ mar, prîne kute mar, kumã ne mrâmri amirîtkumrêx. Kam gêdja me bajo djuw mexkumrêx. Bir be, mÿkam ne gar amikam atîn prãm ne amikam adjumar punu? Kwãrik wãnh gar amikam adjumar punu kêt.

²⁷ Ê, ar kapôtkam pidjôrãja pumÿ. Pidjôrã ne ta ingrôt ne kumex. Àpênh kêtikumrêx. Ne kute amim kubêkà kayr kêt. Ê, ba ar amã arê, bënjadjwÿr raxbê Xaromão ne kute kubêkà mextire jangjênhkam kî:nhkumrêx. Nhyim bep pidjôrãja ne mex, kînho Xaromão jakrenh mex ne. ²⁸ Metîndjwÿnh ta ne pidjôrã nhîpêx nhyim kam mexkumrêx ne. Rã abenon kumex ne kam kînhkumrêx. Nhyim akati nhyim me arÿm kadjy bõremã adjã nhyim xêr. Te mÿjja kakrit tebê apêx ba nhyim Metîndjwÿnh prîne o djuw mex ne. Ar ga ne gar pidjôrã kuràm abêngôkre ne amexkumrêx. Dja Metîndjwÿnh pidjôrã kuràm prîne ar ajo djuw mex ne ar amã ar akãdjwÿ ngã. Be, kam gêdja gar tu amim Metîndjwÿnh kamnhîxkumrêx. Nhyim mÿkam ne gar amim kamnhîx kêt ne kàjbê amim kamnhîx ne.

²⁹ Kwãrik wãnh gar amikam adjumar punu kêt ne anhõ kwÿ krên ne kôt akômkkôtbit ajamak bën kêt. ³⁰ Apÿnh pyka djari me kute amim Metîndjwÿnh mar kêt ne me ar mÿjja ja jabej ba. Nhyim bep kati, ar Abãm kute prîne ar amar ne ar anhõ mÿjja kêtôt kute ar amar. Kam gêdja prîne ar ajo djuw mex ne.

³¹ Metîndjwÿnh kumrêx dja gar mar ar o aba, Metîndjwÿnh kukràdjãmê dja gar kumrêx ma. Nhyim kam ijukri dja arÿm ar amã mÿjja ja ngã.

³² Ê, inhõ kritte, inhõ àpênh ngrêreja, kwãrik wãnh gar atîn prãm kêt. Ar Abãm ne arÿm amim ar ajã karõ. Kute meo atom ne me kadjy bënjadjwÿr ne kute ar meo bakam kute ar ajã bënjadjwÿr mênh gar aje ro'ã meo abamã arÿm ar ajã amim karõ.

³³ Ê, kwãrik wãnh pykabê anhõ nèkrêxja'ã ano tÿx ne 'ã angràn ar o aba kêt. Dja gar anhõ nèkrêx me'omã angã gê pãnh ar amã pi'ók kaprîre ngã gar abyn kam me ô mÿjja kêtjamã angã. Bep kati, kàjkwakam dja Metîndjwÿnh ar amã anhõ mÿjjao atom, nhyim tûmrãm ar amã mexkumrêx gar o aba. Tûmrãm rerek ne punu kêtikumrêx. Ar aje amim kàjkwakam mÿjja mextireo atomja gêdja kàpo, mÿjja'ô ar abê o bikênh kêtikumrêx nhyim me àkînhî'ô 'ÿr bõx kêtikumrêx, gar ar o aba. Kwãrik wãnh gar pykabê mÿjja ja mar ne o atom ne ar o aba kêt. ³⁴ Be, nok ga ren ar pykabê amim mÿjjao atom ne kam ren kôt pykabê ar anhõ mÿjjabit man ar o aba. Nhyim bep dja kàjkwakam Metîndjwÿnh ar amã mÿjjao atom gar kam kôt arÿm kàjkwakam anhõ mÿjja man ar o aba.

Jeju me aêrbê akubyn bõx.

Mat 24.42; Mak 13.35;

Ruk 21.34; Tex k 5.4

³⁵⁻³⁶ Dja ba tyn akubyn itîn ne kàjkwa kumrêxmã wabi. Ne kam arÿm ajte akubyn bõx. Ar ga dja gar ikam ama. Ne ikutêp amijãno dja. Iikutêp amijãno djan ar amijo aba. Kute mrâmri ne me ô bënjadjwÿr me kute abenã me rênh'ÿr mrãnh nhyim ô àpênh kutêp kikrekam krîn kute kubêkà jangjênh rã'ãn ôt kêt ne kute ngônhpôkmã angjênh rã'ãn kutêp no tÿx ne kam amako krî. Nhyim kam me

ō bēnjadjw̄yr akubyn mrān bōx ne kam ō àpēnhmā kabēn ne. Ne arkum, “Kikre'ā ta”, ane.

Nhym ar tebē kum kikre'ā kuta nhym ar̄ym wadjā. Ar ō bēnjadjw̄yrja ar̄ym bōx. ³⁷Ar no t̄yx ne kute kam amak rā'ā nhym bōx nhym kam ar kīnhkumrēx ja pyrāk. Nhym kam ar ō bēnjadjw̄yrdjw̄yr arkam kīnhkumrēx ne. Ō àpēnhkam kīnhkumrēxkam gēdja kute arkum ōm-rōmā kadjy amidjē. Mrāmri ne ba ar amā katāt arē. Dja amidjēn kam ar'yr tēn kam arkum, “Ar nh̄y. Ar nh̄y ba ar amā ar anhō kw̄y krēn djā nhipēx gar krē”, ane. ³⁸Dja te akamāt kō ipōkri nār te akati maktā bōx nhym ō àpēnhja no t̄yx ne kam amako krī rā'ā ne. Kam gēdja ar ō bēnjadjw̄yr arkam kīnhkumrēx ne, nhym ar jadjw̄y kīnhkumrēx ne. Dja gar ā bēnjadjw̄yr nhō àpēnh'ā amijakren arek ikam amako akrīo ane. Gēdja gar ikam amak rā'ā jabej ba ar akam ikīnhkumrēx ne.

³⁹Gop ar ikabēn ma. Ba ajte ar amā 'ōdjw̄y jarē gar ama. Ne ren ō kikre djw̄ynhja ren me àkīnhī bōx djā man kam ren arek kam amako nh̄y. Nhym ren bōx ne kikre'ā 'yr ne kum àr kētkumrēx ne. Badjw̄y dja ba ije me àkīnhī pyrāk ne me ajaērbē bōx. ⁴⁰Kam gēdja gar gadjw̄y mā ikam amako akrī. Ba ije amijo inhī ne me aw̄yr ibōx ba gēdja ba ajte akubyn bōx. Ar aje nh̄ynh myt nh̄yr 'ōkam aje ibōx djā mar kēt. Kam gēdja ba tu ar ajaērbē bōx, ane. Nām ā Jeju arkum amibōx djā jarēnho anen kam arkum kabēn jarēn pa.

⁴¹Nhym Pedru kum,

—Djām ar imābit ne ga arē, ar ije akam amakmā, djām ar imābit ne ga arē, nār kon, djām me kunimā ne ga arē? ane.

⁴²Nhym kam kum,

—Be, me kute amikajmā'ā imar kunī dja me arīk ikam ama ne kam kute mrāmri ne me àpēnh djw̄ynh kute ō bēnjadjw̄yr kam amakja pyrāk. Me ō bēnjadjw̄yr ne ō àpēnhmā kabēn ne ne kum, “Ga dja ga me àpēnh'ā me omū, ane, ne prīne 'ā meo djuw mex. Dja ga myt kunikōt memā ō kw̄y krēn djā ngān akrānmā memā ōro aba. Ne me'ā akren memā angā.” Nām ā ō àpēnhmā me'ā karōo ane. Kute akrānmā me àpēnh'ā me omūnh ne kute 'ā meo djuw mex katātmā ā kum me'ā karōo ane.

Nhym ō àpēnh kum, “Nà, gēdja ba mrāmri ā anen kam me 'āno dja”, ane.

Nhym kam ō bēnjadjw̄yr mā nhī'ām tē. Nhym kam ō àpēnhja kabēnkumrēx. Nām no mexkumrēx ne katāt ar memā m̄yjjja nhōro ba, me kanga kētkumrēx ne ar meo ba.

⁴³Nhym kam bēnjadjw̄yr akubyn bōx ne kam ō àpēnhjamā kato. Kute amrēbē kum kabēn jarēnhja kōt mrāmri meo djuw mex nhym kam ar̄ym kum kato. Kam dja ō àpēnhjadjw̄y tu amikam kīnhkumrēx ne.

⁴⁴Ē, ba ar amā kōt arē. Bēnjadjw̄yrja dja ō àpēnh ja'ā bēnjadjw̄yr mē. Kute nēkrēxmē m̄yjjja kunī pumūnhmā dja 'ā bēnjadjw̄yr mē. Nhym kam ō àpēnhja kīnhkumrēx ne. ⁴⁵Nām ren ō àpēnhja ōkre kadjw̄ynhbē, ō bēnjadjw̄yrja'ā ren, “Be, nām nhī'ām bēnjadjw̄yr tēn ar̄ym amikrā. Jakam dja ba on tu arīk ar iba, inomā arwāri”, ane. Ne kam ren ar ō àpēnhja titiko ba, ō àpēnh mymē ō àpēnh nimē ren ar titiko ba. Ren ō kw̄y krēnbit ban kōt kadjwati kangōo^{§§} ikōn kam ren kam ajbān ar ba. ⁴⁶Nhym kam ō bēnjadjw̄yrja aērbē bōx. Ō àpēnhja kute amim ō bēnjadjw̄yrja bōx djākōt mar kēt. Nh̄ynh akati 'ōkam bōx djāmā kute mar kēt ne nh̄ynh myt nh̄yr 'ōkam

§§ 12:45 M̄yjjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, m̄yjjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

bôx djâmâ kute mar kêt kam ne aêrbê bôx. Nâm bôx ne kam ô àpênh arîk ar bajakam ngryk ne. Ngryk ne kam o ajkapôn bôm kumê. Me amakkre kêtjamê ro'â bôm kumê.

⁴⁷ Bir be, dja ã me bënjadwÿr ane. Me kute ô àpênhmâ prîne mÿjja'ã karô nhym me ren ãm mar kajgo ne kam ren ate krân ar ba ne ren kabênkôt amijo ba kêt kumrêx ne. Nhym ren me ô bënjadwÿrja bôx ne prîne ren meo ajkê, me kaprêprê:k ne. Kute arÿm memâ 'ã karô kajgo nhym me kute kabên mar kêt kam.

⁴⁸ Nhym bep ô àpênhja kute ô bënjadwÿrja kabên mar kêt, me'ô kute memâ kabên jarênh kêt kam, ne ren arîk ar ba, kam ne ren ô bënjadwÿrja bôx ne kam ren me kaprêprêk ngrire, meo bikênh ngri mex ne. Nâm me ren te mar mex ne tu ate krân ar ba nhym ren prîne meo ajkê. Nhym bep kati, me kute mar kêt, kam ne bôx ne ãm meo bikênh ngri mex ne.

Metîndjwÿnh ne apÿnh ar amâ mÿjja ngã, ne ar amâ ar adjê mex, ar ano mex, ar ajamak mex ar amâ kungã, o ar kum adjâpênh kadjy. Dja abej ar akukij ne ar amâ, "Nâr, ije ar amâ ar ano mex, ar adjê mex nhôrja, mã ne gar kam nê? Djã ne gar o adjâpênh mex ne?"

Kute me'ômâ mÿjja kâjbê rax nhôrja gêdja o kum kâjbê àpênh rax jabej kukij. Nhym bep kute me'ômâ mÿjja ra:x nhôrja gêdja o kum àpênh ra:x jabej kukij.

Jeju kute meo bikjêr jarênh kadjy.

Mat 10.34

⁴⁹ Ê, mÿj kadjy ne ba jakam tèn bôx. Ije me axweo apêxmã ne ba pyka jakam bôx. Ga kuwy kute mÿjja kakrit kunio apêxja pumû. Dja ba î ibê kuwy mãn prâbê ã o anen me axwemã ikaton memâ pân h jarên kam me imex ne. Gora gê on ô akati 'ÿr bôx. ⁵⁰ Nhym bep dja ba itokry rax kumrêxi. Dja ba itokry rax ne kute

mrâmri ne me wÿrkam ngoo tuknî ja pyrâk. Dja î itokry ã prîne ijo tuknîo ane. Dja ba itokry ra:x nhym me ibî. Kadjy ne ba tē. Gora gê on inhô akati iwÿr bôx ba gop itokry rax gê gop on apêx. Ba kam arÿm ije amimarja arÿm apêx.

⁵¹ Djâm ije pykabê me jamã umar mexmê me typydjin ar ba jarênhmâ ne ba me'ÿr tē. Arkati, ê, ba ar amâ arê. Me kute imÿr jabej abeno bikjêrmã ne ba me'ÿr tē. ⁵² Jakam dja me kikke tãmkam imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne. Me ta ôbikwamê dja me î abeno kurê djwÿnh ne abeno ajkij. Dja ar amãnhkrut ne ikjêkêjtja amê ar jao kurê djwÿnh nhym amê ar ja amipãnh ar amãnhkrut ne ikjêkêjt jao kurê djwÿnh ne. Arÿm ne ar abeno ajkij. ⁵³ Bãmja dja imÿr jabej kra myo kurê djwÿnh ne. Nhym kra my amipãnh bãmo kurê djwÿnh ne. Nhym ate nãja dja kra nio kurê djwÿnh nhym kra nijadwÿ amipãnh não kurê djwÿnh ne. Nhym ate umrengêxja dja wÿnh nio kurê djwÿnh nhym wÿnh nija amipãnh umrengêxo kurê djwÿnh ne. Dja me ã imÿr jabej abeno kurê djwÿnh ne abeno bikjêro ane. Tãm ne ja. Nâm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã kabên jarênho anen arkum kabên jarên h pa.

⁵⁴ Ne kam ajte me krãptîitjamã kum,

—Nã gãm me kâjkwa nhôt kurûm kakrã amrê bikamên h baja pumûn kam abenmã kum, "Gêdja na ruw", ane. Ga me mrâmri tu kôn h kum irkumrêx, nhym arÿm ruw. ⁵⁵ Nã gãm me kôk djâbêr tÿxja pumû, kâjkwa nhirê kurûm kôk djâbêr pumûn kam abenmã kum, "Gêdja on amex nhym kam arÿm arngro tÿ:x ne", ane. Ga me tu mrâmri kôn h kum irkumrêx nhym ã ane.

⁵⁶ Kê, nã gãm me ajêx ne mÿjja mar kajgo ar o aba. Kâjkwamê kôk djâbêr bit ne ga me aje mar ne omûnh. Mÿkam ne ba me akam ar ibari mÿjja pumûnh kêt kwÿ 'yn me amâ mÿjjao amirîto iba ga me ja mar kêt ne omûnh kaj-

gon amim, “Ije tô mỳj'ã”? anhÿr kaj-gon mar kêt-kumrêx ne. ⁵⁷Nhym mỳkam ne ga me animar ne amijaxwemã akator ne Metĩndjwỳnhmã amijarênh kêt ne? Ja ne katât. Mỳkam ne ga me ã anhÿr kêt ne? ⁵⁸Gêdja ga me Metĩndjwỳnh nhõ akati bõx kêttri kum amijo a'wỳ gê me ajo mex. Ba me amã arêh me'õ'ã me ajakre. Birãm me'õ amã, “Ga ne ga ibê mỳjjao ajkên ar ikam amikrào aba. Aje imã o pãnh kêt-kam gêdja ba bẽnjadjwỳr kute me axwemã apõx'ÿr ajo tê gê amã pãnh jarê”, ane. Gêdja ga amibêx ne kute 'ÿr ajo bõx kêttri kum amijarêh kum o pãnh. Kute memã axwe pãnh jarênh djwỳnhmã apa 'amỳnh ne abjêro tēm nhym kute krākamngõnhmã akanga nhym me kute abê ijê kêttri. Kute ã ajo anhÿr kêttri gêdja ga atêmbê kum o pãnh. Dja ga ã o anen kum o pãnh kêt nhym arỳm mekbê ijê djākam amê ga kam kum o pãnh ra:xo dja. ⁵⁹Gêdja ga kum pãnh dja:n kum pãnh ino rer jabej arỳm akato. Nhym be djã gãm kum pãnh ino rer kêt ne mrãmri arek aku'ê. Gêdja ga me ã anen Metĩndjwỳnh kute memã axwe pãnh jarênh nhõ akati kator kêttri Metĩndjwỳnh'ÿr amijo akêx ne kum amijo a'wỳ gê me ajo mex, ane. Nãm ã Jeju memã arêhho ane.

Kute me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arênh nêje me kukrà.

13 Ne kam memã kabên ja jarênh pa nhym me kam kum pykabê Gar-rêjakam me ja jarê. Nãm me Metĩndjwỳnhmã mry pan kubô. Kum bõro ku'ê rã'ã nhym Piratu õ ãpênh krākamngõnhre me'ÿr ano nhym me prĩne me imex ne, me kute mry bõro ku'ê ja ne me me imex ne, ne mry kamrômê me kam-rõo akã. Nhym me omũn kam Jejumã arê. ²Nhym kam memã kum,

—Birãm gãm me we, “Be nãm me õ pykakam me ja axweo me tĩnja jakrenh mex ne kam ty.”

³Arkati. Ba me amã arê. Me gadjwỳ dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhírer ne Metĩndjwỳnh'ÿr amijo akêx kêt-kam me kudjwa tu abiknorkumrêx ne, me akunĩ, ane. Nãm ã Jeju ane. ⁴Nhym krĩraxbê Djeruxarêkamdjwỳ kikre prêktibê Xirõwe me imex ne. Nãm me'ã tỳm ne meo 18 ne me imex ne. Nhym me adjwỳnhdjwỳ pumũn kam Jejumã arê. Nhym kam ajte memã kum,

—Birãm gãm me we, “Be nãm Djeruxarêkam me ja kute Metĩndjwỳnhkam amikrào me tĩnja jakrenh mex ne kam ty.”

⁵Arkati. Ba me amã arê. Me gadjwỳ dja ga me amim akator ne wãnh ajaxwemã anhírer ne Metĩndjwỳnh'ÿr amijo akêx kêt-kam me kudjwa tu abiknorkumrêx ne, me akunĩ, ane. Tãm ne ja, ane. Nãm ã Jeju memã ane. Nãm me abenmã axwe kukrà kêt mex ne arê nhym kam ã memã ane.

⁶⁻⁷Ne kam ajte memã atemã mỳjja 'ã ujarênh jakreo tê. Me kute abenmã axwe kukrà kêt mex ne arênhbê ne memã kum,

—Atemã pidjõbê pigêre ne õ ãpênh kute õ bẽnjadjwỳrjamã kremã o tê. O tẽn kum kre. Pidjõkõ nhípõkri kum kre. Nhym arỳm ingrõt ne abatãnh ne. Nhym õ pidjõ djwỳnhja kute õ jabejmã 'ÿr tê. Ne te õ jabej nhym amex nhym te õ jabej nhym ajte amũ amex nhym te õ jabej, õ jabej te aprãn kam õ ãpênhmã kum, “Ota aje pidjõ kreja õ kêt ne. Arỳm 'ã amex amãnhkrut ne ikjêkêt ba te õ jabej. On tẽn kum ta. Mỳj kadjy ne mõn inhõ purkam ãm kajgoo dja”? ane.

⁸Nhym õ ãpênhja kum, “Adjỳm bẽnjadjwỳr. Gê arek djan 'ã amex pydji ba kam bu'ã kakuwn kum mry nhĩno ipõk ne o kane. Mry nhĩno dja ba kanen kam gop õ jabej. ⁹Dja õ mex ne kam arek dja. Gêdja õ kêt ba tu kum kuta”, ane. Tãm ne ja.

Metindjwŷnh on kute memā pānh jarēnh kêt. Tūmrām dja ī memā pānh jarē. Me kute axwemā irer ne kute tūmrām 'ŷr amijo akēx kadjy ne tūmrām memā pānh jarēn meo ajkē. 'Ā ne kute memā ujarēnh jakreja.

Kute me'ō nire punuo mex.

¹⁰ Ne kam pi'ōk rārār 'ōkam me kute abeno bikprōnh djākam memā Metindjwŷnh'a ujarēho dja. ¹¹ Nhyam kam me'ō nija wadjā. Me karō punu'ō ne mā o ba nhyam kam ibōn mrā. Ibōn mrānh'ā amex krāptī. Arŷm 'ā 18. Nām te katāt kāj mā āmmān katāt kêt mex ne. ¹² Nhyam kam Jeju omūn kam amiwŷr ku'uw ne kam kum,

—Āpnhīre, me karō'ō kute ajo baja ne arŷm amā ire, ane.

¹³ Ne kam 'ā ikra dji. 'Ā ikra dji nhyam tebē kāj mā dja, arŷm katāt ne dja. Ne kam Metindjwŷnhmā mextire jarēho dja. ¹⁴ Nhyam bep me bikprōnh djākam bēnjadjwŷrja ne 'ā ngyrk ne. Pi'ōk rārārkam Jeju kute meo mexo āmkam ne 'ā ngyrk ne. Ne kam memā,

—Pi'ōk rārār ne ja. Pi'ōk tykkambit ne me āpēnh djā. Pi'ōk tyk amānhkrut ne amānhkrutkambit ne me āpēnh djā. Kam dja ga me amrē mō gē me ajo mex. Kwārīk wānh ga me pi'ōk rārārkam amrē 'ŷr abao adjām kêt, ane.

¹⁵ Nhyam kam Bēnjadjwŷr djwŷnh kum,

—Kē, nā gām me ajēx ne ajajkwakambit amimex jarē, ar amimex jarēho aba kajgo. Nhyŷnh ne ga me ajō pi'ōk rārārkam anhō krit'ō kōm kêt ne, anhō mryti nār mry'ā krīja krādĵē djā 'āpre bōn ūrkwā kurūm o akaton o tē nhyam kōm kêt ne? Kati, nā gām me pi'ōk rārārkam anhō krito aba nhyam kōm ba. ¹⁶ Ije nhyam mŷkam gēdja ba me'ō ni, Abraão tām djwŷja 'āpre bōnh kêt ne? Me ga ne ga me pi'ōk rārārkam anhō krit 'āpre bō.

Nhyam mŷkam gēdja ba kubēngōkreja 'āpre bōnh kêt ne, Xatanaj kute uwpre'ā amex krāptī, arŷm 'ā amexbē 18ja 'āpre bōnh kêt ne? Kati, dja ba 'āpre bō gē kāj mā dja, ane.

¹⁷ Ā kum ane nhyam kam kurē djwŷnhja amikam pijām ne. Nhyam bep me ja, me kunī ne me tu kam kīnhkumrēx ne. Nām Jeju memā mŷjja krāptio pōx nhyam mexkumrēx nhyam me kam kam kīnhkumrēx ne.

Metindjwŷnh kute me utār ne meo ba.

¹⁸ Nhyam kam ajte Jeju memā kum,

—Ē, Metindjwŷnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwŷr ne kute ar meo baja, mŷj ne kute urāk? Mŷj'ā ne ba ije akremā? ¹⁹ E kum nām kute pidjō 'y kryre ja pyrāk. Pidjō 'y kryrebē motadu. Me'ō ne amim 'y kryreja by ne kam o tēn ō purkam kre nhyam tebē abatānh ne. Abatānh mexkumrēx nhyam kam kwēnhne apŷnh pa'ā aē, ane.

Me kute amim Jeju marmā nhyam arŷm ja pydji kadjy amima, nhyam arŷm ja kadjy amiman 'ā tŷm, nhyam ja kôt 'ā tŷm, nhyam ja 'ā tŷm, nhyam ja 'ā tŷm nhyam arŷm 'ā krāptī ne. 'Ā ne 'y kryre ja jakre.

²⁰ Ne kam ajte memā kum,

—Metindjwŷnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwŷr ne kute ar meo baja mŷj ne ba ije 'ā akremā? ²¹ E kum nām kute djwŷ nhigot djā pyrāk. Me'ō nire ne djwŷ djōm byn ngōnhkam kumēn kam ajte iby o amānhkrut ne kumē ne kam kadjy djwŷ nhigot djā ngri:re ja by. Ne kam o akān kudji nhyam nōn kam arŷm igot mō. Igot mō:n arŷm rax ne kam pŷne djwŷo tuknī, ane. Nām ā me kute Metindjwŷnh mar amū abendjō'ā abenmā Metindjwŷnh jarēho ane nhyam arŷm me pyka kunīkōt arēho ajmā nhyam arŷm pyka kunīkōt me kute Metindjwŷnh mar krāptī ne. 'Ā ne memā djwŷ nhigot djā jakren arē.

Kikre jajakwa krekre ngrire'ã ujarënh.*Mat 7.13*

²² Ne kam tu Djeruxarë'ÿr kräkum-rëx ne. Ne kam apÿnh krî rûnhmë krî kryre kôt mô. Kam memã Metîndjwÿnh'ã ujarënh mô. ²³ Djeruxarë'ÿr me mörkôt ne memã 'ã ujarënh mô nhym kam me'ö kum,

—Bënjadjwÿr, djãm Metîndjwÿnh kute me utàrja djãm me ngrërebit? ane.

²⁴ Nhym kam memã,

—Ë, kwärîk wãnh ga amü me ja mar kët. Nhym bep Metîndjwÿnh dja ga amikajmã'ã ama. Ga me kikre jajakwa krekre ngrire kôn timerãnh, kôn timerngÿnhmã timerãnh tÿx ne kute ikjêo aben rënh ne timerãnh ne ngÿxja pumü. Gadjwÿ dja ga ã amikam atÿxo anen Metîndjwÿnh nhö pyka'ÿr böx. Ba me amã arë.

Nãm me krãptî te 'ÿr armã. Dja me te o anen te o anen 'ÿr àr kët ne. Kute timerãri ne me te kikremã àr prãme ja pyrãk. ²⁵ Dja ö kikre djwÿnh 'ÿr tën kikre'ã ijê, me abë kikre'ã ijê. Ga me kam wãnh kapôtã akumex. Ne kam 'ã ijê djã môro akumex. Te 'ã ijê djã môro akumex ne kam kum, “Bënjadjwÿr, amrë me imã kikre'ã ta ba me wãm wadjã”, anhyro akumex. Te kum ane. Nhym kam me amã, “Kê waj, ije me amar kët. Ije mÿjwã kurüm me ajapöx djãkôt me amar kët”, ane.

²⁶ Dja ga me te kum, “Tö gët anhkô'ã ne ba me inhö kwÿ krën kôt ikö ga me inhürkwã kabe'ã me akreo mô”, anhyro akumex.

²⁷ Nhym kam me amã, “Ba me amã arë ga me ikabën ma. Ije mÿjwã kurüm me ajapöx djãkôt me amar kët. Rüm mãn me mô, me aje ajaxwebit markam dja ga me rüm mô”, ane. Dja ã ö kikre djwÿnh me kapôtã akumexjamã ane. ²⁸ Æ me amã ane ga me kam amran amim angyk ne wãnh amijanën amijo pyka titik ar o aba. Abraãomë

Idjakmë Djakomë Metîndjwÿnh kabën jarënh djwÿnh kunimë dja me Metîndjwÿnh nhö pykakam ar ba, ga me te me omü. Metîndjwÿnh arÿm kute me utàr ne me kadjy bënënjadjwÿr ne kute ar meo ba, ö pykakam kute ar meo baja dja ga me te me omü, amybÿm me omü ne kam ajte jãm amipumün kam amikam angyk ne. Metîndjwÿnh kute böm me arënhkam gëdja ga me ã amim angyk o anen amran amijanën ar amijo pyka titik o aba.

²⁹ Bir be, dja me apÿnh pyka kunikôt Metîndjwÿnh'ÿr akuprön kam kutã ö kwÿ krëno kumex. Kãkwa kraxrüm me jamë, kãkwa nhöt kurüm me jamë, aktã kãkwa nhirë'ãnh me jamë, me tãm dja me 'ÿr böx ne kutã ö kwÿ krëno kumex. Nhym bep Metîndjwÿnh dja me ja kadjy bënënjadjwÿr ne meo ba.

³⁰ Nhym kam pykabë me 'uwtî, me kätãm ar baja gëdja me kumrëx Metîndjwÿnh nhö pyka'ÿr böx. Nhym bep jakam me kute amirünhbit mar ne kute amirünh mar kanarrãm baja gëdja me pãnh me katën mrã, ane. Nãm ã Jeju memã Bãm nhö pyka jarënhö ane.

Jeju Djeruxarëkam me jakam kaprî.*Mat 23.37*

³¹ Nãm memã kabën jarënh pa nhym kam mebë pardjêu kwÿ 'ÿr böx ne kam kum,

—On ja kurüm të, ane. On ja kurüm të. Arÿm ne Erodji kute abïnmã akangrö, ane.

³² Nhym kam memã kum,

—ãm me mön kukönhwãmã arë, axwere wãmã arë, “Ota ba akati jakam arek me karö punubë me utàro djan me kanëo mexo dja. Gëdja akati ba ajte tãm ne. Nhym ijã akati amãnhkrut ne ikjêkët ba arÿm inom kumë.” Dja ga me ã kum ane.

³³ Nã, timerãri ne ba arÿm Djeruxarë'ÿr itëmkumrëxmã. Dja ba akati jakam meo mexo tën nö nhym akati kët ba ajte amü

tên 'ÿr nō nhyr akati ba arÿm 'ÿr bōx, Djeruxarēkam bōx. Nhÿnh ne me kute atemā krīrax 'ōkam Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh par djā 'ō got ba 'ÿr tē? Kati, Djeruxarē pydjii. Pydji ne ba arÿm 'ÿr itēmmā. Kam gēdja me ibī, ane. Nām ā Jeju mekbē pardjēumā ane. Ne kam ajte Djeruxarēkam me ja'ā,

³⁴—ÿ, Djeruxarē, Djeruxarē, mÿkam ne akra Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh par prām ne? Mÿkam ne kēno me titik ne me kupa, Metīndjwÿnh kute me awÿr me anorja pa? Ije nā bām te ije me ajo ibikprōnh ne ije me ajo atommā. Kute mrāmri ne ōkrēnē'ānh kute arao krao bikprōnhja pyrāk. Ba ren ā me ajo ane. Nā bām te ije ā me ajo anhÿrmā ga me. ³⁵Ē, jakam me amōr djā ja gēdja kukrit mex ne kaprÿn nō. Ē, ba me amā arē, jakam dja ga me ipumūnh kētkum-rēx ne. Ipumūnh kēt rā'ā: nhyr inhō akati ijo rām ne jao tē ga me abenmā kum,

“Ē, ota arÿm Metīndjwÿnh kabēnkōt tāmja bōxmā. Gē Metīndjwÿnh o kīnh.”

Ga me ā abenmā ane ba kam arÿm me awÿr bōx, ane.

Jeju kute me'ōbē pardjēu nhūrkwākam ō kwÿ krēn.

14 Nām memā kabēn jarēnh pan kam ajte tē. Nhyr ajte pi'ōk rārārkam nhyr mekbē pardjēu nhō bēnjadjwÿr ngri'ō kum,

—Amrē ikōt tēn inhūrkwākam ikutā anhō kwÿ krē, ane.

Nhyr kum “Ā” anen kōt tēn kutā ō kwÿ krē nhyr me arek kam no tyn omūnhō nhÿ. ²Nhyr Jeju kutā me'ō my nhÿ. Nām prīne igoto tuknī. ³Nhyr mekbē pardjēumē me kute Mōjdjē kukrādja mar djwÿnh arek Jeju pumūnhō nhÿ. Kute o mex jabej ne me ikō'ā nhÿn omūnhō nhÿ. Nhyr kam memā,

—Djām ori me kute pi'ōk rārārkam meo mexkam punu? Djori kam punu? ane.

⁴Nhyr me pijām djāje anhikrē:n nhÿ. Nhyr kam pa'ā byn kāmā kudjan o mex ne kam ano. ⁵Ne kam memā kum,

—Gēdja me ajō kra'ō, me ajō nhō krit'ō pi'ōk rārārkam tēn kreti, ngōmk-watikam tÿm, mā gēdja ga on? Djām ajte arek pi'ōk rārārkam omūnh kajgoo adjāmmā? Omūnh kajgoo adjām nhyr tykmā? Kati, gēdja ga pi'ōk rārārkam o wabi, ngō kute bīn kētri, ane.

⁶Nhyr me ajte anhikrē:n nhÿ, ne te kute amipānh kum kabēn'ō jarēnhmān mrāmri nhÿ. ⁷Nhyr me ō kwÿ krēno ÿrja, bēnjadjwÿr kute memā arēnh nhyr me ō kwÿ krēnmā ÿrja ne me kwÿ amijo rūnh prām ne mekbē amijo me rūnh krī djā pytā. Nhyr Jeju me omūn kam nēje memā kabēn kadjy memā mÿjja'ā ajarē ne memā kum,

⁸⁻⁹—Me kute abenā me rēnhkam ne me àkur rūnhī. Nhyr kute abenā me rēnh djwÿnhja amā kabēn jabej ne amā, “Amrē tēn me kutā anhō kwÿ krē”, ane. Ga kam tēn ūrkwāmā wadjān kam kwārik wānh ga amijo me rūnh krī djā pytār ne kam anhÿr kēt. Dja me bēnjadjwÿr'ō akōt bōx, kute raxo ajakrenh'ō akōt bōx nhyr kam abenā me rēnhdjwÿnh amā, “On kāmā dja. On kāmā dja gē tāwā nhÿ. Tāwā ne kute raxo ajakrenh. Ga dja ga tēn me burūm nhÿ, me wā nhikō'ā nhÿ”, ane ga kam apijām ne. Kute me ipōkri amā anhÿrkam dja ga apijām rax ne.

¹⁰Bep kati, dja ga anhō kwÿ krēn kadjy wadjān tu me burūm nhÿ, me kātām ja nhikō'ā nhÿ nhyr kam ta, abenā me rēnhdjwÿnh ta gēdja amā, “Kati, Bēpbāmre, amrē tēn me rūnh krī djākam nhÿn anhō kwÿ krēn mex”, ane. Ga kam arÿm 'ÿr tē. Ta gēdja arÿm me ipōkri ajo rax. Nhyr me kunī arÿm

araxkôt apumũ. Me aro'a anhõ kwỳ krẽno anh'yrja dja me araxkôt apumũ.

¹¹ E kum ê, me kute amijo rûnh prãmja gêdja me ï pijàm ne. Nnym bep me amikam pijàm ne akrànãm ar kute amijo baja gêdja arým Metĩndjwỳnh pãnh meo rûnh ne, ane.

¹² Nãm ã Jeju me ro'ã õ kwỳ krẽno ỳrjamã anen kam ajte bẽnjadjwỳrjamã kabẽn ne. Ne kum,

—Gêdja anhõ djwỳ kumex, anhõ mry kumex jabej ga arým anhõ kwỳ krẽn rax ne. Kàjkwa nhipòkri myt nhỳrkam nàr kon amykrykam anhõ kwỳ krẽn rax ne. Kwãrik wãnh anhõbikwamẽ akamymẽ anhõbikwa 'õmẽ me kute amimexjamẽ me jamã arẽn kêt, anhõ kwỳ krẽn djàja jarẽn kêt. Me kute akubyn amã o pãnh karõ me jamã arẽn kêt. Mỳkam? Bir, ga ren anhõbikwamã mỳjja ngã nnym ren arým amipãnh amã mỳjja ngã.

¹³ Nnym bep kati, dja ga anhõ kwỳ krẽn rax kutã, kadjy me õ mỳjja kêt, me kute amijo bikẽn, me akry, me no rã, me jamã akabẽn gẽ me akutã õ kwỳ krẽ.

¹⁴ Metĩndjwỳnh dja pãnh ajo kĩnh ne. Me 'uwtija dja me te kute amã o pãnhãm. Nnym bep Metĩndjwỳnh dja amã o pãnh ne, me katat mrãnh ne tyk ne akubyn tĩn nhõ akatikam gêdja arým amã o pãnh ne, ane. Nãm ã Jeju kum kabẽn jarẽnho ane.

Metĩndjwỳnh kute amiwỳr me 'wỳr'ã me õ kwỳ krẽn jakre.

Mat 22.1

¹⁵ Nnym kam Jejumẽ ro'ã me õ kwỳ krẽno ỳr ja'õ kuman kum,

—Be, godja me'õ Metĩndjwỳnh nhõ kàjkwa'yr bõx ne kutã õ kwỳ krẽn jabej, dja mrãmri kĩnhkumrẽx ne, ane.

¹⁶ Nnym kam kum,

—Me'õ ne arým kute memã djwỳ nhije djãrmã djwỳmẽ mry nhijeo nhỹ. Ne arým kadjy me krãptĩmã arẽ ne arým memã djwỳmẽ mry ga nnym arým xêr.

¹⁷ Arým xêr nnym kam kadjy õ àpẽnhmã arẽn kum, “Mã tẽn ar wãmã arẽ. Ar wãmã arẽ gẽ amrẽ ar mõ. Dja ga arkum, ‘Arým ne xêr gwaj on 'ỳr banhõ kwỳ krẽ’, ane.”

Amrêbê ne kadjy memã arẽ ne kam ajte kadjy me'yr õ àpẽnh jano. Nnym kam õ àpẽnhja tẽn bõx ne te kadjy memã arẽ. ¹⁸ Nnym kam ar kunĩ apỳnh kukràd-jàkôt kubê amikati ne. Ja kumrẽx ne kum, “Kati, ajbir ne ba amim pur byn kam ije omũnhmã 'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽn kum ijarẽ. Dja ba wãm itẽm kêt ne. Kwãrik wãnh gẽ ikam ngyrk kêt”, ane. “Nẽn”, ane.

¹⁹ Nnym atãri ja kum, “Ota ba ajbir mryti krãptĩbê 10o bõx ne kam ije gop àpẽnh mex jabej, tỳx jabej ije kabimã 'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽn kum ijarẽ. Dja ba wãm itẽm kêt ne. Kwãrik wãnh gẽ ikam ngyrk kêt”, ane. “Nẽn”, ane.

²⁰ Nnym kam kute o ino rerja kum, “Ajbir ne ba iprõ ne kam te ije kum in-hirer ne wãm itẽmmã”, ane. Nãm ar ã kubê amikatio ane.

²¹ Nnym kam õ àpẽnhja tẽn bõx ne kum arẽ, õ bẽnjadjwỳrjamã arẽ. Nnym kam ngyrk ne, õ bẽnjadjwỳrja ngyr:k ne. Ne kam kum, “Amibêx ne amũ aprõt ne ajte me abej. Ngõo pry kamũn kikre bu kamũ. Ne amrẽ me õ mỳjja kêt, me kute amijo bikẽn, me no rã, me akrywã kunĩõ mõ”, ane.

²² Nnym kam õ àpẽnh meo bõx ne kam, “Be, ota ga aje imã me arẽnhja ba arým meo bõx nnym me kute kikre jaêr kêt rã'ãã”, ane.

²³ Nnym kam õ bẽnjadjwỳrja kum, “Ajte akubyn me'yr tẽn prykõt me abej ne purkamdjwỳ ajte me abej, ane. Memã arẽn me pa 'amỳn amrẽ meo mõ. Amrẽ meo mõn meo bõx gẽ me prĩne inhũrkwã kre jaê”, ane. ²⁴ Ba me amã arẽ, ije kumrẽx 'wỳrja gêdja mrãmri ikutã õ kwỳ krẽn kêtumrẽx ne. Tãm ne ja, ane. Nãm

ã Jeju mekbê pardjêumã anen kàjkwamã 'ÿr me bôx kêtã ã arênho ane.

Kute mã me Jejukôt bikamênhmã memã arênh.

Mat 10.37; Mak 8.34;

Ruk 9.23; Dju r 12.26

²⁵ Ne kam ajte Djeruxarê'ÿr krà. Nhyam kam me itepato kôt mô. Kôt mô: nhyam kam me'ÿr akêx ne memã kum,

²⁶ —Dja ga me ajô mã ikôt abikamênh prãm jabej gora amã ijabê tÿxo, amã ikînã tÿxo amã anhôbikwa kînãhja jakrenh mex ne. Dja ga amã abämmê anãmê aprômê akramê akamymê akanikwÿnhmê kînã kêt ne kam ga amã aminhîdjwÿ kînã kêt ne kam bajbit amã ijabê tÿx ne kam arÿm abê inhô àpênhkumrêx. ²⁷ Ne kam ajte dja ga me ajô amã atokry pyma jabej kam arÿm ikôt aba djwÿnh kêtumrêx. Nhyam bep kati, dja ga ijã amijakren ikudjwa aje anhô pîte'y mynh mãn pràbê atokry rax ne amã ijabê rã'ã nhyam me kute abîn jabej ga ikanga kêt ne tu mã ikôt ajkamên kam arÿm mrãmri ikôt aba djwÿnhkumrêx, ane. Nãm ã Jeju memã anen kam ajte memã kum,

²⁸ —Nã, dja ga me ajô aje kikreti nhipêx jabej gêdja ga kadjy amikadjwÿnhbê amim 'ã karô ne amim 'ã pi'ôk kaprî jakre kumrêx ne. ²⁹ Got ga ren 'ã pi'ôk kaprî jakre kêt ne ren ipêxo mô nhyam ren kam abê 'ÿr pi'ôk kaprî atãk ne. Ga ren kam kum parbit pumjuw. Kum parbit pumjuw ne kam te aje inomã mênhmãn kam ren tu katêri krãta. Nhyam kam ren me kâtãmja ajã keket ne ren kam ajaprÿ,

³⁰ “Tãwã ne kute kikre nhipêxo tēm ne inomã mênhmã ar o ban kam katêri krãta”, ane. Ga ren kam apijãm ne. Bir be, ã me kute ajã anhÿr kêtã gêdja ga pi'ôk kaprî kumrêx 'ã akre.

Bir be, gêdja me'ô mã ikôt bikamênh prãm jabej, amim ijã karô kumrêx ne kam amim, “Ije ba on mã Jejukôt ajkamê

ne kôt ar iba, o ino rer kêt, katêri krã'ÿr kêt. Dja ba tu kôt ar ibakumrêx ne”, ane. Dja ga ã me ajô ijã amim karô anen kam mã ikôt ajkamê, ane.

^{31–32} Ba me amã ajte 'ôdjwÿ jarê. Bênjadjwÿr ja ne arÿm kurê djwÿnh'ÿr ô àpênh jao mô. Nhyam ô àpênhja krãpti ne. Ô àpênh ne kubê 20.000. Nhyam kum ÿrja nhô àpênh ngrêre. Kubê 10.000. Nhyam bênjadjwÿr ja kute nînã 'ÿr ô àpênho môr ja ne kum ÿr nhô àpênhja jakrenh mex ne. Nhyam kam kum ÿrja bit kurê djwÿnh kutã ô àpênho môn kam ajte amikam ajkam aman te kurê djwÿnh'ã ô àpênh jakren kam amim, “Ije, mÿj dja ba nê? Ije ba me'ÿr inhô àpênh jano, nÿjar me môr rã'ãri gê ikãxã mekmã ijã aprã. Bar arek apÿnh nhÿn id-jumar mex”, ane. Nãm me ja bit kute me ja'ÿr prôtman kam te amikabin amikam ajkam aman tu akubyn akêx ne.

³³ Be, dja ga ã amim ijã karô kumrêxo ane. Aje arek o atēm ne aje inomã mênh kadjy, katêri krã'ÿr kêt kadjy. Dja ga amikabi kumrêx ne kam anhô nèkrêx, anhô mÿjja kun'ã ano tÿx kêt ne tu amibê kanga ne kam mrãmri ikôt aba djwÿnhkumrêx. Nhyam bep kati, dja ga anhô nèkrêx 'amÿnh tÿx ne kam arÿm ikôt aba djwÿnh kêtumrêx.

³⁴ Ê, kadjwanhî. Kadjwanhî ne mexri ànhkumrêx, akrykumrêx. Nhyam bep arÿm tũmkam ành kêt, akry kêt nhyam me kute ajte o mex kêtumrêx. Me te o ane. Mrãmri tu akry kêt. Mÿj kadjy ne ga ar o aba kajgo? Kajgo mexi. ³⁵ O me kute djwÿ kane kêt ne kute mry nhînmê o bikar ne kute o pidjôadjwÿ kane kêt. Nãm me tu o ban mũm kurê. Arÿm mrãmri akry kêt. Kajgo mexi. Gop me ajamakre jabej, gop on ama, ane. Nãm ã me'ô kute amijo Jeju pytãr ne kôt tēm ne katêri kubê akêxkam ã kajgo ane, kum ô nèkrêx kînãkam kute kubê akêxkam ã kajgo ane. Djã nãm mrãmri

mã Jejukôt ajkamê got? Kati, nãm 'êx ne kôt ar ba kajgo.

Mrykĩ'átomtĩ pydji biknor.

Mat 18.12

15 Nhyam kam me kute bẽnjad-jwýr bajtemmã pi'ók kaprĩo atom djwýnhmẽ me axwe ajte Jeju'ã akuprõn kuri kumex, me kute kabẽn marmã ne me 'ã akuprõn kuri kumex. ²Nhyam kam mekbê pardjẽumẽ me kute Mõjdjê kukràdjã mar djwýnhmẽ ne me kãxã kabẽn ne, bẽn prĩkam kabẽn ne abenmã, —Djidjãk, tãwã ne kum me axwebit kĩnh ne ajte ro'ã mõn õ kwý krẽno nhý, ane.

³Nhyam kam atemã memã mýjja'ã ujarẽnh jakreo tẽn memã,

⁴—Birãm me ajõ nhõ krit, mrykĩ'átomtĩ krãptĩbê 100. Dja abê pydji akuno ga kam mã dja ga on? Dja ga tu anhõ mrykĩ'átomtĩ krãptĩbê 99jamã anhire gẽ wãnh akutêp kumex, kapõt kukritkam kumex ga kam pydji biknorja jabej tẽ. Abej tẽn arým kum akaton aprõn o tẽn o bõx. ⁵Aprõn o tẽn o bõx ne kam akĩnh ra:x ne. ⁶Akĩnh rax ne kam anhõbikwamẽ anhũrkwã nHITEPã me jao akuprõn kam memã kum, “Ota ba arým inhõ krit ibê biknorja japrõn o tẽn o bõx. Dja ga me idjõ'ã akĩnh ne akĩnh rax”, ane.

⁷Bir be, gẽdja ã kãjkwakam me kĩnhõ ane. Me'õ pydji gẽdja amim katon wãnh axwemã iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx nhyam kam me kĩnhkumrẽx. Me'õ pydjikam dja kãjkwakam me kĩnh rax ne. Kam kĩnh raxo me mex, me krãptĩkam kĩnhja jakrenh mex ne. Me kute, “Bep ba ne ba katãt mrãn imexkumrẽx”, anhýr ne ajkwaobit kute amimex jarẽnhja ne Metĩndjwýnh kute meo mex kêtê. Nhyam kam kãjkwakam me jadjwý mekam kĩnh kêt ne.

Ngõnhponho pi'ók kaprĩ pydji biknor.

⁸Ba ajte me amã 'õdjwý jarẽ. Me'õ nire nhõ kryt jakao nõghponho pi'ók kaprĩbê 10 ne pydjĩn kubê akuno, pãnh ra:xkam. Mã dja on? Dja nõghpõktimã adjãn kam prĩ:ne ar abej kapõnho ban kam kum kato. ⁹Kum katon kam õbikwamẽ itepã kikrejakam me jao akprõn memã kum, “Me ikõt akĩnh. Ota ba arým ije pi'ók kaprĩo ibiknorjamã ikato”, ane.

¹⁰Bir be, ba me amã arẽ. Dja Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh ã kĩnh ane. Me'õ pydjĩn amim kator ne kute wãnh axwemã iren kam kute Metĩndjwýnh'ýr amijo akẽx nhyam kam ã kadjy mrãnh djwýnh kam kĩnh ane. Nãm ã Jeju memã ujarẽnh ane.

Me'õ kra biknor ne akubyn bãm'ýr akẽx.

¹¹⁻¹²Ne kam ajte memã 'õdjwý jarẽn memã,

—Me'õ my kra amãnhkrut nhyam kam kutapureja bãmmã kum, “Djũnwã, gop on ar imã anhõ nèkrẽx kwýo ajkjê. Aje ar imã atyk kutã nèkrẽxo abikjẽrmã arẽnhja on atĩnri ar imã o ajkjê, ar ije kam amak kêt kadjy”, ane.

Nhyam kam kum “Ã” anen kam arkum o ajkijĩn kutapure jamã kungãn kutewajamã kungã.

¹³Nhyam kam bãm kute kum õrja arým amim kuby, kutapureja amim kuby. Nhyam kam 'ã akati ngrẽre nhyam kam arým mã o mõ, õ mýjja kunĩo atom ne o mõn ajjubê o tým, pyka 'õkam o mõn o bõx ne kam arĩ:k ar o ba. Tu arĩk ar ba'ã pi'ók kaprĩ krẽno tẽn kam krẽn pa. ¹⁴Prĩne 'ã pi'ók kaprĩ krẽn mex ne, ne kam arým arĩk ar ba. Nhyam kam pykawãkam arým djwý kêtumrẽx, nhyam me prãm kam ar ba. Nhyam kam pi'ók kaprĩ krẽn pan kam tu arĩk ar ba, prãm kam ba.

¹⁵Ne kam bēnjadjw̄yr 'ō'yr tēn kam kum, “Ba amā apē”, ane. Kum àpēnh nhy m kute kum pi'òk kaprī nhōr nhy m kute o m̄yja byr ne krēmā. Nhy m kam bēnjadjw̄yrja “Ā” anen kam ò mry nhō kapôtā ano, kute angrō jamyre pumūnh ne kute kum o djuw mexmā. Nhy m kam kum omūnh o dja.

¹⁶Nhy m kam angrō jamyre b̄ay kakō kuro ba nhy m kubēngōkreja* ar̄ym prām bīn mex nhy m te kute angrō jamyre kutā b̄ay kakō kw̄y krēmā. Nhy nh ne me'ō got kute kum m̄yja 'ō nhōr nhy m kute krēmā? Arkati. ¹⁷Nām ar ban kam amim katon kam amim, “Ije, djā nām ā ibām nhō àpēnhja anen ar prāmkam ba? Djūnwā ne prīne ò àpēnh o djuw mex nhy m kam djw̄y kumex. Djw̄y kumex ne kam 'ā kātām ne kumex. M̄ykam ne ba bajbit ar prāmkam iba. ¹⁸Ba gēt on akubyn ibām'yr tēn kum, ‘Djūnwā, ota ba Metīndjw̄ynhkam ar amikrào iba, ne gadjw̄y akam ar amikrào iba. ¹⁹Djām imex ne ga aje ijo akra rā'āmā. Dja ga tu ijo anhō àpēnh, ijo ajtem ne. Ba kam amā apē.’ Gédja ba ā Djūnwā'yr tēn kum ane.”

²⁰Ne kam ekru x ne k̄ajmā djan kam bām'yr tē. Bām'yr tē: nhy m kam bāmja amy b̄ym omū, kraja pumū. Ne kam rerek ne, tik ngyo nh̄yn kum kaprī ne. Ne kam prōt ne kajpan o t̄ym ne kam abej muw.

²¹⁻²²Nhy m kam bāmmā kum, “Djūnwā, ota ba Metīndjw̄ynhmē ar akam ar amikrào iba. Djām imex got ga aje ijo akra rā'āmā”, anhy r konen h nhy m bāmja ò àpēnhmā kum, “Amū ar ajō aprōt ne kubēkà mexwāmē ikrakam r̄axwāmē parkàwāmē amrē am̄yn o aprōt ne kum angjē, ane. ²³Ne ām ar ajō aprōt ne ije kutēp mryti jabatānh nyre nh̄iptī'ā ma nhy m āmwā japrōn amrē o tēn abī. Gwaj banhō kw̄y krēn

rax ne bakīnh kadjy. ²⁴Ota ikra. Be, ikra djw̄ynh ja ne ibē tyn ajte akubyn tīn ne. Nām akunon ar̄ym akubyn imā kato”, ane.

Nhy m kam me kīnh rax kato. Kīnhkumrēx ne ò kw̄y krēno kumex.

²⁵⁻²⁶Nhy m kam kutewaja purkam àpēnh o dja. Àpēnh o dja:n àpēnh o ino ren kam kurūm tē. Tēn kam kikre tēpo tēn me kanga ma. Me toro dja nhy m me ngrer man kam amikutā bām nhō àpēnh 'uw. Nhy m kutā tēn kajpa nhy m kum, “M̄y nā”? ane.

²⁷Nhy m kam kum, “Ije atōnhre ne ar̄ym bōx. Nhy m kam abām kadjy mryti jabatānh nyreja bī, tw̄ymtija bī. Nhy m abām kīnhkumrēx ne. Amrēbē: atōnhre tēm ne ar̄ym bōxkam ne abām kīnhkumrēx ne. M̄yja kute ajmā o kēt, umar mex ne ar ban ar̄ym bōx, kam ne abām kīnhkumrēx ne”, ane.

²⁸Nhy m kam tu ngry:k ne kikremā àr kētkumrēx ne. Ne kam kapôtā arek ngryk ne dja. Dja nhy m bām 'yr katon te kum kabēn ne, te kum me tor'ā apnēn kum, “Amrē tēn anhō kw̄y krēn me kudjwa akīnh”, ane. ²⁹Nām te kum ane nhy m kam kum, “Kē wajre. Nā bām amā idjapē:nh ar iba. Ar̄ym idjapēnh'ā amex krāptīi. Djā nā bām abē amikati? Ga m̄yja 'yr ijano ba ‘Kē wajre’ ane? Kati, nā gām m̄yja 'yr ijano ba akrānmā amā 'yr mrā. Djā ne ga kam m̄an imā anhō mokaàk'ōnh bī bar inhōbikwamē ro'ā kw̄y krēno nh̄yn ikīnhkumrēx ne?

³⁰Nhy m bep akamrerre ne anhō nēkrēxo mōn me kupr̄y'ā kukrēn mōn ajbir bōx ga kum gu banhō mryti tw̄ymtija bī”, ane.

³¹Nhy m kam bāmja kum, “Akmere ga ne ga arek ikuri dja. Ne inhō m̄yja kunō anhō”, ane. ³²Mrāmri ne bar ikīnhkumrēx ne. Mrāmri ne bar ikīnh ne itor inh̄yrja. E kum mrāmri ne atōnhre gu babē

*15:16 Jeju nhō pykakam me kunī bēngōkre kute mrāmri ne ap̄ynh me ò pyka djāri kunīkōt me kunī bēngōkre pyrāk.

tyn ajte akubyn tîn ne. Nâm akunon arÿm akubyn kato, ane. Nâm ã bãm kute-wajamã ane. Tãm ne ja.

Be, nâm ã Jeju mekbê pardjêumã ujarênh ane. Metîndjwÿnh kum me axwedjwÿ jabên kute me abej ne kute me utâr nhym me ô'ã kînh'ã ujarênh ne ja.

Õ àpênh kute ò bênjadjwÿr noo biknor.

16 Nhym kam Jeju ajte kute kôt ba djwÿnhmã mÿjja 'õ'ã kabên jakremã arkum,

—Me'õ bênjadjwÿr ne ò pi'òk kaprî kumex. Nhym kam ò àpênh ne kum kam àpênhõ dja. Pi'òk kaprîmê nèkrêxja kunîkam kum àpênh ar ba. Nhym kam me kâtàm ne me kum ò àpênhja jarên kum, “È, ota anhõ àpênh arÿm abê amijã anhõ pi'òk kaprî krêno mō, ane. Arÿm abê o apêx mexo mō”, ane.

²Nhym kam arÿm ò bênjadjwÿrja amiwÿr ku'uw ne kum, “Mÿj nã? Mÿj ne ga ajmã o nhym me imã ajarê? On amrê inhõ nèkrêx'ã pi'òk no'òkwão akato ba omũ. Jakam dja ga imã adjàpênh kêtikumrêx ne”, ane.

³Nhym kam kabên ja man kam òkre kadjwÿnhbê amim, “Ije tō mã dja ba nê? Arÿm ne inhõ bênjadjwÿr bōm imê. Mã dja ba nê? ãm arngro tÿxkam purkam idjâpênhbê irerekre ne kikre kabe'ã idjâ'wÿr imrânhbê ipijamã”, ane.

⁴Nâm ja jarên nhÿn kam ajkam aman kam,

—E kum ã ane. Arÿm ne ba kuma. Jakam dja ba ar jamã ikabên jarê nhym arÿm inhõ bênjadjwÿr kute bōm imênhkam ar ja arÿm ijo òbikwan amiwÿr ijo wadjã, ane. ⁵Ne kam ar kute bênjadjwÿrmã pãnh kêtja amiwÿr ar ku'uw. Amiwÿr ar ku'uw arkum, “Mã ne ga aje mÿjjao pãnh kêtja kute?”

⁶Nhym kam kum, “Ngônkh krôkrôktibê 100. Rōny kang'õ'ã ngônkh krôkrôktibê 100 ne ba kum o pãnh kêt ne”, ane.

Nhym kam kum, “Mî. Aje pi'òk no'òk tûmja byn on o nhÿn 100ja ngrân pãnh 50 nhô”, ane. Ajêx ne kum ngrêre jarên kum 50 nhô, ane.

Nhym kam ã anen kam kînhkumrêx ne kunhôn mã tē. ⁷Nhym kam ajte abej ja kukij ne kum, “Mã ne ga aje mÿjjao pãnh kêtja kute?” ane.

Nhym kam kum, “Bàygogore'ã xakubê 100”, ane.

Nhym kam kum, “Mî. Anhõ pi'òk no'òk tûmja by gê arîk wãnh 100 nô, ga pãnh kum 80 nhô, ane. Ajêx ne 'ã kum kãjbê krãptîbê 80 nhô”, ane.

Nhym kam ã anen kunhôn kam kînhkumrêx ne mã tē. Nâm ã arkum o anhÿro tē. Ò àpênhja arkum ò bênjadjwÿrja noo biknoro anhÿro tē. We arkum kînh ne kute amipãnh o òbikwamã ne ã arkum o anhÿro tē.

⁸Nhym ò nèkrêx djwÿnh ne ò àpênhja no mex jarê. Àkînhîkam ne kum no mex jarê. Nà, mrãmri ne amikadja no mexkumrêx. Nà, mrãmri ne pykabê me ar baja ne me mrãmri amikadja no mexkumrêx ne o Metîndjwÿnh nhô me ja jakrenh mex ne. Nhym bep Metîndjwÿnh nhô me ja ne Metîndjwÿnh kadja amak mex ne kam kute a'uri me mrãnhja pyrãk.

⁹Djãm ã ar aje ò àpênh kudjwa me noo abiknoro anhÿrmã ne ba ije ar amã arênhja? Djãm ar adjâkînhî, ar ajênhîkôt aje meo anhõbikwamã got. Djãm ar aje pi'òk kaprîkôt meo anhõbikwa nhym atykkam kute amikôt kãjkwamã ajo àbirmã got. Djãm me ja kute kãjkwamã ajo àbir gar atîn rã'ã rã'ãmã got. ¹⁰Arkati. Gêdja me'õ mÿjja kakritte kumrêx, mÿjja ngrire kam àpênhõ djan prîne o djuw mex ne o àkînh kêt, me'õ tãm gêdja arÿm ajte amũ ijukri mÿjja rûnhdjwÿo djuw mex. Nhym bep kati, gêdja me'õ mÿjja kakrittekam àpênhõ djan arÿm o akî ne kam ajte mÿjja raxkamdjwÿ àpênhõ djan adjwÿnhdjwÿo akî.

¹¹ Bir be, tām. Dja gar pykabê mỳjja kakrit, pi'ók kaprijao akí djām Metíndjwýnh kute kàjkwakam ò mỳjja rúnh, ò mỳjja mextire kute ar amā òrmā got? Kati, arým ne ar akabi. ¹² Dja gar ari me ò nêkrêx prokam amikràn o adjàkínho aban ar mekbê o abikênho aba, djām Metíndjwýnh kute ar amā anhô mỳjja nhôrmā, anhô nêkrêx djwýnh kute ar amā òrmā? Arkati.

¹³ Ê, nhýnh ne me'ò ò bēnjadjwýr amānhkrut'ò amē arkum àpēnh ar ba? Kati, gédja o anen kam te o ane. Gédja kum ja kurēn kam kum ja jabê. Nār kon, gédja kum ja kính ne kumābit apē ne kam kum ja kurēn kum àpēnh kêt ne. Dja ga amā Metíndjwýnh kính ne ajte amā nêkrêx kính ne kam kute bēnjadjwýr amānhkrutmā adjàpēnh pyrāk. Gédja ga te o ane, ane.

¹⁴ Nhym bep mekbê pardjêu ne me Jeju kabēn maro nhýn aprýo kumex. Me kum pi'ók kapri kínhkam, kam ne arē nhym kam me aprýo kumex. ¹⁵ Nhym kam Jeju memā kum,

—Me ga ne ga we me amijo katāt amrānh ne. Me kunī kute we me amex pumūnh ne kute me amā me amex jarēnhmā ne ga we me amijo katāt amrānh ne. Nhym bep kati, Metíndjwýnh ne kute prīne me akadjwýnhbê me apumūnh. Me aje amim mỳjja'ā karōjakôt ne me akadjwýnhbê prīne me apumū. Be, mebēngôkre ne me me akrākābit pumū, ga me kam kute amex pyrāk nhym me me amex jarē. Bep kati, Metíndjwýnh kute prīne me akadjwýnhbê me apumūnh nhym mỳjja punubit me akadjwýnhbê ikwākam kum me amex kêt. Mrāmri me apunukumrêx.

¹⁶ Amrêbê ne me Môjdjê kukrādjakôt ar amijo ba. Metíndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh kabēnkôtme ar amijo ba. Ar kôt me kute amijo ba rā'ā nhym arým Djuāo ajte adjwýnhdjwý bôx. Djuāo kute ngônhmā me angjēnhja adjwýnhdjwý

bôx. Ajbir ne Djuāo tūmrām bôx ne ar memā 'ā ujarēnh ny jarēnh ba. Me kute axwemā iren kute Metíndjwýnh'ýr amijo akêx nhym Metíndjwýnh kute me utār ne me kadjy bēnjadjwýr ne ar kute meo ba'ā ne memā ujarēnh tē. Nhym me krāptī arým kute 'ýr amijo akêx prāmrumrêx, kute mrāmri ne me krāptī kikre ngriremā ngjēnh prām ne kam 'ā kute aben nhingānhja pyrāk. Me kute ari 'ā ikjêo aben rēnh ne 'ā kute aben nhingānhja kumexja pyrāk. Nām me ā kute Metíndjwýnh'ýr amijo akêx prām kam ā ane.

¹⁷ Nhym Metíndjwýnh kukrādja tūmja, kute me mrānh mex'ā memā karōja, djām arým tūm ne apêxmā? Kati, gédja rā'ā ne. Pykamē kàjkwabít dja apêx nhym bep Metíndjwýnh kabēn dja tūmrām rā'ā rā'ā ne. Nhýnh ne mỳjja ngrire, mýrbê itaja 'ò biknormā? ane.

¹⁸ Ne kam ajte Metíndjwýnh kukrādja 'ò jarē. Me kute tu prō'ýr bakumrêx ne kute kanga kêtme memā arē ne memā kum,

—Gédja me'ò prō'ýr mōn ar o ban kanga ne kam pānh atemā me'ò'ýr mōn kam kute krō'ā prō pyrāk. Mjēnja ne axwe. Nhym kam ajte me'ò ne prō kanga nhym kam me'òja ne me'ò kute prō kangaja'ýr mōn kam arým kute me'òbê prō òkính pyrāk, ane.

Radjaru mōn me'ò bēnjadjwýr 'wýro nhý.

¹⁹ Nām ā Jeju memā anen kam ajte memā mỳjja 'ò'ā karō ne memā,

—Me'ò ne ò nêkrêx kumex ne kute amidjwýnhbit mar. Nām kubêkà mex, kubêkà pānh raxbit jangij ne ò kwý krēn djā mexbit kute mar. Myt kunīkôt ne ā o anen ò kwý krēn rax ne. ²⁰⁻²¹ Nhym kikre jajkwa krekremā me'ò bikēnhja ikwā. Myt kunīkôt kikre jajkwa krekremā ikwā. Ne te kute ò anhy krēn prāme. Me'ò kute myt kunīkôt kubêkà

mex, kubékà pānh rax jangjênh ne 'ã mrānhja tām ne te kute ò anhy krēnmā kuri ikwā ne te 'ã 'wýro ikwā. Idjibê ne Radjaru. Tām ne prīne karýr tÿx ne, tēmê prīne tÿx ne. Karýrmê tē tÿx nhyr ta ikwā. Nhyr bep roprebit ne 'ýr màt ne karýr kunuw, tē kunuw.

²² Nhyr ò mÿjja kêtja, Radjaru, arÿm ty nhyr kam kadjy mrānh djwÿnh kumÿn kàjkwamā Abraão'ýr o tēn o bôx. Nhyr kam ar ingêt kukāmāre Abraãoomē ro'ã ar ba. Nhyr me'ò nhô nêkrêx kumexjadjwÿ ty nhyr me kam o mōn adjà. ²³ O mōn adjà nhyr kam me tyk nhô pykakam bôx ne kam tokry rax ne. Tokry: ne, ne kam tokry pymaje kàjmā rīt ne amybÿm Abraão pumū. Nhyr ar Radjarumē ro'ã ar ba. Ar umar mexkumrêx ne kīnhkumrêx ne ar ba.

²⁴ Nhyr kam Abraão pumūn kam kum amijo akijn kum, “Ngêtwa, ngêtwa Abraão, gop amrê amā ikaprīn iwÿr Radjaru jano gē amrê iwÿr tēn ngômā ikra nhôttebit jadjān o inhōto ngo, ane. Ota ba kuwyjakam itokry bit itokry”, ane.

²⁵ Nhyr Abraão kum, “Bir be, krāny, omū. Atīnri ne ga mÿjja mexbito amikīnh ne. Nhyr bep Radjaru ne kaprī, tūnri kaprīn ar ba. Ne kam arÿm jakam kīnhkumrêx ne. Ga ne ga arÿm pānh atokryn akaprīre. ²⁶ Ē, mÿjja 'ōdjwÿ. Djām jānh ne wām awÿr tēm ne kute ajmā ajomā? Nām me banêje inuwti: nō, ne kam abenmā kre raxi. Ne kam jakam me ij'ō me awÿr itēm prām kêtê. Ga me ajō nīnh pānh me ikam abôx prām kêtê. Aprakamā ne gwaj banêje inuwti: nō”, ane.

²⁷⁻²⁸ Nhyr kam kum, “E kum ã ne. Ē, ngêtwa, gora ibām nhūrkwā'ýr Radjaru jano. Kam ne ikamy amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt. Ar'ýr dja Radjaru tēn arkum arēn arkum tīn jadjā gē ar jakam, me tokry rax djājamā ikôt bôx kêt”, ane.

²⁹ Nhyr Abraão kum, “Kati. Arkati, amrêbê ne Mōjdjêmē Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh ar 'ã pi'òk no'òk ne te memā arē. Gē ar Mōjdjê ar kabēn ma”, ane.

³⁰ Nhyr kam kum, “Kati, ngêtwa Abraão, got ren me'ò me tyk kurūm me'ýr katon bôx ne memā arē nhyr ren me arÿm kôt amim katon kam ren wānh axwemā iren Metīndjwÿnh'ýr amijo akēx ne jakam bôx kêt ne”, ane.

³¹ Nhyr Abraão kum, “Kati, dja me Mōjdjêmē Metīndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kabēn mar prām kêt, nhyr ajte me'ò me tyk kurūm katon te memā amijo amirīt ne te memā arē nhyr ren ajte tām ne. Te ren omūn tu ate krā”, ane. Nām ã Abraão me'ò nhô nêkrêx kumexjamā ane. Tām ne ja, ane.

Be, nām ã Jeju memā ujarēnh ane.

Me'ò me'òkam axwe nhyr tu axweo biknormā.

17 ¹⁻² Ne kam ajte kôt ba djwÿnhmā, —Wānh ne me axwe pro ar akukām rax ne nō. Nhyr bep me kute memā axwe'ã àpnēnhja gēdja me tokry ra:x ne. Watī:re. Dja prīne Metīndjwÿnh meo ajkē nhyr me tokry ra:x ne. Me'ò kute me prīre pyrāk ne ajbir kute amim imar nyja nhyr ren me'ò axwe'ã kum apnē nhyr ren arÿm kôt axwe nhyr kam ren me kute kum axwe'ã àpnēnh djwÿnhja nhōkre'ã kēnpoti nhô ne ren ngōnhmā kumē, ngō raxbê pyka kētmā kumē nhyr ren kubī, ja ne kājbe tokry. Tokry ngri. Nhyr bep kati, dja prīne Metīndjwÿnh o ajkē nhyr tokry ra:x ne.

³ Gora ar amijā ano tÿx ne amijāno dja. Dja ar akamy'ò axwe jabej gar ajō kum akabēn'ò jarē. Kum akabēn'ò jarē gē axwekam amim ngryk ne amim kato ga kam tu o akno. ⁴ Gēdja mā akam axwe jabej ga kam tu o abiknorkumrêx. Dja myt pydjikam akam axwe amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt ne

kam awÿr tēm ne kute amā, “Arÿm ne ba ijaxwekam amim ingyk ne”, anhÿr amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt jabej ga kam tu o akno, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Tu amim kamnhīxkumrēx.

Mat 17.20; Mak 11.23

⁵Nhym kute ar anor nhym ar mōrja Bēnjadjwÿrmā kum,

—Ar ba ne bar ije amim amar ngrire. Gop on ar ikadjwÿnhbê ar ijo tÿx ne ar ikadjwÿnhbê akabēn wadjā bar amim amar rax.

⁶Nhym kam Bēnjadjwÿr arkum,

—Ga ren ar amim ikamnhīx ngrireo kute motadu 'y kryre ja pyrāk ne ren arÿm pyjamā akabēn ne ren kum, “On amikaban ngō raxbê pyka kêt mū jakam mān ajte dja”, ane.

Nhym ren tēn ngō rax nījkam dja. Ar aje tu amim ikamnhīxkumrēxkam ren tēn nījar ngō raxkam dja. Nhym bep kati, ām ar aje amim ikamnhīxkumrēx kêtê, ane. 'Ybê motadu ne kryre kute karnhō nhijy pyrāk. Nhym Jeju ajte arkum,

Me tu akrānmā

Metīndjwÿnhmā àpēnhmā.

⁷Ga we ar ajō abēnjadjwÿr rax ne nhÿ. Nhym kam anhō àpēnh purkam àpēnhmā tē, nār kon kute mrykī'ātomtio djuw mexmā 'ÿr tē. Ne kam wānh purkam àpēnhō dja. Àpēnhō dja:n arÿm àpēnhō ino ren bōx. Djām aje kum, “Amibēx ne nhÿn atyk djā kêt ne kam anhō kwÿ krē”, anhÿrmā got.

⁸Bep kati, dja ga ajte tu ano ne kum, “On imā òmrōn kam kadjy tēn kubēkà mex jadjān amrē imā òmrōo tē ba kukrē. Ne ngōdjwÿ imā kwÿ jadjā. Dja ba inhō kwÿ krēn kôt ikō, ane. Ba ikumrēx inhō kwÿ krēn pa ga kam ikudjwa anhō kwÿ krēn kôt ikō”, ane.

⁹Djā nām bēnjadjwÿrja ò àpēnh djāpēnhō amra got. Djā nām ò àpēnh

djāpēnh pumūn kum mex jarēnhō ba got. Kute kabēn mar ne kute kôt amijo bakam, djā nām kum mex jarēn kam kum amikīnh jarēnh ar o ba? Kati, mrāmri ne ò àpēnh. Ò àpēnh kute ò bēnjadjwÿr kabēn mar ne kute kôt kum mÿjja kupēnh.

¹⁰Bir be, ar gadjwÿ dja gar Metīndjwÿnh kute ar amā mÿjja jarēnhja kunī kupēn amidjāpēnh pumūn kam, “Ije, djā nā bām ar Bēnjadjwÿrmā idjāpēnh mex ar iba got ar ijo amra? Kati, dji Bēnjadjwÿr kute me anor nhym ò àpēnh kute kum àpēnhmākêt. Kôt ne Bēnjadjwÿr ar ijano bar kum idjāpēnh iban ikīnhkumrēx ne, ane. Djām kute ar idjāpēnhō àmra kadjy ne bar kum apê? Kati, nā bām ar tu akrānmā kum idjāpēnh iban kam ikīnhkumrēx ne”, ane. Dja gar ā ane. Be, nām ā Jeju kôt ba djwÿnhmā arēnhō ane.

Me ī kajēkam tē kubē 10.

¹¹Ne kam ajte Djeruxarē'ÿr krān tēn pry pnā, aben nēje a'ÿr. Nām mūm pykabē Xamarij ne amrē pykabē Garrēja nhym pyka 'ÿr nhōkre djākôt pry ja'ā tē, 'ā Djeruxarē'ÿr tē. ¹²⁻¹³Nām pry'ā tēn kam ī krī 'ōmā àr tē. Krī 'ōmā àr tē nhym me ī kajēkam tē kutā mō. Me ī kajēkam tēbē 10 ne kutā mōn kajpan kam nījar ku'ē, tāri ku'ē kêtê, nījar ku'ēn kam kàj bē kum kabēn ne kum,

—Jeju, Bēnjadjwÿr, gop amā me ikapri, ane.

¹⁴Nhym Jeju me omūn kam memā,

—On me mōn me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnhmā amibē, ane.

Nhym me mōr pro akēx ne mā Metīndjwÿnh mar djwÿnh'ÿr mōn mōrrām arÿm kà mex ne.

¹⁵Nhym kam pydjīn amimex pumūn kam akubyn Jeju'ÿr tē. Metīndjwÿnhmā ukapri, mex jarēnhō tē. Kàj bē kum arēnhō tēn kam Jeju'ÿr bōx. ¹⁶Jeju'ÿr bōx ne kam tu mÿrbē tÿm ne kum

amikĩnh jarēho nōn kum mex jarēho nō. Me bajtem'ō, Xamarijkam me ja'ō. Tām ne akubyn tēn Jejumā mex jarē. ¹⁷⁻¹⁸Nhym kam Jeju memā,

—Ije, nhār me? Nā bām mebê 10o mex nhym me 'ō akubyn iwÿr tēm kêt ne. Mÿkam ne kubajtemjabit akubyn iwÿr tē? Mÿkam ne me wā akubyn kudjwa mōr ne Metĩndjwÿnhmā mex jarēnh kêt ne?

¹⁹Ne kam kum,

—Aj, on kàjmā djan tē. Nā gām tu amim ikamnhixkumrēx ne. Nhym kam arÿm Metĩndjwÿnh apytà, ane. Nām ā Jeju kum ane nhym kam mā tē.

Akubyn bōx djà kutā dja me ate krān ar ba jarēnh kadjy.

Mat 24.23; Mak 13.21

²⁰Nhym kam mebê pardjēu Jejumā,

—Mÿj akatikam dja Metĩndjwÿnh me bawÿr Bēnjadjwÿrbê kumkati jano nhym kute me bakurê djwÿnhbê me bapytār ne kute ar me bajo bamā?

Nhym kam memā,

—Kute me apytār ne ar me ajo ba kadjy, djām Bēnjadjwÿrbê kumkati mÿjja 'ōmē ro'ā bōx ga me aje kōt omũnh ne aje abenmā bōx jarēho akumexmā? Kati, me kute mÿjja 'ōkōt omũnh kêt.

²¹Me kute jakam mÿjja pumũnh ne kute abenmā, “Ota, Bēnjadjwÿr arÿm bōx”, anhÿr kêt.

Nār kon, me kute nĳar omũnh ne kute abenmā, “Orĳnā, arÿm Bēnjadjwÿr amrē tē”, anhÿr kêt.

Mÿkam? Bir, anhō Bēnjadjwÿrbê kumkati kute ar me apytār ne me akadjy bēnjadjwÿr ne kute ar me ajo bamā ne arÿm me awÿr bōx, arÿm me anhipōkri bōx, me anhipōkri ar ba, ga me omũnh kêtumrēx, ane. ²²Ne kam ate kōt ba djwÿnhmā,

—Adjÿm, dja ĳ ar akaprĳ djà ar awÿr bōx. Ar akaprĳ djà nhĳukri dja gar te ikuka kre jabej rĳt. Ne kam abenmā,

“Gora gē on ajte akubyn bōx gwaj omũ. Amrēbē kute gwaj bakadjy amĳo ĳ ne gwaj bawÿr rwÿkja gora gē akati pydjĳkam ajte rwÿk jabej gwaj gop ajte omũ”, ane. Dja gar te aje ipumũnh prāme. ²³Nhym me ar amā,

—Ota arÿm bōx, ota arÿm jakam bōx, anhÿr jabej, nār me ar amā, “Ē, onĳ arÿm bōx”, anhÿr jabej ga kam ar tu ate akrān 'ÿr amōr kêt ne mekōt 'ÿr aprōt kêt.

²⁴Nhym bep kati, ibōx djà gēdja amirĳtkumrēx ne. Amirĳtkumrēx nhym me kunĳ omũ. Ba ije amĳo inhĳ dja ba akubyn bōx nhym me kunĳ ipumũ. Ga na jadjēnh ne kute prĳne kàjkwa kurwÿo tuknĳja pumũ. Dja ā akubyn ibōx djà nhō akatikam ije amĳo amirĳto kàjkwa kunĳ kurwÿo ane.

²⁵Nhym bep itokry rax kumrēxi. Me kamingrāny ja dja me prĳne ijo ajkē ba kam itokry rax ne. ²⁶Nhym bep akubyn ibōx 'ÿr dja me ate krān ar ba. Ba ije amĳo inhĳ dja ba akubyn ibōx 'ÿr nhym me ate ar krān ba. Me kute amrēbē me bakukāmā Nōwekam me ja pyrāk ne ate ar krān ba. ²⁷Nām me ō kwÿ krēn kōt ikōn abenwÿr babit ar o ba rā'ā nhym arÿm Nōwe kà raxmā wadjā nhym me aērbē ngō me iby ajkapĳn me imex ne.

²⁸Ne kam ajte kute amrēbē me bakukāmāre Rokam me ja pyrāk ne ate krān ar ba ne ō kwÿ krēn kōt ikōn abenmā mÿjja ngān abenmā mÿjja o pānh ne purkam mÿjja kren amim kikren jabit ar kuman o ba. ²⁹Ar ā anhÿr ba rā'ā nhym arÿm Ro krĳbē Xōtōma kurũm tē. Aje. Nhym arÿm wakrekam kuwy me aērbē mekam ajka'u ne me imex ne. Kēn ngrāngrā pōkmē me'ā akān kam me imex ne.

³⁰Dja ba ā akubyn ibōx djào ane. Gēdja me ate ar krān ba. Ba kam ba ije amĳo inhĳja dja akubyn ibōx djà me aērbē ā amirĳto ane. ³¹Kam, ibōx djà-jakam, gēdja me'ō kre tā nhÿ ne akubyn ō nēkrēx'ÿr àr kêt. Kwārĳk wānh akubyn

ürkwākam nêkrêx'ÿr àr ne byr ne o tēm kêt. Nhyr me'öd'jwÿ ar purkam ba. Ba bôx gê arîk wānh ô kikremā ô nêkrêx'ÿr kwÿr kêt. ³²Gar Ro prôja ma. Ro prô ne ô nêkrêxo amak djàje amipānh krā tēn ty.

³³Me kute amidjwÿnhbit mar ne pykakam mÿjja jakô'tbit amak bēnja gēdja me tyn kam ijukri tīn kêt'kumrêx. Nhyr bep me kute amidjwÿnh mar kêt ne amibê ô mÿjja kanga, me tām gēdja me amiptān ar tīn ne ba, jakam ar tīn ne ban kam tyk nhijukri tīn rā'ā rā'ā. Tām ne ja.

³⁴Nhyr bep kati. Ē, ba ar amā arē, dja ba akamātkam ibôx jabej nhyr me'ō my ar amānhkrut aben nhikô'ā nō. Ba ikjēbito tē nhyr ikjē arek wakrekam nō.

³⁵Nhyr me'ō nire ar amē à'uko nhÿ. Ba ikjēbit pa 'amÿn o tē nhyr ikjēja arek wakrekam nhÿ. ³⁶Nhyr me'ō my ar amē kapôtkam tē ba ikjē pa 'amÿ nhyr ikjē arek wakrekam dja, ane. Nām ā Jeju ane. ³⁷Nhyr kôt ba djwÿnh bôx djà jabej kukij ne kum,

—Bēnjadjwÿr, nhÿnh jakam dja ga bôx?

Nhyr arkum,

—Gar nhōnhne mry tyk'ā bikprōnh ne kumex ne kute o amirîtja pumū, ane. Dja ā Jeju akubyn bôx kutā mÿjja apôx ne bôx djāo amirîto ane.

Me'ō nire kute kabēno bēnjadjwÿr katyk.

18 Nhyr kam ajte kôt ba djwÿnhmā atemā mÿjja'ā ujarēnh jakreo tē. Mete Metīndjwÿnhmā kabēn 'āno ām ne kute kanga kêt'ā ne arkum arēn arkum,

²—Atemā pyka 'ōkam ne memā axwe pānh jarēnh djwÿnh kum Metīndjwÿnh puma kêt'kumrêx ne mebēngôkredjwÿ mar kêt'kumrêx. ³Nhyr pyka tām'kam me'ō ni 'uwtîre kubê mjēn tyk nhyr me'ō ar o bikēho ba, 'uwtîkam ar o bikēho ba. Nhyr kam akati kunîkôt mā 'ÿr mrān

kum arēn kum, “On ijo angryk”, ane. “On ikurê djwÿnhmā arē gê on imā o pānh”, ane.

⁴⁻⁵Ne mā kum 'ā apnē. Te kum 'ā apnē nhyr ate krān ar ba. Nhyr mā kum arē nhyr kam, “Ije. Ije ba gop on 'uwtîwāo ingyk ne kute kum o pānh kadjy kurê djwÿnhmā ikabēn 'ō jarē gê gop on arek wānh nhÿ ba ityk djà kêt. Djā nā bām imā Metīndjwÿnh pyman imā mebēngôkre puma got ba o ingyk? Kati, nām mā ikujrē ba gop on o ingyk gê gop on anhîkrēn kabēno ikat'ky ngri”, ane.

⁶Jeju ne arek arkum ujarēho dja ne arkum,

—Memā axwe pānh jarēnh djwÿnh ja ne axwekam me'ō 'uwtîo ngyk ne. Amijā maje ne o ngyk ne. ⁷Djām ā Metīndjwÿnh kute anhÿr got? Kati, Metīndjwÿnh ta ne amijo me bapytān kam ô me jabê ate krān ar ba kêt'kumrêx. Nām ô me ja mar 'āno dja. Nhyr me kum amijarēnh ry typydji. Akamātkammē a'urimē ne me kum amijarēnh ry typydji.

Nhyr arÿm me kuma. Djā nām amîkrā:n gormā ô me jao ngyk got. ⁸Kati, ē, ba ar amā arē. Dja ô me jao ngyk kukrā kêt ne. Ba ije amijo inhî gēdja ba akubyn pyka jamā bôx, ije meo ingyk kadjy akubyn bôx, djā nām me ja akubyn ibôxmā ikamnhîx got? Kati, dja me ate krān ar pyka jabê ba rā'ā ba akubyn bôx, ane. Nām ā Jeju kôt ba djwÿnhmā ane.

Me'ō ar amānhkrut kute Metīndjwÿnhmā amijarēnhmā.

⁹Ne kam ajte memā atemā mÿjja'ā ujarēnh jakreo tē. Me ām ta axwekam we katāt mrānh ne ajkwaobit kute ar amimex jarēho ban kam mūm me ja'ābit ar axwe rēho baja, me ja'ā ne memā mÿjja jarēn memā,

¹⁰—Me'ō ar amānhkrut ne ar kute Metīndjwÿnh nhō kikretikam kum ami-

jarēnhmā tē. Nhyṃ jabê pardjêu'ō nhyṃ jabê bēnjadjwÿr bajtemmā pi'ōk kaprīo atom djwÿnh, àkīnhīre.

¹¹Nhyṃ kam pardjêuja tēn wad-jàn djan kam Metīndjwÿnhmā amijarēnhkam amijo àmrao djan kum, “Metīndjwÿnh, ba amā amikīnh jarē, ane. Ije me urāk kētkam ne ba ikīnhkum-rēx. Me ne me àkīnhī, axwe, abenbē prōo akī. Nhyṃ bep kati, ba ne ba ajmā ikute kētē. Ije tāwā pyrāk kētē. Ije àkīnhīwā, kute pi'ōk kaprīo atom djwÿnhwā pyrāk kētē, kam ne ba ikīnhkum-rēx. ¹²Nhyṃ bep ba ne ba amā ikabēn kadjy amijajburo amānhkrut ne, pi'ōk tyk nhōkre djākōtmē pi'ōk rārarmēkam. Ne ajte amā apÿnh inhō mÿjja djari kwÿ rax ne kungā. Nā bām apÿnh inhō mÿjja djari kunī aben kadjy kryre ne amÿn o aptàn rax ne amā kungā. Tām ne ja”, ane.

¹³Nhyṃ bep ate ne pi'ōk kaprīo atom djwÿnh. Nījar ne dja, pijàm djaje ibōn djan kàjmā kàjkwa'ÿr krā kēt ne amiti-tiko dja. Amijaxwekam kaprīn pijà:m ne. Ne kam Metīndjwÿnhmā kum, “Dja ga adjukaprikōt ikam adjukapri, ane. Nà, mrāmri ne ba ijaxwe ga kam tu amā ikapri”, ane. Nām ā pi'ōk kaprīo atom djwÿnh Metīndjwÿnhmā ane.

¹⁴Be, ba me amā arē. Mrāmri ne arÿm Metīndjwÿnh tāmja jaxwekam ngryk kēt ne arÿm kum axwe kēt jarē. Nām tu axweo aknon kum kabēn mex jarē nhyṃ arÿm umar mexkumrēx ne mā ũrkwāmā tē.

Nhyṃ bep me'ōbē pardjêuja ne kute kum axwe kēt jarēnh kēt. Mÿkam? Bir, me kute amijo rax kadjy kute ar amimex jarēho baja gēdja me ī kātām ne. Nhyṃ bep me kātām, me akrānmā kute amijo ban pijàm ne ar baja gēdja ī Metīndjwÿnh meo rax ne. Nām ā Jeju memā arēho ane.

Kute me prīreo kīnh.

Mat 19.13; Mak 10.13

¹⁵Nhyṃ me Jeju'ÿr me prīredjwÿo mō, me prīredjwÿ jamÿn 'ÿr meo mō, kute me'ā ikra jadjwÿr ne kute meo kīnhmā. Nhyṃ kōt ba djwÿnh me omūn kam nēje me kajpan memā bēn tÿx ne. ¹⁶Nhyṃ bep Jeju ne amiwÿr me prīre 'uw ne kam kōt ba djwÿnhmā kum,

—Kwārik wānh arek amrē me prīre iwÿr mō, ane. Kwārik wānh gar mebē adjaptār kēt gē me arek amrē mō. Ā me kute amijo anhyrbit gēdja Metīndjwÿnh me utàn me kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba. ¹⁷Ē, mrāmri ne ba ar amā katāt arē. Me kute me prīre pyrāk ne amijo kātām-jabit gēdja Metīndjwÿnh me utàn me kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba. Be, me prīre kute ta amim imarja pumū. Ā me kute amijo anhyr gēdja Metīndjwÿnh me utàn me kadjy bēnjadjwÿr ne ar meo ba, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju me'ō bēnjadjwÿr ngrirebē nēkrēx pyma.

Mat 19.16; Mak 10.17; Xim k 6.6; Xij 5.1

¹⁸Nhyṃ kam me'ō, bēnjadjwÿr ngri'ō Jejumā,

—Bēnjadjwÿr, ga ne ga amexkumrēx. Mā gēdja ba amijo? Itīn rā'ā rā'amā, mā gēdja ba kadjy amijon? ane.

¹⁹Nhyṃ kam kum,

—Mÿkam ne ga imā imex jarē? Djām mrāmri aje amim imex marmā got ga imā imex jarē. Me ne me mex kēt, nhyṃ bep Metīndjwÿnh pydji ne mex. ²⁰Arÿm aje Metīndjwÿnh kukrādjà marjakam ajte ikukij. Kute me mrānh katāt'ā memā karōkōt kukrādjà ne ga arÿm ama. Aje mebē prōo adjākīnh kēt ne aje me par kēt ne adjākīnhī kēt ne ajēx ne aje me kāmex jarēnh kēt. Ne ajte aje abāmmē anā ar kabēn mar ne ar kabēnkōt amijo abaja ne ga arÿm ama. Ja kunī ne ga arÿm ama, ane.

²¹ Nhyṃ bēnjadjw̄yr ngrija kum,
—Nà, ar̄ym ne ba ibòktikam ja kunĩ
ma. Ne kam kòt ar amijo iba rā'ā:n ar̄ym
ijabatànḥ ne, ane.

²² Nhyṃ Jeju kabēn ja man kum,
—M̄ȳjja pydji ne kute akukrà rā'āā. On
tēn memā anhō m̄ȳjja wā ngràn pānh
pi'òk kaprĩ byn me 'uw̄tĩ, me ò m̄ȳjja
kētjamā angān o me kīnh ne kam amrē
iw̄yr tēn mā ikòt ajkamē. Dja ga ā anen
kam ar̄ym kàjkwakam anhō m̄ȳjja mex
kumex, ane.

²³ Nhyṃ kam kuman kam kaprĩ:re. Ò
nēkrēx kume:xxkòt amak bēn ne kam
kaprĩre ne dja. ²⁴ Nhyṃ kam Jeju kaprĩ
pumūn kam memā,

—Nēkrēx ne kute me kukrà prāmā. Me
ò nēkrēx kumex gēdja me te Metīnd-
jw̄ynḥ nhō pyka'yr bōxmā, te Metīnd-
jw̄ynḥ kute meo baja'yr bōxmā. ²⁵ Be,
ga mry jabatànḥbē kameru te: kute
aguja tekraḥ kremā ngjēnhmāja pumū.
Me ò nēkrēx rūnhdjw̄y kute urāk. Nām
te Metīndjw̄ynḥ nhō pyka'yr bōxmā, te
Metīndjw̄ynḥ kute meo baja'yr bōxmā
nhyṃ nēkrēx utà: ne, ane.

²⁶ Nhyṃ me kabēnja man kam kum,
—Ije nhyṃ m̄ȳj me'ò gēdja Metīnd-
jw̄ynḥ amim utà? ane.

²⁷ Nhyṃ memā,
—Mebēngòkre te kute m̄ȳjja an-
h̄yrja ne Metīndjw̄ynḥmābit amirīt ne.
Metīndjw̄ynḥ kute me ò nēkrēx kumexja
kute me utàrkòt mar, ane.

²⁸ Nhyṃ kam Pedru kum,
—Ē, ar̄ym ne bar inhòbikwa kunĩmā
inhiren kam mā akòt ajkamē, ane.

²⁹⁻³⁰ Nhyṃ kam arkum,
—Nà. Mrāmri ne ba katāt ar amā
arē. Godja me'ò ar̄ym ò m̄ȳjja irer
jabej, nār òbikwamā irer jabej, ò kikre,
nār prō, nār kamy nār nāmē bām, nār
kramā irer jabej. Godja ar̄ym ò m̄ȳjja ja
'omā irer, ne kute memā Metīndjw̄ynḥ'ā
ujarēnh nhyṃ kute me utār ne kute meo
ba kadjy kum irer jabej, ba dja ba kum o

pānh ra:x ne. Dja ba pānh on pyka jakam
kum m̄ȳjja akrenḥ mex ne kum kungā.
Nhyṃ ije pykao nykam gēdja tīn rā'ā rā'ā
ne, ane. Nām ā Jeju arkum ane.

Jeju ajte kòt ba djw̄ynḥmā amityk jarē.

Mat 20.17; Mak 10.32

³¹ Ne kam kòt ba djw̄ynḥbē 12o aben
pydjīn kam aro mōn arkum,

—Ē, ota gwaj ar̄ym Djeruxarē'yr bad-
jābir ne kam babōxmā. Kam gēdja me
ajmā ijo. Ba ije amijo inhĩ ne me aw̄yr
ibōxja dja me ajmā ijo. Metīndjw̄ynḥ
kabēn jarēnh djw̄ynḥ kute ijā pi'òk no'òk
tūmja kòt dja me ā ijo anhyro tē:n kam
inomā kumē. ³²⁻³³ Dja gwaj bōx nhyṃ
kam me me bajtemmā ikanga nhyṃ kam
me ijā bēno ajkēn ijo axēn ijapryñ ikutōn
ikaprēprē:k ne kam ibĩ. Nhyṃ kam ijā
akati amānhkrut ne ikjēkēt ba kam ajte
akubyn itīn ne ikato, pi'òk no'òk tūmja
kòt, ane.

³⁴ Nām ā Jeju kòt ba djw̄ynḥmā amijā
karōn arkum amijarēho ane. Nhyṃ ar
kute kabēn ja mar kētkumrēx. Kabēn ja
ne Ar kubē bipdjur nhyṃ ar kam te kute
marmā.

Me'ò no rā akubyn rīt.

Mak 10.46

³⁵ Nhyṃ kam Jeju kòt ba djw̄ynḥo mō
ne kam krīraxbē Djeriko tēpo mō. Nhyṃ
me'ò no rāja pry jakàkam nh̄y ne à'w̄yro
nh̄y. ³⁶ Nhyṃ me itepato 'ānh mō nhyṃ
kam me kanga man memā,

—M̄ykam ne ga me akanga mō? ane.

³⁷ Nhyṃ kam me kum,

—Jeju, ane. Nadjarekam Jeju ne me
ijo mō, ane.

³⁸ Nhyṃ kam kum amijo akij ne kum,
—Ē, Jeju, Dawi tām̄djw̄y 'ò, gop amā
ikaprĩ, ane.

³⁹ Nhyṃ me wamā mōrja kum bēn t̄yx
ne kum,

—E kum anihkrē, ane.

Nhym kam tu kum àkjêro bèn kum,

—Dawi tàmdjw'ò, gop amā ikapri, ane.

⁴⁰Nhym kam Jeju tēm tỳx katikôt djan kam amiw'yr ku'uw. Nhym kam me'ò 'yr tèn kum,

—Aje, onij ar'ym amiw'yr ajuw, anen kam pa 'am'yn o tèn 'yr o bôx. ⁴¹Nhym kam kum,

—Nār, m'j nā? Mā ne ba ije ajomā?

Nhym kam kum,

—Bēnjadjw'yr, aje inoo mex ba ir'itmā.

⁴²Nhym kam kum,

—Nā, on rīt. Tu aje amim ikam-nhixkumrēx kam ne ga ar'ym amex, ane.

⁴³Nhym kam tebē rīt. Ne kam Jekukôt tē, mekôt tē, ne Met'indjw'ynhmā ukaprimē amik'inh jarēho tē. Nhym kam me kunī omūn kôt Met'indjw'ynhmā mex jarē.

Djakij Jejuo aminhō.

19¹⁻²Nhym kam Jeju krībē Djeriko'yr meo mōn meo bôx ne kam bit kajōnhkôt katormā. Nhym me Jeju'ā kumex ne prīne angr'ın o mō. Nhym kam me'òbē Djakij. Djakij ne bēnjadjw'yr bajtemmā pi'òk kapriõ atom djw'ynh nhõ bēnjadjw'yr. Kam ne õ nēkrēx ra:x ne. ³Nhym me prīne Jeju jangr'ın o mō, kunoro mō. Nhym kam te Djakij kute omūnhmā 'ā aminhinõ ryo tē. M'j me'òbē Jejuja kute omūnhmā te 'ā aminhinõ ryo tē. Djakij krõ krīkam ne te kute omūnhmā nhym me prīne kubē utā.

⁴Nhym kam kukām prõt ne. Kukām prõt ne kutēp wabi. Pidj'ò'ā wabi. Amrē tēm nhym kute omūnhmā kutēp pidj'ò'ā wabi. ⁵Nhym kam Jeju 'yr tèn bôx ne parbē djan kàjmā krān kam kum,

—Djakij, amrē aparmā aprõt. Jakam dja ba akõt tèn anhürkwākam nō, ane.

⁶Nhym kam tebē aparmā prõt ne ruw ne kam kī:nhkumrēx ne ūrkwāmā Jejuo tèn o wadjā. ⁷Ūrkwāmā o tèn o wadjā

nhym me omūn kam kangāngān abenmā ajkwa momoko kumex, ne,

—Djijāk, me axwe'yr ne mōn wadjā, ane. Djām tāwā mex, ane.

⁸Nhym Djakij Bēnjadjw'yr kuka kōnh djan kam kum,

—Bēnjadjw'yr, ba inhõ m'jja kōnhõ ajkjēn me bikēnhmā kungā, ane. Ne ije me'òbē pi'òk kapriõ idjāk'inh jabej akubyn me'omā inhõ jao amānhkrut ne o amānhkrut ne kungā.

⁹Nhym kam Jeju kum,

—Akati jakam ne ar'ym Met'indjw'ynh apytā, anhürkwākam ar wāmē ro'ā. Mrāmri gadjw'yr ne ga abē Abraão tàmdjw'ò nhym Met'indjw'ynh ar'ym apytā, ane. ¹⁰Be, ja kady ne ba tē. Ije me axwe jabej ne ije me utārmā ne ba tē. Kady ne ba amijo inhī ne me aw'yr ruw, ije me axwekam biknorja jabej ne ije me utārmā, ane. Nām ā Jeju kum ane.

Me'ò bēnjadjw'yr kute õ àpēnhmā pi'òk kapriõ nhõr.

Mat 25.14

¹¹Nhym me kute maro ām rā'ā nhym ajte memā m'jja 'õ'ā ujarēnh jakreo tē.

Nām Jeju ar'ym Djeruxarēkam bôx 'yr nhym kam me amim,

—Jakam dja Jeju Djeruxarēkam bôx ne on me bakady Bēnjadjw'yrbē kumkatin me bakurē djw'ynhbē me bapytān ar me bajo ba, ane. Me ta ne me kute amim àtari kētkam tỳx amim kamnhix. Nhym bep Jeju ne kute katāt memā arēnhmā. ¹²Kady ne memā m'jja 'õ'ā ujarēnh jakreo tèn memā,

—Ē, bēnjadjw'yr kra'õ ne me kute nī-jar atemā pyka 'òkam 'ā bēnjadjw'yr mēnhmā tē. 'Ā bēnjadjw'yr mēnh nhym ajte akubyn õ pykamā me'yr tēmmā. ¹³Ne kam tēm kutā amiw'yr õ àpēnh 'uw. Ō àpēnhbē 10 ne amiw'yr ar ku'uw ne kam arkum ngōnhõ pi'òk kapriõ ngā. Pānh raxkam. Ō àpēnh kunīmā pi'òk kapriõ p'ynh'ā kabēn ne arkum kungān

kam arkum, “Dja gar ikutêp imã jao aptã. Dja ba amrê akubyn 'ÿr tẽ”, ane.

¹⁴Nhym bep õ pyka djwÿnhkam me ja ne me kum kÿnh kêt ne, kum kurê ne kam kôt me kwÿ jano nhym me nÿ-jar kôt bõx ne kam memã, “Kwãrik wãnh tãmjã'ã bÿnjadjwÿr mÿnh kêt. Me ba ne ba me imã tãwã kÿnh kêtê. Kwãrik wãnh gẽ tãmjã me ijo ba kêt”, ane.

¹⁵Nhym me tu ate krãn 'ã bÿnjadjwÿr mÿ. 'Ã bÿnjadjwÿr mÿ nhym akubyn õ pykamã bõx ne kam amiwÿr õ àpÿnh 'uw ne arkum, “Nãr, djãm arÿm ne ba ije ar amã pi'òk kaprÿ nhõrwã gar ikutêp imã o aptã”? ane.

¹⁶Nhym kam ja kumrêx 'ÿr o bõx ne kam kum, “Bÿnjadjwÿr, ota ba anhõ pi'òk kaprÿ pydjija ar o iban arÿm amã o aptã. Amã o aptãn abenã kumẽ nhym arÿm kubê 10”, ane.

¹⁷Nhym kam kum, “Mexkumrêx. Ga ne ga adjãpÿnh mexkumrêx. Nã bãm amã mÿjja ngrire ngã ga prÿne imã o djuw mex ne, ikutêp imã o djuw mex ne aje kanga kêt. Pãnh gÿdja ba amã krÿ krãptÿ jarê, krÿbê 10 jarê. Ga kam abÿnjadjwÿr rax ne amÿ idjõ'ã ar kam meo aba”, ane.

¹⁸Nhym atãri ja 'ÿr o bõx ne kum, “Bÿnjadjwÿr, ota ga aje imã pi'òk kaprÿ nhõrja ba ar o iban arÿm amã o aptã nhym kubê 5”, ane.

¹⁹Nhym kam kum, “Gadjwÿ ne ga amexkumrêx. Jakam dja ba amãdjwÿ krÿ krãptÿ jarê, krÿbê 5 jarê, ga kam abÿnjadjwÿr rax ne amÿ idjõ'ã ar kam meo aba”, ane.

²⁰⁻²¹Nhym kam atãri ja 'ÿr o bõx ne kam kum, “Bÿnjadjwÿr, mÿ, anhõ pi'òk kaprÿ. Nã bãm ije amã kupÿnh prãm kêt kam prÿne amã kubêkào kupun kudji. Imã apymakam. Nã gãm apyma ne. Nã gãm aje amim mÿjja kunÿ jadjwÿr kêt kam ar mebê jãm o amijakren o atomo aba. Ne ga adjãkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo aba”, ane.

²²⁻²³Nhym kam kum, “Ga ne ga ajaxwekumrêx ne imã adjãpÿnh prãm kêt ne. Akabÿn jakôt gÿdja ba ã ajo ane. Djã nã bãm ipyma? Ne ije amim mÿjja kunÿ jadjwÿr kêt kam ar jãm mebê o amijakren o atomo iba ne idjãkre kêt kam ar mebê djwÿo atomo iba? Bir be, ga kam we ga aje amim ipumÿnhkôt ren inhõ pi'òk kaprÿ jao tÿn me kute pi'òk kaprÿ marmã angã nhym ren abenã rôròk tÿn rax ba ren arÿm 'ÿr bõx ne kuby”, ane.

²⁴Ne kam me kute arek omÿnho ku'ejamã, “Aj, amÿ me ajõ kubê pi'òk kaprÿwã byn o tÿn kute imã pi'òk kaprÿo àptãr nhym kubê 10wãmã angã”, ane.

²⁵Nhym me kam kum, “Kati, bÿnjadjwÿr, arÿm tãwã nhõ pi'òk kaprÿre raxi. Arÿm õ 10”, ane.

²⁶Nhym kam memã, “Bir be, ba me amã arê. Arÿm me õ mÿjja gÿdja ajte Metÿndjwÿnh iby memã kungã. Nhym bep me õ mÿjja kêt, kute memã õr nhym me kute kum o djuw mex kêtjabê gÿdja Metÿndjwÿnh mÿjja ngrireja kunÿ by”, ane.

²⁷—Ë, ikurê djwÿnh kute ijã “Kwãrik wãnh gẽ tãmjã me ijo ba kêt”, anhÿrja gÿdja ga me amrê meo mÿn ikuka kÿnh me imex, ane. Be, tãm ne ja. Nãm ã Jeju kãjkwamã tÿm ne akubyn pykamã bõx ne kute ar meo bamã ã amijarÿnho ane.

Jeju Djeruxarẽmã bõx.

Mat 21.1; Mak 11.1; Dju r 12.12

²⁸Memã arÿnh pan kam ate meo mÿ, Djeruxarẽ'ÿr kãjmã meo mÿn ²⁹kam arÿm amẽ krÿ ngrireja tÿpo mÿ. Krãnh nhidjibê Oriwêre parbê amẽ krÿja tÿpo mÿ. Krÿ nhidjibê Bepadjÿmẽ Betanha tÿpo mÿn kam amikukãm kôt ba djwÿnh amãnhkrut janon arkum,

³⁰—Pry ja'ã dja gar arek katãt krÿwãmã tẽ. Nhym ar akutã pry kator kraxkam me kute mry jabatãnh nyre pÿ maktã kum òkre djê nhym ãmwã. Me 'ã krÿ kÿtwã. Tãm gÿdja gar amrê

'äpre bôn o tē. ³¹ Gêdja gar 'äpre bônho dja nhym me'ô ar amã, "Mÿkam ne gar 'äpre bônho dja"? ane.

Gar kam kum, "Bênjadjwÿr 'ä tēm kadjy", ane.

³² Nhym kam Jeju kute ar anorja mã ar tēn 'ÿr bôx ne kam kum kato. Kute arkum arēnh kôt kum kato. ³³ Kum katon 'äpre bônho dja nhym kam ô mry djwÿnhja arku,

—Mÿkam ne gar mry 'äpre bônho dja? ane.

³⁴ Nhym kam ar kum,

—Bênjadjwÿr 'ä tēm kadjy, ane.

³⁵⁻³⁶ Ne kam Jeju kutã o tēn o bôx ne kam kum 'ä kubêkã rē, 'ä 'ÿr kadjy. Ne kam kum ikra dja nhym ar ikrakam par djan kãjmã 'ä arĩn arÿm ate 'ä tē. Nhym kam me arÿm prykôt kum kubêkã rēnho mō. Nãm mebê idjaer ã me bênjadjwÿr raxmã mÿjja rēnh nhym 'ä tēmmã ã kum prykôt kubêkã rēnho mōro ane. ³⁷ Nhym kam arÿm Jeju Djeruxarē tēpo mō. Krãnhrebê Oriwēre ja'ã rwÿkbê arÿm Djeruxarē tēpo mō. Nhym arÿm kôt ba djwÿnhjamē, mekôt mōr, me itepato kôt mōrja arÿm kĩnhkumrēx, kĩnh ra:x ne arÿm àkjêr mō. Jeju ne mÿjja pumũnh kêt kwÿ rax ne ipêx ne, nhym me kute ipêxkôt omũn kam kĩnhkumrēx ne Metĩndjwÿnhmã mex jarēnho mō, àkjêr mō. ³⁸ Ne kam abenmã,

—Gê Metĩndjwÿnh bênjadjwÿr jao kĩnh rax. Bênjadjwÿr djwÿnh kukwakam ne arÿm me bakadjy bôx. Gora gê me kãjkwakamdjwÿ umar mex ne kĩnh rax. Gora gê me kãjkwakamdjwÿ Metĩndjwÿnhmã mextire jarēnho kumex, ane.

³⁹ Nãm me ã anhÿro kumex nhym kam mebê pardjēumē me krãptĩ akàn Jejukôt mō. Nhym kam mebê pardjēu Jejumã,

—Bênjadjwÿr gop akôt ba djwÿnhmã akabēn gê anhikrē, ane.

⁴⁰ Nhym kam memã,

—Ba me amã arē. Nãm ren me anhikrē nhym ren kēnja ijo àkjêro nhÿ, ikam kĩnh ne ren ijo àkjêro nhÿ, ane.

⁴¹ Anen kam arÿm Djeruxarē'ÿr mō. 'ÿr mōn arÿm irã. Irãn omũn kam ate me abej muw. Me kute amibê Jeju kangam amibê kurēn kute bĩn nhym Metĩndjwÿnh kute pãnh prĩne meo bikēnhmã ne kôt amak bēn ne me abej muw, ne,

⁴² —Ga ren me ga aje amidjumar mex djã mar ren akati ja tãmkam ren adjumar mex ne ar aba. Nhym bep kati, mÿjwã ne adjumar djã'ã, mÿjwã ne me ajãn kam me abē o akno. ⁴³ Adjÿm, dja ĩ me ajo bikēnh djã nhō akati me awÿr bôx. Dja ĩ me akurē djwÿnh me awÿr bôx ne me amã ipôk ne prĩne pykao me abē ka'ên prĩne me abē ijēn me amã ipôk me:x ne me ajo dja. ⁴⁴ Dja me aminhikra kraxkam me akrã jadjuw ne prĩne me anhimex ne kam me anhō kikre prĩne kungrãn ikô rēnho mō, ne me abēngôkredjwÿo pyka tako mō, akramē. Dja me prĩne me ajo mōr djã kaprã. Nhÿnh gēdja par'ô dja? Nhÿnh dja mÿjja'ô nō? Mÿkam? Bir, me aje amim Metĩndjwÿnh mar prãm kêt kam. Nãm arÿm Metĩndjwÿnh me awÿr bôx kute me amã me adjumar mex jarēnh ga me adjumar mex ne ar abamãn amã Metĩndjwÿnh mar prãm kêt ne, ane. Nãm ã Jeju ane, anhÿr djwÿnhram Djeruxarē kurē djwÿnh kute o bikēnhmã ã memã arēnho ane.

Kute kikreti nêje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15

⁴⁵ Ne kam Djeruxarēkam bôx. Kam bôx ne kam Metĩndjwÿnh nhō kikretimã tēn wadjã, Bãm nhũrkwãmã tēn wadjã. Nhym arÿm me kam pi'ôk kaprĩ pãnh memã mry nhōro ku'ê. Nhym kam arÿm bôm nêje me rēnho tē, Bãm nhō kikre nêje bôm me rēnho tē. ⁴⁶ Ne memã,

—Metĩndjwÿnh ne ô pi'ôk no'ôkkam memã,

“Me kute imā kabēn kadjybit ne inhō kikretiwā.

Nhym bep me ga ne ga me kam aje me ākīnhīo aben pydji djā”, ane.

Nām ā Jeju memā anen bōm me kurē.

⁴⁷ Ne kam kam akati kunīkōt memā Metīndjwŷnh kukrādjà'ā ujarēho ku'ē. Nhym kam me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē Mōjdjē kukrādjà mar djwŷnhmē ar kute meo ba djwŷnhmē te kute bīn prāme. ⁴⁸ Te kute ajmā on kute bīnmā nhym me kunī kum kabēn kī:nhkumrēx ne maro kumex. Kabēn 'āno djan kam no tyn maro nhŷ.

Jeju Djuāo jabej me kukij.

Mat 21.23; Mak 11.27

20 Nhym kam akati 'ōkam Jeju Metīndjwŷnh nhō kikretikam memā 'ā ujarēho dja. Ne kam Metīndjwŷnh'ā ujarēnh ny memā arēho dja. Nhym kam me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē Mōjdjē kukrādjà mar djwŷnhmē mebēngēttemē ne me ro'ā Jeju'yr bōx ne kam kum,

²—Goja on me imā arē. Mŷj me'ō kabēnkōt ne ga ar ā meo anhŷro aba? Mŷj me'ō ne amā me'ā karō ga kam amū ō'ā bōm ar me rēho aba? Goja on me imā arē, ane.

³ Nhym kam amipānh memā,

—Badjwŷ dja ba mŷjja jabej me akukij. Me akumrēx dja ga me imā arē ba kam arŷm badjwŷ me amā arē, ane.

⁴ Djuāo kute ngōnhmā me angjēnhja, djām mebēngōkre kabēnkōt ne arīk ar ngōnhmā me angjēho ba? Nār djām Metīndjwŷnh kabēnkōt? Gop me imā arē, ane.

⁵ Nhym kam me abenkam kangan abenmā,

—Ije mā dja gwaj kum nē? Dja gwaj kum, “Metīndjwŷnh kabēnkōt”,

ane nhym kam gwaj bamā kabēn'ō jarē, gwaj bamā,

—Bir be, mŷkam ne ga me Djuāo kabēnja mar kēt ne? ane.

⁶ Nār dja gwaj kum,

—Me kabēnkōt ne tu arīk ar ngōnhmā me angjēho ba, ane nhym me kunī arŷm kēno gwaj batitik ne gwaj bapa. Me kātām ja ne me arŷm Djuāo kabēn man kum kīnh ne, ne o Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh ne. Dja gwaj ane nhym me o ngyrk ne gwaj bapa, ane.

⁷ Nām me ā abenmā anen kam Jejumā kum,

—Kon ne. Ar ije mar kēt. Mŷj me'ō kabēnkōt Djuāo kute ngōnhmā me angjēnhja ar ije kōt mar kētē, ane.

⁸ Nhym kam memā,

—Bir be, dja ba badjwŷ me amā arēnh kēt ne. Mŷj me'ō kabēnkōt ije ar meo ibaja dja ba me amā arēnh kēt ne, ane.

Pidjōo djuw mex djwŷnh jaxwe.

Mat 21.33; Mak 12.1

⁹ Anen kam memā atemā mŷjja'ā ujarēnh jakreo tēn memā,

—Me'ō ne pur rax djin kam kam amim pidjō kumex ne. Ne kam me kwŷmā kum, “Gora me imā o djuw mex. Gora gē djan abatānh ne ō ga amim kwŷo atom ne imā mŷm kwŷo atom”, ane. Nām ā memā anen kam atemā pyka 'ōmā tē. Ne kam kam wānh ar ba. Ar ban kam kà'ā ngrā: ne. ¹⁰ Nhym arŷm pidjōja tuk ne kumex. Nhym kam ō pidjō djwŷnhja arŷm 'ā mytyrwŷ jakren kam 'yr ō apēnh jano. Kute memā arēnh nhym me kute kum pidjō kwŷo atom ne kute kōt anor kadjy ne 'yr ano. Nhym kam 'yr tēn bōx nhym kam me kute pidjōo djuw mexja ate kaprēprē:k ne. Nhym mā akubyn 'yr ŷkam tēn bōx.

¹¹ Nhym ajte ō pidjō djwŷnhja pānh 'yr me'ōjadjwŷ jano nhym 'yr tēn bōx nhym me ajte tām ne, kaprēprēk ne prīne

o ajkên kum pijâm jadjâr mex ne ano nhyim akubyn 'ÿr ÿkam tên bôx.

¹² Nhyim ajte ô pidjô djwÿnh 'ÿr ajte ô âpênh 'ô jano nhyim 'ÿr tên bôx. Adjwÿn-hdjwÿ ne me prÿne o ajkên bÿn punun bôm kumê nhyim 'ÿr tên bôx.

¹³ Nhyim kam ô pidjô djwÿnhja amim, “Ije, mâ gêdja ba nê? Mÿj gêdja ba on? Jakam dja ba 'ÿr ikra jano, ikra djwÿnh imâ abêja dja ba 'ÿr ano gê gom me mar jabej.” Nâm â amim anen kam me'ÿr kra djwÿnhja jano nhyim me'ÿr tên bôx.

¹⁴ Nhyim kam me kute puro djuw mex djwÿnhja kra pumÿn kam abenmâ 'â karô ne abenmâ, “Be, kra ne wâ. Ajrâ, gu me on kubÿ. Tâwâ dja bâm kum mÿjja kunÿ ngâ, ô nêkrêx kunÿ kanga ane. Gu me on tâwâ bÿn kam amim ô nêkrêx, ô mÿjja, ô pidjôja kunÿo aminhõ”, ane. ¹⁵ Ne kam pidjôkô kurÿim bôm kumên kubÿ. Bir be, mâ gêdja ô pidjô djwÿnhja kute me ja omâ? ¹⁶ Bir be, dja ô pidjô djwÿnhja me'ÿr tên bôx ne me imex ne kam ô pidjôkôja atemâ me ja'ômâ kungâ, ane.

Nhyim me kute maro ku'êja kuman kam kum,

—Kati, gora gê â o anhÿr kêt, ane.

¹⁷ Nhyim kam Jeju arek mekam no tyn djan kam memâ,

—Mrâmri, ane. Mÿj'â ne Metÿndjwÿnh pi'ôk no'ôkkam memâ ja jakre?

“E kum kên ja ne me kute kikreo âm djwÿnhja kute kikremâ armâ te omÿn kam bôm kumê.

Kên ja ne kute kikremâ o kajpar, kum o kajpar tÿxi”, ane.

Mÿj'â ne Metÿndjwÿnh kabên ja, nên? ane. ¹⁸ Ê, kên ja gêdja ga me ajô 'â tÿm ne prÿne 'â amikrakrak ne. Nhyim bep ta gêdja me ajô nhiby tÿm ne prÿne angân prÿne pyka mē ajo amrâ, ane. Nâm â Jeju kute prÿne kurê djwÿnh nhimexmâ â amijâ kên jakreo ane.

¹⁹ Nhyim kam Môjdjê kukrâdjâ mar djwÿnhmê me kadjy Metÿndjwÿnh mar

djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr te kute memâ 'â ujarêno âmri kute o tÿm nhyim me kute bÿnmâ te 'â amijakre. Jeju kute puro djuw mex djwÿnh'â me akrekam. Nhyim me kuman kam kam ngryk ne. Ne te kute o tÿm nhyim me kute bÿnmâ, ne kum me uma ne, kum me krâptÿtija pyma ne.

Me kute Xedjamâ pi'ôk kaprÿ nhõrmâ.

Mat 22.15; Mak 12.13; Rô 12.1

²⁰ Nâm te me kute Jeju bÿnmâ o anen kam amim amâ, kute kabên 'ô kupa'â arênh nhyim me kute on o tÿm ne bÿnmâ ne me amim amâ.

Kam ne me Jeju'ÿr ar kwÿ jano. Ar kute amijo kabên mex ne kute amijo Jeju kabên mar prâm ne kute mÿjja jabej kukjêr kadjy ne me Jeju'ÿr ar ano. Ar kute pa 'amÿnh ne kute o tÿm ne me bajtem nhô bÿnjadjwÿrjamâ arênh nhyim kute bÿnmâ ne ar â o ane.

²¹ Ar ja, ar 'êx ne kute amijo Jeju kabên mar prâmja ne ar kum,

—Bÿnjadjwÿr, nâ gâm katât me imâ mÿjja jarênh mexkumrêx ne, ne katât adjujarêno dja. Djâ nâ gâm te me mÿja pymaje ne me mÿjamâ akabên mex jarê? Kati, nâ gâm katât me imâ arêno aben pyrâk ne, me imâ Metÿndjwÿnh kukrâdjâ'â adjujarênh mexkumrêxo dja. Bar arÿm kuma. ²² Ê, djâm Metÿndjwÿnh kukrâdjâkôt ne gu me baje bÿnjadjwÿr Xedjamâ pi'ôk kaprÿ nhõrmâ? Nâr kon. Goja on ar imâ arê, ane.

²³ Bÿnjadjwÿrbê Xedja ne me kunimâ nhÿ ne mebê idjaero aminhõ ne pi'ôk kaprÿ'â ar me 'wÿro ba. Me kute kum ôr nhyim kute we me utârmâ. Ja jabej ne we ar amijo kabên mex ne Jeju kukij. Kute “Kati, kwârÿk wânh kubajtemmâ pi'ôk kaprÿ nhõr kêt,” anhÿr nhyim Xedja nhô krâkamngônhre kute o tÿmmâ, nâr kon kute, “Nâ, kum angâ,” anhÿr nhyim me ja kute o tÿmmâ, ne ar kukij ne kum,

—Djām mrāmri ne gu me baje bēnjad-jwÿr Xedjamā pi'ók kaprī nhōrmā, nār kon? ane.

Nhym bep kati, Jeju ne tu ar omū, ar kadjwÿnhbē tu ar omūn kam arkum,

²⁴—Goja amrē ngōnhponho pi'ók kaprīwāo tē ba omū, ane.

Nhym kam ar kum o tēn kungā. Nhym kam arkum kubē ne arkum,

—Mÿj me'ō ne 'ā karōja? Ne mÿj me'ō ne 'ā idji jētja?

Nhym ar kum,

—E kum bep Xedja karō, ane.

²⁵Nhym kam arkum,

—Bir be, ō pi'ók kaprī. Dja gar kum angā nhym bep Metīndjwÿnh nhō mÿj-jabit dja gar Metīndjwÿnhmā angā, ane.

²⁶Nām prīne arkum arēnh mexkumrēx nhym kam ar abenmā,

—Ije tō mā ne gwaj baje omā? Djām nopnu: got kute mÿjja'ō kupa'ā arēnh gwaj baje ajmā omā, ane. Nām ar te me ipōkri Jejumā nō, kute kabēn'ō jarēnh nhym ar kute o tÿmmā te me ipōkri kum nō nhym mrāmri kabēn kōt arē. Nhym kam ar tu anhikrē, pijām djaje anhikrē.

Me tyk ne akubyn tīn jabej me Jeju kukij.

Mat 22.23; Mak 12.18; Tex k 4.16

²⁷Nhym pānh me ja 'ÿr bōx. Mekbē xadjudjēu ne me kwÿ 'ÿr bōx. Nām we me,

—Kati, me tyk ne akubyn tīn kēt, ane. Nām tu me tykkumrēx ne, ane. Me ja kwÿ ne me 'ÿr bōx ne kute mÿjja jabej kukjēmā 'ēx ne kum,

²⁸—Bēnjadjwÿr, we Mōjdjē ne me bamā me badjupānh'ā karō ne 'ā pi'ók no'ók ne. Me'ō prō'ÿr mōr ne kra kēt ne tyk nhym atāri kamy'ō pānh 'ÿr mōr ne kute kum kra djirmā arē, ane. Kamy kumrēx 'ÿr mōrja tyk nhym kam kamy pānh 'ÿr mōrja kute kum kra djir nhym kam kra kutewaja we kute bām kamy kumrēx tykja nhō mÿjjao aminhōmā.

Nhym bep atāri ja ne kute we bām tīn nhō mÿjja jao aminhōmā. Nām ā we Mōjdjē 'ā me bamā karōo ane.

²⁹Be, kamybē 7 ne axikōt apōx. Nhym kutewaja prō'ÿr mō. Prō'ÿr mōn kra kēt ne ty. ³⁰Nhym atārija pānh 'ÿr mōn kam ajte ty. ³¹Nhym pānh atārija 'ÿr mōn kam kra kēt rā'ā ajte ty. Be, nām ar ā o anhÿro tēm tāmtā: nhym arÿm kutapureja aro ino ren 'ÿr mōn adjwÿnhdjwÿ ty, kra kēt ne ty. ³²Nhym arÿm ar prōja arkōt ty, kra kēt rā'ā ty.

³³Be, nija, mā gēdja me akubyn tīnkam ar on? Nhym ne kute o kubajtem ne kute o prō kēt dja 'ÿr mō? Ar kunī ne ar axikōt 'ÿr ban ty, ane. Nām ā mebē xadjudjēu Jejumā anhÿro dja.

³⁴Nhym kam memā,

—Ē, pyka jabē me ar bari ne me prō'ÿr ba nhym me nire mjēn. ³⁵Nhym bep me akubyn tīnkam gēdja me abenwÿr ba kētkumrēx ne. Metīndjwÿnh kute me'ā mex nhōr nhym me tyk nhijukri akubyn tīn me tām gēdja me abenwÿr ba kētkumrēx ne. Me my prō'ÿr ba kēt nhym me nire mjēn kēt. ³⁶Nām me akubyn tyk prām kētkumrēx ne abenwÿr ba kēt ne. Kam ne me kute kadjy mrānh djwÿnh pyrāk. Ne arÿm akubyn tīnkam dja me kubē Metīndjwÿnh krakumrēx ne tu tīn ne ajte tyk kēt.

³⁷Mōjdjēdjwÿ ne me tyk ne akubyn tīnja memā o amirit ne. Ga me akaōk pōk ne tu mex ne ām'ā ujarēnhkam kute, “Ibē Abraāomē Idjakmē Djako ar ō Metīndjwÿnh”, anhÿrja pumū.

Bēnjadjwÿr'ā, Metīndjwÿnh'ā ne ā ane. ³⁸Bir be, ar tyk tūmja Metīndjwÿnhmā tīn ne ar ba nīj pumū. Djām Metīndjwÿnhbē me tyk nhō Metīndjwÿnh? Kati, Metīndjwÿnh ne me tīn nhō Metīndjwÿnh. Me tyk kunī ne me kum tīn. Me tykkumrēx kēt. Metīndjwÿnh ne akubyn meo tīn. Kam ne ba me amā, “Metīndjwÿnh ne kubē me tīn nhō Metīndjwÿnh”, ane.

³⁹Nhym kam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh kwÿ ne kum,

—Be, bÿnjadjwÿr, nâ gãm me wãmã arÿnh mexkumrÿx ne, ane.

Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh ne me kum mebê xadjudjêu kÿnh kêt nhym Jeju kabÿno me jao apa nhym me arÿm anhikrê. Nhym kam Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnh arÿm kôt omÿn kÿnhkumrÿx.

⁴⁰Nhym kam me kunÿ arÿm kum Jeju pyman mÿjja'ô jabej kukjêr kêt ne arÿm tu anhikrê.

**Kritubê mÿj me'ô
tàm djwÿ jabej me kukij.**

Mat 22.41; Mak 12.35

⁴¹⁻⁴²Nhym kam Jeju amipãnh me kukij. Kute memã amijã ujarÿnh nhym me kute mar ne kute kôt kum kator kadjy. Amrêbê ne Metÿndjwÿnh memã Bÿnjadjwÿrbê kumkati jarê, kute memã anormã. Ne kam memã Bÿnjadjwÿrbê kumkati jarÿn arÿn arÿn arÿm memã ano. Metÿndjwÿnh ta ne memã Jeju jano, nhym kute memã amijarÿnho ãm nhym me kute kum katormã, me kute kubê Bÿnjadjwÿrbê kumkati kôt kum kator kadjy ne memã,

—Nãm we me Bÿnjadjwÿrbê kumkati dja kubê Dawi tàm djwÿ'ô, ane. Metÿndjwÿnh kute me bamã anorja dja kubê Dawi tàm djwÿ. Mÿkam ne me kum Dawi tàm djwÿ ane? Be, djãm Kritubê ne Dawi tàm djwÿbit? Kati, kubê ne Dawi nhô Bÿnjadjwÿrdjwÿ, ane. Dawi ta ne o ô Bÿnjadjwÿr ne me ngrer'ã pi'ôk no'ôkkam ajte ta, Dawi ta ne,

“Inhô Bÿnjadjwÿrmã ne Bÿnjadjwÿr djwÿnh kabÿn ne kum, ‘Amrê idjubôk'ãnh nhÿ, Abÿnjadjwÿr raxkam idjubôk'ãnh nhÿ.

⁴³Ikutêp nhÿ ba 'ÿr amrê awÿr akurê djwÿnho mô ga kwÿo apardjan kwÿ nhimex', ane. Nãm ã Metÿndjwÿnh inhô Bÿnjadjwÿrmã arÿnho ane”, ane.

⁴⁴Bir be, ga Dawi kute kum “Abÿnjadjwÿr rax” anhÿrja pumÿ. Mÿkam ne me Dawi tàm djwÿ kajgo jarê? Djã nãm o tàm djwÿ kajgo? Kati, Dawi ta ne kute o ô Bÿnjadjwÿr rax, ane. Nãm ã Jeju memã amijarÿnho anen o me unê nhym me kute ajte kukjêr kêt kumrÿx.

⁴⁵Nhym me itepato Jeju kabÿn maro kumex. Nhym kam Jeju me ipôkri kôt ba djwÿnhmã,

⁴⁶—Gora ar aminêje me omÿ, ane. Aminêje Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhwã pumÿ, ane. Me wã ne me kute amibÿn kadjy kute kubêkã jabjêti jangjÿnh ne 'ã ba prãm kumrÿx. Nhym me ajte me krãptÿ nhipôkri kute me mexo àmran kute memã rÿnh jarÿnh ne kute memã, “Bÿnjadjwÿr, djãm ga, djãm ga”, anhÿr jabit ne me kum kÿnh. Ne mebê idjaer bikprônh djakam kute abeno krÿ djakam kute amijo rÿnh ne kute mebê me rÿnh krÿ djã pytãr prãm kumrÿx. Ne kam ajte me krãptÿ kute abeno bikprônh ne àkuro krÿ katã kute mebê me rÿnh krÿ djã pytãr prãm kumrÿx, ne kute mÿjja rÿnh, mÿjja mexbit kur prãm kumrÿx.

⁴⁷Nãm ã me amijo rÿnho bao anen kam ate ajte me 'uwtÿ krão apan mebê mÿjja kunÿo akÿ ne kam ajte ajkwaobit Metÿndjwÿnhmã kabÿn rÿnh ne, ne kum kabÿn jabjêo ku'ê. Nãm me 'êx ne amijo mex ne kum kabÿn ne. Bep kati, me axwekumrÿx. Kam gÿdja Metÿndjwÿnh me kurãm memã pãnh rax jarÿn prÿne me kurãm meo ajkê. Kam ne ba ar amã, “Gora ar aminêje me wã pumÿ”, ane. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã me kute amijo mex, amijo rÿnh ne kute amijaxweo bipdjurja'ã ã arkum karôo ane.

Me'ô 'uwtÿ kute ô pi'ôk kaprÿ nhôr.

Mak 12.41

21 Metÿndjwÿnh nhô kikretikam ÿr rá'akam ne ã arkum anhÿro nhÿ, arkum 'ã ujarÿnho nhÿn 'ã ujarÿnh pan

kam ibôn nhÿn kàjmã krãn arÿm ari ar me omÿ. NhyM me ò nèkrêx krãptÿ, ò pi'òk kaprÿ krãptÿja Metÿndjwÿnhmã me kute pi'òk kaprÿ nhôr djàkam kum pi'òk kaprÿ rênho kumex, aben nwhitepã kum kam rênho kumex. ²NhyM kam me'ò nija, me'ò ni 'uwtÿ kubê mjên tyk nhyM ò mÿjja kêtja ngônphnreo pi'òk kaprÿ byn o tèn kam kum kumê. Amãnhkrutkam pãnh ngrire ne amê kubyn o tèn kam kumê. ³NhyM Jeju arek omÿnho nhÿn kam arkum,

—Ba ar amã arê, me'ò 'uwtÿ ja ne ò mÿjja kêt, ne tu me kurãm ò pi'òk kaprÿ raxo tèn Metÿndjwÿnhmã kungã. Me kunÿ kurãm pi'òk kaprÿ raxo tèn kam kungã. ⁴Me ja ne me ò pi'òk kaprÿ kumex ne kam 'ã kâtãm ne kumex. Ne kam 'ã kâtãmja Metÿndjwÿnhmã kungã. NhyM bep me'ò nija ne ò pi'òk kaprÿ kêtê, pi'òk kaprÿ ngrire ne tu kum kunÿ ngã. O kute amikadjy mÿjja byr ne krên ne tÿn kadjy Metÿndjwÿnhmã kunÿ ngã. Kum 'ò nôr kêtê. Kam ne ba ar amã, “Nãm me kurãm pi'òk kaprÿ rax ne kum kungã. Mrãmri ne ba ar amã arê”, ane.

Akubyn bôx djã kukãm mÿjja apôx tẽ.

Mat 24.1; Mak 13.1; Xim k 4.1; A Xim 3.1

⁵NhyM ar kwÿ abenmã Metÿndjwÿnh nhô kikretija jarênho mô. Ne abenmã,

—Kên ja ne mexkumrêx. NhyM me o kikre nhyM kÿnhkumrêx. Ja ne kikre jao kÿnh ne. Ê, nhyM me kwÿ kute Metÿndjwÿnh nhô kikretio kÿnh kadjy kute apÿnh mÿjja aben kadjy ôrkam kute o kikre ja kÿnhkumrêxja pumÿ, ane.

⁶NhyM kam arkum,

—Bir be, ar omÿ. Ar aje omÿnhwã gêdja ò akati, o bikênh djã nhô akati 'ÿr bôx nhyM me kurê djwÿnh prÿne kikreti ngrã. Dja me kên aben nhiby ikwã kunÿ nhikô rê. NhyM kam kên'ò aben nhiby nôr kêtumrêx, ane.

⁷NhyM ar kum,

—Bênjadjwÿr, nhÿnh amex 'òkam dja me kurê djwÿnh o ane? Mÿj gêdja kukãm apôx bar omÿn kam kôt ò akatimã ikaton ò akati ma? ane.

⁸NhyM kam arkum,

—Ar amijã ano tÿx, gê me'ò ar amã 'êx ne ar anoo biknor ne Metÿndjwÿnhbê ar ajo akêx kêt. Be, me krãptÿ dja ï aben totokmã me'ÿr bôx ne arÿm amijo 'êx. Amijo 'êx ne arÿm amijã imê. Amijã imên arÿm memã, “Me anhô Bênjadjwÿrbê kumkati kadjy ne Metÿndjwÿnh ijano ba tèn bôx. Ba ibê Kritu”, ane.

Ne kam ajte,

—Ota arÿm akubyn bôx djã nhô akati kato, ane. Kwãrik wãnh gar me wã kabên mar ne mã mekôt abikamênh ne ar mekôt aba kêt. Dja gar tu ate akrã.

⁹Gêdja me abeno kurê djwÿnh ne abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba gar omÿn kôt ama. NhyM ajte me kwÿ ta ò pykakam ò bênjadjwÿro kurê djwÿnh ne ta ajte jãm abeno kukan aben paro ba. Dja gar mÿjja ja man atÿn prãm kêt ne amã uma kêt. Ja kumrêx gêdja me ã o anhÿro tẽ. Kraxje kute inomã mênh kêt, kute 'ÿr o tèm rã'ã, ane.

¹⁰Nãm ã Jeju arkum 'ã karôo anen kam ajte arkum,

—Nã, apÿnh me ba djãri gêdja me abenwÿr prôt ne aben nhimexo ba. NhyM apÿnh pyka abenã rôrôk djãri dja me abeno kurê djwÿnh ne aben nhimexo ba. ¹¹Apÿnh pyka djãri gêdja kam pyka tertet: ne, tertet rax ne. NhyM prãmdjwÿ me kwÿ nhimex. NhyM apÿnh me kanê djãri me kwÿ nhimex ne. NhyM mÿjja rÿnh, mÿjja pymadjwÿ kãjkwa kurÿm apô:x ne kumex.

¹²NhyM bep mÿjja ja apôx kêttri gêdja me ar ajo rôrôk ne prÿne ar ajo ajkê. Ne me bikprôn h djã'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo môn me bênjadjwÿrmã ar ajo 'êx ne ar ajaxweo ar apytãn mebê ijê djàkam ar arê. Ar amã ijabê ne amã ikÿnhkôt gêdja me me bênjadjwÿr'ÿr ar apa 'amÿn ar ajo

mrā. Me bēnjadjw̄yr krymē me bēnjadjw̄yr rūnh'yr ar ajo mrā. ¹³ Kam, kamā gēdja gar memā ikukrādja ny'ā ajarē gē me kuma. ¹⁴ Kam gēdja gar adjumar punu kēt ne amim, “M̄yj ikabēn gēdja me amiw̄yr ijo tē ba arē”? anh̄yr kēt. Ne, “Mā dja ba gēt memā amijā idjāprārmā ikabēn ja on”? anh̄yr kēt. Kwārīk wānh gar ā amim anh̄yr kēt, anh̄yr djw̄ynhrām ā amim anh̄yr kēt.

¹⁵ Bep kati, ba gēdja ba ar ajamakmā ikabēn wadjā. Ba gēdja ba ar amā ikabēn jarē gar kam ikabēn ja tām memā arē nhym kam ar akurē djw̄ynh te ar amā ām t̄yx ne kute kabēn'ō mar ne kute bēno ar ajapanhmān tu anhikrē. ¹⁶ E kum ā, ar abāmmē, ar anā, ar akamy, ar anhōbik-waja tām gēdja me ar akurē djw̄ynh'yr ar apa 'am̄yn ar ajo mrā nhym me ar akw̄y pa. ¹⁷ Ikōt ar abikamēnhkam dja me kunī kum ar akurē ne.

¹⁸ Nhym bep Metīndjw̄ynh ta gēdja prīne ar ajo djuw mex ne ar apumūnh 'āno dja. Djām kum ar apumūnh kangamā got? Kati, gēdjām prīne ar apumūnh 'āno dja. ¹⁹ Gora ar memā adjām t̄yx. Dja gar adjām t̄yx ne 'āno djan ar̄ym tu atīnkumrēx.

²⁰ Gēdja krākamngōnh Djeruxarēmā ipōk mō ne 'ā aben krākā proo mō gar kam omūn ar̄ym kōt ama. Mrāmri ne ar̄ym ō akati tēpo tē, Djeruxarēo bikēnh djā nhō akati tēpo tē, me kute me amōr djā ngrānh ne kute prīne kapōnhmā ne ar̄ym tēpo mō. ²¹ Kam gēdja Djeruxarē bu'ā pyka ja nhidjibē Djudējakam me ja amijā maje krānh'yr prōt ne. Nhym bep krībē me ja gēdja me amikrā kēt mex ne amijā maje kurūm kato. Nhym purkam me jamē, bākam me jamē gēdja me ajte akubyn ūrkwāmā mōr kēt. Dja me tu ām kamā ajmā, ap̄ynh krānh'yr ba. Akubyn krīmā mōr ne bōx ne ajte akubyn prōt kēt. Tu ām kamā amū prōt ne.

²² Be, akati kaprī ne ja. Akati kīnh kē:tkumrēx ne ja. Mrāmri gēdja Metīnd-

jw̄ynh me axwekam ngyrk ne me axwe pānh prī:ne meo ajkē. Anh̄yr djw̄ynhrām ne Metīndjw̄ynh pi'ōk no'ōkkam ja kunī'ā ajarē. Dja ō akati 'yr bōx, anh̄yr djw̄ynhrām Metīndjw̄ynh kute pi'ōk no'ōkkam arēnh jakōt dja 'yr bōx ne kam kōt ā o anh̄yro tē.

²³⁻²⁴ Be, akati ja dja kaprī ra:x ne. Watīre me nire tujarō, watīre me nire kute kra karare jam̄ynhja. Mā gēdja me ja krākamngōnh pymaje prōtja on? Metīndjw̄ynh gēdja pyka jakam me jakam ngyr:k ne. Ne prīne kam meo ajkē, me axwekam. Metīndjw̄ynh ta gēdja pyka ja'yr me kurē djw̄ynh jano nhym me me'yr bōx ne Djeruxarēmā ipōk ne kam prīne me imexo mō. Kāxdjwa kajgoo me kw̄y nhimex ne kam amipardja'ā me kw̄y pa 'am̄yn kam ap̄ynh me bajtem nhō pykakōt me kungrā. Krākamngōnhre bajtem ja gēdja prīne Djeruxarēo ajkē, prīne o ajkēn kungrān jām o mrān kurēn kam ar̄ym m̄yrbē kam ajkarē. Kam bikarēr rā'ā: nhym ar̄ym me kute meo bikēnh djā nhō akati apēx. Ar̄ym me bajtem nhō akatija apēx nhym ar̄ym me mā mō.

²⁵ Nhym kākkwakam m̄yjja pumūnh kēt kw̄y rax dja apōx. Mytmē mytyr-wymē kanhētirekam gēdja m̄yjja apōx ne kumex. Nhym pykabēdjw̄y ngō rax dja tām ne aben pumjuw ne m̄uja bē abenā ajkapī ne kam rārā:ko nō. Dja me ap̄ynh ō pyka djari omūn kam abenmā,

—M̄yj got ja? M̄ykmā? anen kam umar punure. Te kute m̄yjja'ō marmān m̄yjja'ō mar kētkumrēx ne kam axwe umarre. ²⁶ Ne kam terteto kumex. M̄yjja pyma kator ne kute prīne pykao bikam̄yr ne kute prīne meo bikēnh pymaje ne me terteto kumex. Nām me amijā ja kamnhix ne kam tīn prā:m ne. Te tīn prāme ne kam terteto kumex. Djām m̄yjja pyma ngri: ne apōxmā got me umaje tertet kēt ne. Kākkwakam ap̄ynh m̄yjja t̄y:x dja amingrēk ne.

²⁷ Kam gêdja ba me'ÿr bôx nhym kam me kunī ipumū. Ije amijo inhī dja ba imextire ne itÿxkumrêx ne ipyma:kumrêx ne. Kam dja ba kâjk-wakam kakrâ kôt bôx nhym me kunī: arÿm ibôxkôt ipumū. ²⁸ Kukâm ne mÿjja apôxja. Bir be, gêdja mÿjja ja arÿm apôxmō krax ga kam ar amikam atÿx. Amikam atÿx ne akinh ne. Arÿm ije ar apytarmâ me awÿr ibôx 'ÿr, ane.

²⁹ Ne kam ajte arkum atemâ mÿjja 'ôã ujarênh jakreo tèn arkum,

—Gop ar pidjôbê pigêremê ràmtàx-temê pí kunī ma. ³⁰ Amex kutâ gêdja 'ô ingrâ gar kam arÿm amexmâ kamnhix nhym kam arÿm amex ne.

³¹ Bir be, gêdja ba ije ar amâ mÿjja jarênhja ã apôx môr ane gar kam arÿm ijabej rît ne ijabej ajkam ama. Akubyn ibôx ne me kadjy ibênjadjwÿr rax ne ipy-mao ije me utâr ne ar meo ibamâ arÿm 'ÿr. 'ÿr dja mÿjja apôx tē. Amex kutâ gêdja pi'ô ingrâ, nhym bep ibôx kutâ gêdja mÿjja pymatija apôx mō.

³² Nâ, mrâmri ne ba ar amâ kôt arê. Ar anhô krôkam me kamingrâny ja gêdja me tyk par kêtri mÿjja ja kunī apôx. Mrâmri ne ba ar amâ arê. ³³ Ikabên kajgo kêtikumrêx. Gêdja pykamê kâjkwa ï apêx nhym bep ba ikabên gêdja 'ô biknor kêtikumrêx. Mrâmri gêdja ba ije mÿjja jarênh ja kunī apôx nhym me omū.

³⁴ Gora ar ikam amakbê amijâ ano tÿx ne amijâno dja. Gar mrâmri akukràdjâ mexbito atêm rãã. Kwârik wânh gar kadjwati kangôkôtbit† ar aban o akôm nhym kute bôm ar ano rênh ne pñine kute ar ano kamrêkwâ wâm nō. Ne kôt arîk ar abawâ gêdja wâm nō. Kwârik wânh gar pyka jabêbit adjumar punukôt-bit ajamak bën ne o aba kêt. Dja gar ã ar anhÿr aba ba kam ar ajaêrbê bôx gar kam ajmâ imâ amijarênh on? ³⁵ Kute

mrâmri ne me mrymâ krîn kute aêrbê parja pyrâk. Be, dja ba ã anen ar ajaêrbê bôx, pyka kunîkôt dja ba ã ar ajaêrbê ibôxo ane, ar akunî jaêrbê ibôxo ane.

³⁶ Kukâm dja ï mÿjja kunī apôx tē. Kadjy ne ba ar amâ, “Gop ar arek ijabej ajkam aman amijâno dja. Mâ amijâno djan arek Metîndjwÿnhmâ amijo adjâ'wÿr rãã gé ar ajo tÿx. Gar atÿx ne mÿjja punu apôxkam ijâno djan ikanga kêt. Ne akubyn ibôxkam amikam apijâm kêt ne ikabem aku'ê. Ba ije amijo inhī ne me awÿr ibôxja ikabem amikam apijâm kêt ne aku'ê.” Nâm ã Jeju arkum bôx djâ nhô akatimê kukâm mÿjja apôx djâ nhô akatimê arkum arênhō ane.

^{37–38} Ne kam akati kunîkôt memâ Metîndjwÿnh kukràdjâ'ã ujarênh tē. Metîndjwÿnh nhô kikretikam memâ 'ã ujarênh tē. Nhym amykry nhym kam krânhbê Oriwêre'ÿr tèn kam ikwâ. Nhym akati nhym ajte akubyn Metîndjwÿnh nhô kikreti'ÿr tèn kam ajte memâ 'ã ujarênhō dja. Nhym me kryrâm 'ÿr ban bôx ne ujarênh ma nhym amykry nhym me mã ba. Nâm ã akati kunîkôt ã o anhÿro tē.

**Me kute Jeju bîn kadjy
o aben maro ÿr.**

Mat 26.14; Mak 14.10

22 Arÿm ne Metîndjwÿnh nhô akati, amrêbê Metîndjwÿnh me irôbê mrânh nhym me mã kôt kute mar nhô akati arÿm o rãm ne ja o mō. Kam ne me djwÿponhredit ku.

² Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿrmê Môjdjê kukràdjâ mar djwÿnhmê ne me abenmâ Jeju'ã karôo mō. Mete bînmâ ne me abenmâ 'ã karôo mō. Ne kam me kum me kâtâmja pyma ne. Me kâtâm ja ne me kunī kum Jeju kînhî. Nhym bep me

†21:34 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibânha kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarê.

ja, me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhõ bĕnjadjwŷrmĕ Mōjdjĕ kukràdjà mar djwŷnhmĕ ne me kum kurĕ ne kam kute bĭnmā abenmā 'ā karōo mōn kam kum me kātāmja pyma ne.

³Nhym kam Xatanaj Djudamā wadjà. Jeju kōt ba djwŷnhbĕ 12'ō ne Djuda. Idji 'ō ne Ikadji. Kumā ne Xatanaj wadjà. ⁴Arŷm Djudamā wadjà nhym kam arŷm mā me'ŷr tĕ. Me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhõ bĕnjadjwŷrmĕ Metindjwŷnh nhõ kiketikam krākamngōnh nhõ bĕnjadjwŷrmĕ me'ŷr tĕ. Me'ŷr tĕn bōx nhym me abenmā 'ā àpnĕnho nhŷ. Nhym kam me kum,

—Ije ba gop on me amā Jeju kanga ga me abĭn amā kurĕ kĕt, ane.

⁵Nhym kam arŷm me kĭnhkumrĕx. Kĭnhkumrĕx ne kam kum,

—Mexkumrĕx. Gĕdja bar kam pānh amā pi'ōk kaprĭre ngā, ane.

⁶Nhym kam “Ā” ane. Nhym kam me arŷm kum pi'ōk kaprĭre ngā nhym kam amim kubyn kam ate kato. Katon kam arŷm Jeju'ā amim karōo tĕ. Me 'ā bikprōnh kĕtri, me no prāri ne kute me kum kangamā amā.

Me kute Jeju bĭn kĕtri kōt ba djwŷnhmĕ ro'ā ō kwŷ krĕn mex.

Mat 26.17; Mak 14.12

⁷Nhym kam mebĕ idjaer kukràd-jàkōt mete djwŷpōnhbit kur nhõ akati arŷm kato. Kam ne me apŷnh ūrk-wākam Metindjwŷnhmā mrykĭ'ātomti pan kubōn kuku. Amrĕbĕ Metindjwŷnh me irōbĕ mrānh nhõ akati me kute kōt mar kadjy ne me ā o ane. ⁸Kam ne Jeju kōt ba djwŷnh jano. Nām Pedrumĕ Djuāo ar anon arkum,

—Ar tĕn ar ikutĕp mrykĭ'ātomti jabatānh nyrewā bĭn aga. Bar wām bōx gwaj kukrĕ. Gwaj baje Metindjwŷnh me irōbĕ mrānh nhõ akati mar kadjy mrykĭ'ātomti krĕ, ane.

⁹Nhym ar kum,

—Nhŷnh gĕdja bar ar akutĕp mry ga? ane.

^{10–11}Nhym kam arkum,

—Ē, ba ar amā arĕ. Gĕdja gar tĕn krĭ'ŷr bōx nhym me'ō my ngōo tĕn ar akajpa. Ga kam ar kōt tĕ nhym ūrkwāmā wadjà. Gar kōt wadjàn kam ō kikre djwŷnh-jamā kum, “Bĕnjadjwŷr ne amā, ‘Nhŷnh kumoka'ĕ ja ne me bōx ny kadjy, dja ba ikōt ba djwŷnhmĕ ro'ā bōx ne kam inhō kwŷ krĕ? Ar ije Metindjwŷnh me irōbĕ mrānh nhõ akati mar kadjy mrykĭ'ātomti krĕ?’ ane.” ¹²Dja gar ā kum ane nhym kam ar amā kumoka'ĕ rax jakre, kŷjrŷm imōkkam kumoka'ĕ raxwā jakre, kapōnh pro, arŷm o mex pro, kam gĕdja gar ar ikutĕp agan adji, ane.

¹³Nhym kam ar tĕn kam kajpa. Kute arkum arĕnh kōtō. Kute arkum arĕnh kōt ne ar tĕn me'ōja pumŷn kam kōt tĕn ūrk-wāmā wadjàn kam ar kutĕp mry ga.

¹⁴Nhym Jeju kute kōt ba djwŷnho mōrja'ā arŷm apajrŷm myt tĕ. Nhym ar bōx ne kam ro'ā ō kwŷ krĕnmā arŷm nhŷ.

¹⁵Nhŷ nhym Jeju arkum, kōt ba djwŷnhbĕ 12mā,

—Ba ne ba imā gwaj baro'ā banhō kwŷ krĕn prām kumrĕx. Itokry kĕtri gwaj baro'ā baje Metindjwŷnh me irōbĕ mrānh nhõ akati mar kadjy mrykĭ'ātomti krĕn prāmā. ¹⁶Ē, ba ar amā arĕ. Ja dja ba krĕn o ino re. Ne kam ajte krĕn kĕt 'iry:n kam Metindjwŷnh me kadjy bĕnjadjwŷr ne kute me utār ne kute ar meo bakambit gĕdja ba ajte inhō kwŷ krĕn djà djwŷnhja krĕ, ane.

¹⁷Ne ngōnhkrākam uba kangōjadjwŷ byn 'ā Metindjwŷnhmā ōdjānh jarĕn kam arkum,

—Mĭ, ar jao ikō, aben nhitepā o akōmo mō. ¹⁸Ba ar amā arĕ, gar ama. Ije pidjō kangōo ikōmo krā'ŷr ne ja. Metindjwŷnh kute amim ō me ja kunĭ pytār ne kute meo bakambit dja ba ajte pidjō kangō nyo ikō.

¹⁹ Ne kam ajte djwÿ ja byn 'ã Metïndjwÿnhmã òdjànĥ jarën kam kokijn apÿnh arkum kungãn arkum,

—Ë, inhÿ ne ja. Inhÿ'ã ne ba djwÿ jakren ar amã kokij. Ar akadÿ dja ba ty. Dja me pïte'y'ã inhôn ibÿ. Dja gar akuprôn inhÿ ja'ã djwÿ jakren krë. Dja gar krën ã imaro anen imar rã'ã ne, ane.

²⁰ Nĥm ar ò kwÿ krën pa nĥm kam ajte uba kangô byn kam arkum,

—Ikamrô'ã ne ba pidjôbê uba kangô jakre. Dja me ibÿ nĥm kam ityk jakôt dja ikamrô ã me akadÿ prôt ne bixabjër ane. Ikamrô jakôt gëdja Metïndjwÿnh me amã kukràdjã ny, kabën ny jarënh mãmджи.

²¹⁻²² Ë, ikuri ÿr ne ò kwÿ krëno ÿr ja gëdja ikurë djwÿnhmã ikanga. Mrãmri dja me ibÿ. Amrëbê ne Metïndjwÿnh me kute ibÿn kadÿ amim ijã karô. Kute amim ijã karôjakôt gëdja me ibÿ. Ba ije amijo inhÿ ne me awÿr ibôxja gëdja me ibÿ. Watÿre kute ikurë djwÿnhmã ikanga djwÿnhwã. Ta gëdja tokry ra:x ne, ane.

²³ Nãm ã Jeju arkum ane nĥm kam kôt ba djwÿnhja abenmã,

—Ije, mÿj gwaj bajô dja gwaj kurë djwÿnhmã kanga? ane. ²⁴ Ne abenkam kangao kumex ne kam adjwÿnhdjwÿ abenbê bënjadÿwÿr pytãro kumex. Ne abenmã,

—Ba gëdja ba gop ibënjadÿwÿr raxo ar ajakre, anhÿro kumex.

²⁵ Nĥm kam Jeju arkum,

—Me bajtemkam ne me bënjadÿwÿr rÿnh kabëno meo atom ne ar meo ba. Nãm we memã, “Idjukaprikôt ne ba amim me ajo atom ne amim ar me ajo iba. Me akadÿ ne ba ibënjadÿwÿr rax”, ane. Nãm we ã me bajtemkam me bënjadÿwÿr we ã ane.

²⁶ Bep kati, ar ga dja gar ã anhÿr kêtĥumrëx ne. Dja gar ajô abenkam arax jabej, djã gãm aje me kutapure pyrãk ne me katën tẽ. Ne ar ajô amikam aben kadÿ abënjadÿwÿr jabej gëdja ga tu ar

memã adjãpënh aba. ²⁷ Nĥm ne bënjadÿwÿr raxo kute aben jakrenĥ? Djãm kum ÿr nĥm kute 'ÿr òmrô tëmja? Nãr kon djãm kum ãpënh ne kute kum òmrô ne o tëmja? Kum ÿrja. Bep kati, ba ne ba te ibënjadÿwÿr raxo me bënjadÿwÿr kunÿ jakren tu amijo ikâtãm ne ar ar amã idjãpënh iba. Dja gar ã ikudjwa ane.

²⁸ Ë, ar ga ne gar amëxĥumrëx. Nãm me te kum ikurën ijo ajkë gar mã ijã angrã tÿx ne. ²⁹⁻³⁰ Kam gëdja ba akati 'òkam arÿm ar ajã bënjadÿwÿr rë. Ibãm ne ijã bënjadÿwÿr më ba kam badÿwÿ amidjô'ã ar ajã bënjadÿwÿr rë. Kam dja gar inhô pyka djwÿnhkam ar akadÿ ibënjadÿwÿr ne ije ar ajo ibakam ikôt anhô kwÿ krën kôt ikô. Kam dja gar me bënjadÿwÿr rÿnh krÿ djãkam memã akrÿn ar meo aba, apÿnh me kute mekbê idjaermã idji jarënh djãri kubê 12jamã akrÿn ar meo aba, ane.

³¹ ÿ, Ximão, Ximão, ota arÿm Xatanaj ar ajã Ibãm ma, kute ar akabimã, mrãmri ar amã ikÿnh ne ijã angrã tÿx ne ar ikôt aba jabej. Kute mrãmri ne me kute bãy 'ykã katëk ne kute djwÿ kapÿn djãkam krÿn kute kapÿn ja pyrãk. Dja ã Xatanaj kute ar akabimã ã ar ajo ane. ³² Ë, Ximão, ba ne ba arÿm Ibãmmã ajo a'uw. Ijã angrã tÿx ne mã ikôt abikamënh ne ar ikôt aba kadÿ. Dja ga mekôt ikanĥan kam akubyn aje iwÿr amijo akëxĥkam gora akamydjwÿro tÿx, ane.

³³ Nĥm kam Pedru kum,

—Kati, Bënjadÿwÿr, ba dja ba apymaje iprôt kêtĥumrëx ne. Gëdja me kute abë ijë jabej akôt ibë ijë. Ne kute abÿn o mör jabej akôt ibÿ, ane.

³⁴ Nĥm kam Jeju kum,

—Kati, ba amã arë, Pedru. Akamãt ja tãmĥam òkrënë'ãnh kãr këttri dja ga amijã maje memã ajëxo dja. Memã aminëje ajëxo adjãmo amãnhkrut ne ikjêkët ne memã, “Kati, ije tãwã pumÿnh kët”, ane. Be, dja ga ã memã ijã ane. Ba arÿm amã arë, ane.

³⁵Nām Jeju ā Pedrumā anen kam ajte arkum,

—Ije ôbê ar ajanor gar anhÿkam amôr ne aje anhô katôk'y djà, aparkà 'ô byr ne o amôr kêt ne ajênh 'ô aje tur ne o amôr kêtja, djori kam ar anhô mÿjja kêt? Ne kam ar anhô kwÿ krên djà kêt? ane.

Nhym ar kum,

—Kati, kam ar inhô mÿjja, kam ar inhô kwÿ krên djà. Me ne me ar imā kungā, ane.

³⁶Nhym kam arkum,

—Nhym bep jakam ne atemā. Jakam dja gar anhô katôk'y djawā jamà ne ajênhdjwÿ'ô tun o mō. Ne anhô kàxdjwa kajgo kêt jabej on kadjy aminhinôkatiwā ngān pānh pi'ôk kaprī byn amim o 'ô byn ar o mrā. ³⁷Ba ar amā arē. Arÿm ne me kute ibīnmā arÿm ijo rā:m ne jao tē. Amrēbē me kute Metīndjwÿnh kabēnkam ijā pi'ôk no'ôkkam kute,

“Nām me o axwen me axwemē ro'ā kubī”,

anhÿr ja arÿm kator 'ÿ:r. Amrēbē me kute ijā pi'ôk no'ôk ja gēdja mrāmri on kato nhym me omū, ane.

³⁸Nhym ar kam kum,

—Bēnjadjwÿr, omū, ota ar inhô kàxdjwa kajgo amānhkrut, ane.

Nhym kam arkum,

—Ā, aj, anū, ane.

Pidjôkôkam Bāmmā amijarēho ÿr.

Mat 26.36; Mak 14.32

³⁹Nām arkum “Anū” anen ate kikre kurūm katon krānhbē Oriwêre'ÿr kôt ba djwÿnho mō. Kute 'ÿr aro mōr tūmja 'ÿr ne ajte aro mō. ⁴⁰'ÿr aro mōn aro bôx ne kam arkum,

—Ar Metīndjwÿnhmā amijo a'wÿ. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē, gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ, ane.

⁴¹Arkum anen ate tēn ÿro rām ne nÿj. Nām kôt ba djwÿnhmā iren tēn ÿro rām

ne nÿj ne kōnkrāo nhÿ. Ne kam arek Bāmmā kabēno nhÿ. ⁴²Ne kum,

—Djūnwā, aje ibê ikaprīja kadjār jabej on ibê kaba. Aje ibê ikaprī kadjār nhym me kute ibīn kētmā ne ba amā amijarē. Nār kon, dja ga mrāmri ibê kadjār kêt jabej ba tu mrāmri itokryo itēm rā'ā. Djām ba ne ba amimar kôt ar amijo iba? Kati, akabēnkôt ne ba amijo iba, ane.

⁴³Nhym kam kàjkwa kurūm kadjy mrānh djwÿnh 'ÿr ruw ne kam o tÿx ne. ⁴⁴Nhym kam akubyn Bāmmā amijarēho nhÿ. Kaprī ra:xkam ajte akubyn prīne kum amikôt amijarēho nhÿ. Kaprī raxkam ne ô djākam tokry. Tokry raxkam ne arÿm 'ā ngō pepeko dja. Djām 'ā ngō? Kati, kamrô ne prōto dja, pykakam totoko dja. ⁴⁵Ne Bāmmā amijarēho nhÿn kam kum amijarēnh pan kāmā djan kam akubyn kôt ba djwÿnh'ÿr tē. Nhym kôt ba djwÿnh arek ôto kumex. Kaprī raxkam arek ôto kumex. ⁴⁶Nhym kam arkum,

—Mÿkam ne gar arek anhōto akumex? On ar kāmā djan Metīndjwÿnhmā amijo a'wÿ. Gēdja me te ar ajaxwe'ā ar amā apnē, gar mekôt ajaxwe kêt. Ja kadjy dja gar kum amijo a'wÿ, ane.

Me kute Jejuo tÿm.

Mat 26.47; Mak 14.43; Dju r 18.3

⁴⁷Arkum kabēno ām rā'ā nhym arÿm me kute pa 'amÿnh ne o mōrmā arÿm 'ÿr bôx. Me krāptī ne me arÿm 'ÿr bôx. Djuda, Jeju kôt ba djwÿnhbē 12ja'ô ne 'ÿr meo mō. Ne kam kute o tÿm ne kute ine kaôrmā 'ÿr tē. ⁴⁸Nhym kam kum,

—Djuda, djām aje inhine kaôro atēm pro aje memā ijo atÿmmā ne ga iwÿr tē? Nā gām ajêx ne ije amijo inhī ne me awÿr ibôxja ijo anhōbikwan inhine kaô, ane.

⁴⁹Nhym kam Jeju nhô àpēnh bu'ā ku'ēja arÿm kuma, tu amikam kuman kum,

—Bēnjadjwÿr, djām ar ije kàxdjwa kajgoo me ja parmā? ane. ⁵⁰Nhym ate ar'ô

me'ōjamā akabê, me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿr rax nhô àpĕnh ja'ômā akabĕn toxy anen arÿm amak nhikĕ ta, amak djubôk ne kuta. Nām tu amak toprik ane nhyĵ wānh amak tÿm.

⁵¹ Nhyĵ kam Jeju,

—Aje, anū, arek ar dja, ane. Ne kam amak djām djā kupĕ nhyĵ arÿm ajte amak mex ne.

⁵² Nhyĵ kam me kute pa 'amÿnhmā 'ÿr mōrjamā, me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿrmĕ Metîndjwÿnh nhô kikretikam krākamngōnhmĕ mebĕngĕttemā,

—Ije djām idjākīnhī ne ga me aje ibīnmā iwÿr anhō kōmĕ anhō kàxdjwa kajgomĕ o mō? ane. ⁵³ Myt kunīkōt ne ba me akam ar Metîndjwÿnh nhô kikretikam iba ga me kam kam ijo atÿm kĕt ne. Nā, mrāmri me anhō akati ne ja. Me ajaxwe rax ne kute akamāt kō tyk pyrāk. Nām prĕne me bajo ajkamuw. Kam ne ga me aje ipa 'amÿnhmā iwÿr mō, ane.

Pedru aminĕje 'ĕx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Dju r 18.15

⁵⁴ Nām ā memā ane nhyĵ kam me pa 'amÿn kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿr rax nhô kire'ÿr o mō. 'ÿr o mō nhyĵ kam Pedru mekōt tĕ, nĭjar memā kre rax ne tĕ. ⁵⁵ Nhyĵ me arÿm Jejuo mōn o bōx, me kute pa 'amÿnhja ne me arÿm o mōn o bōx ne kam kire nhipōkri kĕnh ngrire jakam amim kuton kam 'ā ānhūnho kumex. Nhyĵ kam Pedru mekōt tĕn 'ÿr wadjān kam me ikō'ā nhÿ. ⁵⁶ Nhyĵ bĕnjadjwÿr nhô àpĕnh kurererja kuwy pôkmā omū ne kam 'ÿr tĕn kam no tyn djan kam memā,

—Tāwādjwÿ ne arkōt ba, ane.

⁵⁷ Nhyĵ kam Pedru aminĕje 'ĕx ne kum,

—Kati, arkati. Ije tāwā pumūnh kĕt, ane.

⁵⁸ Nhyĵ adjynkĕt ne me'ō mydjwÿ 'ÿr bōx ne omūn kam kum,

—Gadjwÿ ne ga abĕ ō àpĕnh'ō, ane.

Nhyĵ kam kum,

—Kati, arkati. Ibĕ ō àpĕnh kĕtĕ, ane.

⁵⁹ Nhyĵ 'ātūm nhyĵ ajte me'ō myjadjwÿ 'ÿr bōx ne 'ā no tÿx mex ne 'āno djan memā arĕn memā,

—Mrāmri ne tāwādjwÿ arkōt ba. Kubĕ pykabĕ Garrĕja kra'ō, ane.

⁶⁰ Nhyĵ kam kum,

—Kati, ije akabĕnwā mar kĕt. Ije akabĕnwā mar prām kĕtkumrĕx, ane. Ne kam kabĕno 'ÿr rā'ā nhyĵ 'ā ōkrĕnĕ'ānh kà. ⁶¹ Nhyĵ kam Bĕnjadjwÿr 'ÿr akĕx ne omū. Nām ar aktā aben pumū. Nhyĵ kam arÿm Pedru Bĕnjadjwÿr kabĕn ma. Kute anhÿr djwÿnhram kum kabĕn jarĕnh ja ne arÿm kuma. Kute kum,

—Akamāt ja tām kam ōkrĕnĕ'ānh kār kĕtri dja ga aminĕje ajĕxo amānhkrut ne ikĕ kĕt ne memā, “Kati, ije tāwā pumūnh kĕt”, anhÿr ja ne arÿm kuma. ⁶² Ne kam katon mu:w. Kaprĭ raxkam ne mÿr rax ne.

Krākamngōnh kute Jeju'ā bĕno bikĕnho ām.

Mat 26.67; Mak 14.65

⁶³ Nhyĵ me kute Jeju pumūnho ku'ĕja kam bĕno ajkĕn tak ne. ⁶⁴ Nām me no'ā pron kam apÿnh tak ne kam kum,

—Aj, goja me'ō kute akurwanhjakōt omū. Goja tu aman me imā arĕ, ane.

⁶⁵ Nām me prĭ:ne o ajkĕ. Nām me aprÿ:o kumex.

Me rūnh kute Jeju axwe jabej kukjĕr.

Mat 26.57; Mak 14.55; Dju r 18.12

⁶⁶ Nhyĵ arÿm akati nhyĵ kam mebĕ idjaer bĕngĕtmĕ me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿrmĕ me kute Mōjdĕ kukrādĕ mar djwÿnhmĕ, me ta ne me aben pydjĭn amiwÿr Jeju 'uw.

Nhym kam me me'yr Jejuo mōn o bōx ne me kabem kudja. ⁶⁷ Me kabem kudja nhym me kum,

—Goja on me imā amijarē. Djām abê me babê idjaer nhō Bēnjadjwÿrbê kumkati, nēn? Goja on me imā amijarē, ane.

Nhym kam memā,

—Got ba ren me amā amijarē ga ren me amim imar kêtukumrēx ne. ⁶⁸ Ba ren badjwÿ me akukij ga ren me imā arēnh kêt ne. ⁶⁹ Nhym bep jakam gēdja ba on Metīndjwÿnh pymati djubôk'ānh nhÿ. Ba ije amijo inhī ne ibēnjadjwÿr raxkam gēdja ba ubôk'ānh nhÿ, ane.

⁷⁰ Nhym kam me kunī kukij ne kum,

—Djām abê Metīndjwÿnh kra? ane.

Nhym kam memā,

—Āā, kôt ne ga me aje arēnhwā, ane.

⁷¹ Nhym kam me abenmā,

—Bir be, arÿm ta kute amijo Metīndjwÿnhja ma. Mÿj kadjy dja gu me ajte me'odjwÿ kukij? Kati, ta ne arÿm amijarē gu me arÿm kuma, ane.

Piratu kute Jeju axwe jabej kukjêr.

Mat 27.1; Mak 15.1; Dju r 18.28

23 Nhym kam me rûnhja eku:n kâjmā djan mÿjar Piratu'ÿr o mōn o bōx. ² O bōx ne kam Piratumā Jeju kâmex jarēn kum,

—Ē, tāmja ne axwere. Tāwā ne ar me ibê idjaer noo biknoro ba. Ba meo tÿm ne awÿr o mō. Nām we me imā, “Kwārīk wānh ga me bēnjadjwÿr raxbê Xedja me kunimā ÿr djwÿnhmā pi'ôk kaprī nhōr kêt”, ane. Ibê me anhō Bēnjadjwÿrbê kumkatikam gēdja ba ipymao ar me apytān me ajo iba, ane. Nām we ā me inoo biknoro ane, ane. Nām ā me Jejuo 'êxo ane.

³ Nhym kam Piratu Jejumā,

—Djām abê mebê idjaer nhō bēnjadjwÿr rax? ane.

Nhym kam kum,

—Āā, kôt ne ga aje arēnhwā, ane.

⁴ Nhym kam Piratu me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē me krāptīmā,

—Nā bām te kukij. Ajmā kute kêt. Axwe kêtukumrēx, ane.

⁵ Nhym kam me mā kum 'ā apnē. Kum 'ā apnē:n kum,

—Kati, nām prīne aben kadjy memā 'êx mō. Nām Garrēja kurūm tēn Djudējakam bōx ne aben kadjy memā 'êx. Nām krī 'ôkam bōx ne aben kadjy memā 'êx. Ne ajte amū krī 'ôkam bōx ne aben kadjy memā 'êx. Ne ajte amū 'ôkam bōx ne aben kadjy memā 'êx ne ajte amū 'ôkam bōx ne aben kadjy memā 'êx. Ne jakam arÿm bōx, ane.

Erodji kute Jeju axwe jabej kukjêr.

⁶ Nhym Piratu me kabēn ja man kam abej me kukij ne memā,

—Djām Garrējakam me kra'ô? ane.

⁷ Nhym me kum “Āā” ane. Garrējakam me ja nhō bēnjadjwÿr nhidjibê ne Erodji. Ajbir Djeruxarēkam bōx. Kam ne Piratu Erodji'ÿr Jeju jano, Erodji kute Piratu kudjwa Jeju kukjêrmā. Jejubê Garrēja krakam ne kum ano. Nhym me arÿm 'ÿr o bōx. ⁸ Nhym Erodji Jeju pumūn kam kīnhkumrēx ne. Amrêbê ne Jeju'ā ujarēnh man kam te kute tāri omūnh prāme. Nhym kam me arÿm 'ÿr Jejuo mōn o bōx nhym kam kīnhkumrēx ne. Kute kum mÿjja pumūnh kêt'ô nhipêx nhym kute omūnhmā ne bit 'ā kamnhix ne. ⁹ Ne kam te Jeju kukjêr krāptī ne. Nhym mrāmri bēn kêt mex ne dja.

¹⁰ Nhym bep me kadjy Metīndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē Mōjdjê kukrādja mar djwÿnhmē ne me Jeju kuri ku'ên kam mā kum arē. Kum kâtām jarēnh ku'ê. Djā nām me akrānmā kum arē? Kati, nām me tu Erodjimā Jeju jarēnh bē: ne. ¹¹ Nhym kam Erodji ô krākamngōnhremē ro'ā Jeju japrÿ ne 'ā keket ne kam kum me bēnjadjwÿr kâ jad-

jàn kam akubyn ajte Piratu'yr ano nhyam me ajte akubyn 'yr o môn o bôx.

¹²Nhyam Erodjimê Piratu ar myt tãmkam abeno ôbikwa. Jejukôt ne ar abeno ôbikwa. Amrêbê ne arkum aben kurê ne kam ajbir arÿm Jejukôt abeno ôbikwa. Piratu kute Erodji'yr Jeju janorkam ne ar arÿm abeno ôbikwa.

**Piratu kute Jeju bîn
kadjy memã kanga.**

Mat 27.15; Mak 15.6; Dju r 18.39

¹³Nhyam me akubyn Piratu'yr Jejuo môn o bôx. O bôx nhyam kam Piratu me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿrmê me kute meo ba djwÿnhmê me kãtãmmê meo akprõn kam memã,

¹⁴—Ë, tãm ne ga me iwÿr o môn o bôx ne kam imã, “Tãmja ne ar me inoo biknoro ba”, ane. Ba kam te kukij, te me anhipôkri kukij, nhyam ajmã kute kêtikumrêx. Mexikumrêx. Nã gãm me ajêx ne arík kãmex jarê. ¹⁵Nhyam Erodjidjwÿ te ikudjwa kukij nhyam mexikumrêx. Ga kute ajte akubyn me bawÿr anorja pumũ. Be, mÿj kadjy dja ba kubî? Ije bîn prãm kêtê. ¹⁶Kam dja ba tu kaprêprêk kajgon ano, ane.

¹⁷⁻¹⁹Nhyam kam me kunĩ axikôt kum 'ã àpnêhno kumex. Ne kum,

—Kati, on o tẽn abĩn me imã Baraba bõm amê, ane.

Nãm Piratu me kute Metĩndjwÿnh me irôbê mrãnh nhõ akati mar kunikôt me pÿnh ne bõm me rênho tẽ. Me axwe nhyam kute mebê ijêja ne bõm me rênho tẽ. Baraba ne axweikumrêx. Nãm me bẽnjadjwÿr kadjy memã 'êx nhyam me me bẽnjadjwÿr'yr prõt ne, nhyam ta adjwÿnhdjwÿ me kwÿ pa. Tãm ne Piratu kubê ijê. 'Ã ne me ku'uw ne kum,

—On rũm tãwã o tẽn abĩn pãnh me imã Baraba kaba, ane.

²⁰Nhyam Piratu te kute Jejumã irer prãme. Ne kadjy ajte memã kabên ne memã,

—Ba kum inhiren ano, ane.

²¹Nhyam me kãj bê: 'ã kum apnên kum, —On pite'y'ã anhô. On pite'y'ã anhô, anhÿro kumex.

²²Nhyam kam ajte memã,

—Tô mykam? Mã ne kute dja ba kubî? Djãm axwe? Nã bãm te kukij nhyam axwe kêtikumrêx. Kam ne ba ije bîn prãm kêtê. Dja ba tu kaprêprêk kajgon kam akubyn ano, ane. Nãm te memã anen te memã anen kam arÿm ajte te memã ane.

²³Nhyam me mã 'ã kum apnê. Nãm me kãj bê kum 'ã àpnêhno kumex ne kum,

—On pite'y'ã anhô, on pite'y'ã anhô, ane. Nãm me tÿxo Piratu jakrenh mex ne prĩne kabêno katy. ²⁴Nhyam kam me umaje “Ã” anen tu memã kanga.

²⁵Nhyam me'õ kute bẽnjadjwÿr kadjy memã 'êx ne ta kute me kwÿ parja Piratu kaba. Me kute Piratumã “Me imã Baraba bõm amê”, anhÿr ja ne kaban anon kam pãnh memã Jeju kanga, krãkamngõnhre kute Jeju bĩnmã memã kanga. Me kum kurêkam ne me 'ã Piratumã apnê, kute bĩnmã. Nãm me kum 'ã àpnêhno katyk mex ne. Nhyam kam arÿm me kute bĩnmã memã kanga.

Me kute pite'y'ã Jeju nhôr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Dju r 19.17

²⁶Nhyam kam krãkamngõnhre arÿm o mõi. O mõi nhyam kam me'õja tẽn me kajpa. Me'õ nhidjibê Ximão, pykabê Xireni kra'õ. Arwã kurũm ne tẽn me kajpa nhyam me pa 'amÿn ikreikam pite'y djin kam kum,

—Kum amÿ, ane.

Nhyam kam kum kumÿn o Jeju katên o mõi. ²⁷Nhyam me itepato kôt mõi. Nhyam me niredjwÿ kôt mõi. Mõrkôt abej mÿr mõi, kãj bê abej àmra mõi. ²⁸Nhyam Jeju me'ÿr akêx ne memã,

—Ë, àpnhîre ar, Djeruxarêkam me kra, kwârîk wânh ga me ijabej amÿr kêt. Bep me akra jabejbit dja ga me muw, ne ga amijabej muw. ²⁹Dja î meo bikênh djâ nhô akati me awÿr bôx. Dja me awÿr bôx nhy m me abenmã, “ÿ, me nire kra kêtja ne me mrâmri kînhkumrêx. Ne me kute kra jamÿnh kêtjwÿ kînhkumrêx. Ne me kute krao kaôr kêtjwÿ kînhkumrêx”, ane. Me jabit dja me mã prôt ne kato.

³⁰ “Ne ajte kamã tokry pymaje krânhmã, ‘On amrê me inhiby arôrök ne me inhimex’, ane.

Ne kam ajte krânh kryre jamã, ‘On amrê me inhiby arôrök ne me ijo apdju’, ane.”

³¹ Ga me kute ã pî ngoo anhÿrja pumÿ. Godja arÿm pî ngrã nhy m mã dja me ajte on? Ba ne ba ajmã ikute kêtikumrêx ne itokry rax ne. Nhy m bep mrâmri me axweja, mã dja Metîndjwÿnh me on, Djeruxarêkam me ajaxweja on? ane. Nãm ã Jeju mÿjja kute meo bikênh djâ nhô akati djwÿnh rãm ã memã arênho anen ta amijaxwe kêt’ã pî ngo jakren me axwe’ã pî ngrã jakre.

³² Nhy m me amê ar kâtãmjã Jejukôt aro tẽ, me kute pî’ã Jejukôt ar nhôr kadjy. Ar kute mekam ar amikrão baja ne me kute Jejumê ro’ã ar parmã aro mô. ³³ Aro môn aro bôx. Krânhbê me krã’îÿr ne me Jeju aro bôx. Aro bôx ne kam apÿnh pîte’y’ã ar adjuw. Ne kam ar ikramã kàxirãxo iten ar parjamo iten kam kãjmã krekam ar umjuw. Nhy m arÿm ar arij. Jeju ôkredjãkôt wajêt nhy m aktã ar axweja ijên o wajêt. ³⁴ Nhy m kam Jeju me nêje Bãmmã kabên ne,

—Djünwã, dja ga tu imar krãtan mekam angryk kêt. Me kute ibînja dja ga tu mar krãta. Me kute ibînja ne me kute gu bakukràdjã mar kêtikumrêx, ane.

Nhy m kam me abenmã kãja ngrã. Nãm me apÿnh kute kã jamÿnh kadjy kên

kryre rê. Me kute ari kên kryre rênhkôt ne me amijo kubêkã pytãn amÿ.

³⁵ Nhy m me kunî no ma môn Jeju pumÿnho dja. Nhy m me bënjadjwÿrdjwÿ aprÿo dja. Nãm me abenmã,

—Amübit ne me utã. Goja gê ta amiptã. Goja gê Metîndjwÿnh kute anor nhy m kubê me banhô Bënjadjwÿrbê kumkatikumrêx jabej goja on amiptã, Metîndjwÿnh kute amijo utãr jabej goja on amiptã, anhÿro kumex.

³⁶⁻³⁷ Nhy m me krãkamngôn hredjwÿ ’ã keket ne aprÿo kumex. Nãm me ’ÿr bôx ne kum pidjô kangô kadjã bën kum,

—Ajrã, goja on amiptã. Goja abê mebê idjaer nhô bënjadjwÿr rax jabej goja on amiptã, anhÿro dja. ³⁸ Ne kam ajte Jeju nhimökri pi’ôk no’ôk nhipêx ne kunhô. Me kute omÿnh ne kam kute,

—Mebê idjaer nhô bënjadjwÿr rax ne ja, anhÿr kadjy ne me imökri kunhô.

³⁹ Nhy m kam me kute Jeju nhikô’ã amê ar axwe nhôrja ikjêja Jeju japrÿo wajêt. Ne kum,

—Goja abê mebê idjaer nhô Bënjadjwÿrbê kumkatikumrêx ne goja on amiptãn ar badjwÿ ar ipytã, ane.

⁴⁰ Nhy m kam ikjêja kum bën tÿx ne kum,

—Kwârîk wânh. Birãm amã Metîndjwÿnh puma kêtikumrêx. Me kute gwaj bajanhôr ga arÿm gadjwÿ atyk ’ÿrja pumÿ ne kam ajmãn amã Metîndjwÿnh puma kêt mex ne. ⁴¹ Mrâmri ne me kute arÿm gu babînmã arÿm ã gu bajo ane. Gu ba ne gu ar mekam amikrão baba nhy m arÿm me kute pãnh gu babînmã. Nhy m bep tãmja ne kute ajmã mÿjja ’ôo kêtikumrêx, ane. ⁴² Ne kam ajte Jejumã,

—Jeju, gora anhô me ja kunî kadjy abënjadjwÿr ne aje ar meo abakam gora badjwÿ ima, ibiknor kêt kadjy ima, ane.

⁴³ Nhy m kam Jeju kum,

—Myt ja tãm kam dja gu baro’ã kãjk-wakam Ibãm nhô pyka’ÿr bôx. Mrâmri ne ba arÿm amã ikabên pydjïn arê, ane.

⁴⁴⁻⁴⁵ Nhyam arÿm kàjkwa nhìpòkri myt nhÿ. Nhyam kam tu akamàt kô tyk ne. Pyka kunìkòt me'ã akamàt kô tyk ne, arngro kêtikumrêx ne. Nãm me'ã akamàt kô tykkam myt kyn kyn kyn ky: nhyam 3 orakam, amykrykambit arÿm ajte kàjkwa no pôt ne. Arÿm ajte myt kato. Nhyam arÿm Metìndjwÿnh nhõ kikreti kadjwÿnhbê kubèkàtija ta amikadjô. Nãm kônhe e ty:k ane. ⁴⁶ Nhyam kam Jeju Bãmã amijarê. Kàj bê kum amijo akij ne kum,

—Djünwã, ba wãm awÿr ikarõ jano, ane.

Nãm ã kum anen kum amikarõ janon ate ty. ⁴⁷ Nhyam krâkamngônhe kräptibê 100 nhõ bënjadwÿr Jeju tykkòt omün kam Metìndjwÿnhmã rax jarê, ne,

—Mrãmri ne djãm tãmja axwe kêtê. Mexkumrêx, ane.

⁴⁸ Nhyam me itepato kute Jeju tykkòt omünhmã mörja arÿm mÿjja kunì pumün kam akubyn mön kaprikam aminhökòt titiko mō, ùrkwã'ÿr binhirênh mō. ⁴⁹ Nhyam bep òbikwa kunimê, Garrêja kurüm me nire kôt mörjamê, me tãm ne me arek omünho dja, kum kre rax ne omünho dja.

Me kute Jeju jadjär.

Mat 27.57; Mak 15.42; Dju r 19.38

⁵⁰⁻⁵² Nhyam kam me'õ nhidjibê Jôdje ne Piratu'ÿr tẽ. Mebê idjaer nhõ krïõ nhidjibê Armatêkam kra'õ. Nãm me rünh bikprönh djakam mekòt mrã. Kabên mexkumrêx, katàt ne mrã. Nhyam me kute Jeju bïnmã amim 'ã karõo nhÿ nhyam kam te nêje me kukrà. Atemã ne kabên. Me ja kabênkòt kabên kêtê. Nãm amim Metìndjwÿnh kamnhix ne. Metìndjwÿnh bõx ne me kadjy bënjadwÿr ne kute ar meo bamã ja ne amim kamnhix ne. Tãm ne Piratu'ÿr tẽn bõx ne Jeju'ã kuma. Kute Jejuo rwÿk ne adjärmã ne 'ÿr tẽn bõx ne 'ã kuma.

⁵³ Nhyam kam kum “Ã” anen kam kum kanga. Nhyam kam pite'y'ÿr tẽn kam Jejuo ruw, kute adjärmã. Ne kam kadjy kubèkà mexja byn kam prïne o kupun kam kênkrekam adjä. Me kute kênkre kakrwÿnh nyjakam adjä. Kraxje me kute kam me'õ jadjär kêtikumrêx. Kam ne adjä. ⁵⁴ Pi'òk råràr nêje akati jakam ne adjä. Akati jakam ne me no katon õ mÿjja kupênho kumex. Pi'òk råràr kêtiri õ mÿjja kupênho kumex. Akati jakam ne adjä.

⁵⁵⁻⁵⁶ Nhyam me nire Garrêja kurüm Jeju kôt mörja mekòt mön omü. Nãm me kute kênkrekam adjärkòt omün kam akubyn ùrkwãmã mön bõx. Bõx ne kam me kudjÿ djãmê pidjÿ nhïnmê kubyn abenkam o akàn kam kadjy kudji. Nhyam pi'òk råràr nhyam arÿm me nire tyk djä kêtò kumex, Mòjdjê kukràdjäkòt ne me pi'òk råràrkam tyk djä kêtò kumex.

Jeju akubyn tïn.

Mat 28.1; Mak 16.1; Dju r 20.1

24 Nhyam arÿm pi'òk kamrêk. Nhyam ar nire kry:ràm kô rã'ã kute me kudjÿ djä abenkam o birênh ne irja byn 'ÿr o mō, kênkre'ÿr o mō. Ar kute kênkrekam adjärja'ÿr o mō. ² Nãm ar bit Jeju'ÿr o mō, ar kute o kudjÿmã ne ar bit 'ÿr o mör kajgo. Nhyam arÿm me kute kênpotio 'ã ijêja arÿm amijã kutan kre jakã'ã amidjan dja. Me'õ ne o mön kudja nhyam dja. ³ Nhyam ar nireja 'ÿr mön kênkremã wangij ne kam te Jeju nör djä kamü nhyam nör kêt ne.

⁴ Nhyam ar te kute mÿjja'õ marmã o dja nhyam adjynkêt ne ar my amãnhkrutja ar aêrbê kato. Tu ar nokam kato. Õ kubèkà jadjê:nh ne ar kuri dja. ⁵ Nhyam ar te tïn prãme ne rôròk ne ponh ne ikwã. Nhyam kam arkum,

—Mÿkam ne gar me tykkam me'õ akubyn tïnja jabej mō? ⁶⁻⁷ Ë, ar nör kêtja pumü. Arÿm ne akubyn tïn ne kato. Djä ne gar kabênja ma. Amrêbê ne ar

amā, Garrêjakam ar ba rā'ākam ar amā, “Gêdja me me axwemā ikanga. Ba ije amijo inhī dja me me axwemā ikanga nhym me pīte'y'ā inhō ba ty ne ijā akati amānhkrut ne ikjêkêt ne akubyn itīn ne”, ane, ā ar amā ane. Ā ar amā ane gar ajte abej mō, ane. Nām ā kadjy mrānh djwŷnh arkum ane.

⁸⁻¹⁰Nhym kam ar nire arŷm Jeju kabēn ja ma. Kabēn ja man kam akubyn kēnkre kurūm mō. Mōn bōx ne kam Jeju kôt ba djwŷnhmā mŷjja kunī jarē. Kôt ba djwŷnhbē 11mē ōbikwaja kunīmā mŷjja jarē. Marij Madarenamē Djōwanāmē Xi-jagu nābē Marijmē ar ro'ā mōrjamē. Ar ja ne Jeju'yr mōn te nōr djā kaprān bōx ne memā arē, Jeju kute tūmrām ar anorjamā arē. ¹¹Nhym bep nām me ate krā. Nām me o kabēn kajgon kam tu ate krān amim kamnhīx kêt ne. ¹²Nhym bep Pedrubit ne ekruš ne kāmā djan kam kēnkre'yr prôt ne 'yr bōx ne kam te 'ā ibôn ŷmkjêro nō. Te abej rīto nō. Nhym kupu djābit ate nō. Nhym omūn kam akubyn tē, te kute amikam mŷjja'ō marmā umar tē. Tēn ūrkwākam bōx.

**Imau'yr Jejukôt ba djwŷnh
tē nhym ar nokam amirīt.**

Mak 16.12

¹³Nhym myt tām kam kôt ba djwŷnh amānhkrut ne krī ngrīre 'ō'yr tē. Krī ngrīrebē Imau'yr ne ar tē. Djām mū-jar got. Tām ne ja. Djeruxarē kurūm pry'ā akrebē 11 kiometu 'yr ne ar tē. ¹⁴Ne kam abenmā kabēn tē, abenmā Jeju bīnmē mŷjja ja kunī jarēho tē. ¹⁵Abenmā arēho tēm rā'ā nhym Jeju arkôt bōx. Arkôt bōx ne arŷm ro'ā mō. ¹⁶Nām ar omūnh kajgo. Bārām mŷjja ne ar no'ā nhym ar te kute omūnhmā. Jeju ta ne aminēje ar no nhity ne kam arkum, ¹⁷—Ije tō mŷj ne gar abenmā arēho tē? ane.

Nām arkum kabēn nhym ar tēm tŷx katikôt djan kam kaprīre, nokre kaprīre

ne dja. ¹⁸Nhym kam ikjêja idjibē Kreôpa kum,

—Ije birām apydji ne ga aje mŷjja mar kêt, mŷjja ajbir katorja mar kêt ne. Djeruxarēkam me kunī ne me kuma, ane.

¹⁹Nhym kam kum,

—Ije nhym mŷj nā? Nhym mŷj ne gar abenmā arēho tē?

Nhym amē ar ja kum,

—Ije tō gêt Nadjarekam me kra'ō nhidjibē Jeju. Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh'ō. Kabēn mexkumrēx. Nām katāt memā Metīndjwŷnh kukrādja'ā ujarēnh mexkumrēx ne. Ne ar memā mŷjja pumūnh kêt kwŷ 'yro ba. Mŷjja kwŷ nhīpēx mexkumrēxo ba. Kam ne Metīndjwŷnh kam kīnhkumrēx nhym me kātāmdjwŷ kam kīnhkumrēx.

²⁰Nhym bep me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē me banhō bēnjadjwŷrmē, me ja ne me me kute bīnmā memā kanga nhym me pīte'ykam kubī. ²¹Ŷ, kute me bakurē djwŷnhbē me bapytārmā, me babē idjaer pytārmā ne bar bajbit amim kamnhīx ne, nhym arŷm ty. Nām me arŷm kubī nhym kam arŷm 'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt. ²²⁻²³Nhym ar nire ar ikôt Jejumā āpēnh ja ar ijaē. Kry:rām ne ar kēnkre'yr mōn te abej ne kam akubyn bōx ne kam we ar imā, “Arŷm ne bar mŷj me'ōja pumū. Birām kadjy mrānh djwŷnh got bar omū. Nhym ar imā, ‘Jeju ne arŷm akubyn tīn ne’, ane.”

Nā, nām ā ar nire ar ijaēro ane. ²⁴Nhym kam ar ijō kēnkre'yr tēn te kam abej. Nhym kēnkre kaprŷ ne. Mrāmri ne ar nire kôt arē. Nhym bep Jeju ta ne amirīt kêtikumrēx, ane. Ā kum ane. Nām ā Jeju kôt ba djwŷnh Jejuo atemā me'ōn ā kum kabēn ane.

²⁵Nhym kam Jeju ta arkum,

—E kum ar ano kêt. Mŷkam ne am-rēbē Metīndjwŷnh kabēn jarēnh djwŷnh me amā mŷjja ja jarē ga me tu amim mar ne amijamakkrekam kunī nhōr ne

ar o aba kêt ne. ²⁶ Mrāmri ne arÿm Bēnjadjwÿrbê kumkati tokryn arÿm kâjk-wamā tēmmā. Amrēbê Metündjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kute arēnh kôtô. Dja tokry kumrēx ne kam arÿm bēnjadjwÿr rax kadjy kâjkwamā tē, ane.

²⁷ Ne kam prīne arkum Metündjwÿnh kabēn'ā ujarēnh tē, Metündjwÿnh kabēnkam ta amijā ujarēnhja ne kunī arkum 'ā ujarēnh tē. Nām Mōjdjê kumrēx memā 'ā pi'òk no'òkmo krax nhym kam atāri Metündjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh memā 'ā pi'òk no'òk ne. Nhym kam ta amijā ujarēnh tēm tām tā ī amū 'ā ujarēnh tē.

²⁸⁻²⁹ Nhym kam ar ro'ā mō. Ar krī'ÿr tēmja'ÿr ne ar ro'ā mōn kam arÿm tēpo mō. Nhym kam bit Jeju mā tēmmā. Nhym ar kabēno nē ne kum,

—Jānh ar inhürkwākam ar inhikô'ā nō. Arÿm ne apajrūm myt nhÿ. Arÿm akamāt 'ÿr, ane.

Nhym kam tu arkôt wadjā. ³⁰ Ne kam bit ō kwÿ krēnmā nhÿ. Ō kwÿ krēnmā nhÿn kam djwÿ byn Metündjwÿnhmā amikīnh jarēn kam ipōn arkum kungā.

³¹ Nhym kam ar amak e tyk anen arÿm Jeju ma nhym kam tu ar nokam akuno.

³² Tu ar nokam akuno nhym kam ar abenmā,

—E kum tām. Ga pry'ā kute gu bamā Metündjwÿnh kabēn'ā pi'òk no'òk jarēnh tēm gu bakīnh ne bakrākā 'ò nhÿnhja pumū, ane.

³³⁻³⁴ Ne ekruX ne kâjmā djan kam ajte akubyn Djeruxarēmā tē, Jeju kôt ba djwÿnh'ÿr tē. Jeju kôt ba djwÿnhbê 11mē ōbikwamē ne ar ro'ā aben pydjīn nhÿ. Nhym kam ar ar ja'ÿr bōx. Bōx nhym ar aben pydjīn ÿr ja ar kutā arkum arē,

—Mrāmri ne arÿm Bēnjadjwÿr akubyn tīn ne katon Ximāomā amijo amirīt ne, ane. Ar kutā ne ar arkum arē.

³⁵ Nhym kam ar nīnh tēmjadjwÿ amipānh arkum arē. Pry'ā ar tēm nhym

Bēnjadjwÿr Jeju arkôt bōx ne ro'ā mōr ne kikrekam ÿr nhym kute djwÿ nhipōnh ne 'ā Metündjwÿnh 'wÿr ne arkum ōr nhym ar kute kôt kum kator ja ar amipānh arkum arē.

Kute kôt ba djwÿnhmā aminhī kamjÿr rā bēn.

Mat 28.16; Mak 16.14; Dju r 20.19

³⁶ Nām ar arkum arēnh ōm rā'ā nhym Bēnjadjwÿr ta ajte tu ar nokam katon ar ipōkri dja. Ar ipōkri djan arkum,

—On ar adjumar mex ne ar aba, ane.

³⁷ Nhym kam ar tīn prām ne kum uma: ne. Nām ar Jejuo me karōn kam kum uma: ne. ³⁸ Nhym kam arkum,

—Mÿkam ne gar amikam atīn prām ne anhökre kadjwÿnhbê amim, “Mÿj ne ja? Birām me karō ne ja”, anhÿro akumex? ³⁹ Ē, ar inhikramē iparkam kàxirāx djwakreja pumū. Ba. Atemā me'ō kêt. Gop ar ikupēn ipumū. Djām ā me karō kute anhÿr? Me karō ā kute anhÿr kêt. Gop ar inhīmē ijija pumū. Djām me karō ā 'imē ī kute anhÿr got, ane.

⁴⁰ Ā arkum anen kam arkum aminhikramē amipar bēn kam ari arkum o apa. ⁴¹ Nhym ar omūn kam kīnhkumrēx ne. Ne kam kīnhkam amim,

—Ije, djām tām? Kati, Atemā me'ō. Nār kon tāmÿ, anhÿro kumex. Nām ar kīnh rax ne kam te kute marmā o dja. Nhym kam Jeju arkum,

—Djori mÿjja ba kukrē, ane.

⁴²⁻⁴³ Nhym kam ar kum tep djār kwÿ tan kungā nhym kubyn kukrē. Nhym ar arek 'ā omūnho nhÿ.

⁴⁴ Nhym kam arkum,

—Ē, ar ikabēn ja ma. Ar akam ar ibari ikabēn ja gop ar ama. Nā bām anhÿr djwÿnhhrām ar amā,

“Me kute ijā pi'òk no'òkja kunī dja apōx gar omū. Mōjdjēmē me Metündjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh kute ijā pi'òk no'òk nhym me ijā ngrerdjwÿ 'ā pi'òk no'òkja kunī dja apōx gar omū”,

ane. Nā bām ā ar amā ane nhym arým apôx gar arým omũ, ane.

⁴⁵Nām ā arkum anen kam arkum Metĩndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ókja kunĩ jarēnh tēn kadjy ar amak bō nhym ar kam kuma. ⁴⁶Nām arkum,

—Metĩndjwýnh kabēn'ā pi'ók no'ókkam ne, “Bēnjadjwýrbē kumkati dja tokryn tyn 'ā akati amānhkrut ne ikjē kēt ne akubyn tĩn ne kato”, ane.

⁴⁷Kam dja me pyka kunĩkôt kàj bē 'ā ujarēnh mō gē me amim katon wānh axwemā iren Metĩndjwýnh'ýr amijo akēx gē Metĩndjwýnh me axweo aknon mekam ngryk kēt. Djeruxarēkam dja me memā arēnhmo krax ne. Ne kam apýnh pyka kunĩkôt memā arēnhō ajmā. Nām ā me anhýr djwýnhrà̄m Metĩndjwýnh kabēnkam 'ā pi'ók no'óko ane. ⁴⁸Nhym arým apôx gar ga anoo prĩne omũ.

⁴⁹Jakam dja ba ar amā Ibām Karō jano. Ibām kute ar amā kabēn pydjĩn arēnhja tām, kute ar amā Amikarō jarēnh tām

dja ba amrē ar amā ano. Gora ar arek krĩraxbē Djeruxarēwākam arek djan kam ama. Adjām rā'ā gē arým ar awýr bōx. Dja kàjkwa kurũm ar awýr ruw ne kam ar ajo ban kam ar ajo tỳx gar kam atỳxkumrēx ne kam pyka kunĩkôt 'ā adjujarēnh mō, ane. Nām ā arkum ane.

Jeju kàjkwamā àbir.

Mak 16.19; Kar 1.9

⁵⁰Ne kam krĩbē Betanhamā aro mōn aro bōx. Djeruxarē kurũm aro mōn aro bōx ne kam aro kĩnh ne. Kute aro kĩnh kadjy ne arkum ikra bēn arkum kabēn ne. ⁵¹Arkum kabēno ām rā'ā, tu kabēn konenh mebē kàjkwamā wabin kam arým kàjkwakam ō pykamā bōx.

⁵²Nhym kam kôt ba djwýnhja kum mex, rax jarēnhō kumex. Ne kam akubyn Djeruxarēmā arým mōn bōx. Kĩnhkumrēx ne mōn bōx. ⁵³Ne kam Metĩndjwýnh nhō kikretikam ar mā Metĩndjwýnhmā mex, rax jarēnhō ba. Mrāmri. Tām ne ja.

Djuão memã Jeju'ã ujarēnh rax ne ja.

Djuão ne Jeju'ã ajarē. Jeju kute amijo ĩ ne rwÿk kētri Bāmmē ro'ã kàjkwakam ar bari kumrēx memã arē. Ne kam atāri Jeju kute amijo amirīt ne kute meo mex ne kute memã amikabēn jarēnh ja'ã ujarēnh tēn àbir djāmā kumē. Nām prīne gwaj bamã Jeju kabēn jarē. Jeju kute kukràdjà'ã mÿjja jakre kunĩ ne arē. Me kute tu amim Jeju kamnhĩxkumrēx ne kam tĩn rã'ã rã'āmã ne gwaj bamã arē.

Djuãomē kamybē Xijagu ne Ar kubē tep pynēnh djwÿnh nhym Jeju arkum kabēn nhym ar tu mÿjja kunĩmã iren Jeju kôt mōn kôt bikamēnh rã'ã nhym Jeju wabi. Nhym memã Jeju jarē nhym me kôt kum kurēn pa 'ābyn apēxtimã kumē. Kamã ne ajte memã *Mÿjja Apôx Kētri Kukām 'ã Ujarēnh* jadjwÿ'ã pi'ók no'ók ne.

Me'õ nhidjibē kabēn'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Kar 10.36; Pir 2.6; Kor 2.9; Idja 1.2

1 Mÿjja kunĩ kētri ne arÿm me'õ nhidjibē Kabēn. Me'õ nhidjibē Kabēn kàjkwakam Metĩndjwÿnhmē ro'ã nhÿn adjwÿnhdjwÿ kubē Metĩndjwÿnh. ²Ta ne mÿjja kunĩ kētri Metĩndjwÿnhmē ro'ã nhÿ.

³Kubē ne mÿjja kunĩ nhipēx djwÿnh. Ne ren kēt nhym ren mÿjja katorjadjwÿ kunĩ ren kētkumrēx. ⁴Me'õ nhidjibē Kabēnjabē ne mÿjja kunĩ tĩn djwÿnhkumrēx. Ne kam kôt kute mrāmri ne me kurwÿ djà pyrāk. Ga, ngōnhpōk kute akamāt kō tyk kurwÿ nhym me kute akamātkam mÿjja kunĩ pumũnh ne katāt mrānhja pumũ. Me jadjwÿ ne me axwen kam mrānh punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē nhym me kwÿ arÿm amim tu markumrēx. Kubē mÿjja kunĩ tĩn djwÿnhkam ne me kwÿ

amim tu markumrēx ne kam arÿm axwe kēt ne katāt amijo ba. ⁵Ga, akamāt kō tykkam me kute mÿjja pumũnh kēt ne ba punuja pumũ. Me kwÿ jadjwÿ ne me axwen ba punu. Nhym kam me memã me'õ nhidjibē Kabēnja'ã ajarē. Memã 'ã ajarē nhym me axweja kute akamāt kō tykkam baja pyrāk ne me amim mar kēt.

⁶Be, atemã me'õbē ne Djuão. Ngômã me angjēnh djwÿnhja. Metĩndjwÿnh ne Djuão jano nhym arÿm kukwakam ujarēnh tē.

⁷Me'õ nhidjibē Kabēnja kute mrāmri ne me kurwÿ djà pyrāk nhym Djuão arÿm 'ã ujarēnh tē. Kôt me kunĩ kute tu amim me'õbē Kabēnja markumrēx kadjy ne 'ã ujarēnh tē. ⁸Be, djām Djuão ta kute me kurwÿ djàja pyrāk? Kati. Kukām kute 'ã ujarēnh kadjy ne tē. ⁹Me'õ nhidjibē Kabēnja ne mrāmri kute amijo ba mexkumrēx ne katāt kute memã kabēn jarēnhkumrēx. Nām me kunĩmã arēnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kurwÿ djà kute memã pry kurwÿ pyrāk.

¹⁰Me'õ nhidjibē Kabēnja ne amikadjy me kunĩ nhipēx ne tũmrām me'ÿr bōx ne me ro'ã ar ba. Ta ne amikadjy me kunĩ nhipēx. Nām te me ipēx ne te me ro'ã ar ba nhym me kute amim mar kēt. ¹¹Õ me wÿnh'ÿr ne bōx nhym õ me wÿnh kute o aminhō bēnjadjwÿr kēt. ¹²Nhym be, me kwÿ ne me apÿnh ĩ djāri arÿm o aminhō bēnjadjwÿrkumrēx. Me ja ne me me'õ nhidjibē Kabēnja'ã amim,

—Mrāmri ne kubē Metĩndjwÿnh Krakumrēx, ane. Nām me amim anen arÿm o aminhōkumrēx. Nhym kam arÿm apÿnh me ĩ djāri memã kum,

—Mrāmri ne arÿm abē Metĩndjwÿnh krakumrēx, ane. ¹³Mebē Metĩndjwÿnh krakam arÿm umar djà ny. Umar djà nyo kute mrāmri ne me prīre bixadjwÿr nykam umar djà ny pyrāk. Djām me my kute me niremã kra jadjwÿrkôt me umar djà ny? Kati. Nār, djām me my kute me nireo ikwã prām kôt ne me umar

djà ny? Kati. Nàr, djām me kute kra'ā amim karōkōt me umar djà ny? Kati. Metīndjwŷnh kute memā amak bōnhkōt me umar djà ny.

¹⁴ Be, me'ō nhidjibê Kabēnja ne arŷm amijo ī ne me baro'ā ar ba. Nām mexo uman ar ba. Ar ba ne bar pŷne mexo umakōt omūnh iba. Bām pyma o ne uma. Kubê Metīndjwŷnh Kra djwŷnh. Pydji. Kam ne pŷne mexo uma. Ta ne tu kum me kaprī:kumrēx³ ne kabēn pŷnh ne arēn me baro'ā ar ba.

¹⁵ Be, ngōmā me angjēnh djwŷnhbê Djuão ne kàj bê 'ā ajarēn memā kum,

—Arŷm ne ba ar amā me'ō ja'ā ajarēn 'ā ar amā, “Me'ō dja ikōt bōx. Nām raxo katāt ijakre. Be, mŷkam? Bir, amrēbê: ikētri ne ar ba tūm. Kam ne raxo katāt ijakre”, ane. Arŷm ne ba ā ar amā ane. Nām ā Djuão memā ane. ¹⁶ Be, mŷjja kunī ne ō. Ta ne ukaprīo ukaprīn ō mŷjja kunīmē me bakunīo djuw mexo nhŷ. ¹⁷ Mōjdjê ne Metīndjwŷnh kukwakam me kute katāt amijo ba'ā memā karō. Me axwe kêt kadji memā karō. Nhy m be, Jēju Kritu ta ne tu kum me kaprīn kabēn pŷnh ne arē. ¹⁸ Be, djām me'ō ne kute Metīndjwŷnh pumūnh got? Arkati. Kra djwŷnh pydjibit ne kute omūnh. Bāmmē ro'ā ne nhŷ. Krabit kute omūnh ne arŷm memā 'ā ajarē.

**Djuão kute memā
amijarēnh kadji ne ja.**

Mat 3.1; Mak 1.1; Ruk 3.1

¹⁹ Be, Djeruxarēkam mebê idjaer rūnhja ne me Djuão mā me kwŷ jano. Ne me kadji Metīndjwŷnh mar djwŷnh kwŷ jano. Ne mebê Rewidjwŷ kwŷ jano. Me kute abej Djuão kukjêr kadji ne me me kwŷja jano nhy m me arŷm 'ŷr mō. 'ŷr mō:n kam arŷm 'ŷr bōx ne kum,

—Mŷj me ajō ga nā? Djām abê me inhō Bēnjadjwŷrbê kumkatibê Kritu? ane. ²⁰ Nhy m Djuão memā 'êx kêt ne mrāmri tu memā arēnhkumrēx ne memā kum,

—Ba ibê Kritu kêt. Metīndjwŷnh kute ijā me ō Bēnjadjwŷrbê kumkati mēnh kêt, ane.

²¹ Nhy m me kum,

—Be, abê Kritu kêt kam mŷj me ajō ga nā? Djām abê Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh? Djām abê Erij? ane.

Nhy m memā kum, “Kati”, ane.

Nhy m me kum,

—Metīndjwŷnh kute me imā kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh'ō janormā. Djām ga? ane.

Nhy m memā kum, “Kati”, ane.

²² Nhy m me kum,

—Bir, dja ga me imā amijarē. Me ije memā akabēn jarēnh kadji. Me kute awŷr me ijanor ba me ije memā akabēn jarēnh nhy m me kute amar kadji on me imā amijarē, ane.

²³ Nhy m memā kum,

—Be, amrēbê: ne Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnhbê Idjaij ijā kabēn jarēn me bakukāmāremā kum, “Kapōt kukritkam dja me'ō kàj bê me akren memā kum, ‘Bēnjadjwŷr djwŷnh kutêp wānh ajaxwemā anhiren kum amex. Kute mrāmri ne me kute me bēnjadjwŷr rūnhmā katāt pry jadjwŷr nhy m mexja pyrāk. Dja gar ā kutêp amexo ane’, ane.”

Ba ijā ne Idjaij memā ane, ane. Djuão ā memā ane.

²⁴ Be, mebê idjaer rūnh kute Djuão'ŷr me kwŷ janorja, kute kukjêrjabê ne mebê pardjêu. ²⁵ Djuão amijā memā ane nhy m me kum,

³1:14 Djām me ta ne me axwe kêt nhy m pānh kum me kaprī Kati. Me ta te axwe kêt mā nhy m ta arŷm tu kum me kaprī.

—Be, abê Bēnjadjwÿrbê kumkatibê Kritu kêt ne abê Erij kêt ne abê Metĩndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'õ kêt ne kam Metĩndjwÿnhmā ngômā me angjēho aba. Mÿkam? ane.

²⁶ Nhyam memā kum,

—Bir, ba ikajgo me:xi. Ije Metĩndjwÿnhmā me arēnh kadjy ba ngômābit me angjēho iba. Ikajgo nhyam be, me'õ ra:x arÿm bõx. Ne kam ar me banhipõkri ba ga me aje mar kêt. ²⁷ Tām wā 'ā ne ba me amā, “Me'õ gēdja ikõt bõx. Nām raxo katāt ijakre”, ane. Bām te irax ne 'ā inhibõn ije kum parkā 'āpre bõnh ne o itēm prāmje. Be, ām irax ba ren arÿm kum apê. Nhyam be, kati. Ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne. Nām ā Djuão memā ane.

²⁸ Ngõ raxbê Djodāo nhikjē'ā krībē Betanhakam ne ā memā ane. Ngômā kute me angjēnh djakam ne ā memā ane. Djeruxarē kurūm me bõxjamā ā ane.

Djuão kute arkum Metĩndjwÿnh Kra jakre kadjy ne ja.

Mat 3.11; Mak 1.10; Ruk 3.22

²⁹ Nhyam kam arÿm akamāt ne akati. Nhyam Djuão ar jānh dja nhyam nīnh Jeju Djuão kutā tē. Nhyam omūn 'ā memā kum,

—Ota, Metĩndjwÿnh nhõ Mrykĩ'ātomti jabatānh ny tē. Tām ne Metĩndjwÿnh me bawÿr ano nhyam me kute bīn nhyam kute me kunī jaxweo pānhmā. ³⁰ Tām wā 'ā ne ba ar amā, “Me'õ dja ikõt bõx. Nām raxo katāt ijakre. Be, mÿkam? Bir, amrēbē: ikētri ar ba tūm. Kam ne raxo katāt ijakre”, ane. ³¹ Be, djām ba ne ba amrēbē nokre pumū? Kati. Ije amrēbē omūnh kêt. Metĩndjwÿnh kabēnkõt ije me abē idjaermā Kritu'ā idjujarēnh ga me aje marmā. Jabit ne ba kuma. Me aje Kritu marmā ne ba ngômā me ajangjēho iba, ane.

³²⁻³³ Ne kam Djuão ajte memā kum,

—Djām amrēbē ije nokre pumūnh got? Kati. Metĩndjwÿnh amrēbē ngômā me angjēnh'ā imā karõ. Ne kam ije Kritu nokre pumūnh kadjy ta ajte imā, “Be, me'õ'ā dja Ikarõ ruw ne arek kam nhÿ ga omū. Tāmja ta gēdja memā Ikarõ jano nhyam arÿm meo ba”, ane. Kute imā anhÿr kõt ne ba kam arÿm nokre pumū. Metĩndjwÿnh Karõ kute tut pyrāk arÿm Jeju'ā ruw ne arek kam nhÿ ba arÿm omūn kam nokre pumū. ³⁴ Ije nokre pumūnhkam ba arÿm memā arēnhkumrēx ne memā kum, “Be, mrāmri tām wābē Metĩndjwÿnh Krakumrēx”, ane. Jeju kutā tēmkam Djuão ā memā ane.

Ar kumrēx kute Jeju kõt amijo bikamēnh'ā ujarēnh.

³⁵⁻³⁶ Nhyam kam ajte akati nhyam Djuão omē kõt ba djwÿnh amānhkrut ar Jeju tēmkõt omūnhõ dja nhyam arÿm arkum,

—Ota, Metĩndjwÿnh nhõ Mrykĩ'ātomti jabatānh ny tē, ane. ³⁷ Nhyam Djuão kõt ba djwÿnh ar kuman mā Jeju kõt ajkamē. ³⁸ Nhyam Jeju ar'ÿr akēx nhyam ar kõt tē nhyam ar omūn arkum,

—Mÿj nā? Mÿj ne gar amā kīnh ne ikõt tē? ane.

Nhyam ar kum,

—Rabi, nhÿnh ne ga anhūrkwāja? ane. Ujarēnh djwÿnh'ā ne ar kum, “Rabi”, ane.

³⁹ Nām ar ũrkwā jabej kukij nhyam arkum,

—Amrē ar ikõt tēn omū, ane.

Nhyam ar arÿm kõt tē. Kõt tē:n arÿm ũrkwā'ÿr bõx ne arÿm omū. Ne kam arek kam nhÿ. Arÿm ar'ā amykrykam ar arek kam nhÿ. Nhÿ: nhyam ar'ā akati.

⁴⁰ Be, ar amānhkrut kute Djuão kabēn mar ne mā Jeju kõt bikamēnhja nhikjē nhidjibē ne Āngre. Āngremē Ximāo Pedru ar axikõt apõx. ⁴¹ Nām ar ũr'ā akati

nhyim Ængre kamy Ximão kumrêx jabej tèn arÿm kum katon kum,

—Arÿm ne bar Mexijmã ikato, ane. Me ò Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu'ã ne me kum Mexij jarê.

⁴² Nãm Ximãomã anen arÿm Jeju'ÿr o tèn 'ÿr o bõx ne kum akre. Nhyim kam Jeju arek omũho djan kum,

—Ga abê Ximão. Djõnaj ne adji. Dja ba jakam amã Xepa jarê, ane. Be, kën'ã ne kum Xepa jarê. Me bakabênkam ne kum Pedru jarê.

⁴³ Nhyim ajte ar'ã akati nhyim Jeju pykabê Garrêja'ÿr tẽmmã. Ne 'ÿr tẽm kêtri Piripi kumrẽxmã katon kum,

—Amrê mã ikôt ajkamẽ, ane.

⁴⁴ Krĩraxbê Bexadakam ne Piripi nhũrkwã. Kamdjwÿ ne Ængremẽ Pedru ar ũrkwã. ⁴⁵ Nãm Jeju Piripimã kabên nhyim kam arÿm tèn Natanajeumã kum,

—Arÿm ne bar kum ikato. Me bakukãmãre Mõjdjê kute me bakukràdjã'ã pi'òk no'òkkam kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Metĩndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh 'òdjwÿ ar kute tãmwã'ã pi'òk no'òk. Bar pi'òk kôt kum ikato. Kubê ne Nadjarekam Jeju, ane.

⁴⁶ Nhyim Natanajeu kum,

—Tõ nhÿnh, djãm Nadjare kurũm mÿjja mex'ò kator prãm got? ane.

Nhyim kum, “Amrê ikôt tèn omũ”, ane.

⁴⁷ Ne kam arÿm 'ÿr o tẽ. 'ÿr o tẽ:n 'ÿr o bõx. Nhyim Jeju arÿm Natanajeu tẽmkôt omũn kum,

—Be, ga abê idjaerkumrêx. Ajêxnhi kêtikumrêx, ane.

⁴⁸ Nhyim Natanajeu kum,

—Je, nhÿnh ne ga arÿm ima? ane.

Nhyim kum,

—Be, Piripi kute iwÿr ajwÿr kêtri ne ba arÿm apumũ. Pibê pigêre parbê anhÿrri ne ba arÿm apumũ, ane.

⁴⁹ Nhyim kum,

—Ujarênh djwÿnh, mrãmri ne abê Metĩndjwÿnh Krakumrêx. Abê mebê idjaer nhõ bënjadjwÿr rax, ane.

⁵⁰ Nhyim Jeju kum,

—Ba ije amã, “Pigêre parbê anhÿrri ba arÿm apumũ”, anhÿrbit. Ga kam arÿm tu amim imarkumrêx. Adjÿm, dja ba ajte mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipe:x ga omũ. Mÿjja raxo kute ajbir ije amã arênhja jakrenh mex dja ga omũ, ane. ⁵¹ Ne kam ajte kum,

—Ba ije amijo inhĩ dja ĩ ijã kàjkwa abenbê ajkij nhyim Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ikurũm wabin ijã axidjuw gar arÿm omũ. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

Kute ngõo pidjõ kangõ.

2 Nhyim akatin akatin akati nhyim onÿj Garrêjakam krĩraxbê Kanakam me'ò myja me'ò nire'ÿr mõrmã. Nhyim me me kukràdjã kôt arÿm ar'ã akuprõn kute abenã ar mênhmã o dja. Nhyim Jeju nã me kôt kam ar ba. ² Nhyim me Jejumẽ kôt ba djwÿnh arkum krà nhyim ar arÿm me'ÿr bõx. ³ Me'ÿr bõx nhyim uba kangõ arÿm mebê apêx. Nhyim nãja Jejumã kum,

—Uba kangõ ne arÿm mebê apêx, ane.

⁴ Nhyim kum,

—Adjÿm me'ò nire. Djãm arÿm idjãpênh'ã myt bõx got ga imã arê? ane.

⁵ Nhyim kam nã kikrekam me ò àpênhmã kum,

—Gêdja ar amã arê gar kabên kôt apê. Nãm ã nã arkum ane.

⁶ Nhyim kam kẽno ngõnhbê 6 ne ku'ê. Me kute amiku'õnh djã kadjy ne ngõnhja. Mebê idjaer kute Metĩndjwÿnhmã amiku'õnh djã kadjy. Ngõnh kre rũnh kute ngõnhiti pyrãk. Kẽno ngõnh pydji kre'ã akrekam ne kute ngõnhkrõkrõkti ipuo amãnhkrut ne amãnhkrut pyrãk.

⁷ Nã me àpênh djwÿnhmã kabên nhyim kam Jeju arkum, “Ar ngõo ipu”, ane.

Nhym kam ar ngô runho tén o ipu mex ne.

⁸Nhym arkum,

—Ar kwỳ run memã ỳr djwỳnhmã o tẽ, ane.

⁹Nhym arỳm ar kwỳ run memã ỳr djwỳnhmã o tẽ nhym arỳm kakim amim,

—Je tũ, nhỳnh ne uba kangõja? ane. Ne kam amiwỳr me'õ my kute ni'ỳr mõiija 'uw nhym 'ỳr bõx nhym kum,

¹⁰—E kum, uba kangõ mexkumrẽx ne ga o apdjun ajbir o akato. Djãm me kute ã o anhỳr got? Kati. Me kute abenã me rẽnhkam ne me kute memã kangõ djãnhkumrẽxja kumrẽxo apõx. Ne me kute o kõm kumexkambit kute memã kãjbẽ kangõ djãnhõ apõx. Be, ga ne ga atemã ne ajbir kangõ djãnhkumrẽx jao akato, ane.

¹¹Be, me kute raxmã kator kadjy mỳjja pumũnh kêt nhipẽx krax ne ja. Garrẽjakam krĩraxbẽ Kanakam ne ngõ kajgoo uba kangõ nhipẽx ne o memã amiraxo amirĩt. Nhym kam kõt ba djwỳnh ar kute omũnhkam tu amim markumrẽx.

¹²Nhym kam Jeju krĩraxbẽ Kapana'ỳr rwỳk tẽ. Nãmẽ kamymẽ kõt ba djwỳnhmẽ ne ar kõt mõi. Ar 'ỳr rwỳk mõi:n arỳm 'ỳr bõx. Ne Kapanakam ar ba: nhym ar'ã akati ngrẽrebit apẽx. Nhym kam ar ajte mõi.

Kute Metĩndjwỳnh nhõ kikreti nẽje me anor.

Mat 21.12; Mak 11.15; Ruk 19.45

¹³Djeruxarẽkam mebẽ idjaer kute aben pydji 'ỳr. Me kute aben kajmã'ã Metĩndjwỳnh me bẽ idjaer kukãmãre nhirõbẽ mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji 'ỳr. Nhym Jeju arỳm mekõt 'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽ:n kam arỳm 'ỳr bõx. ¹⁴Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã. Nhym me kumex. Me kute pi'õk kaprĩ pãnh memã mry nhõr djwỳnh kumex. Mry bari, mrykĩ'ãtomti, tut nhõr djwỳnh

kumex. Nhym me kute me õ pi'õk kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'õk kaprĩja nhõr kadjy me kumex. Nhym arỳm me omũ. ¹⁵Ne kam me kadjy arỳm djudjẽd-jẽo me kaprẽprẽk djã nhipẽx ne arỳm me aẽro tẽn bõm me kurẽ. Nãm me kunimẽ me õ mrykĩ'ãtomtimẽ me õ mry bari jano. Nãm me kute me õ pi'õk kaprĩ pãnh memã kikreti nhõ pi'õk kaprĩ nhõr djwỳnhjabẽ pi'õk kaprĩ ngrãn mebẽ pĩponh ikjẽo rẽnhõ tẽ. ¹⁶Ne tut nhõr djwỳnhmã kum,

—Mũm me mỳjjaõ akato. Djãm Ibãm nhõ kikreo bikẽnh got ga me kikre kreo àpnu? Kwãrik wãnh Ibãm nhõ kikrekam mỳjja pãnh abenmã pi'õk kaprĩ nhõr kêt, ane.

¹⁷Nhym kõt ba djwỳnh omũn arỳm pi'õkkam Metĩndjwỳnh kabẽn ma. Amrẽbẽ: Kra kute Bãmã kum, “Dja ba anhõ kikre'ã ino tỳx nhym me arỳm ibĩ”,

anhỳr ja ne ar arỳm kuma.

¹⁸Nhym kam mebẽ idjaer rũnh Jẽjumã kum,

—Goja on mỳjja pumũnh kêt'õ nhipẽx bar omũ. Ne kam arỳm abẽnjadjwỳr rax ma. Aje mỳj me'õ kabẽnkõt kikretikam me anoro abaja ma, ane.

¹⁹Nhym memã kum,

—Ã. Dja ba i me amã mỳjja pumũnh kêt'õ nhipẽx. Dja me Metĩndjwỳnh nhõ kikretija ngrã ba kam akubyn ipẽx. Ije ipẽxo idjãm'ã gẽdja akati amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx ba arỳm ipẽx pa, ane.

²⁰Nhym me kum,

—Tõ nhỳnh? Djãm kikre ja nhipẽx'ã akati amãnhkrut ne ikjẽkêt apẽx got? Kati. Be, me kute kikreti ja nhipẽxo ku'ẽã amex krãpti:bẽ 46 apẽx nhym me arỳm ipẽx pa, ane. ²¹Be, djãm Metĩndjwỳnh nhõ kikreti wã'ã ne memã kabẽn jarẽ? Kati. Aminhĩ'ã ne Metĩndjwỳnh nhõ kikreti jakren memã arẽ. Be, Jeju nhĩ kute mrãmri ne Metĩndjwỳnh nhõ kikre pyrãk. Dja ty nhym me adjã.

²²Nhym kam arým akubyn tîn. Nhym kôt ba djwýnh akubyn tînkôt omûn akubyn amijo tên arým Jeju kabên ja ma. Kute aminhî'ã kikreti jakreja man amim,

—Be, mrãmri ne Metîndjwýnh am-rêbê: pi'ôkkam Jeju kônñ kabên dji. Mrãmri ne Jeju kabênkumrêx, ane. Dja kôt ba djwýnh ar kikreti'ã kabên man ã amim ane.

²³Me krãptî kute aben pydji djà nhô akatikam ne Jeju Djeruxarêkam ar ba. Me kute aben kajmã'ã Metîndjwýnh me bê idjaer kukãmãre nhirôbê mrãnhja mar kadjy ne me aben pydji. Nhym Jeju mekam ar ban arým mýjja pumûnh kêt kwý nhípê:x. Nãm me punu krãptî:o mex nhym me arým omû. Me krãptî ne me omûn arým amim,

—Be, mrãmri ne Jejubê Metîndjwýnh Krakumrêx. Mrãmri kubê me banhô Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

²⁴Nhym Jeju arým me kabên man amim,

—Be, djãm mrãmri me krãptîja kute tu amim imarkumrêx got, ba on meo iba? Kati. Me krãptî kabên kajgo, ane. Be, djãm Jeju kute me mar kêt got? Nãm kute me kunî mar. ²⁵Djãm kute me'ômã, “Mýj ne me kuma”? anhÿr prãm got? Kati. Kute prîne me ôkre kadjwýnhbê me kabên mar. Kute me kwý kabên kajgo mar.

Nikodemumã umar djà ny'ã ujarênh.

3 Be, me'ô, idjibê Nikodemu. Kubê pardjêu'ô. Me rûnhmê ro'ã ne mebê idjaer kunimã nhÿ. ²Akamãtkam ne Jeju'ÿr tên 'ÿr bôx ne kum,

—Ujarênh djwýnh, mrãmri ne Metîndjwýnh ajano. Aje memã kukràdjã'ã adjjarênh kadjy ajano ga bôx. Arým ba me ije amar. Ga ne ga aje mýjja pumûnh kêt kwý nhípê:x, me punu krãptî:o mex. Kam ne ba me arým kôt ije amar. Djãm me'ô kajgo kute ã meo anhÿrmã got? Kati. Be, Metîndjwýnh amê amijo ka-

jkep. Kam ne ga ã meo ane. Nãm ã Nikodemu Jejumã ane.

³Nhym kum,

—Ê, djãm aje Metîndjwýnh rax ne kute meo bajamã akator ne aje marmã ne ga tê? Be, ga ne ga te aje kum akatormã. Adjumar djà nykambit. Adjumar djà ny kute me prîre bixadjwýr nykam umar djà ny pyrãk. Kambit dja ga kum akaton ama. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁴Nhym kum,

—Je, mýj dja ba idjumar djà ny kadjy on? Djãm arým ijabatãnhkam ije inã tikkemã idjár ne ajte ikator got ba idjumar djà nymã? ane.

⁵Nhym kum,

—Djãm ja ne ba amã arê? Kati. Dja me amim Metîndjwýnh kabên ma. Metîndjwýnh kabên ne kute ngô pyrãk. Dja me amim kabên ma nhym Karô arým memã amak bô nhym me arým umar djà ny kute me prîre bixadjwýr nykam umar djà ny pyrãk. Nhym kam Metîndjwýnh arým amim me utàn ar meo ba. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx.

⁶Djãm me my kute memã kra jadjwýr nhym me bixadjwýrkam Metîndjwýnh kôt umar? Kati. Me kôt umar kêtukumrêx. Nhym be, Metîndjwýnh Karô kute meo ny kôt ne me mrãmri umar djà nykumrêx ne arým kôt umar. ⁷Ba amã, “Dja ga adjumar djà ny kute mrãmri ne me prîre bixadjwýr nykam umar djà ny pyrãk”, ane. Ije amã anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã ikam ano tyk ne anhÿr kêt. ⁸Be, ga, kôkreja pumû. Djãm ga aje àbêrja kraxkôt omûnh ne nhî'ãm prôtkôt aje omûnh? Kati. Metîndjwýnh Karôdjwý djãm aje omûnh? Kati. Kute memã umar djà ny jangjênhdjwý djãm aje kôt omûnh? Kati. Aje kôt omûnh ne mar kêtukumrêx, ane.

⁹Nhym Nikodemu kum,

—Kon. Bir, mýj dja kute memã umar djà ny jangjênh on? ane.

¹⁰ Nhyim kum,

—Be, ga ne ga mebê idjaerkam me kukràdjà'ã adjujarênh djwýnh ne ren aje ikabên mar. Nhyim be, kati. Aje imar kêt, ane. ¹¹ Mrãmri amrêbê ar ije mýjja mar ne omũnhkumrêx. Ne kam arým me amã arê ga me kam aje amim ar imar kêt rã'ã. ¹² Pykakam me kukràdjà kôt ba arým amã ikabên jarê ga aje amim imar kêt. Ne ba ren kàjkwakam ikukràdjà kôt amã ikabên jarê. Djãm kam ga ren tu amim imarkumrêx? Kati. Ga ren kamdjwý aje amim imar kêtumrêx.

¹³ Be, nhýnh ne me'õ kute kàjkwakam kukràdjà marmã 'ýr wabin 'ýr bõx? Ne kuman akubyn ruwn arým memã arê. Kati. Pykakam me'õ kute kadjy àbir kêtumrêx. Ba ije amijo inhíbit ne ba arým kàjkwa kurũm ruw. Ba ne ba kam inhýr tũm. Ne kam arým me amã arê.

¹⁴ Be, me bakukãmãre Mõjdjê kapõt kukritkam kryto kangã karõ nhípêx. Ipêx ne pĩ'ã kunhôn arým kãjmã kudja. Kudja nhyim kangã karõ kýjrũm pĩ'ã wajêt. Badjwý, ije amijo inhĩdjwý, dja me pĩ'ã inhô ba arým kýjrũm ã ijêto ane. ¹⁵ Mýj kadjy dja ba kýjrũm wajêt? Bir, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim imarkumrêx ne arým Metĩndjwýnh kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy dja ba kýjrũm wajêt. Nãm ã Jeju Nikodemumã ane.

¹⁶ Metĩndjwýnh ne kum pykakam me kunĩ jabê. Mýj ne kum me abê on? Bir, nãm me kadjy Kra djwýnh jano. Kra py-dji jano nhyim arým pykamã bõx ne me kadjy ty. Mýj kadjy ne ty? Bir, dja me kwý ĩ pýnhkôt tu amim Kra markumrêx nhyim arým me utã. Dja me biknor tokry djãkam me biknorbê me utã nhyim kam me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ty. Nãm ã Metĩndjwýnh kum me kunĩ jabêo ane.

¹⁷ Mýj kadjy ne Metĩndjwýnh pykamã Kra jano? Djãm kute memã axwe pãnh jarênh nhyim me me biknor tokry djãkam biknor kadjy? Kati. Kute kubê me kunĩ

pytãrmã ne ano. ¹⁸ Be, me kute arým tu amim Kra markumrêxja Metĩndjwýnh kute memã axwe pãnh jarênh kêtumrêx nhyim me biknor kadjy kêtumrêx. Nhyim be, me kute amim mar prãm kêt-jamã ne arým kute memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Arým kute me'ã amim,

—Tãmwã dja axwe pãnh me biknor tokry djãkam akuno, anhýrkumrêx. Mýkam? Bir, Metĩndjwýnh Kra djwýnh me kute amim mar prãm kêtumrêx dja me arým akuno.

¹⁹ Mýj ne Metĩndjwýnh amim arênh kam arým memã me biknor tokry djãkam biknor jarê? Bir, nãm amim,

—Ba arým pykakam memã Jeju jano nhyim bõx. Jeju ne kute memã pry kurwý djã pyrãk. Jejukôt me katãt amijo ban tĩnkumrêx. Nã bãm memã ano nhyim me kum kĩnh kêt. Ga, akamãt kô tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me jadjwý ne me kum arík ar baja kĩnh. Mýkam? Bir, me axwe'ã maje kum katãt amijo ba kĩnh kêt. Nãm ã me'ã amim ane.

²⁰ Ga, me kunĩ arík ar baja kum Jeju kurê ja pumũ. Jeju kute memã pry kurwý djã pyrãk me kum kurê. Djãm me kute amim Jeju mar ne kôt kute amijo ba prãm? Kati. Ren me amim Jeju ma nhyim ren arým memã apýnh axwe jarê. Axwe pãnh kute memã bẽn tỳx pymaje ne me kute amim mar prãm kêt. ²¹ Nhyim be, me katãt kute amijo baja ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm. Jeju kute memã pry kurwý djã pyrãk ja ne me kute kôt amijo ba prãm. Mýj kadjy? Bir, dja me kôt ar amijo ba nhyim me arým omũ. Kôt me ukapĩja pumũ. Metĩndjwýnh djukapĩ kôt me ukapĩ dja memã amirĩtkumrêx nhyim me arým omũ. Ja kadjy ne me kute Jeju kôt amijo ba prãm.

Djuão Jeju'ã ujarênh.

²² Jeju Nikodemumã kabên pan kam kôt ba djwýnhmê arým ar tẽ. Tẽ:n kam

arým pykabê Djudêjakam bôx. Bôx ne arek ar kam ba. Metîndjwýnhmã ngômã me angjêho ba. ²³Nhym Djuãodjwý amũ ngômã me angjêho ba. Amũ krîraxbê Xarî kuri pykabê Inôkam ne ngômã me angjêho ba. Kam ngô kumexkam ne meo ba. Nhym me 'ÿr bôxo ku'ê nhym ngômã me angjêho ku'ê. ²⁴Me kute Djuãobê ijê kêtri ne meo ku'ê.

²⁵Nhym kam Djuãokôt ba djwýnhmê mebê idjaermê ar arým aktã kabêno aben japanho dja. Nãm ar abenmã kum,

—Mÿj godja me ngôo me on nhym Metîndjwýnh memã mex jarê? anen ²⁶arým Djuão'ÿr tên 'ÿr bôx ne Jeju'ã kum,

—Ë, ujarênh djwýnh, aje ngôbê Djodão nhijukri me'ômê ro'ã aban aje 'ã adjujarênh ar aba. Be, adjwýnhdjwý arým ngômã me angjêho ba nhym me kunĩ arým mũm abê tên 'ã kume:x, ane.

²⁷Nhym Djuão memã kum,

—Kwãrik wãnh rã'ã. Metîndjwýnh kute me'ã kum karôja ne me arým mũm 'ÿr bôx. ²⁸Ba arým me amã amijarê ga me ikabên ma. Ba me amã, “Djãm ibê me banhô Bênjadjwýrbê kumkati got? Djãm ibê Kritu got? Kati. Kukãm ne Metîndjwýnh ijano ba tê”, ane. Ba arým me amã ja jarê ga me arým ama.

²⁹Djãm me wã ne inhô me? Kati. Me wã ne Jeju nhô me. Ga, me mjênbit kute prôo baja pumũ. Jeju kute prôo ba mãn prãbê me wão ba. Jejubit ne me wão aminhôn meo ba. Ba ne inhô me kêt. Be, ba ne ba amybým kam ikînhkumrêx. Ga, me mjên prô'ÿr baja pumũ. Nhym amybým mjên nhôbikwa kajgo arým mjên kabên ma. Kabên man kam arým kînhkumrêx ne. Jeju'ã me krãptîkam ne ba arým ã ikînhô ane. ³⁰Mrãmri dja raxo amũ ijakrenho tê. Nãm ã Djuão memã ane.

³¹Kàjkwa kurũm rwýkja ne raxo kute me kunĩ jakrenh. Nhym be, pykabê me

bixadjwýrja ne me pykabê ar ba. Pykabê ar ban pykabê mÿjjabit jarê. Nhym be, kàjkwa kurũm rwýkja raxo kute me kunĩ jakrenh. ³²Kute kàjkwakam mÿjja pumũnh ne mar ne memã 'ã amijarêho ba. Nhym me krãptî: kute amim kabên mar kêt. ³³Nhym be, me kwý kute amim,

—Mrãmri ne Jeju kabên katãtkumrêx, anhýrkam djãm Jejubit ne me amim kuma? Kati. Kàjkwakam Metîndjwýnhdjwý ne me amim kuma. Nãm me amim, —Mrãmri ne Metîndjwýnh kabên katãtkumrêx, ane.

³⁴Metîndjwýnh kute anorkam ne Kra arým Metîndjwýnh kukwakam kabên jarêho ba. Kute kubê Karô nê kêtikumrêx nhym kute 'amýnh tÿx ne o ba. ³⁵Kàjkwakam Bãm kum Kra jabê. Ne kam arým Kramã ô mÿjja'ã kum karôn kam kum kunĩ kanga nhym ar o ba. ³⁶Kra Bãm nhô mÿjja kunio ba nhym kam me kute tu amim Kra markumrêxja arým Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhym be, me kute amim Kra mar kêtja dja me tînkumrêx'ÿr bôx kêtikumrêx. Metîndjwýnh dja mekam ngryk rã'ã ne.

Xamarijkam me'ô nire ja'ã ujarênh.

4¹⁻³Nhym kam Bênjadjwýr djwýnh Jeju arým pykabê Djudêja kurũm tê. Mÿkam ne tê? Bir, arým kute ô me jao Djuão jakrenhkam. Jeju amikôt me kamên ngômã me angij nhym me arým kume:x. Nhym mebê pardjêu arým me kumex jarênh ma. Nhym kam arým amim,

—Be, me arým kute ijã me kumex jarênh mar. Ba on, ane. Ne kam arým mebê tê. Djãm Jeju ta ne ngômã me angjêho ba? Kati. Kôt ba djwýnh ne ar ngômã me angjêho ba. Nãm Jeju Djudêja kurũm tên kam ajte pykabê Garrêja'ÿr têmã.

⁴Ne kam arým tu Garrêja'ÿr pykabê Xamarijkôt têm prãm. ⁵Nãm Xamari-

jkôt tē:n kam arým krīrax'ō'yr bōx. Id-jibê ne Xika. Kuri ne Jôdje nhô pyka. Amrêbê: me bakukâmäre Djako kra Jôd-jemâ pyka kwÿ tan kum kungâ. ⁶Ô pykakam ne Djako nhô ngômkwati. Nâm Jeju krīrax'yr bōx ne arým pykakôt tēm kurêje katy. Ne kam tēn arým ngômkwati jakâ'â nhÿ. Arým kâjkwa nhipôkri myt nhÿrkam ne 'â nhÿ.

⁷Nhÿ: nhym nīnh Xamarijkam me'ô nire arým 'yr tē. Kute kam ngô kwÿ jad-järmã ne 'yr tēn 'yr bōx. Nhym kam kum, “Ba ikô”, ane. ⁸Be, arým kôt ba djwÿnh mã krīraxmã mörkam. Kute ar ô kwÿ krēn djã byrmã ne ar tē.

⁹Nâm kum, “Ba ikô”, ane.

Nhym kum,

—E 'ô. Mÿkam ne ga me ajôbê id-jaerkam ngô'â ijuw? Ba ibê pykabê Xamarijkam me'ô nire ne ga ngô'â ijuw, ane. Be, mebê idjaer ne me kum mebê Xamarij kīnh kêt.

¹⁰Nâm nireja ã kum ane nhym Jeju kum,

—Ga aje Metīndjwÿnh kute meo kīnh djã mar kêt ne ba ije ngô'â ajwÿr djwÿnh aje imar kêt. Ne ga ren iman ren ba ngô'â ijuw ba ren amã me tīnkumrêx kadjy ngô ren amã kungâ, ane.

¹¹Nhym kum,

—Ô kum bēnjadjwÿr, anhô ngôo àbir djã kêt nhym ngômkwati kre ry:. Nhÿnh ne me tīnkumrêx kadjy anhô ngôja?

¹²Me banhingêt kukâmäre Djako kukwakam ne ngômkwatija. Ta ne kute kam o kōmo ku'ê nhym kramê ô mrymê kute kam o kōmo ku'ê. Djãm araxo aje me banhingêt Djako jakrenh? ane.

¹³Nhym kum,

—Gêdja me ngô kajgo jao ikôn akubyn kum kôr. ¹⁴Nhym be, ba ije amã ngô jarēnhja gêdja me kwÿ ĩ pÿnhkôt o ikôn akubyn kum kôr kêtumrêx. Ije amã ngô jarēnh ja gêdja me o ikô nhym mã mekam apôx kute mrãmri ne ngômkwatikam ngô mã apôx pyrâk. Nhym kam

me arým Metīndjwÿnhkôt tīn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹⁵Nhym kam kum,

—Bēnjadjwÿr goja amrê imã aje ngô jarēnhwã ngã ba o ikôn goja imã kôr kêt ne amrê ngôo imrãnh kêt, ane. Djãm ngôkumrêx'ã ne kute kum me tīnkumrêx kadjy ngô 'ã ajarê? Kati. Metīndjwÿnh Karô'ã ne ngô jakren kum 'ã ajarê. Nâm ã nire ngô'ã Jeju 'wÿro ane. ¹⁶Nhym kum, —Tēn amjēnmã arê gē amrê tē, ane.

¹⁷Nhym kum, “Imjēn kêt”, ane.

Nhym kum,

—Nã. Mrãmri amjēnkumrêx kêt.

¹⁸Amrêbê ne aben totokmã amjēn amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt ga kanga. Ne kam ajbir awÿr bao ku'êja ne kubê amjēn kêt. 'Ã ne aje mrãmri imã, “Imjēn kêt”, anhÿrja.

¹⁹Nhym kum,

—Bēnjadjwÿr, ga abê Metīndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh'ô ba arým ama. ²⁰Krãnh wã'ã ne me ikukâmäre kute Metīndjwÿnhmã rax jarēnh djã. Nhym me abê idjaer ne ga me atemã ne aje memã kum,

—Krīraxbê Djeruxarêkambit ne me kute Metīndjwÿnhmã amijarēnh djã, anhÿro aba, ane.

²¹Nhym Jeju kum,

—Djãm me aje krãnh wã'ã me Bãm djwÿnhmã rax jarēnh rã'amã? Nãr djãm me aje Djeruxarêkam kum amijarēnh rã'amã? Kati. Gêdja ga me ĩ kam kum amijarēnh kêt. Kam kum amijarēnh kêt'ã ne amrê akati mör rã'ã. Mrãmri ne ba ije amã arēnhkumrêx. Dja ga tu amim ikabēnja markumrêx. ²²Me abê pykabê Xamarijkam me kra ne ga me aje we apytâr djwÿnhja, aje kum rax jarēnhja aje mar kêt. Nhym be, me ibê id-jaerkam ne ba me ije Metīndjwÿnhmã amijarēnhja arým ije mar. Ije me utâr djwÿnhkumrêx mar. Me ibê idjaerkam ne me utâr djwÿnh kato. Kam ne ba me ije mar.

²³ Me kute markumrêx dja me ĩ me Bãm djwýnhmã rax jarênhkumrêx ne 'êx kêtumrêx. Me kadjwýnhbê Metĩndjwýnh Karõ kôt dja me mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. 'Á akati amrê mör rä'ãn arým bõx 'ÿr. Me Bãm djwýnh kum me ja kĩnh. ²⁴ Djãm kàjkwakam Metĩndjwýnh kute me bapyràk? Djãm ìmê 'imê kute me bapyràk? Kati. Karõbit. Nhyim me kute omũnh kêtumrêx. Me kute omũnh kêtum dja me tu amikadjwýnhbê karõ kôt mrãmri amijo ngriren raxmã katorkumrêx. Kum katorkumrêx ne kum rax jarênhkumrêx. Nãm Jeju ã me'õ niremã ane.

²⁵ Jejubê ne Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu nhyim kute mar kêt. Kritu nhidji 'õdjwýbê ne Mexij. Me'õ nire kute mar kêt ne kum,

—Tukwa, gêdja Mexij bõx ne me imã mýjja kunĩ jarê ba me kuma. Ja ne ba arým ije mar, ane.

²⁶ Nhyim kum,

—E kum, ba ne ba arým amã ikabêno nhỹ. Ibê ne Mexij, ane.

²⁷ Nãm nirejamã ja jarêno nhỹ nhyim kôt ba djwýnh arým 'ÿr bõx ne ar omũ. Jeju kute kum kabêno ÿrkôt arým ar omũ. Ne te kute ar marmã arkam no tyn dja. Ne bit kute nija'ã kukjêr ne kute kum,

—Mýj ne ga kum arêno nhỹ? Mýkam ne ga kum akabêno nhỹ? anhỹrmã ne arkum uman arek ku'ê.

²⁸ Nãm kôt ba djwýnh Jeju'ÿr bõx nhyim nire arým õ ngyo ngõnhmã iren mã: krĩraxbê Xikamã tẽn wadjã. Ne kam memã kum,

²⁹ —Ô kum onĩ me'õ. Ije amijo ibaja kunĩkôt ipumũn imã arê. Bãrãm mrãmri kubê me banhõ Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx. Gwaj 'ÿr gar omũ, ane.

³⁰ Nhyim me arým krĩrax kurũm katon 'ÿr tẽn arým 'ÿr bõx.

³¹ Me 'ÿr bõx kêttri ne kôt ba djwýnh arým kum,

—Ujarênh djwýnh, gop anhõ kwý krê, ane.

³² Nhyim arkum,

—Be, atemã inhõ kwý krên djãja ar aje mar kêt, ane. Be, djãm mrãmri õ kwý krên'ã ne arkum ane? Kati. Nãm Metĩndjwýnhmã ãpêno õ kwý krên djã. Metĩndjwýnhmã ãpênh ar ba'ã ne arkum ane. ³³ Nãm arkum ane nhyim ar arým abenmã kum,

—Djã ne me'õ arým kum mýjja'õ ngã nhyim kukrê? ane.

³⁴ Nhyim arkum,

—Be, kàjkwakam Metĩndjwýnh kute amrê pykamã ijanor arým ijã amim karõ. Kute idjãpênh djã'ã amim karõ kôt dja ba amijo iban arým inomã kumê. Be, idjãpênh jakam ikĩno inhõ kwý krênkam ikĩnh jakrenh mex ne. 'Á ne ba ije ar amã, “Atemã inhõ kwý krên djã”, anhỹrja. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁵ Ne kam ajte arkum,

—Kwãrik wãnh gar amim, “Dja bãygogo'ã mytyrwý amãnhkrut ne amãnhkrut apêx bar kam êo mô”, anhỹr kêt. Be, ba ne ba ar amã, “Ar kãjmã akrãn me kute ikabên mar prãmja pumũ. Me krãptĩ kute bãygogo pyrãk wã pumũ. Dja gar memã ijã ajarê nhyim me arým tu amim imarkumrêx. Ja kadjy ne me mexkumrêx. Me mexkumrêx kute mrãmri ne bãygogo pry ngrãn akakam ê kadjy mexja pyrãk.

³⁶ Dja gar on jakam memã arê nhyim me amim ima ba arým ar amã o pãnh. Nhyim kam me ikôt tĩn ne ar ba rä'ã: rä'ã ne. Ba ar amã o pãnh gar arým akĩnh rä'ã: rä'ã ne. Djãm ar gajbit dja gar akĩnh? Kati. Me kute amrêbê memã arênhdjwý dja me ar aro'ã kĩnh. Ga, me kumrêx kute bãygogo kre nhyim ate me ja kute tũmrãm bãygogo djêja pumũ. Me kute ê parkam me ro'ã kĩnhkum-

rêx. Inhô àpênh tûmmê dja gar aro'ã akînhkumrêx.

³⁷ Be, me memã kum, 'Gêdja me'ô 'y kre nhym me'ô arÿm ê', anhÿro ba. Be, ikabênja kônñ ne me kabên ja dji. ³⁸ Ar aje o atom ne êmã ne ba 'ÿr ar ajano. Amrêbê ne gar bãygogokam adjàpênh kêt. Me'ô kumrêx ne arÿm kam apên kam 'y kreboto ba. Gar inhô me àpênh tûm kôt ajbir adjàpênh 'amÿ", ane. Ar kute memã 'ã ujarênhmã nhym me kute tu amim markumrêxmã ne Jeju ã kôt ba djwÿnhmã ane.

³⁹ Nãm me'ô nire krîraxbê Xikakam Xamarij kramã kum,

—Nãm prîne ije amijo iba kunîkôt imã arênñ mex, anhÿro tẽ. Nhym me krãptî kuman arÿm tu amim Jeju markumrêx.

⁴⁰ Ne kam Jeju'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne kum,

—Gop arek me iro'ã ar aba, ane. Nhym arÿm arek mekam ar ba. Ar ba nhym arÿm 'ã akati amãnhkrut apêx. ⁴¹ Nhym kam me kute Jeju ta kabên markam ne krãptî tu amim markumrêx.

⁴² Ne kam nijamã kum,

—Jakam bar tu amim Jeju markumrêx. Djã ne bar akabênbit man amim tu markumrêx? Kati. Arÿm ne bar Jeju ta kabên kôt amim kuman amim, "Be, mrãmri ne Jejubê Bẽnjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx. Mrãmri kubê pykakam me axwe kunî pytâr djwÿnhkumrêx." Nã bãm ar ã amim ane. Nãm me ã nire jamã ane.

Kute me'ô bẽnjadjwÿr krao mex.

⁴³ Be, Jeju'ã akati amãnhkrut apêx nhym arÿm amũ ajte tẽ. Tẽn arÿm abatànñ djã, õ pykabê Garrêjakam bõx.

⁴⁴ Jeju ta ne amrêbê memã kum,

—Djãm Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênñ djwÿnh'õ ne abatànñ djãkam bõx nhym me kum rax jarênñ got? Kati. Nãm me aprÿ, ane. ⁴⁵ Jeju abatànñ djãbê Garrêja jakam bõx.

Nhym kam me kum kabên mex jarê. Me kute amrêbê amũ Djeruxarêkam Jeju pumũnhkam ne me kum kabên mex jarê. Me krãptî kute amikukràdjã tûm mar kadjy aben pydji djã nhô akatikam ne me Djeruxarê'ÿr tẽn 'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne arÿm kam mekôt Jeju pumũ. Nhym mÿjja pumũnh kêt krãptî nhípêx nhym me arÿm omũ. Omũn kam akubyn Garrêjakam bõx. Nhym Jejudjwÿ kam bõx ne me'ÿr bõx. Nhym me kam kum kabên mex jarê.

⁴⁶ Jeju Garrêjakam bõx ne ajte krîraxbê Kanakam bõx. Kam ne amrêbê kute ngô kajgoo uba kangô nhípêx. Jeju bõx nhym onij Kapanakam me'ô bẽnjadjwÿr kra arÿm kanê. ⁴⁷ Nhym me arÿm bẽnjadjwÿrmã arên kum,

—Onij, Jeju arÿm Djudêja kurũm ka-ton Garrêjakam bõx, ane.

Nhym kuman arÿm Kana'ÿr tẽn kam Jeju'ÿr bõx. 'ÿr bõx ne kum,

—Ê, gu 'ÿr ga imã ikrao mex gê kanê kum ire, ane. Nãm mã 'ÿr kum krà. Arÿm kra tyk 'ÿrkam ne mã 'ÿr kum krà.

⁴⁸ Nhym Jeju kum,

—Ga me aje amim imar kêtikumrêx. Ije mÿjja pumũnh kêt nhípêx ga me aje omũnhkambit ne amim ima. Mÿkam? ane. ⁴⁹ Nhym bẽnjadjwÿr Jejumã kum,

—Bẽnjadjwÿr, amibêx, tyk kêttri gu 'ÿr tẽn, ane.

⁵⁰ Nhym kum,

—Aj mã. Arÿm ne akra tîn ne, ane. Nhym arÿm tu amim kabên markumrêx ne arÿm 'ÿr tẽn. Amim kamnhîxo tẽn. ⁵¹ Tẽn: nhym kam arÿm 'ã akamãt. Nhym akati nhym ajte tẽn: nhym õ àpênñ ar arÿm kutã tẽn kajpa. Ne kum, "Arÿm ne akra tîn ne", ane.

⁵² Nhym arkum,

—Nhÿnh ne myt nhÿ nhym mexmo krax ne? ane.

Nhym kum,

—Amũja'ã myt akêxkam ne arÿm kanê kum ire, ane.

⁵³Nhym amim,

—Be, Jeju kute imã, “Arÿm ne akra tîn”, anhÿr majmã ne arÿm kanê kum ire, ane. Ne arÿm tu amim Jeju markum-rêx. Ô kikrekam ar kunîdjwÿ tu amim markumrêx.

⁵⁴Jeju Djudêja kurûm tèn Garrêjakam bôxkam ne ajte mÿjja pumûnh kêt ja nhîpêx. Me kute raxmã kator kadjy ne arÿm bënjadjwÿr krao mex.

Ngô mÿrri me'ô punu nôr.

5 Jeju bënjadjwÿr krao mex. Nhym kam onîj krîraxbê Djeruxarêkam arÿm mebê idjaer kute aben pydji djâ nhô akati 'ÿr. Nhym Jeju arÿm 'ÿr tẽ. 'ÿr tèn kam arÿm 'ÿr bôx.

²Be, Djeruxarêkam ne ngô'ô nô. Me kute krîraxmã mrykî'âtomtîo ngjêx djâ kuri ne ngô'ô nô. Mebê idjaer kabênkam ne me ngômã Bexeda jarê. Ngô bu'ã ne kikre kre kênh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt. ³Kikrekam ne me punu krãptî ikwã. Me no rãmê me mrãnh punumê me akrymê ikwã. Ngô kute amingrêk ne me kam amako ikwã. ⁴Mÿjkôt ne ngô amingrêk? Bir, Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh ne ngô'ÿr ban me aêrbê ngômã wangij, ngômã ngjêx pÿnh. Nhym arÿm kôt ngô amingrêk ne. Amingrêk nhym me'ô punu kumrêx kute memã wan noxja ne arÿm mex ne. Pydjibit mex.

⁵Be, Jeju Djeruxarê'ÿr bôx ne ngô ja'ÿr bôx. Nhym me'ôja me punu kôt nô. Punu'ã ne amex krãptî:bê 38 apêx.

⁶Nhym arÿm omûn amim,

—Be, amrêbê ne me'ôwã punu, ane. Ne kam kum, “Djãm amã amex prãm”?

⁷Nhym punuja kum,

—Be, ngô kute amingrêkkam djãm inhôbikwa'ô got ijo tèn ngômã imê ba on imex ne? Kati. Nã bãm te ngô'ÿr amibêx ne nhym arÿm me'ô imã wan nox ne. Ba kam imex prãm kêt ne, ane.

⁸Nhym kum,

—Be, kãjmã djan anhikwã djâ krãn amÿn o tẽ, ane. ⁹Nhym arÿm kabênmê ro'ã mex ne ikwã djâ krãn kumÿn o tẽ. Pi'ôk rârârkam, me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam ne mex ne.

¹⁰Nhym mebê idjaer rûnh omûn kum kabên ne kum,

—E kum pi'ôk rârâr ne ja. Djãm aje kam kukràdjâ mar kêt ne ate anhikwã djâ mÿn o tẽ? ane.

¹¹Nhym aminêje memã kum,

—Me'ô kute ijo mex ne imã, “Anhikwã djâ krãn amÿn o tẽ”, anhÿr kôt ne ba arÿm inhikwã djâ mÿn o tẽ, ane.

¹²Nhym me kum,

—Mÿj me'ô ne amã, “Anhikwã djâ krãn amÿn o tẽ”, ane ga kam o tẽ? ane. ¹³Nhym, “Kon, ije mar kêt”, ane. Be, ar bu'ã ne me krãptî: ajkarê. Nhym Jeju arÿm me katikôt mã tẽ nhym arÿm omûnh kêt ne.

¹⁴Nhym kam Jeju Metîndjwÿnh nhô kikretikam kum katon kum,

—Ê, arÿm amexkam on ajaxwe krãta. Dja ga ajte ajaxwe nhym mÿjja'ô ajte ajo ajkê. Mÿjja punu kute apunu tûm jakrenh mex dja ajte ajo ajkê, ane.

¹⁵Nhym arÿm mebê idjaer rûnh'ÿr tèn memã arên memã kum,

—Be, Jeju ne ijo mex, ane.

Kute me rûnhmã amikôt amijarênh.

Dju r 10.30

¹⁶Jeju kute pi'ôk rârârkam meo mexo bakam ne mebê idjaer rûnh kum kurêo ba. Ne kam arÿm abenmã kum, “Gwaj on kubî”, anhÿro ba. ¹⁷Nhym Jeju arÿm memã kum,

—Be, Ibãm ne pi'ôk rârârkam àpênh ar ba. Ba kudjwa kam idjâpênh ar iba, ane.

¹⁸Nhym me arÿm abenmã kum,

—Be, Jeju gwaj bapãnh pi'ôk rârârkam àpênh ba. Djãm jabit? Kati. Tãmwã ta ne amijo 'êx ne Metîndjwÿnho bãm ne raxo amiptâro ba, ane. Me abenmã anen

arÿm we Metîndjwÿnho ngryk ne kute Jeju bînmã kangrônĥ tÿx ne.

¹⁹ Nhyĥ kam Jeju amipãnh memã kum,

—E kum, mrãmri ne ba ibê Metîndjwÿnh Krakumrêx. Djãm ba ipydji ne ba idjãpênh got? Kati. Ibãmmê ne bar idjãpênh'ã ajkrut. Ne ba ren ipydjin ren ije meo mex kêt. Ibãm djãpênh ne ba omün arÿm ãpênh o idjãpênh. Ibãm djãpênh kunîkôt ne ba kudjwa ã idjãpênho ane.

²⁰ Be, mÿkam? Bir, Ibãm kum ijabêkam. Ne kam arÿm imã amidjãpênh kunî jakre ba kôt ipêx. Dja ĩ imã mÿjja pumünĥ kêt ra:x kwÿ jakre ba arÿm ipêx ne. Dja mÿjja raxo ajbir ije ipêxja jakrenĥ mex ne. Dja ba ipêx ga me te aje marmã kam ano tyn aku'ê. ²¹ Ba Ibãm kôt akubyn me tyko tîn. Kute Ibãm ta kute akubyn me tyko tîn pyrãk ne ba ã meo ane. Dja ba imã me tyk akubyn o tîn kînĥ ne arÿm ã meo ane nhyĥ me arÿm akubyn tîn. ²² Dja ba me axwe kukjan memã ikaton kam memã axwe pãnh jarênhdjwÿ. Ibãm kute me'omã axwe pãnh jarênh kêt. Ta ne imã,

“Ga dja ga me kunîmã axwe pãnh jarê”, ane.

²³ Be, mÿj kadji ne ijã memã axwe pãnh jarênh djwÿnh mē? Bir, dja ba memã axwe pãnh jarê nhyĥ me arÿm ijo bēnjadjwÿr ra:x ne. Dja me ijo bēnjadjwÿr ra:x mrãmri me kute Ibãmo bēnjadjwÿr rax pyrãk. Ja kadji ne ijã memã axwe pãnh jarênh djwÿnh mē. Be, djãm me kute imã ikajgo jarênhkam kute Ibãmmã rax jarênh got? Kati. Dja me imã irax jarênh kêt ne arÿm Ibãmdjwÿmã rax jarênh kêt. Ta ne ijano ba tē.

²⁴ Dja me tu amim ikabēn markumrêx ne tu amim kute ijanor djwÿnh markumrêx ne arÿm kunî Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Dja ba me jamã axwe jarênh kêtumrêx. Amrêbê ne me ja Metîndjwÿnhbê amakkre kêt kute mrãmri ne me tyk amakkre kêt pyrãk. Ne

kam arÿm jakam Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ²⁵ Dja me tyk ĩ ikabēn ma. Ibê Metîndjwÿnh Kraja ikabēn ma. Ne kam me kute ikabēn mar kunî dja me akubyn tîn. 'Ã akati arÿm me bajo rãm ne ja. Arÿm ije kum o kraxmã. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx.

²⁶ Be, mÿj ne ikam kute ba memã ikabēn nhyĥ me akubyn tîn? Bir Ibãmmê ije aben pyrãk. Kam ne ba memã ikabēn nhyĥ me akubyn tîn. Ibãm ta ne tîn ne ta kute mÿjja kunîmã tîn jangjênho ba. Ibãm kabēn kôt ne ba kudjwa itîn ne ije mÿjja kunîmã tîn jangjênho iba. ²⁷ Ne Ibãm kabēnkôt dja ba memã axwe pãnh jarênhdjwÿ. Arÿm ije amijo inhîkam dja ba ã meo ane.

²⁸ Be, ije me amã, “Dja me tyk ikabēn man akubyn tîn”, anhÿrkam kwãrik wãnh te aje marmã ikam ano tyk kêt. Mrãmri dja pyka krãkam me tyk kunî ikabēn man akubyn kato. ²⁹ Me mex ne ukapri dja me akubyn tîn. Dja me Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nhyĥ me axwedjwÿ dja me akubyn tîn. Ije memã axwe pãnh jarênh kadji dja me akubyn tîn.

³⁰ Be, djãm ipydji ne ba ar iba? Kati. Ba ipydji, idjãpênh ne ikabēn kêt. Ibãm kabēn o ne ba ikabēn. Ibãm ne imã me axwe jakre ba kôt me axwemã ikaton kam memã pãnh jarê. Djãm ije amidjwÿnhbito kînĥmã? Kati. Ibãm kute ijanor ne ba ije o kînĥmã. Kabēnkôt ije katãt me axwemã ikatorn kam pãnh jarênhkumrêx.

³¹ Be, djãm ipydji ne ba me amã amijarê? Kati. Ba ren ipydjin me amã amijarê ga me ren mrãmri ijã, “Kati. Kabēn kajgo”, ane. ³² Nhyĥ be, kati. Me'odjwÿ ne ikukãm ijã me amã ujarênhkumrêx. Katãt me amã ijã ujarênhkumrêx. Ja ne ba arÿm ije mar.

³³ Be, me ga ne ga me amrêbê Djuãoÿr me akwÿ jano. Nhyĥ me Djuãoÿr bôx

ne kukij. Nhyr arým katàt me amã ijã ujarënhkumrëx ga me arým ama. ³⁴ Be, djãm kute kabëno Ibãm jakrenh got ba me amã Djuão jarë? Kati. Pykakam me'õ kute kabëno Ibãm jakrenh kët. Be, mÿj kadjy ne ba me amã Djuão jarë? Bir, me aje amijã Djuão kabën markumrëx nhyr Metëndjwÿnh kute me ajaxwebë me apytãrmã ne ba me amã arë. ³⁵ Djuão ne kute mrãmri ne ngõnhpõk nhirã pryãk ne ar ba. Nãm me amã kabën mex jarëno ba. Ga me ren tu amim kabën markumrëx ne ren amijo aba mex rã'ã. Nhyr be, kati. Djuão kute me amã arëno bakam ga me aje mar 'ikrãn ne akĩnh 'ikrãn ne.

³⁶ Be, Ibãmdjwÿ ne kute imã,

“Ije amã adjãpënh djã jarënhja dja ga inomã amë”, anhÿr ne kute prĩne imã 'ã karõ ba arým kõt idjãpënh iba. Ba mÿjja pumũnh kët nhipëxo iba ga me arým omũ. Idjãpënh ja kute iraxo amirĩto Djuão jakrenh mex. Ga me ren aje idjãpënh pumũnhkam ren arým mrãmri iraxmã akatorcumrëx. Ibãm kute ijanorkõt ne ga me ren imã akatorcumrëx.

³⁷ Ibãm ta kute ijanor ne arým ijã ajarë. Djãm me aje õkre mar ne ĩ pumũnh got? Arkati. ³⁸ Ga me ren aje amim Ibãm kabën mar prãm ne ren tu amim imarkumrëx. Nhyr be, kati. Ibãm kute ijanor djwÿnh ta ne arým mã amã ijã ajarë ga me aje amim kabën 'amÿnh kët ne mar prãm kët. ³⁹ Goja prĩne Metëndjwÿnh kabën'ã pi'õk no'õk pumũ. Me ga ne ga me 'ã amim, “Dja ba arëno iban Metëndjwÿnhkõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba. Me aje amim anhÿrkam goja prĩne amim omũn ama. Pi'õk tãmkam ne Metëndjwÿnh ba ijã ajarë. ⁴⁰ Nãm te pi'õkkam ijã ajarë ga me ikõt abikamënh kët. Ga me ren Metëndjwÿnhkõt atĩn kadjy ren ikõt ajkamë. Nhyr be, kati. Me aje ikõt abikamënh prãm këtumrëx.

⁴¹ Djãm me aje imã, “Araxkumrëx”, anhÿrmã? Djãm irax ja ne ba abej? Kati. ⁴² Be, mÿkam? Bir, me amã kãjkwakam Metëndjwÿnh jabë këtumrëx ije irax ja jabej kët. Arým ije me amar. ⁴³ Ibãm kukwakam ba tën me awÿr bõx ga me aje amim imar kët. Me'õ kãtãm ta dja tën me awÿr bõx ne ta amiraxo àmra ar ba ga me arým tu amim markumrëx.

⁴⁴ Be, me ga ne ga me amirax jabej mã amim, “Ba gët ba amibën gë me imã irax jarë”, anhÿro aba. Ne kam aje amim, “Ba Metëndjwÿnhmãbit amijarë gë ta ijo rax”, anhÿr këtumrëx. Aje amim, “Ba gët irax. Ba gët irax”, anhÿro abakam aje amim Metëndjwÿnh mar prãm këtumrëx.

⁴⁵ Djãm ba dja ba Ibãmmã me ajaxwe jarë? Kati. Ga me akukãmãre Mõjdjê kanãrrãm ar amijo aba. Ta ne arým Metëndjwÿnhmã me ajaxwe jarëno dja. ⁴⁶ Djãm mrãmri ne ga me aje tu amim akukãmãre Mõjdjê kabën markumrëx? Kati. Ga me ren tu amim Mõjdjê kabën markumrëx ne ren badjwÿ tu amim imarkumrëx. Ta ne ikukãm ijã ajarën ijã pi'õk no'õk. Kam ga me ren amim kabën jarën ren tu amim imarkumrëx.

⁴⁷ Nhyr be, kati. Me aje amim Mõjdjê kabën mar kët ne aje kõt amim badjwÿ ikabën mar kët. Nãm ã Jeju pi'õk rãrãrkam kute me'õ punuo mexkam mebë idjaer rũnhmã ane.

Kute djwÿo mebë 5.000o djuw mex.

Mat 14.13; Mak 6.30; Ruk 9.10

6 Nãm memã anen kam arým amũ tẽ. Tẽ:n kam arým imõtibë Garrêja nhikjëmã rê. Imõtĩ nhidji 'õdjwÿbë Xiberij. ² Nhyr kam me krãptĩ kõt mõ. Õbë Jeju kute mÿjja pumũnh kët kwÿ nhipëx nhyr me kute omũnhkam ne me kõt mõ. Nãm me punu krãptĩo mex nhyr me omũn arým kõt mõ. ³ Kõt mõ nhyr Jejumë kõt ba djwÿnh ar me kukãm mõ. Mõ:n krãnh'ã wabi. Àbir tẽ:n arým

kam nhỹ. ⁴Be, arým ne Djeruxarêkam mebê idjaer kute aben pydji djà nhô akatija bôx 'yr. Me kute Metîndjwýnh me kukâmäre nhirôbê mrânhja mar kadjy ne arým ô akati 'yr.

⁵Ar krânh'ã nhỹ nhy kam Jeju amipânh rît. Nhy nînh me krâptî: kôt mô nhy me omû. Ne kam Piripimã kum,

—Jãm dja gwaj tèn me kadjy djwý kwý by? ane. ⁶Be, djãm kute amikukãm amimar kêt ne Piripi kukij? Kati. Kute prîne amikukãm amimar. Be, mýkam ne kukij? Bir, Piripi kute mrâmri amim tu markumrêx jabej ne kukij. ⁷Nãm kukij nhy Piripi kum,

—Tô gêt kon. Gwaj banhô pi'ôk kaprî'ã akrekam kubê denarjuo 200bit. Ne gwaj ren pi'ôk kaprî jao ren me kadjy djwý by nhy ren me krâptî abenmã kokjêr kryre nhy ren me krâptî:'ã djwý kêt, ane.

⁸Nhy Jejukôt ba djwýnh 'ôdjwýja nhidjibê Ângre. Ximão Pedrumê ar axikôt apôx. Ângreja kum,

⁹—Ota jakam me'ô bôktire nhô djwýmê tepprâremê. Xewadao djwý nhípêx amânhkrut ne amânhkrut ne ikjêkêt. Ne tepprâre amânhkrut. Nhy be, me krâptî:. Mýj dja gwaj djwý ngrirejao me on? ane.

¹⁰Nhy Jeju arkum,

—Ar memã arê gê me nhỹ, ane. Be, bôre ne pyka wãkam kumex ne. Jeju arkum ane nhy ar arým memã arê. Nhy me arým bôrekam nhỹ. Me krâptî: kubê 5.000 ne me nhỹ. ¹¹Nhy kam Jeju arým djwý jamý. Ne kam arým o Metîndjwýnhmã amikînh jarê. O kum amikînh jarên arým kôt ba djwýnhmã kungã. Nhy ar me krâptîmã kungã. Nãm ã tepprâredjwýo ane.

¹²Nhy me ô kwý krê:n arým ajne. Nhy Jeju kôt ba djwýnhmã kum,

—Dja gar djwý janhy karwã. O bikênh kêt kadjy, ane. ¹³Nhy kam ar karwãn kaxnokai pýnh djari kam kungij.

Nhy kam kaxnokaibê 12 ipu. Be, xewadao djwý amânhkrut ne amânhkrut ne ikjêkêt janhy 'ã kâtãm ne ja.

¹⁴Nhy me arým kute mýjja pumûnh kêtja pumûnhkam abenmã kum,

—Be, Metîndjwýnh kukwakam kabên jarênh djwýnh ja ne me amrêbê arê. Me memã kum, “Dja pykamã bôx”, anhýro ba. Be, kôt ne Jeju arým jakam bôxkumrêx, ane.

¹⁵Nhy Jeju arým me kuman amim,

—Got ba ren arek dja nhy ren me tu ijo tým ne ijã bênjadjwýr rax mê. Djãm on pykakam memã inhýr prãm got? ane. Ne kam arým mebê tèn amû krânh'ã wabin ate ar ba.

¹⁶Nhy kam arým para. Nhy kôt ba djwýnh tèn arým imôti'yr ruw. ¹⁷Ne kam arým kà'ôkam wadjàn nox ne. Amû akàx nhikjêmä krîraxbê Kapana'yr mormã ar arým nox ne. 'Yr mô: nhy ar'ã arým akamàt ne. Nhy kraxje Jeju ar'yr bôx kêt rã'ã.

¹⁸Ar mô: nhy arým kôk 'itýx wabê nhy kam ngô amijapîn týx ne. ¹⁹Nhy ar ngô rênho môn arým ajbubê tým ne. Ar môr'ã arým kirometubê 5 apêx. Nhy Jeju nînh arkôt tu ngô'ã tê nhy ar omû. Nhy arým aro rãm ne ja nhy ar arým tîn prãm ne. ²⁰Nhy arkum,

—Ar atîn prãm kêt. Ba ne ba ar akôt tẽ, ane. ²¹Nhy ar kabên man arým kînh ne. Ne kum,

—Amrê ar ikôt kãmã wadjã, ane. Nhy arým wadjàn nhỹ. Nhy ýrmê ro'ã ar arým akàx nhikjê'yr bôx. Kapanakam ar bôx.

²²Jeju ar akàx nhikjêkam bôx nhy arým ar'ã akati. Nhy kam amû akàx nhikjêbê me te ar ô kã jabej. Me krâptî kute amûja'ã djwý krênja ne te ar ô kã jabej ne abenmã kum,

—Be, amûja'ã kã pydjibit nô nhy ar o mô. Kôt ba djwýnhbit mã o mô nhy Jeju arkôt kãkam ýr kêt. Nãm me krâptî te ar ô kã jabejn kam ã abenmã ane.

23-24 Ne kam me kute Jeju ar omũnh kêt kam ar'ÿr mō. Me kà kwÿkam wadjàn akàx nhikjêmā Kapana'ÿr nox ne mō. Be, nhÿnh kà ja'òkam ne me mō? Bir, krīraxbê Xiberijkam kà 'òkam ne me mō. Xiberijkam kà kwÿ ar'ÿm me ku'ê djà'ãnh mō. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute Metĩndjwÿnhmā amikĩnh jarēnh nhy me kute djwÿ krēn djà'ãnh ne ar'ÿm kà mō. Kà kwÿ jamā ne me wadjàn amū kôt mō. Me kute Jeju jabej kadjy ne me Kapana'ÿr mō.

Kute amijā djwÿ jakren 'ā ujarēnh.

25 'ÿr mō:n kam imōti nhikjēmā bōx. Bōx ne abej ne ar'ÿm kum kato. Jejumā katon ar'ÿm kum,

—Ujarēnh djwÿnh, tô nhÿnh ne myt nhÿ ga jakam bōx? ane.

26 Nhy memā kum,

—Be, mÿkam ne ga me ijabej mō? Djām amūja'ā ije mÿjja pumũnh kêt kwÿ nhipêx ga me aje omũnhkam? Djām ar'ÿm me aje kôt iraxmā akator kam? Djām me aje ajte irax marmā ne ga me ijabej mō? Arkati. Be, me ajajnekam. Me aje djwÿ krēn ne me ajajnekam ne ga me ijabej mō. Mrāmri ne ba me amā ja jarēnhkumrēx.

27 Kwārik wānh djwÿkôtbit ajamak bēn kêt. Tām dja akuno. Nhy be, atemā mÿjja kute djwÿ pyrāk. Jakôt dja ga me ajamak bēn. Tām ne mex rā'ā nhy ô'ā me Metĩndjwÿnhkôt tĩn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Ba ije amijo inhĩ dja ba me amā kungā ga me atĩn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Bir, Ibām kute imā 'ā karō. Kabēnkôt dja ba me amā kungā. Kàjkwakam Ibām, Metĩndjwÿnh ta ne mrāmri kute 'ā imā karō mām dji, ane.

28 Nhy me kum,

—Be, mÿj dja ba me Metĩndjwÿnhmā idjapēnh o nhy ar'ÿm kum me ikĩnh? ane.

29 Nhy,

—Metĩndjwÿnh ne ijano ba tē. Kôt dja ga tu amim imarkumrēx. Kum adjapēnh ne ja. Dja ga me ā ane nhy ar'ÿm kum me akĩnh, ane.

30 Nhy me kum,

—Goja mÿjja pumũnh kêt'ō nhipêx ba me omū. Ba me ije araxmā ikator kadjy omũn kam goja tu amim amarkumrēx. 31 Be, me bakukāmāre ne me kapôt kukritkam djwÿbê mÿj ne ja krē. Me bakukāmāre ne me 'ā pi'òk no'òk ne kamā memā kum,

“Me kute krēn kadjy ne memā kàjkwa kurūm djwÿ ngā”, ane.

Goja kudjwa ā me imā o ane ba me omū, ane.

32-33 Nhy amijā djwÿkumrēx jakren memā kum,

—Be, Mōjdjē kute me akukāmāremā kàjkwa kurūm djwÿ nhōr kêt. Nhy be, Ibām kute me amā kàjkwa kurūm atemā djwÿkumrēx nhōr. Me'ō ne ar'ÿm kàjkwa kurūm ruw ne kute me kunimā tĩn jangjēnh. Kute memā tĩn jangjēnh nhy me tĩn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. 'A ne ije me amā,

—Metĩndjwÿnh kute me amā atemā djwÿkumrēx nhōr, anhÿr. Mrāmri ne ba me amā ja jarēnhkumrēx. Nām Jeju ā memā ane.

34 Nhy me kum,

—Bēnjadjwÿr djwÿnh, goja mā me imā djwÿ ja nhōro nhÿ, ane.

35 Nhy Jeju memā kum,

—E kum, ba. Ba ne ba ije atemā djwÿ pyrāk. Ba ne ba ije memā tĩn jangjēnh nhy me tĩn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Dja me mā ikôt ajkamēn ar'ÿm kĩnhkumrēx rā'ā kute mrāmri ne me ar'ÿm kum prām kêt kam kĩnh pyrāk. Dja me tu amim imarkumrēx ne ar'ÿm kĩnhkumrēx rā'ā kute mrāmri ne me ar'ÿm kum kôr kêt kam kĩnh pyrāk. 36 Be, djām me aje tu amim imarkumrēx got? Kati. Ba ne ba ar'ÿm me amā, “Nā gām me te ipumũn amim inar kêt”, ane.

³⁷ Be, Ibām kute ikadjy memā amak bōnhja kunī dja me tu amim imarkumrēx ne arým mā ikôt ajkamē. Ba kam me'ō kanga kētkumrēx. ³⁸ Mýkam dja ba me'ō kanga kētkumrēx? Bir, Ibām kute me'ā imā karō kôt dja ba me'ō kanga kēt. Be, djām ba ije amijā amim karō kôt ne ba kàjkwa kurúm ruw ne ar iba? Kati. Ibām kute ijanor djwýnh kabēn kôt ne ba ruw ne ar iba.

³⁹ Ibām kute ijanor djwýnh ta ne ijā amim karōn amim, “Be, ije kadjy memā amak bōnhja dja ikra mā meo ban 'ōo biknor kēt nhyh me akubyn tīn ne. Pykakam me kunī kute aminhinomā amimēnh djā nhō akatikam dja ikra akubyn ō me jao tīn”, ane. ⁴⁰ Ibām kute ijanor djwýnh ajte ijā amim karōn amim, “Me kute ikra pumūnh ne tu amim markumrēxja dja me kunī ikôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne”, ane. Ibām kute ijā amim karō ne ja. Pykakam me kunī kute aminhinomā amimēnh djā nhō akatikam dja ba akubyn inhō me jao tīn, ane.

⁴¹ Nhyh kam mebē idjaer rūnh arým kàxā kabēn kumex ne arē. Kute memā, “Ba ibē kàjkwa kurúm djwý”, anhyrkam ne me kabēn kumex jarē. ⁴² Ne abenmā kum,

—Be, djām kubē Metīndjwýnh Kra got? Kati. Jōdje ne kudji. Idjibē ne Jeju. Ba me ije nāmē bām pumūnh tūm. Nhyh amijo 'ēx ne gwaj bamā,

—Kàjkwa kurúm ne ba ruw, anhyro ba. Kati:. Nām 'ēx. Nām me ā abenmā ane.

⁴³ Nhyh Jeju me kabēn man memā kum,

—Kwārik wānh ikàxā akabēn kumex ne arēnh kēt. ⁴⁴ Be, djām me ga dja ga me ikôt ajkamē? Kati. Ibām kute ijanor djwýnh kute memā amak bōnhkambit ne me mā ikôt ajkamē. Mā ikôt ajkamē ba arým akubyn meo tīn. Pykakam me kunī kute aminhinomā amimēnh djā nhō akatikam dja ba akubyn meo tīn.

⁴⁵ Amrēbē: ne me bakukāmāre Metīndjwýnh kukwakam kabēn jarēn memā kum,
“Metīndjwýnh ta dja memā amikabēn jarē nhyh me arým kabēn markumrēx”, ane.

Be, me bakukāmāre kute memā anhyr ne 'ā pi'òk no'òk kôt mýj xē dja mā ikôt ajkamē? Bir, Ibām kute memā kabēn jarēnh nhyh me arým kute kabēn markumrēx. Me kute mýjja'ā kute kabēn jarēnhja markumrēx. Me ja dja me mā ikôt amijo bikamēnhkumrēx. Nām ā Jeju memā ane.

⁴⁶ Ne kam ajte memā kum,

—Be, djām me'ō ne arým Ibām pumū got? Kati. Bajbit ne ba arým kàjkwakam Metīndjwýnh pumūn arým kurúm tēn bōx. Bajbit ne ba arým Ibām pumū.

⁴⁷ Me kute tu amim imarkumrēx arým Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rā'ā rā'ā ne. Mrāmri ne ba me amā ja jarēnhkumrēx.

⁴⁸ Ba ne ba ije atemā djwý pyrāk. Ba ne ba memā tīn jangij nhyh me Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rā'ā rā'ā ne.

⁴⁹ Be, me bakukāmāre ne me kapôt kukritkam djwýbē mýj ne ja ku nhyh mebēngēt tūmrām me kupa. ⁵⁰ Ije me amā atemā djwý jarēnhja ne kubē kàjkwa kurúm djwý. Dja me kukun tyk kēt. ⁵¹ Ba ne ba ije atemā djwý pyrāk. Ba ne ba memā tīn jangij. Dja me djwý ja krēn Metīndjwýnhkôt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne. Djwý ije memā ōrja ne kubē inhī. Me kunī tīn kadjy dja ba memā kungā, ane.

⁵² Nhyh kam mebē idjaer rūnh arým kabēno aben japan abenmā kum,

—Je tō, mýj dja memā aminhī nhōr on nhyh me ajmā krēnja on? ane.

⁵³ Be, djām mrāmri ne me kute ikumrēx krēnmā? Kati. Atemā. Be, mrāmri me kute tu amim Jeju markumrēxo bamā. 'Ā ne Jeju me kute ī krēn jakren 'ā me kute kamrōo kōm jakre. 'Ā ne memā kum,

—Be, ba ije amijo inhĩ dja ga me inhĩ krên kêt ne ikamrôo akôm kêt ne kam atĩnkumrêx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ⁵⁴ Me kute inhĩ krên ne ikamrôo kôm ne me mrãmri Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Pykakam me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhô akatikam dja ba akubyn meo tĩn. ⁵⁵ Mrãmri ne inhĩbê djwý ne ikamrôbê me kôm djã. ⁵⁶ Me kute inhĩ kur ne ikamrôo kômja, me jamê ne ba me ije aben mar tỳx ne ije aben jamýnh tỳx ne abenã idjukanga kêt ne ar abeno iba. ⁵⁷ Mrãmri Ibãm tĩnkumrêx ne ijano ba tẽ. Kam ne ba Ibãm tĩn o itĩnkumrêx. Nhyim me kute inhĩ kurdjwý dja me ba itĩn jao tĩnkumrêx.

⁵⁸ Ije amã atemã djwý jarênh ja ne kãjkwa kurũm ruw. Djãm kute djwýbê mýj ne ja pyrãk? Kati. Nãm me te mýj ne ja ku nhyim mebêngêt arým me kupa. Nhyim be, ate dja me atemã djwý ja kun arým Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵⁹ Mebê idjaer bikprõnh djãkam ne Jeju memã ja jarê. Kapanakam me bikprõnh djãkam. ⁶⁰ Kute memã aminhĩã djwý jarênh ne memã 'ã ujarênhkam ne me kôt baja krãptĩ arým amim,

—Je, djãm me ije kabên wã mar got? ane.

Me krãptĩ kute Jeju kanga.

⁶¹ Nhyim Jeju ta arým me kuman memã kum,

—Ba arým me amã atemã djwý jarê ga me aje amim imar kêt ne arým apijãm ne. ⁶² Dja ba ã ikrĩ djã tũmmã wabi ga me idjãbirkôt ipumũ. Mýj dja ga me arým kam nê? ⁶³ Be, atemã kãjkwakam ikabên kukrãdjã ne ba me amã arê. Metĩndjwýnh Karô kute meo bakambit ne me kute ikabên mar. Me ga ne ga me aje amidjwýnho kĩnh prãm. Kam me aje imar kêtikumrêx. Nã bãm me amã ikabên

jarê, me amã Metĩndjwýnh Karô jarê. Tãm ne kute meo ban memã tĩn jangji nhyim me Metĩndjwýnhkôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁶⁴ Be, djãm me akunĩ ne ga me aje tu amim imarkumrêx? Kati. Me akwý ne ga me aje amim imar kêt, ane. Nãm Jeju ã memã ane. Be, mýj ne me mar on kam ã memã ane? Bir, amrêbê mýjja kunĩ kêttri ne Jeju kute amikukãm me mar. Apýnh me ã djãri kute amim mar kêtja arým kute me mar. Djudadjwý dja ã kurê djwýnhmã Jeju kanga. Nhyim arým kute adjwýnhdjwý mar. Kukãm kute mar. ⁶⁵ Ne kam memã kum,

—Me akwý ne ga me aje amim imar kêt. Ba kam arým me amã, “Djãm me ga dja ga me ikôt ajkamê? Kati. Ibãm kute memã amak bõnhkambit dja me mã ikôt ajkamê.” Nãm ã Jeju memã ane.

⁶⁶ Nhyim kam me kôt baja krãptĩ arým kubê amijo akêx ne ajte kôt ba kêt.

⁶⁷ Nhyim kam Jeju kute ar anorjabê 12mã kum,

—Djãm ar gadjwý dja gar ikanga? ane.

⁶⁸ Nhyim ar 'õbê Ximão Pedru kum,

—Kati. Bẽnjadjwýr djwýnh, mýj me'õkôt dja bar ar iba? Arkati. Gajbit ne ga akabêno meo tĩn ne 'ã ar imã adjujarênh ar aba. Metĩndjwýnhkôt me tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ãja'ã ar imã adjujarênh ar aba. ⁶⁹ Ar ba ne bar tu amim amarkumrêx. Mrãmri abê me inhô Bẽnjadjwýrbê kumkatibê Kritu. Mrãmri abê Metĩndjwýnh Kra. Metĩndjwýnh tĩnkumrêx Kra. Ar ba ne bar tu amim amarkumrêx.

⁷⁰ Nhyim Jeju arkum,

—Be, mrãmri ne ba amijo ar apytãrkumrêx. Ije ar ajanorbê 12 ne ba amijo ar apytãrkumrêx. Be, djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajô apydji ne abê Xatanaj nhô àpênh, ane. ⁷¹ Djuda'ã ne kabên. Djuda Ikadji. Ximão 'õdjwý kute irja. Dja ã kurê

djwÿnhmã Jeju kanga. Kute ar anorjabê 12'õ ja dja kanga.

**Djeruxarêkam me
kräptĩmã 'ã ujarênh.**

7 Jeju memã anen kam arek Garrê-jakambit ar ba. Be, mÿkam ne Djudê-jakam arek ar ba kêt? Bir, mebê idjaer kute kam bĩnmã ar abej bakam. ²Nhym kam arÿm Djeruxarêkam mebê idjaer kräptĩ kute aben pydji dja nhõ akati 'ÿr. Me kute aben kajmãã me bakukãmãre kukràdjã mar kadjy bõ mjÿrkam krĩ dja nhõ akati 'ÿr.

³Nhym kam Jeju kamy ar axikõt apõxja kum,

—E kum, goja amũ pykabê Djudêja'ÿr tẽ. Dja wãkam akõt me ba djwÿnh adjãpênh kõt apumũ. ⁴Djãm me'õ kute me kunĩmã amiraxo amirĩt prãm kam kute mebê amijo bipdjur prãm got? Aje mrãmri mÿjja pumũnh kêt nhĩpêx jabej goja pyka kunĩkõt me kunĩmã amijo amirĩt, ane. ⁵Be, nãm ar te Jejumẽ axikõt apõx ne amim mar kêt. Kam ne ar ã kum ane.

⁶Nhym Jeju arÿm arkum,

—Je djãm kraxje me kute ijo tÿm dja nhõ akati iwÿr bõx kêtjakam gar kam imã arê? Kati. Ar gajbit akati kunĩkõt ar adjumar mex rã'ã. ⁷Nhÿnh ne pykakam me axwe 'õ kum akurêmã? Arkati. Nhym be, ba, me kum ikurêkumrêx. Ije me axwe'ã memã idjujarênh ar ibakam me kum ikurêkumrêx. ⁸Ar gajbit dja gar Djeruxarêkam me kräptĩ kute aben pydji dja'ÿr mõ. Inhõ akati iwÿr bõx kêt rã'ãkam 'ÿr itẽm prãm kêt. ⁹Nãm arkum anen arek Garrêjakam ar ba.

¹⁰Nhym kam kamy ar arÿm tẽ. Nhym ar ba:n kam amipdjur arÿm me kute aben pydji dja'ÿr tẽ. 'ÿr tẽ:n arÿm 'ÿr bõx. ¹¹Nhym arÿm 'ã me kute aben pydji dja nhõ akati bõx nhym mebê idjaer rÿnh arÿm abej ne memã kum, “Nhÿnh ne Jeju dja”? ane. Nhym me “Kon”, ane.

¹²Nhym me me kãxã abenmã Jeju jarênhõ kumex. Me kwÿ ne me abenmã kum, “Kati. Jeju mexkumrêx”, ane.

Nhym me kwÿ arik abenmã kum,

—Kati. Nãm Jeju amijo 'êx ne me noo biknoro ba, ane. ¹³Nhym be, nãm me me ipõkri memã Jeju'ã ujarênhõ amirĩt kêt ne. Mebê idjaer rÿnh pymaje ne me me ipõkri 'ã ujarênhõ amirĩt kêt ne.

¹⁴Nhym kam arÿm me kute aben pydji dja nhõ akati nhõkre dja kõt Jeju arÿm Metĩndjwÿnh nhõ kikreti'ÿr tẽn wadjãn kam arÿm memã kukràdjã jarênhõ dja. ¹⁵Nhym kam mebê idjaer rÿnh te kute Jeju marmã kam no tyn kumex ne abenmã kum,

—Je tõ djãm tãmwã kute mekõt pi'õk jarênh tũm got ã me kukràdjã jarênh mexo ane?

¹⁶Nhym Jeju memã kum,

—Djãm ba ikukràdjã ne ba me amã arênhõ iba? Kati. Kute ijanor djwÿnh kukràdjã ne ba me amã arênhõ iba. ¹⁷Gêdja ga me ajõ ga aje kukràdjã kõt amijo aba prãm jabej arÿm ama. Me'õ kute ikukràdjã jarênhmo krax djwÿnhja dja ga me ama. Djãm ba ne ba ije me amã ikukràdjã jarênhmo krax djwÿnh? Kati. Kãjkwakam Metĩndjwÿnh ne kute arênhmo krax ba kam kõt me amã arê. Ja dja ga me ama. Me aje kukràdjã kõt amijo aba prãm jabej ama. ¹⁸Ne ga ren me ajõ ga amirax jabej ne ren 'ã memã amijarênh memã amijo adjãmra ar aba. Nhym be, kati. Kute ijanor djwÿnh ne ba ije rax jarênh. Ije ajbit rax jarênh ne kam katãt ije ikabên jarênhkumrêx ne ijẽxnĩ kêt kumrêx.

¹⁹Me bakukãmãre Mõj djê kute me amã Metĩndjwÿnh kukràdjã jarênhja dja ne ga me kõt ar amijo aba? Kati. Ga me ajõ aje kukràdjã kõt ar amijo aba kêt. Ne kam aje ibĩnmã ijabej ar aba. Mÿkam? ane.

²⁰Nhym me kum,

—Je tô nhÿnh me'õja ne kute abÿnmã ajabej ar ba? Be, me karõ punu'õ ne ajo ba, ane.

²¹ Nhyr Jeju arÿm memã kum,

—Be, ba amrêbê me'õ punu pydjio mex ga me te aje mÿjja marmã ikam ano tyn akumex. ²²⁻²³ Nã bãm pi'õk rårarkam me'õo mex ga me arÿk ijã abenmã kum,

—Pi'õk rårarkam ne apê. Axwekumrêx, anhÿro aban arÿm ikam angryk ne. Djãm bajbit ne ba kam idjãpênh iba ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Kati. Me gadjwÿ ne ga me pi'õk rårarkam adjãpênh aba. Mõjdjê ne me amã me my nhinhu kã rênh jarê. Djãm ta ne kumrêx arê? Kati. Me bakukãmãre Abraõ ar kumrêx ne ar arê. Ga me kam aje katãt Mõjdjê kukràdjã kõt amijo aba kadjy pi'õk rårarkam adjãpênh ne me my kã rênh aba. Mÿkam ne ga me bajbit imã ijaxwe jarê? Ije kam prÿne me'õ punuo mexkam imã ijaxwe jarê. Ga me ren imã ijaxwe jarênh kêt. ²⁴ Kwãrik wãnh ga me arÿk me axwe kêt'ã axwe janhôr kêt. Dja ga me mrãmri me axwekumrêxkõt memã ajapõxkumrêx ne kam arÿm katãt memã axwe jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

Mebê idjaer kum kurê.

²⁵ Nhyr kam Djeruxarêkam me ar ba tÿm kwÿ Jeju jabej aben kukij ne abenmã kum,

—Je, djãm mrãmri me kute tãmwã bÿnmã ar abej ba? ²⁶ Nhyr kam kum me uma kêt ne memã kabên ne. Nhyr me arÿm kutã kute kum mÿjja'õ jarênh prãm kêtumrêx. Bãrãm me rÿnh arÿm kute tãmwã'ã amim, “Jejubê ne me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu”, anhÿrkam ne me anhÿrên kabên maro dja. ²⁷ Tô nhÿnh? Be, kati. Djãm me kute kraxkõt Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritu mar got? Kati. Me kute kraxkõt mar kêtumrêx. Nhyr me, bãm kute Jeju djir

ne gu me baje arÿm omÿnh. Kõt ne gu me arÿm Jeju 'ëxnhimã bakato. Nãm me kwÿ ã Jeju'ã abenmã ane.

²⁸ Nhyr kam Jeju kute Metÿndjwÿnh nhõ kikretikam memã kukràdjã jarênh õkam kãj bê memã kum,

—Be, mrãmri ne ga me aje imar. Nhÿnhja kurÿm ne ba itêm ne ibõx ja ne ga me arÿm aje mar. Djãm ba ne ba amikabên kõt amrê tê? Kati. Me'õ kute ijanor djwÿnh ne mrãmri. Tãmwã ne ga me aje mar kêt. ²⁹ Nhyr me, ba ne ba ije omÿnh tÿm. Tãm ne ijano ba amrê kurÿm tên bõx, ane.

³⁰ Nhyr kam me bit kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã. Ne te: o ane. Me kute o tÿm'ã myt bõx kêt rã'akam ne me te: o ane.

³¹ Nhyr me kwÿ krãptÿ arÿm tu amim markumrêx ne abenmã kum,

—Me baje raxmã bakator kadjy ne Jeju arÿm mÿjja pumÿnh kêt krãptÿ nhÿpêx ne. Me punu krãptÿo mex. Djãm me'õdjwÿ bõx ne kute ãpênh mexo kute akrenh got? Kati. Be, mrãmri tãmwãbê ne me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

³² Me rÿnh kãxã ne me ã abenmã anhÿro ku'ê nhyr me bê pardjêumê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr arÿm me kuma. Me kuman arÿm Jeju'ÿr me krãkamngõnh kwÿ jano. Me kute pa 'amÿnhmã ne me me ano.

³³ Nhyr kam Jeju arÿm memã kum,

—Be, me aro'ã ar iba ne arÿm 'ã akati ngrêre. Dja ba kam arÿm kute ijanor djwÿnh'ÿr tê. ³⁴ Ga me kam arÿm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne kam ikri djã'ÿr te abõx prãmje, ane.

³⁵ Nhyr me bê idjaer rÿnh abenmã kum,

—Je tô, jãm dja tê gu me kum bakator kêt. Djãm apÿnh me bajtem ba djãkam me bimãnh tÿm'ÿr ne tẽmmã? Djãm kam kute me bajtemmã kukràdjã jarênhmã? ³⁶ Kute me bamã, “Dja ba tê ga me arÿm te ijabej. Te ijabej ne imã akator kêt. Ne

kam ikrí djà'yr te abòx prāmje”, anhÿr. Mÿj gêdja kam nê? ane.

³⁷ Nhyam kam me kute amikukràdjà kòt amijo môr ne kute 'ã aminhinomã amimênh nhô akati arÿm bôx. Akati raxja bôx. Me kukâmãre kukràdjà kòt me kute bô mjÿrkam krí'ã aminhinomã amimênh kadjy akati ne arÿm bôx. Nhyam Jeju arÿm kàjmã djan memã kum,

—Me ajô ar amã kôr jabej amrê iwÿr tèn ikô. ³⁸ Me kute tu amim imarkumrêxja gêdja ï me kadjwÿnhbê ngô kute meo tïnja mã mekam apôx. Me bakukâmãre kute pi'òkkam memã arênh kòt ne ba ar amã arê.

³⁹ Nãm Jeju Metîndjwÿnh Karô'ã ã memã ane. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyam Metîndjwÿnh Karô arÿm me'ÿr bôx ne meo ba. Djãm arÿm ne meo ba? Kati. Metîndjwÿnh kute memã Karô janor djwÿnhràam ne Jeju memã ane. Dja Metîndjwÿnh amiwÿr Jejuo wabin akubyn o rax. Ne kambit arÿm memã Karô jano nhyam bôx ne meo ba.

⁴⁰ Jeju memã ane nhyam me krãpti kute kabênja markam 'ã abenmã kum,

—Be, mrãmri ne tãmwãbê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh. Me bakukâmãre ne me amrêbê: arê, ane.

⁴¹ Nhyam me kwÿ Jeju'ã abenmã kum,

—Be, tãmwã ne mrãmri kubê Kritukumrêx. Mrãmri kubê me banhô Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx, ane.

Nhyam me kwÿ arík 'ã abenmã kum,

—Be kati. Jejubê ne Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritu kêt. Abatàn h djà ne pykabê Garrêja. ⁴² Nhyam be, me banhô Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx krîbê Berêkam abatàn h. Kubê ne me bakukâmãre Dawi tãmdjwÿ. Bênjadjwÿr rax Dawi jabatàn h djàkam ne Kritu abatàn h djà. Amrêbê: ne me bakukâmãre pi'òkkam arê. Nhyam be, kati. Djãm Jejubê Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritu got? Jeju ate Garrêjakam

abatàn h, ane. ⁴³ Me kute ã abenmã anhÿrkam me kute Jeju'ã axikòt kabên jadjwÿr kêt. ⁴⁴ Nhyam me ja kwÿ bit kute o tÿm ne pa 'amÿnhmã. Ne kam te: kute o anhÿrmã.

⁴⁵ Nhyam kam me krãkamngôn h kikreti nêje ku'êja me rûnh'ÿr akêx ne me'ÿr bôx. Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bèn-jadjwÿrmê mebê pardjêu'ÿr bôx. Nhyam kam me rûnh me krãkamngôn h mã kum,

—Je tô mÿkam ne ga me Jejuo abòx kêt? ane.

⁴⁶ Nhyam me krãkamngôn h memã kum,

—Djãm me'ô pykakam kabên mexo kute tãmwã pyrãk? Kati. Nãm prîne kabên mexo kute katàt me kunÿ jakrenh. Ba me kam te ije o itÿm ne pa 'amÿnhmã, ane.

⁴⁷ Nhyam mebê pardjêu memã kum,

—Je tô djãm arÿm ne me gadjwÿ me anoo akno? ⁴⁸ Ê, ba me amã arê. Djãm me irax'ô, nàr me ibê pardjêu'ô ije amim tãmwã mar got? Kati. ⁴⁹ Be, djãm me kâtãmwã kute Môjdjê kukràdjà mar got? Me kute me bakukâmãre kukràdjà mar kêt kam dja Metîndjwÿnh arÿm me kanga, ane.

⁵⁰ Nhyam Nikodemu. Tãm ne akamàtkam Jeju'ÿr tẽ. Kubê ne mebê pardjêu'ô. Nãm arÿm memã kum,

⁵¹ —Je gêdja gwãm kraxje me baje axwe jabej me kukjêr kêt kam memã axwe jarê? Kati. Be, Jeju kute kraxje me bamã amijarên h kêt kam gu me arÿm 'ã axwe nhôro nhÿ, me bakukràdjà kupa'ã ne gu me 'ã nhôro nhÿ, ane.

⁵² Nhyam me arík kum,

—Djãm gadjwÿ pykabê Garrêjakam ajabatàn h djà ne ga nêje akabêno dja? Be, pi'òkkam ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarên h djwÿnh'ô Garrêjakam abatàn h kêt kam rêx. Dja ga amim pi'òk jarên arÿm kòt ikabênkumrêxmã akato. Jejubê Bênjadjwÿrbê kumkati kêt. Tãm dja ga pi'òk jarên ama, ane.

⁵³Nhym kam me kunĩ ajmàn amin-hürkwāmā apêx.

Me'õ nire kute me'õbê mjêno àkĩnh.

8 Jeju arým krãnhbê Oriwêre 'ÿr tẽ. Tẽ:n arým 'ÿr bõx nhym 'ã akamàt nhym nõ. Nõ: nhym arým òkrên'ãnh kã. ²Nhym kam Metĩndjwýnh nhõ kikreti'ÿr tẽn kam bõx. Nhym kam me kunĩ ajte 'ÿr bõx nhym arým nhỹ. Nhỹn arým memã kukràdjã jarênho nhỹ. ³Nhym kam me arým Jeju'ÿr me 'õ nireo bõx ne me ipõkri kudja. Arým ne mjên ne kam ajte me'õbê mjêno akĩn ar ro'ã nõ. Nhym me arým omũn o tým ne pa 'amýn Jeju'ÿr o bõx. ⁴Ne kum,

—Ë, ujarênh djwýnh. Be, me'õ nire ja arým mjên ne arým me'õ myo akĩn ar ro'ã nõ. Ba me ar nõrkõt ar omũn aro tým ne arým awýr o bõx. ⁵Be, me ja jaxwe pãnh ne Mõjdjê arým memã arẽ. Kute me bakukràdjã jarênhkam Mõjdjê arým 'ã memã kum,

—Ga me axwe pãnh kẽno titik ne abĩ gẽ ty, ane. Be, gadjwý ar imã axwe pãnh'õ jarẽ bar kuma. Mýj gẽdja bar on? Nãm me ã Jejumã ane.

⁶Mýj kadjy ne me kum ane? Bir, godja kukràdjã kupa'ã mýjja jarênh jabej nhym me arým kõt kum axwe jarẽ. Ja kadjy ne me kum ane.

Nhym Jeju ate idjao nhỹn arek ikrao pyka no'õko nhỹ. ⁷Nhym me mã kum tãmja jarẽ nhym arek pyka no'õko nhỹ. Nhym kam kãmã djan memã kum,

—Goja me ajõ apydji ajaxwe kêtum-rêx jabej ga akumrêx kên'õ byn o titik ne abĩ, ane. ⁸Nãm anen ajte nhỹ, pyka no'õko nhỹ.

⁹Nhym me arým amima:ro djan amijaxwedjwý ma. Ne kam arým pijãm ne mã apõxo dja. Me abatãnhja kumrêx ne me kato. Nhym mekõt me abatãnh nydjwý apõxo dja. Nhym ajbir abatãnh nyre meo ino ren kato. Arým ne me kunĩ apêx. Nhym kam Jeju arým ate nhỹ nhym

niredjwý arým ate dja. ¹⁰Nhym kãmã djan nire ate ãmkõt omũn kum,

—Me'õ nire, nhỹn ne me kute amã ajaxwe jarênhja ku'ê? Djãm me'õ kute ajaxwe pãnh kẽno atitik prãm kêtum-rêx? ane. ¹¹Nhym kum,

—Ã bẽnjadjwýr. Me'õ kute pãnh ititik prãm kêt, ane.

Nhym kum,

—Badjwý. Ajaxwe pãnh ije kẽno atitik prãm kêt. Aj mã. Kwãrik wãnh ga ajte ajaxwe kêt, ane.

Kute katàt memã amijarênh.

Dju r 1.4; Rõ 13.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

¹²Nhym kam Jeju ajte memã kum,

—Be, apýnh me ba djã kunikõt me axwe kunĩ katàt kute amijo ba kadjy ne ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Ga, me kurwý djã kute akamãtkam memã pry kurwý nhym me kute akamãtkam mýjja kunĩ pumũnh ne katàt baja pumũ. Badjwý dja me tu amim imarkumrêx ne arým katàt amijo ba. Ga, akamãt kõ tykkam me kute mýjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Me axwedjwý ne me kute mýjja mar kêt ne amijo ba punu. Djãm me kute tu amim imarkam axwe ne amijo ba punu? Kati. Ba ije mrãmri ne memã pry kurwý djã pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ne arým katàt amijo ban kam arým ikõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane.

¹³Nhym mebê pardjêu kum,

—Je, djã nãm me'õ akõt kabên dji? Kati. Ga apydji aje memã amijarênho aba nhym me'õ kute akõt kabên djir kêt. Ba me kam arým amã akabên kajgo jarẽ. Akabên kajgo nhym me kute amar kêt, ane.

¹⁴Nhym memã kum,

—Kati. Ipydji ije memã amijarênhkam ije memã amijarênh kajgo kêt. Kãjk-wakam Metĩndjwýnh ne ijano ba amrẽ kabên kõt tẽ. Be, 'ÿr dja ba akubyn tẽ. Ja ne ije markumrêx. Kam ikabên kajgo

kêt. Nhyr be, me ga ne ga me aje imar kêt. Nhÿnhja kurûm ne ba itêmja ne ga me aje mar kêt. Nhÿãm itêmdjwÿ ga me aje mar kêt.

¹⁵ Me ga ne ga me aje amidjwÿnho kÿnh prâm ne aje memã axwe jarênhô aba. Djãm ba ne ba ije amidjwÿnho kÿnh prâm ne memã axwe jarênh got? Kati. ¹⁶ Godja ba memã axwe jarênh jabej arÿm katât memã arênhkumrêx. Djãm ipydji dja ba arê? Kati. Ibãm kute ijanor djwÿnhmê dja bar axikôt ikabên ne memã axwe jarê. Kam ne ije katât memã axwe jarênhkumrêx.

¹⁷ Nhyr be, amrêbê: me bakukãmãre kute me akukràdjã ã pi'ôk no'ôkdjwÿ. Me akukràdjã kôt ba ije Ibãmmê axikôt memã amijarênhô iba. Me akukràdjã jakam me'ô ar amãnhkrut ne kute me omũnhkôt kute axikôt me arênh nhyr me kunÿ kute mar ne kute memã kum, "Mrãmri katât ar kute me arênhkumrêx", anhÿrmã. Ja ne ga me arÿm aje mar.

¹⁸ Be, ja kôt ne ba Ibãmmê ã me amã amijarênhô ane. Ba ije me amã amijarênh. Nhyr Ibãm kute ijanor djwÿnh ikôt kute me amã ijarênh. Ba Ibãmmê ar ije axikôt me amã amijarênhkam ne ga me ren me akukràdjã kôt ijã, "Mrãmri ne katât kute memã amijarênhkumrêx", ane. Ba Ibãmmê ar ije axikôt me amã amijarênhkam dja ga me ar ikabên katât-jamã akaton ama. Me akukràdjã ã pi'ôk no'ôk kôt dja ga me ima, ane.

¹⁹ Nãm ã Jeju memã ane nhyr me arÿm kum,

—Tô nhÿnh ne abãmja? ane.

Nhyr memã kum,

—Me aje imar kêt ne aje Ibãmdjwÿ mar kêt. Ne ga me ren iman ren Ibãmdjwÿ ma. Nhyr be, kati. Aje mar kêt, ane.

²⁰ Be, Metÿndjwÿnh nhô kikretikam me kute Metÿndjwÿnhmã pi'ôk kaprio atom djãkam ne Jeju ã memã ane. Nhyr me'ô

kute o tÿm ne pa 'amÿnh kêtumrêx. Pa 'amÿnh'ã myt bôx kêt rã'ãkam.

²¹ Nhyr kam aje memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arÿm te ijabej.

Te ijabej ne kam arÿm ty. Nhyr kam Metÿndjwÿnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã. Mũm itêmmã 'ÿr ikrãja dja ga me te ikôt 'ÿr atêm ne 'ÿr abôx prãmje, ane.

²² Nhyr me bẽ idjaer rũnh abenmã kum,

—Je tô mÿj dja nê? Birãm, dja amibÿ. Nãm me ã abenmã ane. Kute memã kum,

—Dja ba ã mã tẽ ga me arÿm te ijabej, anhÿrkam ne me ã abenmã ane.

²³ Nhyr memã kum,

—Be, me ga ne ga me pykakam ajapôx ne ar aba. Nhyr be, ba ne ba kÿjrũm kãjkwakam ar iba tũm. Me ga ne ga me aje pykakam mÿjjabit mar. Ba ne ba ije kãjkwakam mÿjja mar. ²⁴ Me aje pykakam mÿjjabit markam ne ba me amã, "Dja ga me ty nhyr Metÿndjwÿnh amã ajaxwe jarênh rã'ã", ane. Ne me amã, "E kum ba. Ba ne ba arÿm bôx", ane. Dja ga me kam amim imar kêt rã'ã jabej arÿm ty nhyr Metÿndjwÿnh me amã ajaxwe jarênh rã'ã, ane.

²⁵ Nhyr me kum,

—Bir, mÿj me ajô ga nã? Gop me imã amijarênhkumrêx, ba me ama, ane.

Nhyr Jeju memã kum,

—Be, amrêbê ne ba me amã amijarênhô iba. Nã bãm me amã, ²⁶ "Be, ije me ajaxwe kumex markam ba ren memã me ajaxwe jarênh aje me amã pãnh jarê. Be, ijanor djwÿnh kute katât kabên jarênhkôt ne ba me kunimã arênhô iba." Nãm bãm ã me amã ane, ane.

²⁷ Kute memã kum, "Kute ijanor djwÿnh", anhÿrkam me kute mar kêt. Kute memã Bãm jarênhja me kute mar kêt.

²⁸ Nhyr kam Jeju memã kum,

—Ba ije amijo inhÿ ne ibôxja dja ga me kÿjrũm inhô. Kam dja ga me arÿm ima. Ba ije amikabênkôt amijo iba kêtum-

rêx. Ibâm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arênho iba. Ja dja ga me aje kÿjrûm inhôrkam ama. ²⁹ Kute ijanor djwÿnh ne imê amijo kajkep. Djã nãm imã kàx ba ate ar iba? Kati. Be, mÿkam ne imã kàx kêt? Bir, ije o kÿnh kadjy ne ba kum idjâpênh mex rã'ã. Kam imã kàx kêt. Nãm ã Jeju memã ane. ³⁰ Kute memã ja jarênhkam ne me kumex arÿm tu amim markumrêx.

Abraão tàmdjwÿ'ã ujarênh.

³¹ Nhyam kam mebê idjaer kute tu amim markumrêxja Jeju memã kum,

—Dja ga me mã ikabên kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt ne arÿm me abê ikôt aba djwÿnhkumrêx. ³² Ne kam arÿm mrãmri ikabênkumrêxmã akaton ijã amim, “Be, mrãmri ne kabên katàtkumrêx”, anhÿro aba. Ne kam ikabên katàtkumrêxmã akato ba kam arÿm me apytà. Me'ôja kute me apa 'amÿnh ga me kum adjâpênh kajgoo abaja ba kubê me apytà. Ga me kam ikôt adjumar mexkumrêx ne ar aba. Nãm ã Jeju me axwe nhô bënjadjwÿr'ã memã ane.

³³ Nhyam ajte me kwÿ kum,

—Tô nhÿnh ne kam me'ô kute me ipa 'amÿnh ba me kum idjâpênh kajgoo ibaja? Kati. Me ba ne ba me ibê me bakukâmãre Abraão tàmdjwÿ. Nhyam kam me'ô kute me ipa 'amÿnh kêtumrêx. Mÿkam ne ga,

—Ba me'ôbê me apytà? ane.

³⁴ Nhyam Jeju memã kum,

—Mrãmri me ajaxwe prãmkam ne me ajo ba djwÿnhja arÿm kute me apa 'amÿnh ga me arÿm kum adjâpênh kajgokumrêx. ³⁵ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me'ô nhô kikrekam ô àpênh djwÿnh djãm kubê ô àpênhkam kum àpênh rã'ãmã? Kati. Gêdja ì atemã me'ômã apê. Nhyam be, kam me'ô krakumrêxja dja kam kra rã'ã ne. ³⁶ Ba ibê Metîndjwÿnh Kra rã'ãkam ibê me apytàr djwÿnh. Me apa 'amÿnh djwÿnh-

hbê me apytàr djwÿnh. Dja ba me apa 'amÿnh djwÿnhbê me apytà ga me kam mrãmri adjumar mexkumrêx ne ar aba.

³⁷ We me abê Abraão tàmdjwÿ, ba ije kôt me amar. Ga we me te abê Abraão tàmdjwÿ ne me aje ibÿnmã. Me amã ikabên kÿnh kêtumrêxkam ne ga me aje ibÿnmã. ³⁸ Be, Ibãmmê ro'ã ar ibari ije mÿjja pumÿnh ne mar. Tãm ne ba me amã arê. Me ga ne ga me anhingêt kute amã arênh kôt ar amijo aba.

³⁹ Nhyam me kum,

—Be, mrãmri me inhingêtbê Abraôokumrêx, ane.

Nhyam memã kum,

—Ga ren me abê Abraão tàmdjwÿkumrêx ne ren Abraão djâpênh kôt adjâpênh ar aba. ⁴⁰ Nhyam be, kati. Ga me jakam aje ibÿnmã. Kàjkwakam Metîndjwÿnh kute imã kabên katàt jarênh kôt ije katàt me amã arênhkumrêxkam ne ga me aje ibÿnmã. Djãm ã Abraão meo ane? Kati. ⁴¹ Ne ren Abraôobê me anhingêtumrêx ga ren me adjâpênh mex. Nhyam be, kati. Atemã me anhingêt djâpênh kôt ne ga me atemã adjâpênh ar aba.

Nhyam me kum,

—Djãm krô'ã me'ô kute akudjwa me ijadjwÿr? Kati. Be, me Ibâm djwÿnh pydji. Kàjkwakam Metîndjwÿnh, ane.

Kute memã Xatanaj tàmdjwÿ jarênh.

⁴² Nhyam Jeju memã kum,

—Ne ga me ren mrãmri kàjkwakam Metîndjwÿnh Abãm ne ren amã ijabê. Be, mÿkam? Bir, kàjkwakam Metîndjwÿnh kurÿm ne ba tèn bôx. Be, djãm ba ne ba tê? Kati. Tãm ne ijano ba amrê tê. Kam ga me ren amã ijabê. ⁴³ Be, mÿkam ne ga me aje ikabên mar kêt? Bir, me ajamakre kêt prãmkam. ⁴⁴ Be, me anhingêtbê Xatanaj ne ar me ajo ba. Me anhingêt kum axwe prãm kôt ne ga me amã ajaxwe prãm. Kute amikrax totokbê kubê me par djwÿnh.

Ta kabên katàt kêt kam kute Metîndjwÿnh kabên katàt 'amÿnh tÿx kêt ne kôt kute amijo ba kêt. Ta 'êxnhî kôt memã 'êx ba. Mrãmri 'êxnhîkumrêxkam kubê me 'êxnhî nhingêt. ⁴⁵ Kubê me 'êxnhî nhingêt kam ba te me amã katàt ikabên jarênhkumrêx ga me aje amim imar kêt. ⁴⁶ Be, mÿj me ajô ga ne ga me aje mrãmri ijaxwe'omã akator kumrêx? Kati. Ga me te: aje ijaxwe'omã akator prãmje. Ijaxwe'ô kêt kam mÿkam ne ga me aje imar kêt? Ba te ije me amã katàt Metîndjwÿnh kabên jarênhkumrêx ga me aje imar kêt. Be, mÿkam? ⁴⁷ Bir, ne ga ren me abê Metîndjwÿnh kra ne ren amim kabên markumrêx. Nym be, kati. Me abê Metîndjwÿnh kra kêt kam ne ga me aje amim kabên mar kêt. Nãm ã mebê idjaer rÿnhmã ane.

Kute mebê idjaer rÿnhmã amijarênh.

⁴⁸ Nym mebê idjaer rÿnh arîk kum,

—Be, abê pykabê Xamarijkam me kra'ô ba me arÿm ama. Me karô punu ne ari ajo ba, ane.

⁴⁹ Nym Jeju memã kum,

—Kati. Me karô punu kute ijo ba kêt. Ba ne ba Ibãm rax jarênh iba. Ga me kam imã ikajgo jarênh iba. ⁵⁰ Be, djãm ba ne ba amirax jabej? Kati. Atemã 'ô kute irax jabej ne kute me ajaxwe mar. ⁵¹ Mrãmri dja me ikabên man kôt ar amijo ban arÿm tykkumrêx'ÿr bôx prãm kêt. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã Jeju memã ane.

⁵² Nym mebê idjaer rÿnh kum,

—Tô nhÿnh? Be, me bakukãmãre Abraão arÿm ty. Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhdjwÿ me me arÿm aben kukãm ty. Tô nhÿnh dja me akabên man kôt ar amijo ban tyk kêt? Akabên jakôt ba me arÿm amã ikaton amarkumrêx. Mrãmri ne me karô punu ajo ba. ⁵³ Djãm aje araxo me bakukãmãre Abraão jakrenh ne ga aje, “Dja me ikabên man kôt ar amijo ban tyk

kêt”, anhÿr? Abraão arÿm ty. Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh ar arÿm ty. Mÿj me'ô rax ne ga arîk o amiptarn 'ã amimênhô dja? ane.

⁵⁴ Nym Jeju memã kum,

—Ne ba ren arîk amijã me'ô rax mên ren mrãmri ikajgo. Nym be, kati. Ibãm ne kute ijã irax mênhkumrêx. 'Á ne ga me aje abenmã, “Me Batîndjwÿnh”, anhÿr kajgo aban ⁵⁵ aje mar kêt kumrêx. Nym be, bajbit ije markumrêx. Ne ren ijêxnhî ne ren me amã, “Ije mar kêt”, ane. Ne kam ren me akudjwa memã ijêx iba. Nym be, kati. Mrãmri ije markumrêx ne kabên kôt ar amijo iban ijêxnhî kêt. ⁵⁶ Be, me anhingêt Abraão arÿm amikukãm iman arÿm ikam kÿnhkumrêx, ane.

⁵⁷ Nym mebê idjaer rÿnh kum,

—Je tô, djãm kraxje ajã amex krãptîbê 50 apêx kêtjakam djãm ga ne ga arÿm me bakukãmãre Abraão pumû got? ane.

⁵⁸ Nym Jeju memã kum,

—Be, me akukãmãre Abraão amirît kêt ri ne ba ar iba tÿm, ane. ⁵⁹ Nym me arÿm kên kwÿ jamÿ, kute o titik ne bÿn kadjy. Nym Jeju arÿm amijo apdjun mã tê. Metîndjwÿnh nhô kikreti kurÿm katon mã tê.

Kute me'ô adjãkamã no rãjao mex.

9 Tê: nym arÿm me'ô no rã nhÿ. Adjãkamã ne me'ô no rã. Nãm nhÿ nym arÿm omÿ. ² Nym kôt ba djwÿnhdjwÿ omÿn Jeju kukij ne kum,

—Ujarênh djwÿnh, mÿkam ne me'ôja adjãkamã no rã? Djãm ta axwe pãnh ne adjãkamã no rã? Nãm nãmê bãm ar axwe djô'ã ne no rã? Mÿj ne kam kute? ane.

³ Nym arkum,

—Kati. Ta axwe pãnh no rã kêt. Ne nãmê bãm ar axwe djô'ã no rã kêt. Be, Metîndjwÿnh kute no rãkam àpênh nym me kute kôt raxmã kator kadjy ne no rã.

⁴Be, jakam imexri idjâpênh prâm kumrêx kute mrâmri ne a'uri me âpênh prâm pyrâk. Kute ijanor djwÿnh kute idjâpênh'ã imã karô kôt idjâpênh prâm kumrêx. Adjÿm, dja me ï ijo bikênhô tên ibi ba te idjâpênh prâmje. Kute mrâmri ne me akamât kô tykkam te âpênh prâm pyrâk. ⁵Pykakam me axwemê ro'ã ar ibari ba ije mrâmri memã pry kurwÿ djâ pyrâk. Ga, me kute akamâtkam memã pry kurwÿ nhym me katât baja pumû. Badjwÿ ne ba memã Metîndjwÿnh kabên jarê nhym me arÿm kôt katât ar amijo ba. Ne tu amim kabên markumrêx ne arÿm katât ar amijo ba.

⁶Nãm anen arÿm pykakam aptôn kam o ajrên arÿm o me'ô no rãja no dji. Ne kam kum,

⁷—'ÿr tên ngô nhidjibê Xirôwekam amino ku'ô, ane. Me bakabênkam ne me ren ngômã, kute anor jarê. Nãm kum ane nhym arÿm 'ÿr tên kam amino ku'ô. Ku'ôn arÿm no mex ne. No mex ne kam ûrkwã'ÿr tên arÿm 'ÿr bôx.

⁸Nhym ûrkwã bu'ã me krî kute me'ô no rã pumûnh tûm abenmã kum,

—Djãm tãmwã ne amijo à'wÿro krî? ane.

⁹Nhym me kwÿ memã kum, “Nà, tãm”, ane. Nhym me kwÿ memã kum,

—Kon, kute tãmwã pyrâk, ane.

Nhym ta memã kum, “Nà, ba”, ane.

¹⁰Nhym me kum,

—Tô mÿj me'ô ne amã ano mex jadjà? ane.

¹¹Nhym memã kum,

—Be, me'ôbê Jeju ne pykakam aptôn kam o ajrên arÿm o ino dji. Ino djyn arÿm imã, “'ÿr tên ngôbê Xirôwekam amino ku'ô”, ane. Ba kam 'ÿr tên amino ku'ôn arÿm ino mex ne irît mexkumrêx, ane.

¹²Nhym me kum, “Nhÿnh ne dja”? ane.

Nhym memã kum, “Kon”, ane.

¹³Nhym kam me arÿm mebê pardjêu'ÿr o bôx. Me'ÿr me'ô no rãn arÿm no mexjao bôx. ¹⁴Be, me tyk djâ kêt djâ nhô akatikam, pi'ók rârârkam ne Jeju pykakam aptôn o ajrên o me'ô no djyn o noo mex. ¹⁵Nãm me mebê pardjêu'ÿr o bôx nhym me ajte kukij ne kum,

—Mÿj ne ga arît mex kadjy nê? ane.

Nhym memã kum,

—Nãm pykakam aptôn o ajrên o ino dji ba ku'ôn arÿm ino mex ne irît mexkumrêx, ane.

¹⁶Nhym mebê pardjêu kwÿ abenmã kum,

—Djãm Metîndjwÿnh ne tãmwã jano got? Be, me bakukràdjã pãnh ne pi'ók rârârkam ari âpênh ba. Axwekumrêx, ane.

Nhym me kwÿ 'ã abenmã kum,

—Nhym bê ne me'ô jaxwe kute ã mÿjja pumûnh kêt nhîpêxo anhÿr. Kute ã me'ô no rão mexo anhÿr. Nãm me ã Jeju'ã kabêno aben japanho ane. ¹⁷Ne kam me'ô no rãn arÿm no mexjamã kum,

—Kute amã anoo mexkam 'ã akabên'ô jarê ba me ama, ane.

Nhym memã kum,

—Be, kubê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh'ô, ane.

¹⁸Nhym mebê idjaer rûnh amim mar kêt ne. Nãm me amim,

—Je tô djãm mrâmri ne me'ôja adjâkamã no rã? Be, kati, ane. Ne kam arÿm bãmme nã ar'ÿr me ano. Nhym me ar'ÿr tên arÿm aro bôx.

¹⁹Nhym me arkum,

—Be, gar memã kum, “Ikra adjâkamã no rã”, anhÿro aba. Djãm tãm ne ja? Mÿj ne rît mex kadjy nê? ane.

²⁰Nhym ar memã kum,

—Be, mrâmri ar ikrakumrêx ne ja. Mrâmri ne adjâkamã no rãkumrêx. ²¹Ne kam mÿj ne arÿm no mex on, ar ije mar kêt. Mÿj me'ô ne kum noo mex nhym rît mex, ar ije mar kêt. Be, ta ne arÿm abatãnh ne. Dja ga me kukja nhym arÿm

me amã amijarê, ane. ²² Be, mỳkam ne ar kute memã kum,

—Jeju ne ar ikra noo mex, anhÿr kêt? Bir, arkum mebê idjaer rûnh pymakam. Nãm me arÿm abenmã Jeju'ã kabên djin abenmã kum,

—Dja me'õ memã kum, “Be, mrãmri ne Jejubê me banhõ Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane gwaj kôt me nêje kanga gê ajte me bikprõnh djâkam me baro'ã krî kêt, ane. ²³ Kam ne me kute ar kanga pymaje ar memã,

—Be, ta ne arÿm abatàn. Dja ga me tãmwã kukja, ane.

²⁴ Nhyam kam me ajte amiwÿr me'õ no rãn arÿm no mexja 'uw nhyam arÿm 'ÿr bõx. 'ÿr bõx nhyam kum,

—Be, me ba ne ba me ije Jeju jaxwekôt mar. Kwãrik wãnh ga mex jarênh kêt. Kàjkwakam Metĩndjwÿnh ta ne anoo mex. Tãm dja ga kum mex jarê, ane.

²⁵ Nhyam memã kum,

—Be, mÿj Jeju axwe nã? Ije mar kêt. Mrãmri ne arÿm ino rãkumrêx. Ne arÿm jakam ba mrãmri irĩt mexkumrêx. Jabit ne ba mrãmri ije markumrêx, ane.

²⁶ Nhyam kam me ajte kum,

—Mÿj ne ajo, ga arÿm ano mex ne arĩt mex ne? ane.

²⁷ Nhyam memã kum,

—Je, arÿm ne ba me amã arê. Djãm me aje imar kêt got ga me ajte: ikukij? Be, mÿj kadjy dja ba ajte me amã arê ga me ajte ama. Djãm me aje me kudjwa mã kôt abikamênhmã got ga me ikukjêro dja? ane.

²⁸ Nhyam me arÿm kum kurên kum,

—Be, kati. Ga ne ga arÿm kôt aba djwÿnh. Me ba ne ba me atemã. Me bakukãmãre Môjdjêkôt ne ba me amijo iba. ²⁹ Be, Metĩndjwÿnh mrãmri me bakukãmãre Môjdjêmã kabênkumrêx. Ja ne ba me ije markumrêx. Nhyam be, tãmwã. Djãm me kute kator djã mar got? ane.

³⁰ Nhyam amipãnh memã kum,

—Be:, Jeju ne imã irĩt mex jadjã ga me aje kator djã mar kêtja pumũ. Djãm me ano mex got? ³¹ Ba me amã arê ga me ama. Djãm me axwe ne Metĩndjwÿnh kute me mar ne kôt àpênh? Kati. Ja ne gu me arÿm baje mar. Nhyam be, me kute mrãmri Metĩndjwÿnhmã rax jarênh ne kute kabên mar ne kôt kute amijo bakumrêxja Metĩndjwÿnh arÿm kute me mar ne me kôt àpênhkumrêx. ³² Be, djãm Metĩndjwÿnh Jeju kôt àpênh ngri got ga me 'ã akabên ne? Mÿj me'õ ne adjakamã no rã nhyam me arÿm kute kum rĩt mex jadjãr ga me amrêbê aje mar? Kati. Me bakukãmãre kute arênh kêt. Me kunĩ kute arênh kêtumrêx. Jejubit ne ajbir bajbit ijo mex ga me arÿm aje ipumũnh. ³³ Metĩndjwÿnh ren kute anor kêt nhyam ren kabênkôt àpênh kêt ba ren ino mex kêt ne. Nhyam be, kati. Mrãmri Metĩndjwÿnh kute anorkumrêx.

³⁴ Nhyam me kum,

—Be, djãm akudjwa adjakamã me ijaxwe? Djãm ajaxwekam aje me ijakre got? ane. Nãm me kum anen kangan arÿm me nêje bõm kumê.

³⁵ Nhyam kam Jeju me kute bõm mênhkôt arÿm kuman 'ÿr tèn kum katon kum,

—Djãm arÿm ga tu amim Metĩndjwÿnh Kra markumrêx? ane.

³⁶ Nhyam kum,

—Bënjadjwÿr, dja ga imã Metĩndjwÿnh Kra jakre ba tu amim markumrêx, ane.

³⁷ Nhyam kum,

—Arÿm ga ipumũ. Ba. Ba ne ba amã ikabêno dja, ane.

³⁸ Nhyam kum,

—Nã, Bënjadjwÿr djwÿnh, arÿm ne ba tu amim amarkumrêx, ane. Ne arÿm kute Metĩndjwÿnh Kramã katorkam amikajgo man parbê ibõn nhÿ.

³⁹ Nhyam Jeju memã kum,

—Be, mÿj kadjy ne ba pykakam bõx ne ar iba? Bir, dja ba me kukijn me

axwemã ikaton arým memã pãnh jarê. Be, me kwý kute amijo àmran arík amim, “Djãm ije Metíndjwýnh kabên mar ngri got”? anhyrja dja ba te memã kukràdjà jarê nhym me arým mar kêt ne arým amakkre kêt mex ne ar ba. Me kute mrãmri ne me rít mex arým no rãn ba pyræk. Nhym be, me kwý kute kukràdjà mar kêt ne mar prãm dja ba memã arê nhym me arým tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ne arým kôt kute amijo ba mexkumrêx. Me kute mrãmri ne me no rã arým rít mex ne katàt ba pyræk. Ja kadjy ne ba pykakam bôx ne ar iba, ane.

⁴⁰ Nhym mebê pardjêu bu'ã ku'êja arým kabên man kum,

—Je, djãm me badjwý ne ba me ije me no rã pyræk? Kati. Djãm me ije Metíndjwýnh kukràdjà mar ngri got? ane.

⁴¹ Nhym memã kum,

—Ne ga ren me aje Metíndjwýnh kukràdjà mar prãm ne ren aje mrãmri ne me no rã rít mex prãm pyræk. Ne kam ren ajaxwe kêt ne. Nhym be, kati. Me aje, “Me badjwý djãm me ije Metíndjwýnh kukràdjà mar ngri got”? anhyrkam me ajaxwe rãã. Nãm ã Jeju memã ane.

Mrykí'átomtio ba djwýnh'ã ujarênh.

Idja 13.20; Ped k 5.4

10 Ne kam mrykí'átomti'ã memã ajarên ò me ja'ã mrykí'átomti jakren memã kum,

—Be, ò kôkayrkam mrykí'átomti ar bakam nhym me ngjêx prãm kam me kwý ajkwa krekrekôt ngjêx kêt ne ate kôkayr nhíbúm kôt wangij. Be, me ja ne me mryo àkính prãm nhym me me'ã memã kum, “Me àkínhĩ”, ane nâr, “Mebê mýjjao prôt djwýnh”, ane. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx. ² Nhym be, me kute katàt ajkwa krekrekôt ngjêxjabê ne ò mryo ba djwýnhkumrêx.

³ Nhym 'ã ijê djà nêje ku'ê djwýnh arým o ba djwýnhmã 'ã ijê djà'ã kurê

nhym arým wangij. Ne kam mrymã kabên nhym arým amim kabên ma. Kute apýnh mrymã idji jarênh djàri aben totokmã mrymã arê nhym arým kute apýnh aminhidji jarênh mar kôt bôm rôrôk. Bôm rôrôk nhym o ba djwýnh arým kapôtmã mryo apôx. ⁴ Mryo apôx ne arým mry kukãm mrã nhym mry arým kôt ba. Kute amim o ba djwýnh kabên markam kôt ba. Nãm mry ã o ba djwýnh kôt ane. ⁵ Nhym be, atemã me bajtem mry'yr bôx ne te mrymã kabên nhym kôt ba kêt ne tu mã kubê prôt ne. Kute amim me bajtem kabên mar kêt kam amijã no tỳx ne tu mã kubê prôt ne. Mrãmri ne ba me amã ja jarênhkumrêx, ane.

⁶ Be, mrykí'átomti'ã ujarênhja ne Jeju kute amikabên kukràdjà'ã akre nhym me mrybit man kukràdjà mar kêt. Nãm me te: kute mýj'ã ujarênh kute amijakre marmãn te: kute kukràdjà marmã.

⁷⁻⁹ Nhym ajte memã kum,

—Mrãmri ije mrykí'átomti nhô kôkayrkôt ajkwa krekre pydji pyræk. Ga, mryo ba djwýnh kute ajkwa krekrekôt mryo ngjêxa pumû. Nhym kôkayr tỳx arým kute mýjja djàkrêbê mry pytâr nhym umar mexja pumû. Badjwý ije ajkwa krekre pydjimãn prãbê dja me tu amim imarkumrêx ba arým axwebê me utà. Nhym kam me arým ikôt tìn ne ar ba rãã: rãã ne. Atemã me'òkôt ne me tìn kêtumrêx. Dja me tu amim bajbit imarkumrêx ba arým me utà.

Ga, mryo ba djwýnh kute kôkayr kurúm mryo apôxja pumû. Nhym mry àkur ban ajte akubyn ngjêxja pumû. Badjwý dja ba me utàro iba nhym me ikôt umar mex ne ar ba.

Nhym be, amrêbê ibôx kêttri ne me kwý Metíndjwýnh'ã 'êx ne memã kum, “Metíndjwýnh ne imã arê ba kukwakam amã kabên jarênh o iba”, ane. Me Metíndjwýnh'ã 'êxja kunĩ ne me àkínhĩ. Me kute amiwýr inhô me jao akêxmãn te

meo ane nhyr me kute me kabên mar kêt. ¹⁰Be, me àkînhî ne me kute mryo àkînh ne par kadjy bôx. Nhyr be, kati. Ba ne ba atemã. Me tînkumrêx ne umar mexkumrêx kadjy ne ba bôx.

¹¹Ije me kute mrykî'átomtîo ba djwýnh mex pyrâk. Dja ba me kadjy ty. Ije me utâr kadjy ty. ¹²Nhyr be, me mrykam àpênh djwýnh ne me atemã. Gêdja rop'ô mry'ýr bôx nhyr arým tîn prâmje ty mry kangan prôt ne. Kubê ô mry djwýnh kêtka ne tu mry kangan mã prôt ne. Nhyr rop arým mryo rôrôk nhyr mry abenbê ajmã. ¹³Me mrykam àpênh djwýnh kute pi'ók kapribit markam ne me kum mry jabê kêt. Nhyr kam rop bôx nhyr kum mry jabê kêtka arým mry kangan prôt ne.

¹⁴⁻¹⁵Ba ije me kute mryo ba djwýnh mex pyrâk. Ibãm kute imarkumrêx. Badjwý ije Ibãm markumrêx. Inhô me jadjwý ije ã me maro ane. Nhyr inhô me jadjwý kute imar. Ba dja ba me kadjy ty. Ije me utâr kadjy ty. ¹⁶Djãm kôkayr jakambit inhô krit? Kati. Onij inhô krit rã'ã. Me wãdjwý dja me amim ikabên ma. Dja ba inhô me jamê me wãdjwýo aben pydji. Kam arým inhô me kunio iba. ¹⁷Be, mýkam ne Ibãm kum ijabê? Bir, ije kabên kôt amijo ibakam. Kam ne kum ijabê. Ba dja ba ty. Akubyn itîn kadjy dja ba ty. ¹⁸Djãm me ta dja me ibi? Kati. Ba dja ba amikabênkôt tyn kam amikabênkôt akubyn itîn ne. Ibãm ta ne ityk ne akubyn itîn'ã imã karô, ane.

¹⁹Nãm Jeju memã ane nhyr kam mebê idjaer rûnh ajte kabêno aben japanho dja. ²⁰Me krãptî ja ne me arik memã kum,

—Be, me karô punu ne o ba. Ga, kute kukwakam kabên kajgo krãptî jarênhja pumû. Mýkam ne ga me kabên maro dja? ane.

²¹Nhyr me kwý ja ne memã kum,

—Nhyr bê ne me karô punu kute o ba nhyr ã kabên kute anhýr. Be, kati.

Kabên mexkumrêx. Djãm me karô punu kute me no rã noo mex mar got? ane.

Mebê idjaer rûnh kum kurê'ã ujarênh.

Dju r 5.18, 8.59, 12.32

²²Be, krîrãxbê Djeruxarêkam, me krãptî kute aben pydji djã nhô akatikam, arým na nhô mytyrwýkam, Jeju me'ýr tèn bôx ne arým Metîndjwýnh nhô kikretikam ar mrã. Me kute aben kajmã'ã me bakukãmãre kute amrêbê: Metîndjwýnhmã kikreti ny nhípêx mar kadjy ne me krãptî akati jakam aben pydji.

²³Jeju kikreti bu'ã kikre kre kênhkam ar mrã. Kikre kre kênhjamã ne me kum, “Xaromão nhô”, ane. ²⁴Nãm kam ar mrã nhyr mebê idjaer rûnh arým omûn kam kum ipôk ne kum,

—Aje. Ga mrãmri abê me inhô Bênjadjwýrbê kumkatibê Kritukumrêx jabej tu me imã amijarênho amirîtkumrêx. Mýkam ne ga me ibê amipdju? ane.

²⁵Nhyr Jeju memã kum,

—E kum arým ne ba me amã amijo amirîr ga me aje amim imar kêt. Ibãm kukwakam ije apýnh mýjja pumûnh kêt nhípêx djari. Tãm ne kute me amã ijo amirîr mexkumrêx ga me aje amim imar kêt. ²⁶Be, me abê inhô krit kêtka ne ga me aje amim imar kêt. Arým ba me amã ja jarê ga me arým ama. ²⁷Inhô krit ar kute amim ikabên mar. Badjwý ije inhô krit ar mar nhyr ar mã ikôt ar amijo ba. ²⁸Dja ba memã tîn jadjã nhyr me Metîndjwýnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ne me biknor tokry djãkam biknor kêtumrêx. Ba mã meo iba nhyr me'ô kute ibê me pa 'amýnh ne ibê me ikô rênh prãm kêt.

²⁹Ibãm kute ikôt me kamênhja ne týxo kute me kunî jakrenh. Tãm ne mã meo ba nhyr me'ô kute kubê me pa 'amýnh ne kubê me ikô rênh prãm kêt. ³⁰Ibãmmê ro'ã ne bar itipdjîn ar iba. Nãm ã memã ane.

³¹ Nhyṃ mebe idjaer rünh ajte kadjy kën jamÿ. Kute o titik ne bïnmã kën jamÿ. ³² Nhyṃ memã kum,

—Ibãm kukwakam ne ba mÿjja mex krãptĩ nhípêx ne me amã o amirĩt ga me omũ. Nhÿnh idjãpênh mexja pãnh dja ga me këno ititik ne ibĩ? ane.

³³ Nhyṃ me kum,

—Djãm adjãpênh mex pãnh ne ba me ije këno atitik ne abïnmã? Kati. Metĩndjwÿnh ne ga arÿm aprÿ. Abê pykakam me'okam ne ga ga amijo ajêx ne amijo Metĩndjwÿnh Kra ne amijo Metĩndjwÿnh pyrãk. Aje Metĩndjwÿnh raxo amip-tãrkam ne ba me arÿm Metĩndjwÿnh ingryk ne ije abïnmã, ane. ³⁴ Nhyṃ amipãnh memã kum,

—Tô nhÿnh ne ba aprÿ? Be, kukwakam kabên jarênh djwÿnh ne me bakukãmãremã Metĩndjwÿnh kabên jarênh memã kum,

“Nã bãm memã kum, ‘Me abê metĩndjwÿnh’, ane.”

Nãm ã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. ³⁵ Metĩndjwÿnh kabên ne ga me te akabêno aje o adjãpanhmã. Ga, Metĩndjwÿnh ta kute memã kum, “Me abê metĩndjwÿnh”, anhÿrja pumũ.

³⁶ Metĩndjwÿnh ta ne imã idjãpênh djã jarênh pykamã ijano ba kabên kôt amrê tên bõx. Djori kam ibê Metĩndjwÿnh Kra kêt? Kati, ibê Metĩndjwÿnh Krakumrêx. Djori kam ba aprÿ. Arkati.

³⁷ Ne ba ren Ibãm djãpênh o idjãpênh kêt ga ren me aje katãt imã ikajgo jarênhkumrêx. ³⁸ Nhyṃ be, kati. Mrãmri Ibãm djãpênh o idjãpênhkumrêx. Kam ga me ren amim idjãpênhbit ma. Aje amim ba imar kêt kam ga ren idjãpênhbit man ren Ibãm djãpênh o idjãpênhja man ren arÿm kam ima. Ibãmmẽ ne bar itipdjĩn ar iba ga me ren kam arÿm ama, ane. ³⁹ Nãm memã ane nhyṃ me arÿm kute pa 'amÿnhmã te o ane nhyṃ mã mebe katon tẽ.

⁴⁰ Ne kam arÿm mã ngõ raxbê Djodão nhijukri tẽ. Tẽ:n arÿm Djuão kute ngõmã me angjênhmo krax djãkam bõx ne arek kam ar ba. ⁴¹ Ar ba nhyṃ me krãptĩ 'ÿr bõx ne abenmã kum,

—Be, Djuão ne me kute raxmã kator kadjy kute mÿjja pumũnh kêt'o nhípêx kêt. Kute me punuo mex kêt. Ne kam mrãmri katãt me'õja kukãm 'ã ujarênhkumrêx. Nhyṃ kam arÿm kute kukãm 'ã ujarênh kôt prĩne kôt amijo bakumrêx, ane. ⁴² Nhyṃ kam me krãptĩ pyka jakam tu amim Jeju markumrêx.

Kute akubyn Radjaruo tĩn.

11 Be, me'õ nhidjibê Radjaru ne arÿm kanê bĩno mõ. Kanikwÿnh ne ar amãnhkrut. Ar idjibê ne Marijme Mata ar. Ne ar kunĩ krĩbê Betanhakam ũrkwã. ² Marij ja kute Bënjadjwÿr djwÿnh par'ã me kudjÿ djã kangõ kapĩ. 'A me tyk kadjy kudjÿ djã kangõ kapĩn kam kute amikĩo 'ã kangõ ngrã tãm. ³ Nãm kamy Radjaru arÿm kanê bĩno mõ: nhyṃ kanikwÿnh ar arÿm Bënjadjwÿr djwÿnh'ÿr me'õ jano. Onĩ:j. Nhyṃ arÿm 'ÿr tẽ:n 'ÿr bõx ne arÿm kum arên kum,

—Bënjadjwÿr djwÿnh, onĩj amã anhõbikwa jabêja arÿm kanê: nhyṃ kanikwÿnh ar amã arê, ane.

⁴ Nhyṃ Jeju arÿm kuman kum,

—Djãm tu tyk rã'ã kadjy ne kanêja? Kati. Dja me kãjkwakam Metĩndjwÿnh raxmã katon ba ibê Metĩndjwÿnh Kra iraxmã kato. Ja kadjy ne kanê raxja, ane.

⁵ Be, Matamẽ kanikwÿnhmẽ Radjarumẽ ne Jeju kum ar abê. ⁶ Nãm Jeju kabên man kam tu arek 'ÿr djãkam nhÿ nhyṃ 'ã akati amãnhkrut apêx.

⁷ Nhyṃ kam kôt ba djwÿnhmã kum,

—Gwaj on pykabê Djudêjamã tẽ, ane.

⁸ Nhyṃ ar kum,

—E kum, ujarênh djwÿnh, wãkam ajbir mebe idjaer rünh kute këno atitik ne abïnmã ga ajte 'ÿr atëmmã, ane.

⁹Nhym Jeju arkum,

—Djãm arngro pydjikam kàxdjàkênh pa ipòkbê 12bit. Nà tãm. Djãm ori me arngrokam mrã nhym mỳjja'õ me par tok? Kati. Arngrokam ne mỳjja amirĩt nhym me omũn aà'ã mrã. ¹⁰Nhym be, akamàtkambit ne me ba punu, arĩk rôròk ba, me nokrekam irã kêt kam, ane. Me kute o tỳm ne bĩn kêtĩr tẽmbê kute àpẽnĩn inomã mẽnĩmã ne amijã arngro jakreo tẽn me kute o tỳm ne bĩn'ã akamàt jakre.

¹¹Nãm arkum anen kam arkum,

—Be, gwaj banhòbikwa Radjaru arỳm òto nò. Arỳm ba ije tokmã ne ba 'ỳr tẽ, ane.

¹²Nhym ar kum,

—Dja òto nòrkam akubyn mex, ane.

¹³Be, djãm mrãmri òtkumrẽx'ã ne arkum ane? Be, kati. Arỳm tyk'ã ne arkum ane. Nhym ar arĩk amim,

—Be, òtkam tyk djã kêt'ã ne ã ar imã ane, ane.

¹⁴Nhym kam arkum arẽnho amirĩtkumrẽx ne arkum,

—Be, Radjaru ne arỳm ty. ¹⁵Wãkam idjãm kêt nhym arỳm ty. Kam idjãm kêt kam ar akadjy ikĩnh. Jakam dja gwaj wãkam tẽn bõx gar arỳm mỳjja pumũn arỳm tu amim imarkumrẽx. Ar akadjy ne ikĩnh. Aj gwaj on 'ỳr, ane.

¹⁶Nhym kam Jejukõt ba djwỳnh 'õ nhidjibê Tôme Djidjimujã kõt ba djwỳnh 'òdjwỳmã kum,

—Gwaj on badjwỳ kõt ty, ane.

¹⁷Nhym kam Jeju ar arỳm 'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx.

Nhym me arỳm kum arẽn kum,

—Be, arỳm ne ty ba me adjã. Nhym arỳm 'ã akati amãnhkrut ne amãnhkrut apẽx ga bõx, ane. ¹⁸Be, krĩbê Betanhamẽ krĩraxbê Djeruxarẽmẽ ne aben jatãri. Abenwỳr pry'ã akrebê kirometu amãnhkrut ne ikjêkêtbit. ¹⁹Kam ne mebê idjaer krãptĩ Matamẽ Marij ar'ỳr bõx. Ar kamy arỳm tykkam me kute ar kaprĩ, ar mỳr, ar amakbê arkum

kabẽn mã ar'ỳr bõx. ²⁰Nhym Jeju ar bõx 'ỳr nhym me'õ arỳm Matamã arẽ. Nhym kãm mã djan ate kutã tẽ. Nhym be, Marij arek nhỹ.

²¹Mata Jeju kutã tẽn arỳm kajpan kum,

—Bẽnjadjwỳr djwỳnh, ga ren pyka jakam arek ar aba nhym ren ikamy tyk kêt kumrẽx. ²²Gêdja ga mỳjja'õ Metĩndjwỳnh mã a'uw nhym arỳm akabẽn man prĩne akabẽn kõt ipẽx ne. Tãm ne arỳm ije mar, ane.

Nhym kum,

²³—Dja atò akubyn tĩn, ane.

Nhym kum,

²⁴—Nà, me kunĩ kute aminhinomã amimẽnĩn djã nhõ akatikam dja me tyk akubyn tĩn. Nhym mekõt dja ikamy akubyn tĩn. Tãm ne arỳm ije mar, ane.

Nhym kum,

²⁵—E kum, ba ne ba ibê akubyn me tyko tĩn djwỳnh ne ije memã tĩn jangjẽn djwỳnh. Me kute tu amim ikamnhĩxkumrẽx dja me tĩn ne. Dja te tyn Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ²⁶Nhym me tĩn ne ar ba kute tu amim ikamnhĩxkumrẽx dja me Metĩndjwỳnhkõt tĩn ne tyk kêt kumrẽx. Djã ne ga tu amim ikabẽnja markumrẽx? ane.

Nhym kum,

²⁷—Nà, Bẽnjadjwỳr djwỳnh, abê Kritukumrẽx. Mrãmri ne Metĩndjwỳnh ajã me inhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽnĩnkumrẽx. Me bakukãmãre kute amrêbê: memã kum, “Gêdja ĩ Metĩndjwỳnh Kra pykamã bõx”, anhỹr kõt ga arỳm bõx ne kam abê Metĩndjwỳnh Krakumrẽx. Tãm ne ba tu amim markumrẽx.

²⁸Nãm ã kum anen kam akubyn kanikwỳnh'ỳr tẽ. 'Ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx ne me kãxã kum,

—Arỳm ne memã ujarẽnĩn djwỳnh bõx ne amã kabẽn. ²⁹Nãm kum ane nhym kãm mã djan amibêx ne 'ỳr tẽ. ³⁰Be, kraxje Jeju krĩmã àr kêt. Nãm arek Mata

kute kajpar djàkam arek dja. ³¹ Nhyim Marij kàjmã djan amibêx ne tẽ nhyim kikrekam mebê idjaer kute ar kapribê arkum kabêno âmja arÿm abenmã kum,
—Be, ar mÿrmã ne ar kênkre'ÿr tẽ, ane.
Nãm me anen arÿm kôt tẽ.

³² Nhyim be, Marij Jeju'ÿr tẽ nhyim arek kam dja nhyim arÿm 'ÿr bõx. Ne omün arÿm kônkrão nhÿn kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ga ren pyka jakam ar aba nhyim ren ikamy tyk kêtukumrêx, ane.

³³ Nãm mÿro nhÿ nhyim kôt mebê idjaer mörja kôt mÿro dja. Nhyim Jeju me omün arÿm rerekren tik ngyo dja. ³⁴ Ne kam memã kum,

—Nhÿnh ne ga me adjà? ane.

Nhyim me kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, amrê ar ikôt tẽn omü, ane.

³⁵ Nhyim Jeju arÿm muw.

³⁶ Nhyim mebê idjaer abenmã kum,

—Be, kum abêkumrêx. Ga, arÿm mÿrja pumü, ane.

³⁷ Nhyim me kwÿ abenmã kum,

—E kum, me no rãmã ne rît mex jangij. Nok ren Radjarudjwÿo mex nhyim ren tyk kêt ne, ane.

³⁸ Nhyim kam Jeju 'ÿr tik ngy tẽn arÿm kênkre'ÿr bõx. Kênpotio ne me arÿm kênkre'ã ijê. ³⁹ Nãm kênkre'ÿr bõx ne memã kum, “Me 'ã kênpoti kaba”, ane.

Nhyim tyk kanikwÿnh Mataja kum,

—Ô kum arÿm kro:. Tyk'ã arÿm akati amãnhkrut ne amãnhkrut apêx, ane.

⁴⁰ Nhyim Jeju kum,

—Ë, arÿm ne ba amã, “Dja ga tu amim ikamnhixkumrêx ne arÿm Metĩndjwÿnh raxmã akato”, ane.

⁴¹ Nhyim me arÿm kênkre'ã jãm kênpoti dja. Nhyim Jeju kàjmã krãn kàjkwa jabèn Bãmmã kum,

—Djünwã. Ga ne ga arÿm aje ikabèn mar. Kam ikĩnhkumrêx. ⁴² Amã ikabèn kunikôt ne ga arÿm aje ikabèn mar. Be, me ibu'ã ku'ê ja amã ikabènkôt kute imar

kadjy ne ba amã ikabèn. Dja me tu amim imarkumrêx ne ijã amim, “Be, mrãmri ne Metĩndjwÿnh kute anorkumrêx”, anhÿro ba. Ja kadjy ne ba amã ikabèn, ane.

⁴³ Nãm anen arÿm kàj bê kabèn ne kum, “Radjaru, amrê akato”, ane.

⁴⁴ Nhyim arÿm me aêrbê akubyn tĩn ne kato. Arÿm tu tykkumrêx ne jakam arÿm akubyn tĩn ne kato. Prĩne kubêkào ikramê par'ã kupu rã'an kato. Kubêkào nokre kupu rã'an kato.

Nhyim Jeju memã kum,

—Me 'ã kubêkà bõ gê tẽ, ane.

Me kute bĩn kadjy kute o aben mar.

Mat 12.14; Ruk 6.11

⁴⁵ Jeju akubyn Radjaruo tĩn nhyim mebê idjaer omü nhyim arÿm kwÿ krãptĩ tu amim Jeju markumrêx. Marijkôt me mörja tu amim markumrêx. ⁴⁶ Nhyim me kwÿ ja arÿm amü mebê pardjêu'ÿr mõn memã Jeju jarê.

⁴⁷ Nhyim kam me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿrmê mebê pardjêu arÿm me rünho akuprõ. Nhyim kam me abenmã kum,

—Be, mÿjja pumünh kêt kwÿ rax ne ipêx. Me kute raxmã kator kadjy ne ipêx. Nãm me punu krãptio mex ne akubyn me tyko tĩn. Mÿj dja gu me nê? ⁴⁸ Dja gu me amitõ nhyim me kunĩ arÿm tu amim markumrêx ne kôt ar amijo ba. Dja me ane nhyim krĩraxbê Rõmakam me õ me ja arÿm me bawÿr prõt ne pyka mẽ Metĩndjwÿnh nhõ kikretio amràn aben bê me babê idjaer kunĩ ngrã, ane.

⁴⁹ Nhyim me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bênjadjwÿr raxbê Kajbajja ne amexja tãmkam memã nhÿ. Kajbaj memã kum,

—E kum, me aje mÿjja mar kêt. ⁵⁰ Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja me abenbê me bangràn h kêt gu me arÿm badjumar mex. Me aje ja mar kêt, ane.

⁵¹ Be, djām Kajbaj ta ne amikabēn jarē? Kati. Metīndjwŷnh kukwakam ne kabēn jarē. Amexja tām kam ne kubē me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax. Bēnjadjwŷr rax ne Metīndjwŷnh mar djwŷnh kunīmā nhŷ. Kunīmā ŷr kam ne arŷm memā Metīndjwŷnh kabēn jarē. Kute memā Jeju mebē idjaer kunī pānh tyk jarēnhkam ne memā Metīndjwŷnh kabēn jarē. ⁵² Be, djām mebē idjaerbit pānh dja ty? Kati. Metīndjwŷnh kraja amrēbē abenbē me bimānh. Apŷnh me bajtem ba djākam me bimānh. Jeju kute amikōt me jao aben pydjimā. Me jadjwŷ pānh dja ty. 'Ā ne Kajbaj kute Metīndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnhja.

⁵³ Be, krax ne ja. Me kute Jeju bīn kadjy kute aben kabēn marmo krax djā ne ja. Jeju kute akubyn Radjaruo tīn nhō akati jakam.

⁵⁴ Nhy kam Jeju kute ja nhjukri mebē idjaer rūnhmā amijo amirīto ba kēt. Kapōt kukrit nokà'ā ar bamā ne arŷm tē. Kam ne arŷm krībē Epraīmā tēn bōx ne kōt ba djwŷnhmē ro'ā kam ar ba.

⁵⁵ Nhy kam mebē idjaer kute aben pydji djā 'ŷr. Me kute me kukāmāre nhirōbē mrānhja mar kadjy arŷm ō akati 'ŷr. Kam ne me krāptī: kadjy krīraxbē Djeruxarē'ŷr ābir mō. Me kute Mōjdjē kukràdjā kōt Metīndjwŷnhmā amijaxwe jarēnhmā ne me mō. ⁵⁶ Ne kam arŷm bōxo dja nhy me rūnh arŷm Jeju jabej. Ne Metīndjwŷnh nhō kikretikam abenmā kum,

—Djām me krāptī kute aben pydji djā nhō akati kadjy mekōt bōxmā? Djā ne ga me ajō ama? ane. ⁵⁷ Be, arŷm me kute Jeju'ā memā karō. Me kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē mebē pardjēumē ne me arŷm 'ā memā karōn memā kum,

—Dja ga me ajō Jeju pumūn me imā arē ba me pa 'amŷ, ane.

Marij kute par'ā kangō pānh rax kapīn.

Mat 26.6; Mak 14.3

12 Me Djeruxarēkam Jeju jabej nhy arŷm ajte krībē Betanhakam bōx. Betanhakam ne Radjaru ar ba. Amrēbē ne ty nhy Jeju 'ŷr bōx ne akubyn ō tīn. Ne jakam Jeju ajte Betanhakam bōx. Nhy amū Djeruxarēkam Metīndjwŷnh me irōbē mrānh nhō akati bōx 'ŷr. Dja akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut apēx nhy arŷm akati bōx.

² Nām Jeju Betanhakam bōx nhy arŷm amykry. Nhy Mata ar arŷm kum ō kwŷ krēn djā nhipēx. Ipēx nhy Jeju ar krēno nhŷ. Mata ne arkum ō kwŷ krēn djā nhōro dja. Radjarumē ro'ā ne ar àkuro nhŷ. ³ Àkuro nhŷ nhy Marij arŷm me kudjŷ djā kangō ipuja by. Me tyk kadjy ne kudjŷ djā. Kangō nhidjibē ne nadu. Utī'ā akrekam ne kubē kiru kute ō katē 'ŷr ne kam pānh raxkumrēx. Nām ar àkuro nhŷ nhy Marij arŷm kangōja byn Jeju par'ā kapī. 'Ā kapī ne amikō arŷm par'ā kangō kwŷ ngrā. Nhy kam arŷm amū kikre krekōt kudjŷ prōt ne.

⁴ Nhy Djuda Ikadji. Ximāo kute ir ja. Jujukōt ba djwŷnhja. Tāmja dja kurē djwŷnhmā Jeju kanga. ⁵ Marij Jeju par'ā kangō kapī nhy Djuda arkum,

—Je tō, mŷkam ne arŷm kangō mexjao akno? Ne ga ren ar memā kangō ngān ren pānh pi'ōk kaprī kumex ne aby. Ne ren pānh'ā akrekam denarju kubē 300 ne ren abyn kam ren me ō mŷjja kētmā angrā, ane. ⁶ Be, djām Djuda kum me bikēnh kaprikam ne ā arkum ane? Kati. Àkīnhīkam. Kubē ar ō pi'ōk kaprīo ba djwŷnhkam. Ne kam ta amim kwŷō àkīnho ba. Kam ne ā arkum ane.

⁷ Nhy Jeju arkum,

—Kwārīk wānh rā'ā. Mŷj kadjy ne amim kangō dji? Bir, dja ba ty nhy me arŷm ijadjā. Kute ijā kangō kapīnkam

dja ba ikudjy nhyr me ijadja. Ja kadjy ne amim kangô dji. ⁸ Ar aje memã mÿjja nhõrmã wãnh ne me ô mÿjja kêt ar abu'ã ar ba rã'ã. Dja gar anen arÿm memã mÿjja ngã. Badjwÿ. Djãm arek gwaj baro'ã ar baba rã'ãmã? Kati. Nãm ã Jeju arkum ane.

⁹ Jeju Betanhakam ar ba: nhyr kam mebê idjaer krãpti arÿm kuman 'ÿr bõx. Djãm me kute Jebubit pumũnhmã ne me 'ÿr bõx? Kati. Radjarudjwÿ. Jeju kute Radjaru tyk akubyn o tĩnkam ne me kute adjwÿnhdjwÿ pumũnhmã 'ÿr bõx. ¹⁰ Nhyr be, me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr ne ar atemã. Nãm ar bit kute Radjaru bĩnmã 'ã aben maro nhÿ. ¹¹ Be, mÿkam? Bir, Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkôt mebê idjaer krãpti arÿm omũn tu amim Jeju markumrêx. Nhyr kam me kute omũnh kêt kadjy ar kute Radjarudjwÿ bĩnmã. Nhyr Jeju Betanhakam ar ba nhyr kam 'ã akati. 'Ã akati nhyr Jeju amũ Djeruxarê'ÿr tê.

Jeju rax ne Djeruxarêmã àr.

Mat 21.1; Mak 11.1; Ruk 19.28

¹² Nhyr kam me Djeruxarêkam kukãm abenmã kum,

—Arÿm Jeju bõx 'ÿr. Arÿm Jeju bõx 'ÿr, ane. Me krãpti kute aben pydji djã nhõ akati kadjy bõxja ne me ã abenmã ane. ¹³ Ne kam mõn bõ kwÿ nhikê. Me kute o Jeju kajpar kadjy ne me arÿm kutã mõ. Ne kãj bê abenmã Jeju mexo àkjêr mõn mã memã kum,

—Jejubê ne me banhõ bẽnjadjwÿr rax. ãm mexkumrêx. Kam me bakĩ:nhkumrêx. Gê on me bapytã. Gê Bẽnjadjwÿr djwÿnh o kĩnh rax. Kukwakam ne arÿm me bakadjy bõx. ãm mexkumrêx. Me babê idjaer nhõ bẽnjadjwÿr rax ne arÿm bõx, ane.

¹⁴ Me kute o anhÿr kêttri ne Jeju mry'ã nhÿ. Nãm mry'ã krĩ jabatãnh nyremã katon 'ã nhÿ. Amrêbê: ne me Metĩndjwÿnh

kukwakam me bakukãmãremã ja jarên memã kum,

¹⁵ “È krĩraxbê Xijãokam me ja, kwãrik wãnh me atĩn prãm kêt.

Ota, me anhõ bẽnjadjwÿr rax bõxmã. Dja mry'ã krĩ jabatãnh nyre'ã nhÿn me awÿr bõx.”

Nãm me ã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênhõ mõ:n arênhõ mör tãmtã tũ:mrãm me bakamingrãnyrekam arÿm 'ÿr o bõx. Jeju mry'ã nhÿn arÿm Djeruxarê'ÿr bõxmã tẽmkumrêx. Djeruxarê nhidji nhikjêbê ne Xijão.

¹⁶ Nãm 'ÿr tẽ nhyr me o àkjêr mõ. Nhyr kôt ba djwÿnh ar kute omũnh totokbê amim,

—Je tõ, mÿj'ã ne me kute Jejuo àkjêrja? anen mar kêt ne. Arÿm Jeju àbir ne ra:xkambit dja ar akubyn pi'õk kôt amijo tẽn arÿm kuma. Be, pi'õkkam me kute Jejuo anhÿrmã kôt ne me arÿm jakam ã Jejuo ane. Ja dja ar kuma.

¹⁷ Be, Jeju kutã me mörja ne me amrêbê Jeju kute akubyn Radjaruo tĩnkôt omũ. Kute kum kabên nhyr kênkre kurũm katorkôt ne me omũ. Ne kam amũ memã 'ã ajarê. ¹⁸ Nhyr me krãpti arÿm kute akubyn o tĩnja man kam arÿm adjwÿnhdjwÿ mekôt Jeju kutã mõn kajpa.

¹⁹ Me krãpti: Jeju kutã mõn kajpa. Nhyr kam mebê pardjêu arÿm abenmã kum,

—Be ga, pyka kunikôt me kunĩ arÿm kute 'ÿr amijo akêxja pumũ. Me baje te: mebê Jeju pyma nhyr me mã kum kĩnhja pumũ, ane.

Amikukãm amityk'ã ujarênh.

Mak 8.34

²⁰ Nhyr kam me bajtembê kreguja kwÿ ne me me krãpti kôt ar ba. Me kute mekôt me kute aben pydji djã nhõ akatikam Metĩndjwÿnhmã rax jarênh kadjy ne me bõx ne mekôt ar ba. ²¹ Ne kam arÿm Piripi'ÿr bõx ne kum, “Ba me Jeju pumũ”, ane. Piripi ne pykabê Garrê-

jakam krîraxbê Bexadakam abatânh djâ.
²² Me kum ane nhym amû Ângre'ÿr bôx ne kum arê. Nhym kam ar ro'ã Jeju'ÿr tén kum arê.

²³ Nhym Jeju arkum,

—Be, arÿm ityk'ã akati bôx 'ÿr. Dja ba me kadjy tyn akubyn itîn. Ne kam arÿm ira:xkumrêx ne ipyma:.²⁴ Ga, me kute bãygogo 'y krekam arÿm tyk pyrâk. Djâm mrâmri ne arÿm ty? Kati. Ga, 'y in-grôt ne abatânh nhym arÿm 'a ô kumexja pumû. Ne ren me 'y kre kêt nhym ren 'y kajgo rã'ân àptâr kêtikumrêx. Ba ije bãy-gogo 'y pyrâk. Badjwÿ dja ba ty nhym me arÿm ijadjà. Nhym kam ityk djô'ã arÿm me krãptî tîn. Mrâmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx.

²⁵ Be, me arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimarja dja me arÿm tyn akuno. Nâr me kadjy kute amimar kêtja, arek pykabêbit ar ba kadjy kute amimar kêtja dja Metîndjwÿnh me utã nhym me arÿm kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.²⁶ Be, me imã àpênhja gê me mã ikôt amijo bakumrêx. Kam dja ba nhî'ãm ar iba nhym inhô àpênh arek ikôt ar ba. Dja imã apê nhym Ibãm arÿm kãjmã kum rax kamê, ane.

²⁷ Ne ajte arkum,

—Be, arÿm idjumar punu iwÿr bôx. Be, mÿj dja ba nê? Djâm ije kum, “Djünwã, arÿm itokry'ã myt bôx 'ÿr. Itokrybê ipytã”, anhÿrmã? Kati. Ije itokry ja markumrêx kadjy ne ba arÿm tén bôx. Nãm ã arkum ane.²⁸ Ne ajte Bãmmã kum,

—Djünwã, jakam dja ga memã amiraxo amirît gê me araxmã kato, ane.

Nhym ar arÿm kãjkwa kurûm Bãm kabên ma nhym kum,

—Arÿm ne ba memã iraxo amirît. Dja ba ajte memã iraxo amirît, ane.

²⁹ Nhym ar bu'ã me ku'ê kwÿ arîk abenmã kum,

—E kum, na ne krikrit, ane.

Nhym me kwÿ arîk abenmã kum,

—Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh'ô ne kum kabên, ane.

³⁰ Nhym Jeju memã kum,

—Djâm ba ije kabên mar kadjy ne kabên kato? Kati. Me ga aje kabên mar kadjy.³¹ Be, jakam dja Metîndjwÿnh me kunî axwemã kato. Me ï pÿnhkôt me axwe djâri kum kato. Jakam dja ba pykakam me axwe nhô bënjadjwÿro apan kujaten kumê.³² Dja me kÿjrûm inhô ba arÿm amiwÿr me kunîo akêx, ane.³³ Pite'y'ã jêt'ã ne ã memã ane.

³⁴ Nhym me kum,

—Nhym bê ne me kute me inhô Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx bînmã. Kritu ne tyk kêtikumrêxmã nhym me me imã arê, Môjdjê kukràdjã'ã pi'ôk no'ôk kôt ne me imã arê ba me kuma. Be, ga ne ga atemã. Aje me imã, “Ba ije amijo inhîja dja me kÿjrûm inhô”, anhÿr kôt ba me arÿm akajgo ma. Be, we aje amijo anhîjakam mÿj me ajô ga nã? ane.

³⁵ Nhym Jeju memã kum,

—Ga, akamãt kô tykkam me ba punuja pumû. Me kute amikukãm mÿjja pumûnh kêtikumrêx me me ba punure. Ba ije memã pry kurwÿ djâ pyrâk ne memã Metîndjwÿnh kabên jarênh nhym me arÿm tu amim markumrêx ne ba mexkumrêx. Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx ne ikabên kôt ar amijo aba. Nok ga ren kôt amijo aba kêt ne ren me axwe kôt ajaxwen arÿm aje ajte me akamãt kô tykkam ba punu pyrâk.³⁶ Arek me aro'ã ar ibari dja ga me tu amim imarkumrêx. Ne kam arÿm aje mrâmri ne pry kurwÿ djâkôt me ba mex pyrâk, ane. Nãm Jeju memã anen arÿm mã tén mebê amijo apdju.

Me kute amim Jeju mar kêt.

³⁷ Kute amijo bipdjur kêttri ne me nokrekam mÿjja krãptî nhîpêx. Nãm te me punu krãptîo mex nhym me kute amim mar kêtikumrêx.³⁸ Be, amrêbê: Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh

dwýnhbê Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me kute amim mar kêt. Nãm memã kum,

“Bênjadwýr dwýnh, mýj me’ô ne kute amim ar ikabên mar got?

Mýj me’ô ne kute Bênjadwýr dwýnh djâpênh pumũnhkam amim mar got?”

Nãm ã me bakukãmãremã ane. Nhyim me arým aben djô’ã arênho mô:n arênho môr tãmtã arým tú:mrãm me bakamin-grãnyrekam arým ýr o bõx. Jeju te me punu krãptio mex nhyim me me omũn amim Jeju mar kêtumrêx.

³⁹ Idjaij kute me bakukãmãremã arênh kôt ne me me omũn amim Jeju mar kêt. Be, djãm me ta ne me kute tu amim markumrêxmã? Kati. Me ta ne me te: kute amim marmã. Be, mýkam? Bir, Metíndwýnh ta kute me nomê me amako bimirãkkam. Kôt ne Idjaij ajte me bakukãmãremã kum,

⁴⁰ “Metíndwýnh ne mebê nomê amako amrà.

Nhyim kam me te memã mýjja jakre nhyim me kukràdjã pumũnh kajgon mã omũnhkumrêx kêt.

Nhyim me te memã mýjja jarê nhyim me mar kumrêx kêt ne. Mã kukràdjã’ã mýjja kute amijakreja mar kêt. Ne kam iwýr amijo akêx kêt ba kam memã axwe jarênh rá’ã ne kam ije meo mex kêt.

Me amakre kêt prãmkam ne ã meo ane”, ane.

⁴¹ Idjaij ne Jeju mexo umakôt omũ ne ’ã me bakukãmãremã ujarênh ba. Ne kam ã memã ane. Kam me ta te kute amim Jeju marmã.

⁴²⁻⁴³ Be, djãm me rũnh kunĩ ne me amakre kêt prãm? Kati. Me kwý kute tu amim markumrêx. Djãm me kwý ja kute memã amijo amirít? Djãm me kute memã kum,

—Arým ne ba tu amim Jeju markumrêx, anhýro amijo amirít? Kati. Mebê

pardjêu kabên pymaje ne me kute memã amijarênh kêt. Be, mýkam? Bir, me amim,

—Dja ba amijarênh kêt nhyim me imã imex jarênh rá’ã. Ba ren Jeju’ã memã amijarê nhyim ren me arým imã ijaxwe jarênh me nêje bõm imê. Ne ren kam ajte me bikprõnh djãkam me ro’ã ikri kêt, anhýro ba. Me kute amim anhýrkam ne me kute memã amijarênh kêt ne. Djã ne Metíndwýnhbit kute memã mex jarênhja me kum kĩnh? Kati. Pykakam me axwe kute memã mex jarênhja ne me kum kĩnh. Jabit ne me kum kĩnh.

⁴⁴ Nhyim kam Jeju kãj bê memã kum,

—Djãm me ajte tu amim imarkumrêxkam ne ga me ajte bajbit imar? Kati. Me ajte amim imar o ne ga me ajte amim ijanor dwýnh mar. ⁴⁵ Me ajte ipumũnh o ne ga me ajte ijanor dwýnhhdwý pumũnh. ⁴⁶ Ga, me kute akamãt kô tykkam pry kurwý nhyim pry arým amirítkumrêxja pumũ. Nhyim me arým ba mexkumrêx. Badwý ne ba memã Metíndwýnh kabên jarê. Nhyim me kwý i pýnhkôt kute tu amim kabên markumrêx ne kôt kute amijo baja ne me arým axwe kêt ne kute amijo ba mexkumrêx. Ne ajte kute akamãt kô tykkam me ba punuja pyrãk prãm kêtumrêx.

⁴⁷ Me ajô ajte ikabên mar kajgon amim imar kêtumrêx djãm on ije amã ajaxwe pãnh jarênhmã? Me anhĩ pýnhkôt ajaxwe djãri pãnh jarênhmã? Djãm on pãnh atokrymã? Kati. Djãm ije memã axwe pãnh jarênh nhyim me pãnh tokrymã ne ba bõx? Kati. Ije pykakam me kunĩ axwebê me utãrmã ne ba bõx. ⁴⁸ Be, me ajô ajte ikangan amim ikabên mar kêtumrêx me’ô dja amã ajaxwe pãnh jarê. Me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akatikam dja kãjkwakam Metíndwýnh amã, “Aje amim Ikra mar kêtumrêx”, ane. Dja amã ane ga arým ajaxwe pãnh atokry.

⁴⁹ Mỳkam dja ã amã ane? Bir, djãm ba ikabên ne ba me amã arê? Kati. Ibãm ne ikabên'ã imã karô ba arỳm me amã arê. Kam dja Ibãm ta amikabêno ngryk ne me ajômã ajaxwe pãnh jarê. ⁵⁰ Ibãm ne imã, “Dja me tu amim amarkumrêx ne arỳm ikôt tìn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne”, ane. Tãm ne ba ije markumrêx. Kam Ibãm kute imã kabên jarênh kôt ne ba memã arê. Nãm ã Jeju memã ane.

Kute ar par ku'õnh.

13 Be, arỳm Metĩndjwỳnh me bakukãmãre nhirôbê mrãnh nhô akati 'ỳr. Mebê idjaer kunĩ kute aben kajmã'ã me irôbê mrãnh djã mar kadjy aben pydji djã nhô akati 'ỳr. Jeju arỳm kute pykakam mebê àbir 'ỳr. Bãm'ỳr àbir 'ỳr. Ja ne arỳm kute mar. Arỳm ne kum pykakam ô me ja jabê:. Nhyem te me amakkre kêt arỳm kute bĩn 'ỳr nhyem kum ô me abê rã'ã.

² Arỳm ar kute ô kwỳ krên parkam nhyem Djuda kute Jeju kanga 'ỳr. Ximão ne Djuda dji. Djuda ja nhidji nhikjêbê ne Ikadji. Nãm kute kurê djwỳnhmã kanga 'ỳr. Xatanaj ne 'ã kum apnê nhyem kute memã kanga 'ỳr. ³ Bãm arỳm kute Jejumã ô mỳjja kunĩ kanga nhyem arỳm Bãmbê Metĩndjwỳnh kurũm rwỳk ne kam akubyn 'ỳr àbir 'ỳr. Ja ne Jeju arỳm kute mar. ⁴ Nãm kuman kam kãmã djã. Ar ô kwỳ krên parkam kãmã djan ô kubêkà krakào pòx ne adjuw. Ne me'ã ngô ngrà djã byn arỳm o amikrax kupu. ⁵ Ne kam arỳm ngônũ purortikam ngô run kam arỳm kôt ba djwỳnh par ku'õnhmo krax. Ar par ku'õnhmo tẽ:n mã me'ã ngô ngrà djào ar par'ã ngô ngrà. O amikrax kupu rã'ãn o ar par'ã ngô ngrà.

⁶ Nãm ar par ku'õnhmo tẽ:n kam arỳm Ximão Pedru'ỳr bôx. Nhyem kum,

—Je, djãm ba dja ga ipar ku'õ? ane.

⁷ Nhyem Jeju kum,

—Jakam aje idjãpênh mar kêt. Dja ba ï amã arê ga ama, ane.

⁸ Nhyem kum,

—Be kati. Aje ipar ku'õnh prãm kêtumrêx, ane.

Nhyem kum,

—Dja ba apar ku'õnh kêt ga arỳm ikôt aba kêt, ane.

⁹ Nhyem kum,

—Bênjadjwỳr djwỳnh. Djãm iparbit? Inhikramê ikrãdjwỳ dja ga ku'õ, ane.

¹⁰ Nhyem kum,

—Be, gar arỳm adjwỳrkam arỳm ar anhĩ mex ba kam ije ar aparbit ku'õnhmã, ane. Ne kam ar axwe kêt'ã arkum,

—Be, arỳm ar amex. Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati. Ar ajô apydji ne ga amex kêt, ane. ¹¹ Arỳm kute amikukãm kurê djwỳnhmã kanga djwỳnh markam ne arkum,

—Djãm ar akunĩ ne gar amex? Kati, ane.

¹² Ne kam arỳm ar par ku'õnh pan kam kà jangijn kam nhỳn arkum,

—Be, mỳkam ne ba ar apar ku'õ? Djã ne gar ama? ¹³ Bir, gar imã, “Ujarênh djwỳnh, Bênjadjwỳr djwỳnh”, anhỹro aba. Be, mrãmri ne gar imã arê. Ibê tãm.

¹⁴ Ibê ar anhô Bênjadjwỳr djwỳnh ne ibê ar anhô ujarênh djwỳnhkam ne ba arỳm amijo ingrin amijo ikâtãm ne arỳm ar amã apê. Ar akajgo mex, ar akâtãmmã ne ba apên arỳm ar apar ku'õ. Djãm ar ajô aje, “Be, ba ne ba irax. Ije me kajgomã idjãpênh prãm kêt”, anhỹrmã? Kati. Ar gadjwỳ aben par ku'õ.

¹⁵ Be, mỳj kadji ne ba ar apar ku'õ? Bir, dja gar ipumũn ikudjwa arỳm amijo angriren akâtãm ne abenmã apê. Ja kadji ne ba ar apar ku'õ. ¹⁶ Imã adjãpênhkam djãm aje araxo ijakrenh got? Ije ajanorkam djãm aje araxo ijakrenh got? ¹⁷ Ar aje araxo ijakrenh kêtum dja gar amijã ije ar apar ku'õnhja man ikudjwa amijo angriren amijo akâtãm ne abenmã apê. Dja gar amijo anen arỳm akĩnhkumrêx.

**Djuda kute memã Jeju kanga
kukãm arkum 'ã ujarênh.**

Mat 26.21; Mak 14.18; Ruk 22.21

¹⁸ Be, djã ne ba ar akunimã ikabên jarê? Kati. Djãm ar akunĩ amex? Kati. Ije ar anhi pÿnhkõt amijo ar apytãr ba arÿm ije ar amar. Nhyr be, ar ajõ dja ga amã ikurê. Amrêbê: ije amikukãm arênh kõt dja ga amã ikurê. Nã bãm me bakukãmãremã kum, “Gwaj baro'ã badjàkur'õ dja kum ikurê”, ane.

Nã bãm ã memã ane nhyr me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djõ'ã arênhõ mõ. Arênhõ mõr tãmtã tũ:mrãm arÿm iwÿr o bõx. Gwaj baro'ã badjàkur'õ dja kum ikurê. ¹⁹ Ar ajõ amã ikurê kêttri ba arÿm pi'òkkam ar amã ikabên jarê.

Be, mÿj kadjy? Bir, dja gar ajõ amã ikurê kõt arÿm omün kam arÿm akubyn amijo tãn pi'òkkam ikabênja ma. An-hÿr djwÿnhãm ikabên ja ma. Ne kam arÿm amim, “Mrãmri kõt ne amikukãm arênhkumrêx. Jejubê ne Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx”, ane. Dja gar ã anen tu amim imarkumrêx.

²⁰ Be, godja ba amũ me ano nhyr me me'ÿr bõx nhyr me arÿm amim me kabên man kam arÿm kõt badjwÿ amim ima. Ne kam arÿm kõt amim kute ijanor djwÿnhdjwÿ ma. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

²¹ Jeju arkum anen arÿm umar punure ne. Ne kam arkum arênhõ amirĩtkumrêx ne arkum,

—Be, mrãmri dja gar ajõ ikurê djwÿnhmã ikanga. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx, ane.

²² Nhyr kõt ba djwÿnh te kute marmã abenkam no tyn nhÿn amim,

—Je tõ, mÿj me'õ'ã ne ane? ane. ²³ Be, kõt ba djwÿnh'õ ne Jeju tãri nhÿ. Jeju kum abêja. ²⁴ Nhyr Ximão Pedru jãnh nhÿn amũ Jeju tãri ÿrja'ÿr akêx ne ar aktã aben pumũ. Ne kam kute ar 'õ jabej

Jeju kukjêrmã Pedru kum inhuo Jeju jakre.

²⁵ Nhyr arÿm Jeju'ÿr ajkamên kum, —Bënjadjwÿr djwÿnh, nhyr nã? Ar imã arê bar kuma, ane.

²⁶ Nhyr kum,

—Dja ba òmrõmã djwÿ jadjãn amũ kum kungã ga arÿm ar 'õ pumũ, ane. Ne kam arÿm kum adjãn amũ Djudamã kungã. Djuda nhidji 'õdjwÿbê ne Ikadji. Ximão 'õdjwÿ ne Djuda dji. ²⁷ Nãm kum kungã nhyr Xatanaj arÿm Djudamã wadjãn 'amÿnh tÿx ne. Nhyr kam Jeju arÿm kum, “Ajrã, amibêx”, ane.

²⁸ Nhyr kõt ba djwÿnh kute kabên mar kajgon mÿjja'ã Jeju kute kum kabên jarênhja ar kute mar kêt. ²⁹ Djudabê ne ar õ pi'òk kaprõ ba djwÿnh. Ne kam ar kwÿ arĩk amim,

—Bãrãm kute gwaj banhõ kwÿ krên djã'õ byrmã ne ano. Me krãptĩ kute aben pydji djã nhõ akati kadjy kute mÿjja byrmã ne ano. Nãr, kute me õ mÿjja kêtãm mÿjja kwÿ nhõrmã ne ano, ane. ³⁰ Nãm Jeju kum djwÿ ngã nhyr arÿm kubyn mã kadjy katon tẽ. Arÿm akamãtkam ne tẽ.

Pedru 'êxnhĩ kukãm kute kum arênh.

Mat 26.31; Mak 14.26; Ruk 22.31

³¹ Djuda kato nhyr Jeju arÿm kõt ba djwÿnhmã kum,

—Ije amijo inhĩ ne ar ibaja dja me jakam arÿm iraxmã kato ba memã irax. Nhyr kam me arÿm ikõt kãjkwakam Metĩndjwÿnh raxmã kato. ³² Nhyr kam arÿm memã ra:x ne uma:n kam arÿm amiraxo badjwÿ ijo rax. On dja ijo ra:x ba ipyma:.

³³ Akmere ar, gwaj baro'ã ar babaja arÿm kêt 'ÿr. Dja gar ijabej ar aban te id-jãm djã'ÿr abõx prãmje. Nã bãm ã mebê idjaer rũnhmãdjwÿ ane. Ar gadjwÿ ba arÿm ã ar amã ane.

³⁴ Be, ba ar amã 'ã karõ. Ikabên ny ne ba ije ar amã arênhmã. Dja gar aman mã

kôt amijo aba mex ne amã aben jabê. Kute imã ar ajabê pyrãk ã ar amã aben jabêo ane. ³⁵Nhym kam me kâtãm kunĩ arÿm ar ajã abenmã kum, “Be, Jejukôt ba djwÿnhkumrêx ne wã. Ga, arkum aben jabêwã pumũ.” Dja me ã ar ajã abenmã ane. Nãm ã Jeju arkum ane.

³⁶Nhym Ximão Pedru kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, jãm ne ga atëmmã? ane.

Nhym kum,

—Bir, dja ba tẽ ga arÿm te on idjãm djà'ÿr ikôt atëm prãmje. Kam dja ga tùm-rãm arÿm ikôt tẽ, ane.

³⁷Nhym Pedru arik kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, mÿkam dja ba te on adjãm djà'ÿr akôt itëm prãmje? Dja me kum abĩn prãm ne ikumrêx ibĩn kam abĩ, ane.

³⁸Nhym kum,

—Djãm me kute akumrêx abĩn ne kam ibĩnmã got? Be, dja me ijo mō, ga ôkrên'ãnh kâr kêtiri amijã maje ajêxo amãnhkrut ne ikjêkêt ne ijã memã kum, “Kati. Ije me'ôwã pumũnh kêtikumrêx”, ane. Nhym arÿm ajã ôkrên'ãnh kã. Mrãmri ne ba amã ja jarênhkumrêx. Nãm ã kum ane.

Kute kôt ba djwÿnhmã tÿx jadjãr.

14 Ne kam ajte arkum,
—Kwãrik wãnh ba ar akadjy tẽ gar axwe amikam adjumar kêt. Dja gar tu amim Metĩndjwÿnh markumrêx. Badjwÿr dja gar tu amim imarkumrêx. ²Onĩ Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptĩ. Djã ne ren kêt ba ren arÿm ar amã, “Kati, kêt”, ane. Nhym be, kati. Mrãmri ne Ibãm nhõ kikretikam me ùrkwã krãptikumrêx. Ba arÿm 'ÿr itëmmã. Dja ba 'ÿr tẽn 'ÿr bõx ne arÿm ar akutêp ar amã anhürkwão mex. ³Dja ba ar anhürkwão mex kadjy tẽ:n kam akubyn ajte ar awÿr bõx. Ne kam arÿm mã amikôt ar adjan ar ajo tẽ. Be, mÿj kadjy? Bir gwaj arek baro'ã ar baba kadjy. ⁴Be, id-

jãm djã gar arÿm ama. 'ÿr ipry gar arÿm ama. Kwãrik wãnh axwe amikam adjumar kêt, ane.

Memã pry'ã ujarênh.

Kar 4.12

⁵Nhym Tôme arÿm kum,

—Jãm atëmmã ja ar ije mar kêt ne ar ije apry kraxdjwÿ omũnh kêt. Mÿj dja bar nẽn kum ikato? ane.

⁶Nhym Jeju kum,

—Bir, ba mrãmri ije 'ÿr me pry pyrãk. Dja me tu amim imarkumrêx ba arÿm Ibãm'ÿr meo bõx. Bajbit ije memã katãt ikabẽn jarênhkumrêx ne ije memã tĩn jangjênh nhym me Ibãm kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Djãm Ibãm'ÿr me o bõx kadjy me'ôdjwÿ? Kati. Bajbit ne ba 'ÿr meo bõx. ⁷Ne ga ren ar aje imarkumrêx ne ren arÿm Ibãmdjwÿ ma. Be, arÿm ba ar amã arê gar arÿm aman omũ, ane.

⁸Nhym Piripi kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, ar imã Abãm jakre bar omũ. Ne kam arÿm ikĩnh ne, ane.

⁹Nhym Jeju kum,

—E kum Piripi, djãm gormã ne ga ikôt ar aban aje imarn ipumũnhja kêt? Be, me kute ipumũnh o ne me arÿm Ibãmdjwÿ pumũ. Mÿkam ne ga imã, “Ar imã Abãm jakre bar omũ?” ane. ¹⁰Be, Ibãmmẽ ne bar itipdjĩn ar iba. Djãm aje amim imar kêt? Ije ar amã ikabẽn jarênhja ba ba ije arênh kêt. Djãm ba ne ba idjãpênh ar iba? Kati. Ibãm ne ar ijo ban ãpênh ar ba. ¹¹Be, Ibãmmẽ ne bar abenã itypdjĩn ar iba. Ja dja gar aman tu amim imarkumrêx. Nãr idjãpênhkôt imã akaton tu amim imarkumrêx.

¹²Me kute tu amim ikamnhĩxkumrêx gêdja me idjãpênh o apê. Gêdja me ãpênh o ijakre. Be, mÿkam? Bir, arÿm Ibãm'ÿr itëmkam dja me ãpênh o ijakrenh mex ne. Mrãmri ne ba ar amã ja jarênhkumrêx. ¹³Dja gar amijo Metĩndjwÿnhmã a'wÿ. Tu amim imarkumrêx ne

kum amijo a'wỳ ba kam ar aje kum arēnh kôt ā ar amā o ane. Be, mỳj kadjy? Bir, dja ba kôt memā Ibām ra:xo amirīt. Ja kadjy dja ba ar aje kum arēnh kôt ā ar amā o ane. ¹⁴Ikukwakam dja gar kum mỳjja kunĩo a'wỳ ba kam ar aje kum arēnh kôt ā ar amā o ane.

Arkum Metĩndjwỳnh Karōā ujarēnh.

Kar 2.2

¹⁵Gar mrāmri amā ijabê jabej mā ikabēn man kôt ar amijo aba. Ije amrānh mexā ar amā karō kôt dja gar amijo aba. ¹⁶Dja ba kam arỳm ar ajo Ibāmmā a'uw nhym arỳm ar amā ajo kĩnh djwỳnh 'odjwỳ jano. Nhym kam arỳm arek ar aro'ā ar ba rā'ā: rā'ā ne. ¹⁷Karō dja ar amā ano. Karō kute katāt memā ikabēn jarēnhkumrēx. Me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtjamā dja Karō janor kêt. Be, mỳkam? Bir, mebê Karō bipdjur nhym me kute mar kêtka dja memā anor kêt. Ar ga ne gar atemā. Arỳm aje mar. Karō arek ar aro'ā ar bakam aje mar. Dja arek ar aro'ā ar ba rā'ā.

¹⁸Djām ije ar amā inhiner gar aje me 'uwti pyrāk ne akaprĩn ar abamā? Kati. Ba dja ba mrāmri ar awỳr ibōxkumrēx.

¹⁹Dja ijā akati ngrēre ba arỳm me kum ikĩnh kêtjabê amijo apdju. Ar gajbit dja ba ar abê amijo ibipdjur kêt. Itĩnkôt dja gar gadjwỳ atĩnkumrēx. ²⁰Kam dja gar amim, “Be, mrāmri ne Jeju Bāmmē tipdjĩn ar ba. Badjwỳ ne ba Jejumē itipdjĩn ar iba. Jejudjwỳ ne imē tipdjĩn ar ba.” Djā gām ar ā amim ane. ²¹Mỳj me'ō ne mrāmri kum ijabêkumrēx? Bir, ba ne ba me kute katāt amijo ba'ā memā karō. Dja me kam amim ikabēn man kôt ar amijo ba. Me ja ne me mrāmri kum ijabêkumrēx. Dja me mrāmri kum ijabêkumrēx nhym Ibāmdjwỳ arỳm kum me abê. Badjwỳ dja ba imā me abēn arỳm ikabēno memā amijo amirīt nhym me arỳm mrāmri imarkumrēx, ane.

²²Nhym Djuda 'odjwỳ. Djām Djuda Ikadji? Kati. Djuda 'odjwỳ Jejumā kum,

—Be, mỳkam dja ga ar bajbit ar imā amijo amirīt? Mỳkam dja ga me kunĩmā amijo amirīt kêt? ane.

²³Nhym Jeju kum,

—Bir, me kum ijabê dja me ikabēn man kôt ar amijo ba. Nhym kam Ibām arỳm kum me abê bar kam arỳm me'ỳr bōx ne ar meo iba. ²⁴Nhym be, me kum ijabê kêtja dja me ikabēn mar kêt ne kôt amijo ba kêt ne tu ate krān amidjwỳnh-bit ma. Be, ije ar amā ikabēn jarēnh gar aje marja djām ba ikabēn? Kati. Ibām kute ijanor djwỳnh kabēn ne ja.

²⁵Gwaj baro'ā ar babari ne ba ar amā ikabēn ja jarē. ²⁶Dja ba mā tē nhym ar ajo kĩnh djwỳnh arỳm ar amā ikabēn jarē. Metĩndjwỳnh Karōja tām dja arỳm ar amā arē. Ije amrēbê ar amā ikabēn jarēnh ja kunikôt dja ar amā arē. Kàjkwakam Ibām dja ar amā Karō jano nhym arỳm bōx ne ar amā ikabēn jarē. ²⁷Itēm tekrekam dja gar ikabēnkôt adjumar mex. Idjumar mex kôt adjumar mex. Djām me kum ikĩnh kêtja kabēnkôt adjumar mexmā? Kati. Tām ne kajgo. Ba ikabēn kôt dja gar adjumar mex ne mrāmri adjumar mexkumrēx. Kwārĩk wānh amikukām axwe adjumar ne atĩn prām kêt.

²⁸Ōbê ne ba arỳm ar amā, “Dja ba mā tēn kam akubyn ajte ar awỳr tēn bōx”, ane. Ga ren ar mrāmri amā ijabêkumrēx ne ren akĩnhkumrēx. Ije ar amā Ibām'ỳr idjābir jarēnh ar aje markam ne gar ren akĩnhkumrēx. Be, mỳkam? Bir, kàjk-wakam Ibām kute raxo ijakrenhka. ²⁹Be, jakam ba arỳm ar amā arē. Idjābir kêtĩri ba ar amā arē. Dja ba wabi gar kam ikabēnja man arỳm tu amim imarkumrēx.

³⁰Jakam dja ba arỳm ar amā ikabēn jarēnh kwỳ ngri. Be, mỳkam? Bir, arỳm Xatanaj bōx 'ỳr. Me kum ikĩnh kêtja nhō bēnjadjwỳr iwỳr bōx 'ỳr. Djām iwỳr

bôxkam kute ijo bamã? Arkati. ³¹Dja ba Ibãm kabên kôt ar amijo iba. Ibãm kute imã 'ã karô kôt ar amijo iba nhym kam me kum ikĩnh kêtja arým ima. Dja me amim, “Mrãmri kum Bãm jabêkumrêx”, ane. Tãm dja me kuma. Kãjmã ar dja. Gwaj on 'ÿr. Nãm Jeju ã kôt ba djwýnhmã ane.

**Kute amikukràdjà'ã
akrô jakren 'ã ujarênh.**

15 Ne kam apýnh akrô kukràdjà'ã ajarênh arku,

—Be ga, atemã akrô djôja pumũ. Ba ne ba ije akrô bàri pyrãk. Ibãm ne kute akrôo djuw mex djwýnh pyrãk. Ar ga ne gar aje akrô bàrikam apýnh pa pyrãk.

²Ga, akrôo djuw mex djwýnh kute akrô pa kajgo rênhja pumũ. Pakam ô kêtka ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute imar kajgo kĩnh kêt ne wãnh me kanga. Mýkam? Bir, me kute imar kajgo ne ukapri kêt ne axwe ar ba. Kute mrãmri ne akrô pakam ô kêt pyrãk. Kam ne wãnh me kanga. Ga, akrô pa kwýkam ôja pumũ. Nhym o djuw mex djwýnh kute 'ã ingrã kajgodjwý rênh. Akrô pakam ôbit krãpti kadjy ne kurê. Ibãmdjwý kum me kute tu amim imarkumrêxja kĩnh. Ne kam arým mebê mýjja kajgo kunĩ kurê. Mýj kadjy? Bir, dja me amim imar 'ãno djan mýjja kajgo mar kêt. Ne kam arým ukapri:n katãt ar amijo ba. Ne kam mexkumrêx kute akrô pakam ô kumexkam mexkumrêx pyrãk. Ja kadjy ne mebê mýjja kajgo kunĩ kurê.

³Be, ar aje akrô bàrikam apýnh pa pyrãk. Arým ar amex. Ije ar amã ikabên jarênhkôt arým ar amex. ⁴Dja gar arek ijamýnh tỳxkumrêx ne tu amim imar tỳxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Badjwý dja ba arek ar ajamýnh tỳxkumrêx. Djãm akrô pa arek akrô bàri 'amýnh kêtka ô got? Arkati. Ar gadjwý dja gar ijamýnh kêt ne ijã adjukanga djãm kam

amex? Kati. Te amex prãmje kute akrô pakam ô kêtka mex kêt pyrãk.

⁵Ba ije akrô bàri pyrãk. Ar ga ne gar aje bàrikam apýnh pa pyrãk. Dja gar arek ijamýnh tỳx ne tu amim imar tỳxkumrêx ne ijã adjukanga kêtumrêx. Ba badjwý dja ba arek ar ajamýnh tỳx. Kam dja gar katãt ar amijo aban adjukapri:n amexkumrêx kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrãk. Djãm aje amim imar kêtka amex prãm got? Dja ga ijã adjukangan arým te amex prãmje. ⁶Dja me amim imar rerekren ijã ukanga nhym Metĩndjwýnh arým wãnh me kanga. Ga, akrô pa ate bàri'ã arij nhym o djuw mex djwýnh kute rênh ne wãnh rênh nhym arým ngrãja pumũ. Nhym kam me kute o atom ne kuwykam rênh nhym xêtja pumũ.

⁷Gêdja gar arek ijamýnh tỳx ne tu amim imarkumrêx ne ijã adjukanga kêt ne tu amim ikabên mar tỳxkumrêx nhym kam Ibãm arým akabênkôt ã amã o ane. Dja gar amã mýjja kĩnh ne kum o a'uw nhym arým akabênkôt ã amã o ane. ⁸Dja gar amexkumrêx ne katãt ar amijo aban adjukapri kute akrô pakam ô mexkumrêx ne kumexja pyrãk. Nhym me amex ja pumũn arým Ibãm raxmã kato. Dja gar ã amijo anen arým abê ikôt aba djwýnhkumrêx.

⁹Imã ar ajabê kute mrãmri ne Ibãm kum ijabê pyrãk. Dja gar tu imã ar ajabêja markumrêx ne ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. ¹⁰Gêdja gar mã ikabênja man kôt ar amijo aba. Ije ar amã katãt aje amijo aba'ã karôkam ikabênja man kôt ar amijo aba. Ne kam arým ar amã ijabê'ã adjukanga kêt. Ga, ije Ibãm kabên kôt amijo ibaja pumũ. Ba kam imã Ibãm jabê'ã idjukanga kêt.

¹¹Be, mýj kadjy ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên man arým ikĩho akĩnh. Akĩnh ne akĩnh rã'an akĩhtire. ¹²Be, ar amã aben jabêmã ne ba abenã ar amã karô. Amã aben jabê kute

mrāmri ne imā ar ajabê pyrāk. ¹³Djām ije inhōbikwa kadjy itykkam imā inhōbikwa jabê ngri got? Imā abêo katāt me kunī jakre. ¹⁴Dja ba ar amā katāt aje amijo aba'ā karō gar ikabēn man kunīkōt ar amijo aba ba arým ar ajo inhōbikwakumrēx.

¹⁵Djām jakam ije ar amā, “Inhō àpēnh”, anhỹrmā? Kati. Ne ga ren ar abē inhō àpēnhbit ba ren ar amā adjàpēnh djābit jarē gar ren jabit man ren kam aje ikabēn kunī mar kēt. Nhyim be, kati. Ibām kute imā kabēn jarēnh ja ba arým ar amā kunī jarē. Ije ar amā Ibām kabēn kunī jarēnhkam arým ije jakam ar amā, “Inhōbikwa”, anhỹrmā.

¹⁶Djām ar ga ne gar amijo ipytà? Kati. Ba ne ba amijo ar apytàn arým ar adjàpēnh djà'ā ar amā karō. Be, mỳj kadjy? Bir, dja gar katāt ar amijo aban adjukaprikumrēx ne memā ijā adjujarēnh mō. Ne kam arým Metĩndjwýnhmā amexkumrēx rā'ā. Kum amexkumrēx rā'ā ne arým aje mrāmri ne akrō pakam ô mexkumrēx ne kumexja pyrāk. Ja kadjy ne ba adjàpēnh djà'ā ar amā karō. Mỳj kadjy dja gar ā amexo ane? Bir, dja gar ikukwakam mỳjja'ā Ibāmmā a'uw nhyim arým ā ar amā o ane. Ar aje kum arēnh kōt ā ar amā o ane. Ja kadjy dja gar ā kum amexo ane. ¹⁷Ar amā aben jabēmā ne ba abenā ar amā karō.

Me kum Metĩndjwýnh kĩnh kětja'ā ujarēnh.

*Mat 10.16,22; Dju r 7.7; Pir
1.29; A Xim 3.12; Dju k 3.13*

¹⁸Be, dja me kum Metĩndjwýnh kĩnh kětja kum ar akurē jabej. Ikumrēx ne me ā kum ikurēo ane. Ja dja gar ama. ¹⁹Ne ga ren ar me kum ikĩnh kětja jaxwe kōt ajaxwe nhyim ren me kum ar ajabê ne. Nhyim be, kati. Me axwe kōt ajaxwe kēt. Ba ne ba amijo ar apytàn mebē amikōt ar apumjuw. Kam ne me kum ikĩnh kětja kum ar akurē.

²⁰Ba arým ar amā, “Ar abē inhō àpēnhkam djām aje araxo ijakrenh got”? ane. Djām ar aje araxo ijakrenh got gar amim, “Kati. Dja me ijo bikēnh kēt”, anhỹro aba? Kati. Ikōt dja me ar ajo bikēnhkumrēx. Nhyim be, me kwý kute amim ikabēn mar kōt dja me amim ar akabēndjwý ma. ²¹Be, mỳkam dja me ar ajo ajkē? Bir, ikōt ar abakam. Me kute ijanor djwýnh mar kētkam dja me ar ajo ajkē. ²²Ne ba ren me'yr ibōx kēt ne ren memā ikabēn jarēnh kēt nhyim Metĩndjwýnh ren memā axwe jarēnh kēt. Nhyim be, kati. Arým ne ba me'yr bōx ne memā ikabēn jarē nhyim me kute amim imar kēt. Kam dja mrāmri memā axwe jarēnhkumrēx. Jakam dja me te Metĩndjwýnhmā kum, “Kati. Ijaxwe kēt”, anhỹrmā.

²³Be, me kum ikurēja kum Ibāmdjwý kurē. ²⁴Ne ba ren ije me nokrekam mỳjja pumũnh kēt kwý nhípēx kēt nhyim ren me omũnh kēt nhyim Metĩndjwýnh ren memā axwe jarēnh kēt. Nhyim be, kati. Arým me kute omũnhkam ne me kum ikurēn kum Ibāmdjwý kurē.

²⁵Me kum ikurēja'ā ne me bakukāmāre amrēbē: pi'ók no'ók ne. Ba ne ba kam amikukām memā kum, “Ajmā ije meo kētkam ne me kum ikurē.”

Nā bām ā memā ane nhyim me arým kukrādjakam 'ā pi'ók no'ók ne. Nhyim kam me aben djō'ā arēnh mō:n arēnh mōr tāmtā arým iwýr o bōx. Tū:mrām iwýr o bōx. Nhyim me kamingrānyre arým kum ikurē. Ajmā ije meo kētkam me kum ikurē.

²⁶Be, dja ba Ibām 'yr wabin 'yr bōx ne arým ar amā ar ajo kĩnh djwýnh jano, ar amā Metĩndjwýnh Karō jano. Ta dja katāt memā kabēn jarēnhkumrēx. Ibām kurüm dja tē. Dja ba ar amā ano nhyim bōx. Ne kam kute ipumũnh kōt arým ar amā ijā ajarē. ²⁷Ar gadjwý gēdja gar ijā memā adjujarēnh aba. Idjāpēnh kraxkōt

iro'ã ar abakam aje ipumũnh kôt memã ijã adjujarẽnh aba.

16 Ar aje ibê amijo akẽx kêt kadjy ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. ²Me bikprõnh djãkam dja me ar akangan me nêje bõm ar amẽ. Ne arĩk ar ajã amim, “Dja ba ar kupa nhym kôt Metĩndjwỹnh arỹm kum ikĩnhkumrẽx”, anen arỹm ar abĩ. ³Me kute Ibãmmẽ ar imar kêtkaam dja me ã ar ajo ane.

⁴Djãm amrẽbẽ ne ba ar amã ikabẽn ja jarẽnh tẽ? Kati. Gwaj baro'ã ar babari ne ije ar amã arẽnh kêt. Ajbir ne ba ar abê idjãbir kutã ar amã arẽ. Dja ba wabi nhym me arỹm ar ajo bikẽnho ba. Kam dja gar akubyn ije ar amã ikabẽn jarẽnh ja'yr amijo bõx ne arỹm aman amim, “Be, mrãmri kute imã arẽnh kôt ne me arỹm jakam ã ijo bikẽnho bao ane”, ane.

Metĩndjwỹnh Karõ kute õ me jao bamã.

⁵Jakam ba arỹm kute ijanor djwỹnh'yr idjãbirmã. Kam ne gar aje imã, “Jãm dja ga tẽ”? anhỹr kêt. ⁶Be, mỹkam? Bir, ba ije ar amã idjãbir jarẽnh gar akaprĩ raxkam ne gar aje ikukjêr kêt. ⁷Kwãrik wãnh ar akaprĩ kêt. Dja ba wabin arỹm ar amã ajo kĩnh djwỹnh 'õdjwỹ jano. Metĩndjwỹnh Karõ jano nhym ar awỹr bõx gar adjumar mexkumrẽx. Ba ren idjãbir kêt nhym ren Karõ ar awỹr bõx kêt. Nhym be, kati. Dja ba idjãbirkumrẽx ne ar awỹr anorkumrẽx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

⁸⁻¹¹Mrãmri dja Metĩndjwỹnh Karõ pykakam bõxkumrẽx. Ne kam ta arỹm mã pykakam me axwemã kum, “Mrãmri ajaxwekumrẽx”, anhỹro ba. Nhym kam me arỹm kôt amijaxwe maro ba. Be, mỹkam? Bir, me kute amim imar kêtkaam ne me axwe. Dja Metĩndjwỹnh Karõ ta arỹm mã memã kum, “Jeju katãt kute amijo bakumrẽx”, anhỹro ba. Nhym kam me arỹm kôt ikatãtkumrẽx maro ba.

Be, mỹkam? Bir, Ibãm'yr idjãbir gar aje ipumũnh kêtkaam dja me mrãmri ikatãtkumrẽx maro ba. Dja Metĩndjwỹnh Karõ ta arỹm mã memã kum, “Dja ga ajaxwe pãnh atokry”, ane. Nhym kam me arỹm kôt amimaro ba. Be, mỹkam? Bir, dja me kum ikĩnh kêtja nhõ bẽnjadjwỹrbẽ Xatanaj tokry. Axwe pãnh tokry. Dja me ja man arỹm amimaro ba, amijaxwekam pãnh tokrymã maro ba.

¹²Be, ba te ije ar amã ikukràdjã kumex jarẽnh prãmje. Ar aje ikukràdjã kumex mar kadjy ne gar ajamak mex kêt rã'ã. ¹³Kwãrik wãnh rã'ã. Dja i Metĩndjwỹnh Karõ bõx. Kute memã katãt kabẽn jarẽnhkumrẽxja bõx. Ne kam arỹm ar ajo ba gar ikabẽn katãt kunĩ ma. Djãm ta ne kute amikabẽn jarẽnhmã? Kati. Ba dja ba kum arẽ nhym arỹm ar amã kute ikabẽn marja jarẽ gar arỹm ama. Dja ar akukãm apỹnh mỳjja apõx djwỹnhràam ar amã arẽ gar arỹm ama. ¹⁴Ba dja ba kum ikabẽn jarẽ nhym kuman arỹm ar amã arẽ. Kute ar amã ikabẽn jarẽnhkam dja ijo rax gar arỹm ira:xmã akaton ama. ¹⁵Be, ba Ibãm kabẽn o ikabẽnkam ne ba ar amã, “Ba dja ba Karõmã ikabẽn jarẽ nhym kuman arỹm ar amã arẽ”, ane.

¹⁶Arỹm itẽm 'yr. Dja ba tẽ gar arỹm ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrẽre gar ajte ipumũ. Ibãm'yr idjãbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumũ. Nãm ã Jeju kôt ba djwỹnhmã ane.

Ar'yr ar kĩnh djã bõx kadjy kute arkum arẽnh.

¹⁷Nhym kôt ba djwỹnh kwỹ ar abenmã kum,

—Nãm gwaj bamã, “Arỹm itẽm 'yr. Dja ba tẽ gar arỹm ipumũnh kêt. Nhym kam ijã akati ngrẽre gar arỹm ajte ipumũ”, ane. Ne, “Ibãm'yr idjãbir 'yr. Kam dja gar ajte ipumũ”, ane. Be, mỳj'ã ne gwaj bamã ja jarẽ? ane. ¹⁸Ne kam,

—Kute gwaj bamã, “Akati ngrêre”, anhÿrkam mÿj'ã ne kute gwaj bamã ja jarê? Gwaj te baje mar prãmje, ane.

¹⁹ Be, ar kute kukjêr prãm kôt ne Jeju arÿm ar kuma. Ne kam arkum,

—Djã ne gar bit aje ikukjêrmã? Ije ar amã, “Arÿm itêm 'ÿr. Dja ba tẽ gar arÿm ipumũnh kêt. Kam dja ijã akati ngrêre gar arÿm ajte ipumũ”, anhÿr. Ije ar amã anhÿrkam djã ne gar aje bit abej ikukjêrmã?

²⁰ Ba ar amã arẽ gar ama. Dja gar muw ne akaprĩ rax. Nhyim be, me kum ikĩnh kêtja dja me kĩnh. Dja gar akaprĩ tẽn kam ĩ arÿm akĩnhkumrẽx. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx.

²¹ Be, me nire kra àkam kaprĩre. Me kra bixadjwÿr 'ÿr nhyim me kaprĩre. Ne kam me kra bixadjwÿrkam arÿm kaprĩo aknon mar kêt ne. Me kĩnhkam ne me arÿm kaprĩo akno. ²² Dja gar ã akaprĩn ajte akĩnho ane. Jakam gar akaprĩ. Kwãrik wãnh rãã. Dja gwaj ajte aben pumũ gar akĩnhkumrẽx. Nhyim kam me arÿm te kute ar amã akaprĩ jad-jãr prãmje.

²³ Gwaj baje ajte aben pumũnhkam dja gar imã adjã'wÿr prãm kêt. Ne kam ikukwakam Ibãm tamã mÿjjiao a'uw nhyim arÿm ã ar amã o ane. Mÿjja kunio ikukwakam kum adjã'wÿrja dja ã ar amã o ane. Mrãmri ne ba ar amã ja jarẽnhkumrẽx. ²⁴ Kraxje ar aje ikukwakam Ibãmmã adjã'wÿr kêt rãã. Ikukwakam kum a'wÿ nhyim arÿm ã ar amã o ane. Ar akĩnh tire kadjy dja ã ar amã o ane.

²⁵ Be, Ibãm kukràdjã'ã ne ba pykakam apÿnh mÿjja jakren ar amã arẽ nhyim kukràdjã kwÿ ar abê bipdjur. Adjÿm, dja ba ĩ ar amã ã arẽnho anhÿr kêt. Dja ba ar amã Ibãm kukràdjã jarẽ nhyim ar amã amirĩtkumrẽx ne ar abê bipdjur kêt. ²⁶ Amrẽ akati mörjakam ije ar ajo Ibãmmã idjã'wÿr prãm kêt. Ar ga dja

gar ikukwakam kum a'uw nhyim arÿm ar ama.

²⁷ Be, mÿkam? Bir, ta kum ar ajabêkam. Ar amã ijabêkam ne ta kum ar ajabê. Ije ar amã, “Ta ne ijano ba tẽ”, anhÿr gar aje tu amim ikabẽn markumrẽxkam ne ta kum ar ajabê. Dja gar kum a'uw nhyim ta arÿm ar ama. ²⁸ Ibãm kurũm ne ba amrẽ tẽn pykamã bõx. Dja ba jakam pyka kurũm Ibãm'ÿr tẽn arÿm 'ÿr bõx, ane.

²⁹ Nhyim kôt ba djwÿnh kum,

—Be, jakam ne ga arÿm imã akabẽn jarẽnho amirĩtkumrẽx. Aje akukràdjã'ã pykakam mÿjja'ã adjujarẽnhja jakre kêt. Ga tu akukràdjã jarẽnho amirĩtkumrẽx. ³⁰ Jakam bar arÿm amim ama. Mrãmri ne aje mÿjja kunĩ markumrẽx. Jakam ar ije ajte akabẽn jabej akukjêr prãm kêt kumrẽx. Be, mrãmri ne ga kàjkwakam Metĩndjwÿnh kurũm tẽn abõxkumrẽx, ane.

³¹ Nhyim Jeju arkum,

—Djãm jakam ne gar mrãmri tu amim imar tÿxkumrẽx? Kati. ³² Adjÿm, dja gar amidjwÿnh bit man ĩ ibê ajmã. Me umaje ibê ajmã ba arÿm ate dja. Be, djãm mrãmri ba ate idjãmmã? Kati. Ibãm kute imẽ amijo kajkepkam dja ba ate idjãm kêt.

³³ Be, mÿj kadjy ne ba ã ar amã ane? Bir, dja gar ĩ ije ar amã ikabẽn jarẽnhja man arÿm tu amim markumrẽx. Ne kam arÿm ikanàrrãm adjumar mex ne ar aba. Be, me kum ikĩnh kêtja kôt dja gar arek ar aba nhyim me ar ajo bikẽnho ba. Kwãrik wãnh kam ar akaprĩ kêt. Ba ne ba itÿxo ije me kum ikĩnh kêtja jakrenh mex ne. Nãm ã Jeju kôt ba djwÿnhmã ane.

Jeju Metĩndjwÿnhmã amijo à'wÿr.

17 Nãm arkum anen kam kàjmã òkren kàjkwa jabẽn Bãmmã kum, —Djũnwã, arÿm itokry'ã myt bõx. Dja ga memã iraxo amirĩt gẽ me iraxmã kato.

Dja me iraxmã kato ba arým memã araxo amirít nhy me gadjwý araxmã kato. ²Be, mýjkôt dja me gu baraxmã kato. Bir, aje me kadjy ijã Bënjadjwýr djwýnh mênhkôt. Apýnh pyka djãri kunikôt dja ba me kunimã nhý. Ne kam arým me kwýmã tîn jadjã. Aje mã ikôt me kamên-hja kunimã tîn jadjã nhy me arým gu bakôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy ne ga ijã Bënjadjwýr djwýnh mē. Kôt dja me kum gu bakínhkumrêx.

³Be, mýj ne me kute marmãn arým gu bakôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne? Bir, dja me amim, “Kàjkwakam Metíndjwýnh pydji. Mrãmri ne kubê Metíndjwýnhkumrêx. Mrãmri ne kute pykamã Jeju janorkumrêx”, anhýro ba. Ja ne me kute marmã. Me kute mar ne tu amim gu bamarkumrêxmã. Dja me tu amim gu bamarkumrêx ne arým gu bakôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

⁴Pykakam ar ibari ba arým memã araxo amirít nhy me kwý arým kum akínhkumrêx. Aje adjápênh djã'ã imã karô kôt ba apên arým 'ã aminhinomã amimê. ⁵Jakam badjwý dja ga memã iraxo amirít gê me ira:xmã kato. Adjãkam mýjja kuní kator kêttri gu ar baba. Kam gu bara:x. Amrêbê: gu baraxja kôt dja ga jakam ijo rax.

Kute Bämmã kôt ba djwýnho à'wýr.

⁶Ga ne ga arým me bê anhô me kwýo akêx. Me kum akính kêtja bê anhô me kwýo akêx ne mã ikôt me kamê. Ba kam arým memã ajo amirítumrêx ne. Nhy me kam me arým akabên man kôt ar amijo ba. ⁷Arým me kute imarn arým ijã amim, “Jeju ne Metíndjwýnh kukwakambit apênh ne kabên jarênh ba”, anhýro ba. Ja ne me kute mar. ⁸Aje akabên'ã imã karô kôt ba memã arê nhy me arým tu amim markumrêx ne mã kôt ar amijo ba. Ne mã ijã amim, “Mrãmri kàjkwakam Metíndjwýnh kurüm ne tèn

bôx. Mrãmri ta ne kute anorkumrêx nhy me arým tèn bôx”, ane.

⁹Djãm pykakam me kum akính kêtjao ne ba amã a'uw? Kati. Aje ikôt me kamênhja ne ba amã a'uw. ¹⁰Ga ne ga arým inhô me kunio anhô. Badjwý ne ba arým anhô me kunio inhô. Gu baro'ã arým meo banhô. Nhy me arým memã iraxo amirít. ¹¹Djünwã, amexti:ren akatátumrêx. Jakam dja ba arým awýr tèn arým pykakam me kum akính kêtjamê ro'ã ar iba kêt. Nhy me, gu banhô me ne me pykakam me kum akính kêtjamê ro'ã ar ba rã'ã.

Djünwã, príne amexkam dja ga amim gu banhô me utàn meo aba. Ga ne ga ikôt me kamê. Me kum aben jabên axikôt kabên kadjy dja ga me utàn meo aba. Gu bamã aben jabên baje axikôt bakabên pyrãk gê me ã kum aben jabên ã axikôt kabêno ane. ¹²Pykakam me kum akính kêtjamê ro'ã ar ibari ne ba akukwakam me utàn ar meo iba. Aje ikôt me kamên-hja ne ba me utàn ar meo iba nhy me 'ô biknor kêtumrêx. Ikôt ba djwýnhbê Djuda pydji ne axwekumrêx. Pydjibit dja arým akuno. Amrêbê me ikukãmãre kute 'ã pi'ók no'ók kôt dja akuno.

¹³Be, jakam ne ba arým awýr idjãbir ýr. Pykakam ar ibari ba amã ikabên ja jarê. Me kute amã ikabênja mar kadjy ba amã arê. Dja me kuman arým mrãmri ikínho kínhkumrêx. ¹⁴Arým me kum akính kêtja kum gu banhô me kurê. Be, mýkam? Bir, nã bãm memã akabên jarê nhy me arým tu amim markumrêx. Ne kam arým ate me bê amijo ba. Me kum akính kêtjabê amijo ba. Ije ate me bê amijo iba kôt ne me ate me bê amijo ba. Kam ne me kum akính kêtja kum gu banhô me kurê.

¹⁵Djãm ije amã, “Me kum akính kêtja bê dja ga amim gu banhô meo wabi”, anhýrmã? Kati. Dja me arek me ro'ã ar ba. Dja ga mã me utàn ar meo aba gê gu banhô me ja me axwe kôt axwe kêt.

¹⁶Me arým mebé amijo ba. Me kum akính kêtja bê amijo ba. Ate ije mebé amijo iba kôt ne me ate mebé amijo ba.

¹⁷Mrãmri akabên katàtkumrêx. Aje memã akabên katàt jarênhkôt dja ga amimexo meo mex gê me katàt ar amijo ba. ¹⁸Ga ne ga arým idjâpênh djâ'ã imã karôn arým pykakam me kum akính kêtja'ÿr ijano ba tẽ. Badjwÿ ne ba akudjwa arým me âpênh djâ'ã gu banhõ me jamã karôn arým me kum akính kêtja'ÿr me ano. ¹⁹Imã me abêkam ne ba itykmã. Dja ba akabênkôt me kadjy ty nhym me arým amexo mex. Dja me tu amim ikabên katàt markumrêx ne arým amexo mex.

**Kute Bãmmã me kute
mar kunio à'wÿr.**

²⁰Djãm me jabit ne ba amã meo a'uw? Kati. Dja me ì amũ memã ikabên jarê nhym me kwÿ ikabên man tu amim imarkumrêx. Amũ me jaodjwÿ ba amã a'uw.

²¹Be, mÿj kadjy ne ba amã meo a'uw? Bir, dja ga ikabên man arým memã amak bõ nhym me arým akabênkôt kum aben jabên axikôt kabên. Dja me axikôt kabên kute gu bamã aben jabên axikôt bakabên pyrãk. Be, mÿj kadjy dja me kum aben jabên axikôt kabên? Bir, gêdja amũ me kum akính kêtja me omũn arým kum gu bakính ne arým tu amim imarkumrêx. Ne kam ijã amim, “Be, mrãmri ne Metîndjwÿnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba”, ane. Ja kadjy dja me kum aben jabê.

²²Ga ne ga ijo rax ba arým gu banhõ meo rax. Nã bãm memã gu bakukràdjã jarê nhym me arým tu amim markumrêx ar o ba. Ar o ba:n arým rax ne. Be, mÿj kadjy ne ba meo rax? Bir, dja me kum aben jabên axikôt kabên kute gu bamã aben jabên axikôt bakabên pyrãk. Ja kadjy ne ba meo rax. ²³Bamê gu banhõ me jamê ne me itipdjïn ar iba. Gu bad-

jwÿ batipdjïn ar baba. Gora gê me prïne kum aben jabên axikôt kabên. Nhym kam me kum akính kêtja me omũn arým amim, “Mrãmri ne Metîndjwÿnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba. Ga, Metîndjwÿnh kum me abêja pumũ. Kum me abê kute kum Jeju jabê pyrãk”, ane. Dja me kum akính kêtja me omũn ã amim ane.

²⁴Djünwã, mÿjja kunĩ kator kêttri ne ga amã ijabê. Kam dja ba wabi ga arým ijo rax ne. Aje mã ikôt me kamênhdjwÿ dja ga o wabi gê me iro'ã ar ba. Dja me iro'ã ar ba:n irax pumũnh ar o ba. Ja ne ba imã kính.

²⁵Djünwã, ga ne ga akatàt ne ajaxwe kêtikumrêx nhym me kum akính kêtja kute amar kêt. Bajbit ije amar nhym me jadjwÿ arým kute amim, “Mrãmri ne Metîndjwÿnh Jeju jano nhym arým pykakam bõx ne ar ba”, anhÿro ba. Tãm ne me kute amim tu markumrêx. ²⁶Ba kam arým memã ajã ajarê. Dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã ne. Be, mÿj kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã? Bir, amã me abê kute amã ijabê pyrãk. Amã me abêja'ã dja ba memã idjujarênh rã'ã nhym me arým mar rã'an kam arým kum ajabê:. Ba kam arým meo iba. Ja kadjy dja ba memã ajã idjujarênh rã'ã. Nãm ã Jeju Bãmmã kabêno ane.

Me kute Jeju pa 'amÿnh ne o mör.

Mat 26.47; Mak 14.43; Ruk 22.47

18 Jeju Bãmmã kabên pan kam arým kôt ba djwÿnhmê ro'ã katon mō. Mō:n kam arým pakretibê Kedō'ÿr bõx ne 'ã rê. Ne kam mōn pidjôkō'ÿr bõx ne arým 'ÿr wadjàn kam nhÿ.

²Nhym onij Djuda dja. Kute Jeju kurê djwÿnhmã kangaja dja. Djuda ne arým kute ar 'ÿr djã pumũnh. Amrêbê ne Jejumê kôt ba djwÿnh ar pidjôkō'ÿr mrânho ku'ê nhym kam Djuda arým kute ar 'ÿr djã pumũnh. ³Kam ne arým me rüh'ÿr bõx ne memã arê. Nhym me

arým aminhõ krâkamngõnhmẽ aminhõ àpênhmã kum,

—Me Djudakõt môn Jeju pa 'amÿn amrê o môn o bõx. Nãm ã me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjad-jwÿrmẽ mebê pardjêumẽ memã ane. NhyM Djuda arým kute omũnhkõt katåt Jeju'ÿr meo mõ. Nãm me Jeju kadjy ngõnhpõkmẽ kuwymẽ àbêr djãmẽo mõ. Me 'ÿr o mõ:n arým pidjõkõ'ÿr o bõx.

⁴NhyM Jeju ta kãjmã djan me'ÿr kato. Ta ne kute amikukãm mÿjja kunĩ markam amikukãm me krâkamngõnh ma. Ta me'ÿr katon memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me mõ? ane.

⁵NhyM kam me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõ, ane.

NhyM Jeju memã kum, “E kum, ba”, ane. Be, Djuda ne krâkamngõnhmẽ ro'ã dja. ⁶Nãm Jeju, “E kum, ba”, ane. NhyM me tu umaje ajkran akubyn ajkamẽn arým tÿm ne nõ.

⁷NhyM kam ajte me kukij ne memã kum,

—Mÿj me'õ jabej ne ga me mõ? ane.

NhyM me kum,

—Be, Nadjarekam Jeju jabej ne ba me mõ, ane.

⁸NhyM memã kum,

—E kum, arým ne ba me amã, “Ba”, ane. Kwãrik wãnh ga me bajbit ijabej gẽ ar ja mã tẽ, ane. Be, mÿkam ne Jeju ã krâkamngõnhmã ane? ⁹Bir, kute ajbir Bãmã kabẽnkam ar'ã ujarẽnh kõt. Kute kum,

—Aje ikõt me kamẽnhja ne ba ije 'õo ibiknor kêt, anhÿr kõtõ. Kõt ne Jeju jakam ar nêje me krâkamngõnhmã kabẽn ne arým o mebê ar utà.

¹⁰NhyM kam Ximão Pedru, Jejukõt ba djwÿnhja arým õ kãxdjwa kajgo. Ne kam arým kaban o akabẽn arým o bẽnjadjwÿr nhõ àpênh jamak ta. Me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax

nhõ àpênhja jamak ta. Bẽnjadjwÿr rax nhõ àpênh nhidjibê ne Maku.

¹¹Nãm bẽnjadjwÿr rax nhõ àpênh jamak ta nhyM Jeju arým Pedrumã kum,

—Kwãrik wãnh. Akubyn àkam anhõ kãx jadjã. Djãm itokry kêtã ne ga inêje me tak ne? Ibãm kute itokry'ã imã karõ kõt dja ba itokry, ane.

¹²NhyM kam me arým Jeju pa 'amÿn uwpre. Me krâkamngõnhmẽ me õ bẽnjadjwÿr ar pa 'amÿ. Mebê idjaer rũnh nhõ àpênhdjwÿ pa 'amÿ.

Me kute bẽnjadjwÿr Ananh'ÿr o bõx.

¹³Nãm me uwpre kam arým bẽnjadjwÿr rax Ananh kumrẽx'ÿr o mõ. Bẽnjadjwÿr rax Kajbaj ne Ananho umrengêt. Kajbaj ne amex tãm kam kubê me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bẽnjadjwÿr rax. ¹⁴Amrêbê ne Jeju'ã memã kabẽn jarẽn memã kum,

—Me'õ pydji dja me babê idjaer kunĩ pãnh ty. Kam dja gu me arým badjumar mex, ane. Be, me krâkamngõnh bẽnjadjwÿr rax Ananh kumrẽx'ÿr Jejuo mõ. O môn arým õ kikreti'ÿr o wadjã.

Pedru kute aminêje memã 'êx.

Mat 26.69; Mak 14.66; Ruk 22.55

¹⁵NhyM Ximão Pedru kõt tẽ. Jejukõt ba djwÿnh 'õdjwÿmẽ ro'ã ne ar Jeju kõt tẽ. Kõt tẽ:n arým kre tã dja. NhyM Pedru nhikjêja memã kum,

—Ba wadjã. Bẽnjadjwÿr kute ipumũnh tũmũ, ane. Ne kam arým Jeju kõt wadjã. Bẽnjadjwÿr nhõ kikreti nhipõkri ne kẽnh ngrire. Kam ne wadjã dja. ¹⁶NhyM Pedru bõm kre tã arek dja. NhyM Pedru nhikjêja akubyn 'ÿr akẽx ne. Ne kam bẽnjadjwÿr nhõ àpênh nire kre tã ku'ê djwÿnhjamã Pedru jarẽ. Ne kam amikõt Pedruo wadjã.

¹⁷NhyM kam bẽnjadjwÿr nhõ àpênh nija tẽn Pedrumã kabẽn ne kum,

—Djãm ga ne ga abê Jejukõt aba djwÿnh 'õ? ane.

Nhym kum, “Kati”, ane.

¹⁸ Nhym wānh me ànhũnho kumex. Bēnjadjwỳr nhõ àpēnhmē ò me krākamngõnh ànhũnho kumex. Me arek kryje pĩ prào amim kuton ànhũnho kumex. Nhym Pedru me'ỳr tēn mekõt ànhũnho dja.

**Bēnjadjwỳr rax kute
axwe'ò jabej kujjēr.**

Mat 26.59; Mak 14.55; Ruk 22.66

¹⁹ Nhym kam me arỳm bēnjadjwỳr rax'ỳr Jejuo bõx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr rax'ỳr ne o bõx nhym arỳm kabem dja. Nhym kam arỳm kukij ne kum,

—Imã akõt me ba djwỳnh'ã ajarē. Mỳj akukràdjà ne ga memã arēnho aba? ane.

²⁰ Nhym kum,

—Djām me kàxã ne ba memã ikukràdjà jarē? Kati. Arỳm ne ba me kunĩmã ikukràdjà jarēnho amirĩt ne. Ne apỳnh me bikprõnh djāmē Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam arē. Kikretikam ne mebē idjaer kunĩ bikprõnh djà. Ba arỳm kunĩkõt memã ikukràdjà jarēnho amirĩt ne. ²¹ Mỳj kadjy ne ga ba ikukij? Me wã dja ga me kujja nhym me arỳm kute ikabēn mar kõt arỳm amã arē, ane.

²² Jeju bēnjadjwỳrmã ane nhym krākamngõnh'õ, kuri ãmja ikra poo Jeju kurwan kum,

—Djām me ã bēnjadjwỳr raxmã kabēn kute anhỳr? Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr raxmã ne ga akabēn ne, ane.

²³ Nhym Jeju kum,

—Ikabēn punu kēt ne ga ikurwa. Ne ba ren ikabēn punu ga ren aje mỳj ikabēn punu'õ markõt ren memã ijarēnho amirĩt ne kõt ren arỳm ikurwa. Nhym be, kati. Ikabēn katāt ne ba arē ga ikurwa, ane. ²⁴ Nãm ane nhym Ananh amũ Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bēnjadjwỳr raxbē Kajbajja'ỳr Jeju jano. Uw-

pre rã'ã ne ano. Nhym me arỳm Kajbaj'ỳr o mõn o bõx.

**Pedru ajte aminēje 'êx
ne ajte aminēje 'êx.**

Mat 26.71; Mak 14.69; Ruk 22.58

²⁵ Nhym Ximão Pedru wānh me krākamngõnh kõt ànhũnho dja. Ànhũnho dja: nhym me arỳm kukij ne kum,

—Djām gadjwỳ abē Jeju kõt ba djwỳnh'õ? ane.

Nhym memã kum, “Kati”, ane.

²⁶ Nhym kam bēnjadjwỳr nhõ àpēnh'õ ajte kum kabēn ne kum,

—E kum, amũ pidjókókam Jejukõt me'õja anokre o nokre ba arỳm omũ. Djām ga? ane. Pedru kute me'õbē õbikwa jamak 'yrja ã Pedrumã ane. Nãm, “Djām ga”? ane. ²⁷ Nhym Pedru ajte kum, “Kati”, ane. Nãm kum anhỳr to- tokbē nhym òkrēn'ãnh arỳm kà.

Me kute Piratu'ỳr o bõx.

Mat 27.1; Mak 15.1; Ruk 23.1

²⁸ Nãm òkrēn'ãnh kà nhym me arỳm Kajbaj kurũm Jejuo mõ. O mõ:n kam kikreti 'odjwỳ'ỳr o bõx. Piratu nhõ kikreti'ỳr o bõx. Me bajtemkam bēnjadjwỳr nhidjibē Piratu. Kikreti jakam ne Piratu kute memã axwe pãnh jarēnh djà. Nãm me Piratu nhõ kikreti'ỳr Jejuo bõx ne amijã maje bõm arek kumex. Nãm me abenmã kum,

—Kwãrik wānh gu me Piratu nhõ kikretimã badjār kēt. Dja gu me me bajtem nhõ kikremã wadjàn arỳm bapunuren te baje mry krēnmã. Me kute Metĩndjwỳnhmã mrykĩ'átomtĩ bĩnja te baje krēnmã, ane. Me kute aben bē me bajtem nhõ kikre pymakam ne me ã abenmã anen bõm arek kumex. ²⁹ Me bõm kumex nhym kam bēnjadjwỳr Piratu arỳm me'ỳr katon dja. Ne kam Jeju'ã memã kum,

—Be, mỳj ne me'oja axwe kute? Mỳj ne o ajkê? ane.

³⁰ Nhyam me kum,

—Je, ne ren axwe kêt ba me ren amã arênh kêtumrêx. Nhyam be, kati. Mrãmri axwekumrêx, ane.

³¹ Nhyam Piratu memã kum,

—Me ga dja ga me amũ o mõn me akukràdjã kôt mỳj axwe'omã akaton kam arỳm pãnh ajmã on, ane.

Nhyam mebê idjaer rũnh kum,

—Be, kati. Me akukràdjã kôt me ije me axwe pãnh me'õ par kêt. Ga ne ga aje me axwe pãnh me par djwỳnh, ane. ³² Be, amrêbê Jeju kute amikukãm memã, “Dja me pĩte'y'ã inhõ ba kỳjrũm wajêt”, anhyr kôt ne me arỳm jakam ã Jeju'ã Piratumã àpnêho ane. Kute pĩte'y'ã nhõr ne bĩn'ã ne me kum apnê.

³³ Nhyam kam Piratu arỳm õ kikretimã wadjã. Ne kam amiwỳr Jeju 'uw nhyam 'ỳr bõx. Nhyam arỳm kukij ne kum,

—Djãm abê mebê idjaer nhõ bẽnjad-jwỳr rax? ane.

³⁴ Nhyam kum,

—Djãm ga ne ga ima? Nàr kon. Djãm me'õ ne amã ijarê ga ikukij? ane.

³⁵ Nhyam ajte kukij ne kum,

—Djãm ibê me abê idjaer'õ got? Anhõ me wỳnhmê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳrmê ne me imã akanga, ane.

³⁶ Nhyam kum,

—Be, djãm ibẽnjadjwỳr rax kute pykakam me bẽnjadjwỳr rax pyrãk? Kati. Ne ba ren amijo ane nhyam ren inhõ àpênh arỳm inêje me'ỳr prõt ne. Kam ren mebê idjaerkam me rũnhbê aptã. Nhyam be, kati. Ibẽnjadjwỳr rax kute pykakam me bẽnjadjwỳr rax pyrãk kêt, ane.

³⁷ ã kute kum anhỳrkam Piratu kum,

—Djãm kam mrãmri abê bẽnjadjwỳr rax'õ? ane.

Nhyam kum,

—Ga ne ga arỳm imã ibẽnjadjwỳr rax jarê. Be, mrãmri. Kadjy ne ba pykakam

me'ỳr bõx ne inã kurũm ruw. Ije mrãmri katãt memã ikabên jarênh kadjy ne ba bõx. Nhyam me kum ikabên kĩnhja ne me ikabên man kõt ar amijo ba.

³⁸ Nhyam kum,

—Tõ nhỳnh ne me kabên katãt'õ? ane. Nãm kum anen arỳm ajte mebê idjaer'ỳr katon Jeju'ã memã kum,

—Be, axwe kêtumrêx ba arỳm kuma.

³⁹ Ba we me abê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr raxjamã inhiren ano gê ta arek ar me aro'ã ba. Me irõbê mrãnh nhõ akati jakam me akukràdjã kôt dja ba kum inhiren ano. Amex pỳnhkõt ne ba me pỳnh ne me'ã kurên bõm me kurê. Metĩndjwỳnh me irõbê mrãnh nhõ akatikam me akukràdjã kôt ne ba bõm me kurê, ane.

⁴⁰ Nhyam me ajte kãj bê kum kabên ne kum,

—Kati. Kwãrik wãnh. Be, atemã Baraba dja ga kum anhiren ano, ane. Be, Baraba ne àkĩnhĩ, axwe, nêkrêxmê pi'õk kaprĩ prãmje kute me paro ba.

Me kute pĩte'y'ã nhõr'ã Piratumã àpnênh.

Mat 27.27; Mak 15.16

19 Nãm me Piratumã ane nhyam kam arỳm krãkamngõnhmã Jeju jarê. Me kute kaprêprêk kadjy memã arê. Nhyam me o tẽn arỳm mrykã punuo kaprêprêk kumex ne. ² Ne kam mrỳnhĩo kajkep ne ikãnh ne o kute bẽnjadjwỳr rax krãdjê pyrãk ne kum kutu. Ne kam inõkã ryti kamrêk kute me bẽnjadjwỳr rax kã pyrãk kum adjã. ³ Ne kam arĩk kum kabêno kute me me rũnhmã kabên pyrãk ne kum,

—Be, ga we abê mebê idjaer nhõ bẽnjadjwỳr rax. Goja kribêm atĩn 'iry, ane. Ne ikrao titik ne. Nãm me ã 'ã bẽnõ bikêho ane.

⁴ Nhyam kam Piratu ajte me'ỳr katon memã kum,

—Be, ije kam axwe'õ mar kêt. Axwe kêt. Kam ba ije ajte me amã o ikatormã.

Dja ba o ikato ga me kam arým ama. Axwe kêtja ma, ane. ⁵Nhym Jeju arým kato. Mrýnhño krädjême inòkà ryti kam-rêk rã'ã ne 'ã kato. Nhym Piratu memã kum,

—Ota, tãm ne ja, ane.

⁶Nhym me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýrmê mebê idjaerkam me krâkamngónhmê omün arým kàj bê Piratumã kum,

—Píte'y'ã anhõ, ane.

Nhym memã kum,

—Kati. Djã ne ba kam axwe'ómã ikato got ba píte'y'ã kunhõ? Kati. Me ga dja ga me o tén píte'y'ã anhõ, ane.

⁷Nhym mebê idjaer rünh kum,

—Be, axwekumrêx. Kute amijo 'êx ne memã kum, “Ibê Metíndjwýnh Kra”, anhýro bakam axwekumrêx. Nãm Metíndjwýnhbê raxo amiptáro ba. Me ikukràdjã kôt me axwe ja pãnh ne me kute me par, ane.

⁸Nãm Piratu me kabên ja man arým tîn prã:m. ⁹Ne kam akubyn ò kikretimã wadjàn Jeju kukij ne kum,

—Nhýnh ne akator djã kraxja? ane.

Nhym Jeju tu anhikrê.

¹⁰Nhym kum,

—Je tõe, djãm ikajgo ne ga imã amijarênh kêt? Djãm aje imar kêt? Be, ba ikabênkôt nhym me kute píte'y'ã anhõr jabej nâr ba ikabênkôt nhym me amã irer jabej. Djãm aje imar kêt? ane.

¹¹Nhym Jeju kum,

—Be, Metíndjwýnh amybým ren kute ajã bënjadjwýr mênh kêt ga ren akajgon ren akabên kêt mex ne. Kam me'õ kute amã ikanga djwýnh axweo ajakrenh mex ne, ane.

¹²Nãm kum ane nhym Piratu arým kam kum irer jabej. Ne ajte me'ýr katon te memã kabên nhym mebê idjaer kum,

—E kum be, Jeju ne arík Xedjabê bënjadjwýr raxo amiptã. Djãm Xedja akam ngryk kêt mã ne ga aje Jejumã anhir-

ermã? ane. Xedjabê ne me bënjadjwýr rünh kunĩ nhõ bënjadjwýr.

¹³Nãm me ã Piratumã ane nhym arým amijã kuman kam ajte memã Jejuo kato. Ne kam arým me axwe pãnh jarênh djækam nhý. Me krĩ djã jamã ne me Kênpoti jarê. Mebê idjaer kabênkam ne me me krĩ djã jamã Gabata jarê.

¹⁴Arým me irõbê mrãnh nhõ akati nêje akatikam ne me Jejuo kato. Me kute amim mýjja kupênho kumex djã nhõ akatikam. Kýrüm myt nhýrkam. Nãm me axwe pãnh jarênh djækam nhýn kam mebê idjaermã kum,

—Be, ota me anhõ bënjadjwýr rax, ane.

¹⁵Nhym me kàj bê kum,

—Rüm o tẽ. Rüm o tén píte'y'ã anhõ, ane.

Nhym memã kum,

—Djãm me anhõ bënjadjwýr rax ije píte'y'ã nhõrmã? ane.

Nhym me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh nhõ bënjadjwýr ar kum,

—Djãm me inhõ bënjadjwýr rax ne wã? Arkati. Atemã. Me inhõ bënjadjwýr raxbê ne Xedja. Pydji. Ajte 'õdjwý kêt kumrêx, ane.

¹⁶Nhym kam me kute píte'y'ã nhõrmã arým kadjy ò me jamã arê.

Me kute píte'y'ã nhõr.

Mat 27.32; Mak 15.21; Ruk 23.26

Nhym kam me Jeju pa 'amýn mã o mõe. ¹⁷Ne kam me kum ikrei'ã píte'y' dji nhym arým ta amikadjy kumýn o mõe, krãnhre'ýr o mõe. Krãnhrebê me krã'i'ýr ne o mõe. Mebê idjaer kabênkam ne me me krã'imã Gogota jarê. ¹⁸Nãm me o mõn arým kam o bõx ne arým píte'y'ã Jejumã o iten kãmã kudja nhym wajêt. Nhym kam me píte'y'ã ar ja amãnhkrutmo ite nhym ar aktã Jeju nhijên wajêt.

¹⁹Nhym Piratu mýj Jeju axweja'ã pi'òk no'òk ne. Nãm pi'òkkam memã kum,

—Mebê idjaer nhô bēnjadjwyr rax ne ja. Krīraxbê Nadjarekam Jeju. Nām ā pi'òkkam no'òko ane. Nhyim me kunī kute omūnh kadjy me Jeju nhimōkri kunhō. ²⁰Nhyim kam mebe idjaer krāptī pi'òk pumūn arē. Krīrax kuri ne me kute pīte'y'ā Jeju nhōr djā. Nhyim kam me krāptī 'yr ban bōx ne pi'òk jarē. Apŷnh me kabēnkam ne no'òk. Mebê idjaer kabēnkam no'òk ne mebe kregu kabēnkam no'òk ne me kabēnbê Rax-inakam no'òk. ²¹Nhyim kam mebe idjaer kadjy Metīndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwyr Piratumā kum,

—Kwārik wānh pi'òkkam memā kum, “Mebê idjaer nhō Bēnjadjwyr rax”, anhŷr kēt. Ate gēdja ga pi'òkkam memā kum, “Nām amijo 'êx ne memā kum, 'Ibē mebe idjaer nhō bēnjadjwyr rax', anhŷro ba.” Dja ga ā pi'òk no'òkkam memā anen 'ā anhō gē me omū, ane.

²²Nhyim Piratu arkum,

—Kati. Arŷm ne ba mrāmri 'ā pi'òk no'òk ne. Kwārik wānh rā'ā, ane.

²³Nām me krākamngōnh ar pīte'ykam Jeju nhō. Ne kam ar kute abenmā ō kubēkà ngrānhmā. Nhyim ar 'ō amijo ō kubēkà ja pytà. Nhyim ar 'ō amijo ja pytà. Nhyim ar 'ō amijo ja pytà. Nhyim ar 'ō amijo ja pytà. Ne kam ar inōkāti ja'yr bōx. Ne ar kunī kum kīnh. Nhyim inōkāti pydji. ²⁴Nhyim ar abenmā kum,

—Kwārik wānh gwaj abenmā kokjēr kēt. Gwaj pykakam kēn kryre rēn kōt kuman bajō amim inōkāti by, ane.

Amrēbē: ne me bakukāmāre ja jarē. Me Metīndjwŷnh Kra kabēn jarēn memā kum,

“Dja me abenmā ikà ngrān ikà ja'ā kēn kryre rēn kōt 'ō amim kuby.”

Nām me bakukāmāre ā memā anen arŷm 'ā pi'òk no'òk ne. Nhyim me aben djō'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arŷm 'yr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam ne arŷm 'yr o bōx nhyim me arŷm ā Jeju nhō kubēkào anhŷrkumrēx.

²⁵Nhyim nā kanikwŷnh, nāmē ar axikōt apōxjadjwŷ dja. Nhyim Marij 'ōd-jwŷ, mjēn nhidjibē Krōpa adjwŷnhd-jwŷ dja. Nhyim Marij Madarenadjwŷ dja. ²⁶Nhyim Jeju arŷm nā, kurūm katorja pumū. Nhyim kōt ba djwŷnh, kum abēja nā kuri dja nhyim omū. Nhyim arŷm kōt ba djwŷnh ja'ā nāmā kum,

—Ē, me'ō nire. Be, tāmwbē ne arŷm akra, ane. ²⁷Ne kam kōt ba djwŷnhmā kum,

—Ē, tāmwbē ne arŷm anā, ane. Nhyim kam arŷm ō kikremā o mōn arŷm o djuw mex ar o ba.

Tyk'ā ujarēnh.

Mat 27.45; Mak 15.33; Ruk 23.44

²⁸Nhyim kam arŷm kute inomā àpēnh djā mēnhkam memā kum, “Arŷm imā kōr”, ane. Amrēbē: ne me bakukāmāre Jeju kabēn ja jarēn memā kum, “Arŷm imā kōr.”

Nām me ā anen arŷm 'ā pi'òk no'òk ne. Nhyim me aben djō'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arŷm 'yr o bōx. Tū:mrām me bakamingrānyrekam ne Jeju arŷm kum kōrkumrēx ne arŷm memā kum, “Arŷm imā kōr”, ane. ²⁹Nhyim wānh pidjō kangō kadjā ngōnh'òkam ipun dja. Nhyim me ngōnh puror pōnh djā jakritaja kangōmā adjā nhyim kam ipu. Nhyim me pībē ixōpu idjamā adjān kam kāmā kum kungān ajkwamā adjā. ³⁰Nhyim arŷm kaōn pidjō kangō kadjāo ikō. Ne kam memā kum,

—Arŷm ne ba idjāpēnho tēn inomā kumē, ane. Ne kam ta aparmā krān tu amitīnmā iren ta arŷm ty.

³¹Be, pi'òk rārār nēje arŷm akamāt 'yr nhyim mebe idjaer arŷm ēje ō mŷjja kupēnho kumex. Nhyim kam mekam me kwŷ Piratu'yr mōn kum,

—Ē, dja me pīte'y'ā ar arija 'i kukē gē ar on ty. Dja ar on ty nhyim me on ar adjā. Ne kam pi'òk rārāro bikēnh kēt, ane. ³²Nhyim arŷm 'yr me krākamngōnh

jano nhyim me 'yr môn 'yr bôx. 'Yr bôx ne kumrêx ja te'i kukê ne ajte ja te'i kukê.

³³ Nhyim ar ipôkri Jeju wajêt nhyim me 'yr bôx. Nhyim amrêbê tyn wajêt nhyim me arým omû. Ne kam kute te'i kukênh kêt. ³⁴ Nhyim arým krâkamngônh'ô ô kâxo nânh jarin arým o pênât'ânh kanhuw. Kanhuw nhyim kamrômê ngômê akân arým prôt ne.

³⁵ Ba ne ba omûn me amâ kôt 'ã ajarê. Mrâmri katât me amâ 'ã idjujarênhkumrêx. Mrâmri ije omûnhkumrêx ne kôt me amâ 'ã ajarê. Me aje tu amim markumrêxmã ne ba me amâ arê. ³⁶ Amrêbê: ne me bakukâmâre tãnja jarêh memã kum, "Be, i'ô dja me kwÿnh kêtumrêx", ane. ³⁷ Ne kam ajte arên memã kum, "Dja me kanhuw ne arým omûnho dja", ane.

Metindjwÿnh kukwakam ne me memã anen arým 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhyim me aben djô'ã arênhô mô:. Arênhô môr tãmtã arým 'yr o bôx. Tû:mrâm me bakamingrânyrekam ne 'yr o bôx. Nãm me te'i kukênh kêt ne arým kanhuw. Me bakukâmâre kute 'ã pi'ôk no'ôk kôtô.

Me kute adjâr.

Mat 27.57; Mak 15.42; Ruk 23.50

³⁸⁻³⁹ Nhyim kam Jôdje Armatê, kubê ne Jeju kôt ba djwÿnh'ô. Mebê idjaer rûnh pymaje kute memã amijarênh kêt ne. Kubê Jejukôt ba djwÿnh'ã kute memã amijarênh kêt ne. Ne kam arým Piratu'yr tèn kum,

—Ba Jeju kaban o rwÿn o tèn adjâ, ane. Nhyim Piratu kum, "Ajrã", ane. Nhyim kam arým amû tẽ. Amû Nikodemu'yr tèn 'yr bôx. Nikodemu ne amrêbê akamâtkam Jeju'yr bôx nhyim ar abemã kabêno nhÿ. Nikodemu ja'yr ne Jôdje bôx nhyim ar ro'ã Jeju'yr tẽ. 'Yr tèm kêtri ne Nikodemu arým Jeju kadjy kudjÿ djào atomkumrêx. Utí'ã akrekam utí: kute 50 kiru pyrâk. Miramê arômê

ne abenkam o akâ. Nãm kudjÿ djâ tun arým Jôdjemê ro'ã Jeju'yr o tèn 'yr o bôx.

⁴⁰ Ne kam arým pite'y kurûm Jeju kaban o ruwn arým kudji. Ne kam rinhuo kubêkào prîne o kupu. Ar kupu djâkôt me kudjÿ djâ jadjuw ne o kupu. Mebê idjaer kukràdjâ kôt ne me ã me tyko ane.

⁴¹ Nhyim wânh me kute pite'y'ã nhôr djâ kuri pidjôkô'ô. Ne kam kênkre'ô. Kênkre ny. Kraxje me kute kam me'ô jadjâr kêt rã'ã. ⁴² Nãm ar Jeju kupun kumÿn o tẽ. O tèn arým kênkrekam adjâ. Arým pi'ôk rârâr bôx 'yr nhyim kam ar amibêx ne me kute nhôr djâ kuri kênkrekam adjâ. Kênkrekam adjâ nhyim ar'ã akamât ne. Nhyim kam ajte akati. Nhyim kam ajte akamât ne.

Akubyn tîn ne kator.

Mat 28.1; Mak 16.1; Ruk 24.1

20 Nhyim ajte akati 'yr, pi'ôk kamrêk 'yr nhyim Marij Madarena arým kênkre'yr tèn 'yr bôx. 'Yr bôx nhyim me kute kênpuo kênkre'ã ijêja arým amijã kutan kre jakàja'ã dja nhyim Marij arým omû. ² Ne kam akubyn prôt ne arým Ximão Pedru'yr bôx ne kôt ba djwÿnh'ô jadjwÿ 'yr bôx. Jeju kum abêja 'yr bôx ne arkum,

—Arým ne me kênkre kurûm Bênjadjwÿr djwÿnho kato. Nãm me nhÿnh o môn kudji, ane.

³⁻⁴ Nãm kum ane nhyim kam Pedrumê kôt ba djwÿnh 'ôdjwÿ ar arým tu kênkre'yr prôt ne. Nhyim kam kôt ba djwÿnh 'ôja arým Pedru ren kumrêx kênkre'yr bôx. ⁵ 'Yr bôx ne kênkre'ã ibôn te kre kamûnho dja. Nhyim rinhuo kubêkâbit nõ nhyim omû. Ne kam kênkremã àr kêt.

⁶ Nhyim kam Pedru arým kôt bôx ne tu kênkremã 'yr wadjâ. Ne kam rinhuo kubêkâ pumûn krã kupu djâja pumû. ⁷ Nhyim krã kupu djâja rinhuo kubêkâmê ro'ã nõr kêt. Jeju ne prîne krã kupu djâ krã mex ne kudji nhyim ate nõ.

8-9 Nhyam kam kôt ba djwÿnh kum-rêx bôxja kênkremã wadjàn arÿm omÿ. Omÿn arÿm amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tÿn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx. Bir, ar kute omÿnh kêtri ne ar amim,

—Mrãmri ne arÿm tyn akubyn tÿn kêt, anhÿro ba. Ne ren mrãmri Metÿndjwÿnh kabên'ã pi'òk no'òk markumrêx ne ren amim,

—Be, mrãmri dja akubyn tÿn, anhÿro ba. Nhyam be, kati. Ar kute pi'òk mar kêt. Kam ne ar kute kupu djà nõrkôt omÿnh kêtri amim, “Akubyn tÿn kêt”, anhÿro ba. Ne kam kênkremã 'ÿr wadjàn arÿm omÿn amim,

—E kum, mrãmri ne akubyn tÿn ne, ane. Ne tu amim Jeju markumrêx.

Kute Marijmã amijo amirÿt.

Mat 28.9; Mak 16.9

¹⁰Nãm ar kênkre kamÿn kam akubyn ar ò kikremã tẽ. ¹¹⁻¹²Nhyam Marij ar pãnh kênkre'ÿr bôx ne bôm arek mÿro dja. Nãm mÿro djan arÿm kênkre'ã ibô. Nhyam kênkre kadjwÿnhbê Metÿndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh amãnhkrut nhÿ. Ar ò kubêkã jaka. Jeju nõr djà'ã ar nhÿ. Nhyam ja krã nõr djà'ã nhÿ nhyam ja te nõr djà'ã nhÿ. Nhyam Marij kênkre'ã ibôn arÿm ar omÿ.

¹³Nhyam ar kum,

—Me'õ nire, mÿkam ne ga amÿro dja? ane.

Nhyam arkum,

—Inhõ Bënjadjwÿr djwÿnh ne me'õ kênkre kurÿm o katon o môn nhÿnh kudji. Ije ir djãkôt omÿnh kêtkam ne ba imÿro dja, ane. ¹⁴Nãm arkum anen arÿm mÿm akêx. Mÿm akêx ne arÿm Jeju pumÿ. Djã ne tu omÿ? Kati. Kute omÿnh kêt.

¹⁵Nhyam kum,

—Mÿkam ne ga amÿro dja? Mÿj me'õ ne ga abej? ane.

Nhyam Jejuo kute pidjôkô pumÿnh djwÿnh pyrãk ne kum,

—Ô kum, ga aje nhÿnh o amôr ne ir jabej imã akre. Dja ba 'ÿr tẽn arÿm amrê o tẽ, ane.

¹⁶Nhyam kum, “Marij”, ane.

Nhyam kam 'ÿr akêx ne kum, “Rabi”, ane. Be, me bakabênkam ne gu me ren kum, “Ujarênh djwÿnh”, ane. Nãm kum, “Rabi”, anen arÿm o tÿm.

¹⁷Nhyam kum,

—Kwãrik wãnh ijo atÿm kêt. Imã anhire. Kraxje Ibãm'ÿr idjãbir kêt ne ga ijo tÿm. Tẽn ikamyre arkum ikabên jarên arkum, “Jeju ne ar amã, ‘Arÿm Ibãm'ÿr idjãbirmã. Ibãmbê ne ar Abãm. Arÿm Itÿndjwÿnh'ÿr idjãbir ne itêmã. Itÿndjwÿnhbê ne ar Atÿndjwÿnh’, ane. Dja ga tẽn ã ikamy arkum ane.” Nãm ã Jeju Marij Madarenamã ane.

¹⁸Nhyam arÿm kôt ba djwÿnh'ÿr tẽn ar'ÿr bôx. Ne arkum,

—Arÿm ne ba Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿ, ane. Ne kam Jeju ajbir kute kum kabên jarênhja kôt arÿm arkum arê.

Kôt ba djwÿnhmã kute amijo amirÿt.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.36

¹⁹Nhyam kam arÿm pi'òk kamrêkkam akamãt. Nhyam kam kôt ba djwÿnh ar arÿm prÿne amijã ijên nhÿ. Mebê idjaer rÿnh pymaje ne ar ar bikprôn timer djãkam amijã ijên nhÿ. Nhyam kam Jeju bôx ne tu ar aêrbê ar'ÿr wadjàn ar ipôkri dja. Djan arÿm arkum, “On ar adjumar mex”, ane. ²⁰Nãm arkum anen arÿm arkum ikrakam kãxirãx djwa kre jakren ajte pênãt'ãnh kãxdjwa kre jakre. Nhyam ar kute mrãmri ar ò Bënjadjwÿr djwÿnh pumÿnhkumrêkkam kÿnhkumrêx ne.

²¹Nhyam kam ajte arkum,

—On ar adjumar mex. Amrêbê ne Ibãm me'ã imã karô. Pykakam me kum kÿnh kêtja'ÿr itêm'ã ne imã karô ba amrê tẽ. Dja badjwÿr Ibãm kudjwa jakam me'ã ar amã karô. Ar aje ikudjwa me'ÿr

atëmmã ne ba ar amã me'ã karō, ane.
²²Nãm arkum anen arÿm ar akôn arkum,
 —Gê on Metîndjwÿnh Karō ar ajo ba.
²³Dja ar ajo ba gar kôt me kwÿ axwe
 maro akno. Nym kam Metîndjwÿnh ar
 akôt me axwe maro akno. Nâr gar me
 kwÿ axwe maro abiknor kêt nym kam
 Metîndjwÿnh me axwe maro biknor kêt.
 Nãm Jeju ã arkum anen arÿm mã tê.

Tômema kute amijo amirî.

²⁴Nym Tôme Djidjimu. Jejukôt
 ba djwÿnhbê 12'ô. Tôme ne kute ar
 bikprônê djâkam arkôt ÿr kêt ne kute
 Jeju pumÿnh kêt. Jeju mã tê nym kam
 ar Tômema kum,

²⁵—Arÿm ne bar Bênjadjwÿr djwÿnh
 pumÿ, ane.

Nym arkum,

—Tô nhÿnh? Ne ba ren ikrakam
 kâxirâx djwa kre pumÿn ren kôt in-
 hikra'i jadjân ren pênât'ânê krekôt in-
 hikra jadjâ. Be, kambit ne ba ren tu
 amim markumrêx ne amim, “Mrâmri ne
 akubyn tînkumrêx”, ane. Nym be, kati.
 Akubyn tîn kêt. Nãm ã Tôme arkum ane.

²⁶Nym kam arÿm ar'ã akatibê 8 apêx
 nym kôt ba djwÿnh ar ajte bikprônê
 djâkam nhÿ. Nym Tômedjwÿ arÿm ar
 ikô'ã nhÿ. Nym ar ajte prîne mebê
 kikre'ã ijê. Ar nhÿ nym kam Jeju ajte
 tu wadjân arÿm ar ipôkri djan arkum,
 “On ar adjumar mex”, ane. ²⁷Ne arÿm
 Tômema kum,

—Ajrã. Amrê anhikra 'io goja inhikra
 kupên omÿ. Ne amrê ipênâtkam krekôt
 goja anhikra jadjâ. Kwârîk wânê ijâ
 amim, “Kati. Nãm 'êx”, anhÿr kêt. On tu
 amim imarkumrêx, ane.

²⁸Nym Tôme kum,

—Inhô Bênjadjwÿr djwÿnh, Itînd-
 jwÿnh, ane.

²⁹Nym kum,

—Tôme, ga aje ipumÿnhkôt ne ga
 arÿm tu amim imarkumrêx. Nym be,
 me kute ipumÿnh kêt djwÿ. Djâm me

kute ipumÿnh kêt ne tu amim imarkum-
 rêxkam kaprîmã? Kati. Dja me te
 ipumÿnh kêt ne tu amim imarkumrêx
 ne arÿm kînhkumrêx. Ne kînho katât
 ajakre. Nãm ã Jeju kum ane.

³⁰Be, kôt ba djwÿnh kute omÿnh ne
 kute raxmã kator kadjy ne Jeju kute
 mÿjja pumÿnh kêt krâptî nhîpêx. Ne
 me punu krâptîo mex. Ije ar amã mÿjja
 kwÿ'ã idjujarênh ne ije 'ã pi'ôk no'ôk ne
 ja. Djâm kunîã ne ba pi'ôk no'ôk? Kati.
 Pi'ôk jakam ne ba kwÿbit'ã pi'ôk no'ôk
 ne. ³¹Be, mÿj kadjy ne ba ar amã pi'ôk
 no'ôk ne? Bir, dja gar pi'ôk jarênh aman
 arÿm tu amim Jeju markumrêx ne amim,
 —Mrâmri ne Jejubê gwaj banhô
 Bênjadjwÿrbê kumkatikumrêx. Mrâmri
 kubê Kritikumrêx. Mrâmri kubê Metînd-
 jwÿnh Krakumrêx, ane. Ja dja gar
 pi'ôkkam arênh aman tu amim markum-
 rêx. Tu amim markumrêx ne arÿm Je-
 jukôt atîn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. Ja kadjy
 ne ba ar amã 'ã pi'ôk no'ôk ne. Tãm ne ja.

Kôt ba djwÿnh kute kabênkôt tep kumex pynênh.

21 Nãm Jeju ã kôt ba djwÿnhmã
 amijo amirîto ane. Tyk ne akubyn
 tînkam ã arkum amijo amirîto ane. Ne
 kam ajte kute imôtibê Xiberij'ânê kute
 arkum amijo amirît kadjy. ²Nym kôt
 ba djwÿnh kwÿ imô nokã'ã ar ba. Ximão
 Pedrumê Tôme Djidjimemê Natana-
 jeumê Djebedêu kute ar adjwÿrmê kôt
 ba djwÿnh amânkhkrut 'ôdjwÿ ar ba.
 Natanajeu ne pykabê Garrêjakam krîbê
 Kanakam abatânê djâ. ³Ar ngô nokã'ã ar
 ba: nym Ximão Pedru arkum,

—Ba on tep kwÿ pynê, ane.

Nym ar kum,

—Bar akôt tê, ane. Ne kam tên kâkam
 nhÿn kam nox ne. Ne kam ar kryreti
 rênho ba. Ne ar rênho ba: nym ar'ã
 akamât. Nym ar ar o ba: nym arÿm
 ar'ã akati tê nym tep kêt mex ne.

⁴ Ar'ã akati tē nhy Jeju arým bôx ne akàx'ã dja. Nhy ar kute nokre pumũnh kêt ne.

⁵ Jeju akàx'ã dja:n kam amũ arkum kabên ne arkum,

—Akmere ar, djã ne gar tep'õ pynê? ane.

Nhy ar kum, “Kati”, ane.

⁶ Nhy arkum,

—Ar kã djubôk'ãnh ajte kryreti mên arým kwý pynê, ane. Nhy kam ar arým kã djubôk'ãnh kryreti mē. Nhy arým tep kume:x ne. Nãm ar arým tep kumex pynê ne arým te: kute o àbirmã nhy utĩ: ne.

⁷ Nhy kôt ba djwýnhja, Jeju kum abêja, Pedrumã kum,

—E kum be, Bênjadjwýr djwýnh ne dja, ane. Nhy Pedru kuman amikajgo pumũn arým õ inôkati jadjãn kam tu Jeju'yr nox ne 'yr bôx. ⁸ Nhy kôt ba djwýnh 'õdjwý ar kã ngrire 'õkam arým akàx'yr mō. Akàx'yr tep kamênho mō. Amybým ne akàx nhy ar ar tepo ba. Akàx'yr 'ã akrebê 90 metu. ⁹ Nãm ar tep kamênho mō:n arým akàx'yr o bôx. 'Yr o bôx ne arým o wabi. Nhy arým kute tep prãã bôr ikwã nhy ar omũ. Nhy djwýdjwý kuri ikwã nhy ar omũ.

¹⁰ Nhy kam Jeju arkum,

—Amrê ar aje tep pynênh kwýo tē, ane.

¹¹ Nhy Pedru arým 'yr tē. Kryretikam tep rũnh krãptĩ. 'Yr ne tē nhy kryretikam tep rãã nhy bjêro mō:n akàx'ã arým kumê. Nhy tep'ã akrekam kubê 153. Nãm te tep rũnh krãptĩn kute kryreti rênh kêt ne.

¹² Nhy kam Jeju arkum,

—Amrê ar môn anhõ kwý krê, ane. Nhy ar 'yr môn arek dja. Ar arým kute amim õ Bênjadjwýr djwýnhkôt kute markam ar 'õ kute kum, “Bênjadjwýr djwýnh, djãm ga”? anhýr prãm kêtum-rêx. Nãm ar arek umaje dja. ¹³ Nhy kam Jeju arým ar'yr tèn arkum djwýmē

tep ngã. Nãm ã Jeju arkum amijo amirĩto ane. ¹⁴ Be, Jeju akubyn tĩn nhjukri ne amũja'ã arkum amijo amirĩt. Ne ajte arkum amijo amirĩt. Ne akati jakam ajte kute arkum amijo amirĩt ne ja.

Kute Pedrumã akubyn kum apênh kadjy kabên jarênh.

¹⁵ Jeju arkum kungã nhy ar arým o nhý, õ kwý krêno nhý. Ne kam õ kwý krên pa nhy Jeju arým Ximão Pedru kukij. Djônaj kute Ximão djirja. Nãm kukij ne kum,

—Ë Ximão. Djãm amã ijabê? Djãm amã ijabêo aje ar ja kunĩ jakrenh? ane.

Nhy kum,

—Nã Bênjadjwýr djwýnh, imã ajabê. Ga arým ama, ane.

Nhy kum,

—Inhõ me ne me kute mrykĩ'ãtomti krare pyrãk. Dja ga memã ikabên jarênho aba. Dja ga memã ikabên jarênho kute mrãmri ne mrykĩ'ãtomtio ba djwýnh kute õ krito djuw mexo ba pyrãk. ã memã ikabên jarênho ane, ane.

¹⁶ Ne kam ajte kum,

—Ë Ximão, djãm amã ijabê? ane.

Nhy kum,

—Nã Bênjadjwýr djwýnh, imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhy kum,

—Inhõ me kute mrykĩ'ãtomti pyrãk dja ga ar meo aba, ane.

¹⁷ Ne kam ajte: kum,

—Ë Ximão, Djônaj kra, djãm amã ijabê? ane.

Nhy arým kaprĩre. Kute kum, “Djãm amã ijabê”? anhýro amãnhkrut ne ikjêkêtkam ne arým kaprĩre ne.

Nãm Jeju kum ane nhy kum,

—Bênjadjwýr djwýnh, ga ne ga aje mýjja kunĩ mar. Imã ajabê ga arým ama, ane.

Nhy Jeju kum,

—Inhõ me kute mrykĩ'ãtomti pyrãkja dja ga memã ikabên jarênho aba. ¹⁸ Be,

ajabatànĥ nykam ne ga amipre djào amipren kam ga aje amim pry'ã karõ kõt mrã. Nhyĥ be, abêngêttekam dja ga me'õmã apa bê nhyĥ apren apa 'amÿn 'ÿr ajo tẽ. Te atẽm prãm kêt nhyĥ 'ÿr ajo tẽ, ane. ¹⁹Be, me kute Ximão Pedru bĩn kukãm ne Jeju ã kum ane. Pedru dja me kubĩ nhyĥ arÿm ty. Dja ã tyko ane nhyĥ me arÿm kõt Metĩndjwÿnh raxmã kato. Nãm kum anen ajte kum,

—Be, dja ga mã ikõt ajkamẽ, ane.

²⁰Nãm Ximão Pedrumã ane nhyĥ arÿm akẽx ne kõt ba djwÿnh 'õdjwÿ pumũ. Jeju kum abẽja pumũ. Tãm ne amrẽbẽ ar ãkuro ÿrkam Jeju'ÿr ajkamẽn kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh, mÿj me'õ ne kute akurẽ djwÿnhmã akangamã? ane.

²¹Nãm Pedru kõt ba djwÿnh ja pumũn kam 'ã Jejumã kum,

—Bẽnjadjwÿr djwÿnh, mÿj dja tãmwãdjwÿ kam nẽ? ane.

²²Nhyĥ Jeju Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bõx nhyĥ tĩn rã'ã jabej. Kwãrik wãnh rã'ã. Nhyĥ be, ije adjãpẽnĥ djã'ã amã karõja dja ga kõt-bit ajamak bẽn ne o aba. Ba dja ga mã

ikõt ajkamẽ, ane. ²³Nhyĥ kam Jeju kuk-wakam me kute abeno kamyja kute Jeju kabẽn mar kêt ne arĩk 'ã abenmã kum,

—Be, dja kõt ba djwÿnh wã tyk kêt-kumrẽx, ane. Nhyĥ be, kati. Djã ne kum, “Dja tyk kêt”, ane? Kati. Nãm Pedrumã kum,

—Be, dja ba akubyn bõx nhyĥ tĩn rã'ã jabej. Kwãrik wãnh rã'ã. Nhyĥ be, ije adjãpẽnĥ djã'ã amã karõ dja ga kõt-bit ajamak bẽn ne mã ikõt ajkamẽ, ane. Jabit Jeju Pedrumã arẽ. Tãm ne ja.

²⁴Ba Jeju kõt iba djwÿnh ne ba me amã Jeju djãpẽnĥ'ã ajarẽ. Ije ãpẽnĥ pumũnhkõt ne ba katat me amã 'ã idju-jarẽnhkumrẽx ne arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Tãm ne bar ije markumrẽx.

²⁵Djãm ije apÿnh ãpẽnĥ djã'ã pi'õk no'õkja djãm jabit ne Jeju ipêx? Kati. Ije pi'õk no'õk kêtĩr ne ba amim,

—Ne ba ren ãpẽnĥ kunĩã pi'õk no'õk nhyĥ ren arÿm pi'õk kume:x. Ne ren apÿnh pyka djãri kunĩkõt ren pi'õk me akrenĥ mex ne. Nhyĥ be, kati. Jeju djãpẽnĥ jabit ne ba 'ã pi'õk no'õk ne. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Karō kute meo ba'ã ujarēnh ne ja.

Ruka ne ajte me bakunĩ kadjy Teopiremā pi'òk no'òk ne. Òbê ja ne kum Jeju'ã ujarēnh tēn àbir djāmā kumē. Ne kam jakam ajte Jeju àbirkòt arē ne kam Metĩndjwỳnh kute Amikarō janor nhym kute me 'amỳnh tỳx'ã ajarē. Jeju pykabē ar bari kute ò me jao atom ne kam arỳm kàjkwamā àbirkam kute ar meo ba rā'ã ne kute memā Amikarō janor ne o meo tỳx ar o ba nhym me kute Jeju pyma proobit mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipèx ar o baja'ã ujarēnh tē. Jejukòt ba djwỳnh ne uma proo arkum me uma kêt mex ne memā 'ã ujarēnh ba nhym me tu amim markumrèx ne 'ã bikprònho dja. Be, nhym Ruka ja kunĩ'ã ajarē ne kam ajte Pedru'ã ajarē ne kam atāri Paur'ã ajarē. Djām Jeju kute amim mebê idjaerbit pytār ne ar meo bamā? Kati, kute pyka kunikòt me ja kunĩ pytārmā. Pedru ne memo krax nhym kam Paur mrāmri apỳnh me ò pyka djāri kunikòt me'ỳr mrān prĩne memā 'ã ujarēnh ba. Amrēbê ne Paur kum Jeju nhō me ja kurèkumrèx ne prĩne meo bikēnh ar o ba nhym kam Jeju kum amijo amirīt nhym arỳm tu amim Jeju markumrèx ne kum abēn kam kabēnkòt pyka kunikòt me'ỳr mrān memā Jeju'ã ajarē nhym kam me tu amim markumrèx ne kam 'ã akuprō.

Jeju djābir'ã ujarēnh kadjy ne ja.

Mat 28.16; Mak 16.14; Ruk 24.46

1 Be, ga Teopire, amā ne ba amrēbê pi'òk no'òk ne. Pi'òk wākam ne ba Jeju djāpēnh kraxkurũm, kabēn kraxkurũm prĩne amā 'ã idjujarēnh tēn 'ã amā pi'òk no'òk ne. ²Pi'òk no'òko tē:n kam arỳm àbir'ānh amā 'ã ajarēn arỳm 'ānh pi'òk no'òk krāta. Be, Jeju kumrèx ne amijo me kwỳ pytā. Amijo me

kwỳ pytān arỳm àpēnh djā'ã arkum karō. Metĩndjwỳnh Karō kukwakam 'ã arkum karōn ar anon arỳm kàjkwa djwỳnhmā wabi. ³Be, àbir kētri ne tokryn tyn akubyn tĩn ne arỳm arkum amijo amirīt ar o ba. Mỳj kadjy ne arkum amijo amirīt ar o ba? Bir, dja ar tĩnkòt omũn arỳm mā memā kum,

—Mrāmri ne akubyn tĩn. Ar ba ne bar akubyn tĩnkòt omũnh krāptĩ, anhỳro ba. Ar kute ã memā anhỳro ba kadjy ne arkum amijo amirīt ar o ba. Nām arkum amijo amirīt ne mā arkum ujarēnh ba. Metĩndjwỳnh kute amim me utār n ar meo ba'ã arkum ujarēnh ba. Akubyn tĩn'ã arkum amijarēnh ar o ba: nhym arỳm 'ã arngrobē 40 apèx. ⁴'Ā arngro apèx kētri ne ar ajte Jejumē ro'ã abeno akuprō nhym arkum 'ã karōn arkum,

—Kwārĩk wānh Djeruxarē kurũm ar akator kêt ne ije amrēbê ar amā gwaj Babām kabēn jarēnh kòt Metĩndjwỳnh Karō jabej ajkam ama. ⁵Be, Djuāo Metĩndjwỳnhmā ngòmābit me angij. Nhym be, dja ar ajā arngro krāptĩ apèx kêt nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar amā Karō jano nhym raxo ar akadjwỳnhbē nhỳn ar ajo ba. Nām ã Jeju arkum ane.

⁶Nhym kòt ba djwỳnh Jeju àbir kutā 'ã akuprō. Be, me bajtemmā ne mebê idjaer àpēnh tũm. Ar 'ã akuprōn kukij ne kum,

—Ē, Bēnjadjwỳr djwỳnh, djām jakam dja ga me bajtembē me babē idjaero amiptān ar me ijo aba? ane.

⁷Nhym arkum,

—Bir, gwaj Babām djwỳnh ta ne kute mar. Kabēnkòt dja aje arēnhwā'ã akati nār 'ã mytyrwỳ bōx. Kute ar amā 'ã akati jarēnh ar aje mar prām kêtikumrèx. ⁸Nhym be, dja Metĩndjwỳnh Karō ar akam ruw ne ar amā tỳx jadjā gar arỳm kukwakam atỳx ne. Ne kam ijā memā adjujarēnh ar aba. Krĩraxbē Djeruxarēkam ijā memā adjujarēnh ar aba. Ne amibu'ã pykabē Djudējakam apỳnh me krĩ djāri kunikòt ijā memā adjujarēnh ar aba. Ne

amû pykabê Xamarijkam apÿnh me krî djàri kunikôt ijâ memâ adjujarênh ar aba. Ne amû: pyka kunî kôt aba:n apÿnh me ba djâ kunikôt me'ÿr aban bôx ne memâ ijâ adjujarênh ar aba.

⁹Nâm â Jeju arkum anen arÿm kâjmâ tē. Kâjmâ tē nhyr ar omûnho ku'ê. Nhyr kakrâ arÿm o akno nhyr ar arÿm omûnh kêt ne.

¹⁰Abej rîto ku'ê rãã nhyr arÿm Metindjwÿnh kadjy mrânih djwÿnh amânhrktu tu ar kuri dja. Ar ô kubêkâ jaka. ¹¹Ar kuri djan arÿm arkum,

—Ë, pykabê Garrêjakam ar ajabatànih, mÿkam ne gar kâjkwa jabêno aku'ê? Arÿm ne Jeju ar abê kâjkwa djwÿnhmâ wabi gar omû. Dja gar akubyn rwÿkkôtdjwÿ ã omûnho ane. Nâm â Metindjwÿnh kadjy mrânih djwÿnh arkum ane.

Maxij kute Djuda tykkam pânih âpênh djâ 'amÿnh ne ja.

¹²Nhyr kam ar ar ku'ê djâ kurûm, krânhbê Oriwêre kurûm akubyn Djeruxarê'ÿr tē. Mebê idjaer ne me amikukràdjâ kôt me tyk djâ kêt djâkam pi'òk ràràrkam nijar mrânih kêt. Me mrânih'ã akreo kirometu pydjibit. Me kukràdjâ kôt ar akubyn Djeruxarê'ÿr tēmo kute kirometu pydji pyrâk. ¹³Ne kam bôx. Bôx ne kÿjrûm kumoka'ê'ÿr wabi. Ar bikprônih djâmâ wabin nhÿ. Pedrumê Djuãomê Xijagumê Ængremê Piripimê Tômemê Batormêmetê Matêumê Xijagumê Ximãomê Djuda ar nhÿ. Aupêu ne Xijagu ja dji. Ximão ja ne idji kakritbê Xerodji. Djuda ja ne Xijagumê ar axikôt apôx. ¹⁴Ar ja kunî axikôt amim Jeju maro nhÿn mã Metindjwÿnhmâ kabêno nhÿ. Mã kum meo à'wÿro nhÿ. Nhyr me niredjwÿ kwÿ nhÿ. Jeju nãbê Marijdjwÿ nhÿ. Jeju kamy ar axikôt ar apôxja ar adjwÿnhhdjwÿ nhÿ.

¹⁵Nhÿ: nhyr ar'ã akati kwÿ apêx nhyr Pedru arÿm kâjmâ Jejukôt ba

djwÿnh nhipôkri dja. Arÿm ne me krâptîbê 120. Kâjmâ djan memâ kum,

¹⁶—Akmeremê âpnhîre ar, dja gar ikabênja ma. Be, Djuda ne Jeju'ÿr meo mō nhyr kam me pa 'amÿ. Amrêbê: ne me bakukâmâre Djuda'ã ajarê. Metindjwÿnh Karô kukwakam Djuda'ã ajarê. 'Ã ajarê nhyr me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhyr me aben djô'ã arêno mō. Arêno mōr tâmtã arÿm 'ÿr o bôx. Me bakam-ingrânhyrekam Djuda arÿm Jeju'ÿr meo mōrkumrêx nhyr me arÿm pa 'amÿ. Me bakukâmâre Dawi kute 'ã ujarênh kôtô arÿm 'ÿr meo mōrkumrêx. ¹⁷Be, Djuda kute 'ÿr meo mōr kêttri ne Jeju arÿm amijo utã. Ar iro'ã amijo ar ipytàn arÿm ano bar kumê ro'ã apê.

¹⁸Jeju te amijo utã nhyr kam kurê djwÿnhmâ kanga nhyr me arÿm pânih kum ngônihponho pi'òk kaprî ngã. Nhyr kam pi'òk kaprîja pânih amim pyka'ô by. Nâm pyka byn arÿm kam tÿm ne ajkatôr nhyr krêx kunî ajkapî. ¹⁹Nhyr kam Djeruxarêkam me ja kunî abenmã arêno ipòk ne. Ne kam amikabên djwÿnhkam ô pykamã Axêdjama jarê. Nâm â Pedru memâ ane. Me bakabênkam ne gwaj ren Djuda nhô pykamã pyka kamrôre jarê.

²⁰Nâm memâ anen kam itepã ajte memâ kum,

—Be, Djuda tyk ja'ã ne me bakukâmâre amrêbê: mebê idjaer nhô me ngrer tûm'ã pi'òk no'òk ne memâ kum,

“Kwârîk wânih krî djâ ja kaprÿ. Gê me'ô kam krî kêtumrêx”, ane.

Ne kamã ajte 'ã memâ kum,

“Âpênh djâkam dja me'ô pânih apê”, ane. Nâm me bakukâmâre ã Metindjwÿnh kukwakam pi'òkkam ane. ²¹Ije ar amã Metindjwÿnh kabên jarênhja kôt gê me'ô Djuda djâpênh djâ 'amÿ. Ë, bar Jejumê ro'ã ar iba. Ar gadjwÿ ar akwÿ ne gar Jeju kôt ar aba. Be, Jejumê ro'ã ar baba 'ô, dja âpênh djâkam apê. ²²Gwaj baro'ã

babamo kraxkam ne Djuão Metündjwÿnhmā ngômā me angjêhho ba. Gwaj arÿm kam Jeju pumū. Gwaj baro'ā ar baba: nhym kam Jeju arÿm wabi gwaj kam omünho ino re. Gê Metündjwÿnh kabên kôt ar ajō gwaj baro'ā apê. Gwaj baro'ā baje Jeju pumünhkam dja ar ajō gwaj baro'ā apê gwaj kam Jeju akubyn tînkôt memā badjuarêh ar baba. Nām ā Pedru arkum ane.

²³ Nhym me arkum,

—Be, ar wā, Jōdje Baxabamē Maxijmē ne ar aro'ā Jeju pumū, ane. Jōdje Baxaba nhidji 'ōdjwÿbê ne Juxu.

²⁴⁻²⁵ Nhym ar arÿm Metündjwÿnhmā ar arên kum,

—Ga abê Bēnjadjwÿr djwÿnh. Me kunī nhökre kadjwÿnhbê ne ga aje me kabên mar. Ne arÿm ar amānhkrutja pumū. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'ā memā idjujarêh ar iba. Gê ar ja'ō Djuda pānh ar iro'ā 'ā ujarêh ar ba. Ga aje amijo ar ja'ō pytārkkôt ar imā o amirīt. Djuda ne axwekkôt Jeju kute ar ijanorjabê amijo kuka. Kwārīk wānh me biknor tokry djākam wānh akuno. Nām ar ā Metündjwÿnhmā ane. ²⁶ Ne kam ar idji'ā kên kryre no'ōk. Ne kam kumē. Ne kam 'ā idji kute amirītkkôt ar arÿm amijo Maxij pytā. Nhym kam me Maxijmā Jeju kute anor'ō jarê. Jeju kute Ar kubê 11 janor kôt ne me arkum arê.

Karō raxo me kadjwÿnhbê ÿrn meo ba kadjy ne ja.

Kar 4.31, 8.15, 10.44, 19.2

2 Arÿm ne mebê idjaer bikprōnh djā nhō akati nhidjibê Pēxiko. Kam arÿm Jejukkôt ba djwÿnh kunī axikkôt amim Jeju man ro'ā nhÿ. ² Ro'ā nhÿ: nhym ar aêrbê arÿm kàjkwa kurūm mÿjja rārāk ne arÿm kikremā wadjā. Mÿjja rārāk kute kōk 'itÿx rārāk pyrāk nhym arÿm me kunī kuma. ³ Nhym arÿm mÿjja kute kuwy pyrāk amirīt. Amirīto kute me ōto bikjêr pyrāk. Ne kam mÿj

kuwyja arÿm ar'ā arij. Ar ī pÿnhkôt ar'ā arij nhym ar arÿm abenā omū.

⁴ Kam ne Metündjwÿnh Karō arÿm ar ī pÿnhkôt raxo ar kadjwÿnhbê nhÿn ar ar o ba. Nhym ar arÿm apÿnh me bajtem ba djākam me kabēno kabên ne arÿm arêhho dja. Metündjwÿnh Karō ta arkum me kabên jangij nhym kam ar arêhho dja.

⁵ Metündjwÿnh Karō kute ar ar o ba kētri ne me ja apÿnh me bajtem ba djā kunikkôt aben kurūm ban bōx. Ne arÿm myt tām kam krīrāxbê Djeruxarēkam ar ba. Me bōx ny ja ne me mebê idjaer kukrādjào kukrādjàn kute ar o ba tūm.

⁶ Nām me Djeruxarēkam ar ba: nhym arÿm mÿjja rārāk kato. Nhym me amybym mÿjja man itepato ar'ā aben pydji. Me krāpti: bōx. Bōx nhym Jeju kôt ba djwÿnh ar arÿm apÿnh me bajtem kabēnkam kabên jarêh mexkumrēxo ku'ê. Ar kute me bōx ny kabên bajtem jarêh mexkumrēx. Apÿnh me bōx ny jabatānh djākam me kabēnjakam ar kabên jarêh mexkumrēx nhym me kunī arÿm amikabên djwÿnh ma. ⁷ Amikabên djwÿnh man kam te kute kraxkôt ar marmā arkam no tyn kumex ne abenmā kum,

—Je, me kabēnja ma. Me ja kunī ne me pykabê Garrêjakam abatānh. Me kute me bakabên mar kētkumrēx ne arÿm kam kabên jarêh mexkumrēx. ⁸ Amrêbê me bapriri apÿnh me bakabên djwÿnh gu me arÿm jakam maro dja. Mÿj ne me ja me bakabēnkam kabên kadjy amijon? ⁹⁻¹⁰ Be, apÿnh me bajabatānh djābê ne pykabê

Paxijmē
Medjijmē
Erāomē
Mexomimē
Djudējamē
Kapadōmē
Pōtumē
Adjijmē

Bridjamē

Papirijmē

Edjitungē.

Apÿnh me bajabatànĥ djà ne ja.

Ribijkam pykabē Xireni kuridjwÿ me bajabatànĥ djà'ō.

Krīraxbē Rōma kurūm me babōxdjwÿ bakwÿ babē idjaerkumrēx.

Nhym me bakwÿ amrēbē baje mebē idjaer kukrādjàò kukrādjà.

¹¹ Kretamē Arabijmē ne me bajabatànĥ djà 'ōdjwÿ.

Be, apÿnh me bajabatànĥ djà ne ja.

Nhym me tu me bajaêrbē apÿnh me bakabēn djwÿnh kunikôt kabēn jarēnh mex.

Me bakabēn jarēnh mex ne arÿm kam Metindjwÿnh rax'a ujarēnho kumex gu

me arÿm ar kuma. Nām me bōx ny ã Jekukôt ba djwÿnh ar'a abenmā ane. ¹² Ne arÿm te kute kraxkôt ar marmā arkam

no tyn kumex ne ar umaje umar punuren abenmā kum,

—E kum, mÿj'ã ne gu me baje me kabēn marja amijakre? ane.

¹³ Nhym me kwÿ arkam bēno ajkēn abenmā kum,

—Kadjwati kangô^f kumexkam ne me ajbã, ane.

Pedru kute kàj bê me krāpti:mã Metindjwÿnh kabēn jarēnh.

¹⁴ Nhym kam Pedru arÿm kàjmã dja. Jeku kute ar anorbē 11mē ar ro'a kàjmã djan arÿm kàj bê memã kabēn ne memã kum,

—Me abē idjaer, krīraxbē Djeruxarēkam me ar aba kunī, dja ga me ikabēn 'ãno djan ama. ¹⁵ Be, me amābit ne bar ije kadjwati kangôkam ibibānh pyrāk. Nhym be, kati. Ota, kÿjrūm myt nhÿ. Nhÿnh got kÿjrūm myt nhÿrkam kadjwati kangôkam me bibānh'ō amirīt ne? Arkati. Ar ba ne

bar ibibānh prām kêtukumrēx. ¹⁶ Bar me amā arē ga me ama. Bar apÿnh me aba djari me akabēnkam ikabēn jarēnh mex ga me ama. Be, amrēbē: Metindjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbē Djôwe kute ar ijã ujarēnh kôt ne bar ã ikabēno ane. ¹⁷ Nām me bakukāmāremā kum,

“Metindjwÿnh me bamã, ‘Dja mÿjja kunī pykakôt amingrànĥ 'ÿr nhym me kunī aminhinomã amimēnh 'ÿr ba arÿm me kunimã Ikarō jano nhym arÿm meo tuknīn meo ba.

Me ï pÿnhkôt me kunio tuknīn meo ba. Meo tuknī kute mrāmri ne me kute me iby ngô kapī nhym kute meo tuknī pyrāk.

Dja ba Ikarō jano nhym akamrer ar, akadjwÿx ar ikukwakam kabēn jarē.

Nhym me abatànĥ ny nokam mÿjja pumūnh kêt kwÿ amirīt nhym me omū.

Nhym me bēngēt mÿjja kwÿ pyti.

¹⁸ Apÿnh akati djari wākam dja ba inhō àpēnh mymē inhō àpēnh nimã Ikarō jano nhym arÿm meo tuknī. Nhym me arÿm ikukwakam ikabēn jarē.

¹⁹ Nhym me te kute mÿjja marmã kam no tyn kumex kadjy dja ba kàjk-wakam mÿjja pumūnh kêt kwÿ nhipēx. Ne me kute iraxmã kator kadjy pykakamdjwÿ mÿjja pumūnh kêt kwÿ nhipēx. Dja ba kam me kamrômē kuwymē kūm tyk nhipēx.

²⁰ Ne myt nokam akamāt kô tyk ne mytyrwÿo me kamrô. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute me axwemã pānh jarēnh nhō akati bōx 'ÿr. Kam dja memã ra:xī ne memã umati:re. Dja bōx 'ÿr ba kam arÿm ã mÿjjao ane.

²¹ Kam dja me kwÿ ï pÿnhkôt Bēnjadjwÿr djwÿnhmã amijo a'uw nhym arÿm

^f2:13 Mÿjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangômē uba kangômē, mÿjja kangô kunī ne me kum kadjwati kangô jarē.

me utà. Me ĩ pỳnhkôt me kunĩ pytà.’

Nām Metĩndjwỳnh ã me bamã ane.”

Nām ã Djōwe Metĩndjwỳnh kukwakam ar ijã ane. Be, djãm ar ibibãnh got? Kati. Ga, me bakukãmãre Djōwe kute ar ijã ujarẽnhja pumũ. Djōwe kute ar ijã ujarẽnh kôt bar arỳm apỳnh me akabẽnkam ikabẽn jarẽnh mex. Nām ã Pedru memã ane.

²² Ne ajte itepã memã kum,

—Me abẽ idjaer, dja ga me ikabẽnja ma. Metĩndjwỳnh ne krĩraxbẽ Nadjarekam Jejujao ba nhym kukwakam arỳm mỳjja pumũnh kêt nhípexo ba. Me punuo mexo ba. Te me ajte marmã kam ano tyk ne aku'e kadjy ne kôt ajte raxmã akator kadjy ipexo ba. Metĩndjwỳnh ta ne o ba nhym arỳm kabẽnkôt me akam mỳjjao ba. Me ga ne ga me amrẽbẽ kôt omũn ama. ²³ Tãm ne Metĩndjwỳnh kum ire. Me abẽ idjaermã kum ire. Mỳjja kunĩ kêtři kute amikukãm mỳjja kunĩ mar kôt ne kum ire. Me kêtři ne arỳm amim 'ã karō mãmđji. Kute amim 'ã karōkôt ne arỳm me amã Jejumã ire. Nhym me axwe me akabẽn kôt pĩte'ykam kunhôn kubĩ ga me mekôt ajaxwe.

²⁴ Ga, me arỳm tu tykkumrẽxja pumũ. Mỳj me'õ ta dja akubyn meo tĩn nhym me ajte mekôt ar ba? Arkati. Me arỳm tu tykkumrẽx. Kam me kute mrãmri ne me kute me uwpre tỳxkam me te: kator prãmje kute amikjẽnho bakam tokryja pyrãk. Jejudjwỳ ne mrãmri tu tykkumrẽx. Nhym be, djãm tyk rã'ã? Kati. Tyk rã'ã prãm kêtikumrẽx. Metĩndjwỳnh ne arỳm akubyn o tĩn ne. Metĩndjwỳnh ne o kute mrãmri ne me kute me uwpre tỳxkam arỳm 'ãpre bõnh pyrãk nhym akubyn me ta ajte mekôt ar ba pyrãk. ²⁵ Amrẽbẽ: Kritu ta Metĩndjwỳnhmã amijarẽ. Tyk rã'ã kêt'ã kum amijarẽ. Nhym me bakukãmãre Dawi arỳm kôt arẽ gu me pi'õkkam omũ. Nām Metĩndjwỳnhmã kum,

“Bẽnjadjwỳr djwỳnh, inokrekam ga amirĩt rã'ã. Ga imẽ amijo akajkepkam dja me te: idjumar punumã ingrẽkmã.

²⁶ Ba kam arỳm inhõkre kadjwỳnhbẽ ikĩnhkumrẽx ne ikĩnh'ã memã amijarẽ. Dja ba inhĩkumrẽx ne akubyn itĩn ne ar iba. Ja kadjy dja ba tu amim akamnhĩxkumrẽx ne ate ikrã.

²⁷ Dja ba tyn me tyk ba djãkam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtikumrẽx. Kam ne ba ikĩnhkumrẽx.

²⁸ Mỳj dja ba itykkam nẽ? Bir, ga ne ga arỳm imã arẽ. Dja ba akubyn itĩn ne akôt ar iba rã'ã: rã'ã ne. Dja ga ikuri dja. Kam dja ba ikĩnhkumrẽx ne.”

Nām ã Dawi ane nhym Pedru arỳm kôt memã arẽ. Kritu tyk rã'ã kêt'ã memã arẽ.

²⁹ Ne kam itepã Kritu tĩn'ã memã kum,

—Akmere, ba prĩne me amã me bakukãmãre Dawi kabẽn'ã ajarẽ ga me prĩne ama. Djãm amijã ne kabẽnja jarẽ got? Kati. Dawi ne amrẽbẽ: ty nhym me arỳm me tyk nhõ kikrekam adjã gu me baje kikre pumũnh rã'ã. ³⁰⁻³¹ Be, Kritu akubyn tĩn'ã ne kabẽn jarẽ. Dawibẽ Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnh djwỳnh'õ. Nhym kam Metĩndjwỳnh kum kabẽn jarẽnh mãmđjin kum,

“Dja atãmdjwỳ ar aben djõ'ã apõx. Aben djõ'ã apõx tãmtã nhym tũmrãm dja atãmdjwỳja kato. Tãmja dja kubẽ Kritu. Apãnh dja memã nhyn arỳm kubẽ Bẽnjadjwỳrbẽ kumkati. Ikabẽn pyđji ne ba arẽ.” Nām Metĩndjwỳnh ã Dawimã ane nhym arỳm kuma. Kute amidjõ'ã Kritu kator markam ne Dawi Metĩndjwỳnhmã Kritu kabẽn jarẽn kum,

“Dja ba tyn me tyk ba djãkam ar iba. Djãm kam dja ga ikanga? Kati. Djãm inhĩ rerekmã? Kati. Dja ga ikanga kêtikumrẽx”, ane. Djãm amijã ne Dawi kabẽn ja jarẽ? Kati. Kritu'ã ne arẽ. Bẽnjadjwỳrbẽ

kumkati'ā ne arē. Kritu dja ī rerek kêt ne akubyn tîn.

³² Be, Jeju ne Metindjwÿnh akubyn o tîn. Ar ikunī ne bar omū. Jejubê ne Bēnjadjwÿrbê kumkati. Kubê ne Kritu.

³³ Nām akubyn o tîn nhyam kam wabin arÿm ra:x ne Metindjwÿnh djubôk'ānh me kunīmā nhÿ. Nhÿ nhyam Bām arÿm kum Karō ngā. Amrêbê kute kum arēnhkôt ne kum kungā nhyam kam ajbir ar imā ano. Nhyam kam ar ikam ruw ne arÿm ar ijo ba bar arÿm kukwakam me bajtem kabēn jarēnh mexkumrēx ga me arÿm ar ima.

³⁴ Be, mrāmri ne Jeju arÿm wabi. Nhyam be, Dawi ne kàjkwa djwÿnhmā àbir kêt. Nām amrêbê: me bakukāmāremā kum,

“Inhō Bēnjadjwÿrmā ne Bēnjadjwÿr djwÿnh kabēn ne kum, ‘Amrē idjubôk'ānh nhÿ, Abēnjadjwÿr raxkam idjubôk'ānh nhÿ.

³⁵ Ikam ama ba amrē awÿr akurê djwÿnhomō mō ga me kwÿo apardjan me kwÿ nhimex.’ Nām Metindjwÿnh ā Kritumā ane.”

Nām ā Dawi me bakukāmāremā ane.

³⁶ Me abê idjaer kunī dja ga me Dawi kabēnja man 'ā ikabēn mar pydji. Mrāmri ne Metindjwÿnh Jeju'ā Bēnjadjwÿrbê kumkati mēnhkumrēx. Kubê ne Kritukumrēx, me aje pite'y'ā nhôrja tām. Ja dja ga me amim mar pydji. Nām ā Pedru memā ane.

³⁷ Nhyam me kute ja markam arÿm amim ngyrk ne kaprīre ne. Ne kam arÿm Pedrumē Jeju kute ar anorja kunīmā kum,

—Akmere ar, mÿj dja ba me kam ami-jon? ane.

³⁸ Nhyam Pedru memā kum,

—Me on amikam akaprīren wānh ajaxwemā anhiren Jeju Kritu'ÿr amijo akēx. Bar kam arÿm kukwakam kum ngômā me ajangij. Nhyam Metindjwÿnh arÿm me ajaxwe maro aknon me akam

ngyrk kêt ne arÿm me amā Karō jano nhyam ar me ajo ba. ³⁹ Be, Metindjwÿnh ne amrêbê me amā Karō jarē. Ne aje me akramē atāmdjwÿmā arē. Ne aje anhyr bê me mōr wāmā arē. Kute amiwÿr me 'wÿr kunī ne Metindjwÿnh arÿm memā Karō jarē. Nām ā Pedru memā ane.

⁴⁰ Ne kam aje memā Metindjwÿnh kabēn kumex jarēn axwe nêje me akre:n aje memā karō:. Nām memā kum,

—Me kamingrāny ja ne me axwekumrēx. Dja me ī me biknor tokry djākam akuno. Me gop mekôt abiknor kêt kadjy amipyta, ane. ⁴¹ Nhyam kam me kum kabēn kīnh ne tu amim markumrēx. Nhyam kam me arÿm Metindjwÿnhmā ngômā me krāptī jangij. Mebê 3.000 ne me angij nhyam me arÿm mekôt tu amim Jeju markumrēxo ba.

Me kute Jeju mar kute abeno òbikwa.

Kar 4.32

⁴² Nhyam me mā Jeju kute ar anorja kukràdjā man kôt ar amijo ba. Ne aben tā akuprō. Ne Jeju kute aminhī'ā djwÿ jakren kokjêrja tām ne aje kute 'ā akren kokjêro krī, aben tā, me kute tyk mar rā'ā kadjy. Ne aben tā Metindjwÿnhmā kabēno krī. ⁴³ Nhyam me te kute mÿjja marmā kam no tyk ne kute Metindjwÿnh raxmā kator kadjy Jeju kute ar anorja me aêrbê mÿjja pumūnh kêt krāptī nhipêxo ba nhyam me kunī arÿm madjā kreti.

⁴⁴ Nhyam me kute amim Jeju mar kunī ro'ā ar ban kute abenbê mÿjja'ō nê kêt ne abenmā abennhō mÿjjaao ba. ⁴⁵ Ne amū memā apÿnh aminhō pykamē aminhō mÿjja ngān pānh pi'òk kaprī jamÿ. Ne kam apÿnh me ò mÿjja kêt mā pi'òk kaprī ngā. ⁴⁶ Ne kam akati kunīkôt Metindjwÿnh nhō kikretikam axikôt Jeju maro krī. Ne kam apÿnh me ūrkwā kôt Jeju kute aminhī'ā djwÿ jakren kokjêrja tām ne aje kute 'ā akren kokjêro krī. Ne kīnhtiren tu aben markumrēx ne ro'ā ò kwÿ

krēno kumex. ⁴⁷ Ne mā Metindjwŷnhmā kum,

—Imā akīnhkumrēx. Amexti:re, an-hŷro kumex. Nhyṃ bu'ā me kunī kum me kīnh. Nhyṃ Bēnjadjwŷr djwŷnh akati kunikōt amiwŷr me kwŷo akēx. Aben totokmā amiwŷr meo akēx ne me axwebē me utā. Ne arŷm me kute amim Jeju mar kōt me umjuw nhyṃ me arŷm mekōt ar aben pydjio ba.

Pedru kute me'ō mrānh kēto mex.

3 Ne kam akati 'ōkam arŷm myt ibō, arŷm 3 ora nhyṃ Pedrumē Djuāo ar Metindjwŷnh nhō kikreti'ŷr tē. Akati kunikōt, myt ibōkam ne mebē idjaer kikretikam Metindjwŷnhmā kabēno krī. Nām ar 'ŷr tēn 'ŷr bōx nhyṃ me me'ō mŷn o tē. ² Adjākam ne mrānh kēt nhyṃ me mŷn o ba. Akati kunikōt ne meo ban kikreti jajkwa krekre kuri krī. Ajkwa krekre ja nhidjibē ne Kīnh-tire. Nām me o ban krī nhyṃ kam me ngjēx kunikōt pi'ōk kaprī'ā me 'wŷro krī.

³ Be, nām me kumŷn o tēn kam ŷr. Nhyṃ Pedrumē Djuāomē mekōt àrmā tē nhyṃ ar omŷn arŷm pi'ōk kaprī'ā ar ku'uw. ⁴ Nhyṃ Pedrumē Djuāomē 'ŷr akēx ne omŷ, omŷnh tŷx ne kum, “Amrē ar ipumŷ”, ane. ⁵ Nhyṃ arŷm ar kuman mŷjja jabej ar'ŷr akēx ne ar omŷnho nhŷ.

⁶ Nhyṃ Pedru kum,

—Inhō kryt jakao pi'ōk kaprī kēt ne inhō kēn karŷro pi'ōk kaprī kēt. Nhyṃ be, atemā inhō mŷjja ba amā arē. Be, Nadjarekam Jeju Kritu kukwakam on kàjmā djan on mrā, ane. ⁷ Nām anen tu ubōk'ānh ikra 'amŷn kàjmā aro tē. Nhyṃ on parmē parkōn mex ⁸ ne ekruṃ ne kàjmā dja. Ne arŷm tē. Ne kam arkōt Metindjwŷnh nhō kikretimā wadjà. Nām arkōt arī tē, kīnhkumrēxkam arkōt àtor tēn Metindjwŷnhmā mextire jarēnho tē. ⁹ Nām kum mextire jarēnho tē nhyṃ me kunī arŷm omŷ. ¹⁰ Omŷn kam amim nokre pumŷn arŷm abenmā kum,

—E kum, tām-wā ne kikreti jajkwa krekrebē Kīnh-tire kuri amijo à'wŷro krī. Je tō mŷj ne arŷm kam nē? anen te aben kukijŷn kam no tyn kumex.

Me krāptīmā Jeju'ā ujarēnh.

¹¹ Nhyṃ mrānh kēt ne arŷm mexja arŷm Pedrumē Djuāo aro tŷm ne aro dja. Metindjwŷnh nhō kikreti janhākam kikre kre kēnhkam ne ar dja. Me kute kum Xaromāo nhō kikre kre kēnh jarēnhja. Nām aro dja nhyṃ me kunī arŷm kam ar'ā akuprōn te kute marmā arkam no tyn kumex. ¹² Nhyṃ Pedru arŷm memā kum,

—Ga me abē idjaer, mŷkam ne ga me te aje marmā me'ōjakam ano tyn akumex ne ar ijā ano mao akumex? Djām ar ba ne bar me'ōjamā mrānh mex jadjà? Kati. Ar ba ne bar ije o mex mar kēt. Djām ar amimexo ne bar kum mrānh mex jadjà? Arkati. Jeju ne paro mex ne kum mrānh mex jadjà.

¹³ Ba me amā arē ga me ama. Metindjwŷnh kute Abraōomē Idjakmē Djakomē me bakukāmāre kunio ba djwŷnh arŷm jakam amirax kōt Kra Jejuo ra:xi. Tām-wā ne ga me amrēbē Piratumā kanga. Nhyṃ kam bit kute kum irermā. Ta kute arek me aro'ā ar ban umar mex kadjy bit kute kum irermā ga me kum, “Kati, Kati”, ane. ¹⁴ Be, Jeju ne Metindjwŷnh mexo mex ne katāt ar amijo ban axwe kētkumrēx ga me kanga. Ne kam me'ō jaxwe kute me parja'ā Piratumā kum, “Tām-wā dja ga kum anhiren ano gē ta me ikōt arek ar ban umar mex”, ane. ¹⁵ Ne kam kute mŷjja kunimā tīn jangjēnh djwŷnhja bī. Nā gām me bīn'ā memā apnē nhyṃ me kubī.

Nhyṃ be, Metindjwŷnh ne arŷm akubyn o tīn. Ar ba ne bar omŷn me amā kōt 'ā idjujarēnh ar iba. ¹⁶ Be, Metindjwŷnh ne amikōt Jejuo rax bar kam arŷm tu amim Jeju kamnhīxkumrēx. Tu amim kamnhīxkumrēx nhyṃ arŷm me'ōjamā

tÿx jadjàn o mex ne. Jeju ta ne ar imã ija-mak bô bar arÿm tu amim kamnhĩkkum-rêx nhym arÿm prĩne me'ôjao mex ne. O mex nhym arÿm me anhipôkri dja ga me akunĩ arÿm omũ.

¹⁷ Be, akmere ar, ba me amã arê ga me ama. Anhô bēnjadjwŷrmē ne ga me ajamakre kētkam Jeju bĩ ba arÿm kuma. ¹⁸ Nhym be, amrēbē: ne Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kunĩ me bakukāmāremã kum, “Dja Kritu tokry. Metindjwŷnh kute Kra'ã Bēnjadjwŷrbē kumkati mēnhja dja tokry.” Nãm me ã me bakukāmāremã ane. Nhym me aben djô'ã arēnho mō:n arēnho mōr tãmtã: arÿm 'ÿr o bôx. Tũ:mràm me akamingrãnyre amã kurê nhym arÿm Kritu tokry. Me bakukāmāre kute arēnh kôt Kritu tokry. Nãm ã Pedru memã ane.

¹⁹ Ne kam itepã memã kum,

—Kam me on amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Bēnjadjwŷr djwŷnh'ÿr amijo akēx ne katāt kabēn man kôt ar amijo aba. Dja ga me ã amijo ane nhym arÿm me ajo kĩnh ne. Ga, me kum kôrkam kaprĩja pumũ. Ne ajte kute ngôo kômkam kĩnhja pumũ. Dja ã me ajaxwekam akaprĩkam me ajo kĩnh ane.

²⁰ Dja ga me ã amijo ane nhym arÿm akubyn me amã Kritu jano. Amrēbē: me kute kãj bē me amã 'ã ujarēnhja dja me amã ano. Bēnjadjwŷrbē kumkat-ibē ne Jeju. Kritubē ne Jeju. ²¹ Dja arek kãjkwa djwŷnhkam ar ba:n kam akubyn ruw. Kute akubyn mÿjja kunĩo ny kadjy akubyn ruw. Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnhja kunĩ ne me amrēbē: me bakukāmāremã ja jarēnhkumrēx. ²² Mrãmri ne Mōj djē me bakukāmāremã kum,

“Ba ne ba Metindjwŷnh kukwakam me amã ikabēn jarēnh o iba.

Dja Metindjwŷnh ï me akadjy amijo me anhôbikwa'ô pytã nhym arÿm ï ikudjwa ã me amã kabēn jarēnh o ane.

Dja me amã kabēn jarē ga me prĩne aman kôt ar amijo aba.

²³ Nhym me'ô kute kabēn mar kētja dja me o ajkē nhym ajte ô me wŷnhkôt amirĩt kētkumrēx ne.”

Nãm ã Mōj djē ane nhym Pedru kôt memã arē.

²⁴ Ne kam itepã memã kum,

—Mrãmri ne amrēbē Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kunĩ apÿnh mÿjja apôxmã 'ã ajarē. Me ajte Kritu katormã 'ã ajarē. Nhym jakam mÿjja arÿm amirĩt nhym Kritu arÿm kato. Dja ga pi'ôk kôt akubyn arēnh o tēn Xamuwe'ÿr o bôx. Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh ne aben nHITEPã apôx tē. Kunĩ'ã dja ga pi'ôkkam ujarēnh jarēnh o tē:n arÿm kôt ama. Kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kunĩ ne me Kritu'ã memã ajarē. Ja dja ga me kôt ama. ²⁵ Ga me Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kabēnjao aba rã'ã ne. Metindjwŷnhmē me bakukāmāremē arÿm abenmã kabēn jarēnh mãm dji ga me kabēno aba rã'ã. Nãm Metindjwŷnh Abraãmã kum,

“Dja akrakam kra aben djô'ã apôx. Aben djô'ã apôx krãptĩ:.

Atãmdjwŷ ja'ô dja meo kĩnh. Dja apÿnh pyka kunikôt meo kĩnh nhym me arÿm kĩ:nhkumrēx.”

Nãm ã Abraãmã kabēn pydjĩn arēnh o ane. ²⁶ Be, ba me amã arê ga me ama. Kute meo kĩnh kadjy ne Metindjwŷnh amijo Kra pytãn me akumrēxmã ano. Dja me anhĩ pÿnhkôt me ajaxwebē me ajo akēx ne arÿm me ajo kĩnh. Ja kadjy ne me amã ano. Nãm ã Pedru memã ane.

Pedru me rŷnh krãptĩmã Jeju'ã ujarēnh.

4 Nãm ar memã kabēno dja nhym me rŷnh arÿm ar'ÿr bôx. Me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh ar'ÿr bôx. Metindjwŷnh nhô kikreti nēje ku'ê djwŷnh o ba djwŷnhjadjwŷ mekôt ar'ÿr

bōx. Mebê xadjudjêumē mekôt ar'ÿr bōx. ²Pedru ar kàj bê memā Jeju tyk ne akubyn tîn'ã ujarênho dja. Ne kam ajte kàj bê me kute amim Jeju mar tykja kunĩ akubyn tîn'ã ujarênho dja. Jeju akubyn tîn kôt me tîn'ã ujarênho dja. Kam ne me rûnhja ngry:k ne arÿm ar'ÿr bōx. ³Nãm me ar'ÿr bōx ne arÿm aro tÿm ne ar pa 'amÿn aro tèn Ar kubê ijê. Arÿm me'ã akamât 'ÿr. Nhyam kam me akati kadjy Ar kubê ijê. ⁴Nhyam be, me kute Ar kubê ijê kêtiri ne me kute ar kabên marja krãpti: arÿm tu amim Jeju markumrêx. Ôbê me kute tu amim markumrêxjamê ajbir me krãptijamê ne me abenã mênhkam krãpti:kumrêx. Me my ne mebê 5.000.

⁵⁻⁶Nãm me akati kadjy Ar kubê ijê nhyam kam me'ã akati nhyam me rûnh ar'ã akuprô. Mebêngêtmê Môjdjê kukràdjã mar djwŷnhmê ar'ã akuprô. Nhyam me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhô bënjadjwÿr raxbê Ananh mekôt nhÿ. Nhyam Kajbajmê Djuãomê Arexãrimê Ananh nhôbikwa kunĩ ar'ã akuprô. Me rûnh ja ne me krĩrãxbê Djeruxarêkam ar'ã akuprô. ⁷Nhyam me arÿm aro katon me ipôkri ar kudja. Nhyam kam me ar kukij ne arkum,

—Mÿj me'ô kukwakam ne gar mrãnh kêtjao mex? Mÿj ne idji kute? ane.

⁸Nhyam kam Metindjwŷnh Karō arÿm raxo Pedru kadjwŷnhbê nhÿn ar o ba. Nhyam kam memã kum,

—Mebê idjaerkam me abënjadjwÿrmê ar abêngêt ar, ⁹mÿjkôt ne bar imã me'ô punuja kaprĩn o mex ga me abej ar ikukij. ¹⁰Dja bar me amã arê ga me ama. Me gamê mebê idjaer kunĩ dja ga me ik-abên ma. Nadjarekam Jeju Kritu, me aje pĩte'y'ã nhôr ne bĩn nhyam Metindjwŷnh akubyn o tĩnja. Jeju ja kukwakam ne me'ô mrãnh kêtja arÿm mex. Mex ne me anhipôkri dja ga me arÿm omũ. ¹¹Am-rêbê: ne me bakukãmãre Jeju'ã ajarên memã kum,

“E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwŷnhja kute kikremã armã te omũn bôm kumê.

Kên ja ne arÿm kute kikremã o kajpar, kum o kajpar tÿxi.”

Nãm ã me bakukãmãre memã anen arÿm 'ã pi'ók no'ók ne. Me aje kikreo ãm djwŷnhwã pyrãk. Amã Jeju kurê nhyam arÿm kute kênwã pyrãk ne arÿm kàjkwa djwŷnhkam me bakunimã nhÿ. ¹²Djãm ikrebê me'ô kute me bajaxwebê me bapytãr? Arkati. Me'ô kute me bapytãr kêtikumrêx. Mrãmri ne kute me bapytãr kadjy Metindjwŷnh memã Jeju pydji jarê. Nhyam pyka kunikôt me bakadjy me'ôdjwÿ kêtikumrêx. Nãm ã Pedru memã ane.

¹³Be, Pedrumê Djuão ar memã kabênkam me rûnh abenmã kum,

—E kum, arkum gwaj bapyma kêtikumrêx. Be, ar kute me bakukràdjã mar kêt, ar kajgo mexi. Mÿj got ar nèn ã kabên mexo ane, ane. Ne kam arÿm ar kuman abenmã kum,

—Be, ar Jejukôt ba tũmkam ne ar ã kabên mexo ane, ane. ¹⁴Nhyam ar kute me'ô mexjadjwÿ ar ro'ã dja nhyam me omũ. Ne te kute abenmã, “Nãm ar 'êx”, anhÿr prãmje.

¹⁵Ne kam me rûnh me bikprõnh djã nêje ar ano nhyam ar tẽ. Nhyam me ar kãxã aro aben maro nhÿ. ¹⁶Ne abenmã kum,

—Mÿj dja gwaj ar on? Me kute Metindjwŷnh raxmã kator kadjy ar mrãmri mÿjja pumũnh kêt raxja nhipêx. Me'ô punu mex nhyam ar arÿm o mex. Nhyam Djeruxarêkam me ja kunĩ arÿm omũ. Kam gwaj baje te memã, “Nãm ar 'êx”, anhÿr prãmje. ¹⁷Be, gwaj ar kangrõnh tÿx gê ar ajte Jeju'ã ujarênh kêt. Gêdja amũ me bu'ã me wã mar kêt. Nãm me ã abenmã ane.

¹⁸Ne kam amiwÿr ar ku'uw nhyam ar bōx nhyam me arkum,

—Kwãrik wãnh ajte Jeju kukwakam memã kabên jarênh kêt. Ne kwãrik wãnh

'ā memā adjujarēnh kêt, ane. ¹⁹ Nhyam Pedrumē Djuão ar memā kum,

—Be, mỳj dja bar nē? Metindjwŷnh kute ar imā ar imex jarēnh kadjy mỳj dja bar nē? Djām me akabēnkôt ar ije Jeju'ā idjujarēnh kētmā? Nār kon, djām Metindjwŷnh kabēnkôt ar ije Jeju 'ā idjujarēnhmā? Me gadjwỳ amikadjy ama. ²⁰ Be, ar ije Jeju akubyn tinkôt omūnh ne ar ije kabēn mar. 'Ā dja bar bir idjujarēnhkumrēx ar iba. Te 'ā idjujarēnh kētmā, ane.

²¹ Nhyam kam me ajte ar kangrôn arkum ire nhyam ar arỳm mā tē. Me rŷnh ne me te: kute aro aben mar nhyam me kute mỳj ar axwe'ō pānh kute aro bikēnhmā. Ar kute me'ōo mexkam ne me kātām kunī Metindjwŷnhmā ra:x jarēn kum ar kīnh. Me rŷnh ren aro ajkē nhyam ren bu'ā me kātām ren kum me kurē. Kam ne me rŷnh te: kute aro bikēnhmā. ²² Be, te me'ō jakryja abatānh mex nhyam ar arỳm o mex. 'Ā amexbē 40 nhijukri ne ajte amex rā'ā arỳm 'ā apēx nhyam ar o mex. Djā ne me mỳjja ja'ō pumū? Arkati.

Me kute Jeju mar kute Metindjwŷnhmā rax jarēnh.

²³ Nām me rŷnh Pedrumē Djuão arkum ire nhyam ar mā tēn kam arỳm aminhō me ja'yr bōx. Ne kam me rŷnh kute arkum kabēn kôt memā arē. Me kadjy Metindjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmē mebēngētmē kabēn kôt arē nhyam me arỳm kuma. ²⁴ Ne kam axikôt Metindjwŷnhmā kabēn ne kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh, abē Metindjwŷnh. Ga ne ga kàjkwa nhipēx ne pyka nhipēx ne ngō raxbē pyka kêt nhipēx ne kam mỳjja ar baja kunī nhipēx. ²⁵ Be, anhō àpēnh Dawi ne akukwakam memā kum,

“E kum, mỳkam ne apŷnh me ba djākam me bajtem àkrēo kumex? Mỳkam ne me amim mỳjja'ā karō kajgoo kumex?

²⁶ Pykakam me bēnjadjwŷr rŷnh ar arỳm kàjmā dja. Kute Bēnjadjwŷr djwŷnhbē àptārmā arỳm kàjmā djan itepato abeno akuprō.

Ō Kritudjwỳ me arỳm kute kubē àptārmā kàjmā dja. Me ō Bēnjadjwŷrbē kumkatibē àptārmā kàjmā dja.”

Nām ā me bakukāmāre Dawi ane. ²⁷ Be, Bēnjadjwŷr djwŷnh, mrāmri ne Dawi kabēnkumrēx. Arỳm ne me kute Jejubē àptārmā akuprō. Akra Jeju ne amexo mex. Ga ne ga arỳm 'ā Bēnjadjwŷrbē kumkati mē. Nhyam Erodjimē Pōxu Piratumē apŷnh me ba djākam me bajtemmē mebē idjaermē me kunī kute kubē àptārmā arỳm abeno akuprō. ²⁸ Ga ne ga amrēbē me kētri arỳm amim me'ā karōn amybŷm meo aba. Meo aba: nhyam kam me arỳm ā Jejuo ane. ²⁹ Me kute Jejubē àptārmā akuprō. Bēnjadjwŷr djwŷnh, jakam dja ga me kute ar ikangrōnhja ma. Ne kam ar imā itŷx jadjà bar imā me uma kêt ne me kunīmā akabēn jarē. Ar ibē anhō àpēnh. ³⁰ Dja ga ar imā tŷx jadjà bar me punuo mex ne akra kukwakam me aērbē mỳjja pumūnh kêt nhipēx. Me te kute mỳjja marmā kam no tyk ne ku'ēn araxmā kator kadjy bar mỳjja pumūnh kêt nhipēx. Akra ne mexti:ren axwe kētkumrēx, ane.

³¹ Nām me Metindjwŷnhmā kabēn pa nhyam me bikprōnh djā arỳm amingrēk ne. Nhyam Metindjwŷnh Karō arỳm me ī pŷnhkôt raxo me kadjwŷnhbē nhŷn ar meo ba. Nhyam me arỳm kum me uma kêt ne memā Metindjwŷnh kabēn jarē.

Me kute abenmā ō mỳjja nhōr.

Kar 2.42

³² Nhyam kam me kute amim Jeju mar krāptī: kum aben jabē. Me ī pŷnhkôt kum aben jabēn kum Jejuo kīnh prām. Ne aminhō mỳjja kunīo aminhō kêt ne amikutā abenmā kwỳ ngā. ³³ Nhyam Jeju kute ar anorja mā memā kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju akubyn tîn. Ar ba ne bar tînkôt omû, anen mã memã 'ã ujarênh ar ba. Metündjwÿnh ne arkum tÿx jadjà nhym ar tÿ:x ne memã 'ã ujarênh ar ba. Nhym Metündjwÿnh arÿm tu me kunimã ukapri jadjà nhym me arÿm ukapri:kumrêx. ³⁴Nhym kam me'ô kum mÿjja'ô prãm kêtumrêx. Mÿkam? Bir, apÿnh me î djari ne me ô pyka nâr ô kikre. Ne kam aben totokmã amû memã kungã. Ne kam pãnh amim pi'ôk kapri byn o tên ³⁵mã Jeju kute ar anorjamã kungã. Nhym kam ar mã me ô mÿjja kêtumã pi'ôk kapri ngã. Me ô mÿjja kêt kôt memã kungã nhym me kam o mã amim mÿjja jamÿ. Ne kam me'ô kum prãm kêt.

³⁶Kamã ne me'ô nhidjibê Jôdje. Jeju kute ar anorja ne kum idji ny jarê. Kum Banabe jarê. Me kaprireo kînh djwÿnh'ã ne ar kum idji jakren kum arê. Kubê ne mebê Rewi'ô. Apêxtibê Xiprekam ne abatànhdjã. ³⁷Banabe ne arÿm ô pyka. Ne kam pãnh kadjy arÿm amû memã kungã. Ne kam amim pi'ôk kapri byn o tên arÿm Jeju kute ar anorjamã kungã. Nãm arkum 'êx kêt ne arkum kungã.

Ananijmê Xapire ar 'êx.

5 Nhym be, Ananijmê prô Xapire ne ar ô pyka. Ne kam amû memã kungãnkam pãnh amim pi'ôk kapri by. Ne kam 'êx. ²Nhym my prômã kum,

—Gu amim kwÿo apdju, ane. Nhym, “Ã”, ane. Nhym kwÿbito tên Jeju kute ar anorjamã o tên o bôx ne 'êx ne arkum,

—Mî, bar inhô pyka pãnh pi'ôk kapri jabit by, ane. Ne kam arÿm arkum kungã.

³Nhym Pedru kum,

—Ananij, mÿkam ne Xatanaj arÿm ajo ba ga arÿm Metündjwÿnh Karômã ajêx? Arÿm ne ga amim pi'ôk kapri kwÿo apdju. ⁴Ga ren anhô pyka nhôr kêt nhym ren anhô pyka rã'ã ga ren amexkumrêx. Nâr, aje memã ôrkam ga ren pi'ôk kapriô

aba rã'ãn ren amexkumrêx. Mÿkam ne ga amim ajêxja'ã karô? Djãm ar imãbit ne ga ajêx got? Kati. Metündjwÿnhmãdjwÿ ne ga ajêx. Nãm ã Pedru kum ane.

⁵Nhym Ananij kabên man arÿm tÿm ne ty. Nhym kam me kute arênh mar kunî arÿm umaje madjã kreti ne. ⁶Nhym kam me abatànhdjã ny kwÿ kãjmã djan Ananijô kupun o môn arÿm adjã.

⁷Nhym 'ã myt kwÿr kãjbê 'iry. 'Ã 3 ora apêx. Nhym prôja kute mjên tyk mar kêt rã'ã. Ne kam arÿm me'ÿr wadjã. ⁸Nhym kam Pedru kum,

—Aje, on imã arê. Mÿj ne gar pyka pãnh pi'ôk kapri on aby? Djãm jabit? ane.

Nhym mjên kôt kum 'êx ne kum,

—Ô nã. Bar amim ã pi'ôk kapri byro ane, ane.

⁹Nhym Pedru kum,

—Mÿkam ne ga aje Bênjadjwÿr djwÿnh Karômã amikurê'uk kadjy amjênmê aben kôt akabên dji? Ota, amjên jadjãr djwÿnh ar arÿm akubyn kikre jajkwa krekre'ÿr mô. Dja ar rûm gadjwÿ ajo mô, ane.

¹⁰Nhym on parbê tÿm ne arÿm ty. Nhym ar abatànhdjã nyre arÿm wadjã. Nhym arÿm ty nhym ar omû. Ne kam o môn mjên kuri adjã. ¹¹Nhym me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunî arÿm umaje madjã kreti. Me kute ar tyk jarênh mar kunî arÿm umaje madjã kreti.

Pedru ar kute me krãptiô mex.

¹²Nhym Pedrumê Jeju kute ar anorja kunî mÿjja pumûnh kêt krãptiô nhipêxo ba. Me te kute mÿjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metündjwÿnh raxmã kator kadjy ne ar mÿjja nhipêxo ba. Xaromão nhô kikre kre kênhkam ne me kunî axikôt Jeju maro krî. ¹³Nhym me kâtãm te me umaje ne te me ikô'ã krî prãmje ne amybÿm abenmã me mexkumrêx jarênho kumex. ¹⁴Nhym kam me krãptiô

kum Bẽnjadjwỳr djwỳnh kĩnh ne arỳm tu amim markumrẽxo kumex. Amim maro kumex ne arỳm mekõt akuprõ. Nhyim kam me kute amim marja arỳm krãptĩ: tẽ. Me mymẽ me niremẽ arỳm krãptĩ: ne.

¹⁵Nhyim Jeju kute ar anorja mỳjja pumũnh kêt nhĩpẽxo ba. Nhyim me me punuo apõx ne Pedru kukãm pry jakà'ã me adjwỳro mõ. Me ikwã djàkam nàr aty djàkam me adjwỳro mõ. Dja Pedru tẽmkõt karõbit me kwỳ'ã rõrõk nhyim me arỳm mex. Ja kadjy ne me kukãm me adjwỳro mõ. ¹⁶Nhyim Djeruxarẽ bu'ã me krĩ djari me jadjwỳ me krãptĩ: 'ã akuprõ. Me aben totokmã 'ỳr me punu jamỳn o ban o bõx. Me karõ punu kute meo badjwỳ nhyim me aben totokmã 'ỳr meo ban meo bõx. Nhyim Metĩndjwỳnh arỳm me kunõ mex ne.

Me kum ar kurẽ.

¹⁷Nhyim kam me rũnh kwỳ arỳm Pedru arkam ngryk ne. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxmẽ ro'ã mebẽ xadjudjẽu krĩ kunĩ arkam ngry:k ne. ¹⁸Jeju kute ar anorjakam ngryk ne ar'ỳr mõn ar'ỳr bõx ne arỳm aro tỳm. Ne kam Ar kubẽ ijẽ nhyim kam me kunĩ ar omũ. ¹⁹Nhyim Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh 'õ akamãtkam ar'ỳr bõx ne arỳm arkum kikre'ã ijẽ djà'ã kuta. 'Ã kutan arỳm aro katon arkum,

²⁰—Dja gar Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam tẽn adjujarẽho dja. Dja me tu amim Jeju markumrẽx ne arỳm kõt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Tãm dja gar memã 'ã adjujarẽho dja, ane.

²¹Nhyim ar kadjy mrãnh djwỳnh kabẽn man kam myt katorkam arỳm Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjã. Wadjàn arỳm 'ã memã ujarẽho dja. Memã ujarẽho dja nhyim wãnh me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax ar arỳm me rũnh bikprõnh djàkam bõx. Bõx ne arỳm

amiwỳr õ me rũnh akuprõ. Mebẽ idjaerkam me rũnh kunõ akuprõ. Me rũnh akuprõ nhyim arỳm mebẽ ijẽ djãmã ar'ỳr me krãkamngõnh jano nhyim me 'ỳr mõ. ²²'Ỳr mõn arỳm mebẽ ijẽ djà'ỳr bõx ne te ar abej. Te: ar abej ne arỳm ar abej aprã. Ne kam akẽx ne me rũnh'ỳr mõn 'ỳr bõx ne memã kum,

²³—Mebẽ ijẽ djà'ã ijẽ tỳx mex nhyim kre'ã ku'ẽ djwỳnh ar bõm 'ã ijẽ djã kabem dja ba me ar omũ. Ne kam 'ã ijẽ djà'ã kurẽn te kadjwỳnhbẽ ar abej aprã, ane. ²⁴Nhyim me rũnh arỳm me kabẽn ma. Metĩndjwỳnh nhõ kikreti nẽje ku'ẽ djwỳnh ba djwỳnh me kabẽn ma. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr me kabẽn ma. Ne te aben kukij ne abenmã kum,

—Je, mỳj dja ar ijukri nẽ? ane.

²⁵Nhyim kam me'õ me'ỳr bõx ne memã kum,

—E kum, onij me aje Ar kubẽ ijẽja Metĩndjwỳnh nhõ kikretikam memã ujarẽho dja, ane. ²⁶Nhyim kam kikreti nẽje ku'ẽ djwỳnh ba djwỳnhja ar'ỳr õ me jao mõn ar'ỳr bõx. Ne arỳm arkum prĩre ne akubyn me rũnh'ỳr aro bõx. Kum me kãtãm krãptĩ pymakam. Ar'ỳr tẽn kẽtri ne me abenmã kum,

—Gu me ren aro ajkẽ nhyim me ren pãnh kẽno me batitik ne me bapa, ane.

²⁷Kam ne me arkum prĩre ne arỳm me rũnh'ỳr aro bõx. Aro bõx nhyim ar arỳm me kabem dja. Nhyim kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kukij ne arkum,

²⁸—Bar arỳm ar amã ikabẽn ne. Jeju kukwakam memã 'ã adjujarẽnh kêt kadjy ar amã ikabẽn gar ajte 'ã adjujarẽnh ar aba nhyim arỳm krĩrax-jabẽ Djeruxarẽ kunikõt me abenmã ar akukràdjã jarẽho ipõk ne. Gar kam aje bit ar ijã ar ijaxwe nhõrmã memã ar ije Jeju bĩn djwỳnh jarẽho aba, ane.

²⁹Nhyim Pedrumẽ Jeju kute ar anorja kunĩ memã kum,

—Bar me amā arē ga me ama. Be, dja Metindjwÿnh ar imā 'ā karō bar mrāmri ajbit kabēn markumrēx ne kōt ar amijo iba. Nhyr me, dja me te ar imā atemā kabēn jarē bar mar kēt ne. ³⁰ Be, Metindjwÿnh kute me bakukāmāreo ba ja ne arÿm akubyn Jejuo tīn ne. Me ga ne ga me pī'ā anhōn arÿm abī. Nhyr Me Metindjwÿnh arÿm akubyn o tīn ne.

³¹ Be, tām ne Metindjwÿnh arÿm o wabi nhyr arÿm ubōk'ānh bēnjadjwÿr rax ne memā nhÿ. Kute me utār kadjy memā nhÿ. Dja me bē idjaermā amak bō nhyr me arÿm amikam kaprīren wānh axwemā iren Metindjwÿnh'ÿr amijo akēx. Nhyr kam Metindjwÿnh arÿm me axwe maro aknon mekam ngryk kēt. Ja kadjy ne Metindjwÿnh arÿm Jejuo wabi nhyr memā nhÿ. ³² Ar ba ne bar omūn memā 'ā idjujarēnh ar iba. Metindjwÿnh Karōdjwÿ ne omū. Me kute kabēn mar ne kōt ar amijo baja ne Metindjwÿnh arÿm memā Karō jano nhyr arÿm meo ba. Nām ā Pedru ar memā ane.

³³ Nhyr me arÿm ar kabēn man arkam ngryk ne ākrēo kumex. Ne bit kute ar parmā. ³⁴ Nhyr Gamarij raxja arÿm me rūnh nhipōkri kāj mā dja. Kubē ne me bē pardjēu'ō ne kubē me bē idjaer kukrādja mar djwÿnh'ō. Nhyr me kunī kum kīnh. Gamarij kāj mā djan Pedru ar'ā memā kum,

—Ar o akator ngrire, ane. Nhyr me arÿm aro kato. ³⁵ Nhyr Gamarij arÿm ar kākā memā kum,

—Ba ar amā arē. Kwārīk wānh ajmā aro kēt. Dja gar ar par jabej mÿj dja gar ijukri nē?

³⁶ Ba ar amā arē gar ama. Amrēbē me'ōbē Teuda ari memā amiraxo āmra ar ba. Nhyr me krāptī kute 400 pyrāk mā kōt ajkamē. Nhyr kam me arÿm kubī nhyr me kunī kōt baja arÿm ajmā nhyr arÿm kēt ne.

³⁷ Nhyr kam me'ōbē Djuda memā amijo amirīt ne. Bēnjadjwÿr bajtem amrēbē kute me idji'ā pi'ōk no'ōko āmri ne Djuda memā amijo amirīt ne. Pykabē Garrējakam ne abatānh djā. Djuda amijo amirīt ne amikōt me krāptī kamē. Ne kam adjwÿnhdjwÿ arÿm ty nhyr me kunī kōt bajadjwÿ arÿm ajmā.

³⁸ Be, Teudamē Djudakōt me krāptī ba. Ne kam me ta arÿm bimānhja dja gar ama. Pedru arkum anhkra karo gē ar ta mekōt ar ba. Godja ar ta amikabēnkōt meo ba jabej nhyr me ta ī ajmā. Amrēbē me ja kōt dja me ta ā bimānhjo ane. ³⁹ Nār, godja ar mrāmri Metindjwÿnh kabēnkōt meo bakumrēx jabej gwaj te aro āpanh ne aben bē me ngrānh prāmje. Gwaj ren aro ajkēn arÿm ren Metindjwÿnhmā amikurētuw.

⁴⁰ Nām ā memā ane nhyr me arÿm kōt amikabēn dji. Ne kam amiwÿr Jeju kute ar anorja 'uw nhyr ar arÿm bōx. Nhyr kam me ar titik ne arkum,

—Kwārīk wānh Jeju kukwakam memā adjujarēnh kēt, ane. Ne kam arÿm arkum ire nhyr ar tē.

⁴¹ Djām ar kaprīre ne ar tē? Kati. Ar kīnhkumrēx ne me rūnhbē tē. Mÿkam ne ar kīnh? Bir, ar amim,

—Be, Metindjwÿnh ta ne amim ar ijā karōn amim, “Be, me kum Jeju kurē. Dja kōt me kum ar adjwÿnhdjwÿ kurē.” Nām ā amim ar ijā karōo ane. Nām ar ā amim anen arÿm kīnhkumrēx. Metindjwÿnh ta kute amim ar'ā karōkōt ar tokrykam ar kīnhkumrēx ne me rūnhbē tē. ⁴² Ne kam akati kunikōt kāj bē memā Jeju kukrādja'ā ujarēnh ar ba. Metindjwÿnh nhō kikretikam o ba. Me ō kikre kunī kōt o ban memā kum,

—Mrāmri ne Jejubē Kritukumrēx. Mrāmri ne Metindjwÿnh Jeju'ā me banhō Bēnjadjwÿrbē kumkati mēnhkumrēx, anhyro ba.

Me kute amijo Ar kubê 7 pytàr.

6 Nhyr kam Jejukôt me ba djwỳnh arỳm krãptĩ. Ne kam me kwỳ me bajtembê kregu kabẽnkam kabẽn nhyr me kwỳ mebê idjaer kabẽnkam kabẽn. Nhyr kregukam me kwỳ kabẽnja idjaerkam me kwỳ kabẽnjakam kaprĩre ne. Nãm me Jeju kute ar anorjabê 12'ã abenmã kum,

—Be, Pedru ar akati kunĩkôt me 'uwtĩo djuw mex nhyr kam me bakam me 'uwtĩ kwỳ 'ã kãtãm, ane. ²Nhyr Pedru ar arỳm kuman arỳm amiwỳr Jeju kôt me ba djwỳnh krãptĩ:ja 'uw. Nhyr me ar'ã akuprõ nhyr ar arỳm memã kum,

—Godja bar memã mỳjja nhõrbito iban arỳm te ije Metĩndjwỳnh kabẽn'ã memã idjujarẽnh prãmje. Nhyr kam arỳm ar akaprĩre ne.

³Be, mỳj dja gwaj nê? Bir, akmere, àpnhĩre ar, dja gar me kwỳo aben man me'ã aben kukij ne abenmã kum, “Djãm me kunĩ kute ar mex jarê? Djãm Metĩndjwỳnh Karō raxo ar kadjwỳnhbê nhỳn aro ba? Djãm ar krã mex”? ane. Dja gar ã me kabio ane. Nhyr kam me kwỳ ã mexo ane, gar mekam amijo Ar kubê 7 pytàn ar imã ar arê. Ar imã ar arê bar arỳm ar'ã meo djuw mex djwỳnh rê. ⁴Ne kam meo djuw mex kêt ne ate ikrã. Ate ikrãn arỳm Metĩndjwỳnhmã ikabẽn 'ãno djan memã kabẽn jarẽnh 'ãno djan ar o iba, ane.

⁵Nãm ar ane nhyr me kunĩ arỳm kum ar kabẽn kĩnh ne. Ne kam arỳm amijo Exewão pytã. Nãm mrãmri tu amim Metĩndjwỳnh markumrêx. Nhyr Metĩndjwỳnh Karō raxo kadjwỳnhbê nhỳn ar o ba. Nhyr kam me amijo me kwỳ pytã. Piripimẽ Prokorumẽ Nikanômẽ Ximômẽ Pamenajmẽ Nikoraumẽ ne me amijo ar utã. Nikorau ja ne amrêbê kubê me bajtem. Krĩraxbê Æxikikam ne abatãnh djã. Ne kam arỳm mebê idjaer kukràdjã man kôt ar amijo

ba. Ne kam arỳm tu amim Jeju markumrêx. Mebê kregu kabẽnkam ne kabẽn. ⁶Nãm me amijo ar utãn arỳm Jeju kute ar anorja kabem aro akuprõ. Nhyr ar arỳm aro Metĩndjwỳnhmã a'uw ne ar'ã ikra jadjuw.

⁷Nhyr kam me kute Jeju mar arỳm amũ memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnh kumex. Nhyr me kãtãm krãptĩ arỳm tu amim Jeju markumrêx. Nhyr kam Jejukôt me ba djwỳnh arỳm Djeruxarêkam àptãr mex ne. Nhyr me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnhdjwỳ krãptĩ: tu amim Jeju markumrêx ne kabẽn man kôt ar amijo ba.

Me kute Exewão pa 'amỳnh.

⁸Exewão ne tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳ:xkumrêx nhyr Metĩndjwỳnh arỳm kum tỳ:x jadjã. Kum tỳx jadjã nhyr arỳm me ipõkri mỳjja pumũnh kêt rũnh nhĩpêxo ba. Me punu mex nhyr meo mexo ba. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne ku'ên kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. ⁹Nhyr ate me kwỳ kam kabẽn punun arỳm Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja. Mebê idjaer bikprõnh djã 'õ kurũm ne me mõ. Me bikprõnh djã jamã ne me kum,

—Me ta ar ban ta amim àpẽnũ ar ba ne ja, ane. Krĩraxbê Xirenimẽ Arexã kurũm ne me ja mõ. Nhyr pykabê Xirxijmẽ Adjij kurũm me jadjwỳ mõ. Ne kam Exewãomẽ aktã kabẽno aben japanho dja: ¹⁰nhyr Metĩndjwỳnh Karō kukwakam memã kabẽn ne kabẽn katãto me akrenh mex ne. Nhyr kam me te: kute kabẽno itymã o ku'ê.

¹¹Te: kute kabẽno itymã o ku'ên kam tẽn arỳm me kãxã me kwỳmã pi'õk kaprĩ jarê. Nhyr me arỳm me'yr bõx ne memã 'êx. Pi'õk kaprĩ pãnh arỳm memã Exewão'ã 'êx ne me kunĩmã kum,

—Be, Exewão ne arỳm me bakukãmãkjê Mõjdjêmẽ Metĩndjwỳnh

javrỳ bar arỳm kuma. Nãm me ã anen mebê Exewão kurêo dja.

¹² Mebê kurêo djan arỳm memã kurêtuw. Mebêngêtmê Môjdjê kukràdjà mar djwỳnhmã kurêtuw. Nhy m me arỳm kam àkrêo kumex ne 'ỳr prõt ne o tỳm ne pa 'amỳ. Nhy m me rỳnh krãptĩ arỳm kutêp akuprõ nhy m me arỳm me'ỳr o bõx.

¹³ Ne kam me rỳnh kabem me 'êxnhĩ kwỳ dja. Nhy m me arỳm me rỳnhmã Exewão'ã 'êx ne memã kum,

—Me'õ ja ne mã Metĩndjwỳnh nhõ kıkreti javrỳo ban mã Môjdjê kukràdjà javrỳo ba. ¹⁴ Nãm mã memã kum, “Nadjarekam Jeju dja ĩ Metĩndjwỳnh nhõ kıkretio ajkên pyka mẽ o amrà. Môjdjê kute me bakukãmãremã kukràdjà jarênhja dja pãnh me bamã kukràdjà 'õdjwỳ jarê gwaj baje we mar ne kõt amijo babamã.” Nãm ã memã anhỹro ba bar arỳm kuma. Nãm me 'êx ne ã me rỳnhmã arênhõ ane.

¹⁵ Nhy m kam me rỳnh kunĩ Exewãokam no ty. Kam no ty nhy m nokre arỳm amijo Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh nokre pyrãk nhy m me arỳm nokre pumũ.

Exewão me rỳnh krãptĩmã me kukãmãkjê'ã ujarênh.

7 Nhy m kam me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kum kabên ne kum,

—Djãm kõt ne me arê? ane.

² Nhy m tu me kukãmãrê'ã ajarênh memã kum,

—Akmere, mebêngêt ar, dja ga me ikabênja ma. Metĩndjwỳnh ne me bakukãmãrê Abraõomã amijo amirĩt. Prĩne me: xkumrêx ne uma: ne arỳm kum amijo amirĩt ne. Pykabê Arãkam ar ba kêtři Mexomikam ar bari ne Metĩndjwỳnh arỳm Abraõomã amijo amirĩt ne. ³ Ne kam kum,

“Anhõ pyka kurũm akato. Kam anhõbikwa ar baja Ar kubê akato.

Dja ga tê: ba kam ĩ amã pyka 'õdjwỳ jakre ga kam 'ỳr tên 'ỳr bõx”, ane.

⁴ Nhy m kam kabên kõt pykabê Kaudjêkam me ja nhõ pyka kurũm katon tê. Tê:n kam arỳm pykabê Arã'ỳr bõx ne kam ar ba. Nhy m kam bãm kute irja arỳm kam kubê ty. Nhy m kam Metĩndjwỳnh arỳm pykaja tãmmã ano nhy m 'ỳr tên arỳm 'ỳr bõx. Kam ne ga me ar aba.

⁵ Djã ne Metĩndjwỳnh pyka jakam kum pyka 'õ ta nhy m arỳm o aminhõ? Kati. Kute kam kum pyka'õ 'yr kêt kumrêx. Kum 'yr kêt ne arỳm kukãm kum arênhbit ne kum, “Dja ba ĩ anhõ kadjy amã pyka ja kanga. Dja akrakam kra aben djõ'ã apõx ne arỳm atãmdjwỳ krãptĩ. Me jamê me amã dja ba kanga ga me arỳm o aminhõ.” Nãm ã kraxje kra'õ kêt rã'ãkam ã kum ane. ⁶ Ne kam Metĩndjwỳnh ajte Abraõomã kum,

“Atãmdjwỳ krãptĩ dja me me bajtem nhõ pykakam ar ba. Ne kam arỳm memã àpênh kajgo ar ba. Ar ba nhy m me arỳm àpênh pytĩo me kamjêro ba. Meo ba: nhy m pyka wãkam arỳm me'ã amex krãptĩ: kubê 400 apêx.

⁷ Djã ba kam me tokry pãnh meo ajkê. Me bajtem kute me àpênh'ã memã àpnênh djwỳnhõ ajkê. Kam dja atãmdjwỳ ar katon arỳm pyka jakam bõx ne imã àpênh ar ba.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh Abraõomã ane. Nhy m Exewão kõt memã arê. ⁸ Ne kam itepã memã kum,

—Ne kam Metĩndjwỳnhmê Abraõo ar abenmã kabên jarênh mãmdji nhy m kamã Metĩndjwỳnh kum, “Dja ga me aben djõ'ã me my nhinhu kã rê”, ane. Nhy m kam arỳm Idjak dji nhy m ruw. Nhy m 'ã akatibê 8 nhy m arỳm kra my nhinhu kã krãta. Nhy m kam abatãnh ne arỳm Djako dji nhy m ruw. Ne kam abatãnh ne kam me bakukãmãrê kubê

12 jadjuw. Nãm ar aben jatãri apôx tẽ ne arÿm abatãnh ne.

⁹Ne kam te kute Jôdje pyrãk prãmje arÿm kam ngryk ne. Kam ngryk ne pi'ók kaprĩ kadjy arÿm me bajtemmã kanga. Nhy m kam me pykabê Edjitukam kum ire nhy m kam memã àpênh kajgo ar ba. Nhy m be, Metindjwÿnh ne mã Jôdje mẽ amijo kajkep ¹⁰ne kaprĩ djã kunibê utã. Nãm kum krã mex jadjã nhy m bẽnjadjwÿr arÿm kum kĩnh. Edjitukam me ô bẽnjadjwÿr rax nhidjibê Parao kum kĩnh ne arÿm 'ã bẽnjadjwÿr mẽ. Nhy m kam pykabê Edjitukam Parao nhõ me kunimã nhÿn kum ô mÿjja kunĩ pumũnhõ ba.

¹¹Nhy m kam Edjitukam me jamẽ pykabê Kanaãkam me ja kunibê djwÿ kêt. Nhy m prãm arÿm me pa:ro dja nhy m me arÿm kaprĩ:ren kumex. Nhy m me bakukãmãre ar te amitÿx djã jabej aprã. ¹²Ne kam abenmã kum, “Edjitukam ne me djwÿo atom nhy m kumex”, ane. Nhy m Djako me kabên man arÿm djwÿ'ÿr me bakukãmãre ar ano. ¹³Nhy m ar Edjitu'ÿr tẽn arÿm 'ÿr bõx. Ne kam akẽx ne arÿm akubyn aminhõ pyka'ÿr bõx. Ne kam ajte 'ÿr tẽn 'ÿr bõx. Nhy m kam kamy arkum amijarênho amirĩtkumrẽx ne arkum, “Ba. Axikõt gwaj bajapõx”, ane. Nhy m kam me Paraomã Jôdje nhõbikwa jarẽ nhy m kuma.

¹⁴Nhy m kam Jôdje arÿm bã m Djakomẽ ar'ÿr kamy ar ano. Ôbikwa kunĩ'ÿr ano. Me abenã ar mênhkam ne ar krãptĩkumrẽxbê 75. ¹⁵Nhy m kam Djako ar Edjitu'ÿr tẽn kam 'ÿr bõx ne kam arek kam ar ba. Nhy m kam Djako kubêngête kubĩ. Nhy m kam me bakukãmãre arkubêngête ar kupa. Aben nhitẽpã ar paro tẽ. ¹⁶Nhy m me amũ krĩraxbê Xikĩkam aro ban arÿm kênkrekam ar angij. Amrêbê: ne ar kukãmãre Abraão kute me tyk jangjênh kadjy mebê kênkre by. Xikĩkam Imô tãmdjwÿmã ne ngõnhponho pi'ók kaprĩ

ngãn pãnh kênkre ja by. Kênkre jakam ne me ar angij.

¹⁷Nhy m tũmrãm Metindjwÿnh arÿm kute memã pyka kanga kadjy amikabên tũm ma. Kute amrêbê: Abraãomã pyka jarênhja arÿm kute memã kanga kadjy amikabên tũm ma. Nhy m Edjitukam arÿm me àptãr mex mõ. ¹⁸Me àptãr mõ nhy m atemã bẽnjadjwÿr rax me kadjy kato. Bẽnjadjwÿr ja ne kute me kukãmãre Jôdje'ã ujarênh mar kêt. ¹⁹Nãm me kadjy katon arÿm me banhõ me wÿnhmã 'êx ban ar meo bikênho ba. Nãm me bakukãmãremã me prĩre'ã karõn memã kum, “Dja me prĩre axidjuw ga me bõm arẽ gẽ ty”, ane.

²⁰Nhy m kam Môjdjê ruw. Nhy m Metindjwÿnh kum kĩnh. Nhy m kam nã ta ùrkwãkam o kaõro krĩ nhy m arÿm 'ã mytyrwÿ amãnhkrut ne ikjêkêt apêx. ²¹Nhy m kam me bõm kudji. Nhy m Parao kra ni arÿm amim kumÿn kra'ã amim o djuw mex. ²²Nhy m kam me kum pykabê Edjitu nhõ me ja kukràdjã kunĩ jarẽ nhy m arÿm kuma. Ne kute me kabên jarênh kadjy kabên mexkumrẽx ne àpênh mex kadjy tÿxkumrẽx.

²³Ne arÿm abatãnh mex ne. Rwÿk'ã amexbê 40 apêx nhy m amim, “Ba 'ÿr inhõ me wÿnhbê idjaer pumũ”, ane. ²⁴Ne me'ÿr tẽn kam me'ÿr bõx. Nhy m Edjitukam me kra'õ mebê idjaer'õo bikênho dja nhy m omũn arÿm o ngryk ne kubĩ. ²⁵Be, kute bĩn kêtĩrĩ ne amim, “Be, Metindjwÿnh kukwakam dja ba me utã. Godja me kõt ima”, ane. Nhy m kam me kute mar kêt. ²⁶Nãm Edjitukam me kra'õnh bĩ nhy m 'ã akati nhy m ô me wÿnh ar aben tako dja. Nhy m bit kute aro mexmã aben nêje arkum kabên ne arkum, “È, ar ikabên ma. Ar aje abeno anhõbikwajakam aben tako dja”, ane.

²⁷Nhy m kute ikjêo bikênho ãmja arÿm amũ Môjdjê kujaten kum, “Nhÿnh ne me'õ me ikadjy ajã bẽnjadjwÿr mẽ, ga aben nêje ar imã akabên ne? ²⁸Ga ne ga

amūja'ā Edjitukam me kra'ōnh bī. Djām aje ā ijo anhyrmā"? ane. ²⁹Nhym arŷm kuman amijā maje atemā pykabê Midjijāmā prōt ne. Prōt ne kam 'yr bōx ne arŷm me bajtemwākam ar ba. Ar ba:n kam arŷm kra ja dji nhym ruw. Nhym ajte ja dji nhym ruw.

³⁰Nhym kam ar ba: nhym 'ā amex krāptībê 40 apêx. Nhym akati 'okam arŷm kapôt kukritkam ar ba. Krānhbê Xinaj bu'ā kapōtkam ar ba: nhym akaōk tu pōko dja. Nhym kuwykam Bēnjadjwŷr djwŷnh kadjy mrānh djwŷnh kum amijo amirīt ne. ³¹Nhym te kute marmā kam no tyn djan amim, "Je tō, mŷj ne wā"? ane. Ne kute omūnh mexmā 'yr bikamēnh tē nhym Bēnjadjwŷr djwŷnh kum,

³²"Ba ne ba ibê me akukāmāre nhō Metindjwŷnh.

Ibê Abraōmē Idjakmē Djako ar ō Metindjwŷnh."

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh kum ane. Nhym Mōjdjê umaje tertet ne ibōn djan te kàjmā 'yr krān kute omūnhmā.

³³Nhym Bēnjadjwŷr djwŷnh kum, "Ē, aparkā kaba. Inhō pykakam ne ga adjām wā. Kwārīk wānh o abikēnh kêt.

³⁴Ē, pykabê Edjitukam me kra ne inhō me jao bikēnho ba ba arŷm mrāmri me tokrykōt omūn me kangāngā ma. Ije me utār kadjy ne ba ruw. Amrē tē ba Edjitemā ajano."

Nām ā Mōjdjê mā ane.

³⁵Be, Mōjdjê ja ne me amrêbê kangan kum,

—Nhŷnh ne me'ō ajā bēnjadjwŷr mē ne ga aben nêje ar imā akabēn ne? ane. Be, me te kanga nhym Metindjwŷnh ta arŷm me kadjy ano. Memā bēnjadjwŷr kadjy ne ano. Kute me utār kadjy ne ano. Bēnjadjwŷr djwŷnh kadjy mrānh djwŷnh ne akaōk tu pōkkam kum amijo amirīt nhym arŷm me kadjy ano.

³⁶Nhym kam Mōjdjê Edjitu kurūm meo mō. Kamā ne me aêrbê mŷjja pumūnh

kêt kwŷ nhipêx. Me te kute mŷjja marmā kam no tyk ne ku'ên Metindjwŷnh raxmā kator kadjy mŷjja kwŷ nhipêx. Edjitukam ipêx ne ajte ngō ra:x nhidjibê Kamrêkrekam ipêx. Ne kam kapôt kukritkam meo ba: nhym amex krāptībê 40 me'ā apêx. Nām ā Exewāo memā ane.

³⁷Ne itepā ajte memā kum,

—Mōjdjê ja ne mebê idjaermā kum,

"Ba ne ba Metindjwŷnh kukwakam me amā kabēn jarēnho iba. Dja Metindjwŷnh ī me akadjy amijo me anhōbikwa 'ō pytā. Amijo utā nhym arŷm ikudjwa ā me amā kabēn jarēnho ane."

Nām ā Mōjdjê memā ane.

³⁸Be, Mōjdjê ja ne kapôt kukritkam ar meo aben pydjin meo ba. Nhym kam krānhbê Xinajkam Bēnjadjwŷr djwŷnh kadjy mrānh djwŷnh kum kukrādjà jarē. Me kute katāt amijo ba'ā Metindjwŷnh kute memā karōkam kukrādjà ja ne kum arē. Me kute mar ne tīn ne ar bamā ne kum arē. Nhym arŷm me bakukāmāremā arē. Nhym me aben djō'ā abenmā arē gu me bakamingrānyre arŷm baje mar ne o baba.

³⁹Nhym be, me bakukāmāre ne me kum kabēn mar prām kêt. Me aminhirō bê kabēn rēn arŷm te akubyn Edjitemā mōrmā bikraro nhŷ. ⁴⁰Mōjdjê krānh nhimōk'ā kute amikrākam ne me arŷm Arāomā kum,

"Mōjdjêwā, kute Edjitu kurūm me bajo kator ne kute me bajo mōr djwŷnhwā birām mŷjwā ne arŷm ajmā on. Nhym got omū. 'Yr aprōt ne me batindjwŷnh karō kwŷ nhipêx gē me bakukām ba."

Nām me ā Arāomā ane. ⁴¹Ne kam arŷm mrybāri krare karō nhipêx ne o we Metindjwŷnh. Ne kam arŷm we mry karō kīnh djā'ā mryo bōx. O bōx ne parbê kudjin arŷm kum kubī. Ne arŷm kute ikrao mŷjja nhipêxjakam kīnh katio dja.

⁴² Nhyŷ Metindjwŷnh arŷm me bē amijo akēx ne wānh memā ire. Me ta wānh kute kanhēti krāptimā rax jarēho ba kadjy memā ire. Ije amā arēnh kōt ne Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk. Kamā ne Metindjwŷnh memā kum,

“Ga me abē idjaer, djām imā ne ga me mry paro aba? Me aje mŷjjamā mry paro aba nhyŷ 'ā amex krāptibē 40 apēxja djām imā ne ga me mry pa got? Arkati.

⁴³ Ate ne ga me mŷjjao metindjwŷnh karō nhipēx ne kum rax jarēho aba. Ne mā me karōbē Morkimā kikreo aba. Ne me anhō metindjwŷnhbē Rēnpānh nhō kanhēti karōo aba. Aje ikupa'ā amijo aba prām kam dja ba arŷm me anhō pyka djwŷnh bē me akujate. Dja ba me bajtem nhō krīraxbē Babirōnij nhijukri me akujate.”

Nām ā Metindjwŷnh memā ane. Nhyŷ Exewāo arŷm kōt me rūnhmā arē.

⁴⁴ Ne itepā ajte memā kum,

—Mrykào kikre ne me bakukāmāre kapōt kukritkam ar o ba. Metindjwŷnh kute memā amijo amirīt nhyŷ me kute mar kadjy ar o ba. Ta ne Mōjdjēmā 'ā karōn kum, “Ije kikre'ā amā karō kōt dja ga ipēx.” Nām ā Mōjdjēmā 'ā karōo ane. Nhyŷ arŷm kōt ipēx nhyŷ me ar o ba. ⁴⁵ Nhyŷ kam ô'ā me bakukāmāremē Djodjuwemē ar kikreo ba:n arŷm apŷnh me bajtem nhō pyka djāri'ŷr o bōx. Nhyŷ Metindjwŷnh arŷm apŷnh me bajtem ba djārio apan me kujate. Me kujate nhyŷ me arŷm me pānh pykakam ar ba. Nhyŷ me bēngēt aben kukām me paro mō. Me paro mō nhyŷ me tām d-jwŷ arŷm aben djō'ā mrykào kikreo krī. O krī: nhyŷ kam tū:mrām Dawi arŷm me kadjy katon kam me kadjy bēnjadjwŷr.

⁴⁶ Nhyŷ kam Metindjwŷnh kam kīnh. Nhyŷ kum, “Metindjwŷnh, abē Djakoo aba djwŷnh. Ba amā anhūrkwā nhipēx”,

ane. ⁴⁷ Nhyŷ be, Dawi ne kute kum kikre nhipēx kēt. Nhyŷ be, krabē Xaromāo ne arŷm kum kikre nhipēx.

⁴⁸ Nhyŷ be, djām me kute ikrao kum kikretikam Metindjwŷnhbē kumkati krī prām got? Arkati. Me bakukāmāre kabēn kōt ne ba ikabēn jarē. Amrēbē: ne me Metindjwŷnh kukwakam memā kum, “Bēnjadjwŷr djwŷnh ne me amā,

⁴⁹ ‘Be, kute me bēnjadjwŷr rūnh krī djā pyrāk ne ā kŷjrūm kākjakam ikrī djā ā imā nōr ane. Kākjakabē ne ikrī djā.

Kute me par ku'ē djā pyrāk ne pyka ā iparbē imā nōr ane.

Be, djām me kute imā kikreti'ō nhipēx nhyŷ imānhkutāmā? Arkati.

Djām me kute imā ikrī djā'ō nhipēx ba kam inhŷr ne ityk djā kēt mā? Arkati.

⁵⁰ Ba ne ba inhikrao kākjakamē pyka nhipēx. Djā ne ga me ja ma?”

Nām ā Bēnjadjwŷr djwŷnh me amā ane.”

Nām kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh ā memā ane. Ga, me kute ikrao kum kikreti nhipēxjakam Metindjwŷnhbē kumkati kam krī kētja pumū. Nām ā Exewāo memā ane.

⁵¹ Ne kam itepā ajte memā kum,

—Ba me amā arē ga me ama. Be, me akukāmāre kwŷ kute arīk amijo ba'ā ne ga me amijakren arīk ar amijo aban mā aminhirōbē Metindjwŷnh kabēn rēn anhōkre kadjwŷnhbē ajaxwe ar aba. Ne kam ajamakre kēt kumrēx ne mā aminēje Metindjwŷnh Karōbē adjāptār aba. ⁵² Nhyŷ got Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh'ō nhyŷ me akukāmāre kute o bikēnh kēt? Nām me mā aben kukām me kupa. Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh mā me bakukāmāremā kum, “Kritu ne katāt ne axwe kēt kumrēx. Mrāmri dja bōx kumrēx.” Nām me mā ā memā ane nhyŷ kam me mā me kupa. Tām ne ajbir jakam bōx ga me arŷm kangan abī. ⁵³ Be, kadjy mrānh djwŷnh ne me kadjy Mōjdjēmā

Metindjwŷnh kabēn jarē. Me kute katāt amijo ba'ā kabēn jarē ga me aben djō'ā o aba kajgon mar kēt ne kōt amijo aba kētkumrēx. Nām ā Exewāo memā ane.

Me kute Exewāo bīn.

⁵⁴ Nhyŷ me kute amijā kabēn markam arŷm ngyrk tŷx mex ne. ⁵⁵ Nhyŷ be, Metindjwŷnh Karō arŷm raxo Exewāo kadjwŷnhbē nhŷn ar o ba. Ar o ba nhyŷ arŷm kāj mā krān kāj kwa pumūn kam Metindjwŷnh pumū. Pŷne me: xkumrēx ne uma: nhyŷ omū. Nhyŷ Jeju Metindjwŷnh djobōk'ānh dja nhyŷ omū. ⁵⁶ Nām Exewāo ar omūn arŷm memā kum,

—Ē ota, arŷm ne kāj kwa abenbē ajkij. Kute amijo ī ne bōxja ne arŷm ra:x ne Metindjwŷnh djobōk'ānh dja, ba arŷm omū, ane.

⁵⁷ Nhyŷ kam me tu kāj bē amran amijamak'ā pron itepato 'ŷr prōt ne. 'ŷr prōt ne o tŷm ne ⁵⁸ arŷm krīrax kurūm o kato, atykmā o katon kumē. Kumēn kam kēno titik ar o ba. Anhŷr djwŷnh rām ne me'ō abatānh nybē Xaur dja. Nhyŷ me aminhō kubēkào pōx ne parbē adjuw.

⁵⁹ Nām me Exewāo titik ar o ba nhyŷ arŷm amijo Metindjwŷnh mā a'uw ne kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh Jeju, amim ikarōo wabi, ane. ⁶⁰ Ne kam kōnkrāo nhŷn kāj bē āmrao kum kabēn ne kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh, dja ga me kute ibīn pānh jarēnh kēt. Nām ā ane nhyŷ me arŷm kubī nhyŷ arŷm ty.

Me kute Jeju nhō me jao bikēho mōr nhyŷ me bimānh.

8 Be, me kute Exewāo bīn kētri ne Xaur memā kum, “Rā'ā me abī”, ane.

Nhyŷ me kubīn kam arŷm me krāptīo bikēnhmo krax ne. Me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio bajao bikēnhmo krax ne. Nām me Djeruxarēkam meo bikēho mō:n me

krāptī: o ajkē. Nhyŷ me me umaje arŷm ajmā. Pykabē Djudējakam pyka kunīkōt ajmā. Ne pykabē Xamarijakam pyka kunīkōt ajmā. Jeju kute ar anorjabit ne ar arek Djeruxarēkam ar ba. ² Nhyŷ me kwŷ kum Metindjwŷnh jabēja ne Exewāo mŷn o mōn arŷm adjā. Ne kam abej mu:w. ³ Nhyŷ be, Xaur arŷm ākrēn ari me kute amim Jeju maro bikēho ba. Me kute Jejukōt ar aben pydjio bajao bikēho ba:n kikre kunīkōt mrān wangij ne me bjēro mrān meo apōx. Nām me mymē me nireo mōn arŷm mebē ijē.

Piripi Xamarijakam bōx ne Jeju'ā memā ujarēnh.

⁴ Nhyŷ me amū bimānhja ne me arŷm memā Metindjwŷnh kabēn jarēnho mō. Apŷnh me ba djāri memā arēnho mō.

⁵ Kamā ne Piripi krīraxbē Xamarijā tēn bōx. Ne kam arŷm kāj bē Kritu'ā memā ujarēnh tē. ⁶ Nhyŷ me itepato arŷm kabēn ma, me krāptī: kabēn ma. Nām mŷjja pumūnh kēt kwŷ nhīpēx nhyŷ me arŷm omūn kam kunī kabēn mar 'āno dja. ⁷ Be, me karō punu me krāptīo ba nhyŷ arŷm ano nhyŷ me karō amran memā iren arŷm mā mō. Nhyŷ ajte me akrymē me mrānh kēt krāptīo mex. ⁸ Nhyŷ kam me arŷm krīrax wākam kīnhti:re ne.

Ximāobē wajangare'ā ujarēnh.

⁹ Nhyŷ krīrax tām kam ne me'ō. Me kum Ximāo jarē. Ta ne kute amijo mŷjja mar pytār, amijo apŷnh mŷjja mar pytār ne ari amijo wajangao ba. Nām me noo biknor ar o ba nhyŷ me kam no tyn kumex. Nhyŷ mā amijo rax ne memā kum,

—Ē, ba ne ba iraxkumrēx, anhŷro ba. ¹⁰ Nhyŷ me kātāmmē me rūnh kunī ma:r ar o ban abenmā kum,

—Tām wā ne Metindjwŷnh pymao uman tŷ:x ne, ane. ¹¹ Be, amrēbē ne

amijo apỳnh mỳjja mar ne me kupênh ne me noo biknor ar o ba nhym me arỳm maro ba. ¹² Mar ar o ba: nhym kam Piripi arỳm memã kabên jarê. Memã Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar meo bakam kabên jarê. Ne Jeju Kritu'ã memã ajarê nhym me arỳm kuman tu amim Jeju markumrêx. Nhym arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã me angij. Me mymê me nire jangij.

¹³ Nhym kam Ximãodjwỳ arỳm mekõt amim kuma. Amim kuma nhym me arỳm Metĩndjwỳnhmã ngõmã adjà. Nhym kam arỳm mã Piripi kõt ajkamê. Nhym Piripi me aêrbê mỳjja pumũnh kêt rũnh nhipêxo ba. Me te kute mỳjja marmã kam no tyk ne kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy ne ipêxo ba. Nhym Ximão amim omũnho ban te kute marmã kam no tyn ku'ê.

¹⁴ Nhym kam me amũ Djeruxarêkam memã kum,

—Be, pykabê Xamarijka me ne arỳm amim Metĩndjwỳnh kabên markumrêx, ane. Nhym Jeju kute ar anorja arỳm kuma. Kuman arỳm me'ỳr Pedrumê Djuão ar ano. ¹⁵ Nhym ar me'ỳr tẽn me'ỳr bõx. Ne kam Metĩndjwỳnhmã meo a'uw ne kum,

—Dja ga memã Akarõ jano gê me 'amỳn meo ba, ane. ¹⁶ Be, kraxje Metĩndjwỳnh Karõ mekam rwỳk kêt rã'ã. Nãm me Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju kukwakam Metĩndjwỳnhmã ngõmãbit me angij.

¹⁷ Nhym Pedru ar Metĩndjwỳnhmã meo a'uw ne me'ã ikra jadjuw nhym Metĩndjwỳnh Karõ arỳm me 'amỳn meo ba. ¹⁸⁻¹⁹ Pedru ar kute me'ã ikra jadjwỳrkõt Metĩndjwỳnh Karõ me 'amỳ nhym Ximão arỳm amim omũn arkum,

—Ota pi'òk kaprĩ. Dja gar amikudjwa imã akre. Ba badjwỳ ar akudjwa maro iba ne me'ã aminhikra jadjwỳro iba gê Metĩndjwỳnh Karõ me 'amỳn meo ba, ane.

²⁰ Nhym Pedru kum,

—Metĩndjwỳnh kute tu memã kajgo Amikarõ janorjakam ga arĩk amim, “Dja ba pi'òk kaprĩ pãnh Metĩndjwỳnh Karõ man ar o iba”, ane. Kam gê Metĩndjwỳnh me biknor tokry djãmã ajano ga anhõ pi'òk kaprĩmê ro'ã akuno. ²¹ Be, Metĩndjwỳnhmã akadjwỳnhbê ajaxwe rã'an kum amex kêt rã'ã. Kam ne ga aje Karõ mar prãm kêtumrêx.

²² On amikam akaprĩn wãnh ajaxwejamã anhiren Metĩndjwỳnhmã amijo a'wỳ. Gê kute ajaxweo biknor ne akam ngryk kêt jabej. Aje Metĩndjwỳnh Karõ'ã amim karõ punujao biknor ne akam ngryk kêt jabej kum amijo a'wỳ.

²³ Be, arỳm ne ba apumũ. Ajaxwe kute ajamỳnh tỳx ne kute ajo ba rã'ã. Nãm ã Pedru Ximãomã ane.

²⁴ Nhym Ximão kum,

—Inêje Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã akabên gê aje imã akabên jarênhja kõt ijo anhỳr kêt, ane.

²⁵ Nhym kam Pedrumê Djuão ar Bẽnjadjwỳr djwỳnh'ã memã amijarênhõ djan kabên'ã kàj bê memã ujarênhõ djan kam arỳm o ino re. Ne kam arỳm Djeruxarêmã akêx ne. 'Ỳr mõ:n mõi kõt memã Kritu'ã ujarênh ny jarênhõ mõi. Pykabê Xamarijka me ja apỳnh me ba djari krãptĩ memã arênhõ mõi.

Exopijka me'õjamã Piripi Jeju'ã ujarênh.

²⁶ Nhym kam Piripi arek Xamarijka ar ba. Kam ar ba nhym Bẽnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh'õ arỳm 'ỳr bõx ne kum,

—Kàjmã djan amũ aparmã tẽ. Ga, Djeruxarêmê, krĩrãxbê Gadjamê abenmã pry mẽnha pumũ. Pry 'ãnh ne kapõt kukrit. Dja ga 'ỳr tẽn 'ỳr bõx, ane.

²⁷ Nhym arỳm kàjmã djan 'ỳr tẽn arỳm 'ỳr bõx. Nhym me'õ pry'ã tẽn nhym omũ. Õ pyka djwỳnhbê ne Exopij. Kubê eunuku'õ. Exopijka bẽnjadjwỳr rax nibê Kãdjidji. Nhym kukwakam ra:xi. Kubê õ

nêkrêx kunî pumûnh djwÿnh. Djeruxarê kurûm ne tē. Arÿm ne Metîndjwÿnhmā rax jarēn kam tē. ²⁸Ne kam kurûm akubyn ô pyka'ÿr tē. Ô kāmranhtÿx, mry kute bjêrjakam tē. Ne kam pi'ôk jarēnho nhÿ. Metîndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnhbê Idjaij nhô pi'ôk ne arēnho nhÿ.

²⁹Piripi me'ô ja pumû nhy Metîndjwÿnh Karô kum,

—ÿr aprôt ne kāmranhtÿxmē ro'ã tē, ane. ³⁰Nhy arÿm 'ÿr prôt ne ro'ã tē. Nhy Idjaij nhô pi'ôk jarēnho nhÿ nhy arÿm kuma. Ne kam kum,

—Ë, djã ne ga arÿm me kabēnwã ma? Mÿj'ã ne kabēn amijakre? ane.

³¹Nhy kum,

—Djãm ije mÿjja mar godja ba mÿjja'ã kute amijakreja ma. Kon, me'ô dja imã kraxkôt arê ba arÿm kôt kuma. Iwÿr wabin inhikô'ã nhÿ, ane.

³²Me bakukãmãre Idjaij kabēn ne eunuku arēnho nhÿ. Nãm amim,

“Me kute bÿnmã o tē nhy uwbôre kute mrãmri ne mryk'îatomti djuwbôre pyrãk. Ne kute mrãmri ne me arÿm kî jakãro ãmkam mryk'îatomti jabatàn nyre bēn kêt pyrãk. Nãm ã aminêje kabēn kēto ane.

³³Nãm me 'êx ne o kâtãm ne 'ã, ‘Tãmwã ne axwekumrêx. Tãmwã ne axwekumrêx’, ane. Axwe kêtikumrêx nhy me arÿm tu kum mÿj axwe pãnh jarē. Nhy arÿm tyn wabi nhy kute ô'ã me'ô kêt pyrãk”, ane.

Tãm ne eunuku pi'ôkkam arēnho nhÿ.

³⁴Nhy Piripi 'ÿr wabin ikô'ã nhÿ nhy kum,

—Imã arê. Mÿj me'ô'ã ne Metîndjwÿnh kukwakam kabēn jarēnh djwÿnh ja jarê? Djãm amijã nãr me'ô'ã? ane. ³⁵Nhy kam Piripi eunuku kute pi'ôk jarēnh kôt arÿm kum Jeju'ã ujarēnhmo krax ne arek 'ã ujarēnho tē.

³⁶O tē:n kam arÿm ngô'ÿr bôx nhy eunukuja kum,

—Ota ngô. Mÿj dja ba nē ga Metîndjwÿnhmã ngômã ijadjà? ane.

³⁷Nhy Piripi kum,

—Mrãmri aje tu amim Jeju markumrêx jabej ba kam arÿm ngômã ajadjã, ane. Nhy kum,

—Nã. Ba mrãmri tu amim Jeju Kritu markumrêx. Mrãmri kubê Metîndjwÿnh Krakumrêx, ane.

³⁸Nhy eunuku mry kute kã bjêrmã kabēn nhy arÿm dja. Nhy kam ar ngô'ÿr ruw ne arÿm nox ne. Nhy kam Piripi arÿm Metîndjwÿnhmã ngômã adjã. ³⁹Ne kam ar wabin dja. Nhy kam Bēnjadjwÿr djwÿnh Karô tu Piripi byn mã o tē. Nhy eunuku arÿm ijukri omûnh kêtikumrêx. Ne kam ô pykamã tē. Arÿm kÿnhtiren tē. ⁴⁰Nhy kam krîraxbê Oxotokam ajte Piripi amirî ne. Ne kam bu'ã krî kunikôt memã 'ã ujarēnh tē. Tē:n kam krîraxbê Xedjare'ÿr bôx.

Xaur Jeju'ÿr amijo akêx.

Kar 22.3, 26.9

9 Nhy kam Xaurja kute ari meo bikēnho baja kute me kangrôn rã'ã. Kute Bēnjadjwÿr djwÿnhkôt me ba djwÿnh kangrôn rã'ã. Nãm mã me'ã memã kum,

—Gê me tu me kupa. Gê me tu me kupa, ane. Nãm memã anhÿr rã'ãn arÿm me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr rax'ÿr tēn arÿm 'ÿr bôx ne kum,

²—Ba krîraxbê Tamagukam me rûnh'ÿr tē. Dja ga me kute amim Jeju mar'ã pi'ôk no'ôk ne imã angã ba memã o tē. Ba apÿnh mebê idjaer bikprôn djakam me rûnh kunikôt memã akreo tē. Dja me akabēnkôt me kute amim Jeju mar jabej ne memã katon arÿm imã me kanga. Ba me uwpren amrê Djeruxarê'ÿr meo tēn awÿr meo bôx, ane. Nhy kam arÿm me'ã memã pi'ôk no'ôk nhy arÿm kubyn me'ÿr o tē. ³Me 'ÿr o tē:n kam arÿm krîraxbê

Tamagu tēpo tē. Tēpo tē nhym tu aêrbê kâjkwa kurûm mÿjja adjênhja prîne kurwÿ. ⁴Nhym arÿm tu pykabê tÿm ne arÿm me'ô kabên ma. Nhym kum,

—Xaur, Xaur, mÿkam ne ga me kute amim imaro abikênho aba? Aje ba măn ijo abikênh pyrâk ane.

⁵Nhym Xaur kum,

—Bênjadjwÿr, mÿj me ajō ga ne ga imā akabên? ane.

Nhym kum,

—Ba, ibê Jeju. Nā gām me kute amim imaro abikênho aba ne aje ba măn ijo abikênho aba pyrâk. Ne kam te adjumar mex prāmje. Ga, mry kute jênh bjêrja pumû. Me kute mÿjja djwa mexo mry kamjÿr nhym arÿm umaje prôt tÿxja pumû. Nhym kwÿ amakkre kêtka tu amikamjÿr djâ kanā ne arÿm tokry ne. Gadjwÿ dja ga ari ijo abikênho aban arÿm atokry:. Nām Jeju ā kum ane.

⁶Nhym kam kum,

—Bênjadjwÿr djwÿnh, mÿj ne ga amā kînh? Dja ba ā amā o ane, ane.

Nhym kum,

—On kâjmā djan amû krîraxmā wadjâ. Kam dja me amā 'ā karō. Dja ga mrāmri katât me kabên man kôt amijo abakumrêx, ane.

⁷Nhym Xaurkôt ar mōrja me'ô kabên man kam ar kute ī pumûnh kêtikumrêx. Ne kam te: umaje te kabênmä.

⁸Nhym kam Xaur kâjmā djan no pôt kajgon arÿm rît kêt ne. Nhym kam ar pa 'amÿn o tēn arÿm krîraxbê Tamagumā wadjâ. ⁹Nhym rît kêtikumrêx ne. Ne kam kute mÿjja krên kêt ne kôm kêt'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹⁰Nhym kam krîraxbê Tamagukam ne me'ôbê Ananij. Bênjadjwÿr djwÿnh ne Ananij nokrekam amirît nhym arÿm omû. Nhym kum, “Ananij”, ane.

Nhym kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh, mÿj nā?” ane.

¹¹Nhym kum,

—Kâjmā djan tēn pry nhidjibê Katât'ānh tēn Djuda nhûrkwā'ÿr bôx. Kam Xaur jabej me kukja. Krîraxbê Taxukam ne abatānh djâ. Dja ga abej me kukja. Wākam ne Xaur Metindjwÿnhmä amijo à'wÿro nhÿ. ¹²Be, ga ne ga arÿm amikukām nokrekam amirît nhym akarō pumû. Ga ne ga arÿm 'ÿr wadjân 'ā anhikra dji nhym arÿm akubyn rît mex ne. Nām ā apumûnh ane. Nām ā Bênjadjwÿr djwÿnh Ananijmä ane.

¹³Nhym kum,

—Je, Bênjadjwÿr djwÿnh, mÿkam? Xaur wā ne umakumrêx. Nām arÿm Djeruxarêkam anhō me ja krâptio ajkê nhym me krâpti arÿm imā arê. ¹⁴Ne jakam arÿm me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhō bênjadjwÿr ar me ijâ pi'ôk no'ôk nhym amrê o tē. Me ije amā amijarênhja kunî kadjy arÿm amrê pi'ôko tē. Kute me idjuwpre kadjy ne o tē, ane.

¹⁵Nhym Bênjadjwÿr djwÿnh kum,

—'ÿr tē. Ba ne ba inhō àpênh kadjy amijo utâ. Dja me bajtemmä ijâ ajarên me bênjadjwÿr rûnhmä ijâ ajarên mebé idjaermâ ijâ ajarê. Ja kadjy ne ba amijo utâ. ¹⁶Dja ba ī kum, “Dja ga ī ijâ adjujarênh djô'ā atokry kumex.” Nām ā Xaur'ā Ananijmä ane.

¹⁷Nhym kam arÿm 'ÿr tē. 'ÿr tē:n kam arÿm Djuda nhûrkwāmā wadjân Xaur'ÿr bôx. Ne kam arÿm 'ā kute ikra djirkam kum,

—Xaur, akmere, gu banhō Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju ne ijano ba arÿm awÿr bôx. Pry'ā atēm nhym kute amā amijo amirîtja tām ne ijano ba awÿr tē. Dja ga akubyn arît mex nhym Metindjwÿnh Karō arÿm raxo akadjwÿnhbê nhÿn ar ajo ba. Ja kadjy ne ijano ba tē. Nām Ananij ā kum ane. ¹⁸Nhym aêrbê no kurûm mÿjja kute tepkâ pyrâk rôrôk ne. Nhym akubyn rît mex ne. Ne kam kâjmā dja nhym kam arÿm Metindjwÿnhmä ngômā adjâ. ¹⁹Nhym kam ajte ô kwÿ krên arÿm akubyn tÿx ne.

**Xaur memã Jeju'ã ujarênh
nhym me kum kurê.**

A Kô 11.32

Ne kam arek Tamagukam Jejukôt me ba djwÿnhmê ro'ã ar ba nhym 'ã akati kwÿ apêx. ²⁰ Tamagukam ar bari ne apÿnh mebê idjaer bikprônh djâkam kâj bê memã ujarênh tê. Nãm memã kum,

—Mrãmri ne Jejubê Bênjadjwÿrbê kumkatikumrêx. Kubê Kritukumrêx. Kubê Metindjwÿnh Krakumrêx, anhÿr tê. ²¹ Nhym me kunĭ kute kabên markam te kute kraxkôt marn kam no tyn kumex ne aben kukij ne abenmã kum,

—Bãrãm tãmja ne Djeruxarêkam ari meo bikênh ba. Me kute Jeju Kri-tumã amijarênhjao bikênh ba. Bãrãm tãmja ne kute ajte me uwpre kadjy amrê tê. Kute me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhô bēnjadjwÿr ar'ÿr meo bôx kadjy amrê tê, ane. ²² Nhym kam Xaur kabên mexo amũ amikamênh tēn arÿm kute memã Jeju jarênh mar me:xkumrêx. Nãm Tamagukam mebê idjaermê aktã kabēno aben japa nhym me arÿm kabên kôt Jejubê Kri-tu ma. Mrãmri Jejubê Bēnjadjwÿrbê kumkatikumrêx man arÿm te kute kum kabēn'ô jarênh prãmje. Te o anen ôkre kadjwÿnhbê arĭk amikabên kwÿ jarênh kumex.

²³ Nãm ã memã anhÿr tē nhym 'ã akati krãptĭ apêx. Nhym kam mebê idjaer kwÿ arÿm o aben maro nhÿn abenmã kum,

—Mÿj dja gwaj Xaur on arÿm kubĭ? ane. Nhym kam me arÿm amũ Xaurmã arê nhym arÿm kuma. ²⁴ Me ô krĭrax nêje ne bu'ã pyka tÿx nhĭpêx jabatãnhja nhym kam apÿnh ajkwa krekre djãri. Nhym me kute Xaur katorkôt bĭnmã ajkwa krekre kunĭ'ã ku'ên omũnh'ã rĭtkumrêx ne. Nhym Xaur arÿm me kuma. ²⁵ Nhym kam akamãt nhym Jejukôt me ba djwÿnh krĭrax nêje pyka tÿx'ã Xauro wabin djan kadjy djudjêdjêo kaxnokai

akã 'ãpren kam Xaur nhÿr. Ne kam djudjêdjê 'amÿn pyka tÿx burũm aparmã kumēn o rwÿko tēn arÿm pykabê kudja. Nhym kam kãjmã djan mã mebê katon tē.

²⁶ Tē:n kam arÿm akubyn Djeruxarêkam bôx. Ne kam bit Jejukôt me ba djwÿnhmê ro'ã ÿrmã. Nhym me kum uman 'ã abenmã kum,

—E kum nhÿnh ne tãmwã Jeju ma ne kôt ba? Godja ajte me bakwÿo ajkê, ane. ²⁷ Nhym kam Banabe o tēn Jeju kute ar anorja'ÿr o bôx. Ne 'ã arkum,

—Be, nãm prykôt tēn arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnh pumũ nhym kum kabên jarê. Nhym kam arÿm krĭraxbê Tamagukam Jeju'ã memã ujarênh ba. Nãm kum me uma kêt ne kâj bê 'ã memã ujarênh ba, ane.

²⁸ Nãm arkum ane nhym kam me arÿm kum uma kêt ne. Nhym kam Djeruxarêkam Jejukôt me ba djwÿnhmê ro'ã ar ba. ²⁹ Ar ba:n kum me uma kêt ne Bēnjadjwÿr djwÿnh kukwakam memã ujarênh ar ba. Nhym mebê idjaer kwÿ ne me me bajtembê kregu kabēnkam kabên. Nhym Xaur arÿm me jamê aktã kabēno aben japanho dja. Aben japanho dja nhym kam me bit kute Xaur bĭnmã.

³⁰ Nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamy arÿm me kuma. Ne kam Xauro tēn krĭraxbê Xedjaremã o tēn o bôx. Ne kam krĭraxbê Taxumã ano nhym arÿm 'ÿr tē.

³¹ Nhym kam me arÿm me kute amim Jeju marjao bikênh ino re. Apÿnh me ja kute Jejukôt ar aben pydjio ba djãri meo bikênh ino re. Pykabê Djudêjakam o ino re. Ne pykabê Garrêjakam o ino re. Ne pykabê Xamarijkam o ino re. Kunĭkôt ne me meo bikênh ino re. Nhym me arÿm akubyn umar mex ne. Ne kam Metindjwÿnh maro amũ amikamênh tēn arÿm mar ra:x ne. Ne me kum Metindjwÿnh pymakam katãt kabên kôt ar amijo ba. Nhym Metind-

jwỳnh Karō memā kĩnh jadjà nhym me arỳm kĩnhkumrēx. Nhym me kàtàm krāptĩ arỳm tu amim Jeju markumrēx ne arỳm mekôt ajkamē. Nhym kam me arỳm krāptĩ: tē.

**Pedru kute Anējao mex nhym
Dokre tyk nhym akubyn o tĩn.**

³² Nhym kam Pedru pyka kunĩkôt kute me omũnh kadjy tē. Me omũnh tē:n kam krĩbē Ridjakam me jadjwỳ'ỳr bōx. Jeju nhō me ja'ỳr bōx. ³³ Nhym kamā me'ōbē Anēja amrēbē akryn arek ikwā. Akry'ā arỳm amexbē 8 apēx. Nhym Pedru arỳm omũ. ³⁴ Ne kam kum,

—Ē, Anēja, Jeju Kritu arỳm ajo mex ne. On kàjmā djan anhkĩwā djāwāo mex, ane. Nhym me aērbē arỳm kàjmā dja. ³⁵ Nhym krĩbē Ridjamē krĩbē Xaronakam me ja kunĩ arỳm omũ. Ne kam arỳm Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr amijo akēxo kumex.

³⁶ Pedru krĩbē Ridjakam arek ar ba. Nhym kam krĩbē Djopekam Jejukôt ba djwỳnh ni'ō ar ba. Idjibē ne Tabita. Mebē kregu kabēnkam ne me kum Dokre jarē. Ukaprĩkumrēx ne mǎ me ō mỳjja kēto djuw mexo ba. ³⁷ Ne kam kanēn arỳm ty. Nhym me amikurādjakôt ku'ōn kikre tām kam kỳjrũm kumoka'ēkam kudji nhym nō. ³⁸ Krĩbē Ridja ne krĩbē Djopeo rām ne ja. Dokre ty nhym kam me kum,

—Pedru ne Ridjakam ar ba, ane. Nhym Jejukôt me ba djwỳnh arỳm kuman Pedru'ỳr ar amānhkrut jano. Nhym ar 'ỳr tēn kam 'ỳr bōx ne kum,

—Ē, amikrà kēt ne Ridja'ỳr tē, ane.

³⁹ Nhym amibēx ne 'ỳr arkôt tē. Tēn kam arỳm 'ỳr bōx. Nhym ar Pedruo tēn kỳjrũm kumoka'ē'ỳr o wabi. Nhym kam me 'uwtĩ kunĩ 'ỳr bōx ne muw. Ne Dokre tĩnri kute apỳnh me inōkàti, apỳnh kubēkà nhĩpēx djari mǎ: kum akreo ku'ē.

⁴⁰ Nhym Pedru arỳm bōm me kunĩ jano. Ne kam kōnkrāo nhỳn arỳm

Metĩndjwỳnhmǎ o a'uw. Ne kam tykja'ỳr akēx ne kum,

—Ē Tabita, kàjmā nhỹ, ane. Nhym arỳm no pôt ne Pedru pumũn arỳm kàjmā nhỹ. ⁴¹ Nhym 'ỳr ikran arỳm ikra 'amỳn kàjmā kudja. Ne kam memā kabēn nhym me arỳm 'ỳr bōx. Jeju nhō me jamē me 'uwtĩmē ne me bōx nhym arỳm memā kum,

—Ota, arỳm akubyn tĩn ne, ane. ⁴² Nhym me arỳm krĩbē Djopekam kikrepdjitǎ abenmǎ arēnhō ipōk ne. Nhym me krāptĩ arỳm tu amim Jeju markumrēx ne. ⁴³ Nhym kam Pedru arek krĩbē Djopekam ar ba. Me'ōbē Ximāo nhũrkwākam ne nhỹ. Ximāobē ne mry kào mex djwỳnh'ō. Pedru krĩ wākam ar ba nhym arỳm 'ǎ akati krāptĩ apēx.

Me'ō bajtembē Koneru'ǎ ujarēnh.

10 Pedru Djopekam ar ba nhym krĩraxbē Xedjarekam me'ōbē Koneru ar ba. Kubē ne krākamngōnhre krāptĩ: kubē 100 nhō bēnjadjwỳr. Me kute krākamngōnh ja'ǎ memā kum,

—Pykabē Itarij kurũm me ja, anhỹro ba. ² Koneru katāt Metĩndjwỳnh kabēn man kôt ar amijo ba. Konerumē ũrk-wākam ar krĩja kunĩ ne arkum Metĩndjwỳnh rax pyma. Nām me ō mỳjja kētkam ōdjānhkumrēx ne mǎ Metĩndjwỳnhmǎ kabēn ar ba.

³ Nhym kam arỳm myt akēxkam, 3 orakam, Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh'ō nokrekam amirĩt nhym arỳm omũnhō nhỹ. Nhym kum, “Ē, Koneru”, ane. ⁴ Nhym kute omũnhkam madjǎ kretin kum, “Bēnjadjwỳr djwỳnh mỳj nǎ”? ane. Nhym kum,

—Ga Metĩndjwỳnhmǎ akabēn nhym arỳm ama. Ga me ō mỳjja kētkam anhōdjānh nhym arỳm apumũ. ⁵ Jakam dja ga krĩbē Djopemā anhō me ja kwỳ jano. Kam ne me'ōbē Ximāo Pedru. Gē ar tēn kum arēn awỳr o bōx. ⁶ Imōti mỳrri ne nhỹ. Mrykào mex djwỳnhbē Ximāomē

ro'ã ne ar nhÿ. Dja ar tÿn kum arÿn amrÿ awÿr o tÿn o bôx nhym arÿm amã arÿ ga kabÿn kôt ã amijo ane.

Nãm ã Metündjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh Konerumã ane. ⁷Ne kam mã tÿ. Nhym arÿm amiwÿr ar amãnhkrut ne ikjÿkÿt 'uw. Me kute ar amãnhkrut pa 'amÿnhja ne kum àpÿnh kajgo ar ba. Nhym pydji ja ne kubÿ ò krãkamngônh. Adjwÿnhdjwÿ ne katãt Metündjwÿnh kabÿn man kôt ar amijo ba. Ne kam Koneru tãri kum àpÿnh ar ba. Nãm amiwÿr ar ja 'uw nhym ar arÿm bôx. ⁸Nhym kam prÿne arkum kadjy mrãnh djwÿnh'ã ajarÿn arÿm krÿbÿ Djopemã ar ano.

Mÿjja kute Pedru nokrekam amirÿt nhym kute omÿnh.

Kar 11.5

⁹Nhym ar'ã akati nhym ar arÿm 'ÿr tÿ. 'ÿr tÿ:n arÿm krÿ tÿpo tÿ. Nhym arkum ajmã Pedru krÿraxkam kikre'ã wabin imôk'ã nhÿ, imôk ngrengrer'ã nhÿ. Mebÿ idjaer ne me tu ò kikre nhimôk po. 'ÿr ne wabin nhÿ. Ne kam Metündjwÿnhmã kabÿno nhÿ. Kãjkwa nhipôkri myt nhÿrkam. ¹⁰Ne kam kum prãm ne bit kute ò kwÿ krÿnmã. Nhym ar arÿm kum òmrôo dja. O dja nhym Pedru jaÿrbÿ mÿjja amirÿt nhym omÿ. ¹¹Kãjkwa ne abenbÿ ajkij nhym omÿ. Nhym mÿjja kute kubÿkãti pyrãk rwÿk mō. Idja amãnhkrut ne amãnhkrut. Nhym mÿjja idja kunÿ 'amÿn o rwÿko mō. ¹²Kadjwÿnhbÿ ne apÿnh pykakam mry kunÿ. Apÿnh rop, apÿnh mry ngãngão mrãnh, apÿnh àk, mry kunÿ kubÿkãti kadjwÿnhbÿ ikwã nhym omÿ. ¹³Nhym kam arÿm me'ò kum kabÿn nhym kuma. Nhym kum,

—Ë, Pedru kãjmã djan 'õnh bÿn krÿ, ane.

¹⁴Nhym Pedru kum,

—Kati, Bÿnjadjwÿr djwÿnh. Mōjdjÿ kute me ibÿ mÿjja kakrit pyma ja ne ije kur kÿtkumrÿx, ane.

¹⁵Nhym ajte kum,

—Be, Metündjwÿnh kute mÿjja mex kwãrik wãnh kum kakrit jarÿnh kÿt, ane.

¹⁶Be, me'ò kum kabÿn ne ajte kum kabÿn ne ajte kum kabÿn nhym aÿrbÿ mÿjja akubyn kãjkwamã wabi.

¹⁷Nhym Pedru amim,

—Je, mÿj'ã ne ije mÿjja pumÿnhja amijakre? ane. Nãm amim anhyro dja nhym Koneru kute ar anorja kikre jabej me kukij nhym me arÿm arkum arÿ. Nhym ar 'ÿr tÿn arÿm ajkwa krekre tãri bôx ne dja. Ne arÿm abej me kukij ¹⁸ne kãj bÿ memã kum,

—Ximão Pedru, djori kikre wãkam nhÿ? ane.

¹⁹Nhym wãnh Pedru kute mÿjja pumÿnh'ã arek amikabÿn maro nhÿ nhym Metündjwÿnh Karô arÿm kum,

—Ë, ar amãnhkrut ne ikjÿkÿt ne ar ajabej akukij. ²⁰Kãjmã djan ar'ÿr rwÿn arkôt tÿ. Kwãrik wãnh ar kubajtemkam axwe amikam adjumar kÿt. Ba ne ba ar ano nhym ar tÿ, ane.

²¹Nhym Pedru arÿm ar'ÿr ruw ne ar'ÿr bôx ne arkum,

—Ë, ba, ba ne gar ijabej. Mÿj ne gar amã kÿnh ne iwÿr tÿ? ane.

²²Nhym ar kum,

—Krãkamngônh krãptÿ: kubÿ 100 nhō bÿnjadjwÿr'ò ne ar ijano bar awÿr tÿ. Idjibÿ ne Koneru. Nãm katãt amijo ban kum Metündjwÿnh rax pyma. Nhym mebÿ idjaer kunÿ kum mex jarÿ. Metündjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhja ne kum karõn kum, “Pedru'ÿr ar 'ò jano gÿ amrÿ awÿr tÿn amã kabÿn jarÿ. Dja ga prÿne kabÿn ma”, ane. ²³Nãm ar Pedrumã ane nhym arÿm arkum, “Amrÿ ar ikôt wadjà”, ane. Ne kam arkum aminhÿrkwã jarÿ nhym ar arÿm kam nhÿ.

Pedru Koneru nhürkwākam bōx.

Nhym ar'ā akati nhym Pedru arkôt arÿm 'ÿr tē. Djopekam Jeju kukwakam me kamy kwÿ ne arkôt tē. ²⁴ Amū Xed-jare'ÿr tēn 'ÿr bōx. Nhym Koneru arÿm arkam amako nhÿ. Nām arÿm amijā ōbikwamē kute meo ōbikwao akuprō. ²⁵ Nhym ar me'ÿr bōx nhym Pedru kikremā àr tē nhym Koneru arÿm kajpa. Ne umaje amijo ngriren parbē tÿm ne ibō. ²⁶ Nhym Pedru pa 'amÿn kàjmā kud-jan kum,

—E kum, kàjmā dja badjwÿ ibē pykabē me'ō, ane.

²⁷ Ne kam kum kabēn tēn wadjā. Nhym me krāpti akuprō nhym arÿm me omū. ²⁸ Ne kam memā kum,

—Be, me ba ne ba me me ba-jtemmē ibikprōnh kêtikumrēx. Me ibē idjaerkam ikukràdjā kôt ba me me bajtem nhürkwāmā idjār kêtikumrēx. Arÿm ga me ama. Nhym kam Metindjwÿnh imā ikukràdjā ny jarē. Imā me kunī kīnhmā ne imā arē. Ne ije me'ōmā kakrit jarēnh kētmā ne imā arē. Ije me'ōo me bajtem kētmā ne imā arē. ²⁹ Kam aje imā ar anorja iwÿr bōx ne ar kute imā akabēn jarēnhkam ba aminēje ikabēn kêt ne tu arkôt awÿr tēn bōx. Bōx ne arÿm me anhürkwāmā wadjān me anhkō'ā nhÿ. Kam ba me amā arē. Mÿj kadjy ne ga me ijo bōx? Mÿj ne ga me amā kīnh? Nām ā Pedru memā ane.

³⁰ Nhym Koneru kum,

—Amūja'ā, arÿm 'ā arngrobē 4 apēx ba amijajburo nhÿ. Nhym ā myt ibō ane, 3 orakam ba inhürkwākam Metindjwÿnhmā ikabēno nhÿ. Nhym ijaêrbē me'ō ikuka kōnh dja nhym ō kubēkà jadjēnh ne. ³¹ Nhym imā, “Ē Koneru, ga Metindjwÿnhmā akabēn nhym arÿm ama. Ga me ō mÿjja kētkam anhōd-jānh nhym arÿm apumū. ³² Jakam dja ga krīraxbē Djopemā anhō me ja kwÿ jano. Kam ne me'ōbē Ximāo Pedru. Gē

ar tēn kum arēn awÿr o bōx. Imōti mÿrri ne me'ō mrykào mex djwÿnhbē Ximāo nhürkwā. Kam ne ro'ā nhÿ. Pedru dja awÿr bōx ne amā arē.” Nām ā me'ō imā ane. ³³ Ba kam amikrà kêt ne awÿr ar ano. Be, arÿm ga bōx ba me ikīnhkumrēx ne. Ne jakam ba me ikunī Metindjwÿnh parbē nhÿ. Metindjwÿnh kute kabēn'ā amā karō kunī me ije mar kadjy ne ba me nhÿ. Nām ā Koneru Pedrumā ane.

³⁴ Nhym kam Pedru kum,

—Mrāmri ne Metindjwÿnh kum me kunī kīnho aben pyrāk. Ja arÿm imā amirītkumrēx ne. ³⁵ Be, mebē idjaer nār me bajtem. Apÿnh me ba djā kunīkôt me kunī. Me apÿnh kum Metindjwÿnh rax pyman katāt kute amijo baja, Metindjwÿnh kum me ja kunī kīnh. ³⁶ Ba me amā kabēn jarē ga me ama. Be, Metindjwÿnh ne mebē idjaermā me umar mex jarē. Dja me tu amim Jeju Kritu markumrēx ne arÿm umar mex. Kubē ne me kunī nhō Bēnjadjwÿr djwÿnh. Metindjwÿnh ne mebē idjaermā ujarēnh ny ja jano. ³⁷ Me ga ne ga me arÿm 'ā ujarēnh ma. Djuāo kute 'ā memā ujarēnhkam ngōmā me angjēnhkam ne me Garrējakam Jeju'ā ujarēnhmo krax. Ne kam Djudēja kunīkôt me 'ā ujarēnh ar ba ga me arÿm ama.

³⁸ Be, Metindjwÿnh ne Nadjarekam Jējumā ta Karō jano nhym arÿm raxo kadjwÿnhbē nhÿn ar o ba nhym arÿm kukwakam tÿx ne. Ne kam àpēnh mex ar ba. Nhym Xatanaj meo ba nhym me umar punu:re nhym Jeju arÿm me kunīo mex. Metindjwÿnh kute kumē amijo kajpek-kam ne mā meo mex ar o ba.

³⁹ Kute mÿjja kunī nhipēxkôt ne bar omū. Mebē idjaer nhō pykakam bar omūn krīraxbē Djeruxarēkam omūn arÿm 'ā memā idjujarēnh ar iba. Nām me pīte'y'ā kunhōn kubī. ⁴⁰ Nhym kam 'ā akatin akatin akati nhym Metindjwÿnh akubyn o tīn. Ne irāri o amirīt bar omū. ⁴¹ Me kunīmā ne o amirīt kêt. Metind-

jdwỳnh ta kute amrēbē amijo me utār jamā ne o amirīt ne. Me kute omũnhkõt memā 'ā ujarēnh kadjy ne memā o amirīt. Ar imā ne arỳm o amirīt ne. Ar ba ne bar akubyn tĩnkam ro'ā inhō kwỳ krēn kõt ikō.

⁴²Nhym ta ar imā karōn ar imā, “Mrāmri ne Metĩndjwỳnh arỳm amijo ipytā. Dja ba memā axwe pānh jarē. Me tĩn ne ar bajamā axwe pānh jarē. Me tykjamā axwe pānh jarē. Ja kadjy ne amijo ipytā. Tām dja gar kāj bē memā arēnho aba. Arỳm ar aje ipumũnhkõt memā 'ā adjujarēnh ar aba.” Nām ā ar imā ane. ⁴³Be, Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kunĩ ne me amrēbē: me bakukāmāremā kum, “Jeju arỳm tyk ne akubyn tĩnkam dja me kwỳ ĩ pỳnhkõt tu amim markumrēx nhym Metĩndjwỳnh arỳm me axwe maro aknon mekam ngryk kēt.” Nām me ā me bakukāmāremā ane, ane.

⁴⁴Pedru memā ja jarēnho dja nhym Metĩndjwỳnh Karō arỳm me kunĩkam ruw ne ar meo ba. Me kute kabēn maro ýrja kunĩkam ruw ne ar meo ba ⁴⁵⁻⁴⁶nhym me arỳm apỳnh me ba djakam me kabēnkam kabēno kumex. Me kute me kabēn mar kētjakam ne me kabēno kumex. Ne apỳnh me kabēnkam Metĩndjwỳnh rax jarēnho kumex. Nhym Pedrukõt ar bōxja arỳm kuma. Kõt ar bōx jamā ne me kum me my kà rēnhne jarē. Ar ja ne ar amrēbē tu amim Jeju markumrēx. Nām ar me kabēn man arỳm mekam no tyn djan abenmā kum,

—Je, amrēbē me babē idjaermābit ne Metĩndjwỳnh kute Karō janor. Ne kam arỳm jakam tu me bajtemmā Karō jano, ane.

Nhym Pedru arkum,

⁴⁷—Be, amrēbē Metĩndjwỳnh kute me bamā Karō janorkõt ne arỳm jakam ā me bajtemmā anoro ane. Me babē idjaer ren amrēbē abenmā, “Kwārĩk wānh ngōmā me bajtemja jangjēnh kēt”, ane. Nhym

be, jakam Metĩndjwỳnh kute memā Karō janorkam me baje ngōmā me angjēnh kadjy amimar, ane. ⁴⁸Ne kam arkum,

—Arỳm ne me tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx. Ar Metĩndjwỳnhmā ngōmā me angij, ane. Nhym ar arỳm ā meo ane. Nhym kam me amijā Pedru nēn kum,

—Dja ga arek me ikam ar aba gē ajā akati kwỳ apēx ga kam ajte tē, ane.

Pedru kute Djeruxarēkam me jamā amikõt amijarēnh.

Kar 10.9

11 Nhym kam me bajtemdjwỳ arỳm tu amim Metĩndjwỳnh kabēn markumrēx nhym me kwỳ arỳm amũ memā arēnho ipōk ne. Nhym pykabē Djudējakam Jeju kute ar anorja arỳm me arēnh ma. Nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamydjwỳ me arēnh ma. ²Nhym kam Pedru arỳm akubyn krĩraxbē Djeruxarēmā tēn bōx. Nhym me kute amim Jeju mar kwỳ mebē idjaer kukràdjā tũm'ā no tỳxi. 'Ā ne me memā me my kà rēnhne jarē. Pedru bōx nhym me my kà rēnhne arỳm Pedrumē aktā kabēno aben japanho dja. ³Ne kum,

—Ga ne ga me bajtem nhũrkwāmā wangij ne me ro'ā adjākuro akrĩ, ane.

⁴Nhym Pedru akubyn amijo tēn krax kurũm prĩne 'ā memā ajarēn memā kum,

⁵—Be, krĩraxbē Djopekam ne ba Metĩndjwỳnhmā ikabēno nhỹ. Nhym mỳjja ijaērbē inokrekam amirīt ba omũnho nhỹ. Mỳjja kute kubēkāti pyrāk. Nhym mỳjja idja kunĩ 'ānh 'amỳn iwỳr o rwỳko mō. Ne arỳm iwỳr o bōx. ⁶Ba kam arỳm omũnho dja nhym apỳnh pykakam mry kunĩ, ropmē mry ngāngāo mrānhmē ākmē kadjwỳnhbē nō ba omũ. ⁷Nhym kam kàjkwa kurũm me'ō kabēn ba kuma. Nhym imā, “Ē Pedru kàjmā djan 'ōnh bĩn krē”, ane.

⁸Ba kuman arỳm kum, “Bēnjadjwỳr djwỳnh, kati. Mōjdjē kute mỳjja kakrit,

mỳjja punu wā nēje me imā kabēn kōt ije kur kētkumrēx”, ane.

⁹Nhym kàjkwa kurūm me'ō ajte imā, “Be, Metĩndjwỳnh kute mỳjjao mex kwārik wānh ga kum kakrit jarēnh kēt”, ane. ¹⁰Be, me'ō imā kabēn ne ajte imā kabēn ne ajte imā kabēn nhym arỳm mỳjja kunĩ akubyn kàjkwamā wabi.

¹¹Nhym ijaērbē ar amānhkrut ne ikjēkēt kikrekam inhỳrja'ỳr bōx. Krĩraxbē Xedjare kurūm me'ō imā ar ano nhym ar tēn bōx. ¹²Nhym Metĩndjwỳnh Karō imā, “Dja ga arkōt tē. Kwārik wānh ga Ar kubē me bajtemkam axwe adjumar kēt”, ane. Ba kam arkōt tē. Nhym Jeju kukwakam gwaj bakamy Ar kubē 6ja arỳm ikōt tē. Bar 'ỳr tē:n kam Koneru nhũrkwākam bōx ne arỳm 'ỳr wadjà.

¹³⁻¹⁴Nhym kam ar imā 'ā ajarē. Nām ar imā, “Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh'ō inhũrkwākam dja ba omũ. Nhym imā, ‘Dja ga anhō me ja kwỳ krĩraxbē Djopemā ano. Me'ōbē Ximāo Pedru ne kam ar ba. Gē ar kum arēn amrē awỳr o bōx. Ta dja amā kabēn jarē. Gamē anhōbikwa kunimē dja gar kabēn ma nhym Metĩndjwỳnh arỳm ar ajaxwebē ar apytā.’ Nām ā kadjy mrānh djwỳnh imā ane.” Nām Koneru ā ar imā ane. Nām ā Pedru me kukràdjà tũm'ā me no tỳxjamā ane.

Ne kam ajte memā kum,

¹⁵—Ba kam memā ikabēn kraxbit jarēnhō dja. Nhym Metĩndjwỳnh Karō arỳm mekam ruw ne meo ba. Amrēbē kute me bajo ba kōt ne ā wākamdjwỳ arỳm meo bao ane. ¹⁶Ba kam akubyn amijo tēn arỳm amijā Bēnjadjwỳr djwỳnh kabēn ma. Nām me bamā, “Be, Djuāo Metĩndjwỳnhmā ngōmābit me angij. Nhym be, dja ba ar amā Metĩndjwỳnh Karō jano nhym arỳm ar ajo ba”, ane. Nā bām Bēnjadjwỳr djwỳnh kabēn ja man kōt ar amā arē. ¹⁷Be, gu me baje tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnhbē

Jeju Kritu markumrēxkam ne amrēbē me bamā Karō jano. Jakam ne me bajtemdjwỳ me bakōt tu amim markumrēx nhym arỳm ā memādjwỳ Karō janoro ane. Kam ba ar amā arē gar ama. Djā ne ba iraxo Metĩndjwỳnh jakre got ba kubē aptā? Kati. Nām ā Pedru memā ane.

¹⁸Nhym me arỳm amijā kabēn man Pedrumā kabēn krāta. Ne arỳm abenmā Metĩndjwỳnh rax jarēn abenmā kum,

—Be, me bajtemdjwỳ ne Metĩndjwỳnh arỳm kum me kĩnh ne arỳm memā amak bō. Memā amak bō nhym me arỳm amikam kaprire wānh axwemā iren Jeju'ỳr amijo akēx. Jakam dja me kōt tĩn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne, ane.

Āxikikam me kute Jeju mar'ā ujarēnh.

¹⁹Be, amrēbē me kute Exewāo bĩnkam ne me me kute amim Jeju marjao bikēnhō mō. Nhym kam me arỳm ajmā. Ajmā:n kam me kwỳ amũ pykabē Penixijmā bōx. Nhym me kwỳ amũ apēxtibē Xipremā bōx. Nhym me kwỳ krĩraxbē Āxikimā bōx. Me ja ne me kàj bē mebē idjaermābit 'ā ujarēnh tē. ²⁰Nhym be, me kwỳ ja ne me apēxtibē Xiprekam abatānh djā nhym me kwỳ pykabē Xirenikam abatānh djā. Me kwỳ ja ne me Āxiki'ỳr bōx ne arỳm me bajtembē kregumā arē. Memā Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju'ā ujarēnh ny jarē. ²¹Nām me me bajtemmā arē nhym Bēnjadjwỳr djwỳnh mekmē amijo kajkep. Me kute memā Jeju jarēnh jamē amijo kajkep nhym me arỳm kabēn mexkumrēx ne. Nhym me bajtem krāptĩ: tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx ne arỳm 'ỳr amijo akēx.

²²Nhym me arỳm amũ me arē. Nhym onij krĩraxbē Djeruxarēkam me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjjo baja arỳm me arēnh ma. Ne kam Āxikimā Banabe jano. Nhym 'ỳr tē:n kam ²³'ỳr bōx ne arỳm me omũn amim,

—Be, mrāmri ne Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ:kumrēx⁸ ane. Ne kam arỳm mekam kĩnhkumrēx ne memā 'ā karōn memā kum,

—Dja gar amā Bēnjadjwỳr djwỳnh jabē:n kabēn man arek kōt amijo abakumrēx. Kwārĩk wānh 'ā adjukanga kēt. Nām ā memā anhyro bao ane.²⁴ Be, Banabe ne mexkumrēx nhym Metĩndjwỳnh Karō arỳm raxo kadjwỳnhbē nhỳn ar o ba nhym mrāmri tu amim Metĩndjwỳnh mar tỳ:xkumrēx. Nhym ô'ā arỳm me krāptĩ Bēnjadjwỳr djwỳnh'y'r amijo akēx ne tu amim markumrēx.

²⁵Nhym kam Banabe amū krĩraxbē Taxumā tē. Kute kam Xaur jabej kadjy ne tē. Nām 'y'r tē:n arỳm 'y'r bōx.²⁶ 'Y'r bōx ne kam abej ne arỳm kum kato. Ne kam akubyn Āxiki'y'r o bōx. Nhym kam ar arỳm me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio bajamē ro'ā akuprō. Aben tā me ro'ā akuprō. Me krāptĩ:mā Metĩndjwỳnh kabēn jarēnh ku'ē: nhym ar'ā amexmē na apēx. Be, krĩraxbē Āxikikam ne me Jejukōt me ba djwỳnhja kumrēxmā me kute amim Kritu mar jarē.

²⁷Nhym kam Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kwỳ bōx. Krĩraxbē Djeruxarē kurūm Āxiki'y'r bōx.²⁸ Nhym kam ar 'ō kājimā me ipōkri dja. Idjibē ne Agabu. Agabu kājimā djan Metĩndjwỳnh Karō kukwakam memā kum,

—Dja apỳnh me ba djari pyka kunĩkōt mebē djwỳ kēt. Nhym me kunĩ kum prā:m, ane. Nhym tūmrām arỳm kato. Bēnjadjwỳr raxbē Kraōdjō memā y'rri ne arỳm kato nhym me arỳm kum prā:m.²⁹ Nhym memā prām kētri Āxikikam Jejukōt me ba djwỳnh kunĩ arỳm abenmā kabēn djin abenmā kum,

—Gwaj amikutā memā banhō mỳjja kwỳ jano. Jeju kukwakam me bakamy pykabē Djudējakam ar bajamā ano, ane.

Nhym me abenmā kum,

—Dja gwaj ā memā o ane. Dja gwaj ā memā o ane, ane.³⁰ Nhym kam Banabemē Xaur ar kute memā o tēmmā nhym me arỳm arkum aminhō mỳjja ngā. Ne arkum,

—Dja gar me kute Jeju nhō me jao ba djwỳnhmā angā nhym me arỳm memā kungrà, ane.

Pedru mebē ijē djā kurūm kator.

12 Āxikikam me kute memā mỳjja nhōrmā o dja: nhym onij pykabē Djudējakam bēnjadjwỳr raxbē Erodji arỳm àkrē:. Àkrēn arỳm ô me ja jano nhym me me kute amim Jeju mar kwỳo rōrōk ne. Me kute Jejukōt ar aben pydjio baja kwỳo rōrōk ne. Kute meo bikēnh kadjy meo rōrōk ne.² Ne kam arỳm kàxdjwa kajgoo Xijagu bĩ. Xijagumē Djuāo ar axikōt apōx.³ Nām me Xijagu bĩ nhym mebē idjaer arỳm kam kĩnhkumrēx. Nhym Erodji arỳm mekam kĩnhkōt omūn kam kute Pedruo tỳm kadjy memā arē. Me kute djwỳponhbit kur djā nhō akatikam ne memā arē.

⁴Nhym kam me arỳm o tỳm ne kubē ijē. Nhym kam Erodji 'y'r ô krākamngōnhbē 16 jano. Nhym me kute Pedru pumūnh kadjy me arỳm meo aben nhikjē'ā kabēn. Me kunibē 4'ā kabēn. Nhym kam me 'ā aben japanho dja. Metĩndjwỳnh me irōbē mrānh djā nhō akati apēx totokbē Erodji bit kute memā o katormā. Kute memā kukjēr nhym me kute bĩnmā bit kute memā o katormā.⁵ Kam ne me arek mebē ijē djākam Pedruo dja. Nhym me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja ne me Pedruo Metĩndjwỳnhmā à'wỳr'ā rĩtkumrēx.

§11:23 Djām me ta ne me axwe kēt nhym pānh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kētmā nhym ta arỳm tu kum me kaprĩ.

⁶Nhym nēje akamàtkam Erodji amim,
—Gê kryrà, ba memã Pedruo ikato,
ane. Nhym Pedru arek òto nō. Nhym
krākamngōnh amānhkrut ne aktã ijēn
o nhỹ. Kàxiràxo ne krākamngōnh Pe-
drumē aktã amijãpre. Nhym kre'ã ku'ê
djwỳnh ar 'ã ijē djã kuri dja. Arek
kre nēje dja. ⁷Nhym Pedru òto nō:
nhym Bēnjadjwỳr djwỳnh kadjy mrānh
djwỳnh'ō arỳm 'ỳr wadjã. Nhym arỳm
mebē ijē djã kadjwỳnhbē irã. Nhym
arỳm Pedru nhikre'i nhikjēbē kurwan
kajmã kangōn kum,

—Amikrà kêt ne kajmã dja, ane. Nhym
kajmã dja nhym kàxiràxo inỳx 'ãpre djã
arỳm tu rōrōk ne.

⁸Nhym kadjy mrānh djwỳnh kum,

—On amipren aparkã ponh jadjã, ane
nhym arỳm ã amijo ane. Nhym ajte kum,

—Anhō kubēkã krākào amikupun ikôt
tē, ane nhym arỳm amikupu. ⁹Nhym mã
kator tē nhym arỳm kôt tē. Ne kute ami-
mar kêt kam amim we,

—Be, nãm mỳjja kute ijo anhỹr kajgo.
Nã bãm amiptir kajgo nō, ane. ¹⁰Nhym
ar arỳm amipānh 'ã ijē djã ja mē. Kam
ne kre'ã ku'ê djwỳnh ar ja dja. Nhym ar
ajte amipānh 'ã ijē djã ja mē. Kam ne
kre'ã ku'ê djwỳnh ar jadjwỳ dja. Nhym
kam ar arỳm krĩrax 'ỳr kàxirãxtio 'ã ijē
djã ja tēpo tē nhym ta arkum amijã kuta.
Nhym arỳm ar kato. Ne pry ja kumrēx'ã
tēn amipānh kumē nhym kadjy mrānh
djwỳnh arỳm mã kubē tē.

¹¹Nhym Pedru arỳm kute amiptir
kêtja man amim,

—Je, mrāmri ne Bēnjadjwỳr djwỳnh
Jezu imã kadjy mrānh djwỳnh jano
nhym Erodjibē arỳm ipytã. Mebē idjaer
kute ibĩnmã kam amak kajgo nhym arỳm
mebē ipytã, ane.

¹²Ne arek amimaro tē:n kam arỳm
Marij nhũrkwã'ỳr bōx. Djuão Makō ne
Marij kurũm kato. Kikre jakam ne
me krãptĩ Metĩndjwỳnhmã kabēno nhỹ.

¹³Nhym Pedru bōx ne arỳm kikre'ã ijē

djã mô. Nhym me ò àpēnh nija àmôt
man arỳm kute me'ō pumũnhmã 'ỳr tē.
Idjibē ne Rodji. ¹⁴'Ỳr tēn arỳm 'ã ijē
djã'ỳr bōx. Nhym Pedru kabēn nhym
arỳm mrāmri Pedrukumrēx kabēn ma.
Ne arỳm kĩnhkam tu kikre'ã ijē djã'ã 'ỳr
kêt ne akubyn me'ỳr wadjàn memã kum,
—Ò kum, Pedru kikre'ã ijē djã tãri dja,
ane.

¹⁵Nhym me tu kum, “Ajbã”, ane.
Nhym, “Kati, mrāmri”, ane. Nhym me
arĩk kum,

—Be, kadjy mrānh djwỳnh kute mã
Pedruo baja ne dja, ane.

¹⁶Nhym wānh Pedru arek 'ã ijē djã
môro dja nhym kam me kum 'ã ku-
tan arỳm omũ. Omũn kam arỳm te
kute mỳjja marmã kam no tyn kumex.

¹⁷Nhym memã aminhikra bēno dja
nhym me arỳm anhikrē. Nhym kam
arỳm Bēnjadjwỳr djwỳnh Jezu kute
mebē ijē djã kurũm o kator'ã memã
ajarē. Ne kam memã kum,

—Aje, dja gar tēn Xijagumē Jezu kuk-
wakam me kute abeno kamy arkum ijã
ajarē. Ba on, ane. Ne kam arỳm amũ
kikre 'ō'ỳr tē.

¹⁸Nhym kam akati. Nhym arỳm
krākamngōnh abenkam kangao
kumex. Bēnjadjwỳr mekam ngryk karō
abenkam kangao kumex. Ne abenmã
kum, “Nār Pedru? Nār Pedru?” ane.

¹⁹Nhym kam Erodji Pedru'ỳr me ano.
Nhym me abe:j ne te abej aprã. Nhym
arỳm prĩne kre'ã ku'ê djwỳnh ar kukij.
Nhym me te: aminēje kum kabēn ne.
Nhym arỳm memã arēn memã kum,

—Pedru kator pānh me kupa, ane.
Nhym me arỳm me kupa.

Nhym kam Erodji arỳm pykabē
Djudēja kurũm amũ tēn arỳm krĩraxbē
Xedjare'ỳr bōx. Ne kam arek kam ar ba.

²⁰Arỳm krĩraxbē Xirukam me jamē
krĩraxbē Xidōkam me jakam ngryk mex
ne. Nhym me arỳm axikôt 'ỳr bōx. Me
bōx djwỳnhrà, ne me Erodji nhō àpēnh

rax'ōmā amijarē. Idjibê ne Bradju. Kubê ne Erodji nhō kumoka'ê, kam ôt djà, nêje omũnh djwÿnh. Kute me nêje Erodjimā kabên kadjy ne me Bradjumā amijarē. Amrêbê ne me kute Erodji nhō pykakam ô djwÿ jamÿnho ku'ê. Ne kam mebê djwÿ kêt karō Bradjumā amijarē nhym arÿm me nêje bēnjadjwÿr Erodjimā kabên jarê.

²¹ Nhyam kam Erodji kute memā kabên kadjy akati'ō jarê. Nhyam arÿm 'ā akati bōx. Nhyam Erodji arÿm ô kubêkà rũnho prĩne amijo mex ne ô krĩ djà rax'ÿr bōx ne kam nhÿ. Nhÿn arÿm memā kabēno nhÿ. ²² Nhyam kam me arÿm abenmā o akij ne abenmā kum,

—Djām pykakam me'ō kabên got? Be, kubê ne kàjkwakam metündjwÿnh'ō, ane. ²³ Nhyam totokbê arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnh kadjy mrānh djwÿnh mÿj kanê-jao kubĩ. Nhyam kōp arÿm kakuw nhym arÿm ty. Be, mÿkam? Bir, me kute kum metündjwÿnh jarēnh nhym kute aminêje memā kum, “Kati”, anhÿr kêtgam. Kute memā kum, “Kati, atemā kàjkwakam Metündjwÿnh pydji”, anhÿr kêtgam ne kadjy mrānh djwÿnh mÿj kanê punure jao kubĩ nhym arÿm ty.

²⁴ Nhyam kam me amũ memā Metündjwÿnh kabên jarēnho kumex nhym me krāptĩ arÿm kum kĩnh. Nhyam me kute tu amim Jeju markumrēxja arÿm krāptĩ: mō.

²⁵ Be, amrêbê ne Āxikikam me kute memā me ô mÿjja kwÿ janormā. Djeruxarēkam me ô mÿjja kêtjamā me kute anormā. Nhyam Banabemē Xaur ar arÿm amũ me kadjy o mōn memā o bōx ne arÿm memā kungā. Memā kungān arÿm akubyn kurũm akēx ne tē. Ar Djuāo Makō japrōn o tē. Tē:n arÿm akubyn Āxikikam bōx.

Me kute Jeju mar kute amũ Banabemē Xaur ar anor.

13 Be, Āxikikam me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio kakakam ne me kwÿbê Metündjwÿnh buwakam kabên jarēnh djwÿnh. Nhyam me kwÿbê memā kukràdjā'ā ujarēnh djwÿnh. Ar idjibê ne Banabemē Ximiāo Nidjēmē Ruxumē Manaũmmē. Krĩraxbê Xirenikam ne Ruxu abatānh. Manaũm ne bēnjadjwÿr raxbê Erodjimē ro'ā abatānh ne kute o kamy. ² Ar Metündjwÿnhmā rax jarē ne kum amijajburo nhÿ. Nhyam Metündjwÿnh Karō arkum,

—Dja gar imā Banabemē Xaur aro aben nhikjê. Ba arÿm ar àpēnh djà ny kadjy aro amiptà, ane. ³ Nhyam kam ar amijajburo nhÿn Metündjwÿnhmā aro à'wÿro nhÿ. Ne kam ar krā'ā aminhikra djin amũ ar ano.

⁴ Metündjwÿnh Karō ā kute ar anoro anhÿrkam ne ar arÿm krĩraxbê Xerxij'ÿr tē:n kam 'ÿr bōx. Ne kam kàraxkam ngō raxbê pyka kêt-kôt tē. Apēxtibê Xipre'ÿr tē:n kam arÿm 'ÿr bōx. ⁵ Krĩraxbê Xarami'ÿr ne ar bōx. Ne kam wabin tē. Apÿnh mebê idjaer bikprōnh djākam kàj bē memā Metündjwÿnh kabên jarēnho tē. Djuāo Makōdjwÿ ne ar aprōn o tē. Arkum àpēnhmā ne ar o tē.

⁶ Ne kam pykakôt krĩraxbê Papu'ÿr tēn 'ÿr bōx. Ne kam arÿm me'ōbê Bajēju kajpa. Kubê ne mebê idjaer'ō. Ta ne amijo apÿnh mÿjja mar mexo ban me kupēnho ban amijo wajangao ba. Ne kam ta amijo Metündjwÿnh mar mex ne amijo 'êx ne we kukwakam memā kabên jarēnho ba.

⁷ Nām pyka tāmcam bēnjadjwÿrmā àpēnh ar ba. Bēnjadjwÿr nhidjibê ne Xedju Paur. Bēnjadjwÿr krā mexkumrēx. Banabemē Xaur ar Papu'ÿr bōx nhym bēnjadjwÿr amiwÿr ar ku'uw ne arkum,

—Imā Metündjwÿnh kabên jarê. Ije mar prām, ane.

⁸Nhym kam Erimanh, kubê ne Bajējuja. Me bakabênkam ne gu me ren kum wajanga jarê. Nhym be, me bajtem kabênkam ne me kum Erimanh jarê. Nâm bit kute Paur Ar kubê àptarmâ. Erimanh bit kute ô bēnjadjwŷr nêje Metindjwŷnh kabên pytarmâ ne arŷm kabêno Xaur ar apanho dja.

⁹Nhym Xaur, idji nhikjêbê ne Paur. Metindjwŷnh Karō raxo Paur kadjwŷnhbê nhŷn ar o ba nhym arŷm wajanga'ŷr akêx ne kam no tyn omũnho djan ¹⁰kum,

—Êxnhiti, axweti, Xatanaj tãmdjwŷ. Nâm me axwe kêt prãm, ga mã amã me kurê. Bēnjadjwŷr djwŷnh memã 'ã karō katàtkumrêx ga kam ga kupa'ã ar memã arênhô aba nhym me arŷm aman Metindjwŷnh kupa'ã amijo ba. Je tô mŷkam ne ga akabên punu jao krã'ŷr kêtikumrêx? ¹¹Jakam arŷm Bēnjadjwŷr djwŷnh kute ajaxwe pãnh ajo bikênhmã. Dja ga arŷm ano rãn arngro pumũnh kêt nhym ajã akati krãpti apêx, ane.

Nhym totokbê arŷm no rãn kam nokrekam akamãt kô tyk pyti. Nhym arŷm me'ô jabej àpênh mô. Me'ô kute pa 'amŷnh ne o tēmmã ne mekôt me'ô jabej àpênh mô. ¹²Nhym bēnjadjwŷr Xedju Paur kute wajanga no rã pumũnhkam arŷm tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrêx. Nâm anhŷr djwŷnhram amim,

—E kum, Bēnjadjwŷr djwŷnh'ã ar kabên kukràdjã mexkumrêx, anen kam tu amim markumrêx.

Paur Āxiki 'ôdjwŷkam memã Jeju'ã ujarênh ne ja.

¹³Nhym kam Paurmê ro'ã ar tēmja ar kãraxmã wadjàn nox ne arŷm amipãnh krĩraxbê Papu mē. Ne tē:n kam arŷm pykabê Papirijkam krĩraxbê Pedji'ŷr bôx. Nhym kam Djuão Makô arŷm ar kangan Djeruxarê'ŷr akêx ne.

¹⁴Nhym kam ar amipãnh krĩraxbê Pedji mē. Ne tē:n kam pykabê Pidjijkam krĩraxbê Āxiki 'ôdjwŷ'ŷr bôx. Nhym kam arŷm ar'ã pi'ôk rãrãr nhym ar arŷm mebê idjaer bikprõnh djãmã wadjàn nhŷ. ¹⁵Nhym me'ô pi'ôk jarênhô dja. Môj djê kukràdjãmê Metindjwŷnh kukwakam kabên jarênh djwŷnh 'ôdjwŷmê kabên jarênhô dja. Ne kam arŷm arênh pa. Nhym me bikprõnh djãkam bēnjadjwŷr ar Paurmã kabên kadjy memã arê. Nhym me amũ abenmã arên arŷm kum arên kum,

—Bēnjadjwŷr ar ar amã kabên ne ar amã, “Be, akmere ar, ar ajô aje memã akabên jarênh prãm jabej arê”, ane.

¹⁶Nhym kam Paur arŷm kãjmã dja. Ne memã aminhikra bē nhym me arŷm anhikrê. Nhym memã kum,

—Gar abê idjaer ar, ar akunĩ amã Metindjwŷnh puma ar, dja gar ikabên ma. ¹⁷Me babê idjaero ba djwŷnhbê ne Metindjwŷnh. Nâm arŷm amijo me bakukãmãre pytã. Nhym kam me pykabê Edjitukam ar ba nhym Edjitukam me ja ar meo kubajtemo ba. Nhym kam Metindjwŷnh me bakukãmãreo krãpti:n o ra:x. Ne kam tŷx me:xkôt arŷm meo kato. ¹⁸Meo kato nhym me kapôt kukritkam ar ba. Nhym me mã kam amikrão ba nhym mã kum me kaprĩn meo ba. Nhym kam me'ã amexbê 40 apêx. ¹⁹Nhym kam Metindjwŷnh pykabê Kanaãkam me ar ba tũmjao apêx. Apŷnh me bajtem ba djãribê 7 nhym arŷm memã meo apêx. Ne kam memã me ô pyka nhirê ne memã kungã.

²⁰Ne kam aben totokmã memã me kute memã axwe pãnh jarênh djwŷnh jarê nhym me aben kukãm ar meo ba. Nhym kam me'ã amex krãpti:o kute 450 pyrãk apêx nhym Metindjwŷnh kukwakam kabên jarênh djwŷnhbê Xamuwe me kadjy kato. ²¹Nhym kam me amikadjy Metindjwŷnhmã bēnjadjwŷr raxo a'uw. Nhym arŷm memã Xau, Ki

kute irja jarē. Nhyṁ memā bēnjadjwỳr'ā amexbē 40 apēx. Xaubē ne Bēnjāmĩn djō'ā me'ō.

²²Nhyṁ kam Metĩndjwỳnh bōm Xau mēn pānh arỳm me kadjy Dawi jarē nhyṁ arỳm ar meo ba. Nhyṁ Metĩndjwỳnh arỳm 'ā memā kum,

“Dawi ne ba arỳm kum ikato. Dja ba 'ā kum karō nhyṁ arỳm katāt ikabēn kunĩ man kōt ar amijo ba. Djexe ne Dawi dji.” Nām ā Metĩndjwỳnh memā ane.

²³Ne kam amrēbē kute me bakukāmāremā arēnh kōt arỳm tũmrām me babē idjaer kamingrāny kadjy Jeju jano. Dawija tām djō'ā ne kato. Jejubē ne ō kājkwā kadjy me utār djwỳnh.

²⁴Jeju kute àpēnhmo krax kētri ne Djuāo me babē idjaer kunĩ jakren me bamā, “Me amikam akapriren wānh ajaxwemā anhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx. Ba kam kum ngōmā me ajangij”, ane.

²⁵Ne kam kute àpēnh'ā aminhinomā amimēnh 'ỳr ne me bamā, “Ga me Kritu bōxmā kam amako aba. Djām ibē tām wā got? Kati, ibē atemā. Nhyṁ be, itotokbē me'ō bōxja ne raxo kute ijakrenh, kute ijakrenh mexi. Nā bām te irax ne 'ā inhibōn ije kum parkā 'āpre bōnh prāmje. Be, ām irax ba ren arỳm kum apē. Nhyṁ be, kati, ām ingrire. Nām raxo ijakrenh mex ne.” Nām ā Djuāo memā ane. Nām ā Paur memā ane.

²⁶Ne itepā ajte memā kum,

—Be, akmere ar, gar abē Abraão tām d-
jwỳ ar, ar akunĩ ar amā Metĩndjwỳnh
rax pyma ar. Be, Metĩndjwỳnh arỳm me
bamā kabēn jano. Jeju kute me utār'ā
kabēn jano. Ba arỳm ar amā kabēn
jarēnh dja.

²⁷Djeruxarēkam me jamē kam me bēnjadjwỳrmē ne me kute Jeju raxkōt mar kēt. Amrēbē: ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh me bakukāmāremā arē. Me kute Kritu'ā axwe nhōr ne bĩnmā arē. Nhyṁ me

aben djō'ā kabēn jarēnh djwỳnh kabēn jarē. Pi'ōk rārār kunikōt kabēn jarēnh mōr tām tām. Nām me te arēn mỳjja'ā kabēn kute amijakreja mar kēt. Jeju'ā kabēn kute amijakreja mar kēt. Ne kabēn jarēnh mōr tām tām arỳm 'ỳr o bōx. Tũmrām me kamingrānyre kute mar kēt rā'ān arỳm Jeju'ā axwe nhōn bĩnmā arē. Amrēbē: Jeju rwỳk kētri kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh kute arēnh kōt arỳm tu bĩnmā arē. ²⁸Ne te: kute axwe'ō jabej ne kum kator ne pānh kute bĩnmā te me kukij nhyṁ axwe kētkumrēx. Te Jeju axwe kēt nhyṁ me tu mrāmri kute bĩnkumrēxmā Piratumā o a'uw.

²⁹Ne kam amrēbē: me bakukāmāre kute pi'ōkkam Kritu'ā kabēn jarēnh kōt ā Jejuo ane. Kabēn kunikōt me kute o anhyrmā kōt ne me kamingrānyre arỳm ā Jejuo ane. Ā Jejuo ane nhyṁ arỳm ty. Ty nhyṁ kam me arỳm pite'y kurũm kaban o ruw ne me tyk nhō kēnkrekam adjā nhyṁ nō. ³⁰Nhyṁ be, Metĩndjwỳnh akubyn o tĩn. ³¹Nhyṁ kam kōt ba djwỳnhmā amijo amirĩt ar o ba nhyṁ arỳm 'ā akati krāptĩ apēx. Jeju tyk kētri ne ar pykabē Garrēja kurũm ro'ā tē, Djeruxarē'ỳr tē. Nām arkum amijo amirĩto ba nhyṁ kam jakam ar Jeju'ā ujarēnh ar ba. Ar kute Jeju akubyn tĩn pumũnhkōt memā 'ā ujarēnh ar ba. Nām ā Paur memā ane.

³²⁻³³Ne kam itepā memā kum,

—Metĩndjwỳnh ne amrēbē: me bakukāmāremā kum, “Dja ba akubyn Krituo tĩn”, ane nhyṁ me aben djō'ā arēnh mō: Arēnh mōr tām tām arỳm 'ỳr o bōx. Me bakamingrānyrekam Jeju ty nhyṁ Metĩndjwỳnh arỳm akubyn o tĩn. Tām ne bar ar amā arēnh dja. Ā ne me bakukāmāre amrēbē: mebē idjaer nhō me ngrer tũmbē 2'ā pi'ōk no'ōk. Kamā Metĩndjwỳnh arỳm kramā kum, “Mrāmri abē ikrakumrēx. Jakam ga arỳm ijo Abāmumrēx”, ane.

Kute Kramā anhỳrkôt ne arỳm akubyn o tĩn ne. ³⁴Nhym amrēbê: me pi'òk 'òdjwỳ no'òk. Kamā Metĩndjwỳnh kute akubyn o tĩn nhym ĩ rerek prām kêt'ā ajte kum, “Ije angêt Dawimā ajarēnh kôt dja ba ā ajo djuw mexo ane”, ane.

³⁵Nhym me mebê idjaer nhō me ngrer tũm 'òdjwỳ'ā pi'òk no'òk. Kamā ne Dawi Metĩndjwỳnhmā kum,

“Djām inhĩ rerekmā? Kati. Ba ne ba amexo imex. Kam dja ga ikanga kêtikumrēx”, ane.

Amrēbê: me kute pi'òk no'òk kôt ne Jeju tyn ĩ rerek kêt ne akubyn tĩn ne. Nām ā Paur memā ane.

³⁶Ne kam itepā ajte memā kum,

—Nhym be, djām Dawi nhĩ rerek kêt? Kati. Dawi tyn arỳm ĩ rerek ne. Metĩndjwỳnh kabēnkôt ne Dawi kum apê: nhym kam kubēngêt arỳm kubĩ nhym ty nhym me arỳm adjā. Dawi akubyn tĩn kêt nhym arỳm ĩ rerek ne. ³⁷Nhym be, djām Jeju nhĩ rerek? Kati. ĩ rerek kêt. Metĩndjwỳnh kute akubyn o tĩnkam ne ĩ rerek kêt. Nām ā Paur memā ane.

³⁸Ne kam ajte memā kum,

—Be, akmere ar, ba ar amā arē gar ama. Jeju tyk ne akubyn tĩnkam Metĩndjwỳnh arỳm me axweo aknon mekam ngyrk kêt. Ja'ā ne bar kaj̄ bē ar amā idjujarēnh dja. ³⁹Môjdjê kute me kute katāt amijo ba'ā memā karōkam kukràdjā gu me te baje mar ne katāt kôt amijo baba prāmje ne kam bajaxwe rā'ā. Nhym be, dja me tu amim Jeju markumrēx nhym Metĩndjwỳnh arỳm me axwe kunĩ maro akno. O aknon tu memā axwe kêt jarē nhym me arỳm kum mexkumrēx ne. ⁴⁰⁻⁴¹Amrēbê: ne Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh me bakukāmāremā kum,

“Ē, me atĩn ne ar abari dja ba mỳjja pumũnh kêt nhipêx.

Nhym me te me amā 'ā ajarē ga me mar prām kêtikumrēx.

Ē, me aje ijaprỳ prām wā dja ga me te aje mỳjja marmā kam ano tyn aku'ēn arỳm me biknor tokry djākam akuno”, ane.

Ga, me kute mar prām kêtgam me biknor tokry djākam biknorja pumũ. Kwārik wānh mekôt ā amijo anhỳr kêt. Ar ga dja gar tu amim Jeju markumrēx. Nām ā Paur memā ane.

⁴²Nhym kam me bikprōnh djā kurũm me kator mōrkam ne me Paur arkum,

—Dja gar amrē pi'òk rārār mōrkam ajte ar imā me kabēn ja jarē, ane.

⁴³Nhym arỳm me bimānhkam me krāptĩ Paurmē Banabe arkôt tē. Mebê idjaermē me bajtem kute mebê idjaer kukràdjā mar ne kôt kute amijo bajamē ne me arkôt tē. Nhym ar memā kabēn ne memā kum,

—Metĩndjwỳnh ta kum ar akaprĩkumrēx** Dja gar tu amim markumrēx ne 'ā adjukanga kêt, ane.

⁴⁴Nhym kam ajte pi'òk rārār nhym me ajte ar'ā akuprō. Me kute Metĩndjwỳnh kabēn marmā ne krĩrax wākam me kunĩ ar'ā akuprō. ⁴⁵Nhym mebê idjaer kwỳ arỳm ar'ā me krāptĩja pumũn arỳm me'ā ngyr:k ne. Ta te kute urāk prāmje arỳm Paur japrỳo kumex.

⁴⁶Nhym kam Paurmē Banabe arkum me uma kêt ne memā kabēn ne memā kum,

—Me abē idjaerkam bar ije me akumrēxmā Metĩndjwỳnh kabēn jarēnh prāmikumrēx. Be, jakam ne ga me am-inhirōbē kabēn mēn kam amim, “Djām Metĩndjwỳnhkôt itĩn rā'āmā? Kati. Ja ne imā kĩnh kêt”, ane. Kam dja bar arỳm memā idjujarēnh kadjy me bajtem'yr amijo akēx ne. ⁴⁷Metĩndjwỳnh kute pi'òk kôt ar imā me bajtem'ā karō

** 13:43 Djām me ta ne me axwe kêt nhym pānh kum me kaprĩ Kati. Me ta te axwe kêt mā nhym ta arỳm tu kum me kaprĩ.

kôt dja bar â amijo ane. Kamâ ne Kri-
tumâ kum,

“Ga, akamât kô tykkam me kute mÿjja
pumûnh kêt ne mrânh punuja
pumû. Nhyam me kute memâ pry
kurwÿ nhyam me arÿm irâkam katât
mrâ. Me bajtemdjwÿ ne me mrânh
punun axwe. Ga dja ga memâ
ikabên jarê.

Ja kadjy ne ba arÿm ajano. Dja me amim
ikabên man arÿm gadjwÿ ama. Aje
me axwebê me utâr djwÿnh dja me
ama. Aje pyka kunîkôt me axwebê
me utâr kadjy ne ba ajano.”

Nâm â Kri-tumâ ane. Ar badjwÿ ne bar
arÿm kabênkôt me bajtemmâ akêx ne.
Nâm â Paur memâ ane. ⁴⁸Nhyam me ba-
jtem kute ar markam arÿm kînhkumrêx
ne abenmâ kum,

—Metîndjwÿnh kabên mexkumrêx.
Metîndjwÿnh kabên mexkumrêx, ane.
Ne kam Metîndjwÿnh kute me kêtri
amijo me utârja, kute kôt tîn ne ar ba
râ'â kadjy amijo me utârja arÿm tu amim
Jeju markumrêx ne.

⁴⁹Nhyam kam me pykaja kunîkôt
arÿm memâ Bênjadjwÿr djwÿnh kabên
jarêho ba. ⁵⁰Nhyam mebê idjaer arÿm
Paurmê Banabe ar'â memâ apnê. Me nire
kwÿ rûnh kute mebê idjaer kukràdjâ mar
ne kôt amijo bajamâ ne me ar'â apnê.
Ne me my bênjadjwÿrdjwÿmâ ar'â apnê.
Krîrâxbê Âxikikam me jamâ apnê. Nhyam
kam me ari memâ ar kurêtuw. Ne arÿm
amibê ar kujate. ⁵¹Nhyam ar kute me
kangao amirît kadjy mebê amiparkâ'â
me ô pyka ka'u. Ne kam amû krîrâxbê
Ikônî'ÿr tē. 'ÿr tē:n arÿm 'ÿr bôx. ⁵²Nhyam
Jejukôt me ba djwÿnh arÿm kînhkumrêx
ne. Nhyam Metîndjwÿnh Karô arÿm raxo
me kadjwÿnhbê nhÿn ar meo ba.

Ikônîkam Paur ar memâ Jeju'â ujarênh.

14 Nhyam kam Ikônîkam Paurmê
Banabe ar arÿm mebê idjaer
bikprônê djâ'ÿr tēn wadjân kam memâ
ujarêho dja. Ne memâ kabên mexkum-
rêxo dja. Nhyam kam me krâptî: kum kînh
ne arÿm tu amim Jeju markumrêx. Mebê
idjaermê me bajtembê kregu krâptî: tu
amim markumrêx. ²Nhyam kam mebê
idjaer kwÿ amakre kêt ne kute Jeju
mar prâm kêtja arÿm me bajtemmâ me
kurêtuw. Memâ Jeju kukwakam me kute
abeno kamy kurêtuw nhyam me kum me
kurêo ba.

³Nhyam kam Paurmê Banabe ar arek
mekam ar ba. Arkum me uma kêt ne
Bênjadjwÿr djwÿnh'â memâ 'â ujarênh
ar ba nhyam ar'â arÿm arngro krâptî:
apêx. Metîndjwÿnh ta kute tu kum me
kaprî'â memâ ujarênh ar ban^{††} Bê-
njadjwÿr djwÿnh kukwakam me aêrbê
mÿjja pumûnh kêt kwÿ nhîpêx. Me te
kute mÿjja marmâ kam no tyk ne kute
Metîndjwÿnh raxmâ kator kadjy mÿjja
pumûnh kêt kwÿ nhîpêx. Nâm ar me
punu kwÿo mex. Me kute abenmâ kum,

—Mrâmri ne Metîndjwÿnh kôt ar
kabênkumrêx, anhÿr kadjy ar ipêx.

⁴Nhyam kam krîrâxkam me apÿnh
kabên. Me kwÿ mebê idjaer kôt kabên.
Nhyam me kwÿ Jeju kute ar anorja
kôt kabên. ⁵Nhyam kam me bajtemmê
mebê idjaermê mekam me bênjad-
jwÿrmê arÿm abenmâ ar'â karôn abenmâ
kum,

—Gwaj arkum akjan kêno ar titik gê ar
ty, ane. ⁶⁻⁷Nhyam kam ar arÿm me ku-
man arÿm mâ mebê tē. Mebê tē:n kam
arÿm pykabê Rikaôkam bôx. Ne kam
krîrâxbê Rixakam bôx ne memâ arê. Ne
kam krîrâxbê Tebikam bôx ne memâ arê.

^{††}14:3 Djâm me ta ne me axwe kêt nhyam pânê kum me kaprî Kati. Me ne me te:
axwe kêtmâ nhyam Metîndjwÿnh ta arÿm tu kum me kaprî.

Ne bu'ã pyka kunĩkõt memã arẽnho ba. Kri'u'ã ujarẽn nyja ne memã arẽnho ba.

Rixakam Paur ar memã 'ã ujarẽn.

⁸Nhym krĩraxbẽ Rixakam me'õ mrãnh kêt. Adjãkam ne par puneren mrãnh kêt rã'ã ne arỳm abatãnh ne. ⁹Nhym kam Paur memã ujarẽnho dja nhym par punuja kabẽn maro nhỹ. Ne mex kadjy arỳm tu amim Metĩndjwỳnh kamnhĩkumrẽx. Nhym Paur kam no djar tỳx ne arỳm kute amim kamnhĩkõt omũ. ¹⁰Nãm omũn kãj bẽ kum, “Kãjmã dja”, ane. Nhym arỳm ekruux ne kãjmã djan arỳm mrãnh mex.

¹¹Nhym me krãptĩ arỳm Paur kute o mexkõt omũn kãj bẽ abenmã o akij. Nhym be, Paur ar kute me kabẽn mar kêt. Me õ pykabẽ Rikaõkam me kabẽn kõt ne me kabẽn. Nãm me abenmã o akij ne abenmã kum,

—Apỳnh me batĩndjwỳnh ar amijo me bapyrãk ne arỳm pykamã ruw ne ar ba, ane nhym ar kute me kabẽn mar kêt.

¹²Nhym me Banabemã Djupite jarẽ. Ne Paur kute kabẽno Banabe jakrenhkam kum Mekuju jarẽ. Me õ metĩndjwỳnh kajgo kõt ne me arkum idji jarẽ. ¹³Krĩrax jajkwa krekre 'ỳr ne me kute me õ metĩndjwỳnh kajgomã amijarẽn djã. Me õ metĩndjwỳnh jamã ne we kum Djupite jarẽ. 'Ỳr ne kute mar djwỳnh arỳm mrybãri kwỳo bõx. Nãm me pidjõrã nhĩpẽxo ipõk nhym mry arỳm upij. Be, me krãptĩmẽ Djupite mar djwỳnhmẽ ne me Paur aro õ metĩndjwỳnh kajgon bit kute arkum mry bĩnmã. Bit kute arkum amijarẽn kadjy arkum mry bĩnmã.

¹⁴Nhym Jeju kute ar anorjabẽ Banabemẽ Paur ar arỳm me omũn arỳm kuma. Ne kute amikapriõ amirĩt kadjy amikã kadjõn me'ỳr prõt ne. Ne me krãptĩ katikõt aminẽje kãj bẽ: memã kabẽn tẽ. Me kute arkum mry bĩn nẽje kãj bẽ: memã kabẽn tẽn memã kum,

¹⁵—Ë, mỳkam ne ga me aje ar imã amijarẽnhmã? Djãm ar ibẽ Metĩndjwỳnh? Kati. Ar ije me apyrãk. Me aje wãnh mỳjja kajgo jamã anhirermã ne bar kãj bẽ me ajakreo iba. Metĩndjwỳnh ne tĩn ne ar ba. Ta ne arỳm kãjkwa nhĩpẽx ne ajte pyka nhĩpẽx ne ajte ngõ raxbẽ pyka kêt nhĩpẽx ne ajte kam mỳjja kunĩ nhĩpẽx. Tãm dja ga me amim maro aba. ¹⁶Amrẽbẽ: apỳnh me ba djãkam ne me ta kute amidjwỳnhbit marn amikõt amijo ba kajgo nhym Metĩndjwỳnh ate krã.

¹⁷Djãm ate krãkam kute me bamã amijo amirĩt kêt? Kati. Kute me bamã amijo amirĩt rã'ã. Ga, kute me bakunĩo djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm mã djwỳ nhõ mytyrwỳ kõt apỳnh djwỳ djãri pykakam o apõx rã'ã. Ne kam djwỳo mã me bajo djuw mexkumrẽx ne o me bajo kĩnhkumrẽx. Ne kute me bajo anhyr rã'ã ne. Ga, Metĩndjwỳnhkumrẽx ne kute me bakunĩo djuw mex rã'ãja pumũ. Nãm Paur ar ã aminẽje memã ane. ¹⁸Nãm ar te memã ane nhym me krãptĩ:ja ar'ã ajkẽ. Ne me kute arkum amijarẽn kadjy kute mry bĩn prãm rã'ãn kam arỳm kanga.

¹⁹Nhym kam mebẽ idjaer kwỳ bõx. ãxiki kurũm me kwỳ bõx. Ajte Ikõni kurũm me kwỳ bõx. Ne kam memã ar kurẽtuw nhym me arỳm kẽno Paur titiko djan arỳm 'ã abenmã, “Arỳm ne ty”, ane. Ne kam arỳm krĩrax nẽje bjẽro mõn o katon atykmã kumẽ. ²⁰Nhym kam Jekukõt me ba djwỳnh bõx ne kum ipõk ne. Nhym kam kãjmã djan arỳm akubyn krĩraxmã wadjã. Nhym kam me'ã akati nhym Banabemẽ Paur ar arỳm krĩraxbẽ Tebi'ỳr tẽ.

Ar arỳm amipry krax'ỳr akẽx.

²¹'Ỳr tẽ:n kam 'ỳr bõx. Ne kam krĩrax tãmkam kãj bẽ memã ujarẽn ny jarẽnho ba nhym me krãptĩ arỳm tu amim Jeju markumrẽx. Nhym kam ar akubyn

krīraxbê Rixa'ÿr tēn 'ÿr bōx ne kam Ikōni'ÿr tēn 'ÿr bōx ne kam Āxiki'ÿr tēn 'ÿr bōx. ²²Ne krī kunīkōt Jeju kōt me ba djwÿnhmā 'ā karōo tēn memā kum,

—Dja gar tu amim Jeju markumrēx rā'ān 'ā adjukanga kēt. Dja me kātām gwaj bajo bikēnh ar o ba gwaj batokry kumex ma. Nym kam Metündjwÿnh ŷtā amikōt gwaj bapymjÿrkumrēx. Arÿm ō me ja kunīmā bēnjadjwÿrkam dja ā gwaj bajo ane. Nām Paur ar ā memā anhÿro tēmo ane.

²³Ne kam apÿnh me kute amim Jeju mar djari kunīkōt tē. Me kute Jejukōt ar aben pydjio ba djari kunīkōt tēn me kwÿ'ā meo ba djwÿnh rē. Ne kam Metündjwÿnhmā meo a'uw ne kum amijajbun arÿm memā kum,

—Gar arÿm tu amim Bēnjadjwÿr djwÿnh markumrēx. Bar kum ar ajo a'uw gē mā ar ajo djuw mex ne ar ajo ba, ane. ²⁴Ne kam arÿm tē. Pykabē Pidjijkōt tē:n kam arÿm pykabē Papirij'ÿr bōx. ²⁵Ne tē:n kam krīraxbē Pedji'ÿr bōx. Ne kam kàj bē memā Metündjwÿnh kabēn jarē. Memā arēn kam ajte tē. Tē:n kam krīraxbē Atarij'ÿr bōx.

²⁶Ne kam ajte ngō raxbē pyka kētkōt akubyn krīraxbē Āxiki 'ōdjwÿ'ÿr tēmmā. Krīrax jakam ne me amrēbē Metündjwÿnhmā aro a'uw ne kum,

—Amā ar àpēnh kadjy dja ga tu amā ar kaprīkumrēx ne aro djuw mexo aba, ane. Nām me kum aro a'uw ne kam amū ar ano. Nym ar arÿm amū krīrax krāptīkōt ujarēnh ba. Ne kam arÿm inomā amidjāpēnh djā mēn ajte akubyn Āxiki ja'ÿr tēmmā. ²⁷'ÿr tē:n kam arÿm 'ÿr bōx. Bōx ne me kute amim Jeju marjao aben pydjin arÿm memā amijā ajarē. Metündjwÿnh kukwakam ar àpēnh kunīkōt memā 'ā ajarēn memā kum,

—Be, Metündjwÿnh ne arÿm apÿnh me bajtem ba djākam memā amak bō nym me krāptī: arÿm tu amim Jeju markum-

rēx, ane. ²⁸Ne kam arek Jejukōt me ba djwÿnhja kōt ar ba 'ā tūm.

Djeruxarēkam me kute kukràdjào aben mar.

15 Nām ar arek Āxikikam ar ba: nym kam me kwÿ arÿm pykabē Djudēja kurūm bōx. Ne kam 'ēx ne Jeju kukwakam me kamymā kabēn. Me bajtemmā kabēn ne memā kum,

—Gē me Mōjdjē kukràdjā kōt me amy nhinhu kà rē. Dja me me amy nhinhu kà rēnh kēt nym Metündjwÿnh kute ō kàjkwa kadjy me apytār prām kēt. Nām me 'ēx ne ā memā ane.

²Nym kam Paurmē Banabe ar arÿm Djudēja kurūm me bōxjamē aktā kabēno aben japa:nho dja. Nym kam me abenmā kum,

—Gē Paurmē Banabemē me bakwÿdjwÿ Djeruxarēmā tē. Gē ar Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhō me jao ba djwÿnh'ÿr bōx ne me my kà rēnh jabej me kukja, ane. ³Ne kam me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja arÿm amū ar ano nym ar tē. Tē:n pykabē Penixijkōt tē. Ne tē:n pykabē Xamarijkōt tē. Ne tēmkōt Jeju kukwakam me kute abeno kamymā ujarēnh tēn memā kum,

—Apÿnh me bajtem ba djākam ne me arÿm Bēnjadjwÿr djwÿnh'ÿr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Nām ar ā memā anhÿr tē. Nym kam me kunī arÿm kīnhtirekumrēx.

⁴Nym ar tē:n kam arÿm Djeruxarē'ÿr bōx. Nym kam me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja ar pa krij ne arkum kabēn mextire jarē. Mekam Jeju kute ar anor jadjwÿ, meo ba djwÿnhdjwÿ ne ar ā aro ane. Nym kam ar memā amijā ajarē. Metündjwÿnh kukwakam ar àpēnh kunīkōt ar memā 'ā ajarē.

⁵Nym kam mebē pardjēu kwÿ kàjmā dja. Adjwÿnhdjwÿ ne ar tu amim Jeju markumrēx. Ar kàjmā djan memā kum,

—Gê me me my kà rê. Me bajtem kute amim Jeju marja my kà rê. Dja me me bakukràdjà'ã memã karõn memã kum, “Djã gãm me katàt Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aba”, ane. Dja me ã me bajtemmã ane. Nãm ã mebê pardjêu memã ane.

⁶Nhym kam me kute 'ã aben marmã Jeju kute ar anorjamê me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnhmê akuprõ. ⁷Ne kam aktã kabẽno aben japanho kumex. Nhym kam Pedru kãjmã djan memã kum,

—Be, akmere ar, ba ar amã arê. Metĩndjwỳnh ne amrêbê ar akurãm amijo ipytã. Ije me bajtemmã idjujarênh kadjy amijo ipytã. Ije memã Kritu'ã ujarênh ny jarênh nhym me kute tu amim markumrêx kadjy. Ja kadjy ne amijo ipytã. Ja ne gar arỳm aje mar.

⁸Metĩndjwỳnh ne kute me õkre kadjwỳnhbê me kabên kunĩ mar. Nãm kum me bajtem kĩnh ne arỳm memã ta Karõ jano. O ne arỳm gwaj bamã kum me kĩnho amirĩt ne. Amrêbê ne gwaj bamã anon kam arỳm jakam ã memã anoro ane. ⁹Djãm kum me babê idjaerbit kĩnh ne kum me bajtem kĩnh kêt? Kati. Me tu amim markumrêx nhym arỳm me õkre kadjwỳnhbê memã axweo ajngrã. Kam arỳm kum me bajtemdjwỳ kĩnh. Nãm kum me kunĩ kĩnho aben pyrãk.

¹⁰Ar akwỳ ne gar aje, “Dja me bajtem Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba mex”, anhỹro aba. Je tõ, mỳkam ne gar akabên jao Metĩndjwỳnhmã amikurê'uko aba? Djãm Môjdjê kukràdjà kôt ne me bakukãmãre kute amijo ba mex got? Gwaj badjwỳ djãm kôt ne gwaj amijo baba mex got? Kati. Gwaj bajaxwekam ne gwaj te: baje Môjdjê kukràdjãkôt amijo baba mexmã. Kam kwãrik wãnh me bajtemmã ja jarênh kêt. Me kute

Môjdjê kukràdjà kôt amijo ba mexmã kwãrik wãnh memã arênh kêt.

¹¹Be, mrãmri Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprikumrêx. ¹²Kam ta ne õ kãjkwa kadjy gwaj bapytã. Gwaj amrêbê tu amim ja markumrêx. Ta ne tu kum me bajtemdjwỳ kaprĩn ã me utãro ane. Nãm ã Pedru memã ane.

¹²Nhym me krãpti:ja arỳm kabên krãta. Nhym kam Banabemê Paur ar arỳm memã kum,

—Be, me kute Metĩndjwỳnh raxmã kator kadjy bar kukwakam mỳjja pumũnh kêt kwỳ nhipêx. Nã bãm ar me punu kwỳo mex nhym me te kute marmã kam no tyn kumex, ane. Nãm ar memã anen 'ã memã ujarênho dja.

¹³Nhym me arek ar maro nhỹ: nhym kam ar arỳm anhikrê. Nhym kam Xijagudjwỳ memã kabên. Memã kabênkam ne Pedrumã Ximão jarê. Nãm memã kum,

—Akmere ar, dja gar ikabên ja ma.

¹⁴Be, Ximão arỳm ar amã arê. Metĩndjwỳnh arỳm kum me bajtem kaprĩn kute amim me kwỳ pytãr kraxkôt ne ar amã arê.

¹⁵Me bakukãmãredjwỳ tãm jarê. Metĩndjwỳnh kute amim me bajtem kwỳ pytãr jarê. Amrêbê: Metĩndjwỳnh kukwakam kabên jarênh djwỳnh tãm jarênh arỳm 'ã pi'õk no'õk ne. Dawimê kramê tãmdjwỳ ar kute aben djõ'ã mebê idjaermã krĩn meo ba. Metĩndjwỳnh me'ã Dawi nhõ kikre jakren memã kum,

¹⁶“Kam dja ba bõx ne akubyn Dawi tãmdjwỳ'ã bẽnjadjwỳr mẽ. Mrãmri ne me kute akubyn kum õ kikre nhipêx pyrãk. Kikre kukràdjã tũmja ne amrêbê amingrã. Dja ba kãjmã kudjan ipêx ne.

¹²15:11 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhym pãnh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te: bajaxwe kêtãm. Nhym be, Jeju Kritu ta ne tu kum gwaj bakaprikumrêx.

¹⁷Dja ba ā tãmdjwỳo ane gē me anhy ijabej. Gē mebē idjaer bu'ā me bajtemdjwỳ ijabej. Me bajtem kute tu amim imarkumrēxja kunĩ ijabej. Ba Ibēnjadjwỳr djwỳnh dja ba ā meo ane."

Nãm ā Metĩndjwỳnh memā ane. Dawi tãmdjwỳmē me bajtem'ā memā ane. Ga, kute amim me bajtem kwỳ pytār jarēnhja pumũ. ¹⁸Adjākam kute amikukām mỳjja kunĩ markôt ne ā memā ane. Nãm ā Xijagu memā ane.

¹⁹Ne ajte itepā memā kum,

—Ga, me bajtem kute Bēnjadjwỳr djwỳnho aminhō Bēnjadjwỳrja pumũ nhym kute me bajtemo aminhō meja pumũ. Ba ar amā arē. Me bajtem kwỳ ne ajbir arỳm Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx ne tu amim markumrēx. Kwārĩk wānh Mōjdjē kukrãdjà kunĩo me kunor kêt. ²⁰Gwaj memā Mōjdjē kabēn ngrērebit'ā pi'òk no'òk ne memā arē. Gwaj memā kum, "Me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karō nhipejxamā mry parja kwārĩk wānh krēn kêt. Kwārĩk wānh aprō djwỳnh kupa'ā nār amjēn djwỳnh kupa'ā akurē aba kêt. Mry me kute mut djēo parja kwārĩk wānh àr ne krēn kêt. Kwārĩk wānh kamrō krēn kêt", ane. Gwaj ā memā ane.

²¹Gwaj me bajtemmā Mōjdjē kukrãdjà jabit jarē. Gwaj ren memā arēnh kêt nhym ren me kute mar kêt nhym ren kam mebē idjaer kum me kurē. Me Mōjdjē kabēn'ā no tỳxkam kum me kurē. Be, me õ krĩ kunĩkôt ne me Mōjdjē kabēn'ā no tỳx ne kàj bē memā arēnho ku'ē. Pi'òk rārār kunĩkôt ne me kute me bikprōnh djākam mỳjja ja'ā pi'òk no'òk jarēnho ku'ē. Amrēbē: ne me me bakukāmāremā arēn ajbir me kute arēnh rā'ā. Kam dja gwaj me bajtemmā Mōjdjē kukrãdjà ngrēre jabit jarē gē me kuman kôt ar amijo ba nhym kam mebē idjaer arỳm kum me kurē kêt. Nãm Xijagu ā memā ane.

Me kute me bajtemmā pi'òk no'òk.

²²Nhym kam me abenmā kum,

—Gwaj Paurmē Banabe arkôt krĩraxbē Āxikimā gwaj banhō me ja kwỳ jano, ane. Nhym Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhō me jao ba djwỳnhmē me kute kôt ar aben pydjio baja kunĩmē ne me abenmā kum,

—Be, mextire. Dja gwaj arkôt ar'õ jano, ane. Ne kute arkôt ar anor kadjy amijo Djuda Baxabamē Xira ar utà. Ar amē ne ar Jeju kukwakam me kamy kurām rax. Ar ja arkôt mōrmā. ²³Nhym kam me arỳm pi'òk no'òk ne. Ar kute o mōr kadjy ne me pi'òk no'òk ne. Ne kamā me bajtemmā kum,

"Me ba Jeju kute me ijanor tũm ja ne ba me me amā ikabēn jarē. Me ije Jeju nhō me jao iba djwỳnhdjwỳ ne ba me me amā ikabēn jarē. Me ibē Jeju kukwakam me kamydjwỳ ne ba me me amā ikabēn jarē. Ga me apỳnh me bajtem ba djākam ar aba, krĩraxbē Āxikimē pykabē Xiri-jmē pykabē Xirxijkam ar aba. Ba me Jeju kukwakam me ajo ikamy. Wām ne ba me ikabēn mex'ā me amā pi'òk no'òk ne. Dja ga me me ikabēn jarēn ama.

²⁴Be, wām me kwỳ kumrēx mōrwā ne me arỳm me amā 'ēx. Me ikurũm mōn me awỳr bōx ne me amā 'ēx. Ne me ikukrãdjà tũmo me akunoro ban arĩk me amā, 'Gē me Mōjdjē kukrãdjà kôt me amy nhinhu kà rē. Dja me me amy nhinhu kà rēnh kêt nhym Metĩndjwỳnh arỳm kute õ kàjkwa kadjy me apytār prām kêt', ane. Be, me kute me amā anhỳr djō'ā ne ga me te: aje katāt Metĩndjwỳnh kabēn marmā. Arỳm ne Paur ar amrē tēn me imā ja jarē ba me kuman arỳm wām me amā ikabēn jarē. Djām me ba ne ba me wām me 'ēxnhiwā

jano got? Kati. ²⁵Be, ba me ije me ajarēnh markam arỳm axikōt ikabēn ne me akad̄jy amijo me ijō ar utā. Amijo ar utān Banabemē Paur arkōt me awỳr ar ano. Gu me bamā bakamy Banabemē Paur ar kĩnhja kōt ar ano.

²⁶Be, me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kēt ja ne me te ar kangrōnho ba nhym ar mā memā Jeju'ā ujarēnh ar ba. Kum me uma kēt ne tu memā banhō Bēnjadjwỳr djwỳnhbē Jeju Kritu'ā memā ujarēnh ar ba.

²⁷Me ije arkōt me amā ar anorjabē ne Djudamē Xira ar. Dja ga me pi'ōk jakam me ikabēn jarēn ama. Nhym ar wā dja ar ajkwakumrēxkōt ajte me amā tām jarē ga me mrāmri ajte kōt aman mar pydji.

²⁸⁻²⁹Mōjdjē kukràdjā ngrērebit dja ba me me amā arē ga me aman katāt kōt ar amijo aba. Ba me me amā, 'Me kute mỳjjao metĩndjwỳnh karō nhipēxjamā mry parja kwārik wānh krēn kēt. Kwārik wānh mry kamrō krēn kēt. Mry me kute mut djēo parja kwārik wānh àr ne krēn kēt. Kwārik wānh aprō djwỳnh kupa'ā nār amjēn djwỳnh kupa'ā akurē aba kēt', ane. Jabit ne ba me me amā arē. Dja ga me katāt Mōjdjē kukràdjā ngrēre jabit man kōt ar amijo aban arỳm amrānh mex. Ba me ren me amā itepā kukràdjā 'ōdjwỳ jarē ga me ren te: aje mar ne katāt kōt amijo aba prāmje. Be, Metĩndjwỳnh Karō ne me ikōt amikabēn dji ba me me amā ikabēn jarē. Tām ne ja."

Nām me ā me bajtemmā pi'ōk no'ōk kam kabēn jarēnho ane.

³⁰Nām me memā pi'ōk no'ōk ne kam arỳm Paur arkum kungān arkum, "Aj mā", ane. Nhym ar arỳm Āxiki'ỳr o tē:n kam 'ỳr o bōx. Ne kam me krāpti:ō akuprōn arỳm memā pi'ōk no'ōk ngā.

³¹Nhym me memā pi'ōk jarē nhym me arỳm kuma. Kabēn mextire man arỳm kĩnhkumrēx ne.

³²Nhym Djudamē Xira Ar kubē Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēnh djwỳnh ne arỳm memā 'ā karō kumex ne memā kum,

—Dja ga me tu amim Jeju mar tỳxkumrēx rā'ān 'ā adjukanga kētkumrēx. Nām ar ā memā 'ā karōo ane. ³³Ne arek kam ar ba nhym ar'ā arỳm akati kwỳ apēx. Nhym kam ar memā kum,

—Bar akubyn Jeju kute ar anorja'ỳr tē, ane. Nhym Jeju kukwakam ar kute abeno kamy arkum,

—Aj mā. Ar adjumar mex ne tē, ane.

³⁴Nhym kam Xira memā kum,

—Ba arek me akam ar iba, ane.

³⁵Paurmē Banabe ar adjwỳnhdjwỳ arek Āxikikam ar ba. Arek me krāpti ro'ā kàj bē memā Bēnjadjwỳr djwỳnh kabēn jarēn 'ā memā ajarē.

Paurmē Banabe kute abeno bikjēr.

³⁶Nhym kam ar'ā akati kwỳ apēx nhym Paur Banabemā kum,

—Gu baje ōbē apỳnh krīraxkōt Bēnjadjwỳr djwỳnh'ā memā badjujarēnhja gu akubyn kunikōt tē. Gu baje Jeju kukwakam meo bakamy pumũnho tē. Me katāt kute amijo ba jabej me omũnho tē, ane. ³⁷Nhym arkōt tēm kad̄jy Banabe kum Djuāo Makō kĩnh.

³⁸Nhym be, Paur ne kum o tēm kĩnh kēt. Ōbē kute pykabē Papirijkam kute ar kangan arkōt àpēnh'ỳr tēm kētkam ne kum o tēm kĩnh kēt. ³⁹Nhym kam ar kabēno aben japan arỳm abenkam kaprīre ne. Ne kam arỳm abenbē ajkij. Nhym kam Banabe arỳm Makōo tēn ngōkōt apēxtibē Xipre'ỳr o tē.

⁴⁰Nhym Paur amijo Xira pytā. Nhym kam Jeju kukwakam ar kute abeno kamy ar'ā Metĩndjwỳnhmā kum,

—Ga ne ga adjukapri:kumrēx. Kam tu amā ar kapri:kumrēx ne ar o aba, ane.

Nhym kam ar mā tē. ⁴¹Ne pykabê Xiri-jmê pykabê Xirxijkam tē. Apŷnh me kute amim Jeju mar djàri kôt ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djàri kôt ba. Ne memā tŷx jangjênho tē. Nām ar memā kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar tŷxkumrêx rā'ân 'ā adjukanga kêtikumrêx, anhyro tē.

Paur kute mā amikôt Ximoxio ba.

16 Ne kam tē:n kam arŷm krīraxbê Tebi'ŷr bôx ne ajte tē:n kam krīraxbê Rixa'ŷr bôx. Nhym Jejukôt me ba djwŷnh'ô nhidjibê Ximoxi kam ar ba. Nā kurŷm katorja ne kubê mebê idjaer'ô. Nām nāja kumrêx tu amim Jeju markumrêx. Nhym bām kute irjabê me bajtembê kregu'ô. ²Krīraxbê Rixakammê krīraxbê Ikônikamdjwŷ Jeju kukwakam me kamy mā: memā Ximoxi mexkumrêx jarênho ba.

³Nhym Paur Ximoxi'ŷr bôx ne omŷn kam kum ar ro'ā ba prām ne. Kum ar ro'ā ba prām nhym be ar kukām pyka kunikôt mebê idjaer krāptī ar ba. Me kute Ximoxi mar tŷm. Ximoxi bāmbê me bajtembê kreguja me kute mar tŷm. Ximoxi my kà krā'ŷr kêt me kute ajte mar. Nhym kam mebê idjaer kum Ximoxi kurê kêt mā Paur arŷm kum my nhinhu kà krāta.

⁴Nhym kam ar tē. Apŷnh krīraxkôt tēn kunikôt me kute amim Jeju marmā kabēn jarênho tē. Djeruxarêkam Jeju kute ar anorjamē me kute Jeju nhô me jao ba djwŷnhmê ar kabēn ne memā arênho tē. Me kute mar ne katāt kôt kute amijo bamā ar memā arênho tē. ⁵Nhym kam ar ô'ā apŷnh me kute amim Jeju mar kute ar Jejukôt aben pydjio ba djàri tu amim Jeju mar tŷ:xkumrêx. Nhym akati kunikôt me kwŷ kute Jeju mar kêtja me

kôt arŷm tu amim markumrêx. Nhym kam arŷm me krāptī.

⁶Nhym ar pykabê Bridjakôt tēn pykabê Garaxakôt tē. Nhym Metindjwŷnh Karō arkum,

—Kwārīk wānh pykabê Adjjikkam memā Metindjwŷnh kabēn jarēnh kêt, ane. ⁷Nhym kam ar tē:n arŷm pykabê Midjij tēpo tē. Ne bit kute pykabê Bixinij katikôt tēmmā. Nhym Metindjwŷnh Karō akubyn ar nê.

⁸Nhym kam ar arek tē:n kam amipānh pykabê Midjij mē. Ne tē:n kam krīraxbê Krôwadji'ŷr bôx. ⁹Nhym ar'ā akamāt ne. Nhym Metindjwŷnh Paurmā me'ô karō bē nhym omŷ. Pykabê Matenikam me'ô amiwŷr Paur 'uw nhym omŷ. Nhym kum,

—Amrê pykabê Matenikam tēn me ikôt apê, ane. ¹⁰Be, Paur kute me'ô pumŷnhkam bar^{¶¶} on pykabê Mateni'ŷr itēm kadjy amiman abenmā,

—Be, mrāmri ne Bēnjadjwŷr djwŷnh gwaj bajuw. Gwaj baje kàj bē memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kadjy gwaj bajuw, ane.

Ridjij kute tu amim Jeju markumrêx.

¹¹Ne kam Krôwadji kurŷm ikaton arŷm inox ne. Ne ngôkôt Xamokra'ŷr tē. 'ŷr tē:n arŷm 'ŷr bôx. Ne ajte tē: nhym kam ar ijā akati. Bar kam ajte tē:n kam arŷm krīraxbê Nêjapôr'ŷr bôx ne 'ā kà nhô. ¹²Ne wabin kam ajte Nêjapôr kurŷm pykakôt tē. Tē:n kam arŷm krīraxbê Pirpu'ŷr bôx, pykabê Matenikam ne krīraxbê Piripuja. Krīrax ja ne kute raxo krīrax kwŷ jakrenh. Myt apôx djā kutā pykabê Mateni nhikjê'ā kute krīrax kunī jakrenh. Krīraxbê Rôma nhô me ja ne me krīrax jao djuw mex. Bar arek kam ar iba: nhym kam ar ijā akati kwŷ apêx.

^{¶¶}16:10 Pi'ôk ja no'ôk djwŷnh nhidjibê ne Ruka. Jakam ne Ruka arkôt tēmmo krax. 'Ā ne kute, "Bar" jarēnhja. Paurmē amijā arê.

¹³Nhym kam ar ijā pi'òk rārār. Bar kam krīraxbê tēn ngō rax'ŷr bōx. Kam ne mebê idjaer kute Metindjwŷnhmā kabēn djā. Me nire kwŷ arŷm kam akuprō. Bar me'ŷr tēn arŷm me ikō'ā nhŷn kam memā idjujarēnho dja. ¹⁴Nhym mekōt me'ō nire, idjibē ne Ridjij. Krīraxbê Xijxira kra 'ō. Kubê ne kubêkà nhōr djwŷnh. Ta ne kubêkà 'òk nhym kam-rêk. Nhym kam pi'òk kaprī kadjy memā ōro ku'ê. Nām Mōjdjê kukràdjā kōt mā Metindjwŷnhmā rax jarēnho ba. Bar memā idjujarēnho dja nhym Ridjij ar ikabēn maro nhŷ. Nhym kam Metindjwŷnh arŷm kum amak bō nhym arŷm tu amim Jeju markumrêx. ¹⁵Bar kam Ridjijmê ò kikrekam òbikwa kunīdjwŷ Metindjwŷnhmā ngōmā ar angij. Nhym kam ar imā krà ne ar imā,

—Ar aje ijā amim, “Mrāmri kute tu amim Bēnjadjwŷr djwŷnh markumrêx”, anhŷr jabej dja gar on ikōt tēn inhŷrk-wākam anhikwā, ane. Ne kam ar imā krào dja. Bar kam kōt tēn ūrkwākam inhikwā.

Me kute Paurmê Xira Ar kubê ijê.

¹⁶Arek ūrkwākam inhikwā:n kam Metindjwŷnhmā kabēn djā'ŷr tē. Nhym me prīti'ō ar ikajpa. Me karō punu ne ar o ba. Nhym me mā amikukām mŷjja kute apōx'ā prītijā kukij nhym me karō punu mā kum arê. Kum arê nhym ô'ā prītijā mā memā mŷjja'ā ajarê. Nhym kam me arŷm pānh kum pi'òk kaprī ngā. Nhym kam prītijā nhō bēnjadjwŷr ar arŷm kubê pi'òk kaprī kumex jamŷ. Ta ne arkum kungā nhym ar arŷm kubê amŷ.

¹⁷Nām Paurmê ar ikajpan ar ikōt arŷm ar ijo memā àkjêr tē. Nām àkjêrkam memā kum,

—Ota, ar ja ne ar Metindjwŷnhbê kumkatimā àpēnh ar ba. Ne me amā Jeju kute me apytār'ā ujarēnh ba, ane.

¹⁸Nām akati kunīkōt memā anhŷro tē

nhym kam arŷm ar ijā akati krāptī apêx. Nhym kam Paur me karō punumā àkrēn arŷm 'ŷr akēx ne kum,

—Ê, Jeju Kritu kukwakam ba amā ik-abēn ne. On prītijamā anhiren kurūm akato, ane. Nhym kum kabēn majmā nhym arŷm kum iren mā tē.

¹⁹Nhym o ba djwŷnh ar arŷm omūn abenmā kum,

—Je, jakim prītijā arŷm kute gwaj bamā pi'òk kaprī jamŷnh prām kêt, anen kam ar arŷm Paurmê Xira aro tŷm ne ar pa 'amŷ. Ne kam me rŷnh'ŷr ar bjêro mōn aro bōx. Me krāptī kute djwŷ jamŷnh djākam ne me bikprōnh djā. ²⁰'ŷr ne ar aro bōx ne arŷm me rŷnh kabem ar kudjan memā 'êx ne memā kum,

—Ar kubê idjaer ja ne ar me banhō krīraxkam me kunīmā umar punu jangjēnho ba nhym me arŷm kangao kumex. ²¹Nām ar me bamā atemā kukràdjā jarēnho ba. Krīraxbê Rōmakam me ja kute me bajo aminhō. Ne gu me ren ar kukràdjā wā man kōt ar amijo baba nhym ren me bakam me bēnjadjwŷr rŷnh ren me bakam ngryk ne. Nām ar ā memā ane.

²²Ne kam me bu'ā me krāptī: amim ar kurētuw. Nhym me rŷnh arŷm ar'ā memā apnê. Me kute Ar kubê kubêkà o pōx ne kōo ar titik kadjy ne ar'ā memā apnê. ²³Nhym me arīk ar titik ne. Ne kam arŷm mebê ijê djāmā aro tēn kam aro bōx. Ne kam mebê ijê djwŷnhmā kum,

—Dja ga omūnh 'āno dja gē ar kator kêt, ane. ²⁴Nām me kum ane nhym arŷm mebê ijê djā nhipōkri kumoka'êkam ar ŷr. Ne kam pīponh amānhkrut aktā me temā nātjao ar te janê nhym ar wānh nhŷ.

²⁵Wānh nhŷ: nhym arŷm ar'ā akamāt kō ipōkri. Nhym ar Metindjwŷnhmā kabēn ne kum ngrero nhŷ. Nhym bu'ā mebê ijê krāptī ar maro ikwā. ²⁶Nhym

me aêrbê arÿm pyka amingrêk tÿ:x nhyim ô'ã arÿm mebé ijê djà par krax amingrêk ne. Amingrêk nhyim on 'ã ijê djà kunĩ jãm amijã kurê. Nhyim me kunĩ'ã apÿnh me unênh djàja arÿm amijã kurê. ²⁷ Nhyim mebé ijê djwÿnh arÿm no tÿx ne. Ne kam mebé ijê djà'ã ijê djà jãm kute amijã rênhkôt omũ. Ne kam amim,

—Je, arÿm ne mebé ijê kunĩ kato, ane. Ne kam o kàxdjwa kajgo kaban bit kute o amibĩnmã amijo dja. ²⁸ Nhyim Paur kàj bê kum,

—Kwãrik wãnh amibĩn kêt. Ota, ba me ikunĩ inhÿr rã'ã, ane.

²⁹ Nhyim kam ngônhpôk'ã me ku'uw ne mebé ijê djãmã prôt ne wadjã. Wadjãn umaje tertet ne arÿm Paurmẽ Xira ar parbê tÿm. ³⁰ Ne kam aro katon arkum,

—Ë, bënjadjwÿr ar, mÿj dja ba amijon arÿm ijaxwebê amipyta? ane.

³¹ Nhyim ar kum,

—Dja ga tu amim Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx nhyim arÿm ajaxwebê apyta. Anhõ kikrekam anhõbikwadjwÿ gê ar tu amim markumrêx, ane. ³² Ne kam arÿm arkum Metündjwÿnh kabên jarê, õ kikrekam ar ÿr kunĩdjwÿmã arê. ³³ Nhyim kam akamãt tãm kam Paurmẽ Xira arkum igot ku'õ. Nhyim kam urokam ar arÿm Metündjwÿnhmã ngômã ar angij. Mebé ijê djwÿnhmê õbikwa ar angij. ³⁴ Nhyim kam aminhürkwãmã aro tẽ. Ne kam arkum õmrõ jarê nhyim ar õ kwÿ krêno nhÿ. Nhyim ar kunĩ arÿm kìn hkumrêx ne. Ar kute amim Metündjwÿnh markam ne ar kìn hkumrêx ne.

³⁵ Nhyim kam ar'ã akati. Nhyim me rÿnh arÿm Paur ar'ÿr krãkamngôn h ar ano. Nhyim ar ar'ÿr mõn mebé ijê djwÿnh kumrêx'ÿr bõx ne kum,

—Me rÿnh ne me arÿm amã, “Arkum anhire gê ar tẽ.” Nãm me ã amã ane, ane. ³⁶ Nhyim kam mebé ijê djwÿnh Paur'ÿr tẽn kum arên kum,

—Me rÿnh ne me arÿm ar ajã imã, “Arkum anhire gê ar tẽ”, ane. Kam dja gar akaton tẽn adjumar mex, ane.

³⁷ Nhyim kam Paur krãkamngôn h arkum,

—Krĩrãxbê Rõmakam me ja ne me ar ijo aminhõ. Nhyim me kute ar ijaxwe jabej ar ikukjêr kêt kam tu me ipõkri ar ititik ne. Ne kam tu ar ibê ijê. Ne kam bit kute me kãxã bõm ar imênhmã. Djãm me kute ã krĩrãxbê Rõma nhõ me jao anhÿr got? Be, kati. Me kute ã Rõma nhõ me jao anhÿr kêt. Gê me ta amrê tẽn ar ijo kato, ane.

³⁸ Nhyim kam krãkamngôn h ar akubyn tẽn me rÿnhmã ar kabên jarê. Nhyim me kute Rõmakam me ja kute aro aminhõ markam arÿm ar umaje tÿn prãm.

³⁹ Ne kam arÿm ar'ÿr tẽn aminêje arkum kabên ne arkum,

—Gop ar ijarênh kêt, ane. Ne kam arÿm aro katon ajte arkum,

—Gop krĩrax jabê mã tẽ, ane. ⁴⁰ Nhyim kam ar mebé ijê djã kurũm katon Ridjij nhürkwãmã tẽn bõx. Ne kam Jeju kukwakam me kamy pumũn arÿm memã 'ã karõn meo kìn h. Ne kam mã ajte tẽ.

Texarõnikakam memã Jeju'ã ujarênh.

17 Tê:n kam krĩrãxbê Āporij'ÿr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩrãxbê Apõnij'ÿr bõx ne amipãnh kumê. Ne tẽn kam krĩrãxbê Texarõnika'ÿr bõx. Kam ne mebé idjaer bikprõnh djà'õ. ² Nhyim kam Paur ajte tãm ne pi'õk rãrãrkam me bikprõnh djãkam tẽn arÿm pi'õkkôt memã 'ã ajarên me kukij ne 'ã memã karõ. Nhyim ajte pi'õk rãrãr nhyim ajte kam tẽn pi'õkkôt memã 'ã ajarê. Nhyim ajte pi'õk rãrãr nhyim ajte kam tẽn pi'õkkôt memã 'ã ajarê.

³ Nãm memã kum,

—Be, amrêbê me bakukãmãre kute pi'õk no'õk ne. Pi'õkkam ne mrãmri Kritu tokryn tyk ne akubyn tÿnmã. Be,

pi'òkkam Kritu kute amijo anhỳrmā kòt arỳm Jeju ā amijo ane. Mrāmri ne Metĩndjwỳnh Jeju'ā me banhō Bēnjadjwỳrbē kumkati mēnhkumrēx. Ja dja ga me pi'òk kòt ama. Ga, mrāmri kubē Kritukumrēxja pumū. Jejuja tām ne ba kàj bē memā arēnho iba. Nām ā memā anhỳro ku'ē.

⁴Nhym kam me kwỳ 'ā amim,

—Be mrāmri. Kòt ne arē, anen arỳm mā Paurmē Xira arkòt ajkamē. Me bajtembē kregu kute Metĩndjwỳnhmā amijarēnho baja krāpti: arkòt ajkamē. Me nire rùnhdjwỳ krāpti arkòt ajkamē.

⁵Nhym mebē idjaer kwỳ kute amim Jeju mar kētja arỳm 'ā ngryk ne. Me te kute ar urāk prāmje arkam ngryk ne. Ar'ā me krāptikam arkam ngryk ne. Nhym me kwỳ axwekam ate ar ba. Nhym mebē idjaer me jamā kum,

—Paur ar axwekumrēx. Gwaj me kunibē ar kurē, ane. Nhym kam me kwỳja krĩraxkam me krāptimā ar kurētuw nhym me arỳm arkam kangao kumex. Ne kam Djaxō nhũrkwā'ỳr pròt ne. Me kute kam Paur ar abej ne arkum kator ne me krāptimā aro katormā ne me ũrkwā'ỳr pròt ne.

⁶Ne te: ar abej. Ne kam ar pānh Djaxōmē Jeju kukwakam ar kute abeno kamy kwỳ pa 'amỳn aro katon krĩraxkam me rùnh'ỳr aro mōn me'ỳr aro bōx. Ne ar'ā 'ēx ne kàj bē memā kum,

—Paurmē Xira ar pyka kunikòt abenmā me kurē'uko ba nhym me kangao kumex. Nhym kam ar arỳm jakamdjwỳ bōx. ⁷Nhym kam Djaxō arkum aminhũrkwā jarēn aro djuw mex. Ar ja kunī ne arkum bēnjadjwỳr raxbē Xedja kabēn kurē. Xedjabē ne me bēnjadjwỳr rùnh kunī nhō bēnjadjwỳr. Arkum kabēn kurē. Ne mā memā kum, “Bēnjadjwỳr rax 'òdjwỳ kute kabēno Xedja jakrenh ne kubē Jeju.” Nām ar ā memā anhỳr ba, ane. Be, nām me ā ar'ā me rùnhmā ane.

⁸Nhym kam me krāptimē krĩraxkam me rùnh kute ja markam arỳm arkam ngryk ne àkrēo kumex. ⁹Ne kam Djaxō Ar kubē pi'òk kaprī kumex byn arkum,

—Paur ar ano gē ar mā tē. Ar mā tēm nhjukribit dja bar akubyn ar amā anhō pi'òk kaprī ngā, ane. Ne kam arkum ire nhym ar akubyn ũrkwāmā tē.

Berējakam memā Jeju'ā ujarēnh.

¹⁰Nhym kam Jeju kukwakam me kamy akamāt tāmkam amū Paurmē Xira ar ano. Krĩraxbē Berējamā ar ano. Nhym ar'ỳr tē:n kam 'ỳr bōx. Ne kam mebē idjaer bikprōnh djà'ỳr tē. ¹¹Berējakam me ja ne me kute amak mexo krĩraxbē Texarōnikakam me ja jakrenh. Paur ar ajkwao memā Metĩndjwỳnh kabēn jarē nhym me arỳm kum kabēn kĩnh. Kum kabēn kĩnh ne kam akati kunikòt amim pi'òk jarē. Metĩndjwỳnh kabēn'ā pi'òk no'òk jarēn amim,

—Djām Paur ar katāt amikabēn jarēnhkumrēx? Djām ar Metĩndjwỳnh kabēn'ā pi'òk no'òk kòt amikabēn jarēnhkumrēx? ane. Me kute Paur ar mrāmri Metĩndjwỳnh kabēn kòt kabēn jabej ā amim pi'òk jarēnh ne maro ane. ¹²Me kum kabēn kĩnhkam ne me krāpti tu amim Jeju markumrēx. Me ni bajtem rùnhbē kregujamē me my bajtemdjwỳ krāpti tu amim markumrēx.

¹³Krĩraxbē Berējakam Paur kàj bē memā Metĩndjwỳnh kabēn jarēnho ba: nhym amybỳm krĩraxbē Texarōnikakam mebē idjaer arỳm arēnh ma. Ne kam 'ỳr tē:n arỳm kòt bōx. Ne wākamdjwỳ me krāptimā ar kurētuw nhym me arỳm kangao kumex.

¹⁴Nhym kam Jeju kukwakam me kute abeno kamy ngō raxbē pyka kēt'ỳr Paur jano. Nhym Xiramē Ximoxi ar arek Berējakam ar ba. ¹⁵Nhym me kamy kwỳ Pauro tē. O tē:n kam arỳm krĩraxbē Atēna'ỳr o bōx. Nhym kam Paur arkum,

—Dja gar Xiramē Ximoxi ar'ŷr tēn ar'ŷr bōx ne arkum ikabēn jarē gē ar amrē tē, ane. Nhyŷ ar ar'ŷm akubyn Berēja'ŷr akēx ne.

Atēnakam memā Jeju'ā ujarēnh.

¹⁶ Nhyŷ kam Paur arek krĩraxbē Atēnakam arkam amako nhŷ. Arkam amako nhŷn kam ar'ŷm mekam kaprĩ:re ne. Be, me kute kum amijarēnh kadjy ne me ap'ŷnh metĩndjwŷnh karō krāptĩ nhĩpēx ne krĩrax tāmkaŷ kikre kunĩkōt umjuw. Nhyŷ ar'ŷm omũn mekam kaprĩre ne.

¹⁷ Ne kam mebē idjaer bikprōnh djākam memā kabēno ku'ē. Me kukjēro ku'ē. Memā 'ā karōo ku'ē. Me bajtem kute Mōjdjē kabēnkōt amim Metĩndjwŷnh mar jadjwŷmā 'ā ujarēho ku'ē. Ne akati kunĩkōt me krāptĩ kute djwŷ jam'ŷnh djākam memā 'ā ujarēho ku'ē.

¹⁸ Nhyŷ kam ap'ŷnh me kukrādja tũm'ā ujarēnh djwŷnh ar'ŷm Paur'ŷr bōx ne kabēn ma. Me ja ne me mebē epikurēju kukrādja'ā ujarēnh ar ba. Nhyŷ ate me jadjwŷ ne mebē exoko kukrādja'ā ujarēnh ar ba. Amē me ja ne me Paur'ŷr bōx ne kabēn man kam ar'ŷm abenmā kum,

—Je tō, mŷj ne kabēn krāptĩja bit kute me bamā arēnhmā? ane. Nhyŷ me kwŷ 'ā abenmā kum,

—Bārām metĩndjwŷnh bajtem'ā memā ujarēnh ar ba, ane. Mŷkam ne me ā abenmā ane? Bir, Paur kute kàj bē memā Jeju'ā ujarēnh ny jarēho bakam. Ne kute kàj bē me tyk akubyn tĩn'ā ujarēnh ar bakam. Kam ne me ā abenmā ane.

¹⁹ Me ja ne me Paur kabēn man kam kum kràn ar'ŷm o tēn krānhbē Apaku nhĩmōk'ŷr o bōx. Kam ne me kute aben pydji djā. ²⁰⁻²¹ Nām me me aben pydji djākam Pauo bōx ne ar'ŷm kum,

—Dja ga prĩne me imā arē. Aje memā me kukrādja ny jarēnhja mŷj ne kraxkam kute? Be, ga bōx ne atemā me kukrādja jarē. Mŷj'ā ne ga arē? ane. Be, krĩraxbē

Atēnakam me krĩ tũm kunĩmē me bōx ny kunĩmē ne me mā akati kunĩkōt abenmā ujarēnhbit. Me abenmā ap'ŷnh me ujarēnh ny jarēho babit nār me me maro krĩbit. Ne atemā mŷjja kupēnh kēt.

²² Nām me Paur kukij nhyŷ ar'ŷm me aben pydji djābē Apaku nhĩpōkri kàjmā djan memā kum,

—Krĩraxbē Atēnakam me akrĩ ga me aje ap'ŷnh me anhō we metĩndjwŷnh krāptĩ mar prāmkuŷrēx. Ar'ŷm ne ba omũ.

²³ Be, nā bām me anhō kikre kabē'ā tēn ap'ŷnh me ō mŷjjamā kute amijarēnh djā kumexja pumũnho tēn kam kēn ja'ŷr ikato. Me anhō we metĩndjwŷnh mar djā'ā kēn jamā ikato. Ga me akabēn'ā kēn no'ōk ne. Kamā ne ga me, “Gu me baje metĩndjwŷnh mar kētjamā rax jarēnh djā kadjy ne gu me kēn ja dji”, ane. Be, me ga ne ga me kum kēn djir kajgo. Aje Metĩndjwŷnhkuŷrēx mar kētkaŷ ne ga me aje kēnja djir kajgon kum amijarēnh kajgo. Be, ba ne ba ar'ŷm ije tāmja mar. Ije Metĩndjwŷnhkuŷrēx mar. Dja ba Metĩndjwŷnhkuŷrēx'ā me amā ajarē ga me ama.

²⁴ Be, ta ne pykamē kam mŷjja kunĩ nhĩpēx. Pykakam mŷjjamē kàjkwakam mŷjjamē kunĩmā Bēnjadjwŷr djwŷnh ne kute o ŷr. Kunĩmā Bēnjadjwŷr djwŷnhkam djām me kute kum kikre nhyŷ Metĩndjwŷnh kam ŷrmā got?

²⁵ Nār djām mŷjja 'ō Metĩndjwŷnh nhō kēt ga me kam aje kum ōrmā? Kati. Be, ta ne kute memā tĩn jangjēnh ne memā àkōr jangjēnh nhyŷ me ar ba. Ta ne memā mŷjja kunĩ nhōro nhŷ.

²⁶ Ap'ŷnh me ba djā kunĩkōt me bakunĩ me banhingēt djwŷnh pydji nhyŷ Metĩndjwŷnh adjākamā ipēx. Nhyŷ kam ō'ā pyka kunĩkōt me ajmàn kam ar ba. Metĩndjwŷnh amim me kukām ap'ŷnh me bixadjwŷr djā'ā karō. Amim ap'ŷnh akati'ā karō nhyŷ kōt me aben kukām apōx. Nhyŷ me kukām

amim apÿnh me ba djà'ã karō nhyr me kam aben kukãm apōx ne arÿm kam ar ba.

²⁷ Mÿj kadjy ne me ipêx? Bir, me kute Bënjadjwÿr djwÿnh jabejmã ne me ipêx. Me gop kute amim mar ne kum ka-tormã ne me ipêx. Djãm kute me ba-jōmã kre rax got? Kati. ²⁸ Metündjwÿnh me bamē amijo kajkep. Kute me bamē amijo kajkep kam ne gu me batÿn ne am-ingrêk ne amirÿto baba. Ikabënja kôt me akurãdjã jarênh djwÿnh kwÿ amrêbê: ã memã ane. Ne memã kum, “Gu me babê Metündjwÿnh kra”, ane.

²⁹ Be, ta ne kute me banhipêx gu me babê ta krakam kwãrik wãnh ga me amim, “Be, me ê mex ne umarkôt ne me kute Metündjwÿnh karō nhipex. Kën karÿro nãr kryt jakao nãr këno me kute ipêx mex”, kwãrik wãnh ga me ã amim anhÿr kêt. Metündjwÿnh ta kute me banhipêxkam kwãrik wãnh ga me amim anhÿr kêt. ³⁰ Be, amrêbê me kute mar kêt kam ne me ã amim anhÿro ba nhyr Metündjwÿnh ate krã. Ne kam ajbir jakam pyka kunikôt me kunimã kum, “Me on amikam akapÿren wãnh ajaxwemã anhÿren iwÿr amijo akêx”, ane.

³¹ Be, dja ï pyka kunikôt me kunimã axwe pãnh jarênh katãt memã o pãnhkumrêx. Kute kukwakam memã axwe pãnh jarênh kadjy ne arÿm amijo Jeju pytã. Arÿm kadjy kukãm 'ã akati jarênh mãmджи. Me kunÿ kute kum kator ne mar kadjy ne Metündjwÿnh arÿm akubyn o tÿn. Me kute tãmwã kute memã axwe pãnh jarênh djwÿnhkôt mar kadjy ne arÿm akubyn o tÿn.

³² Nãm ã Paur memã ane nhyr me arÿm aprÿ. Me kute me tyk akubyn tÿn jarênh markam ne me kwÿ arÿm aprÿo dja. Nhyr me kwÿ kum,

—Dja ba me ï ajte 'ã ama, ane. ³³ Nhyr kam Paur mã mebê tê.

³⁴ Be, tēm kêtiri nhyr me kwÿ mã kôt ajkamên tu amim Jeju markum-rêx. Me'ōja nhidjibê ne Dijoni. Nãm Apakukam me rÿnh bikprōnh djãkam me ro'ã rax. Me'ō nire jadjwÿ idjibê Tamari. Nhyr me kwÿdjwÿ ar jakôt tu amim Jeju markumrêx.

Kôritukam memã Jeju'ã ujarênh kadjy ne ja.

18 Nhyr kam Paur amipãnh krÿrãxbê Atëna mën arÿm krÿrãxbê Kôritu'ÿr tê. 'ÿr tê:n 'ÿr bōx. ² Ne kam me'ōbê idjaer, idjibê Akwire'ÿr bōx. Pykabê Pôtukam ne rwÿk djã. Amrêbê ne krÿrãxbê Rômakam prômê ro'ã ar ba. Pykabê Itarijkam ne krÿrãxbê Rôma. Prōbê Prixira. Ar kam ar ba: nhyr kam bënjadjwÿr rãxbê Kraôdjô mebê idjaer kunÿ jano. Krÿrãxbê Rôma kurÿm me ano nhyr Akwiremê prō ar arÿm mekôt katon tê. Tê:n arÿm Kôritukam bōx. Ne kam ar ba. Ar ba: nhyr kam Paur arÿm Akwire ar'ÿr bōx. Ne kam ar ÿrkwãkam tê.

³ Paurmê Akwire ar àpênh djã kute aben pyrãk. Ar kubê kubêkãtio kikre nhipex djwÿnh. Kam Paur arÿm ar ÿrkwãkam tën arek kam krÿn ar ro'ã kikre nhipexo ba. ⁴ Ipêxo ban kam pi'ōk rãrãr kunikôt mebê idjaer bikprōnh djã'ÿr ban memã 'ã ujarênh ku'ê. Nãm mebê idjaermê me bajtembê kregudjwÿmã 'ã ujarênh ku'ê. Me kukjêro ku'ê, memã 'ã karōo ku'ê. Me kute tu amim Jeju markumrêxmã memã 'ã karōo ku'ê.

⁵ Nhyr kam Xiramê Ximoxi ar pykabê Mateni kurÿm kôt bōx. Nhyr kam Paur no kato:n memã arênh prã:mkumrêx ne mã mebê idjaermã kum,

—Mrãmri Jejubê me banhō Bënjadjwÿrbê kumkatibê Kritukumrêx anhÿro ba. ⁶ Nãm memã arênh prã:m nhyr mebê idjaer arÿm kabëno apanh ne aprÿo ku'ê. Nhyr kam Paur kute me

kangao amirĩt kadjy amijā kubēkà karn-grōn memā kum,

—Ba te me abē idjaermā Metĩndjwỳnh kabēn jarē ga me mā akabēno ijapanho aku'è. Jakam dja ga me te aje Metĩndjwỳnhmā kum, “Be, Paur kute me imā arēnh kētkam ne ba me biknor tokry djākam itokry”, anhỳrmā. Jakam dja ba me bajtemmā tēn memā arē.

⁷Nām ā memā anen kam arỳm mebē tēn me'ōbē Juxu nhūrkwāmā wadjān kam nhỹ. Juxu ne amrēbē Metĩndjwỳnhmā rax jarēnh ba. Mebē idjaer bikprōnh djā kuri ne ūrkwā. ⁸Me bikprōnh djā jakam me ō bēnjadjwỳrbē Kripu. Paur Juxu nhūrkwākam ikwā: nhym kam Kripu arỳm tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx. Ō kikrekam ōbikwa kunĩdjwỳ tu amim markumrēx. Nhym bu'ā krĩraxbē Kōritukam me krāptĩ Paur kabēn man kam tu amim Jeju markumrēx. Nhym me arỳm Metĩndjwỳnhmā ngōmā me angij.

⁹Nhym kam akamātkam Bēnjadjwỳr djwỳnh Paur nokam amirĩt nhym omū. Nhym kum,

—Kwārĩk wānh me umaje abinhikrēnh kēt. Dja ga memā akabēn jarēnh rā'ā. ¹⁰Ba ne ba amē amijo ikajkep. Me'ō kute awỳr prōt ne ajo bikēnh prām kētkumrēx. Be, krĩrax jakam inhō me ja krāptĩkam ne me'ō kute ajo bikēnh prām kētkumrēx. Nām ā Bēnjadjwỳr djwỳnh kum ane. ¹¹Nhym kam arek Kōritukam memā Metĩndjwỳnh kabēn jarēnh ba nhym arỳm 'ā amex ne 'ā nan ajte 'ā amex apēx.

¹²Nhym akati 'ōkam mebē idjaer arỳm akuprō. Gariju pykabē Akajakam memā bēnjadjwỳrkam ne me akuprōn kam abenmā Paur kurētuw. Abenmā kurētuw ne arỳm 'ỳr prōt. 'Ỳr prōt ne o tỳm ne pa 'amỳn arỳm me kute memā axwe pānh jarēnh djākam o bōx. ¹³Ne kam me rūnhmā kum,

—Me'ō ja ne me ibē ikukrādjà kurēo ban me imā, “Be, ikukrādjà jakōt dja ga Metĩndjwỳnhmā rax jarēnh aba”, ane.

¹⁴⁻¹⁶Nhym Paur kum amijarēnh 'ỳr nhym Gariju kumrēx ne memā kum,

—Je, me'ōja ren axwekumrēx. Ren me'ōnh bĩ, nār ren mỳjjao akĩ ba ren arỳm 'ā me akabēn ma. Nhym be, ate ga me abē idjaer me akabēnbito angyryk ne me anhidjibito angyryk ne me akukrādjà tũmbito angyryk ne arỳm o ikunoro aba. Djām ba ije mỳjja kajgo jakōt memā axwe pānh jarēnh got? Rūm me mōn wānh me akukrādjào aba. Nām ā Gariju mebē idjaermā anen arỳm me anon bōm me kurē. ¹⁷Nhym kam me bajtembē kregu kunĩ Xoxinio tỳm. Xoxinibē ne mebē idjaer bikprōnh djākam memā bēnjadjwỳr rax. Nām me o tỳm ne arỳm me kute memā axwe pānh jarēnh djāja kabem titik ne. Nhym Gariju ate krā nhỹ.

Prixiramē Akwiremē Apōr ar'ā ujarēnh.

¹⁸Nhym kam Paur krĩraxbē Kōritu tāmkam arek ar ba 'ātũm ne. Ne kam arỳm Jeju kukwakam me kute abeno kamy arkum, “Ba on”, ane. Ne kam arỳm Prixiramē Akwire ar aprōn aro tē. Ar pykabē Xirij'ỳr tēmmā. Ne krĩraxbē Xekrere kumrēx'ỳr tēn 'ỳr bōx. Bōx kētri ne Paur Metĩndjwỳnhmā amikabēn pydjĩn arē. Ne kam amikabēn kōt amijo tēn arỳm aminhinomā amimē nhym me arỳm kum krānh kē, mebē idjaer kukrādjà kōt. Nhym kam ar nox ne.

¹⁹Ne tē:n kam arỳm krĩraxbē Epexu'ỳr bōx. Nhym kam Prixiramē Akwire ar arek Epexukam ar ba kadjy Paur arkum ire. Arkum iren kam tu arỳm mebē idjaer bikprōnh djākam tēn memā Jeju'ā ujarēnh dja. Me kukjēro dja, memā 'ā karōo dja. ²⁰⁻²¹Nhym me kum,

—Dja ga arek jakam ar aba. Gē kajbē ajātũm ga kam amū tē, ane.

Nhym memâ kum,

—Kati. Djeruxarêkam mebê idjaer krâptî kute aben kajmâ'â amikukràdjâ tûm mar kadjy arÿm aben pydji 'ÿr. Ije me aben pydji djâ nhô akati majmâ ibôxmâ. Ba on me'ÿr. Nhym kam Metîndjwÿnh kum akubyn itêm kînh jabej ba kam ajte akubyn me awÿr tē. Aj, ba on, ane. Ne kam arÿm krîraxbê Epexu kurûm tē. Ngôkôt tē.

²²Tē nhym kam me arÿm krîraxbê Xedjarekam kâ nhô nhym kam wabi, krîraxbê Djeruxarê'ÿr wabin kam 'ÿr bôx. Ne kam me kute amim Jeju mar pa krij. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja pa krij ne memâ kabên mex jarê. Ne kam krîraxbê ãxiki'ÿr tē. 'ÿr tē:n arÿm 'ÿr bôx.

²³Ne kam kam ar ba kâjbê 'âtûm ne ajte tē. Tē:n kam pykabê Garaxakôt tē. Ne kam pykabê Bridjakôt tēn apÿnh Jejukôt me ba djwÿnh djâri kunîkôt memâ tÿx jangjênho tēn mǎ memâ kum,

—Gora tu amim Jeju mar tÿxkumrêx. Kwârîk wǎnh 'ǎ adjukanga kêt, anhÿro tē.

²⁴Nhym kam mebê idjaer'ô nhidjibê Apôr arÿm krîraxbê Epexukam bôx. Krîraxbê Arexâkam ne rwÿk djâ. Nǎm kabên mexkumrêx ne kute Metîndjwÿnh kabên'ǎ pi'ôk no'ôk mar mexkumrêx. Kute memâ arênh mexkumrêx nhym me kâtâm te kute kabêno itymǎn kam kutǎ amikabêno biknoro nhÿ. ²⁵Apôr Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju'ǎ prîne me bakukâmǎre kabên kukràdjâ mar mexkumrêx. Ne kam no kator mex ne prîne katât memâ kabên jarênh mexkumrêx. Ne kam Djuão kute Metîndjwÿnhmǎ ngômǎ me angjênhkam me kabênbit ne kute mar. Kute ja nhijukri Jeju'ǎ ujarênh kunî mar kêt.

²⁶Apôr ja ne Epexukam bôx ne kam mebê idjaer bikprônê djâ'ÿr tēn 'ÿr wadjàn arÿm memâ 'ǎ ujarênh dja. Nǎm kum me uma kêt ne memâ 'ǎ ujarênh

dja. Nhym kam Akwiremê Prixira ar arÿm 'ǎ ujarênh man arÿm o tēn kum arênh mex. Apôr kute Jeju'ǎ ujarênh mar kêtja kum arênh mex.

²⁷Nhym kam kute pykabê Akajamǎ tēmǎ nhym Jeju kukwakam me kute abeno kamy arÿm memâ pi'ôk no'ôk ne. Kute Akajakam Jejukôt me ba djwÿnhmǎ ôr kadjy ne memâ pi'ôk no'ôk ne arÿm Apôrmǎ kungǎ. Pi'ôkkam ne me memâ 'ǎ karôn memâ kum,

—Dja ga me tu Apôro anhôbikwakumrêx, ane. Nhym kam Apôr me'ÿr tēn me'ÿr bôx. Ne kam arÿm me kute amim Jeju marjamǎ Metîndjwÿnh kabên jarê. Nhym kam me arÿm tu Apôro ôbikwakumrêx. Amrêbê ne Metîndjwÿnh tu kum me kaprîkumrêx ne memâ amak bô nhym kam me arÿm tu amim Jeju markumrêx. Nǎm me Apôro ôbikwakumrêx nhym kam memâ Metîndjwÿnh kabên jarê: nhym kam me arÿm amû amim mar kamên kabên mar rax ne.

²⁸Nǎm mǎ mebê idjaermǎ me kukâmǎre kute Kritu'ǎ pi'ôk no'ôk jarên mǎ memâ kum,

—Be, pi'ôkkam Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritu kute amijo anhÿrmǎ kôt ne Jeju arÿm ǎ amijo ane. Be ga, mrâmri pi'ôk kôt Jejubê me banhô Bênjadjwÿrbê kumkatikumrêxja pumû. Mrâmri kubê Kritukumrêxja pumû, ane. Nǎm me krâptî nhipôkri ǎ memâ kabên mex jarênh ane nhym mebê idjaer te: kute kabêno itymǎ te o anen amikabêno biknoro nhÿ.

Paur Epexukam Jeju'ǎ ujarênh.

19 Nhym Apôr arek krîraxbê Kôritukam ar ba nhym Paur arÿm atÿx kôt tē. Tē:n kam krîraxbê Epexu'ÿr bôx. Ne kam Kritu nhô me ja kwÿ'ÿr bôx. Ar ja ne ar kute Metîndjwÿnhmǎ ngômǎ me angjênê djwÿnhbê Djuão kabênbit mar. ²Nǎm ar'ÿr bôx ne arkum,

—Ar aje tu amim Kritu markum-rēxkam djā ne Metĩndjwỳnh Karō ar ajamỳn ar ajo ba? ane.

Nhym ar kum,

—Kraxje me'ō kute ar imā Metĩndjwỳnh Karō'ā ujarēnh kētkam ne bar ije mar kētkumrēx, ane.

Nhym Paur arkum,

³—Be, me kute Metĩndjwỳnhmā ngōmā ar ajangjēnhkam mỳj ne me kute o amirīt kadjy ngōmā ar ajangij? ane.

Nhym ar kum,

—Be, nā bām ar arỳm amikam ikaprēren wānh ijaxwemā inhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx. Kute jao amirīt kadjy me ngōmā ar ijangij. Nām ā Djuāo ngōmā me angjēho ane, ane.

⁴Nhym kam Paur arkum,

—Mrāmri ne me amikam kaprēren wānh axwemā iren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx. Jao amirīt kadjy Djuāo ngōmā me angij. Kamā ne memā kum, “Be, itotokbē ne me'ō bōxmā. Tām wā dja ga me tu amim markumrēx”, ane. Kritubē Jeju'ā ne ā memā ane. Nām ā Paur arkum ane ⁵nhym ar arỳm kuma. Ne kam ar tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju markumrēx nhym arỳm kum ngōmā ar angij.

⁶Ne kam ar krā'ā aminhikra jadjuw nhym Metĩndjwỳnh Karō arỳm ar 'amỳ. Nhym ar arỳm apỳnh ar kute me kabēn mar kētkam kabēn jarēho dja, Metĩndjwỳnh kukwakam kabēn jarēho dja. ⁷Kute ngōmā ar angjēnh ja ne Ar kubē 12 pyrāk.

⁸Nhym kam Paur aben tā me bē idjaer bikprōnh djākam tēn kum me uma kēt ne memā 'ā ujarēho ku'ē. Nām aben tā Metĩndjwỳnh kute amim me utār ne ar meo ba'ā memā ujarēho ku'ē, memā 'ā karōo ku'ē. Nhym me kwỳ amim, “Mrāmri kabēnkumrēx”, anhyro krī. Nhym arỳm 'ā mytyrwỳbē 3 apēx. ⁹Nhym ate, me kwỳ ta arỳm amakkre kēt ne arỳm kabēn mar kēt ne me krāptī

nhipōkri kabēn punuo dja. Ne memā kum,

—Djām Jejukōt me kute amijo bakam mex got? Arkati, anhyro ku'ē. Nhym kam Paur me bē Jeju nhō me jao tēn arỳm me kaxā meo krī. Me'ō bē Xiranu kute memā me kukrādjà jarēnh djākam meo krī. Akati kunīkōt memā ujarēho krī. ¹⁰Nām aben tā meo krī nhym me'ā amex ne ajte 'ā na ne ajte 'ā amex ne ajte 'ā na apēx. Apēx nhym kam pykabē Adjijkam me ō krī kunīkōt ne me arỳm Paur kabēn ma. Me bē idjaermē me bajtembē kregudjwỳ ne me Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju'ā ujarēnh ma.

¹¹Nhym Paur Metĩndjwỳnh kukwakam arỳm apỳnh mỳjja pumūnh kēt djāri ipēxo ba. Nām me punuo mexo ba. ¹²Nām ipēxo ba nhym me me ijapō kukōnh djā, nār me ō kubēkà Paurmā o mōn o kupē. Ne kam apỳnh me punu djāri memā o mō nhym me punu kunī arỳm mex ne. Nhym me karō punu kunī arỳm memā ire.

¹³⁻¹⁴Nhym me bē idjaer kwỳja ne ar Epexukam ate ar babit ne arek krī kēt. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhō bēnjadjwỳr'ō nhidjibē Xewa ne ar kunī jadjuw. Ar kubē 7. Xewabē ne me bē idjaer'ō. Kra ar ta ne amijo me karō mar mexo ba. Ar me karō punu kute meo ba'ā Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju nhidji jarēn kum,

—Bar Jeju kukwakam amā ikabēn. Paur kute kàj bē Jeju'ā memā ujarēnhja ba kukwakam amā ikabēn. On kum anhire. Nām ar ā memā anhyro ba.

¹⁵Ne kam ar bit kute me'ō jakam me karō punu janormā kum Jeju nhidji jarēnh kajgo. Nhym me karō punu arỳm ar aērbē arkum,

—Jeju ije kabēn mar ne Paur ije kabēn mar. Nhym be, ar ga djām ije ar akabēn mar got? ane. ¹⁶Nhym me'ōja me karō punu kute o baja arỳm tu aro arī ne ar titiko tē. Nām aro tēn prīne ar ōm ne.

Ne arỳm Ar kubê ar ô kubêkà kadjôn o pōx. Ne ar par punu nhy m ar kajgo mǎ kikre kurũm prōt ne.

¹⁷ Nhy m kam me ar arênh o ipōk ne. Nhy m me kunĩ arỳm kuma. Mebê id-jaermê me bajtembê kregumê krĩraxbê Epexukam me ja kunĩ arỳm kuma. Me kunĩ arỳm umaje madjǎ kretin Bênjad-jwỳr djwỳnh Jeju ra:xkumrêxmǎ kato.

¹⁸ Nhy m kam me krǎptĩ kute tu amim Jeju markumrêxja bōx ne tu amijaxwe djǎri arênh o amirĩtkumrêx.

¹⁹ Nhy m kam me bê wajanga krǎptĩ aben totokmǎ amidjudjy'ǎ pi'ōk no'ōk jao bōx. Ne kam me kute amidjudjy kan-gao amirĩt kadjy me ipōkri kum kuton kam kurê nhy m kumex ne. Mỳj ne pi'ōk pǎnh kute nhy m me kum kuto? Bir, pǎnh ra:x. Kryt jakao ngōnhponho pi'ōk kaprĩ krǎptĩ:, aben 'ǎ akre kubê 50.000. Nhy m me tu kum pi'ōk kurênh arỳm kuwykam kunĩ rê nhy m xêr. ²⁰ Nhy m kam me arỳm tỳx ne amũ memǎ Metĩndjwỳnh kabênh jarênh o kumex nhy m me krǎptĩ kum kĩnh nhy m me kute tu amim Jeju markumrêxja arỳm krǎptĩ: ne.

²¹ Nǎm me ǎ o ane nhy m Paur ôkre kadjwỳnhbê arỳm amim pry karō djǎ djirkumrêx ne amim,

—Ba pykabê Matenimê Akajamê 'ỳr tēn kam me omũ. Dja ba anen kam arỳm Djeruxarê mǎ tē. Ne kam krĩraxbê Rōmamǎdjwỳ itēm prǎmkumrêx, ane. ²² Ne kam amikukām Matenimǎ ô ǎpênh amǎnhkrut jano. Nǎm Ximoximê Eraxu ar ano. Ne kam arek pykabê Adjijkam ar ba rǎ'ǎ.

Temexu kute me krǎptĩ:mǎ Paur kurê'uk.

²³ Paur ar ba: nhy m kam krĩraxbê Epexukam me krǎptĩ arỳm ngyr k ne kan-gao kumex. Be, Temexu kute me krǎp-tĩbê me kute amim Jeju mar kurêkam me arỳm ngyr k ne. ²⁴ Temexubê kryt jakao kikre kryre nhĩpêx djwỳnh tũm. Kute

kikreti pyrǎk ne kikre kryre nhĩpêxo ba. Kikretikam ne me amrêbê Djijanamǎ amijarênh djǎ. Djijanabê ne me ô metĩndjwỳnh kajgo'ō. Nǎm kryt jakao kikre kryre nhĩpêxo ba. Ne kam kute memǎ ôr pǎnh pi'ōk kaprĩ jamỳn ô ǎpênhmǎ kungǎ. Pi'ōk kaprĩ rũ:nh ne amỳn memǎ kungǎ.

²⁵ Nhy m me krǎptĩ jadjwỳ kute ar mỳjjao metĩndjwỳnh karō nhĩpêxo ba. Nhy m Temexu ô ǎpênh jao akuprōn metĩndjwỳnh karō nhĩpêx djwỳnh krǎptĩ jadjwỳo akuprōn memǎ kum,

—Ê, ar ikabênh ma. Gwaj badjǎpênh djǎ ja djô'ǎ ne gwaj mǎ banhō pi'ōk kaprĩ kumex jamỳ. Tǎm ne gar arỳm ama. ²⁶ Ê, arỳm ne gar Paur kute ar amijo ba kōt omũn arỳm kabênh kōt ama. Djǎm krĩrax jabê Epexukambit ne ar kabênh ba? Kati, pykabê Adjijja kunĩkōt ne me krǎptĩ:bê metĩndjwỳnh karō nhĩpêxja kurêo ban kubê ar meo akêxo ba. Nǎm arĩk memǎ kum, “Djǎm metĩndjwỳnh karō nhĩpêx-jabê Metĩndjwỳnhkumrêx? Arkati. Kubê Metĩndjwỳnh kêtikumrêx”, anh'ỳr o ba.

²⁷ Be, dja Paur memǎ ja jarênh o ba rǎ'ǎ nhy m me krǎptĩ arỳm me baje metĩndjwỳnh karō nhĩpêxja kanga. Djijana nhō kikretidjwỳ dja me kum kĩnh kêt. Be, Djijanabê me banhō metĩndjwỳnh raxkumrêx. Pykabê Adjij kunĩ, kam me kunĩ kum rax jarênh o ba. Pyka kunĩkōt apỳnh me ba djǎkam me kunĩ: kum amijarênh o ba. Dja me Paur kabênh man kōt ar amijo ban arỳm Djijanamǎ amijarênh krǎta. Nǎm ǎ Temexu memǎ ane.

²⁸ Nhy m me kute amijǎ kabênh ja markam arỳm ngyr:k ne kǎj bê abenmǎ kum,

—Epexukam me batĩndjwỳnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx. Epexukam me banhō metĩndjwỳnhbê ne Djijana. Djijana raxkumrêx anh'ỳro kumex. ²⁹ Nhy m me kam me ja djô'ǎ kikrepdjĩtǎ abenkam kanga:o kumex. Ne kam arỳm Gajumê Arxaku ar pa 'amỳ. Pykabê

Matenikam ne ar abatànħ djà. Paurmē ro'ã ar Epexukam bōx. Nhyṁ me ar pa 'amÿn aro tēn me bikprōnh djàtimã aro wadjà.

³⁰Nhyṁ Paur kute aben nēje me akre kadjy bit me kanga katikōt àrmã. Nhyṁ Jejukōt me ba djwÿnh arÿm akubyn Paur nē. ³¹Be, pykabê Adjikkam me bēnjadjwÿr kwÿ Pauro òbikwa tūm. Ar jadjwÿr Paur nēn kum,

—Kwàrik wānh me bikprōnh djàtimã adjàr kēt, ane. Me kute o bikēnh karō ne ar nē.

³²Nhyṁ me bikprōnhja ar kanga prōt ne ba. Djām me krāptī kute me kanga kraxkōt mar got? Kati. Nām me apÿnh kabēn ne. Me kwÿ 'ã me kabēn ja jarēnho amra. Nhyṁ me kwÿ 'ã atemã me kabēn ja jarēnho amra. ³³Nhyṁ mebê idjaer arÿm Arexārimã 'ã karō. Kute me nēje me kunī kukràrà me me kum 'ã karō. Nhyṁ me binhikrēnh kadjy te: memã ikra bēno dja. Nām bit kute mebê idjaer nēje me bajtemmã kabēnmã. ³⁴Nhyṁ me arÿm Arexāribê mebê idjaer'ò kōt omū. Omūn arÿm kàj bē kabēno tuknīn mã abenmã kum,

—Epexukam me banhō metindjwÿnhbê Djijana raxkumrēx. Nām me ã anhÿro kumex nhyṁ arÿm me'ã myt ky:n me'ã ora amānhkrut apēx.

³⁵Nhyṁ kam krīraxkam me'ã pi'òk no'òk djwÿnh raxja arÿm bōx ne memã kabēn nhyṁ me arÿm anhikrē. Nhyṁ kam memã kum,

—Krīraxbê Epexukam me ar abaja, gu me ba ne gu me babê metindjwÿnh raxbê Djijana nhō kikretio djuw mex djwÿnh. Djijana karō ne mrāmri kàjkwa kurūm ruw. ³⁶Gu me babê o djuw mex djwÿnh nhyṁ pyka kunikōt me kute me bamar. Me kute me bamarkam ga me ren tu anhikrēn adjàkrē kētkumrēx.

³⁷Be, ga me jakam aro abōxja djà ne ar me banhō metindjwÿnh nhō kikretikam mÿjja'òo akīnh got? Nār djām ar kute

me banhō metindjwÿnh'ã kabēn punu'ò jarēnh got ga me ar'ã ajatom ne? Kati. Nã gãm me jakam ar jao abōx kajgo. ³⁸Be, dja Temexumē metindjwÿnh karō nhipēx djwÿnh ar kute ar arēnh prām, wānh ne memã axwe pānh jarēnh djà dja. Myt ja tāmkam ne memã pānh jarēnh djwÿnh kam memã nhÿ. Gê Temexu ar 'ÿr aro bōx ne kum ar arē. Kam ne me kunī kute abenmã axwe jarēnh djà.

³⁹Nār me aje mÿjja 'òdjwÿo aben mar prām jabej dja ga me tu me bakukràdjà kōtbit akuprōn o aben ma. ⁴⁰Be, jakam me banhō bēnjadjwÿr rax arÿm me bamã uma. Me bakangatikam kute me bamã pānh jarēnh arÿm me bamã umakumrēx. Godja bēnjadjwÿr rax abej me bakukjêr jabej gu me bakangati ja'ã te: baje kum amijarēnhmã, te: aminēje kum bakabēnmã. ⁴¹Nām ã me'ã pi'òk no'òk djwÿnh rax memã ane. Ne kam memã kum,

—Aje, me on ajmã, ane. Nhyṁ me arÿm ajmã.

Paur Matenikam tēm ne kam Krexakam bōx 'ã ujarēnh.

20 Me kangati apēxkam Paur arÿm amiwÿr Jejukōt ba djwÿnh 'uw nhyṁ me arÿm bōx. Nhyṁ kam meo rōrōk ne memã kum,

—Ba on pykabê Mateni 'ÿr. Gora ar amim Jeju mar tÿx ne 'ã adjukanga kēt, ane. Ne kam me kurūm pykabê Mateni'ÿr tē. ²Nām 'ÿr tē:n kam apÿnh Jejukōt me ba djàri me omūnho tēn me tÿxmã memã 'ã karōn memã kum,

—Dja gar tu amim Jeju mar tÿxkumrēx, anhÿro tē. Nām ã memã anhÿr kumexo tē. Ne tē:n kam arÿm pykabê Krexa'ÿr bōx. ³Ne kam arek kam ar ba nhyṁ 'ã mytyrwÿ amānhkrut ne ikjēkēt apēx. Nhyṁ kam bit kute ngōkōt pykabê Xirij'ÿr tēmã. Nhyṁ mebê idjaer

bit kute kam o arīmā. Nhyŷ kam ate pykabē Matenikōt amipry karō dja dji.

⁴Nhyŷ kam me kwŷ Paur kōt tēmmā. Pykabē Mateni katikōt tēmmā. Pykabē Xirij'yr ne kōt tēmmā. Xopatu Paur kōt tēmmā. Piju ne Xopatu dji. Krīraxbē Berējakam ne abatānh dja. Nhyŷ Arxakumē Xekunu arkōt tēmmā. Krīraxbē Texarōnikakam ne abatānh dja. Nhyŷ ajte Gajudjwŷ kōt tēmmā. Krīraxbē Tebikam ne abatānh dja. Nhyŷ ajte Ximoxidjwŷ kōt tēmmā. Nhyŷ ajte Xikikumē Krōpimu ar adjwŷnhdjwŷ kōt tēmmā. Pykabē Adjikkam ne ar abatānh dja. Paurkōt ar mōr ne ja. ⁵Xopatu ar ar ikukām tēn krīraxbē Krōwadjjikam ar ikam ama. Badjwŷ Paur kōt tē. Ba ibē Ruka.

⁶Apŷnh akati wākam ne mebē idjaer amikukrādja kōt djwŷponhbit kuro ba. Nhyŷ ar ijā akati wā apēx bar krīraxbē Pirpu kurūm, pykabē Matenikam krīraxbē Pirpu kurūm inox ne tē. Tē: nhyŷ kam ar ijā akatibē 5 apēx. Bar kam krīraxbē Krōwadjjikam Xopatu ar'yr bōx. Ne kam ar iba: nhyŷ kam ar ijā akatibē 7 apēx.

Juxiku tŷm ne tyk nhyŷ kute akubyn o tŷn.

⁷Nhyŷ arŷm ar ijā pi'ōk kamrēk ne. Nhyŷ Jejukōt me ba djwŷnh arŷm akuprō, djwŷ kokjēr kadjy. Jeju kute aminhī'ā djwŷ jakren kokjērja tām ne ajte kute 'ā akren kokjēr ne krēn kadjy akuprō. Nhyŷ Paur arŷm kāj bē memā 'ā ujarēho dja. Akati nhyŷ tēm kadjy ne 'ā ujarēnh 'iryo dja. 'Ā ujarēho dja: nhyŷ kam me'ā akamāt kō ipōkri.

⁸Atemā kikrekam ne me bikprōnh dja. Kikre amānhkrut ne ikjēkēt ne me aben nhiby ipēx. Kŷjrūm kumoka'ēkam ne me nhŷ nhyŷ me ō ngōnhpōk krāptī. ⁹Nhyŷ me'ā akamāt kō 'iry: nhyŷ me'ō nōrny nhidjibē Juxiku kre krā'yr'ā nhŷ. Paur memā ujarēnh 'iry: nhyŷ Juxiku

arŷm ōtdjwa bīn mex ne. Nhyŷ arŷm ōt mex ne e u:n mōn tu:k ane. Pykabē mōn tŷm nhyŷ me 'yr ruw ne kumŷ nhyŷ arŷm ty.

¹⁰Nhyŷ Paur arŷm 'yr ruw. Ne tu tykja nhiby tŷm ne 'amŷnh tŷx ne. Ne memā,

—Kwārīk wānh ga me kam atŷn prām kēt. Arŷm ajte tŷn ne, ane. ¹¹Ne kam akubyn wabŷn arŷm djwŷ kokijŷ ō kwŷ krēno nhŷ. Ō kwŷ krēn pan ajte memā ujarēnhmo krax. Ne o nhŷ: nhyŷ arŷm me'ā ōkrēn'ānh kār mex ne. Nhyŷ kam arŷm tē. ¹²Nhyŷ me ūrkwāmā nōrny akubyn tŷnjao tē nhyŷ arŷm mexkumrēx ne. Nhyŷ kam me arŷm kī:nhkumrēx ne.

Paur kute Epexukam meo ba djwŷnhmā amijarēnh.

¹³Nhyŷ kam Paur kute bamē Xopatumē ar ijo mōrmā ar imā 'ā karō. Ba ibē Ruka. Nām ar imā,

—Ba dja ba pykakōt krīraxbē Axō'yr tē. Dja ba 'yr bōx ne arŷm ar akōt kāraxkam amū tē, ane. Ne kam pykakōt tē. Ar ba ne bar kāraxkam tē. ¹⁴Tē:n kam arŷm krīraxbē Axō'yr bōx nhyŷ arŷm ar ikōt bōx. Ne kam ar ikōt kāraxmā wadjā. Bar kam krīraxbē Mixini'yr tē:n kam 'yr bōx.

¹⁵Ne kam ajte ngōkōt tē. Tē: nhyŷ ar ijā akati. Bar ajte tē:n arŷm apēxtibē Kujū'ānh tē. Ne ajte tē: nhyŷ ajte ar ijā akati. Bar tē:n arŷm apēxtibē Xamu'ānh tē. Tē:n kam arŷm krīraxbē Krodjjirkam bōx. Ne kam amikrā:n kam ajte ngōkōt inox ne mō. Nhyŷ ajte ar ijā akati. Bar kam tē:n arŷm krīraxbē Miretukam bōx.

¹⁶Ar ibōx kētri Paur ar imā,

—Gwaj krīraxbē Epexu ja'ā tē. Ba ren kam tēn pykabē Adjikkam amikrā:, ane. Adjikkam ne krīraxbē Epexu. Nām mebē idjaer bikprōnh dja nhō akatibē Pēxiko majmā Djeruxarē'yr bōxmā. Kam ne amikrā kēt ne tē.

¹⁷ Bar krĩraxbê Miretukam bōx nhyṃ Paur arỳṃ amũ krĩraxbê Epexukam memã amikabēn jano. Nãṃ memã kum, —Gê amrê me kute Jeju nhō me jao ba djwỳnh mō. Me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio bajao ba djwỳnh amrê mōn ipumũ, ane. ¹⁸ Nhyṃ me arỳṃ wãṃ kabēno tēn o bōx ne memã arê nhyṃ me arỳṃ kuma. Ne kam arỳṃ Paur'ỳr tēn 'ỳr bōx. Nhyṃ memã kum,

—Be, akmere ar, jakam dja ba tē. Ne kam arỳṃ ar amã ikabēn jarē. Be, nã bãm katàt ar amijo iba rã'ã gar arỳṃ ipumũn ima. Me anhō pykabê Adjijkam ibōx totokbê gar katàt ije amijo ibakōt ipumũnhmo kraz ne jakam aje ikatàt kōt ipumũnh rã'ã.

¹⁹ Djã nã bãm Bēnjadjwỳr djwỳnhmã idjãpēnh kêt? Nã bãm amijo ingrin akrãnmã kum idjãpēnh rã'ã ne. Ba kum idjãpēnh ar iba nhyṃ me axwekam irerek iwỳr bōx ba mekam imỳr iba. Nhyṃ mebê idjaer mã: amim ijã karōn ar ijo bikēnho ba, ba kam itokry kumex.

²⁰ Djã ne ba ar abê Metĩndjwỳnh kabēn'ō nēn ar amã arēnh kêt got? Kati. Ar aje mar mexo amũ amikamēnhmã ne ba ar amã Metĩndjwỳnh kabēn kunĩ jarē. Nã bãm ar akrãptĩ nhípōkri ar amã arē. Ne ajte ar anhũrkwãkōt ar amã arēnho iba.

²¹ Nã bãm me abê idjaermã arēn ajte me abajtembê kregumã arē. Ne mã: ar amã, “Ar amikam akaprĩren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwỳnh'ỳr amijo akēx ne tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu markumrēx.” Nã bãm ã ar amã ane.

²² Nhyṃ arỳṃ jakam Metĩndjwỳnh Karō mã: Djeruxarē'ỳr itēm'ã imã karōo dja ba te imãtmã. Mỳj dja wãkam ikam nē? Kon. Ije mar kêt. ²³ Be, krĩrax kunĩkōt ne me Metĩndjwỳnh Karō kukwakam imã kabēn jarēn imã, “Dja me mrãmri abê ijê ga mrãmri amitokry

kumex ma”, ane. Jabit ne ba amikadjy kuma.

²⁴ Be, me kute imã ja jarēnhkam ne ba ate ikrã. Djãm ba ne ba imã pykakam itĩn kĩnh got? Amrêbê ne Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju imã idjãpēnh djã'ã karō. Nãṃ imã, “Metĩndjwỳnh tu kum me kaprĩ. Djãm me ta ne me axwe kêt nhyṃ pãnh kum me kaprĩ? Kati. Me te axwe kētmã nhyṃ ta arỳṃ tu kum me kaprĩn memã ijano ba me axwebê me utãro iba. Tãm dja ga memã arēnho aba gê me kuma.” Nãṃ Jeju ã imã idjãpēnh'ã karōo ane ba kam ije idjãpēnh djã inomã mēnh prã:m. Jabit imã kĩnh. Dja ba inomã kumēn arỳṃ ikĩnhkumrēx. Djãm imã pykakam itĩn kĩnh got? Kati. Jabit imã kĩnh.

²⁵ Amrêbê ne ba ar amã, “Arỳṃ ne Metĩndjwỳnh kute amim me utãr ne ar meo ba 'ỳr”, anh'ỳr ne 'ã kãj bê ar amã idjujarēnh ar iba. Be, jakam dja gar akunĩ ajte ipumũnh kêt. Ja ne ba kuman 'ã ar amã amijarē.

²⁶⁻²⁷ Be, djã ne ba ar amã Metĩndjwỳnh kabēn kwỳbit jarē? Kati. Ba ne ba ar amã kabēn kunĩ jarē. Be, mỳj me ajō ga dja gar i ijã Metĩndjwỳnhmã kum, “Be, Paur kute imã arēnh kētkam ne ba me biknor tokry djãkam akuno”? ane. Be, kati. Ar aje te Metĩndjwỳnhmã ja jarēnhmã. Ba ne ba ar akunimã kabēn kunĩ jarē. Ja dja gar akati jakam aman o abiknor kêt.

²⁸ Ije ar amã ja jarēnhkam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijãno djan me axwe kêt kadjy me omũnh 'ãno dja. Metĩndjwỳnh Karō ne arỳṃ ar ajã meo ba djwỳnh rē. Ar ajã me kute Jeju maro ba djwỳnh rē. Ga, mryki'ãtomti pumũnh djwỳnh mã mryo djuw mexo baja pumũ. Ar abê me kute Jeju maro aba djwỳnhkam dja gar omũnh djwỳnh kudjwa mã memã kabēn jarēnho aba. Kamrō prōtkam ne Metĩndjwỳnh arỳṃ me axweo pãnh. Ta kute o pãnhkam dja gar ikabēn kōt me omũnh 'ãno dja.

²⁹ Be, dja ba tē nhym itekrekam dja me axwe ar awÿr bōx gar abenkam akà. Ga, rop djàkrē mrykī'ātomti katikōt ngiēxja pumū. Nām kwÿ pa nhym umaje kunī ajmā. Me axwedjwÿ dja me wangij ne Jeju bē ar akwÿo akēx gar akwÿ mekōt ajaxwe. ³⁰ Djām me kàtāmbit kute ā ar ajo anhÿrmā? Kati. Ar akwÿ dja gar Jeju bē amijo akēx ne arÿm ajaxwen Metindjwÿnh kupa'ā memā 'ā ajarē. Nhym kam me kwÿ arÿm ar amaro ban arÿm ar akōt axwe.

³¹ Kam, me kute amiwÿr ar ajōo akēx kēt kadjy dja gar me 'āno dja. Kwārik wānh ikabēno ajamak kēt kati kēt. Nā bām akatikam ar abē me uma. Ne ajte akamātkam ar abē me uma. Ne ajte imÿrkam ar abē me uma. Ne ar akunibē me umao iku'ē: nhym arÿm amexbē 3 apēx. Kwārik wānh ikabēno ajamak kēt kati kēt.

³² Be, akmere ar arÿm itēm 'ÿr. Jakam ba arÿm Metindjwÿnhmā ar ajo a'uw. Gédja ar ajo bakumrēx. Dja gar kabēn ma nhym arÿm ar amā ajamak mex jangij gar mar mexo amū amikamēn arÿm mar rax ne. Metindjwÿnh tu kum gwaj bakapri.^{§§} Ukapri'ā dja gar kabēn man arÿm ajamak mexo amū amikamēn mar rax ne. Be, dja ī Metindjwÿnh ō me jamā mÿjja ngā. Dja gar kabēn ma nhym kute memā mÿjja nhōrmā kōt arÿm ar amā kungā. Ja kadjy ne ba kum ar ajo a'uw.

³³ Be, djām ba ne ba imā me'ō nhō mÿjja puro prām? Kati. Me'ō nhō kryt jaka nār kēn karÿr nār me'ō nhō kubēkà ne imā prām kētkumrēx. ³⁴ Be, ba ne ba inhikrao idjāpēnho iku'ē. Bamē iro'ā ar ar bamē ne bar imā mÿjja prām jabej ba ba inhō pi'ōk kapriō ar amim kuby. ³⁵ Mÿj kadjy ne ba ā idjāpēnho ane? Bir, dja gar iman arÿm ikudjwa

ā adjāpēnho anen kam amikutā me ō mÿjja kētmā mÿjja nhōro aba. Dja gar kam Bēnjadjwÿr djwÿnh kabēn ma. Nām memā kum, “Ga amikutā memā mÿjja ngān kam arÿm akīnh ne. Kam akīnho me kute mebē mÿjja jamÿnhkam kīnhja jakrenh mex”, ane. Be, ije me amā ikabēn jarēnh ne ja. Tām ne ja.

³⁶ Nām ā Paur memā anen kam arÿm kōnkrāo nhÿn Metindjwÿnhmā kabēn. Nhym me kunidjwÿ Metindjwÿnhmā kabēno nhÿ. ³⁷ Nhym kam me Paurkam mÿro kumex ne aben nhitepā o rōrōk ne ine kaō. ³⁸ Paur kute memā kum,

—Jakam dja gar akunī ajte ipumūnh kēt, anhÿrkam ne me kapri:re. Ne kam kà nhikwā djà'ÿr kōt mō.

Paur akubyn Djeruxarē'ÿr tēm.

21 Bar kam mebē tēn kàraxmā wadjàn amū mebē inox ne. Ne kam apēxtibē Kux kōnh tē. Ne tē:n arÿm 'ÿr bōx. Nhym kam ar ijā akati. Bar ajte tē:n kam apēxtibē Rodji'ÿr bōx. Ne ajte tē:n kam krīraxbē Patara'ÿr bōx. ² Ne kam wabin kàrax 'ōdjwÿ jabej ne arÿm kum ikato. Pykabē Penixij'ÿr ne kàrax mōrmā. Bar kum wadjàn ajte inox ne. ³ Ne tē:n kam amybÿm apēxtibē Xipre pumū. Ne kam tē:n ar idjuge'ānh amipānh Xipre mēn tē:n arÿm pykabē Xirij tēpo tē. Ne tē:n arÿm krīraxbē Xiru'ÿr bōx. Kam ne kàraxkam me kute kākam jēnh kadjārmā.

⁴ Bar kam wabin Jejukōt me ba djwÿnh jabej mōn arÿm me kwÿmā ikato. Ne kam mekam ar iba: nhym kam ar ijā akatibē 7 apēx. Ar ijā akati apēx kētri ne me Metindjwÿnh Karō kukwakam Paurmā kum,

—Kwārik wānh Djeruxarēmā àbir kēt, ane.

§§20:32 Djām gwaj ba ne gwaj bajaxwe kēt nhym pānh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kētmā. Nhym be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

⁵Nhym arŷm ar ijā akati apêx bar tē. Nhym me kunī ar ikôt kàrax'ÿr tē. Me mymē me niremē me pīremē ne me ar ikôt mō. Ba me mōn arŷm krīrax kurūm ikato. Ne kam ngō mÿrri ikōnkrāo nhÿn Metindjwŷnhmā ikabēn.

⁶Bar kam memā kum, “Bar on”, anen kam arŷm kàraxmā wadjān nhÿ. Nhym me akubyn ūrkwāmā akêx ne.

⁷Bar kam amipānh krīraxbê Xiru mē. Ne tē:n kam arŷm krīraxbê Tomedja'ÿr bōx. Ne kam ar ije Jeju kukwakam me kute abeno kamy pumūnh kadjy arŷm wabi. Nhym ar ijā akati pydji apêx.

⁸Nhym akati bar arŷm me bē tē. Ne tē:n arŷm krīraxbê Xedjare'ÿr bōx. Ne kam wabin arŷm Piripi nhūrkwāmā wadjā. Amrēbē ne Piripibē me kute amim Jeju mar o djuw mex djwŷnh'ō. Ar kubē 7 kôt kubē meo djuw mex djwŷnh'ō. Piripi ajte me kute mar kêtjamā Jeju'ā ujarēnh ar ba. ⁹Kra ni ne amānhkrut ne amānhkrut. Kraxje ar mjēn kêt rā'ā. Ar kubē Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh.

¹⁰Bar Piripi nhūrkwākam nhÿ: nhym ar ijā akati krāptī apêx. Nhym arŷm pykabē Djudēja kurūm me'ōbē Agabu bōx. Kubē ne Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh'ō. ¹¹Agabu ar iwÿr bōx ne arŷm Paur pre djā bōn kuby. Ne kam o aminhinÿxmē amite djuwpre. Ne kam ar imā,

—Be, Metindjwŷnh Karō ar amā, “Djeruxarēkam me bē idjaer dja me ā pre djā djwŷnhja djuwpreo ane. Ne kam arŷm me bajtemmā kanga.” Nām ā ar amā ane. Nām ā Agabu ar imā ane.

¹²Bar kuman arŷm tu Paurmā kum,

—Kwārik wānh Djeruxarēmā atēm kêt, ane. Nhym Jejukôt me ba djwŷnh, Xedjarekam ar ba tūmjadjwÿ ar ikôt ā kum ane.

¹³Nhym Paur ar imā,

—Mÿkam ne gar amÿro imā ikapri jadjāro dja? Kwārik wānh me idjuwpre. Godja me wākam ibīn jabej. Bēnjadjwÿr

djwŷnh Jejumā idjapēnhkam ibīn jabej. Kwārik wānh rā'ā, ane.

¹⁴Nā bām ar te: nēn kam kum,

—Aj, Bēnjadjwÿr djwŷnh kute amim ajā karō kôt gē ā ajo tēmo ane, anen arŷm anhikrē.

¹⁵Nhym ar ijā akati ja kwÿ apêx bar arŷm amijo atom ne arŷm Djeruxarē'ÿr tē. ¹⁶Nhym Xedjarekam Jejukôt me ba djwŷnh kwÿ ne ar ikôt tē. Ar me'ōbē Maxō japrōn ar ikôt o tē. Apêx-tibē Xiprekam ne abatānh djā. Jejukôt ba tūm. Djeruxarēkam ne ō kikre. Ō kikrekam ar inhÿr kadjy ne ar aprōn aro mō.

Djeruxarēkam bōx ne kute Metindjwŷnhmā amijo mex.

¹⁷Bar Djeruxarē'ÿr tē:n kam arŷm 'ÿr bōx. Nhym Jeju kukwakam ar ikamy ar ipumūn kam kīnhkumrēx ne ar imā kabēn mex jarē. ¹⁸Nhym ar ijā akati. Bar kam ije Xijagu pumūnh kadjy Paurkôt 'ÿr tēn 'ÿr bōx. Nhym me kute Jeju nhō me jao ba djwŷnh kunī kam nhÿ. ¹⁹Nhym Paur arŷm arkum kabēn mextire jarē. Ne kam arkum apÿnh me bajtemkam āpēnh'ā ajarē. Kute apÿnh mÿjja nhipēx'ā pīne ajarē.

²⁰Nhym ar kute ja markam arŷm Metindjwŷnhmā rax jarē. Ne kam arŷm Paurmā kum,

—Be, akmere, ga, me bē idjaer kute tu amim Jeju markumrēxja arŷm krāptī:ja pumū. Me me'ā akrekam ne me bē 1.000'ā akre krāptīkumrēx. Ne kam me kunī Mōjdjē kukrādjà'ā notÿ:x. ²¹Ā no tÿx nhym me kwÿ arŷm ajā 'êx ne memā ajarē. Ne memā kum, “Paur arīk apÿnh me bajtemkôt ban me bē idjaerbē Mōjdjē kukrādjà kurēo ba. Ne mā memā kum, ‘Kwārik wānh me akra my nhinhu kà rēnh kêt ne kwārik wānh me bakukāmāre kukrādjà mar ne kôt amijo aba kêt’, anhÿro ba.” Nām me kwÿ ā memā ajā 'êxo ane.

²² Be, me kwŷ kute ajā 'êxo anhyrkam dja me mrāmri abōx jarēnh man arŷm akadji akuprō. ²³ Be, djām aje mebê idjaerbê Mōjdjê kukràdjà kurêo aba? Kati. Gadjwŷ ne aje katāt mar ne kōt ar amijo aba. Me kute katāt aje amijo abakōt amā kator kadji dja ga ar ikabēn man kōt amijo tē. Be, me babê idjaer ar amānhkrut ne amānhkrut arŷm Metindjwŷnhmā amijarēn kum, “Bar Mōjdjê kabēn kōt amā amijo mex.” Nām ar ā kum anen kam arŷm amijo mex.

²⁴ Dja ga ar kudjwa Metindjwŷnhmā amijo mex ne Mōjdjê kukràdjà kōt ar aro'ā akrānh kēnh ne. Dja ga anen kam memā ar akrānh kēnh kunio pānh. Dja mebê idjaer kute amim Jeju mar arŷm kōt apumūn ajā abenmā kum, “Be kati. Nām me Paur'ā 'êx. Ga, me bakōt kute katāt Mōjdjê kabēn mar ne kōt amijo tēmja pumū”, ane. Dja me ā ajā anen arŷm akubyn akam kīnh ne.

²⁵ Be, mrāmri dja gu me babê idjaer-bit katāt Mōjdjê kabēn man kōt ar amijo baba. Nhyr me, me bajtem kute amim Jeju mar dja me me babê idjaer kōt ar amijo ba kēt. Gwaj amrēbê arŷm me kadji Mōjdjê kabēn ngrērebit'ā pi'ōk no'ōk ne memā kum, “Me kute mŷjjao mefındjwŷnh karō nhípēxjamā mry bīn kwārik wānh krēn kēt. Kwārik wānh mry kamrō krēn kēt. Mry me kute mut djēo bīn kwārik wānh àr ne krēn kēt. Kwārik wānh aprō djwŷnh kupa'ā akurē aba kēt. Nār, kwārik wānh amjēn djwŷnh kupa'ā akurē aba kēt”, ane. Gwaj ā memā ane. Kam dja me Mōjdjê kabēn ngrēre jakōt-bit amijo ba. Nām Xijagu ar ā Paurmā ane.

²⁶ Nhyr me'ā akati nhyr Paur arŷm me kabēn man kōt amijo tē. Nām ar amānhkrut ne amānhkruto tēn ar ro'ā Metindjwŷnhmā amijo mexmo krax ne. Ne kam ar Metindjwŷnh nhō kikretimā wadjān me kadji Metindjwŷnh mar djwŷnhmā kum,

—Ar ijā akatibē 7 apēxkam dja bar arŷm amijo mexo ino re. Kam dja bar me kute Metindjwŷnhmā mry bīn kadji mryo bōx, ane.

Me kute Paur pa 'amŷnh ne uwpre.

²⁷ Nhyr me'ā akatibē 7 apēx 'ŷr nhyr mebê idjaer pykabē Adji kurūm bōxja arŷm Paur pumū. Metindjwŷnh nhō kikretikam ar ba nhyr me omū. Ne kam me me kunimā kurētuw ne arŷm pa 'amŷ. ²⁸ Pa 'amŷn o djan 'ā 'êx ne kàj bē memā kum,

—Ē me abē idjaer, amibēx ne ar ikōt o kangō. Ota, me'ō ja ne bar arŷm ar amā arē. Nām mebê ar inhō me wŷnh kurêo ba. Nām ajte mebê Mōjdjê kukràdjà kurêo ba. Nām ajte mebê kikreti ja kurêo ba. Nām apŷnh me ba djari kunikōt me kunibē kurêo ba. Ne kam arŷm Metindjwŷnh nhō kikreti kreo àpnu. Nām arŷm amikōt me bajtembê kreguo wadjā nhyr Metindjwŷnhbē arŷm kikreti kre punure ne. Nām me ā Paur'ā 'êxo ane.

²⁹ Be, amū jakam ne Paur krīraxbē Djeruxarēja tām kam me'ō bajtemmē ro'ā tē. Idjibē ne Krōpimu. Me bajtem nhō krīraxbē Epexukam ne Krōpimu abatānh djā. Amū jakam ne kubajtemjamē ar ro'ā tē nhyr me arŷm ar omū. Ne jakam Paur kikretikam ar ba nhyr me arŷm omūn arīk 'ā abenmā kum,

—Be, arŷm ne Paur Metindjwŷnh nhō kikretimā me bajtemo wadjā. Nhyr Metindjwŷnhbē arŷm kikreti kre punure ne, ane.

³⁰ Nām me anen kam arŷm krīraxkam me kunimā Paur kurētuw. Nhyr me arŷm prōt ne 'ā akuprō. Ne arŷm Paur pa 'amŷn Metindjwŷnh nhō kikreti kurūm bjēro mōn o katon kam pānh 'ā ijē. ³¹ Ne kam bit kute Paur bīnmā o dja. Nhyr me'ō arŷm krākamngōnh nhō bēnjadjwŷr'ŷr tē. Bēnjadjwŷr ja ne me krāpti: kubē 1.000mā nhŷ. Nhyr me'ō arŷm bēnjadjwŷrja'ŷr tēn kum,

—Ë, bÿnjadjwÿr, krÿraxbê Djeruxarê jakam me kunÿ arÿm kangao kumex, ane.

³² NhyM bÿnjadjwÿr amikrà kêt ne ô krâkamngônho môn meo ba djwÿnhmê ro'ã meo mô. Meo ba djwÿnh ne krâkamngônho krâptÿ: kubê 100o ba. NhyM bÿnjadjwÿr meo môn me'ÿr prôt ne. NhyM me krâptÿ arÿm krâkamngônho pumÿn umaje Paur titik krâta.

³³ NhyM krâkamngônho nhô bÿnjadjwÿr Paur'ÿr bôx ne pa 'amÿn ô krâkamngônho 'ã karôn kum, "Kàxiràx amãnhkruto uwpre", ane. NhyM me arÿm uwpre. NhyM arÿm bu'ã me ku'ê kukij ne memã kum,

—Mÿj me'ô ne ja? Mÿj ne o ajkê? ane.

³⁴ NhyM me kàj bê 'ã kum apÿnh kabÿn kwÿ jarê. NhyM me kangao kumexkam te: kute me mar mexmã. Ne kam ô krâkamngônho 'ã karôn kum,

—Me banhô kikretimã o wadjà, ane.

³⁵ NhyM me o môn arÿm kikreti'ã me àbir djà'ÿr bôx. Ne arÿm 'amÿn kàjmã mebê arÿn o mô. Me àkrê kumexkam ne me kàjmã mebê Paur jarÿn o môn o wabi.

³⁶ Me krâptÿ: ne me kôt môn kàj bê memã kum, "Me tu abÿ. Me tu abÿ", anhyro mô.

Kute me krâptÿ:mã amijarÿnh.

³⁷ NhyM kam me bit kute aminhô kikretimã Pauro àr 'ÿr nhyM mebê kregu kabÿnkam arÿm krâkamngônho nhô bÿnjadjwÿrmã kum, "Ba amã ikabÿn jarê", ane.

NhyM kum,

—Je, djãm mebê kregu kabÿnkam ne ga akabÿn mex? ³⁸ Djãm abê Edjitukam me'owã kêt? Ôbê ne me krâptÿmã bÿnjadjwÿr kurêtuw nhyM me arÿm kangao kume:x ne. NhyM kam kapôt kukritmã me àprãr krâptÿ: kubê 4.000o kato. Djãm abê tãmwã kêt? ane.

³⁹ NhyM Paur kum,

—Kati. Ibê mebê idjaer'ô. Krÿraxbê Taxukam ne irwÿk djà. Taxu raxo kute

pykabê Xirxijkam apÿnh krÿrax djari krâptÿ jakrenh mex. Me ja ne ijo ô me wÿnh. Ba me krâptÿ ren kute ibÿnjamã ikabÿn jarê, ane.

⁴⁰ NhyM kum, "Ajrã", ane. NhyM àbir djà'ã djan me binhikrênh kadjy arÿm memã aminhikra bê. NhyM kam me arÿm binhikrênhkumrêx. NhyM arÿm mebê idjaer kabÿnkam memã kabÿn jarê.

Paur me krâptÿmã kabÿn.

Kar 9,3, 26.13

22 Memã kabÿn ne memã kum, —Akmere ar, ba aminêje me amã ikabÿn jarê. Dja ga me ikabÿn ma, ane.

² Paur ne mebê idjaer kabÿn djwÿnhkam memã kabÿn jarê nhyM me arÿm tu binhikrênhkumrêx ne.

³ NhyM kam ajte memã kum,

—Ibê ne mebê idjaerkumrêx. Ba pykabê Xirxijkam krÿraxbê Taxukam ruw. Ne kam krÿraxbê Djeruxarêja tãmkam ijabatànho djà. Gamarij ne prÿne imã me bakukãmãkjê kukràdjà jarê ba prÿne mar mexkumrêx ne. Nã bãM Metindjwÿnh kabÿn'ã ino tÿx ne. Mytja tãmkam ne gar akunÿdjwÿ ã kabÿn'ã ano tÿxo ane. ⁴ Ba 'ã ino tÿx ne kam me kute amim Jeju maro ibikÿnho iba. Me kute me par kadjy ne ba meo ibikÿnho iba. Ne mã me mymê me nire djuwpren mã mebê ijê djãmã meo mrã.

⁵ Be, me rÿnh dja ar amã, "Be, kôt ne Paur arê", ane. Me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr raxmê apÿnh me rÿnhmê dja me ã me amã ane. Me ta ne me me'ã pi'ôk no'ôk ne imã kungã. Ba kam krÿraxbê Tamagumã o tã. Nã bãM bit ije kam mebê idjaer rÿnhmã o itëmmã. Ne bit kam me kute amim Jeju mar djuwpren ije Djeruxarêmã meo imôrmã nhyM me kute kam me axwe pãnh jarÿnhmã. Ja kadjy ne ba bit ije memã pi'ôko itëmmã.

⁶Nã bãm me'yr o tẽn arỳm krĩraxbê Tamagu tẽpo tẽ. Nhyr arỳm kàjkwa nhipõkri myt nhỹ nhyr ijaerbê arỳm kàjkwa kurũm mỳjja adjẽnho prĩne ikurwỳ. ⁷Ba kam arỳm tu pykabê tỳm ne me'õ kabẽn ma. Nhyr imã, "Xaur, Xaur mỳkam ne ga me kute amim imaro abikẽnho aba? Nã gãm aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk", ane.

⁸Ba kam kum, "Bẽnjadjwỳr, mỳj me ajõ ga ne ga imã akabẽn"? ane.

Nhyr imã, "Ba ibê Jeju. Krĩraxbê Nadjarekam ijabatàn dhã. Nã gãm me kute amim imaro abikẽnho aba ne aje ba mãn ijo abikẽnho aba pyrãk", ane.

⁹Nhyr ar ikõt mõrja ne ar mrãmri adjẽn pumũn arỳm kam tĩn prãm ne. Nhyr be, kabẽnja ne ar kute mar kêt.

¹⁰Jeju imã ane ba kam kum, "Bẽnjadjwỳr djwỳnh, mỳj dja ba nẽ"? ane.

Nhyr Bẽnjadjwỳr djwỳnh imã, "On kàjmã djan amũ krĩraxbê Tamagumã wadjã. Kam dja me'õ awỳr bõx. Ba ne ba arỳm amim ajã karõn arỳm kum arẽ. Tãm dja ikukwakam amã ikabẽn jarẽn amã 'ã karõ. Dja ga ikabẽn man kõt ar amijo aba." Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh imã ane.

¹¹Be, mỳjja inokam adjẽn tỳx ba kam arỳm ino rã. Nhyr ar ikõt mõrja arỳm inhikra 'amỳn ijo mõ ba arỳm Tamagu'yr bõx.

¹²Nhyr kam me'õbê Ananij arỳm iwỳr bõx. Ananij ne katõt Mõjdjê kukràdjã man kõt ar amijo ba nhyr Tamagukam mebê idjaerja kunĩ mex jarẽ. ¹³Ananij iwỳr bõx ne djan imã, "Akmere Xaur, on akubyn arĩt mex", ane. Ba kam arỳm myt tãmkam akubyn irĩt mex ne kàjmã ikrãn omũ.

¹⁴Nhyr imã, "Metĩndjwỳnh kute me bakukãmãkjẽo ba djwỳnh ne arỳm amijo apytã. Arỳm ne amim ajã karõ. Tãm dja ga ama. Arỳm ne ga me'õ katõt kute amijo ban axwe kêtumrẽxja pumũ. Arỳm ne ga Jeju pumũn kabẽn ma. Ja

kadjy ne arỳm amijo apytã. ¹⁵Ga dja ga aje mỳjja pumũnh ne mar kõt me kunĩmã 'ã ajarẽ. ¹⁶Be, mỳj kadjy ne ga nhỹ? Aje, kàjmã dja. Ba Metĩndjwỳnhmã ngõmã ajadjã. Ga, me ngrã tykkam me kute amipõnh ne arỳm mexja pumũ. Gadjwỳ dja ga Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã amijo a'uw gẽ amã axwe kêt jarẽ ga kum amex." Nãm ã Ananij imã ane. Nãm ã Paur me krãptimã 'ã ujarẽnho ane.

¹⁷⁻¹⁸Ne kam itepã ajte memã kum,

—Ba kam akubyn Djeruxarẽkam bõx. Ne kam Metĩndjwỳnh nhõ kikretimã wadjãn arỳm Metĩndjwỳnhmã ikabẽnho nhỹ. Kum ikabẽnho nhỹ nhyr arỳm Bẽnjadjwỳr djwỳnh inokrekam amirĩt ba omũ. Nhyr imã, "Aje, amikrà kêt ne on Djeruxarẽ kurũm akato. Dja ga te memã ijã adjujarẽn ar aba nhyr me amim amar kêtumrẽx", ane.

¹⁹Ba kam kum, "Kati Bẽnjadjwỳr djwỳnh, dja me ima. Ba ne ba apỳnh mebê idjaer bikprõnh djakam mrãn me kute amim amar jabej mõ. Ne me titik ne mebê ijẽo iba. ²⁰Nhyr me kute ajã ujarẽn djwỳnh Exewão bĩno mõ ba arek me kuri dja. Ne memã kum, 'Ajrã me on abĩ', anhỹro djan kam memã kubẽkã jamỳn o dja. Nã bãm ã imã me kurẽo ane nhyr me kunĩ kute imar", ane.

²¹Nhyr imã, "Kati, on akato. Dja ba amũ: apỳnh me bajtem ba djãri me'yr ajano ga me'yr mrã." Nãm ã Bẽnjadjwỳr djwỳnh imã ane. Nãm ã Paur memã ane.

Me krãptĩ:ja ajte Paurkam ngryk.

²²Nãm me arek maro dja nhyr kam me bajtemmã amitẽmja jarẽ. Nhyr kam me arỳm tu ngryk ne. Ngryk ne on kãj bẽ kabẽnho kumex ne krãkamngõnhmã kum,

—On me abĩ. Axwekumrẽx. Tĩn ne ar bakam ne punukumrẽx, ane.

²³Nãm me kãj bẽ kabẽnho djan arỳm aminhõ kubẽkã krãkào põx ne kurẽn kàjmã pyka rẽnho dja. Me ngryk tỳ:xkam ne me ã amijo ane. ²⁴Nhyr kam

krâkamngôn nhô bĕnjadjwÿr me omÿn arÿm ô me jamâ 'ã karôn kum,

—Me kikretimâ Pauro wadjâ. Mrykâ punuo kaprêprêk gê tokry pymaje axwe'ô kôt amijarê. Ba gop me 'ã kabĕno kumex kraxkôt kuma, ane.
²⁵Nhym me arÿm kadjy djudjêdjêo uwpreo dja. O dja nhym Paur arÿm mebê 100o ba djwÿnhjamâ kum,

—Ë, dja ga me ikukjan ima. Krîraxbê Rômakam me ja ne me ijo aminhō. Me bakukràdjâ kôt ne me kute me axwekumrêx jabej me kukjêr kumrêx. Me kute me axwe markambit ne me kute me kaprêprêk. Krajje me aje imar kĕtkam ne ga me tu ikaprêprêko mō, ane.

²⁶Nhym meo ba djwÿnh kuman arÿm uwpreo kangan krâkamngôn nhô bĕnjadjwÿr rax'ÿr tĕn kum,

—Ë, aminêje Paur kukja. Gwaj ren bakukràdjâ kupa'ã o ajkê. Be, krîraxbê Rômakam me ja ne me Pauro aminhō, ane.

²⁷Nhym krâkamngôn nhô bĕnjadjwÿr rax arÿm 'ÿr tĕn 'ÿr bōx ne kum,

—Djâm mrâmri ne krîraxbê Rômakam me ja ajo aminhōkumrêx? ane.

Nhym kum, “Nâ”, ane.

²⁸Nhym bĕnjadjwÿr kum,

—Be, Rômakam me ja kute ijo aminhō kadjy ne ba arÿm pânĥ pi'ôk kaprî kumex ne memâ kungâ. Mÿj ne ga gadjwÿ memâ nê? ane.

Nhym Paur kum,

—Rômakam me ja ne me ibâm kute idjiro aminhō. Ibâm kôt ne me ijo aminhō, ane.

²⁹Nhym me bit kute kaprêprêk 'ÿrja arÿm umaje kum kre rax ne dja. Nhym krâkamngôn nhô bĕnjadjwÿr raxdjwÿ kute Rômakam me ja kute Pauro aminhōja markam arÿm umaje tĭn prâm. Kabĕnkôt me kute uwprekam ne umaje tĭn prâm.

Paur kute me rÿnh krâptimâ amijarĕnh.

³⁰Nhym kam me'ã akati nhym bĕnjadjwÿr bit kute kraxkôt marmâ. Bit kute mebê idjaer kute Paurmâ axwe jarĕnh kraxkôt marmâ. Nâm arÿm 'ã kâxirâx bôn kum ire. Ne kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿrmĕ me rÿnh kunimâ amikabĕn jano. Me Paur'ã bikprônĥmâ ano. Nhym me arÿm 'ã akuprô. Nhym kam me Pauro tĕn me ipôkri kudja.

23 Nhym kam Paur me rÿnhkam no djar tÿxkumrêx ne memâ kum,

—Akmere ar, ije amimarkam ne ba akubyn amimaro tĕn kam amiwÿr amijo bōx ne arÿm amim, “Djâ ne ba amikam mÿjja'ô ma nhym me ibê ijê? Kati. Ije amikam mÿjja'ô mar kĕt ne katât Metîndjwÿnhmâ idjâpĕnh ar iba. Akati jakam ne ba katât kum idjâpĕnh rã'ã ne. Metîndjwÿnh ne prĭne ipumÿn ima.” Nâ bâm ã amimaro ane.

²Nhym kam me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿr rax Ananij Paur bu'ã me ku'ĕmâ 'ã karôn kum,

—Me on ajkwabê kurwa, ane. Nhym me arÿm kurwa.

³Nhym Paur kum,

—Ga ne ga ajĕx ne amijo Metîndjwÿnh maro aba. Metîndjwÿnh dja ĩ gadjwÿ akurwa. Dja ĩ amâ ajaxwe pânĥ jarĕ. Nâ gãm me bakukràdjâ kôt aje ikukjêr ne imâ mÿj ijaxwe pânĥ jarĕnhmân ate me bakukràdjâ kupa'ã ijâ memâ apnê nhym me ikurwa, ane.

⁴Nhym kam bu'ã me ku'ĕ kum,

—Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿr raxmâ ne ga adjâkjêro dja. Djâm ã me kute kum anhÿr got? ane.

⁵Nhym Paur memâ kum,

—Akmere ar, kubê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bĕnjadjwÿr raxkôt ije mar kĕt. Ba ren ja man ren ã kum anhÿr kĕt. Be, Metîndjwÿnh ne

memā kum, “Kwārĩk wānh me bēnjad-jwỳrmā adjàkjēr kêt”, ane nhyr me arỳm 'ā pi'òk no'òk ne. Kam ba ren kum idjàkjēr kêt. Nām ā Paur memā ane.

⁶⁻⁸Ne kam òkre kadjwỳnhbē amim,

—Be, ibu'ā me ku'ē jabē ne mebē xadjudjēu nhyr jabē mebē pardjēu, ane. Be, mebē xadjudjēu ne me amikukràdjā kôt mā memā kum,

—Me tyk akubyn tĩn kêt ne Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh kêt ne me karō kêt, anhỳro ba. Nhyr be, mebē pardjēu ne me mā memā kum,

—Kati. Mrāmri me tyk akubyn tĩnkumrēx. Mrāmri Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnhkumrēx. Mrāmri me karōkumrēx, anhỳro ba. Paur apỳnh me ja kukràdjā ja man arỳm mebē pardjēu kôt amikabēn djin kàj bē me rũnhmā kum,

—Be, akmere ar, ibē mebē pardjēu'ò. Ibām kute idjirbē mebē pardjēu'ò. Be, mrāmri dja Metĩndjwỳnh akubyn me tyko tĩnkumrēx. Ja ne ba tu amim markumrēx. Ije mrāmri me tyk akubyn tĩnja jarēho ibakôt ne gar imā ijaxwe jarēn we ijaxwe jabej ikukjēro nhỹ. Nām ā memā ane nhyr mebē pardjēumē mebē xadjudjēumē aben kukràdjā mỳr jabej arỳm abenkam ngryk ne aktā kabēno aben japanho kumex. Nhyr kôt me krāptĩ: apỳnh kabēno kumex.

⁹Ne kam kangao kumex. Nhyr mebē idjaer kukràdjā mar djwỳnh kwỳ kàjmā dja. Ar kute mebē pardjēu kukràdjākôt amijo baja kàjmā djan arỳm Paur nēje memā bēn tỳx ne memā kum,

—Djām me karō mex kukwakam nār Metĩndjwỳnh kadjy mrānh djwỳnh kukwakam me akubyn tĩn jarēnhkam axwe got? Kati, axwe kêt. Gwaj ren 'ā axwe nhōn ren kam Metĩndjwỳnh bakurē djwỳnh. Nām ar ā memā ane ¹⁰nhyr me arỳm kabēn mỳr jabej kangao kumex. Nhyr kam krākamngōnh nhō bēnjad-jwỳr rax amim,

—Je, me kute arỳm abenmā Paur nhirēnh 'ỳr pyrāk, anen arỳm krākamngōnhmā kum,

—On me 'ỳr rwỳn pa 'amỳn o katon me banhō kikretimā o wadjā, ane. Nhyr me arỳm o wadjā.

¹¹Nhyr arỳm me'ā akamāt nhyr Bēnjad-jwỳr djwỳnh arỳm tēn kuri djan kum,

—On atỳx ne akĩnh. Ga arỳm mrāmri Djeruxarē jakam ijā memā adjujarēnhkumrēx. Dja ga ĩ krĩraxbē Rōmakamdjwỳ ā adjujarēho ane, ane.

Me kute Paur bĩn kadjy kute o aben mar.

¹²Nhyr arỳm 'ā akati nhyr mebē idjaer kwỳ me kàxā aben kôt kabēn djin abenmā kum,

—Dja gwaj baje mrāmri Paur bĩnkumrēx kadjy amijajbu. Dja gwaj bajō Paur bĩn kētri mỳjja'ò krē nār ikō gora gē Metĩndjwỳnh gwaj bajōnh bĩ. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bĩ, ane.

¹³Me krāptĩbē 40 ne ijukri ajmā kute ne me ā abenmā Paur'ā karōo ane. ¹⁴Ne kam me rũnh'ỳr bōx. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhō bēnjad-jwỳrmē mebēngēt'ỳr bōx. Ne kam memā kum,

—Ba me ije Paur bĩnkumrēx kadjy arỳm aben kôt ikabēn djirkumrēx ne abenmā kum, “Kwārĩk wānh gwaj mỳjja'ò krēn ne kôt bakōm kêt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj banhō kwỳ krēn kôt ikō. Dja gwaj bajō bajēx ne mỳjja 'ò krēn kôt ikō nhyr arỳm Metĩndjwỳnh gwaj bajōnh bĩ. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bĩ.” Nā bām me ā abenmā ane. ¹⁵Kam ne ba me me amā arē. Me ije bĩnkumrēx kadjy dja ga me krākamngōnh nhō bēnjad-jwỳr'ỳr tē. Gamē me rũnh 'òdjwỳmē 'ỳr tēn kum Paur'ā a'uw ne kum, “Ajte akatikam me imā Pauro rwỳ ba me prĩne kukjēr mex”, ane. Dja ga me ā kum ane. Nhyr arỳm o kato ba me arỳm kubĩ. Me awỳr bōx kētri ba me

tu bĩnkumrēx. Nām me ā me rūnhmā ane.

¹⁶ Nhyam kam Paur tāmđjwỳ arỳm me kute ingēt kangrōnh jarēnh ma. Ne kam me krākamngōnh nhō kikretimā wadjàn arỳm Paurmā me arē.

¹⁷ Nhyam kam Paur amiwỳr me krākamngōnh krāptĩ: kubê 100o ba đjwỳnh'ōja 'uw nhyam bōx. Nhyam kum,

—Ē, anhō bēnjadwỳr'ỳr bōktijao tē. Nām kute kum mỳjja'ō jarēnhmā, ane.

¹⁸ Nhyam arỳm 'ỳr o tēn ō bēnjadwỳr'ỳr o bōx. Bēnjadwỳr nhidjibê ne Krađđjō Rixijan. Nām 'ỳr o bōx ne kum,

—Aje me'ōbê ijê nhidjibê Paur ne amiwỳr ijuw ne imā, “Ē, anhō bēnjadwỳrmā bōktijao tē. Nām kute kum mỳjja'ō jarēnhmā.” Nām ā Paur imā ane, ane.

¹⁹ Nām meo ba đjwỳnh kum ane nhyam arỳm bōkti pa 'ābyn amū o tēn me kàxā kum,

—Mỳj ne ga aje imā arēnhmā? ane.

²⁰ Nhyam kum,

—Mebê idjaer arỳm aben kōt kabēn dji. Me kute amā arēnh ga aje me rūnhmā ajte ngētwa Pauro akator nhyam me we kute prĩne kukjēr mexmā.

²¹ Kwārĩk wānh ga memā o akator kēt. Me kubê 40 ne ijukri ajmā kute ne me ngēt wakam amako nhỹ. Me kute tu bĩnkumrēx kadjy arỳm abenmā kum, “Kwārĩk wānh gwaj mỳjja'ō krēn ne kōt bakōm kēt. Gwaj baje Paur bĩnkambit dja gwaj banhō kwỳ krēn kōt ikō. Dja gwaj bajō 'ēx ne mỳjja 'ō krēn kōt ikō nhyam arỳm Metĩndjwỳnh gwaj bajōnh bĩ. Gwaj bakabēn kajgo pānh gwaj bajōnh bĩ” Nām me ā abenmā ane. Ne kam jakam me kute bĩn kadjy akabēnkam amako nhỹ. Nām ā bōkti bēnjadwỳrmā ane.

²² Nhyam krākamngōnh nhō bēnjadwỳr rax arỳm kum,

—Aj, aje imā arēnhja kwārĩk wānh me'ōmā arēnh kētkumrēx. Aj mā, ane.

Me kute Xedjare'ỳr Pauro mōr.

²³ Ne kam amiwỳr krākamngōnh kubê 100o ba đjwỳnh amānhkrut 'uw ne arkum,

—Gar krākamngōnh kubê 200mā arē gē me amijo atom. Me ajā kàjbê kō 'irykam, 21 orakam dja ga me krĩraxbê Xedjare'ỳr mō. Mebê 70đjwỳ dja me kawaru'ā 'ỳr mō. Mebê 200đjwỳ dja me kàxo nānh jamỳn 'ỳr o mō. ²⁴ Paurđjwỳ kadjy dja gar kawaru kwỳo mō. Gar me krāptio mōn mebê idjaerbê Paur pytār mex ne bēnjadwỳrbê Perimā o bōx. Nām bēnjadwỳr ā meo ba đjwỳnh arkum ane.

²⁵ Ne kam amū bēnjadwỳr raxbê Perimā amikabēn'ā pi'ōk no'ōk ne kum,

²⁶ “Ba ibê Krađđjō Rixijan. Bēnjadwỳr Peri, araxkumrēx. Ba ne ba amā pi'ōk no'ōkkōt wām amā ikabēn mex jarē.

²⁷ Pi'ōk jakōt ba amā me'ōbê Paur jano. Ajbir ne mebê idjaer o tỳm ne pa 'amỳn bit kute bĩn 'ỳr. Ba kam arỳm krĩraxbê Rōmakam me ja kute Pauro aminhōja man 'ỳr inhō krākamngōnh mōn mebê utā. ²⁸ Ne kam me kute axwe jarēnh kraxkōt bit ije marmā. Ne kam kadjy mebê idjaer nhō me rūnh'ỳr o bōx. ²⁹ Ne kam arỳm kuman amim, ‘Be, mebê idjaer ta kukrādjà kōt ne me kum axwe jarē’, ane. Nhyam kute me babê Rōma kukrādjà'ōo bikēnh kēt. Kam pānh me baje bĩn nār pānh baje kubê ijê kadjy kēt.

³⁰ Nhyam mebê idjaer bit kute bĩn kadjy aben kōt kabēn djin arỳm prykōt kum nōn kam amako nō. Nhyam me imā arē ba on wām ano. Ne me kute kum axwe jarēnh đjwỳnhmāđjwỳ arỳm memā 'ā karōn memā kum, ‘Bēnjadwỳr rax kuka kōnh dja gar kum axwe'ō jarē’, ane. Be, tām ne ja.”

Nām ā krākamngōnh nhō bēnjadjwŷr pi'ōkkam Perimā ane. Ne me kute 'ŷr o mōr kadjy arŷm memā pi'ōk ngā.

³¹Nhym kam me'ā akamāt. Nhym me krākamngōnh arŷm bēnjadjwŷr kabēnkōt Djeruxarē kurŷm Pauro katon o mō. Akamāt kōkam mō:n kam arŷm krĩraxbē Pakrir'ŷr o bōx. ³²O bōx nhym kam arŷm me'ā akati. Nhym me krākamngōnh pykabē mrānhja akubyn aminhō kikretimā akēx ne.

Nhym me kawaru'ā mōrja amŷ Pauro mō. ³³Ne o mō:n kam arŷm krĩraxbē Xedjare'ŷr o bōx. Ne kam bēnjadjwŷr Perimā pi'ōk ngān kam kum, “Ota, Paur ne ja”, ane. ³⁴Nhym arŷm amim pi'ōk jarēn kabēn ma. Ne kam kukij ne kum,

—Nhŷnh pykajakam ne arwŷk djā? Mŷj ne idji kute? ane. Nhym kum, “Xirx-ijkam ne ba irwŷk djā”, ane. ³⁵Nhym kum,

—Gē me kute amā axwe jarēnh djwŷnh bōxmā ba kam arŷm akabēn ma, ane. Ne kam ō krākamngōnhmā kum,

—Bēnjadjwŷr rax Erodji nhō kikrekam dja gar Pauro nhŷ, ane.

Kute bēnjadjwŷr Perimā amijarēnh.

24 Nhym me'ā akatibē 5 apēx nhym mebē idjaer rŷnh arŷm Xedjare'ŷr bōx. Me kadjy Metĩndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr rax Ananijmē mebēngētmē me kadjy me kabēn jarēnh djwŷnhbē Teturmē ne me arŷm Xedjare'ŷr bōx. Ne kam arŷm bēnjadjwŷr Peri'ŷr tēn 'ŷr bōx. 'ŷr bōx ne arŷm Paur kākā 'ā axwe janhō nhym bēnjadjwŷr Peri kuma. ²Kuman arŷm Paur'ŷr ō àpēnh jano nhym me o bōx.

Nhym Tetur arŷm 'ā axwe nhōrmo krax ne bēnjadjwŷr rax Perimā kum,

—Be, ga me imā abēnjadjwŷr raxkam ne ba me idjumar mexkumrēx. Ga me imā mŷjja kumexo mex. ³Be, me imā akĩnh ne pyka kunĩkōt amā amikĩnh

jarēnh rā'ā. ⁴Dja ba akunor ngri ne amā ikabēn 'ikrānnebit jarē ga ikabēn ma.

⁵Ba me me'ōja axwekumrēxmā ikato. Nām apŷnh me ba djā kunikōt mebē idjaer kunimā me banhō bēnjadjwŷr kurē'uko ba nhym me arŷm kangao kumex. Kubē meo ba djwŷnh'ō. Krĩraxbē Nadjarekam Jejuwā kukrādja kōt ne ō me jao ba. ⁶Ne kam kute Metĩndjwŷnh nhō kikretio àpnumā ba meo tŷm ne pa 'amŷ. Ne bit ije kum pānh jarēnhmā o mō. Me ikukrādja kōt ne ije kum axwe pānh jarēnhmā o mō.

⁷Nhym kam krākamngōnh nhō bēnjadjwŷrbē Rixijanh bōx ne me imā àkrē:. Ne arŷm me ibē Paur pytàn mā o mō. ⁸Ne kam me kute kum axwe jarēnh djwŷnhmā 'ā karōn memā kum, “Bēnjadjwŷr rax'ŷr dja gar tēn kum arē”, ane. Be, ga dja ga abej kukjan arŷm ama. Me ije me'ōjamā axwe jarēnh kōt dja ga ama. Nām ā Tetur Perimā ane.

⁹Nhym mebē idjaer kunĩ 'ēx ne kum, —Be, mrāmri ne kōt arē. Mrāmri ne kōt arē, ane.

¹⁰Nhym bēnjadjwŷr Peri arŷm Paur'ŷr akēx ne inhuo akre. Paur kute kum amijarēnhmā akre nhym kam kum,

—Ga ne ga pyka jakam aje memā axwe pānh jarēnhō aba nhym arŷm jakam ajā amex krāptĩ apēx. Ba arŷm kōt aman akam ikĩnh ne arŷm aminēje amā ikabēn jarē.

¹¹Be, ba ne ba ajbir Djeruxarēmā wabin 'ŷr bōx. Ije Metĩndjwŷnhmā rax jarēnh kadjy ne ba wabi nhym arŷm jakam akatibē 12bit apēx. Ga dja ga me kukja gē me arŷm kute ipumŷnh kōt amā, “Be, mrāmri ne akati kōt arē”, ane.

¹²Ajbir ne ba bōx ne ije Metĩndjwŷnh nhō kikretikam me'ōmē aktā ikabēno aben japanh kētkumrēx ne ije amijā me krāptĩo ibikprōnh kētkumrēx. Apŷnh me bikprōnh djākam ije meo anhŷr kēt ne krĩraxkam ije meo anhŷr kētkumrēx. Nhym mebē idjaer rŷnh akabem ŷrja kōt

kute imā kator ne ipumūnh kêt-kumrêx. Ije mebê bĕnjadjwŷr kurêkôt me kute imā kator ne ipumūnh kêt-kumrêx.

¹³ Kam me kute ijarĕnhja kôt ga te aje mŷj ijaxwe'omā akator ne marmā. ¹⁴ Dja ba amā amijarĕ ga imarkumrêx. Be, Jeju kôt ne ba amijo iba. Kôt ne ba me ikukāmāreo ba djwŷnhmā rax jarĕnho iba, Metindjwŷnhmā rax jarĕnho iba. Nhy m mebê idjaer kwŷ'êx ne ijā abenmā kum, “Metindjwŷnh kupa'ā ne amijo ba”, ane. Nhy m be, kati. Ba ne ba mrāmri tu amim Mōjdjĕ kukrādja markumrêx ne tu amim Metindjwŷnh kukwakam kabĕn jarĕnh djwŷnh kunĭ kabĕn markumrêx ne kôt ar amijo iba. Me kabĕn'ā pi'ók no'ók kôt ne ba amijo iba.

¹⁵ Be, mrāmri dja Metindjwŷnh akubyn me tyko tĭn. Me axwe kĕtjao tĭn. Me axwejao tĭn. Ja ne ba tu amim markumrêx. Be, me rŷnh nhŷr jadjwŷ ne me amim ā maro ane. ¹⁶ Mrāmri ne me tyk kunĭ akubyn tĭnmā. Ba kam ijaxwe kĕt kadjy amijāno dja. Metindjwŷnh kute imā ijaxwe jarĕnh karōn ibu'ā me kunĭdjwŷ kute imā ijaxwe jarĕnh karō amijāno idjām rā'ā: ne.

¹⁷ Be, amrĕbĕ ne ba apŷnh me ba djākam ar iba nhy m ijā amex krāptĭ apĕx. Ba kam akubyn inhō me wŷnh'ŷr bōx. Mebê idjaer'ŷr bōx. Ibōx kĕtri ne me bajtem me ō mŷjja kĕt kadjy imā pi'ók kaprĭ ngā ba arŷm o bōx ne memā kungā. Ne me kute ikadjy Metindjwŷnhmā mry bĭn kadjy me 'ŷr bōx. ¹⁸ Ne kam arŷm me ikukrādja kôt Metindjwŷnhmā amijo mex ne arŷm Metindjwŷnh nhō kikretimā wadjā. Nhy m mebê idjaer kwŷ arŷm pykabĕ Adjij kurūm bōx. Kikretikam bōx ne arŷm ipumū. Ipumū ba amijā me krāptĭo ibikprōnh kĕt ne ije memā me bĕnjadjwŷr'ō kurĕ'uk kĕt nhy m me kam kangati kêt-kumrêx.

¹⁹ Adjij kurūm me bōxwā kute Metindjwŷnh nhō kikretikam ipumūnhkôt ren

awŷr bōx. Ne ren me kute mŷj ijaxwe'ō markôt ren amā ijarĕ. ²⁰ Nār gĕ akuka kōnh me ŷrwā'ō kute Djeruxarĕkam ipumūnhkôt amā ijarĕ. Mebê idjaer rŷnh kute Djeruxarĕkam ijaxwe jabej ikukjĕrkôt gĕ me'ō kute ipumūnh jabej amā ijarĕ. Me kute mŷj ijaxwe'omā katorkôt amā ijarĕ.

²¹ Ba amā amijarĕ ga ama. Ba Djeruxarĕkam me ipōkri idjāmkam kaj bĕ memā kum, “Ije mrāmri me tyk akubyn tĭn jarĕnho ibakôt ne gar akati jakam mŷj ijaxwe'ō jabej ikukjĕro nhŷ”, ane. Djām ori ije ja jarĕnhkam ijaxwe'ō? Kati. Tām ne ja. Nām ā Paur Perimā ane.

²² Nhy m Peri kute Paur kabĕn markam arŷm kadjy akati 'odjwŷ jarĕ. Amrĕbĕ ne Peri Jeju'ā ujarĕnh ma. Nām kadjy akati 'ō jarĕn memā kum,

—Dja krākamngōnh nhō bĕnjadjwŷr Rixijanah amrĕ tĕ. Ba kam arŷm prĭne ajā ujarĕnh ma, ane. ²³ Ne kam krākamngōnh krāptĭ: kubĕ 100 nhō bĕnjadjwŷr-jamā Paur'ā karōn kum,

—Dja ga omŷ gĕ ta ar mrā. Gĕ ōbikwa ta 'ŷr wangij ne o djuw mex. Nām ā Peri anen kam mā tĕ.

²⁴⁻²⁵ Nhy m arŷm 'ā akati kwŷ apĕx nhy m Peri akubyn bōx. Prō nhidjibĕ Kruxire ne o bōx. Kubĕ mebê idjaer'ō. Nhy m kam Paur'ŷr ō me ja jano nhy m me kum o bōx. Nhy m kam arkum ujarĕnho djan arkum,

—Metindjwŷnh ne arŷm mrāmri Jeju'ā me banhō Bĕnjadjwŷrbĕ kumkati mĕ. Kubĕ ne Kritu. Djā gām ar tu amim Jeju markumrêx nhy m Metindjwŷnh arŷm ar amā ajaxwe kĕt jarĕ gar arŷm kum amexkumrêx. Djā gām ar ajaxwe kĕt kadjy amijāno dja. Dja Metindjwŷnh ĭ me kunĭmā axwe pānh jarĕ. Kadjy amrĕ akati mōr rā'ā, ane.

Nām prĭne ā kum 'ā ujarĕnho ane nhy m kabĕn pymaje Peri arŷm madja kretin kum,

—Aj mã. Gê idjâpênh'õ kêt kam ba ajte amã arê. Ga ajte imã arê ba kuma, ane.
²⁶Nãm anen òkre kadjwỳnhbê amim,

—Dja Paur imã pi'òk kaprĩ nhõr jabej ba arỳm kum inhire gê tẽ, ane. Ne kam pi'òk kaprĩ jabej aben tã amiwỳr Paur 'uw ne kum kabẽno krĩ.

²⁷Paur mebê ijê djâkam nhỹ nhym arỳm 'ã amex amãnhkrut apêx. Nhym arỳm Peri kato nhym Poxu Pexu arỳm pãnh memã bẽnjadjwỳr rax. Peri kator kêttri ne kute mebê idjaero kĩnh kadjy tu wãnh mebê ijê djâkam Paurmã irerkumrêx nhym wãnh krĩ rã'ã.

Kute bẽnjadjwỳr Pexumã amijarênh.

25 Pexu pykabê Djudêja'ỳr bõx ne kam krĩraxbê Xedjarekam bõx. Nhym kam 'ã akatin akatin akati nhym krĩraxbê Xedjare kurũm katon Djeruxarê'ỳr tẽ. Tẽ:n kam 'ỳr bõx.
²Nhym kam me rũnh Pexumã Paur jarê. Me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr raxmẽ mebê idjaer nhõ me rũnh 'òdjwỳmẽ ne me kum arê ³ne kum,

—Ê, amã me ikĩnh jabej gop amrê Djeruxarêmã Pauro bõx, ane. Me kute kum arênh kêttri ne me abenmã kum,

—Gêdja me amrê pry'ã Pauro mō gwaj kubĩ, ane. ⁴⁻⁵Nãm me rũnh ã Pexumã Paur jarênh ane nhym kam memã kum,

—Kati, gê wãnh Xedjarekam me arek o nhỹ. Badjwỳ arỳm 'ỳr itêm 'ỳr. Gê ar anhõ me rũnh'õ ar ikõt 'ỳr tẽn axwe'õ jabej kukja gê kum amijarê gê kam kum axwe jarênhkumrêx, ane.

⁶Nhym me'ã akatibê 10 ne ajmã kute apêx nhym kam arỳm Xedjare'ỳr tẽn 'ỳr bõx. Nhym akati nhym arỳm tẽn memã axwe pãnh jarênh djâkam memã nhỹ. Ne arỳm Paur'ỳr õ me ja jano nhym me o mōn 'ỳr o bõx. ⁷O bõx nhym arỳm Djeruxarê kurũm mebê idjaer kwỳ 'ỳr bõx ne Paurmã ipòk ne. Ne kam Pexumã Paur jarênh dja. Nãm me kum axwe

krãptĩ: jarênh dja. Djãm axwe kryre ne arê? Kati, Axwe rũ:nh ne arê. Me kute axwekõt omũnh kêt ne tu arĩk kum axwe jarênh dja. Nhym Pexu me kabẽn ma:n kam mrãmri Paur jaxwe'õmã kator ne mar kêt kumrêx.

⁸Nhym Paur aminêje Pexumã kum,

—Be, ba ne ba ije mebê idjaer kukràdjã 'õo ibikênh kêt ne Metĩndjwỳnh nhõ kikretio ibikênh kêt ne mebê bẽnjadjwỳr raxbê Xedja kurê kêt, ane. Xedja ne me bẽnjadjwỳr rũnh kunĩ kurãm rax.

⁹Nhym be, Pexu bit kute mebê idjaerjao kĩnhmã ne arỳm Paurmã kum,

—Djãm Djeruxarêkam atêm prãm? Dja ba kam mrãmri ajã me ja kabênkumrêx jabej, ane.

¹⁰Nhym Paur kum,

—Kati. Bẽnjadjwỳr raxbê Xedja kabênkõt aje me axwe jabej me kukjêr djã ne ja. Jakam dja ga ima. Mỳj kadjy dja ga Djeruxarêmã ijo tẽ nhym me ikukij? Ba ne ba mebê idjaer 'õo ibikênh kêt kumrêx ga arỳm ama. ¹¹Be, me ren ijaxwe'õmã kato ne ren pãnh tu ibĩ, ba ren aminêje ikabên 'õ jarênh kêt ne. Nhym be, me 'êx ne kute imã ijaxwe jarênh kajgokam ne ga te aje memã ikangamã. Ba bẽnjadjwỳr raxbê Xedja'ỳr tẽn aminêje kum ikabên jarê. Nãm ã Paur kum ane.

¹²Nhym kam Pexu amibu'ã me rũnhmã kabên nhym me Pauro aben ma. Nhym kam kum,

—Nã gãm imã, “Ba bẽnjadjwỳr raxbê Xedja'ỳr tẽn aminêje kum ikabên jarê”, ane. Be, jakam dja ga mrãmri amũ Xedja'ỳr atêm kumrêx, ane.

Pexu kute Paur'ã Angripa kabên mar.

¹³Nhym 'ã akati kwỳ apêx nhym bẽnjadjwỳr raxbê Angripamẽ prõbê Berni ar krĩraxbê Xedjare'ỳr bõx. Ar kute Pexumã kabên mex jarênh kadjy ne ar bõx. ¹⁴Ne kam arek kam ar ba nhym ar'ã akati kwỳ

apêxmā. Nhyr Pexu arÿm bēnjadjwÿr raxmā Paur'ā ajarēn kum,

—Peri me bē ijē djākam me'ōmā iren arÿm mā tē. ¹⁵Ba krīraxbē Djeruxarēkam ar ibari nhyr me bē idjaer nhō me rūnh arÿm imā Paur jarē. Me ō me bēngētmē me kadjy Metindjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿrmē imā arē ba arÿm kuma. Me imā, “Dja ga kum axwe pānh jarēn abī”, ane.

¹⁶Ba memā kum, “Be, djām Rōmakam me ja kukrādjà kōt ne ba me ije me axwe jabej me kukjēr kētkam tu me par? Kati. Ba me me axwe jabej me kukjēr kumrēx. Nhyr me me kuka kōnh axwe jarēnh kumrēx ba me me kuma. Nhyr kam me me imā amijā aprā ba me arÿm kuma. Me ije me axwemā ijapōxkambit ne ba me arÿm pānh me kupa.” Nā bām ā memā ane.

¹⁷Ne kam me bē idjaer arÿm amrē Xedjare jakam bōx. Nhyr me'ā akati ba amikrā kēt ne ije memā axwe pānh jarēnh djākam bōx ne memā nhÿ. Ba kam Paur'ÿr inhō me ja jano nhyr me o bōx. ¹⁸O bōx ba arīk 'ā amim, “Be, mrāmri axwekumrēx”, ane. Nhyr me kwÿ kāmā ku'ēn kam 'ā imā kabēn kajgobit jarēnh ku'ē.

¹⁹Nām me 'ā imā, “Paur kum me ikukrādjà kurē”, ane. Ne me'ō nhidjibē Jeju jarē. Nām me Jeju tyk jarēnh nhyr be, Paur ne Jeju tīn jarē. Nām me ā Paur'ā kabēn kajgo jarēnh ane. ²⁰Ba amim, “Je, djām ije me kukrādjà ja mar got”? ane. Ne kam kum, “Djām Djeruxarēkam atēm prām? Dja ba kam ajā me ja mrāmri kabēnkumrēx jabej”, ane.

²¹Nhyr kam Paur imā, “Ba gop tēn aminēje bēnjadjwÿr raxbē Xedjamā ikabēn jarē”, ane. Ba krākamngōnhmā kum, “Dja gar o nhÿ ba kam ī arÿm Xedjamā ano.” Nā bām ā memā ane. Nām ā Pexu Angripamā ane.

²²Nhyr kum,

—Badjwÿ me'ōja kabēn ma, ane.

Nhyr kum,

—Gē akatimā ga kam arÿm kabēn ma, ane.

Paur Angripa kabem ām ne kute kum amijarēnh.

²³Nhyr arÿm ar'ā akati nhyr Angripamē Berni ar ō nēkrēxo prīne amikunhēr ne me axwemā pānh jarēnh djāmā wadjā. Krākamngōnh nhō bēnjadjwÿrmē krīraxkam me rūnh ja arkōt wadjā. Nhyr Pexu arÿm Paur'ÿr ō me ja jano nhyr me o bōx. ²⁴Nhyr Pexu Angripamā kum,

—Bēnjadjwÿr raxbē Angripamē me akātāmjamē, djā ne ga me me'ōja pumū? Krīraxbē Djeruxarēkam me bē idjaer kunīmē krīrax jakamdjwÿr me bē idjaer kunīmē ne me imā me'ōja jarēnh ku'ēn kam kāj bē imā, “On abī. On abī”, anhyro kumex.

²⁵Ba kam te ije axwe'ōmā ikator nhyr me kute pānh bīnmā te kukij nhyr axwe kētē. Nhyr ta imā, “Ba gop tēn aminēje bēnjadjwÿr raxbē Xedjamā ikabēn jarē. Ta ne kute raxo me kunī jakrenh”, ane. Kam dja ba 'ÿr anorkumrēx. ²⁶Dja ba anen kam te ije me banhō bēnjadjwÿr raxmā Paur jaxwe'ā pi'ōk no'ōkmā. Ba kam amā o ikato. Ga, bēnjadjwÿr rax Angripa, akumrēx ne ba aman amā o ikato. Ga dja ga axwe'ō jabej kukjan ama ba arÿm 'ā pi'ōk no'ōk ne. ²⁷Ba ren me'ō bē ijēja jano ne ren ije kōt axwe'ā pi'ōk no'ōk janor kēt ne ren Xedjamā kute ibēno ibikēnh pyrāk. Nām ā Pexu Angripamā ane.

26 Nhyr kam Angripa arÿm Paurmā kum,

—Ajrā. Aminēje akabēn jarē, ane.

Nhyr memā aminhikra bēn arÿm aminēje kum,

²—Bēnjadjwÿr rax Angripa, arÿm me bē idjaer ijā axwe krāptī janhō ba

kam aminēje amā ikabēn jarē. Myt ja tāmkaŋ aje ikabēn mar prāmkaŋ ne ba ikĩnhkumrēx. ³Ga ne ga aje prĩne mebē idjaer kukrādja mar. Me kute kukrādja jabej aben kukjērdjwŷ aje prĩne mar. Aje markam ne ba ikĩnhkumrēx. Dja ba amā amijā ajarē. Gop amijamār 'iryn ikabēnja kunī ma.

⁴Be, inhō pyka djwŷnhkam, krĩraxbē Djeruxarēkam ne me kute ipumũnh. Iprĩrũm ne mebē idjaer kunī ipumũ. ⁵Me kute ipumũnhkōt ren ijā amā ajarē. Ba mebē pardjēu kukrādja man kōt ar amijo iba. Mebē pardjēu ne me prĩne kute me ikukāmākjē kukrādja marn kōt amijo ba mex. Prĩne kute kōt amijo ba mexo kute mebē idjaer kunī jakrenh. Me ja kōt ne ba amijo iba. ⁶Ne kam jakam arŷm akabem dja ga ijaxwe jabej ikukjēro nhŷ. Be, Metĩndjwŷnh me ikukāmākjēmā kum, “Dja ba mrāmri akubyn me tyko tĩn”, ane. Kute akubyn me tyko tĩnja ne me tu amiwŷr kamnhĩxkumrēx.

⁷Me ikukāmākjē Djako ne krabē 12 jadjuw. Krabē 12 ja ne ar aben djō'ā apŷnh tamdjwŷ ba djari kubē 12, apŷnh me krāptĩ: ba djari kubē 12. Apŷnh me ikukāmākjē ba ja ne me akatikammē akamātkammē mā Metĩndjwŷnhmā amijarēho kumex. Ne mā kum āpēnh kumex ne mā amim, “Mrāmri dja Metĩndjwŷnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Ne mā me akubyn tĩn nhō akati bōx jabej ajkam ama.

Ba ne ba mekōt tu amim kamnhĩxkumrēx ne mā me kunimā kum, “Mrāmri dja Metĩndjwŷnh akubyn me tyko tĩn”, ane. Nhyŋ kōt mebē idjaer kamin-grānyre imā ijaxwe jarē ga kam ijaxwe'ō jabej ikukjēro nhŷ. ⁸Be, djām aje mekōt amim, “Metĩndjwŷnh te kute akubyn me tyko tĩnmā”? ane. Djām aje amim anhyr got? Kati. Ga ne ga aje ā amim anhyr prām kēt. Nām ā Paur Angripamā ane.

⁹Ne kam ajte kum,

—Be, badjwŷ amrēbē ne ba mekōt amim, “Kē, Nadjarekam Jeju wā. Ba 'ā me kabēnbē idjāptārkaŋrēx gē me ĩ maro ba”, ane. ¹⁰Ne kam kōt mrāmri Djeruxarēkam ā mebē idjāptāro ane. Ne me kadjy Metĩndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr ar kabēnkōt me krāptībē ijē. Jeju nhō me jabē ijē. Nhyŋ me kute me parmā ba mekōt memā kum, “Ajrā. Me abī”, ane. ¹¹Ne mā me bikprōnh djā kunikōt meo ibikēho iba. Me tokry py-maje kute Jeju japrŷn kanga jabej ne ba mā meo ibikēho iba. Meo ibikēho iba:n kam amũ apŷnh krĩrax bajtem djāridjwŷ me'ŷr mrān bōx.

¹²Kamā ne ba krĩraxbē Tamagu'ŷr tē. 'ŷr itēm kētri ne me kadjy Metĩndjwŷnh mar djwŷnh nhō bēnjadjwŷr ar me kadjy imā pi'ōk no'ōk ne. ¹³Bēnjadjwŷr rax Angripa, nā bām me'ŷr pi'ōk no'ōko tē: nhyŋ arŷm ijā kākwa nhipōkri myt nhŷ. Nhyŋ kākwa kurũm mŷjja jadjēnh prĩne ikurwŷ ba arŷm omũ. Adjēnh tŷxo kute arngro jakrenh. Nhyŋ ikōt me mōrdjwŷ mŷjja jadjēnh me kurwŷ.

¹⁴Bar ikunī pykabē irōrōk ne. Ba kam me'ō kabēn ma. Nhyŋ mebē idjaerkam ikabēn djwŷnhkōt imā kabēn ne imā, “Xaur, Xaur, mŷkam ne ga me kute amim imaro abikēnh ar o aba? Nā gām aje ba mān ijo abikēho aba pyrāk. Ga ari aje ijo abikēho abakam te adjumar mex prāmje. Ga, mry kute jēnh bjēnja pumũ. Me kute mŷjja djwa mexo mry kamjŷr nhyŋ arŷm umaje prōt tŷxja pumũ. Nhyŋ kwŷ amakke kētkam tu amikamjŷr djā kanān arŷm tokry ne. Gadjwŷ dja ga ari ijo abikēho aban arŷm atokry: ne”, ane.

¹⁵Ba kum, “Bēnjadjwŷr mŷj me ajō ga ne ga imā akabēn ne”? ane.

Nhyŋ imā, “Ba ibē Jeju. Nā gām me kute amim imarjao abikēho aban aje ba mān ijo abikēnh pyrāk. ¹⁶Be, amibēx ne kāmā dja. Ije ajā inhō āpēnh djwŷnh mēnh kadjy ne ba amā amijo amirĩt.

Aje ajbir ipumũnh'ã dja ga memã ajarē. Dja ba ĩ mŷjja kwŷ nhipêx ne kôt amã amijo amirĩt ga ipumũ. Jadjwŷ dja ga 'ã memã ajarē. ¹⁷ Jakam dja ba me bajtemmã ajanon mã me bajtembê apytã nhym me kute abĩn kêt. Ne mebê idjaerdjwŷbê apytã nhym me kute abĩn kêt.

¹⁸ Ga, me no mjõtka m kute mŷjja pumũnh kêt ne arĩk ba punuja pumũ. Nhym be, me no pôt ne me mŷjja kunĩ pumũn kam katãt ba. Ga ajte, akamãt kô tykkam me kute mŷjja pumũnh kêt ne ba punuja pumũ. Nhym me memã mŷjja kurwŷ nhym me arŷm mŷjja kunĩ pumũn katãt ba.

Me bajtemdjwŷ ne me arĩk ar ban axwe. Dja ba memã ajano ga memã ikabên jarē. Memã arē nhym me arŷm tu amim imarkumrêx ne arŷm katãt amijo ban axwe kêt ne ar ba. Xatanaj ne kute meo ba tũm. Kubê dja ga Metĩndjwŷnh'ŷr meo akêx nhym me arŷm tu amim imarkumrêx. Nhym Metĩndjwŷnh arŷm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt. Mekam ngryk kêt ne arŷm mekôt me umjuw. Ta kute amimexo meo mexja kôt me umjuw. Dja me tu amim imarkumrêx nhym Metĩndjwŷnh arŷm me axwebê me utã. Ja kadjy dja ba me bajtemmã ajano." Nãm ã Jeju imã ane. Nãm ã Paur Angripamã ane.

Ne kam ajte kum,

¹⁹ —Kam, Bēnjadjwŷr raxbê Angripa, Jeju kute kãjkwa kurũm imã amijo amirĩtkam ne ije omũnhkam djãm ijamakre kêt ne ije mar kêt? Kati. Arŷm ne ba tu amim markumrêx ne katãt kabēn man kôt ar amijo iba. ²⁰ Kam ne ba krĩraxbê Tamagu kumrêxkam memã 'ã ajarē. Ne kam Djeruxarēmē pykabê Djudēja kunĩkôt memã 'ã ajarē. Ne kam apŷnh me bajtem ba djãkam memã 'ã ajarē. Ne memã kum, "Dja gar amikam akapriren wãnh ajaxwemã anhiren Metĩndjwŷnh'ŷr amijo akêx. Ne

kabēn man kôt ar amijo aba gē me ar apumũn arŷm amim, 'Be, mrãmri ne ar kute Metĩndjwŷnh'ŷr amijo akêxkumrêx', ane. Gē me ar apumũn ã amim ane", ane.

²¹ Amrēbê ije memã ja jarēnho ibakam ne me arŷm ijo tŷm, mebê idjaer ne me Metĩndjwŷnh nhō kikretikam ijo tŷm ne ipa 'amŷn bit kute ibĩnmã. ²²⁻²³ Nhym Metĩndjwŷnh mã: mebê ipytã ba memã idjujarēnho itēm rã'ãn arŷm myt ja'ŷr bōx. Nã bãm me kãtømmē me rũnhmã 'ã idjujarēnho itēm rã'ã ne. Mōjdjēmē Metĩndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh ar amrēbê me bakukãmāremã kum, "Dja me banhō Bēnjadjwŷrbē kumkatibê Kritu tokryn tyn akubyn tĩn ne. Akubyn tĩno me bamã wa. Ne kam kãj bē mebê idjaermã amijarē. Ne ajte me bajtemmã amijarē. Ne memã kum, 'Ga, ityk ne akubyn itĩnja pumũ. Dja ga me tu amim imarkumrêx ne arŷm ikôt atyk nhijukri akubyn atĩn', ane. Nãm ã memã anhŷro ba. Kabēn ja ne kute memã pry kurwŷ djã pyrãk. Kôt ne me katãt amijo ban tĩnkumrêx." Nãm ã Mōjdjē ar me bakukãmāremã ane. Me kabēn jabit ne ba memã arēnho iba.

Nãm ã Paur Angripamã ane. ²⁴ Nãm kum ja jarēnho dja nhym Pexu tu o kapēr tan kãj bē kum,

—Paur, nã gãm ajbã. Aje pi'øk nhidji jarēnh krãptĩkam ne ga ajbã, ane.

²⁵ Nhym kum,

—Bēnjadjwŷr Pexu, kati. Ibibãnh kêt. Mrãmri ne ba katãt ikabēn jarēnhkumrêx ne ibēno ibikēnh kêt. ²⁶ Bēnjadjwŷr raxbê Angripa kute imarkumrêx. Kam ne ije amipudjur kêt ne tu aminēje kum ikabēn jarēnhkumrêx. Djãm me kute mŷjja bipdjur ne o ba? Kati. ²⁷ Nãm me tu irãri o ba nhym me kunĩ kute omũnh ne mar. Kam Angripadjwŷ arŷm priene kute mar. Ba ne ba ja ma, ane.

Nãm anen arŷm Angripa'ŷr akêx ne kum,

—Bēnjadjwŷr rax Angripa, djām ga ne ga arŷm Metindjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh'ā amim, “Mrāmri Metindjwŷnh kōt me kabēnkumrēx”? ane. Arŷm ba ama. Mrāmri ne ga ā amim ane. Nām ā Paur kum ane.

²⁸ Nhyam Angripa kum,

—Aje Kritu'ŷr ijo akēx'ŷr, ane.

²⁹ Nhyam Paur kum,

—Ga ren 'ŷr amijo akēx 'ŷr nār ga ren ikudjwa tu amim Kritu markumrēx ba ren kam ikīnhkumrēx. Me kunī kute jakam imaro ŷrdjwŷ ren ikudjwa tu amim markumrēx ba ren mekam ikīnhkumrēx. Jao ne ba Metindjwŷnhmā a'uw. Nhyam ren me kute ikudjwa adjuwprekambit ne ba ren ikīnh kēt.

³⁰ Nām Paur ā Angripamā ane. Nhyam kam bēnjadjwŷr rax Angripamē bēnjadjwŷr Pexumē Bernimē ar ja nhikō'ā me ŷrjamē arŷm kājma dja. ³¹ Kājma djan kubē akēx ne mōn kàxā o aben maro djan abenmā kum,

—Ne ren axwe gwaj ren kubī nār kubē ijē. Nhyam be, kati. Axwe kētkumrēx, ane.

³² Nhyam kam Angripa Pexumā kum,

—Ren kute amā arēnh kēt ne ren kute amā, “Ba gop bēnjadjwŷr raxbē Xedjamā aminēje ikabēn jarē”, anhŷr kēt, gwaj ren arŷm kum banhire nhyam ren ta mekōt ar ba, ane.

Me kute krīraxbē Rômamā Pauro mōr.

27 Nhyam kam bēnjadjwŷr ar memā kum,

—Me on ngōkōt pykabē Itarij'ŷr mebē ijējao mō, ane. Ne kam arŷm krākamngōnho ba djwŷnh nhidjibē Jurmā Paur ar arē. Paurmē mebē ijē kwŷmē ne meo ba djwŷnhmā arē. Kum arē nhyam arŷm kute pykabē Itarij'ŷr meo mōrmā. Jurbē ne bēnjadjwŷr raxbē Xedja nhō krākamngōnh krāptī: kubē 100 nhō bēnjadjwŷr 'ō. Ba ibē Ruka ne ba ajte mekōt tē.

² Ba me kam pykabē Itarij'ŷr imōrmān kam krīraxbē Amitukam me ja nhō kàraxmā wadjàn arŷm inox ne. Pykabē Adjjij'ānh ne me kute kàraxo mōrmā. Me'ō nhidjibē Arxaku ne me ikōt tē. Pykabē Matenikam krīraxbē Texarōnikakam ne abatānh djā.

³ Ba me kàraxkam mō: nhyam me ijā akati. Ba me kam krīraxbē Xidō'ā kàrax nhō. Nhyam Jur kum Paur kaprīn kum,

—Ajrā. Anhōbikwa'ŷr wabi gē ar ajo djuw mex, ane. Nhyam ar'ŷr wabin ar ikō'ā nhŷ:n kam ajte akubyn kàraxmā wadjā.

⁴ Ba me kam inox ne. Ne apēxtibē Xipre tekre'ānh mō, kōk me ikutā àbērkam. ⁵ Ne kam pykabē Xirxij'ānh mō:n kam amipānh kumē. Ne pykabē Papirij'ānh mō:n kam amipānh kumē. Ne kam arŷm pykabē Rixijkam krīraxbē Mire'ŷr bōx ne kam kàrax nhō.

⁶ Nhyam kam krākamngōnh kubē 100 nhō bēnjadjwŷr arŷm kàrax 'ōdjwŷmā kato. Nām krīraxbē Arexākam me ja nhō kàraxmā kato. Kà wākam ne me kute pykabē Itarij'ŷr mōrmā. Nhyam kam me ijo tē ba me kà wāmā wadjā. ⁷ Ne kam inox ne mō. Ne iprī'ā mō: nhyam arŷm me ijā akati kwŷ apēx. Ba me kam krīraxbē Nidju tēpo mō. Nhyam kōk djābēr tŷ:x me ibē aptā ba me kam aparmā apēxtibē Kreta'ŷr mō. Mō:n kam Kretakam krānh krā'yrbē Xamona'ānh mō. ⁸ Ne kam iprī'ā mō:n kam arŷm amipānh Xamona mē. Ne kam kàrax nhikwā djā nhidjibē Kà jarij djā mexte'ŷr bōx ne 'ā kàrax nhō. Krīraxbē Raxēr kuri ne nō.

⁹ Nhyam kam me ijā akati krāptī apēx. Nhyam Paur amim,

—E kum, arŷm ne ba me amikrà nhyam arŷm na 'itŷx 'ŷr. Na 'itŷx'ā mytyrwŷ bōx 'ŷr. Be, arŷm me kute amijajbur'ā akati apēx. Me ibē idjaer kute Metindjwŷnhmā amijajbur djā nhō akatiya apēxkam na 'itŷx kumex. Arŷm na 'itŷx kumexkam ne ba me imā imōr

pyma:, ngō raxbê pyka kêt kam me imōrja pyma:, ane. Ne kam memā kum,

¹⁰—Ikabên dja gar ama. Dja gwaj ngō raxbê pyka kêt kam mō nym na arŷm gwaj bajo ajkê. Ne arŷm kâkam me jênhmê kâraxo bikênh mex ne. Ja ne ba gwaj bakukâm kuma. Nâm ā Paur memā ane. ¹¹Nym krâkamngôn nhō bēnjad-jwŷrja Paur kôt kabên djir kêt. Nâm kâo akêx djwŷnhmê ō kârax djwŷnh kôt kabên dji. ¹²Ne kam me kute na 'itŷx apêx jamârbê kârax nhikwâ djâ punure. Nym me bēn 'âtom ne abenmā kum,

—Gwaj on banox ne amū krîraxbê Penixij'ŷr babôxmā. Ne kam kam na 'itŷx apêx kam ama, ane. Be, apêxtibê Kreta tām kam ne krîraxbê Penixij. Penixij kam kâ nhikwâ djâkam dja aparmā kôk 'itŷx wabê nâr kâjmā wabê nym bu'ā akâx kôkbê aptâ nym kârax nōr mex ne.

Kôk tŷ:x kute tu kârax rēho mōr.

¹³Nâm me bēn 'âtom nym kôkdjwŷ arŷm aparmā kâjbê wabê. Nym me arŷm abenmā kum,

—Aje. Jakam arŷm 'ŷr me banox kadjy mexkumrêx, ane. Ne kam arŷm djud-jêdjêti'ā kēn 'âprejao wabin kâraxkam kudji. Ba me kam mō. Apêxtibê Kreta 'ānh mō. ¹⁴Nym kâjbê 'âtūm nym kôk arŷm âbêr tŷx ne. Kôk djâbêr tŷx jamā ne me kum Juraku jarê. ¹⁵Nym arŷm kôk djâbêr tŷ:x ne tu kârax rēho mō. Rēho mō: ba me kam arŷm tu kum in-hire nym kôk arek o mō.

¹⁶⁻¹⁷Nym kam kâ arŷm kôk djâbêr kôt apêxti nhidjibê Kraôdja tekre'ānh mō. Amrêbê ne ba me kârax katê'ā kâ ngrire nhôn o mō. Ne kam arŷm jakam idjâpênh rax ne kâ ngrireo wabin kâraxkam kudji. Nym kam me djud-jêdjêtio ibūmkôt kârax'ā kajngâro tē. Ngō tŷ:x kute kârax ka'êk kêt kadjy ne me 'ā kajngâr. Kôknhôkâ raxkam ne ba me mō. Kôknhôkâ raxkam ne me par kwŷ pumjuw nym ku'ê tūm. Nym me

apŷnh pïo krâbê o kapan ajte kraxbê o kapa. Ne pī'ā apŷnh kubêkâti janhô. Kôk kute o mōr tŷx kadjy ne me 'ā anhô. Ba me mō: nym kôk me ijo mōr tŷ:x ne. Nym kute arerek'ô'ā kârax mēnh karō ne me arŷm par'ā wabin kubêkâ-timê kukrâdjâ kunī bôn arŷm o ruwn kudjin kam nhŷ. Nym kôk arek kâraxo mō. Nym arŷm kâ kajgon pri'ā mō. Ar-erek wâ nhidjibê ne Xixi.

¹⁸Nym kôk djâbêr tŷ:x ne me ijo âbêr tŷ:x. Nym kârax amijadwŷr tŷxo mōrri: nym 'ā akati. Nym me kârax ka-jkritmā arŷm ngôn hmā kâkam me jênh kwŷ rē. ¹⁹Nym kam arŷm me inox'ā akatibê 3 apêx ba me arŷm ngôn hmā kâraxkam apŷnh kukrâdjâ kwŷ rē. ²⁰Ne kam mō: nym arngromê kanhêti amirîr kêt'ā arŷm akati krâpti apêx. Nym kôk 'itŷ:x me ijo mōr tŷx rā'ā ne. Ba me te: amipytâr djâ'ô jabej ar irîr ne arŷm idju-mar punure ne.

²¹Ne mōn arŷm inhô kwŷ krēn kêt 'âtūm ne. Nym kam Paur kâkam me âpênh'ŷr tēn arŷm me ipôkri djan memā kum,

—Ê, ba ar amā arê gar ama. Nā gām ren ar amūja'ā ikôt akabên dji gwaj ren apêxtibê Kreta'ānh arek wajêt. Ne ren kam badjumar mex nym ren mŷjja'ô bi-knor kêt. ²²Jakam dja gar akubyn ad-jumar mex ne atŷx. Dja te kârax wadjâ nym ngō kute gwaj bajōnh bîn prām kêt kumrêx.

²³Be, akamâtkam Metindjwŷnh kadjy mrânh djwŷnh'ô iwŷr bôx ne ikuri dja. Metindjwŷnh ta ne mē ijo ba, ba kum idjâpênh ar iba. ²⁴Kadjy mrânh djwŷnh-hja ne imā, “Paur, on atin prām kêt. Dja ga bēnjadwŷr raxbê Xedja kabem ad-jâm kumrêx. Nym aro'ā me mōrwā ne Metindjwŷnh arŷm akôt me kunī dja. Akôt dja me tyk kêt kumrêx”, ane.

²⁵Be, ā kute imā anhŷrkam dja gar adjumar mex. Mrâmri dja amik-abên kôt ngôbê gwaj bapytârkumrêx.

Metindjwŷnh kute gwaj bapytārja ne ba tu amim kamnhīxkumrēx. ²⁶ Nhyam kam mrāmri kōk 'it̄yx dja apēxti'ō'ā gwaj bamēnhkumrēx. Kàraxmē ro'ā gwaj bamēnhkumrēx, ane.

Kàrax bika'èk'ā ujarēnh.

²⁷ Nhyam kam ar̄ym me inox'ā akat-ibê 14 apēx nhyam akamàtkam ngō raxbê pyka kêt nhidjibê Angrikukam kōk 'it̄yx ari: kàraxo ba. Nhyam akamàt kō ipōkri kākam me àpēnh abenmā kum,

—È, kute akàx'yr kà ar̄ym mōr pyrāk, ane. ²⁸ Ne kam koror jabej ngō'ā kadjàt'ā tu jakre nhyam 'ā djudjédjêbê 30 metu apēx. Nhyam me kam amak ngriren ajte 'ā kadjàt jakre. Nhyam ar̄ym kàjbê krān 'ā 27 metu apēx.

²⁹ Nhyam kàrax kēn'ā bika'èk karō me ar̄ym ngōnhmā djudjédjêti mē. Djudjédjêti'ā kēn 'āpreja mēn ajte ja mēn ajte ja mēn ajte ja mē. Nhyam kēn ar̄ym akubyn kàrax pynē. Nhyam me'ā akatio wajêt ne ar̄ym axwe umar. ³⁰ Nhyam kam kàraxkam me àpēnh bit kute mebê amipdjur ne amijā maje kàrax kurūm katormā. Nām me 'èx ne memā kum,

—Ba me kà ngrirekam djudjédjêti'ā kēn 'āpreja'ō nh̄yr ne o ikaton kà krwyt'ānh kumē gē akubyn kà krwyt pynē, ane. Ne kam djudjédjêti'ā kà ngrireo ruwn bit ngōnhmā mēnhmā. ³¹ Nhyam Paur ar̄ym me krākamngōnhmē mebê 100 nhō bēnjadjw̄yr'yr tēn memā kum,

—Dja me wā mōn ar̄ym utār djā kêt ne me gadjw̄y apytār djā kêt, ane. ³² Nhyam me krākamngōnh ar̄ym 'yr mōn 'ā djudjédjêti kunī jakā. Nhyam ar̄ym kà ngrire mebê ngōnhmā nox ne akuno.

³³ Nhyam ar̄ym akati tē nhyam Paur ar̄ym memā arēn memā kum,

—Nā gām ar kōk apēxkam amakbê amijajbu nhyam ar̄ym ar ajā pi'ōk kamrēk amānhkrut apēx. ³⁴ Ar at̄yx kadjy gop on ar anhō kw̄y krē. Ngō kute ar apar prām kêtukumrēx.

³⁵ Nām ā memā anen ar̄ym djw̄y'ō by. Ne me kunī nhipōkri Metindjwŷnhmā amikīnh jarēn kokij ne ar̄ym krēnmo krax ne. ³⁶ Nhyam kam me kunī akubyn kīnh ne adjwŷnhdjw̄y ō kw̄y krēno kumex. ³⁷ Kàraxkam me ikunī ne me ikrāpti: Me kute me ijā akrebê 276. ³⁸ Nhyam me ō kw̄y krēn ar̄ym ajne. Ne kam kàrax kajkritmā ngōnhmā jēnh rē. Atemā bāyogo 'yo jēnh rē.

³⁹ Nhyam ar̄ym akati. Nhyam me ar̄ym pyka pumū. Nhyam me'ō kute amrēbê pyka pumūnh kêtukumrēx. Nhyam wānh pyka kute aktā ngō nhijēkam ngō binhikrēnhja. Nhyam me ar̄ym amyb̄ym kàrax kadjy omū. Ne kam abenmā kum,

—E kum, gwaj 'yr kam mān kàraxo wadjā gē umar mex, ane.

⁴⁰ Ne kam ar̄ym kēn kunī'ā djudjédjêti 'āpre bōn tu kum ire. Ne kà katē pynēnh djā'ā djudjédjê 'āpre bō. Ne kam kà krwyt'ānh par'ā kubēkatio wabin 'ā kunhō, kōk kute kàraxo mōr t̄yx kadjy. Ne ar̄ym akàx'yr kàrax krāo akēx ne. ⁴¹ Nhyam kam kàrax ar̄ym ngō kute aben mok djā'yr bōx. Kam ne kororre. Ne mōn 'ā nōn ar̄ym 'ā nōr t̄yx mex ne. Nhyam ngō djākā 'it̄y:x ar̄ym kàrax katē titik ne ka'èko mō.

⁴² Nhyam krākamngōnh ar abenmā kum,

—Mebê ijē tūm nox ne akāxmā rēr ne at̄yā àbir ne mā prōt kētri gwaj me kupa, ane. ⁴³ Nhyam krākamngōnh nhō bēnjadjw̄yr Paur'ā maje akubyn me unēn memā kum,

—Kwārik wānh. Gē me rērja kumrēx tu nox ne rēn akàx'ā wabi. ⁴⁴ Gē me rēr kêt pīponh jam̄y nār ngō kute kà ka'èk jam̄y 'ā mekōt rē, ane. Ba me kam ikunī ar̄ym inox ne. Ne kam ikunī ar̄ym akàx'ā wabi.

Apēxtibē Matākam ar ba.

28 Ba me ar̄ym wabi nhyam me bā-jtem apēxtikam ar baja me imā,

—Apêxti ja nhidjibê ne Matā, ane. Ba me kam kuma. ²Nhym kam namē krykam apêxtikam me bajtemja kum me ikaprīkumrêx. Ne kam arŷm me imā kuton me imā kabên mestire.

³Nhym Paur arŷm pī ngrà kwŷ karwàn kuwykam adjuw. Nhym kangā djàkré kuwy pymaje pī ngrà kurŷm katon arŷm Paur nhikra nhān 'ā wajêt. ⁴Nhym me arŷm ikra'ā kangā jêtkôt omŷn abenmā kum,

—Be, tāmwbê ne me par djwŷnh'ō. Jakam dja ty. Ngō ne kute bīn kêt nhym be, kangā dja kubī. Axwe pānh dja ty, ane. ⁵Nhym kangā ikra'ā wajêt nhym tu kum ikra wabê nhym arŷm kuwykam tŷm. Nhym kam tokry kêt ne. ⁶Nhym me te Paur nhigot jabej. Nār, me aêrbê tyk ne tŷm karō te 'ā ajkam ama. Te kam ama:n omŷnho kumex. Omŷnh 'ātŷm nhym ajmā kute kêtikumrêx. Nhym kam me atemā kabên djin abenmā kum,

—Be, kubê ne metindjwŷnh'ō, ane.

⁷Apêxti tām kam bēnjadjwŷr nhidjibê Pubriju. Ō pyka kuri ne ba me dja. Pubriju me imā,

—Inhō kikrekam dja gar nhŷ, ane. Bar kam 'ŷr mōn kam nhŷ nhym arŷm me ijo djuw mex mexkumrêx. Ba me kam kam inhŷr'ā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêx.

⁸Nhym kam Pubriju bām kute ir djwŷnhja kà kangron iku:w. Nhym Paur arŷm 'ŷr wadjān Metindjwŷnhmā o a'uw ne krā'ā ikra djin arŷm o mex ne. ⁹Nām Paur ā o ane nhym kam apêxtikam me punu kunī 'ŷr bōx nhym arŷm me o mex ne. ¹⁰Nhym kam me me imā mŷjja kumex ngā. Ba me kam arŷm inoxmā. Nhym me arŷm apŷnh me imā mŷjja kŷnh djāri kàraxkam kumex ne.

Krīraxbê Rōma'ŷr mōrn bōx.

¹¹Me inox kêtri ne apêxtikam me ijā mytyrwŷbê amānhkrut ne ikjêkêt apêx. Ba me arŷm inox ne. Krīraxbê Arexākam me ō kàraxkam inox ne. Nām me amrêbê

amex jamārbê apêxti'ānh kàraxja nhō. Kàrax krwŷt'ā ne me karō amānhkrut wajêt. Ja nhidjibê ne Kaxu. Nhym ja nhidjibê Pôr.

¹²Ba me inox ne mō:n kam krīraxbê Xiraku'ānh kàrax nhō. Nhym me ijā akati amānhkrut ne ikjêkêt apêx.

¹³Ne kam ajte inox ne pyka 'ānh mō:n kam krīraxbê Reguju'ŷr bōx. Ne kam me aā'ā mō: nhym me ijā akati. Nhym kam kāmā kōk wabê ba me ajte akatikam krīraxbê Poteroj'ŷr bōx ne 'ānh kà nhō.

¹⁴Bar kam wabin Jeju kukwakam me kute abeno kamy kwŷ jabej ne memā ikato. Nhym me ar imā,

—Dja gar inhŷrkwākam nhŷ, ane. Bar kam nhŷ. Nhym ar ijā akatibê 7 apêx. Bar kam itekôt krīraxbê Rōma'ŷr mō.

¹⁵Nhym kam me amŷ krīraxbê Rōmakam Jeju kukwakam me kute abeno kamymā ar ijarē. Nhym me arŷm ar ikutā mō, kute ar ikajpar kadjy. Ne kam Apiju'ānh djwŷ jamŷnh djāmē me ōt djābê 3mē kam bōx. Bar kam me'ŷr bōx. Nhym kam Paur me omŷn arŷm Metindjwŷnhmā amikŷnh jarēn akubyn tŷx ne.

¹⁶Ba me kam mō:n arŷm krīraxbê Rōma'ŷr bōx. Nhym kam krākamngōnh krāptī: kubê 100 nhō bēnjadjwŷrja mebê ijê tūmo bōx. Me nêje ku'ê djwŷnh nhō bēnjadjwŷrmā mebê ijê tūm kunio bōx. Nhym arŷm mebê ijê djākam mebê ijê. Nhym be, me Paurmā kum,

—Ga dja ga anhō kikrekam nhŷ. Krākamngōnh pydjibit dja anêje nhŷ, ane. Nhym kam me'ō nhŷrkwā purokam nhŷ.

Kute Rōmakam mebê idjaermā amijarēnh.

¹⁷Nhym kam arŷm Paur'ā akatin akatin akati nhym arŷm amiwŷr mebê idjaer rūnh 'uw nhym me 'ŷr bōx ne arŷm 'ā akuprō. Nhym kam memā kum,

—Akmere ar, djām me babê idjaerkam ne ijaxwe'ō? Nār djā ne ba me

bakukāmākĵē kukràdjà'ōo ajkē? Arkati. Ijaxwe kēt nhyṁ Djeruxarēkam me arŷṁ ibē ijēn krīraxbē Rōmakam me jamā ikanga. ¹⁸Nhyṁ me pŕīne ijaxwe jabej ikukij ne ima. Nhyṁ bēnjadjwŷr ar ijā abenmā kum, “Ren bĩn kadjy axwekum-rēx gwaj ren arŷṁ kubĩ. Nhyṁ be, kati. Axwe kētkumrēx”, ane. Ne bit kute imā ikra karo ba itēmmā.

¹⁹⁻²⁰Nhyṁ mebē idjaer mā kabēno bēnjadjwŷr ar apa. Ba kam aminēje arkum, “Ba gop bēnjadjwŷr raxbē Xedjamā aminēje ikabēn jarē”, ane. Nhyṁ ar arŷṁ amrē 'ŷr ijano ba tēn bōx. Dja ba aminēje Xedjamā ikabēn jarē. Djām ije kum inhō me wŷnhbē idjaer jaxwe'ō jarēnhmā? Arkati. Imā inhō me wŷnh jabēkam ne ba amiwŷr ar ajuw. Ije ar apumũnh ne ar amā ikabēnmā ne ba amiwŷr ar ajuw. Ē, ba ar amā arē gar ama. Dja Metĩndjwŷnh akubyn me tyko tĩn. Mebē idjaer ne me tu amiwŷr me akubyn tĩn kamnhĩxkumrēx. Badjwŷ ne ba tu amiwŷr kamnhĩxkumrēx. Ije amiwŷr kamnhĩxkam ne me arŷṁ kàxiràx jao idjuwpre. Nām ā Paur memā ane.

²¹Nhyṁ kam me kum,

—Pykabē Djudējakam ne me nĩnh ar imā ajā pi'ōk no'ōk kēt. Nhyṁ mebē idjaer'ō nĩnh bōx ne kute ajā mŷjja'ō jarēnh kēt. ²²Be, pyka kunikōt me kute me kukràdjaja japrŷo ba. Jabit ne bar kuma. Nhyṁ be, ar ba ne bar ije 'ā adjujarēnh mar pŕām, ane.

²³Ne kam kute mar kadjy kum akati'ō jarē. Nhyṁ kam me kute kum akati jarēnh bōx nhyṁ me krāptĩ Paur nhŷrk-wāmā wadjā. Nhyṁ kam kryrām memā ujarēnhmo krax ne akamātkam o ino re. Metĩndjwŷnh kute amim me utār ne ar meo ba'ā memā ajarē. Nām memā Mōjdĵē kukràdjā jarēn Metĩndjwŷnh kukwakam kabēn jarēnh djwŷnh kunĩ kabēn jarē. Ne me kabēn kōt memā kum,

—Ga, pi'ōk kōt Jejubē me banhō Bēnjadjwŷrbē kumkatija pumũ. Kubē Krituja pumũ. Dja gar tu amim Jeju markumrēx. Nām ā memā anhŷro nhŷ.

²⁴Nhyṁ me kwŷ tu amim kabēn markumrēx. Nhyṁ me kwŷ amim kabēn mar kēt. ²⁵Ne arŷṁ kabēno aben japanho kumex ne arŷṁ ajmā. Nhyṁ me bimānh kētri Paur memā kum,

—Idjaij ne amrēbē: Metĩndjwŷnh Karō kukwakam me akwŷ'ā kabēn jarē. Mrāmri ne arēnhkumrēx. Nām me bakukāmāremā kum,

²⁶“Me'ŷr tēn memā ikabēn jarēn memā kum,

'Dja ga me maro aku'e kajgon mar kēt ne, kukràdjā'ā mŷjja kute amijakreja mar kēt ne. Ne omũnh kajgon amim omũnhkumrēx kēt.' Mŷkam?

²⁷Bir, arŷṁ ne ga me adjumar djākam ajamakke kēt ne ajamakke jaduĵ ne tu ano ngōr. Nā gām me arĩk ā ibē amijo abao ane. Mŷkam?

Bir, aje anoo omũnh kētmā ne aje ajamako mar kētmā ne aje ikukràdjā'ā mŷjja kute amijakreja adjumar djākam mar kētmā ne aje iwŷr amijo akēx ba ije me ajo mex kētmā. Nā gām me ibē ā ajamakke kētmē ano kēto ane.”

Nām ā me bakukāmāre Idjaij ane. Nhyṁ me bakukāmāre aben djō'ā arēnho mō:. Arēnho mōr tāmtā arŷṁ me awŷr o bōx. Tũ:mrām ga me akamingrānyre ā ikabēn mar kajgoo ane.

²⁸Me aje ikabēn mar kajgokam dja Metĩndjwŷnh arŷṁ me bajtemmā ijano. Dja ba memā Metĩndjwŷnh kute me utār'ā ajarē nhyṁ me arŷṁ tu amim markumrēx nhyṁ kam arŷṁ me axwebē me utā. Nām ā memā ane.

²⁹Paur mebē idjaermā arēnh pa nhyṁ me arŷṁ mā kubē mō. Ne aktā kabēno aben japanho mō.

³⁰Nhyṁ kam Paur ta aminhŷrkwākam arek krĩ nhyṁ 'ā amex ne ajte 'ā amex.

Paur ta õ pi'ók kaprĩõ õ kikre djwỳnhmã
 ùrkwãõ pãnh. Nãm ùrkwãkam nhỹ
 nhym me mã 'ỳr ban bõx nhym mã
 kam me kunĩõ djuw mex. ³¹Ne kàj bê
 Metĩndjwỳnh kute amim me utàr ne ar

meo baja'ã memã ujarẽnho krĩ. Ne mã
 memã Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu'ã
 kukràdjà jarẽnho krĩ. Nãm kum me uma
 kêt ne ã memã arẽnho ane. Nhym me'õ
 kubê àptàr kêt kumrêx. Tãm ne ja.

Paur kute Rômakam me jamã pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne krîraxbê Rômakam me jamã pi'ók no'ók ne. Nãm krîraxbê Rôma'ÿr tẽm kutã memã pi'ók no'ók ne. Nãm 'ÿr tẽm kêt rã'ã, kute Rôma pumũnh kêt rã'ã ne kam 'ÿr tẽmmã krã ne kam amikukãm memã pi'ók no'ók jano. Me kute Jeju mar kute omũnh ne kam ôkre kadjwũnhbê kute amim,

—Nã mrãmri ne Metĩndjwũnh kute Paur janor. Nãm prĩne kute Metĩndjwũnh kukràdjã marja pumũ, anhÿr kadjy. Kam ne Paur memã Metĩndjwũnh kukràdjã'ã ajarẽn memã kum,

—Me kunĩ ne me axwe, ane. Mebê idjaer nãr, pyka kunĩkõt me kunĩ axwekam mexo kute Metĩndjwũnh tẽp kêtumrẽx. Nhy m be Metĩndjwũnh ukaprikõt arÿm me bamã me bapytãr djwũnh jano. Me bamã kurê rã'akam, bamã bajaxwe kĩnh rã'akam me bawÿr me utãr djwũnh jano. Nhy m kam me kunĩ, mebê idjaer, nãr kon pyka kunĩkõt me kunĩ dja me tu amim Jeju markumrẽx nhy m Metĩndjwũnh arÿm meo kra ne meo tÿx, axwebê meo tÿx nhy m me arÿm katãt ar amijo ba. Nhy m Metĩndjwũnh dja kum me abê rã'ã rã'ã rã'ã. Ne kam ajte amũ akati 'õ kam dja ajte mebê idjaero tÿx nhy m me arÿm 'ÿr amijo akẽx. Nãm ã Paur memã ane. Tãm ne ja.

1 Ba ibê Paur. Ibê Jeju Kritu nhõ ãpẽnh. Ta ne amiwÿr ijuw ne arÿm mebê amim ipytãn ar ijo ba. Ijo ban arÿm ijano ba arÿm Kritu'ã ujarẽnh ny jarẽnho iba. ²Amrêbê: ne kukwakam memã kabẽn jarẽnh djwũnh ar me bakukãmãmẽmã ujarẽnh ny jarẽn mã memã kum,

“Dja Metĩndjwũnh ã memã ujarẽnh ny jarê.”

Nãm me ã Metĩndjwũnh nhõ pi'ók kam memã ane. ³Kra'ã ne ujarẽnh nyja. Krabê Jeju Kritu'ã ne ujarẽnh nyja. Me banhõ Bẽnjadjwÿrbê kumkati'ã ne ujarẽnh nyja. Nãm Kra amijo ã ne nã kurũm kato. Nã kurũm katon arÿm kõt kubê me bakukãmãmẽre Dawi tãmdjwÿ. ⁴Ne kam tyn akubyn tĩn nhy m kam Metĩndjwũnh Karõ arÿm memã tÿx jadjã nhy m me arÿm tÿx. Tÿx ne arÿm memã Jeju'ã ujarẽnh ar ba. Ne memã kum,

—Mrãmri, Jejubê Metĩndjwũnh Krakumrẽx. Ga, tyk ne akubyn tĩn ja pumũ, anhÿro ba. ⁵Ta ne tu kum ikaprĩn ijano ba arÿm memã 'ã idjujarẽnh ar iba. Gêdja apÿnh me ba djã kunĩkõt me idjujarẽnh man arÿm tu amim Jeju markumrẽx ne arÿm katãt kabẽn man kõt ar amijo ba. Ja kadjy ne ijano ba Jeju'ã idjujarẽnh ar iba. ⁶Ga, ar gadjwÿ Jeju Kritu kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo baja pumũ.

⁷Krîraxbê Rômakam Metĩndjwũnh kum ar ajabê. Kute ar ajo aminhõ kadjy arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ar akunimã ne ba pi'ók no'ókjakam ikabẽn jarê.

Gê Metĩndjwũnh tu kum ar akaprĩ. Kubê ne me Babãm. Ne kam Bẽnjadjwÿr djwũnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn* ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Paur kute Rômakam me omũnh prãm'ã amijarẽnh ne ja.

⁸Ba mã ijo ba djwũnh, Metĩndjwũnh kumrẽxmã ar ajarẽn mã kum ar akunĩkam amikĩnh jarê. Apÿnh me ba djã kunĩkõt ne me ar ajã abenmã kum,

*1:7 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhy m pãnh kum gwaj bakaprĩ Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhy m be, ta ne tu kum gwaj bakaprĩ.

—Onij, Krîraxbê Rômakam me arÿm tu amim Jeju markumrêx, anhÿro ba. Ba kam ar akam ikînhkumrêx.

⁹⁻¹⁰Ne Metîndjwÿnhmâ ar ajarênh râ'â ne. Kum idjà'wÿr kunîkôt ne ba mâ kum ar ajarê. Ba ar awÿr itêm kadjy mâ kum amijo a'uw ne kum,

—Djünwâ, ba jakam krîraxbê Rômakam ar'ÿr tèn ar'ÿr bôx, idjumar mex ne ar'ÿr bôx. Ga mrâmri aje ar'ÿr ibôx'â amim karô jabej ba jakam ar'ÿr ibôxkumrêx. Nâ bâm â kum amijo idjà'wÿro ane. Mrâmri ne ba ar awÿr ikrâ ne. Djâ nâ bâm ar amâ ijêx? Metîndjwÿnh ta ne kute ar amâ ijêx kêt kôt kute imar. Djâm kum idjàpênh kêt got? Mrâmri Kra'â ujarênh ny ne ba kâj bê memâ arênhô ibakumrêx. Kam ne ba mrâmri ar amâ arênhkumrêx.

¹¹Mÿkam ne ba â kum idjà'wÿro ane? Bir, ije ar apumÿnh prâ:mkam. Dja ba ar akam bôx ne Metîndjwÿnh kadjy arÿm ar amâ adjâpênh djâ'o'â karô. Metîndjwÿnh Karô kukwakam ar amâ 'â karô gar arÿm maro aban arÿm Jejukôt ar amijo aba. Kôt ar amijo aban arÿm 'â angrâ tÿx ne 'â adjukanga kêt kumrêx. ¹²Gwaj kam baje tu amim Jeju markumrêx'â aben pumÿn arÿm aben man kam tu amim Jeju mar tÿ:xkumrêx ne bakînhkumrêx.

¹³Bir, ar awÿr itêmmâ ne ba mâ amim 'â karô krâptî nhym apÿnh mÿjja mâ ibê aptâ. Ar aje imar kêt karô ne ba ar amâ ja jarê. Imâ ar awÿr ibôx prâm. Ga, me kute bågogo djêo baja pumÿ. Arÿm me kute ê parkam kînhkumrêx. Badjwÿ dja ba ar akam bôx ne Jeju'ÿr me kwÿo akêx nhym me arÿm tu amim markumrêx. Tu amim markumrêx ba kam arÿm ikînhkumrêx. Ije me akam Jeju'ÿr meo akêx prâm kute mrâmri ne ba ije pyka 'ôkamdjwÿ arÿm 'ÿr meo akêxja pyrâk. Kute arÿm ije amÿ me bajtem 'ôdjwÿkam 'ÿr meo akêx pyrâk. Me ibê idjaer ne ba me mebê idjaer kêto me bajtemo iba.

Ba ne ba ije Metîndjwÿnh'ÿr me bajtemo akêx prâmkumrêx.

¹⁴Jeju imâ me kunî'â karôkôt ne ba ije me kunîmâ 'â ujarênh ny jarênh prâm. Me krôr tûmbê kregujamê me krôr nyjamâ ije arênh prâm. Ne me krâ mexmê me krâ mex kêt mâ ije arênh prâm. Ije Jeju'ÿr meo akêx kadjy ne ba ije memâ arênh prâm. ¹⁵Kam krîraxbê Rômakam me gadjwÿmâ ije Kritu'â ujarênh ny jarênh prâ:mkam ne ba dja.

¹⁶Bir, djâm ije Kritu'â ujarênh ny jarênhbê ipijâm? Kati. Ba arênhkumrêx nhym me arÿm kwÿ î pÿnhkôt tu amim markumrêx nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me utâ. Tÿxkôt me utâ. Mebê idjaer kumrêx ne me utâ. Ne kam me bajtembê kregujadjwÿ me utâ. Kam ne ba ije arênhbê ipijâm kêt kumrêx. ¹⁷Ujarênh nykam ne Metîndjwÿnh kute memâ axwe kêt jarênhjao amirît gwaj arÿm kam kuma. Dja me tu amim markumrêx nhym arÿm memâ axwe kêt jarê nhym me arÿm kum mex. Dja me tu amim markumrêx ne amim marbê ar ba râ'â: ne. Me bakukâmâre kabên kôt ne ba ar amâ arê. Amrêbê: me bakukâmâre memâ kum,

“Metîndjwÿnh kute memâ axwe kêt jarênh nhym me arÿm kum mexja dja me tu amikajmâ'â markumrêx ne arÿm tîn ne ar ba”, ane.

Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ ja jarê nhym me arÿm 'â pi'ôk no'ôk ne. Kam mrâmri dja me tu amim Kritu markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm memâ axwe kêt jarênhkumrêx nhym me arÿm kum mexkumrêx ne. Nâm â meo ane ba kam krîraxbê Rômakam ar aje amim Jeju marjamâ arê.

Paur kute memâ Metîndjwÿnh mekam ngyk jarênh ne ja.

¹⁸Nhym be, atemâ mÿjja ne Metîndjwÿnh kute me axwemâ o amirît. Amin-gryk ne memâ o amirît. Me kute Metînd-

juwŷnh mar prām kêt ne axweja kunīkam ne ngyk ne. Me axwekam kute amim,

—Kati. Ije kabên katàtwā mar prām kêt, anhÿro bajamā ne mekam ngyko amirīt ne. ^{19–20} Godja me kwÿ amim,

—Mÿkam ne Metīndjwŷnh ikam ngyk ne? Djām arÿm imā amijo amirīt ba kuma? Kati. Ta kute imā amijo amirīt kêt kam ne tu ikam ngyk ne, ane. Djām mrāmri ne me kwÿ kabênja? Kati. Nām me 'êx. Arÿm ne me Metīndjwŷnh man mar kajgo. Me te kute noo omūnh kêt nhyM Metīndjwŷnh arÿm prīne memā amijā mÿjja kwÿo amirīt ne nhyM me arÿm kuma. Tÿ:xi ne tÿx rā'ā: rā'ā ne. Kubê me kunīmē mÿjja kunī tīn djwŷnhkumrêx. Ja ne o amirīt nhyM me arÿm kuma. Adjākamā ne mÿjja kunī: nhipêx nhyM me arÿm omū. Jakamdjwÿ mÿjja rā'ā nhyM me arÿm omū. Mÿjja rūnh, mÿjja pyMa, mÿjja tīn nhyM me arÿm prīne omūn arÿm apôkmā amim,

—Be, Metīndjwŷnh tÿ:xi ne tÿx rā'ā: rā'ā ne. Kubê ne mÿjja kunī, me kunī tīn djwŷnhkumrêx. Nām me ā amim anen arÿm Metīndjwŷnh man kam mar kajgo.

²¹ Djām me kute markam kum,

—Metīndjwŷnh ara:x ne apyMa:kumrêx. Me imā akī:nhkumrêx? ane. Arkati. Nām me te Metīndjwŷnh man kum rax jarênh kêt ne ate kubê krā. Ate kubê krākam ne me arÿm arīk amim mÿjja'ā karō punuo ba. Bēn katikumrêxkam ne me arÿm no kêt ne kam arÿm umar djākam kute akamāt kô tyk pyrāk. ²² Me ta ne me amijo krā mex ne amijo àmra ar ba. Ne kam mrāmri arÿm no kêt kumrêx. ²³ Ne kam arÿm Metīndjwŷnh raxo kubê kumkatija mar kangan kum amijarênh kanga, Metīndjwŷnh tīno kubê kumkatija kanga. Ne ate kam pānh apÿnh mebêngôkre,† àk, mry, mry ngāngāo mrānh, apÿnh mÿjja tīn 'ikrān

maro ba. Maro ban arÿm karō nhipêx ne o Metīndjwŷnh ne kum amijarênh ba.

²⁴ NhyM kam Metīndjwŷnh arÿm wānh memā ire. Me kum mÿjja punu prāmja ta kute wānh ar o ba kadjy wānh memā ire. Me ta kute wānh ari prō, mjên kupa'ā kurê ba kadjy. Me ta kute aben nhio àpnu kadjy. Ja kadjy ne wānh memā ire. ²⁵ Mrāmri Metīndjwŷnh katāt amikabên jarênhkumrêx nhyM me arÿm aminhirôbê kabên rē. Aminhirôbê kabên rēn arÿm pānh me 'êxnhi kabên'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Me ren mÿjja kunī nhipêx djwŷnh maro ban ren kum rax jarênho ban ren kum àpênh ar ba rā'ā ne. NhyM be, kati. Nām me kangan arÿm mÿjja nhipêxmābit rax jarênho ban kum àpênh ar ba. NhyM be, mrāmri ne mÿjja kunī nhipêx djwŷnh ra:xi. Me kute amim marja kute kum rax jarênh rā'ā: rā'ā ne. Mrāmri ne ba ar amā arênhkumrêx.

²⁶ NhyM be, me axwe ne me Metīndjwŷnh kanga. NhyM kam Metīndjwŷnh arÿm wānh memā ire. Me kum mÿjja punu prām ta kute wānh ar o ba kadjy ne wānh memā ire. NhyM me arÿm pijām kêt ne axwe amijo ban kam abenbê me kupênh ba prā:m. Me nire axwe amijo ban me my kangan arÿm amikupa'ā me nire kupênh ba. ²⁷ NhyM me mydjwÿ axwe amijo ban me ni kangan aktā kurê prā:m kam pijām kêt kam amikupa'ā me my kupênh ba. Kam Metīndjwŷnh arÿm memā axwe pānh jarênh katāt. Me ta ne me amijo bikênh mex ne.

²⁸ Metīndjwŷnh ne kute ō mÿjjakôt arÿm memā amijo amirīt nhyM me arÿm kuma. Ne kute mar rā'āmā ne ate kam ajte amim,

—Kati. Ije mar prām kêt kumrêx, anhÿro ba. Mā me kute ā amim anhÿro bakam ne Metīndjwŷnh arÿm wānh

†1:23 Apÿnh me ō pyka djāri kunīkôt ne me kunī bêngôkre.

memã ire. Nhyam kam me arÿm mÿjja punubit man arÿm axwe amijo ba.

²⁹Ne kam apÿnh axwe kunio ba tÿ:x ne. Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba prã:mkumrêx ne.

Ne ajte meo bikênh kume:x.

Ne ajte kute amim mÿjja rünho atom prã:m.

Ne ajte amim meo bikênh'ã karô prã:m.

Ne ajte me ô mÿjja'ã ngryk prã:m.

Me axwe amijo bakam ne me ajte aben par prã:m.

Ne ajte kute kabêno aben japanh prã:m.

Ne ajte memã 'êx ne me noo biknor prã:m.

Ne ajte kum me kurê:.

Ne ajte kute me kãxã me arênh prã:m ne.

³⁰Me axwe amijo bakam ne me ajte memã me kurê'uk prã:m ne.

Ne ajte kum Metindjwÿnh kurê:o ba.

Ne ajte tu memã àkjêr prã:m ne.

Ne amijo àmra prã:m ne.

Ne ajte amibên prã:m ne.

Ne ajte apÿnh axwe kumex'ã amim karôo ba prã:m ne.

Nhyam me bãmme me nã ar te ar me akre: nhyam me ajte amakkre kêt prã:m ne.

³¹Me axwe kute amijo bakam ne me ajte no kê:t ne.

Ne ajte 'êx ne we memã kabên pydjin arênh nhyam me me mar pydji. Mar pydji nhyam me atekam ajte,

—Kati. Dja ba ipêx kêt ne, anen ajte kabên 'ôdjwÿo ikjên kabên pydji mar kêtumrêx ne.

Ne ajte kum me abê kêtumrêx ne.

Ne ajte ukaprî kêtumrêx.

³²Me kute ã amijo anhÿro bajamã ne Metindjwÿnh arÿm memã axwe pãnh jarê. Me axwejakam me biknormã. Tãm ne arÿm memã arê nhyam me arÿm prîne kuma. Nãm me te kuman axwe amijo ba rã'ã ne. Djãm me axwe amijo babit? Kati. Nãm me ajte apÿnh axwe ja'ã amü memã kum,

—Ã amijo ane. Kam ne me kum me akînHKumrêx, anhÿro ba. Nãm me ã axweo ane ba kam arÿm wãm Rômakam me amã arê. Tãm ne ja.

Metindjwÿnh kute memã axwe pãnh jarênh.

Mat 13.41; Ruk 13.3; Idja 9.27

2 Me akwÿ ne ga me amü memãbit axwe jarênh aba. Djãm me gadjwÿ ajaxwe kêt got ga me amü me wã'ã amim,

—Me axwekumrêx. Dja Metindjwÿnh me axwe pãnh me kanga, ane? Me ajte me'ã amim, “Dja me axwe pãnh me kanga”, anhÿr kôt dja Metindjwÿnh me gadjwÿ arÿm me akanga. Mÿkam? Bir, me gadjwÿ me ajaxwekam. Me ajaxwe kute mrãmri ne amü me wã axwe pyrãk. Me axwe kôt me ajaxwekam dja me gadjwÿ pãnh me akanga. Djãm me ajte Metindjwÿnhmã kum,

—Ijaxwe kêt. Ga ren ikanga kêt, anhÿrmã? Kati. Me gadjwÿ me axwe kôt ajaxwekam ne ga me ajte te kum anhÿrmã.

²Nhyam be, me kute ã axweo bao anhÿrja'ã ne Metindjwÿnh katã:t memã kum,

—Pãnh dja me biknor tokry djãkam akuno, ane. Tãm ne gwaj baje markumrêx. ³Me abê pykakam me ï kajgo. Akajgokam ajte amü me wãbit'ã amim, “Dja Metindjwÿnh pãnh kanga”, anhÿro aba. Ne kam ajte mekôt ã ajaxweo ane. Mekôt ã ajaxweo anhÿrkam djãm apydji Metindjwÿnh kute akanga kêtã? Kati. Gadjwÿ. Dja katãt amã ajaxwe jarê ne kam arÿm pãnh akangakumrêx.

⁴Nãr, ga me te ã ajaxweo ane nhyam Metindjwÿnh ukaprî ra:x ne ngryk tô:n kute amijã ngryk nê 'ätü:m. Djã ne ga me ukaprî'ã amim, “Kê, djãm mÿjja mex”? ane? Kati. Kwãrîk wãnh ã amim anhÿr kêt. Metindjwÿnh kute me ajaxwebê amiwÿr ajo akëxmã ne kum me akaprî:.

Me aje 'ÿr amijo akëxmã kum me akaprî. Djãm me aje amijã ja mar kêt?

⁵Ga me atekam ajte kubê ajamakkre kêt ne 'ÿr amijo akëx prãm kêt. Be ga, me mã kute amim mÿjjao atomja pumû. Me mã amim adjuw nhyr arÿm mã kãjmã ajkamën arÿm kum ra:xja pumû. Ga me aje me urãk ne mã ajaxwe nhyr mã me akam ngyrk ne mã kãjmã me akam ngyrk ajkamë. Nhyr kam dja ô akati arÿm me awÿr bõx. Kute katãt memã axwe pãnh jarënh djã nhõ akati me awÿr bõx nhyr arÿm me akam ngyr:k ne. Me ajamakkre kêt kam me akam ngyr:k ne.

⁶Dja Metîndjwÿnh katãt memã o pãnh. Dja katãt apÿnh me kute mÿjjao ba kôt memã o pãnh. Me ï pÿnhkôt katãt memã o pãnh. ⁷Me kute arek katãt amijo bajamã dja katãt memã o pãnh. Metîndjwÿnh kute ta amimexo meo mex kadjy, ne kute memã, "Amexkumrëx", anhÿr kadjy, ne kute memã ï ny, ï punu prãm kêtja nhõr kadjy ne me arek katãt amijo ba. Nhyr kam Metîndjwÿnh katãt memã o pãnh nhyr me arÿm Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba rä'ã: rä'ã ne.

⁸Nhyr be, me kute amidjwÿnhbit mar ne kute kabën katãt kangan me axwe kôt axwe. Dja katãt me jadjwÿmã o pãnh ne arÿm mekam ngyr:k ne. Nhyr kam arÿm mÿjja puma: mekam apõx. ⁹Me me axwe kôt axweja dja me arÿm ï pÿnhkôt umar punure ne tîn prä:m. Mebê idjaer kumrëx dja ã ane. Nhyr kam me bajtemdjwÿ ã ane.

¹⁰Nhyr be, me mex kôt me mexja dja me arÿm me:xkumrëx nhyr Metîndjwÿnh arÿm kum me kî:nhkumrëx. Nhyr kam me arÿm umar me:xkumrëx. Mebê idjaer kumrëx dja ã umar mexo ane. Nhyr kam me bajtemdjwÿ ã ane. ¹¹Mÿkam dja me ã ane? Bir, djãm Metîndjwÿnhmã me'õ pyman kute kum 'ã mamã? Arkati. Nãm me kunõ kute aben pyrãk ne katãt kute memã o pãnhkumrëxmã.

¹²Metîndjwÿnh ne me bakukãmãre Mõjdjëmã kukràdjã jarë. Me kute katãt amijo ba kadjy kukràdjã jarë nhyr amû mebê idjaermã arë. Nhyr kam me aben djõ'ã kukràdjã'ã, "Mõjdjê kukràdjã, Mõjdjê kukràdjã", anhÿro ba. Dja Metîndjwÿnh katãt memã axwe pãnh jarëho nhÿ.

Nhyr me bajtem, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarënh kêtja. Godja me bajtemja kwÿ kam axwe jabej arÿm axwe pãnh akuno. Djãm kam Metîndjwÿnh kute memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjã kôt amijo aba kêt kam dja ga akuno, anhÿrmã? Kati. Mÿkam? Bir, me kute memã Mõjdjê kukràdjã jarënh kêt nhyr me kam kute mar kêt. Kam dja ã memã anhÿr kêt. Nhyr kam me arÿm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djãkam akuno.

Nhyr mebê idjaerdjwÿ, memã me kute Mõjdjê kukràdjã jarënh tÿmja. Godja me kwÿ kam axwe jabej Metîndjwÿnh dja arÿm memã kum,

—Aje Mõjdjê kukràdjã kôt amijo aba kêt kam dja ga akuno, ane. Me kute kukràdjã mar ne kôt amijo ba kêt kam dja ã memã ane. Nhyr kam me arÿm axwe pãnh akuno. Me biknor tokry djãkam akuno. ¹³Djãm me kute memã kukràdjã jarënh nhyr me kute mar kajgoja djãm Metîndjwÿnh kute memã axwe kêt jarënh? Kati. Me kute amim kukràdjã markumrëx ne kôt amijo ba jabit dja memã axwe kêt jarë nhyr me arÿm kum mex ne.

¹⁴Me bajtemmã me kute Mõjdjê kukràdjã jarënh kêtja. Me kwÿ ta ne me tu kute amikadjwÿnhbê kukràdjã mar ne tu kôt ar amijo ba. Kam me kwÿ ta tu kute mar mexkumrëx ne tu kôt amijo ba mexkumrëx. Te me kute memã Mõjdjê kukràdjã jarënh kêt nhyr me ta tu kute mar ne kôt ar amijo ba mexkumrëx. ¹⁵Me tu kadjwÿnhbê kabën mexkumrëx ne kute mrãmri ne umar

djàkam arÿm Metîndjwÿnh kukràdjà no'òk pyràk. Me ta kute amikadjwÿnhbê markam ta tu kute axwe nêje amikukrà. Ne kam axwekam kute amim, “Mrâmri ijaxwe”, nàr axwe kêtgam kute amim, “Kati, imexkumrêx”, anhÿr.

¹⁶ Me kwÿ tu kute kukràdjà kôt amijo ba ja dja Metîndjwÿnh ï memã axwe kêt jarê nhyem me arÿm kum mex ne. Amrê õ akati môrn bõxkam dja ã me kwÿmã ane. Nhyem be me kwÿ kute mex pyràk ne te amikadjwÿnhbê axwe pudju nhyem tu me kuman arÿm memã pãnh jarênhkumrêx. Jeju Krituo dja memã axwe pãnh jarênhkumrêx. Ja ne ba ujarênh nykam memã arênhõ iba.

Paur kute memã me kute mex o me akrenh kêt jarênh.

¹⁷ Be, me ga ne ga me memã kum, “Ba ibê idjaer”, anhÿro aba. Ga me ajte memã kum,

—Ba ne ba Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo iba nhyem kam Metîndjwÿnh kum ikînhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajêx ne amijo amran memã kum,

—Me bajbit ne ba me ije Metîndjwÿnh mar mexkumrêx, anhÿro aba. ¹⁸ Nhyem me me amã Môjdjê kukràdjà jarê ga me we aje prîne markam we aje Metîndjwÿnh kute amim me'ã karõ kôt mar ne mÿjja kabin we amijo mÿjja mexbit pytàn memã arê. ¹⁹ Ne kam ajte we aje amimarkôt amim,

—Me no rã katàt pry'ã mrãnh kadju ne me kute me pa 'amÿnh ne kute meo mrãnh katàt. Ba ije me uràk ne mrâmri ibê katàt me no kêtõ iba djwÿnhkumrêx, anhÿro aba. Ne ajte amim,

—Me axwe ne me kute mrâmri ne akamàt kô tykkôt me ar ba pyràk. Ije mrâmri ne memã pry kurwÿ djwÿnh pyràk. Ba ne ba ibê me axwe kêt kadju me akre djwÿnh, anhÿro aba. ²⁰ Ne me'ã amim,

—Ba ne ba ibê me no rerekremã kukràdjà jarênh djwÿnh. Me kute me kra karàre pyràk ne me no rerekre. Ba ne ba me no tÿx kadju memã kukràdjà'ã idju-jarênh djwÿnhkumrêx, anhÿro aba. We aje Metîndjwÿnh kukràdjà katàtkumrêxja kunÿ marõ abakam ne ga ã ã amijo adjãmrao ane.

²¹ Ba me amã arê. Me aje amÿ me akren ã amim anhÿrkam mÿkam ga: ne ga amijakre kêt? Aje amÿ me àkînhÿ kêt kadju me akrekam mÿkam ga: ne ga adjàkînhÿ? ²² Aje memã kum,

—Kwãrik wãnh mebê prõo adjàkînh kêt, anhÿro abakam mÿkam ga: ne ga mebê prõo adjàkînhõ aba? Ga we amã mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhîpêx kurê:õ aba. Mÿkam ga: ne ga mÿjjao metîndjwÿnh karõ nhîpêx nhõ kikrekam ar aba? Mÿkam ga: ne ga mebê adjàkînh kadju kam ar aba? ²³ Aje Môjdjê kukràdjà'ã memã kum, “Kukràdjaja ne mexkumrêx”, anhÿro abakam mÿkam ga ne ga ajte ari kukràdjàkam amikràõ aba? Ga kukràdjàkam amikràõ aba nhyem me arÿm adjô'ã abenmã kum, “Metîndjwÿnh kajgo”, anhÿro ba.

²⁴ Amrêbê: ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kukwakam me ajã kabên jarên kum,

“Apÿnh me bajtem ba djari ne me me ajaxwekôt Metîndjwÿnh japyrÿ:.”

Nãm me ã me ajã me bakukãmãremã anen arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga me kukràdjào abikênhõ aba nhyem me arÿm ã me ajaxwe djô'ã Metîndjwÿnh japyrõ ane.

²⁵ Me abê idjaer, mÿj kadju ne me me amy kã nhinhu rê. Bir, me aje amy kã rênh mar ne aje 'ã amim, “Arÿm ne Metîndjwÿnh ijo aminhõ”, anhÿr kadju. Djãm me bamy kã rênhkambit nhyem arÿm me bajo aminhõ? Kati. Gu me baje ajte Metîndjwÿnh kukràdjà marn kôt ar amijo babakam ne arÿm me bajo aminhõ. Nhyem be, godja ga me kukràd-

jàkam ajaxwe jabej arým me amy kà rênh kajgo. ²⁶Kam me my kà tãja, me bajtemja, godja me ta kute amikam katàt kukràdjà marn kôt amijo ba jabej nhym Metíndjwýnh arým meo aminhõ. Te me my kà tã nhym arým meo aminhõ.

²⁷Kam, dja me my kà tãja, kubê me bajtemja arým me abê idjaermã ajaxwe jarê. Ta te kute Mõj djê kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kêt kam dja arým me amã ajaxwe jarê. Ta tu kute katàt kôt amijo bakam dja me amã arê. Me aje Metíndjwýnh kukràdjà'ã pi'òk no'òk mar kajgon amy kà rênh kajgon kukràdjàkam amikrà ar o aba. Nhym kam me ta arým me apumün me amã ajaxwe jarê.

²⁸Mýj xêjabê ne Metíndjwýnh nhõ me jakumrêx? Djãm me kute amibên ne ajkwa kajgokam memã kum, "Ibê idjaer, ibê idjaer", anhÿrbit? Djã ne me kute amijo anhÿrbit ne kam mrãmri mebê Metíndjwýnh nhõ me jakumrêx? Kati. Djã ne me me my kà ninhuhit rê nhym kam arým me mrãmri kubê Metíndjwýnh nhõ me jakumrêx? Kati. ²⁹Me kute mrãmri kadjwýnhbê Metíndjwýnh kabên mar ne kôt amijo babit. Me jabit ne mebê õ me jakumrêx. Me kute amikadjwýnhbê amim mýjja'ã karõ djàkam kute Metíndjwýnh Karõ mar ne kum amijã maja me jabê ne õ me jakumrêx.

Nhym be, me kute kukràdjà 'ã no'òk mar kajgon me my kàbit rênhja me jabê ne õ me ja kêt. Me kute Metíndjwýnh Karõ mar ne kum amijã maja djãm pykakam me ar baja gêdjã memã mex jarê? Kati. Metíndjwýnh dja memã mex jarê nhym arým mebê õ me jakumrêx.

Kute memã Metíndjwýnh 'êxnhi kêt ne kabên kajgo kêt jarênh.

3 Nhym kam mýj kadjy dja mebê idjaer? Kam ajte mýj kadjy dja me me my kà ninhuhit rê? Djãm mebê idjaer kute mýjja maro kute me bajtem

jakrenh? ²Nã. Me kute mýjja maro kute me akrenh me:xi. Bir, me kute Metíndjwýnh kabên mar. Metíndjwýnh kute me kute katàt amijo ba'ã memã karõkôt amikabên'ã pi'òk no'òkja ne me kute mar ne o ba.

³Me kwý kute amim Metíndjwýnh kabên mar kêt kam mýj gêdjã kam kute? Djãm me kute kabên mar kêt kam ne Metíndjwýnh arým kabên kajgo?

⁴Arkati. Dja te me kuní 'êxnhi kabên kajgo. Nhym be, Metíndjwýnh ne kabên kajgo kêt kumrêx. Amrêbê: ne me bakukãmãre Metíndjwýnhmã kabên kajgo kêt kumrêx jarên kum,

"Dja me te ajã amim, 'Kabên kajgo', anen kam mrãmri akabên kumrêxmã katorkumrêx."

Nãm me bakukãmãre ã Metíndjwýnhmã ane nhym me arým 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me arým aben djõ'ã arênho mõ:n arênho mör tãmtã gu me bakamin-grányredjwý baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Metíndjwýnh kabên kajgo kêt kumrêx.

Metíndjwýnh me axwekam ngyrkkam ne katàt.

⁵Nhym be, pykakam me kajgo ta ren kabên kajgokam ren abenmã kum,

—Metíndjwýnh ren gwaj bajaxwekam ngyr kêt. Ga, gwaj bajaxwekôt me kum Metíndjwýnh kínhja pumü. Me kute gwaj bajã, "Tãmwã ne axwe:. Ba ne ba imã me axwe kính kêt kumrêx. Ba dja ba atemã ne imã Metíndjwýnhbit kính", ane. Be ga, gwaj bajaxwe nhym me kum gwaj bakính kêtja pumü. Ne kam kôt kum Metíndjwýnh kính. Gwaj bajaxwekôt me kum kínhkam Metíndjwýnh ren gwaj bakam kính, ane. Me ta ren ã kabên kajgo jarênho ane.

⁶Djãm mrãmri me kabên? Kati. Ne ren Metíndjwýnh gwaj bajaxwekam kính ne ren kam gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênh kêt. Ne ren apýnh me ba djã

kunîkôtdjwÿ ren memã axwe pãnh jarênh kêt. ⁷Nhym ren ajte me ta ajte kabên kajgokam memã kum,

—Metîndjwÿnh ren ijêxnhîkam ngryk kêt ne. Ga, ijêxnhîkôt me kum Metîndjwÿnh kînhja pumû. Me kute ijã, “Tãmwã ne 'êxnhî. Djãm ba dja ba kôt ijêxnhî? Kati. Ba dja ba imã kôt ijêxnhî kînh kêtumrêx. Metîndjwÿnhbit dja ba imã kînhkumrêx”, ane. Be ga, ijêxnhî nhym me kum ikînh kêt ne kam kôt me kum Metîndjwÿnh kînhja pumû. Ijêxnhîkôt me kum kînhkam ne ren ikam kînh ne ren imã ijaxwe jarênh kêt ne ijêxnhî pãnh ikanga kêt ne. Ne ren me kabên kajgokam ã ren memã ane.

⁸Me'õ ar ta ne arîk ijã,

—Paur memã kum, “Gwaj bajaxwe baba nhym gwaj bajaxwekôt arÿm mÿjja mex apôx”. Nãm ã memã anhÿro bao ane, ane. Kati. Nãm me arîk ikabên kêt jarê. Ne ren mrãmri Metîndjwÿnh me axwekam kînh bar ren ã memã ane. Nhym be, kati. Mrãmri me axwekam ngryk ne kute me kangakumrêx. Me kute ar ikabên kêt jarênh ja dja Metîndjwÿnh pãnh me kanga. Kute me kangaja katât, punu kêt, nhym Metîndjwÿnhdjwÿ katât.

**Kute memã me kunî
kupãnhhtë axwe jarênh.**

Kar 17.30; Kô k 6.9; Gar 3.22; Xit 3.3

⁹Mÿj dja gu me babê idjaer abenmã nê? Djãm gu me baje,

—Gu me ba ne gu me bamexo me bajtem jakre, anhÿrmã? Kati. Ba ibê Paur ne ba arÿm me kunîã,

—Mebê idjaermê me bajtemmê ne me kute aben pyrãk. Me kupãnhhtë axwe:n ta te: axwe kêt prãmje, ane. ¹⁰Me bakukãmãre kabên kôt ne ba me amã arê. Amrêbê: me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me'õ axwe kêt? Arkati. Me'õ axwe kêtja kêtumrêx. ¹¹Me'õ kute mar kêtumrêx. Me'õ kute Metîndjwÿnh jabej kêtumrêx.

¹²Me ta amiprykôt binhirên ban kunî kupãnhhtë Metîndjwÿnhbê punu:re. Djãm me'õ pydji ne àpênh mex? Arkati. Me'õ mex kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. ¹³Ne kam ajte memã kum,

“Me ajkwakam me kabên apôx ne kute mrãmri ne me kute arÿm pyka krã'ã kuprãr nhym kurûm mÿjja punu prôt pyrãk. Nãm me ã kabên punuo ane.

Me kute memã 'êxkôt ne me me noo biknoro ba.

Me kabên ne kute kangã djwakam tokry djãja pyrãk.

¹⁴Me kute me ün kume:x ne me kabên djã kume:x.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane. ¹⁵Ne kam ajte memã kum,

“Nãm me amikrà kêt ne tu me paro ba.

¹⁶Ne ari meo bikênhô ba: nhym me me ô'ã tokry kume:x ne umar mex kêtumrêx.

¹⁷Mÿj dja me umar mex kadji nê? Ja ne me kute mar kêtumrêx.

¹⁸Me kum Metîndjwÿnh puma kêtumrêx.”

Nãm me bakukãmãre ã amrêbê: memã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Nhym me aben djô'ã arênhô mō:n arênhô mōr tãmtã gu me bakamin-grãnyredjwÿ baje arênh rã'ã. Mrãmri ne me arênhkumrêx. Me kupãnhhtë axwen ta te axwe kêt prãmje.

¹⁹Be, me bê idjaermã ne Metîndjwÿnh kukràdjã kunî jarê. Me kute kukràdjã maro baja, me jamã ne arê. Mÿj kadji ne memã arê? Bir, me kute kukràdjã maro

ban ta te kute kôt amijo anhÿrmã.[‡] Ne kam kôt kute amijaxwemã katormã. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarë. Kam dja me kunÿ ajte Metÿndjwÿnh me axwekam ngyrk ma. Dja me amim,

—Metÿndjwÿnh ne ijaxwekam ngyrk, ane. Tãm dja me arÿm kam kuma. Apÿnh me ba djã kunÿ dja me ngyrk markumrëx. Ja kadjy ne memã kukràdjã jarë. Tãm ne gu me baje arÿm mar.

²⁰ Kam djãm me kute kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nhym Metÿndjwÿnh arÿm kute memã kum, “Be, ajaxwe kêt”, anhÿrmã? Kati. Nhym be, mÿj kadjy ne memã kukràdjã jarë? Bir, me kute amijaxwemã kator kadjy ne memã kukràdjã jarë.

Metÿndjwÿnh ta kute memã axwe kêt jarënhja'ã ujarënh.

Gar 2.16; Xit 3.5

²¹ Nhym be, jakam atemã me'õ kôt Metÿndjwÿnh kute memã axwe kêt jarënh nhym me arÿm kum mex ne. Djãm me kute Metÿndjwÿnh kukràdjã mar ne ta kute kôt amijo anhÿro ba nhym kôt kute memã axwe kêt jarënhmã? Kati. Atemã me'õ kôt ne kute memã axwe kêt jarënh. Amrëbê: kute Mõjdjemã kukràdjã jarënhkam Metÿndjwÿnh arÿm memã Kritu'ã ajarë. Kukwakam kabën jarënh djwÿnhdjwÿ ne me arÿm memã 'ã ajarë. ²² Me kute tu amim Jeju Kritu markumrëx kôt ne Metÿndjwÿnh kute memã axwe kêt jarënh nhym me arÿm kum mex ne. Me ï pÿnhkôt kwÿ kute tu amim Kritu markumrëxja nhym kute tu memã axwe kêt jarënh. Mÿkam?

Bir, me kunÿ ne me axweo kute aben pyràk. ²³ Djãm me'õ ta mexo Metÿndjwÿnh mǎnhkutã? Arkati. Me kunÿ kupānhã axwe. ²⁴ Nhym kam tu memã axwe kêt jarë nhym me arÿm kum mex

ne. Djã ne me kukràdjã maro ban kôt amijo anhÿro ba nhym pānh arÿm memã axwe kêt jarë? Kati. Ta ne tu kum me kaprÿn ta memã arë. Kritu Jeju ta ne arÿm me axweo pānh mex nhym kam kôt ta memã axwe kêt jarë nhym me arÿm kum mex ne.

²⁵ Metÿndjwÿnh ne amim Jeju dja nhym kam arÿm me axwe pānh pÿte'y'ã wajët nhym kamrõ prõt nhym arÿm ty. Nhym kam me kute tu amim markumrëxja Metÿndjwÿnh arÿm me ja jaxwekam ngyrk kêt. Be, ja kadjy ne pÿte'y'ã wajët. Ne mÿjja 'õdjwÿ kadjy ne Jeju pÿte'y'ã wajët. Me kute Metÿndjwÿnh kute katàt meo baja mar kadjy. Kute katàt memã axweo pānhkumrëx ja mar kadjy. Amrëbê: pÿte'y'ã jët këttri ne me axwe: nhym Metÿndjwÿnh ren mekam ngyrk ne ren me biknor tokry djakam me kumën kam ren arÿm katàt memã axweo pānh kumrëx. Nhym be, kati. Nām amijã ngyrk nê:n tu me axwe maro akno. Djãm ã kute memã anhÿrkam katàt kute meo bakumrëx? Nà, mrāmri katàt.

²⁶ Mÿj ne me kam kuman kam Metÿndjwÿnh katàtja ma? Bir, jakam ne Metÿndjwÿnh Jejumã me axwe pānh jarë nhym kam Jeju me pānh tyn arÿm Metÿndjwÿnhmã me axweo pānh. Nhym kam me arÿm Metÿndjwÿnh kute katàt memã o pānhja man arÿm kum kato. Jeju kute me axweo pānhjamã kato. Nhym kam me tu kute amim Jeju markumrëxja ne Metÿndjwÿnh arÿm katàt kute memã axwe kêt jarënhkumrëx.

²⁷ Djãm kam gwaj ba ne gwaj baje,

—Metÿndjwÿnh kukràdjã kôt ne ba amijo anhÿro iba. Imexkumrëxja pumÿ, anhÿrmã? Kati. Djãm gwaj bajõ bamex? Arkati. Nhym be, dja gwaj tu amim Jebubit markumrëx nhym Metÿndjwÿnh tu

[‡]3:19 Djãm pi'õk jarënh'ã ne me kute kukràdjã mar ne kôt kute amijo anhÿr ja jarënh Kati. Kute memã kum, “Kwārÿk wānh ajaxwe kêt”, anhÿr nhym me kôt kute ã amijo anhÿr ne axwe këtã. Ja'ã ne kute me kute mar ne kôt amijo anhÿr ja jarënh.

gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamexkumrêx ne.

²⁸ Kam, djãm me kute Metîndjwÿnh kukràdjã mar ne kute kôt amijo anhÿro ba nhyr kam kute kôt memã axwe kêt jarênh? Kati. Atemã ne wã. Nhyr be, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Kôtbit ne kute memã axwe kêt jarênh nhyr me arÿm kum mexkumrêx.

²⁹ Djãm Metîndjwÿnh kute mebê idjaerbeto ba? Djãm kute me bajtemo ba kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿo ba. ³⁰ Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh pydji:. Kam dja mebê idjaerbê me my nhinhu kã rênhja tu amim Jeju markumrêx nhyr kôt arÿm memã axwe kêt jarê. Nhyr me bajtembê me my kã tãjadjwÿ dja me ajte tãm. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhyr kôt arÿm me adjwÿnhhdjwÿmã axwe kêt jarê. ³¹ Djãm gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje Metîndjwÿnh kukràdjã kôt amijo anhÿrja kangamã? Kati. Nhyr bê ne gwaj baje kukràdjã kanga prãm. Gwaj ba baje tu amim Jeju markumrêxkam ne gwaj baje kukràdjã kôt amijo anhÿr prãm kumrêx.

**Kute Abraãomã axwe
kêt jarênh'ã ujarênh.**

Gar 3.6; Xij 2.23

4 Kam gwaj akubyn amijo tãn me bakukãmãre Abraão'ã ujarênh ma. Mÿj ne ta amikam kuma? Djãm ta ne mex? Kati. ² Djãm Abraão kute amijo ba mex pãnh Metîndjwÿnh kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amijo ba mex pãnh kute kum axwe kêt jarênh kêt. Ren kute amijo ba mex pãnh ren kum axwe kêt jarê nhyr ren amimexo àmra ar ba. Nhyr be, kati. Metîndjwÿnhmã ne amimexo àmra kêt. ³ Mÿkam? Bir, djãm Abraão ta axwe kêt? Kati. Metîndjwÿnh ne tu kum axwe kêt jarê nhyr me arÿm 'ã ajarê. Me bakukãmãre amrêbê: memã kum,

“Abraão ne tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhyr 'ã amim, ‘Be, nãm tu amim ikamnhÿxkumrêx ba kam ba tu kum axwe kêt jarê nhyr arÿm imã mex.’ Nãm Metîndjwÿnh ã Abraão'ã amim ane.”

Nãm me bakukãmãre ã Abraão'ã memã ane. Nãm tu amim Metîndjwÿnh kamnhÿxkumrêx nhyr ta tu kum axwe kêt jarê.

⁴ Be ga, me'õ me bënjadjwÿr'õmã àpênhja pumü. Kute amim pi'ók kaprÿ kwÿ byr kadjy bënjadjwÿrmã apê. Nãm kadjy kum apê:n arÿm o ino re. Nhyr kam bënjadjwÿr arÿm kum pi'ók kaprÿ ngã. Àpênh pãnh ne kum pi'ók kaprÿ ngã. Djãm kajgo got? Kati. Àpênh pãnh ne kum kungã.

⁵ Nhyr be, djãm me kute amijo ba mex pãnh Metîndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh? Kati. Me kute amijo ba mex pãnh kute memã axwe kêt jarênh kêt. Me tu kute amim Metîndjwÿnhbit markumrêx nhyr kôtbit arÿm kute memã axwe kêt jarênh. Metîndjwÿnh kute me axwemã axwe kêt jarênh djwÿnh ta kute ã memã anhÿr nhyr me arÿm kum mexkumrêx. ⁶ Me bakukãmãre Dawidjwÿ ne amrêbê: ja tãm jarê. Metîndjwÿnh kute tu memã axwe kêt jarênh nhyr me arÿm kum mexkumrêx. Me ja ne me kÿnhkumrêx. Me kute kukràdjã kôt amijo ba mex pãnh ne Metîndjwÿnh kute memã axwe kêt jarênh kêt. Tãm ne me bakukãmãre Dawi 'ã ajarê. ⁷ Nãm memã kum, “Metîndjwÿnh kute wãnh me axweo biknor ne me kam ngryk kêt ne kute me axweo bipdjur ja ne me kÿ:nhkumrêx.

⁸ Bënjadjwÿr djwÿnh kute tu memã axwe kêt jarênh ja ne me kÿnhti:re ne.”

Nãm me bakukãmãre Dawi ã memã ane nhyr me aben djô'ã arênho mô:n arênho môr tãmtã gu me bakamingrãnyre baje

arênh rā'ā. Mrāmri ne arênhkumrêx. Mrāmri Metīndjwýnh kute tu memā axwe kêt jarênhkam ne me kīnhkumrêx.

⁹Djām kute mebê idjaermābit arênh? Djām kute mebê idjaerbê me my kà rênh jamābit arênh? Kati. Me bajtembê me my kà tājadjwý.

Ga, Abraãodjwý ja ma. Abraão ne tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkumrêx nhym 'ā amim,

—Abraão ne tu amim ikamnhīxkumrêx ba kam arým tu kum axwe kêt jarê, ane. Tām ne gwaj arým kuma. ¹⁰Mýj ne kute kum axwe kêt jarênhkam kute? Djā ne kumrêx kum amimy nhinhu kà krāta nhym kam arým kum axwe kêt jarê? Kati. Kute amimy kà krā'yr kētri ne kum axwe kêt jarê nhym arým kum mexkumrêx.

¹¹Nhym kam Metīndjwýnh arým kum my kà krā'yr'ā kum karō. Nhym kabēnkôt arým amijo tēn arým amimy kà krātan kam arým amijā maro ba. Nām mar kunīkôt amim,

—Be, amrêbê ne ba tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkumrêx nhym arým tu imā ijaxwe kêt jarênhkumrêx. Ga, imy kà krā'yrja pumū, anhýro ba. Amrêbê kute my kà krā'yr kētri ne Abraão tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkumrêx nhym arým tu kum axwe kêt jarênhkumrêx.

Nhym kam tūmrām amimy kà krātan arým ā amim anhýro ba. Ā amimy kà krā'yr'ā amim anhýro ba. Mýj kadjy ne kute my kà krā'yr kētri kum axwe kêt jarê? Bir, me bajtem my kà tāja kunī kajmā'ā ne kum axwe kêt jarê. Abraãobê me kute amikajmā'ā Metīndjwýnh marja kunī nhingêt kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhym arým tu memā axwe kêt jarênhkumrêx. ¹²Abraãobê ne me my kà rênhja nhingêt. Djām Abraãobê ne me my kà rênhbit nhingêt? Kati. Abraão kute amimy kà krā'yr kētri kute tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkum-

rêx. Nhym me kute Abraão kudjwa tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkumrêxja me ajbit Abraãobê me ingêt.

¹³Nhym ajtekam Metīndjwýnh arým tu Abraãomê ô'ā tām djwý arkum ar kute meo aminhôn meo bamā arênhkumrêx ne arkum,

—Gamê adjô'ā atām djwýmē dja gar apýnh me ba djā kunīkôt meo aminhôn meo aba. Meo aminhôn meo aba kute mrāmri ne me tām djwý ingêt nhô nêkrêxo aminhôn o ba pyrāk. Nām ā tu Abraãomê ô'ā tām djwýmā kabēn pydjīn arênh o ane. Djām ar kute Mōjdjê kukrādja mar ne kôt kute amijo anhýro ba pānh kute arkum ar kute meo bamā arênh got? Kati. Nām ar tu amim Metīndjwýnh kamnhīxkumrêx nhym arým tu arkum axwe kêt jarēn kam arým kôt arkum kute meo bamā arê. Kabēn pydjīn arê.

¹⁴Ne ren memā me kute Mōjdjê kukrādja maro ba pānh ren memā kute meo bamā arê nhym kam me ren kute Mōjdjê kukrādja maro ba nhibej ren amim Metīndjwýnh kamnhīx kêt. Nhym kam ren kabēnja jarênh kajgo. Nhym be, kati. Djām me kute kukrādja mar ne kôt kute amijo anhýro ba pānh memā me kute meo bamā arê? Kati. Ja pānh kute memā me kute meo aminhō jarênh kêt. ¹⁵Me kute Mōjdjê kukrādjabit maro baja ne Metīndjwýnh mekam ngyrkbit. Mýkam ne mekam ngyrkbit? Bir, me kute kukrādjakam amikrào ba prām kam ne mekam ngyrkbit. Nhym be, memā me kute Mōjdjê kukrādja jarênh kêt nhym me kute mar kêt jabit ne me kute kukrādjakam amikrā kêt. Ren me arým memā arê nhym ren me arým kuma, kambit me kute kam amikrā. Nhym be, me kute mar kêt kam ne me kute kukrādjakam amikrā kêt.

¹⁶Kam, me kute tu amim markumrêxja ne Metīndjwýnh memā me kute meo bamā arê. Mýkam? Bir, dja Abraão

djô'ã tãmdjwÿ kunÿ tu amim markumrêx nhyM Metÿndjwÿnh ta arÿm tu kum me kaprÿ. Tu kum me kaprikam gêdja arÿm mrãmri tãmdjwÿ kunimã apÿnh me ba djakam me ja nhôrkumrêx nhyM me arÿm ar meo ba. Djãm mebê idjaer kute Môjdjê kukràdjã mar jabit dja meo ba? Kati. Me kute Abraão kudjwa tu amim Metÿndjwÿnh markumrêxja kunÿ dja me meo ba. Mrãmri ne kute me ja kunimã kute meo bamã arênhkumrêx. Abraôobê ne me bakunÿ nhingêt.

¹⁷ Metÿndjwÿnh ne amrêbê: me bakukãmãre Abraôomã ja jarê. Kum me bakunÿ nhingêt jarê. Metÿndjwÿnh kum, “Apÿnh me ba djã krãptÿ:kam me jamã ne ba arÿm ajo me ingêt.”

Nãm ã Abraôomã ane. NhyM me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. NhyM me aben djô'ã arênhô mô:n arênhô môr tãmtã gu me bakamingrãnyredjwÿ baje arênh rã'ã ne. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêtikumrêxja pumÿ. Abraão kute tu amim kamnhÿxikumrêxja ne arÿm Metÿndjwÿnh nokrekam kubê me banhingêtikumrêx. Metÿndjwÿnh ta ne kute akubyn me tyko tÿn ne mÿjja kukãm 'ã ajarê. Mÿjja kator kêt rã'ã nhyM memãbit kute kator prãm kêt pyrãk. NhyM be, Metÿndjwÿnhmãbit arÿm mÿjja amirÿt nhyM arÿm kukãm 'ã ajarê. Ga, mrãmri Abraão kubê me banhingêtikumrêxja pumÿ.

¹⁸ Ne ren atemã me'ô ne ren te amiwÿr kute meo aminhôja katorkam ama ne ren 'ã ukanga. NhyM be, kati. Nãm Abraão kute meo aminhômã tu amiwÿr kam amako tãmkumrêx ne me kadjy tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxikumrêx. Ne kam arÿm meo aminhôkumrêx, arÿm kubê me ingêt. Kubê apÿnh me ba djã krãptÿkam me ja nhingêt. Metÿndjwÿnh kute kum anhÿr kôt. Kute kum, “Dja ã atãmdjwÿ krãptÿo ane”, anhÿr kôt ne Abraão arÿm tu amiwÿr me kamnhÿxikumrêx. ¹⁹ Nãm te amim,

—Arÿm Xaramê ar ibêngê:tte. Nã bãm te ar ikra'ô prã:mje. Mrãmri ar ije me tykkam kra prãm kêtja pyrãk, ane. Nãm te amim anen tu amim kamnhÿxo tãmkumrêx. Arÿm ne Abraão'ã amex krãptÿ: kubê 100 pyrãk. ²⁰ Djã ne Metÿndjwÿnh kum kabên jarê nhyM we amim,

—Dja ijo anhÿr jabej. Nãr kon. Dja ijo anhÿr kêt jabej? ane. Kati. Nãm tu amim kamnhÿx tÿxikumrêxo tẽ. Ne kam o Metÿndjwÿnhmã ra:x jarê. ²¹ Nãm amim,

—Djãm Metÿndjwÿnh 'irere:k got? Mrãmri kute imã ikra jarênh kôt dja imã ikra nhôrkumrêx, ane. ²² Kute ã amim anhÿrkam ne Metÿndjwÿnh arÿm 'ã amim,

—Ba tu kum axwe kêt jarê nhyM arÿm imã mex ne, ane. ²³ Djã ne Abraôobit man amim, “Ba tu kum axwe kêt jarê”, ane nhyM me'ã pi'ôk no'ôk ne? Kati. ²⁴ Gwaj badjwÿ ne arÿm gwaj bama. Dja gwaj tu amim Metÿndjwÿnh kamnhÿxikumrêx nhyM arÿm gwaj bamãdjwÿ axwe kêt jarê. Metÿndjwÿnh kute akubyn gwaj banhô Bënjadjwÿr djwÿnh Jejuo tÿn djwÿnh dja gwaj tu amim kamnhÿxikumrêx, tu amim markumrêx nhyM arÿm gwaj bamãdjwÿ axwe kêt jarê gwaj kam arÿm kum bamex ne. ²⁵ Nãm me memã Jeju kanga nhyM me arÿm kubÿ. Mÿj kadjy? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy ne me Jeju kanga nhyM me arÿm kubÿ. Kubÿ nhyM arÿm akubyn o tÿn. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênh kadjy ne akubyn o tÿn.

Kritu tykkôt me umar mex ne kÿnh.

Mat 5.12; A Kô 4.8; Pir 1.28; Ped k 4.13

5 Gwaj baje tu amim Jeju markumrêxkam ne Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê. Kute gwaj bamã axwe kêt jarênhkam arÿm gwaj bakam ngyrk kêt ne. Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu gwaj bajaxwe pãnh tokrykam ne gwaj bakam ngyrk kêt. Gwaj bakam

ngryk kêt kam ne gwaj arÿm badjumar me: xkumrêx ne ar baba. ²Jejukôt ne Metîndjwÿnh arÿm kute gwaj ba mar. Gwaj tu amim Jeju markumrêx nhy m arÿm kute gwaj bamarkumrêx. Gwaj kum amijarê nhy m arÿm tu kum gwaj bakaprikumrêx. ⁴Tu kum gwaj bakaprikumrêx gwaj arÿm kôt badjâm tÿx. Dja gwaj î Metîndjwÿnh mexkumrêx pumû. Baje Metîndjwÿnh me: xkumrêx pumûnhkam amakbê gwaj bakînhkumrêx.

³Ne kam te apÿnh gwaj badjumar punu, batokry djari gwaj bawÿr bôx gwaj bakînhkumrêx. Gwaj badjumar punu, batokry japôkmã bakînhkumrêx. Mÿkam? Bir, gwaj kam amim,

—Dja ba te itokryn mã Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt. ⁴Mã kôt ar amijo iba: n kam arÿm kum imexkumrêx. Kum imexkumrêx ne kam arÿm tu amiwÿr kamnhÿxkumrêx. Nã gwãm ã amim anen kuman arÿm bakînhkumrêx.

⁵Baje omûnhkumrêxkam amakbê mÿj dja gwaj amikam kuman kôt batÿx. Bir, kum gwaj bajabê:. Nãm gwaj bamã Karô jano nhy m arÿm gwaj bamã arênh ba. Gwaj bamã,

—Ga, Metîndjwÿnh kum ajabê: ja pumû, anhÿro ba. Ne kum gwaj bajabêja prÿne gwaj bamã o amirit mex gwaj arÿm amikam kuma. Ja ne gwaj kuman arÿm baje kam amakjakam batÿx. Baje Metîndjwÿnh pumûnhkumrêxkam amakjakam batÿx.

⁶Amrêbê ne gwaj te: kum bamex prãmje ne mã: bajaxwe rãã ne nhy m arÿm ô akati bôx nhy m arÿm Kritu gwaj bapãnh ty. Metîndjwÿnh kute amrêbê tyk nhô akati'ã kum karô kôt ne akati wajêt nhy m Kritu arÿm gwaj bapãnh ty. Gwaj ba ne gwaj bamã Metîndjwÿnh

kînh kêt ne ar baba nhy m arÿm gwaj bapãnh ty.

⁷Djãm gwaj bajô ne gwaj ren baje me'ô jaxwe pytâr kadjy ty? Kati. Djã ne gwaj ren bajô baje me'ô kute katât amijo baja pytâr kadjy ren batyk prãm? Kon. Gwaj baje me'ô djukapri pytâr kadjy mrãmri ren batyk prãm jabej.

⁸Nhy m be, djãm gwaj ba ne gwaj katât amijo baba nã badjukapri? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe: nhy m Kritu arÿm kute gwaj bapytâr kadjy ty. Nãm Metîndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo amirito ane.

⁹Kamrô prôt ne tykja kam ne Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Gwaj baje ja markam ne gwaj amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Metîndjwÿnh ngrykbê ipytâr mexkumrêx, ane.

¹⁰Amrêbê ne gwaj Metîndjwÿnh bakurê djwÿnh nhy m Kra arÿm ty. Ty nhy m Metîndjwÿnh arÿm gwaj bajo ôbikwa. Kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj arÿm amim,

—Mrãmri dja amim ipytâr me: xkumrêx. Arÿm tyn akubyn tÿn ne. Kam dja ipytâr mexkumrêx, ane. ¹¹Djãm jabit? Kati. Ajte. Gwaj Metîndjwÿnhkam bakî:nhkumrêx. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu djapênhkôt kam bakînhkumrêx. Kute gwaj bajaxweo pãnhkôt bakî:nhkumrêx.

Me kute tu amim Kritu markumrêxja tÿn.

Kô k 15.21

¹²Nhy m be, Adão pydji me kukãm axwe nhy m kam me kunÿ kudjwa arÿm axwen arÿm ty. Me kunÿ Adão kudjwa axwekam arÿm kunÿ ty. ¹³Mÿj ne me axwekam kute? Bir, Metîndjwÿnh kute Môjdjê mã kukràdjã jarênh nhy m amû amidjô'ã kute memã arênh kêtri

⁵5:2 Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt nhy m pãnh kum gwaj bakapri Kati. Gwaj ba ne gwaj te bajaxwe kêt mã. Nhy m be, ta ne tu kum gwaj bakapri.

ne me arÿm pykakam axwe ar ba. Nhyim be, djâm kute memã kukràdjã jarênh kêtri Metîndjwÿnh kute memã kum, “Ajaxwe”, anhÿr? Kati. Kute memã kukràdjã jarênh kêtri nhyim me kute mar kêtri ne kute memã axwe jarênh kê. ¹⁴Nhyim be, kute pidjô krên kêt kadjy kabên ja ne Adão arÿm kam axwe. Djã ne me kunĩ Adão kôt ã axweo ane? Djã ne me ã Metîndjwÿnh kabênkam amikràò ane? Kati. Me te Metîndjwÿnh kabênkam amikrà kêt ne arÿm axwe. Ne kam arÿm ty. Axwekam aben djô'ã ty: nhyim kam arÿm Metîndjwÿnh Môjd-jêmã kukràdjã jarê. Adão kumrêx axwe nhyim me kunĩ kudjwa axwe. Nhyim be, me'odjwÿ amrê mormã ne atemã ne ukapri. Jeju ne ukapri.

¹⁵Gwaj Adãomê Jeju Kritumê abenã ar maro nhÿ. Adão axwe nhyim Jeju Kritu ukapri. Adão pydji axwekam ne me krãpti: ty. Aben djô'ã ty. Nhyim be, Jeju Kritu pydji tu kum me kapri:kumrêxkam⁸ ne arÿm amim me krãpti: pytà. Metîndjwÿnh tu kum me kapri nhyim Jeju Kritudjwÿ ukapri ne arÿm me axwe krãpti: pytà. ¹⁶Adão pydji axwekôt mÿjja kator nhyim be, Jeju djukaprikôt mÿjja kator. Apÿnh mÿjja kator. Adão pydji axwe kôt Metîndjwÿnh arÿm kam ngryk ne pãnh memã biknor jarê nhyim me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, te apÿnh me axwe djari krãpti nhyim Metîndjwÿnh kute memã Jeju nhôr kôt memã axwe kêt jarê nhyim me arÿm kum mex ne. ¹⁷Adão pydji axwekôt me kunĩ aben djô'ã ty. Nhyim be, Metîndjwÿnh tu kum me kaprin tu memã axwe kêt jarê nhyim me arÿm kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarênhkôt dja me tîn. Nãm me Jejuo aminhõ nhyim Metîndjwÿnh arÿm kum

me kapri:kumrêx nhyim me tîn. Adãokôt ne me ty. Nhyim be, Jeju Kritu pydjikôt ne me tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁸Adão kute pidjô krênkôt axwe. Axweja pydji kôt ne Metîndjwÿnh arÿm me kunimã biknor jarê nhyim me arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, Jeju Kritu me axwe pãnh ty. Ja pydjikôt ne Metîndjwÿnh arÿm memã axwe kêt jarê nhyim me arÿm kum mex ne. Me kum axwe kêtkam me kunĩ arÿm Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. ¹⁹Bir, me'õ pydji kute Metîndjwÿnh kabên kangakam Metîndjwÿnh arÿm me krãptimã axwe jarê. Nhyim be, me'õ pydji kute Metîndjwÿnh kabên markumrêxkam dja Metîndjwÿnh arÿm me krãptimã axwe kêt jarê nhyim me arÿm kum mex ne.

²⁰Nhyim ajtekam Metîndjwÿnh arÿm memã Môjdjê kukràdjã jarê. Apÿnh me axwe djario krãpti: kadjy ne memã kukràdjã jarê. Nhyim be, te apÿnh me axwe djari krãpti: nhyim ukapri:. Me te mã axwe nhyim mã ukapri:. Ukaprio amũ amikamên arÿm ukapri ra:x ne. ²¹Mÿj kadjy? Bir, me mã axwe:n te axwe kêt prãmje. Ne kam arÿm me biknor tokry djakam akuno. Nhyim be, Metîndjwÿnh tu kum me kapri:kumrêx ne memã axwe kêt jarê ne kam arÿm meo ba. Meo ban memã tîn jangij nhyim me kôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Nãm me tu amim me banhõ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markumrêx ne kam arÿm Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne.

Me Kritumê ro'ã tyk ne akubyn tîn.

A Kô 5.17; Gar 2.20; Kor 2.13

6 Te gwaj bajaxwe nhyim Metîndjwÿnh tu kum gwaj bakapri. Djâm tu kum gwaj bakaprikam dja gwaj we abenmã kum,

⁸5:15 Djâm me ta ne me axwe kêt nhyim arÿm pãnh kum me kapri Kati. Me ta ne me te: axwe kêtmã nhyim ta arÿm tu kum me kapri.

—Gwaj mā bajaxwe ar baba rā'ā. Gêdja kam Metîndjwÿnh tu kum gwaj bakapri:kumrêx, ane? Djâm gwaj baje ā abenmā anhÿrmā? ² Arkati. Arÿm gwaj tu bajaxwe kangakumrêx. Baje mrâmri ne me tyk kute tu axwe kangakumrêx pyrâk. Djâm kam gwaj bajaxwe rā'āmā? Arkati. ³ Me kute ngômā gwaj bajangjên-hja kunī gwaj amim,

—Ba Kritu Jejumē itypdji. Ne kam arÿm kute mrâmri ne Kritumê ro'ā ityk ne ijadjâr pyrâk. Nā gwām ā amim ane. Djâm ar aje ja mar kêt?

⁴ Kam, me kute ngômā gwaj bajangjênhkam ne kute gwaj Kritumê ro'ā batyk ne bajadjâr pyrâk. Ga, Bām mexo uma:n arÿm akubyn Krituo tînja pumû. Gwaj badjwÿ baje mrâmri ne Kritumê ro'ā akubyn batîn pyrâk. Gwaj ā amimaro ane. Kam dja gwaj atemā amijo baba nyo amijo baban katât amijo baba.

⁵ Godja gwaj kumê batipdjikam baje ro'ā batyk pyrâk jabej dja gwaj kam kumê baje mrâmri ne ro'ā akubyn batîn pyrâk. ⁶ Bir, amrêbê ne gwaj ar bajaxwe: baba. Ne kam Jejumê batipdjin arÿm kute ro'ā pite'y'ā arÿm bajarij pyrâk. Ne kute bajaxwe wānh arij pyrâk. Gwaj ā amimaro ane. Gwaj kam arÿm bamā bajaxwe prām kêt. Arÿm gwaj Jejumê batypdji. Ne kam baje bajaxweo krā'yr mar mexkumrêx. ⁷ Ga, arÿm me tykkam me ajte axwe kêtja pumû. Gwaj badjwÿ arÿm baje Jejumê ro'ā batyk pyrâk ne bamā bajaxwe prām kêt.

⁸ Godja gwaj baje ro'ā batyk pyrâk mar jabej ne kam arÿm baje ro'ā akubyn batîn pyrâk jadjwÿ mar ar o baba. Tām ne gwaj baje tu amim markumrêx. ⁹ Mÿkam? Bir, Kritu arÿm mrâmri akubyn tînkam ajte tyk'ÿr bôx prām kêtikumrêx. Dja ajte tyk prām kêtikumrêx. Tām ne gwaj baje ajte markumrêx. ¹⁰ Mÿkam? Bir, tykkam ne arÿm gwaj bajaxwe pānh tyk mām dji. Nhy m be, jakam

ne akubyn tîn ne ar ba. Metîndjwÿnh kabên kôt ar amijo ba kadjy tîn ne ar ba.

Me kute wānh axwemā irerkumrêxmā.

Rô 8.4; Ep 4.17; Kor 3.5; Ped k 4.1

¹¹ Tām dja gar amijā aman amim,

—Badjwÿ ne ba ije me'ō tyk pyrâk ne tu wānh ijaxwemā inhirerkumrêx. Nhy m be, jakam ije Metîndjwÿnhkôt katât ar amijo iba kadjy ne ba ije me'ō tyk ne akubyn tîn pyrâk ne ar iba, ane. Dja gar ā amim ane. Gwaj banhō Bēnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumê batipdji kôt dja gar ā amim ane.

¹² Ba ar amā me'ō'ā ajarê gar ama. Me'ōja ne ō bēnjadjwÿrmā àpênh ar ba ne kubê uti:n amim,

—Ba te ije bēnjadjwÿr kangan ikator ne ate ikrân ityk djâ kêt prāmje. Nhy m ijâ no tÿx ne mā ijâno djan idjâpênh'ā inê ne, ane. Ar gadjwÿ ar aje me'ōja pyrâk ne te ajaxwe kêt prāmje ne ajaxwe rā'ā. Kwārik wānh ajte amā ajaxwe prām kêt. Jakam akubyn kubê aminê gê ar anhïo ba kêt, ar anhï tyk prāmjaio ba kêt. ¹³ Kwārik wānh kum adjâpênhmā me axwe nhō bēnjadjwÿrmā amijarênh kêt. Kwārik wānh kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djâ jarênh kêt. Dja gar kôt ajaxwe. Kubê aminê. Nhy m be, aje me'ō tyk ne akubyn tîn pyrâk dja gar Metîndjwÿnhmā amijarê, kum aminhikra, amipar, amino, amidjumar djâ jarê. Ne kam arÿm kôt katât amijo aba.

¹⁴ Amrêbê ne gar amim,

—Ba dja ba Môjdjê kukrâdjâ man kôt amijo anhÿro iban arÿm kôt Metîndjwÿnhmā ijaxwe kêt, anhÿro aban te kôt amijo anhÿr prāmje ne ajaxwe rā'ā. Nhy m be, jakam ne gar amim,

—Metîndjwÿnh djukapritire ta ne tu ijo mex, anhÿro aban arÿm tu amim markumrêxo aba. Kam ar aje wānh ajaxwemā anhirer kadjy atÿx.

**Me kute Metĩndjw̃nho
bĩnjadjw̃rn kum ãpĩnhmã.**

Kô k 7.22; Gar 5.1

¹⁵ Gwaj baje Mõjdjẽ kukràdjã marn kõt amijo anh̃ro babakõt Metĩndjw̃nho kute gwaj bajo mex kêt. Nhy m be, tu kum gwaj bakaprikõt ta kute gwaj bajo mex. Djãm kam gwaj baje we amim,

—Ba gêt ijaxwe rãã. Tu kum ikaprikam ba gêt ijaxwe rãã. Dja imã ijaxwe pãnh jarĩnh kêt, anh̃r ne kam kõt bajaxwe rããmã? Kati.

¹⁶ Godja gar me axwe nhõ bĩnjadjw̃rn kum,

—Ã. Ba amã apẽ ga ar̃m ijo aba, anh̃r jabej gar ar̃m kum adjãpĩnhkumrẽx. Ne kam ar̃m ajaxwen kam ô'ã ar̃m akuno, me biknor tokry djãkam akuno. Nhy m be godja gar Metĩndjw̃nho kum,

—Ba akabĩn kõt amã idjãpĩnhkumrẽx, anh̃r jabej ne ar̃m Metĩndjw̃nho ar anhõ bĩnjadjw̃rnkumrẽx jabej ar̃m aje kabĩn marn kõt amijo anh̃ro aba. Ne kam ar̃m ô'ã ajaxwe kêt ne akatãt. Djãm ar aje ja mar kêt?

¹⁷ Nhy m be, ba Metĩndjw̃nho ar akam amikĩnh jarẽ. Gar amrẽbẽ me axwe nhõ bĩnjadjw̃rn apẽ. Kum adjãpĩnhri te katãt aje amijo abamãn arerekre. Ne ar̃m jakam mrãmri aje Metĩndjw̃nho kabĩn markumrẽx. Me kute ar amã Metĩndjw̃nho kabĩn jarĩnhja amã kĩnh. Ne kam mrãmri aje mar ne kõt amijo anh̃ro abakumrẽx. ¹⁸ Ne kam ar̃m ajaxwe kêt mã at̃x ne ar̃m akatãt. Abẽ Metĩndjw̃nho nhõ ãpĩnh ne ar̃m kõt katãt ar amijo aba.

¹⁹ Ar ano rerekren ar ajamak mex kêt kam ne ba tu pykakam me kukràdjã kõt ar amã ikabĩn jarẽ. Amrẽbẽ ne gar aje me axwe nhõ bĩnjadjw̃rn adjãpĩnh kadjy kum amijarẽ, kum am-inhikra, amipar, amino, amidjumar djã jarẽ. Aje amũ ajaxweo amikamĩnh kadjy

kum amijarẽ nhy m ar ajo ba. Gar kum apĩn te katãt amijo abamãn ar̃m arerekre. Nhy m be, jakam dja gar Metĩndjw̃nho ar anhõ bĩnjadjw̃rn ne kum adjãpĩnhkumrẽx. Ne kam aje katãt amijo abamã ar̃m at̃x ne. Dja gar kum at̃x ne ar̃m katãt amijo aban amũ kum amexo amikamĩnh mõ.

²⁰ Me axwe nhõ bĩnjadjw̃rn adjãpĩnhri Metĩndjw̃nho kute ar ajo ba kêt kumrẽx gar te katãt kõt amrãnh mex prãmje. ²¹ Jakam dja gar akubyn amijo tĩn amima. Kam amikam apijãm ne. Amrẽbẽ ate ar abakam m̃jy gar me axwe nhõ bĩnjadjw̃rnkam amim aby. Arkati. Ar ga ne gar ar mekõt aba kajgo. Me ate ar ba djõ'ã ne me me biknor tokry djãkam akuno. ²² Nhy m be, jakam ne Metĩndjw̃nho ar̃m me axwe nhõ bĩnjadjw̃rn bẽ ar apytã gar kum adjãpĩnh ar aban ar̃m ô'ã amexkumrẽx. Ne amũ amexo amikamĩnh mõn kam ô'ã ar̃m Metĩndjw̃nho kõt atĩn ne ar aba rãã: rãã ne.

²³ Tãm ne ja. Me axwe pãnh ne me ar̃m me biknor tokry djãkam akuno. Nhy m be, Metĩndjw̃nho ne kute memã tĩn jangĩnh nhy m me ar̃m kõt tĩn ar ba rãã: rãã ne. Djãm me kute kum o pãnhkam kute memã angĩnh? Kati. Me kute kum o pãnh kêt kam tu kute memã angĩnh. Me kute tu amim gwaj banhõ Bĩnjadjw̃rn djw̃nhbẽ Jeju Kritu markumrẽx nhy m ar̃m ta kum me kaprĩn kute memã kõt tĩn jangĩnh.

**Me kute Kritubĩt marn kõt
amijo bamã kute arĩnh.**

Rô 8.2; Gar 4.1; Ep 2.2; Kor 3.7

7 Akmere, ãpnhĩre ar, Metĩndjw̃nho kute Mõjdjẽmã kukràdjã jarĩnh gar aje mar mexja, ar amã ne ba ikabĩn. Me tĩnri ne me kute kukràdjã mar ne kõt kute amijo anh̃ro bamã. Nhy m be, djãm me ar̃m tykkam kute kõt amijo bamã?

Kati. Arÿm me tykkam me kute kôt amijo ba kêt. Djâm ar aje ja mar kêt got?

²Ba ar amã arê. Me'õ nire arÿm mjênkam dja arek mjên'ã ngrà. Metîndjwÿnh kukràdjâkôt arek mjên'ã ngrà. Mjên tînri 'ã ngrà. Godja mjên'ã ngrà kêt jabej arÿm Metîndjwÿnh kukràdjâkam amikràn arÿm axwe. Nà, dja mjên tînri 'ã ngrà. Nhy m be, arÿm kubê mjên tykkam-bit dja arÿm 'ã ngrà kêt.

³Godja mjên tînri me'õdjwÿ'ÿr mör jabej nhy m me arÿm kum mjênkam axwe jarê. Arÿm ne me'õjao akî. Nhy m be, godja mjên arÿm kubê ty nhy m my 'õmê arkum aben kînh kwârîk wân h ar abenwÿr mō. Djâ ne kam ar Metîndjwÿnh kukràdjâkam amikrà? Kati. Arÿm mjên kubê tykkam nhy m ar kute abenwÿr mörkam kute kukràdjâkam amikrà kêt. Me kute kum mjênkam axwe jarênh prâm kêtumrêx. Tãm dja gar ama.

⁴Mjên tykkam kukràdjâja mÿj'ã ne ba ar amã arê? Mÿj ne gar aje kam marmã? Bir, amrêbê ne gwaj Metîndjwÿnhmã bamex kadjy Môjdjê kukràdjâ man kôt amijo anhÿro baba. Tãm ne kute mrâmri ne gwaj bamjên arÿm tyk pyrâk. Jakam ne gwaj baje kukràdjâ kôt amijo baba prâm kêt. Jakam arÿm Kritu tyn akubyn tîn ne. Kritumê batipdjikam ne gwaj baje Môjdjê kukràdjâ marn kôt amijo anhÿro baba prâm kêt. Kam Metîndjwÿnhmã bamex kadjy gwaj Kritubit man kôt ar amijo baba. Ja'ã ne ba ar amã mjên tykkam kukràdjâ jarê. Kritu tyk ne akubyn tînjamê batipdji kadjy ne gwaj Kritu man kôt ar amijo baba. Metîndjwÿnhmã bamexkumrêx kadjy gwaj Kritu man kôt ar amijo baba.

⁵Amrêbê gwaj ba baje amidjwÿnhbit o kînh prâmkam ne gwaj tu bajaxwe:. Me te Môjdjê kukràdjâo gwaj bajaxwe nêje gwaj bajakre gwaj bajamakkre kêt ne kam bajaxwe: ne. Metîndjwÿnhkam bajaxwe: ne. Nhy m bit kute me biknor tokry djâkam gwaj bamênhmã. ⁶Amrêbê

ne gwaj baje te Môjdjê kukràdjâ marn te kôt amijo anhÿro baba. Ne amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjâ man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metîndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿro baba. Ne kam kôt te bajaxwe kêt prâmje.

Nhy m be, jakam arÿm gwaj Kritumê batipdjikam baje ro'ã batyk pyrâk ne arÿm baje ajte Môjdjê kukràdjâ tûm'ã pi'õk no'õkja mar prâm kêt. Djâm gwaj baje ajte amim,

—Dja ba Môjdjê kukràdjâ man kôt amijo anhÿro iban arÿm Metîndjwÿnhmã ijaxwe kêt, anhÿrmã? Kati. Gwaj baje amim anhÿr kêtumrêx. Jakam ne gwaj mÿjja ny man amim,

—Arÿm ne Metîndjwÿnh Karō iwÿr bôx ne ijo ba. Ta ne kute Metîndjwÿnhmã ijo mexo ba, anhÿro baba.

Dja me Môjdjê kukràdjâ man kôt amijaxwe ma.

Rô 3.20, 5.20

⁷Metîndjwÿnhmã gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj ajte Môjdjê kukràdjâ kôt amijo anhÿro baba kêt. Kam, djâm gwaj we baje amim,

—Môjdjê kukràdjâ punu, anhÿr jabej? Arkati. Ne ba ren Môjdjê kukràdjâ mar kêt ne ren amijaxwemã ikator kêt ne ren ajte amijaxwe mar kêt. Ê, ren me Môjdjê kukràdjâo nêje ikukrà kêt, imã me'õ nhō mÿjja pro kînh ne amim 'ã karō kêt kadjy ren ikukrà kêt ba ren tu imã me õ mÿjja pro kînh ne 'ã amim karōo iban kam ren kam amijaxwe ja mar kêt. Me kute nêje ikukrà kêt kam ne ba ren kam amijaxwe mar kêt.

⁸Nhy m be, kati. Arÿm ne me Môjdjê kukràdjâo nêje ikukrà. Ba kam arÿm amijaxwe ma. Ba kâjbê imã me'õ nhō mÿjja puro kînh nhy m me Môjdjê kukràdjâo mã imã,

—Kwârîk wân h amã me õ mÿjja puro prâmje ar aba kêt, ane. Ba kam ba arÿm

imã me ò mỳjja pro kí:nh. Ne kam arỳm me ò mỳjja puro prãmje ar iba. Ne arỳm imã apỳnh me ò mỳjja puro kí:nh ne arỳm ijaxweo imõr me:x ne. Ne ren Mõjdjê kukràdjà kêt nhym ren me mar kêt nhym ren me axwe ren kute kajgo pyræk. Kam ne ba ren badjwỳ ren amijaxwe mar kêt ne. Nhym be, kati. Arỳm ne ba kukràdjà man ajte kõt ijaxwe ma.

⁹ Amrêbê ije Mõjdjê kukràdjà mar kêtiri ne ba ate ikràn amim,

—Dja ba Metĩndjwỳnhkõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, anhỹro iba. Ne kam kute itĩn pyræk ne ar iba. Ne kam arỳm Mõjdjê kukràdjà man amim,

—Je, arỳm ijaxwe:. Ijaxwe pãnh dja Metĩndjwỳnh arỳm ikangan me biknor tokry djækam imẽ, ane. Ba kam arỳm ityk pyræk. ¹⁰ Ba arĩk amim,

—Dja ba Mõjdjê kukràdjà mextire man kõt amijo anhỹro iban arỳm Metĩndjwỳnh kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne kam te ije kõt amijo anhỹr-mãn kam arỳm amim,

—Ijaxwe:. Dja Metĩndjwỳnh ikangan me biknor tokry djækam imẽ. Nã bãm ã amim ane. Ne kam ije Mõjdjê kukràdjà mextire markam amityk ma.

¹¹ Mỳkam? Bir, ba ne ba amim ijêx ne aminoo aknon amim,

—Dja ba Mõjdjê kukràdjà man kõt amijo anhỹro iban Metĩndjwỳnh kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhym be, kati. Me kunĩ te kute kukràdjà marn kõt amijo anhỹr prãmje, ne kam kam amikrào ba. Badjwỳ ne ba kam amikrào iba. Ne kam aminoo aknon arĩk amim,

—Dja ba Mõjdjê kukràdjà man kõt amijo anhỹro iban arỳm Metĩndjwỳnh kõt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Nhym be, kati. Ije kukràdjækam amikràkam dja Metĩndjwỳnh me biknor tokry djækam imẽ. ¹² Djãm kam Mõjdjê kukràdjà punu? Kati. Mexkumrêx. Metĩndjwỳnh kukwakam ne Mõjdjê kute memã kukràdjà jarênh. Mõjdjê

kute kam me axwe kêt kadjy me akre katàtkumrêx. Kukràdjà mexkumrêx.

¹³ Djãm Mõjdjê kukràdjà mex kõt ije amijo anhỹr djõ'ã ne ijaxwen me biknor tokry djækam itemmã? Arkati. Ba kukràdjà maro iban kam arỳm amijaxwemã ikaton amima. Ne kam te kukràdjà kõt amijo anen mã ijaxwen kam arỳm mã amim,

—Dja Metĩndjwỳnh ijaxwe pãnh me biknor tokry djækam imẽ. Be, ijaxwe ne punu:re, anhỹro iba.

Ta te: axwe kêt prãmje mã axwe'ã kute amijarênh.

Gar 5.17

¹⁴ Metĩndjwỳnh Karõ ne Mõjdjê kukràdjà jarê. Nhym be, jakam djẽ ne ba mã Metĩndjwỳnh Karõ ma? Kati. Imã ijaxwe prãm ne te ijaxwe kêt prãmje.

¹⁵ Djãm imã mỳjja kĩnhja ne ba o iba? Kati. Imã mỳjja kĩnh kêtja ne ba o iba. Mỳkam ne ba o iba? Kon. Ije mar kêt.

¹⁶ Imã mỳjja kĩnh kêtõ ibakam ba arỳm amim,

—Mrãmri, Mõjdjê kukràdjà mexkumrêx, ane. ¹⁷ Djãm kam ba ne ba o iba, imã mỳjja kĩnh kêtjao iba? Kati. Ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne 'ã imã apnên ijo ba. ¹⁸ Djãm imex got? Ije amidjwỳnhbito kĩnh prãmkam djãm imex got? Ije mỳjja mexo iba kadjy te imã mỳjja mexbit kĩnh. Kam, ije mỳjja mexbito iba kadjy mỳj dja ba amijon? Kon. Ije amikam mar kêtikumrêx. ¹⁹ Imã mỳjja mex kĩnhja djãm tãm ne ba o iba? Kati. Imã ijaxwe kĩnh kêtja ijaxwe ja ne ba o iba. Te imã ijaxwe kĩnh kêt mã o iba. ²⁰ Kam, imã ijaxwe kĩnh kêtjao ibakam djãm ba ne ba o iba? Kati. Ikadjwỳnhbê ijaxwe ja ne ijaxwe'ã imã apnên ijo ba.

²¹ Kam, djã ne ba mrãmri mỳjja mexo ibakumrêx? Kati. Bit ije mỳjja mexo iba kunikõt ne ba mã mỳjja punu o iba. ²² Ba ne ba imã Metĩndjwỳnh kukràdjà kĩnh. ²³ Nhym be, ikadjwỳnhbê ijaxwe

ja ne ijaxwe'ã imã apnê. Ba amim, “Ba on imexbit”, ane. Ne kam mã ijaxwen te ijaxwe kêt prãmje. Ije mÿjja mexo iba prãm kunikôt mã ijaxwe. ²⁴Ba amim,

—ÿ, watîre. Ikadjwÿnhbê ijaxwe ja ne ijaxwemã ingrêk prãm ba arÿm me biknor tokry djâkam itëmmã. Mÿj me'õ dja ikadjwÿnhbê ijaxwe jabê ipytã? Nã bãm ã amim ane. ²⁵Bir, gwaj banhõ Bënjad-jwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu dja ikadjwÿnhbê ijaxwebê ipytã. Ba kam mã Metînd-jwÿnhmã amikînh jarê. Tãm ne ja.

Ba kam mã amim,

—Ba on Metîndjwÿnh kabên kôtbit amijo iba, ane. Nhyim be, ikadjwÿnhbê ijaxwe mã kute ijo ba prãm kumrêx. Tãm ne ja.

Me kute Metîndjwÿnh Karõ marja tîn.

8 Kritu Jejumê gwaj batipdji nhyim arÿm kute gwaj bakadjwÿnhbê bajaxweo apêxmã. Kam, Metîndjwÿnh kute gwaj bamã bajaxwe pãnh jarênh kêt gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt kumrêx. Baje amidjwÿnhbito kînh kadji bajaxweo baba kêtja, baje Metîndjwÿnh Karõ kôt amijo babaja, gwaj ba dja gwaj me biknor tokry djâkam babiknor kêt kumrêx.

²Mÿkam? Bir, gwaj mã bajaxwekam arÿm me biknor tokry djâkam batëmmã. Nhyim be, gwaj arÿm tu amim Kritu Jeju markumrêx nhyim Metîndjwÿnh Karõ gwaj babê bajaxwe kurên kubê gwaj bamã tÿx jadjã gwaj kam arÿm katãt amijo baba kadji batÿx. Ne kam babiknor kêt kumrêx ne Metîndjwÿnhkôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. ³Bir, gwaj baje amidjwÿnhbito kînh kadji bajaxweo babakam ne gwaj te: katãt baje amijo baba prãmje ne te baje Môjdjê kukràdjã mar ne te kôt baje amijo baba mexmã. Nhyim kam Metîndjwÿnh pykamã ta Kra pydji jano nhyim ta amijo kute me axwe nhî pyrãk ne ar ba. Nãm aminhî tã pîte'y'ã wajêt nhyim Metînd-

jwÿnh arÿm gwaj bamã tÿx jadjã. Katãt baje amijo baba kadji arÿm gwaj bamã tÿx jadjã nhyim gwaj bajaxweja arÿm gwaj bamã rerekren ajte kute gwaj bajo ba kêt.

⁴Dja gwaj amidjwÿnhbito kînh kêt ne bajaxweo baba kêt ne Metîndjwÿnh Karõ man kôt ar amijo baba. Nhyim kam arÿm gwaj bamã tÿx jadjã. Gwaj bajaxwe kêt kadji bamã tÿx jadjã. Gwaj kam arÿm kum bajaxwe kêt ne katãt ar amijo baba. Ne kam arÿm tu Môjdjê kukràdjã kôt katãt ar amijo baba.

Me ta kute amidjwÿnhbito kînh.

Gar 5.16

⁵Bir, me ta kute amidjwÿnhbito kînhja ne me kum axwe mar prãm. Nhyim be, me kute Metîndjwÿnh Karõ kôt amijo baja ne me kum Karõ mar prãm. ⁶Nhyim me mã kum axwe mar prãm ja dja me me biknor tokry djâkam akuno. Nhyim be, me kum Karõ mar prãm dja me Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne umar mexkumrêx.

⁷Mÿkam ne me mã: kum axwe mar prãm akuno? Bir, me kum Metîndjwÿnh kurêkam. Me ja ne me kute Metîndjwÿnh kukràdjã kôt amijo ba prãm kêt. Nãm me te: kôt amijo ane. ⁸Me ja, me kute amidjwÿnhbito kînh kadji axweo ba prãmja ne me te kute Metîndjwÿnh kînhmã.

Me kum Metîndjwÿnh Karõ mar prãm'ã ujarênh.

Dju r 7.38

⁹Nhyim be, djãm ar ga ne gar amã ajaxwe maro aba prãm? Kati. Ar ga ne gar amã Karõ mar prãm. Mrãmri ar akam Metîndjwÿnh Karõ ÿrkumrêx jabej ar amã Karõ mar prãm. Nhyim be, me'õkam Kritu Karõ ÿr kêtja Metîndjwÿnh kute o aminhõ kêt kumrêx.

¹⁰Nhyim be, mrãmri Kritu ar akam ÿrkumrêx jabej ar anhibit dja ty. Me axwe djõ'ã me batykjakam dja ar anhibit

ty. Nhyam be, Metindjwÿnh kute ar amã axwe kêt jarênh nhyam Karô kute ar ajo bakam dja gar kôt atin ne ar aba rã'ã: rã'ã ne. ¹¹ Nhyam kam Metindjwÿnh arÿm Karôo akubyn Jejuo tin. Karô ja ar akam ÿr jabej dja ar gadjwÿ ar ajo tin. Krituo tin djwÿnh ar ajo tin. Dja gar te arÿm ty nhyam akubyn ar gadjwÿ ar ajo tin. Ar akam Karô ÿr jao akubyn ar ajo tin.

¹² Kam, djãm gwaj baje amidjwÿnh-hbito kinh kadjy mã bajaxweo babamã? Kati. ¹³ Dja gar arek ajaxweo aban arÿm akuno. Me biknor tokry djãkam akuno. Nhyam be, dja gar apÿnh ajaxweo krãta. Aparo ajaxwe'ÿr amrãnh, an-hikrao aje ajaxweo nhipêx, anoo aje ajaxweo pumÿnh, adjumar djãkam aje ajaxweo mar, ajajkwao aje mÿjja punu jarênh ajaxweja kunĩ krãta kute mrãmri ne me kute mÿjja bĩnkam arÿm àpênho krã'ÿr pyrãk. Dja gar Metindjwÿnh Karô maro ajaxweo krãtan arÿm Metindjwÿnhkôt atin ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹⁴ Mÿkam? Bir, me kute Metindjwÿnh Karô maro ba nhyam kute meo baja ne me mrãmri kubê Metindjwÿnh krakumrêx. ¹⁵ Karô kute ar ajo bakam djãm Metindjwÿnh ar ajo ò àpênho kajgon kum ar akurên ar ajo ajkê gar amã uma: ar aba? Kati. Karô kute ar ajo bakam Metindjwÿnh arÿm ar ajo krakumrêx gar amã kĩ:nhkumrêx. Ne kam kum, “Djünwã”, ane. Mebê idjaer kabênkôt ne me kum, “Aba”, ane. Nhyam be, me bakabênkôt ne gwaj kum, “Djünwã”, ane.

¹⁶ Metindjwÿnh Karô ta ne gwaj bakadjwÿnhbê gwaj bamã,

—Be, omũ. Mrãmri abê Metindjwÿnh krakumrêxja pumũ, anhÿro ba. Kam, gwaj babê Metindjwÿnh krakumrêx. Tãm ne gwaj baje markumrêx. ¹⁷ Arÿm gwaj babê krakam dja gwaj arÿm Metindjwÿnh nhô mÿjjao aminhõ. Kritumê ro'ã dja gwaj ò mÿjjao aminhõ ar o baba. Kôt batokry jabej o aminhõ. Kritukôt mrãmri batokry jabej

dja gwaj ò mÿjjao aminhõ arÿm ro'ã bame: xkumrêx.

Me kute amimexkumrêx kam amak.

Dju r 17.22; A Kô 4.17; Kor 3.4

¹⁸ Bir, mÿj dja gwaj batokry jakam kuma? Bir, 'ã dja gwaj amim,

—Jakam ba itokry ne kute itokry rax pyrãk. Nhyam be, dja ba ï Kritumê ro'ã ime: xkumrêx nhyam me kunĩ arÿm ipumũ. Dja ba kam ikinh. Ne ikinhkam ajbir itokry ja mar kêt, ane. Gwaj ã batokry'ã amim ane. ¹⁹ Dja gwaj babê Metindjwÿnh krakôt bakato. Dja amrê ò akati bõx gwaj kam arÿm bakato. Djãm kam dja gwaj bapunu: got? Kati. Dja gwaj kam bame: xkumrêx. Mÿjja kunĩ Metindjwÿnh kute ipêx ja ne amiwÿr gwaj bakatorkam ama: . Mrymê bãmê pykamê mÿjja kunĩ amiwÿr gwaj bakatorkam ama: .

²⁰ Mÿkam ne amiwÿr gwaj bakam ama: ? Bir, Metindjwÿnh kute mÿjja kunĩ nhipêx ja ne amrêbê amijo ajkên arÿm punu. Pykakam 'ê kumex ne mÿjja djãkrê kumex kato. Djãm mÿjja ta ne amijo ajkê? Kati. Metindjwÿnh kabênkôt ne ã mÿjja amijo bikênho ane. Nhyam be, ajmãkam dja mÿjja kunĩ mexkumrêx. Mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam ama: .

²¹ Mÿkam? Bir, jakam ne mÿjja punu prãm, kã rerek prãm, kro prãm, apök prãm. Nhyam be, mÿjja kute amijo mexkam dja punu prãm kêt, kã rerek prãm kêt, kro prãm kêt, apök prãm kêtumrêx. Gwaj babê Metindjwÿnh kramê ro'ã dja mÿjja me: xkumrêx ne kĩ:nhkumrêx. Dja ï gwaj babê Metindjwÿnh kra amirit. Ne kam bamexkumrêx ne bakinhkumrêx. Nhyam kam me baro'ã mÿjja kunĩdjwÿ mexkumrêx. Kam ne mÿjja kunĩ amiwÿr amimexkam ama: .

²² Jakam ne mÿjja kunĩ: tokry pymaje kangãgã. Kute mrãmri ne me nire kra àn tokry pymaje kangãgã pyrãk ne kute kra bixadjwÿrkam ama: k pyrãk.

Amrêbê: ne mÿjja kangângân jakam kangângâ râ'ã ne.

²³ Gwaj badjwÿ ne gwaj banhî nykam ama:. Gwaj badjwÿ baje arÿm amijã Metîndjwÿnh Karô kakinhja ne gwaj banhî nykam ama:. Dja gwaj babê Metîndjwÿnh krakumrêx amirît. Nhyam akubyn bôxkam dja gwaj bamã banhî ny ngã. Dja gwaj banhî nyja rerek prãm kêt ne apêx prãm kêt ne ny râ'ã. Banhî nykam amakbê bakangângã. Banhîja punu prãm kam batokry pymaje bakangângã.

²⁴ Gwaj amiwÿr banhî ny kam ama: nhyam arÿm Metîndjwÿnh amim gwaj bapytã. Nhyam be, djãm arÿm ne gwaj banhî nyja pumÿ? Kati. Gwaj ren arÿm banhî ny pumÿn ren amiwÿr kam amak kêtkumrêx ne ren ate bakrãn ar baba. ²⁵ Nhyam be, kati. Kute gwaj bamã banhî ny jadjâr kêtri ne gwaj amiwÿr kam ama:n kam akrãnmã amiwÿr amâr 'iry.

²⁶ Gwaj banhî nykam amakbê Metîndjwÿnh Karô kum gwaj bakaprî:. Gwaj bakaprîn barerekrekam ne Karô kum gwaj bakaprî:. Ne Metîndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Gwaj bakaprîn barerekrekam dja gwaj amim,

—Mÿj dja ba ikaprîkam Metîndjwÿnhmã ikabên jarênh on? anen te baje Metîndjwÿnhmã amijarênhmã. Nhyam kam Karô kute pykakam gwaj bajo ba arÿm gwaj bama. Gwaj baman arÿm kum gwaj bakaprî:. Kum gwaj bakaprîn arÿm amÿ kâjkwakam Metîndjwÿnhmã gwaj bajo a'u:w. Djãm gwaj bakabênkam ne gwaj bajo a'uw? Kati. Ta kabên mar kêtkam. Kum gwaj bakaprî:kam ne kabêno kangângân gwaj bajo a'u:w. Nãm ã Karô amybÿm amÿ kâjkwakam Metîndjwÿnhmã gwaj bajo à'wÿro ane.

²⁷ Metîndjwÿnh ne kute me kunî dju-mar djâkam me kabên mar mexkumrêx ne kam arÿm kute prîne Karô kabên mar mex. Karô ta ne arÿm kute gwaj bajã Metîndjwÿnh kabên mar. Kute gwaj bajã

amim karôkam kabên ja kute mar ne kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wÿr. Jeju kute arÿm gwaj bajo ò me ja, Karô kute Metîndjwÿnhmã gwaj bajo à'wÿr. Metîndjwÿnh kabên kôt kute kum gwaj bajo à'wÿr. Nhyam kam Metîndjwÿnh arÿm kute prîne kabên mar mex.

Kra mex kôt me mex.

Rô 8.37; Pir 1.12; Ped k 5.10

²⁸ Be, nhyam apÿnh mÿjja kute gwaj bajo baja. Mÿjja kunîkôt. Apÿnh gwaj bakaprî djâri nâr apÿnh gwaj bakînh djâri kute gwaj bajo baja. O ne Metîndjwÿnh amim gwaj bajo mexo tẽ. Gwaj bamã abêja ne gwaj bajo mexo tẽ. Metîndjwÿnh ne amrêbê: gwaj bakukãm amim gwaj bajã karôn arÿm kôt amiwÿr gwaj bajuw ne ar gwaj bajo ba. Ne kam arÿm apÿnh mÿjjao gwaj bajo mexo tẽ. Ja ne gwaj arÿm baje mar.

²⁹ Mÿj kadjy ne gwaj bajo mexo tẽ? Bir, Kra mex kôt gwaj bamex kadjy. Mÿjja kunî kêtri ne kute me kukãm ò me ja kunî mar ne arÿm amijo me utã. Kra mex kôt kute meo mex kadjy ne amijo me utã. Krakôt kute ò me ja kunîo mexo tẽmkam ne kute mrãmri ne me kra kutewa apôx nhyam kôt aben nhitepã kamy kunî apôx pyrãk. Kra kute kamy krãptî:mã wa kadjy ne Kra mex kôt gwaj bajo mexo tẽ. ³⁰ Kute amijo me utãr ja ne amiwÿr me ku'uw ne meo ba. Kute amiwÿr me 'wÿr ja ne memã axwe kêt jarê nhyam me arÿm kum mex ne. Kute memã axwe kêt jarênh ja dja meo me:xkumrêx. Nhyam me arÿm kâjkwakam Kra mex kôt mrãmri me:xkumrêx. Dja gwaj kâjkwakam kôt arÿm bame:xkumrêx.

Metîndjwÿnh kum me abê ne me'ã ukanga kêt.

³¹ Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê. Ne kam dja ï Kra kôt prîne gwaj bajo mex. Kam, djãm me'ò kute Metîndjwÿnh bê gwaj bajo akêx gwaj

kôt bajaxwemã? Kati. Metîndjwÿnh ã kum gwaj bajabêo anhÿrkam dja me'ô kubê gwaj bajo akêx kêtukumrêx. ³²Nãm amijã Kra djwÿnh pydji nê kêt ne gwaj bakunî kadjy kanga nhym arÿm gwaj bapãnh ty. Djãm kute gwaj bakadjy Kra kangakam kute gwaj babê mÿjja mex'ô nêma? Arkati. Kute gwaj bamã mÿjja mex kunî nhôrmã.

³³Mÿj me'ô dja gwaj bamã axwe jarê? Kati. Metîndjwÿnh kute amijo gwaj bapytãrja dja gwaj bamã axwe jarênh kêt. Ta ne arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Kam dja te me'ô kute gwaj bamã axwe jarênhmã.

³⁴Mÿj me'ô dja gwaj bamã me biknor tokry djãkam babiknormã arê? Kati. Kritu Jeju ne tyn akubyn tîn ne ajte Metîndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Metîndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿn ajte gwaj banêje kum kabêno nhÿ. Kam dja te me'ô kute gwaj bamã babiknormã arênhmã.

³⁵Kritu kum gwaj bajabê:.

Dja te me'ô gwaj bajo ajkê nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

Dja te apÿnh gwaj bakaprî djãri ajte gwaj bajo ba nhym Kritu kum gwaj bajabê rã'ã.

Dja te apÿnh mÿjja tÿx ajte gwaj bajo ba. Dja te me ajte kum gwaj bakurê. Kritumã badjãpênhkam te kum gwaj bakurê.

Dja te ajte gwaj bamã prã:m.

Dja te ajte gwaj bakà kêtgam bamã kry:.

Dja te apÿnh mÿjja pyma ajte gwaj bajã apôx.

Dja me ajte te kãxo gwaj bapa. Nhym Kritu mã: kum gwaj bajabê rã'ã:n gwaj bajo ba rã'ã: ne.

³⁶Apÿnh gwaj bakaprî djãri kute gwaj bajo ba kôt ne me bakukãmãre amrêbê: Metîndjwÿnhmã amijarên kum,

“Be, amã ar idjãpênhkam ne me kute ar ibîn pyrãk. Myt kunîkôt ne me kute ar ibîn pyrãk. Nãm me ar ijo

mrykî'ãtomti pyrãk ne kum ar ibîn prãm.”

Nãm ã me bakukãmãre Metîndjwÿnhmã anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Kam gwaj badjwÿ bakamingrãnyre dja gwaj mrãmri mekôt ã apÿnh bakaprî djãri maro ane. Jejumã badjãpênhkam ã apÿnh bakaprî djãri maro ane.

³⁷Jeju ne gwaj bajã ukanga kêt ne kum gwaj bajabê rã'ã:. Kam te apÿnh mÿjja pymaja gwaj bajo ba gwaj amim Jeju mar tÿx ne arÿm kubê amijo akêx kêtukumrêx.

³⁸Djãm gwaj batykkam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nãr, djãm gwaj batîn ne ar babakam kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nãr, djãm kadjy mrãnh djwÿnh 'ô kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

Nãr, djãm me karô punu, nãr djãm jakam apÿnh mÿjja apôx, nãr djãm amrê apÿnh mÿjja apôx môr, nãr djãm apÿnh mÿjja 'itÿx gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Kati.

³⁹Nãr, djãm kãjkwa kurúm mÿjja apôx, nãr djãm pyka krakri mÿjja apôx, nãr djãm Metîndjwÿnh kute amú apÿnh mÿjja kunî nhípêx'ô kute gwaj bajo bikênh nhym kum gwaj bajabê kêt ne gwaj bajã ukangamã? Arkati.

Apÿnh mÿjja pyma te gwaj bajo ajkê nhym Metîndjwÿnh kum gwaj bajabê:n gwaj bajo ba rã'ã:.

Nãm ã kum gwaj bajabêo ane. Gwaj baje Kritu Jejuo banhô Bênjadjwÿr djwÿnhkôt ã kum gwaj bajabêo ane. Tãm ne ba tu amim markumrêx.

Metîndjwÿnh ta kute amijo me utàr.

9¹⁻²Djãm gwaj baje Môjdjê kukràdjã mar ne kôt baje amijo babakam

ne Metîndjwÿnh kute gwaj bamã axwe kêt jarênh gwaj arÿm kum bamex ne? Kati. Nã gwãm tu amim Jeju markumrêx nhyim arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm kum bamex ne. Nhyim be, inhô me wÿnh, inhôbikwabê mebê idjaer djãm me kute tu amim Jeju markumrêx? Kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Nãm me amim,

—Ba Môjdjê kukràdjã man kôt ar amijo iba nhyim Metîndjwÿnh arÿm imã ijaxwe kêt jarê ba arÿm kum imex, ane. Me kute amim Jeju mar kêt kam dja Metîndjwÿnh arÿm pãnh me kanga. Kam ne ba ikadjwÿnhbê ikaprÿn iban imÿr rã'ã: ne. Kritu kôt ne ba katàt ikaprÿ'ã ar amã amijarênhkumrêx. Metîndjwÿnh Karô ta ne ajte idjumar djã kadjwÿnhbê imã,

—Mrãmri 'ã ajêx kêtumrêx, ane. Mrãmri ikaprÿkumrêx. ³Inhô me wÿnh, inhôbikwabê mebê idjaer ne me kute amim Jeju mar kêt. Ba ren me kadjy Metîndjwÿnhmã kum,

—Kwãrik wãnh mebê idjaer kanga kêt. Ba dja ga me pãnh ikanga, ane. Nhyim ren me kam arÿm tu amim Jeju Kritu markumrêx ba ren arÿm ã Metîndjwÿnhmã ane. Nhyim be, kati. Me kute amim Jeju mar kêt. Kam ne ba mekam ikaprÿ:re. ⁴Mebê idjaerkumrêx. Metîndjwÿnh ne amrêbê meo kra nhyim Metîndjwÿnh rax djô'ã me ra:x. Ne kam ajmã kuten amim Jeju mar kêt ba arÿm mekam ikaprÿre ne. Metîndjwÿnhmê ne me kute aktã abenmã amijarênh mãmddji nhyim arÿm memã kum,

—Ba dja ba me ajo djuw mex rã'ã: rã'ã ne, ane. Ne arÿm memã Môjdjê kukràdjã jarê nhyim me o ba. Ne kukràdjã kôt kum apê ne kum amijarênh ba. Nhyim kute memã mÿjja jarênh mãmddji. Me kukãm apÿnh mÿjja mex apôxmã kute memã arênh mãmddji. Nhyim me ajmã ne Jeju mar kêt ne ar ba. Ba kam mekam ikaprÿre ne.

⁵Me bakukãmãre ne me me babê idjaer kukãmãrekumrêx nhyim Jeju Kritu arÿm mekam amijo í ne kato. Kubê ne apÿnh me ba djã kunikôt me kunÿ, mÿjja kunÿ Tîndjwÿnh. Pydji ne me:xkumrêx ne ra:x. Mex ne rax rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx. Jeju Kritu me ibê idjaer kurÿm kato nhyim kam me ajmã ne Jeju mar kêt ne ba. Ba kam mekam ikaprÿ:re ne imã me kaprÿ:kumrêx.

⁶Metîndjwÿnh kute mebê idjaero kran kute memã, “Me abê ikra”, anhÿrkam ne me kwÿ arÿm kanga. Me kwÿ kute kangakam djãm arÿm kam Metîndjwÿnh kabên kajgo? Kati. Metîndjwÿnh kabênkôt me kwÿbê Metîndjwÿnh krakumrêx. Djãm mebê idjaer kunÿ ne Metîndjwÿnh kute meo kra? Kati. Me kwÿbit. ⁷Nãr, djãm Abraão djô'ã me ar ba kunÿ ne Metîndjwÿnh kute memã,

—Me abê Abraão tãmdjwÿkumrêx, anhÿro ba? Kati. Me kwÿmãbit. Nãm Abraãomã kum,

—Idjak kurÿm dja atãmdjwÿ apôx, ane.

⁸Mÿj'ã ne gwaj kabên ja ma? Bir, amrêbê: me bakukãmãre Abraão ta ne amikabênkôt ô àpênh kajgomã Imaêr dji nhyim kato. Djãm kra Imaêrmê ô'ã tãmdjwÿ apôxmê djã ne Metîndjwÿnh me jao krakumrêx? Kati. Metîndjwÿnh kute kabên pydjim arênh kôt ne prökumrêxmã Idjak dji nhyim arÿm kato. Nhyim kam Metîndjwÿnh arÿm o krakumrêx. Kra Idjakmê kam tãmdjwÿ apôxmê ne Metîndjwÿnh meo krakumrêx. ⁹Arÿm ne Abraãomã kum,

—Dja ba í bôx nhyim Xara arÿm kra, ane. Metîndjwÿnh kute kabên pydjim arênh ne ja. Nhyim kam arÿm kra kato nhyim Metîndjwÿnh amikabênkôt arÿm o kra.

¹⁰Nhyim ajtekam me banhingêt Idjak Rebekamã kra ar kudji nhyim tu-

jarô râ'âkam Metîndjwÿnh arÿm kra ar'â amim karô. ¹¹⁻¹³ Ar rwÿk kêtri. Ar mex nâr ar axwe kêtri ne arÿm ar'â amim karôn Rebekamâ kum,

“Kutewa dja kutapumâ apê”, ane.

Pi'ôkkam kute me bakukâmâremâ ar arênh kôt ne ã Rebekamâ ane. Ne memâ kum,

“Imâ Djako kînh. Nhyim be, imâ Ixau kînh kêt”, ane.

Djâm mexkam ne kum Djako kînh? Kati. Djâm axwekam ne kum Ixau kînh kêt? Kati. Kute ar'â amim karô kôt kum Djako kînh ne kum Ixau kînh kêt. Idjujarênhja ne me kunî'â amijakre. Mÿj dja gwaj me kunî'â amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Be, Metîndjwÿnh ne amikabên kôt arÿm amijo me utâ. Kute me kêtri me'ã amim karô kôt ne arÿm amijo me utâ. Djâm me ta mexkôt ne amijo me utâ? Kati. Amikabên kôt. Kute amiwÿr me 'wÿr djwÿnh ta amikabên kôt ne kute amijo me utâr, ane. Tãm dja gwaj idjujarênh ja markam amim arên maro baba.

¹⁴ Metîndjwÿnh ta kute amijo me utâr. Me kator kêtri kute amijo me utâr. Kute amim me'ã karô kôt kute amijo me utâr. Djâm kam gwaj ba baje amim,

—Be ga, Metîndjwÿnh kute katât amijo ba kêtja pumû, anhÿrmâ? Arkati. Metîndjwÿnh katât ry tipdji. ¹⁵ Ga, Metîndjwÿnh amrêbê: me bakukâmâre Môjdjêmä kum,

“Ba dja ba amim me'ô'ã karôn tu imâ kaprî. Ba dja ba amim me'ô'ã karôn tu imâ kînh.”

Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukâmâremâ ane.

¹⁶ Mÿj ne gwaj kabên ja burûm kuma? Bir, djâm me'ô ta kum kînh nhyim kum kaprî? Kati. Nâr, djâm me'ô ta kum apê nhyim kum kaprî? Kati. Metîndjwÿnh ta ne tu kum me kaprî. Tãm ne gwaj Metîndjwÿnh kabênja burûm kuma. ¹⁷ Amrêbê: me bakukâmâre ar

bari ne Metîndjwÿnh Parao'ã amakkre kêt mên ajte o bikênho dja. 'Ã amakkre kêt mênho âmri ne kum,

“Mÿj kadjy ne ga anã kurûm ruw ba ajo ikato? Bir, ije ajã ajamakkre kêt mênh ne ajo ibikênh kadjy. Ije me kunimâ akam itÿxo amirît kadjy ne ba ajo ikato.

Apÿnh pyka kunîkôt dja me iraxmã katon abenmã irax ne ipyma jarê. Ja kadjy ne ba ajo ikato. Me kute ipyma: mar kadjy. Kadjy ne ba ajo ikato.”

Nãm ã Paraomã ane nhyim me arÿm 'ã pi'ôk no'ók ne. ¹⁸ Arÿm ne ba Rebeka'ã ajarên ajte Môjdjê'ã ajarên ajte Parao'ã ajarê.

Mÿj dja gwaj Metîndjwÿnh kute kam arkum kabên jarênh burûm kuma? Mÿj'ã ne amijakre? Bir, Metîndjwÿnh ta ne amim me'ã karô. Ne kam amikabênkôt arÿm tu kum me kwÿ kaprî. Tãm ne gwaj kute Rebekamâ kabên jarênh ne ajte Môjdjêmä kute kabên jarênh burûm kuma. Ba kam ajte Parao'ã ajarê. Mÿj dja gwaj Metîndjwÿnh kute kum kabên jarênhja burûm kuma? Bir, Metîndjwÿnh ta ne amim me'ã karô. Ne kam ta amikabênkôt ajte tu me kwÿ'ã amakkre kêt rê. Tãm dja gwaj Paraomã kabên burûm kuma.

¹⁹ Djâm ar ajô imã,

—Metîndjwÿnh kute ã amim me'ã karôo anhÿrkam mÿj me'ô ne kubê àp-târmã? Arkati. Metîndjwÿnh ta kute me'ã amakkre kêt mênhkam ne ren memã axwe jarênh kêt. Mÿkam ne memã axwe jarê? ane. Djâm aje ã imã anhÿrmã? ²⁰ Kati. Kwârik wânh mÿjwã wã jarênh kêt. Pykabê ne ga ar aban angri:re ga we ajte akabêno aje Metîndjwÿnh japanhmã. Nã bãm me bakukâmâre kabên kôt amã ane. Amrêbê ne me memã kum,

“Djâm arÿm mÿjja nhipêx kute ipêx djwÿnhmä kum,

‘Mÿkam ne ga ga inhipêx prâm ne kam ã ijo ane?’ anhÿrmã? Kati.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Mrãmri ne me bakukãmãre memã arênhkumrêx. ²¹ Ga, ngyo ngônñ nhípêx djwÿnh ta kute amim 'ã karõ kôt kute ngy kajgo jamÿnh ne o ngônñ nhípêxja pumû. Ta mÿjja mex kadjy ngônñ nhípêx. Nâr, ajte ta mÿjja punu kadjy ngônñ nhípêx. Metîndjwÿnhdjwÿ, kute me ipêx djwÿnh ta amikabênkôt tu ã meo ane. Djãm kam gwaj baje bakabêno apanhmã? Kati.

²² Ta amikabênkôt tu ã meo ane. Mekam ngryk ne tu kute meo bi-knorkumrêx kadjy ne me ipêx. Me kwÿ ja'ã ne ta amim karõn amim,

—Dja ba ï me kwÿkam ingryko amirît ne. Nhyh me kunï ipumûn arÿm 'itÿx ma, ane. Ne kam ajte amijã ngryk nêñ amiwÿr me amãr 'iry.

²³ Ne kam mekam ukaprí kadjy me kwÿ nhípêx. Amrêbê: ne ta me'ã amim karõn amim,

—Me ja dja ba amimexo meo me: xkumrêx. Ne me kunimã mekam idjukapriõ amirît. Me kunï dja me 'ã ipumûn ime: xkumrêx ma. Ja kadjy dja ba amimexo meo me: xkumrêx, ane. Djãm ta kute amim me'ã karõn ajte ã me ipêxo anhÿrkam djãm katât kute amijo ba kêt? Kati. Katât ne amijo ba. ²⁴ Ta ne tu ã gwaj badjwÿ gwaj bajo mexo ane. Ta ne amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. Djãm me ibê idjaerbito ba? Kati. Me abajtemdjwÿo ba.

²⁵ Metîndjwÿnh ta ne amim me'ã karõ. Ne kam ta amikabênkôt arÿm amijo me utàn ar meo ba. Me bakukãmãre Ôdjêja amrêbê: ja jarê. Metîndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytârja jarê. Metîndjwÿnh ne Ôdjêjamã kabên jarê nhyh me bakukãmãremã kum, “Metîndjwÿnh ne me amã, ‘Amrêbê ije me kwÿo inhõ kêt. Nhyh be, jakam dja ba memã inhõ me ja jarê.

Me kwÿ amrêbê imã me kînh kêt. Nhyh be, jakam dja ba imã me kînh.’

Nãm ã Metîndjwÿnh me amã ane.”
Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhyh me arÿm kabên'ã pi'òk no'òk ne. Ga, Metîndjwÿnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytârja pumû. ²⁶ Nhyh kam ta ajte memã kum,

“Metîndjwÿnh ne me amã,
‘Pyka 'òkam me'ã ne ba memã kum, lje meo ikra kêt ne ja, ane. Pyka tãm kam dja me ï memã kum,
Me abê Metîndjwÿnh tîn ne ar baja kra ar, ane. Dja me ï ã memã ane’, ane. Metîndjwÿnh ã me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Ôdjêja memã ane nhyh me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metîndjwÿnh ta kute amijo me bajtem kwÿ pytârja pumû.

²⁷ Nhyh kam me bakukãmãre Idjaij ajte amrêbê: tãm jarê. Metîndjwÿnh ta amikabênkôt kute amijo me kwÿ pytârja jarê. Idjaij mebê idjaer'ã kaj bê memã kum,

“Dja mebê idjaer krãpti: kute mrãmri ne ngõ raxbê pyka kêt kam pykati 'ykã krãpti pyrãk.

Dja te me krãpti nhyh arÿm amim me ngrêrebit pytã. Me anhybit me utã. Me kute amim mar me utã.

²⁸ Nhyh me kute Metîndjwÿnh mar kêt-djwÿ. Mÿj dja me on?

Bir, Bênjadjwÿr djwÿnhbê Metîndjwÿnh kute pykabê me axwemã pãnh jarênhmã. Dja meo kukrà kêt kumrêx ne katât memã pãnh jarênhkumrêx ne on inomã kumê.”

Nãm ã me bakukãmãre Idjaij memã ane nhyh me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ga, ajte Metîndjwÿnh ta kute amijo me kwÿ pytârja pumû.

²⁹ Nhyh kam Idjaij ajte tãm'ã ajarên memã kum,
“Bênjadjwÿr djwÿnh 'itÿxo kubê kumkati amrêbê: me axwe raxkam

arÿm krîraxbê Xôtômamê krîraxbê Gomora gan pyka mē o amrà.

Ne ren kum me bajā ma kêt gu ren me badjwÿ arÿm mekôt bakêt. Nhy m be, kati. Nām kum me bajā ma nhy m kam me badjô'ā me anhy rā'ā, me kwÿ rā'ā ne."

Nām ā me bakukāmāre Idjaij memā ane. Ga, me bakukāmāre kabēnja kunī kôt Metîndjwÿnh ta amikabēnkôt kute amijo me kwÿ pytār ne meo baja pumū.

Mebê idjaer kute Kritu mar kêt.

³⁰ Mÿj dja gwaj jakam abenmā arē? Bir, me bajtem ne me amrêbê kute Metîndjwÿnhmā amijo mex jabej kêt. Nām me te kum amijo mex jabej kêt nhy m Metîndjwÿnh ta arÿm kum me kaprîn memā axwe kêt jarē. Me tu amim Jeju Kritu markumrêx nhy m Metîndjwÿnh arÿm tu memā axwe kêt jarē nhy m me arÿm kum mex ne.

³¹ Nhy m be, mebê idjaer kute Metîndjwÿnh kukrādjà marn kôt amijo bakam djām me arÿm kum axwe kêt? Kati.

³² Mÿkam? Bir, me kute amim Kritu mar kêt kam. Me kute amim,

—Djām ba dja ba amim Jeju ma got? Ba Mōjdjê kukrādjà man kôt ar amijo iban arÿm Metîndjwÿnhmā ijaxwe kêt, ane. Me kute amim anhÿro bakam ne me axwe rā'ā ne. Kam ne me kute kēn me par tok nhy m me rôrôk pyrāk. Me kute amim Jeju mar kêt. ³³ Metîndjwÿnh ne amrêbê me bakukāmāremā kum, "Ota, ba Xijāokam kēn'ō nhÿr. Kēn wā kute me par tokkam me rôrôk prām kumrêx. Kam dja me kum kēn wā kurê.

Nhy m be, dja me kwÿ ĩ pÿnhkôt tu amim markumrêx ne arÿm pijām kadjy kêt kumrêx."

Nām Metîndjwÿnh ā memā ane nhy m me arÿm 'ā pi'ôk no'ôk ne. Kritu'ā ne kēn jakren arē nhy m me kum kurēmā. Nhy m

kôt mebê idjaer ā kum kurên mar kêt o ane.

10 Akmere, àpnhîre ar, imā me bē idjaer kî:nh. Me bē inhôbikwakam imā me kînh. Metîndjwÿnh ren amim me bē idjaer kunī pytā ba ren mekam ikînhkumrêx. Nā bām mā Metîndjwÿnhmā kum,

—Gop amim me utā. Gop amim me utā, anhÿro iba.

² Ba ne ba amrêbê mekam ar iban prîne me omū. Kam djām me Metîndjwÿnhmā àpēnh prām ngri got? Me kum àpēnh prā:m. Me te kum àpēnh prām ne kute Metîndjwÿnh mar kêt. Me arîk ar kupa'ā ba. ³ Metîndjwÿnh ta ne memā kum,

—Me kute amim Kritu markam dja ba memā axwe kêt jarē nhy m me arÿm imā mex ne, ane. Nhy m me atekam ajte mar kêt ne amim,

—Djām ba ije amim Jeju marmā got? Kati. Ba dja ba ijaxwe kêt. Ba dja ba Mōjdjê kukrādjà man kôt ar amijo iban arÿm ijaxwe kêt ne Metîndjwÿnhmā imex ne, anhÿro ba.

⁴ Djām gwaj ba baje amim,

—Djām ba ije amim Jeju marmā got? Kati. Ba dja ba Mōjdjê kukrādjà man kôt ar amijo iban arÿm Metîndjwÿnhmā ijaxwe kêt, anhÿrmā? Djām gwaj baje ā amim anhÿrmā? Kati. Kritu ta ne gwaj bakadjy prîne kukrādjà man kôt amijo ba me:xkumrêx. Gwaj baje Kritubit mar ne tu amim markumrêx nhy m Metîndjwÿnh arÿm tu gwaj bamā axwe kêt jarē gwaj arÿm kum bamex ne.

Mÿj dja me nēn arÿm axwe kêt?

⁵ Me bakukāmārebê Mōjdjê ne amrêbê: memā kum,

"Dja me katāt kukrādjà man kôt amijo ban kam arÿm tîn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne", ane.

Kute memā ja jarēnhkam mÿj dja me nēn arÿm axwe kêt? Bir, dja me katāt

kukràdjà man kôt ar amijo ban arÿm axwe kêt. Ja ne Môj djê amrêbê memã arê. ⁶ Nhy m be, ajbir jakam me kute tu amim Jeju markumrêx, nhy m Metîndjwÿnh arÿm tu memã axwe kêt jarê nhy m me arÿm kum mex ne. Gar akwÿ ne gar arîk amim,

—Mÿj me'ô godja kàjkwa djwÿnhmã wabi? Ne ren me'ô kàjkwamã wabin ren iwÿr Krituo ruw ba ren kôt omün tu amim markumrêx, ane. Kwãrik wãnh ja jarênh kêt. ⁷ Gar akwÿ ajte arîk amim,

—Mÿj me'ô godja me tyk ba djâkam ruw? Ne ren me'ô me tyk ba djâkam Kritu'ÿr ruw ne ren iwÿr o wabin iwÿr o bôx ba ren tu amim markumrêx, ane. Kwãrik wãnh ja jarênh kêt. Mÿkam dja gar ja jarênh kêt? Bir, arÿm ne me ar amã Kritu'ã ajarê gar arÿm ama. Ne kam ajte tu amim markumrêx kêt. ⁸ Metîndjwÿnh ne me bakukãmãremã kum,

“Djãm onij ikabên nõ? Kati, arÿm ne akadjwÿnhbê nõ. Ajajkwa kôt ne ga memã arê nhy m ajajkwakam nõn adjumar djà kadjwÿnhbê nõ”, ane.

Kabên ja ne bar kàj bê memã arê. Dja me kwÿ tu amim kabênja mar ne amim Kritu markumrêx. Ja kadjy ne bar memã kabên ja jarê. ⁹ Nã bãm ar memã kum,

—Dja gar amibu'ã memã amijarên memã kum, “Mrãmri Jejubê inhô Bënjadjwÿr djwÿnhkumrêx”, anen ajte ar adjumar djà kadjwÿnhbê amim, “Mrãmri ne Metîndjwÿnh akubyn Jejuo tînkumrêx”, ane nhy m arÿm amim ar apytã, ane. Ar ikabên ja ne bar memã arê. ¹⁰ Mÿkam? Bir, me umar djà kadjwÿnhbê ne me tu amim markumrêx nhy m arÿm tu memã axwe kêt jarê nhy m me arÿm kum mex ne. Ne kam amibu'ã memã amijarên memã kum,

—Arÿm ba tu amim Jeju markumrêx, ane nhy m arÿm amim me utã. ¹¹ Me bakukãmãre kabên kôt ne ba ar amã ikabên ja jarê. Amrêbê: ne me bakukãmãre memã kum,

“Djãm me kute tu amim markumrêx nhy m Metîndjwÿnh kute amim me utãr kêt nhy m me arÿm pijãm? Kati. Djãm me kute amim, ‘Ba arÿm tu amim Metîndjwÿnh markumrêx nhy m arÿm ibê kajgo’, anhÿrmã? Kati. Me kwÿ ï pÿnhkôt kute tu amim markumrêxja dja Metîndjwÿnh arÿm me utãrkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane nhy m me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Ga, me kute tu amim markumrêx nhy m kute amim me utãrja pumü. Mrãmri me kabênkumrêx. Ba kôt ar amã ikabên jarê.

¹² Djãm kam kute mebê idjaerbit pytãr ne kute amü me bajtembê kreguja pytãr kêt? Kati. Kute me bajtemdjwÿ pytãr. Mÿkam? Bir, Bënjadjwÿr djwÿnh ne pydji:n me kunimã bënjadjwÿr rax. Mebê idjaermã Bënjadjwÿr ra:xi. Me bajtemmã Bënjadjwÿr ra:xi. Me ï pÿnh kôt me kute kum amijo à'wÿrja ne Bënjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh meo djuw mex. Ô mÿjja kume:xo meo djuw mex. ¹³ Me bakukãmãre ne me amrêbê: ã memã ane. Nãm me memã kum,

“Me kwÿ ï pÿnhkôt dja me Bënjadjwÿr djwÿnhmã amijo a'uw ne kum, ‘Ipytã’, ane nhy m arÿm me utã.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me bajtemdjwÿ kute tu amim Jeju markumrêxja pumü. Metîndjwÿnh kute amim me adjwÿnhdjwÿ pytãrja pumü. Mrãmri ne me kabênkumrêx ba me amã arênhkumrêx.

¹⁴ Nhy m be, me kute amim Jeju kamnhix kêt kam djãm me kute kum, “Jeju ipytã”, anhÿrmã? Kati. Ne ajtekam me kute Jeju'ã ujarênhja mar kêt kam djãm me kute amim kamnhixmã? Kati. Ne ajtekam kraxje me kute memã Jeju'ã ujarênh kêt kam djãm me kute marmã? Kati. ¹⁵ Ne ajtekam me kute me'ÿr me anor kêt kam djãm me kute memã Jeju'ã ujarênhmã? Kati. Nhy m be, Metîndjwÿnh arÿm me'ÿr me kwÿ jano nhy m

me arÿm kaj bê memã 'ã ajarê nhy
me kum kî:nhkumrêx. Me bakukãmãre
kabên kôt ne ba ar amã ja jarê. Amrêbê:
me bakukãmãre memã kum,
“Kritu'ã ujarênh ny, kôt me umar
mexja. Apÿnh mÿjja mex'ã me
ujarênh nyja. Ujarênhkam me
kî:nhkumrêxja. Djãm kute memã 'ã
ujarênh ny jao mrãnh djwÿnh mex
ngri got? Me'ÿr bôxkam me kum
kî:nhkumrêx.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane.
Ga, me kwÿ kum kînhkumrêxja pumü.
Mrãmri me kabênkumrêx.

¹⁶ Nhy be, djãm mebê idjaer kunĩ
ne me arÿm Kritu'ã ujarênh ny ma?
Djãm me kunĩ arÿm Krituo aminhõ?
Kati. Mebê idjaer kunĩ kute Krituo am-
inhõ kêt. Me bakukãmãre Idjaij ne am-
rêbê: me arê. Me kute amim mar kêtja
jarê. Nãm memã kum,

“Nhÿnh got me'õ kute tu amim ar ikabên
markumrêx?”

Nãm me bakukãmãre ã mebê idjaer
jarêho ane. Ga, me kute amim mar
kêtja pumü. ¹⁷ Bir be, kam me kute
memã Metîndjwÿnh kabên jarênhkam-
bit ne me arÿm kuman tu amim markum-
rêx. ¹⁸ Djãm arÿm ne me mebê idjaermã
'ã ujarênh ny jarê nhy me arÿm kuma?
Nã, arÿm. Amrêbê: ne me bakukãmãre
memã arê nhy me arÿm kuma. Nãm
me memã kum,

“Apÿnh me ba djã kunikôt ne me me
kabên ma. Djãm jakambit ne me
kuma? Kati. Orî:nãdjwÿ ne me arÿm
kuma.

Apÿnh me ba djã kunikôt ne me arÿm
me'ÿr kabêno bôx ne arÿm memã arê
nhy me arÿm kuma.”

Nãm me bakukãmãre ã memã ane. Ga,
mebê idjaer arÿm kute Kritu'ã ujarênh
ny marja pumü. ¹⁹ Ba ajte me amã arê.
Mÿj'ã ujarênh ny kute amijakreja djãm
me kute mar? Nã. Me kute mar. Ne kam
me kute mar kajgo. Metîndjwÿnh ne am-

rêbê mebê idjaermã amikabên jarê. Me
bajtem'ã memã amikabên jarê. Nhy
Môjdjê arÿm kabên man amü Metînd-
jwÿnh kukwakam me bakukãmãremã
arên memã kum,

“Metîndjwÿnh ne me amã,

'Me aje me'ã, Me kakrit, anhÿrja. Me ja
dja ba amim me utã. Dja ga me kam
te ga aje me urãk prãmje angyk ne.
Ne aje me'ã, Me no kêt, anhÿr ja. Me
ja dja ba amim me utã. Dja ga me
kam te ga aje me urãk prãmje amim
angry:k ne.'

Nãm ã Metîndjwÿnh me amã ane.”

Nãm ã me bakukãmãre Môjdjê mebê id-
jaermã ane. ²⁰ Ne kam me bakukãmãre
Idjaijdjwÿ kum mebê idjaer puma kêt ne
ajte me bajtem'ã memã ajarê. Metînd-
jwÿnh ne kum amikabên jarê nhy kuk-
wakam arÿm me bakukãmãremã kum,

“Metîndjwÿnh ne me amã,

'Me kute ijabej kêt ja ne me arÿm
imã kato. Ba ne ba memã amijo
amirît nhy me arÿm imã kato. Me
kute ijabej me kujêr kêtjamã ne ba
amijo amirît.'

Nãm ã Metîndjwÿnh me amã ane.”

Nãm ã Idjaij me bajtem'ã mebê idjaermã
ane. ²¹ Nhy Metîndjwÿnh ajte mebê id-
jaer'ã memã kum,

“Me kute aminhirôbê ikabên rênh ne
amakkre kêt. Me jamã ne ba kryrà
te ipa koror ne amiwÿr me kam
amako iku'ê: nhy ijã akamãt nhy
me kute imar kêtumrêx.”

Nãm ã Metîndjwÿnh mebê idjaermã ane.
Be ga, mebê idjaer arÿm kute Kritu'ã
ujarênh ny mar ne mar kajgoja pumü.

Metîndjwÿnh kute amijo me anhybit pytãr.

11 Kam djãm arÿm ne Metînd-
jwÿnh õ mebê idjaer kunĩ kanga?
Arkati. Ga, badjwÿ ibê mebê idjaer
'õja pumü. Nhy bê ne badjwÿ kute
ikanga. Ibê Abraão tamdjwÿ'õ. Tamd-

jwÿ Bënjamîn djô'ã ne ba ikato. Ba ibê idjaerkumrêx nhyim kute ikanga kêt.

²Metîndjwÿnh ne me kunî kêtri amijo me kwÿ pytà. Kute amijo mebê idjaer kwÿ pytàr ja ne kute me kanga kêt. Me bakukâmäre Erij ne amrêbê Metîndjwÿnhmã mebê idjaer'ã kabên ne 'ã ajarê. Nhyim me arÿm kabên'ã pi'òk no'òk. Erij kabên dja gar ama. Nãm arik amim,

—Arÿm ne me kunî Metîndjwÿnh kanga, ane. ³Ne kam Metîndjwÿnhmã kum,

“Bênjadjwÿr djwÿnh, arÿm ne me akuk-wakam kabên jarênh djwÿnh kunî pa. Ne arÿm apÿnh anhô ki djâri kungrà. Ba kam ipydjin ar iba nhyim me kute badjwÿ ibînmã ijabej ar ba.”

Nãm ã Erij kum ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ⁴Nhyim mÿj ne Metîndjwÿnh me bakukâmäre Erijmã arê? Bir, nãm kum,

“Ba ne ba amim me krãptî: pytà. Me'ã akre kubê 7.000 kute bajbit amim imarkam ne me Baaumã kônkrão krî kêt ne kute kum amijarênh kêt-kum-rêx ba arÿm amim me utã.”

Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukâmäre Erijmã ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Be ga, amrêbê: mebê idjaer kwÿ kute amim Metîndjwÿnh mar tÿxja pumû. Me anhy kute amim mar tÿx. ⁵Ajbir jakamdjwÿ mebê idjaer janhy kute amim Jeju Kritu mar tÿx. Ta ne me kêtri tu kum me anhy kaprîn amijo me utã nhyim kam me kute amim mar tÿx. ⁶Djãm me ta kute katât kabên mar ne kôt kute amijo ba pãnh ne Metîndjwÿnh amijo me utã? Kati. Ta ne me kêtri tu kum me kaprîn arÿm amijo me utã. Nãm ren me kute arÿm kum o pãnhkam ren amijo me utã djã ne ren kam tu kum me kaprî? Kati. Kam ren tu kum me kaprî kêt. Nhyim be, kati. Tu kum me kaprikumrêxkam ne me kute kum o pãnh kêt.

Mebê idjaer krãptî jamakkre kêt.

⁷Kam, djãm gwaj baje amim,

—Metîndjwÿnh ne arÿm ò mebê idjaer kanga, anhÿrmã? Kati. Mebê idjaer ta te kute Metîndjwÿnhmã amijo mex jabej ar ban axwe rä'ã ne. Ne kam Metîndjwÿnhmã mex kêt ne. Nhyim be, Metîndjwÿnh kute me kêtri amijo mebê idjaer kwÿ pytàr ja ne me arÿm Metîndjwÿnhmã mex ne. Nhyim kam mebê idjaer 'ã kâtãnja Metîndjwÿnh arÿm me'ã amakkre kêt mē. ⁸Me bakukâmäre kute amrêbê: me'ã pi'òk no'òk kôt Metîndjwÿnh ã meo ane. Kamã ne me bakukâmäre memã kum,

“Metîndjwÿnh ne me'ã kãptî mē. Nãm me te non no kêt. Te me amak krekren kute mar kêt.”

Nãm ã me bakukâmäre memã ane nhyim me jakam amakkre kêt rä'ã. ⁹Nhyim me bakukâmäre Dawi ajte memã tãm jarê. Me amakkre kêt nhyim 'ã memã kum,

“Me kute ate krãn àkur raxbit markam gê Metîndjwÿnh me aêrbê memã axweo pãnh.

Gê me te: aminêje amijo ane. Kute mrãmri ne mrybê ka'ê aêrbê kute unênh pyrãk, nhyim kute kên me aêrbê kute me tok nhyim me rôrôk pyrãk.

¹⁰Gê me amakkre kêt ne no kêt gê me kaprî pymaje ibôn mrãnh rä'ã: rä'ã ne.”

Nãm ã me bakukâmäre Dawi me amakkre kêt'ã memã ane.

Kute me'ã pidjô jakren 'ã memã ujarênh.

¹¹Ba kam ar amã arê. Mebê idjaer ne me kum Jeju kînh kêt ne arÿm axwe. Kute mrãmri ne kute kên me par tok nhyim me rôrôk pyrãk. Me kum kînh kêt-kam djãm Metîndjwÿnh tu kute me kangakumrêxmã? Arkati.

Nhym be, arÿm me kum Jeju kÿnh kêt kam ne Metÿndjwÿnh arÿm me bajtem'ÿr akêx ne arÿm amim me utàro dja. Mebê idjaer ne mebê idjaer kêtjamã me bajtem jarêho ba nhym Metÿndjwÿnh arÿm me'ÿr akêx ne me utàro dja. Dja amim me bajtem pytàro dja nhym mebê idjaer arÿm omÿ. Kute me bajtem pytàrkôt omÿ:n arÿm amim ngyrk ne. Me te ta kute me uràk prãnje amim ngyrk ne. Ne amim,

—Je tô mÿkam ne ba me imã Jeju kÿnh kêt? Ga, Metÿndjwÿnh kute me bajtembit pytàrja pumÿ, ane. ¹²Nãm me kum Jeju kÿnh kêt nhym me kute Jeju mar arÿm amÿ me bajtemjamã Jeju'ã ajarê. Apÿnh me ba djã kunÿkôt ne me memã arê nhym me arÿm tu amim markumrêx. Nhym kam Metÿndjwÿnh arÿm amim me utà. Nhym kam me arÿm kÿ:nhkumrêx. Nhym be, mebê idjaer kum Jeju kÿnh kêt kam ne me kÿnh kêt kumrêx.

Nhym be, mebê idjaer kute meo me bajtembit, me bajtembit ne Metÿndjwÿnh amim me utà. Kute amim me utàrkam ne me kÿ:nhkumrêx. Kam godja mebê idjaer amim ngyrk ne ï akubyn Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akêx jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam dja me kÿ:nhkumrêx. Dja me kÿnho me bajtem jakrenh me:x ne.

¹³Me abajtemmã ne ba ikabên. Kritu ne me abajtemmã ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarênh kadjy ijano. Ije me amã Kritu'ã idjujarênhkam ikÿnh ne mebê idjaermã me akam ikÿnh jarênh kume:x. ¹⁴Nã bãm inhô me wÿnhmã me ajarên memã kum,

—Ba me bajtemmã Kritu jarêho iba nhym me krãptÿ: arÿm tu amim markumrêx nhym Metÿndjwÿnh arÿm me krãptÿ: pytà, anhÿro iba. Ba ã memã anhÿro ibao ane. Nhym godja me te: ta kute me uràk prãnje amim,

—Ga, Metÿndjwÿnh kute arÿm ikan-gaja pumÿ. Nãm me bajtembit me utàro ba. Jakam dja ba tu amim Jeju markumrêx gê Metÿndjwÿnh arÿm amim ipytà, anhÿr jabej. Godja me amim ngyrk ne arÿm tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metÿndjwÿnh arÿm me utà.

¹⁵Nhym be, jakam mebê idjaer kute amim Jeju mar kêt. Kam Metÿndjwÿnh arÿm me kanga. Nãm me bajtem'ÿr amijo akêx ne arÿm amim me utàro ba. Me kute tu amim Jeju markumrêxkam ne amim me utàro ba. Nhym be, godja mebê idjaer amim ngyrk jabej ne tu amim Jeju markumrêx jabej nhym Metÿndjwÿnh arÿm amim me utà. Kam, arÿm kute me utàrkam mÿj dja me kam nê? Bir, dja me kute mrãmri ne arÿm me tyk ne akubyn tÿn pyrãk. Kam dja me kunÿ kÿnhkumrêx.

¹⁶Amrêbê: ne me abenmã kum,

—Be, me kukãmãkjê kukràdjã kôt ne me kute Metÿndjwÿnh kumrêxmã djwÿ kwÿ rênh ne kum òr. Godja djwÿ kumrêx me kute kum rênhja kum mex jabej nhym kôt djwÿ kunÿdjwÿ kum mex. Nãr, godja pidjô jarê kum mex jabej nhym apÿnh padjwÿ kum mex, ane. Mrãmri ne me kute abenmã arênhkumrêx. Me bakukãmãre Abraão ne kute uràk. Abraão arÿm Metÿndjwÿnhmã mex. Kam, dja ôã mebê idjaerdjwÿ Metÿndjwÿnhmã mex.

¹⁷Ba me amã arê ga me ama. Mebê idjaer ne kute pidjô djujabê pa pyrãk. Me abajtem ne ga me aje pidjô djujabê kêt pa pyrãk. Mebê idjaer kute Jeju mar kêt kam ne Metÿndjwÿnh arÿm me kangan kam arÿm me abajtem pytàn me ajo aminhô. Kute mrãmri ne me'ô kute pidjô bàrikam pa djujabê mok ne kute pãnh pa djujabê kêt jadjàr pyrãk. Me ga ne ga me arÿm jakam tu amim Jeju markumrêx nhym Metÿndjwÿnh arÿm me apytàn me ajo aminhôn me ajo djuw mex. Me aje mrãmri ne pidjô djujabê kêt pa kute

pidjô djujabê jarêkam kangô mex kaôro arija pyrâk. Mebê idjaer djwÿnh kwÿ kute amim Jeju marmê ro'ã ne Metîndjwÿnh arÿm me ajo djuw mex. ¹⁸ Djâm me amã mebê idjaer kurêmã? Djâm me aje amijo adjâmran amim,

—Be, ga, Metîndjwÿnh arÿm mebê idjaer kangan kum me bajbit ikînhja pumû, anhÿrmã? Kwârîk wânh amijo adjâmra kêt. Ga me abajtem dja ga me mrâmri amijã ikabên ma. Djâm ga ne ga Metîndjwÿnhmã tÿx jangij got? Arkati. Ta ne amã tÿx jangij kute mrâmri ne pidjô jarê bârîmê pamã tÿx jangjênh pyrâk.

¹⁹ Ga me ren amim,

—Be, Metîndjwÿnh ne mebê idjaer kangan arÿm me ibajtembit ipytã. Nãm me kanga kute mrâmri ne me'ô kute pidjô djujabê pa mok ne kanga pyrâk. Ne kam arÿm pãnh pidjô djujabê kêt pao tèn pidjô djujabê bârîkam adjã. Nãm Metîndjwÿnh ã me ijo ane, ane.

²⁰⁻²¹ Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amim me apytãro ba. Nhyim be, kwârîk wânh amijo adjâmra kêt ne amim,

—Te me ibajtem nhyim Metîndjwÿnh arÿm me ijo kra. Me bajbit kum me imexkumrêx, anhÿr kêt. Kwârîk wânh ã amijo adjâmrao anhÿr kêt. Dja ga amã Metîndjwÿnh puma. Mebê idjaer kute Jeju mar kêtka ne Metîndjwÿnh arÿm me kanga. Nãm me kanga kute mrâmri ne me kute pidjô pa djwÿnh mok ne kanga pyrâk. Me ren Jeju kanga kêt nhyim ren arÿm amim me utã. Me ga ne ga me tu amim Jeju markumrêx nhyim arÿm amim me apytã. Kam, dja ga me akubyn amijo tèn amiman amidjwÿnho adjâmra kêt. Metîndjwÿnh ta kum me akaprîkam ne arÿm me apytã. Dja ga me amidjwÿnho amra nhyim arÿm me gadjwÿ akanga.

²² Dja ga me Metîndjwÿnh kum me kaprîja ma:ro aba. Ne uma:djwÿ ma:ro aba. Mebê idjaer ne me kute amim Jeju

mar kêt ne arÿm Metîndjwÿnhbê amijo akêx. Kam ne arÿm mekam ngyrk. Nhyim be, me ga ne arÿm tu kum me akaprî. Dja ga me ukaprî ma:ro aba. Godja ga me ukaprîja mar kêt jabej nhyim arÿm me akanga. Dja me akanga kute mrâmri ne me kute pidjô pa mok ne wânh kanga pyrâk.

²³ Mebê idjaer arÿm kute Jeju mar kêt djwÿ godja me kwÿ arÿm Jeju'ÿr amijo akêx jabej ne tu amim markumrêx jabej. Metîndjwÿnh dja ajte meo kran me utã mrâmri ne kute amim me abajtem pytãrja pyrâk. Kute akubyn me utã mar mexkumrêx.

²⁴ Ga, me abajtem Metîndjwÿnh kute me apytãr ne ajo kraja pumû. Nãm amim me apytã kute mrâmri ne me kute pidjô djujabê kêt paja pidjô djujabêkam adjãr pyrâk. Kute ã kum me akaprîo anhÿrkam djâm kum mebê idjaer kaprî prãm kêt? Kati. Mebê idjaer ne me kute mrâmri ne pidjô djujabê pa pyrâk. Kum me kaprî prãm kumrêx. Kum ajte meo kra prãm kumrêx ne kum amim me utã prãm kumrêx. Kam dja me ajte kubê Metîndjwÿnh krakumrêx kute mrâmri ne amrêbê me kukãmãrebê Metîndjwÿnh krakumrêxja pyrâk.

Metîndjwÿnh kute tûmrãm mebê idjaer kunî pytãr.

²⁵ Akmere ar, mebê idjaer kwÿ rax ne me amakkre kêt ba arÿm me amã me arê. Me aje mar kadjy ne ba me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo adjâmra kêt. Dja mebê idjaer djwÿnh amakkre kêt ar ba:. Nhyim kam me bajtem Metîndjwÿnh 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo ba. Metîndjwÿnh ne me kêtri arÿm amijo me bajtem kwÿ pytã. Kute amijo me utãrja kunî dja 'ÿr amijo akêx ne tu amim Jeju markumrêx nhyim arÿm me utã.

²⁶ Dja me utã nhyim kam mebê idjaerdjwÿ arÿm tu amim Jeju markumrêx, kunî: tu amim markumrêx nhyim

Metîndjwÿnh arÿm amim me kunî pytà. Ije me amã ja jarênh ne me kute mar kêt-kumrêx. Mar kêt-kumrêx ba arÿm me amã arê. Dja ga me aman arÿm amijo ad-jâmra kêt. Me bakukâmãre kute amrêbê: 'ã pi'òk no'òk kôt dja ã me adjwÿnhdjwÿ pytàro ane. Kamã ne Metîndjwÿnh memã kum,

"Dja me utàr djwÿnh krîraxbê Xijão kurûm katon amim me bêt idjaer pytà. Djako dj'òã ne me bêt idjaer apôx. Dja amim me utà nhym me arÿm Metîndjwÿnhmã axwe kêt.

²⁷ Bamê me bêt idjaer kukâmãremê ne bar aktã abenmã ikabên jarênh mãm dji. Nã bãm memã kum,

'Ije memã ikabên jarênh kôt dja ba arÿm me axwe maro aknon arÿm me kam ingyryk kêt ne.'

Nã bãm ã memã ane."

Nãm ã Metîndjwÿnh me bakukâmãremã ane. Ga, kute me bêt idjaerdjwÿ pytàr-mãja pumû.

²⁸ Nãm me me bêt idjaermã Kri-tu'ã ujarênh ny jarê nhym me kum kînh kêt. Me kum kînh kêt-kam ne me arÿm Metîndjwÿnhho kurê djwÿnh. O kurê djwÿnh nhym arÿm me bêt amijo akêx ne arÿm amim me utàr kêt. Nãm me bêt amijo akêx ne arÿm amim me bajtem pytà. Nhym be, kum me ikukâmãre kînh. Kum me kînh kôt ne kum me ibê idjaer kwÿ kînh rã'ã ne. Kute me kêt-ri amijo me ipytãrja kum me ikînh rã'ã.

²⁹ Amrêbê ne me bakukâmãremã apÿnh mÿjja jarê. Ne ajte kute meo ba kadjy amiwÿr me ku'uw. Djãm kute kabên jarênh ne ajte atemã kabên 'ò jarênhmã? Kati. Djãm kute kabên tûm japanh ne o biknormã? Kati. Mrãmri ne tu kabên jarênhkumrêx. Kam ne kum me bêt idjaer kwÿ kînh rã'ã.

³⁰ Ga me abajtem ne ga me amim Metîndjwÿnh mar kêt. Amim mar kêt

nhym kam arÿm tu kum me akaprîn amim me apytã. Me bêt idjaer ne me amim mar kêt nhym kam arÿm me bêt amijo akêx ne arÿm tu kum me akaprîn amim me apytã. ³¹ Nã, me bêt idjaerdjwÿ ne me kute jakam amim mar kêt. Dja me amim mar kêt nhym Metîndjwÿnh kum me akaprî kôt ajte kum me kaprî. ³² Nãm me bêt idjaermê me bajtemmê arÿm axikôt amakkre kêt. Amrêbê: ne me Metîndjwÿnh kabênkôt amakkre kêt ne ta te amak mexmã. Mÿj kadjy ne me amakkre kêt? Bir, Metîndjwÿnh kum me kunî kaprî kadjy ne me amakkre kêt.

Metîndjwÿnh rax'ã ujarênh.

Ep 3.20; Kor 1.16

³³ E kum, Metîndjwÿnh ne kute mÿjja mar me: xkumrêx. Kute amim me'ã karô mar me: xkumrêx. Kute me mar mexo me barer me: x ne. Mÿj me'ò ne kute kum kator ne kute mar? Djãm me'ò amak mexo 'ÿr bôx? Ari:kati. Umaro memã kre ra: x ne me'ò umaro 'ÿr bôx kêt-kumrêx. Kute me kunîo ba me: xkumrêx. Mÿj me'ò ne kute uràk? Ari:kati. ³⁴ Me bakukâmãre ne me amrêbê: Metîndjwÿnh djumar'ã ajarên memã kum,

"Bênjadjwÿr djwÿnh kute apÿnh mÿjja marja djãm arÿm ne me'ò kute mar? Djãm arÿm ne me'ò kumrêx kum mÿjja'ã karô nhym arÿm kôt kute mar? Ari:kati."

³⁵ "Nàr djãm Metîndjwÿnh we me'òmã kum,

'Ga ne ga akumrêx imã angã. Dja ba kam amã o pãnh ne', ane? Ari:kati."

Nãm ã me bakukâmãre Metîndjwÿnh djumar'ã ujarênhho ane. ³⁶ Ta ne kumrêx amim mÿjja kunî'ã karô nhym kôt mÿjja kunî apôx. Ta ne mÿjja kunî nhipêx nhym apôx. Amikadjy ne ipêx ne. Gê me kunî 'ã kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri ne ba ar amã arênhkumrêx.

**Me kute Metĩndjwỳnhmã
aminhõr'ã memã karõ.**

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

12 Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwỳnh kum gwaj bakapri:kumrẽx. Kum ar akapri:kam dja gar kum amingã. Ga, Jeju kute Metĩndjwỳnhmã aminhõrja pumũ. Nãm kum amingãn pite'y'ã wajêt ne arỳm ty. Ar gadjwỳ dja gar kudjwa kum amingã. Djãm me kute abĩn ne kute kum anhõrmã? Kati. Ar ga dja gar atĩn ne prĩne kum amijã ma gẽ ar akam kĩnh ne ar ajo aminhõn ar ajo ba. ã kum aminhõro anen kam arỳm katàt Metĩndjwỳnh kabẽn markumrẽx ne kõt amijo abakumrẽx. Ja ne mexkumrẽx.

²Djãm me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kute ar ajo amipyrãk ne amikukràdjã punu kõt kute ar ajo bamã? Kati. Kwãrik wãnh mekõt amijo aba kêt. Dja gar mebẽ adjumar djã nyn atemã akabẽn nybit ma. Mỳj kadjy? Bir, Metĩndjwỳnh ne arỳm ar ajã kabẽn mex jarẽ. Nãm amim ar ajã karõn kabẽn mex jarẽ. Dja gar atemã akabẽn nybit man arỳm amijã Metĩndjwỳnh kabẽn mexja ma. Ne kam kabẽn mex kõt ar amijo aban prĩne kum amex. Kum amex nhym arỳm akam kĩnhkumrẽx. Ja kadjy dja gar mebẽ atemã adjumar djã nyn atemã akabẽn nybit ma.

³Ba ar akunĩmã ikabẽn jarẽ. Djãm amikukwakam ne ba ar amã arẽ? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne tu kum ikapriĩn arỳm imã ikabẽn'ã karõ. Kõt ne ba ar amã ikabẽn jarẽ. Ar anhĩ pỳnhkõt ar amã arẽ. Ar gadjwỳ ne Metĩndjwỳnh arỳm ar amã adjapẽn djã'ã karõ. Ar aje adjapẽn djã markam dja gar mã amim Metĩndjwỳnh rax ma. Kwãrik wãnh arĩk amim, "Be, iraxkumrẽx", anhỳr kêt. Dja gar katàt amim,

—Be, nã bãm tu amim Metĩndjwỳnh markumrẽx nhym arỳm imã idjapẽn

djã ja'ã karõ ba kabẽnkõt maro iba, ane. Djã gãm me ã amimaro ane.

⁴Ga, gwaj banhĩ pỳnhja pumũ. Gwaj banhĩ pỳnhkõt badjapẽn djã krãptĩ. Gwaj baparkam bamrãnh djã. Gwaj banhikrao baje mỳjja kupẽn djã. Ne gwaj bakrãkam banhõ mỳjja mar djã. Ne gwaj banokam baje mỳjja pumũnh djã. Ne gwaj bajamakkrekam baje mỳjja mar ne kupẽn djã. Gwaj banhikam badjapẽn djã krãptĩ. ⁵Ga, Kritudjwỳ. Te gwaj bakrãptĩ gwaj baje amim Kritu markam baje kumẽ banhĩ pydji pyrãk. Djãm gwaj bamã aben jabẽ kêtã? Djãm gwaj apỳnh ar babamã? Kati. Gwaj banhĩ pỳnhkõt abeno banhõbikwa.

⁶Metĩndjwỳnh tu kum gwaj bakaprikam gwaj abeno banhõbikwan banhĩ pỳnhkõt apỳnh badjapẽn djã. Metĩndjwỳnh ta ne gwaj bamã badjapẽn djã'ã karõ gwaj maro baba. Gwaj banhĩ pỳnhkõt apỳnh Metĩndjwỳnhmã badjapẽn djãn kum badjapẽn ar baba.

Godja me'õ Metĩndjwỳnh kukwakam kabẽn jarẽnhja mar jabej gẽ kute amim Metĩndjwỳnh mar kõt memã arẽ. ⁷Nãr, godja me'õ me kadjy mỳjja 'õ kupẽn mar jabej gẽ me kadjy kupẽ. Nãr, godja me'õ memã Metĩndjwỳnh kukràdjã jarẽnh mar jabej gẽ arẽ. ⁸Nãr, godja me'õ kute 'ã memã karõ mar jabej. Me kute amim Jeju mar rerekre jamã 'ã karõ mar jabej. Me kute amim mar tỳx'ã memã karõ mar jabej. Gẽ memã 'ã karõo ba gẽ me amim mar tỳx. Nãr, godja me'õ memã mỳjja nhõr jabej gẽ õd-jãnh ne memã kungã. Nãr, godja me'õ kute meo ba mar jabej gẽ meo ba 'ãno djãn 'ã ukanga kêt. Nãr, godja me'õ kum me kapri mar jabej. Djãm nokre kapriĩn kum me kaprimã? Kati. Dja nokre kĩnh ne kum me kapri.

Me kum me abê'ā memā karō.*Dju r 13.34; Xim k 1.5; Idja 13.1*

⁹Dja gar amā me abê. Kwārik wānh amijo ajêx kêt. Dja gar mrāmri amā me abê katàtkumrêx.

Godja me abenkam axwe nār amijo axweo ba, ar ga dja gar amā axwe kīnh kê:tkumrêx. Nār, godja me abenkam mex nār amijo ba mex ar ga dja gar amā mex kīnh ne 'ā angrā: ne.

¹⁰Kute ar amā akamy jabê pyrāk ne abenmā aprī:ren amā aben jabê.

Kwārik wānh gar me'ā amim,

—Gê me kumrêx imā imex jarê. Ba kam amipānh ā memā mex jarēho ane, anhÿr kêt. Ar ga akumrêx dja gar memā wan tu memā mex jarēho aba. Memā mex jarēho aban kāmā memā rax kamēho aba.

¹¹Metīndjwŷnh kadjy mÿjja'ōo aba'ā ar adjukanga kêt ne atÿx. Dja gar Karō man kôt amā Metīndjwŷnh jabê:n arek kadjy mÿjjao aba.

¹²Dja gar amiwÿr Metīndjwŷnh nhō mÿjja mexja kamnhīxkumrêx. Aje amiwÿr kamnhīxkôt akīnhkumrêx.

Dja te apÿnh ar akaprī djari ar ajo ba arek amim Jeju mar tÿx rā'an 'ā adjukanga kêt. 'Ā adjukanga kêt ne Metīndjwŷnhmā amijo adjà'wÿr rā'ā ne.

¹³Godja Jeju nhō me ja ō mÿjja kêt jabej ar amā me kaprīn amikutā memā mÿjja kwÿ ngā.

Gê me ar awÿr wangjê gar meo djuw mex. Ja dja gar amā kīnh.

¹⁴Godja me'ō ar ajo bikēnh jabej gar Metīndjwŷnhmā o a'uw ne kum,

—Dja ga o djuw mex, ane. Ā kadjy kum ane. Kwārik wānh kum,

—Dja ga ijo angyrk ne o ajkê, anhÿr kêt.

¹⁵Godja me'ō kīnh jabej ar gadjwÿ kôt akīnh.

Godja me'ō muw ar gadjwÿ kôt akaprīn muw.

¹⁶Dja gar axikôt akabēn man axikôt arê. Kwārik wānh amijo araxmā amijo adjāmra kêt. Ar amā me kajgo kīnh ne ro'ā ar aba.

Kwārik wānh amim,

—Ba ne ba ijamak mex'ā ipydji, anhÿr kêt.

¹⁷Godja me'ō ar ajo ajkê kwārik wānh amipānh o abikēnh kêt.

Dja gar akabēn katāt ne katāt amijo aba gê me amim ajā,

—Be, mrāmri, tāmwā ne katāt kute amijo bakumrêx, ane.

¹⁸Ar ga dja gar me kunīmē abenmā akabēn mexkumrêx jarē ne 'ā adjukanga kêt. Nār gar te me'ōmā akabēn mex jarē nhym tu ar ajapa. Kwārik wānh rā'ā.

¹⁹Akmere, àpnhīre ar, imā ar akīnhkam ne ba ar amā ikabēn jarê. Kwārik wānh amipānh kêt. Dja gar Bēnjadjwÿr djwŷnhkam ama gê ta ar ajo ngyrk.

Metīndjwŷnh ne amrêbê: me bakukāmāremā kum,

“Ba ne ba ibê memā o pānh djwŷnh. Ba dja ba ajo ingryk ne o pānh. Kwārik wānh amipānh kêt.”

Nām ā Bēnjadjwÿr djwŷnh memā ane. Kam dja gar kam ama. ²⁰Nhym kam ajte memā kum,

“Kam godja akurê djwŷnh kum prām jabej ga kum mÿjja ngā gê kukrê. Godja kum kôr jabej ga kum ngō ru gê o ikō.

Dja ga ane nhym ta arÿm amiman amim ngyrk jabej ne ajo ōbikwa jabej.”

Nām Bēnjadjwÿr djwŷnh ā me bakukāmāremā ane. Kam kwārik wānh amipānh kêt.

²¹Me kute ar ajo bikēnhkam djām mekôt ajaxwemā? Kwārik wānh mekôt ajaxwe kêt. Ar ga dja gar adjukaprīo meo djuw mex.

**Me kute me bēnjadjwÿr kabēn
kôt amijo ba'ā memā karō.**

Xit 3.1; Ped k 2.13

13 Pykakam me bēnjadjwÿr rūnh me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkam dja gar me kabēn mar tÿx ne kôt ar amijo aba. Nhÿnh ne bēnjadjwÿr'ō Metīndjwÿnh kute ar kêt. Nām me bēnjadjwÿr kunī pumjuw. ² Gêdja me'ō kum ō bēnjadjwÿr kurê jabej. Djām ō bēnjadjwÿr kajgo ne kum kurê? Kati. Kajgo kêt. Metīndjwÿnh ne 'ā bēnjadjwÿr mē. Me kum kurê dja Metīndjwÿnh arÿm memā axwe pānh jarē.

³ Djām me mexkam kum krākamngōnh nhō bēnjadjwÿr pyma? Kati. Me axwekambit kum uma. Ar amā uma kêt kadjy mÿj dja gar nē? Bir, dja gar amextiren ar aba nhym arÿm ar amā mextire jarē. ⁴ Mÿj kadjy dja gar kabēn ma? Bir, ar amextiren ar aba kadjy ne me ar amā krī. Metīndjwÿnh ne ar akadjy me'ā ō àpēnh rē nhym me ar amā krī. Nhym be, godja gar ajaxwe jabej on atīn prām. Djām kute amijā kàxdjwa kajgo nhōrn kute o ba kajgo? Kati. Metīndjwÿnh ne me àpēnh'ā me kurê kute kukwakam àpēnhmā, me badjumar mex kadjy àpēnhmā. Kam dja me'ō axwe nhym arÿm kam ngryk nhym arÿm tokry. Kadjy ne me bēnjadjwÿr nhō kàxdjwa kajgo.

⁵ Kam dja gar tu me kabēn ma. Djām ar amā umakambit? Djām kambit dja gar kabēn ma? Kati. Ar ga ne gar aje anhōkre kadjwÿnhbē 'ā amim,

—Pykakam anhō bēnjadjwÿr kabēn ma, anhÿro aba. Ar akabēnja kôt dja gar me bēnjadjwÿr kabēn ma.

⁶ Kam dja gar ajte amikutā me bēnjadjwÿrmā ar anhō pi'ōk kaprī kwÿ ngā. Me kute ar amā ipōxu'ā karō kôt memā kwÿ ngā. Mÿkam? Bir, me mā ar akadjy bēnjadjwÿr kam àpēnhkam. Metīndjwÿnh ne me'ā ō àpēnh djwÿnh rē. Gora ar memā

angā. ⁷ Me kute 'ā ar amā karō kôt ar anhō bēnjadjwÿrmā angā. Ar aje adjàpēnh pānh pi'ōk kaprī jamÿnhja ar aje kum kwÿ nhōrmā. Aje me kabēnkôt amikutā kwÿ ngriren 'yr ne aje kum ōrmā. Kwārik wānh kubē nē kêt. Ar kum angā. Nār, gar pi'ōk kaprī pānh me'ōbē nèkrēx jamÿ. Nhym me ar amā,

—Ar aje nèkrēx jamÿnh pānh'ā akreja kôt dja gar pi'ōk kaprī kwÿ ngā. Amikutā me bēnjadjwÿrmā kwÿ ngā, ane. Kwārik wānh kubē nē kêt. Ar kum angā. Nār, dja me ar amā,

—Dja gar amā me bēnjadjwÿr pyma, ane. Tu ar amā uma. Nār, dja me ar amā,

—Dja gar kàjmā me bēnjadjwÿrmā rax kamē, ane. Tu kàjmā kum rax kamē.

**Akubyn bōxkam amakbē me
kum aben jabē'ā memā karō.**

Mat 22.39; Dju r 15.12; Ped k 1.22

⁸ Ar aje amikutā memā anhō mÿjja'ō nhōrmā kwārik wānh mebē nē kêt. Ar amā me abēmādjwÿ kwārik wānh mebē aminē kêt. Dja gar mrāmri amā me abēkumrēx ne arÿm aje Metīndjwÿnh kukràdjā marn kôt amijo aba mexkumrēx. Me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkôt kukràdjā kôt gar arÿm amijo aba mexkumrēx.

⁹ Me bakukāmāre ne Metīndjwÿnh kukwakam memā kabēn kukràdjā jarēn memā kum,

“Kwārik wānh mebē prō nār mjēno adjākīnh kêt.

Kwārik wānh me'ōnh bīn kêt. Kwārik wānh adjākīnhī kêt.

Kwārik wānh me'ā ajēx kêt.

Kwārik wānh me amā me'ō nhō mÿjja puro kīnh ne 'ā amim karō kêt.”

Nām ā memā anen kam ajte memā kum, “Me amā amibu'ā me ja jabē. Kute mrāmri ne ga me amā amijabēja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabēo ane.”

Nām ā memā ane. Ja dja gar aman ar amā me abê. Ar amā me abêkam ne gar tu Metīndjwŷnh kukràdjà kôt amijo aba mex. Me kute katàt amijo ba'ā kute memā karōkôt kukràdjà kunīkôt gar tu amijo aba mex. Kukràdjà 'ō ne 'ā kàtàm kêt. Ar amā me abêkam gar aje kukràdjà kunī marn kôt amijo aba mexkumrêx.

¹⁰Nhym bê ne me kum me abêkam kute meo bikênh. Kati. Dja gar mā amā me abêjabit man arŷm urokam Metīndjwŷnh kabên kukràdjà kunīkôt amijo aba mexkumrêx.

¹¹Kam, ba ajte ar amā arê. Arŷm 'ÿr. Mŷkam ne gar ate akrā? Ar aje mrāmri ne me ōto nōr pyrāk. On ar ano tŷx. Gwaj baje tu amim Kritu kamnhīxkumrêxmō kraxkam akubyn bōxja kute onĭj pyrāk. Nhym be, kati. Gwaj bawŷr bōx ne kute amim gwaj bapytār nhō akatija arŷm 'ÿr.

¹²Arŷm akamàt kêt 'ÿr. Me axwe kumexkam kute pykakam akamàt pyrāk. A'u ne gwaj bajo rām ne ja. Dja Kritu bōx nhym arŷm me mexkumrêx. Me mexkumrêxkam dja kute pykakam a'u pyrāk. Kam gwaj on wānh badjāpênh punu kute akamàt kō tyk pyrāk ja kanga. Kute mrāmri ne me krākamngōnh kute amipytār kadjy ō kàxo kubêkà jangjênh pyrāk. Gwaj Kritu kukwakam batŷx ne katàt ar amijo baba. Kritu kute gwaj bajaxwebê bamā tŷx jadjār. Dja gwaj bamā tŷx jadjà gwaj arŷm katàt ar amijo baba. Kukwakam katàt ar amijo baba ne arŷm baje mrāmri ne me kute a'ukam mrānh pyrāk.

¹³Gwaj memā katàt ar amijo baba kute a'uri me katàt ba pyrāk. Djām mekôt ar abixaêr punumā? Djām kadjwati kangōkam** ar abibānhmā? Djām mekôt aprō kupa'ā, amjên kupa'ā akurê abamā? Djām mekôt ar abixaêr tŷ:x ne tu apunu raxmā? Djām ar aje abenmā

akabên punu abamā? Djām ar aje aben nhō mŷjja puro'ā angrykmā? Kati. Kwārik wānh. ¹⁴Bēnjadjwŷr djwŷnhbê Jeju Kritu mextire kôt dja gar amextiren ar aba. Ar amex ja dja gar ama. Kwārik wānh ar aje amidjwŷnhbito kīnh kadjy ar ajaxwe aba kêt.

Me kute Jeju mar rerekreja'ā memā ujarênh.

Mat 7.1; Rô 2.1; Xij 4.11

14 Me kwŷ kute amim Jeju mar rerekreja dja gar o anhōbikwa. Kwārik wānh mŷjja'ō mŷr jabej ar amā kurê kêt ne 'ā amim, "Axwe", anhŷr kêt.

²Me kute ar amā,

—Dja gar ām mry pumū, anhŷro ba. Ga kam aje amim Jeju mar tŷxkam amim,

—Kati. Ba dja ba mŷjja kunī kuro iban kam Metīndjwŷnhmā imex rā'ā, anhŷro aba. Nhym me kwŷ kute amim Jeju mar rerekren kum mry pyman djwŷbit kuro ba.

³Kwārik wānh ar amā kurê kêt. Ar aje mŷjja kunī kuro abakam kwārik wānh ar amā me'ō kute djwŷbit kurja kurê kêt. Nār ar akwŷ aje djwŷbit kurja kwārik wānh me kute mŷjja kunī kur'ā akabên kêt ne amim, "Me axwe", anhŷr kêt. Mŷkam? Bir, Metīndjwŷnh ta kute arŷm o krakam. Kwārik wānh mŷjja kur mŷr jabej ar amā aben kurê kêt.

⁴Me axwekam djām ar ga dja gar memā axwe pānh jarê? Kati. Metīndjwŷnh dja memā axwe pānh jarê. Nār, me mexkam djām ar ga dja gar memā kīnh djà ngā? Kati. Metīndjwŷnh dja memā kīnh djà ngā. Djām ar ga ne gar meo aba? Kati. Metīndjwŷnh ne meo ban me axwebê memā tŷx jangjênhō ba. Kam kwārik wānh ar amā kurê kêt.

** **13:13** Mŷjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunija, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mŷjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarê.

⁵ Amrêbê me bakukâmâre ne me kute apÿnh akati maro ba. Nhyim ajbir jakam dja me kute amim Jeju mar kwÿ amim, “Akati punu ne ja”, anhÿro ba. Nhyim ajtekam me kwÿ kute amim Jeju mar kute akati mar kêt ne amim,

—Kati. Akati kunÿ ne mex ne 'ô kute aben japanh kêt, anhÿro ba. Gê kam me kunÿ ta ï pÿnhkôt prÿne akatio amiman ta akati ma nâr ta mar kêt. Kwârÿk wângh akati'ô mÿr jabej ar amâ aben kurê kêt.

⁶ Me'ô kute akati marja ta kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar. Nâr, me'ô kute akati mar kêtja ta kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam kute akati mar kêt. Ajte me'ô kute mÿjja kunÿ kurja ta kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam kute kur. Ga, ta kute 'ã Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarênhkam kute kurja pumÿ. Nâr, me'ô kute djwÿbit kurja ta kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam kute djwÿbit kurja pumÿ. Ga, kute djwÿbit kurkam kute 'ã Metÿndjwÿnhmã amikÿnh jarênh ne kute kurja pumÿ.

⁷ Gwaj baje amim Jeju mar kunÿ djâm gwaj baje amidjwÿnhbit maro babamã? Kati. Dja gwaj Metÿndjwÿnh maro baban ajte gwaj babu'ã me ar baja maro baba. Gwaj batÿnri dja gwaj Metÿndjwÿnh maro baba nâr gwaj tyn Metÿndjwÿnh ma. ⁸ Bênjadjwÿr djwÿnh ne gwaj baje markumrêx. Dja gwaj batÿn ne ar babari Bênjadjwÿr djwÿnh maro baba. Ne tyn Bênjadjwÿr djwÿnh ma. Kam dja gwaj batÿn ne ar baba jabej nâr batyk jabej. Kwârÿk wângh rã'ã. Bênjadjwÿr djwÿnh ne gwaj baje mar nhyim arÿm gwaj bajo kra.

⁹ Mÿj kadjy ne Kritu tyn akubyn tÿn ne? Bir, kute me tykmê me tÿn kunÿmã Bênjadjwÿr djwÿnh ne meo ba kadjy. Ja kadjy ne tyn akubyn tÿn ne.

¹⁰ Ga kam ar aje Jeju kukwakam me'ôo ar akamyja mÿkam dja gar mÿjja'ô mÿr jabej ar akamymã axwe jarênh ar amâ kurêo aba? Djâm ar abê memã axwe

pângh jarênh djwÿnh got? Kati. Dja gwaj bakunÿ Kritu kabem dja nhyim ta arÿm gwaj bamã bajaxwe pângh jarênh nhÿ. Kwârÿk wângh ga akamymã axwe jarênh kêt. ¹¹ Amrêbê me bakukâmâre kute 'ã pi'ôk no'ôk kôt dja gwaj kabem djan amikôt kum amijarê. Nâm memã kum, “Bênjadjwÿr djwÿnh ne memã arênh memã kum,

'Itÿn ne ar iba. Djâm itÿn ne ar iba kêt ne ba ikabênh kajgo? Itÿn ne ar ibakumrêx ne ba me amã ikabênh ne. Me kunÿ dja me ikabem kônkrão nhÿn kunÿ amikôt imã amijarê.'

Nâm ã Bênjadjwÿr djwÿnh ane.”

Nâm me bakukâmâre ã memã anen arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. ¹² Ga, pi'ôk no'ôkja kôt gwaj banhÿ pÿnh kôt gwaj baje Metÿndjwÿnhmã amikôt amijarênhmãja pumÿ.

¹³ Dja gar aje meo akamy kwÿja ma. Me kwÿ kute amim Jeju mar rerekreja ma. Kwârÿk wângh mÿjja'ô mÿr jabej ar amâ kurê kêt. Dja gar atemã amijo tên ar akamy'ã amim,

—Ba on Metÿndjwÿnhmã amijangri tÿx. Ikamy ne ipumÿnho ba. Nok ba ren tu ikamy nokrekam mÿjjiao iban ren Metÿndjwÿnhbê ikamyo akêx. Ba on amijangri tÿx. Ba ren kubê o akêx ne ren kam ije mrâmri ne mÿjja kute me par tok nhyim me rôrôk pyrâk, ane. Dja gar ã amim anen ã ar akamy maro ane.

¹⁴ Nhyim me kute mÿjja kurdjwÿ. Djâm me kute mÿjja'ô krên arÿm Metÿndjwÿnhmã axwe? Arkati. Ja ne ba ije Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju kabênkôt markumrêx. Nhyim be, dja ar akamy kwÿ mÿjja 'ô'ã amim,

—Dja ba kukrênh Metÿndjwÿnhmã ijaxwe, anhÿro ba. Be, akamy jamã ne mrâmri mÿjja punu. ¹⁵ Ga kam tu akamy nokrekam mÿjja ja krê nhyim kôt arÿm akam kaprÿre ne. Godja ajã amim,

—Nâm mÿjja punure krên arÿm Metÿndjwÿnhbê amijo ajkê, ane. Godja ã akamy anen arÿm kaprÿ:re ne. Djâm

amã akamy kînhkam ne ga tu nokrekam mÿjja krê? Kati. Aje amidjwÿnhbit mar. Kritu kum akamy kînh ne kam kadjy ty. Gadjwÿ ga ren amã kînh ne ren nokrekam mÿjja krên kêt. Nhy m be, kati. Ga amidjwÿnhbit man amã akamy kînh kêt ne tu nokrekam mÿjja krên arÿm akamyo ajkê. Kwärîk wänh o anhÿr kêt. ¹⁶Dja ga te mÿjja 'õ'ã amim,

—Kati. Imã ne mexkumrêx, ane. Nhy m me kute ajã, “Axwe”, anhÿr prãm kwärîk wänh nô. Dja ga ãm mÿjja pumÿ gê me ajã anhÿr kêt.

¹⁷Metîndjwÿnh kute gwaj bajo bakam djã ne gwaj baje mÿjja kuro babaja mar tÿx? Nâr, djãm gwaj baje mÿjjao bakôm mar tÿx? Kati. Gwaj baje mar kajgo. Nhy m be, kute gwaj bajo bakam gwaj baje bajaxwe kêt kadjy amimar. Gwaj badjumar mex kadjy baje amimar. Gwaj bakînh kadjy baje amimar. Gwaj baje Metîndjwÿnh Karõ maro babakam ne gwaj bakînh kadjy baje amimar. Metîndjwÿnh kute gwaj bajo bakam mÿjja mex ja kadjy gwaj baje amimar tÿxkumrêx.

¹⁸Mÿkam? Bir, me mÿjja mex jao ba ne me Kritumã àpênho ba ne arÿm kâjkwakam Metîndjwÿnhho kînh nhy m pykakam me ar badjwÿ kum me kînh.

¹⁹Gwaj abenmã bakabên mex ne badjumar mex kadjy amima. Gwaj abenmã Jeju'ã ajarên arÿm mar mexo amÿ aben kamê. Ja kadjy dja gwaj amima. ²⁰Djãm ar aje me'õo akamyja mar kêt ne ar aje adjäkurbît mar ne o ar aje Metîndjwÿnh bê o akêxmã? Akamybê Metîndjwÿnh nhõ àpênh. Kwärîk wänh kubê o akêx kêt. Mrãmri ne me kute mÿjja kunî kurkam Metîndjwÿnhmã mex.

Nhy m be, godja gar akamy mar kêt ne amidjwÿnhbit man arÿm tu nokrekam mÿjja'õ krê ne kam arÿm o Metîndjwÿnh bê o akêx. Aje kubê o akêxkam arÿm ajaxwe. ²¹Djãm aje tu mÿjjao aba ne aje tu mry'õ kuro abamã? Nâr djãm ar aje tu uba kangõo akõmo abamã? Nâr

djãm ar aje apÿnh mÿjja 'õdjwÿo abamã? Nâr djãm ar aje mÿjjao abakôt ar amã Metîndjwÿnh bê akamyo akêx puma kêt? Aje o abakôt aje o kubê o akêx pymakam kwärîk wänh o aba kêt. Dja gar akamy man kwärîk wänh o aba kêt. Nâr djãm ar aje mÿjja 'õo abakôt ar aje akamymã kaprî jadjâr jabej nâr ar aje akamymã Metîndjwÿnh mar rerekre jadjâr jabej? Kwärîk wänh o aba kêt. Dja gar akamy ma. Kwärîk wänh o aba kêt.

²²Apÿnh mÿjja'ã ne gar amim,

—Ije amim Metîndjwÿnh markam ne mÿjja ja ajmã kute kêt. Ba ren o iba ne ren ijaxwe kêt, anhÿr jabej. Amimãbit dja gar arê gê Metîndjwÿnhbit ama. Nok gar ren ar akamy mar kêt ne ren tu mÿjjao abao anen ren amim angyrk ne ren amim,

—Mÿkam ne ba o iban Metîndjwÿnh bê ikamyo akêx? ane. Nhy m be ar aje amikam ajaxwe'õ mar kêt kam dja gar adjumar mextire. ²³Godja me'õ kute mÿjja'õ krên mã amim,

—Kon. Dja ba kukrên arÿm ijaxwe jabej, anen atekam tu krên jabej. Djori kam mex? Kati. Arÿm axwe. Mÿkam? Bir, kute Metîndjwÿnh mar kêt ne tu krênkam. Me kute mÿjjao ba kunikôt dja me kumrêx o Metîndjwÿnh ma. Ne kam arÿm o ba. Godja me Metîndjwÿnh mar kêt ne tu mÿjjao ba jabej arÿm axwe.

Me kute Jeju mar rerekreja'ã memã ujarênh rã'ã.

Mak 10.45; Kô k 10.24; Pir 2.4

15 Kam, gwaj baje amim Jeju mar tÿx jabej ne gwaj ren me kute amim mar rerekre jamã baprire. Djãm gwaj baje amidjwÿnhbito bakînho babamã? Kati. Gwaj meo kînh. ²Gwaj bakunî banhî pÿnhkôt amibu'ã meo kînh. Mÿj kadjy? Bir, me mexmã. Me kute Jeju mar mexo kute amÿ amikamênh ne mar raxmã.

³ Ga, Kritudjwÿ kute amidjwÿnho kÿnh kêtja pumÿ. Kute amidjwÿnho kÿnh kêt kôt ne me bakukâmäre Kritu kabën jarë. Näm Kritu Bämmä kum, “Me kum akurê kôt ne me kum ikurê.” Näm ä Kritu Bämmä ane nhym me bakukâmäre memä arë nhym me arÿm 'ä pi'ök no'ök ne. Nhym kam tü:mràm me bakamingrãnyrekam Kritu katon ar ba nhym me arÿm kum kurê. Kum kurê nhym arÿm amidjwÿnho kÿnh kêt. Gwaj badjwÿ kwärík wánh amidjwÿn-hbito kÿnh kêt.

⁴ Metïndjwÿnh ne mã me bakukâmäreo djuw mexo ba nhym me mã me'ä ajarën mã me'ä pi'ök no'oko ba. Mÿj kadjy? Bir, dja gwaj pi'ök jarën mã amijä kabën kunÿ maro baba. Ja kadjy ne me 'ä pi'ök no'ök ne. Dja gwaj amijä kabën kunÿ man arÿm tu amim Jeju mar tÿx ne. Nhym kam te apÿnh gwaj bakaprÿ djari gwaj bajo ba gwaj tu amim Jeju mar tÿx rä'an 'ä badjukanga kêt. Ne kam mã amijä kabën kunÿ man te bakaprÿn akubyn bakÿnh ne. Bakÿnh ne arÿm amiwÿr kamnhÿx tÿx. Ja kadjy ne me me bakukâmäre'ä ajarën me'ä pi'ök no'ök ne.

⁵ Metïndjwÿnh ne kute amijamär 'iry ne kute memä tÿx jangjën nhym me kute amim mar tÿx ne kÿnh. Nä bäm mã kum ar ajo a'uw gê ar amä akabën mextire jadjä. Ar aje Jeju Kritu kôt ar amijo abakam gê ar amä akabën mextire jadjä gar axikôt abenmä akabën mextire jarë. ⁶ Ne kam axikôt anhökre kadjwÿn-hbê Metïndjwÿnh ra:x ne uma:ja man arÿm me kunimä arëho amirÿt ne. Ja kadjy ne ba ä Metïndjwÿnhmä ar ajo idjã'wÿro ane. Metïndjwÿnhbê ne Bën-jadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bäm.

Metïndjwÿnh kum me bajtemdjwÿ kÿnh.

Kar 10.34; Rô 9.24; Gar 3.28; Ep 2.16

⁷ Kam dja gar abeno anhöbikwa kute Kritu gwaj bajo öbikwa pyræk. Ar aje memä Metïndjwÿnh raxo amirÿt kadjy ar abeno anhöbikwa.

⁸ Ba kam ajte ar amä arë gar ama. Kàjkwakam Metïndjwÿnh ne amrëbê mebê idjaer kukâmäremä mÿjja jarë. Me my kà rënhjamä arë. Näm memä apÿnh mÿjja jarënh mämджи. Nhym kam kôt Jeju Kritu nã kurÿm katon ar ba. Me bakamingrãnyrekam ar ba. Ar ba:n arÿm mebê idjaermä àpënh ar ba. Metïndjwÿnh kute me bakukâmäremä apÿnh mÿjja jarënh kôt ne memä àpënh ar ban mÿjja nhipëxo ba. Nhym me arÿm omÿn amim,

—Mrämri ne Metïndjwÿnh kabënkum-rëx. Ga, Jeju arÿm kôt memä àpënh ar baja pumÿ. Metïndjwÿnh kute me bakukâmäremä arënh kôt àpënh ar baja pumÿ. Näm me Jeju pumÿn arÿm ä amim ane.

⁹ Jeju memä mÿjja pumÿnh kêt nhipëxo ba:, me punuo mexo ba: nhym me bajtemdjwÿ arÿm omÿ. Me kute Metïndjwÿnh raxmä kator ne abenmä kum,

—Djãm Metïndjwÿnh ukaprÿ ngri got? Mrämri ne ukaprÿ:kumrëx, anhÿr kadjy. Ja kadjy ne me bajtemdjwÿ arÿm mÿjja pumÿnh kêt kwÿ pumÿ: Djãm mebê idjaerbit ne me kute Metïndjwÿnh raxmä katorn kum rax jarënhmä? Kati. Me bajtemdjwÿ ne me kute raxmä katorn kum rax jarënhmä. Me bakukâmäre ne amrëbê: ja jarë. Me bajtem kute Metïndjwÿnhmä rax jarënhja jarë. Kritu kàjkwakam Bämmä amijarën kum,

“Me bajtem nhipökri dja ba memä ajã idjujarëho amirÿt ne apyma'ä ngre.” Näm ä Kritu Bämmä me bajtem jarëho ane nhym me arÿm 'ä pi'ök no'ök ne.

¹⁰Nhym kam me bakukâmâre 'ödjwÿ me bajtemmâ kum,

“Me abajtem, me on ò me wÿnh kôt akînhkumrêx.”

Nâm â memâ ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ¹¹Nhym kam me bakukâmâre 'ödjwÿ me bajtemmâ kum,

“Me abajtem kunî dja ga me Bënjadjwÿr djwÿnhmâ mextire jarê.

Apÿnh me aba djâ kunîkôt ar abaja kum mextire jarê.”

Nâm â me bajtemmâ ane nhym me ajte 'ã pi'òk no'òk ne. ¹²Nhym kam Idjaijdjwÿ me bakukâmâremâ me ajarê. Nâm Kritu'ã arê nhingrôt jakren memâ kum,

“Dja me bakukâmâre Djexe tâmdjwÿ'ò kato. Tû:mràm me kamingrânyrekam kato. Me kute mrâmri ne pi 'yr nhym tûmràm ajte arêkam ingrân abatànñ pyrâk.

Dja ã tâmdjwÿ'ò katorn ar bao anen arÿm kubê Bënjadjwÿrbê kumkati. Ne kam arÿm apÿnh me ba djâri meo ba. Nhym kam me bajtem arÿm tu amim kamnhîxkumrêx.”

Nâm â Idjaij me bakukâmâremâ ane. Me bakukâmâreja kunî ne me me bajtem jarê. Metîndjwÿnh kum me kaprî nhym me kute kum rax jarênhmâja jarê.

¹³Metîndjwÿnh ne kute memâ amak bônñ nhym me kute amiwÿr ò mÿjja mex kamnhîxo ba. Gê ar amâ ajamak bô gar tu amim Kritu markumrêx. Ne kam arÿm kôt ar akînhiti:ren ar adjumar mexti:re. Nhym kam Metîndjwÿnh Karô ar amâ atÿx jadjà gar amiwÿr kamnhîx tÿx ne. Ja kadjy ne ba ã kum ar ajo idjà'wÿro ane.

Paar kute me bajtem kadjy àpênh'ã amijarênh.

¹⁴Akmere, àpnhîre ar, djâm ar amex kêt ne ba ar amâ ikabên? Kati. Ar ga ne gar arÿm amextire ne ar ajte Metîndjwÿnh mar mexkumrêx. Ne kam ajte abenmâ 'ã karô mar mexkumrêx. Tãm

ne ba arÿm ije markumrêx. ¹⁵Ije ar amâ pi'òk no'òkkam ne ba itÿx ne ar amâ 'ã karô. Te ar ajte arÿm ikabên mar jabej ba akubyn ar amâ arê gar ajte ama. Metîndjwÿnh ne tu kum ikaprîñ tu imâ idjàpênh djâ'ã karô ba arÿm kabên kôt ar amâ ikabên jarê.

¹⁶Ije me bajtemmâ Metîndjwÿnh'ã ujarênh ny jarênh òba kadjy ne imâ Kritu Jejumâ idjàpênh'ã karô. Mÿj kadjy? Bir, ije Metîndjwÿnh ò kînh kadjy. Ije 'ÿr me bajtemo akêx nhym me kum mexmâ. Dja me tu amim Jeju markumrêx nhym Metîndjwÿnh Karô arÿm meo mex. Tãm dja Metîndjwÿnh ò kînhkumrêx.

¹⁷Kritu Jeju kute imâ tÿx jadjârkam ne ba me bajtemmâ Metîndjwÿnh kabên jarênh òba. Idjàpênh djâ jakam ne ba ikînhkumrêx ne ar amâ 'ã amijarênh ò amirîtkumrêx. ¹⁸Kum idjàpênhkam ne ba Kritu kukwakam mÿjja pumÿnh kêt kumex nhipêx. Kritu kukwakam ije mÿjja nhipêxbit dja ba 'ã amijarê. Me bajtem kute kabên mar ne kôt amijo ba kadjy ne ba memâ kabên jarê. Nã bãm memâ kabên jarêñ kôt mÿjja kwÿ nhipêx nhym me arÿm omÿ. Omÿñ arÿm kabên man kôt ar amijo ba.

¹⁹Metîndjwÿnh Karô 'itÿxkôt ne ba mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêx. Ne me punuo mex. Nhym me karô punu meo ba ba me nêje me ano nhym me arÿm memâ ire. Nã bãm mÿjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêx nhym me te kute marmâ kam no tyn kume:x ne arÿm Metîndjwÿnh raxmâ kato. Ba kam kâj bê memâ Kritu'ã ujarênh ny jarênh òba:ñ. Djeruxarêkam arênh òba:ñ amÿ apÿnh pykakam me ba djâri kunî kôt ò òba:ñ ò inhipòk ne. Ne arênh òba:ñ arÿm pykabê Irrij'ÿr arênh òbòx.

²⁰Ba ne ba me kute Kritu mar kêtjamâ arê. Me kute memâ Kritu'ã ujarênh ny jarênh kêtjamâ ne ba ije kâj bê memâ arênh prâ:mikumrêx. Me'ò kum-

rêx kute memã 'ã ujarênh ny jarênh nhym me arÿm kute mar. Me jamã ne ije arênh prãm ngrire. Me ujarênh nhiby ije ajte memã arênh prãm ngrire. Amũ me kute mar kêt jamãbit ije kàj bê memã arênh prãm kumrêx. Ga, me'õ arÿm kute kikre nhipêxmo kraxja pumũ. Nhym kam me'õdjwÿ arÿm 'ÿr bõx ne omũ. Omũn ajte iby ipêx prãm kêt. Badjwÿ ije me arÿm kute mar jamã ajte arênh prãm ngrire. Me kute mar kêt jamãbit ne ije arênh prãm kumrêx. ²¹ Ije me amã ja jarênh kôt ne me amrêbê: me bakukãmãremã arên memã kum,

“Me kute memã 'ã ujarênh kêt jamã dja me memã 'ã ajarê nhym me arÿm kuma.

Me kute mar kêt ja dja me arÿm kraxkôt prïne amijã kuma.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Ba 'ã pi'òk no'òk pumũn arÿm ije me kute mar kêt jamã arênh prãm kumrêx. ²² Me kute memã arênh kêt jamã ije arênh prãm kam ne ba pyka jakam amikrà ar o iban te ar awÿr ikrã krãpti ne.

Me õ krĩraxbê Rõma'ÿr tẽm kadjy kute memã amijarênh.

²³ Nhym be, jakam arÿm ne ba pyka ja kunikôt memã Kritu'ã ajarên arÿm inomã kumê nhym me arÿm kuma. Amrêbê ne ba ar awÿr ikrã nhym ijã amex krãpti apêx. Jakam dja ba wãm ar awÿr tẽn bõx ne ²⁴ ar akam dja. Dja gwaj kam abeno bakĩho bakri:n bakri kãjbê 'iry.

Ba kam arÿm amũ pykabê Êpanha'ÿr tẽ. Êpanha'ÿr itẽm kadjy dja gar ikôt o kangõn 'ÿr ijano. Ba kam arÿm 'ÿr tẽ. Ja kadjy ne ba amima. ²⁵ Nhym be, ajbir jakam dja ba Djeruxarẽ'ÿr itẽm ne ibõx kumrêx ne Jeju nhõ me jamã pi'òk kapri ngã.

²⁶ Matenimẽ Akajakam Jeju nhõ me ja ne me kute amũ memã õ pi'òk kapri kwÿ janormã. Djeruxarẽkam me kute amim

Jeju mar kwÿ ne me õ mÿjja kêt ne ar ba nhym me kute memã anormã. ²⁷ Me ta ne me kute memã anormã. Mrãmri me kute memã õr prãm kam mexkumrêx. Djeruxarẽkam me kute amim Jeju mar ja ne me kumrêx Kritu'ã ujarênh nyo ban amũ me bajtemmã arẽ. Mebê idjaer ne me amũ me bajtemmã Kritu jarê nhym me arÿm tu amim markumrêx ne kĩnhkumrêx. Ne kam me kute amikutã memã õ pi'òk kapri janor prãm kumrêx.

²⁸ Dja ba me'ÿr pi'òk kapriõ bõx ne memã kungã. Me kĩnh djã ja memã kungãn arÿm akubyn tẽ. Akubyn pykabê Êpanha'ÿr tẽ. 'ÿr tẽn krĩraxbê Rõma kumrêxkam ar akam bõx. Ne kam amũ pykabê Êpanha'ÿr tẽ. ²⁹ Ije Kritu mar raxkôt iki:nhkumrêx. Ar akam ibõx ne ije prïne ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênhkam dja gar ikudjwa akĩnhkumrêx. Tãm ne ba arÿm kuma.

³⁰ Akmere, àpnhĩre ar, Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kabênkôt, Metĩndjwÿnh Karõ kum gwaj bajabêja kabênkôt ne ba ar amã arẽ. Dja gar Metĩndjwÿnhmã ijo adjã'wÿr 'ãno dja. Ba ne ba idjãpênh tÿx ar iba. Kum ijo adjã'wÿr 'ãno djan o iro'ã apên ikôt o kangõ.

³¹⁻³² Dja gar kum,

—Djũnwã, arÿm Paur pykabê Djudêjakam tẽmmã. Kam me kwÿ kute amar kêt ne ar ba. Dja ga mebê utã. Gêdjã krĩraxbê Djeruxarẽkam tẽn Jeju nhõ me jamã me õ pi'òk kapri ngã. Dja ga memã kĩnh djãdjã gê me kum me kĩnh ne amim me õ pi'òk kapri by. Djũnwã, aje mrãmri Paur ar ikam bõx'ã amim karõ jabej amrẽ ar iwÿr ano gê kĩnh ne ar ikam bõxkumrêx. Dja bar kam Paur kôt abenmã tÿx jangijñ Jeju kôt ar amijo iban 'ã idjukanga kêt, ane. Dja ga ã kum ijo adjã'wÿro ane. ³³ Metĩndjwÿnh ne kute memã umar mex jangjênh djwÿnh. Jakam ba kum ar ajo a'uw gê ar akunĩ mẽ amijo kajkep rã'ã ne. Tãm ne ja.

**Kute apÿnh ôbikwamã kute
amikabên mex janor.**

16 Gwaj bakanikwÿnh Bebi ije ar amã arênhmã. Bebi ne mexkumrêx ne krîraxbê Xekrerekam me kute amim Jeju mar kadjy àpênh ba. Me kute Jejukôt ar aben pydjio baja kadjy àpênh ba. ²Dja gar amã kînh ne kum akabên mex jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh Jeju nhô me ja ne me kum aben jabê. Dja gar me kudjwa amã Bebi jabê. Godja gar àpênh'ô'ã omÿ nhym Bebi kum ar aje kôt o kangôn prãm jabej tu kôt o kangô. Ta ne me krãptî:kôt o kangô. Badjwÿ ikôt o kangô. Dja gar pãnh kôt o kangô.

³Ne ajte amÿ PRIXIRAMê AKWIRE arkum ikabên mex jarê. Nãm ar iro'ã Kritu Jëjumã àpênh ba. ⁴Ar ta ne ar inêje memã kabên. Nãm me te umati tã nhym arkum amijã ma kêt ne tu me'ÿr tèn inêje memã kabên. 'Á ne ba arkum ukaprí: jarê. Me bajtem kute amim Jeju mar kunî, apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djàri ne me ajte arkum ukaprí jarê.

⁵Ar ô kikrekam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bawãdjwÿ. Me wãmãdjwÿ dja gar ikabên mex jarê. Wãkam imã inhôbikwa kînh. Kubê Epenexu. Dja gar kum ikabên mex jarê. Pykabê Adjijkam ne Epenexu kumrêx Kritu'ÿr amijo akêx.

⁶Dja gar ajte Marijmã ikabên mex jarê. Marij ne gwaj bakadjy àpênh rax.

⁷Dja gar ajte wãkam inhôbikwa Tônikumê Djunijmê arkum ikabên mex jarê. Ar wã ne me ar iro'ã ar ibê ijê. Jeju kute ar anorja ne ar abenmã Tônikumê Djunij ar arê:n kute ar mar tÿx. Ar kumrêx Kritu'ÿr amijo akêx. Ba kam badjwÿ 'ÿr amijo akêx.

⁸Àpritimê ne bar imã Bênjadjwÿr djwÿnh jabê. Kam imã Àpritu jabê. Ar kum ikabên mex jarê.

⁹Ne ajte Ubanumã ikabên mex jarê. Ubanu Kritu kadjy gwaj bakôt àpênh ar

ba. Etakidjwÿ imã kînh. Dja gar ajte kum ikabên mex jarê.

¹⁰Ne ajte APERIMãDJWÿ IKABÊN mex jarê. Aperi ne Kritumã àpênh mexkumrêx nhym me arÿm kôt kuma. Dja gar ajte Artobur nhô kikrekam ar wãdjwÿmã ikabên mex jarê.

¹¹Ne ajte inhôbikwa Erodjiãomã ikabên mex jarê. Ne Naxixu nhô kikrekam ar kute Bênjadjwÿr djwÿnh marjamã ajte ikabên mex jarê.

¹²Gwaj bakanikwÿnh Kripenamê bakanikwÿnh Kripodjamã dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Nãm ar Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ar ba. Dja gar ajte Pexirmã kum ikabên mex jarê. Me kum me bakanikwÿnh kînh. Pexir ne Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ra:x.

¹³Nhym Rupumê nã ar. Badjwÿ ne ba o inã. Dja gar ajte arkum ikabên mex jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh ne amijo Rupu pytàn ar o ba.

¹⁴Dja gar ajte Axikritumê Prekôtimê Erimanhmê Patubamê Erimijmê ar ro'ã gwaj baje aro bakamyja arkum ikabên mex jarê.

¹⁵Ne Pirogumê Djurijmê Nerumê Neru kanikwÿnhmê Orípamê ar ro'ã Jeju nhô me ja kunimê dja gar arkum ikabên mex jarê.

¹⁶Ne abenwÿr bôx ne abeno arôrök ne aben pa krij. Apÿnh me kute amim Kritu mar ne kôt ar aben pydjio ba djàri ne me ar amã kabên mex jarê.

**Me kute aminêje me
'ãno ãm'ã memã karô.**

¹⁷Akmere, àpnhire ar, gora ikabên ma. Arÿm ne gar aje Metîndjwÿnh kabên kukràdjã mar katât. Dja me'ô ar bôx ne kupa'ã ajte ar amã atemã mÿjja'ô jarê. Ne abenbê ar ajo bikjêr prãm ne Metîndjwÿnhbê ar ajo akêx prãm. Gora ar aminêje me 'ãno djan memã akàx. ¹⁸Mÿkam? Bir, djãm me wã ne me gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Kri-

tumã apê? Kati. Nãm me amidjwÿnhbit man mã axwe. Ne kute me noo biknor kadjy pÿne memã me kabêno irô mex. Ne memã 'êx ne kabên mexkumrêx. Nhyim me no rerekreja kum me kabên kÿnhkumrêx.

¹⁹ Nhyim be ar ga ne gar aje Metÿndjwÿnh mar mex nhyim me kunÿ kute abenmã ar ajarêno ipôk ba ar ama. Ne kam ar akam ikÿnhkumrêx. Kam, dja gar mÿjja mexbit ma. Kwãrik wãnh mÿjja punu mar kêt.

²⁰ Metÿndjwÿnhkôt me umar mexkumrêx. Ta dja ar amã tÿx jadjã nhyim Xatanaj te ar amã apnê. Kôt ar ajaxwemã te ar amã apnê gar amijãno dja. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjãrmã. Aje mrãmri ne aparo Xatanaj krã kajyr pyrãk. Arÿm aje Xatanajmã rerek jadjãr 'ÿr.

Gê Bÿnjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akaprÿn ar ajo ba. Tãm ne ja.

²¹ Ximoxi ikôt àpênhja ne ar amã kabên mex jarê. Inhôbikwa Juxumê Djaxômê Xopatudjwÿ ar amã kabên mex jarê.

²² Ba ibê Texu ne ba Paur kukwakam pi'ôk ja no'ôk. Nã bãm tu amim Bÿnjadjwÿr djwÿnh markumrêx. Ne amÿ ar amã ikabên mex jarê.

²³ Gajudjwÿ ne ar amã kabên mex jarê. Jakam ar ije amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ibaja kunÿ ne bar mã Gaju nhô kikrekam bôx nhyim mã ar ikunÿo djuw mex.

Eraxumê gwaj bakamy Kwatu ar amã kabên mex jarê. Eraxu ne kute krÿrax jakam bÿnjadjwÿrmã pi'ôk kaprÿ pumÿnh djwÿnh. ²⁴ Gê Bÿnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu tu kum ar akunÿ kaprÿ:kumrêx ne ar ajo ba.

²⁵ Dja ar amã tÿx jadjã. Amrêbê ne ba kãj bê memã Jeju Kritu'ã ajarê nhyim 'ã ujarênh arÿm ar awÿr bôx gar tu amim markumrêx. Ar aje tu amim markumrêxkam dja ar amã tÿx jadjã gar kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt. Amrêbê ne Kritu'ã ujarênh nyja me bakukãmãrebê bipdjur tÿm. Nhyim kam me kute arênh kêtumrêx. ²⁶ Nhyim kam ajbir jakam Metÿndjwÿnh arÿm gwaj bamã Kritu'ã ujarêno amirÿtkumrêx. Amrêbê: ne Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh Kritu'ã pi'ôk no'ôk gwaj jakam, 'ãtÿ:mkam amim arênh arÿm kuma. Metÿndjwÿnh tÿn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne. Kabên kôt ne gwaj apÿnh pyka djãri kunÿkôt memã Kritu'ã ajarê nhyim kunÿkôt me arÿm 'ã ujarênh ma. Dja me kwÿ tu amim Kritu markumrêx ne kabên markumrêx ne kôt ar amijo ba. Ja kadjy ne gwaj memã 'ã ajarê.

²⁷ Metÿndjwÿnh pydji ne amak me:xkumrêx ne no me:xkumrêx. Ba kum meo a'uw gê memã amak bô. Me kute tu amim Jeju Kritu markumrêxkôt gê memã amak bô. Dja memã amak bô nhyim me kunÿ arÿm kum rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Tãm ne ja.

Paur kute Kôritukam me jamã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Paur ne krîraxbê Kôritukam me jamã pi'ók no'ók ne. Nãm arÿm pyka kunî'ÿr mrãnhkôt me'ÿr bôx ne memã Jeju jarê nhym me kwÿ arÿm tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhym kam Paur arÿm mã me jadjwÿ'ÿr tê nhym tekrekam me amijo ajkê. Nãm me abenmã kum,

—Djã nãm mrãmri Jeju Paur jano nâr kon, ane ne kam ajte abenbê bikjêro kumex. Ne kam ajte kute Jeju tyk marmãn kam ajte bibãnh ar mrãn abenbê djwÿ pytãro ba. Ne kam ajte me kâtãm nhîpôkri aben japrÿ ar o ba. Nhym kam ajte me'ô bãmbê prôo akî nhym me tu ate krãn ar ban kute nêje kukrà kêt. Ne kam ajte abenmã kum,

—Kati, me akubyn tîn kêt. Nãm me tu tykkumrêx, anhÿr ar o ba. Ne kam ajte,

—Mã dja gwaj nê? Djãm gwaj baje mry me kute mÿjjao Metîndjwÿnh karô nhîpêxmã bôrja kurmã nâr kon? ane. Ne kam ajte,

—Me kuprÿ ne ar babit ne mex, nâr kon me abenwÿr môrbit mex, ane. Be, nhym Paur mÿjja ja kunî man kam prîne pi'ók no'ókkôt memã 'ã karô.

1 Ba ne ba ibê Paur. Kritu Jeju ne amiwÿr ijuw. Metîndjwÿnh kute amim ijã karô kôt Jeju amiwÿr ijuw ne ar ijo ban ijano. Ba kam arÿm 'ã memã idju-jarênh ar iba. Me bakamy Xoxinidjwÿ ne ikôt dja.

²Krîraxbê Kôritukam ar aje Metîndjwÿnh mar ne kôt aje ar aben pydjio abaja ba ar amã ikabên jarê. Kritu Jeju ne arÿm amimexo ar ajo mex. Arÿm amiwÿr ar ajuw gar tu amim markumrêx. Kute ar ajo ô me ja kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Nãm amiwÿr gwaj bakunî 'uw.

Apÿnh gwaj baba djãri bakunî 'uw. Gwaj baje banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritumã amijo badjà'wÿrja kunî 'uw. Kute gwaj bajo ô me ja kadjy ne gwaj bakunî 'uw. Amÿ me wãmê gwaj bamê ne Jeju arÿm amiwÿr gwaj bakunî 'uw. Ar amã ne ba ikabên jarê.

³Metîndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprî^{††} ar ajo ba gar ad-jumar mex rã'ã ne.

Kute Metîndjwÿnhmã mekam amikînh jarênh ne ja.

⁴Ba mã ijo ba djwÿnh, Metîndjwÿnhmã ar akam amikînh jarê. Metîndjwÿnh tu kum ar akaprî. Gar tu amim Jeju Kritu markumrêx nhym arÿm kum ar akaprî. Kam ne ba mã kum ar akam amikînh jarê. ⁵Nãm kum ar akaprîn prîne ar ajo djuw mex. Mÿj ne ar ajo djuw mex on? Bir, nãm ar amã apÿnh akînh djã, adjãpênh djã'ã karô gar maro aban kam arÿm kôt aje memã kukràdjã jarênh me:xkumrêx ne aje mÿjja mar me:xkumrêx. ⁶Ar ba ne bar ar amã Kritu jarê. Ar ije omÿnh kôt bar ar amã arê: gar arÿm amim,

—Mrãmri Paur ar kabên katãtkumrêx, ane. Nã gãm ar amim anen kam arÿm tu amim Kritu markumrêx.

⁷Ne kam aje àpênh djã kunî mar ne o aba. Metîndjwÿnh Karô ne ar amã àpênh djã kunî'ã karô gar aje mar ne akubyn bôxkam amako aba. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôxkam amako aba. Kam ne ba mã Metîndjwÿnhmã ar akam amikînh jarê.

⁸Ta dja mã ar amã tÿx jadjã gar mã amim mar tÿx rã'ã: nhym Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu arÿm bôx. Ne kam ar amã ajaxwe jarênh kêtumrêx gar arÿm kum ajaxwe kêt ne amextire ne dja.

^{††}1:3 Djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akaprî Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêtã. Nhym be, ta ne tu kum ar akaprî.

⁹ Metîndjwÿnh ne mrâmri kabênkumrêx. Kabên kôt dja gwaj bajo djuw mexkumrêx. Ta ne arÿm kra'ÿr ar ajuw. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu'ÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam arÿm o anhôbikwakumrêx. Mrâmri kabênkumrêx.

**Me kabêno aben japanho ku'ê
nhy m nêje memâ kabên.**

Rô 15.5; A Kô 13.11; Pir 2.2; Ped k 3.8

¹⁰ Akmere, àpnhîre ar, ba ar amâ arê gar ama. On abenmâ akabên pydjîn arê. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kukwakam ne ba ar amâ amex'ã karô. Kwârîk wân h apÿnh mÿj xêjakôt adjâm ne abenâ akabên kêt. Ate dja gar axikôt akabênjabit man axikôt akabên jarên kôt prîne amex. ¹¹ Akmere, àpnhîre ar, Krôre nhô kikre wâkam ar kwÿ arÿm nînh iwÿr bôx ne ar arÿm ar ajâ imâ,

—Onîj, me kabêno aben japanho kumex, ane. Ba arÿm ar kabên man arÿm wâm ar amâ arê. ¹² Gar we akwÿ amâ me kînh kêt ne memâ kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amâ me kînh kêt ne memâ kum,

—Be, ba ne ba Apôr kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amâ me kînh kêt ne memâ kum,

—Be, ba ne ba Xepa kôt ar iba, anhÿro aba. Nhy m ar akwÿ ajte amâ me kînh kêt ne memâ kum,

—Be, ba ne ba Kritu kôt ar iba, anhÿro aba. Nâ gâm ar ã ari aben bê abikjêrn amâ aben kînh kêt o ane nhy m me arÿm imâ arê ba arÿm kuma.

¹³ Nâ gâm ar arÿm apÿnh mÿj xêja kôt aku'ên arÿm abenâ akabê:n ne. Nâ gâm ar arÿm aje abenmâ Kritu nhirênh pyrâk. Djâm ba ne me arÿm pîte'y'ã inhô gar we ikôt ar aba? Djâm imâ ne me arÿm ngômâ ajadjâ gar we ikôt ar aba? Kati:.

¹⁴⁻¹⁶ Djâm ba ne ba ngômâ ar ajangij? Kati. Ije ngômâ ar ajangjênh kêt. Kam ne ba ikînh ne Metîndjwÿnhmâ amikînh

jarê. Mÿkam ne ba kam ikînh? Bir, ba ren ngômâ ar ajangij nhy m ren ar ajô arîk ijâ amim,

—Ba ne ba tu amim Paur markumrêx. Nâm arÿm amim ngômâ ijadjâ, ane ba ren kam ikaprîre ne. Nhy m be, kati. Kripumê Gajubit ne ba ngômâ ar adjâ. Exepa nhô kikrekam ar jadjwÿ ba ngômâ ar angij. Nhy m me'odjwÿ ije mar kêt. Ar ngrêre jabit ne ba ngômâ ar angij.

¹⁷ Djâm ije ngômâ me angjênh kadjy ne Kritu ijano ba tê? Kati. Kâj bê ije memâ Kritu'ã ujarênh ny jarênh kadjy ne ijano ba tê. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja me ta krâ mexja djâm me ta krâ mexo ikrâ mex ne ikabên mex ne ba ar amâ arê? Kati. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja krâ mexo ikrâ mex kêt. Ba ren me krâ mexo ikrâ mex ne ren ar amâ ikabên mex jarênh ren arÿm o amibê Kritu'ã ikabênja kuno. Kritu pîte'ykam tyk'ã ikabên ja ne ba ren o kuno. Nhy m kam ren me arÿm Kritu mar kêt ne.

Me ta krâ mex'ã ujarênh.

Kô k 3.19

¹⁸ Nhy m be, kati. Kritu pîte'ykam tyk-bit ne ba kâj bê ar amâ 'ã ajarê nhy m arÿm ar amâ amirîtkumrêx. Nhy m kam me biknor tokry djâkam me biknor prâmja ikabên man amim,

—Kê. Djâm katât kute amikabên jadjwÿr got? Nâm krâ punu, ane. Nhy m be, gwaj ba, Jeju kute gwaj bajo bakumrêxja gwaj amim,

—Mrâmri, Paur kute Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nâm 'ã ajarê nhy m me tu amim Kritu markumrêx. Nhy m kam Metîndjwÿnh arÿm 'itÿxo me utân ar meo bakumrêx, ane. ¹⁹ Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukâmâremâ arênh ne ja. Nâm memâ kum,

“Me ta krâ mex ne kute memâ kabên mexja dja ba mebê kabêno akno. Nhy m kam me arÿm kabên kajgo me:xi.

Nhym me ta amak mex ne kute prîne memã mÿjja'ã karô mex ne kute mar ja dja ba mebê amak mexo akno nhym me arÿm kabên kajgokumrêx.”

Nãm Metîndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam me arÿm aben djô'ã arênho mô:n arênho môr tâmtã arÿm 'ÿr o bôx. Tû:mrãm me bakamingrãnyrekam Jeju Kritu arÿm pîte'y'ã wajêt ne kam ty. Ty nhym Metîndjwÿnh arÿm o gwaj bapytàn kam arÿm mebê amak mexo akno. Nhym kam me arÿm kabên kajgo me:x ne.

²⁰ Nhÿnh ne me'ô ta krã mex? Nhÿnh ne me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja ta krã mex? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta kute prîne me kukràdjã mar? Kati. Nhÿnh ne me'ô ta krã mex ne kute kabên mexo kute me apanh mar? Kati. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja ne me krã mex kêt. Me kabên kajgo me:xi.

²¹ Mÿkam ne me kabên kajgo mexi? Bir, Metîndjwÿnh ta kute katàt me'ã amikabên djirkumrêx ne amim,

—Djãm me kum ikînh kêtja ta kute imarmã? Djãm me ta krã mex ne kute imarmã? Arkati. Me kute kãj bê memã Kritu pîte'ykam tykja'ã ujarênh nhym me kute me'ã, “Me krã punu”, anhÿrja. Me kute anhÿrkam gê inhô àpênh ar kãj bê memã Kritu pîte'ykam tyk'ã ujarênhkumrêx. Nhym kam me kwÿ kute tu amim Kritu markumrêx ba arÿm me utàn ar meo iba. Ja ne imã kînhkumrêx. Nãm ã Metîndjwÿnh me'ã amim ane. Kute amim anhÿrkam ne me kabên kajgo me:xi. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêt ta krã mexja ne me kabên kajgo me:xi.

²² Be, mebê idjaer ne me ar imã,

—Goja mÿjja pumÿnh kêt'ô nhîpêx ba me omÿn kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba. Nhym be, me bajtembê kregu ne me kute ar imã,

—Goja me krã mex o akrã mex ne akabên mex ne arÿm imã Kritu 'ã ajarê. Dja ba me aman kam arÿm amim Kritu'ã akabên markumrêx, anhÿro ba. ²³ Bar kãj bê memã kum,

—Metîndjwÿnh ne Jeju'ã Bênjadjwÿrbê kumkatibê Krituja mē nhym arÿm pîte'y'ã wajêt ne ty, ane. Nhym mebê idjaer arÿm kôt kum Jeju kurê kute mrãmri ne kên me par tok nhym me rôrôk ne arÿm kum kurêja pyrãk. Nhym be, me bajtem kwÿ ne me abenmã,

—Nãm ar ari kabên kwÿ jadju:w. Nãm ar krã punu, anhÿro ba.

²⁴ Nhym be, bar katàt me kwÿmã 'ã ajarê. Metîndjwÿnh kute arÿm amiwÿr me kwÿ 'wÿr ne ar meo bajamã 'ã ajarê. Mebê idjaerja nâr me bajtemja bar katàt me jamã 'ã ajarê. Katàt Kritu pîte'ykam tyk'ã memã ajarê. Nhym me abenmã kum,

—Djãm Metîndjwÿnh 'irere:k got? 'Itÿxo kute me kunĭ rer me:xi. Djãm Metîndjwÿnh kute ari kabên jadjwÿr got? Metîndjwÿnh kute no mexo, kabên mexo me kunĭ rer me:xi, anhÿro ba.

²⁵ Mÿkam me ã abenmã anhÿro ba? Bir, Metîndjwÿnh kute krã mexo, 'itÿxo kute me kunĭ rer mexkam. Nãm me kute Metîndjwÿnh'ã amim, “Krã punure”, anhÿr, me ta ne me krã punure. Nhym be, Metîndjwÿnhbit ne krã me:xkumrêx. Nâr, nãm me kute, “Irerekre”, anhÿr, me ta ne me 'irerekre. Nhym be, Metîndjwÿnh 'itÿxo kute me rer me:xi.

²⁶ Aj, mÿj gêdja ga me kam amikadjy ama? Bir, mÿj ne ga me kam akute nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Bir, djãm me akrãptĭ akrã mexkam ne amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĭ ajitÿx nhym kam arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati. Djãm me akrãptĭ arÿnh nhym kam arÿm amiwÿr me ajuw ne me ajo ba? Kati.

²⁷ Nhyam be, me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kute me'ã, "Me krã punure", anhÿr Metîndjwÿnh arÿm amijo me we krã punure ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me we krã mexjao apa. Me ta kute amijo krã mexjao apa nhyam me arÿm pijàm ne. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kute me'ã, "Me rerekre", anhÿrja Metîndjwÿnh arÿm amijo me we rerekre ja pytàn meo ba. Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me we 'itÿx jao apa. Me ta kute amijo 'itÿxjao apa nhyam me arÿm pijàm ne. ²⁸ Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kute me'ã,

—Me kajgo. Me kum me kînh kêtikumrêx, anhÿro ba. Me kajgo ja Metîndjwÿnh arÿm amijo me utàn meo ba.

Mÿj kadjy? Bir, dja meo ban arÿm meo me rûnho apa nhyam me arÿm pijàm ne kajgo ne. ²⁹ Dja meo ba nhyam me kunÿ arÿm Metîndjwÿnhmã amijo àmra kêt. ³⁰ Nhyam be, ar ga ne Metîndjwÿnh arÿm amijo ar apytàn Kritu Jeju kôt ar ajo ba. Ne arÿm gwaj bamã Kritu jano nhyam bôx ne arÿm gwaj bamã katàt kabên jarênhkumrêx. Gwaj kam arÿm markumrêx ne kôt arÿm bakrã mexkumrêx. Nhyam Metîndjwÿnh ajte Kritu kôt arÿm gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arÿm ta mexo bamex ne. Nhyam ajte Krituo gwaj bajaxweo pânho mex.

³¹ Amrêbê: me kute me bakukãmãremã arênh kôt ne ba ar amã arê. Nãm memã kum, "Djãm amijo adjãmra prãm? Kwãrik wãnh amijo adjãmra kêt.

Dja ga Bënjadjwÿr djwÿnho amra."

Nãm ã memã ane nhyam me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. Kam, dja gwaj Jeju Kritubito amra. Tãm ne ja.

2 Akmere, àpnhÿre ar, amrêbê ne ba ar awÿr bôx ne Metîndjwÿnh kukwakam ar amã kabên jarê. Djã nã bãm me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja krã mexo ikrã mex ne arÿm mekôt prÿne ik-

abên jarênh mex, prÿne mekôt ar amã ikabên jarênh mex gar arÿm amã ikabên kînhkumrêx? Kati. Mÿkam? ² Bir, ba ar awÿr ibôx kêttri amim,

—Dja ba arkam bôx ne Jeju Kritubit man arkum 'ã ajarê. Kritu pÿte'y'ã jêt ne tyk'ã dja ba ajarê. Kwãrik wãnh ba arkum atemã mÿjja'ò jarênh kêt. Nã bãm ã amim ane.

³ Ne kam ar awÿr bôx ne amikam irerekre ma. Ba irerekre man arÿm ar apymaje itertet kumex. ⁴ Djã nã bãm amim,

—Ba me krã mex o ikrã mex ne prÿne arkum ikabên jarênh mex gê ar arÿm ikabên mex man kôt ar amijo ba, ane? Djã nã bãm amim anen arÿm ã ar amã arênhho ane? Kati. Metîndjwÿnh Karô ne ijo ba gar arÿm ipumû. Ba kam arÿm ar amã ikabên jarê gar arÿm ama. ⁵ Mÿj kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênhho ane? Bir, ar aje me ta krã mex mar kêt kadjy. Nhyam be, Metîndjwÿnh ne 'itÿ:x. Ar aje tu amim Metîndjwÿnh markumrêx kadjy ne ba ã ar amã ikabên jarênhho ane.

Me kute Metîndjwÿnh Karô marbit ne me krã mex.

Mat 7.6; Dju r 14.22

⁶ Be, djã nã bãm ar ikrã punun kôt ikabêndjwÿ punu? Kati, nã bãm ar ikrã mex ne kôt ikabên mex. Me amak mexjamã ne bar prÿne memã arê. Nhyam be, me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kabên kôt ne bar ije ikabên jadjwÿr kêt. Nâr, me rûnh kwÿ kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kabênkôt ne bar ije ikabên jadjwÿr kêt. Me ja dja me ï kêtikumrêx.

⁷ Nhyam be, Metîndjwÿnh kute katàt kabên jadjwÿrkumrêx. Kabên ja ne bar ije memã arênh. Mÿjja kunÿ kêttri ne Metîndjwÿnh kute tu amim kabên'ã karôkumrêx. Kute prÿne amimexo gwaj bajo mex kadjy amim kabên'ã karô. Ne kam kute me bakukãmãremã arênh kêt.

Ne kam ajbir ar imā kabēn jarē bar arÿm jakam memā arēnho iba.

⁸Djām pykakam me rūnh'ō kute kabēnja mar? Kati. Ne ren me rūnh kuman ren pite'y'ā Jeju nhôr kêt. Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju ne prīne mex ne umakumrêx. Ren me kute pite'y'ā nhôr kêtumrêx. ⁹Mrāmri me'ō ta kute kabēnja mar kêtumrêx. Ije ar amā arēnh kôt ne me amrêbê: me bakukāmāremā arē. Me memā kum, “Metīndjwÿnh ne arÿm me kadjy amim mÿjja mex'ā karō.

Djām me'ō ta kute omūnh? Kati. Me'ō ta kute omūnh kêt.

Djām me'ō ta kute mar? Kati. Me'ō ta kute mar kêt.

Djām pykakam me'ō ta kute amim 'ā karō? Kati. Me'ō ta kute amim 'ā karō kêt.

Me kum abêja kadjy ne Metīndjwÿnh amim mÿjja mex'ā karōn memā kudji. Nhyam kam me'ō ta kute mar kêtumrêx.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhyam arÿm 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹⁰Ga, me ta te kute marmāja pumū. Nhyam be, Metīndjwÿnh ta ne arÿm gwaj bamā o amirītkumrêx. Karōo kute gwaj bamā kabēno amirītkumrêx. Karō kute prīne mÿjja mar. Metīndjwÿnh kute ōkre kadjwÿnhbê amim mÿjja'ā karōja kunī ne Karō kute prīne mar mex. ¹¹Djām gwaj babu'ā me'ō kute gwaj bakadjwÿnhbê bakabēn mar? Kati. Gwaj bajbit ne gwaj baje banhōkre kadjwÿnhbê bakabēn mar. Metīndjwÿnhdjwÿ ōkre kadjwÿnhbê kabēnja me'ō kute mar kêtumrêx. Metīndjwÿnh Karōbit arÿm kute mar.

¹²Djām me kum kīnh kêtja karō ne Metīndjwÿnh gwaj bamā ano nhyam gwaj bajo ba? Kati. Ta Karō ne gwaj bamā ano. Gwaj baje bakīnh djā mar kadjy

ne gwaj bamā ano. Metīndjwÿnh ta gwaj bamā apÿnh bakīnh djā ngā, kajgo gwaj bamā kungā. Gwaj ba ne baje bakīnh djājao pānh kêt. ¹³Bar memā gwaj bakīnh djā'ā idjujarēnh ar iba. Djām me kum Metīndjwÿnh kīnh kêt ja ne ar imā 'ā ajarē, ta krā mexkôt ar imā 'ā ajarē? Kati. Metīndjwÿnh Karō ne ar imā 'ā ajarē. 'Ā ajarē bar ije mar ne arÿm memā 'ā idjujarēnh ar iba. Karō kute katāt kabēn jadjwÿrkumrêx ar ije mar ne Karō kabēn kôt memā 'ā ajarē.

¹⁴Nhyam be, me ja, Metīndjwÿnh Karō kute meo ba kêtja djām me kute amim Metīndjwÿnh Karō kabēn mar prām? Kati. Mÿkam? Bir, nām me aprÿn amim,

—Djām kute amikabēn jadjwÿr mex got? Nām krā punu, ane. Ne kam amim,

—Ba gêt mekôt kabēn ma, ane. Ne kam 'ÿr tēn gwaj bakôt maro krīn mar kajgo. Mar kajgon arÿm amim,

—Je, mÿj'ā ne kabēn jarē? ane. Ne te 'ā amijakren te kute marmā.

¹⁵Nhyam be, gwaj ba ne gwaj baje Metīndjwÿnh kabēn kunī mar kadjy bamex. Gwaj baje Metīndjwÿnh Karō markôt kadjy bamex. Nhyam be, me kute Karō mar kêtja ne me te kute Metīndjwÿnh kabēn marmā. Ne kute gwaj badjwÿ gwaj bamar kêt.

¹⁶Ikabēnja kôt ne me amrêbê: me bakukāmāremā kum,

“Bēnjadjwÿr djwÿnh kute mÿjja'ā amim karō djām me'ō kute mar? Kati. Kam, djām me'ō kute Metīndjwÿnhmā mÿjja'ā karōmā ne kum, ‘Gêdja ga ā ane?’ ane. Arkati. Metīndjwÿnh ajbit ne kute mÿjja kunī mar.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane. Nhyam be, gwaj bajbit ne gwaj Karō kôt Kritu djumaro badjumar ne arÿm baje mar. Kute amikabēn'ā amim karōja gwaj arÿm baje mar. Tām ne ja.

**Me kute me prîre pyrâk
nhym kute memã arênh.**

Kô k 14.20; Ep 4.14; Idja 5.11

3 Akmere, àpnhîre ar, djãm ije ar amã ikabên kunî jarênhmã? Djãm arÿm ar ajamak mex got ije ar amã ikabên kunî jarênhmã? Kati. Ar aje Metîndjwÿnh Karô mar kêt rã'ã. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjàja ne ar aje mar tÿx rã'ã. Ar aje me prîre bixadjwÿr nyre pyrâk.

² Ga, me prîre bixadjwÿr nyrekam kute mÿjja tÿx kur kêtja pumû. Ar gadjwÿ Metîndjwÿnh kabên kwÿbit ne ba ar amã arê. Amirîtbit ne ba ar amã arê. Ije ar amã kunî jarênh kêt. Metîndjwÿnh kabên kwÿ ne mebê bipdjur ne mebê tÿx. Me kute Metîndjwÿnh Karô marjabit ne kute kabên bipdjur mar. Djãm ije ar amã kabên bipdjur jarênh prãm? Kati. Amrêbê ne ar aje Karô mar mex kêt. Gar kam ajte jakam aje Karô mar mex kêt rã'ã. Ba kam te ije ar amã Metîndjwÿnh kabên kunî jarênh prãmje.

³ Ar aje amidjwÿnhbito kînh kadjy amimar tÿx rã'ã ne. Ne kam te aje me urâk prãmje angryk ne ari akabêno aben japanho aku'ê. Ne kam arÿm apÿnh mÿj xê jakôt aku'ê ne arÿm abenã akabê:n ne. Djãm kam ar aje me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kukràdjà mar kêt got? Djãm mekôt ar aje amijo aba kêt got? Mrãmri me kum Metîndjwÿnh kînh kêtôtbit ar aje amijo abakumrêx. ⁴ Ar akwÿ ar amã me kwÿ kînh kêt ne memã kum,

—Ba ne ba Paur kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Nhym ar akwÿ ajte tãm ne memã kum,

—Ba ne ba Apôr kôt ar amijo iba, anhÿro aba. Gar kam aktã ar amã aben kînh kêtô aban mÿj xêja kôt aku'ên ã aben bê akêxo ane. Djãm me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kôt adjumar kêt got? Ar aje me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kôt adjumarkumrêx.

⁵ Djãm Apôrmê ar irax got gar ar ikôt aben bê abikjêr prãm? Kati. Ar irax kêt ne ingrire ne ibê Metîndjwÿnh nhô àpênhbit. Ar ikabên kôt ne gar tu amim Jeju markumrêx. Kute ar imã apÿnh ar idjâpênh djà'ã karô kôt ne bar kum idjâpênhô iba.

⁶ Bar ije puro djuw mex djwÿnh pyrâk. Ba ne ba ije pur kre djwÿnh pyrâk. Nhym Apôr kute ngo djwÿnh pyrâk. Nhym be, Metîndjwÿnhbê djwÿ kunimã rûnh jangjênh djwÿnh. Ba ikumrêx ne ba ar amã Jeju'ã ajarê gar arÿm 'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba. Nhym kam Apôr bôx ne ar amã Metîndjwÿnh kabên ra:x ne arê gar ama. Nhym be, Metîndjwÿnhbit ne ar amã ajamak bô gar arÿm amû maro amikamê. ⁷ Kam ne ba ikajgokumrêx. Nhym Apôrdjwÿ kajgokumrêx. Nhym be, Metîndjwÿnhbit ne raxkumrêx. Kute memã amak bônham ne raxkumrêx.

⁸ Djwÿ abatânhmã ne kre djwÿnh pur kre nhym ajte ngo djwÿnh pur ngo. Ar badjwÿ ne ar aje Jeju mar raxmã bar ar amã arê. Ar ije ar amã arênh mex kôt dja Metîndjwÿnh ar inhî pÿnhkôt ar imã o pãnh ne. ⁹ Ar iro'ã ne bar Metîndjwÿnhmã idjâpênh ar iba. Ar ga ne gar aje Metîndjwÿnh nhô pur pyrâk. Ar aje Metîndjwÿnh mar ne kôt amijo aba kadjy ne bar ar akam apê kute mrãmri ne me kute purkam àpênh pyrâk. Ne ar aje mrãmri ne kute Metîndjwÿnh nhô kikre pyrâk. Kute kên krãptio kikre pyrâk. Ar akrãpti nhym Metîndjwÿnh arÿm amijo ar apytàn ar ajo kra.

Kikre'ã memã ujarênh.

A Kô 6.16; Ep 2.20; Ped k 2.5

¹⁰ Metîndjwÿnh tu kum ikaprikam ne ba prîne ar amã Metîndjwÿnh kukràdjà jarênh mex. Kute mrãmri ne me kute prîne kikre nhîpêx mexja pyrâk ne ba ar amã kukràdjà jarênh mex. Ba ne ba ikumrêx ar amã kukràdjà jarê gar ama.

Kute mrâmri ne me kute kikremâ pyka nhipônho tēm, katà:t pyka nhipônho tēm ne kam kam kên kapîn ne kam iby pyka tÿx kapînja pyrâk ne ba ikumrêx ar amâ arênh mex. Me'ô ne arÿm ar awÿr bôx ne ajte ar amâ kukràdjâ 'ôdjwÿ jarê. Kute mrâmri ne me'ôdjwÿ kute pyka kadjwÿnhbê kên ja nhiby kikre pyrâk ne me'ô ar amâ kukràdjâ jarênh nhijukri ar amâ arê. Gora gê ikôt bôxja ikudjwa ajte Metîndjwÿnh kukràdjâ jarênh 'ano djan pÿne katàt ar amâ arênh mex. Kute mrâmri ne me kute kikre 'ano âm ne pÿne katàt ipêx mexja pyrâk gora gê me katàt ar amâ arênh mex.

¹¹ Djâm me kute pyka kadjwÿnhbê kên ngrânh ne kupa'ã kute ajte 'ôdjwÿ nhipêxkam mex got? Kati. Kritudjwÿ. Djâm me'ô kute katàt memâ Kritu'ã ujarênh nhym ajte me'ôdjwÿ bôx ne kute memâ kupa'ã 'ã ujarênhkam mex got?

¹² Ê, gop ajte kikre ma. Djâm me kute mÿjja tÿxo, mÿjja pân̄h raxo kikrekam punu got? Me kute kên karÿro ipêx nâr kute kryt jakao ipêx nâr kute kên pân̄h rax 'ôdjwÿo ipêx. Tãm dja punu kadjy kêt ne tûmrâm mex rã'ã ne. Me'ô kute ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarênhjadjwÿ godja ar amâ katàt Metîndjwÿnh kabênkumrêx jarê gar ama. Nhym kam kute mÿjja pân̄h raxo kikre pyrâk. Gar kam arÿm Metîndjwÿnhmã amex rã'ã ne tu amim Jeju markumrêx rã'ã ne.

Ê, gop ajte kikre ma. Djâm me kute mÿjja rerekre, mÿjja pân̄h kryo kikrekam mex got? Me kute pïo ipêx nâr kute bôo ipêx nâr kute bôo ipêx. Tãm dja tēmbê punu. Me'ô kute ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarênhjadjwÿ godja bôx ne Metîndjwÿnh kabên kupa'ã ar amâ arê, Metîndjwÿnh kabên kêt jarê, ta kabên ar amâ arê gar ama. Nhym kam kute mÿjja rerekreo kikre nhipêx pyrâk. Dja ar amâ arê gar ama. Ne kam arÿm Metînd-

jwÿnhmã amex kêt ne tēmbê apunu ne tu amim Jeju markumrêx kêt.

¹³ Dja Jeju arÿm bôx 'ÿr nhym arÿm apÿnh me umar punu djâri ban bôx. Kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx pyrâk. Nhym kam me arÿm me omû. Me'ô kute memâ kabên jarênh mex kôt dja me arÿm omû. Nâr me'ô kute memâ kabên jarênh punu kôt dja me arÿm omû. Godja me'ô arÿm katàt memâ kabên jarênhkumrêx jabej nhym te me umar punu djâ me'ÿr bôx nhym me mex rã'ã ne. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx ne xêt kêt ne umar mex mex ne ku'ê pyrâk. Nâr, godja me'ô kupa'ã memâ ta kabên jarênh jabej. Nhym kam me umar punu djâ me'ÿr bôx. Nhym kam me arÿm mex kêt ne Jeju bê amijo akêx. Dja me kute mrâmri ne kuwy kikre'ÿr bôx nhym pôk ne xêt pyrâk.

¹⁴ Godja me'ô katàt memâ Metîndjwÿnh kabên jarênhkumrêx jabej nhym me arÿm Jeju mar tÿx rã'ã. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me'ôjamã pân̄h mex-tire ngã.

¹⁵ Nâr godja me'ô memâ arênh punu jabej nhym me arÿm Jeju bê amijo akêx. Nhym kam me'ôja arÿm umar punure. Kute pân̄h'ô byr kêt kam dja umar punure. Nhym be, dja Metîndjwÿnh arÿm me'ôja pytã. Kute mrâmri ne me kute kikre pôk katikôt kute me pa 'amÿnh ne meo kator pyrâk.

¹⁶ Metîndjwÿnh Karô ar akam ÿrkam ar aje mrâmri ne Metîndjwÿnh nhô kikreti pyrâk. Djâm ar aje ja mar kêt?

¹⁷ Metîndjwÿnh nhô kikreti ne ta mexo mex ne uma:. Gêdja me'ô ô kikretio bikên̄h jabej nhym kam pân̄h o bikên̄h rax ne. Ar gadjwÿ ar aje Jeju markam aje mrâmri ne ô kikreti pyrâk ne ta mexo amex. Gêdja me'ô ar abê Metîndjwÿnh kurên̄ kubê ar ajo akêx jabej nhym kam pân̄h o bikên̄h rax ne.

¹⁸ Gar ajô we aje pÿne me kukràdjâ mar. We aje me kum Metîndjwÿnh kînh

kêt kukràdjaja mar ne mekôt ar amijo aba. Ba amã arê ga ama. Kwãrik wãnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Ba ne ba mekôt ikrã mexkumrêx, anhÿr kêt. Djãm mrãmri akrã mexkumrêx? Kati. Ate dja ga amim, “Ikrã punu”, ane. Mÿj kadjy dja ga ã amim ane? Bir, dja ga amim anen kôt amim Metindjwÿnh man arÿm kôt akrã mexkumrêx.

¹⁹Me kum Metindjwÿnh kÿnh kêtja kute amikukràdjã punu kôt amijo ban kute amim, “Ba ikrã mexkumrêx”, anhÿrja, me jamã ne Metindjwÿnh memã krã punu jarê. Ije ar amã arênh ja ne me amrêbê: me bakukãmãremã arênh memã kum,

“Ga, me kute mry kukràdjã mar kute kum ka'ên kam kute kum ò mry janhôrja pumũ. Nhym mry ta amikukràdjã kôt amijo ba tãmtã ò mry'ÿr bôx ne ta arÿm amipynê.

Nhym me kum Metindjwÿnh kÿnh kêt-djwÿ we ta krã mexkam dja me amikukràdjã punu kôt amijo mör tãmtã arÿm ta amijo bikênh mex ne.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne. ²⁰Nhym me ajte kam memã kum,

“We me krã mex. Me kum Metindjwÿnh kÿnh kêtja we me krã mexja. Me ta umar kôt ne me amim 'ã karö.

Nhym Bënjadjwÿr djwÿnh arÿm me kabên man kam arÿm amim, ‘Me kabên mrãmri kajgokumrêx.’

Nãm ã amim ane.”

Nãm me ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

²¹Kam, djãm ar aje mekôt we me krã mexjao adjãmramã? Kati. Kwãrik wãnh mekôt we me krã mexjao adjãmra kêt. Mÿkam? Bir, mÿjja kunĩ ne ar anhö mÿjjakam. ^{22–23}Metindjwÿnh ne Krituo Kra nhym arÿm ar ajo kamy. Ar aje tu amim markumrêxkam arÿm ar

ajo kamy. Nhym kam Metindjwÿnhdjwÿ arÿm ar ajo kran kam arÿm ar amã mÿjja kunĩ ngã. Ne kam ba arÿm ibê ar anhö àpênh. Nâr, kam Apôr arÿm kubê ar anhö àpênh. Nâr, kam Pedru arÿm kubê ar anhö àpênh. Kritu kute ar ajo krakamo pykakam mÿjja kunĩ ne ar anhö mÿjja. Gar arek mekôt atÿn ne ar aba nâr ty. Te tyn arÿm Metindjwÿnh kôt atÿn ne ar aba rã'ã: rã'ã. Kam mÿjja kunĩ ne ar anhö mÿjja. Ajbir jakam mÿjja ne ar anhö mÿjja. Nâr amrê gwaj bawÿr mÿjja apôxdjwÿ ne ar anhö mÿjja. Kritu kute ar amã mÿjja kunĩo bakam mÿjja kunĩ ne ar anhö mÿjja.

Paur kute Kritumã àpênh'ã memã amijarênh.

Rô 14.4

4 Kam gê me ar ijã abenmã kum, —Ar wãbê ne Kritu nhö àpênh ne ar gwaj bamã Metindjwÿnh kabên jarênh ba. Amrêbê memã kabên jarênh kêtja ne ar arÿm jakam gwaj bamã arênh ba, ane. ²Bir, mÿj dja memã kabên jarênh djwÿnh memã arênh on? Bir, dja memã arênh katât. Metindjwÿnh kute kum arênh kôt dja memã arênh katât.

³Nhym be, ba. Ar ga ar aje te id-jàpênh jaxwemã akator prãmkam djãm kam itÿn prãmã? Kati. Djãm ije id-jàpênh jaxwe'omã ikatorn mar? Kati. Ije amikam ijaxwe'ö mar kêt. ⁴Ne kam djãm ije amikam ijaxwe'ö mar kêt kam ije amim, “Ijaxwe kêt kumrêx”, anhÿrmã? Kati. Bënjadjwÿr djwÿnh ne kute imar. Ta ne kute idjapênh jaxwe'ö pumÿnh jabej ne kute imar.

⁵Kam, kwãrik wãnh me'omã axwe jarênh kêt. Nâr, kum axwe kêt jarênh kêt. Gwaj Bënjadjwÿr djwÿnh nhö akatikam ama. Ta dja bôx ne me mex nâr me axweo amirÿt ne mÿjja kunĩo amirÿt. Ga, me kute akamãt kô tykkam mÿjjao bipdjurja pumũ. Nhym

a'ukam amirît nhyṁ me kunî arÿm omû. Bênjadjwÿr djwÿnhdjwÿ dja mÿjja kunîo amirît, me kute mÿjja pudjurja kunîo amirît gê me kunî kuma. Me kute umar djâ kadjwÿnhbê amim mÿjja'ã karôjao amirît gê me kunî kuma. Kam gêdja me î pÿnhkôt me mex jabej memã mex jarê. Nâr, me axwe jabej memã axwe jarê.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ar amã,

—Kwârik wãnh me'ô'ã, “Axwe” nâr “Mexkumrêx”, anhÿro aba kêt. Ja ne ba ajte Apôrmê ar amijã arê. Ar akadjy ne bar amijã arê. Dja gar kam ar iman arÿm ar ijoo adjãmra kêt. Ne kam arÿm Metîndjwÿnh kabênbit mar rax. Kute me'ã kabên jarênh jabit mar rax. Ne kam arÿm me'oo adjãmran ate amû amã me'ô kurê kadjy kêt.

⁷ Mÿj me'ô ne ar amã arê gar amim,

—Ba ne ba imexkumrêx, anhÿro aba? Nhÿnh ne ar amex'ôja? Nhÿnh ne ar anhô mÿjja'ôja? Kati. Metîndjwÿnh ta ne ar amã kungã gar kam amijo amran amim,

—Djãm me'ô ne imã kungã? Kati. Ba ne ba imex. Ba ne ba inhô mÿjja, anhÿro aba.

⁸ Nã gãm ar aje mrãmri ne kute me ajne pyrâk. Nã gãm ar amim,

—Arÿm jakam imexkumrêx. Ije imexo amû amikamênh prãm kêt. Arÿm jakam iraxkumrêx ne ije mrãmri ne ibênjadjwÿr rax pyrâk. Arÿm ne ba amipãnh Paur ar kumê. Nã gãm ar ã amim anhÿro aba. Djãm mrãmri ne akabênwã? Kati. Ga ren ar mrãmri araxkumrêx ba ren ikînhkumrêx. Gar ren kam amipãnh ar ijô mênh kêtumrêx. Ar ba ne bar ren ar aro'ã ren irax.

⁹ Nhyṁ be, kati. Kritu kute ar ijanorja djãm ar ba ne bar irax? Kati. Ga, me kute me par kadjy kute me ipôkri me umjÿr nhyṁ me kunî kute me omûnhja pumû. Ar badjwÿ. Bar memã Metîndjwÿnh kabên jarênh iban kam memãbit

ar ije mÿjja pyrâk. Nhyṁ kam me kunî 'ã ar ipumû. Nhyṁ me kute ar ibîn prãm. Pykakam me ja 'ã ar ipumû. Nhyṁ Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnhdjwÿ 'ã ar ipumû.

¹⁰ Bar Kritumã apê nhyṁ me arÿm ar ijã, “Nãm ar krã punu”, ane. Nhyṁ be, ar ga ne gar amim,

—Ba tu amim Kritu markumrêx ne ikrã mexkumrêx, anhÿro aba. Ar ijã ne me, “Ar rerekre”, ane. Nhyṁ be, ar ga ne gar amim,

—Ba ne ba itÿ:xkumrêx, anhÿro aba. Nhyṁ be, ar ijã ne me, “Ar ngrire”, ane.

¹¹ Apÿnh myt djari ne bar prãm kam, kôrkam ar iba. Ne ajte inhô kubêkã punuren iba. Nhyṁ me ajte ar ikam àkrê kumex ne ar ititik ne. Bar ajte arek ar inhÿr djâ kêt ne ar ibaobit iba. ¹² Bar ajte inhikrao idjãpênh tÿx. Me te ar imã,

—Gora gê Metîndjwÿnh ajo ajkê, ane bar mã memã kum,

—Gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex, ane. Me te ar ijo ajkê bar arek memã dja.

¹³ Me te mã memã ar ijã kabên punu bar mã memã iprîren nêje me kukrà. Me kubê ar ikînh no kati. Kute mrãmri ne mÿjja arÿm punurekam me kubê kînh no kati pyrâk. Ga, me kute mÿjja kro janhînh ne múm rênhja pumû. Nãm me ã ar ijo ane. Akati jakam me kubê ar ikînh no kati rã'ã. Be, djãm kam ar irax?

¹⁴ Djãm ije ar amã apijãm jadjâr kadjy ne ba ã ar amã amijarênh ane? Kati. Nã bãm ar abê akabên kajgo pymao dja. Me kum kra jabêja pyrâk ne ba imã ar ajabê. Imã ar ajabêkam ne ba ar abê akabên kajgo pymao dja.

¹⁵ Ga, me bãm kute kra jadjwÿr nhyṁ apôxja pumû. Badjwÿ ne ba ar amã Kritu Jeju jarê gar ikabênkôt tu amim markumrêx ne kôt ar amijo aba. Ba kam ba ije ar abãm pyrâk. Gar Kritu man kôt ar amijo aba nhyṁ kam me krãptî aben totokmã ar awÿr bôx. Ar awÿr bôx ne ar amã arê gar arÿm me krãptî kabên ma.

Nhym be, djâm me kute ipyrâk? Kati. Djâm me kumrêx ar amâ arê? Kati. Ba ikumrêx ne ba ar amâ arê. Kam me kute ar abâm pyrâk kêt. Ba ikumrêx ne ba ar amâ Kritu'ã ujarênh ny jarê gar ikôt arÿm tu amim markumrêx. ¹⁶Kam ne ba arÿm ar amâ 'ã karô. Dja gar ijã amijakren ikôt ar amijo aba.

¹⁷Ar aje ijã amijakren mã ikôt amijo abamã ne ba arÿm ar amâ Ximoxi jano nhym ar awÿr tẽ. Imã ikra Ximoxi jabê:. Ba ikumrêx ne ba kum Bênjad-jwÿr djwÿnh'ã ajarê nhym arÿm tu amim markumrêx ne arÿm katât kabên man kôt ar amijo ba. Ba kam arÿm o ikra. Nã bãm katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo iba. Me kute katât Kritu mar ne kabên kôt amijo bamã ne ba memã arênh o iba. Me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunimã ne ba memã arênh o iba. Tãm dja Ximoxi ar amâ arê gar ajte ama. Dja gar kam ikudjwa katât Kritu markumrêx ne kabên kôt ar amijo aba.

¹⁸Be, kute ar awÿr ibôx kêt pyrâk gar akwÿ amijo adjãmra ar aba. ¹⁹Bênjad-jwÿr djwÿnh mrãmri ar awÿr itêm'ã kute amim karô jabej dja ba amikrà kêt ne ar awÿr tẽ. Ar awÿr tẽn ar awÿr bôx ne me kute amibên prãmja kabên kôt me kuma. Djâm me kabênjabit dja ba kuma? Kati. Dja ba mrãmri me àpênh tÿxkumrêx jabej memã ikato. Djâm mrãmri ne we Metîndjwÿnh me wãmã tÿx jadjà? Kon. Dja ba bôx ne goja me omũ.

²⁰Metîndjwÿnh kute meo bakam djâm me kabênbit? Kati. Mrãmri kute meo bakumrêxkam kute memã tÿx jadjãrd-jwÿ. ²¹Mÿj dja ba ar awÿr ibôxkam gar amã kînh? Ga, me kute me àbêr djào me kaprêprêk nhym me tokryja pumũ. Me kute memã bën tÿxkamdjwÿ me tokry. Djâm ba ar awÿr ibôx ne ar amã ibên tÿxmã gar atokrymã? Nâr ar awÿr ibôx ne imã ar ajabêkam ije ibên prïo ar amã ikabên. Djâm tãm ne gar amã kînh?

Me kute bôm me'ô jaxwe mênh'ã memã karô.

5 Me ar akurũm iwÿr tẽn bôx ne imã ar akam me'ô jarê. Ne imã,

—Me'ô ne bãmbê prô pytãn o ikwã. Nãm me ã imã ar akam me'ô jarênh o ane ba kuman arÿm ar amã arên ajte ar amã me'ôja axwe jarê. Me kute Jeju mar kêt'ô kute bãmbê prô pytãn kêt. Wãkam-bit we me'ô kute Jeju mar arÿm bãmbê prô pytã. ²Gar kam apijãm kêt. Me'ôja bãmbê prô pytã gar mÿjja 'ô jarênh kêt ne ate ar akrãn arÿm amijo adjãmra-bit. Ne ga ren ar amikam akaprî:ren ren aminêje bôm me'ôja mẽ gẽ ar akôt krî kêt.

³Mrãmri ne ba jakam idjãmkam ar amar 'ãno djan arÿm mrãmri me'ô jaxwe wã'ã ikabên djirkumrêx. ⁴Dja gar Bênjad-jwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu kute gwaj bamã arênh kôt me'ô'ã akuprô. Kute bãmbê prô pytãrja'ã akuprôn amim kukjan kam kum axwe pãnh jarê. Dja ba ar akãxã ar amaro nhÿn arÿm ar akôt ikabên dji. Bênjad-jwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne gwaj bajo ban arÿm àpênh tÿx. Kam dja gar katât me'ôja'ã ar akabên djirkumrêx ba arÿm ar akôt ikabên dji. ⁵Axwekam 'ã ar akabên djirkumrêx ne on Xatanajmã kanga gẽ ar o ban arÿm o ajkê. Dja o ajkê nhym arÿm ty. Nhym kam Jeju arÿm amikôt karô dja. Ô akatikam dja Bênjad-jwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôx ne arÿm amikôt karô dja nhym arÿm biknor kêt.

⁶Gar ate akrãn amijo adjãmrakam mex kêtumrêx. Ga, me kute djwÿ nhigot djã ngrire djwÿkam rênhkam arÿm djwÿ kunÿr bôx nhym igotja pumũ. Me'ô jaxwejad-jwÿ. Dja gar ate akrã nhym me'ô amijo tẽm tãmtã gar akrãpti arÿm amã axwe kînh ne kôt ajaxwe.

⁷Ga, mebê idjaer kukràdjã kôt ne me kute djwÿ nhigot djã tũm kunÿ kapînja pumũ. Nhym kam arÿm djwÿ nykam igot

djà kêt. Dja gar aminêje me'ô jaxwe jano gê mā tē gar kam arÿm ajaxwe kêt. Ga, me kute me irôbê mrân̄h nhô akatikam me axwe pân̄h mrykî'átomtî parja pumû. Kritu ne ā anen arÿm ta gwaj bajaxwe pân̄h ty. Nhyim kam Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamā axwe kêt jarē gwaj arÿm kum bamex.

⁸ Ga, Metîndjwÿnh me irôbê mrân̄h nhô akatikam me kute katāt Metîndjwÿnh mar kadjy kute djwÿponhbit kurja pumû. Kritu gwaj bajaxwe pân̄h tykkam gwaj badjwÿ dja gwaj katāt Metîndjwÿnh maro baba. Ga, me kute djwÿ nhigot djà tûm kur kêtja pumû. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajaxwe tûm kunî kangan bamā aben kurêja kangan arÿm katāt Metîndjwÿnh maro baba. Me kute djwÿkam djwÿ nhigot djà kêtjabit kur, kute djwÿponhbit kur. Gwaj badjwÿ dja gwaj bajêx kêtikumrêx ne bakabênkumrêx ne katāt Metîndjwÿnh maro baba.

Djām me axwemē ro'ā me ar bamā?

A Tex 3.6

⁹ Amrêbê ne ba ar amā pi'ôk no'ôk ne ar amā,

—Me mjên djwÿnh kupa'ā nār prô djwÿnh kupa'ā kurē ba kwārik wānh ro'ā ar aba kêt, ane. ¹⁰ Djām me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja'ā ne ba ar amā ane? Djām ar aje me kum Metîndjwÿnh kînh kêtme ro'ā aba kêtma? Kati. Pyka kunîkôt me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja krāptî gwaj te memā bakāxmā. Me mjên djwÿnh kupa'ā nār prô djwÿnh kupa'ā kurē baja, me kute amim mÿjjao atom rûnh prā:mja, me kute me noo biknor ne kute mebê mÿjjao àkînh prāmja, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karō nhîpêxmā amîjarênh prāmja. Pyka kunîkôt me axweja krāptî gwaj te memā bakāxmā.

¹¹ Nhyim be, me'ô ta kute amijo Jeju mar, ta kute amijo gwaj bakamy'ô. Dja kum axwe kînh rā'ā djām ro'ā ar abamā? Kati. Me ja'ā ne ba ar amā,

—Kwārik wānh me ro'ā ar aba kêt, ane. Godja me'ô mjên djwÿnh kupa'ā nār prô djwÿnh kupa'ā kurē ba prām nār amim mÿjja rûnho atom prām nār mÿjjao metîndjwÿnh karō nhîpêxmā amîjarênh prām nār kute mebê me kurē prām nār kadjwati kangôkam^{††} bibānh prām nār kute me noo biknor mebê mÿjjao àkînh prām godja me'ô ta kute amijo Jeju mar ne ā axwe prām rā'āo ane kwārik wānh ro'ā aba kêt. Kwārik wānh ro'ā anhō kwÿ krêndjwÿ kêt.

¹²⁻¹³ Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja djām on gwaj baje memā axwe pân̄h jarênho babamā? Kati. Metîndjwÿnh ta dja me kum kînh kêtjamā axwe pân̄h jarē. Nhyim be, gwaj ba baje amim Jeju mar bajaxwe jabej baje abenmā axwe pân̄h jarênho babamā. Kam, ba ar amā arē. Ar akam me'ô jaxwe ja dja gar kum axwe pân̄h jarênhkumrêx ne arÿm aminêje bôm amē gê ar aro'ā bikprôn̄h kêt. Tām ne ja.

Me kute memā axwe pân̄h jarênh.

6 Be, jakam ije ar amā mÿjja 'ôdjwÿ jarênhmā. Be, ar akam me kute Jeju mar'ô ajmā ajon axwe. Axwe gar arÿm pa 'amÿn tu apijām kêt ne me kute Jeju mar kêt'ÿr o mrā. Kute kukjêr ne kum axwe pân̄h jarênhmā 'ÿr o mrā. Mÿkam ne gar kute amim Jeju mar'ô'ÿr o amrānh kêt?

² Be, dja gu me baje amim Jeju mar î pykakam me kunî kukij ne memā axwe pân̄h jarē. Jeju akubyn bôxkam gu me babê Metîndjwÿnh nhô me ja dja gu me me kunîmā axwe pân̄h jarē. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ me kute amim Jeju mar jaxwe ja'ā akuprô ne kum

^{††}5:11 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibānh kunîja, kadjwati kangômē uba kangômē, mÿjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarē.

axwe pân̄h jarê. Djâm ar aje amim Jeju markam ajô akrâ mex kêt̄kam ne gar amikupa'ã me kute Jeju mar kêt̄mã meo mrã?

³Be, Metîndjwÿnh kadjy mrân̄h djwÿnh kwÿ axwe. Dja gwaj ĩ memã axwe pân̄h jarê. Kam ar ga ne gar ren jakamdjwÿ ren me kute amim Jeju mar'ÿr meo mrã. Nhyim be, kati. Amikupa'ã ne gar me kute Jeju mar kêt̄mã meo mrã nhyim me kute Jeju mar kêt̄kam arÿm memã axwe pân̄h jarê. ⁴Dja me kute amim Jeju mar'ô ajmã ne axwe jabej, kadjy dja gar me'ô kute amim Jeju marjao amiptã. Ar akam rax kêt'ôo amiptã gé ar amã kukjan kum axwe pân̄h jarê.

⁵Ga ren ar amikam apijãm ne. Ar aje me kute Jeju mar kêt̄jamã me kute amim Jeju maro amrân̄h prãm̄kam ga ren ar amikam apijãm ne. Nhyim be, kati. Amikam ar apijãm kêt̄kam ne ba ar amã ikabên ne. Ar ga ne gar aje amim Jeju markam ar akrâ mex ne ate me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Kwârĭk wân̄h. Ar ga ne gar ren me kute amim Jeju mar'ô jaxwe'ã akuprô ne ren arÿm amim kukij ne ren arÿm kum axwe pân̄h jarê.

⁶Nhyim be, kati. Ar aje amim Jeju mar ne gar me kute Jeju mar kêt'ÿr meo mrã. Ar aje Jeju kukwakam meo akamyja me'ÿr meo mrã nhyim me arÿm memã axwe pân̄h jarên̄ho krĭ. Nhyim kam me kute Jeju mar kêt̄ja me'ã ar apumün̄ho kumex. Kam ne ba ipijã:m ne.

⁷Ar aje amikupa'ã me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrân̄hkam ne gar arÿm axwe amijo mrã. Axwe amijo amrân̄hkam ga ren ar arÿm ate akrã. Me kute amim Jeju mar ren te ar anoo akno ga ren ar ate akrã. Me ren te ar abê mÿj-jao akno ga ren ar ate akrân̄ ren me kute Jeju mar kêt'ÿr meo amrân̄h kêt. ⁸Nhyim

be, kati. Ar ga ne gar me noo abiknor ne mebê mÿjjao abiknoro aba. Ar akamy ne gar ã aro ane.

⁹Kwârĭk wân̄h gar amim,

—Dja ba te ijaxwe rã'ã nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt. Kwârĭk wân̄h ã amim ajêx ne aminoo abiknoro anhÿr kêt. Mÿj xê dja Metîndjwÿnh meo ba kêt?

Bir, me kute mjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba prãmja.

Nâr me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarên̄h prãmja.

Nâr me kute mebê prôo àkĭnh nâr mjêno àkĭnhja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prãm kêt.

Nâr me kute me kupên̄ho ikwã kadjy me my kute amijo me nire pyrãkja.

Nâr me my kute me my kupên̄ho ikwãja nâr me nire kute me nire kupên̄ho ikwãja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prãm kêt.

¹⁰Nâr me àkĭnhĭja.

Nâr me kute amim mÿjjao atom rün̄h prãmja.

Nâr me kute kadjwati kangôkam[¶] bibân̄h prãmja. Metîndjwÿnh kute me jao ba prãm kêt.

Nâr me kute mebê me kurê kadjy me'ã kabên punu prãmja.

Nâr me kute me noo biknor ne mebê mÿjjao prôt prãmja.

Metîndjwÿnh kute ô kàjkwakam me ja'ôo ba prãm kêt̄kumrêx. Kwârĭk wân̄h amim ajêx ne aminoo abiknor kêt ne amim,

—Dja ba te imã ijaxwe prãm rã'ã nhyim Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo wabin ijo ba, anhÿr kêt.

¹¹Amrêbê gar akwÿ mekôt ã amijo ane. Nhyim kam Metîndjwÿnh arÿm ar ajo kute mrãmri ne me kute me pôn̄h nhyim me arÿm mextire pyrãk. Nãm

[¶]6:10 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibân̄h kunĭja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunĭ ne me kum kadjwati kangô jarê.

arÿm amimexo ar ajo mex ne arÿm ar amã axwe kêt jarê gar arÿm kum amexkumrêx. Ar aje tu amim Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu markam ne arÿm ã ar ajo ane. Metîndjwÿnh Karôo arÿm ã ar ajo ane.

Me ari prô, mjên kupa'ã kurê ba nêje kute me akre.

Mat 5.27; Ep 5.3; Kor 3.5

¹²Nã gãm ar abenmã,

—Apÿnh imã mÿjja kÿnh djari dja ba kunio iba nhym Metîndjwÿnh ajmã ijo kêtikumrêx, anhÿr ar o aba. Djãm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja kÿnh djari dja ba kunio iban arÿm amijo mex? Kati. Gar amim,

—Apÿnh imã mÿjja kÿnh djari dja ba kunio iba nhym Metîndjwÿnh ajmã ijo kêtikumrêx, anhÿr ar o aba. Djãm ba ne ba amim anhÿr ar o iba? Kati. Dja ba imã mÿjja kÿnh ne arÿm ije o ibamã ne kam arÿm amiman amim,

—Kati. Dja ba mÿjja wão iban kam arÿm te ije kangamã, ane. Dja ba ã amimaro anen kam arÿm o iba kêt ne. Te imã kÿnh ba o iba kêt ne.

¹³Nã gãm ar abenmã,

—Me tik kadjy ne djwÿ. Djwÿo me ajne kadjy ne me tik, anhÿr ar o aba. Nhym be, djwÿmê me tik kajgo. Metîndjwÿnh dja pyka mē o amrã nhym kêt ne. Nhym be, gwaj ba, djãm gwaj baka-jgo? Kati. Mÿj kadjy ne gwaj ar baba? Bir, gwaj baje Bênjadjwÿr djwÿnh mar nhym kute ar gwaj bajo ba kadjy ne gwaj ar baba. Mÿj kadjy ne gwaj banhipêx? Djãm ga aje amjên djwÿnh kupa'ã ar akurê aba, nãr gwaj baje baprô djwÿnh kupa'ã ar bakurê babamã? Djãm ja kadjy ne Metîndjwÿnh gwaj banhipêx? Kati. Ta amikadjy ne gwaj banhipêx.

¹⁴Metîndjwÿnh tÿxo arÿm akubyn Bênjadjwÿr djwÿnho tÿn ne. Ne kam gêdja gwaj badjwÿ kôt akubyn gwaj bajo tÿn.

¹⁵Be, Kritu ne arÿm gwaj bajo kute apÿnh amikukràdjã pyrãk. Kute arÿm ijo amikukràdjã pyrãkkam djãm ije me kuprÿ mjên prãmjaio inôrmã? Kati. Djãm me ni kuprÿja mex? Kati. Kam ije me kuprÿo inôr prãm kêtikumrêx. Kritu kute arÿm ijo amikukràdjã pyrãkkam ije me kuprÿo inôr prãm kêtikumrêx. ¹⁶Amrêbê ne me bakukãmãre memã kum, “Ar ï abenã tÿm ne kam kute ï pydji pyrãk.”

Nãm ã me bakukãmãre memã ane. Ga, me kute me kuprÿ mjên prãmjaio ikwãkam abenã tÿm ne kam kute mrãmri ne ï typdji pyrãk ja pumũ. Ja ne Kri-tumã mex kêt. ¹⁷Nhym be, me Bênjadjwÿr djwÿnhmê typdjija ne me arÿm ta Karökôt typdji.

¹⁸Ar aje me'õ kuprÿo anôrmã on kum akãx ne kubê aprôt ne. Dja ga me kuprÿo anhikwãn arÿm aminhio abikênh rax ne. Nhym be, aje mÿjjiao adjãkÿnhkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nãr aje me'õnh bÿnkam nãr aje memã ajêxkam ne ga amibu'ã meo ajkê. Nãr, apÿnh me àpênh jaxwe 'õdjwÿkam me kute amibu'ã meo bikênh. Nhym be, me kute me kuprÿo ikwãkambit ne me kute aminhio bikênh rax ne.

¹⁹Djãm ar aje amimar kêt? Ga, Metîndjwÿnh õ kikretikam ÿrja pumũ. Metîndjwÿnh Karô ne ar akamdjwÿ nhÿ. Mexti:re ne axwe kêtikumrêx ne ar akam nhÿ. Kãjkwakam Metîndjwÿnh ne ar amã ano nhym nhÿ. Djãm ar aje ja mar kêt? Djãm ar ga dja gar amijo aba? Kati. ²⁰Metîndjwÿnh arÿm pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym pite'ykam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumũ. Kute pãnh ra:xo ar ajo pãnh ne ar ajo ba. Kam, dja gar katãt ar amijo aban adjukaprÿ nhym kam me arÿm ar apumũn amim,

—Be ga, me kute katãt Metîndjwÿnh mar ne kôt kute amijo baja pumũ. Me ukaprikumrêx. Kam, ne me mrãmri

Metîndjwÿnh'ã ujarênhkumrêx ne. Arÿm imã kînhkumrêx, ane. Dja me ã ar akatât pumûnhkam ane.

Me abenwÿr mör'ã ujarênh.

Ep 5.22; Kor 3.18; Idja 13.4

7 Ar aje amrêbê nînh imã pi'ök no'ökkam ne gar mÿjja kwÿ jabej ikukij. Me kute abenwÿr mör jabej ikukij. Jakam dja ba arÿm kôt ar amã arê gar ama. Be, me abenwÿr mör kêt kam ne me kwÿ mexkumrêx.

²Nhym be, ar amy kunîkôt ren aprô nhym ar anire kunîkôt ren amjên. Mÿkam? Bir, me kräptî kute mjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba präm kam. ³Ne kam ar amy, kwärîk wänh ate anhwîwän aprôbê aminê kêt. Ar aniredjwÿ, kwärîk wänh amjênbê ate anhwîwän kubê aminê kêt. ⁴Mÿkam? Bir, djâm me abenwÿr bakam akubyn kuprÿkam kute amijo baja kôt kute amijo ba rä'än kute amidjwÿnhbit mar ne kute o bamã? Arÿm prô'ÿr bakam gêdja prôdjwÿ maro ba. Nhym prôdjwÿ amipänh mjên maro ba.

⁵Kam kwärîk wänh aben bê ate ar anhwîwän aben bê aminê kêt. Ar aje abenmã akabên mex jarênhkambit dja gar apÿnh anhwîwä. Näm me kwÿ kute Metîndjwÿnhmã amijajbur ne kum kabên'ã rît kadjy apÿnh ikwä kryre. Ne kam ajte ro'ã ikwä. Me kute aben bê aminê'ã akati kräptîkam tÿx kêt. Tÿx kêt kam Xatanaj ren axwe'ã memã apné nhym me ren arÿm rerekren ren arÿm prô djwÿnh kupa'ã amijo tē. Nâr mjên djwÿnh kupa'ã amijo tē. Nhym be, kati. Dja gar apÿnh anhwîwä: nhym ajã akati ngrêrebit apêx gar kam ajte aro'ã anhwîwä.

⁶Djâm ar akunî abenwÿr amörmã ne ba ar amã 'ã karô? Kati. Ar akwÿ amã amijo anhÿr präm kêt jabej amã amijã ma. ⁷Ba iprô kêtja pumû. Ba amim,

—Me kunî ren kute ipyräk ne ren me mexkumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne me kwÿmã tÿx jangij nhym me kum amijã ma rä'ã. Nhym me kwÿ tÿx kêt ne kum amijã ma kêt. Gêdja me ta kute amimar kôt abenwÿr ba nâr abenwÿr ba kêt jabej.

⁸Ne kam ar aprô kêt. Nâr, ar amjên kêt. Nâr ar anhwîwä arÿm ty. Ba ar amã arê. Ga ren ar arã'ã ne ren aje ipyräk ne ren kam amexkumrêx. ⁹Nhym be, te amã amijã mamã ne abenwÿr amör präm. Abenwÿr ar amör präm kam dja gar tu abenwÿr mō. Abenwÿr ar amörkam amexkumrêx. Ar amã aben präm kajgo ne mex kêt.

¹⁰Nhym be, ar ajô arÿm abenwÿr amörkam ba arÿm 'ã ar amã karökumrêx. Bênjadjwÿr djwÿnh kumrêx ne imã arê ba kôt ar amã arê. Ar anire, kwärîk wänh amjên kanga kêt. ¹¹Nâr kon, godja ar ajô aje arÿm amjên kanga jabej ne ajte amã amjên präm jabej. Dja ga amã akubyn amjên tûm kînh gê akubyn awÿr mō. Nâr dja ga te o ane nhym kum akînh kêt kwärîk wänh atemã amjên 'ôdjwÿ jabej kêt. Me amydjwÿ, kwärîk wänh aprô kanga kêt.

¹²Ne kam ar ajô anhwîwä kute Jeju mar kêt dja ba ar amã arê. Djâm Bênjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arênhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã arê. Ga abê Jeju kukwakam ikamy'ô arÿm aprô nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwärîk wänh kanga kêt. ¹³Ar anidjwÿ arÿm amjên nhym kute Jeju mar kêt. Ne kam ar aro'ã ar aba kadjy kum akînh. Kwärîk wänh kanga kêt. ¹⁴Mÿkam? Bir, amjên kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Akôt ne amiwÿr o tē. Nhym ar ajô aprô kute Jeju mar kêtja ne Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr o tē. Akôt amiwÿr o tē. Ne ren amiwÿr o tēm kêt nhym ren akradjwÿ Metîndjwÿnh nokrekam mex kêt. Nhym

be, kati. Akôt akradjwÿ Metîndjwÿnhmã mex.

¹⁵Nâr, gêdja kute Jeju mar kêtja akanga jabej. Kwârîk wãnh wãm tẽ. Ak-mere, àpnhîre ar, djãm aje arek 'ã an-gràn akapri rããmã? Kati. Arÿm kute akangakam on ate akrã. Gwaj badjumar mexmã ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw ne gwaj bajo ba. ¹⁶Me nire ar, djãm mrãmri ar aje Jeju'ÿr ar amjêno akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt. Nâr, me my ar, djãm mrãmri ar aje Jeju kôt ar aprõo akêxmã? Djãm arÿm aje mar? Kati. Aje mar kêt.

¹⁷Metîndjwÿnh kute amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo bakam djãm aje aba djã kangamã? Kati. Djãm aje aprõ, amjên kangamã? Kati. Akuprÿkam djãm aje me'õ'ÿr amõrmã? Kati. Djãm aje adjãpênh djã kangamã? Kati. Ba ar amã arẽ gar ama. Dja gar arek apÿnh aba djã, adjãpênh djãjakam amrãnh katàt rã'ã. Ja'ã ne ba me kute amim Jeju mar kunimã karõn memã arẽ. Apÿnh me kute Jejukôt ar aben pydjio ba djãrija kunikôt memã arẽ.

¹⁸Djãm arÿm ar amy nhinhu kà rênh nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwârîk wãnh ar amy kà rênho bimirak kêt. Kwârîk wãnh memã,

—Imy nhinhu kào akuprõn 'ã kay gê kam arÿm kute adjãkamã imy kà djwÿnh pyrãk, anhÿr kêt. Tu ar amy kà rênh rãã ne ar abẽ idjaer rãã. Djãm ar amy nhinhu kà tã nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kwârîk wãnh ar amy kà rênh kêt.

¹⁹Djãm me kute amimy kà nhinhu rênh nhym Metîndjwÿnh arÿm me kam kînh? Kati. Djãm me amimy kà tã nhym arÿm me kam kînh? Kati. Nhym be, dja gar kabên man kôt ar amijo aba. Kute me kute katàt amijo ba'ã memã karökôt, kabênja kôt dja gar amijo aba nhym kambit arÿm ar akam kînhkumrêx.

²⁰Apÿnh ar adjãpênh djã tûm, ar aba djã tûm nhym Metîndjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajwÿr ne ar ajo ba. Kam ar ajo bakam kwârîk wãnh ar aba djã tûm kanga kêt. Dja gar mã Metîndjwÿnh man arek ar aba djã tûm, ar adjãpênh djã tûmkam ar aba rã'ã ne.

²¹Djãm me kute apa 'amÿnh ga tu memã adjãpênh kajgo ar aba nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ajuw ne ar ajo ba? Kwârîk wãnh adjãpênh pãnh kêt kam adjumar punu kêt. Adjumar mex ne arek kam adjãpênh rã'ã. Nhym kam me amã,

—Arÿm me kute amã ikra karomã, ane.

Dja ga kum,

—Ã. Bon ba arek mekôt ar iba, ane. Nhym me arÿm amã ikra karo ga arÿm ga arek mekôt ar aban amim apê.

²²Kam, ar akwÿ ne me arÿm ar apa 'amÿ gar tu memã adjãpênh kajgo ar abaja. Kwârîk wãnh kam ar akapri kêt. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Gar kam ga kôt ar amijo aban akînhkumrêx. Nâr, ar akwÿ me'õ kute ar apa 'amÿnh kêt gar amim adjãpênh ar abaja. Kritu ne arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba kute mrãmri ne me'õ bënjadjwÿr kute me pa 'amÿnh nhym me kute katàt kabên kôt ar amijo ba pyrãk. Kritu ne arÿm ar ajo ba gar katàt kabên kôt ar amijo aba.

²³Ga, me kute arÿm me'õ pa 'amÿnhja pumû. Nhym me'õja arÿm 'ÿr bõx ne arÿm o pãnh ne o katon o aminhõ. Nhym kam arÿm kum àpênh ar ba. Metîndjwÿnhdjwÿ ne kute pãnh raxo ar ajo pãnh ne ar ajo katon arÿm amim ar ajo ba. Ga, kute Kra janor nhym kute pite'ÿkam tyk ne kute o ar ajaxweo pãnhja pumû. Pãnh ra:xja pumû. Kam me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjãja kwârîk wãnh ar amã kînh kêt gê me amikôt ar ajo ba kêt. Ga ren ar amã kînh nhym ren me amikôt ar ajo ba ga ren ar

arÿm aje mrâmri ne me'ô pa 'amÿnh ne mekôt ba pyrâk.

²⁴ Akmere ar, apÿnh ar adjâpênh djâ tûm, aba djâ tûm nhym Metündjwÿnh kute kam amiwÿr ar ajo akêx. Kam kute amiwÿr ar ajo akêxkam kwârîk wânih ar aba djâ tûm kanga kêt. Dja gar tu amim Metündjwÿnh mar tÿxkumrêx ne arek ar aba djâ tûmkam ar aba rã'ã ne.

²⁵ Me nire kraxje me'ô kute 'ÿr mör kêt rã'a. Me'ã ne ije ar amã karômã. Ba ije markam dja ba me'ã ar amã karô. Djâm Bênjadjwÿr djwÿnh ne imã arê ba arÿm ije ar amã arênhmã? Kati. Ba ije markam dja ba ar amã 'ã ikabên jarê. Bênjadjwÿr djwÿnh kum ikaprîkam ne arÿm ije ikabên jarênh katât kadjy ijo mex. Ba kam ba katât ar amã arênhkumrêx.

²⁶⁻²⁷ Me kute gwaj baje amim Jeju marjao bikênih kumex gwaj batokry kumex. Kam, djâm arÿm amjên nâr arÿm aprô? Dja ga arã'ã. Kwârîk wânih kanga kêt. Nâr, djâm amjên kêt rã'a nâr djâm aprô kêt rã'a? Dja ga arã'ã. Kwârîk wânih amjên nâr aprô jabej kêt.

²⁸ Nâr, ga kam arÿm me'ô nire'ÿr mô. Djâm kam ga arÿm amijo ajkên ajaxwe? Kati. Nhym me my'ô 'ÿr mörkam djâm nire axwe? Kati. Djâm arÿm amijo ajkên axwe? Kati. Ba ar amã arê gar ama. Dja gar abenwÿr môn arÿm amikam ar adjumar punu, ar atokry kumex ma. Ar ajamânihkrutkam ne ajte ar akrakam dja gar amikam adjumar punu kumex ma. Nâr, dja gar abenwÿr amör kêt ne arÿm ar adjumar punu kumex mar kêt. Apydjikam adjumar punun aje atokry kumex mar kêt. Ar adjumar punun ar atokry karô ne ba kukâm ijamak bën bit abenwÿr ar amör nêje ar akukrà.

²⁹⁻³¹ Akmere âpnhîre ar, ba ar amã arê gar ama. Pykakam mÿjja kunî dja î kêt ne. Gwaj mÿjjao baba 'ikrân ne. Kam, dja gwaj pykakam gwaj banhô mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Godja arÿm aprô. Djâm aje o aba rã'ãmã? Kati.

Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam kwârîk wânih kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arÿm amÿr jabej. Djâm amÿr rã'ãmã? Kati. Dja ga amÿr 'ikrân ne. Kam, kwârîk wânih kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr, godja arÿm akînh jabej. Djâm akînh rã'ãmã? Kati. Dja ga akînh 'ikrân ne. Kam kwârîk wânih kôt ajamak bën tÿx kêt. Nâr godja ga arÿm pi'ôk kaprî pânih mÿjja mex'ô byr jabej. Djâm o aba rã'ãmã? Kati. Dja ga o aba 'ikrân ne. Kam, kwârîk wânih kôt ajamak bën tÿx kêt. Gwaj pykakam gwaj banhô mÿjja kunîkôt bajamak bën tÿx kêt. Djâm gwaj baje o baba rã'ãmã? Kati. Dja gwaj o baba 'ikrân ne.

³² Mÿkam ne ba ar amã ikabên ja jarê? Bir, dja gar ikabên ja man arÿm pykakam mÿjja kôt ajamak bën tÿx kêt ne adjumar punu kêt.

Me prô kêt ne me kute kâjkwakam Bênjadjwÿr djwÿnhmã âpênih kadjy amimar. O kînh kadjy kute amimar. ³³ Me arÿm prô ne me kute pykakam mÿjja kadjy âpênih kadjy amimar. Kute prôo kînh kadjy kute amimar.

³⁴ Me nire arÿm mjênja ne atemã umar nhym me nire me'ô kute 'ÿr mör kêtja ne atemã umar. Me apÿnh umar. Mjên kêtja Bênjadjwÿr djwÿnhmã âpênih kadjy kute amimar. Nâm prîne kum amijã man Bênjadjwÿr djwÿnh mar 'ãno dja. Nhym be, arÿm mjênja pykakam mÿjja kadjy âpênih kadjy kute amimar. Nâm kute mjêno kînh kadjy kute amimar.

³⁵ Djâm ar akunî akuprÿmã ne ba ar amã ja jarê? Nâr, gar arÿm aprôkam nâr gar arÿm amjênkam, djâm kam ar akaprîmã ne ba ar amã ja jarê? Kati. Bênjadjwÿr djwÿnhmã prîne ar amexmã ne ba ar amã arê. Dja gar ikabênja man arÿm kum adjâpênih 'ãno dja. 'ãno dja nhym mÿjja'ô arÿm ar akunor kêt. Ja kadjy ne ba ar amã arê.

³⁶ Nâr, akra nhym mjên kêt rã'a jabej ga arÿm kam adjumar mex kêt ne ar o aba. Arÿm abatânh mex tèn kum mjên

prâm. Arÿm aje mjên mâ arênh ne ôr prâm jabej kum angâ. Ga kam amex. Kwârîk wânh ar abenwÿr mô. ³⁷Nâr kon, akra kum me my prâm kêt ne aje me'ômâ ôr prâm kêt. Aje amim akra'â karôn amim,

—Kati. Ba arek ikrao iba, ane. Jadjwÿ ne mex. ³⁸Kam ne me kute mebê kra nê mexo me kute memâ ôr jakrenh.

³⁹Metîndjwÿnh kukràdjâ kôt dja prô mjên'â ngrâ. Mjên tîrri 'â ngrâ. Nhyam kam godja arÿm mÿjja'ô kubê kubî nhyam tyk jabej. Dja kum me my 'ôdjwÿ 'ÿr môr prâm jabej arÿm 'ÿr mô. Dja me'ô kute amim Jeju marbit'ÿr mô. ⁴⁰Ba kam bajbit 'â amim,

—Nâm ren mjên kêt rã'â nhyam ren umar mex. Arÿm ajte mjênkam umar mex ngrire, ane. Nâ bâm â amim ane. Metîndjwÿnh Karô kute ijo bakam ba badjwÿ 'â katât ikabên jarê. Ja ne ba kuma. Tãm ne ja.

Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ mry bôrja'â ujarênh.

Kô k 13.2; Gar 5.13; Ped k 4.8; Dju k 3.18

8 Me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ mry bôrja krêndjwÿ. Jadjwÿ ne gar abej ikukij. Gar imâ,

—Djâm ar ije amim Jeju mar mÿjja karômâ mry bôrja kurmâ? Nâr djâm ar ije kur kêt mâ? ane. Jakam ije 'â ar amâ ikabên jarênhmâ. Ar ga ne gar we,

—Djâm ar ino kêt? Djâm ar ija-makre kêt? Arÿm ar ije mÿjja mar, ane. Nâ, gwaj bakunî baje mÿjja kwÿ mar. Badjwÿ dja ba ar amâ arê. Gwaj baje mÿjja kumex markam ne gwaj baje amibên prâm. Nhyam be, gwaj bamâ aben jabêkam baje abenmâ tÿx jangênhô tên kam baje amim Jeju mar mexo amû aben kamên arÿm mar rax ne.

²Be, me kute mÿjja maro amibên prâmkam djâm mrâmri kute mÿjja markumrêx? Kati. Kraxje kute mÿjja mar mex kêt rã'â. ³Nhyam be, me'ô

kum Metîndjwÿnh jabê jabej, tãmja dja Metîndjwÿnh amipânh kuma.

⁴Kam, me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ mry bôr kurja mÿj dja gwaj mar on? Mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx kunî ne kajgokumrêx. Nhyam be, Metîndjwÿnh pydji. 'Ôdjwÿ kêt kumrêx. Ja ne gwaj kam kuma. ⁵Mrâmri me kute arîk apÿnh mÿjjamâ metîndjwÿnh jarênh. Kâjkwakam nâr pykakam mÿjja krâptîkumrêx nhyam me kute arîk kum metîndjwÿnh, bënjadjwÿr djwÿnh jarênhô ba.

⁶Nâm me te mÿjja kumexmâ metîndjwÿnh jarê gwaj bamâ ne Metîndjwÿnh pydjibit. Me Babâm djwÿnh. Tãm ne kute mÿjja kunî nhîpêx. Kute amikadja gwaj banhipêx. Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu pydji. Kôt ne mÿjja kunî kato. Gwaj badjwÿ kôt bakato. Ja ne ar aje mar. Badjwÿ ije mar.

⁷Metîndjwÿnh pydjibit. Nhyam kam mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx ja ne kajgo. Ne kam djâm me kunî kute amim, “Mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx ne kajgo”, anhÿro ba? Kati. Me kwÿ ja ne me arîk amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxbê metîndjwÿnh'ô. Nâm me kwÿ â amim ane, kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'âkam. Ne kam arÿm mry bôrja krê. Ne kam arÿm amim,

—Be, mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ ne me kute mry bôrja. Kubê ne metîndjwÿnh'ô. Ba arÿm mekôt mryja krê. Arÿm ne ba Metîndjwÿnhkumrêxkam ijaxwe ne, ane. Me kute Metîndjwÿnhkumrêx mar rerekre rã'âkam me â amim ane.

⁸Nhyam be, djâm gwaj baje Metîndjwÿnh mar tÿxkam â amim ane? Kati. Gwaj â amim anhÿr kêt. Gwaj baje mÿjja kunî krên kajgokumrêx nhyam ajmâ kute kêt. Djâm gwaj baje mÿjja'ô krêno Metîndjwÿnh kôt ajkamê? Kati. Nâr, djâm gwaj baje krênkam ne Metînd-

gwÿnh gwaj bamã punu jarê? Kati. Nâr, djãm gwaj baje krên kêt kam ne gwaj bamã mex jarê? Kati. Mÿjja kunî ne me kute krên kajgo. Kam ajmã kute kêt.

⁹Nhym be, gora amijãno dja. Dja gar amidjwÿnhbit maro aban arÿm tu mÿjja karô nhô mry krêno aba. Nok ga ren tu ô mry krêno abao ren me'ôo akêx jabej. Nok ga ren me'ô kute amim Jeju mar rerekreja Metindjwÿnhbê o akêx jabej nhym ren ate ar ba jabej. Kam gora amijãno dja. Nok ga ren o me'ôo akêx ne ren kam aje mÿjja kute me par tok nhym me rôrôk pyrâk.

¹⁰Ga amim,

—Djãm ije mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêx nhô mry krênkam Metindjwÿnhbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije krênkam ajmã ikute kêt. Mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêx ne kajgo. Ô mrydjwÿ ne kajgo, anhÿro aba. Aje amim anhÿro abakam ne ga tu mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêx nhô kikretikam tèn me ikô'ã nhÿ. Nhÿ:n arÿm ô mry krê. Nhym arÿm me'ô kute amim Jeju mar rerekre awÿr bôx ne arÿm amim omû. Djãm kute 'ã amim karô kêt mã got? Kati. Dja amim,

—Je, ba badjwÿ krêno iba, ane. Kute Metindjwÿnh mar rerekreja dja amim anen arÿm krêno ba.

¹¹Ga amim,

—Djãm ije mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêx nhô mry krênkam Metindjwÿnhkumrêxbê ajmã ikuten ijaxwe? Kati. Ije mry krênkam ajmã ikute kêt. Mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêx ne kajgo. Ô mry ne kajgo, anhÿro aba. Ne kam tu mÿjja karô nhô mry krê. Nhym kam aje me'ôo akamyja kute Metindjwÿnh mar rerekreja arÿm apumû. Ta kute anhÿr djwÿnhrà m arik amim,

—Mÿjjao metindjwÿnh karô nhipêxbê metindjwÿnh'ô. Dja ba ô mry krên arÿm Metindjwÿnhkumrêxbê ajmã ikuten arÿm ijaxwe, anhÿro ba. Ta

kute arik amim anhÿro ba ja ga arÿm tu nokrekam mÿjja karô nhô mry krê. Nhym arÿm apumûn amim,

—Ga, me'ô kute Metindjwÿnh mar tÿx kute mÿjja karô nhô mry krênja pumû. Je, ba badjwÿ kuro iba, ane. Ne kam arÿm tu mÿjja karô nhô mry krê. Kritu kute utâr kadjj arÿm axwe pân h ty. Akamy kute amim Jeju mar rerekreja jaxwe pân h ty. Ga krê nhym arÿm akudjwa kukrê. Kukrên arÿm arik amim, "Ijaxwe", anhÿro ba.

¹²Akamy kute amim Jeju mar rerekreja ta kute arik amim,

—Dja ba mÿjja karô nhô mry'ô krên kam ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga mÿjja karô nhô mry krê nhym arÿm akudjwa kwÿ krên arÿm arik amim, "Ijaxwe", anhÿro ba. Nhym kam Kritu arÿm ga amã, "Ajaxwe", ane. Ga ren krên kêt nhym Kritu ren amã ajaxwe jarênh kêt. Nhym be, kati. Ga krê nhym Kritu arÿm amã, "Ajaxwe", ane. ¹³Kam mÿj ne ba ren ba nê. Bir, ba ren mÿjja karô nhô mry krê nhym me'ô kute amim Jeju mar rerekre ren ikudjwa kukrên ren amim, "Ijaxwe", ane ba ren kam aje krên kêt kumrêx. Me kute ipumûnh ne ikudjwan kute amim, "Ijaxwe", anhÿr karô dja ba aje krên kêt kumrêx.

Jeju kute Paur janor'ã kute memã amijarênh.

9 Djãm mrãmri ne ba we imã mÿjja kÿnh ne ije o ibamã nhym me we ipa 'amÿ ba we te ije o ibamã? Kati. Ba ne ba ije o iba kêt. Djãm mrãmri ne we Jeju ta kute ijanor kêt? Kati. Mrãmri ne ta kute ijanorkumrêx. Djãm mrãmri ne ba we ije gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnh pumûnh kêt? Kati. Mrãmri ije omûnhkumrêx. Kum idjâpênhkam djãm 'ÿr ije ar ajo akêx kêt got? Ba ne ba Jeju'ÿr ar ajo akêxkumrêx.

²Wân h ar abu'ã me wã ijã,

—Kati. Jeju kute Paur janor kêt, ane. Ije Kritu'ÿr me wão akêx kêt kam ne me ã ijã ane. Djãm ar ga ne gar ijã ane? Kati. Ar ga ne gar aje ijã anhÿr kêt. Mÿkam? Bir, ba ne ba Kritu'ÿr ar ajo akêx. Dja gar akubyn amikôt amijo tèn ba ije Kritu'ÿr ar ajo akêxja ma. Ne arÿm amim,

—Mrãmri ne Kritu kute Paur janorkumrêx. Ga, Paur kute Kritu'ÿr ijo akêxja pumû, ane. Dja gar ã amim ijã ane.

Me kute ren Paurdjwÿo djuw mex'ã kute memã amijarênh.

³Ar akwÿ ne gar we abenmã,

—Djãm gwaj baje Paur aro djuw mexmã? Ar kute gwaj bamã kukràdjã jarênh pãnh aro djuw mexmã? Kati. Kwãrik wãnh gwaj o pãnh kêt. Djãm Jeju ne Paur jano got? Kwãrik wãnh gwaj Paurmã o pãnh kêt, ane. Ar akwÿ ã ijã ane. Me kwÿ jamã ije jakam amijarênhmã.

⁴Jeju kute ar 'odjwÿ janorja ar awÿr bôx ne ar amã kukràdjã jarê. Gar kam pãnh arkum mÿjja ngã nhym ar kukrên o ikô. Nhym be, ar ba, djãm ar bajbit ne gar ren ar imã o pãnh kêt got? Ar ije amã kukràdjã jarênhja gar ren ar imã o pãnhkumrêx.

⁵Ar kute ni kute amim Jeju mar'ÿr môr ne mã amikôt o ba. Djãm kam bajbit ren iprô'ÿr imôr kêt got? Ba ren iprô'ÿr imôrkumrêx. Wãnh ne Jeju kute ar anor 'odjwÿ ar memã arênh o ban mã prô japrôn o ba. Jeju kôt axikôt ar apôxdjwÿ. Pedrudjwÿ. Idji 'odjwÿbê ne Xepa. Wãnh ne ar mã prô japrôn o ba.

⁶Jeju kute ar 'odjwÿ janorja ar ar awÿr bôx ne ar amã arê gar arÿm memã kabêno pãnh. Nhym be, bamê Banabemê ne bar ije ar amã pãnh'ã idjà'wÿr kêt. Ar idjà'ÿr pãnh ne bar amim inhô pi'ók kaprî jamÿ. Djã ne ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjà'wÿr kêt? Kati. Ba ren ar amã ikabên pãnh'ã idjà'wÿrkumrêx.

⁷Ga, me krâkamngônha pumû. Nhÿnh got krâkamngôn'h'ô me 'ÿr prôt ba ne ta ô pi'ók kaprîo kute amim djwÿ, mÿjja jamÿnh? Kati, kute anor djwÿnh nhô pi'ók kaprîo ne amim mÿjja jamÿ. Kute me aêro ba nhym kute pãnh memã pi'ók kaprî nhôro ne me amim mÿjja jamÿ. Ga, ajte me kute pidjô kre nhym nep nhym me kute kurja pumû. Djãm pidjô nep nhym me kute kur kêt got? Ga, nep nhym me kute kre pãnh kute krênja pumû. Ga, ajte me kute mrykî'atomtio djuw mexo baja pumû. Djãm kute kã kangô kwÿo kôm kêt got? Kute kwÿo kôm kumrêx. Kute o djuw mex pãnh kute kwÿo kôm kumrêx.

⁸Ba ibê pykabê me'ô kajgo ne ba ar amã ja jarê. Nhym kôt Metîndjwÿnhdjwÿ ar amã arê. ⁹Kamã ne amrêbê: me bakukãmãre Môjdjê memã 'ã karô. Nãm Metîndjwÿnh kukwakam memã 'ã karôn memã kum,

“Mryti kute ituo me amã bãygogo ngãnhô tэмkam kwãrik wãnh ajk-wabê ijê djã inhumã adjãr kêt.

Kwãrik wãnh ta àpênh pãnh ô kwÿ krê.” Nãm ã memã ane. Djãm Metîndjwÿnh kute mrybit mar? ¹⁰Djãm kute gwaj bamar kêt? Kati. Kute gwaj badjwÿ gwaj bamar. Gwaj bajã ne kabên jarê. Kam, gê pur kre djwÿnh àpênh ar bakam tu amim djwÿ kwÿ kamnhixkumrêx ne djwÿ tÿxkam amim kwÿ byrkumrêx. Kute kre pãnh kwÿ byrkumrêx. Gê djwÿ ngãnh djwÿnhdjwÿ àpênh ar bakam tu amim djwÿ kamnhixkumrêx. Ne àpênh pãnh amim kwÿ byrkumrêx.

¹¹Ar badjwÿ ne bar arÿm ar amã Metîndjwÿnh kabên jarê. Bar ren ar abê pãnh byrkumrêx. Ar ije mrãmri ne me kute purkam 'y kre pyrãk. 'Y ingrôt ne abatãnh ne arÿm ngrã. Nhym kam me êo môn arÿm amim kwÿ by. Ar badjwÿ ne bar ar amã Metîndjwÿnh kabên jarê. Djãm ba ren ar ije pãnh ar akutã mÿjja'ô byr kêt got? Ba ren ar ije ar abê pãnh

byrkumrêx. ¹²Me'ôdjwÿ ne me ar awÿr bôx ne ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarê. Ne kam ajte ar amâ pân'h'â a'uw gar tu memâ mÿjja ngâ. Me kute ar amâ arênh pân'h tu memâ mÿjja ngâ. Ar badjwÿ ar ibê ar anhôbikwakumrêx ne bar ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarê. Mÿkam ne gar ren ar ibê pân'h nê? Djâ ne bar ren ar amâ 'â a'uw gar ren ar ibê pân'h nê? Kati. Gar ren ar ibê nê kêt. Gar ren ar ikabên pân'h ar imâ mÿjja ngâ bar ren ar abê byrkumrêx.

Nhym be, kati. Ar ba ne bar ije ar abê pân'h byr kêt. Te mÿjja prâm ar ikangô. Te ar idjà'wÿr ar ikangô. Bar amim,

—Kati. Ba ren ar memâ Kritu'â ujarênh ny jarên iby ren memâ pân'h jarê nhym ren me abenmâ, “Je, mÿkam ne Paur gwaj bamâ Kritu'â ujarênh ny jarên ajte gwaj bamâ pân'h jarê”, ane. Ne ren abenmâ ja jarên ren arÿm Kritu mar rerekre. Nâ bâm ar â amim anen kam ar ikabên pân'h jarênh kêt ne.

¹³Be ga, Metîndjwÿnh nhô kikretikam me àpênho ku'êja pumû. Me kute kikretikam mÿjjao memâ àpênho pân'h. Me kute kikretikam Metîndjwÿnhmâ mry par ne kute bôro ku'êja kute àpên'h pân'h amim mry kwÿ 'yr. Ja ne gar arÿm aje mar. ¹⁴Kôt ne Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm memâ 'â karôn memâ kum,

—Gê me kute memâ ujarênh ny jarên-hja pân'h amim me kutâ mÿjja kwÿ byn ô kwÿ krên mex, ane.

¹⁵Nhym be, ba ne ba ije ar amâ 'â idjà'wÿr kêt. Nâr djâm arÿm jakam ije ar amâ idjà'wÿr kadjy ne ba â ar amâ ikabêno anen â ar amâ pi'ôk no'ôko ane? Kati. Ba ne ba memâ Kritu'â ujarênh ny jarên pân'h jarênh kêt. Ne kam ikînhkumrêx. Gar ren imâ o pân'h ba ren arÿm ikînh kêt ne ren kam ikapriê.

Metîndjwÿnhmâ àpên'h'â kute memâ amijarênh.

¹⁶Nhym be, kâj bê ije ar amâ ujarênh ny jarêno ibakam djâm ba ne ba amim 'â karôn amim,

—Ba dja ba memâ arê, ane? Kati. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ta ne imâ id-jâpên'h djâ'â karô ba te akubyn ije aminêmâ. Ba ren aminên amim,

—Kati, ba memâ ujarênh ny jarênh kêt, ane nhym ren pân'h arÿm imâ kapri jadjâ ba ren kam ikaprikumrêx. ¹⁷Godja ba imâ memâ arênh kînhkôt memâ arê nhym pân'h arÿm imâ ikînh djâ ngâ. Nhym be, dja ba imâ memâ arênh kînh kêt kam tu memâ arêno iba. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ta kute tu imâ 'â karôkumrêxkam. Kam ne ba tu memâ arênhkumrêx.

¹⁸Ije ikabên pân'h jabej kêt kam mÿj dja ijo kînh? Bir, ije memâ Kritu'â ujarênh ny jarênh ne memâ pân'h jarênh kêt kam ne ba ikînhkumrêx. Me kute amâ amijo à'wÿrja ne me amijo a'uw nhym be, bajbit ne ba ije amijo idjà'wÿr kêt. Kam ne ba ikînh.

¹⁹Djâm pykakam me'ô ne ipa 'amÿ ba kum apên arÿm memâ Jeju jarêno iba? Kati. Me'ô ne kute ipa 'amÿnh kêt. Ba ne ba memâ arêno iba. Te me'ô kute ipa 'amÿnh kêt ba imâ me kînh. Imâ me kunî kînh ne ije memâ arêno iba. Ije mrâmri ne me'ô kute amijo me kunî nhô àpên'h djwÿnh pyrâk. Imâ me kunî kînh ne me kunimâ arêno iba. Dja ba me kunimâ arên arÿm Jeju'ÿr me krâptio akêx.

²⁰Dja mebê idjaer jabej ba ba amijo mebê idjaer pyrâk. Ije Jeju'ÿr mebê idjaer kwÿo akêx kadjy ba â amijo ane. Me kute Môj djê kukràdjâ mar tÿx jabej ba ba amijo ije Môj djê kukràdjâ mar tÿx. Ije me kwÿo akêx kadjy ba â amijo ane.

²¹Nâr me kute mebê idjaer kukràdjâ mar kêt jabej ba ba amijo ije mebê idjaer kukràdjâ mar kêt. Ije me kwÿo

akêx kadjy ba ā amijo ane. Djām kam ije Metīndjwŷnh kukràdjà 'amŷnh rerekre? Kati. Ije Metīndjwŷnh kukràdjà 'amŷnh tŷx ne Kritu kukràdjà 'amŷnh tŷxkumrêx.

²² Me rerekremā ba ba amijo irerekre pyrāk. Ije me rerekre kwŷo akêx kadjy ba ā memā amijo ane. Me kunīmā ije amijo me urāk. Ije amijo me urāk kunikôt dja ba Jeju'ŷr me kwŷo akêx jabej. ²³ Dja ba amijo me urāk ne memā ujarênh ny jarê nhy me arŷm amim kuma. Ba kam arŷm amim ikīnh djà by, Metīndjwŷnh kute memā me kīnh djà nhôrja amim kuby, me ro'ā kuby.

²⁴ Be ga, me kute aben rer djàja pumū. Kam me kute aben rer kadjy me kunī prôt. Nhy me be, me'ō pydjibit me kunī ren arŷm amim kīnh djà by. Krādjêja by. Djām ar aje ja mar kêt? Ar gadjwŷ dja gar Jeju man kôt ar amijo aba. Atŷx ne kôt amijo aba ne amā djukanga kêt. Dja ga anen arŷm akīnh djà byrkumrêx. Metīndjwŷnh kute memā kīnh djà nhôrja byrkumrêx. ²⁵ Nhy me kam me kute me rer prāmja kunī ne me kadjy amijangri tŷx. Kute kīnh djà punu byrmā. Kute pi'ōo krādjê byrmā amijangri tŷx. Nhy me be, gwaj ba ne gwaj baje bakīnh djà punu prām kêtja byrmā. Kadjy gwaj Metīndjwŷnhmā amijangri tŷx ne katàt ar amijo baba. Nok gwaj ren kum amijangri kêt ne ren Metīndjwŷnhmā bamex kêt nhy me ren gwaj bamā kīnh djà nhôr kêt.

²⁶ Djām ije mrāmri ne me arīk prôt pyrāk ne amikukām ikīnh djà mar kêt got? Ba amikukām ikīnh djà mar 'āno djan Metīndjwŷnhmā apê. Djām me ajbit ije me akre? Djām ije amijakre kêt got? Ne ba ren amijakre kêt ne ren ije mrāmri ne me bit kute ikra krāo me titikmān kôkremā ukabêr kajgo pyrāk ne ren ika-jgo mexi. ²⁷ Nhy me, kati. Nā bām mā amijakren mā amikukrān amim,

—Je, djām ije amidjwŷnhbito kīnh ne ijaxwemā? Kati. Kwārik wānh ijaxwe kêt, anen mā akubyn aminê. Ne kam ije mrāmri ne me ta kute amititik pyrāk. Ne mā amijakren arŷm amiman katàt amik-abên kôt ar amijo iba. Ije mrāmri ne me kute me pa 'amŷnh nhy me kute katàt me kabên mar ne mekôt amijo ba pyrāk. Ne ba ren me ajbit jakren ren amijakre kêt ne ren arŷm ate amijo iba. Nhy me kam Metīndjwŷnh ren arŷm imā,

—Djām amā dja ba kīnh djà ngā? Kati. Ije amā ör prām kêtumrêx, ane.

Memā me bêt idjaer tūm'ā ujarênh.

Idja 3.8; Djuda 5

10 Be, akmere, àpnhîre ar, ar aje mar kêt karō ne ba ije ar amā ne bakukāmāre'ā idjujarênhmā. Amrêbê: ne me bakukāmāre kapôt kukritkam mō. Metīndjwŷnh ne me kadjy kakrā nhipêx nhy me kunī kakrā parbê mō. Nhy me kam ngō raxbê pyka kêt aprakamā memā ajkij nhy me kam ngō bikjêrkôt mōn rê. ² Me kunī Mōj djê kôt ar amijo ba. Ga, me kute ngōmā gwaj bajangjênhja pumū. Nhy me gwaj bajā amim,

—Ga, me arŷm kute Jeju mar ne kôt amijo baja pumū, ane. Me bakukāmāredjwŷ kunī Mōj djê kôt ar amijo ba ne kakrā parbê mōn ajte ngō parbê mōn rê. ³ Metīndjwŷnh memā djwŷ jano nhy me axidjuw nhy me kunī djwŷ jabit kuro ba. Nhy me ta ajte memā ngōo kato nhy me kunī ngō jabito kōm ar o ba. ⁴ Metīndjwŷnh nhō kên ne mekôt ar ba nhy me kôt ngōo kōm ar o ba. Kên ja ne Kritu'ā amijakre.

⁵ Nām Metīndjwŷnh te meo djuw mexo ban me kunīkam kīnh kêt. Nām me kwŷ ngrêrebitkam kīnh. Ne me krāp-tīkam kīnh kêt nhy me kam me arŷm ty. Nhy me wānh me kapôt kukrit kunikôt me tyk jangij nhy me krā wānh kumex. Me tykkôt ne gwaj Metīndjwŷnh mekam kīnh kêtja ma.

⁶Mÿj kadjy ne gwaj baje me bakukâmäre marmã? Bir, dja gwaj me kuman arÿm me kudjwa ã anhÿr kêt ne bamã mÿjja punu prãm kêt.

⁷Kam kwärík wänh me kwÿ kudjwa kêt ne mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarênhô aba kêt. Amrêbê: ne me me bakukâmäre'ã ajarên memã kum,

“Me mry karômã mry bôn kukrên kam kôt kômo nhÿ. O nhÿ:n kam kâjmã dja. Kâjmã djan ajte mry karômã tor ne kam kînh katio nhÿ”, ane.

Ga, me kute amrêbê: memã 'ã ujarênh nhym me bakukâmäre kute 'ã pi'ók no'ókja pumû.

⁸Nãm me mÿjên djwÿnh kupa'ã nâr prô djwÿnh kupa'ã kurê ba. Kwärík wänh gwaj me kudjwa kêt. Me bakukâmäre kwÿ ã anen kam akati pydjikam arÿm ty. Krãptî: kubê 23.000 arÿm ty.

⁹Nãm me kwÿ ajte amim,

—Ba ijaxwe mex gê goja ijo ajkê. Goja Metîndjwÿnh mrãmri kute ipumûnh jabej goja ijo ajkê, anhÿro ba. Nãm me amim anhÿro ba: nhym kangã krãptî arÿm bôx ne me imex ne. Kwärík wänh gwaj me kudjwa ã bakabêno anhÿr kêt.

¹⁰Me kwÿ Bênjadjwÿr djwÿnhmê ô ãpênh ar'ã kabên ar ba. Bêñ prikam 'ã kabên ar ba. Kwärík wänh me kudjwa kêt. Nãm me'ã kabên ar ba: nhym Metîndjwÿnh arÿm me'ÿr kadjy mränh djwÿnh jano nhym me arÿm me'ÿr bôx ne arÿm me imex ne.

¹¹Mÿkam ne mÿjja ã me bakukâmäreo anhÿro ba? Bir, gwaj baje amijã mÿjja mar kadjy. Nãm me me'ã pi'ók no'ók gwaj arênh maro baba. Arÿm pykakam me kute aminhinomã amimênh djã nhô akati bôx 'ÿr gwaj mÿjja'ã pi'ók no'ók jarênhja maro baba. Dja gwaj amikajmãtã mÿjja man arÿm bamã bajaxwe puma. Me kute gwaj babê bajaxwe puma kadjy ne me arÿm me'ã pi'ók no'ók ne.

¹²Dja gar amijã ano tÿx. Nok ga ren ar ajô amim,

—Ba ne ba itÿxkumrêx. Ije me kudjwa ã ijaxweo anhÿr prãm kêt, anhÿro aba. Nok ga ren ar te amitÿx jarên ren arÿm me kudjwa ren ajaxwe ar aba.

¹³Nhym be, jakam ne me ar ajaxwe'ã ar amã ãpnênh ba. Djãm ar gajbit ar ajaxwe'ã ar amã ãpnênh ba? Kati. Nãm ar ajaxwe'ã ar amã ãpnênh ban tãm'ã me kunimã ãpnênh ba. Nhym be, Metîndjwÿnh ne kute gwaj bamar ne kabênkumrêx. Amikabên kôt dja mrãmri gwaj bajo djuw mexkumrêx ne gwaj bajã ukanga kêt. Dja me te axwe'ã ar amã ãpnênh ba nhym arÿm ar amã tÿx jadjã nhym kam me tÿxo kute ajakrenh prãm kêt. Gar kam arÿm memã akãx ne ajmã akute kêt.

Me kute mÿjja karômã amijarênh nêje kute me akre.

Ap 9.20

¹⁴Kam akmere ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Godja me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarênh prãm kwärík wänh mekôt amijo anhÿr kêt ne on memã akãx. ¹⁵Ar akrã mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Goja ije kôt arênh jabej dja ga ikabên mexmã akato.

¹⁶Gwaj baje ngônhrakam pidjô kangô'ã Metîndjwÿnhmã amikînh jarênhô bakrî nhym kôt gwaj bajo djuw mex gwaj bakînhkumrêx. Gwaj baje o bakômkam arÿm Kritu kamrô'ã kangô jakre. Ne kam arÿm Kritu kamrô prôt ne tyk baje mar pydji. Ne baje djwÿ kokjêr ne krênkam arÿm Kritu nhî'ã djwÿ jakre. Ne kam arÿm me kute Kritu pîte'y'ã nhôr nhym tykja baje mar pydji. Mrãmri ikabênkumrêx. ¹⁷Gwaj Kritu pydji'ã djwÿ jakren pydjîn kubyn bakunî kukrê. Te bakrãptîñ kute gwaj banhî pydji pyrãk. Ne kam baje djwÿ pydjija kwÿ krênkôt baro'ã Kritu mar pydji.

¹⁸ Ga, me bakukâmârebê idjaerjadjwÿ pumû. Me kunî Metîndjwÿnhmã mry bôrja krê. Me kute krênkam arÿm ro'ã mar pydji. ¹⁹ Mÿj ne ba ije me kute mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx'ã ar amã arênhmã? Bir, mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx tîn ne ar ba kêt ne kajgo. Me kute kum mry bôrdjwÿ me kute kur kajgo.

²⁰ Nhy m be, me kute Metîndjwÿnh mar kêtja ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã mry bôr ne kum amijarêhno ba. Djãm Metîndjwÿnhmã ne me amijarêhno ba? Kati. Me karô punu ar bajamã ne me amijarêhno ba, Xatanaj nhô àpênhjamã amijarêhno ba. Me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amijarêhno ban kam me karô punu ar bajamã amijarêhno ban kam arÿm mar pydji. Ne kam 'ã typdji. Djãm kam ar aje me kudjwa me karô punu mar pydjin 'ã atypdji prãm? Kati. Ja ne ba ar abê uma.

²¹ Djãm ar aje Bênjadjwÿr djwÿnh nhô ngônhrakam pidjô kangôo akôm prãm ne aje me karô punu nhô ngônhrakam pidjô kangôo akôm prãm? Kati. Djãm aje Bênjadjwÿr djwÿnh nhô djwÿmã akrî prãm ne aje me karô punu nhô mrymã akrî prãm? Kati. Kwârik wãnh. ²² Dja gwaj ari amijo akêxo ane nhy m Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm gwaj bakam ngryk ne. Te ta gwaj bajã pydji prãmje arÿm ngryk ne. Djãm gwaj batÿxo baje akrenh got?

Me katàt ar amijo ban ukapri'ã kute memã karô.

Mat 20.28; Rô 15.1; Pir 2.4

²³ Nã gã m ar abenmã,

—Ba apÿnh imã mÿjja kînh djari kunîo iba nhy m Metîndjwÿnh ajmã ijo kêt kumrêx, anhÿro aba. Djãm ba ne ba ije amim anhÿr? Kati. Djãm apÿnh imã mÿjja kînh djari dja ba kunîo iban arÿm amijo mex? Kati. Gwaj bamã mÿjja kînh kunîo babakam djãm kunîkôt baje amim Jeju mar mex? Djãm kôt gwaj baje mar mexo amû amikamênh? Kati.

Kunîkôt gwaj baje amû amikamênh kêt. ²⁴ Kwârik wãnh amidjwÿnhbit mar kêt. Ne aje mÿjjao abamã ar amibu'ã me ama. Me aman kam mÿjja man amim,

—Ba ren o iba nhy m ren me arÿm 'ã ipumû ne ren arÿm Jeju mar prãm kêt. Kam, dja ba o iba kêt kumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen arÿm o aba kêt kumrêx. Nâr, ga amim,

—Dja ba o iba nhy m me arÿm 'ã ipumûn arÿm kum Jeju mar prãm kumrêx. Kam, tãm dja ba o ibakumrêx, ane. Dja ga ã me maro anen kam arÿm o abakumrêx.

²⁵ Ga, me kute memã mry nhôr djãja pumû. Kam ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx nhô mry memã kungã ne mry kajgo tu o akàn kungã. Ga kam mry nhôr djakam bôx. Aje mry'ô byrmã bôx. Tu mry byn krê. Kwârik wãnh amim me kukjêr ne memã kum,

—Djãm mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx nhô mry? anhÿr kêt. ²⁶ Amrêbê: ne me bakukâmâre memã kum, “Pykamê pykakam mÿjja kunîdjwÿ, mÿjja kunî ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja”, ane.

Ja dja ga aman me kukjêr kêt. Tu abyn krê. Kwârik wãnh amã uma kêt.

²⁷ Nâr, ajte kam godja me'ô kute amim Jeju mar kêtja amã kràn amã,

—Dja ga ikutã anhô kwÿ krê, ane ga kum, “Ã”, ane. Tu kute amã mÿjja jarênh kunî krê. Kwârik wãnh kum,

—Djãm me karô nhô? anhÿr kêt. Dja ga amim,

—Mÿjja kunî ne Metîndjwÿnh nhô, ane. Dja ga amim anen tu krê.

²⁸ Nhy m be, godja amû me'ôdjwÿ nînh bôx ne amã,

—Be, ja ne me mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã kubô ga krê, ane. Kwârik wãnh kam krên kêt. Me'ôja ne arîk amim,

—Dja ba me karô nhô mry krên arÿm ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro ba. Ga ren

omûnh nhiràm arek mỳjja karō nhō mry krē nhyr ren arỳm akudjwa kwỳ krē. Ren kwỳ krēn ren arỳm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Mrāmri ne pykamē kam mỳjja kunĩdjwỳ, mỳjja kunĩ ne Metĩndjwỳnh nhō mỳjja.²⁹⁻³⁰ Nhyr be, djām aje amidjwỳnhbit marmā? Kati. Me'ōjadjwỳ dja ga aman omûnh nhiràm krēn kêt. Nok ren akudjwa kwỳ krēn ren arỳm amim, “Ijaxwe”, anhÿro ba. Ga ren amidjwỳnhbit ma nhyr ren me'ō bōx ne amā kabēn ga ren amim,

—Je tō mỳkam ne me'ō imā kabēn ne ikunoro dja? Arỳm ba mry ja'ā Metĩndjwỳnhmā amikĩnh jarē. Ba tu omûnh nhiràm kukrē, ane. Kwārĩk wānh amidjwỳnhbit mar ne omûnh nhiràm krēn kêt.

³¹ Ga dja ga katāt ar amijo aban adjukaprĩ. Aje anhō kwỳ krēn ne akōmkōt nār aje anhō mỳjja kunĩo abakōt katāt ar amijo aban adjukaprĩ. Nhyr kam me arỳm apumûn amim,

—Be ga, me kute katāt Metĩndjwỳnh mar ne kōt amijo baja pumũ. Me ukaprikumrêx. Kam, mrāmri ne me Metĩndjwỳnh'ā ujarēnhkumrêx. Arỳm imā kĩnhkumrêx, ane. Kam, dja me kum Metĩndjwỳnh kĩnhkumrêx.

³² Kwārĩk wānh amidjwỳnhbit maro aba kêt. Dja ga amidjwỳnhbit maro aban arỳm Metĩndjwỳnh bê me'ōo akêx. Mebē idjaer nār me bajtem nār me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio baja. Kwārĩk wānh aje amidjwỳnhbit maro Metĩndjwỳnh bê me'ōjao akêx kêt. Nok ga ren me'ōo akêx ne ren kam aje mrāmri ne mỳjja kute me par tok nhyr me rôrōk pyrāk. ³³ Ba ije me kunĩo kĩnh kadjy ije amimar ne katāt ar amijo iba. Ije mỳjjao iba kunikōt katāt ar amijo iba. Djām ije amidjwỳnhbit mar? Kati. Ije me krāptĩ mex kadjy amimar. Ije Metĩndjwỳnh'ÿr meo akêx nhyr kute me utār nhyr me mex kadjy amimar.

Mjên dja prōo ba nhyr kājma kum rax kamē.

Ep 5.22; Xim k 2.9; Ped k 3.1

11 Nā bām Kritu'ā amijakren kōt ar amijo iba. Ar gadjwỳ dja gar ijā amijakren ikōt ar amijo aba.

² Be, ije amrēbē ar amā ikabēn jarēnh gar aje mar rā'ā ne ikabēn kunikōt ar amijo aba. Kam ne ba mrāmri ar amā amex jarē.

³ Me kute me bikprōnh djākam amikrā'ā prodjwỳ. Jadjwỳ ne gar abej ikukij. Gar imā,

—Dja bar me bikprōnh djākam ikrā'ā pro jabej. Nār, dja bar 'ā pro kêt. Mỳj dja bar nē? Nā gām ar ā imā ane. Jakam ije ar amā ikabēn jarēnhmā. Ga, me krāja pumũ. Me krākam ne me umar ne kam kukwakam amũ ikrao apē nār parkam mrā. Me krā ne amũ me kukrādjà kunĩ ngrêk ne meo ba. Kritudjwỳ ne gwaj bakunĩo ba kute mrāmri ne me krā kute meo ba pyrāk. Gwaj bamydjwỳ ne gwaj baprōo baba kute mrāmri ne me krā kute meo ba pyrāk. Metĩndjwỳnhdjwỳ ne Krituo ba kute mrāmri ne me krā kute meo ba pyrāk.

⁴ Godja me my mekōt akuprōn Metĩndjwỳnhmā kabēn nār kukwakam memā kabēn jarē djām kute amikrādjà tur ne o amikrā'ā pro? Kati. Kam kute amikrā'ā prokam mex kêt. ⁵ Nhyr be, godja me nire Metĩndjwỳnhmā kabēn nār kukwakam memā kabēn jarē djām amikrā'ā pro? Nā. Me nire kute amikrā'ā prokam mex. Ren kam amikrā'ā pro kêt nhyr ren me arỳm kam pijām ne. Ren me kam pijām kute mrāmri ne me nire prĩne krā kēnhkam ren me arỳm kam pijām pyrāk. ⁶ Dja me nire amikrā'ā pro prām kêt nhyr ren me kum krānh kê. Mỳj kadjy ren me kum krānh kê? Bir, pijām kadjy. Nhyr be, kati. Me nire krānh kēnhkam nār kĩ jakārkam mex kêt. Mex kêtka me gē me nire amikrā'ā pro.

⁷ Adjâkamâ ne Metîndjwÿnh amimexkôt, amipymakôt me my nhîpêx nhym arÿm mexkumrêx ne uma. Kute amikôt ipêxkam me my kute amikrâ'â pro kêt. Nhym be, djâm Metîndjwÿnh amimexo me nire nhîpêx? Kati. Kute amimexo me nire nhîpêx kêt. Nâm me my mexo me nire nhîpêx. Kam dja me nire amikrâ'â pro. ⁸ Djâm me'ô nireo ne Metîndjwÿnh my nhîpêx? Kati. My nhôkwao ne ni nhîpêx. ⁹ Djâm me my me nirekôt ba kadjy ne my nhîpêx? Kati. Mykôt ba kadjy ne ni nhîpêx.

¹⁰ Kam dja me nire me my kabên man kôt ar amijo ba. Kamdjwÿ dja me nire arÿm amikrâ'â pro. Amikrâ'â pron arÿm memâ amijo amirît. Mrâmri kute mjên kabên mar ne kôt amijo bakumrêxja dja memâ o amirît nhym me arÿm omû. Dja amikrâ'â pron Metîndjwÿnh kadjy mrânî djwÿnhmâdjwÿ amijo amirît nhym me arÿm omû.

¹¹ Nhym arÿm me kute Bênjadjwÿr djwÿnh markam djâm me nire ta ar ban kum me my mar prâm kêt ne ar ba? Kati. Nâr, djâm me my ta ar ban kum me nire mar prâm kêt ne ar ba? Kati. Ar ta ne ar ar ba kêt. Arkum aben mar prâ:m. ¹² My nhôkwao ne ni nhîpêx nhym me nire kurûmdjwÿ arÿm me my apôx. Nhym be, Metîndjwÿnh rax ne mÿjja kunî nhîpêx. ¹³ Be, godja me nire amikrâ'â pro kêt ne Metîndjwÿnhmâ kabên jabej djâm kam mex? Ar ga dja gar amim mex jabej kabi.

¹⁴⁻¹⁵ Me my kî jabjêkam mex kêt. Nhym be, me nire kî jabjêkam me kum me kînhkumrêx. Me krâ'â pro kadjy ne mexkumrêx. ¹⁶ Nhym dja ar ajô aje me nire krâ kajgo mÿr jabej akabêno ijapanî prâm. Kwârîk wânîh râ'â. Djâm ar ikam me nire kute amikrâ'â pro kêt? Nâr djâm amû me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja apÿnh ba djâkam me nire kute amikrâ'â pro kêt? Arkati. Me nire amikrâ'â pro. Tâm dja gar ama. Tâm ne ja.

Me kute Jeju'â djwÿ jakren kute kur.

¹⁷ Gar abikprônî ne aje amim Jeju mar kadjy djwÿ krê. Be, djâ ne gar akuprôn arÿm Jeju man aje mar mexo amû aben kamê? Kati. Ar aje Jeju'â djwÿ krên ne aje Jeju marmâ akuprôn ate aben kam amex kêt ne. Djâm kam we ije ar amâ mex jarênhmâ? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

¹⁸ Ar aje amim Jeju mar ar aje aben pydjio abakam gar we arÿm apÿnh mÿj xêjakôt akrî ne arÿm abenâ akabê:n ne. Ja ne me nînh imâ arê ba arÿm kuma. Birâm mrâmri ne me kabênkumrêx. ¹⁹ Mrâmri gêdja ar akam me kwÿ abenâ kabê:n ne. Nhym be, mÿj xêja dja mrâmri Metîndjwÿnhmâ mex? Djâm me ajkwa kajgokambit memâ kum,

—Ba ne ba ije amim Jeju mar, anhÿro ba ne kute katât kôt amijo ba kêt? Djâm kam me arÿm Metîndjwÿnhmâ mex? Kati. Me kum mex kêtumrêx. Nhym be, me kute tu amim Jeju markumrêx ne katât Jeju kôt ar amijo ba. Be, me ja ne me mrâmri Metîndjwÿnhmâ mexkumrêx.

²⁰ Ar abikprônîkam djâm ar aje Bênjadjwÿr djwÿnh mar kadjy ne gar anhô kwÿ krê? Kati. Ar aje amidjwÿnhbit mar kadjy ar anhô kwÿ krê. ²¹ Nâ gâm ar apÿnh aben bê anhô djwÿ jamÿn o aprôt ne o akrî. Nhym me kwÿ kum prâm ne te 'â ar apumû. Gar akwÿ atekam anhô kwÿ krên raxkam ajbâ. ²² Djâm ar aje anhô kwÿ krên ne akôm kadjy ar anhûrkwâ kêtîkam ne gar aben bê djwÿo aprôt? Djâm ar amâ me kute amim Metîndjwÿnh mar ne kôt ar aben pydjio baja kurên me ô mÿjja kêtja kanga nhym me arÿm pijâm ne? Mÿj dja ba kam ar amâ arê? Djâm kam ije ar amâ amex jarênhmâ? Kati. Kam ar amex kêtumrêx.

²³ Nhym be, gwaj babikprônî ne baje djwÿ krên ne baje Jeju tyk marmâ.

Bênjadwÿr djwÿnh ta ne imã tãm'ã karô ba kuman arÿm amrêbê ar amã arê. Ne jakam ije ajte kôt ar amã tãm jarênhmã. Bênjadwÿr djwÿnh Jeju arÿm djwÿ by. Djuda ate têm ne kute kurê djwÿnhmã kangao âmri nhym akamât tãmkam arÿm djwÿ byn ²⁴'ã Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Ne kam arÿm kôt ba djwÿnh arkum djwÿ kokij ne 'ã aminhî jakre. Ne arkum,

—Ar abyn krê. Inhî ne ja. Dja me pîte'y'ã inhôn ibî. Dja gar akuprôn inhî'ã djwÿ jakren krê. Dja gar ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum anen arkum kungã nhym ar arÿm kukrê. ²⁵Kukrênh arÿm krênh pa.

Nhym kam arÿm ngônhrãdjwÿ by. Ngônhrãkam pidjô kangô byn arÿm arkum,

—Pidjô kangô ja ne ikamrô prôt ne ityk'ã amijakre. Arÿm ikamrô prôt ne itykkôt gêdja Metîndjwÿnh arÿm memã kabên ny jarênh mãmddji. Gêdja memã kum, “Dja gar tu amim ikra markumrêx ba arÿm ajaxwe maro aknon akam ingyk kêt”, ane. Kabên ny ne ja. Dja gar akuprôn ikamrô'ã pidjô kangô jakren o ikôn ã imaro anen imar rã'ã ne. Nãm ã Jeju arkum ane. ²⁶Kam dja gar akuprôn 'ã djwÿ krênh 'ã pidjô kangô ikôn ã maro ane. Ar aje ã maro anhÿr kunîkôt gar arÿm memã Bênjadwÿr djwÿnh tyko amirît. Dja gar memã o amirîto akrî tãmtã nhym î akubyn bôx.

²⁷Kam me kute Bênjadwÿr djwÿnh nhô djwÿo mÿjja kajgon kute krênja ne me arÿm axwe. Me kute Bênjadwÿr djwÿnh nhô pidjô kangô mÿjja kajgon kute o kômja ne me arÿm axwe. Kute Bênjadwÿr djwÿnh tyk mar kêt kam ne axwe. Axwe kute mrãmri ne me kute Jejuo bikênh ne kamrômã ôpôkkam me axwe ja pyrâk.

²⁸Kam dja gar amijaxwe jabej adju-marô nhÿn arÿm amima. Amiman amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê. Ne

kam arÿm Jeju'ã djwÿ krênh 'ã pidjô kangô ikô. ²⁹Dja gar ajô Bênjadwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu djwÿ krê ne tu pidjô kangô ikô nhym kam Metîndjwÿnh arÿm ajo ajkê.

³⁰Ga, ar akrãptî aje Bênjadwÿr djwÿnh mar kêt kam tu ar aje krênh ne o akômja pumû. Kam arÿm ar akrãptî arerekren akanê nhym me kwÿ arÿm ty. ³¹Gwaj ren bakumrêx bajaxwe jabej badjunaro nhÿn ren arÿm amijaxwe ma. Ne kam ren arÿm amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmã amijarê. Nhym kam ren Metîndjwÿnh arÿm gwaj bajaxwe pãnh gwaj bajo bikênh kêt. ³²Bênjadwÿr djwÿnh kute gwaj babê bajaxwe kurê. Kute gwaj babê kurê kadjy ne gwaj bajo ajkê. Ne ren gwaj babê bajaxwe kurê kêt gwaj ren arÿm akuno. Nhym be, kati. Me axwe kôt me biknor tokry djâkam babiknor kêt kadjy ne gwaj babê bajaxwe kurê.

³³Kam akmere ar, dja gar Bênjadwÿr djwÿnh tyk mar kadjy akuprôn abenkam amako nhÿ. Kwãrîk wãnh aben bê anhô djwÿ 'amÿnh ne tu o aprôt kêt. Dja gar abenkam amako nhÿ. ³⁴Nhym me'ô kum prãm gê ûrkwãkam ô kwÿ krênh mex. Ô kwÿ krênh mexkam gê ar awÿr bôx ne ar aro'ã nhÿ. Ne kam arÿm Bênjadwÿr djwÿnh tyk mar katât ne arÿm djwÿ krênh kangô ikô. Mÿkam? Bir, kute pãnh meo bikênh kêt kadjy. Me kute Bênjadwÿr djwÿnh tyk mar kêt ne tu kute krênh ne o kôm kam ne Metîndjwÿnh kute pãnh meo bikênh pyma.

Be, ije ar amã mÿjja kwÿ'ã idjujarênh prãm rã'ã. Ba wãm itêm ne ar akam ibôxkambit dja ba ar amã arê.

Karôkôt me apÿnh Metîndjwÿnhmã àpênh djâ.

Dju k 4.1

12 Ar ga ne gar Metîndjwÿnh Karôkôt adjâpênh jabej ikukij, ba arÿm kuma. Ba ar amã 'ã ajarê gar

ama. ²Amrêbê ar aje amim Jeju mar kêtiri ne me amã,

—Dja gar mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmã amîjarênhô aba. Nãm me ã ar amã ane gar arÿm ari mekôt apÿnh mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêx jamakkre kêtjamã amîjarênhô aba nhym kute ar amar kêtukumrêx. Kam ne gar Metîndjwÿnh Karô djâpênhja mar kêt. Ja ne gar aje mar. ³Kam, ar aje Metîndjwÿnh Karô djâpênhja mar kadjy ba jakam ar amã arê. Me'ô kute Metîndjwÿnh Karô kukwakam kabên'ô jarênhkam djâm kute memã kum,

—Djâm Jeju mex? Kati, punure, anhÿro ba? Arkati. Metîndjwÿnh Karô kukwakam ne me kute Jeju'ã kabên mexbit jarênhô ba. Ne kam ajte me'ô kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Bênjadjwÿr djwÿnhkumrêx, anhÿro ba, Metîndjwÿnh Karôbit kukwakam kute arênhô ba.

⁴Kam, mÿj ne Metîndjwÿnh Karô djâpênh kute? Bir, nãm apÿnh mÿjja'ã memã karô nhym me arÿm kôt kute mar ne arÿm kam kum âpênh ar ba. Djâm kam apÿnh karô kute apÿnh mÿjja'ã memã karô? Kati. Metîndjwÿnh Karô ta pydji. Pydji kute 'ã memã karô. ⁵Bênjadjwÿr djwÿnh kadjy gwaj apÿnh badjâpênh djâri maro baba. Djâm kam apÿnh Bênjadjwÿr djwÿnh? Kati. Bênjadjwÿr djwÿnh ta pydji. ⁶Metîndjwÿnh apÿnh gwaj bajo ô âpênh ne kam kum badjâpênh kadjy apÿnh gwaj bamã bano mex, bajamak mex, badjê mex jarê. Djâm kam apÿnh Metîndjwÿnh? Kati. Metîndjwÿnh ta pydji.

⁷Metîndjwÿnh Karô kute gwaj bakôt amîjo amîrît kadjy arÿm gwaj bakunîmã 'ã karô. Gwaj badjâpênh djâ'ã gwaj bamã karô. Dja gwaj bakunî apÿnh badjâpênh djâ kôt kum apên arÿm abenmã Metîndjwÿnh raxo amîrît ne kam bakunî arÿm

ra:x ma. Rax man arÿm katà:t kôt ar amîjo baba nhym arÿm gwaj bakam kînhkumrêx.

⁸Kute gwaj bakunîmã âpênh djâ'ã karô kôt ne Karô gwaj bakam me kwÿmã amak mex jadjâ. Nhym kam arÿm kute memã kabên katât jarênh mar mekkumrêx.

Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã apÿnh mÿjja mar kêt jarê nhym me arÿm kôt kute mar ne kute gwaj bamã arênh mar mex.

⁹Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã Metîndjwÿnh raxo amîrît nhym me arÿm kôt tu amim Metîndjwÿnh markumrêx.

Metîndjwÿnh Karô ta ajte gwaj bakam me kwÿmã me punuo mex'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute me punuo mex mar mex.

¹⁰Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã mÿjja pumûnh kêt nhîpêx'ã kum karô nhym me arÿm kôt kute mÿjja pumûnh kêt nhîpêxja mar mex.

Nhym ajte gwaj bakam me kwÿmã kabên jarênhô ba nhym kam me arÿm kôt kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar mex. Nãm ã gwaj bamã ane gwaj kam baje apÿnh mÿjja mar mex ne arÿm o kum badjâpênh ar baba.

Nhym be, me'ô Metîndjwÿnhmã âpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Nâr kon, me'ô me karô punumã âpênh gêdja gwaj bawÿr bôx. Kute mex pyrâk gêdja gwaj bawÿr bôx. Mÿj dja gwaj me'ômã bakator on? Bir, Metîndjwÿnh Karô ajte gwaj bakam me kwÿmã me'ô jarênh nhym me arÿm kôt kute kum kator mar mex. Me'ô Metîndjwÿnhmã âpênhkumrêx gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Metîndjwÿnhmã âpênhkumrêx ne wã, ane. Nâr, me'ô me karô punumã âpênhja gwaj bawÿr bôx nhym me arÿm kuman gwaj bamã,

—Me karô punumã àpênh ne wã, ane. Gwaj bakwÿ Metîndjwÿnh Karôkôt badjâpênh djâ 'ôdjwÿ ne ja.

Nhym kam ajte Metîndjwÿnh Karô gwaj bakam me kwÿmã me kabên'ã karô nhym me arÿm kôt kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex.

Nhym kam ajte Metîndjwÿnh Karô gwaj bakwÿmã me kabên'ã karô nhym kôt me kute gwaj bakabên djwÿnhkôt amÿ gwaj bamã me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar mex. Metîndjwÿnh Karôkôt gwaj bakwÿ badjâpênh djâ 'ôdjwÿ ne ja.

¹¹Metîndjwÿnh Karô ta ne kute gwaj bamã apÿnh badjâpênh djâri arênh ne ja. Gwaj banhî pÿnhkôt kute gwaj bamã arênh. Ta kute gwaj bajã amim karôn arÿm kôt gwaj bamã badjâpênh djâ jarênh ne ja.

Gwaj baje Kritumê banhîo typdji pyrâk.

Rô 12.4; Ep 4.16; Kor 3.15

¹²Ga, gwaj banhîja pumÿ. Gwaj banhîkam apÿnh badjâpênh djâ krâptî. Gwaj baparkam bamrân djâ. Ne banhikrao baje mÿjja kupênh djâ. Ne bakrâkam banhô mÿjja mar djâ. Ne banokam baje mÿjja pumÿnh djâ. Ne bajamakkrekam baje mÿjja mar ne kupênh djâ. Be, gwaj banhîkam apÿnh badjâpênh djâ krâptîja pumÿ. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam gwaj baje kumê banhî pydji pyrâk. Ne kam gwaj banhî pÿnhkôt apÿnh badjâpênh djâ krâptî, badjumar djâ krâptî.

¹³Metîndjwÿnh Karô ne pydji. Ne kam gwaj bakunio ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. 'Ã ne me ngômã gwaj bajangjênh jakre. Gwaj te babê idjaer nâr te gwaj babajtem nhym arÿm Metîndjwÿnh Karô Kritu pydji'ã gwaj bamê. Nâr, me arÿm gwaj bakam ar kwÿ pa 'amÿ nhym ar memã àpênh kajgo ar ba. Metîndjwÿnh Karô arÿm ar o ban Kritu pydji'ã ar

kumê. Nâr, gwaj bakam ar kwÿ me kute ar pa 'amÿnh kêtja nhym ar arek mekôt ar ban umar mex. Kwârîk wân h râ'ã. Metîndjwÿnh Karô pydji arÿm gwaj bakunio ban Kritu pydji'ã gwaj bamê. Metîndjwÿnh Karô kute ngô pyrâk gwaj bakunî baje pydjo bakôm pyrâk.

¹⁴Ga, gwaj banhîja pumÿ. Djâm gwaj badjâpênh djâ pydjibit? Kati. Gwaj banhîkam apÿnh badjâpênh djâ krâptî, badjumar djâ krâptî. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam kumê banhî pydji pyrâk. Ba ar amã arê gar ama. Kritu mê gwaj baje banhî pydji pyrâk.

¹⁵Birâm Kritukam gwaj bajô djâpênh djâ kute gwaj bapar djâpênh djâ pyrâk ne kajgo. Ne kam kum àpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, àpênh djâ mexkumrêx kute me ikra djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mÿkam ne Metîndjwÿnh Karô imã idjâpênh djâ ja'ã karô? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadji idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhÿrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri kute o ôbikwakumrêx.

¹⁶Ne birâm atekam Kritukam gwaj bajôdjwÿ djâpênh djâ kute me amak djâpênh djâ pyrâk. Ne kam kum àpênh djâ kînh kêt. Kum me'ô djâpênh djâ kînh, àpênh djâ mexkumrêx kute me no djâpênh djâja pyrâk kum kînh. Ne kam ren amim,

—Tãmwã ne àpênh djâ mexkumrêx. Me kum kînhkumrêx. Nhym be, me kum ba idjâpênh djâ kînh ngrire. Mÿkam ne Metîndjwÿnh Karô imã idjâpênh djâ ja'ã karô? Kute Kritu ijo ôbikwa kêt pyrâk. Kute kadji idjâpênh kêt pyrâk, ane. Djâm kute amim anhÿrkam djâm mrâmri Kritu kute o ôbikwa kêt? Kati. Mrâmri, kute o ôbikwakumrêx. ¹⁷Ne ren

gwaj banobit ne ren gwaj bajamakmê bajamakkre kêt mÿjo ne gwaj ren badjumar? Ne ren gwaj bajamakbit ne ren banhijäkre kre kêt mÿjo ne gwaj ren badjubâr?

¹⁸Nhym be, kati. Metîndjwÿnh ta gwaj bakadju apÿnh gwaj bakukràdjâ, gwaj badjâpênh djâ nhipêx. Ta ne kute amim gwaj badjâpênh djâ'â karô kôt arÿm apÿnh gwaj badjâpênh djâ nhipêx. Kritudjwÿ. Gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam ne gwaj apÿnh kôt badjâpênh djârio baba.

¹⁹Nhym be, Metîndjwÿnh ren gwaj banhijäkrebit nhipêx gwaj ren badjâkur kêt, badjâpênh kêt, bamrân kêt. Ren gwaj bakukràdjâ'ô pydjibit nhipêx mÿj ne gwaj ren nê? Ne ren gwaj banhijäkrebit nhipêx ne ren gwaj bajajkwa nhipêx kêt gwaj ren badjâkur kêt. Ne ren gwaj banhikra nhipêx kêt gwaj ren badjâpênh kêt. Ne ren gwaj bapar nhipêx kêt gwaj ren bamrân kêt. Mÿj ne gwaj ren kam nê? Gwaj ren kam ajmâ nê.

²⁰Nhym be, kati. Gwaj bakukràdjâ kunî. Gwaj badjâpênh djâ krâptî. Nhym be, gwaj banhi pÿnhbit. Kritudjwÿ gwaj baje amim mar nhym kute gwaj bajo ôbikwakam kute kumê gwaj baje banhi pydji pyrâk. Nhym be, apÿnh gwaj badjâpênh djâ krâptî. Kam kwârîk wân h ar amâ adjâpênh djâ kurê kêt.

Me kute abeno ôbikwan kum aben jabê'â memâ karô.

Rô 12.10; Pir 2.3; Ped k 2.17

²¹Ba ar amâ mÿjja jarê gar ama. Djâm gwaj bamâ bano kînh ne ate bamâ banhikra kurê? Kati. Gwaj bamâ bano kînh ne bamâ banhikra kînh ne bamâ bakukràdjâ kunî kînh. Metîndjwÿnh Karô ne kute gwaj bamâ apÿnh badjâpênh djâ'â karô gwaj o baba ne kam bamâ badjâpênh djâdjwÿ kunî kînhmâ. Djâm gwaj baje me kabên mar kêtja jarênh djâm jabit ne gwaj bamâ

kînhmâ? Djâm me punuo mex ne gwaj bamâ kînh kêt mâ? Kati. Dja gwaj bamâ badjâpênh djâ kunî kînh aben pyrâk.

²²Gwaj bakukràdjâdjwÿ kwÿ rerekre. Gwaj bakî, gwaj bajamak, gwaj bajai, gwaj bakukràdjâ kwÿ rerekre. Te kwÿ rerekre gwaj bamâ kî:nhkumrêx ne. Ne ren kêt gwaj ren ajmâ nê? ²³Nhym gwaj bakukràdjâ kwÿ me kum kînh kêt jabej gwaj amim o mex. Gwaj o mex ne kâjmâ kamê nhym me arÿm kum kînh. ²⁴Gwaj bakukràdjâ me kum kînhja gwaj o mex kêt ne kâjmâ kamênh kêt.

Metîndjwÿnhdjwÿ ne Kritu nhô âpênh aro aben pyrâk ne kum ar kunî kînh aben pyrâk. Nâm mâ me kum ô âpênh kînh kêtjao mex ne kâjmâ kum mex kamê. Nhym kam me arÿm kum ô âpênh kunî kînh aben pyrâk. ²⁵Mÿkam ne ô âpênh aben pyrâk? Bir, ne ren meo aben pyrâk kêt nhym ren me amirax mÿr jabej abenmâ kabên ne. Nhym be, kati. Me kute abenmâ anhÿr kêt kadju ne arÿm ô âpênh aben pyrâk nhym kam me arÿm abeno djuw mex'â kabên.

²⁶Nhym kam godja gwaj bajô tokry jabej gwaj bakunî arÿm ô'â batokry. Nâr godja me kâjmâ kum rax kamê nhym arÿm kînh. Kînhkam gwaj arÿm ô'â bakînh ne. ²⁷Ar aje tu amim Kritu markam nhym kute ar ajo ôbikwakam ar aje mrâmri ne kumê anhi kute pydji pyrâk. Nhym arÿm ar ajo ô âpênh.

²⁸Me baje amim Jeju mar kunî ne kôt ar aben pydjio babaja ne Metîndjwÿnh kute aben nhitepâ me bajâ âpênh rênh. Nâm me bakwÿ'â memâ wa djwÿnh mē. Jeju ne amrêbê ar ijano bar 'â idjujarênh ar iba. Ar ikumrêx. Nhym me bakwÿ'â ajte kukwakam kabên jarênh djwÿnh mē nhym me ar ijatâri. Nhym me bakwÿ'â memâ kukràdjâ'â ujarênh djwÿnh mē nhym me me atâri. Nhym kam ajte me bakwÿ'â mÿjja pumûnh kêt nhipêx djwÿnh mē. Ne kam ajte me bakwÿmâ me punuo mex'â karô gu me baje

mar. Nhyam kam ajte me bakwÿmã me àpênhkôt o kangôn'hã karô gu me baje mar. Nhyam kam me kwÿmã meo ba djwÿnh'ã kum karô nhyam me kute mar. Nhyam kam me bakwÿmã me kabên'ã karô gu me kôt baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar.

²⁹ Djãm kam me bakunîbê Jeju kute ar anorja? Kati. Me bakwÿbit. Djãm kam me bakunîbê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh? Kati. Me bakwÿbit. Djãm me bakunîbê memã kukràdjã'ã ujarênh djwÿnh? Kati. Me bakwÿbit. Djãm me bakunî baje mÿjja pumûnh kêt nhîpêx mar, baje me punuo mex mar? Kati. Me bakwÿbit. ³⁰ Djãm me bakunî baje me bajtem kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwÿbit. Djãm me bakunî baje me kabên djwÿnhkôt amû memã me kabên mar kêtja jarênh mar? Kati. Me bakwÿbit. ³¹ Kam ar adjàpênh djàja'ô mexo kute kunî jakrenh dja gar amã kînh. Mex ja dja gar abej tÿx.

Ne kam mÿj dja gar nênh kam apê? Bir, dja gar amã me abên kam apê. Gwaj bamã me abê kêt kam badjàpênh kajgo. Gwaj bamã me abêkambit mrãmri badjàpênh mexkumrêx.

Me kum me abê'ã ujarênh.

13 Gwaj bamã me abêkambit ne mrãmri gwaj badjàpênh mexkumrêx. Ne ren gwaj bakam me'ô ren pykakam apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarê nâr ren kâjkwakam Metîndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh kabên mar kêtja jarê. Ne ren kum me abê kêt. Djãm kam mex? Kati. Kum me abê kêt kam kabên kajgokumrêx. Kum me abê kêt kam kabên jarênh kajgo kute mrãmri ne me ngôn'h krôkrôkti titikkam kanga kajgo pyrâk.

² Nhyam ren gwaj bakam me'ô kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh mar. Ne ren kute mÿjja bipdjur tûm

kunîo amirît mar. Ne ren me kute mÿjja marja kunî ren mar. Ne kam ren kum me abê kêt. Djãm me'ôja rax? Kati. Kum me abê kêt kam ne kajgo me:xi.

Nhyam ren gwaj bakam me'ô ren mrãmri kute Metîndjwÿnh rax markumrêx. Ne ren mÿjja nhîpêx kadjy amim kamnhîx mexkumrêx. Ne ren kum,

—Djünwã, dja ga imã krãnhwã kaba, ane. Nhyam ren arÿm kum kadjàrkumrêx. Nhyam kam ren me'ôja kum me abê kêt. Djãm me'ôja rax? Kati. Kum me abê kêt kam ne kajgokumrêx.

³ Nhyam ren gwaj bakam me'ô ren ô mÿjja kunî me bikênhmã kungrà. Ne ren kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, Kute memã mÿjja nhôrja kajgo mexi, kum me abê kêt kam.

Nhyam ren kam me'ô kute me'ô pytar kadjy memã kum,

—Kwãrîk wãnh kuwyo tãmwã bîn kêt. Ba dja ga pãnh kuwyo ibî, ane. Nhyam ren me arÿm kabênkôt pãnh kubî. Kubî nhyam tykjao ren arÿm me'ô pytà. Nhyam be, ren tykja anhÿr djwÿnhrành kum me abê kêt, mã ne kute? Kati, tykja kajgo mexi, kum me abê kêt kam.

⁴ Gwaj bamã me abêkam dja gwaj memã bano kator kêt ne amijamãr 'iry.

Ne bamã me kaprî.

Ne me ô mÿjja'ã bangryk kêt.

Ne bamã me abêkam babên kati kêt.

Ne amijo badjàmra kêt.

⁵ Ne memã baprîre ne memã bakabên jarê.

Ne bamã me abêkam amidjwÿnhbit mar kêt.

Ne amijã bangryk nê.

Nhyam me'ô gwaj bajo ajkê gwaj amipãnh kadjy mar kêt kumrêx.

⁶ Ne bamã me abêkam me axwekam bakînh kêt kumrêx.

Ne me kute katât amijo bakam bakînhkumrêx.

⁷ Ne memã me arênh prãm kêt.

Ne bamã me abêkam tu amim me markumrêx ne amim, “Mrãmri kabênkumrêx”, anen amiwÿr mÿjja kamnhÿxkumrêx.

Ne mekôt badjãm tÿxkumrêx ne 'ã badjukanga kêt.

⁸Ne bamã me abêkam arÿm Metÿndjwÿnh kadjy badjãpênhkumrêx ne baka-jgo kêtumrêx. Nhy m be, Metÿndjwÿnh Karô kute apÿnh memã àpênh djã jarênhja dja ï kêt. Dja kukwakam kabên jarênh djwÿnh ï memã arênh kêt. Nhy m me ï me bajtem kabên mar kêtja jarênh kêt. Nhy m me kute apÿnh mÿjja mar djwÿnh ï mar kêt. Nhy m be, djãm me kum me abên kam kum me abê kêtã? Arkati. Dja me kum me abê rã'ã. Ne kam kajgo kêt rã'ã ne. ⁹Jakam gwaj mÿjja kwÿbit man Metÿndjwÿnh kukwakam kabên kwÿbit jarê. Gwaj baje kabên kunÿ mar kêt. ¹⁰Nhy m be, dja ï mÿjja kunÿ kute amirÿt djã nhô akati bôx gwaj arÿm prÿne mÿjja kunÿ ma nhy m me:xkumrêx. Nhy m mÿjja kãjbê mexja arÿm kêt ne.

¹¹Amrêbê iprÿri ikabên kute me prÿre kabên pyrãk. Iprÿri ije mÿjja mar kute me prÿre kute mÿjja mar pyrãk. Ne ije amim mÿjja'ã karô kute me prÿre amim mÿjja'ã karô pyrãk. Ba kam arÿm ijabatãnh ne arÿm iprÿre prãm kêt. Ba arÿm iprÿre kam amijo ibaja kanga.

¹²Jakam gwaj baje Metÿndjwÿnh nhô mÿjja pumÿnh mex kêt kute mrãmri ne ixe punukam me kute mÿjja pumÿnh mex kêt pyrãk. Dja gwaj ã omÿnho ane:n kam ï arÿm kuka kônho omÿnh mexkumrêx. Jakam gwaj baje mÿjja kwÿbit mar. Dja gwaj ã maro ane:n kam ï arÿm prÿne mar mexkumrêx. Dja gwaj maro kute mrãmri ne ta kute prÿne gwaj bamar pyrãk.

¹³Jakam gwaj tu amim Metÿndjwÿnh markumrêx rã'ã. Ne amiwÿr kamnhÿxkumrêx rã'ã. Ne bamã me abê rã'ã. Ne kam gwaj baje tu amim markumrêxja

ne kãjbê mex. Gwaj amiwÿr kamnhÿxjadjwÿ ne kãjbê mex. Nhy m be, gwaj bamã me abêja ne mexo kute kunÿ jakrenh.

Aben kabên djwÿnhkôt me kute abenmã arênh'ã memã karô.

14 Dja gar mã amã me abê. Ne kam ajte ar amã apÿnh adjãpênh djãdjwÿ kÿnhkumrêx. Metÿndjwÿnh Karô kute 'ã ar amã karôja dja gar amã kÿnh. Ne kam ar adjãpênh djã'ã abê Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhja dja gar amã kÿnhkumrêx. Abê kukwakam kabên jarênh djwÿnhkam aje me aben djwÿnh kabênkôt memã arênh. Tãm dja ga amã kÿnhkumrêx.

²Nhy m be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhkam djãm gwaj bajômã ne arê? Kati. Gwaj bajô baje mar kêt. Metÿndjwÿnhmã ne arê. Me'ô ta ne mÿjja mar kêt jarê. ³Nhy m be, me'ô kute gwaj bakabênkôt Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênh ja ne mex. Gwaj baje markam ne mex. Nãm gwaj bamã arê gwaj kam bajamak mexo amÿ amikamênho tên arÿm Metÿndjwÿnh mar rax ne. Nãm gwaj bamã 'ã karôn gwaj bajo kÿnh. ⁴Nhy m be, me'ô kute me bajtem kabên mar kêtja jarênh ne amidjwÿnhmãbit arên kam ajbit arÿm amak mexo amÿ amikamê. Me'ôdjwÿ kute mar kêt. Nhy m be, me'ô kute me aben djwÿnh kabênkôt Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarênhja. Ja ne me kute amim Jeju marja kunÿmã arê nhy m me arÿm kuma. Ne kam arÿm amak mexo amÿ amikamên arÿm Metÿndjwÿnh mar rax ne.

⁵Ar akunÿ ren me bajtem kabên mar kêtja jarê ba ren kam ikÿnh ngrire. Nhy m be, ren ar akunÿ me bakabênkôt Metÿndjwÿnh kukwakam kabên jarê ba ren kam ikÿnhkumrêx ne. Mÿkam? Bir, ar aje kukwakam kabên jarênhkam ne gar amexkumrêx. Nhy m me'ô kute me bajtem kabên mar kêt jarênhja kãjbê mex.

Nâr, godja me'ô ar amâ me kabên mar kêtja jarênh jabej. Nhyim me'ôdjwÿ me bakabênkam amû ar amâ me'ô kabên jarê gar arÿm kabên mar jabej. Kambit dja mexkumrêx. Ar aje kabên markam mexkumrêx. Ne kam arÿm ajamak mexo amû amikamên arÿm mar rax ne. Ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja kunî arÿm mar rax ne.

⁶ Akmere, àpnhîre ar, ba ren ar awÿr bôx ne ren ar amâ me bajtem kabên mar kêtja jarê djâ ne ga ren ar amim aman akînh? Kati. Dja ba ar awÿr bôx ne me bakabênkôt ar amâ arê gar arÿm amim aman arÿm akînh ne. Metîndjwÿnh kute imâ mÿjja ny jarênh dja ba me bakabên kôt ar amâ arê gar arÿm amim aman arÿm akînh. Nâr ije mÿjja'ô bipdjur tûm mar dja ba me bakabênkôt ar amâ arê gar arÿm amim aman arÿm akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt Metîndjwÿnh kukwakam ar amâ kabên jarê gar arÿm amim aman arÿm akînh ne. Nâr, dja ba me bakabênkôt ar amâ Metîndjwÿnh kukràdjâ jarê gar kam arÿm amim aman arÿm akînh ne.

⁷ Nhyim be, aje memâ me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute me ô'i kakôr punu pyrâk. Nhyim kam me abenmâ kum,

—Je tô mÿj ne kute kakôr punuja? ane. Ar aje me bajtem kabên mar kêtja jarênhkam aje mrâmri ne me kute pÿjâbârekam ngrer punu pyrâk. Nhyim kam me abenmâ kum,

—Je tô mÿj ngrer punu ja? ane. ⁸ Me krâkamngôn h apÿnh prôt djâri ô me ngrer. Ô'ikam me ngrer. Ne ren me me ngrer kupa'â ô'i kakô djâ ne ren krâkamngôn h me ngrer man kurê djwÿnhmê aben kutâ prôt kadjy akuprô? Kati.

⁹ Kam ar gadjwÿ ga ren ar memâ akabên djwÿnh jarênh kêt djâ ne me ren akabên ma? Kati. Ne ga ren ar aje kôkmâ akabên nhyim kute akabên mar kêt pyrâk. ¹⁰ Apÿnh me ba djâkam apÿnh

me kabên krâptî. Ne kam me kute aben djwÿnh kabênkôt kute aben kabên kunî mar. ¹¹ Gwaj ren me kabên mar kêtjakam abenmâ bakabên ne ren abeno me bajtem.

¹² Ar gadjwÿ ne gar â aje aben kabên mar kêt kam â abeno me bajtemo ane. Kam, me bakabênkôt dja gar memâ akabên jarê. Metîndjwÿnh Karô kute ar amâ apÿnh ar adjâpên h djâ jarênh dja gar me bakabênkôt memâ akabên jarên kôt apê nhyim me arÿm ar akabên markumrêx. Ne kam arÿm amak mexo amû amikamên arÿm mar rax ne. Me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja kunî arÿm mar rax ne. Ar adjâpên h djâ ja'ô dja gar amâ kînhkumrêx.

¹³ Kam, ar ajô aje me bajtem kabên mar kêtja jarênh markam dja ga Metîndjwÿnhmâ amijo a'uw ne kum,

—Me ikabênkam dja ga ajte imâ arê, ane. Dja ga â kum ane gê me bakabênkam ajte amâ arê. Ga kam arÿm amû me bakabênkam memâ arê nhyim me arÿm ama. Tâm ne ja. ¹⁴ Metîndjwÿnhmâ gwaj bakabênkamdjwÿ. Godja gwaj kum me bajtem kabên mar kêtja jarên arÿm baje mÿj kabên jarênhja mar kêt. Gwaj bajajkwakambit ne gwaj arê ne kam bajamakjao baje mar kêt ne.

¹⁵ Mÿj godja gwaj kam nê? Bir, dja gwaj me bajtem kabên mar kêtjao kum bakabên jarên mâ bakabên djwÿnhkôt kum bakabên jarên arÿm amikabên ma. Dja gwaj mâ me kabên mar kêtjao kum ngren mâ bakabên djwÿnhkôt kum ngren arÿm amikabên ma. ¹⁶ Godja gar me bajtem kabên mar kêt kôtbit kum mex jarê mÿj godja ar abu'â me ja kute akôt kum, “Mrâmri”, anhÿr on? Me kute akabên mar kêtja mÿj godja me akôt nê? Me kute akabên mar kêt kumrêx. ¹⁷ Mrâmri ga me bajtem kabênkôt kum mex jarê. Nhyim be, abu'â me ja dja me amim amar kêt ne amak mexo amû amikamên h kêt.

¹⁸ Ba ne ba ije apÿnh me bajtem kabên mar kêtja jarênh kumex. Ije me bajtem kabên mar kêtja jarênho ar akunî jakrenh mex ne. Kam ne ba Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. ¹⁹ Ne kam me kute amim Jeju mar kute aben pydjikam djâm mekam ije me bajtem kabên mar kêtja jarênh prâm? Kati. Nhyim be, me kabên djwÿnh ije arênh prâmkumrêx. Ije memã Metîndjwÿnh kukràdjã jarênh nhyim me kute mar kadjy ije me kabên djwÿnh jarênh prâmkumrêx. Ne ba ren me bakabên djwÿnhkôt ikabên ngrêrebê 5bit jarênh ren imã ikabênja kînhkumrêx. Nhyim be, ne ba ren me bajtem kabên mar kêtja kabên krãptî: kubê 10.000 jarênh ren kam imã ikabên ja kînh ngri:re ne.

²⁰ Akmere, àpnhîre ar, kwãrîk wãnh ar aprîre kêt ne arîk amim akabên kajgo jarênh kêt. Dja gar ajabatànhe ne amim akabênkumrêx jarê. Dja gar me prîre ma. Prî:rekam me axwe kêt dja gar aman me kudjwa ajaxwe kêt ne katât ar amijo aba. ²¹ Be, amrêbê: ne Bênjadjwÿr djwÿnh me bakukãmãre Môjdjêmmã 'ã karô nhyim kukwakam memã 'ã karô. Nãm te memã 'ã karô nhyim me kute mar kêt ne amakkre kêt rã'ã ne. Nhyim kam arÿm memã kabên ne memã kum, "Me kabên mar kêt kôt, me bajtem kabênkôt dja ba jakam memã ikabên jarê.

Dja ba te memã arê nhyim me amim ikabên mar kêt rã'ã ne."

Nãm me amakkre kêt kam Bênjadjwÿr djwÿnh ã me bakukãmãre'ã ane nhyim me arÿm 'ã pi'òk no'òk ne.

²² Kam, ba ar amã arê. Mÿj xê kadjy ne me kute me bajtem kabên mar kêt jarênh? Djâm me kute tu amim Metîndjwÿnh markumrêxja kadjy ne me kute arênh? Kati. Me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute arênh. Nhyim be, mÿj xê kadjy ne me kute Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh, kute me

bakabên djwÿnhkôt kabên jarênh? Djâm me kute amim Jeju mar kêtja kadjy ne me kute kabên jarênh? Kati. Me kute amim Jeju marja kadjy ne me kute kabên jarênh. ²³ Kam, godja gar akunî aben pydjîm akunî arÿm me bajtem kabên mar kêtjakam akabên jarênh jabej. Nhyim me kute Metîndjwÿnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Nâr me kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjàn ar akabên ma. Gar me bajtem kabên mar kêt jarênh akumexkam mÿj dja me ar ajã abenmã arê? Bir, dja me abenmã abibãnh jarê.

²⁴ Nhyim be, dja gar akunî abikprônhe djâkam akabên djwÿnhkôt Metîndjwÿnh kabên jarê. Aben totokmã arê. Nhyim kam me'ô kute amim Jeju mar kêtja ar akôt wadjã. Nâr me'ô kute Metîndjwÿnh kabên mar prãmja ar akôt wadjã. Ne kam arÿm amijã akabên ma:ro nhÿ. Maro nhÿn arÿm amiman arÿm amim,

—Mrãmri ne ba mekôt ajmã ikuten ijaxwe, anhÿro nhÿ. Amimaro nhÿ:n arÿm amim kator mex ne. ²⁵ Dja gar akunî akabên djwÿnhkôt ã arênh ane nhyim arÿm prîne amima. Kute apÿnh mÿjjia punu nhîpêx ne kute amikam o bipdjur djãri amikam kuma. Ne kam Metîndjwÿnh pymaje arÿm tu mÿrbê tÿm ne kum rax jarê. Ne kam arÿm ar ajã me kunîmã kum,

—Be, mrãmri Metîndjwÿnh mekmê amijo kajkepukumrêx, ane.

Me kabên'ã atom ne kute arênh nêje me akre.

Kar 2.42; Idja 10.25

²⁶ Akmere ar, ba apÿnh ar adjãpênh djã'ã ar amã karô gar ama. Me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã akabên jarê. Me kute amim mar mexo amũ amikamênhmã dja gar memã arê. Kwãrîk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt. Arÿm ar abikprônhekam ar aje memã apÿnh anhô me ngrer jarênhmã nâr memã kukràdjã'ô jarênhmã me kute

amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nâr ar aje me bajtem kabên mar kêt kam akabên jarênhmã nâr Metîndjwÿnh kute ar amã mÿjja 'õo amirîtja ar aje memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Nâr, ar aje me bajtem kabên mar kêtja akabên djwÿnhkôt memã arênhmã me kute amim Jeju mar rax kadjy dja gar memã arê. Kwârîk wãnh ar akabên kajgo jarênh kêt.

²⁷ Nhy m kam ar akam me'õ ar me bajtem kabên mar kêtja jarênh jabej. Djãm ar krãptî kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nâr ar amãnhkrut ne ikjêkêt arê. Ar jabit. Djãm me kute kabên jarênh'ã atom^{§§} ne aben mar kêt mã? Kati. Kwârîk wãnh. Gê ar aben nHITEPã pÿnh ne memã arênho tẽ. Nhy m kam gêdja me'õ me bakabên kôt amÿ memã arênhkumrêx. ²⁸ Nâr kon, dja me me bajtem kabên mar kêtja jarê nhy m me'õ kute me bakabênkôt amÿ ar amã arênh mar kêt. Kute mar kêt kam kwârîk wãnh me me bajtem kabên jarênh kêt. Me'õ kute me ijuk'ã ar amã arênh mar kêt kam gê me ja anhikrê. Ar aje aben pydjikam anhikrê. Gê me bixamarkam amimãbit me kabên mar kêt jarên Metîndjwÿnhmã bit arê.

²⁹ Nhy m kam me'õ ar kute Metîndjwÿnh kabên jarênhmã. Djãm tu ar krãptî kute arênhmã? Kati. Gê ar amãnhkrut nâr kon ar amãnhkrut ne ikjêkêt ne arê. Aben nHITEPã pÿnh ne arênho tẽ gê kam ar bu'ã me ja ar maro krî. Mrãmri Metîndjwÿnh kabên kôt ar kabên katãtkumrêx jabej ar maro krî.

³⁰ Gê ar aben nHITEPã memã kabên jarênho tẽ. Nhy m kam wãnh me'õdjwÿ nhÿ nhy m Metîndjwÿnh arÿm kum mÿjja 'õo amirît nhy m kuma. Gê kumrêx kabên jarênho ãmja kum anhikrê. Nhy m kam me'õ ÿrja kãjmã djan pãnh

memã kabên jarê. ³¹ Gêdja gar akunî aben nHITEPã apÿnh ne Metîndjwÿnh kabên jarênho tẽ gê me kunî arÿm amim ar akabên ma. Ar akabên man arÿm amim Jeju mar mexo amÿ amikamên arÿm kôt kînh.

³² Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ne me kute amimexkumrêx. Dja gar aminên ar apÿnh ne aben nHITEPã memã akabên jarê. ³³ Djãm ar aje akabên'ã atom ne aje aben kabên mar kêt mã? Djãm Metîndjwÿnh kute ar amã ar akangaja jadjãrmã? Kati. Nãm kute memã me umar mexbit jadjãrmã. Nãm ã apÿnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri umar mexo ane.

³⁴ Nhy m kam me niredjwÿ. Mÿj dja ga me abikprõnh djãkam nê? Djãm me nire kute memã arênhmã? Kati. Dja me anhikrên me my kabên ma. Djãm apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djãri me nire kute kam memã kabên 'õ jarênh? Kati. Kunîkôt me anhikrê. Ar akam me niredjwÿ, gê me me kudjwa anhikrên me my kabên ma. Me bakukãmãre kute Metîndjwÿnh kukràdjã'ã pi'õk no'õkkôt ne me nire kute me abikprõnh djãkam me my kabên mar ne kute kôt amijo bamã. ³⁵ Ne me kute mÿjja'õ marmã, djãm me aben pydji djãkam kute me kukjêrmã? Kati. Gê me akrãnmã aminhÿrkwãkam mjên kukja. Me kute amim Jeju mar aben pydjikam me nire kute kabên'õ jarênhkam ne mex kêt ne.

³⁶ Djãm ar ajõ aje akabêno ijapanhmã? Djãm ar akumrêx ne gar aje Metîndjwÿnh kabên jarênhmo krax djwÿnh? Djãm ar gajbit ne Metîndjwÿnh kabên ar awÿr bõx? Kati. ³⁷ Godja me'õ we,

—Ibê Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh, ane. Nâr,

—Ije Metîndjwÿnh Karõ mar, ane. Gê tãmwã ikumrêx iman ijã ar amã,

§§14:27 'ã krãptî

—Paur kabênkumrêx. Kute gwaj bamã kabên'ã pi'ók no'ók ja ne mrãmri Bênjadjwÿr djwÿnh kute kum arênhkumrêx, ane. Dja ã ar amã ane gwaj kam arÿm me'õja markumrêx. ³⁸Nâr, dja me'õ amakke kêt prãm kwãrik wãnh me'õ kabênja mar kêt.

³⁹Kam, akmere ar, ar akabên djwÿnhkôt aje Metîndjwÿnh kabên jarênhja amã kînh. Nhyr be, dja ar akam me'õ kute me bajtem kabên mar kêtjakam kabên'õ jarênh prãm jabej. Kwãrik wãnh kubê adjãptâr kêt. ⁴⁰Ne kam ar akabên jarênh'ã atom kêt gê mex. Nhyr be, apÿnh dja gar aben nHITEPã akabêno aku'ê. Ije Metîndjwÿnh Karôkôt ar adjãpênh'ã idjujarênh ino rer ne ja. Tãm ne ja.

Jeju tyk ne akubyn tîn'ã ujarênh.

Kar 2.23, 10.39, 13.29

15 Jakam ba ajte ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Ije amrêbê ar amã 'ã ujarênh ny jarênh gar arÿm tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ba ajte ar amã tãm jarê. ²Ar aje amim 'ã ujarênh nyja markôt Metîndjwÿnh arÿm ar apytã. Tãm dja ba ajte kãj bê ar amã arê. Ar aje kam tu amim mar tÿx rã'ã jabej arÿm ar apytã. Nâr ar aje mar kajgo jabej.

³Metîndjwÿnh ne kute imã kabên mex jarênhja ba arÿm ar amã arê. Kritu ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. Amrêbê: Metîndjwÿnh kute me bakukãmãremã 'ã ujarênh nhyr me kute 'ã pi'ók no'ók kôt Kritu arÿm gwaj bajaxwe pãnh ty. ⁴Ty nhyr me arÿm adjã. Nhyr me kute ajte 'ã pi'ók no'ók kôt 'ã akatin akatin akati nhyr arÿm akubyn tîn ne. ⁵Nãm akubyn tîn nhyr kam Pedru arÿm omÿ. Pedru nhidji 'õdjwÿbê ne Xepa. Nhyr kam Jeju kute ar anorbê 12djwÿ arÿm omÿ.

⁶Nhyr kam ajte arngro pydjikam gwaj baje meo bakamy krãpti kubê 500 ne kam ajmã ijukri 'ã akre kuteja ad-jwÿnhdjwÿ arÿm omÿ. Me kute omÿnhja krãpti ne akati jakam tîn ne ar ba rã'ã ne. Nhyr me kwÿbit arÿm ty. ⁷Nãm me omÿ nhyr kam ajte Xijagu omÿ. Nhyr kam Jeju kute ar anorja kunÿ omÿ. ⁸Kam ne ba ba me tekren arÿm omÿ. Ije mrãmri ne me prÿre nhô akati nhôkre djã kôt me aêrbê bixadjwÿr pyrãk. Imã Jeju kurê:o iba. Nhyr kam memã amijo amirito ba nhyr me omÿnho ba. Omÿnho ba ba kam badjwÿ arÿm omÿ. Nãm ijaêrbê imã amijo amirit ba me totokbê arÿm omÿ.

⁹Jeju kute ar anorja djwÿ ar rÿnho kute ijakrenh mex. Bajbit mekam ikajgo pyrãk. Mrãmri ne me ren kute ijã memã kum, "Jeju ne Paur jano", anhÿr kêt. Ije me kute amim Jeju marjao ibikênho ibakam ne me ren ijã anhÿr ar ba kêt.

¹⁰Nhyr be, kati. Metîndjwÿnh tu kum ikapri kôt* Jeju arÿm ijano ba arÿm 'ã idjujarênh ar iba. Djãm kum ikapri kajgo? Kati. Ba ne ba kum idjãpênho ar kunÿ jakrenh mex. Djãm ba ne ba apê? Kati. Metîndjwÿnh ta ne tu kum ikaprin ikad-jwÿnhbê djan ijo ba. Ijo ban ikam apê ba arÿm kum apê. ¹¹Nhyr ar wãdjwÿ kãj bê memã 'ã ujarênh ar ba. Badjwÿ ba kãj bê memã 'ã idjujarênh ar iba. Bar aktã Kritu'ã memã ajarê gar kam arÿm tu amim markumrêx.

Medjwÿ tyk ne akubyn tîn.

Ruk 20.37

¹²Me arÿm kãj bê Kritu akubyn tîn'ã ar amã ajarê gar arÿm aje mar. Mÿkam ne ga ate ar akwÿ ajte memã kum,

—Kati. Me tyk akubyn tîn prãm kêtumrêx, anhÿro aba? ¹³Ne ren mrãmri me tyk akubyn tîn kêt nhyr

*15:10 Djãm ba ne ba ijaxwe kêt nhyr pãnh kum ikapri Kati. Ba ne ba te ijaxwe kêtã. Nhyr be, ta ne tu kum ikapri.

Kritudjwÿ ren akubyn tîn kêt ne. ¹⁴Ne ren mrâmri akubyn tîn kêt ba ren ar kâj bê 'ã ar amã idjujarênh ar iba kajgo. Ga ren ar gadjwÿ ren amim maro abanhyem ren arÿm kajgo:kumrêx. ¹⁵⁻¹⁶Ne ren mrâmri me tyk akubyn tîn kêt nhyem Kritudjwÿ ren akubyn tîn kêt ne. Ba ren ar kam me kunimã Metîndjwÿnh jarênh'ã ijêxnhio iban memã,

—Metîndjwÿnh arÿm akubyn Krituo tîn, anhÿro iba. ¹⁷Ne ren mrâmri Kritu akubyn tîn kêt ga ren ar amim maro abanhyem ren arÿm kajgo:kumrêx. Gar kam ren ajaxwe tûm rã'ã ne.

¹⁸Nhyem me kute Kritu mar arÿm tykdjwÿ ren akubyn tîn kêt ne ren mrâmri tu biknorkumrêx. ¹⁹Gwaj ren batînrî amim Kritu kamnhix ne ren kam arÿm ty. Ne ren kam akubyn gwaj batîn kêt djã ne gwaj ren kam bakînh? Kati. Gwaj ren kam bakaprikumrêx. Ne ren bakaprio katat me kunî jakrenh mex ne.

²⁰Nhyem be, kati. Mrâmri ne Metîndjwÿnh akubyn Krituo tînkumrêx. Kam me kute amim Kritu mar tyk kunîdjwÿ dja me Kritu kôt akubyn tîn ne. ²¹Pykakam me'ô djô'ã ne me arÿm ty. Ne kam akubyn tîndjwÿ pykakam me'ôdjwÿ djô'ã akubyn tîn. ²²Adão kôt me ja kunî Adão djô'ã ty. Nhyem Kritu kôt me ja kunî ajte Kritu djô'ã akubyn tîn.

²³Djãm me kumrêx akubyn tîn? Kati. Kritu arÿm tyn kam kumrêx akubyn tîn ne wabi. Dja î akubyn bôx. Akubyn bôx kambit dja akubyn ô me jao tîn.

²⁴Nhyem kam arÿm pykakam mÿjja kunî aminhinomã amimê. Kam dja Kritu arÿm Bãmmã me kanga. Kute meo baja kunî arÿm Bãmmã me kanga. Kute kum me kanga djwÿnhhrãm dja pykakam me bënjadjwÿr kunio kajgo. Me 'itÿx kunio kajgo. Nhyem kam me arÿm meo ba kêt ne arÿm rerekre. Kam dja Kritu arÿm Bãmmã ô me ja kunî kanga nhyem arÿm me kunio ba. ²⁵Bir, ajbir jakam ne Kritu Metîndjwÿnh kabênkôt arek meo ba. Dja

meo ba:n arÿm kurê djwÿnh kunimã rerek jadjã. Ga, me kum bënjadjwÿr rûnh pymakam rerekren parbê rôrôkja pumû. Kurê djwÿnh kunîdjwÿ dja Kritu pymaje rere:kre.

²⁶Gwaj badjwÿ. Mÿj dja gwaj bajon? Bir, dja gwaj bajo ban arÿm akubyn gwaj bajo tîn. Gwaj kam batyk kêtumrêx. Gwaj bakurê djwÿnhbê batykdjwÿ dja kêtumrêx. Gwaj bakurê djwÿnh ino rer ne ja. ²⁷Nã, dja Kritu kurê djwÿnh kunimã rerek jadjã. Amrêbê ne me me bakukãmãremã 'ã ajarênh memã kum, “Arÿm ne me kunimã rerek jadjã nhyem me kunî arÿm umaje parbê kum rôrôk ne”,

ane. Amrêbê me ã Kritu'ã ane. Me bakukãmãremã ane. Kam dja Kritu arÿm me kunimã rerek jadjã. Djãm kam Metîndjwÿnh ta Kritumã rerekre? Kati. Mÿjja kunî, me kunî Metîndjwÿnhmã rerekren kam arÿm Kritumã rerekre. ²⁸Kute me kunimã rerek jadjãr nhyem me kute o bënjadjwÿr raxkam dja Kra ta arÿm Bãmmã bënjadjwÿr rax jarê. Nhyem kam Bãm arÿm me kunimã rax'ã pydji. Ta ne Kra kadjy mÿjja kunimã rerek jadjã.

²⁹Ê, jadjwÿ. Me kute me tînrî ngômã me angjênh kêt nhyem me arÿm tyk. Nhyem me kute me tykja mar kadjy ne me ãm djãkam ngômã me tînja jangjênh ba. Ne ren mrâmri me tyk we akubyn tîn kêt nhyem ren me ngômã me angjênh kajgo. Nhyem be, kati. Mrâmri me tyk akubyn tînkumrêx.

³⁰Badjwÿ myt kunîkôt imã me kute ibîn puma. ³¹Akati kunîkôt imã me kute ibîn pyman mã kum idjãpênh ar iba. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ã idjãpênh anhÿr kêt nhyem ren me kute ibîn prãm kêt. Ba ren kam imã ibîn puma kêt. Ba ne ba Bënjadjwÿr djwÿnhbê Kritu Jeju'ã ajarê gar 'ÿr amijo akêx. Kam ikînhkumrêx ne mã ar ajo amra. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ar amã

Kritu'â idjujarênh kêt gar ren kam amim mar kêt. Ba ren kam â ar akam ikînho anhÿr kêt. Nhy m be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx.

³² Krîraxbê Epexu jakam me kute ibîn prâm. Ga, me kute rop djâkrêo kê nhy m kute me par prâmja pumû. Nâ bâm memâ Kritu'â ajarê nhy m me arÿm imâ âkrê:n ibîn prâm. Ne ren me tyk akubyn tîn kêt ba ren ba akubyn itîn kêt ne ren ajmâ nê. Ren me Epexukam ibî ba ren akubyn itîn kêt ne ren ajmâ nê. Nhy m be, kati. Dja me ibîn ba akubyn itînkumrêx. Nhy m be, amrêbê ne me arîk abenmâ kum,

“Dja akatibê gwaj batyk ne babiknor jabej.

Gwaj kam on batîri amijo kînhbit.

Gwaj banhô kwÿ krên bakôm rax ne bakînh kati”, anhÿro ba.

Ne ren gwaj batyk ne akubyn batîn kêt ba ren mekôt â ikabêno ane. Nhy m be, kati. Me tyk akubyn tînkumrêx.

³³ Kwârîk wânh gê me ar amâ 'êx ne ar anoo biknor kêt. Amrêbê me memâ kum,

—Dja me mexja me axweo ôbikwan kôt ar ban î arÿm me axweo axwe, ane. Kôt ne me kute arênhja. Kam kwârîk wânh gê me ar anoo biknor kêt. Ga ren ar amim me kabên man ren arÿm me kôt ajaxwe. ³⁴ Wâkam me kwÿ kute Metîndjwÿnh mar kêt. Gora ar amiman amijâno djan ajaxwe kêt. Ar apijâmmâ ne ba ar amâ ja jarê.

Akubyn me tînkam mÿj dja me îkam kute?

A Kô 5.1; Pîr 3.21

³⁵ Godja ar ajô ikukij ne imâ,

—Arÿm gwaj batykkam mÿj dja gwaj akubyn batîn on? Mÿj godja gwaj banhîkam kute? ane.

³⁶ Ajbâ. Purkam aje mÿjja 'y kreo amôrkam ne gar aje mÿjja 'y jangjêho kute me tyk jangjêh pyrâk. Gar ren aje 'y jadjâr kêt nhy m ren ingrôt ne abatânh

kêt. Gwaj badjwÿ ren batyk kêt gwaj ren akubyn batîn kêt. ³⁷ Gar bày gogo 'y nâr atemâ 'y 'ôdjwÿ kre nhy m kam ingrôt ne kam bàri abatânh ne. Djâm bàri jabatânh pro ne ga kre? Kati. 'Ybit. Djâm bàri jabatânh kute 'y pyrâk? Kati. Atemâ.

³⁸ Apÿnh mÿjja djâri ne Metîndjwÿnh kute 'y kadjy bàri nhîpêx. Kute amim 'â karô kôt kute ipêx. Pi'y kadjy ne kute pi'y bàri nhîpêx. Katêbâri 'y kadjy ne kute katêbâri bàri nhîpêx. Apÿnh mÿjja djâri ne kute 'y kadjy bàri nhîpêx.

³⁹ Djâm axikôt ne mÿjja nhî? Kati. Apÿnh me banhîmê mry nhîmê âk nhîmê tep nhîmê. Apÿnh mÿjja nhî. ⁴⁰ Me apÿnh kâjkwakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Myt pumû, mytyrwÿ pumû, kanhêtire pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Ne apÿnh pykakam mÿjja pumûn kam kum kînh. Mry pumûn, tep pumûn, bà pumûn kam kum kînh. Apÿnh me kum mÿjja kînh djâri ne me omûn kum kînh. Kâjkwakam mÿjjamê pykakam mÿjja ne me apÿnh kum mÿjja kînh djâri. ⁴¹ Me kute myt pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute mytyrwÿ pumûnhkam kum kînhkumrêx. Ne kute kanhêtire pumûnhkam kum kînhkumrêx. Apÿnh kanhêtire djâri ne me omûn kum kînhkumrêx.

⁴² Me tyk akubyn tînkamdjwÿ. Me tyk jangjênhja myt tâmkam punu. Nhy m be, akubyn me tînkam arÿm punu prâm kêtumrêx. ⁴³ Me kute me angjênhkam me kum me kînh kêt. Nhy m be, akubyn me tînkam me arÿm kum me kînhkumrêx. Me kute me angjênhkam tÿx kêt. Nhy m be, akubyn tînkam me arÿm 'itÿxkumrêx. ⁴⁴ Pykakam me î. Kâjkwakam atemâ me î. Pykakam me ne me î jangij. Nhy m be, akubyn me tînkam ne me atemâ î. Me kâjkwakam me îjao î.

Pykakam me î nhy m kâjkwakamdjwÿ atemâ me î. ⁴⁵ Ikabênja kôt ne me amrêbê: memâ kum,

“Me banhingêt Adão kumrêx ne Metîndjwÿnh ipêx ne akôn o tîn nhym arÿm tîn ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane. Nhym be, Adão kôt Adão 'ôdjwÿ ne kubê Jeju. Ne kute mÿjja kunĩ tĩno ba. ⁴⁶Metîndjwÿnh kute pykakam me ipêxkam djãm kàjkwakam me io ne me î? Kati. Pykakam me î jao ne me î. ⁴⁷Adãoja kumrêx ne Metîndjwÿnh pykao kum î. Nhym be, Jeju, Adão 'ôdjwÿja ne kàjkwakam me io î. ⁴⁸Adão nhĩja kumrêxo pykabê me bakunĩ nhĩ. Kàjkwakam Adão 'ôdjwÿ nhĩo ne kàjkwakam me ja kunĩ nhĩ. ⁴⁹Nhym be, arÿm gwaj batyk ne akubyn batĩn ne badjãbirkam mÿj dja gwaj banhĩkam kute? Djãm Adão nhĩo gwaj banhĩmã? Kati. Dja gwaj atemã banhĩ kute kàjkwakam Jeju nhĩ pyrãk.

Dja meo kukrà kêt ne meo ny.

Tex k 4.16

⁵⁰Djãm me banhĩ, me bakamrô jao dja Metîndjwÿnh kàjkwakam me bajo ba? Kati. Me banhĩ ja rã'ã, Metîndjwÿnh kute me bajo ba prãm kêt. Me banhĩ punu prãm kam. Nhym be, kàjkwakam mÿjja punu prãm kêt.

⁵¹Ba ar amã mÿjja bipdjur tũm jarê gar ama. Djãm gwaj bakunĩ dja gwaj ty? Kati. Gwaj bakwÿ dja gwaj batyk kêt. Nhym be, gwaj bakunĩmã dja Metîndjwÿnh atemã gwaj banhĩ nhípêx. ⁵²Dja gwaj banhipêxo kukrà kêtja pyrãk. Dja me kunĩ, mÿjja kunĩ aminhinomã amimê nhym kadjy mrãnh djwÿnh arÿm ô'i kakô. Nhym kam Metîndjwÿnh akubyn me tyko tîn ne. Dja me î punu prãm kêtjo akubyn meo tîn ne. Ne kam arÿm gwaj badjwÿ atemã gwaj banhĩ nhípêx.

⁵³Gwaj banhĩ tũmja ne punu prãm nhym be me î punu prãm kêtjo dja gwaj banhĩ ny. Jakam gwaj batyk prãm nhym be dja gwaj î batyk prãm kêt ne batĩn

rã'ã: rã'ã ne. ⁵⁴Dja gwaj banhĩ punu prãm kêt ne batyk prãm kêt ne Metîndjwÿnh kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Nhym kam me kute amrêbê: mÿjja jarênhja dja katorkumrêx. Amrêbê: ne me memã kum,

“Arÿm me tyk kêt. Arÿm akubyn meo tîn nhym me arÿm tyk kêt kumrêx. Ne tu tîn rã'ã: rã'ã ne.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. ⁵⁵Nhym kam me ajte memã kum,

“Ga, mÿjja kakrit kute me kamjÿr nhym me arÿm tykja pumũ.

Dja Bênjadjwÿr djwÿnh me batykjao apêx kute mrãmri ne me kute mÿjja kakrit perey jakãr nhym kute arÿm me kamjÿr kêt pyrãk.

Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tîn. Nhym kam nhÿnhjakam me ajte tykmã? Kati. Arÿm me tyk kadjy kêt kumrêx.

Ga, me tÿx kute me pa 'amÿnh ne kute meo baja pumũ. Nhym me te kator ne te ta ar ba prãmje.

Me kunĩdjwÿ ne me aben djô'ã tyn te tîn ne ar ba rã'ã prãmje.

Nhym be, Bênjadjwÿr djwÿnh dja akubyn me tyko tîn. Nhym kam nhÿnhjakam me ajte tykmã? Arkati. Arÿm me tyk kêt kumrêx.”

Nãm me amrêbê ã me bakukãmãremã ane nhym me arÿm 'ã pi'ôk no'ôk ne. Nhym kam me aben djô'ã arê:n arê:ho môr tãmtã:. Me bakamingrãnyre dja gu me ajte arê:ho bamôr tãmtã: arÿm 'ÿr o bôx. Mrãmri me batyk kêt kumrêx'ÿr o babôxkumrêx.

⁵⁶Mÿjja kakrit kute me kamjÿrkôt ne me ty. Me axwekôtdjwÿ ne me tyn arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Ne kam mÿj ne me kute amijaxwe mar on? Bir, me memã Môjdjê kukràdjã jarê nhym me arÿm amijã kuman amijaxwe ma. Ne kam arÿm te axwe kêt prãmje. Te: axwe

kêt prâmje ar ba:n arÿm axwe pânĥ tyn kam me biknor tokry djâkam akuno.

⁵⁷Nhym be, Metîndjwÿnh ne ukaprikumrêx ne arÿm Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jano. Nhym kam arÿm gwaj bajaxwe pânĥ tyn akubyn tîn. Dja gwaj kôt te tyn akubyn batîn. Akubyn batîn ne ajte batyk kadjy kêtikumrêx, bajaxwe kadjy kêtikumrêx. ⁵⁸Kam, akmere, àpnĥire, dja gar arek Bênjadjwÿr djwÿnhkôt adjâm tÿx ne tu amim mar tÿxkumrêx. Kwârîk wânĥ 'ã adjukanga kêt. Mÿjja 'ökôt 'ã adjukanga kêt. Kum adjâpênh kumex râ'ã. Bênjadjwÿr djwÿnhkôt adjâpênhja kajgo kêtikumrêx.

Metîndjwÿnh nhõ me ja kadjy pi'ök kaprî'ã kute memã karõ ne ja.

Kar 11.29; Rô 15.25; A Kô 8.1; Xim k 6.18

16 Jakam Metîndjwÿnh nhõ me ja kadjy pi'ök kaprî'ã ije ar amã karõmã. Dja gar Jeju nhõ me jamã pi'ök kaprî jano. Ije krîraxbê Garaxakam me kute amim Jeju marjamã arênh kôt dja gar memã pi'ök kaprî jano.

²Pi'ök kamrêk kunîkôt dja gar akunî me kadjy anhõ pi'ök kaprî kwÿ jadjuw. Apÿnh ar anhõ pi'ök kaprîja nhidji kôt dja gar me kadjy kwÿ jadjuw. Ar anhõ pi'ök kaprî rax jabej ar anhõ rax kwÿ tan me kadjy adjuw. Nâr ar anhõ ngrîre jabej ngrîre kwÿ tan me kadjy adjuw. Adjuw ne o atom. Dja ba bõx nhym arÿm o atom pro. O atom pro ba kubyn kam 'ã idjâ'wÿr ar iba kêt.

³Dja ba bõx gar amim amikam me'õ aro amiptân imã ar arê. Ba kam ar'ã pi'ök no'ök ne arkum kungân arÿm krîraxbê Djeruxarê'ÿr ar ano. Gê ar pi'öko tên anhõ pi'ök kaprîo tê. Ne Djeruxarê'ÿr o tên o bõx ne memã kungã gê me omû. Ne kam arÿm ar mar katât. ⁴Nâr kon, gar me'ÿr ijanor prâm jabej ba dja ba me'ÿr aro tên aro bõx. Dja gar ã pi'ök kaprîo ane. Tãm ne ja.

⁵Jakam dja ba ar awÿr itêm'ã ajarê. Wãm ar awÿr gêdja ba ï tên ar apumû. Gêdja ba pykabê Mateni kumrêxkam tê:n kam ajte amû ar awÿr tên bõx. ⁶Ne kam ar akam arek idjâm jabej ar akam ijã na apêx jabej. Gar kam amû itêm kadjy ikôt o kangõn ijano. Ba kam o ajte amû itêm kadjy 'itÿx ne. ⁷Djâm jakam dja ba ar awÿr tên bõx? Kati. Ne ba ren jakam ar awÿr tên ren ar akam idjâm 'iry kêt ne ren ajte amû tê. Arek ar akam idjâm 'iry kadjy ne ba amima. Metîndjwÿnh kute amim ijã karõ kôt ik-abênkumrêx jabej dja ba arÿm ã ar akam ane.

⁸⁻⁹Nhym be, krîraxbê Epexujakam ne ba idjâpênh mexkumrêx. Me kum idjujarênh kînh. Nãm me kute mrãmri ne me kute memã 'ã ijê djâ'ã 'yr ne memã, "Ajrã amrê wadjã", anhÿr pyrãk ne me kum idjujarênh kî:nh. Ba memã Kritu'ã ajarê nhym me ma:ro kumex. Nhym me kwÿ krãptîdjwÿ kute ikapêrkâr ne ibê àptâr prãmikumrêx. Gêdja ba kam arek jakam ar iba. Ar iba: nhym me bikprõnh djã nhõ akatibê Pêxiko ijã apêx ba kam arÿm wãm itêmmã.

¹⁰Nhym godja Ximoxi ar akam bõx jabej dja gar kam kum akabên mexbit jarê. Abenmã ikabên ja jarê gê ar akam bõx gar amã abê. Ne kam kum akabên mexo akabên gê umar mex. Mÿkam dja gar ã kum ane? Bir, nãm ikudjwa mã Bênjadjwÿr djwÿnhmã àpênh ba. Kam dja gar ã kum ane. ¹¹Kwârîk wânĥ ar ajõ amã kurê kêt. Ne amrê ajte têm kadjy dja gar kôt o kangõ gê tÿx ne umar mex ne amrê tê. Nã bãm amiwÿr kam amak ar o iba. Gwaj baje aro bakamy Ximoxikôt mörjadjwÿ ne ba amiwÿr arkam amak ar o iba.

¹²Apôrdjwÿ ne ba o ikamy. Nã bãm te ar awÿr têmmã kum ikabên mex jarê nhym mã imã,

—Kati. Jakam me'ÿr itêm prâm kêt, ane. Ta dja 'ökam arÿm ar awÿr tê.

¹³ Ar ajaxwebê amijã ano tÿx. Kritukôt adjãm tÿx ne tu amim mar tÿxo aba. Me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja dja gar amã me uma kêt ne atÿx. ¹⁴ Amã me abêbit. Amrãnh kunîkôt amã me kunî jabê.

¹⁵ Nhym kam Exepa nhõ kikrekam ar ja ne ar amrêbê Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx. Pykabê Akajakam ar kumrêx 'ÿr amijo akêx. Ja ne gar arÿm aje mar. Nãm ar mã Jeju nhõ me ja kôt o kangõnh ar o ba. Arkum me kôt o kangõnh kÿnhkumrêx. ¹⁶ Dja gar ar kabên ma. Ne me kute ar kudjwa Metîndjwÿnhmã àpênh tÿx ar o bajadjwÿ kabên ma. ¹⁷ Exepamê Potunamê Akaku ar arÿm amrê iwÿr bõx ba arÿm ikÿnhkumrêx. Gar amrê iwÿr abõx kêt ne ikôt o kangõnh kêt. Nhym kam ar arÿm iwÿr bõx ne ikôt o kangõ. ¹⁸ Ba kam arÿm ikÿnhkumrêx ne. Wãkam ar gadjwÿ amybÿm dja gar arÿm aman idjô'ã akÿnhkumrêx. Dja ar wãm tèn bõx gar ar aman abenmã ar mex jarê.

**Kute apÿnh õbikwa djãri
kum amikabên mex janor.**

¹⁹ Pykabê Adjijjakam apÿnh me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio ba djãri

ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê. Akwiremê Prixira ar amã kabên mex jarê. Arkum ar ajabê ne ar amã amijarê. Ar ûrkwãkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio bajadjwÿ ne me ar amã kabên mex jarê. Ba me kuman arÿm pi'ók jakam wãm ar amã arê. ²⁰ Jakam gwaj bakamy kunî ar amã kabên mex jarê ba kuman arÿm wãm ar amã arê. Dja gar abenwÿr abõxkam abeno arôrök ne aben pa krij.

²¹ Ba ibê Paur ne ba inhikrao ar amã ikabên mex ja'ã pi'ók no'ók ne.

²² Godja ar akam me'õ kum Bënjadjwÿr djwÿnh jabê kêt jabej Metîndjwÿnh dja o ajkê nhym arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Gêdja Bënjadjwÿr djwÿnh bõxkumrêx. ²³ Gê Bënjadjwÿrbê Jeju tu kum ar akapri.†

²⁴ Ota, jakam ba imã ar ajabêkumrêx. Kritu Jeju kum ar ajabê. Ba kôt imã ar akunî jabêkumrêx. Tãm ne ja.

†16:23 Djãm ar ga ne gar adjukapri nhym pãnh arÿm kum ar akapri Kati. Ta ne tu kum ar akaprikumrêx.

Paur kute Kôritukam me jamã atãri pi'ók no'ók ne ja.

Paur ajte krîraxbê Kôritukam me jamã pi'ók no'ók ne. Paur kum me abê nhyim be me ja ne me Paur japrÿn 'ã abenmã kum,

—Kati, Metîndjwÿnh kute Paur janor kêt. Ta ne arîk ar ba, ane. Kam ne Paur kaprî rax ne ajte memã pi'ók no'ók ne memã kum,

—E kum be mrãmri ne Metîndjwÿnh tu amim idjarkumrêx ne apÿnh pyka kunîkôt me ja'ÿr ijano, ane. Ne kam prîne memã amijã ajarê. Amitokry djã kunîkôt memã arê. Be, Metîndjwÿnh ne tokry japôkmã, umar punu japôkmã tu o tÿx ne nêje mÿjja punuo ajngrã. Xatanaj ne memã mÿjja punu ngã nhyim be Metîndjwÿnh ne raxo Xatanaj jakre ne tu me nêje mÿjja punuo bingrãnho ba. Nãm ã Metîndjwÿnh umao kute nêje mÿjja punuo bingrãnho bao ane nhyim Paur memã amijarên kam ajte memã apÿnh mÿjja'ã karô.

1 Ba ibê Paur. Kritu Jeju ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Metîndjwÿnh kabênkôt ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ximoxidjwÿ ne ikôt dja. Gwaj baje Ximoxio bakamy. Ba ne ba pi'ók no'ókkam ar amã ikabên jarê. Krîraxbê Kôritukam ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio abaja ne ba ar amã ikabên. Bu'ã pykabê Akaja kunîkôtdjwÿ Metîndjwÿnh kute ar ajo õ me ja ba ar amã ikabên. ²Metîndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprîñ³ ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne.

Apÿnh me kaprî djãri nhyim Metîndjwÿnh akubyn meo kînh.

Kor 1.11; A Tex 2.16

³Metîndjwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Kubê gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ba kum mestire jarê. Mÿkam ne ba kum mestire jarê? Bir, me Babãm djwÿnh ne ukaprîkumrêx. Ga, me kaprî nhyim Metîndjwÿnh kute me kunimã kînh jangjênhja pumû. ⁴Ar ba ne bar apÿnh ar ikaprî djãri kuma. Bar amikanê man me Jeju'ã kum ar ikurê man apÿnh ikaprî ja ma nhyim Metîndjwÿnh arÿm kunîkôt akubyn ar ijo kînh. Mÿj kadjy ne ã ar ijo kînh ane? Bir, dja me'odjwÿ kaprî jabej bar amikudjwa akubyn o kînh nhyim arÿm ar ikudjwa kînh. Metîndjwÿnh ta kute ar ijo kînh o dja bar ajte me'oo kînh. Ja kadjy ne ã ar ijo kînh ane.

⁵Amrêbê Kritu tokry: bar kôt arÿm itokry kumex ma. Memã 'ã idjujarênhkôt itokry ma nhyim Kritu arÿm mã ar ijo kînh bar ikînhkumrêx. ⁶Mÿj kadjy ne bar itokry? Bir, dja bar itokry gar arÿm amim Metîndjwÿnh ma nhyim arÿm ar apytã. Gar kam akubyn akînh. Te atokryn akubyn akînh ne. Nâr, godja bar akubyn ikînh jabej. Mÿj kadjy dja bar akubyn ikînh? Bir, ar gadjwÿ dja gar kam akubyn akînh ne arÿm atokrykam atÿx. Ne kam aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Godja gar atokry kute ar itokry pyrãk jabej ne kam arÿm ar ima. Ne kam ar ikudjwa atokrykam atÿx ne aje amim Jeju mar'ã adjukanga kêt. Ja kadjy dja bar akubyn ikînh. ⁷Itokryn mã: ikînh. Ne kam ar ajã amim,

—Godja ar ikudjwa tokry jabej ne kam ikudjwa ã kînh ane. Bar amim anen kam tu amim ar akînh kamnhîxkumrêx.

³1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhyim ar pãnh arÿm kum ar akaprî Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprîkumrêx.

⁸ Akmere, àpnhīre ar, bar ar amā pykabê Adjijkam itokry jarē gar ama. Ar itokry kume:x. Bar te: ikatormā te: amijo anen kam ar̄ym amikukām itykbitkam ama. ⁹ Mrāmri ne bar mā amim,

—Dja me ibī. Dja me ibī, anh̄r ar ibakumrēx. M̄yj ne bar kam kuma? Bir, dja me ar ikangrōno ba, bar ar̄ym amikanàrrām ar iba kêt ne ar̄ym tu amim Metīndjw̄ynhbit kamnh̄ixkumrēx. Ta kute akubyn me tyko tīn djw̄ynh dja bar tu amim kamnh̄ix t̄yxkumrēx. ¹⁰ Ta ne kute ar ityk jabê ar ipytār. Ar ityk pumatijabê ar ipytār ne kute kubê ar ipytār rā'ā. Ba tu amim kamnh̄ixkumrēx ne amim,

—Mrāmri dja kubê ar ipytār rā'ā ne, ane. ¹¹ Ar gadjw̄y dja gar ar ikôt o kangōn Metīndjw̄ynhmā ar ijo a'w̄y. O dja gar ar ikôt o kangō. Ar ikadjy Metīndjw̄ynh 'w̄yr ar o aban o ar ikôt o kangō. Nhyam kam ar̄ym ar akabēn man ar akabēnkôt kum ar ikaprīn ar ipytā. Gar kam akīnho akumex ne ar ikôt Metīndjw̄ynhmā amikīnh jarē.

Paur kute memā 'êx kêt'ā amijarēnh.

¹² Wākam me kw̄y ar ijā memā kum, “Paur ar 'êxn̄hikumrēx”, ane. Djām mrāmri me kabēnkumrēx? Kati. Bar akubyn amijo tēn amrēbê ar akam ar ibaja'yr amijo bōx ne amiman amim,

—Kati. Nām me ijā 'êx. Nhyam bē ne ba mekam ijēxn̄hī ar iba. Kati. Ba ne ba Metīndjw̄ynh mexo imex ne mekam ar iba. Metīndjw̄ynh kôt ijēxn̄hī kêtikumrēx ne mekam ar iba. Ibu'ā me kum Metīndjw̄ynh kīnh kêtja ba memā ijēx kêt. Nār, me kute amim Jeju marmā ijēx kêtikumrēx ne mekam ar iba. Nā bām ā amimaro anen ar̄ym amikôt ar amā amijarē. Djām me kute amidjw̄ynhbito kīnhja we krā mex kôt ne bar ikrā mex ne ar akam ar iba? Kati. Ba ne ba ikrā mex kêt. Nhyam be, Metīndjw̄ynh ta ne tu kum ikaprī ba ar̄ym ikrā mex ne ar akam ar

iba. Ba ar amā amikôt amijarēn amikam ikīnhkumrēx. Amikam ikaprīre kêt.

¹³ Ije ar amā pi'òk no'òkkam ikabēn jarēnhdjw̄y. Djām ikabēn krāpti? Kati. Ba ikabēn p̄ynh ne arēn 'ā pi'òk no'òk gar ar̄ym omūn ama. Ba kam ar ajā amim,

—Dja me ī imar pydji. Ne imar pydji rā'ā ne. ¹⁴ Be, kraxje me kute p̄rine imar mex kêt rā'ā. Godja me ī imar pydji. Nā bām ā ar ajā amim ane. Dja gar ī iman ikam akīnhkumrēx kute mrāmri ne ije ar akam ikīnh pyrāk. Dja Bēnjadjw̄yr djw̄ynh akubyn bōx ba ar akam ikīnhkumrēx. Nā bām ā ar amaro ane.

¹⁵ Ar ije ā ar amaro anh̄rkam ne ba bit tēmbê ar aw̄yr itēm ne ibōx ne ije ar amā arēnh gar aje amim Jeju mar mexo amū amikamēnhmā. Kam ne ba bit ajte akubyn ar akam ibōx ne ije ajte ar amā arēnh gar ajte o amū amikamēnhmā. ¹⁶ Ba ar ajā amim,

—Dja ba me kumrēx 'yr bōx. Krīraxbê Kōritukam me'yr bōx ne mekam ar iban amū pykabê Mateni'yr tē. Ne kam Mateni kurūm akubyn tēn ajte mekam bōx. Nhyam kam ajte amū pykabê Djudēja'yr itēm kadjy godja me ikôt o kangō ba ar̄ym 'it̄yx ne tē. Nā bām ā ar ajā amim ane. Nhyam be, kati. Ar akam ibōx kêt. ¹⁷ Djā nā bām bit ar akam ibōxmā ne arīk ikabēn dji? Kati. Djā nā bām me kum Metīndjw̄ynh kīnh kêtja kudjwa ikabēn amānhkrut ne ar amā,

—Nā. Dja ba ar aw̄yr bōx, anen atekam ajte amim,

—Kati. Dja ba ar'yr ibōx kêt, ane? Kati. Ikabēn amānhkrut kêt.

¹⁸ Metīndjw̄ynh kute kabēn p̄ynh ne arēnh ba ije kudjwa ikabēn p̄ynh ne arēnh. ¹⁹ Bamē Xibanumē Ximoximē ne bar kāj bē ar amā,

—Metīndjw̄ynh Krabê Jeju Kritu dja gar tu amim markumrēx nhyam ar̄ym ar apytā, ane. Djā ne bar atekam ajte ar amā, “Kati. Dja ar apytār kêt”, ane? Kati. Dja gar tu amim markum-

rêx nhym mrāmri arÿm ar apytār-kum-rêx. ²⁰Metīndjwÿnh ne gwaj bamā,

—Dja ba ī ar amā apÿnh mÿjja mex ngā. Ar aje tu amim Kritu markam dja ba ī ar amā kungā. Dja gar ikôt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Mÿjja kumex dja ba ar amā kungā. Nām ā gwaj bamā anen kam kabēn pÿnh ne arē. Kabēn pÿnh ne arē gwaj arÿm mar pÿnh ne abenmā kum,

—Mrāmri ne arēnhkumrêx, ane. Gwaj ā abenmā ane nhym Metīndjwÿnh arÿm gwaj bakam kīnhkumrêx.

²¹Kritu ne kute gwaj bamā tÿx jangjēnh. Ar bamē ar gamē kute gwaj bamā tÿx jangjēnh gwaj tu amim mar tÿxkumrêx ne 'ā badjukanga kêt-kumrêx. Nām gwaj bamā Karō jano nhym arÿm ar gwaj bajo ba. ²²Ga, me kute mÿjja 'ā am-inhidji nhôr nhym arÿm amirītkumrêxja pumū. Gwaj badjwÿ arÿm ne gwaj bamā Karō jano nhym arÿm gwaj bakam nhÿn gwaj bajo ba. Gwaj kam arÿm amikam Karō man amim,

—Mrāmri ne Metīndjwÿnh arÿm ijo krakumrêx. Ga, arÿm kute imā Karō janor nhym kute ijo bakumrêxja pumū, ane.

Gwaj amim anen arÿm kuma. Arÿm Metīndjwÿnh gwaj bajo kra. Ja ne gwaj kuma. Karō kute gwaj bajo bakôt ne gwaj kuma. Ga, me kute memā mÿjja rÿnh nhôrman kute kukām memā kryre nhôrja pumū. Nhym me amim kryre jamÿn arÿm amiwÿr rÿnh kamnhīxkum-rêx. Gwaj badjwÿ Metīndjwÿnh arÿm gwaj bamā Karō jano nhym arÿm gwaj bajo ba. Gwaj kam arÿm amim,

—Ga, Metīndjwÿnh arÿm kute imā Karō janorja pumū. Ga, kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kàjkwakam kôt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō gwaj bajo ba gwaj kam amim anen kam arÿm baje mrāmri ja markumrêx. Mrāmri kàjkwakam Metīndjwÿnhkôt batīn rā'ā: rā'āja markumrêx ne amiwÿr kamnhīxkumrêx.

²³Amrēbē ne ba pi'ōkkam ar amā me'ō jaxwe jarē. Me'ō jaxwe: ar akam ar ba gar ate akrā nhym arek ar akam axweo ba rā'ā. Ba ren on ar awÿr bōx ne ren arÿm 'ā ar amā ikabēn ne ren ar amā kaprī jadjà. Ije ar amā akaprī jadjàr karō ne ba on ajte Kōritukam ar awÿr ibōx kêt. Mrāmri ne ba ar amā amijarēnhkumrêx. Metīndjwÿnh ne kute imar. Nok ba ren ar amā ijêx nhym ren ajmā ijon. Mrāmri ne ba ar amā amikôt amijarēnhkumrêx.

²⁴Ar aje amim Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju marmā ne bar ar awÿr ibōxmā. Djām ar ije ar akam amijo ibēnjadjwÿr ne ibamā? Kati. Ar ba ne bar ije ar amā kàjmā akīnh kamēnhmā. Kritu pydjibit ar aje tu amim markumrêxmā. Tām dja ar ajaxwebē ar amā tÿx jadjà gar mā kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêt.

2 Ar akaprī karō ne ba amim, —On me'ÿr itēm prām kêt. Nok ba ren me'ÿr bōx ne ren memā kaprī jadjàr mex ne, ane. ²Nā bām ren ar amā kaprī jadjàr mex nhym mÿj me'ōja ren ijo kīnh? Gar ren akaprīkam te aje ijo kīnhmā.

³Kam ne ba amrēbē amikukām ar amā pi'ōk no'ōkkam ikabēn jarē. Ar aje ikutēp abeno mexmā ne ba ar amā arē. Ba ar awÿr itēm ne ibōx ne ije ar apumūnh ne idjumar punu kêt kadjy ne ba ar amā arē. Ar aje ijo kīnhmā ne ba bit tēmbē ar awÿr itēm ne ar awÿr ibōxmā nhym ren ate ar akwÿ imā idjumar punu jadjà. Ar akwÿkam idjumar punu karō ne ba amrēbē amikukām ar amā pi'ōk no'ōk ne. Nā bām ar amexkam amakbē amim ar akunī kamnhīx ne. Ba ar awÿr bōx gar iro'ā akīnh kadjy ba tu amim ar amex kamnhīxkumrêx ne. ⁴Nā bām ar akam idjumar punu rax ne ikadjwÿnhbē itokry kumex man mu:w. Djām ije ar amā ar akaprī jadjàr kadjy ne ba ar amā pi'ōk no'ōk? Kati. Ar aje imar kadjy. Imā ar

ajabê:ê. Ar aje imar kadjy ne ba ā amrêbê amikukām ar amā pi'ōkkam ane.

Me kute me'ō axwe maro biknor'ā kute memā karō.

Ruk 17.3; Gar 6.1; Ep 4.32

⁵Ije amrêbê pi'ōkkam ar amā me'ō jaxwe: jarēnhja djām bajbit ne imā ikapri jadjà? Kati. Ar gadjwý ne ar akunimā kapri jadjà. Ba ar amā ipriren ar amā me'ō jaxwe jarê. ⁶Aje, kwārik wānh ajte ijukri me'ōjamā kapri jadjàr kêt. Mrāmri amrêbê me'ōja axwen kam arým kaprire. Ar akrāpti arým axwe pānh kum kapri jadjà. Jao dja gar krāta. Kwārik wānh ajte kum kapri jadjàr kêt.

⁷Jakam dja gar on me'ōja jaxweo aknon ajte mar kêt. Ne kam tu o kīnh gê akubyn tỳx ne. Gar ren kum kapri jadjàr rā'ā nhym ren kapribê te amijo anen arým rerek mex ne. ⁸Dja gar ajte kum,

—Mrāmri ar imā ajabêkumrêx, ane. Dja gar kum ane gê on kapri kêt.

⁹Be, ije amrêbê ar amā ikabēn'ā pi'ōk no'ōkja ije ar amar kadjy ne ba 'ā pi'ōk no'ōk. Ije 'ā pi'ōk no'ōk kadjy ba amikabēn man amim,

—Ba arkum ikabēn mex jarê gê ar iman goja ikabēn kôt amijo ba jabej, ane. Ar aje ikabēn kunī mar ne kôt amijo aba jabej ne ba ar amā pi'ōk no'ōk.

¹⁰Godja gar me'ō axwe'ōo abiknor jabej ba badjwý arým axweo aknon mar kêt ne. Mrāmri me'ōja axwekumrêx jabej ba arým axweo akno, ar adjumar mex kadjy arým o akno. Kritu kukwakam ba arým axweo aknon arým mar kêt ne. ¹¹Djām ije axwe mar rā'ā? Kati. Arým ba o aknon mar kêt. Ba ren axwe mar rā'ā nhym ren Xatanaj arým gwaj banoo akno. Nām me noo biknoro ba. Ja ne gwaj baje priene mar.

¹²Be, ba amrêbê krīrāxbê Krōwadji'ýr tēn 'ýr bōx. Ije kàj bê memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kadjy ba Krōwadji'ýr tēn 'ýr bōx. Ne kam memā Kritu jarê

nhym kam me kum kīnh ne ma:ro kumex. Nām me kute mrāmri ne me kute memā kikre'ā ijê djà'ā rēnh ne memā, “Ajrā amrē wadjà”, anhyr pyrāk. ¹³Nām me ā kum Kritu'ā ujarēnh ny kīnho ane. Me te kum kīnh ba idjumar punu rā'ā ne. Nā bām kam bōx ne te ikamy Xitu jabej ne kum ikator kêt. Xituo ne ba ikamy. Kum ikator kêt kam idjumar punu. Ne kam memā, “Ba on”, anen arým amū pykabê Mateni'ýr Xitu jabej tē.

Me kudjý djào me kurwýk mōrja Paur kute amijā akre.

Ep 5.2; Pir 4.18

¹⁴Bar te idjumar punun mā Metīndjwýnhmā ar amikīnh jarê. Mýkam? Bir, ta ne ar ijo djuw mex bar mā Kritu kôt ar amijo iban mā ikīnh. Ikīnh kute mrāmri ne me kute me kurê djwýnh'ýr meo ban kute 'ā àprārñ akubyn òbikwa tēpo ban kurwýko pōx ne kīnhja pyrāk. Nām ā Kritu kôt amijo ibakam ikīnho ane.

Ga, me krākamgōnh krāpti: akubyn kurê djwýnh kurūm ban kurwýko pōx nhym me kute kukām prykôt pidjōrā rēnh ne kute kudjý djà kudjý tỳx bōr nhym kudjý:ja pumū. Nhym kam ardjành me kunikôt prōt ne kute me kunīo bikamýr ja pumū. Ar badjwý ne bar pyka kunikôt Kritu'ā memā idjujarēnh iba nhym me arým pyka kunikôt 'ā idjujarēnh ma. Kritu ta kute kudjý djà mex-tire pyrāk bar me kunimā 'ā ajarê.

¹⁵Nā bām ar ā anen kam arým Metīndjwýnh kīnh. Kute mrāmri ne me kute kum kudjý djà mex-tire bōr nhym ardjành 'ýr àbir nhym kute bārn kīnhja pyrāk. Nā bām ar ā kum anen kam arým me jamādjwý ā ane. Metīndjwýnh kute amim me utārjamē kute me kangajamē amē me jamā ne bar ije mýjja kudjý mex-tire pyrāk ne memā Kritu'ā idjujarēnh iba.

¹⁶Nhym be, me ja ne me kum Kritu 'ā ar idjujarēnhja kīnh kêt. Ar ije mýjja

kudjy mextire ja pyrāk me kum kīnh kêt. Metīndjwŷnh kute me kanga nhyh me me biknor tokry djākam biknor ja kadjy ne me kum kīnh kêt. Nhyh be, ate me ja ne me kum Kritu'ā ar idju-jarēnhja kīnh. Ar ije mỳjja kudjy mextire ja pyrāk me kum kīnh. Metīndjwŷnh kôt me tīn ne ar ba kadjy ne me kum kīnh. Be, mỳj me'ō ta ne àpēnh djā ja kadjy tỳx? Kritu'ā ujarēnh kadjy tỳx. Djām ar ba? Arkati. Nhyh be, Metīndjwŷnh ne ar ijo ban ar imā tỳx jangij bar me kunīmā 'ā idjujarēnh ar iba. ¹⁷Nhyh kam me krāptī kute arik Metīndjwŷnh kupa'ā kabēn jarēnh punu. Djā ne bar me kudjwa ā arēnh ane? Kati. Ar ba ne bar amijāno djan Metīndjwŷnh kukwakam katāt arēnhkumrēx. Metīndjwŷnh ta ne ar ipumūnh nhỹ. Ar ije kupa'ā arēnh nhyh kute ar imā o pānh karō ne bar ā katāt arēnh ane. Kritu ar imē amijo kajkep bar katāt arēnhkumrēx ne.

Paur ta kute amimex'ā amijarēnh kêt.

3 Djām mrāmri ne ba ije ajte ar amā amimex jarēnhmo kraxja? Kati. Ar ba ne bar ije amimex jarēnh kêt. Djā ne bar me kwỹ kudjwa memā, nār kon ar amā,

—Memā ar imex'ā pi'ōk no'ōk ne ar imā angā bar memā o tēn o bōx. O bōx gē me arēn arỹm ar imex man kum ar ikīnh, ane? Ne kam ar amā pi'ōko tēn o bōx gar arēn kôt arỹm ar imex man ar amā ar ikīnh? Kati. Ar ba ne bar imā imex'ā pi'ōk no'ōk prām kêt. Me kwỹ ne me mrāmri kum amimex'ā pi'ōk no'ōk prām kumrēx. Nhyh be, ar ba ne bar imā prām kêt.

²Mỳkam ne ar bajbit ar imā amimex'ā pi'ōk no'ōk prām kêt? Bir, ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarē gar ar idjō'ā 'ỳr amijo akēx. 'Ỳr amijo akēx nhyh arỹm ar ajo mex ne. Ar idjō'ā ne gar amex. Nhyh kam me kunī kute ar idjō'ā ar amex pumūnh ne kute ar amar. Ne kam

jām kute ar badjwỹ ar imex mar. Me kute ar apumūnh kute mrāmri ne me kute ar imex'ā pi'ōk no'ōk pumūnh pyrāk. Tām ne bar kuman ar amā,

—Ar ga ne gar aje ar imex'ā pi'ōk no'ōk pyrāk, ane. Ar badjwỹ ar ije ar amex pumūnh ne ije ar amar ne arỹm imā ar ajabē:ē. Me kunī ne me kute ar amar.

³Kritu ta ne ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Nām ar ajo kute mrāmri ne me kute pi'ōk no'ōk pyrāk. Ar ba ne bar amā Kritu'ā ajarē gar arỹm tu amim markumrēx. Nhyh kam arỹm ar amā ajamak bō gar adjumar djā ny. Ga, Metīndjwŷnh Karō tīn ne ar baja ne kute ar amā ajamak bōnh gar adjumar djā nyja pumū. Kritu ne Karō ar amā ajamak bō. Ga, me bakukāmāre kute mỳjja tỳxo kēnpō'ā no'ōkja pumū. Djām ā Kritu ar ajo ane? Kati. Bar ar amā Kritu'ā ajarē gar arỹm tu amim markumrēx ne arỹm adjumar djā ny.

⁴Ar ba ne bar ar amā arē nhyh Kritu arỹm ar ajo mex. Tām ne bar ije markumrēx nhyh mrāmri Metīndjwŷnhdjwỹ kute ar imar. ⁵Djām kam ar ba ne bar ije amim,

—Ba ne ba ije aro mex, anhỹro iba? Kati. Metīndjwŷnh ta ne ar imā 'ā karō bar arỹm ar amā Kritu'ā ajarē nhyh kam ta arỹm ar amā ajamak bō.

Metīndjwŷnh kute Kritu'ā kabēn ny jarēnh mām dji.

⁶Ta ne me kadjy ar imā ijamak mex jadja bar memā arēnh iba. Metīndjwŷnh ne kute Kritu'ā kabēn ny jarēnh mām dji bar arỹm kuman memā arēnh iba. Djā nā bām Mōjdjē kudjwa memā kabēn'ā kēnpoti no'ōk tūmja jarēnh iba? Kati. Metīndjwŷnh Karō ne bar memā arēnh iba. Mỳkam ne bar memā kabēn tūm jarēnh kêt? Bir, ba ren ar memā tūm jarē nhyh ren me te: kute katāt kôt amijo ba prāmje ne ren ta amikôt axwe rā'ā ne. Ne kam ren arỹm

pānh me biknor tokry djākam akuno. Nhyṁ be, kati. Bar memā Metīndjwŷnh Karō jarē nhyṁ me arŷm maro ba nhyṁ ta arŷm katāt meo ba. Nhyṁ kam me arŷm Karōkōt tīn ne ar ba rā'ā: rā'ā ne.

⁷ Me memā kēnpotikam kabēn jarēnho ba nhyṁ me arŷm mar kajgon ta amikōt axwe rā'ā. Ne kam pānh arŷm akuno. Metīndjwŷnh mŷjja tŷxo kēnpoti tŷx no'ōk ne. Nhyṁ kam Metīndjwŷnh mexo umakōt Mōjdjē nokre jadjēnh ne arŷm kēnpoti mŷn memā o bōx. Ne kam memā Metīndjwŷnh kabēn jarēnho dja nhyṁ kabēn me:xkumrēx nhyṁ me maro dja. Maro djan te kute nokre 'āno ām ne omŷnhmā. Metīndjwŷnh mexo uma djō'ā ne Mōjdjē nokre jadjēnh nhyṁ me te kute omŷnhmā. Nhyṁ kam adjēnh apēx tē:n arŷm tu apēxkumrēx. Nhyṁ Metīndjwŷnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tŷmjadjwŷ. Djām me kute kabēn tŷm kōt katāt amijo bamā? Kati. Me ta te: katātman axwe rā'ā ne.

⁸ Nhyṁ be, Metīndjwŷnh Karō ne gwaj bamā kabēn ny jarē. Kute gwaj bamā arēnh ja ne mexo kute Mōjdjē kabēn tŷm jakrenh mex ne. ⁹ Djām Metīndjwŷnh kute Mōjdjēmā kabēn jarēnh tŷm punu? Kati. Mexkumrēx. Nhyṁ be, nām me te memā Mōjdjē kabēn tŷm jarē nhyṁ me axwe rā'ā ne. Me ta amikōt axwe rā'ā ne. Axwe rā'ān kam pānh arŷm me biknor tokry djākam akuno. Nhyṁ be, gwaj Karō kabēn ma nhyṁ arŷm gwaj bamā tŷx jadjā gwaj arŷm katāt kōt ar amijo baba. Kam ne Metīndjwŷnh Karō kabēn nyja arŷm mexo Mōjdjē kabēn tŷm jakrenh mex ne.

¹⁰ Kabēn nyja kute tŷmja jakrenh mex nhyṁ tŷmja me arŷm kute kum kīnh kēt pyrāk. ¹¹ Tŷmja me kute 'ā ukangan mar kētmā. Nhyṁ be, pānh kabēn nyja dja me mar rā'ā ne kōt amijo ba rā'ā ne. Kam nyja ne mexo kute tŷmja jakrenh me:xi.

¹²⁻¹³ Bar Karō kabēn ny mar rā'ān tu amiwŷr kute mŷjja jarēnhja kamn-

hīxkumrēx ne irāri memā kabēn ny jarēnho amirītkumrēx. Nhyṁ be, Mōjdjē ta ne kubēkào aminokre'ā pro. Metīndjwŷnh mexo uma djō'ā nokre jadjēnh ne kam mebē idjaer kute omŷnh kēt kadjy aminokre'ā pro. Nhyṁ kam adjēnh arŷm apēx. ¹⁴⁻¹⁶ Me abendjō'ā Metīndjwŷnh kabēn tŷm jarē. Ne akati jakam kute arēnh rā'ā ne.

Nhyṁ be, me kam amakke kēt tē:n amakke kēt rā'ā. Akati jakam me amakke kēt rā'ā. Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā prokam baje mŷjja ngrirebit pumŷnhja pumŷ. Mebē idjaerdjwŷ ne me kute Metīndjwŷnh mar ngrire. Nhyṁ be, me kwŷ arŷm Bēnjadjwŷr djwŷnh'ŷr amijo akēx ne kōt ar amijo ba. Kōt ar amijo ban arŷm mar rax ne.

Ga, gwaj baje kubēkào banokre'ā pro kētkam baje mŷjja pumŷnh rūnhja pumŷ. Mebē idjaer kwŷdjwŷ ne me Metīndjwŷnh mar rūnh. Nām me Bēnjadjwŷr djwŷnh'ŷr amijo akēx ne kōt ar amijo ba. Ne kam arŷm Metīndjwŷnh mar rūnh ne. Nhyṁ be, me kute Bēnjadjwŷr djwŷnhkōt amijo ba kētja ne me kute Metīndjwŷnh mar kryre. Me amakke kētkam.

¹⁷ Be, Bēnjadjwŷr djwŷnhjabē ne Metīndjwŷnh Karō. Bēnjadjwŷr djwŷnh Karō arŷm gwaj bamē amijo kajkep. Djā ne gwaj kam arek amim,

—Ba katāt Mōjdjē kabēn man kōt ar amijo iban arŷm Metīndjwŷnhmā ijaxwe kēt, anhyro baba? Kati. Gwaj baje amim anhyr kēt. Metīndjwŷnh ta ne gwaj bamā axwe kēt jarē gwaj arŷm kum bamex ne.

¹⁸ Ga, me kute kubēkào aminokre'ā pro kētkam kute mŷjja pumŷnh rūnhja pumŷ. Gwaj badjwŷ baje Bēnjadjwŷr djwŷnh mex mar rax. Ga, me kute ixekam mŷjja kumex pumŷnh mexja pumŷ. Gwaj badjwŷ ā Metīndjwŷnh mar mexo ane. Ne maro baba:n arŷm kōt ar amijo baba. Ta kute amijo ba pyrāk kōt ar amijo baba. Kōt ar amijo baba: nhyṁ

arÿm amikôt gwaj bajo mexo tē. Gwaj kam arÿm bamexo amū amikamēn arÿm ta mexo bamex ne. Mÿj me'ō ne kute gwaj bajo mex? Bir, Bēnjadjwÿr djwÿnh Karō ne kute gwaj bajo mex.

Paur kute memā Kritu'ā ujarēnh'ā amijarēnh.

A Kō 1.12; Tex k 2.1

4 Metīndjwÿnh kum ar ikaprikam ne ar imā me'ā karōn ar imā,

—Dja ga memā Bēnjadjwÿr djwÿnhbē Kritu'ā ujarēnh nyja jarēho aba, ane. Kam ne bar arÿm memā arēho iba. Djā ne bar memā arēnh'ā idjukanga? Kati. Bar memā arēnh'ā idjukanga kētkumrēx ne memā arēnh ar o iba. ²Djā ne bar memā arēn ate mebē amipdjūn mebē mÿjja kupēho iba? Kati. Amrēbē: ne ba mebē amipdjūn mebē mÿjja kupēnhja kanga. Djā ne bar ari memā ijēx ne me noo ibiknoro iba? Nār ijēxnĥin ari me noo ibiknor ne Metīndjwÿnh kabēn kupa'ā memā mÿjja kwÿ jarēho iba? Arkati. Ar ba ne bar katāt memā arēho iba. Ar ije memā Kritu kabēn jarēnhkam djā ne bar ajmā ikuten kupa'ā amijo iba? Kati. Kritu kōt ne bar katāt ar amijo iba. Metīndjwÿnh ta ne kute ar ipumūnh. Bar katāt ar amijo iban kam katāt memā arē nhym me arÿm amim,

—Nā. Nām ar katāt me bamā arēnhkumrēx. Ga, katāt ar kute amijo baja pumū. Ar mexkumrēx. Dja ba amim ar kabēn ma, ane. Dja me kunī ar ipumūn kwÿ arÿm ā amim ane.

³Bar memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēho iba. Djām kam mrāmri we Kritu'ā ar idjujarēnhja bipdjurkumrēx? Kon. Mrāmri, me kwÿ biknor prāmjabē bipdjurkumrēx. Ga, me kute kubēkào aminokre'ā pron mÿjja pumūnh kētja pumū. Mÿjja mebē bipdjur. Me biknor prāmdjwÿ mebē ikabēn bipdjurkumrēx.

⁴Kritumē Metīndjwÿnh ar. Djām ja ne uma rax nhym ikjē uma ngrire? Kati.

Ar umao kute aben pyrāk. Me kum amē ar uma:. Bar memā Kritu'ā ujarēnh ny jarē. Ujarēnh ny kute mrāmri ne memā irā djā pyrāk. Gwaj baje amim Kritu markam gwaj baje mrāmri ne me kute irākam mÿjja kunī pumūnh mex pyrāk. Nhym be, nā bām ar me biknor prām mā ujarēnh ny jarē nhym mebē bipdjur nhym me kute amim mar kētē. Me kute mrāmri ne me no rā kute mÿjja pumūnh kēt pyrāk, ne te: kute marmā. Me kum Metīndjwÿnhkumrēx kĥnh kētja nhō metīndjwÿnh, Xatanaj ne arÿm memā amakkre kēt jadjā nhym me arÿm ajbit maro ba. Nhym kam arÿm mebē Kritu'ā ujarēnh nyja pytāro ba. Kam ne Kritu'ā ujarēnh nyja mebē bipdjurkumrēx.

⁵Djā nā bām ar memā,

—Ar ba dja gar tu amim ar imarkumrēx bar kam arÿm ar apytā, anĥÿro iba? Kati. Bar kaj bē memā kum,

—Jezu Kritubē ne me kunī nhō Bēnjadjwÿr djwÿnh. Tām dja gar tu amim markumrēx nhym arÿm ar apytā, anĥÿro iba. Ā Jejumā ar idjāpēnh kute anĥÿrkam ne bar ar amā idjāpēnh ar iba.

⁶Be, adjākamā Metīndjwÿnh ta kabēn ne,

“Akamāt kō tykbit. Gē on a'u. Gē a'u akamāt kurwÿ”, ane.

Ga, a'u kute mÿjja kunī kurwÿkam mÿjja kunī arÿm memā amirīt mexja pumū. Metīndjwÿnhdjwÿ ne arÿm gwaj bamā bajamak bō gwaj arÿm Kritu mar mex ne. Metīndjwÿnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj arÿm kuma. Kritu ne kute amijo ba mexkumrēx gwaj arÿm 'ā ujarēnh ma. Gwaj baje Kritu mar o ne gwaj baje arÿm Metīndjwÿnh mar. Metīndjwÿnh ne kute mexo, umao me kunī jakrenh. Tām ne gwaj baje Kritu mar o kuma.

**Me kute ngyo ngōnh pyrāk nhy
Metīndjwŷnh mekam ŷr.**

A Kō 11.23; Kor 1.11

⁷Nhy be, gwaj ba ne gwaj baje mrāmri ne ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Gwaj bapānh ngrire. Te gwaj bapānh ngrire nhy gwaj bakam Metīndjwŷnh nhŷ. Metīndjwŷnhbê kumkati nhŷ. Mŷj kadjy ne gwaj bakam nhŷ? Bir, Metīndjwŷnh ta dja gwaj bakam amitŷxo amirīt nhy me arŷm ajbit rax ma. Dja me gwaj bamar kêt ne arŷm Metīndjwŷnh ajbit ma. Ja kadjy ne gwaj bakam nhŷ.

⁸Ar ije ngyo ngōnh pānh ngrire pyrāk. Me arik ar ibu'ā ar ijā kabēn punu krāptī. Me ā kabēn pyti: ane. Djā ne kam bar Jejumā idjāpēnh'ā idjukanga? Kati. Bar 'ā idjukanga kêt ne kum idjāpēnh rā'ā. Ne mā amim,

—Mŷj godja bar amijon? Mŷj godja bar amijon? ane. Djā nā bām ar kam amim Metīndjwŷnh kamnhīx kêt got? Bar tu amim kamnhīxkumrēx.

⁹Me ar ijo bikēho ba. Djām kam Metīndjwŷnh kute ar ikanga got? Kute ar ikanga kêt kumrēx. Nhy me arŷm pyka'ā ar imē bar nō. Djām kam bar arŷm ty? Kati. Ar itīn ne ar iba.

¹⁰Akati kunīkôt me kute ar ibīn pyma. Kute mrāmri ne amrēbē Jeju akati kunīkôt me kute bīn pyma pyrāk. Nā bām ā ar ije amikam me kute ar ibīn pyma maro ane. Dja te me kute ar ibīn pyma nhy Jeju mā ar ikam tīn ne ar ijo ba. Bar kam itīn ne nhy me arŷm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tīn rā'āja pumū. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Tām ne ar utār ar o ba, ane.

¹¹Bar Jejumā idjāpēnh ar iba nhy akati kunīkôt me ar ibīn pyma. Bar kam itīn rā'ā ne. Nhy kam me arŷm ar ijā abenmā kum,

—Ga, ar tīn rā'āja pumū. Mrāmri Jeju tīn ne ar ba. Ta ne ar utāro ba, ane.

¹²Me kute ar ibīn pyma bar itīn rā'ā. Gar kam arŷm ar ipumūn arŷm tu amim Jeju markumrēx ne arŷm kôt atīn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne.

¹³Kam ne me amrēbē: memā kum, “Ba ne ba tu amim Metīndjwŷnh markumrēx. Ne kam arŷm memā arēho iba.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhy me arŷm 'ā pi'ōk no'ōk ne. Ar badjwŷ ne bar tu amim Metīndjwŷnh markumrēx ne kam memā arēho iba. Dja te me kute ar ibīn pyma bar tu amim Metīndjwŷnh markumrēx ne mā memā arēnh ar o iba.

¹⁴Nhy be, godja me mrāmri ar ibīn jabej mŷj dja bar kam ikute? Metīndjwŷnh ne arŷm akubyn Bēnjadjwŷr djwŷnh Jejuo tīn ne. Ta dja Jejukôt akubyn ar badjwŷ ar ijo tīn ne ar ijo mōn arŷm amikabem ar ipumjuw. Ar gamē dja gwaj baro'ā kabem baku'ē. Tām ne bar tu amim markumrēx. ¹⁵Akati kunīkôt me kute ar ibīn pyma. Bar itokry ne ikaprīre maro iba. Mŷj kadjy? Bir, ar akadjy. Bar te itokry kumex nhy Metīndjwŷnh mā kum ar ikaprī bar mā memā Kiritu jarēho iba. Gar kam arŷm ar ipumūn arŷm Metīndjwŷnh djukaprī: man kam arŷm akī:nhkumrēx. Akī:nhkumrēx ne kum,

—Djūnwā, adjukaprī:kumrēx. Imā akī:nhkumrēx, anhŷro aba. Nhy gwaj babu'ā me krāptī: gwaj bapumūn arŷm kum Metīndjwŷnh kīnh. Ne kam tu amim markumrēx ne adjwŷnhdjwŷ kī:nhkumrēx. Kī:nhkumrēx ne arŷm kum,

—Djūnwā, adjukaprī:kumrēx. Imā akī:nhkumrēx, anhŷro ba. Dja me krāptī: kum amikīnh jarē nhy Metīndjwŷnhdjwŷ arŷm kīnhkumrēx. Ja kadjy bar itokry o iba.

¹⁶Dja me krāptī: kum amikīnh jarē. Bar amikukām ja man mā kam ikīnh nhy kam arŷm irerek iwŷr bōx kêt. Memā ar idjujarēnhkôt bar itokrymē

ikaprī maro iba. Maro iba: nhym arým ar ibê ar inhī kator mex ne. Nhym be, djām kam ar irerekre? Kati. Te ar ibê ar inhī kator mex bar mā ikīnh ne mā 'itỳx ne. Akati kunīkōt mā 'itỳx ne.

¹⁷Mỳj ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itỳx ne? Bir, djām me kute ar ijo bikēnh rā'ā rā'amā? Kati. Me kute ar ijo bikēnh 'ikrān ne. Kam dja bar Metīndjwỳnh'ỳr tēn bōx ne ikīnhkumrēx. Djām kam ar ikīnh 'ikrān ne? Kati. Dja bar kam ikīnh rā'ā: rā'ā ne. Jakam ar ikaprire. Metīndjwỳnhkōt dja bar ikīnh:re. Tām ne bar kuman mā ikīnh ne mā 'itỳx ne.

¹⁸Djām gwaj baje mỳjja pumūnhja ne bar kōt ijamak bēn? Me kute ar ijo bikēnh ja nār ar itokry ja nār ar ikapri ja djām kōt ne bar ijamak bēn? Kati. Mỳjja pumūnh kētkōt ne bar ijamak bēn 'āno dja. Gwaj baje mỳjja pumūnh ja dja ī kēt ne. Nhym be, gwaj baje mỳjja pumūnh kēt ne rā'ā: rā'ā ne. Metīndjwỳnhkōt ar baban bakīnh:re ja ne baje omūnh kēt rā'ā. Kājkwakam ō mỳjja baje omūnh kēt rā'ā. Mỳjja ja ne rā'ā: rā'ā ne. Ar ije mỳjja pumūnh kēt jakōt bar ijamak bēn 'āno dja. Ne kam mā ikīnh ne mā 'itỳx.

Atemā me ī ny'ā ujarēnh.

Pir 3.21

5 Be, gwaj banhī ja kute mrāmri ne kubēkātio kikre pyrāk. Pykakam ar babari gwaj kam nhỹ, banhī kute kubēkātio kikre pyrāk ja kam nhỹ. Ga, me kute tēmbē kubēkātio kikre ngrānhja pumū. Gwaj badjwỳ gwaj on ty. Nhym be, arým gwaj batykkam gwaj arým Metīndjwỳnh'ỳr tēn arým atemā banhī ny. Metīndjwỳnh dja gwaj banhī ny nhipēx gwaj kōt ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne bar ije markumrēx. Gwaj banhī ny ne kute gwaj banhūrkwā ny pyrāk.

²Dja gwaj kājkwamā tēn arým banhī ny. Kute mrāmri ne me kute kubēkātūmo pōx ne ny jangjēnh pyrāk dja gwaj banhī ny. On jakam gwaj bamā

banhī ny prā:m. Gwaj banhī ny prāmje kam ama:n kam amakbē bakangāngā. On gwaj banhī ja katyk ne tokry djaje bakangāngā. ³Gēdja gwaj arým kājkwakam banhī nyn bakajgo kēt. Ne bakadjwỳnhbit ar baba kēt. Gwaj banhī:ī.

⁴Jakam gwaj banhī ja, kute kubēkātio kikre pyrāk ja, gwaj kam ar babari bakangāngā. Batokry djaje bakangāngā. Djām on gwaj bamā banhī kangan bakajgo prām, kājkwakam bakajgo ar baba prām? Kati. Gwaj bamā on kājkwakam banhī ny prām. Ne kam arým batyk kēt ne banhī nyn batīn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne.

⁵Ja kadjy ne Metīndjwỳnh gwaj banhipēx. Gwaj batīn ne ar baba rā'ā rā'ā kadjy ne gwaj banhipēx. Ga, me kute memā mỳjja rūnh nhōrmān kukām kute mỳjja kryre nhōrja pumū. Me amim kryre jamyn arým amiwỳr mỳjja rūnh kamnhīxkumrēx. Gwaj badjwỳ. Metīndjwỳnh arým gwaj bamā Karō jano nhym arým gwaj bajo ba gwaj arým amim,

—Ga, Metīndjwỳnh arým kute imā karō janorja pumū. Ga, arým kute ijo baja pumū. Mrāmri dja ba kājkwakam kōt itīn ne ar iba rā'ā: rā'ā ne, ane. Karō kute gwaj bajo bakam dja gwaj ā amim ane. Ne kam arým baje mrāmri ja markumrēx. Dja gwaj mrāmri kājkwakam Metīndjwỳnhkōt batīn ne ar baba rā'ā: rā'ā ne. Tām ne gwaj baje mrāmri markumrēx ne amiwỳr kamnhīxkumrēx.

⁶Ar ije itīn markam 'itỳx rā'ā ne. Kum idjāpēnhkam 'itỳx rā'ā. Jakam ne bar arek inhī jakam ar iba. Arek kam ar ibari djām Bēnjadjwỳr djwỳnh'ỳr ar ibōx? Kati. 'Ỳr ar ibōx kēt rā'ā. Ja ne bar ije mar. ⁷Djām jakam ne bar Bēnjadjwỳr djwỳnh pumūnhbē ar iba? Kati. Te ar ije omūnh kēt bar tu amim Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx ne ar iba. ⁸Ar ije markam 'itỳx rā'ā. Nhym be, ba

ren ar on Bēnjadjwÿr djwÿnh'ÿr tēn bōx ne kōt ar iban ren ikī:nhkumrēx. Ba ren ar on tyn inhīja kangan ren arek Bēnjadjwÿr djwÿnhkōt ar iba. Ne kam ren ikī:nhkumrēx ne.

⁹Kam ne bar arek kum idjāpēnh iba. Arek pykakam inhī ja'ā ar iba jabej bar Bēnjadjwÿr djwÿnhmā idjāpēnh ne ije o kīnh kadjy amima. Nār bar ityk ne kākwmā itēm jabej bar Bēnjadjwÿr djwÿnhmā idjāpēnh ne ije o kīnh kadjy amima. Ar ije o kīnhmā ne bar kum idjāpēnh ar iba.

¹⁰Mÿkam ne bar ije o kīnhmā? Bir, dja Kritu kākwwakam krī djākam gwaj bamā nhÿ. Gwaj kam arÿm 'ÿr bōx ne kabem dja nhym arÿm gwaj bakukij. Pykakam gwaj ar babari gwaj baba mex jabej bakukij. Nār, gwaj baba punu jabej bakukij. Gwaj kam arÿm prīne amikōt kum amijarē nhym kam arÿm gwaj bakunīmā o pānh. Apÿnh gwaj banhī djāri gwaj bamā o pānh. Gwaj baje amijo baba kōt gwaj bamā o pānh. Katāt gwaj baba mex jabej arÿm gwaj bamā o pānh mex. Nār ate gwaj amijo baba punu jabej arÿm gwaj bamā o pānh punu.

**Metīndjwÿnh kute me
kunio ōbikwao ām.**

A Kō 4.2

¹¹Dja gwaj baje amijo baba kōt gwaj bakunīmā o pānh. Kam ne bar Kritu'ÿr me 'wÿro iba. Me kute Kritu'ÿr amijo akēxmā me 'wÿro iba ne me axwe nēje ar me kukrào iba. Bēnjadjwÿr djwÿnh pyma: bar arÿm kuman arÿm nēje ar me kukrào iba. Ne katāt ar amijo iba nhym Metīndjwÿnh prīne kute ar imar. Ar gadjwÿ ar aje ar imar jabej ne aje amim,

—Mrāmri ne Paur ar katāt kute amijo bakumrēx, anhÿr jabej.

¹²Wākam ne me we ar ijā,

—Ar wā ne ar ajte ar amā amimex jarēnhō ba, ane. Djām mrāmri me

kabēn? Kati. Wākam me kwÿ ta amimexo amran ar amā,

—Ba ne ba Kritu'ā idjujarēnh mexkumrēx. Me kum ikīnhkumrēx, anhÿro ba. Djām mrāmri ne me kabēn mex? Kati. Nām me amijo 'ēx. Djām Kritu kabēn kōt me kum me abē? Kati. Me jamā dja gar ar ijā ajarēn memā kum,

—Paur ar kute katāt ar imā arēnhkumrēx. Paur ar kute katāt Metīndjwÿnh kabēn marn kōt amijo bakumrēx, ane. Dja gar ā memā ane nhym me arÿm pijām ne.

¹³Djām mrāmri ne bar we ajbān ar amā amijarē? Nā. Kwārīk wānh rā'ā. Bar we ajbā. Metīndjwÿnh kadjy ne bar we ajbā. Nār, djām mrāmri ar ikrā mex ne katāt ar amā amijarēnhkumrēx? Metīndjwÿnh ta ne kute ar imar. Ar aje Metīndjwÿnh mar kadjy ne bar katāt ar amā amijarēnhkumrēx.

¹⁴Kritu kum gwaj bajabê:ē. Kum gwaj bajabêkam ne gwaj bakunī pānh ty. Gwaj badjwÿ bamā Kritu jabê:n arÿm 'ā memā badjujarēnh prā:m. Dja me te Kritu'ā gwaj bakangrōnhō ba. Kwārīk wānh rā'ā. Gwaj ty. Gwaj bamā batyk pyma kêt. Kritu gwaj bakunī pānh tykkam gwaj badjwÿ gwaj bamā batyk pyma kêt. ¹⁵Gwaj bakunī pānh tykkam mÿj dja gwaj nē? Bir, dja gwaj amidjwÿnhbit maro babaja krāta. Ne kam Kritu maro baban kōt ar amijo baba. Nām gwaj bapānh tyn akubyn tīn ne. Kam dja gwaj maro baban kōt ar amijo baba.

¹⁶Arÿm gwaj bapānh tykkam djām kam ar ije me mar punu? Kati. Me kum Metīndjwÿnh kīnh kêt ja ne me kute me mar punu. Djā ne bar ā me mar punuo ane? Kati. Bar aminhijukri amidjan kam arÿm ar ije me mar punu kêt. Mrāmri amrêbê ar ije Kritu mar punu. Djām jakam ar ije mar punu rā'ā? Kati.

Bar ar̄ym aminhijukri amidjan kam ar̄ym ije mar punu kêt.

¹⁷ Bir, m̄j̄ ne ar ije me mar on? Bir, dja Kritu meo kra nhym me ar̄ym umar djà ny. Amrêbê ne me m̄j̄ja t̄um kôt ar amijo ba. Ne jakam ar̄ym kute m̄j̄ja t̄umkôt amijo baja ar̄ym krātan ar̄ym m̄j̄ja nykôt ar amijo ba. Be ga, me ar̄ym mrāmri pr̄ine umar djà nykumrêxja pumū. Bar aminhijukri amidjan ar̄ym kute meo ny ja ma.

¹⁸ Met̄indjw̄ynh ta ne ar̄ym pr̄ine meo ny. Gwaj badjw̄y ne gwaj amrêbê Met̄indjw̄ynho bakurê djw̄ynh nhym ta ar̄ym gwaj bajo nyn gwaj bajo ôbikwa. Jeju Kritu ar̄ym tyn akubyn t̄in gwaj kam tu amim markumrêx. Nhym kam Met̄indjw̄ynh ar̄ym gwaj bajo ôbikwa. Gwaj bajo ôbikwan ar̄ym me'ã gwaj bamã karô. Gwaj baje memã 'ã badjujarênhmã gwaj bamã karô. Gwaj kam ar̄ym memã kum,

—Ga me aje Met̄indjw̄ynho akurê djw̄ynh. Nhym be, dja ga me tu amim Jeju markumrêx nhym ar̄ym me ajo nyn me ajo ôbikwa. Nã gwām ã memã anh̄ȳro baba. ¹⁹ Met̄indjw̄ynh ta ne me kun̄io ôbikwao dja. Kritu ar̄ym tyn akubyn t̄in ne nhym me ar̄ym tu amim markumrêx nhym kam ar̄ym meo ôbikwa. Meo ôbikwan ar̄ym memã axwe kêt jarê nhym me ar̄ym kum mex ne. Nhym ar̄ym ar imã Kritu'ã ujarênhja jarê. Bar memã 'ã ajarênh memã kum,

—Dja ga me tu amim Kritu markumrêx nhym Met̄indjw̄ynh ar̄ym me ajo nyn me ajo ôbikwakumrêx, ane. Tãm ne bar memã arênhô iba.

²⁰ Kam ne bar Kritu kabênkôt memã idjujarênh ar iba ne Kritu kukwakam 'yr ar ajw̄ȳro iba. Ar aje Met̄indjw̄ynh'yr amijo akêxmã ar ajw̄ȳro iban ar amã,

—Dja gar tu amim Kritu markumrêx nhym Met̄indjw̄ynh ar̄ym ar ajo ôbikwa, anh̄ȳro iba. Bar 'yr ar ajw̄ȳro iba kute mrāmri ne Kritu ta mãn kute amiw̄ȳr me 'w̄ȳro ba pyrāk.

²¹ Kritu amikam axwe 'ô mar kêt ne axwe kêt me:x ne. Nhym be, Met̄indjw̄ynh ar̄ym kum axwe jarê. Nhym m̄j̄ axwe'ôja? Bir, gwaj ba bajaxwe pro. Nãm kum gwaj bajaxwe pro jarê nhym ar̄ym kute ta mãn axwe djw̄ynh pyrāk. Nhym kam Met̄indjw̄ynh ar̄ym pãnh gwaj bamã axwe kêt jarê. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym Met̄indjw̄ynh ar̄ym gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj ar̄ym Met̄indjw̄ynh jaxwe kêtô bajaxwe kêt. Kam dja gar tu amim Kritu markumrêx nhym Met̄indjw̄ynh ar̄ym ar ajo ôbikwakumrêx.

6 Met̄indjw̄ynh kôt ne bar idjapênh ar iba. Kam ne bar ar̄ym ar amã arê. Met̄indjw̄ynh ne tu kum ar akapr̄i:kumrêx^f ne ar amã ar ajamak bô gar ar̄ym amim ama. Ar aje amim markam tu amim markumrêx ne kwār̄ik wānh 'ã adjukanga kêt. ² M̄ykam dja gar 'ã adjukanga kêt? Bir, Met̄indjw̄ynh ne ar̄ym gwaj bakukāmāremã kabên ne memã kum,

“On jakam ije me amar. Ga me imã amijarê ba ar̄ym me ama. Imã me akapr̄ikam ne ba me ama.

Ë, on akati jakam ije me apytār. Ba me apytār ar̄ym me ajo djuw mex.”

Nãm ã Met̄indjw̄ynh gwaj bakukāmāremã ane. Badjw̄y kôt ar amã arê. Mytja tãmkam Met̄indjw̄ynh kum ar akapr̄i. Akati jakam kute ar apytār. On 'yr amijo akêx. Kwār̄ik wānh 'ã adjukanga kêt.

^f6:1 Djām ar ga ne gar ajaxwe kêt nhym pãnh kum ar akapr̄i Kati. Ar ga ne gar te ajaxwe kêt m̄ã nhym ar̄ym ta kum ar akapr̄i.

**Paur kute apŷnh kaprī
djārī'ā amijarēnh.**

Kor 1.10

³ Ar ba ne bar amijaxwe nēje amijāno dja. Mŷkam ne bar amijāno dja? Bir, ba ren amijāno idjām kêt ne ren arŷm ajmā ikute. Nhyam kam ren me'ō arŷm ijā,

—Djām Metīndjwŷnhmā ar àpēnh wākam ar mex? Kati, ar axwe ar ba, ane. Me'ō ren ar ijā anen ren arŷm Metīndjwŷnh bē amijo akēx. Me'ō kute Metīndjwŷnh bē amijo akēx karō ne bar amijaxwe nēje amijāno dja. ⁴ Ne ar im-rānh kunīkôt katāt Metīndjwŷnhmā idjapēnhkumrēx nhyam me kunī kute kôt ar imar.

Katāt kum ar idjapēnhkam te apŷnh ar ikaprī djārī ar ijo ba bar kum idjapēnh'ā idjukanga kêt.

Ne ajte apŷnh itokry ma.

Ne ajte imā mŷjja prām ne inhō mŷjja kêt.

Ne ajte apŷnh mŷjjakam itīn prām.

⁵ Katāt kum ar idjapēnhkam me ajte mrykà punuo ar ikaprêprêk.

Nhyam me ar ibē ijē

nhyam me krāptī: ar ikam àkrēn ar ikam kangao kumex.

Bar apŷnh idjapēnh tŷxo prīne amidjôm ne.

Ne ajte apŷnh idjapēnh'ā ino tŷx ne inhôt kryre nhyam arŷm akatī.

Bar ajte Metīndjwŷnhmā amijajburo iba. Katāt kum ar idjapēnhkam bar ā ane.

⁶ Ne ajte kam prīne amijaxwe nēje amijāno dja.

Ne ajte prīne mŷjja mar mexkumrēx.

Nhyam me ajte ar ijo ajkē bar bit ingrykmān ajte akubyn amijā ingryk nē.

Ne kum ar idjapēnhkam ajte imā me kaprī.

Nhyam Metīndjwŷnh Karō ajte ar ijo ba bar mrāmri imā me abēkumrēx.

⁷ Ne ajte katāt memā ikabēn jarēnhkumrēx nhyam Metīndjwŷnh ajte ar ikôt àpēnh tŷx.

Kum ar idjapēnhkam bar amijāno djan katāt ar amijo iba. Ga, krākamngôn kute kàxo kubèkà jangjēnh ne kute kurē djwŷnhbē amipytārja pumū. Ar badjwŷ ne bar inhō kàxo kubèkà jadjār mán pràbē amijāno djan katāt ar amijo iba. Me kute ar imā ar ijaxwe jarēnh karō ne bar amijāno dja.

⁸ Nhyam me ajte kum ar ikī:nhkumrēx. Djām kam ar ije amidjwŷnhbit mar ne Metīndjwŷnhmā idjapēnhmā kanga? Kati. Bar mā kum apē.

Nhyam me ajte te mebē ar ikurē bar mā kum apē.

Nhyam me ajte te ar ikàxā abenmā kum, —Djām ar wā mex got? ane bar mā Metīndjwŷnhmā apē.

Nhyam kam me ajte te ar ikàxā abenmā kum,

—Me kum ar kī:nhkumrēx, ane bar mā kum apē.

Nhyam me ajte te ar ijā,

—Nām ar ta amijo Metīndjwŷnh maro ba. Nām ar memā 'èx ne me noo bi-knoro ba, ane. Nām me te ar ijā ane bar katāt kum idjapēnhkumrēx rā'ā.

⁹ Nhyam me ajte te ar ibē ate krān ba nhyam Metīndjwŷnh kute ar imarkumrēx. Nhyam ō me jadjwŷ kute ar imarkumrēx.

Nhyam me ajte kute ar ibīn pyma. Te ar ibīn pyma. Ota, ar itīn rā'ā.

Nhyam me ajte mā ar ikaprêprêk. Ne te ar ikaprêprêk bar ityk kêt.

¹⁰ Ne ajte ikaprī:ren ikaprī japôkmā mā ikīnh.

Ne ajte ar inhō mŷjja kêt. Te ar inhō mŷjja kêt bar memā Kritu'ā idju-jarēnh ar iba nhyam me arŷm tu amim markumrēx. Me krāptī ne me

tu amim markumrēx ne arým kôt Kritu nhō mýjja kume:xo ō mýjja.

Te ar inhō mýjja kêt bar tu amim Kritu markumrēx ne arým Kritukôt ar inhō mýjja kunī.

¹¹ Krīraxbê Kōritukam ar ga ne bar imā ar ajabê:. Kam ne bar prīne amikôt ar amā amijarēnho amirítukumrēx. ¹² Djā nā bām ar ar abē amiptàn imā ar ajabê kêt got? Ar ga ne gar amā ar ijabê kêt. ¹³ Ar ije ar ajo ikramān prābê bar ar amā ik-abēn. Ar gadjwý dja gar amipānh ar imā akabēn mex jarēn ar amā ar ijabê.

Me kute Jeju marbito aben nhikjê'ā kute memā karō.

Ep 5.7; A Xim 2.4; Xij 4.4; Ped k 2.11

¹⁴ Ga, mry kute jēnh bjêr kadjy me kute o aben nhikjêja pumū. Mry kute aben pyrāk kambit ro'ā àpēnh mex. Ar gadjwý ar aje me'ō anhičkēmā me kute amim Jeju marbito anhičkê. Kwārik wānh me'ō kute Jeju mar kēto anhičkê kêt ne ro'ā adjàpēnh kêt.

Djām me axwemē me axwe kêt kute aben pyrāk ne ro'ā àpēnh mex? Kati. Ga, a'umē akamātmē ro'ā ba kêtja pumū. Apýnh ne ba. Ar gadjwý ne gar aje amim Jeju mar. Kam ar amā ajaxwe kīnh kêt. Me kute Jeju mar kêtja ne me kum axwe kīnh. Djām ro'ā ar adjàpēnhkam mex? Kati. Kam mex kêt.

¹⁵ Djām Kritumē Berij axikôt kabēn? Kati. Ar apýnh kabēn. Berij nhidji 'ōd-jwýbê ne Xatanaj. Me kute amim Jeju mardjwý djām me kute amijo ba kute me kute Jeju mar kêtja amijo ba pyrāk? Kati. Me kute amim Jeju mar katāt ar amijo ba. Nhy m be, me kute mar kêtja ate amijo ba. Me apýnh ba.

¹⁶ Djām Metīndjwýnh nhō kikretikam me kute kum amijarēnh kadjy apýnh mýjjao metīndjwýnh karō nhipēxja krī? Djām Metīndjwýnhmā ja mex? Arkati. Me kute kam Metīndjwýnhmābit amijarēnhmā. Gwaj badjwý. Djām gwaj baje

Metīndjwýnhmā amijarēnh ne jām mýj-jao metīndjwýnh karō nhipēxmā amijarēnhmā? Me kute Jeju mar kêtja kudjwa mýjjao metīndjwýnh karō nhipēxmā amijarēnhmā? Kati. Gwaj baje me kute Jeju mar kêtja kudjwa kêt ne mýjjao metīndjwýnh karō nhipēxmā amijarēnh kētmā. Ga, Metīndjwýnh ō kikretikam ýrja pumū. Gwaj badjwý. Metīndjwýnh ne gwaj bakam nhý. Metīndjwýnh tin ne ar bakumrēx. Tyk kêtikumrēx. Tām ne gwaj bakam nhý. Metīndjwýnh ta ne amrēbê: memā kum,

“Ba dja ba mekôt ar iban mekmē ar mrā. Dja me imā, ‘Me inhō Metīndjwýnh’, ane ba meo iba rā'ā ne.”

Nām ā amrēbê: me bakukāmāremā ane. ¹⁷⁻¹⁸ Ne kam ajte,

“Kam, on me me kute imar kêtjamā akāx. Djām me aje meo anhičkjēn me ro'ā adjàpēnhmā? Kati. Kwārik wānh. On me memā akāx ne ate ar aba.”

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me bakukāmāremā ane. Ne kam ajte memā kum,

“Kwārik wānh me axwe kôt ajaxwe kêt. Me axwe kôt ajaxwe kêtka m ba dja ba ibē abāmikumrēx. Ne kam arým ajo ikrakumrēx. Ajo ikra mykumrēx. Ajo ikra nikumrēx.”

Nām ā Bēnjadjwýr djwýnh me bakukāmāremā ane. Bēnjadjwýr djwýnh 'itýxo kubê kumkati ta ne memā ja jarē.

7 Ga, kute gwaj bamā mýjja mex jarēnhja pumū. Mrāmri ne gwaj bamā kabēn pydjīn arē. Kam dja gwaj on wānh bajaxwe kunī kanga. Baje amidjwýnhbito kīnh kadjy bajaxwe kunī gwaj on wānh kanga. Bakabēn punu kunīkôt, badjàpēnh jaxwe kunīkôt ne gwaj tu Metīndjwýnhbē amijo ajkē. Gwaj wānh kunī kangan katāt Metīndjwýnh kôt ar amijo baba. Gwaj kum bamexo amū amikamēn prīne ta mexo bamex. Gwaj

bamā umakôt ā kum bamexo batēmo ane.

Paur kute memā amikīnh jarēnh.

²Dja gar amā ar ijabê. Djā nā bām ar ar ajōo ajkê? Djā nā bām ar ar ajōo àpnu? Djā nā bām ar ar ajōbê mÿjja 'ōo iprôt? Arkati. ³Djām ar ije ar amā ajaxwe jarēnhmā ne bar ar amā ja jarê? Kati. Arÿm bar ar amā,

—Gwaj baro'ā dja gwaj batīn ne ar baba. Nār kon ar atyk jabej gwaj baro'ā ty, ane. Nām bām ar ā imā ar ajabêo ane. ⁴Nā bām tu amim ar amex markumrēx ne prīne ar amā amikôt amijarē. Nā bām ar akam ikīnh ne memā ar akam ikīnh jarēnh kumex ne. Nām te apÿnh ikaprī djāri iwÿr ban bōx ba ar amex djō'ā akubyn ikīnh ne amikīnh ra:x ma.

⁵Nā bām ar amrêbê pykabê Mateni'ÿr tēn 'ÿr bōx. Nhyr kam apÿnh ar ikaprī djāri mā ar iwÿr ban bōx bar te ityk djā kêt prāmje. Me kum ar ikurê:n ari ar ijo ba bar arÿm itīn prā:m.

⁶Nhyr be, me Batīndjwÿnh kute me kapriō kīnh ba tām ne arÿm akubyn ar ijo kīnh ne. Arÿm Xitu ar akurūm bōxkam ne bar akubyn ikīnh ne. ⁷Djām bōxkambit ar ikīnh? Kati. Kute ar imā ar ajarēnh djō'ā ne bar ajte ikīnh. Nām ar imā ar akam amikīnh jarē. Nām ar imā,

—Nām me ar ajo ama: ne kapriē ne muwn mā memā kum, “Paur ne ba ar imā kīnhkumrēx”, anhyro ba. Nām ā Xitu ar imā ar ajarēho ane. Ba kam arÿm Xitu kīnh djō'ā badjwÿ ar akam ikīnhkumrēx.

⁸Amrêbê ar ije ar amā pi'ōk no'ōkkam ne ba amim ingyk ne amiman ar ajā amim,

—ÿ, watīre. Mÿkam ne ba arkum pi'ōk no'ōk ne arÿm arkum kapri jadjā? ane. Djām jakam ije amim anhyr rā'ā? Kati. Ije inhō pi'ōko ije ar amā kapri jadjār ngrirebit. ⁹Jakam ne ba ikīnh ne. Mÿkam? Djām ar akaprikam? Kati.

Gar akaprikam arÿm akubyn amima. Ba kam arÿm ikīnh ne. Ar aje Metīndjwÿnh kabēn markôt gar arÿm akapri. Akaprin arÿm akubyn amima. Ga, ar aje akubyn amimarkam ije ar ajo ibikēnh kêtja pumū. Ije pi'ōkkam ar amā ikabēn'ā no'ōko ije ar ajo ibikēnh kêtē.

¹⁰Me kute arÿm amikam Metīndjwÿnh kabēn mar ne kôt kaprikam ne me arÿm amiman wānh axwemā iren Metīndjwÿnh'ÿr amijo akēx. 'ÿr amijo akēx nhyr me utā. Djām kute me utārkam me amim ngyk ne kapri? Arkati. Nhyr be, me kum Metīndjwÿnh kīnh kêtjamā ne me kabēn jarē nhyr me arÿm amim ngyk ne amikam kapri. Amikam kapri kajgon wānh axwemā irern kute Metīndjwÿnh'ÿr amijo akēx kêt ne arÿm akuno. Me biknor tokry djākam akuno.

¹¹Nhyr be, amrêbê inhō pi'ōk ar awÿr bōx ja ne gar amim arēn aman arÿm amima. Amiman arÿm amijo mex prām ne amijo mex ngyr'ā ar ano kator me:x ne arÿm abenbê ar ajaxwe kurē. Abenbê ar ajaxwe kurēn arÿm ar amā ajaxwe pyma:. Ne kam ijo ama:n arÿm inēje mā memā akabēn. Ne kam me'ō jaxwe jabe:j ne axwemā akatorcumrēx. Ar Metīndjwÿnh kabēn kôt akaprikumrēxja pumū. Ne kam arÿm ar amexo amirītkumrēx. Ōbē ne ba ar amā apÿnh mÿjja kwÿ jarē. Gar arÿm jakam mÿjja kunīkôt imā amimexo amirītkumrēx ba arÿm ar ama.

¹²Ba amrêbê ar amā pi'ōk no'ōk ne. Me'ō jaxwe ne ba kuman pi'ōkkam arÿm ar amā arē. Nām ar ajo ajkê ba kuman pi'ōkkam arÿm ar amā arē gar arÿm ama. Djām ar aje jabit marmā ne ba ar amā arē? Kati. Ar aje badjwÿ imarmā. Ba ar ajā ino tÿ:x. Tām ne ar aje marmā ne ba ar amā arē. Mrāmri ne ba ar ajā ino tÿxkumrēx. Metīndjwÿnh ta ne kute imar. ¹³Ar aje ar imar ne akubyn ar akīnhkam bar badjwÿ ar adjō'ā akubyn ikīnh.

Nhym Xitudjwỳ ar awỳr bōx ne bit umar punure. Gar kam akunĩ arỳm aêrbê o kĩnh nhym arỳm ar akam kĩnhkumrêx. Ne kam arỳm amrê tẽn iwỳr bōx ne imã ar ajã ajarê bar badjwỳ arỳm ô'ã ikĩnh-tire. ¹⁴Nã bãm Xitumã ar amextire jarê. Djãm kam ikabên kajgon arỳm kam ipi-jãm ne? Kati. Ije amrêbê ar amã ikabên kunĩ jarênhja ba ar akõnh kudji. Ije Xitumã ar amex jarênhdjwỳ ba ar amex kõnh kum arê. Nhym kam ta ar awỳr bōx ne arỳm ta ar amex pumũnhkumrêx.

¹⁵Ne kam ta ajte akubyn jakam bōx ne akubyn amijo tẽn ar ama:ro nhỹ. Nãm ar awỳr bōx gar akunĩ aje kabên maro akumex. Nã gãm ar atertet ne kum akabên mexbit jarê. Nãm akubyn amijo tẽn ar amaro nhỹn arỳm amybỳm kum ar ajabê:ê. ¹⁶Kam ne ba arỳm ate ikrãn amim ar amexbit man arỳm ar akam ikĩnhkumrêx.

Kute me ôdjàn'hã memã karõ.

Kar 11.29; Rô 15.25;

Kô k 16.1; Xim k 6.18

8 Kam, akmere, àpnhĩre ar, ba ar amã pykabê Matenikam me arê. Ga, Matenikam apỹnh me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djãri ne me ukaprĩkumrêxja pumũ. Djãm me ta ne me ukaprĩ? Kati. Metĩndjwỳnh ta ne kum me kaprĩ ra:xi nhym me arỳm kuman arỳm ô'ã kum me kaprĩkumrêx. ²Nãm me te amikam tokry ne kaprĩ kumex man arỳm apôkmã amikam kĩnh kati ma. Nãm me te ô mỳjja ngrire ne memã mỳjja nhõr prã:m. Nãm me tu ôdjànhti:re ne memã mỳjja kumex ngã.

³Be, apỹnh me àpênh djã kôt ne me kute apỹnh pi'òk kaprĩ jamỹnh. Me kwỳ ô pi'òk kaprĩ rax nhym me kwỳ ô ngrire. Djãm Matenikam me ô pi'òk kaprĩ rax? Kati, me ô ngrire. Nãm te me ô pi'òk kaprĩ ngriren memã kumex ngã. Ba ne ba omũ. Me ta ne me memã kungã.

⁴Nã bãm bit akubyn memã nẽn memã kum,

—Kati. Ar anhõ pi'òk kaprĩ ngrire. Kôt dja gar memã ngrirebit ngã, ane. Nhym ar imã,

—Kati. Djeruxarêkam Jeju nhõ me ja ne me ô mỳjja kêt ne kum prãm. Bar kam imã me kaprĩ. Ar ba dja bar memã kumex ngã, ane.

⁵Bar kam me kute memã pi'òk kaprĩ nhõrkam ama. Nhym kam me ta kumrêx ar ijaêrbê Metĩndjwỳnhmã amingãn amim,

—Ba katat Bẽnjadjwỳr djwỳnh kabên man kôt amijo iba mex, ane. Ne kam amim,

—Ba Paur kabên man kôt amijo iba mex, ane. Metĩndjwỳnh kabênkôt ne me ã ane. Ne kam me kadjy ar imã pi'òk kaprĩ ngã. ⁶Matenikam me ã ane bar kam Kōrituwākam ar abaja'ã Xitumã karõ. Ta ne amrêbê ar awỳr bōx ne ar amã arê. Gar kam arỳm memã pi'òk kaprĩo atommo krax. Nhym kam jakam ar iwỳr bōx. Kam ne bar ar ajã Xitumã karõn kum,

—Dja ga Kōritukam memã arê gê me mrãmri ukaprĩkumrêx ne pi'òk kaprĩo atomo tẽn inomã mênhkumrêx, ane.

⁷Akmere àpnhĩre ar, gar arỳm amex ne arỳm tu amim Metĩndjwỳnh markumrêxo aba. Ne aje kabên jarênh me:xkumrêx. Ne aje kôt mỳjja kume:x mar. Ne mrãmri akabênkumrêx ne amã ar ijabê:kumrêx. ã amexo ane. Nhym be, dja gar mekam adjukaprĩdjwỳ ne me kadjy pi'òk kaprĩo atomkumrêx.

⁸Djãm ar ba ne bar amirax pumũnh nhiràm ar amã,

—Ar iraxja man ar ikabên kôt memã o atomkumrêx, anhỹro iba. Kati. Nã bãm ã ar amã anhỹr kêt. Matenikam me ja kumrêx ne me memã o atomo tẽn inomã kumê. Ar gadjwỳ ar aje ar ikabên mar ne aje memã o atomo atêm ne inomã mênhmã. Djãm mrãmri ne gar amã

ar ijabêkumrêx? Ar amā ar ijabêkam dja gar o atomkumrêx.

⁹Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ta ne tu ukaprîkumrêx. Tām ne gar arÿm aje mar. Nām ō mÿjja kumex. Mÿjja kunī ne ō mÿjja. Nām te ō mÿjja kunīn arÿm ar akadjy ō mÿjja kêt. Gar kam arÿm mÿjja kumexo anhō.

¹⁰Ba kam arÿm ja man ar amā arē. Be, amū amex ja'ā ne gar akumrêx aje memā pi'ôk kaprī nhōr prām ne arÿm o atommo krax ne. ¹¹Jakam dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrêx. Djām ar aje memā ōr prām ne o atommo krax ne katēri krā'yrkam mex got. Kati. Gar amā memā ōr prām ne ajte o atomo tēn inomā mēnhkumrêx. Kambit arÿm mex. Ar aje apÿnh adjâpēnh pānh pi'ôk kaprī jamÿnh kôt dja gar memā ikjê rēn memā o atom.

¹²Be, me kute memā ōr prām kumrêxja ne Metîndjwÿnh kute me mar ne arÿm mekam kīnh. Djām me'ō nhō mÿjja kêt kam dja Metîndjwÿnh memā kum, “Memā angā”, ane? Kati. Me ō mÿjja rax gēdja 'ā akren pi'ôk kaprī rax ngā. Nhy m be, me ō mÿjja ngrire dja 'ā akren pi'ôk kaprī ngriren kum kungā.

¹³Djām ar aje memā ōr nhy m me kum prām kêt gar ajte me pānh anhō mÿjja kētmā ne ar amā prāmmā? Djām ja kadjy ne ba ar amā arē? Kati. Gēdja ar anhō mÿjja nhy m amū me ō mÿjja nhy m kam ar ajō'ā kâtām kêt. Gamē amū me wāmē gēdja ar anhō mÿjjao aben pyrāk. Ja kadjy ne ba ar amā ikabēn.

¹⁴Jakam arÿm ar anhō mÿjja kumexkam ar aje memā kwÿ nhōr nhy m memā prām kētmā. Nhy m kam ajmākam gar me pānh amā prām jabej nhy m me ō mÿjja kumex jabej. Ne kam arÿm amipānh ar amā mÿjja ngā. Gar kam anhō mÿjjao aben pyrāk. ¹⁵Me bakukāmāre kute djwÿbê mÿj ne jao atomo bakam ne me ā ane. Amrēbê: ne me'ā memā kum,

“Nām me djwÿo atom kumex nhy m me mānhkutā ne. Ne djwÿ'ā kâtām kêtne.

Nhy m me jadjwÿ djwÿ ngrireo atom nhy m me mānhkutā ne. Ne me'ā 'ā kâtām kêt ne.”

Nām me ā me bakukāmāremā ane nhy m me arÿm 'ā pi'ôk no'ôk ne. Ga, me kunī ō djwÿ nhy m me'ō'ā djwÿ'ā kâtām kêtja pumū.

Kute me'ÿr Xitu ar anor kadjy.

¹⁶Be, Metîndjwÿnh ne Xitumā amak bō nhy m kute ar amarkumrêx. Kute ba ije ar amar pyrāk ne ā ar amaro ane. Ba kam Metîndjwÿnhmā amikīnh jarē.

¹⁷Bar Xitumā ar ajā karōn kum,

—Dja ga memā arē gē me pi'ôk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrêx, ane.

Nhy m ar imā,

—Be, mrāmri. Dja ba ā memā ane, ane.

Ne kam ta kadjy ar awÿr tēm prām kumrêx. Ne kam arÿm kute ar awÿr pi'ôko tēm ne kute o bōxmā gar aje omūnhmā.

¹⁸Bar ar ajā Xitumā karōn kam kôt ije gwaj bakamyja 'ōdjwÿ janormā. Gwaj bakamy jamē Xitu ar ar awÿr tēmmā. Ar ikamy ja ne âpēnh mexkumrêx. Kute Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkam âpēnh mexkumrêx. Me kute amim Jeju mar kunī apÿnh kôt ar aben pydjio ba djāri kunī ne me abenmā mex jarē. ¹⁹Me kute Jeju mar ta ne me amijo utàn ar imā,

—Gwaj bakamy ja dja ar ikabēn kôt ar akôt pi'ôk kaprīo tēn memā kungā, ane. Gwaj bakamy ja ne bar kuman kumrêx Xitu kôt ar awÿr ano. Dja ar bōx gar me kadjy pi'ôk kaprīo atom inomā mēnhkumrêx. Ar badjwÿ dja bar ī ar awÿr tēn bōx gar ar imā pi'ôk kaprī ngā bar Xitumē ro'ā arÿm Djeruxarē'ÿr o tē. 'ÿr o tēn o bōx ne iro'ā memā kungā. Me ar ikôt Metîndjwÿnh raxmā kator kadjy dja bar ā o ane. Ar aje memā ōr prām nhy m me kute jadjwÿ mar kadjy dja bar ā o ane.

²⁰ Godja bar memā pi'òk kaprī kumexo tēn memā kungā. Nhyṁ kam me ar ikòt gwaj bakamy tēmja pumūn ar ijā ar id-jākīnhī nhôr kêt. ²¹ Dja bar iro'ā katāt memā o tēn o bôx. Metīndjwýnh dja katāt ar ije amijo ibakòt ar ipumū. Nhyṁ pykakam me ar badjwý dja me katāt ar ije amijo ibakòt ar ipumū.

²² Kam gwaj bakamy ja Xitu kòt ar awýr tēmmā. Dja bar kam gwaj bakamy 'òdjwý jano nhyṁ arkòt tē. Gwaj bakamy jadjwý ne mexkumrēx. Metīndjwýnhmā àpēnh kunikòt gwaj bakamy ja mrāmri kum ukanga kêtumrēx ne kum àpēnhkumrēx bar arým amim omū. Nhyṁ tu amim ar amarkumrēx. Kam ne ar akadja àpēnh prāmkumrēx. Gwaj bakamy jadjwý dja arkòt ar awýr tē.

²³ Nhyṁ Xitudjwý. Be, tāmjamē ne bar iro'ā apē. Ne kam arým ar iro'ā ar akam idjápēnhmā. Nhyṁ gwaj bakamy ar jadjwý, apýnh me kute amim Jeju mar ne kòt ar aben pydjio ba djāri ne me ar ano. Nhyṁ kam ar arým me kabēn kòt ar awýr tēmmā. Kute memā Kritu raxo amirīt kadja ar awýr tēmmā.

²⁴ Kam dja gar pi'òk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nhyṁ ar arým o ar amarkumrēx. Ar amā ar abēja markumrēx. Nā bām ar mā memā ar ajarēnho iba. Ar akam ar ikīnh jarēnho iba. Dja gar pi'òk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx gē ar pi'òk kaprī pumūnhkumrēx. Kam dja ar abenmā kum,

—Mrāmri Paur kabēnkumrēx, ane. Kam gēdja ar akubyn ò pykakam bôx. Bôx ne apýnh me kute amim Jeju mar ne kòt ar aben pydjio ba djāri memā ar ajarēnho ba. Ne memā kum,

—Mrāmri ne me òdjānhkumrēx. Nām me arým pi'òk kaprīo atom. Djeruxarēkam me kute Jeju marja kadja ne me arým pi'òk kaprīo atomkumrēx, ane. Dja ar ā ar ajarēnho ane.

9¹⁻² Djām ar aje amijā pi'òk kaprī nēmā ne ba ajte ar amā arē? Kati. Ar aje pi'òk kaprīo atommā ne ba ar amā arē. Ar ga ne gar aje Jeju nhō me jamā o atom prāmkumrēx. Arým ba ar apumūn Matenikam me jamā ar ajarēnho iba. Nā bām memā kum,

—Onīj, pykabē Akajakam krīraxbē Kōritukam me ja ne me arým kute memā òr prāmkumrēx. Amū amex ja'ā me kute memā òr prāmkumrēx. Nā bām ā ar ajā memā anhýro iba nhyṁ kam me ar akudjwa kute memā ò pi'òk kaprī nhōr prāmkumrēx.

³ Kam, ar aje pi'òk kaprīo atomo atēm ne inomā mēnh kadja ije ar awýr gwaj bakamy ar anormā. Ar ga ne gar imā,

—Dja bar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx, ane. Kam dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrēx nhyṁ kam ikabēn dja kajgo kêt, Matenikam me jamā ikabēn ja dja kajgo kêt. Nok ba ren ikabēn kajgo. Ije memā kum,

—Kōritukam me ja kute òr prā:m, anhýrkam gar ren katēri pi'òk kaprīo atom krāta ba ren arým ikabēn kajgo.

⁴ Dja ba ar awýr tē nhyṁ Matenikam ar ja'ò ikòt ar awýr tēm ne ar awýr bôx jabej. Kam bar ren ar awýr bôx ga ren ar arým pi'òk kaprī katēri o atom krāta nhyṁ ren Matenikam ar jamē ba ren ar ar apumūn ren arým ar akam ren ar ipijām ne. Ga ren ar gadjwý kam apijām ne. Ba ren ar amim,

—Nā bām ar bit tỳx'ā me kamnhīxkumrēx nhyṁ meo mōn tu krāta. Bar kam arým ipijām, ane.

⁵ Gwaj bapijām karō ne bar abenmā kum,

—Gwaj amikukām bakamy ar ano, ane. Ne kam arkum,

—Dja gar me'ýr atēmkumrēx ne me'ýr bôx nhyṁ kam me arým ar ikukām pi'òk kaprīo atomo tēn inomā mēnhkumrēx. Nā bām ar ā arkum ane. Dja ar ikabēn ja man ar awýr bôx ne ar amā arē. Arým

ne ba amrêbê ar amā arê. Ar aje o atomo atēm ne inomā mēnhmā ba ar amā arê. Djām me kute pi'ók kaprī'ā ngryk ne amim,

—Je tō, mỳkam ne me ibê pi'ók kaprī jamynho ba, anhỹrkam mex? Kati. Kam mex kêtikumrêx. Dja gar o atomo tēn inomā mēnhkumrêx bar arỳm ar awỹr bōx gar arỳm anhōdjānh ne akīnhkumrêx. Ne kam arỳm me kadjy ar imā angā. Kam dja bar arỳm Djeruxarēmā o tēn o bōx ne arỳm memā kungā.

Me kīnh ne kute memā mỳjja nhōr raxmā.

Kō k 16.2; Xim k 6.18; Idja 13.16

⁶Ba ar amā arê gar ama. Godja me 'y ngrêre ne kren kam djwỳ ngrêre ne o atom. Nār, godja me 'y kumex ne kren kam djwỳ kumex ne o atom. Tām dja gar anhō pi'ók kaprī'ā ama. ⁷Djā gām ar abenā ar anhō pi'ók kaprī jakre kumrêx ne amim,

—Be, kôt dja ba memā amikutā kwỳ ngā, anen kam memā angā. Kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Dja ba memā kwỳ ngā nhyim ibê kêt ba ajmā nê, anhỹr kêt. Nār, kwārīk wānh 'ā maje amim,

—Gê me imā 'ā àpnēnh tỳxmā ba kam memā kwỳ ngā, anhỹr kêt. Mỳkam? Bir, dja me ôdjānh ne kīnh ne memā mỳjja ngā nhyim Metīndjwỳnh arỳm kum me kīnhkumrêx. Tām dja gar ama.

⁸Djām Metīndjwỳnh ôdjỳ got ar abê mỳjja 'ō nēmā? Kati. Dja ar amā mỳjja kunī ngā. Djām kute ar amā mỳjja ngrêre nhōrmā? Kati. Mỳjja kumex dja tu ar amā kungā gar arỳm akīnhkumrêx. Ar gadjwỳ dja gar akati kunīkôt mekam adjukaprikumrêx. ⁹Ikabēnja kôt ne me amrêbê: memā arēn memā kum,

“Arỳm ne amikutā me ô mỳjja kêt mā ô mỳjja ngrā. Nām katāt amijo bakumrêx rā'ā: rā'ā ne.”

Nām me amrêbê ā me bakukāmāremā ane nhyim me arỳm 'ā pi'ók no'ók ne.

¹⁰Ga, me kute pur kreo mōrja pumū. Metīndjwỳnh ne me kute kre kadjy kute memā 'y nhōr. Ne kam kute memā djwỳ nhōr. Me ô kwỳ krēn djā'ā kute memā ôr. Mỳj'ā ne ba ar amā ja jarê. Bir, ar aje memā mỳjja nhōr'ā ne ba ar amā ja jarê. Metīndjwỳnh ta dja ar apumū. Dja gar me ô mỳjja kêt mā amikutā anhō mỳjja kwỳ ngā nhyim arỳm ar apumūn ar amā mỳjja kumex ngā. Ar aje memā mỳjja nhōr jakrenh mex ne ar amā kungā. Ga, me kute mỳjja 'y kumex ne kren arỳm ô djwỳ kumex ne kute o atomja pumū. Ar gadjwỳ dja gar memā mỳjja kumex ngā. Nhyim Metīndjwỳnh arỳm pānh ar amā mỳjja kumex ngā gar arỳm katāt ar amijo aban kum amexkumrêx ne.

¹¹Ar anhōdjānhkam mỳj dja Metīndjwỳnh ar amā nê? Bir, dja mā ar amā mỳjja kumex ngā gar mā amikutā memā anhō mỳjja kwỳ ngā. Anhōdjānh ne mā memā angā. Dja gar ar imā amikutā ar anhō pi'ók kaprī kwỳ ngā bar kubyn arỳm memā ar anhō pi'ók kaprīo tēn memā kungā. Dja me ar anhō pi'ók kaprī byn arỳm Metīndjwỳnhmā amikīnh jarê. Gwaj badjō'ā kum amikīnh jarê.

¹²Dja gar Jeju nhō me jamā angā nhyim me arỳm o amikīnh. Djām me o amikīnhbit? Kati. Dja me kīnh ne ar adjō'ā Metīndjwỳnhmā amikīnh jarēho kumex. ¹³Ne kam ar amarkumrêx ne arỳm Metīndjwỳnhmā kum,

—Mrāmri ne me kute Kritu'ā ujarēnh ny markumrêx ne arỳm akabēn kôt ôdjānh tire. Ôdjānh tire ne arỳm amikutā ar imā ô mỳjja kwỳ ngān arỳm amū me kum prām kunīmā kwỳ ngā. Bar kam arỳm amā amextire jarê, ane. Ar aje memā pi'ók kaprī nhōrkam dja me ā Metīndjwỳnhmā ane.

¹⁴Ar aje memā pi'ók kaprī nhōrkam dja me kum ar ajabēn arỳm ar akadjy Metīndjwỳnhmā kabēn ne kum,

—E kum, Djünwā, me kīnh djā rax ne ga memā angā nhym me arým adjô'ā ar imā pi'ók kaprī jano. Bar kam amā amextire jarē, ane. Dja me ā Metīndjwýnhmā ajā ane. ¹⁵Mýj kīnh djāja ne Metīndjwýnh memā kungā? Bir, Kraja ne arým memā kungā. Nām gwaj bakunīmā kungā. Kra ra:xī. Mýj me'ō ne kute prīne 'ā ujarēnh mex kadjy 'yr bōx. Arkati. Kra ra:x ne gwaj bamā kungā gwaj kam kum amikīnh jarē.

**Mrāmri ne Kritu kute
Paur janorkumrēx.**

10 Ga, Kritu kabôt kati ne kute memā pī mex ne ar meo baja pumū. Ja ne ba kuman arým ar amā ikabēn mex jarē. Ar gadjwý dja gar Kritu man badjwý ikabēn ma. Ba ibē Paur ikabēn ma. Wākam me'ō ar memā kum,

—Paur ne amybým kute tỳx pyrāk ne me ýtāri 'yr bōxkam kum me uma:, ane. Djām mrāmri me kabēn? Kati. ²Dja gar on ikabēn ma. Got ba ren ar awýr bōx ne tu ar amā ibēn tỳ:x ne. Nā bām anhýr djwýnhram amim,

—Dja ba wākam bōx ne ar kwýmā ibēn tỳx jabej, ane. Ar akwý aje amim,

—Paur ne amidjwýnhbito kīnh ne axwe ar ba, anhýro abakam ba ibōx ne ije ar akwýmā ibēn tỳx karō ne ba ar amā,

—Dja gar on ikabēn ma, ane. ³⁻⁵Ga, me kurē djwýnh me'ýr bōxja pumū. Me'ýr bōx nhym me arým àbēr djā jamýn o me'ýr prôt ne arým aminēje me aē. Pykakam ne me ā aminēje meo ane. Djā ne bām ar ā me kudjwa ane. Kati. Nā bām ar ije pykakam me àbēr djā jamýnh kêt. Metīndjwýnh ne tỳ:x. Bar tỳxo itỳx ne me nēje ikabēno me ity nhym me arým anhikrē.

Ga, me kurē djwýnh kwý kute aminēje kikre tỳ:x nhipēxja pumū. Nhym be, me tỳxo me ja jakre ne me arým me'ā kikre kate. Ne kam arým pardja'ā me pa 'amýn

meo ban meo bōx nhym kam me arým memā àpēnh ar ba.

Me kwý jadjwý ne me kute me bakurē djwýnh pyrāk. Me 'éxnhī. Metīndjwýnh ne kute gwaj bamā amijā ujarēnh pydji baje mar pydjimā nhym me arým 'éx ne ta amijo Metīndjwýnh mar mex ne arík kupa'ā memā 'ā ujarēnh punu. Nhym kam me arým me ma:ro ba. Nhym me Metīndjwýnh kupa'ā apýnh mýjja rúnh jarēn mebē Metīndjwýnh kabēnkumrēx kurēn arým me noo akno. Nām me memā 'éx ba. Me kabēn 'éxnhī ne kute mrāmri ne me ō kikre tỳx pyrāk. Bar kam ikabēno me ity nhym me arým ar imā rerekre. Ar imā rerekre nhym me arým katāt Kritu'ā ujarēnh man katāt kabēn kôt ar amijo ba. Kam ar ije mrāmri ne me kute me pardja'ā me pa 'amýnh ne me meo ban meo bōx pyrāk nhym me arým Kritu kôt amijo ba.

⁶Ar gadjwý dja gar prīne Kritu kabēn kôt amijo aba mex ba arým bōx. Bōx nhym ar ajō ate aje ar amijo aba prām rā'ā ba arým ar amā ibēn tỳx gar arým pānh atokry.

⁷Ar akwý ne gar abenmā,

—Djā ne Kritu Paur jano? Kati, anhýro aba. Ba ar amā arē gar ama. Djām gwaj baje me krākābit pumūnh ne kam arým amim, “Tām wā ne mex”, ane nār, “Tām wā ne mex kêt”, ane. Djām gwaj baje me krākābit pumūnh ne arým prīne me mar mex? Kati. Djām mrāmri Kritu ar ajo bakumrēx gar arým ama. Aje mrāmri markumrēx jabej ar badjwý ar ima. Djām Kritu kute ar ijo ba kêt got? Ar badjwý mrāmri Kritu kute ar ijo bakumrēx. Gwaj ba ne Kritu kute gwaj bajo bakumrēx. Gwaj baje aben pyrāk. Tām dja gar ama.

⁸Ba ren ar amā ar irax jarēnh kume:x. Djā ne ba ren kam amikam ipijām? Kati. Mrāmri ne Bēnjadjwýr djwýnh ar ba ar ijā irax mēnhkumrēx. Ar akadjy ar ijā ar irax mēnhkumrēx. Djām ar ije ar amā

ibēn tỳx kadjy ne ar ijā rax mē? Kati. Bar Kritu'ā ar amā ajarē gar mar mexo amū amikamēn mar rax. Ja kadjy ne Bēnjadjwỳr djwỳnh ar ijā rax mē.

⁹Ba ren ajte ar amā amirax jarēnh kumex. Nhy m be, kati. Me kute ar amā, —Paur ne ar amā pi'òk no'òko kute ar ajaēr prām, anhỳr. Djām mrāmri? Kati. Ije ar ajaēr prām kēt. ¹⁰Me kwỳ ta ne me arik ijā kabēn ne ar amā,

—Paur ne pi'òkkambit we kabēnkumrēx ne tỳ:x. Djām mrāmri ne tỳxkumrēx? Kati. Dja ta anhỳtāri ar awỳr bōx ne arỳm rerekren kabēn punure gar amā kabēn kīnh kēt, ane. Nām me kwỳ ā ijā ar amā ane.

¹¹Gora gē wākam me'ò ar ajte ikabēn ma. Amybỳm ar ikabēn kajgo kēt. Pi'òkkam ar amā ar ikabēnkumrēx. Dja ba wākam ar awỳr bōx ne wākamdjwỳ itỳxkumrēx. Ar ije pi'òk no'òkkam itỳx kōt itỳxkumrēx.

¹²Me kwỳ ta ne me amiraxo àmra ba. Me kum me kīnhmā ne me ta amijo àmra ba. Djām ar ije amijo me urāk? Kati. Djām ar ije me'ā amijakreo iba? Kati. Nhy m be, me ta ne me amirax jabej abenā amijakreo ban amim,

—Irax kute tām wā rax pyrāk, anhỳro ba. Nār,

—Ba ne ba iraxo tām wā jakre, anhỳro ba. Djām kam me krā mex? Kati. Me krā punu.

¹³Nhy m be, kati. Metīndjwỳnh ne ar imā idjāpēnh djā'ā karō bar Kritu'ā memā idjujarēnh ar iba. Djā ne bar kam amijo me'ò nhō àpēnh djā pytān 'ā ar amijo amra? Kati. Metīndjwỳnh ta ne ar imā ar idjāpēnh djā'ā karō. Kabēn kōt ne bar memā Kritu jarēn 'ỳr meo akēxo iba. Kute ar imā ar idjāpēnh djā jakre kōt ne bar idjāpēnh tē:n kam arỳm ar gadjwỳ ar awỳr bōx ne arỳm ar amā arē. Ar ba ne bar ar amā Kritu jarēn arỳm ar gad-

jwỳ 'ỳr ar ajo akēx ne. Ar ije Kritu'ỳr ar ajo akēxkam ne bar iraxja.

¹⁴Bar ren ar awỳr ibōx kēt ne ren arīk ar amā amijarēnh kajgo. Nhy m be, kati. Arỳm ne bar ar gadjwỳ ar awỳr bōx ne ije kāj bē ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhkumrēx. Kam ne bar ar akadjy irax.

¹⁵Pyka 'òdjwỳkam dja me'ò Metīndjwỳnhmā apēn arỳm Kritu'ỳr meo akēx. Djā ne bar kam me kwỳ kudjwa ò pykakam ò me ja'ỳr bōx ne ò àpēnh djā'ā amimēn arik memā kum,

—Ba ne ba Kritu'ỳr ar ajo akēx ne. Kam ne ba ar akadjy irax, anhỳro iba? Kati. Ar ije ā memā anhỳr prām kēt. Adjỳm. Dja ba ajte akubyn ar awỳr bōx ne ajte ar amā Kritu kabēn jarē. Gar kam arỳm amim Kritu mar mexo amū amikamēnh tē:n arỳm mar mexkumrēx. Nhy m kam ar abu'ā me krāptī arỳm ar adjō'ā ajte 'ỳr amijo akēx ne.

¹⁶Dja gar ajte ar ikōt o kangō bar ajte amū ar anhijukri me jamā arēnh tē. Amū memā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh tē. Ja ne bar kam ama. Djām ar ije me kwỳ kudjwa me'ò djāpēnh djā'ā amimēnh ne arīk me àpēnh proo idjāmra prām? Kati.

¹⁷Amrēbē: me kute me bakukāmāremā arēnh kōt bar amijo iba. Nām me memā kum,

“Djām amijo adjāmra prām? Kwārīk wānh amijo adjāmra kēt.

Dja ga Bēnjadjwỳr djwỳnho amra.”

Nām me ā memā ane bar kabēn man kōt ar amijo iban amijo idjāmra kēt ne Bēnjadjwỳr djwỳnho amra. ¹⁸Djām me'ò ta kute amijo rax ne kute memā amijarēnhkam Metīndjwỳnh kute 'ā memā kum, “Ā. Mrāmri ne raxkumrēx”, anhỳr? Kati. Metīndjwỳnh ta kute me'ò'ā rax mēnhkambit kute 'ā memā kum, “Mrāmri ne raxkumrēx”, anhỳr.

**Me 'êx ne ta kute amijo
Jeju kute anor pyrâk.**

Mat 7.15; Rô 16.17; Kor 2.8; A Ped 2.1

11 Ba ije ar amâ amijarênhkam kute ibên kati pyrâk. Ar arek nhÿn ikabên ma. Nâ, dja gar arek ikabên maro nhÿ. ²Nâ bâm ar ajâ ino tÿ:x kute Metîndjwÿnh ò me ja'â no tÿxja pyrâk. Dja gar katât Kritu kôtbî amijo aban ajaxwe kêt. Kwârîk wânh me kum Metîndjwÿnh kînh kêt kukràdjâ-jakôt amijo aba kêt. Mekôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne ba ar ajâ ino tÿx ne.

Ga, me bâm, me nâ kra ni'â no tÿxja pumû. Me my kute Ar kubê kupênh kêt kadjy kra'â no tÿxja pumû. Nhyam kam arÿm abatânh nhyam mjên py-dji 'ÿr mörkumrêx nhyam krô'â mjên kêtumrêx.

Badjwÿ. Ba arÿm Kretimâ ar ajarên kum,

—Kôritukam ar ja dja ar katât akôt-bit amijo ban me kum akînh kêt kukràdjâ-jâ kôt amijo ba kêt. Nâ bâm â kum ar ajarênho anen arÿm ar ajâ ino tÿx ne. Dja gar katât Kritu kôtbî amijo aban ajaxwe kêt. Kwârîk wânh me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kôt amijo aba kêt. Mekôt amijo aba kêt kadjy ba ar ajâ ino tÿx ne.

³Me kute ar anoo biknor karô ne ba ar akam axwe idjumar. Ar aje katât Kritu pydji kôt amijo aban ajaxwe kêtâmâ. Godja me arîk kupa'â ar amâ mÿjja kwÿ jarê gar aman arÿm Kritu kupa'â amijo aban ajaxwe. Nâm â kangâ no tÿ:xkam kute me bakwatynh Ewamâ 'êx ne noo biknoro ane. Me kute ar gadjwÿ ar anoo biknor karô ne ba ar akam axwe idjumar.

⁴Godja me ar awÿr bôx ne ije ar amâ Jeju'â ujarênh ny jarênh kupa'â ar amâ atemâ Jeju 'ôdjwÿ'â ujarênh jabej. Djâ nâ gâm ar me kanga? Kati. Nâ gâm ar tu amâ me kînh ne arek me kabên maro akrî. Djâ nâ gâm ar me kôt Metîndjwÿnh Karô maro aba? Kati. Atemâ me karô

punu ne gar me kôt maro aba. Djâm Kritu'â ujarênh ny ne gar amim maro aba? Kati. Atemâ mÿjja punu'â ujarênh ny ne gar maro aba. Nâm me ar amâ kupa'â arê gar amâ me kînh ne arek me kabên maro akrî.

⁵Me kwÿ ta amijo 'êx ne ar amâ,

—Kritu ne ijano ba ar amâ arênho iba, ane. Ta ne ar amijo raxo ba. Djâm mrâmri ne we ar ja ikurâm rax? Kati.

⁶Nâm me ijâ,

—Paur ne kabên tô, anhÿro ba. Kwârîk wânh râ'â. Ikabên tô. Djâ ne ba Kritu'â ajarên ikabên tô? Kati. Ar ga ne gar prîne katât 'â idjujarênhja ma, ikabên amirîtkumrêxja ma.

⁷Nâ bâm ar amâ ujarênh ny jarên pânih ije amim ar abê pi'ôk kaprî jamÿnh kêt. Djâm kam ne gar arÿm ijo kajgo? Ije amim ar abê pi'ôk kaprî jamÿnh kêt kam ne ije amijo me kajgo pyrâk. Mÿkam ne ba â amijo ane? Bir, ije ar ajo raxmâ ne ba ije amijo me kajgo pyrâk. Djâm kam ne gar amim,

—Paur kajgon axwe, ane. Kwârîk wânh gar amim anhÿr kêt.

⁸Djâm ba ne ba ar amâ amijo a'uw? Kati. Amû me ja ne ba me ku'uw, ne apÿnh me ò pykakam mrân bôx ne me kute amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio ba djâri me ku'awn memâ kum,

—Ar ikôt o kangô ba Kôritukam memâ arê. Nâ bâm â memâ ane nhyam me arÿm imâ pi'ôk kaprî ngâ ba amÿ. Ne kam ar akam bôx ne ar amâ Kritu kabên jarê. Ne kam ba inhô mÿjjao pânih ne. Amû me'ô nhô pi'ôk kaprîo inhô mÿjjao pânih. Ije ar amâ idjâ'wÿr kêt kadjy ne ba inhô mÿjjao pânih ne ar akam idjâpênih ar iba. Ar amâ arênho iba.

⁹Ne kam ar akam ar iba nhyam kam prâm iwÿr bôx. Djâ nâ bâm ar ajô 'uw? Kati. Mateni kurûm gwaj bakamy ar bôx. Ne kam ar ta arÿm ijo djuw mex. Inhô mÿjja ibê kêt nhyam ar arÿm imâ kunî ngâ. Ar akam idjâpênih kunîkôt ije pânih

ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt. Dja ba rã'ãn ar abê amÿnh kêtukumrêx ne.

¹⁰Mrãmri ne Kritu kabên katàtkumrêx. Badjwÿ kôt katàt ar amã ikabên jarênhkumrêx. Pykabê Akajakam ar abê Kôritu ar, ije idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt. Ije amÿnh kêt'ã dja ba ar amã amijarênh iba rã'ã. Dja gar ajõ ije amijarênh jabê adjãptàr kêtukumrêx.

¹¹Ije idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh prãm kêt. Ja'ã ne ba ije ar amã amijarênh prãm ne arÿm ar amã amijarê. Mÿkam? Djãm imã ar ajabê kêtumkam? Kati. Imã ar ajabêkam ne ba arÿm ar amã amijã ajarê. Metîndjwÿnh kute imar.

¹²Ne ba ren ar abê pi'ók kaprî jamÿnh ren me'õ ikãxã ar amã,

—Be, djãm ar bajbit ne bar ar abê pi'ók kaprî jamÿ? Ga, Paurdjwÿ kute ar abê pi'ók kaprî jamÿnh ar o bawã pumũ. Ar ije aben pyrãkja pumũ, ane. Ar kute ijã, “Ar ije aben pyrãk”, anhÿr karõ dja ba irã'ãn idjãpênh pãnh ar abê pi'ók kaprî jamÿnh kêt rã'ã ne.

¹³Djãm mrãmri ne bar ije aben pyrãk? Djãm mrãmri ne Kritu ar ano kute mrãmri kute ijanorja pyrãk nhym ar 'ã ujarênh ar ba? Arkati. Nãm ar ar anoo biknoro ba. Nãm ar ta memã 'êx ne memã,

—Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba, ane. ¹⁴Djã ne ba amim,

—E kum, mÿkam ne ar me noo biknoro ba, ane? Kati.

Ga, me axwe nhõ bënjadjwÿrbê Xatanajdjwÿ kute me noo biknorja pumũ. Nãm amijo Metîndjwÿnh kadjj mrãnh djwÿnh pyrãk ne me noo biknoro ba. ¹⁵Kam õ ãpênhdjwÿ ar õ bënjadjwÿrbê Xatanaj kudjwa memã 'êx ne amijo Metîndjwÿnh nhõ ãpênh pyrãk. Ar ta arîk ar amã,

—Dja gar ikabên man kam mrãmri katàt ar amijo abakumrêx, anhÿro ba. Kam ar kute aminhinomã amimênhkam dja Metîndjwÿnh ar 'êxnhî kôt arkum

o pãnh katàt nhym ar arÿm me biknor tokry djãkam akuno.

Apÿnh amikaprî djãri Paur kute 'ã amijarênh.

¹⁶Ba ajte ar amã arê gar ama. Kwãrîk wãnh amim,

—Paur ne amimex jarênh ba. Ga, bën katikumrêxja pumũ, anhÿr kêt. Nàr gar aje ijã amim anhÿr jabej arek nhÿn ikabên ma. Ba ajte ar amã amimex jarê gar ama.

¹⁷Ije ar amã amimex jarênh ja ne kute Bënjadjwÿr djwÿnh kabên pyrãk kêt. Ne kute ar amã ibên kati pyrãk ne ar amã amijarê. ¹⁸Me krãptî ne ar amã amijo àmra prã:m. Me kute amidjwÿnh hbito kînh kadjj amijo àmra prã:m. Ba ne ba bir amimex kôt ar amã amijarênh amirîtkumrêx gar badjwÿ ima.

¹⁹Me kwÿ ne me mrãmri bën katikumrêx. Nãm me ar awÿr bõx ne ar amã amijarê gar arek me kabên maro akrî. We ar akrã mex ne kam arek me bën kati maro akrî. ²⁰Dja me'õ bën kati ar akwÿ apa 'amÿnh amiwÿr ar ajo akêx gar arÿm kôt ar amijo aba. Ne kam ate akrã arek me'õja kabên maro akrî. Dja me'õ bën katikôt ar akwÿ anoo aknon ar abê mÿj-jao prõt, gar kam ate akrã arek me'õja kabên maro akrî. Me'õ ta dja ar akam amijo ra:x nàr ar akwÿ nobê tak ne. Gar kam ate akrã arek kabên maro akrî.

²¹Ba ren badjwÿ ar amã ibên tÿx gar ren ikabên ma. Nhym be, kati. Ba ne ba ar amã ibên tÿx kêt. Ba akrãnmã ar akam ar iba gar kam arÿm amim, “Paur rerekre ne kajgo”, anhÿro aba. Nhym be, kati. Irerekre ne ikajgo kêt.

Me ta ne me amijã, “Jeju ne ijano ba bõx”, anhÿro ba. Me amijo amra:n arîk ar amã, “Ba ne ba iraxkumrêx.” Nãm me ã ar amã anhÿr ar o ba. Ba badjwÿ jakam ar amã amimex jarê gar ama. Nã bãm ije ibên kati pyrãk ne ar amã amirax jarê gar ama.

²² Djām ar wābēbit ne ebraga. Badjwÿ. Djām ar wābēbit ne idjaer. Badjwÿ ibē idjaer. Djām ar wābēbit ne Abraão tãmdjwÿ. Badjwÿ ibē Abraão tãmdjwÿ.

²³ Djām ar wābēbit ne Kritu nhō àpēnh. Badjwÿ ibē Kritu nhō àpēnhkumrēx ne o ar akrenh mex. Nā bām ije ar amā ibēn kati pyrāk ne ar amā amirax jarē. Nā bām kum idjāpēnh tÿxo ar akrenh mex ne.

Me kute mry kà punuo ikaprēprēk kume:xi. Ba te ije itak'ā akremā.

Ne kute ajte ibē ijē krāptiō ar akrenh mex ne.

Ne ajte bit kute ibīnmā ijo baja krāpti: ba ityk pyma ar iba. Ga, ibē Kritu nhō àpēnhkumrēxja pumū.

²⁴ Kamā ne apÿnh mebē idjaer djāri ajte mry kà punuo ikaprēprēk kumex. Nām me ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk nhym kam me ajte ikaprēprēk. Me kute ikaprēprēk kunikōt ne me kute mrykà punuo itak'ā akre krāpti: kute 39 pyrāk.

²⁵ Nhym kam me ajte kōo ititik ne. Nhym kam me ajte kōo ititik ne. Nhym kam me ajte kōo ititik ne.

Nhym kam me ajte kute ibīnmā kēno ititi:k ne. Ga, ibē Kritu nhō àpēnhkumrēxja pumū.

Ba kākamdjwÿ, kà rūnhkam ngō raxbē pyka kētkam iba nhym ijā kà ja wadjā. Ne ajte ijā ja wadjā. Ne ajte ijā ja wadjā.

Ba ajte ngō raxkam wadjā ne pī'ā wājē:t ne ar iba:. Nhym ijā akamāt ne akati ba wabi.

²⁶ Nā bām ar imrānh kume:x ne.

Nhym kam ajte apÿnh ngō rūnh djārikam idjār pyma: ne.

Nhym apÿnh me àkīnhī kute ijaērbē ijo tÿm ne ijo bikēnh pyma:.

Nhym apÿnh mebē idjaerdjwÿ kute ijo bikēnh pyma:.

Nhym me bajtemdjwÿ kute ijo bikēnh pyma:.

Apÿnh krīrax djārikam ar iba ne apÿnh kapōt kukrit djārikam ar iba ne ngō raxbē pyka kētkam ar iba. Ja kunikōt ne mÿjja kute ijo bikēnh pyma: ne.

Nhym me 'ēx ne kute amijo Jeju mardjwÿ kute ijo bikēnh pyma:.. Ga, ibē Kritu nhō àpēnhkumrēxja pumū.

²⁷ Nā bām idjāpēnh pytidjwÿo iku'ēn o amidjōm me:x ne.

Ne ajte inhōt kēt krāpti:.

Prāmmē kōrkam ne ba ajte ar iba.

Ije ajte amijajbur kumex.

Ajte imā kryn ikā kēt ne ar iba.

²⁸ Ikā krākā'ā mÿjja ne ja.

Ba kam me kute amim Jeju marja ma:ro ikrī. Apÿnh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri ne ba kunikōt me ma:ro ikrī. Ne me kwÿ'ā àpnhix ne, ne akati kunikōt mekam idjumar punu:re.

²⁹ Dja mekam me'ō rerekre. Djām kōt irerek kēt got? Kōt badjwÿ irerekre.

Dja me Metindjwÿnhbē me'ōo akēx. Djām o ingyk kēt got? O ingykkumrēx. Nā bām me ma:ro ikrī. Ga, Kritumā idjāpēnhkumrēxja pumū.

³⁰ Me kwÿ ta kute amijā,

—Kritu ne ijano ba bōx, anhÿro baja djām mrāmri ar kum àpēnhkumrēx. Kon. Ga, Kritumā idjāpēnhō ije me akrenh mexja pumū. Dja ba ar amā amimex'ā idjujarēnh prām jabej arÿm ar amā apÿnh itokry djāri, apÿnh ikapri djāri'ā ar amā ajarē. Kunī kōt irerekre. Ba ar amā irerekredjwÿ 'ā ajarē gar ama.

³¹ Bēnjadjwÿr djwÿnhbē Jeju Tindjwÿnh kute imar. Jeju Bām, mexti:re rā'ā: rā'ā ne. Tāmja ne kute imar. Ije amimex jarēnh ne ijēxnhī kētkōt kute imar.

³² Ba ajte ar amā irerekre jarē gar ama. Krīraxbē Tamagu nhō bēnjadjwÿrja bit

kute ipa 'amÿnhmā. Bēnjadjwÿr rax Areta ne Tamagu nhō bēnjadjwÿr jamā nhÿ. Tamagu nhō bēnjadjwÿr ō krākamngōnhmā ijarē. Nhyr krīrax bu'ā pyka tÿx nhīpēx apÿnh ajkwa krekre djāri. 'Ā ikator nhyr me kute ipa 'amÿnh kadjy nārām ne me ibē kre kunī pytā. ³³ Nhyr me kute amim Jeju mar arÿm djudjēdō kaxnokai jakā 'āpren kam inhÿr. Ne kam kÿjrūm krīrax nēje pyka tÿxja burūm imē. Kre krā'yrkōt burūm imēn arÿm ijo ruw. Ba arÿm pykabē djan mā mebē ikaton iprōt ne. Be, djām kam 'itÿx got? Kati. Ba ne ba irere:kre. Nhyr be, Metīndjwÿnhbit tÿ:x ne arÿm ipytā.

Kute kàjkwa pumūnh'ā amijarēnh.

12 Djām ije amikōt ar amā amijarēho iban kōt iraxmā? Kati. Kwārīk wānh rā'ā. Ba ar amā mÿjja'ā ajarē. Me kute mÿjja pumūnh kētja ba arÿm omū. Dja ba ar amā 'ā ajarē. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute amrēbē memā mÿjja jarēnh kēt. Arÿm ne imā arē. Nām imā arē ba arÿm kuma. Dja ba ar amā 'ā ajarē gar ama.

² Ba amipumū. Ije amim Kritu markam amipumū. Nhyr kam Metīndjwÿnh arÿm amiwÿr ijo àbiro tē ba amipumūho tē. Nām kàjkwa jan iby jan amū ja. 'Ŷr ne ijo wabi, amiwÿr ijo wabi ba arÿm amipumū. Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwÿnhbit got o wabi. Kon, ije mar kēt. Metīndjwÿnh ta ne kute mar. Ba ije amipumūhja'ā arÿm amex krāptī apēx. Amexbē 14 ne ijukri ajmā 'ā akre kute ne ijā apēx. ³ Bārām inhītā got ijo wabi nār kon ikadjwÿnhbit got o wabi. Kon. Ije mar kēt.

⁴ Nā bām amipumūho tē nhyr Metīndjwÿnh amiwÿr ō kàjkwa djwÿnhmā ijo wabi. Kàjkwa djwÿnh ne me:xkumrēx. Kam mÿjja punu kētkumrēx. Metīndjwÿnh ō kàjkwa djwÿnhmā ijo wabi ba amipumū. Ne

kam arÿm kam me kabēn ma. Me kabēn mexkumrēx. Punu kētkumrēx. Ba kam te ije me kabēn jarēnhmā. Mexti:rekam te ije arēnhmā. Pykakam me babēngōkre kabēn'ÿr bōx kēt. Nhyr ta ibē uma, ije arēnh kētmā.

⁵ Be, tām ne ja. Ije amipumūhja'ā dja ba ar amā amikōt amijarē. Djām ba ije ar amā amimex jarēnhmā? Kati. Ba irerek mexi. Kam ne ba ar amā amikōt amijarē. ⁶ Nār, ba ren ar amā amimex jarē djā ne ba ren ibēn kati? Kati. Ba ren ibēn kati kētkumrēx ne kam mrāmri ar amā amimex jarē. Ne ren katāt amimex kōt ar amā amijarēnhkumrēx nhyr ren me'ō arÿm ren ijo amra: ne. Nhyr be, kati. Irerekre'ā dja ba ar amā amijarē gar kam arÿm aje ipumūnh kōt ne aje ikabēn mar kōt imar katāt.

⁷ Ga, kute imā apÿnh mÿjja pumūnh kētjao amirītja pumū. Nām imā mÿjja rūnho amirīt. Ba ren kam 'ā amijo amra. Nhyr be, kati. Kam amijo idjāmra kēt kadjy itokry djā ja iwÿr bōx. Mrāmri itokry djā ja ne kute mrÿnhī arek me ikam ku'ē nhyr me tokry pyrāk. Xatanaj imā itokry djā ja jano nhyr iwÿr bōx ba arÿm itokry. ⁸ Kam, kute kubē ipytār kadjy ba te Metīndjwÿnhmā amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw. Ne ajte te kum amijo a'uw.

⁹ Nhyr arÿm imā,

—Kati. Dja ga atokryja mar rā'ā ne. Be ga, me tokry ne kaprīrekam rerekreja pumū. Me te rerekre ba idjukaprin itÿx puroo memā tÿx jangij. Gadjwÿ dja ba ajo djuw mex. Dja ga te atokry ne arerekre ba dja ba ajo djuw mex ga arÿm atÿx.

Nām ā Metīndjwÿnh imā ane. Kam ba itokry ne irerekre rā'ā. Tām ne ba ije ar amā arēnh prām. Irerekre dja ba ar amā arē, me kunīmā irerekre jarē. Kritu tÿxo itÿx kadjy ije memā irerekre kōt amijarēnh prām.

¹⁰Kam Kritumā idjāpēnhkam mā ne ikute? Bir, apŷnh irerek djāri ne iwŷr ban bōx. Nhyṃ apŷnh me kwŷ imā akij. Nhyṃ apŷnh itokry djāri iwŷr ban bōx. Nhyṃ apŷnh me kwŷ ijo ajkē. Nhyṃ apŷnh mŷjja pyma djāri ikam apōx. Te apŷnh mŷjja ikam apōx ne te irerekre ba kunīkōt ikīnh. Mŷkam? Bir, dja ba ba irerekre nhyṃ Kritu arŷm imā tŷx jadja ba arŷm itŷx ne.

Me kute kupa'ā Paur mar.

¹¹Ije amimex kōt ar amā amijarēnhkam kute ibēn kati pyrāk. Mŷkam ne ba amimex jarē? Bir, ar aje ikupa'ā ijarēnhkam. Ar ga ne gar ikupa'ā abenmā kum,

—Djām Kritu ne Paur jano nhyṃ 'ā ujarēnh tē? Kati. Kute anor kēt, ane. Ba kam amā amimex kōt amijarē. Ba amimex kōt amijarēn kute ibēn kati pyrāk. Ar ga ne ga ren ar abenmā kum,

—Mrāmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx nhyṃ gwaj bamā 'ā ujarēnh ar ba, ane. Ga ren ar anen ba ren amimex kōt ar amā amijarēnh kēt. Ar akam me'ō ar ta arīk amijo 'ēx ne kute ar amā,

—Kritu ne ijano ba ar amā idjujarēnh ar iba, anhŷr ne ta amijo raxo ba. Djām mrāmri ne ba we ar wā katēri irax? Kati. Ba ne ba ar wāmē ije aben pyrāk ne ar katēri itēm kētkumrēx. Ne kam djām ba ne ba irax? Kati. Ba ne ba ikajgo. Nhyṃ be, mrāmri ne Kritu ijano ba 'ā idjujarēnh ar iba.

¹²Amrēbē ne ba arek akrānmā ar akam mŷjja pumūnh kēt nhipēxo iba. Ne apŷnh me punu djāri meo mex gar omūn arŷm Kritu raxmā akato. Ba ar akam mŷjja rūnh nhipēxo iba gar amim,

—Mrāmri ne Kritu kute Paur janorkumrēx. Ga, Kritu kute anor kōt kute mŷjja nhipēxja pumū. Nā gām ar amrēbē ā amim ane. Mŷkam ne gar jakam arŷm amim,

—Kati. Kritu kute Paur janor kēt, ane?

¹³Mŷkam ne gar jakam arŷm amā ikīnh kēt ne? Nā gām ar amim,

—Be, Paur kum me ikīnh kēt. Nām kum me wābit kīnh. Kum apŷnh me kute amim Jeju mar wābit kīnh. Kum apŷnh me kute kōt me ar aben pydjio ba djāri wābit kīnh ne arŷm apēnh pānh mebē pi'ōk kaprī jamŷ. Nhyṃ be, gwaj bajbit ne kute gwaj babē pi'ōk kaprī jamŷnh kēt. Nā gām ar ā amim ane. Djām mrāmri imā me wābit kīnh? Kati. Imā ar gadjwŷ kīnh. Imā ar akīnho aben pyrāk. Kwārik wānh gar ikam angyrk kēt.

¹⁴Ota, jakam ba arŷm ar awŷr itēmmā. Arŷm ne ba ar akam tēn ajte ar akam tē. Ne jakam ajte ar akam itēmmā. Dja ba ar akam tēn bōx ne ajte idjāpēnh pānh ar abē pi'ōk kaprī byr kēt. Djām ar anhō mŷjja ne ba abej ne ar akam itēmmā? Kati. Imā ar anhō mŷjja prām kēt. Ar aje amim Jeju mar raxmā ne ba ar akam itēmmā. Ja ne ba imā kīnh. Djām me kra ne kute bām kadjy mŷjjao atom ne adjwŷr? Kati. Bām ne kute kra kadjy mŷjjao atom.

¹⁵Ba ije ar abām pyrāk dja ba ar akadjy apē:n prīne ibē inhī kato. Ne kam ikaprī kēt. Ikīnhbit. Ar ga dja gar te amā ikīnh ngrire. Ba dja ba kajmā imā ar akīnh kamēnho tēn mā ar akadjy apē.

¹⁶Be, ar ga ne gar ima. Idjāpēnh pānh ije ar abē pi'ōk kaprī jamŷnh kētja ma. Nhyṃ be, ar akam me'ō arīk ar amā,

—Djām me kum prāmja kadjy ne Paur kute ar abē pi'ōk kaprī jamŷnh? Kati. Paur no tŷxtikam ne arīk ar amā 'ēx ne ar anoo akno. Nām arŷm ar anhō pi'ōk kaprīo aminhō, anhŷro ba.

¹⁷Be, amrēbē ba ar awŷr ar ja jano nhyṃ ar awŷr bōx. Ne kam arŷm ar abē pi'ōk kaprī byn arŷm imā o bōx. Djām kam ne ba arŷm o aminhō? Kati. ¹⁸Nā bām ar ajā Xitumā karō. Gwaj bakamy jadjwŷ ba arkōt ano nhyṃ ikabēn kōt ar arŷm ar awŷr tēn bōx. Djām Xitu kute

ar anhō pi'ôk kapriō aminhō? Djā ne atemā ibē kabēn djin atemā ibē amijo tē? Kati. Ar ije imrānh katàto aben pyrāk gar ar̄ym ama.

¹⁹ Ar akwỳ ne gar aje abenmā kum,

—Be, Paur ar mrāmri gwaj bajo ajkē. Ga, ar kute aminēje gwaj bamā amijā àprārja ma, ane. Djā ne bar ar ajōo ajkē got bar ar amā amijā aprā? Arkati. Bar tu amim Kritu markumrēx ne ar amā amijarē nhym Metīndjwýnh ta kute ar imar. Akmere àpnhīre ar, djām ar ije amijo djuw mex kadjy ne bar ar akam apē? Kati. Ar gajbit bar ije ar ajo djuw mex kadjy ar akam apē. Ar ije ar amā arēnh gar aje Kritu mar raxmā. Ja kadjy bar ar akam apē.

²⁰ Imā ar ajaxwe kēt prām. Nok ren ar ajaxwe ba ren ar awýr bōx. Ar amā ne ba ikabēn mexobit ikabēn prām. Ikabēn ja ne gar amā kīnh. Ne ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibēn tỳx ne. Ar amā ibēn tỳx karō ba amikukām pi'ôkkam ar amā ikabēn. Ga ren ar aje akabēno aben japanh prām ba ren ar awýr bōx ne ren ar amā ibēn tỳx ne. Ga ren ar aje aben nhō mỳjja'ā angryk prām nār ren ar aje abenkam adjàkrē prām ba ren ar amā ibēn tỳx ne. Nār ga ren ar abenmā adjàkjēr prām nār ren abenā akabēn punu ba ren ar amā ibēn tỳx ne. Nār ren ar aje aben kàxā abenbē aben kurē prām nār ren abēn kati prām nār ren abenmā adjàkjēro abikarēr prām ba ren ar amā ibēn tỳx ne. Ar awýr ibōx gar akrāptī ajaxwe ja'ō karō ne ba pi'ôkkam amikukām ar amā ikabēn ne.

²¹ Ga ren ar akwỳ ajaxwe prām rā'ā. Nār ren akwỳ ar aprō djwýnh kupa'ā akurē aba prām rā'ā. Nār akwỳ amjēn djwýnh kupa'ā akurē aba prām rā'ā. Nār ren akwỳ aje apijām kēttikam adjàpēnh punu prām rā'ā. Amrēbē ar akwỳ ā ajaxweo ane ba ar amā pi'ôk no'ôk ne. Ar amikam akapriren wānh ajaxwemā anhirer ne aje akubyn Metīndjwýnh'yr

amijo akēx kēt karō ne ba amikukām pi'ôkkam ar amā ikabēn ne. Ba ren ar akam bōx nhym ren Metīndjwýnh ar akam imā irerek jadjā ba ren ar akrāptikam imýr rax. Ar akam imýr rax karō ne ba amikukām ar amā ikabēn ne.

Kute me kwýbē axwe pyma.

13 Jakam ba ar̄ym ar awýr itēmmā. Ar̄ym ba ar akam tēn ajte ar akam tē. Ne jakam ajte ar akam itēmmā. Be, amrēbē: Metīndjwýnh me bakukāmāremā kum,

“Dja me'ō amijarēnh jabej. Gē ar amānhkrut nār ar amānhkrut ne ikjékēt kabēn kôt memā arē. Ar kute kabēn mar kôt arē nhym me ar̄ym kuma.

Ar axikôt kabēnkam dja me ar kabēn man ar̄ym abenmā kum,

‘Mrāmri me'ōja kute amijarēnh nhym ar kute kabēn kôt arēnhkumrēx’, ane.

Dja me ā abenmā ane.”

Nām ā Metīndjwýnh me bakukāmāremā ane. Ja dja gar amijā ama. ² Be, ōbē ne ba ar awýr bōx. Ne kam ajte ar awýr bōx ne ar abē ajaxwe pyma. Jakam ba ajte ar akàxā pi'ôkkam ar abē uma. Ja dja gar amijā aman ikabēn mar pydji. Amrēbē ar akwỳ ajaxwe jabej nār ajbir ar akwýdjwý axwe jabej djām ije ar amā iprimā? Kati. Dja ba bōx ne ar amā ipri kēt ne tu itỳx.

³ Gar akwỳ ijā,

—Goja mrāmri Paur Kritu kabēno kabēnkumrēx jabej bar goja kabēnkumrēxmā ikato, anhýro aba. Ar aje ijā anhýrkam dja ba bōx ne itỳx. Djām Kritu ar akam àpēnhkam rerekre? Kati. Ar akam tỳ:xi. ⁴ Mrāmri me kute pite'y'ā nhôrkam memā amijo rerekre. Nām te memā amijo rerekren jakam Metīndjwýnh 'itỳxkôt tīn ne ar ba. Ar badjwý ne bar kôt amijo irekre. Ne te amijo irekre dja bar bōx ne Kritu kôt itīn ne ar iban Metīndjwýnh 'itỳxo ar akam itīn ne ar iba.

⁵Djām bajbit ne gar aje imexkôt imā akatormā? Ar gadjwỳ dja gar amima:ro tēn amim akatorkumrēx ne amim,

—Djām mrāmri ije tu amim Kritu markumrēx? ane. Dja ga ā amikukjēro anen kam mrāmri ar aje tu amim markumrēx jabej amim,

—Nà ije mrāmri tu amim Kritu markumrēx, anen kam arỳm ja markumrēx. Aje tu amim markumrēxja markumrēx. Ja dja gar amim akatorkam ama. Kritu ne mrāmri ar akam ỳrkumrēx. Djām ar aje amikam ja mar kêt? Nār kon, ar ajō ga mrāmri amijo ajēx ne amijo Jeju mar jabej nhym kam mrāmri ar akam ỳr kêt.

⁶Dja gar amiman arỳm ar badjwỳ ar iman amim,

—Mrāmri ne Paur ar kute Kritu markumrēx, ane. Ar aje amim ja jarēnh ne ba kam ama.

⁷Jakam ne bar Metīndjwỳnhmā ar ajo a'uw ne kum,

—Dja ga meo djuw mex gē me axwe'ō kêt, ane. Mỳj kadjy dja gar ajaxwe kêt? Djām me kute ar akôt ar imar ne kute ar imā mex jarēnh kadjy? Kati. Godja me te ar ijā, “Paur ar ta ne amijo 'ēx ne amijo Jeju maro ba”, anhỳr rā'ā jabej. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ba dja bar we amijo ijēx ne. Ar ga dja gar katāt ar amijo aban ajaxwe kêt. Ar ajaxwe kētmā ne bar ar ajo Metīndjwỳnhmā a'uw.

⁸Djām bar Metīndjwỳnh kabēn katāt kupa'ā amijo iba nhym kam arỳm kabēn katāt kêt? Kati. Metīndjwỳnh ta kabēn katāt rā'ā: rā'ā ne. Nhym be, kati. Bar katāt kabēn kôtbit amijo iba prāmrumrēx. Nhym kam me arỳm ar ikôt Metīndjwỳnh kabēn katāt kumrēxmā kato.

⁹Dja bar te memābit irekre. Kwārīk wānh rā'ā. Ar ga dja gar Metīndjwỳnh kabēn kôt katāt ar amijo aban arỳm atỳx. Kôt atỳxkam ar ikīnhkumrēx. Prīne ar amex ja ne ar imā kīnhkumrēx.

¹⁰Mỳj kadjy ne ba ar akāxā pi'ōkkam ā amikukām ar amā ikabēno ane? Bir, ba ren ar awỳr bōx ne ren ar amā ibēn tỳx. Bēnjadjwỳr djwỳnh kute ijā rax mēnh kôt ba ren ar amā ibēn tỳx. Ar amā ibēn tỳx karō ne ba ar akāxā ā amikukām ar amā ikabēno ane. Djām ije ar ajo ibikēnh kadjy ne ijā rax mē? Kati. Dja ba ar amā arē gar amim Jeju mar mexo amū amikamēn arỳm mar rax ne. Ja kadjy ne ijā rax mē.

Kute memā amikabēn mex jarēnh ino rer.

¹¹Akmere àpnhīre ar, ikabēno ino rer ne ja. Dja gar adjumar mex ne prīne Metīndjwỳnhmā amex. Ne prīne amijā ikabēnja ma. Ne axikôt ar akabēn ne abenmā akabēn mexo akabēn. Dja gar amijo ane nhym Metīndjwỳnh arỳm ar amē amijo kajkep. Kubē ne me kum aben jabē djā krō krax. Kubē ne me umar mex djā krō krax. Tām gēdja ar amē amijo kajkep.

¹²Dja gar amā aben jabēo amirīt kadjy aben pa krij ne aben tatak. ¹³Amrē jakam Jeju nhō me ja kunī ne me amū ar amā kabēn mex jarē.

¹⁴Gē Bēnjadjwỳr djwỳnhbē Jeju Kritu tu kum ar akunī kaprīn^s ar ajo ba. Gē Metīndjwỳnh kum ar akunī jabēn ar ajo ba. Gē Metīndjwỳnh Karō ar akunī mē amijo kajkep ne ar ajo ba. Tām ne ja.

§13:14 Djām ar ga ne gar adjukaprī nhym pānh arỳm kum ar akaprī Kati. Ta ne tu kum ar akaprīkumrēx.

Paur kute Garaxakam me jamã pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne pykabê Garaxakam me jamã pi'ók no'ók ne. Nãm arým pyka kuni'yr mrãnhkôt me'yr bôx ne memã Jeju jarê nhyr me kwý arým tu amim markumrêx ne 'ã abeno akprô. Nhyr kam Paur arým mã me jadjwý'yr tê nhyr tekrekam mebê idjaer kwý me'yr bôx ne memã kum,

—Djãm ar aje tu amim Jeju markam-bit Metíndjwýnh kute ar apytâr? Kati, dja gar príne Mójdjê kukràdjadjwý kôt ar amijo aban kam arým Metíndjwýnhmã amex, ane.

Nhyr kam Paur memã kum,

—Arkati. Mrãmri ne me tu amim Jeju markumrêx nhyr Metíndjwýnh arým memã axwe kêt jarê nhyr me arým kum mex. Me ta ne me mýjja kukràdjâkôt amijo bakôt Metíndjwýnhmã mex kêt. Mrãmri ne me tu amim markumrêx nhyr Metíndjwýnh ukaprikôt arým memã axwe kêt jarê, ane.

Djã nãm ã Abraão Mójdjê kukràdjâkôt amijo bao ane nhyr Metíndjwýnh arým kum axwe kêt jarê? Kati, nãm tu Metíndjwýnh markumrêx ne arým Metíndjwýnhmã mex. Nhyr amü tím-rãm Mójdjê katon memã kukràdjâ jarê. Bir be, gwaj badjwý tu amim Jeju markumrêx ne arým kênhkam ar baba. Gwaj bajaxwe kute gwaj bate djê pyrâk ne gwaj babê Metíndjwýnh kurê. Nhyr Metíndjwýnh arým bajaxwebê bapytã. Arým ne gwaj bate djê apêx. Mýkam dja gwaj akubyn Mójdjê kukràdjâ tũmo amite djê ar o baba? Kati, Jeju kute gwaj bajãpre bônkhkam gwaj kênhkam ar babakam gwaj Jeju kukràdjâ ny kôt amijo baba rã'ã. Nãm ã Paur memã anen

ajte memã Jeju kute anor kôt memã amijarê. Tãm ne ja.

1 Ba ne ba ibê Paur. Djãm pykakam me'ô kajgo ne ijano? Nãr, djãm Metíndjwýnh ne me'ô kajgomã ijã karô nhyr ijano? Kati. Jeju Kritumê Bãmbê Metíndjwýnh ijano ba arkum idjãpênh iba. Jeju Kritu arým ty nhyr Bãm akubyn o tĩn ne. ²Jeju kukwakam bakamydjwý ikôt dja bar wãm ar amã ikabên mex jarê. Pi'ók no'ókkam ar amã arê. Pykabê Garaxakam apýnh ar aje amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio aba djãri ne ba ar amã ikabên mex jarê.

³Metíndjwýnhbê ne me Babãm. Ne Bënjadjwýr djwýnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprĩn** ar ajo ba gar adjumar mex rã'ã ne. ⁴Jeju Kritu ne gwaj bakadjy amingã. Nãm gwaj bajaxwe pãnh ty. Me kum Metíndjwýnh kĩnh kêtja ne me axwe:. Mekôt bajaxwe kêt kadjy gwaj bapãnh ty. Kute kubê gwaj bapytâr kadjy gwaj bapãnh ty. Me Babãmbê Metíndjwýnh kute kum 'ã karô kôt ne gwaj bapãnh ty. ⁵Metíndjwýnh ne ra:x ne uma:. Gê me aben djô'ã memã Metíndjwýnh rax jarênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri, tãm ne ja.

Me memã Kritu kupa'ã ujarênh nhyr mebê uma.

Mat 7.15; Ep 4.14; Kor 2.8; A Ped 2.1

⁶E kum, djãm ar ga ne gar ajaxwe kêt nhyr Metíndjwýnh pãnh kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar ga ne gar ajaxwe: nhyr ta kum ar akaprĩ. Kritu ar ajaxwe pãnh ty nhyr kam Metíndjwýnh ta kum ar akaprĩn amiwýr ar ajuw ne ar ajo ba. Nhyr kam wãnh me kwý ar awýr bôx ne arým 'êx ne ar amã we Kritu'ã ujarênh ny 'ôdjwý jarê. Me wãnh ar amã arê gar arým ijaêrbê me'yr amijo akêx ne mekôt amijo abao

**1:3 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhyr ar pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

dja. ⁷Ije. Djām mrāmri ne me ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarē? Kati. Nām me arīk ar anoo biknoro ba. Kritu kupa'ā ne me ar amā arēho ba.

⁸Arÿm ne bar kàj bê ar amā arē, katàt Kritu'ā ujarēnh nykumrēx jarē gar arÿm amim ama. Nhyim be, godja ar ijō akubyn ar awÿr bōx ne ar amā Kritu kupa'ā ajte ujarēnh ny 'ōdjwÿ jarēnh jabej gē Metīndjwÿnh on pānh o akno gē biknor rā'ā rā'ā ne. Nār, godja kàjk-wakam kadjy mrānh djwÿnh 'ō ar awÿr bōx ne ar amā kupa'ā ujarēnh ny 'ōdjwÿ jarēnh jabej gē Metīndjwÿnh on pānh o akno gē biknor rā'ā: rā'ā ne. ⁹Bar ajte jakam ar amā arē gar ama. Arÿm ne bar katàt ar amā Kritu'ā ujarēnh nykumrēx jarē gar amim ama. Nhyim be, godja me'ō ar awÿr bōx ne ar amā Kritu kupa'ā ajte ujarēnh ny 'ōdjwÿ jarēnh jabej gē Metīndjwÿnh on pānh o akno gē biknor rā'ā: rā'ā ne.

¹⁰Djām me kum ikīnhmā ne ba abej ar iba? Kati. Metīndjwÿnh kum ikīnh ne ba abej. Djām ije meo kīnh prām got? Kati. Ne ba ren meo kīnh prām ba ren ibē Metīndjwÿnh nhō àpēnhkumrēx kēt.

Jeju ta ne Paurmā amijarē.

A Kô 1.12; Tex k 2.4

¹¹Akmerē, àpnhīre ar, ba ar amā arē. Ije kàj bê ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnhja djām me'ō ta ne amim ujarēnh'ā karōn imā arē? Kati. ¹²Djām me kute aben djō'ā ujarēnh ar baja ne me'ō imā arē ba o iba? Kati. Nār, djām me'ō kute prīne ujarēnh marja ne imā arē ba kuma? Kati. Jeju Kritu ta ne imā ujarēnh ny jarē ba maro iba. Tām ne ba jakam pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

¹³Arÿm ne me ar amā ijā ajarē gar ama. Amrēbē ne ba mebē idjaer kukràdjā kōt ar amijo iban Metīndjwÿnh nhō me ja kute amim Jeju maro ibikēnh

kumex. Ne kam me kute amim Jeju mar kēt kadjy mebē Jeju kurēn abenbē me ngrānhō iba. ¹⁴Ne mebē idjaermē ro'ā ijabatānhja ije me kukràdjā maro me akrenh mexo tē. Ne me ikukāmāre kukràdjā tūm'ā ino tÿ:x ne o iba.

¹⁵Nhyim kam Metīndjwÿnh ta arÿm kum ikīnh ne kum ikapri. Djām ba ne ba imā kīnh nhyim kum ikapri? Kati. Ta ne tu kum ikaprin arÿm amiwÿr ijuw ne ijo ba. Adjākamā inā tikkrekam ijētri ne Metīndjwÿnh amijo ipytā.

¹⁶Ije kàj bê me bajtemmā 'ā idjujarēnh kadjy arÿm imā Krao amirīt. Kute imā Krao amirītkam djā nā bām o me'ō kumrēx ma nhyim arÿm imā arē ba ó'ā memā arēho iba? Kati. Kritu ta ne imā arē. ¹⁷Nār, djā ne ba krīraxbē Djeruxarē kumrēxmā tēn bōx? Nām Jeju ar ja kumrēx janon kam badjwÿ ijano ba kum idjāpēnh ar iba. Djā nā bām Jeju kute ar anor ja kumrēx'ÿr Djeruxarēmā tēn bōx nhyim ar imā kabēn'ō jarē ba memā arēho iba? Kati. Ar'ÿr Djeruxarēkam itēm kēt. Ate ne ba pykabē Arabijkam tē. Ba kam ajte akubyn krīraxbē Tamagumā akēx. Kritu ta ne imā kabēn jarē ba memā arēho iba. Tām ne ba jakam pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

¹⁸Nhyim kam ijā amex amānhkrut ne ikjēkēt apēx. Kambit ne ba arÿm Djeruxarē'ÿr tē. Ije Pedru pumūnhmā 'ÿr tē. Ne kam Pedru'ÿr bōx ne ar iro'ā nhÿ. Ar iro'ā nhÿ: nhyim ar ijā akatibē 15bit apēx ne. Djā ne ba kam idjām 'iry got Pedru imā me kabēn 'ō jarē ba memā arēho iba? Kati. ¹⁹Djā ne ba kam Jeju kute ar anorja 'ōdjwÿ pumū? Kati. Ije ar 'ō pumūnh kēt. Bēnjadjwÿr djwÿnh kamy axikōt katorja ne kubē Xijagu. Xijagubit ne ba omū.

²⁰Djā nā bām ar amā ijēx? Kati. Metīndjwÿnh kute imarkam ne ba mrāmri ar amā ikabēnkumrēx.

²¹ Ne kam Djeruxarē kurūm ikaton tē. Tē:n kajōnhkōt pykabē Xirijmē Xirxij'yr tē. Tē:n kam ar̄ym kam bōx.

²² NhyM Djeruxarē bu'ā pykabē Djudē-jakam ap̄ynh me kute amim Jeju mar ne kōt ar aben pydjio ba djāri me kute ipumūnh kēt rā'ā. ²³ NhyM be, me kw̄y ne me amū memā ijarēn memā kum,

—Paur kute me bajo bikēnho ba ja ne ar̄ym jakam kaj̄ bē Kritu'ā memā ujarēnh ar ba. Me kute Kritu kōt amijo bamā memā 'ā ujarēnh ar ba. Me kute Kritu mar kēt kadjy ne Paur amrēbē mebē Kritu kurēo ba. Ne jakam ar̄ym 'ā memā ujarēnh ar ba. Nām me ā ijarēnho ane. ²⁴ NhyM me ar̄ym jabit man ikam Metīndjw̄ynhmā mex-tire jarēnho kumex. Be, djām kam ne me'ō ikabēn'ā imā karō ba memā arēnho iba? Kati. Kritubit ne imā arē ba ar̄ym pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

Pedru ar kute Paur kabēn'ā aben mar.

Kar 15.4

2 Nā bām ar iba: nhyM kam ijā amexbē 14 apēx. Ba kam Banabekōt Djeruxarēmā tē. Xitudjw̄y ne ba o tē. ² Metīndjw̄ynh ta ne imā 'ā karō ba kabēn kōt 'yr tē. 'Yr tē:n kam ar̄ym 'yr bōx. Ne kam me krāpti kākā me rūnh kumrēxmē ro'ā akuprō. Me kute amim Jeju mar rūnhmē ro'ā akuprō. Memābit ar rūnh pyrākjamē ro'ā akuprō. Ne kam memā arē. Ije me bajtemmā Kritu'ā idju-jarēnh ny jarēnho ibaja ne ba memā arē. Ne ba ren Djeruxarēkam me krāpti kumrēxmā arēn ren kam te memā arē nhyM ren me kute imar kēt ne. NhyM be, kati. Me krāpti kākā ne ba me rūnh kumrēxmā arē.

³⁻⁴ NhyM Xitubē me bajtembē kreguja ikōt dja. Me ja ne me kute Mōjdjē kukrādja kōt amijo ba kēt ne my nhinhu kā tā. Nām Xitu ikōt dja. NhyM me ta kute amijo 'ēx ne kute amijo Jeju mar

mexja ne me ar̄ym apdjun mekōt wadjā. Bar Kritu Jeju kabēn kōt idjumar mex ne ar ibamā nhyM me amim,

—Paur ar kute Mōjdjē kukrādja kōt amijo ba katāt jabej ba ar omū. Gēdja ar kōt amijo ba kēt ba me kukrādja'ā arkum apnē, ane. Ga, me ta te: kute Mōjdjē kukrādja kōt amijo ba mexja pumū. Ne te: Metīndjw̄ynhmā amijo mexo ban umar punu. Ar idjumar punu ja kadjy ne me ā amim ar ijā ane. Ne kam te: kute Xitu my kā krāyrmā memā 'ā apnē. Djā ne me kute amim Jeju markam me rūnh ja ne mekōt kabēn dji? Kati. Me mekōt kabēn djir kēt ne kute,

—Gē ar Mōjdjē kukrādja kōt amijo tēn on Xitumā my kā ta, anh̄yr kētkumrēx.

⁵ Djām ar ba ne bar me ta kute amijo Jeju mar mexja kabēn kōt Xitu my kā krāta? Kati. Bar me kabēn kōt Mōjdjē kukrādja kōt amijo itēm kētkumrēx. M̄ykam? Bir, ne ba ren ar mekōt amijo tēn my kā krāta gar ren ikōt Mōjdjē kukrādja maro aban kōt ar amijo aba. Ne kam ren ar̄ym Kritu kabēn katāt mar kēt ne kōt amijo aba kēt. Amrēbē ne bar ar amā katāt Kritu'ā ujarēnh ny jarē gar kōt ar amijo aba. Kōt amijo aba rā'ā kadjy ne bar me ja kōt amijo iba kētkumrēx.

⁶ NhyM be, memābit ar kute rūnh pyrāk ja, me kute ar'ā abenmā kum,

—Amrēbē ne ar gwaj bamā wan gwaj bajo ba. Gwaj bamā ne ar raxkumrēx, anh̄yrja. Djām me kute ar rūnh'ā abenmā anh̄yrkam djām imā ar uma? Kati. Memābit ne ar kute rūnh pyrāk. NhyM be, Metīndjw̄ynhmā ne ar ngri:ren kajgo. Bir be, Kritu ne imā kabēn jarē. Djām ijukri ne ar rūnh imā m̄yja 'ōdjw̄y jarē ba kam memā arēnho iba? Kati. Ar kute ijukri imā m̄yja'ō jarēnh kētkumrēx. ⁷ Ne kam ar ipa krij ne ar itatakbit. Ar̄ym ne ar kute imar ne ar abenmā kum,

—Be, mrāmri ne Metīndjw̄ynh Pau-rmā kum, “Ga dja ga me bajtemmā

Kritu'ā ujarēnh ny jarē", anhyrkumrēx. Nām ar ā abenmā ane.

⁸Metīndjwŷnh ne mebē idjaermā Pedru jano nhy arŷm memā Kritu'ā ajarē. Ga, me krāptī: arŷm kute tu amim markumrēxja pumū. Metīndjwŷnh ajte badjwŷ ijano ba me bajtemmā 'ā ajarē. Ga, me jadjwŷ krāptī tu kute amim markumrēxja pumū. ⁹Xijagumē Pedrubē Xepamē Djuāomē ne ar kumrēx tūm. Ar memābit rūnh. Ar ja ne ar amim,

—Mrāmri ne Metīndjwŷnh ta kum Paur kapri:kumrēx nhy mramri arŷm kōt kum āpēnhkumrēx, ane. Nām ar anen arŷm Banabemē bamē ar ipa krij ne ar itatak ne ar imā,

—Mrāmri ar ga dja gar me bajtem'ŷr mrān memā 'ā ajarē. Nhy be, ar ba dja bar mebē idjaer'ŷr mrān memā 'ā ajarē, ane. ¹⁰Ne kam ar imā,

—Dja gar ar ikam me ō mŷjja kēt mar rā'ā, ane. Jabit ne ar ar imā arē. Ba kam arŷm ar kuman amū memā me arēnho iba nhy me arŷm memā mŷjjao atomo ba. Nā bām ā Djeruxarēkam me maro anen arŷm pi'ōkkam wām pykabē Garaxakam ar amā arē.

Paur Pedrumā kabēn ne.

¹¹Bar kam krīraxbē Āxikimā tēn bōx ne kam dja. Nhy kam Pedru ninh tēn kam Āxikikam ar iwŷr bōx. Ba kam arŷm kuka kōnh kum ikabēn ne. Arŷm Metīndjwŷnh kabēn kupa'ā kute amijo tēmkam ne ba kum ikabēn ne.

¹²Mŷkam? Bir, amrēbē ne Pedru tu me bajtemmē ro'ā àkuro krī. Ar ba ne bar me bajtemmē ro'ā idjākuro nhy nhy Pedru mekmē ro'ā àkuro nhy. Nhy kam me kwŷ Mōjdjē kukrādjà'ā no tŷxja arŷm bōx. Xijagu kurūm ne me bōx. Me ja ne me memā kum,

—Dja me me bajtemmē ro'ā àkuro krīn arŷm Mōjdjē kukrādjà kupa'ā amijo tē. Nām me ā memā anhyro ba. Me ja bōx nhy Pedru arŷm me omū. Ne kam

arŷm me bajtemmē ro'ā ō kwŷ krēn krātan arŷm ate nhy. Me Mōjdjē kukrādjà'ā no tŷxja, me my kà rēnhneja, kute 'ā kum kabēn karō ne Pedru ate nhy. Me ja kute kum,

—Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjākuro kēt. Abē mebē idjaer. Mōjdjē ne me bamā, "Kwārīk wānh me bajtemmē ro'ā adjākuro kēt", ane ga kam me ro'ā adjākuro akrī, anhyr karō ne Pedru ate nhy.

¹³Nhy kam ar ikam mebē idjaer kunī Pedru kōt amijo mōn ate ar ibē nhy. Nhy kam Banabedjwŷ arŷm rerekre ne me umaje kōt amijo tēn ate me bajtembē amijo tēn ate ar ibē nhy.

¹⁴Ba kam me omū. Kritu'ā ujarēnh ny ne katātkumrēx nhy me arŷm kupa'ā amijo mō ba arŷm me omūn arŷm Pedrumā ikabēn ne. Me kunī nhipōkri ne ba 'ā kum ikabēn ne kum,

—E kum, ga ne ga arŷm me bajtem kōt ar amijo aban ajte. Ga arŷm mebē idjaer kukrādjàbē amijo akēx ne arŷm me bajtem kōt ar amijo aba. Mŷkam ne ga arŷm jakam ajte mebē idjaer kukrādjà kōt me kute amijo ba'ā me bajtemmā karōo dja? Nā bām ā Pedrumā ikabēno ane.

¹⁵Ne kam ajte Pedru arkum,

—Mrāmri me bakukāmākjē kōt ne gu me babē idjaerkumrēx. Me baje me bajtem'ā abenmā kum, "Me axwe", anhyro baba. Djām me baje me wā kōt amijo baba got? Arkati. Me ba ne gu me babē idjaerkumrēx. ¹⁶Djām kam me kute Mōjdjē kukrādjà kōt amijo bakam ne me mramri axwe kēt? Kati. Me kute kukrādjà kōt amijo baja ne me te axwe kēt prāmje. Nhy be, me tu kute amim Jeju Kritu markumrēx. Nhy kambit arŷm memā axwe kēt jarē nhy me kum axwe kēt. Tām ne gwaj amrēbē kuma. Me bajtemja ne me tu amim Kritu markumrēx. Gwaj badjwŷ ne gwaj bajaxwe kēt kadjy tu amim Kritu Jeju

markumrêx. Djâm gwaj bajaxwe kêt kadjy ne gwaj baje Môjdjê kukràdjâ marn kôt ar amijo baba? Kati. Kadjy ne gwaj tu amim Kritu markumrêx. Djâm pykakam me'ô ta axwe kêt prâm? Arkati. Me'ô ta kute Môjdjê kukràdjâ marn kute kôt amijo bakam te: axwe kêt prâmje. Nâ bâm â Pedru arkum ane.

¹⁷ Ne kam ajte arkum,

—Me'ô ta ne te axwe kêt prâmje. Nhyim be, dja gwaj tu amim Kritu markumrêx ne arým bajaxwe kêt. Ne kam amim Kritu maro tẽ nhyim arým gwaj bamã bajaxweo amirito tẽ gwaj arým amima. Gwaj baje amimarkam djâm gwaj baje me kwý kudjwa amim, “Ije amim Kritu kabên markôt ne ba ijaxwe”, anhÿr mã? Arkati. Kritu kute me axwe'ã memã ãpnênh kêt. Kabênkôt me'ô axwe prâm kêtumrêx. ¹⁸ Be, amrêbê ne gwaj te: Môjdjê kukràdjâ kôt bajaxwe kêt prâmje bajaxwe rãã ne. Nhyim be, jakam ba arým kubê amijo akêx. Kubê ije amijo akêxkam ba ren ar akudjwa ren akubyn Môjdjê kukràdjâ'ÿr amijo akêx ne ren amim,

—Ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro iba. Djâm kam ba ren mrãmri ijaxwe kêt? Arkati. Akubyn ije 'ÿr amijo akêxkam ba ren arým Metíndjwýnh kabên mar kêt ne kam ren kam amikrà ar o iba.

¹⁹ Amrêbê ne ba amim,

—Ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿro iba. Djâm kam mrãmri ijaxwe kêt? Kati. Ijaxwe rãã. Ne kam arým Môjdjê kukràdjâ ma. Amrêbê ne Môjdjê memã kum, “Dja me axwe arým pãnh ty”, ane. Tãm ne ba kuman kam ijaxwe man kam arým amim,

—Kati. Dja ba Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo iban te ijaxwe kêt prâmje, ane. Kam ne ba arým Môjdjê kukràdjâ kôt ar amijo iba kêt. Ga, me arým tykkam kute kôt amijo ba kêtja pumũ.

Badjwý ije me tyk pyrãk. Ne kam arým Metíndjwýnh kadjy itín ne ar iba.

²⁰ Ba ne ba Kritumê ro'ã píte'ykam ty. Ne kam ba itín ne ar iba kêt. Kritu ta ne ikam tín ne ar ba. Nã bãm â amimaro ane. Ne kam inhÿ jakam itín ne ar iba jakam ne ba tu amim Metíndjwýnh kra markumrêx ar o iba. Ta ne kum ijabên ijaxwe pãnh ty. ²¹ Nãm Kritu ã kum ikaprÿ o ane. Djã nã bãm kubê ate ikrãn Môjdjê kukràdjâbit mar 'ãno dja? Djã nã bãm ijaxwe kêt mã kukràdjâbit man o Kritubê aptã? Kati. Ne ren me Môjdjê kukràdjâ kôt ren axwe kêt nhyim ren kam Kritu me axwe pãnh tykja ren kajgokumrêx. Nhyim be, kati. Kritu kôtbit ne me axwe kêt. Nã bãm â Pedru arkum anen ajte pi'ôkkam wãm pykabê Garaxakam ar amã arê.

Me ta kute amijo mex kêt.

Ep 2.8; Pir 3.9; A Xim 1.9; Xit 3.5

3 Ar abê Garaxa ar, ar ano rere:kre. Mÿj me'ô ne ar amã 'êx ne ar anoo akno? Ê, Metíndjwýnh kabên katãtkumrêx. Kabên kôt ar aje amijo aba kêt kadjy ne me ar anoo akno. Arým ne ba prÿne ar amã Kritu píte'y'ã jêt'ã ajarê gar prÿne ama. Nhyim kam me ar anoo akno. Ar ano rere:kre.

² Dja gar ar imã arê ba kuma. Djã nã gãm ar Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo aban kôt we ajaxwe kêt? Djã nã gãm we ar ajaxwe kêt nhyim Metíndjwýnh Karõ arým ar awÿr bõx ne ar ajo ba? Dja gar imã arê ba kuma. Kati. Nã gãm ar Kritu'ã idjujarênh man tu amim Kritu markumrêx nhyim Karõ arým ar awÿr bõx. ³ Nã gãm ar Metíndjwýnh Karõkôt amijo abamo krax. Djã nã gãm jakam Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo aban aje kôt ga: we amijo amexmã.

⁴ Amrêbê ar aje Kritu mar'ã ne me ar ajo bikênho ba gar arým kadjy atokry kumex ma. Godja gar jakam kubê amijo akêx ne 'ã adjukanga jabej nhyim arým

kadjy ar atokry ja arÿm kajgo. Nhyrn be, kati. Ar aje mrãrnri tu amim Kritu markumrãx rã'ã jabej arÿm atokryja kajgo kãt. ⁵ Dã nã gãrn ar Mõjdjã kukrãdjã man kõt ar amijo aban kõt we ajaxwe kãt nhyrn kam Metĩndjwÿnh arÿm ar amã Karõ jano nhyrn kam ar akam mÿjja pumũnh kãt nhĩpãx, ar akam apÿnh me punuo mex? Kati. Nã gãrn ar Kritu'ã idjujarãnh man tu amim markumrãx nhyrn arÿm kõt ar amã Karõ jano nhyrn kam arÿm ar akam apÿnh mÿjja pumũnh kãt nhĩpãx.

⁶ Me bakukãmãre Abraãodjwÿ ne

“tu amim Metĩndjwÿnh markumrãx nhyrn arÿm tu kum axwe kãt jarã.”

⁷ Kam, me kute tu amim Kritu markumrãx, me ja kunĩ kute mrãrnri ne Abraão tãmdjwÿ pyrãk. Tãrn dja gar ama. ⁸ Amrãbã: ne Metĩndjwÿnh amim,

“Dja me bajtem tu amim Kritu markumrãx ba kam tu memã axwe kãt jarã nhyrn me arÿm axwe kãt.”

Nãrn ã amim anen kam kãj bẽ Abraãomã tãrn jarã. Nhyrn me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Mrãrnri ne me kute tu amim Kritu markumrãx nhyrn kute tu memã axwe kãt jarãnh. Ja 'ã ne Abraãomã kum,

“Ga tu amim ikamnhĩxkumrãx. Ba kam arÿm imã akapri. Dja atãmdjwÿ akõt tu amim imarkumrãx. Ba kam arÿm imã me kapri. Dja apÿnh me ba djãkam me bajtemdjwÿ akõt tu amim imarkumrãx. Ba kam arÿm imã me adjwÿnhdjwÿ kapri”, ane.

⁹ Ga, me kute tu amim Kritu markumrãxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kaprija pumũ. Abraão tu amim kamnhĩxkumrãx nhyrn me kute kõt tu amim markumrãxja Metĩndjwÿnh arÿm kum me kapri.

¹⁰ Be, me kute amim,

—Dja ba Mõjdjã kukrãdjã man kõt ar amijo iban arÿm ijaxwe kãt, anhyro baja. Me ja kunĩ'ã ne Metĩndjwÿnh arÿm amim,

—Me wã dja ba me kanga nhyrn me arÿm me biknor tokry djãkam akuno, ane. Mÿkam dja me kanga? Bir, amrãbã Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã kum, “Ga, Mõjdjã kukrãdjã'ã pi'õk no'õkja pumũ. Godja me mar kãt ne katãt kunĩ:kõt amijo ba kãt jabej ba dja ba pãnh me kanga nhyrn me arÿm me biknor tokry djãkam akuno.”

Nãrn Metĩndjwÿnh ã me bakukãmãremã ane. Me bit kute kukrãdjã kunĩkõt amijo baja, djãrn kõt me axwe kãtmã? Kati. Nãrn me te kute kukrãdjã kunĩkõt amijo ba ne kam axwe rãã. Kam Metĩndjwÿnh ta kabãnkõt dja me ja kunĩ akuno.

¹¹ Nhyrn kam me ajte me bakukãmãremã kum,

“Metĩndjwÿnh kute memã axwe kãt jarãnh nhyrn me arÿm kum mexja dja me tu amikajmã'ã markumrãx ne arÿm tĩn ne ar ba”, ane.

Ga, Metĩndjwÿnh kute memã axwe kãt jarãnhja pumũ. Me kute tu amim markumrãx kambit ne kute memã axwe kãt jarãnh. Kam me kute Mõjdjã kukrãdjã marn kõt amijo baja te: axwe kãt prãrnje. ¹² Nhyrn kam ajte pi'õkkam memã kum,

“Me kute Mõjdjã kukrãdjã marn kõt amijo baja gã me priene kunĩkõt amijo ba mex”, ane.

Djãrn pi'õkkam kabãn jakam ne memã, me kute tu amim Metĩndjwÿnh markumrãx jarã? Kati. Kute arãnh kãtkumrãx. Nãrn memã, kõt me kute amijo babit jarã.

¹³ Nhyrn be, Metĩndjwÿnh ne memã Kritu jarã. Kritu arÿm pite'y'ã gwaj bajaxweo pãnh. Amrãbã ne Metĩndjwÿnh memã kum,

—Godja me Mõjdjã kukrãdjã mar kãt ne katãt kukrãdjã kunĩ: kõt amijo ba kãt, ba dja ba pãnh me kanga nhyrn me arÿm me biknor tokry djãkam akuno, ane. Tãrn ne Metĩndjwÿnh amrãbã arã. Kam gwaj ba ne gwaj kõt amijo baba

kêt ne bajaxwe:. Ga, gwaj bajaxwe pânĥ Metîndjwÿnh bit kute gwaj bakangaja pumû.

Nhym be, kati. Jakam Kritu arÿm gwaj bajaxweo pânĥ. Gwaj bakadjy ne Kritu ta mân axwe djwÿnh pyrâk ne pîte'ykam wajêt. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm kute kanga pyrâk nhym me biknor tokry djâkam biknor pyrâk. Nâm â anen pîte'ykam wajêt ne arÿm gwaj bajaxweo pânĥ. Amrêbê: ne Môjdjê me bakukâmâremâ kum,

“Me pî'â me anhô nhym me arij. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me kanga nhym me arÿm me biknor tokry djâkam akuno”, ane.

Ga, Kritu pîte'ykam jêtkam Metîndjwÿnh kute kanga pyrâkja pumû.

¹⁴Kam, Jeju Kritu arÿm gwaj bajaxweo pânĥ. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me bajtemo djuw mex ne arÿm memâ axwe kêt jarê. Tâm ne Abraãomâ arê. Gwaj tu amim Kritu markumrêx, nhym Metîndjwÿnh Karô arÿm gwaj bawÿr bôx. Amrêbê kute gwaj bamâ Karô jarênhja arÿm gwaj bawÿr bôx. Ja kadjy ne Kritu gwaj bajaxweo pânĥ.

Metîndjwÿnh ne Abraãomâ kabên pÿnh ne arê.

Idja 6.13

¹⁵Akmerê, àpnĥire ar, ba ar amâ pykakam me kukràdjâ'ô jarê gar ama. Godja me'ô ar tu abenmâ mÿjja'ô jarênhkumrêx. Nhym me rÿnh arÿm 'â pi'ôk no'ôkkumrêx. Djâm kam ajte me'ô kute ijukri kabên 'ô jarênhmâ? Nâr, djâm kam kute kabên 'ôo bingrânhmâ? Arkati. Arÿm ne me tu 'â pi'ôk no'ôk mâmджи. ¹⁶Abraãomâ ne Metîndjwÿnh apÿnh mÿjja jarênh kam kum kabên pÿnh ne arênh kum,

—Dja ba ajo djuw mex ne atâmdjwÿo djuw mex, ane. Djâm kute kabên jao bingrânhmâ? Kati. Djâm tâmdjwÿ krâptî'â ne kum, “Dja ba atâmdjwÿo djuw mex”,

ane? Kati. Tâmdjwÿ pydji'â ne kum arê. Tâmdjwÿ ja ne kubê Kritu.

¹⁷Metîndjwÿnh ne amrêbê: tu Abraãomâ tâmdjwÿbê Krituja jarênhkumrêx. Nhym kam tû:mrâm, arÿm kute kum arênh'â amexbê 430 apêxkam Môjdjêmhâ kukràdjâ jarê. Djâ ne kute Môjdjêmhâ me kukràdjâ jarênh kabên tûm japa? Djâ ne kute amrêbê: Abraãomâ tâmdjwÿbê Kritu jarênhja arÿm arênh kajgo? Arkati. Kute amrêbê: Abraãomâ arênh kute mar tÿx râ'â ne.

¹⁸Djâ ne me kute Môjdjê kukràdjâ marn kôt amijo bakam axwe kêt ne ajte kute amim Kritu markam axwe kêt? Kati. Nhym be, arÿm ne Metîndjwÿnh mrâmri tu Abraãomâ tâmdjwÿ Kritu jarênhkumrêx nhym amim tu markumrêx nhym arÿm kum axwe kêt jarê.

^{19–20}Nhym be, mÿj kadjy ne Metîndjwÿnh Môjdjêmhâ kukràdjâ jarê? Bir, me kute amijaxwe mar ne kute kôt amim kator kadjy. Ja kadjy ne Môjdjêmhâ kukràdjâ jarê. Me aben djô'â abenmâ arênhô mô:. Abenmâ arênhô môr tâmtâ arÿm tûmrâm Abraão tâmdjwÿ Kritu'ÿr o bôx. Me bakamingrânyrekam Kritu arÿm katon ar ba. Nhym kam me tu amim markumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm memâ axwe kêt jarê. Metîndjwÿnh ne Môjdjêmhâ kukràdjâ jarê. Kadjy mrânh djwÿnh kumrêxmâ ne arê nhym arÿm amû Môjdjêmhâ arê nhym amû memâ arê. Nhym kam me krâptî amipânĥ Môjdjêmhâ amijarê nhym amû Metîndjwÿnhmâ me arê. Nhym be, djâ nâm Metîndjwÿnh me'ômâ Kritu jarê nhym arÿm amû Abraãomâ arê? Kati. Metîndjwÿnh pydji ne tu Abraão kuka kônĥ djan kum tâmdjwÿbê Kritu jarê.

²¹Metîndjwÿnh ne Abraãomâ apÿnh mÿjja mex jarênh kum tâmdjwÿbê Kritukôt axwe kêt jarê. Djâ ne kam amikabên jao aknon kam memâ kum,

—Dja ga me Môjdjê kukràdjâ man kôt ar amijo aba. Ba kam arÿm me amâ

axwe kêt jarê, ane? Kati. Dja me Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo ban arÿm te axwe kêt prämje ne Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba kêt. Ne ren me Môjdjê kukràdjà'ö man kôt ar amijo ban ren kam axwe kêt ne ren kam Metîndjwÿnh kôt tîn ne ar ba nhyM Metîndjwÿnh ren kam memã kum,

—Dja ga me Môjdjê kukràdjà man kôt ar amijo aban kam ajaxwe kêt, ane.

²² NhyM be, kati. Me'ö ta te axwe kêt prämje. Metîndjwÿnh ne pi'ökkam me kunî kupânhtã memã axwe jarê. Mÿj kadjy ne me kunîmã axwe jarê? Bir, me kute tu amim Jeju Kritu markumrêx kadjy. Dja me tu amim markumrêx nhyM Metîndjwÿnh arÿm memã axwe kêt jarê. Tãm ne amrêbê: me bakukãmãremã arênh pydji.

²³ NhyM be, amrêbê me bakukãmãre kute tu amim Kritu markumrêx kêtri ne me Môjdjê kukràdjàkôt ar amijo ba. Me ta te: katormã ar amijo ba. Me kute mrãmri ne mebê ijêkam me ta te: katormã amijo ba pyrãk. Gwaj badjwÿ te bakatormã ari amijo baba. NhyM kam tûmrãm me arÿm gwaj bamã Kritu'ã ajarê, gwaj arÿm tu amim markumrêx ne arÿm bakato. Bakaton arÿm gwaj ba ar baban bakînhkumrêx.

²⁴ Kam, Môjdjê kukràdjà ne kute me kra prîre pumûnh djwÿnh pyrãk. Me bakukãmãre ne me kute me kra prîre pyrãk. Ne kam me omûnh djwÿnh kôt ar amijo ba, Môjdjê kukràdjà kôt ar amijo ba nhyM mebê tÿ:xi. Me kute aben djô'ã kôt amijo ba tãmtã nhyM kam tûmrãm arÿm Kritu me'ÿr bôx. Gwaj bawÿr bôx gwaj arÿm tu amim markumrêx nhyM arÿm tu gwaj bamã axwe kêt jarê. ²⁵ Gwaj arÿm tu amim Kritu markumrêx. Djãm kam gwaj baje akubyn Môjdjê kukràdjà'ÿr amijo akêx präm? Kati. Arÿm me abatãnhkam djãm akubyn kute amipumûnh djwÿnh präm? Kati. Gwaj badjwÿ ne gwaj akubyn baje

Môjdjê kukràdjà mar prãm kêt. Kritu ne gwaj tu amim markumrêx.

Mebê Metîndjwÿnh kra'ã ujarênh.

Dju r 1.12; Rô 8.14; Ep 1.5

²⁶ Ar akunî ne gar arÿm abê Metîndjwÿnh kra. Gar arÿm tu amim Kritu markumrêx ne arÿm abê Metîndjwÿnh kra. ²⁷ Me kute ngômã ar ajadjãr kunîja, mÿj'ã ne ngômã ar ajadjãrja amijakre? Bir, Kritumê ne gar atypdji. 'Ã ne amijakre. Gar kam arÿm aje Kritu pyrãk. Kritubê Metîndjwÿnh Kra. Ar gadjwÿ ne gar Kritu kôt abê Metîndjwÿnh kra.

²⁸ Djãm kam dja gar ajô aben mÿr jabej memã kum, "Ibê idjaer", ane? Nãr, "Ibê me bajtembê kregu", ane? Nãr, gar ajô aben mÿr jabej memã kum,

—Nãm me ipa 'amÿ ba me kabênkôt kajgo ari idjãpênh tÿxo iban idjumar punu, ane? Nãr,

—Me kute ipa 'amÿnh kêt ba arek mekôt ar iban idjumar mex, ane? Nãr gar ajô aben mÿr jabej memã kum, "Imy", ane, nãr, "Ini", ane? Djãm aje amim Kritu markam aje aben mÿr jabej ã abenmã anhÿro abamã? Kati. Ar aje amim Kritu markam ne ar akunî abeno anhôbikwan apydji:i. ²⁹ Ne, ar abê Kritu nhôbikwakam Metîndjwÿnh arÿm ar ajo Abraão tamdjwÿ. Kute ar anhingêt Abraãmã kabên pÿnh ne arênhja kunî ne ajte ar amãdjwÿ arê. Dja gar arÿm Abãm nhô mÿjjao aminhõ. Metîndjwÿnh nhô mÿjjao aminhõ.

Metîndjwÿnh gwaj bajo kra.

4 Jakam ne ba ar amã arê, me abê Garaxakam me jamã arê, gar ama. Me kra prîre ne me kute bãm nhô nêkrêx kunîo bamã te o ane. Prîrekam kute o ba kêt rãã. Nãm me kute bãm nhô àpênh kajgo pyrãk ne kajgo: ne. ² NhyM kam me omûnh djwÿnh me prîre jamã mrãnh mex'ã karôn me omûnhõ ba nhyM me kam kôt amijo ba. Nãm me prîre

pumũnh djwũnh meo ba: nhym me arũm abatãnh ne. Nhym me bãm kute õ akati jarẽnhja arũm bõx nhym kam me arũm bãm nhõ nèkrẽxo aminhõn o ba.

³Gwaj badjwũ Kritu bõx kẽtri ne gwaj baje me prĩre pyrãk. Gwaj baje me ãpẽnh kajgo pyrãk ne gwaj bakajgo: ar baba. Nhym me kute gwaj bamã pykakam me kukrãdjã jarẽnh gwaj ajbit maro baba. Kute mrãmri ne me prĩre pumũnh djwũnh me prĩremã mrãnh mex'ã karõo ba nhym me kute kõt amijo baja pyrãk. Gwaj badjwũ gwaj pykakam me kukrãdjãkõtbit amijo baba.

⁴Nhym be, kam arũm õ akati bõx nhym Metĩndjwũnh arũm pykamã Kra jano nhym me'õ nire kurũm kato. Katon arũm Mõjdjẽ kukrãdjã man kõt ar amijo ba. ⁵Mỹj kadjy ne Mõjdjẽ kukrãdjã man kõt ar amijo ba? Bir, kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy. Gwaj te Mõjdjẽ kukrãdjãkõtbit amijo baban mã bajaxwe:. Nhym Kra arũm gwaj bajaxweo pãnh nhym kam Metĩndjwũnh arũm gwaj bajo kra. Ja kadjy ne Kra arũm ruw ne Mõjdjẽ kukrãdjã man kõt ar amijo ba.

⁶Kute gwaj bajo krakam ne arũm gwaj bamã Kra Karõ jano nhym arũm gwaj bakam nhũn gwaj bajo ba. Gwaj kam amikam Karõ ma nhym arũm gwaj bakadjwũnhbẽ Metĩndjwũnhmã kum, "Aba, Aba", anhũro nhũ. Me kabẽn djwũnhkam kum, "Aba, Aba", anhũro nhũ. Me bakabẽnkam ne Karõ ren arẽn ren kum, "Djũnwã, Djũnwã", anhũro nhũ. ⁷Ga, me kute me pa 'amũnh nhym me memã ãpẽnh kajgo ar baja pumũ. Amrẽbẽ ar gadjwũ ne gar Mõjdjẽ kukrãdjã man kõt amijo aba kajgo. Ne jakam arũm Mõjdjẽ kukrãdjã kõt amijo aba kõt. Kritu ar akadjy ty nhym Metĩndjwũnh kute ar ajo krakam. Dja ar amã õ mỳjja ngã gar o aba.

Me kute akubyn me kukrãdjão ba prãm.

A Kõ 11.3; Kor 2.16; Ped k 1.14

⁸Be, ar abẽ me bajtem ne gar amrẽbẽ ar aje Metĩndjwũnhkumrẽx mar kõt ne kõt amijo aba kõt. Apũnh mỳjjaõ metĩndjwũnh karõ nhipẽxjamã ne gar adjãpẽnh tũx kajgoõ aba. Djãm mrãmri ne kubẽ Metĩndjwũnhkumrẽx? Arkati. Gar o aban aje mrãmri ne me pa 'amũnh nhym me memã ãpẽnh tũx kajgoõ ba ne te apõx prãmje ja pyrãk.

⁹Nhym be, jakam ne gar arũm aje Metĩndjwũnhkumrẽx mar. Djãm ar ga ne gar amim mar? Kati. Ta kumrẽx ne kute ar amarn arũm ar amã amijo amirĩt gar kam kõt arũm amim maro aba. Arũm ar aje Metĩndjwũnhkumrẽx mar jakam mỳkam ne aje akubyn me kum Metĩndjwũnh kĩnh kõtja kukrãdjã marn kõt amijo aba prãm? Gar me kukrãdjã kõt ar amijo aban te ajaxwe kõt prãmje. Kam ar arerekre. Me kukrãdjã kajgo. Dja gar kõt ar amijo aban arũm aje mrãmri ne me pa 'amũnh nhym me memã ãpẽnh kajgoõ ba pyrãk.

¹⁰Ar aje mỳjja kajgo kadjy adjãpẽnh tũx prãmkkam ne gar apũnh akati krãptĩkam me kukrãdjã man arũm abenmã kum,

—Akati ja dja gwaj 'ã bano tũx ne Mõjdjẽ kukrãdjã kõt bamex, anen ajte apũnh mytyrwũ'ã abenmã kum,

—Mytyrwũ ja dja gwaj 'ã bano tũx ne me kukrãdjã kõt bamex, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj bãygogo djẽ pan ajte Mõjdjẽ kõt akati ja ma, anen ajte abenmã kum,

—Dja gwaj amex ja'ã bano tũx ne Mõjdjẽ kukrãdjã kõt bamex, ane. Dji:jãk. Djãm me kukrãdjã kajgoja krãre got? Djãm ar aje ã amijo anhũrkam Metĩndjwũnh kute ar amã ajaxwe kõt jarẽnh gar kum amex got? ¹¹Amrẽbẽ ba me abẽ

Garaxakam Kritu jarēnho iban idjāpēnh kume:x. Ar akam idjāpēnh kajgo gar aje Kritu mar kajgo karō ne ba ar ajā idjāpn-hix ne axwe idjumar ne.

¹² Akmere, āpnhire ar, on ar ikudjwa. Ba ne ba ije ar apyrāk. Djām ba ne gar ijo ajkē, ba ar amā ikabēn? Kati. ¹³ Nhym be, amrēbē ije ar amā Kritu'ā ujarēnh ny jarēnh kutewa. Kamā ne ba ikanēn ar amā Kritu'ā ajarē gar ama. ¹⁴ Nām itokry te ijo ba djām kam ne gar amā ikurēn ikanga? Kati. Nā gām ar prīne imar mex. Nā gām ar ijo Metīndjwŷnh kadjy mrānh djwŷnh pyrāk nār ijo Kritu Jeju pyrāk ne ar amā ikī:nh ne. ¹⁵ Ba ino kanē: gar te aje ikadjy ano kadjār ne pānh imā ano jadjār ba ikanē kētmā. Ba ne ba 'ā ar apumūn arŷm ar amā arē. Ar amā ikīnh. Mŷj ne gar arŷm jakam amijon? ¹⁶ Djām ije katāt ar amā Metīndjwŷnh kabēn jarēnhkam gar arŷm ijo akurē djwŷnh?

¹⁷ Be, wākam me'ō ar kute amiwŷr ar ajo akēxmā āpēnh kume:xo ba. Djām me kute ar ajo mex kadjy? Kati. Me kute ar abē ikurēmā. Dja me ar abē ikurē gar kam arŷm mekōt ar amijo aban arŷm me kukrādja'ā ano tŷx ne ar o aba. Ja kadjy ne me ar abē ar ikurēo ba.

¹⁸ Ne ren me kute ar ajo mexmā āpēnh kumex ne ren kam mrāmri mexkumrēx. Ar akam idjāmkam ne me ren ar ajo mexmā āpēnh kumex ne ren ajbubē itŷmkamdjwŷ ren ar ajo mexmā āpēnh kumex ne kam ren mrāmri mexkumrēx. Nhym be, kati. Me kute ar abē ikurē kadjy ne me āpēnh kumex.

¹⁹ Ba ne ba imā ar ajabē:ē kute mrāmri ne me kum kra prīre jabēja pyrāk. Ije me'ō nire kra ākam umar punure pyrāk ne ar akam idjumar punu:re. Me'ōja amijo 'ēx ne Kritu kupa'ā ar amā arē ba ar ama:ro iba. Nok gar ren kabēn man Kritu kupa'ā amijo tē. Ga, me prīre kute nā tikkrekam aminhipēxo baja pumū. Nām aminhipēxo ba:n arŷm prīne amin-

hipēx nhinomā kumē. Ar gadjwŷ. Dja gar prīne Kritu kōt amexo amū amikamēnho tē. Amikamēnho tē:n kam arŷm prīne Kritu mexo amex. Tām ne ba imā kīnh. Nā bām ar ama:ro iba. ²⁰ Ar awŷr ibōx prāmka ne ba dja. Ne ba ren inhŷtā ar awŷr bōx. Djā ne ba ren kam ar amā ibēn tŷx? Kati. Kam ne ba ren ar amā ibēn rerekbito ikabēn. Nhym be, kati. Amybŷm ne ba axwe ar akam idjumar ne.

Agaremē Xara'ā ujarēnh.

²¹ Dja gar jakam imā arē. Ar aje Mōjdjē kukrādja marn kōt amijo aba prāmja mŷkam ne gar amikadjy kukrādja kunī mar kēt? ²² Ba ar amā kukrādja jarē gar ama. Mōjdjē ne kute 'ā pi'ōk no'ōkkam memā Abraão kra amānhkrut'ā ajarē. Kra ja ne Abraão ō āpēnh kajgobē Agaremā kudji. Agare ne kubē me pardja. Nām Abraōmā āpēnh kajgobit ar ban umar punure. Ō āpēnh kajgo jamā ne kra ja dji. Nhym be, prō djwŷnhbē Xaramā ne kra djwŷnhja dji. Prō ja ne kubē me pardja kēt ne ta arek mekōt ar ban umar mex.

²³ Nhym kam Abraão ta ne Xara kute kum arēnhkōt me pardjamā kra ja dji nhym kumrēx ruw. Nhym be prō djwŷnhmā kute kra djwŷnh djirja ne Metīndjwŷnh kabēnkōt. Metīndjwŷnh ta kute kum kra jarēnh kōt ne Abraão arŷm prōbē Xaramā kudji. Kute kum, “Dja akra'ō amirīt”, anhŷr kōt arŷm kum kudji. Xara kubē me pardja kēt ne ta arek mekōt ar ban umar mexkumrēxjamā ne kudji nhym kam ruw.

²⁴ Mŷkam ne ba ar amā ar nire abenkōt kra rwŷkja'ā ajarē? Mŷj'ā ne ar nireja amijakre? Bir, ar amānhkrut Metīndjwŷnh kabēn amānhkrut'ā amijakre.

Ba ar amā kabēn jarē gar ama. Metīndjwŷnh kute Abraōmā kabēn jarēnhkam ne kum Kritu jarē. Kritu'ā ne Xara amijakre. Nhym be, Mōjdjē kukrādja'ā ne Agare amijakre. Be, kabēn amānhkrut

ne ja. 'Ā ne ar nire amānhkrut amijakre. Metīndjwŷnh ne krānhbê Xinajkam Mōjđjēmā me kukrāđjāja jarē. Me kukrāđjāja kōt ne me āpēnh tŷx kajgobit ar ban te axwe kēt prāmje. Krānhbê Xinaj'ā ne Agare amijakre. Agare ne kubē me pardja ne Abraāomā āpēnh tŷx kajgobit ar ba. ²⁵ Agare'ā ne krānhbê Xinaj amijakre. Pykabê Arabijkam ne krānhbê Xinaj. Nhyam kam Xinaj'ā ne pykakam krīraxbê Djeruxarēja amijakre. Djeruxarē jakam me ar ba ne me kute Mōjđjē kukrāđjābit mar. Me kute Mōjđjē kukrāđjābit mar ne me āpēnh tŷx kajgobit ar ban te axwe kēt prāmje.

²⁶ Nhyam be, me kute amim Kritu mar ne me kākjakam Djeruxarēkam ar ba. Me ja ne me kute Mōjđjē kukrāđjā marn kute kōt amijo baja kangan Kritubit kōt ar amijo ba. Kōt ar amijo ban kubē me pardja kēt ne ta arŷm arek mekōt ar ban umar mex ne. Kākjakam Djeruxarē ne kute me banā pyrāk.

²⁷ Ga, Metīndjwŷnh amrēbê: kute me bakukāmāremā kabēn jarēnh nhyam me arŷm kute 'ā pi'ōk no'ōkja pumū. Nām Metīndjwŷnh tu krīraxbê Djeruxarēmā kabēn jarē. Nām tu kum,

“Ga te akra prāmje ne akra kētkumrēxja on akīnh. Aje akra à mar kētja on tu adjāmra tŷx kaba.

Djām mrāmri akra kēt ne ar abamā, amjēn kute akangakam akra kēt ne ar abamā? Kati. Dja me arŷm mjēnja te akurām kra krāptī ga dja ga akra krāptīo me akrenh mex ne.”

Nām ā kākjakam krīraxbê Djeruxarējamā ane. Ga, kākjakam krīraxbê Djeruxarē kute mrāmri ne gwaj bakunī nā pyrākja pumū. Arŷm gwaj bakrāptīn tu amim Kritu markumrēx nhyam Metīndjwŷnh arŷm tu gwaj bamā axwe kēt jarē.

²⁸ Ga, Metīndjwŷnh kute Abraāomā kum, “Dja akra amirīt”, anhyrja pumū. Nhyam kam kute kum arēnh kōt arŷm Idjak kato. Ar gadjwŷy ne gar aje Idjak

pyrāk. Mŷkam? Bir, Metīndjwŷnh ne ar amā,

—Dja gar tu amim Kritu markumrēx. Ba kam arŷm ar amā axwe kēt jarēn arŷm ar ajo ikra, ane. Gar kam arŷm tu amim markumrēx nhyam kute ar amā arēnh kōt arŷm ar ajo kra. Kute Abraāomā arēnh kōt ne arŷm kra Idjak kato. Ar gadjwŷy kute ar amā arēnh kōt ne arŷm ar amā axwe kēt jarēn arŷm ar ajo kra.

²⁹ Nhyam be, amrēbê: Imaēr kum Idjak kurēo ba. Metīndjwŷnh Karō kabēn kōt ne Abraāo arŷm kra Idjak dji nhyam katon ar ba nhyam Imaēr kum kurēo ba. Abraāo ta ne Imaēr dji nhyam arŷm kum kamybē Idjak kurēo ba. Nām ā akati jakam me kum gwaj bakurēo ane. Me kute amim,

—Dja ba Mōjđjē kukrāđjā man kōt ar amijo iban arŷm ijaxwe kēt, anhyro baja. Me ja ne me kum gwaj bakurē. Kum gwaj baje amim Kritu marja kurēo ba. Gwaj baje amim Kritu mar ne gwaj amim,

—Dja ba tu amim Kritu markumrēx nhyam Metīndjwŷnh arŷm imā ijaxwe kēt jarē, anhyro baba. Gwaj anhyro baba nhyam me arŷm kum gwaj bakurēo ba.

³⁰ Nhyam kam mŷj ne amrēbê: me bakukāmāre arē nhyam me'ā pi'ōk no'ōk ne? Bir, Xarabê me pardja kētja ne Agare'ā Abraāomā kabēn ne kum,

“Djām gu banhō āpēnh kajgo kraja kute ikra kōt anhō mŷjjao aminhōmā? Amŷrbē kute o aminhōmā?

Kati. Ikrabit dja anhō mŷjjao aminhō. On ikra nēje bōm Agaremē kra ar amē.” Nām ā Xara Abraāomā ane. ³¹ Ar tām 'ā dja gwaj amijakren amima. Me kute amim,

—Ba Mōjđjē kukrāđjā man kōt ar amijo iban ijaxwe kēt, anhyrja ne me te axwe kēt prāmje. Nām me me pardja kra'ā amijakre ne āpēnh kajgo ar ba. Dja me Metīndjwŷnh nhō mŷjjao aminhō kēt ne axwe rā'ā. Nhyam be, gwaj ba ne gwaj tu amim Kritu markumrēx nhyam Metīnd-

gwjnh arým tu gwaj bamā axwe kêt jarē gwaj arým kum bajaxwe kêt. Gwaj ba ne gwaj me pardja kêt kra'ā amijakre ne kam Metīndjwýnh nhō mýjjao aminhō.

Pykakam me kute kukràdjà kajgo kôt amijo ba nêje me akre.

Rô 3.21; Kor 2.20

5 Gwaj ba: arek mekôt ar baban badjumar mex kadjy ne Kritu arým gwaj bapytà. Ga, mryti kute jênh pytí tur ne kute o baja pumū. Gwaj badjwý amrêbê: gwaj pykakam me kukràdjà kôt badjápênh týx kajgobit ar baba. Kam ne gwaj badjumar punu:re. Nhyim Kritu arým gwaj bapytà gwaj arým me kukràdjà kôt badjápênh kêt. Gwaj ba ne gwaj Kritukôt arek ar baban badjumar mex. Arým Kritu kôt badjumar mexkam kwārīk wānh Mōjdjê kukràdjà'yr amijo akêx kêt ne kôt amijo aba kêt. Dja ga kôt ar amijo aban arým akaprī:re kute mrāmri ne mry jênh pytīkam kaprī pyrāk. Gê me te: kukràdjà'ā ar amā karō gar arek mebê dja. Kritu kôt dja gar adjām týx.

²Ba ibê Paur ne ba me abê Garaxamā arê. Godja gar aje memā kum,

—Ajrā. Mōjdjê kukràdjà kôt imy nhinhu kà krāta. Dja ba kôt ijaxwe kêt, anhÿr jabej nhyim me amy kà nhinhu krāta gar kam arým aje Kritu mar kajgo.

³Ba ajte mrāmri me kunīmā arēnhkumrêx. Metīndjwýnh ne arým me my kà rēnhjamā kute prīne Mōjdjê kukràdjà kunī kôt amijo bamā memā arê.

⁴Ar ajō ar aje amim,

—Ba Mōjdjê kukràdjà man kôt ar amijo iban arým ijaxwe kêt, anhÿr. Ar aje amim anhÿrkam aje Kritu mar kajgo. Nhyim kam Metīndjwýnh kum ar akaprī kêt ne arým ar amā axwe jarē. Ar ga ne gar Kritu bê amijo akêx.

⁵Nhyim be, gwaj ba ne gwaj arým tu amim Kritu markumrêx. Nhyim kam Metīndjwýnh arým Karō kôt gwaj bajo

mex. Dja Karō gwaj bajo ban arým gwaj bajo mex gwaj kam bakunī bajaxwe kêt. Tām ne gwaj tu amiwÿr kamnhīxkumrêx. ⁶Be, Kritu kôt gwaj baje amijo babakam djām Metīndjwýnh kute gwaj bamy kà rēnh mar? Nār djām kute gwaj bamy kà tā mar? Kati. Ja ne kum kajgokumrêx. Nhyim be, gwaj baje tu amim Kritu markumrêxkam. Kambit ne gwaj mrāmri kum bakajgo kêtikumrêx ne kum bajaxwe kêt. Ne baje tu amim markumrêxkam arým bamā me abêikumrêx.

⁷Amrêbê ne gar aje mrāmri ne me rer djwýnh prôt mex pyrāk. Ne katāt Kritu kôt ar amijo aban 'ā adjukanga kêtikumrêx. Mÿj me'ō ne ar abê aptà? Gar kabēn katāt man kôt ar amijo aba nhyim ar abê aptà? ⁸Djām Metīndjwýnh kute amiwÿr ar ajwÿr djwýnh ta ne ar abê aptà? Djām ta ne Mōjdjê kukràdjà'ā ar amā karōn o ar abê aptà? Kati. Atemā me'ō.

⁹Ga, me kute djwýkam igot djà kryre rēnhja pumū. Nhyim kam arým djwý djôm mē amrā. Ar gadjwý ne me ngrêre ar amā 'ā karōo dja. Dja me arek ar amā 'ā karōo dja: nhyim me kabēn ar anhī kunī mē amrān arým me'ÿr ar ajo akêx gar arým mekôt ar amijo aba. ¹⁰Nhyim be, arým ne gar aje ikabēn ja markam ba tu amim ar akamnhīxkumrêx ne amim,

—Kati. Jakam dja ar ikabēn man Kritu kôtbit amijo ba, ane. Nhyim be, me'ō ja kute Mōjdjê kukràdjà'ā ar amā karōn ar amā kaprī jadjàrja gêdja Metīndjwýnh arým kum axwe pānh jarē.

¹¹Nhyim me we ar amā,

—Paurdjwý ne me my kà rēnh'ā memā àpnēho ba, anhÿro ba. Djām mrāmri me kabēn? Kati. Ba ne ba kàj bê memā kum,

—Kritu ne pīte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx, nhyim Metīndjwýnh arým tu me amā axwe kêt jarē ga me kum ajaxwe kêt, anhÿro iba. Ne ba ren iby ajte memā kum,

—Gê me me amy kà rênh gê kam arÿm Metĩndjwÿnh me amã axwe kêt jarê, anhÿro iba nhym ren me kum ikurê kêt. Nhym be, kati. Nã bãm memã kum,

—Kritu ne pĩte'ykam ty. Dja ga me tu amim markumrêx nhym Metĩndjwÿnh arÿm tu me amã axwe kêt jarê, anhÿro iba. Jabit ne ba memã arê. Ne kam ije me my kà rênh'ã memã karô kêt. Kam ne me arÿm ijo bikênho ba. ¹²Be, me kute ar amy kà rênh'ã ar amã karôn ar amã kaprĩ jadjarja ren ta ã amijo bikênho ane.

**Me kute Metĩndjwÿnh
Karô mar'ã memã karô.**

Idja 13.3; Ped k 1.22; Dju k 3.11

¹³Kam, akmere àpnhĩre ar, djãm ar aje Mõjdjê kukràdjã marn kôt amijo aban ar akaprĩmã ne Metĩndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba? Kati. Ar adju-mar mex ne arek mekôt ar abamã. Ja kadjy ne Metĩndjwÿnh amiwÿr ar ajo akêx. Ar aje Mõjdjê kukràdjã kôt amijo aba kêt ne arek mekôt ar abakam djãm kam arÿm tu ajaxwemã? Djãm aje amidjwÿnhbito kĩnh kadjy tu ajaxwemã? Kati. Kwãrik wãnh ajaxwe kêt. Arÿm aje Mõjdjê kukràdjã mar kêt ne arek mekôt ar abakam dja gar amã aben jabên abenmã apê.

¹⁴Mÿkam? Bir, Metĩndjwÿnh ne memã kum,

“Me amã amibu'ã me ja jabê. Kute mrãmri ne ga me amã amijabêja pyrãk dja ga me ã amã amibu'ã me ja jabêo ane”, ane.

Dja gar Metĩndjwÿnh kabênja pydjibit man kôt ar amijo aban arÿm Mõjdjê kukràdjã kunĩ man kôt amijo aba. Mrãmri ar amã me abêkam ne gar tu Metĩndjwÿnhmã amexkumrêx.

¹⁵Nãr kon dja gar amã aben kurêo aba mÿj dja kam akute? Ga, ropre kute aben kamjãnh ne kute abeno apêxo baja pumũ. Ar gadjwÿ dja gar amã aben kurê tãmtã ï arÿm aben bê akunĩ ajmã.

¹⁶Gwaj ba, bamã amidjwÿnhbito kĩnh prãm ne kôt arÿm bajaxwe prãm. Nhym be, dja gar amim Metĩndjwÿnh Karô man mã kôt ar amijo aban kam arÿm kôt ajmã akute kêt ne katãt amijo aba.

¹⁷Djãm ar ga ne gar Metĩndjwÿnhmã ajaxwe kêt? Kati. Gwaj ba ne gwaj bajaxwe prãm ne amim, “Ba amidjwÿnhbito kĩnh”, anhÿro baba. Nhym kam Metĩndjwÿnh Karô mã gwaj bamã,

—Kati. Kwãrik wãnh, anen ã akubyn gwaj banêo ane. Karô mã akubyn gwaj banê gwaj ba bajaxwemã mã amim, “Ba amidjwÿnhbito kĩnh”, anhÿro baba. Gwaj mã bakabêno Metĩndjwÿnh Karô japanho baba. Nhym ta mã akubyn gwaj banêo ba. Kam ar ga ne gar te ga: ajaxwe kêt prãmje.

¹⁸Nhym be, ar ga dja gar amim Metĩndjwÿnh Karô man mã kôt ar amijo aba nhym kam ta arÿm katãt ar ajo ba. Dja gar amim Karô maro aba:n arÿm amã Mõjdjê kukràdjã maro aba prãm kêtikumrêx.

**Me kute amidjwÿnhbito kĩnh
prãmkam apÿnh axwe
djãri 'ã ujarênh ne ja.**

¹⁹Me kute amidjwÿnhbito kĩnh prãmkam ne me apÿnh mÿjjao ban kôt axwe. Me kute apÿnh mÿjjao baja ne me kunĩ kute mar.

Nãm me mebê prôo akĩ, mjêno akĩ.

Ne ajte ari prô, mjên kupa'ã kurê ba.

Ne ajte kute abenbê me kupênho amijo àpnuo ba.

Ne ajte amijo àpnu me:x ne.

Me kute amidjwÿnh kĩnh prãmkam kute mÿjjao ba ne ja.

²⁰Ne ajte mÿjjao metĩndjwÿnh karô nhipêxmã amijarênho ba.

Ne ajte ta apÿnh mÿjja maro amiptãn arÿm amijo wajangao ba.

Ne ajte kum me kurêo ba.

Ne ajte axikôt kabên kêt ne abenã kabên ba.

Ne ajte me ò mỳjja pro'ã ngyrk ba.
 Ne ajte kute amijã ngyrk nê kêt ne tu ngyrk ba.
 Ne ajte kute amidjwỳnhbit markam amijo rax pytãro ba.
 Ne ajte kute amiwỳr meo akẽx prãmje aben bê me kurêo ba.
 Ne ajte apỳnh mỳj kukràdjaja'ã no tỳx ne kam mỳr jabej apỳnh me kwỳ djari kôt bikprõnh ba.
 Me kute amidjwỳnhbito kĩnh prãmkam kute mỳjjao ba ne ja.
²¹ Ne ajte te kute me uràk prãmje ngyrk ba.

Ne ajte aben paro ba.
 Ne ajte kadjwati kangôkam^{††} bibãnh ba.
 Ne ajte apỳnh mỳjja punukam aben tỳx jabejo ba.
 Be, apỳnh mỳjja kute ja pyræk rã'ã. Me kute amidjwỳnhbito kĩnh prãmkam kute mỳjjao ba ne ja. Dja Metĩndjwỳnh ĩ ò me ja kunĩo ba. Djãm kam kute me jao bamã? Me kute mỳjja jao ba, djãm kute meo bamã? Kati. Dja me ja wãnh me biknor tokry djækam akuno. Tãm ne ba amrêbê ar amã arên ajte jakam ar amã arê.

Metĩndjwỳnh Karô kute meo bakam me kute amijo ba mex.

²² Nhyr me, dja Metĩndjwỳnh Karô ta ar ajo ba.
 Gar arỳm ô'ã amã me abê.
 Ne ajte akĩnhĩre.
 Ne ajte adjumar mex.
 Ne ajte memã ano kator kêt ne amijamãr 'iry.
 Dja Karô ta ar ajo ba gar ajte ô'ã memã aprĩ.
 Ne ajte anhôdjãnh.
 Ne ajte katat Metĩndjwỳnh kabên man kôt ar amijo aban 'ã adjukanga kêt.
²³ Ne ajte akabôt katin ar aba.

Ne ajte amijaxwe kêt kadjy amijãno dja. Dja Karô ta ar ajo ba gar arỳm ã amijo anen kam Metĩndjwỳnh kôt amijo aba mexkumrêx nhyr arỳm ar akam kĩnhkumrêx ne ar amã ar akatãtkumrêx jarê.

²⁴ Kritu kute gwaj bajo aminhókam gwaj arỳm bamã bajaxwe prãm kêt. Baje amidjwỳnhbito kĩnh kadjy bajaxwe prãm kêt. Baje mebê me kupênh prãm kêt ne bamã mỳjja punu prãm kêt. Baje mrãmri ne Kritumê ro'ã aktã banhikra, baparmo i'êk pyræk. Gwaj ã amimaro ane.

²⁵ Mrãmri Karô kute gwaj bajo ba jabej gwaj mã Karô man prĩne kôt amijo baba mex. ²⁶ Kwãrik wãnh gwaj bakajgokam arĩk amijo badjãmra ar baba kêt. Dja gwaj amijo badjãmra ar baba:n arỳm abenmã aben kurê'uko baba. Ne aben rax mỳr jabej aben kam bangryko baba.

Me kum me kunĩ kaprĩ'ã kute memã karô.

6 Akmere àpnhĩre ar, godja me'ò arỳm axwe nhyr me arỳm kute kôt omũnh jabej. Ar ga aje amim Metĩndjwỳnh Karô maro abaja dja gar me'omã aprĩren akubyn Metĩndjwỳnh'ỳr o akẽx. Ne amiman amim,

—ÿ, watĩre. Nok ba ren akati 'ókam Metĩndjwỳnh maro aknon ren ã kudjwa ijaxweo anhỳr jabej, ane. Dja gar ã amimaro anen ajaxwe nêje amijãno djan arỳm me'ojamã aprĩren akubyn 'ỳr o akẽx jabej.

² Ga, me kute jênh pytĩo baja pumũ. Nhyr me arỳm 'ỳr bôx ne arỳm kum kaprĩn kôt o kangô. Ar gadjwỳ dja gar aben maro aba nhyr me'ò amikam kaprĩre. Ar amã kaprĩn kum kaprĩ kwỳ ngri. Dja gar ã anen arỳm aje

^{††}5:21 Mỳjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunĩja, kadjwati kangômê uba kangômê, mỳjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

Kritu kukràdjà marn kôt amijo aba mexkumrêx.

³Nhym be, godja ajô katàt aje amijo aba kêtka mǎ amim,

—Djǎm ba ijaxwe? Kati. Ijaxwe'ô kêtka mǎrêx, 'itÿx, anhÿro aba jabej. Djǎm mrǎmri ne akabên? Kati. Ga ne ga amim ajêx ne aminoo abiknoro aba.

⁴Ar akunĭ apÿnh anhĭ djǎri gar mrǎmri katàt aje amijo aba jabej ga: amikabi. Ne kam mrǎmri katàt aje amijo abakam ga amikam akĭnh. Nhym be, djǎ ne aje amim,

—Ba ne ba ije katàt amijo ibao tǎmwǎ jakrenh, anhÿro abakam djǎm mrǎmri akatàt? Kati. Ar aje ǎ amim anhÿro abakam akatàt kêtka mǎrêx. ⁵Nhym be, ar akunĭ apÿnh anhĭ djǎri dja gar goja mrǎmri akatàtkumrêx jabej katàt amijo aba.

⁶Be, dja Metĭndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh ar amǎ kabên jarênh ku'ê, ar amikutǎ kum ar anhô mÿjja mex kwÿ ngǎ. Kum angǎ gê ar akôt o amikĭnh.

⁷Djǎm me kute Metĭndjwÿnh'ǎ abenmǎ kum,

—Djǎm mrǎmri dja Metĭndjwÿnh memǎ axwe pǎnh jarê? Kati. Kabên kajgo. Me àkĭnhĭkam pǎnh kêt. Me 'êxnhĭkam pǎnh kêt. Me axwe kunĭkam pǎnh kêt, anhÿr? Djǎm me kute anhÿrkam mrǎmri me kabênkumrêx? Kati. Kwǎrik wǎnh amim ajêx ne aminoo abiknor kêt. Ga, mrÿnhĭ 'y, akrô 'y, akaôk 'y, 'ê 'ôdjwÿ 'yja pumũ. Djǎ ne ren me 'y ja kren ren kôt djwÿ mex jamÿ? Kati. Me kute 'y mexbit krekam kute kôt djwÿ mex jamÿnh.

⁸Gwaj badjwÿ. Godja gwaj amidjwÿnhbito kĭnh kadjy bajaxwe jabej, badjǎkĭnhĭo baba jabej, bakabên punuo baba jabej. Metĭndjwÿnh dja pǎnh gwaj bamǎ mÿjja punu ngǎ gwaj arÿm bakapri:re. Dja gwaj baje me kute mrÿnhĭ 'y kren arÿm kapri pyrǎk. Nǎr, godja gwaj amim Metĭndjwÿnh Karô

man katàt kôt ar amijo baba, Metĭndjwÿnh Karô dja arÿm gwaj bamǎ o pǎnh. Pǎnh dja gwaj arÿm kôt batĭn ne ar baba rǎ'ǎ: rǎ'ǎ ne.

⁹Kam dja gar adjukaprin katàt aje amijo aba'ǎ adjukanga kêt. Dja gar ǎ anen ĭ arÿm amim akĭnh djǎ byn akĭnhkumrêx. Kute mrǎmri ne me kute bǎygogo djê parkam me kĭnh pyrǎk.

¹⁰Pykakam mekôt ar abari dja gar amǎ me kunĭ kapri. Dja gar me kute amim Jeju marja kumrêx aman amǎ me kaprin kam amǎ me kunĭ kapri.

Metĭndjwÿnh kute meo nykambit kĭnh.

¹¹Ga, ba inhikrakam ije ar amǎ pi'ôk no'ôkkam ije no'ôk rĭnhja pumũ.

¹²Me ar amy kǎ rênh'ǎ ar amǎ àpnênh ba. Dja gar me kabên kôt ar amy kǎ rê nhym amũ me ja arÿm me'ǎ abenmǎ kum,

—Be, me Môjdjê kukràdjǎ'ǎ no tÿxkumrêx. Me mexkumrêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kǎ rênh'ǎ ar amǎ apnê. Ne ren 'ǎ ar amǎ àpnênh kêt nhym ren me 'ǎ kum me kurêo ba. Nhym ren me Kritu pĭte'ykam jêtbit'ǎ ar amǎ ajarê nhym ren me 'ǎ kum me kurêo ba. Nhym be, kati. Nǎm me ar amy kǎ rênh'ǎ ar amǎ àpnênh ba nhym me arÿm kum me kĭnh. ¹³Djǎm me arÿm my kǎ rênhkam kute mrǎmri Môjdjê kukràdjǎ marn kôt amijo bakumrêx? Kati. Ne kam mÿj kadjy ne me ar amy kǎ rênh'ǎ ar amǎ apnê? Bir, dja me amiwÿr ar ajo akêx ne 'ǎ amidjwÿnhbito amran memǎ kum,

—Be, arÿm ar me bakukràdjǎ kôt ba mexkumrêx. Ba ne ba 'ÿr aro akêx, ane. Ja kadjy ne me ar amy kǎ rênh'ǎ ar amǎ àpnênh ba.

¹⁴Nhym be, djǎ ne ba ba: amijo idjǎmra prǎm? Kati. Bĕnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne ba o idjǎmra prǎm. Kute gwaj bajaxweo pǎnh kadjy ne

arÿm pîte'ykam ty. Tãm ne ba o amra. Pîte'ykam tykkam Metĩndjwÿnh arÿm imã ijaxwe kêt jarê. Kam, me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjàja ba arÿm kanga. Ga, me arÿm tykkam kum mÿjja kĩnh kêtja pumũ. Badjwÿ imã me kukràdjà kĩnh kêt. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêt kukràdjàja imã kĩnh kêt. Ba Kri-tumê ro'ã pîte'ykam arÿm ityk pyræk ne imã me kukràdjà kĩnh kêt.

¹⁵ Be, arÿm gwaj baje tu amim Jeju Kri-tu markam djãm Metĩndjwÿnh kute gwaj bamy kà rênh mar nàr djãm kute gwaj bamy kà tã mar? Kati. Mÿjja ja ne arÿm kum kajgokumrêx. Nhym be, gwaj arÿm tu amim markumrêx

nhym arÿm gwaj bajo ny ne. Tãm ne Metĩndjwÿnh kute markumrêx. ¹⁶ Me kute ikukràdjà jakôt amijo baja gê Metĩndjwÿnh kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx. Metĩndjwÿnh nhõ mebê id-jaerkumrêxja gê kum me kaprĩ gê me umar mexkumrêx.

¹⁷ Jakam dja gar aminhijukri amid-jan ajõ ajte imã ikaprĩ jadjàr kêt. Kute mrãmri ne me kute Bẽnjadjwÿr djwÿnh Jejuo bikênhkam apÿnh kà rã kumex. Jejukôt ne ba ikà rã kumex. Kam kwãrik wãnh ajte imã ikaprĩ jadjàr kêt.

¹⁸ Gê Bẽnjadjwÿr djwÿnhbê Jeju tu kum ar akaprĩ.^{††} Tãm ne ja.

^{††}6:18 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

Paur kute Epexukam me jamã pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne kríraxbê Epexukam me jamã pi'ók no'ók ne. Nãm me Paurbê ijê nhym mebê ijê djâkam âmkan ne memã pi'ók no'ók ne. Kute meo tÿx ne meo kînhmã ne memã pi'ók no'ók ne. Ne memã Metîndjwÿnh kute mÿjja kunĩã karõo amirĩt ne. Metîndjwÿnh kute pyka nhípêx kêtri ne gwaj bajã amim karõ ne kam jakam arÿm Jejukõt gwaj bapytãro tẽn kam amũ 'ókam dja bajaxwe kunõo apêx. Be, pykabê ar babari dja Xatana-jmê õ me karõ punumê gwaj bawÿr prõt. Be, gwaj baje Jeju mar kunĩ dja gwaj tu Xatana-jmã baku'e tÿx ne amijo aptàn o apa. Kam ne Paur apÿnh memã 'ã karõ, me kute katàt amijo ba'ã memã karõ.

Metîndjwÿnh ne Kritukõt mÿjja kunĩ o ba. Ne Kritukõt mÿjja kunĩ 'y ne o ban kam ajte kõt gwaj bapytã. Ne kõt gwaj bajo kînh. Be, Kritu ne gwaj baje Jeju mar kunĩmã bënjadjwÿr. Kute gwaj bajo djuw mexo baja pumũ. Nãm ã Paur memã o amirĩto ane.

1 Ba ne ba ibê Paur. Metîndjwÿnh ne Jeju Kritumã ijã karõ nhym arÿm ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba.

Kríraxbê Epexukam Jeju kute ar ajo õ me ja ne ba pi'ók kõt ar amã ikabên. Gar aje arek Kritu Jeju kõt ar amijo aban 'ã adjukanga kêtja ba pi'ók no'ókkan ar amã ikabên.

²Metîndjwÿnhbê ne me Babãm. Ne Bënjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gé ar tu kum ar akaprĩ[¶] ar ajo ba gar adjumar mex rá'ã ne.

Mÿjja kunĩ kêtri Metîndjwÿnh kute amijo me utàr.

Rô 8.29; Tex k 1.4; A Tex 2.13; Ped k 1.2

³Be, Metîndjwÿnh ne ukaprĩ:kumrêx. Kute Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Krituo ba nhym kute o Bãm. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo djuw mex. Gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym prïne kâjkwakam õ mÿjja kunõo gwaj bajo djuw mex. ⁴Ga, kute amijo gwaj bapytãrja pumũ. Mÿjja kunĩmê me kunĩ kator kêtri ne amijo gwaj bapytàn amim,

—Be, me wã dja me tu amim Kritu markumrêx ba arÿm meo inhõkumrêx nhym me arÿm imã axwe kêtumrêx. Nãm ã kum gwaj bajabêkam gwaj bajã amim ane. ⁵Amrêbê me kunĩ kêtri, mÿjja kunĩ kêtri ne ta kum gwaj bakînhkumrêx ne amijo gwaj bapytã. Ne kam tu amim gwaj bajã karõkumrêx ne amim,

—Me wã dja me tu amim Jeju Kritu markumrêx ba arÿm meo ikrakumrêx, ane. ⁶Metîndjwÿnh tu kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Nãm kum Kra jabêkumrêx, ne Krakõt kum gwaj badjwÿ kaprĩ:kumrêx. Dja gwaj kam bakunĩ: kum,

—E kum, djãm adjukaprĩ ngri: got? Adjukaprĩ ra:xi. Amexti:re. Me imã akînhkumrêx, anhÿro baba. Gwaj baje ã kum anhÿro baba kadjy ne arÿm amijo gwaj bapytã.

⁷Nãm Krakõt kum gwaj bakaprĩ:kumrêx. Kra ne amikamrõo gwaj bajaxweo pãnh. Nhym kam arÿm gwaj bajaxweo maro aknon bakam ngryk kêt ne. Nãm ukaprĩ:kumrêxkõt ã gwaj bajaxweo ane. ⁸Kute prïne mÿjja kunĩ mar. Kute amikukãm mÿjja kunĩmê me kunĩ'ã amim karõ. Ne kam gwaj badjwÿ, kute amim gwaj bajã karõ kõt arÿm kum gwaj bakaprĩ:kumrêx.

[¶]1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym ar pãnh arÿm kum ar akaprĩ Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprĩkumrêx.

⁹Ta ne amrêbê: kute mỳjja kunĩ markôt arỳm amim kabên'ã karô. Ta ne kum kabên kĩnh ne arỳm amim kabên'ã karô ne kam memã arênh kêt 'âtũm. Ne kam ajte ta arỳm jakam gwaj bamã kabênja jarê. ¹⁰Nãm jakam gwaj bamã,

—Dja ĩ me kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhô akati bôx ba kam Kritu'ak me kunimê mỳjja kunio akuprô. Kàjkwakam mỳjja nâr pykakam mỳjja dja ba Kritu'ã kunio akuprô nhyr arỳm kunio ba, ane. Amrêbê kute kabên jarênh kêt ja ne jakam arỳm gwaj bamã arê.

¹¹Amrêbê mỳjja kunĩ kêtri, me kêtri ne amijo me ibê idjaer pytà. Nãm tu me ijã amim karôkumrêx ne amim,

—Be, me wã dja ba memã amak bô nhyr me arỳm tu amim Kritu markumrêx ba kam arỳm meo aminhõ. Nãm ã me ijã amim ane. Ta ne kute amim mỳjja kunimê me kunĩ'ã karô. Kute amim 'ã karô kôt ne mrãmri kute o apôxkumrêx ne kute o bakumrêx. Djãm me ibê idjaer bit ne amijo me ipytã? Kati. Mỳjja kunĩ:. Kute amim mỳjja kunĩ'ã karô kôt arỳm mrãmri kute o apôx ne o bakumrêx.

¹²Mỳj kadjy ne amijo me ibê idjaer pytà? Bir, ba me ikumrêx ne ba me tu amim Kritu markumrêx ne kôt ar amijo iba. Me kunĩ dja me me ijã abenmã kum,

—Ga, me kute Kritikôt katãt ar amijo baja pumũ. Kritu mexti:rekumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, anhÿro ba. Ja kadjy ne amijo me ipytã. ¹³Me ibê idjaer kumrêx ne ba me tu amim markumrêx. Nhyr kam me arỳm me abajtemmã Kritu'ã ujarênh ny katãtkumrêxja jarê ga me aman tu amim markumrêx. Nhyr kam Metĩndjwỳnh arỳm me ajaxwebê me apytãn kam me amã Karô jano.

Amrêbê Kritu kute me bamã Karô jarênhja ne me amã ano nhyr arỳm me ajo ba. Ga, me kute mỳjja'ã aminhidji janhõr nhyr arỳm amirĩtkumrêxja pumũ. Me badjwỳ Metĩndjwỳnh arỳm

me bamã Karô jano nhyr arỳm me bajo ba. Me bajo ba gu me arỳm amim,

—Mrãmri ne Metĩndjwỳnh arỳm ijo krakumrêx. Ga, arỳm kute imã Karô janor nhyr kute ijo bakumrêxja pumũ, ane. Karô ne me bajo ba gu me ã amim ane. Kam, gu me baje mrãmri ja markumrêx. Arỳm Metĩndjwỳnh kute me bajo kraja ne gu me baje mrãmri markumrêx.

¹⁴Ga, me kute memã mỳjja rũnh nhõr mãn kam kukãm kute memã mỳjja krye nhõrja pumũ. Me amim krye jamỳn arỳm amiwỳr rũnhja kamnhĩxkumrêx.

Me badjwỳ Metĩndjwỳnh arỳm me bamã Karô jano nhyr arỳm me bajo ba gu me arỳm amim,

—Ga, Metĩndjwỳnh arỳm kute imã Karô janorja pumũ. Ga, kute ijo baja pumũ. Mrãmri dja ba kàjkwakam kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Karô ne me bajo ba gu me ã amim anen kam arỳm baje mrãmri ja markumrêx. Mrãmri kàjkwakam Metĩndjwỳnhkôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ãja baje mrãmri markumrêx ne amiwỳr kamnhĩxkumrêx. Dja gu me Metĩndjwỳnh kôt batĩnmãja maro baba: nhyr Kritu arỳm bôx ne amikôt me bajo mō. Metĩndjwỳnh kute amijo me bapytãrjao mō. Dja amikôt me bajo mō nhyr me kunĩ arỳm abenmã kum,

—Metĩndjwỳnh me: xkumrêx. Me bamã kĩnhkumrêx, ane.

Kute Metĩndjwỳnhmã meo à'wỳr.

Kor 1.9; Pĩr 1.9; Tex k 5.23; Idja 13.20

¹⁵⁻¹⁶Kam ne ba mã Metĩndjwỳnhmã ar akam amikĩnh jarêho iba. Ar ga ne gar arỳm tu amim Bẽnjadjwỳr djwỳnh Jeju markumrêx ne kam amã Jeju nhô me ja kunĩ jabê:. Nhyr kam me arỳm imã ar ajarê ba ar aman mã Metĩndjwỳnhmã ar akam amikĩnh jarêho iban kam mã kum ar ajo a'uwn kum,

¹⁷—Metīndjwŷnh, ga ne ga Bēnjad-jwŷr djwŷnhbê Jeju Krituo aba. Djūnwā, amexti:re. Dja ga Akarōo aro aba gē ar arŷm ô'ā katāt akabēn markumrēx nhym arŷm arkum Akrao amirītkum-rēx gē ar mar mexkumrēx. ¹⁸Anhō me ja dja me arŷm kàjkwakam anhō mŷjja mexti:rekumrēxo aminhō. Mŷjja ja kadjy ne ga amiwŷr ar 'wŷr ne aro aba. Dja ga arkum anhō mŷjja amirīt gē ar prīne mexti:rekōt kuman amiwŷr kamnhīxkumrēx. ¹⁹Me kute tu amim amarkumrēxja dja ga memā tŷx jadjā. Aje memā tŷx jadjār kadjy ajitŷ:xi. Me kadjy ajitŷxo abē kumkati. Mŷj ne ga aje meo tŷx kadjy ajitŷxkam kute? Tām dja ga arkum o amirīt, gē ar prīne kuma. Anhō mŷjja ja dja ga arkum o amirīt gē ar kuma. Nā bām ā ar akadjy Metīnd-jwŷnh 'wŷro ane.

Metīndjwŷnh ne 'itŷ:xi. ²⁰Ga, Kritu arŷm tykkam Metīndjwŷnh 'itŷxo kam àpēnhja pumū. 'Itŷxo kam àpēnhō kute akubyn o tīnja pumū. Nām ajte kàjkwa djwŷnhkam o wabin aminhikō'ā ŷr. Raxo kute me rūnh jakrenh mex kadjy amid-jubōk'ānh ŷr.

²¹Kŷjrūm, me rūnh kunī nhiby ŷr. Nhym arŷm rax ne tŷxo me akrenh me:x ne. Nhym pa:rbê memā ŷr djwŷnh kunīmē me rūnh kunīmē me 'itŷx kunīmē me bēnjadjwŷr kunīmē ne me kum ngri:re. Jakam me bakam me rūnh kunī ne me kum ngri:re, nār amrē pyka ny mōrkam me rūnh kunī ne me kum ngri:re. Me kunī ne me kum ngri:ren kajgo:.

²²Pa:rbê me kunī kum kajgo me:xi. Metīndjwŷnh arŷm me rūnh kunī kadjy Jeju'ā ra:x mē. Ne ō me kute amim Jeju marja kunī kadjy 'ā rax mē nhym arŷm meo ba. Kute meo bakam arŷm kute me krā pyrāk.

²³Ga, me bakrāja pumū. Me bakrākam ne gu me badjumar nhym kam kuk-wakam amū me banhī amingrēk ne ar

me bajo ba. Me bakrākam gu me bad-jumar ne arŷm me banhikrao badjapēnh nār me baparkam bamrānh. Me bakrā amū me bakukrādjà kunī ngrēk ne me bajo ba. Kritudjwŷ kute me bakrā pyrāk ne me bakunīo ba, me babē ō me ja kute ta ī pyrākjao ba, me bangrēk ne me bajo ba, me baje amim mar kunījao tuknīn ar bajo ba. Ta ne kute amiraxo pykamē kàjkwamē mŷjja kunīo tuknīn ar o ba kute me badjwŷ me bajo ba.

Metīndjwŷnh kute akubyn Krituo tīnkōt ō me jadjwŷo tīn.

Kō k 6.11; Xit 3.3

2 Nhym be, ar ga ne gar amrēbē aja-makke kēt kute me tyk amakke kēt pyrāk ne ar aba. Gar Metīnd-jwŷnh kabēnkam amikrào aban mekōt ajaxwe. ²Me kum Metīndjwŷnh kīnh kētja kukrādjà kōt ne gar amijo aba. Gwaj banhiby me karō punu nhō bēnjad-jwŷr kukrādjà kōtdjwŷ ne gar amijo aba. Me karō nhō bēnjadjwŷrja tām ne jakam me amakke kēt prāmja ba. ³Amrēbē gwaj bakunīdjwŷ ne gwaj mekōt amid-jwŷnhbito kīnhō baban arŷm bajaxwe: Djām me'ō ne gwaj bajo axwe gwaj bajaxwe? Kati. Gwaj ba ne gwaj bamā bajaxwe prām ne amim 'ā karōn arŷm kōt bajaxwe. Amrēbē gwaj bajaxwekam ne Metīndjwŷnh gwaj bakam ngyrk ne. Me axwe kunīmē gwaj bakam ngyr:k ne.

⁴Djām gwaj bakam ngyrk rā'āmā? Kati. Metīndjwŷnh kum gwaj bakapri:kumrēx ne kum gwaj bajabē:.

⁵Gwaj bajaxwekam ne gwaj bajamakke kēt kute mrāmri ne me tyk amakke kēt pyrāk. Gwaj kam tu amim Kritu markumrēx ne kam mrāmri ne baje me tyk ne akubyn tīn pyrāk. Metīndjwŷnh ne jakam Kritumē ro'ā akubyn gwaj badjwŷ gwaj bajo tīn ne. Ta ne tu kum ar akapri:n arŷm ar apytā.

⁶Metīndjwŷnh ne jakam Kritumē ro'ā akubyn gwaj badjwŷ gwaj bajo tīn. Gwaj

kam arÿm bajamak mex ne ar baba nyo ar baba. Kritumê ro'ã ar baban ar baba rã'ã: rã'ã ne kute mrãmri ne jakam on kàjkwakam Kritumê ro'ã ar baba pyræk. ⁷Mÿj kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba? Bir, Metîndjwÿnh gwaj bakam ukaprikumrêx. Kute me kunimã gwaj bakam ukaprio amirît kadjy ne gwaj Kritumê ro'ã ar baba. Gwaj tu amim Kritu Jeju markumrêx nhym kam gwaj bakam ôdjãnhkumrêx. Ukapri:kumrêx kôt ne gwaj bakam ôdjãnhkumrêx. Amrê amex môr jakam ne amü nî:jkamdjwÿ dja memã gwaj bakam ukaprijao amirît rã'ã: rã'ã rã'ã.

⁸Be, Metîndjwÿnh ta ne kum ar akapri. Ar ga ne gar amex kêtikumrêx, nhym ta kum ar akaprin ar amã Kritu jano nhym ty. Gar kam tu amim markumrêx, nhym arÿm kôt amim apytã. Djãm ar amex ne ar adjukapri gar ga: amipytã? Kati. Metîndjwÿnh ta ne kum ar akaprin ar amã Kritu janon kam ta amim ar apytã. ⁹Djãm we kute ar amã,

—Be, ga ne ga amex ne adjukaprikumrêx, anhÿr, ne kam we kôt kute amim ar apytã? Arkati. Nãm ren ã ar ajomã ane, gar ren arík ga amimexo adjãmra ar aba.

¹⁰Nhym be, kati. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo mex gwaj kam arÿm badjukapri. Kritu Jeju tyn arÿm akubyn tïn nhym kôt arÿm gwaj bajo ny. Metîndjwÿnh ta ne gwaj bajo ny gwaj aminhijukri amidjan kam arÿm bamã me kaprio baba. Ar adjukapri ja ne Metîndjwÿnh amim 'ã karô. Gwaj bakêtri amim 'ã karô. Ne kam tûmrãm arÿm gwaj bajo ny gwaj arÿm kôt bamã me kaprio baba.

**Mebê idjaermê me bajtem arÿm
Kritu kôt abeno ôbikwa.**

¹¹Be, amrêbê ne ba me imã me akurêo iba. Ga me abajtemkam ne ba me ibê idjaerkam imã me akurêo iba. Ba me me ajã memã kum,

—Me wã ne me my ninhuh kã rênh kêt. Metîndjwÿnh kum me kïnh kêt. Me ba ne ba me imy kã rênh. Nhym Metîndjwÿnh kum me ikïnhkumrêx, ane. Djãm mrãmri me kute me imy kã rênhkam arÿm me imex? Kati. Me imy kãbit rênh.

¹²Me abajtemkam ne ga me amrêbê aje Kritu mar kêtikumrêx ne ate amijo aba. Ba me ibê idjaer ne ba me ari me ajo kubajtemo iba. Metîndjwÿnh ne amrêbê: kute me ipytãr'ã me imã,

—Me kute tu amim ikra markumrêx dja ba amim me utã, ane. Ne kam 'ã me imã apÿnh mÿjja jarênh mãmджи ba me maro iba. Djãm me abajtemmã ne Metîndjwÿnh mÿjja ja jarê? Kati. Kute me amã arênh kêt ga me aje mar kêt. Kam ne ga me Metîndjwÿnhkôt atïn kadjy kêt ne aje amiwÿr atïn kamnhix kêt ne aje mekôt Metîndjwÿnh mar kêt. Ne kam ate kubê amijo aba. Tãm dja ga me nhÿn ama ne mar rã'ã ne.

¹³Metîndjwÿnh bê ne ga me amrêbê ate ar amijo aba. Nhym be, jakam ne arÿm Kritu Jeju kamrô me bakadjy prôt ne nhym me bapãnh ty. Ga me kam kôt ar amijo aba nhym arÿm ar me ajo ba.

¹⁴Ta ne me bamã,

—Me abeno anhôbikwa, ane. Nãm ã me bamã ane, gu me arÿm abeno banhôbikwa. Me abajtemmê me ibê idjaermê ne gu me bamã aben kurê. Me bamã aben kurêja ne kute mrãmri ne gu me baje aben nêje ka'ê pyræk. Gu me kam Jeju kabênkôt arÿm abeno banhôbikwa nhym kute mrãmri ne aben nêje ka'ê ngrãnh pyræk.

¹⁵Môdjê kute Metîndjwÿnh kukwakam mebê idjaermã 'ã karôkam kukràdjaja ne Kritu arÿm o kajgo. Pite'y'ã tyko arÿm o kajgon arÿm ajte mar kêt. Mÿj kadjy ne o kajgo? Bir, nãm o kajgon arÿm amiwÿr me bajo akêx. Amiwÿr me bajo akêx gu me arÿm abeno banhôbikwa. Ga, kute me bajo nyja pumü. Gu me arÿm baje

mrāmri banhī tipdji pyrāk. Ja kadjy ne Mōjdjê kukrādjào kajgo. ¹⁶Kritu pīte'yā tyko ne me bajo aben pydjın kam Metīndjwŷnh'yr me bajo akēx ne. Gu me kam arŷm o banhōbikwan kam bamā aben kurē kēt.

¹⁷Kritu arŷm me abajtem'yr bōx. Metīndjwŷnh bē amijo akre raxkam arŷm me awŷr bōx. Me awŷr bōx ne arŷm kāj bē me amā kabēn jarē. Me aje Metīndjwŷnho anhōbikwa kadjy ne me amā kabēn jarē. Ajte me aje me ijo anhōbikwa kadjy ne me amā kabēn jarē. Ne, me ibē idjaer ije Metīndjwŷnh kōt amijo ibakam Kritu arŷm me iwŷr bōx ne kāj bē me imā kabēn jarē. Me ije Metīndjwŷnho inhōbikwa kadjy ne me imā kabēn jarē. Ne me ije ajte me ajo inhōbikwa kadjy me imā kabēn jarē.

¹⁸Djām apŷnh me Babām'yr me bapry? Kati. Arŷm ne me Babām'yr me bapry pydji. Metīndjwŷnh Karō pydji. Me ibē idjaermē me abajtemmē ne gu me Karō pydji kōt me Babām'yr bōx.

¹⁹Kam ne ga me arŷm abajtem kēt ne me akātām kēt. Metīndjwŷnh ne arŷm me ajo ō me ja ne me ajo ōbikwa. Me ibē ō me tūmmē ro'ā me ajo ōbikwa.

²⁰Gu me kam arŷm baro'ā babē Metīndjwŷnh nhō kēno kikreti pyrāk. Kritu ne ar ijano bar me awŷr bōx ne me amā arē. Ar ba ne bar Metīndjwŷnh kukwakam me amā arē, ga me kabēn ma. Ar ba ne bar ije mrāmri ne kikreti kadjy pyka mā: par krax ku'ē pyrāk. Jeju Kritu kute mrāmri ne kikre par krax kadjy kum kajpar djā djwŷnh pyrāk.

²¹Kum kajpar djā djwŷnh kōnh ne me pŷne kēn jadjwŷr mexo mō:. Kōnh ne me aben nHITEPĀ adjwŷr mexo mō. Ne kam aben nhiby kēn jadjwŷr mexo mō: nhym Metīndjwŷnh nhō kikreti arŷm abatānh mō. Metīndjwŷnh Karōdjwŷ ā me bajo anen Bēnjadjwŷr djwŷnhbē Jeju Kritu kōt me bapymjŷr mexo mō. Metīndjwŷnh me ibē idjaero ōbikwan kam

me abajtemo ōbikwa gu me arŷm Jeju kōt djan arŷm batypdjın dja. Batypdjın djan arŷm Metīndjwŷnhmā bamexkumrēx ne.

²²Djām me ibē idjaerbit ne me ijo ōbikwa? Kati. Me abajtemdjwŷ. Gu me kam arŷm baro'ā babē Metīndjwŷnh nhō kēno kikreti pyrāk. Metīndjwŷnh ne me bamā Karō jano. Kute me bamē amijo kajkep kadjy ne me bamā ano.

Metīndjwŷnh kute me bajtem'yr Paur janor.

3 Metīndjwŷnh kute me amā Karō janorkam ne ba arŷm kum me ajo a'uw. Me abajtemo ne ba kum a'uw ne me amā ne ba Jeju Kritu'ā idjujarēnh ar iba nhym me arŷm 'ā kum ikurēn idjuwpre. Ba ibē Paur ne me arŷm idjuwpre.

²Me ga ne ga me arŷm ama. Metīndjwŷnh ta ne kute imā me ajā karō ga me arŷm ama. Nām imā,

—Arŷm imā me bajtemdjwŷ kaprī. Ga dja ga memā 'ā adjujarēnh djwŷnh, ane. Tām ne ga me aje mar jabej ba ajte akubyn me amā arē. ³Kum me abajtem kaprīmā ne kute amrēbē arēnh kēt. Ne kam jakam ba imā arŷm arē ba arŷm me amā 'ā pi'ōk no'ōk ngrire ga me arŷm omūn aman ⁴badjwŷ ima. Metīndjwŷnh kute Kritu'ā mŷjja jarēnh kēt ba ije pŷne marja dja ga me ama.

⁵Nām amrēbē kute memā arēnh kēt nhym pykakam me kra'ō kute mar kēt. Me kute aben djō'ā mar kēt. Nhym kam Metīndjwŷnh Karō arŷm jakam ar imā arē bar arŷm jakam kuma. Kritu ne ar ijano bar ibē ō àpēnhkumrēx ne kukwakam idjujarēnh ar iba. Nām ar imā arē bar jakam arŷm kuma.

⁶Kute mŷjja jarēnh kētja arŷm ar imā arēn ar imā,

—Djām me bajtemmē me abē idjaermē arek apŷnh ar abamā got? Arkati. Dja ga me akunī tu amim Kritu'ā ujarēnh ny markumrēx ne arŷm aro'ā kōt ar aba.

Ne kam arÿm aro'ã Metĩndjwÿnh nhõ mÿjjao aminhõn aro'ã kõt ar aban kam aje anhĩ tipdji pyrãk. Ne kam Metĩndjwÿnh kute amrẽbẽ: memã mÿjja jarẽnh mãmddjija me aro'ã amim aby. Me abẽ idjaermẽ me abajtemmẽ dja ga me tu amim Kritu markumrẽx ne arÿm me aro'ã amim aby, ane. Tãm ne ar imã arẽ ba arÿm kuma.

⁷Metĩndjwÿnh ta ne 'itÿxkõt ijo ban tu kum ikaprĩ.^{§§} Ne kam arÿm imã me'ã karõ ba memã Kritu'ã kabẽn nyja'ã idjujarẽnh ar iba.

⁸Metĩndjwÿnh nhõ me ja kunĩ ne me kute rũho ijakrenh mex. Ba kam bajbit ikajgo me:x ne. Nã bãm te ikajgo: nhym Metĩndjwÿnh ta arÿm tu kum ikaprĩn kam arÿm imã idjãpẽnh djã'ã karõ. Ta ne imã,

—Ga dja ga me bajtemmã kãj bẽ Kritu'ã adjujarẽnh ar aba, ane. Kritu ne memã kĩnh djã rũ:nh ngã, krãptĩ: ngã. Me te: kute kĩnh djã'ã ujarẽnh inomã mẽnhmã. Kritu kõt me kĩnh djã ja'ã ne ba idjujarẽnh ar iba.

⁹Kum ikaprĩkam ne imã,

—Ije memã ikabẽn jarẽnh kõtja dja ba amã arẽ ga arÿm prĩne ama. Ije amim me bajtem pytãrmã. Tãm dja ga aman me kunĩmã arẽho amirĩto aba. Nãm ã imã ane. Metĩndjwÿnh ta ne Krituo mÿjja kunĩ nhĩpẽx. Adjãkamã kute Jeju Krituo mÿjja kunĩ nhĩpẽx ne kute me abajtem pytãr'ã amim karõn kute me bakukãmãremã arẽnh kêt tãm ne imã arẽ.

¹⁰⁻¹¹Mÿkam ne kute amrẽbẽ me bakukãmãremã me apytãr jarẽnh kêt? Bir ga, Kritu kute ajbir pykakam abenã me bamẽnhja pumũ. Kam ne me kãjkwakam aparmã abenã me bapumũnho nhÿ. Kãjkwakam me bẽnjadjwÿrmẽ me rũnhmẽ ne me jakam

me bapumũnho nhÿ. Me baje amim Jeju mar kunĩja pumũnho nhÿn arÿm me bakõt Metĩndjwÿnh raxmã kato. Me kute me bakõt Metĩndjwÿnh raxmã kator kadjy ne Metĩndjwÿnh kute amrẽbẽ me bakukãmãremã arẽnh kêt. Memã kute me abajtem pytãr ne kute abenã me bamẽnhja kute arẽnh kêt.

Nãm me me bapumũnho nhÿn me bajã abenmã kum,

—Be, djãm mrãmri ne djãm Metĩndjwÿnh kute prĩne abenã me mẽnh mar mexkumrẽx. Nãm mÿjja kunĩ kêttri amim me'ã karõkumrẽx. Djãm kabẽno kute amikapêr kãr? Kati. Nãm Bẽnjadjwÿr djwÿnhbẽ Jeju Kritu'ÿr meo akẽx nhym tu kute ar meo bakumrẽx. Djãm Metĩndjwÿnh no kêt got? Ga, prĩne kute abenã ã me mẽnh mar mexkumrẽxja pumũ. Ga, me kute abeno õbikwa mexkumrẽxja pumũ, ane. Nãm me me bapumũnho nhÿn ã abenmã ane. Me kute kãjkwakam ã abenmã anhÿr kadjy ne Metĩndjwÿnh kute amrẽbẽ me bakukãmãremã arẽnh kêt. Kute memã me abajtem pytãr ne kute abenã ã me bamẽnhja jarẽnh kêt.

¹²Metĩndjwÿnh ne uma:. Kam dja me kute Kritu mar kõtja kum uma:. Me badjwÿ gu me ren baje Kritu mar kêt ne ren bamã Metĩndjwÿnh puma: ne. Nhym be, kati. Arÿm ne gu me tu amim me banhõ Bẽnjadjwÿr djwÿnhbẽ Jeju Kritu markumrẽx ne arÿm batĩn prãm kêt. Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh pymatio banhõbikwakumrẽx ne kum amijarẽho baba.

¹³Kam kwãrĩk wãnh amim mar rerekre kêt. Me amextire kadjy ne ba Metĩndjwÿnhmã apẽ. Nhym kam me arÿm 'ã kum ikurẽn ijo bikẽnho ba. Gẽ me te ijo bikẽnho ba kwãrĩk wãnh kam amim mar rerekre kêt. Dja ga me tu amim Jeju mar tÿxkumrẽx.

§§3:7 Djãm Paur ta axwe kêt nhym pãnh kum kaprĩ Kati. Paur te axwe kêtã nhym ta arÿm tu kum kaprĩ.

Kute meo Metĩndjwỳnhmã à'wỳr.

¹⁴Me akĩnh kadjy ne ba arỳm ikõnkrão nhỳn Bẽnjadjwỳr djwỳnhbê Jeju Kritu Bãmmã me ajarẽ. ¹⁵Ta ne me kute amim Jeju mar kunĩo kra. Kàjkwakam me kute amim Jeju marmẽ pykakam me kute amim Jeju marmẽ ne me kunĩo kra. Ba arỳm kum me ajo a'uw. Nã bãm kum,

¹⁶⁻¹⁷—Djũnwã, ara:x ne adjukapriti:rekõt dja ga memã tỳx jadjà. Gê Akarõ me umar djakam memã tỳx jadjà gê me kõt tỳ:x ne mrãmri tu amim Kritu markumrẽx. Nhyam kam Kritu arỳm mrãmri tu me kadjwỳnhbê ỳrkumrẽx. Nhyam kam me arỳm ô'ã kute mrãmri ne pidjõ pykakam arẽ jabjẽkam ku'ẽ tỳx pyrãk. Kam dja me mar tỳxkumrẽx. Mỳj dja me kuma? Bir, Kritu mrãmri kum me abê:kumrẽx. Tãm dja me mar tỳxkumrẽx. Ne kam ô'ã mrãmri me kum me abê:kumrẽx ne.

¹⁸Dja me kum me abêkumrẽx ne kam arỳm prĩne kuma. Mỳj dja me kuma? Bir, Kritu ta kum me abê:kumrẽx. Ja dja me prĩne kuma. Kritu nhõ me ja kunĩ dja me prĩne kuma. Mỳj ne Kritu kum me abẽkam kute? Kum me abẽ ja ne kute mỳjja jabatã:nh pyrãk. Mỳjja jabatãnh ne kum me abẽ ja'ã amijakre. Me te kute kàjkwa nãr kon, pyka'ã akremãja pumũ. ã abatã:nh ane nhyam me te aktã irẽ'ỳr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ẽn-hõt nãr krax'ỳr bõx ne 'ã akremã. Nãr kon, me te 'ã àbir nãr aparmã rwỳk ne 'ã akremã.

¹⁹Nãm ã Kritu kum me abẽ ra:xo ane. 'Ã akre'ỳr me bõx kê:tkumrẽx. Me kute mar mex kê:tkumrẽx. Kritu kum me abẽ:ẽ. Kum me abẽo me rer me:x ne. Dja kum me abẽ rã'ã: rã'ã ne. Nhyam be, Djũnwã, dja ga memã akren memã arẽ gê me kuma. Dja me prĩne Kritu kum me abẽja ma ga kam arỳm araxo me kadjwỳnhbê nhỹ. Ne kam me ĩ pỳnhkõt

meo tuknĩn prĩne meo aba mex. Nhyam kam me prĩne araxmã katon arỳm prĩne amikam ama. Nã bãm ã me Babãmmã ajarẽho ane.

²⁰Metĩndjwỳnh ne ra:xi. Me'õ ne kute raxo tẽp kêtikumrẽx. Kute mỳjja kunĩ nhipẽx mar. Mỳjja 'õ kubẽ tỳx kêtikumrẽx. Djãm me baje kum mỳjja ra:xo badjà'wỳr nhyam te kute me bakadjy ipẽxmã nhyam kubẽ tỳxmã? Kati. Kubẽ tỳx kêt. Nãr, djãm me baje amim mỳjja ra:x'õ'ã karõ nhyam te kute me bamã ipẽx mã? Arkati. Me bamãbit ne kute mỳjja rũnh pyrãk. Nhyam be, kumã ne mỳjja kunĩ kry:re. Kute mỳjja kunĩ nhipẽx kadjy umaro, tỳxo kute me bajakrenh me:xi. Djãm gu me baje kum mỳjja rax'õ jarẽnh nhyam te kute umaje ne ipẽx kêt mã. Kati. Tỳxo me bakadjwỳnhbê ỳrkam dja arỳm mỳjja rũnh nhipẽx ne. ²¹Gu me kam kum,

—Me ije amim Jeju mar kunĩ ne ba me amã, “Ara:x ne apyma:kumrẽx”, an-hỹro iba. Dja ba me aben djõ'ã amã arax jarẽnh rã'ã: rã'ã ne, ane. Gu me ã kum ane.

Me kum aben jabẽã kute memã karõ.

Rõ 15.5; Pir 2.1; Ped k 3.8

4 Ë, Bẽnjadjwỳr djwỳnhmã ne ba apẽ nhyam me 'ã kum ikurẽn idjuwpre. Ba kam arỳm ar amã 'ã karõ. Katãt ar aje amijo aba kadjy ne Metĩndjwỳnh arỳm amiwỳr ar ajuw ne ar ajo ba. Kam dja gar katãt ar amijo aba nhyam Metĩndjwỳnh arỳm ar akam kĩnhkumrẽx.

²Dja gar kum amijo angrĩ. Kwãrĩk wãnh amijo adjãmra kêt ne akrãnmã ar amijo aba. Kwãrĩk wãnh memã bẽx kêt ne memã aprĩren memã akabẽn. Gê me'õ ar ajõo bikẽnh jabej akubyn amijã angrỳk nẽ. Ar amã aben jabẽkõt amijã angrỳk nẽ ne. ³Metĩndjwỳnh Karõ kute abenã ar amẽn gar aje abeno anhõbik-wakam aje mrãmri ne me ĩ pydji pyrãk. Kam amã aben jabẽn abenmã akabẽn

mex jarē. Abenmā akabēn mex ry typy-dji 'āno djan aben nēje aben pumū.

⁴Gwaj baje mrāmri ne me ī py-dji pyrāk ne ren kam axikōt bakabēn. Metīndjwŷnh Karō pydji kute gwaj bajo ba gwaj ren axikōt bakabēn. Kute ami-wŷr gwaj bajwŷr ne gwaj bajo bakam gwaj bakunī amiwŷr me'ō pydji kam-nhixkumrēxo baba. ⁵Bēnjadjwŷr djwŷnh pydji: Gwaj bakunī baje tu amim Jeju pydji: markumrēx ne pydji kōt ar amijo baba nhym me arŷm ngōmā gwaj bajangij. ⁶Nhym me Batīndjwŷnh pydji kubē ne gwaj bakunī Bām djwŷnh ne gwaj bakunimā Bēnjadjwŷr djwŷnh. Nām gwaj bakunio ban bakunī mē amijo kajkep. Ga, gwaj baje mrāmri ne me ī py-dji pyrākja pumū.

⁷Nhym be, ajtekam gwaj banhī pŷnhkōt apŷnh gwaj badjāpēnh djā. Kritu ta kum gwaj bakaprīn gwaj banhī pŷnhkōt arŷm amim gwaj bajā karō. Amim gwaj bajā karōn arŷm gwaj bakunimā gwaj badjāpēnh djā'ā karō. Gwaj kam banhī pŷnhkōt arŷm apŷnh badjāpēnh djā maro baba. Gwaj badjāpēnh djā'ā ne Metīndjwŷnh gwaj bakīnh djā jarē.

⁸Amrēbē: gwaj bakētri ne Metīndjwŷnh me bakukāmāremā kum, "Nām kàjkwamā wabin amim me uwpre tūm krāptija pytān meo mō. Ne kam pykakam me jamā me kīnh djā ngā", ane.

Ga, Metīndjwŷnh kute Kritu kàjkwamā àbir jarēnhja pumūn kam kute memā kīnh djā nhōrja pumū.

⁹Mŷj ne kàjkwamā àbir kētri nē? Bir, nām ruw. Nām apa:rmā pykamā ruw ne pyka mā: nō. ¹⁰Nō:n kam ta ajte wabi. Kàjkwa kunī mŷrbē kàjkwa djwŷnhmā wabin kam nhŷ. Kute mŷjja kunī mē amijo kajkep kadji kam nhŷ. Kute kàjkwamē pykamē amijo kajkep ne o ba kadji kam nhŷ.

¹¹Ga, Kritu àbirkam kute memā me kīnh djā nhōrja pumū. Tām ne Metīndjwŷnh me bakukāmāremā arē. Mŷj'ā ne kute memā kīnh djā nhōrja amijakre? Bir, kute memā apŷnh àpēnh djā nhōr'ā ne amijakre. Kritu ne arŷm gwaj bamā apŷnh badjāpēnh djāri'ā ajarē gwaj maro baba. Ar ije 'ā idjujarēnhmā ne ar ik-wŷmā 'ā karōn ar ijano. Bar kam ije omūnhkōt memā 'ā idjujarēnh ar iba. Nhym kam ajte gwaj bakwŷmā apŷnh kabēn jarē gwaj maro baba ne arŷm kukwakam amū memā kabēn jarēnhho baba. Nhym kam ajte gwaj bakwŷmā bakabēn mex'ā karō gwaj me kute Jeju mar kētjamā arēnhho baba. Nhym kam me arŷm amim Jeju maro ba. Nhym kam ajte gwaj bakwŷmā me kute Jeju marjao djuw mexo ba'ā karō. Gwaj meo djuw mexo baba nhym kam me tu amim Jeju mar tŷxkumrēx ne 'ā ukanga kēt ne ar ba. Nhym kam ajte gwaj bakwŷmā memā kukrādjà'ā badjujarēnh'ā karō gwaj memā 'ā badjujarēnhho baba. Kritu kute gwaj bakīnh djā'ā gwaj bamā apŷnh badjāpēnh djā nhōr ne ja.

¹²Dja gwaj apŷnh badjāpēnh djā-jakam apē:, Jeju nhō me ja prīne kum mex kadji apē: nhym kam me adjwŷnhdjwŷ Metīndjwŷnhmā àpēnh ar ba. Gwaj me kadji badjāpēnh ar baba nhym me kunī arŷm Kritu mar mexo amū amikamēn arŷm amim mar ra:x ne. Me kute Kritu mē ī pydji pyrāk ja arŷm amim mar ra:x ne. ¹³Djām kam dja gwaj Metīndjwŷnh Kra mar punun kam bakabēn kajgo'ō mŷr jabej abenmā bakabēn ar baba? Kati. Dja gwaj Kra'ā bakabēn pydjibit man axikōt arēn tu amim markumrēx. Ne kam baje me prīre pyrāk kēt ne Kritu mar rerekre kēt ne baja-batānhkumrēx. Ne kam prīne amim kuman arŷm amim mar ra:xkumrēx.

¹⁴Djām gwaj bano rerekre kute me prīre no rerekre pyrāk rā'āmā? Nhym apŷnh me 'ēxnhī mrān bōx ne no tŷx-

tikam ari gwaj banoo biknoro bamā? Me kute ari ap̄nh me kukrādja jarēho kute kōk, kute ngō djākà ari m̄yja jap̄n pyrāk. Djām gwaj baje jām Kritukōt bakabēn djir ne ajte jām me kukrādja punukōt bakabēn djir ne ari: bakabēn jadw̄yro babamā? Kati.

¹⁵Gwaj ba dja gwaj bamā aben jabēn bakabēn katātbit jarēn ar̄ym kāmā Kri-tumā aben kamēho tē. Baje mar mexo, kum bamexo kāmā aben kamēho tē. Ga, gwaj bakrāja pumū. Gwaj bakrākam badjumar ne kam amū banhikrao apē nār baparkam mrā. Gwaj bakrā ne amū gwaj bakukrādja kunī ngrēk ne gwaj bajo ba. Gwaj bakrā kumrēx umar nhym kam ô'ā amū gwaj bakukrādja kunī apē. Kritudjw̄y ne kute gwaj bakrā pyrāk ne gwaj bakunio ba gwaj kukwakam ap̄nh kum badjapēnh djari kum badjapēnh ar baba.

¹⁶Ga, gwaj bapar, bate, bapa, ban-hikra, bano, banhijakre, bakukrādja kunī:, kunī ap̄nh gwaj bakudjēkkōt kute aben jam̄nh t̄yx, kute abenmā t̄yx jangjēnh mex. Ne ren gwaj bakudjēk kēt gwaj ren bakukrādja kunī ren aben bê ajka'u gwaj ren kam kāmā baku'ē kēt. Kritudjw̄y ne ā ane. Nām gwaj bakrāptio ōbikwa gwaj banhī p̄nhkōt ap̄nh kum badjapēnh djari. Gwaj kam baje aben jam̄nh t̄yx m̄an prābē abeno banhōbik-wan baro'ā Kritumā apē. Te ap̄nh kum badjapēnh djari gwaj baro'ā kum bad-japēnh ar baban o abenmā t̄yx jangjēho baba. Kute gwaj bamā badjapēnh djā'ā ujarēnh kōt gwaj kum badjapēnh ar baba. Gwaj bamā aben jabēo ro'ā aben kamēho mō. Gwaj baje mar mexo, kum bamexo aben kamēho mō.

**Me kute me kukrādja punu
kōt amijo ba kētmā.**

Kor 3.5; Ped k 4.7

¹⁷Ije ar amā ja jarēnhkam djām ar aje arek amijo aba tūm kōt amijo aba

rā'āmā? Amrēbē ne gar ate Metindjw̄nh bê ar amijo aban me bajtem kukrādja punu kōt ar amijo aba. Djām aje arek me kukrādja punu kōt amijo aba rā'āmā? Kati. Tām ne ba ar abē uma:. Me wā ne me amim m̄yja kajgobit'ā karōo ba.

¹⁸Nām me tu amakkre kētkumrēx. Nhym me te kute memā m̄yja mex'ā karō nhym me kute mar kētkumrēx. M̄yja'ā me kabēn kute amijakreja ne me kute mar kētkumrēx. Kam ne me ar̄ym umar djākam m̄yja punubit man arik ar ba. Arik ar ba kute mrāmri ne akamāt kō tykkam me arik ar baja pyrāk. Nām me Metindjw̄nhbē: amijo ban kam kōt t̄in ne ar baja mar kētkumrēx. ¹⁹Nhym ren me me akre ren me amimaro tēn ren ar̄ym amim ngryk ne. Nhym be, kati. Me ja ne me kute amimar kētkumrēx ne kam kute kurēbit mar ne aben bê me kupēnh ra:x ne m̄yja punu kunī nhipēxo ban ajbit mar prā:m ne.

²⁰Nhym be, Kritu. Djā ne gwaj bamā, —Ajrā mekōt ā amijo ane, ane? Arkati.

²¹Ar̄ym ne gar mrāmri Jeju kabēn katāt kōt ama. Nām amā, “Kwārik wānh”, ane. Nār ar akw̄y aje mar kajgo jabej ba ajte ar amā tām jarē. ²²Amrēbē ne gar me kum Metindjw̄nh k̄nh kētja kukrādja kōt ar amijo aba. Aje kangamā. Me kukrādja kōt ne me kum m̄yja punu prām ne amim 'ēx ne amim, “Ajrā, kam amexkumrēx”, anh̄yro ba. Aje me kukrādja ja kangamā. ²³Adjumar djā ny kadjy aje amimarmā. ²⁴Ne amrānh nymā ne mrāmri Metindjw̄nh katāt kōt katāt aje amijo abamā ne mexo amexmā.

²⁵Kam memā ajēxo abaja tu wānh kangakumrēx ne abu'ā me kunimā ak-abēn katātbit jarē. M̄ykam? Bir, Kritu amikōt gwaj bakunio ba gwaj baje kumē banhī pydji pyrāk. Kam dja gwaj memā bakabēn katāt jarē.

²⁶Godja ga angyk jabej kwārik wānh kam ajaxwe kēt. Kwārik wānh angyk'ā

akamàt kêt ne angyrk 'iry kêt. ²⁷ Ajaxwe kêt gê Xatanaj akam âm kêt.

²⁸ Kwārik wānh ar ajō adjākīnhī ajte mỳjja 'ōo adjākīnh kêtumrēx. Ga dja ga adjapēnh tỳx ne anhikrao katāt mỳjja kupēnh mex. Ne kam adjapēnh pānh arỳm amim anhō mỳjja jamỳ. Ne kam arỳm amikutā me ō mỳjja kêtjamā kwỳ ngā.

Me kabēn mex'ā kute memā karō.

²⁹ Kwārik wānh akabēn punu'ō jarēnh kêt. Memā akabēn mexbit jarē gē me kuman mex. Gē me mexo amū amikamēn arỳm mexkumrēx.

³⁰ Kwārik wānh Metīndjwỳnh Karōmā kaprī jadjār kêt. Metīndjwỳnh ne arỳm ar amā ano nhyam amim ar ajo ba. Nhyam o kute mrāmri ne arỳm ar ajā kute am-inhidji nhōr pyrāk. * Dja Karō arek amim ar ajo ba: nhyam kam Jeju arỳm bōx. Bōx ne amikōt ar ajo mō.

³¹ Dja gar wānh angyrk, kam amad-jākam atokryja wānh kanga. Ne wānh mekam adjākkrēmē angyrkēmē akabēn punumē wānh kangakumrēx. Ar aje meo abikēnh'ā amim karōja kunī dja ga wānh kangakumrēx.

³² Ar ga dja gar amā aben kaprīn abenmā abēn rerek ne aben jaxwe maro aknon abenkam angyrk kêt. Mỳkam? Bir ga, Metīndjwỳnh arỳm Kritu tykkōt kute ar ajaxwe maro biknor ne ar akam ngyrk kêtja pumū. Kam dja gar aben jaxwe maro aknon abenkam angyrk kêt.

5 Ga, me bām kum kra jabē nhyam kute bām kōt amijo baja pumū. Nām kute amim,

—Ba djūnwā kudjwa, ba djūnwā kudjwa, anhỹro ba. Metīndjwỳnh kum ar ajabēkam dja gar kōt ar amijo aban kudjwa amā me abēo aba. ²Ga, Kritu kum

gwaj bajabē:ja pumū. Ne kam arỳm gwaj bajaxwe pānh Metīndjwỳnhmā amingā nhyam me kam kubī nhyam arỳm gwaj bajaxwe pānh ty. Kritu kute mrāmri ne mry bīn pyrāk, me kute amrēbē me axwe pānh kute Metīndjwỳnhmā mry par pyrāk. Me kum mry pan kubō nhyam arỳm ardjānh bān kīnh ne. Dja gar Kritu kudjwa ā amā me abēo ane nhyam arỳm akam kīnhkumrēx ne.

Apỳnh me axwe djāri nēje kute me kukrā.

A Xim 2.4; Xij 4.4; Dju k 1.6, 2.15

³Nhyam be, me mjēn djwỳnh nār prō djwỳnh kupa'ā kurē ba. Nār me àpēnh punu:re kunī nhyam me arỳm mekam pijām ne. Nār me kute mỳjjao atom rūnh prā:m. Kwārik wānh ar ajō amijo anhỹr kêtumrēx gē me ajarēnh kêtumrēx. Djām Jeju nhō me ja kute ā amijo anhỹrkam mex got? ⁴Nār, me kabēnkamdjwỳ. Ar amy aje me nire kukrādjà'ā me aprỳ nhyam me ar akam pijām. Nhyam ar anire aje me my kukrādjà'ā me aprỳ nhyam me ar akam pijām. Nār, ar abix-aērēkōt ar akabēn kajgo. Nār me keket kadjy ar amy me ni'ā abēno ajkē nhyam ar ani amipānh me my'ā abēno ajkē. Ar akabēn ja ne mex kêt. Kwārik wānh memā arēnh kêt. Atemā dja gar memā Metīndjwỳnhkam amikīnh jarē.

⁵Nhyam be, me mjēn djwỳnh nār prō djwỳnh kupa'ā kurē ba. Nār, me àpēnh punu:re nhyam me mekam pijām ne. Nār, me kute mỳjjao atom rūnh prā:m. Me ja ne me mrāmri ne me kute mỳjjao metīndjwỳnh karō nhipēxmā amijarēnho ba pyrāk. Djām me ja Metīndjwỳnh kute meo bamā? Djām Kritumē Metīndjwỳnh ar me kunīmā Bēnjadjwỳrkam djām ar kute meo bamā? Nār,

*4:30 Ga, me kute mỳjja'ā aminhidji janhōr nhyam arỳm amirītkumrēxja pumū. Ar gadjwỳ Metīndjwỳnh arỳm ar amā Karō jano nhyam ar ajo ba gar arỳm amim, “Mrāmri ne arỳm ijo krakumrēx. Ga, arỳm kute imā Karō janor nhyam kute ijo baja pumū”, ane.

djām ar kute me jamā ar ō mỳjja nhōrmā? Arkati. Ja ne gar aje amrēbē mar. ⁶Ar aje markam kwārīk wānh me'ō aje kabēn kajgoo arīk ar amā,

—Ajrā. Ā ajaxweo ane. Dja Metīndjwỳnh ajmā ajo kētkumrēx, anhỳr kēt. Kwārīk wānh o anoo biknor kēt. Me amakkre kēt prām kute ā axweo anhỳr prāmkam ne Metīndjwỳnh arỳm mekam ngy:k ne. ⁷Kam kwārīk wānh mekōt ā ar ajaxweo anhỳr kēt.

⁸Mỳkam? Bir, amrēbē ne gar ajaxwe:n aje akamāt kō tykkam me ar baja pyrāk. Nhym be, jakam ne gar arỳm Bēnjadjwỳr djwỳnh kōt ar amijo aban arỳm aje a'uri me ar baja pyrāk. Bēnjadjwỳr djwỳnh kute ar ajo krakam dja gar ajmā akute kēt ne katāt ar amijo aba. Dja gar aje mrāmri ne me a'uri ar baja pyrāk. ⁹Metīndjwỳnh Karō dja meo ba nhym kam me ô'ā ukaprikumrēx ne katāt kute kabēn jarēnhkumrēx ne 'ēxnhī kētkumrēx.

¹⁰Dja gar Bēnjadjwỳr djwỳnh kīnh, mỳj akabēnkōt, aje mỳjo abakōt aje Bēnjadjwỳro kīnh jabej amikabi. ¹¹Ne kwārīk wānh me axwe kōt ajaxwe kēt. Me axwe ne me kute akamāt kō tykkam me àpēnh punu pyrāk. Djām me àpēnh punu djō'ā mỳjja mex got? Arkati. Kwārīk wānh me axwe kōt ar ajaxwe kēt. Ar ga dja gar me axwe nēje me kukrà.

¹²Mỳkam dja gar me axwe kōt ajaxwe kēt? Bir, me me kàxā apdjun ba punukumrēx. Gwaj ren abenmā me arēn ren bapijà:m ne. ¹³Me axwe ne me apdjun àpēnh punuo ba: nhym me arỳm memā Metīndjwỳnh kabēn jarē. Nhym kam me arỳm amijaxwe ma. Me kute memā arēnh nhym me kute amimar kute mrāmri ne me kute memā mỳjja kurwỳkam mỳjja kunī kum amirīt pyrāk. ¹⁴Me kute memā Metīndjwỳnh kabēn

jarēnhkambit ne me arỳm kute amijaxwe kunī mar. Amrēbē: ne me me bakukāmāremā me kute amijaxwe mar'ā ajarē. Me memā kum,

“Kute mrāmri ne me ōto nōrkam kute me kabēn mar kēt pyrāk ne ga aje Metīndjwỳnh mar kēt.

On ano tỳx ne amim kabēn ma kute mrāmri ne me krā apōx ne no tỳxkam amak mex pyrāk.

Aje kabēn mar kēt kute mrāmri ne me tyk kute me kabēn mar kēt pyrāk. On kabēn man kōt ar amijo aba kute mrāmri ne me tyk ne akubyn tīn ne ar ba pyrāk.

Dja ga kabēn ma nhym Kritu arỳm prīne amā arē ga prīne amima.

Kute mrāmri ne me kute memā pōk ne o kute pry kurwỳ nhym kam me kute prīne rīt mex pyrāk”, ane.

Mrāmri ne me kute me bakukāmāremā arēnhkumrēx. Mrāmri ne Metīndjwỳnh kute memā arēnh ne kute me axwe kunīo amirītmā.

¹⁵Kam dja gar amijā ano tỳx ne katāt ar amijo aban ajmā akute kēt. Djām ano kētmā? Kati. Dja gar akrā mex ne amijā ano tỳ:x ne katāt ar amijo aba. ¹⁶Ar abu'ā me axwe kunīja dja gar me'ā ano tỳ:x. Nhym kam ar aje memā Metīndjwỳnh kabēn jarēnh djā ar awỳr bōx gar arỳm memā arē. Akati jakam me axwe krāptīkam dja gar ā memā ane.

¹⁷Kam kwārīk wānh ar akrā punu kēt. Dja gar amijo Bēnjadjwỳr djwỳnh man kum,

—Mỳj dja ba nē ga kam arỳm ikam akīnhkumrēx jabej? ane. Dja gar ā kum anen arỳm prīne amijo Bēnjadjwỳr djwỳnh markumrēx.

¹⁸Kwārīk wānh kadjwati kangōkam† ar abibānh kēt. Kam ne me arỳm amijo ajkēn punu mex ne. Ar ga dja gar

†5:18 Mỳjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mỳjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

Metindjwýnh Karô mar týx ne 'ã adjukanga kêt gê ar anhî pýnhkôt raxo ar akadjwýnhbê nhýn ar ajo ba mex.

¹⁹ Dja gar mar týx ne abenmã mebê idjaer nhô me ngrer tûm jarê, me ngrerkôt Bênjadjwýr djwýnhmã mextire jarê. Metindjwýnh'ã me ngrerja kunî jarê. Djãm ate akrãn ajajkwa kajgokam-bit aje Bênjadjwýr djwýnhmã me ngrer jarênhmã? Kati. Dja gar amikam me ngrerkam kabênja markumrêx ne angrerkôt kum arênhkumrêx.

²⁰ Dja gar Karô mar týx ne mã Metindjwýnhmã, me Babãmmã amikînh jarê. Mýjja kunîkôt kum amikînh jarê. Djãm ar adjumar mexkambit dja gar kum amikînh jarê? Kati. Ar adjumar punukamdjwý dja gar kum,

—Djünwã, te idjumar punu ga mã ijo djuw mex ne mã ijo kînh. Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu ba tu amim markumrêx ne arým amã amikînh jarê, ane. Dja gar akati kunîkôt ã kum amikînh jarêho ane.

²¹ Dja gar akrãnmã aben kabên man kôt ar amijo aba. Ar aje Metindjwýnh puma markam dja gar ã amijo abao ane.

Prômê mjênmê abenã memã karô.

Kô k 11.3; Kor 3.18; Ped k 3.1

²² Me aniremã ne ba ikabên jarê. Dja gar amjên kabên man akrãnmã kôt ar amijo aba. Aje mrãmri ne Bênjadjwýr djwýnh kôt ar amijo aba pyrãk dja gar ã amjên kôt amijo abao ane. ²³ Mýkam? Bir, ar amjên ne ar ajo ba kute mrãmri ne me krãkam umar ne o kute amingrêk ne ba pyrãk. Me krãkam ne me umar ne kam amũ ikrao apê nãr parkam mrã. Me krã ne amũ me kukrãdjã kunî ngrêk ne meo ba. Nãm Kritudjwý ã me kute amim marja kunîo ane. Ta ne kute me krã pyrãk ne meo ba. Ne kam arým me utãn meo ba. Ô me kunî ne me kute ta ã pyrãk nhym me utãn meo ba. ²⁴ Nhym kam Kritu nhô me kute amim mar kunîja

akrãnmã kabên man kôt amijo ba. Dja me aniredjwý ã amjên kabên kunî mar ne kôt amijo abao ane.

²⁵ Me amymãdjwý ne ba ikabên jarê. Dja gar amã aprô jabê: kute Kritu kum ô me kute amim marja kunî jabê pyrãk. Ga, Kritu arým me kadjy tykja pumũ.

²⁶ Mýj kadjy ne me kadjy ty? Bir, prîne kute meo mex kadjy. Kute mrãmri ne me kute ngô kubêkã pônň nhym prîne mex pyrãk. Mrãmri ne kabên kute ngô pyrãk ne prîne meo mex. Kritu memã kabên jarê nhym me amim kuman arým Metindjwýnh mexo mex. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. ²⁷ Ô me kute amim marja kunî prîne kum me: xkumrêx nhym me arým kum me kî:nhkumrêx nhym kam kute amikabem me umjýr ne kute ar meo ba kadjy. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Dja ô me ja kute ta ã pyrãkja prîne mexkumrêx ne axwe kêtumrêx kute mrãmri ne me kã mjô kêtumrêx ne ngrã kêtumrêx nhym mýjja 'ô kute meo bikênh kêtumrêx pyrãk. Dja me Metindjwýnh mexo mex ne kum punu kêtumrêx nhym arým meo ba. Ja kadjy ne Kritu me kadjy ty. Be, djãm kum ô me ja jabê ngri: got?

²⁸ Bir be, me mydjwý dja me ã kum prô jabêo ane. Kum prô jabêo kute mrãmri ne me kum aminhî jabêja pyrãk. Me kum prô jabêja ne me kum aminhî jabê. ²⁹ Djã nãm me'ô kum aminhî kurê? Kati. Me kum aminhî jabê ne ô kwý krênmê kubêkãmê mýjja kunîo aminhîo djuw mex.

Nãm ã Bênjadjwýr djwýnh me baje Kritu mar djwýnho djuw mexo ane. ³⁰ Me banhî pýnhkôt ne gu me baje Kri-tumê banhî typydji pyrãk. Baje Kritu pa pyrãk, no pyrãk, par pyrãk. Baje ta kukrãdjã kunî pyrãkkam ne Kritu amim me bajo djuw mex.

Dja ã me amim prôdjwýo djuw mexo ane. ³¹ Amrêbê: ne me bakukãmãre 'ã memã kum,

“Kamā dja me my prō kadjy arÿm bāmmē nā arkum iren kam arÿm prōbit'ā ngrà ne.

Nhym kam ar ī abenā tÿm ne kam kute ī typdji pyrāk.”

Nām me bakukāmāre ā memā ane.

³² Be, ije ar amā kukrādjà jarēnhja ne me kute prīne mar mex kētkumrēx, mebē tÿx. Kritumē me bamē ō me kute amim marja kuni'ā ne ba ikabēn ja jarē.

³³ Kam ne ba ar amā aprō jabēkumrēxmā ar amā 'ā karō. Kute mrāmri ne ar amā amijabē pyrāk ne ar amā aprō jabēn aje o djuw mexmā. Nhym ar anireja, ar amjēn ne ar ajo ba. Kam ar aje amijā marmā ne ba ar amā 'ā karō. Tām ne ja.

Bāmmē kramē abenā memā karō.

Kor 3.20

6 Jakam ne ba me aprīremā 'ā karō. Bēnjadjwÿr djwÿnh kabēnkôt dja gar abāmmē anā kabēn man ar kabēn kôt ar amijo aba. Ja ne mex.²⁻³ Mÿkam? Bir, amrēbē: Metīndjwÿnh me bakukāmāremā kum,

“Me amā abāmmē anā jabēn ar kabēn ma.”

Nām ā memā anen kam kôt memā mÿjja mex jarēn memā kum,

“Kam arÿm adjumar mex ne kribēm pykakam ar aba”, ane.

Metīndjwÿnh kute memā 'ā karōkôt kukrādjà ne ja. Kukrādjà kumrēx kute kôt memā mÿjja mex jarēn ne ja. Kam dja gar mar tÿx ne.

⁴ Ne ar amy, ar ajabatānhwādjwÿ, ar amā ne ba 'ā karō. Kwārīk wānh akra arkum amikurē'uk kêt. Ari arkum adjākreo kum amikurē'uk kêt. Ar ga dja gar akumrēx amijā Bēnjadjwÿr djwÿnh kabēn man arÿm katāt kôt ar amijo aba. Ne kam kôt axwe nēje ar akren kam mrānh mex'ā arkum karō. Dja gar ā akra aro ane gē ar akôt Metīndjwÿnh kôt ar amijo ba.

Bēnjadjwÿrmē ō àpēnhmē abenā memā karō.

Kor 3.22; Xim k 6.1; Xit 2.9; Ped k 2.18

⁵ Ar akwÿ ne me arÿm amim ar apa 'amÿ gar memā adjàpēnh tÿx kajgo ar aba. Ar amā ne ba ikabēn. Dja gar pykakam ar anhō bēnjadjwÿr kabēn ma. Ar anhō bēnjadjwÿr raxmē uba dja gar aman kum adjàpēnh katāt. Kute mrāmri ne Kritumā ar adjàpēnh pyrāk dja gar ā kum adjàpēnh ane. ⁶ Djām ar aje anhō bēnjadjwÿr ÿtābit kum adjàpēnh katātmā? Kati. Ar amā kàxkamdjwÿ dja gar amim,

—Kati, Kritumā ne ba apē. Kam dja ba Metīndjwÿnh kabēn kôt mrāmri pykakam inhō Bēnjadjwÿrmā idjàpēnh katātkumrēx. ⁷ Dja ba kabēn man kum idjàpēnhkam ikīnh. Nā bām kute pykakam memā idjàpēnh pyrāk. Nhym be, kati. Kàjkwakam Bēnjadjwÿr djwÿnhmā ne ba apē, ane. Dja gar ā amim anen kam kum adjàpēnhkam akīnh.

⁸ Mÿkam? Bir, ar akwÿ apa 'amÿnh aje me kabēn kôt adjàpēnh tÿx kajgo ar aba. Bēnjadjwÿr djwÿnh Jeju kute aparmā ar adjàpēnh pumūnh. Ar adjàpēnh mex kôt dja ar amā o pānh mex. Nār ar akwÿ apa 'amÿnh kētwā ne ar ga gar adjàpēnh ar aba. Me kute ar amā o pānh kadjy gar adjàpēnh ar aba. Bēnjadjwÿr djwÿnh kute ar adjàpēnh pumūnh. Ar adjàpēnh mex kôt dja ī ar amā o pānh mex. Me akunī adjàpēnh mex kôt dja ta amā o pānh mex. Tām ne gar amrēbē ama.

⁹ Ne bēnjadjwÿr ar, ar aje amim me pa 'amÿnh nhym me ar amā àpēnh kajgo ar bawā ar amā ne ba ikabēn. Dja gar ije ajbir ar anhō àpēnhmā ikabēn jarēnhja ma. Ikabēn kôt ar gadjwÿ ar anhō àpēnhmā amex. Kwārīk wānh aje meo abikēnhmā me kangrōnhō aba kêt. Djām bēnjadjwÿr'ā apydji? Kati. Ar gadjwÿ ne kàjkwakam ar anhō Bēnjadjwÿr djwÿnh.

Tām ne ba ar amā arē gar amrēbē aje mar. Ta ne kum me'ò pyma kêt-kumrēx.

**Metīndjwŷnh nhō kàxo
kubēkà'ā ujarēnh.**

Rô 16.20; Tex k 5.8; Xij 4.7; Ped k 5.8

¹⁰ Akmere àpnhīre ar, ije ar amā arēnh ino rer kadjy ne ja. Bēnjadjwŷr djwŷnh tỳ:xi. Atỳx kadjy gora amim maro aba nhym arỳm ar amā atỳx jadjà.

¹¹ Me karō punu nhō bēnjadjwŷr kute gwaj bamā 'êx ne gwaj banoo biknor prām-kumrēx. Dja gar amijā ano tỳx ne arek kubē dja nhym arỳm ar anoo biknor kêt. Arek kubē ar adjām ne aje kangōnh kadjy dja gar aminēje Metīndjwŷnh nhō kàxo kubēkà jangjê, kute gwaj bamā kàxo kubēkà nhōr kunīja aminēje angjê.

¹² Mỳkam dja gar angjê? Bir, djām me ī, gwaj baje me omūnhja ne gwaj baje aminēje me kangōnhmā? Kati. Me karō punu pumūnh kêtja. Apỳnh me axwe nhō bēnjadjwŷr ja ne gwaj baje aminēje me kangōnhmā. Apỳnh me karō punu, me rūnh 'itỳx ja ne gwaj baje aminēje me kangōnhmā. Pykakam me axwe prāmja ne me kute mrāmri ne akamāt kō tykkam me mrānh punuja pyrāk. Me ja nhō bēnjadjwŷr ne gwaj baje aminēje kangōnhmā. Kàjkwakam me karō jaxwe ar baja. Me karō punu ja ne gwaj baje aminēje me kangōnhmā. ¹³ Kam, dja gar aminēje Metīndjwŷnh nhō kàxo kubēkà kunī jangjê. Dja aje me kangōnh nhō akati awỳr bōx ga mebē atỳx ne me kangōnh dja. Ne kam arỳm meo apan me kujate. Kam dja ga arek mebē adjām tỳx rā'ā.

¹⁴ Be, mỳj dja mebē ar anhō kàxo kubēkàja kute gar aminēje angij? Bir, ajēxnhī kêt ne akabēnkumrēx. Ajēxnhī kêt kadjy ne ar anhō kàxo apre djà. Ga, krākamngōnh kàxo pre djào kute kà janēnh tỳxja pumū. Kute o kàxo kubēkàja kunī janēnh tỳx nhym arỳm 'ā rorok kêt. Ar gadjwŷ ar aje apre

djào amikrax pre măn pràbē ajēxnhī kêt ne akabēnkumrēx. Akabēn kajgo kêt ne arek me karō punu kangōnh dja. Nhym kam me te kute Metīndjwŷnhbē ar ajo akēxmā.

Metīndjwŷnh kabēnkôt dja gar katāt ar amijo aban ajaxwe kêt. Akatāt jabē ne anhō kàxo anhinōkà. Ga, krākamngōnh kute kurē djwŷnhbē amipytār kadjy kute kàxo inōkà jangjēnhja pumū. Ar gadjwŷ ar aje kàxo ar anhinōkà jadjār măn pràbē ajaxwe kêt ne Metīndjwŷnhmā akatāt. Ne arỳm me karō punubē amipytār aminēje kangōnh dja.

¹⁵ Ar prīne 'ā ujarēnh nyja ma. Aje 'ā ujarēnh ny mar jabē ne ar aparkà tỳx. Ga, krākamngōnh kute parkà tỳx jangjēnhja pumū. Kurē djwŷnh'ỳr prōt ne kute amiparo bikēnh kêt kadjy ne kute parkà tỳx jangjēnh. Ar gadjwŷ ar aje ar aparkà tỳx jadjār măn pràbē dja gar Kritu'ā ujarēnh ny kôt adju-mar mexja prīne aman arỳm me'ỳr mrān memā arē. Dja gar memā arēn arỳm o aminēje me karō punu kangōnh dja nhym me te: kute Metīndjwŷnhbē ar ajo akēxmā.

¹⁶ Dja gar kam tu amim Metīndjwŷnh markumrēx. Aje tu amim markumrēx jabē ne ar anhō kàxo kruwbē àptār djà. Ga, krākamngōnh kute kruwbē àptār kadjy kute amỳnhja pumū. Ar gadjwŷ ar aje anhō kruwbē àptār djà byr măn pràbē tu amim Metīndjwŷnh markumrēx. Tu amim markumrēx ne arỳm arek me karō jaxwe nhō kruwbē adjàptàro dja. Aje tu amim markumrēx jao dja ga ò kuwyo kruw kunībē aptār mǎ pa. Me kabēn punu, apỳnh me kaprī djàri, apỳnh me tokry djàri ne kubē me karō jaxwe nhō kuwyo kruwja. Ar aje tu amim markumrēxjao dja gar mǎ pa. Nhym me te: kute Metīndjwŷnhbē ar ajo akēxmā.

¹⁷ Mrāmri ne Metīndjwŷnh arỳm kute amim ar apytār-kumrēx. Ja dja gar tu

amim markumrêx. Jabê ne ngônho ar akrâdjê. Ga, krâkamngônho kute amikrâ pytâr kadjy kute ngônho krâdjê turja pumû. Ar gadjwÿ ar aje ngônho akrâdjê tur mân prâbê tu amim ja markumrêx. Mrâmri Metîndjwÿnh arÿm kute amim ar apytârkumrêxja markumrêx. Ne kam arek me karô punu kangônho dja nhym me arÿm te kute Metîndjwÿnhbê ar ajo akêxmâ.

Dja gar ajte prîne Metîndjwÿnh Karô kabên man memâ arê. Aje kabên mar jabê ne ar anhô kâxdjwa kajgo. Ga, krâkamngônho kute kurê djwÿnhho àpanh kadjy kute ô kâxdjwa kajgo jamÿnhja pumû. Ar gadjwÿ ar aje ar anhô kâxdjwa kajgo byr mân prâbê prîne Metîndjwÿnh Karô kabên man memâ arê. Ne arÿm me karô punu kangônho dja nhym me arÿm te kute Metîndjwÿnhbê ar ajo akêxmâ.

¹⁸Dja gar kam Metîndjwÿnhmâ akabêno aba. Kum mÿjja kunîo a'wÿ. Akati kunîkôt kum ar akabên jarê. Aje Metîndjwÿnh Karô mar'â ar amâ djukanga kêt gê prîne ar ajo ba mex. Prîne kute ar ajo ba mexkam mâ Metîndjwÿnhmâ akabên jarê. Kum Jeju nhô me ja kunîo a'wÿ. Ar ano tÿx ne amâ djukanga kêt ne meo a'wÿ.

¹⁹Badjwÿ kum ijo a'wÿ gê ijamak'ÿr kabêno bôx ba gop imâ me uma kêt ne memâ kabên jarê. Me krâptî kute Kritu'â ujarênh ny mar kêt râ'â. Ba gop me kunîmâ arênho amirîtkumrêx gê 'â ujarênh ny memâ amirîtkumrêx. ²⁰Ba ne ba Bênjadjwÿr djwÿnh kabênkôt memâ 'â ujarênh ny jarênhô iba nhym me arÿm kâxirâx jao idjuwpre. Dja gar kum ijo a'wÿ gê me te arÿm idjuwpre ba gop imâ me uma kêt ne memâ arênhkumrêx ne gop mrâmri kabênkôt ibê 'â idjujarênh djwÿnhkumrêx ne memâ arênhkumrêx.

²¹⁻²²Xikiku ne ba arÿm ar amâ ano. Imâ gwaj bakamy Xikiku jabêkumrêx nhym Bênjadjwÿr djwÿnhmâ àpênh katâtkumrêx ne 'â ukanga kêtumrêx. Ba arÿm ar amâ ano. Gêdja ar awÿr bôx ne arÿm ijâ ar amâ ajarê. Mÿjja kunî'â ar amâ ajarê gar arÿm iman arÿm ikam adjumar punu kêt ne akînh.

²³Metîndjwÿnhbê ne me Babâm. Ne Bênjadjwÿr djwÿnhbê ne Jeju Kritu. Gê ar ar aje abeno akamywâo djuw mex gar adjumar mex ne amâ aben jabêkumrêx ne tu amim ar markumrêx. ²⁴Ar amâ Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jabêkumrêx ne 'â adjukanga kêtja gê ar tu kum ar akaprîkumrêx. [‡]Tâm ne ja.

[‡]6:24 Djâm ar ga ne gar adjukaprî nhym ar pânho arÿm kum ar akaprî Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprîkumrêx.

Paur kute Pirpukam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Kríraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhyam kam me kwÿ arÿm tu amim markumrêx. Paur kum ar kînhkumrêx nhyam ar jadjwÿ amipãnh kum Paur kînhkumrêx nhyam kam Paur ar kurÿm tèn atemã krírax 'òkam bôx. Bôx nhyam me ja kum Metîndjwÿnh kabên mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amÿn o tèn mekbê ijê djâkam kumê. Nhyam arîk kaprîre ne mekbê ijê djâkam dja, prãmkam dja. Nhyam kam kríraxbê Pirpukam Paur nhôbikwaja kum kînh djâ jano, kôt kum ô kwÿ krên djâ jano, nâr kon kum pi'òk kaprî jano nhyam kubyn kînhkumrêx. Paur kute amikajmãtã arkum Jeju jarênhja ta ne kôt kum mÿjja jano, Epaprodjikôt ne kum kînh djâ jano. Nhyam 'ÿr o bôx. 'ÿr o bôx nhyam kubyn kam kînhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arÿm kubyn arÿm ikînhkumrêx ne, ane. Nhyam kute kôt kum kînh djâo bôxja, Epaprodjija ate kanê ne kam arÿm mexkumrêx ne kam ô pykamã tēmã, nhyam Paur kute kôt arkum pi'òk no'òk janormã. Kute arkum pi'òk no'òk ne kôt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'òk no'òk ne ja.

Paur kute Metîndjwÿnhmã ar arênh.

Ep 1.15

1 Ba ibê Paurmê Ximoximê ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ar ibê Jeju Kritu nhô àpênh ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ë, kríraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhô me ja, ô me mextire jamã ne bar pi'òk no'òk ne. Ar aje Jeju nhô me jao aba djwÿnhwãmê atãri àpênhwãmê, ar akunimã ne bar pi'òk no'òk ne.

²Gê Metîndjwÿnh ar ajo djuw mex, Metîndjwÿnhbê gwaj Babãmmê krabê Bênjadjwÿr Jeju Kritu ar ukaprikôt ar ajo

djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

³Ota ba inhô Metîndjwÿnhmã amikînh jarê. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikînh ne ije ar amar kunîkôt kum amikînh jarê.

⁴Djã nã bãm ar akam ikaprî? Kati, nã bãm ikînhkumrêx ne ije kum ar akunio idjã'wÿr katã kum amikînh jarê.

⁵Mÿkam ne ba ikînhkumrêx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikôt adjapênhkam. Kra:x kurÿm ne gar ikôt apê ne memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarênh atēm rã'ã ne kam kôt ijo djuw mex ba kam itÿxkumrêx ne memã Jeju'ã idjujarênh tē.

⁶Kam ne ba ar akam ikînh ne. Arÿm ba kuma. Metîndjwÿnh ta ne arÿm ar ajo mexmo krax ne. Dja ar ajo mexo tèn o tèn o tēm rã'an arÿm inomã kumê gar akunî amextire. ã kute ar ajo anhyrmã ne ba amikajmã'ã kuma. Mÿj akatikam dja inomã kumê? Bir, akubyn Jeju Kritu bôx nhô akatikam.

⁷Be, kôt ne ba ije ar akunio ijamakja. Bir, mrãmri. Mÿkam? Bir, imã ar akînhkumrêxkam. Ar akunî ne gar ikôt ar adjapênh aba. Metîndjwÿnh kute imã idjapênh jarênhja ne gar ikôt kum adjapênh ar aba. Djãm mekbê ijê djâkam idjãm kambit ne gar adjapênh ar aba? Kati, irãri ar ibaridjwÿ ne gar ikôt adjapênh ar aba. Irãri ar ibari ije Jeju kukràdjã ny'ã idjujarênh nhyam me kute aprÿo ba, ba prîne kôt memã 'ã idjujarênh ne ije memã kum,

—Mrãmri ne ba ije me amã kôt Jeju'ã idjujarênh ar o ibaja, anhyrja, be, nã gãm ar ã ikôt Jeju'ã adjujarênh ane. Kam ne ba imã ar akînhkumrêx ne. ⁸Imã ar akînhkôt ne ijamak inhô djâkam tokry ne. Mrãmri ne ba kôt ar amã arê. Metîndjwÿnh kute prîne me kadjwÿnhbê me omÿnhkôt arÿm ikadjwÿnhbê ipumÿ, ije ar ajo ijamakkôt ipumÿ. Imã ar akînh

raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akĩnh pyræk. Aben kôt ne bar ā ar amaro ane.

⁹Nā bām Metĩndjw̃nhmā ar ajo a'uw. Ar amā aben jabêo amôr rā'ā o amôr rā'ān ar̃m ar amā aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metĩndjw̃nhmā ar ajo a'uw. Be, dja gar amā aben jabêo atēm rā'ān kam ar̃m kôt pr̃ne m̃ỹjja pumũnh mex ne kôt akrā kre mex. ¹⁰Gar kam amim m̃ỹjja kabin m̃ỹjja mexbito amiptā. Nhy m̃m m̃ỹjja punu nō gar katāt m̃ỹjja mexbito amiptān kam amextire ne ajmā akute kêt ne ar aba rā'ā nhy m̃ ar̃m akubyn Kritu bōx. ¹¹Nā, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katāt me krā pymj̃r djw̃nh tām gēdja katāt ar amā ar akrā pumjuw gar katāt mrā. Nhy m̃ me kam ar apumũn kam kôt Metĩndjw̃nhmā rax jarēn kum mex jarē. Tām ne ja.

**Paur tyko nār tĩno kute
Jeju raxo amirĩtmā.**

Kor 1.24; A Xim 2.9

¹²Akmere ar, àpnhĩre ar, ē, ba ar amā arē. Djā nām me ibē ijēn kam Jeju'ā me ujarēnh nyja mekbê krāta? Kati, nām me mā Jeju jarē, arēnh ry typy-dji nhy m̃ me kunĩ kuma, me kute arēnh bāptār kêt. ¹³Nhy m̃ kam bēnjadjw̃yrbē Xedja nhō krākamngōnhre kunĩ kuma, mete mekbê ijē djākam imēnhkôt kuma. Nā bām Kritu'ā idjujarēnh tē nhy m̃ me mekbê ijē djākam imē nhy m̃ me kunĩ kôt kuma. ¹⁴Nhy m̃ gwaj baje abeno bakamy kw̃y rax ne mekbê ijē djākam idjāmkôt ipumũn kam Bēnjadjw̃y r kanārrām kum me uma kêtumrēx ne irāri ar tu memā Metĩndjw̃nh kabēn jarēnh ar o ba.

¹⁵⁻¹⁷Nhy m̃ bep ap̃nh ne me kw̃y kute amijo rũnh prām kam Jeju'ā pydjĩn 'ā ujarēnh mōr prāme memā Jeju jarēnh ba. Kum ikĩnh kêt ne 'ā pydji prāme ne ar̃k ajkwakambit we memā Kritu jarēnh ar o ba. Ikapr̃i rax kadjy, mekbê ijē djākam idjāmkam ikapr̃i rax kadjy ne me ar̃k Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh kajgo ar ba.

Nhy m̃ bep ate ne me kute mrāmri ukapr̃ikôt ar memā Jeju jarēnh ba. Me ja ne me kum ijabēn ar̃m pr̃ne ipumũ. Metĩndjw̃nh kute imā idjāpēnh jarēnh ba ije tu katāt arēnhkumrēx nhy m̃ kôt me kute ibē ijē kôt ipumũn kum ijabēn kam ikudjwa memā Jeju jarēnh ba. Nhy m̃ bep ate ne me kw̃y ar̃k Kritu'ā ujarēnh kajgo ba.

¹⁸Kwār̃ik rā'ā gē me tu ar amē arek 'ā ujarēnh ba. Dja me kum Jeju jabēn 'ā ujarēnh mexja mrāmri rā'ā. Nhy m̃ me kute 'ā pydji prāme Jeju jarēnh kajgojad-jw̃y mrāmri rā'ā. Mrāmri gēdja me amē ar 'ā ujarēnh ba. Gē kam me kunĩ Kritu'ā ujarēnhja ma. Ba kam ar̃m ikĩnhkumrēx. Gēdja ba mā ikĩnh rā'ā ne. ¹⁹Jeju Kritu Karō gēdja ijo ba rā'ān ikadjy me ngrēk nhy m̃ me kam ikaba. Nhy m̃ adjw̃nhdjw̃y mrāmri ar aje Metĩndjw̃nhmā ijo adjāw̃yō gēdja me ar̃m bōm imē. Ja ne ba ar̃m pr̃ne kuma. Kam dja ba ikĩnh rā'ā ne.

²⁰Gora ba imā me uma kêt ne idjām t̃yx ne Kritu'ā ajarē. Gora ba ā anhyr jabej kam memā Kritu raxo amir̃it ne amikam ipijām kêt. Ije Kritu raxo amir̃it prā:mā. It̃in rā'ā nār kon mete ib̃in jabej o ne ba ije Krituo rax prām, o ne ba ije memā o amir̃it nhy m̃ me ar̃m kôt kute kum katormā. Amrēbē ne ba memā Kritu raxo amir̃it rā'ā. Gora ba jakam djw̃y ā o ane. Tām ne ba amim kamnh̃ix ne amin-hōkre kadjw̃nhbē maro nō.

²¹Ikĩnh djābē ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikĩnh. Djām ityk nhijukri ikapr̃i? Kati, ityk nhijukri dja ba ikĩnh it̃inja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba ar̃m Kritubē ikĩnh djā pumũn kam ikĩnhkumrēx ne.

²²Nhy m̃ bep dja ba arek it̃in jabej kam Kritumā apē ne memā 'ā ajarē nhy m̃ me krāpt̃i ar̃m amikajmā'ā Jeju ma. Jad-jw̃y ne mexkumrēx. Ije, nā bām te ari m̃ỹjja ma. ²³⁻²⁴Nām te m̃ỹjja 'ō imā pydji prāme. Nā bām ityk ne Kritumē

ro'ã iban inhÿtã ije aben pumũnhmã kuman jãm itĩnkam ije Kritumã idjãpên-hja ma. Ije, nã bãm te ari mÿjja ma. Dja ba tyn arÿm mrãmri imexo, ikĩnho itĩnja jakrenh mex ne. Tãm ne ba imã kĩnhkumrëx ne. Nhyr bep dja ba itĩn ne kam ar amãdjwÿ kĩnh jadjàn ar amã arënh nhinon kumë.

²⁵ Nã, dja ba itĩn ne kam ar amã Metĩndjwÿnh kabën jarënh tën inom kumë. Tãm ne ba arÿm prĩne kuma. Itĩn ne arek ar ar akam iba rãã, ar aje amim Jeju mar rax ne o atëm ne kôt akĩnh kadjy. Ja ne ba arÿm kuma. ²⁶ Bir be, dja ba arÿm ar awÿr ibõxjakam gar arÿm ipumũn kam arÿm ikôt Kritu Jejumã mex jarë. Kute ipytãrkôt ipumũn kam akĩnh rax ne kam arÿm akunĩ kikrepdjitã Kritu Jejumã rax jarë.

Ar te tokry Jeju'ã ukanga kêtã.

Ruk 6.22; Xij 1.12

²⁷ Ë, ar ikabën ma. Gar arÿm Kritu'ã ujarënh nyja ma. Gora kôt ar amijo aba. Dja ba ar awÿr itëm ne ibõx ne ije inhÿtã ar apumũnh jabej arÿm ikĩnhkumrëx. Ar aje kôt amijo abakam ikĩnhkumrëx. Nãr kon, mekbê ijê djãkam idjãm rãã jabej nhyr arÿm iwÿr ar ajã ujarënh bõx jabej dja ba kuman ikĩnhkumrëx. Gar atypydjin adjãm tÿx ne axikôt akabën ne ar memã Jeju kukrãdjã ny'ã adjujarënh aban aro'ã aje o angryk ne aje akabëno me unënhkam. Me kute Metĩndjwÿnh Kabën japryja dja gar akabëno me unë. Ja dja ba kôt kuman arÿm ikĩnhkumrëx ne.

²⁸ Kwãrik wãnh me kute ar ajaprywã ne mũm kute Metĩndjwÿnh akëx ne kute aprÿwã kwãrik wãnh gar amã me uma kêt. Ate gëdja me wãnh ar axwe ba. Gwaj mrãmri tu katãt Metĩndjwÿnhmã badjãpên mex ne. Nhyr kam kôt me ar amã katon kam amijã,

—Bep djãm mrãmri ne Metĩndjwÿnh ar wã pytã. Nhyr bep ba ne ba ije mar

kêt kam kute ipytãr kêt kumrëx. Dja ba tu ibiknorkumrëx. Bep djãm mrãmri ne ar ja arÿm mrãmri Metĩndjwÿnho aminhõ. Kam ne kute ar utãrja, ane. Dja me ar apumũn kam ã ane.

²⁹ Arÿm ne Metĩndjwÿnh Kritu kadjy amim ar ajã karõ. Ga kam ar arÿm amikajmãtã Kritu ma. Djãm ja'ãbit ne amim karõ? Kati, mÿjja 'õdjwÿ. Ë, aje Kritukôt amijo abakam ar atokrymãdjwÿ. ³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukôt djan o angryk nhyr me arÿm jãm ar ajo akëx ne ar amã tokry jadjã ga kam ar ikudjwa aje Kritukôt amijo abakam te atokryn te akaprĩn mã kôt ajkamë. Wãkam idjãm kam ne ba ã ane gar kôt ipumũ. Jakam idjãm kamdjwÿ ne ba Krituo ingryk ne memã ikabën gar ijã ujarënh ma. Tãm ne gar gadjwÿ arÿm kôt adjãm ne aje o angryk ne atokryo aben pyrãk kadjy ne Metĩndjwÿnh ar ajã amim karõ. Tãm ne ja.

Ar kute Kritu kudjwa amijo kãtãmmã.

Ep 4.1; A Kõ 8.9

2 Akmere ar, àpnhĩre ar, gora axikôt akabën ne akabëno ikĩnh. Be, ga arÿm Kritu kute ar amã tÿx jangjënhwã pumũ. Ne ajte kum ar ajabën kam ar akaprĩkam kute ar amã kĩnh jadjãrwã pumũ. Metĩndjwÿnh Karõdjwÿ kute ar ajo õbikwan kute ar ar ajo bawã pumũ. Gar kôt aje abeno anhõbikwan kam amã aben kaprĩ. ² Be, ã kute ar ajo anhÿr-wãkam dja gar kôt axikôt akabën ne akabëno ikĩnh. Kam dja ba arÿm kãjmã amũ ikĩnh ajkamë. Dja gar akabën'ã kabën ne ar amã aben jabëo aben pyrãk ne axikôt akabën ne abenmã kum,

—Gwaj atemã bakabën kêt ne kam gwaj badjãpênho aben pyrãk ne gwaj bakabëno aben pyrãk, ane. O dja gar amũ kãjmã ikĩnh kamënhõ mõ.

³ Kwãrik wãnh gar amikadjwÿnhbë amijo abënjadjwÿr ne ar meo aba kêt. Kwãrik wãnh gar amijo arax prãm kêt.

Dja gar tu amikam apijàm ne amijo angrire ne amijo akàtàm. Kwàrik wành gar amikadjwýnhbê amijo abênjadjwýr kêt. Nhyr bep amũ me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bênjadjwýr rên kàjmã me kamênho tẽ. ⁴ Kwàrik wành gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwàrik wành gar amijo adjàptàr ne ar mebê mýjja jao anhyro aba kêt. Dja gar amũ me jadjwý ma.

⁵ Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumũ.

Kute mrãmri amijo ngri mex ne kute amijo kàtàmja pumũ. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

⁶ Nã, Kritu raxmẽ Metíndjwýnh raxo aben pyrãk. Kute aben pyrãk. Dji Kritu kubê Metíndjwýnhkêt. Nãm ren Kritu ren amirax pumũnh japkrem ren arek ar ba.

⁷ Nhyr bep kati, nãm te rax ne, te kàjkwakam õ mýjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawýr ruw. Ne kam ar memã àpênh ba. Nãm tu amijo kubêngòkre.^f

⁸ Ne kam ì kute me babêngòkre nhija pyrãk. Axikòtò. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrànmã Bãm kabênkòt mrã. Akrànmã Bãm kabênkòt mrãnh rã'ã nhyr me kubĩ. Dja nãm me bìn kajgo? E kum kati, pite'y tokry tỳxkam ne me kubĩ.

⁹ Kam ne Metíndjwýnh raxo kàjmã kamên kam kum idji mex jarẽ, idjibê kumkati ne kum arẽ, idji rax ne kum arẽ. Kàjmã kute raxo amũ mýjja kunĩ jakrenh, o kute mýjja jakrenh mexi.

¹⁰ Dja me Jeju nhidji man kam arým umaje ibô, pijàm djaje ibô. Mýjja kunĩ dja idji raxkòt kuman kam

arým umaje ibôn anhikrên 'ò kabên kêtukumrẽx. Kàjkwakam kadjy mrãnh djwýnhmẽ pykakam me kunimẽ, pyka kadjwýnhbê me karômẽ mýjja kunĩ.

¹¹ Be, me kunĩ dja me abenmã,

—Nã, Jeju Kritu, ajbit ne Bênjadjwýr djwýnh, ane. Dja me ane nhyr kam Metíndjwýnhbê Bãmdjwý dja ò'ã memã rax nhyr me Bãmmãdjwý kàjmã rax jarênho tẽ.

Be, dja gar ã Jeju Kritu'ã amijakreo ane.

¹² Jeju ne amak mex ne Bãm kabênkòt ar amijo ba. Kam dja gar gadjwý, akmere ar, àpnhire ar, ajamak mex ne kabênkòt ar amijo aba. Be, gora ar ikamã ajamak mexwã kwàrik wành rã'ã. Gar itekre kamã mýjja punu wã 'ò nhipêx kêt. Nã gãm ar ikam ajamak mex ne prĩne Metíndjwýnh kabênkòt ar amijo aba. Gora ar aje Metíndjwýnh kabênkòt amijo abawã rã'ã. Gora Metíndjwýnh kute ar apytàr ne kute ar ar ajo bakam gora ar mã ajamak mex ne kòt amijo aba rã'ã. Ne kum adjàpênh rã'ã ne. Dja gar amã Metíndjwýnh pyman kam apijàm ne kam kum adjàpênh rã'an kòt ar amijo aba rã'ã ne.

¹³ Nhyr mýj me'õ ne ar angrêk gar kabênkòt ar amijo aban kum adjàpênh prãm ne kum adjàpênh ar aba? Bir, Metíndjwýnh. Metíndjwýnh ta ne ar amã arẽ gar kabênkòt ar amijo aban kum adjàpênh prãm ne kum adjàpênh ar aba.

¹⁴ Kwàrik wành gar aben prĩkam mýjja japry kêt ne akabêno aben japanh kêt. Dja gar tu abenkam akabên mex.

¹⁵ Mýkam? Bir, ar ajaxwe kêt ne ajmã akute kêt ne arek ar abamã. Ar abê Metíndjwýnh krakumrẽxkam memã katat amrãnhmã. Gora memã katat mrã gẽ me axweja, me arĩk ar baja ar

^f2:7 Kritu ne amijo kubêngòkre kute mrãmri ne apýnh me õ pyka djari kunikòt me kunĩ: bêngòkreja pyrãk. Kubê kà jakamẽ me kakràtykmẽ me babêngòkremẽ ne me kunĩ: bêngòkre. Me kamrômẽ me kukràdjã kunĩ kubêngòkre aben pyrãk. Jakam dja ga Karò 17.26 jarèn ama.

apumū. Katàt ar amrānhkam ne gar aje ngōnhpōkti nhirā pyrāk, aje akamāt kō tykkam ngōnhpōkti kute memā irāja pyrāk. Nhyr bep me axweja, me arīk ar baja ne me kute akamāt kō tyk pyrāk.

¹⁶ Dja gar aje ngōnhpōkti pyrāk ne aje mā memā Metīndjwŷnh kabēn jarēnh nhyr me kute amim mar ne tīn rā'ā rā'ā rā'āmā. Dja gar ā amijo anhyr ar o aba ba kam ar akam ikīnh. Kritu akubyn bōx ne kute me bakabin kam kute ar amexmā apōxkam dja ba ar akam ikīnh ne ar ajo idjāmra iba ne kam aminhōkre kadjwŷnhbē,

—Be, djā nā bām te arkam idjāpēnh rax? Djā nā bām te arkum Jeju jarēnhō iba? Djā nā bām arkum arēnh kajgo? Kati, nām ar amikajmātā Jeju markumrēx. Ba kam idjāpēnh kajgo kēt, ane.

¹⁷ Birām djām me ibī. Kon ne. Dja me te ibī ba mā ikīnh. Nhyr Metīndjwŷnhdjwŷ mā ikam kīnh. Mŷkam? Bir, dja mete ibīn jabej ibī nhyr Metīndjwŷnh mrāmri ikam kīnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kute amrēbē Metīndjwŷnhmā mry par ne kute kum bōr nhyr kam mekam kīnhja pyrāk. Dja ā ikam kīnhō ane. Ar gadjwŷ, dja gar amim Metīndjwŷnh kamnhīx. Kam gēdja Metīndjwŷnh ar akamdjwŷ kīnhkumrēx. Kute mrāmri ne me kute Metīndjwŷnhmā mry nhīby uba kangō runh nhyr kam mekam kīnhja pyrāk. Kute tām pyrāk. Dja ā itykkam gwaj bakam kīnhō ane. Bir, mrāmri, kwārīk wānh ibīn rā'ā ba tu ikīnh ne. Gwaj bakuñi baro'ā bakīnh ne. ¹⁸ Gar gadjwŷ ā ikōt akīnh ane gwaj baro'ā bakīnh.

Ximoxi'ā ujarēnh.

¹⁹ Adjŷm, dja ba ī wām ar awŷr Ximoxi jano. Ije ar awŷr anormā tu amijā Bēnjadjwŷr Jeju kamnhīxkumrēx. Dja ar akam bōx ne akubyn iwŷr tēn bōx ne kam imā ar ajarē. Kute imā ar ajarēnh mexo dja imā ikīnh jadjā, ba

kam ajte ikīnh ne. ²⁰ Ximoxi ne mexkumrēx. Nhyr ne atemā me'ō ne ba ije wām ar awŷr anormā? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikōt mrāmri ar ajo djuw mex ne. ²¹ Me kunī ne me amidjwŷnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kēt ne.

²² Nhyr bep ate ne Ximoxi. Gar arŷm mexmā akato. Nām ikōt āpēnh mexkumrēx. Kute me kra bām kōt āpēnh mexja pyrāk. Nām ā ikōt memā Jeju'ā ujarēnh ny jarēnhō tēmo ane. ²³ Be, tām ne ba ije ar awŷr anormā tu kamnhīxkumrēx. Dja ba amima, itīn jabej nār kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awŷr ano nhyr wām tē.

²⁴ Adjŷm, dja ba badjwŷ ī wām ar awŷr tēn bōx. Nā bām itēm mā tu amijā Bēnjadjwŷr djwŷnh kamnhīxkumrēx.

²⁵ Mrāmri dja ba akubyn ar awŷr ikamy Epaprodji jano. Nā gām ar iwŷr ano nhyr iwŷr bōx ne ikōt āpēnh ar ba. Bar kam iro'ā ar ije Jejuo ingyryk ne memā ikabēn iba. Tām ne gar iwŷr ano nhyr iwŷr bōx ne kam ar akāxā ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arŷm akubyn ar awŷr anormā.

²⁶⁻²⁷ Nām ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awŷr anormā. Mrāmri ne arŷm kanē tŷx ne tyk 'ŷr. Tyk 'ŷr nhyr Metīndjwŷnh kum kaprīn arŷm o mex ne. Kum tāmja kaprīn kum badjwŷ ikapri. Ikapri nhīby ajte ikapri karō ne kanēbē utā, Epaprodji pytā, nhyr arŷm mexkumrēx ne ar ajo aman kam,

—ŷ, arŷm ne ar ikanēkōt iman arŷm ikam umar punu, anen kam ar akōt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awŷr anor prām kumrēx, gē ar awŷr tēn bōx gar omūn kam ajte akīnhkumrēx. Ar akīnhkumrēx ba badjwŷ arŷm ikapri apēx. ²⁹ Bir be, kam dja ar awŷr bōx gar amiwŷr o wadjā, ne akīnhkumrēx ne Bēnjadjwŷr kōpdji'ā kum akabēn mex jarē. Dja gar ā o ane, me'ō kute Epaprodji pyrāk dja gar ā o ane, kajmā kamēnhō tē.

³⁰ Be, tu amiwÿr o wadjàn kum akabèn mex jarē. Djā nā gām ar omū, Kritumā àpênh ar bakam ren tykja pumū? Nām ikôt ar àpênh ba. Gar te ikôt adjàpênh prām nhym kam ta ar akàxā ikôt àpênh ar ba. Kute amikam tyk mar kêt ne tu ikôt ar àpênh ba.

Paur kute amikukràdjā tūm kunī kanga.

3 Ē, akmere ar, àpnhīre ar, gora ar ajte ikabèn ma. Gora ar akīnh. Gora ar gwaj banhō Bēnjadjwÿrwā kôt akīnh.

Ē, ba ajte ar amā mÿjja 'odjwÿ jarē, ôbê ije ar amā 'ā pi'ôk no'ôkja dja ba ajte ar amā arē. Djā nā bām ije ajte akubyn ar amā arēnhbê imā idjukanga? Kati, me kute ar anoo biknorbê dja ba ajte akubyn ar amā arē. ² Ē, gora ar aminêje me omū. Me axwe, me arīk ar bawā ar aminêje me omū. Me wā ne me mÿjja punubit nhipêx ne memā me kute me mykà jakār-mābit arēnh ar o ba. Nām me 'êx ne we ar memā,

—Djām me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomā. Bep kati, dja ga me amim ama nhym me me amy nhinhu kàdjwÿ rē. Metīndjwÿnh ne kum me my nhinhu kà rēnhbit kīnh ne meo kra, bep me mykà tā ne kute meo kra kêt, anhÿr ar o ba. Nām me 'êx. Me 'êxnhī ne me ar 'êx ba. Bir, nhÿnh me jabê ne Metīndjwÿnh krakumrêx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj mrāmri babē Metīndjwÿnh krakumrêx. Gwaj baje Metīndjwÿnh mar ne kum rax jarēnh nhym Metīndjwÿnh Karō kute gwaj bajo ba nhym Kritu Jeju kute gwaj bapytār gwaj baje kam kamnhīxbê ar baba. Kam ne gwaj babē Metīndjwÿnh krakumrêx. Djām gwaj ba ne gwaj ajmā amijon amiptàn ar amijo badjāmra baba? Kati, Kritu Jeju ne gwaj bapytā gwaj kam Kritukam bakīnhkumrêx ne o ar badjāmra baba.

⁴ Djori me'ōwā amikukāmāreo amran we,

—Ba inhingêt kôpdji'ā Metīndjwÿnhmā imex, anhÿr ar o ba? Nār kon ajmā amijon amijo àmra ba? Bir be, ba ren amijo idjāmra prām ne ren badjwÿ ren amikukāmāreo amran ren amimexo idjāmra iba. Djām ikàtām, djām iprÿ kàtā got ba? Arkati, inhingêt kute imā mÿjja rero kute me ja kunī rer. Gora ima.

⁵ Ē, ijā pi'ôk kamrêk pydji nhym me imykà krāta. Ibē idjaerkumrêx nhym inhingêt bē Bēnjāmīn. Djām ibajtem got? Kati, ināmē ibām amē Ar kubē idjaer djwÿnhī. Ibē mekbê pardjêu 'ô ne ba prīne Mōjdjê kukràdjākôt amijo iba mex-tire. ⁶ Nā bām imā Mōjdjê kukràdjā kīnhkumrêx ne o ingryk ne meo ajkê, me kute amim Jeju marjao ibikēnh mex ne. Nā bām prīne Mōjdjê kukràdjākôt amijo iba. Nhÿnh ne me'ô ijā,

—Kati, nām Mōjdjê kukràdjā 'ôo akno, ane? Kati, nā bām prīne kôt amijo iba. ⁷ Bir be, amrêbê mÿjja ja kunī imā mex ba kanàrrām amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arÿm imā punun imā kajgo. Ba arÿm kanga. Kritubit ne ikadjy mex, ba kam kanàrrām ar amijo iba. ⁸ Djām Mōjdjê kukràdjāmē me ikukāmāre jabit imā kajgo? Kati, mÿjja kunī ne imā kajgo mexi. Nhym ije inhō Bēnjadjwÿrbê Kritu Jeju marmā, ajbit pydji ne imā mex, imā kīnh, ba kôtbit ijamak bēn. Bir be, Kritu kadjy ne ba mÿjja kunī kanga. Nā bām ikukràdjā tūm kunīo mīn ne tu bōm kumē, ije ajbito aminhō kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhōn kam kôt idjām ne kôt ibamā ne ba mÿjja kunī kanga. Ta ne imā ijaxwe kêt jarē ba kam kum imexkumrêx. Djām Mōjdjê kukràdjākôt ije ar amijo ibakam imexkumrêx? Kati, Kritukôt ne ba imex. Nā bām amikajmā'ā Kritu ma nhym Metīndjwÿnh imā ijaxwe kêt jarē ba kam kum imex ne. Nām me ā

amikajmätä Kritu maro ane nhyam arým Metíndjwýnh memā axwe kêt jarénho ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kôt ar amijo ibamā ne ba mýjja kunī kanga. Mýkam ne ba mýjja kunī kanga? Bir, ije príne Kritu mar nhyam kute ta týxo ijo týx, týxja tám kute akubyn amitín jao itýxmā ba kudjwa tokryo itokryn 'ā ingrà týx rá'ā nhyam me kute Jeju kudjwa ibín jabej ba kanga kêt ne kam ije ityk nihjukri akubyn itín ne ikator kadjy amim kamnhíxbê ar amijo iba.

¹² Djām arým imexo imexkumrêx? Djām arým imex ne ijaxwe 'ō kêtikumrêx? Kati, ām ije amijo itēm rá'ā. Tüm-rām gêdja Metíndjwýnh ijā mex mẽ ba kam mrāmri imexkumrêx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytàn ijā amim karō.

¹³⁻¹⁴ Ē, akmere ar, àpnhíre ar, kraxje ijaxwe apêx kêt rá'ā. Ām ije amijo itēm rá'āā. Ne kam mýjja pydjí'ā ino týx. Mýjja tüm, ije amijo iba tümja ne ba tu wānh kum inhire. Tu wānh kum inhiren mar kêt ne amikukāmbit maro tē.

Kute me kute aben rerkam prôt týx ne kam amim kính djā jamýnhja pyrāk. Nām me amikukām 'ýr prôt ne prôt týx ne tyk djā kêt ne arým 'ýr tē. Me kute me týxmē me tyk djā kêt nhō nêkrêx jamýnhmā. Me kute amim amýnhmā ne me katāt 'ýr prôt ne. Me prôt kôt ari ar rít kêt ne ate krān mým rít ne mým rít kêt. Ajbit ne me kuman tu 'ýr prôt ne.

Bir be, nā bām ā ane. Nā bām ā amijo anen 'ýr amijo itēm rá'ān 'ā inopdji ne. Metíndjwýnh kute ijā amim karōkôt ne ba amijo tē. Metíndjwýnh ikam kính ne kute imā ikính djā nhōr ba ije amim amýnhmā ne ba kôt amijo tē. Bir be, nā bām ajbit ma. Ije kôt amijo iba nhyam ikam kính ne kute imā ikính djā nhōrmā ne ba kadjy amijo itēm rá'ān 'ā inopdji ne.

Mýj nêkrêx nā, mýj ikính djā ne ba ije amim byrmā? Bir, Metíndjwýnh

kute kàjkwamā me bajwýr gu me 'ýr bamōr ne ō kàjkwakam mýjja mextikam ar babamā, tám. Kritu Jejukôt dja gu me kàjkwamā wadjā. Mýj me'ōkôt? Bir, Kritu Jeju pydjikôt dja ba kàjkwamā wadjā. Kadjy ne ba amijo itēm rá'ān 'ā inopdji ne. Metíndjwýnh ikam kính ne kute imā ikính djā nhōr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tüm ne kôt arým bamexja, dja gwaj arek kôt amijo bamōr rá'ā. Metíndjwýnhmā bajaxwe kêt kadjy arek amijo batēm rá'ā. Nā, gwaj o ane, ā axikôt maro ane. Dja gar akwý ate anhō kre kadjwýnhbê,

—Kê, waj. Ije Metíndjwýnhkôt ar ije amijo iba prām kêtikumrêx. Mýj kadjy gêdja bar mýjja wākôt ar amikangōnho iba? anhýr jabej, nhyam Metíndjwýnh arým ar amā kabēn 'ō jarē gar arým aman kam kôt amim akato.

¹⁶ Ē, ja dja gar ama. Arým ne gwaj kôt amijo batēmo ane. Gwaj arek bamōr rá'ā. Metíndjwýnh kute gwaj bajo mōr gwaj arek kôt bamōr ne atemā mým bajō bamāt kêt ne tu arek katāt kôt amijo batēm nhyam tümrām Metíndjwýnh kute gwaj bajā mex mēnh gwaj bamextire ne bajaxwe kêtikumrêxmā.

¹⁷ Akmere ar, àpnhíre ar, ar aro'ā ijā amijakren ikôt amijo tē. Ē, ar ipumū. Ar akajmätä katāt imránhja pumū. Dja gar ipumūn kam katāt ā ikudjwa ar amijo anhýr ar o aba. Arým ar kwý kute ikôpdji'ā ikôt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhyam bep ate ne me kwý kum Kritu kurē. Nām me arík ar ba ne kute Kritu me bakunī kadjy píte'ykam tykja mar prām kêtikumrêx ne kum kurē. Arým ne ba ar amā me ja jarēnh krāptí ne kam ajbir ajte akubyn ar amā arē, imýrkam ne ba ar amā arē. ¹⁹ Me ja dja me tu biknorkumrêx. Djā nām me kum Metíndjwýnh kính got? Kati, nām me arík ar ban kam kum axwebit kính ne. Djā nām me pijām ne? Nām me ren axwekam pijām ne ar ba.

Bep kati, nām me pijām kêt ne ar ban ajte ta amijo âmra ba. Djā nām me kâjk-wakam mÿjja ma? Kati, nām me pyka jakam mÿjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhō pykakumrêxbê ne kâjkwa, Metîndjwÿnh nhō kâjkwa. Kurûm dja Bênjadjwÿr Jeju Kritu kubê ne bapytâr djwÿnhja bôx. Tām ne gwaj kôtbit bajamak bën ne amār ar o baba. ²¹ Dja bôx ne kam me bajo ny, me banhī punuja, tyk prāmja dja o ny gu me kam banhī kute ta ī mex-tire, ī kadjwÿnh ajmā kute kêt, ī mex-tire pyrāk. Mÿjo dja me banhīo ny? Djām Jeju Kritu rerek got. Tÿxi. Ta tÿxo. Dja amityxo amijo aptàn kam amikôt mÿjja kunī mën kam mÿjja kunī nhō bēnjadjwÿr. Ta tÿx tāmō dja me banhīo ny.

Kute arkum amijo ba mexmā 'ā karō.

Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17

4 Be, akmere ar, àpnhîre ar, kam dja gar ā Bēnjadjwÿrkôt amijo aban 'ā angrā tÿxo ane. Djām imā ar akīnh ngri. Axwe imā ar akīnh, ije ar ajo ijamak tÿxkam ne ba ar amā ikabên jarên ar amā pi'ôk no'ôk ne. Ar ajo dja ba amikīnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjāmra mō, imā ar akīnh raxkam, akmere ar, àpnhîre ar. Ar Jeju 'ā angrā tÿx ne kôt aje amijo abamā ne ba ā ar amā pi'ôk no'ôko ane.

² Ê, àpnhîre ar, Ebodjijmē Xixiki, ba ar amā ikabên jarē. Kwārik wānh akabēno aben japanh kêt. Ar abê Bēnjadjwÿr djwÿnh krakam on ar aje aben pyrāk ne aro'ā axikôt akabên. ³ Gad-jwÿ, akmere, ikôt adjapênh djwÿnhkumrêx, dja ga arkum akabên jarē gê on ar kute aben pyrāk ne kabēno aben japanh kêt. Nām ar ikôt àpênh ar ban memā Jeju'ā ujarênh ny jarênh ar o ba. Ne kam Kremêxidjwÿkôt àpênh ar ba. Kremêximē me ikôt àpênh kunīmē, me tām ne me arÿm Metîndjwÿnh me tīn rā'ā rā'amā arÿm pi'ôk no'ôkkam amim me idji janhō. Nhyr bep ar nire kute ar ikôt

àpênhja ne ajmān ar arÿm ajbir kabēno aben japa. Mÿkam? Arkumā dja ga akabên jarē.

⁴ Be, on tu ar akīnh ry typydji, ar abê Bēnjadjwÿr djwÿnh krakam on tu ar akīnh ry typydji. Ba ajte ar amā arē,

—Ar akīnhkumrêx. ⁵ Gora me kunimā ar adjukapri. Bēnjadjwÿr arÿm akubyn bôx 'ÿrkam dja gar me kunimā adjukapri gê me kunī ar adjukaprikôt ar ama.

⁶ Kwārik wānh gar mÿjjakam adjumar punu kêt. Tu Metîndjwÿnhmā akabên ne prīne kum amijarên mÿjjao a'wÿ. Ne mÿjjao adjā'wÿr katā kum amikīnh jarē. Kute ar amā mÿjja kunī nhōrkam kum amikīnh jarên kum ôdjānh jarē. Ā kum amijarêho ane. ⁷ Dja gar ane nhyr kam Metîndjwÿnh ar amā umar mex djā jarē gar kam adjumar mexkumrêx ne ar aba. Djām tāwā nhō me umar mex djā punu got. Tām wā ne ô me umar mex djā ra:xi. Nām me te kute mar ne kute kraxkôt omūnhmā. Kritu Jejukôt dja gar adjumar mexkumrêx. Ô me umar mex djājao dja prīne ar anêje aptā. Nhyr me umar punu 'ô ar amā àr prām kêtumrêx, amadjāmā àr kêtumrêx ne ar anhōkre kadjwÿnhbê àr kêtumrêx.

⁸ Be, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar amā mÿjja jarē. Godja mÿjja mextire, nār mÿjja ajmā kute kêt ne kīnhkumrêx jabej gora ar ajbit ma. Kwārik wānh gar mÿjja punu 'ô mar kêt.

Bep mÿjja me kute arênh ne 'êxnhī kêt 'ô,

me kute katāt kabên jadjwÿr 'ô, mÿjja mex me kute kôt amijo ba 'ô, me kabên mex me kute o aben nhikjê kêt 'ô,

mÿjja mex me kute omūnh ne kīnhkumrêx 'ô,

mÿjja mextire me kute kikre kunīkôt mar ne kute o 'ÿrja 'ô,

mÿjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amā ikabên jarênh ar aje ikabên mar ne ikabênkôt aje amijo aba

ne ije amijo iba gar aje ije amijo ibakôt ipumünh gora ar ã ikudjwa amijo ane nhym kam Metindjwÿnh ar amã umar mex jarën prïne ar ar ajo ba. Tãm ne ja.

¹⁰Be, nã bãm ikĩnh ra:x ne. Ne Bẽnjadjwÿrmã amikĩnh jarë. Nã gãm ar ajte ijo djuw mex ba kam ikĩnhkumrëx ne. Ar aje ijo djuw mex kêt ne kam ajbir ajte ijo djuw mex. Ar atãri ar iba ga ren ar ijo djuw mex rä'ã. Nhym bep amybÿm ne ba ar iba gar ijo djuw mex kêt. Djã nã gãm ar ijo aknon ijo djuw mex kêt. Arkati, nã gãm ar aje imar rä'ã ne te jãnh gar aje ijo djuw mex prãme.

Kute arkum arkam amikĩnh jarënh.

¹¹⁻¹²Djãm imã prãm nãr inhõ mÿjja kêtksam ne ba ije ar amã amijarënhja? Kati, ikĩnhkumrëx. Ba arÿm amikam ajkam aman arÿm tu ate ikrã. Ë, godja inhõ mÿjja kêtksam nãr kon inhõ mÿjja krãptĩkam ba tu kam ikĩnhkumrëx ne ar iba. Godja mÿjja punu arÿm iwÿr bõx ba tu ikĩnhkumrëx. Nhym mÿjja mexdjwÿ arÿm iwÿr bõx ba arÿm ikĩnhkumrëx. Mÿjja punu nãr mÿjja mex iwÿr ban bõx katã ba tu ikĩnhkumrëx ne ar iba. Imã prãm nãr ijajne jabej, inhõ nèkrëx krãptĩ nãr inhõ nèkrëx kêt jabej ba tu ikĩnhkumrëx ne ar iba. Ja ne ba arÿm ije mar tÿx. ¹³Kritu ta ne ijo tÿx nhym mÿjja kunĩ iwÿr ban bõx katã ba tu ate ikrãn ikĩnhkumrëx ne ar iba.

¹⁴Bep mrãmri ne gar adjukaprĩkumrëx. Nã gãm ar itokry pumün kam anhõdjãnhkôt imã mÿjja jano. Mrãmri ne gar amexkumrëx.

¹⁵Amrëbê ije pykabê Matenikam memã Jeju'ã idjujarënh ny jarënhmo krax ne kam kurüm itëmkam ne gar gajbit ikôt apê ne imã mÿjja kwÿ jano. Atemã me kute Jejukôt aben pydji 'õ kute imã mÿjja janor kêt. Ar gajbit ne gar imã mÿjja jano. Be, gar aje imar rä'ãja pumũ. Krĩbê Pirpukam ar aje

amim Jeju mar ne kôt ar aben pydjio baja, ar gajbit ne gar imã pi'òk kaprĩre jano ba amim kuby. ¹⁶Ne ajte krĩbê Texarõnikakam idjãm rä'ãkam inhõ pi'òk kaprĩre kêt. Gar imã kwÿ jano, ne ajte ano.

¹⁷Djãm ar aje ajte imã pi'òk kaprĩre nhõrmã ne ba ajte ar amã ane? Kati, Metindjwÿnh ar akam kĩnh ne kute ar adjukaprĩo pãnh gar akĩnh raxmã.

¹⁸Nã, mrãmri ar aje imã anorja kunĩ arÿm iwÿr bõx ne imãnhkutãn kwÿ ijakre. Gar aje Epaprodjikôt imã anor nhym kute imã o bõxja imã kungã nhym arÿm inhõ mÿjja krãptĩ ne. Ar aje imã õrja kute Metindjwÿnh nhõ mry pyrãk, kute õ mry kudjÿre pyrãk. Me kute Metindjwÿnhmã mry par ne kute kum bõr nhym kum kĩnh ne mekam kĩnhja. Kute tãm pyrãk. Nã gãm ar imã mÿjja ngã nhym kam Metindjwÿnh ar akam kĩnhkumrëx. ¹⁹Kam dja ar amã mÿjja ngã nhym ar amãnhkutã ne.

Djãm inhõ Metindjwÿnh õ nèkrëx kêt got. Arkati, kãjkwakam õ mÿjja krãptĩti: kute kanhêtire pyrãk. Dja ar amã kwÿ ngã, Kritu Jeju djõ'ã ar amã kwÿ ngã nhym kam ar anhõ mÿjja ar amãnhkutã. Nhÿnh ne Metindjwÿnh ar amã mÿjja 'õ nhõr kêt? Kati, dja ar amãnhkutã kungã nhym rä'an kumex.

²⁰Gê me kunĩ me banhõ Metindjwÿnhmã rax jarë, Metindjwÿnhbê me Babãmmã rax jarë. Kum rax jarënh rä'ã rä'ã. Gê me ã ane. Tãm ne ja.

²¹Nã bãm ar ajo ama, wãnh, Kritu Jejukôt ar abê Metindjwÿnh nhõ ar amexja ne ba ar akunĩo ama ne. Wãnh ar abenmã ijarë. Nhym jakamdjwÿ ar kute Jejukôt abeno kamy ar ajo amak rä'an ar amã amijarë. ²²Jakam, Metindjwÿnh nhõ me mex kunĩ ne ar ar ajo amak rä'an ar amã amijarë. Nhym bẽnjadjwÿr Xedja nhürkwãkam me jadjwÿ ar ajo amak tÿ:x ne.

²³Gê gwaj banhõ Běnjadjwỳr Jeju
Kritu ukapříkôt přine ar akunĩo djuw
mex. Tãm ne ja.

Paur kute Korxikam me jamã pi'òk no'òk ne ja.

Me'ò nhidjibê Epapraj ne arým Paurkòt Jejuo aminhò. Ne kam akubyn ò pykabê Korximã tèn kam memã ar Jeju'ã ujarènh ba. Nhyam mekam kwý arým tu amim Jeju markumrèx ne kòt aben pydji. Nhyam kam Epapraj Paur'ýr tèn bòx. Mekbê ijê djàkam Paur ãm ráã nhyam Epapraj 'ýr bòx ne kam ò pykabê Korxikam ar ja Paurmã ar arènhò nhý. Nhyam kam tu Paur kute ar omünh kètkam tu kum ar kínhkumrèx. Kute ar omünhmãn pràbê tu kum ar kínhkumrèx ne kam arkum pi'òk no'òk ne. Nhyam bep Korxikam me kwý ne me Metíndjwýnh kabèn kupa'ã ar memã arènhò ba. Nãm me 'èx ne we,

—Me mykà rênhbit ne Metíndjwýnh kum me kính ne meo kra. Ne ajte memã 'èx ne we,

—Metíndjwýnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabèn. Djãm abènjadjwýr got ga katàt Metíndjwýnhmã amijarê? Dja ga kadjy mrãnh djwýnh kumrèxmã amijarê gè amü kum ajarê, ane. Kati, nãm me memã 'èx. Nhyam me kute mýjja krènmã nhyam me mebê mýjja pyman memã kum,

—È, kwãrik wãnh ja krèn kêt, ane.

Kam ne Paur arkum,

—Kwãrik wãnh atemã me kabènwã mar kêt. Nhyam bep Kritu ne kabèn mexkumrèx. Tãm gèdja gar 'ãno djan kabèn ma. Kritu ajbit kute me utàr. Kwãrik wãnh kadjy mrãnh djwýnhmã akabènwã wãm nõ. Kritu pydji ne kute me utàr. Kwãrik wãnh atemã 'ò jabej kêt. Ajbit ne Metíndjwýnh djwýnhí ne mýjja kuní y ne kute me utàr. Nã, nhyam Jeju Bãmbê Metíndjwýnh tãm ne amiwýr me bajo bòx. Kra kukwakam amiwýr me bajo bòx ne me bajo òbikwakum-

rèx. Nãm ã Paur arkum pi'òk no'òko anen kam arkum ano. Tãm ne ja.

1¹⁻² Ba ibê Paurmê gwaj bakamy Ximoximê ne bar ar amã pi'òk no'òk ne. Ibê Paur, Metíndjwýnh kute ijã amim karò nhyam Jeju Kritu kute ijanor ba itèm, ba, ba ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Krírxabê Korxikam Kritu nhò me ja, ò me mextire ja, ar aje amim Kritu markumrèx ne 'ã angrà týx ne Kritukòt aje abeno akamyja, ar amã ne ba pi'òk no'òk ne.

Gè Metíndjwýnh ar ajo djuw mex, Metíndjwýnhbê me Babãmmê krabê Bènjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikòt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba, ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metíndjwýnhmã arkam amikính jarènh.

³ Bar ije Metíndjwýnhmã ar ajo idjàwýrkòt mã kum ar akam amikính jarê. Bãmbê Metíndjwýnh, gwaj banhò Bènjadjwýr Jeju Kritu Bãmbê Metíndjwýnh kumã ne bar amikính jarê. ⁴ Mýkam ne bar kum ar akam ikính jarê? Bir, nã gãm ar tu amim Kritu Jeju markumrèx ne kam kòt amã me jadjwý jabèkumrèx, amã ò me ja, ò me mextire ja jabèkumrèx bar arým kuman kam ikínhkumrèx.

⁵ Be, kute ar amã mýjja mex djir ne gar kam ama. Metíndjwýnh kute kàjkwakam ar amã mýjja mex djir ne katàt ar amã arènh, mýjja mex tãm ne gar aman tu amim kannhíxkumrèx ne kam kam ama. Ar aje mýjja mexkam amakkam ne gar tu amim Jeju markumrèx ne kam kòt amã ò me ja jabèkumrèx. Bir be, nã gãm ar Jeju'ã ujarènh nyja man tu amim kannhíxkumrèx. Jeju'ã ujarènhja ne katàt nõ. Kabèn punu kêt. Kabèn 'èxnhí kêt. Kam ne katàt nõ.

⁶⁻⁷ Be, Jeju'ã ujarènh ny arým wãkam ar awýr bòxwã pumü. Nãm me pyka kunikòt Jeju'ã ujarènhò ajmã. Arým ne me o ajmã nhyam me ar akudjwa arým

kuman arým kum mỳjja mexbit kĩnh ne ar o ba. Nãm me mỳjja mexbit ma. Be, nãm ã wãkamdjwỳ ar amã arẽnho ane. Gar arým ã mỳjja mexbit maro ane. Krax kurúm ar aje mar totokbê ne gar ã amijo ane.

Epapraj ne ar amã Metĩndjwỳnh jarẽnho tẽ gar arým kõt maro tẽ. Nã, Epapraj ne ar amã Metĩndjwỳnh djukaprĩ jarẽ. Metĩndjwỳnh ne ukaprĩkõt ar ajo djuw mex. NhyM Epapraj ar amã ukaprĩ jarẽ gar kam arým tu amim markumrẽx. Nã gãm ar anhõkre kadjwỳnhbê,

—Nã, mrãmri ne arým Metĩndjwỳnh djukaprĩkumrẽx ne ja, ane. Nã, Epapraj ne ar amã arẽ gar maro tẽ. Ar imã Epapraj kĩ:nhkumrẽx. Nãm ar ikõt ãpẽn ar ba. Mrãmri Kritu nhõ ãpẽnkhkumrẽx ne kum ãpẽn ar ba ne kute kanga kêtikumrẽx. Nãm wãm ar akam bõx ne ar ikõpdjĩ'ã ar ãpẽn ar ba.

⁸Be, Epapraj, ta ne ar imã ar amex jarẽn ar imã,

—Ota arkum aben jabêikumrẽx. Metĩndjwỳnh Karõ ne abenã arkum karõ nhyM ar arým kum aben jabêikumrẽx, ane. Nãm ã ar imã ar ajarẽnho ane.

⁹Bir be, kam ne bar mã kum ar ajo a'uw. Epapraj kute ar ajarẽn ar ije mar totokbê ne bar Metĩndjwỳnhmã ar ajo idjã'wỳr ry typydji. Nã bãm ar kum ar ajã,

—Dja ga prĩne arkum 'ã karõ gẽ ar kuman akabẽnkõt ar amijo ba. Dja ga Akarõo prĩne ar no bõ, Akarõo ar no bõ gẽ ar prĩne akukràdjã ma. Nã bãm ar ã kum ar ajo idjã'wỳro ane.

¹⁰Bir be, dja Metĩndjwỳnh prĩne ar amã ar adjãpẽn'hã karõn ar ano bõn ar amã amikukràdjã jarẽ gar kam arým mã kõt amijo aba mextire gẽ Bẽnjadjwỳr ar akam kĩnhkumrẽx. Ga kam ar amã mỳjja mexbit kĩnh ne ar o aban ajte Metĩnd-

jwỳnh maro tẽ:n amũ maro ajkamẽn mar rax ne.

¹¹Gêdja Metĩndjwỳnh prĩne ar ajo tỳx. Djãm uma ngri got. Uma raxo kute mỳjja kunĩ jakrenh. Ta tỳxo godja prĩne ar ajo tỳx ne, ta mexo prĩne ar ajo mex ne. Ga kam ar akrãnmã amijo aba. Kwãrĩk wãnh gẽ te mỳjja punu ar akam apõx nãr kon ar akaprĩ ar akam apõx gar mã Jujukõt ajkamẽn tu akrãnmã amijo aban angryk kêt ne tu akĩnhkumrẽx. ¹²Ne tu Jeju Bãmbê Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ.

Bir, mỳkam? Bir, arým ne gwaj bajo mex. Gwaj bamex nhyM kute õ me mex-tire jamẽ ro'ã gwaj bamã mỳjja nhõrmã. Kute õ me jamã mỳjja mextire djir ja tãm gêdja gwaj baro'ã gwaj bamã kungrà. Õ pykakam a'ubit, õ pykakam me axwe 'õ kêt, mỳjja punu 'õ kêt tãm'y'r dja gwaj bõx nhyM kute gwaj bamã mỳjja ngrãnh ne kam ar kute gwaj bajo bamã. Kadjy ne gwaj bajo mex ne.

¹³Be, arým ne mrãmri tu gwaj bapytãrkumrẽx. Amrêbê ne Xatanaj ar gwaj bajo ba gwaj kam bamã bajaxwebit kĩnh ne ar o baba nhyM kam kute mrãmri akamãt kõ tykkam kute ar gwaj bajo ba pyrãk. NhyM arým Metĩndjwỳnh kubê gwaj bapytã nhyM arým wãnh ar ba. Arým tu Xatanajbê gwaj bapytãrkumrẽx. Xatanaj kute ãtykri ar gwaj bajo bajabê ne arým gwaj bapytã nhyM Kra arým ar gwaj bajo ba. Bãm kum Kra kĩnhkumrẽx ja ta ne arým ar gwaj bajo ba.

¹⁴Nã, Bãm ta Xatanajbê gwaj bapa 'amỳ. Amrêbê Xatanaj ajbit ar gwaj bajo ba nhyM kam Bãm kubê gwaj bapa 'amỳn gwaj bajo katon gwaj bajaxwe tu o aknon gwaj bajo ba. Kra tyk ne kamrõ bikapĩnkõt ne Bãm gwaj bapytãn gwaj bajaxweo aknon tu mar kêt ne.

**Kritu kute raxo katàt
me kunī jakrenh.**

Dju r 1.1; Kar 10.36; Kor 2.9; Idja 1.2

¹⁵ Nà, kra ta ne memā Bāmo amirīt ne. Djām me kute noo Metīndjwýnh pumūnh got. Me kute noo omūnh kêt. Nym kam kra ta memā Bāmbê Metīndjwýnh amirīt ne. Amē ar kute aben pyrāk. Ar amē tāmý. Nym kam kra ta memā Bāmo amirīt ne. Ne kam ajte kubê Metīndjwýnh Krakam ta ne ō mýjja kunī djwýnh, mýjja kunī nhō bēnjadjwýr.

¹⁶ Ta ne kute mýjja kunī 'yr djwýnh. Bām kabēnkôt ne mýjja kunī 'y. Kàjk-wamē pykakam mýjja ja kunī 'y. Mýjja me kute noo omūnhjamē mýjja me kute noo omūnh kêtjamē, tām ne kunī 'y. Me karō nhō bēnjadjwýrmē kadjy mrānh djwýnh nhō bēnjadjwýrmē mebēngôkre[§] nhō bēnjadjwýr rūnhmē bēnjadjwýr krymē mýjja kunī ne amim ipêx ne. Bām kabēnkôt amim ku'y. Nām prīne amim mýjja kunī 'y, prīne o atom, kam ne ō mýjja kunī djwýnh, ta ō mýjja djwýnh.

¹⁷ Adjàkam, mýjja kator kētri ne Jeju ar tīn ne ba. Djām pykabê mýjja ta ar ba? Kati, ta ne kute mýjjao ba djwýnh ne kam kute mýjja 'ō kanga kêt-kumrêx. Kute mýjja kunī 'yrkam ne kute mýjja 'ō kanga kêt. Kra ta ne ar mýjjao ba. Nym mrāmri mýjja tu kunī rā'ā: rā'ā.

¹⁸ Nym ajte Krabê Jeju ta ne ō me ja kadjy bēnjadjwýr. Me kute amim Jeju mar ne kôt amijo baja me tām ne me kute Jeju nhī pyrāk. Nym bep Jeju ne kute krā pyrāk. Jeju ne kam ō me ja kadjy bēnjadjwýr. Ta ne kutewa ne kam amikôt mýjja kunī apôxo tē. Ne kubê Metīndjwýnh krakam kumrêx me tyk kurūm tīn ne kato. Kam ne ajbit pydji raxo kute mýjja kunī jakrenh, raxo mýjja kunīmā wa.

¹⁹ Kubê Metīndjwýnh djwýnhī. Apýnh Ar kubê Metīndjwýnh djwýnhī. Kra kubê Metīndjwýnh djwýnhkumrêx. Metīndjwýnh ne Kramē kute aben pyrāk'ā amim karō nym kam Kradjwý kubê Metīndjwýnh djwýnhī. Ar amē kubê Metīndjwýnh djwýnhī.

²⁰ Bir be, Metīndjwýnh ta ne amim Kra'ā karō, krakôt kute amim mýjja kunīo ōbikwamā, pykakam mýjja nār kàjkwakam mýjja, kunī kute o ōbikwamā. Mýjkôt? Krakôt, kra ne me kadjy pite'ykam tyn kamrô ajkapī nym kam kôt Bām memā kabēn mex jarē nym me arým umar mexbit ma.

Metīndjwýnh kute meo ōbikwa.

²¹ Amrêbê ne gar Metīndjwýnh akurê djwýnh. Ar aje ajaxwekôtbit ajamak bēn ne aje mýjja jaxwebit ar o abakam ne gar o akurê djwýnh. ²² Nym bep ajbir ne Metīndjwýnh ar ajo ōbikwa. Nā gām ar te amā kurê nym Metīndjwýnh tu ar ajo ōbikwakumrêx. Kra ne me kadjy amijo kubēngôkren ruwn kam ty. Nym kam kôt Metīndjwýnh ar ajo ōbikwakumrêx. Mýj kadjy ne ar ajo ōbikwa? Bir, kute amiwýr ar ajo bôx, gar kabem aku'ēmā. Ar mrāmri Metīndjwýnh mexo amextire ne ajmā akute kêt ne ar aba ne ar akam mýjja punu 'ō kêt-kumrêx ne kabem aku'ēmā. Kadjy ne Metīndjwýnh ar ajo ōbikwa, godja gar arek o tēn kanga kêt jabej. ²³ Godja gar arek aje Jeju 'ā angrān mrāmri adjām týx ne aje kanga kêt jabej ne kam ajte amijā kamnhīxbē kam amak ar o aban kanga kêt jabej. Nā gām ar arým Jeju'ā ujarēnh nyja man kam amim kamnhīx ne kam kam ama. Godja gar mrāmri arek kôt amijo atēm rā'ā ne aje kanga kêt jabej ne kam mrāmri arým 'yr bôx. Djām ar gajbit ne gar Jeju'ā ujarēnh ma? Kati, pyka kunīkôt ne Jeju'ā

§1:16 Apýnh me ō pyka djāri kunīkôt ne me kunī bēngôkre. Kubêkà jakamē me kakrātykmē me babēngôkremē ne me kunī: bēngôkre.

ujarēnh mekôt ajmà. Ba ibê Paur ne ba memã Jeju kukràdjà ny'ã idjujarēnh mō. Idjâpênh ne ja. Kam ne ba kâjbê memã 'ã idjujarēnh mō.

Paur me kadjy àpênh.

²⁴ ã idjujarēnh mō nhyh me arÿm kôt ijo ajkê ba itokry ne. Djâm kôt ikapri? Arkati, ikínhkumrêx. Me akadjy ne ba itokry ne kam ikính ne. Mete Krituo bikēnh nhyh tokryja 'ã ne me ijakre. Ba kam ba itokrykôt mete inhĩo bikēnh ba, ba itokryjakôt ne ba Kritu tokry nhinomã rēnho tē. Jeju nhĩ kadjy, mete amim Jeju mar ne kute Jeju nhĩ pyrâkja, me kadjy ne ba itokryja. ²⁵ Ne me akadjy idjâpênhja. Metîndjwÿnh ne me akadjy idjan imã idjâpênh jarê. Ba kam me amã idjâpênh ar iba. Mÿj idjâpênh nã? Bir, ije me kunimã prĩne Metîndjwÿnh kabēn'ã idjujarēnh itēm nhyh me kunĩ kute marmã.

²⁶ Amrêbê ne me kunibê Kritu apdju ne. Nãm me bakukãmãre amikam kra jadjwÿro tēm tãmtã: nhyh bipdjur rã'ã. Nhyh kam ajbir Metîndjwÿnh arÿm memã o amirĩt, ta ò me mextire jamãbit o amirĩt ne. Kute amim me ja'ã karökôt ne memãbit o amirĩt ne. ²⁷ Amrêbê ne amim 'ã karô ne kam mebê udju: ne. Ne arÿm jakam memã o kato, ò me mextire jamãbit ne o amirĩt ne. Mÿj ne mekbê udju ne ajbir memã o amirĩt ne? Bir, Kritu me bakadjwÿnhbê ÿrja. Tãm ne gu me ò mÿjja mex'ã amim kamnhix ne. Kritu me bakadjwÿnhbê ÿrkam ne myt kunikôt mã me bamã mÿjja mex ngã ba me ikínhkumrêx. Mã ne mÿjja mexja kute? Bir, mÿjja mex ja ne apêx prãm kêtumrêx. Mÿjja mex ja ne mexo kute mÿjja kunĩ jakrenh, kute me kute ò nêkrêxo amimexja kunĩ jakrenh mex ne. Dja mã amirĩt rã'ã ne. Djâm me kwÿmã ne o amirĩt ne? Kati, pyka kunikôt ne ò me jamã o amirĩt ne.

²⁸ Bir be, kam ne bar mã me kunimã Kritu'ã ajarê. Ar ikrã mexkôt, ar ikabēn mexo ne bar me kunimã tĩn jangijn me kunimã Metîndjwÿnh kabēn jarê. Ar ije Metîndjwÿnhmã meo imör ne kum me örmã. Me kunĩ arÿm kute Kritu mar mex ne kute inomã mēnh, me tãm ne bar ije Metîndjwÿnhmã meo imör ne kum me örmã. ²⁹ Kadjy ne ba idjâpênhkam ityk djà kêt ne. Djâm Kritu rerek got. Axwe tÿx ne ta tÿxo ijo tÿ:x ba kam me kadjy idjâpênh ra:x ne.

Kritu ajbit rax nhyh me kute ja mar kadjy ne Paur djâpênh raxja.

2 Ë, ba ar amã arê, gar ama. Gora ar amã idjâpênh raxjakôt ima. Krĩraxbê Raodjikam ar jamê apÿnh krĩ rũnh djari me jamê me aje te ipumũnh kêt ba akrãnmã ar me akunimã idjâpênh ibaja pumũ.

² Mÿj kadjy ne idjâpênh raxja? Ije ar amã tÿx jangjēnh gar ajte atÿxmã. Ne ajte ar amã aben jabēn axikôt akabēn ne ar abamã. Ga kam ar aje mrãmri Kritu markumrêxmã, Metîndjwÿnh kute prĩne mekbê o bipdjurja ar aje mar ne aje katat kôt mar ar o abamã. Mÿj ne mekbê o apdju? Kritu. Kritu mekbê bipdjur ne gar aje marmã. Me kute Kritu mar rax ne kute mrãmri me ò nêkrêx rũnh pyrâk. Dja gar ã Kritu mar rũnho ane. Kadjy ne idjâpênh raxja.

³ Nã, Kritu pydji ne kute amikadjy memã no mex jangjēnh djwÿnh. Ajbit kute memã Bãmmê ar kukràdjào amirĩt, kukràdjà bipdjurjao amirĩt nhyh kôt me arÿm ò mÿjja mex maro tē, ò mÿjja mex maro tēn kam kôt no mex. Nhyh kam apÿnh me kute Metîndjwÿnh nhõ mÿjja mar djari mrãmri kute ò nêkrêx mextire ja pyrâk. Be, ga Kritu pydji kute amikadjy memã no mex jangjēnh nhyh me no mex ne kute ò mÿjja marja pumũ. ⁴ Atemã 'ò kêt. Ta pydji ne kute Bãmo amirĩt. Ë, me'ò kute ar anoo biknor karô

ne ba ar amā katāt 'ā ajarē. Me 'êx ne kute kabēn punuo amikabēn mex ne o kute ar anoo biknor karō ne ba ar amā ane.

⁵Nām te jānh prāme ba amybymbit imā ar akīnh ne ar amar rā'ā. Arým ne ba ar aman kam ikīnhkumrēx ne. Nā gām ar amim Kritu markumrēx ne 'ā angrā tỳx ne amā me uma kēt ne kanga kētkumrēx ne 'āno dja, ne akrānmā aben mē ar aba. Ba kuman kam ikīnhkumrēx ne.

Ar kute Kritubit mar kadjy.

⁶Bir be, ar aje Kritu Jejuo anhō Bēnjadjwyrkam ā kōt amijo abao ane, anhō Bēnjadjwyr Jejukōt ā amijo abao ane.

⁷Dja gar ā amū Kritu maro abikamēnho atēm kute mrāmri ne pī abatānh kadjy kute pykamā arē ngjēnh ne kute pyka 'amýnh tỳxa pyrāk. Dja gar ā amū Kritu maro abikamēnho atēmo ane, ne ā Kritu 'amýnh tỳx ne 'āno adjāmo ane. Ne amrēbē ar aje amim Kritu marja arek o tē. Me kute ar amā arēnhkōt dja gar arek o anhýro tē. Dja gar ā o anhýro atēm rā'ān prīne mar tỳx ne. Ne kam Metīndjwýnhmā amikīnh jarē, ne kum amikīnh jarēnh 'āno dja.

⁸Dja gar aminēje me kabēn punuwā pumū. Dja me kabēn punu 'êx ne amijo kabēn mex ne mōn ar anoo akno. Djām me kabēn punuja kabēn katāt got, kabēn mex got? Katī, me kabēn kajgo mexi. Me ta ne me ar abenmā 'êx ban amū abenmā arēnho mōr tāmtā nhy m ī kam-ingrāny amū abenmā arēnho mō. Djām Metīndjwýnh kabēnkōt ne wā? Kati, me ta kukrādjakōt ne me kabēn kajgowā. Nhy m bep atemā ne Kritu kabēn katātā. Mrāmri katāt arē.

⁹Kubē Metīndjwýnh djwýnhkumrēx. Amijo kubēngōkren me bawýr pykamā ruw. Kubēngōkrekam ne kubē Metīndjwýnhkumrēx. Ām Metīndjwýnh djwýnhī. Ta ne kubē Kritu. ¹⁰Ne ta gwaj bakadjwýnhbē nhýn gwaj bamā umar

mexti:re jarē. Gwaj bamā umar mextire jarē gwaj kam bakīnhkumrēx. Mā ne gwaj bakīnh kute? Bir, mrāmri me kute ō nēkrēx rū:nhkam kīnhja pyrāk. Dja gwaj Jejukam bakīnho bamā nēkrēx kīnhja jakrenh mex ne. Ē, mrāmri ne Kritu raxo kute me bēnjadjwýr rūnhmē me bēnjadjwýr kry kute meo baja kunī jakrenh. Ta ne umar mexo ar gwaj bajo ban gwaj bajo kīnho ba, gwaj bamā kīnh jangjēnho ba.

¹¹Arým gwaj baje Krituo aminhōkam ne gwaj atemā bakukrādjà. Gwaj bakukrādjà tūm, gwaj bajaxweja ne gwaj arým tu wānh kangan kum banhire. Ne kam gwaj bamex kute mrāmri ne mekbē idjaer kute me my nhinhu kà rēnh nhy m me kam mex ne kīnhja pyrāk. Me bajtem kute Metīndjwýnh nhō me ja mar kadjy ne me me my nhinhu kà rē. Nām me me my nhinhu kà rēn mūm kurēn kam kīnh nhy m Kritudjwý arým gwaj bamā gwaj bakukrādjà tūmja mūm ā rēnho ane gwaj kam ā badjwý ā bamexo ane nhy m Metīndjwýnh arým gwaj bakam kīnh ne.

¹²Jeju akubyn tīn ne me tyk krā kurūm kator'ā ne ngōnhmā gwaj bajangjēnhja amijakre. Ngōnhmā gwaj bajangjēnh ne kute Jeju tyk ne pykakam ir pyrāk. Nām me ā ngōnhmā gwaj bajangjēnho ane. Ngōnhmā gwaj bakrā jangjēnh, gwaj kam akubyn bakrā apōx ne kute Jeju kēnkre kurūm akubyn tīn ne kator pyrāk. Metīndjwýnh ta ne tỳxo akubyn Krituo tīn, me tyk kurūm Krituo kato. Gwaj kam arým tu amim kamnhīxkumrēx nhy m kam ngō kurūm me bakator kute gwaj badjwý akubyn batīn pyrāk, kute ta tỳxo Kritumē ro'ā gwaj bajo tīn pyrāk. Kam dja gwaj bakukrādjà nykōtbit amijo baba.

¹³Bir be, amrēbē ne gwaj baje batyk pyrāk ne ar baba. Nā gwaj bajaxwekumrēx ne mūm amikukrādjà tūm rēnh

kêtkam kute me batyk pyrâk. Nhyr bep ajbir ne Metîndjwÿnh gwaj bajaxwe kunîo biknorkumrêx. Nhyr kam kute Kritumê ro'â gwaj bajo tîn pyrâk.

¹⁴ Arÿm ne Metîndjwÿnh Môjdjê kukràdjào apêx. Môjdjê kute memâ “Kwârik wânĥ” anhÿr ne 'â pi'ôk no'ôkja arÿm o apêx. Nâ gwaj te kukràdjâkôt amijo babamân âm mã bajamakkre kêt. Nhyr kam Metîndjwÿnh ôkre kadjwÿnhbê,

—Ikra tykkôt, mete pite'ykam kum o i'êk nhyr tykkôt dja me tu amim ikamnhixkumrêx ba kam me'â mex rê. Nâm me te Môjdjê kukràdjâkôt te o anen mar kêtkumrêx ne, ane. Nâm â Metîndjwÿnh o anen â Môjdjê kukràdjào apêxo ane.

¹⁵ Be, Kritu tykkôt ne Metîndjwÿnh me karô punu rûnhjadjwÿo ajkê, me karô punu nhô bënjadjwÿrmê, me tãm ne Metîndjwÿnh meo ajkê. Nâm me amipardja'â me pa 'amÿn kam meo kurwÿko ban meo bôx. Me ipôkri ne me meo kurwÿko ban meo bôx ne kam prîne mekbê âbêr djâ kunîo apdjun kam memâ me uma ngrânĥ mex ne. Nhyr me kunî kôt omÿn arÿm kôt kuma. Nâm â Kritu tykkôt â Metîndjwÿnh me karô punu rûnĥo bikênhô ane.

¹⁶ Metîndjwÿnh kute me karô punu rûnĥo bikênhkam kwârik wânĥ ô kukràdjâja mar kêt. Nâm me Môjdjê kukràdjâ kupa'â mekbê mÿjja puma ar o ba ne memâ amiangri'â apnê. Bir be, kukràdjâ kakritja dja gar mar kêt. Metîndjwÿnh arÿm kute mÿjja tûmjao apêxkam dja gar mar kêt. Kwârik wânĥ ga arik ar adjâkur abakam gê me'ô adjâkur mÿr jabej ar amâ kabên 'ô jarênh kêt, nâr kon, mÿjja akôm mÿr jabej gê me'ô ar amâ kabên 'ô jarênh kêt. Nâr kon, me rer mex 'ôkam, mytyrwÿ 'ôkam, akati 'ôkam, me rer mexo môrkam, mekôt ar aje amijo anhÿr kêtkam, kwârik wânĥ gê me kam ar amâ kabên 'ô jarênh kêt. Kwârik

wânĥ mÿjja kukràdjâ ja mÿr jabej gê me'ô ar amâ âkrê kêt.

¹⁷ Kritu bôx kêtri ne me kukràdjâ ja arik kam ar ba. Nâm me Kritu kutêp ar kukràdjâ jabito ba. Kajmâ'â ari o ba nhyr kam bôx ne arÿm o ajngrâ, kukràdjâ tûmja tu mûm kumê.

¹⁸ Kwârik wânĥ me 'êx ne kute amijo pijâm ne arik Metîndjwÿnh kadjy mrânĥ djwÿnhmâ kabênja wânĥ nô. Nâm me kum mÿjja ja kînh ne 'â ar amâ apnê, ar aje me kudjwamâ. Nâm we me,

—Dja gar me ikudjwa kadjy mrânĥ djwÿnhmâ amijarên kum rax jarê nhyr arÿm Metîndjwÿnh kum ar akînh. Dja ga ar o anhÿr kêt nhyr arÿm kum ar akînh kêt. Djâm abênjadjwÿr got ga tu Metîndjwÿnhmâ akabên, ane. Kati, nâm me 'êx. Kwârik wânĥ wâm nô gê me ja ar anoo biknor kêt.

Nâm we me biptirkam mÿjja pytiro ikwân we ar amâ kôt 'â ujarênh ba. Kati, nâm me 'êx. Me ja ne me kajgo mex ne kam we ar amâ mÿjja jarênhô ban we amijo âmra ba. Kati, nâm arik ar ta amijo 'êx ne amijaxwekôt amiman kam we amijo âmra ba. Kati, nâm me 'êx.

¹⁹ Ne arÿm Kritumâ iren 'amÿnh kêt. Kritubê Metîndjwÿnh djwÿnhkumrêx. Ta ne wÿnhî. Kute ta krâ pyrâk. Me baje Kritu mar ne gu me baje î pyrâk. Nhyr bep Kritu ta ne kute krâ pyrâk nhyr me kum iren 'amÿnh kêt. Nâ gu me bakukràdjâri ajkanhök ne kam tu batypydji. Apÿnh kêtê. Me bakukràdjâmê me bakudjêk kunîo aben pydjîn me bakrâmâ kumê.

Nâm â Kritu ta kubê krâkam ta ïo djuw mexo tê, me bajo djuw mexo têmo ane. Kritu ne ta ô me jamâ bënjadjwÿr ne kam amim meo atom ne meo djuw mex. Te apÿnh me ba djâri baba nhyr tu amim me bajo atom, me bajo aben pydji gu me batypydjin aben mê ar baban kam kôt bamâ aben jabên kam baro'â Kritu maro tê. Metîndjwÿnh ne amim me bajâ karô

gu me kam kàjmā kôt ā maro batēmo ane.

²⁰ Arÿm ne gar Kritisumē ro'ā ty nhym arÿm ar amā mÿjja kukràdjā kakritja mūm kumē. Kritisu kute ar amā mÿjjao apêx gar kam mā ajte amā akukràdjā kakrit kīnh. Mÿkam ne gar akubyn mā amā pyka jakam me kukràdjā jabit kīnh ne kôt ar amijo aba? Nām we me,

²¹ —Kwārik wānh byr kêt,

—Kwārik wānh kakin kêt,

—Kwārik wānh kupēnh kêt, ā we anhÿr ar ba gar kôt amijo aba.

²² Djām Metīndjwÿnh kukràdjā ne ja ne me we ar “Kwārik wānh” ar o ban mekbê mÿjja pyma ar o ba? Kati, me ne me ane. Kukràdjā tūm, kukràdjā kakritja arÿm kêt. Metīndjwÿnh arÿm kukràdjā tūmjao apêx gu me arÿm kôt amijo baba kêt. Mrāmri kute me badjakur djā pyrāk. Tebê djā me batikkrekam apêx ne me banhīā apêx ne me bakrākā'ā mrā. Nām ā kukràdjā kakrit, kukràdjā tūmja apêxo ane.

²³ Me kute mekbê mÿjja pymaja ne me 'êx ne kabēn mex ne. Bep kati, nām me tu ar mÿjjamā amijarēnho ba, mÿjjao Metīndjwÿnh ne ar kum amijarēnho ban 'ā memā apnê nhym me kudjwa. Nām we me 'êx ne we ar amijo pijāmo ban ar ta aminhī djwÿnho bikēnho ba. Me ta kute we amibê axwe rēnhmā prīne amijo bikēnho ba. Metīndjwÿnh kute memā ja jarēnh kêt. Me ta ne me arik ta kute amijaxwe bīnmā apÿnh amijo ba djāri amijo ba. Nām me amititik ne kam amijo bikēnh mexo ba. Kati, ām kajgo mexi. Nām me te aminhī djwÿnhja te o ane nhym ām mā axwe. Djā nām me amibê axwe kurē? Kati, nām me te o anen mā axwe.

Ar kute katāt amijo bamā arkum 'ā karō.

3 Gora ar Kritisumē ro'ā arÿm akubyn atīnkam, ngō kurūm ar ajapōx kute akubyn atīn pyrāk, kam djā gar kàjk-wakambit mÿjja jabej ajkam ama. Kam ne Kritisu nhÿ, Metīndjwÿnh djubōk'ānh nhÿ. ²Djā gar kàjkwakam mÿjjakōt-bit ajamak bēn. Kwārik wānh pykakam mÿjja mar kêt.

³ Kute Kritisumē ro'ā arÿm atyk pyrāk. Djām me tykkam kute pyka jakam mÿjja mar got. Bir be, arÿm Kritisumē ro'ā ar atyk ne ro'ā akubyn atīnkam, djā gar jakam, pyka jakam, Kritisumē atypydjīn ari ar aba. Nhym kam Kritisu kadjwÿnhbê, Metīndjwÿnh ar ajo bipdjur mex ne, kute apytār mex kadjy. Kam djā gar kàjk-wakam mÿjjabit ma. ⁴ Be, Kritisumē ne gar atypydjīn ar aban kam tu atīnkumrēx ne. Gédja Kritisu akubyn raxo amirīt ne kam abēngōkredjwÿ** arÿm araxo amirīt.

⁵ Bir be, kam djā gar arīk abawā tu krā'yrkumrēx gē on wānh nō. Kwārik wānh gar krō'ā aprō kêt, nhym me ni-jadjwÿ krō'ā mjēn kêt. Ar aprō prām, nhym me ni mjēn prāmja kwārik wānh nō. Gē me my prō prām ne kurē ar ba, nhym me ni ar mjēn prām ne kurē ba kwārik wānh nō. Me kum mÿjja punubit prāmja kwārik wānh nō. Ne me kum nēkrēxbit prāmja kwārik wānh nō. Nām me kum nēkrēxbit kīnh ne kam kōtbit amak bēn ne kam kum Metīndjwÿnhja mar prām kêtumrēx. Me kute mÿjjao Metīndjwÿnh karō nhipēx ne kute we kum ar amijarēnho baja tām ne Metīndjwÿnh kum kīnh kêtumrēx. Nhym me kum nēkrēxbit prāmjadjwÿ kum kīnh kêtumrēx. Amē punu nhym kam kum kīnh kēto aben pyrāk ne. Kam ne ba ar amā,

**3:4 Apÿnh me ō pyka djāri kunīkōt ne me kunī bēngōkre. Kubēkà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

—Tām gêdja on wānh nō, ane.

⁶Mÿjja ja kunîkôt ne Metîndjwÿnh mekam ngry:k ne. Godja me kute mÿjja jao ban kam kute Metîndjwÿnhkôt amijo ba kêt-kumrêxja, me tām gêdja Metîndjwÿnh mekam ngryk ne î memā o pānh.

⁷Nhym bep amrêbê ne gar gadjwÿ ã amijo aba punuo anen ajbit ma.

⁸Bep jakam dja gar on mÿjja ja kunîkanga. Kwārik wānh gar angyk kêt ne memā adjâkjêr kêt ne aje amipānhmā mar kêt ne me kāmex jarênh kêt ne ajajkwakam akabên punu 'ô jarênh kêt. Me my kute me nire kukràdjà'ã me aprÿja dja kêt. Nhym me niredjwÿ kute me my kukràdjà'ã me aprÿjadjwÿ dja kêt-kumrêx.

⁹⁻¹⁰Kwārik wānh gar akukràdjà tūm jakôt abenmā ajêxnhî kêt. Arÿm ne gar akukràdjà tūmja mūm kunî mē. Ar aje akukràdjà tūmkôt aje abenmā ajêx aba ja ne gar arÿm nhî'ãm kunî mē. Pānh ne gar akukràdjà nykôt mÿjja mexbit ma. Metîndjwÿnh kute ar ajo ny nhîpêx djwÿnh ne ar ajo nyo tē, ar aje Metîndjwÿnh mex pyrāk kadjy ne ar ajo nyo tē, prîne ar aje Metîndjwÿnh markumrêxmā ne ar ajo nyo tē.

¹¹Metîndjwÿnh kute meo nykam ne me arÿm abenmā kre rax kêt ne tu arÿm abenā tÿm ne typydji. Arÿm Kritukôt me apÿnh ba djâri kute abeno kurê djwÿnh kêtê ne kam arÿm tu abeno kamyn abeno ôbikwa. Me bajtemmē mebê idjaermē, me tām ne Metîndjwÿnh arÿm meo aben pydji. Ne ajte me my nhinhu kà rênhmē me mykà tāmē, me tām ne Metîndjwÿnh ajte meo aben pydji. Me kute arÿm me krôrmē me krôr kêt apÿnh ô pykakam ba djâri bajamē, me tām ne Metîndjwÿnh arÿm meo aben pydji. Me kute me pa 'amÿnh nhym me memā âpênh kajgo ar bajamē me kute memā o pānh kadjy âpênhjamē, me tām ne arÿm Metîndjwÿnh meo aben pydji. Nà, ne arÿm memā me kute abeno kurê djwÿnhja

arÿm o ajngrà. Kritukôt ne me aben pydji ne kam kute Kritubit mar, arÿm ajbit kute amikajmâtā mar. Djâ nām kum me'ô kînh kêt ne? Kati, nām kum me kunî kînh ne me 'āno dja. Nām me 'āno āmo aben pyrāk ne.

¹²Ga Metîndjwÿnh kute amijo ar apytâr ne arÿm kute amim ar ajo bikjêr ne kam kute ar ajo mex ne kum ar ajabêkumrêxja pumū. Kam gêdja gar tu amim akukràdjà ny man kôt amijo aba. Gora ar amā me kaprî ne adjukaprî ne ar meo aba. Kwārik wānh ar ajô apydji arax prāme ari aba kêt. Dja gar memā aprî mex ne ar meo aba. Tu akabôt katin akrānmā ar meo aba. Be, mÿjja mex ja dja gar ã maro anen kam tu kôt amijo aba.

¹³Gêdja me'ô ari kute anoknoro ba jabej kwārik wānh ga kum adjâkrê kêt ne mē kum akabên mex jarê. Dja gar ã anen ar abeno aba. Dja gar abenkam amikrà rax jabej nâr kon amikrà ngri jabej tu o aknon abenkam angyk kêt. Gar Bênjadjwÿr djwÿnh arÿm ar aje kam amikràja tu o biknorkumrêx ne ar akam ngryk kêtja pumū. Dja gar ã anen ar aje abenkam amikràja tu o abiknorkumrêx ne abenkam angyk kêt.

¹⁴Gora ar mÿjja ja kunîkôt amijo aban kam ajte iby amā aben jabê. Gora ik-abên ja ma. Ar amā aben jabên ar abeno aba. Ar atypydji djâ ne ja. Ar amā aben jabên kam atypydjin kam amexkumrêx. ¹⁵Djām ar aje abeno ajtemmā ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw? Kati, gar atypydjin aben kam adjumar mex kadjy ne amiwÿr ar ajuw. Bir be, kam dja gar adjumar mexbit ma. Kritu ta umar mex-tire jao dja ar amā umar mex-tire jadjâ ne o aben nêje me akukrà. Dja ta ô me umar mex djào prîne ar ajaên kam o aben nêje ar ajakre. Ê, gora ar Metîndjwÿnhmā amikînh jarê.

¹⁶Gora ar prîne ajamakkrekam Kritu kabên kunî nhôn kôt ar amijo aba.

Ne akabën mexo abenmã Metĩndjwýnh kukràdjã jarën o abenmã tĩn jadjã. Ne Metĩndjwýnh'ã angrer aba. Mebê id-jaer nhõ me ngrer tũm jarën kam ajte Metĩndjwýnh Karõ kute ar amã me ngrer ny jarënhjadjwý jarë. Ne Metĩndjwýnhmã ar amikĩnh jarë, angrerkõt kum akadjwýnhbê akĩnh jarë.

¹⁷ Dja gar Bënjadjwýr Jejukõt amijo aban Jeju Bãmbê Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarë. Djãm ar akåtãm, djãm ar anhõ bënëjadjwýr kêt dja gar adjãpënh punun akabën punu? Kati, ar abê Bënëjadjwýr Jeju nhõ àpënhkam dja gar adjãpënh mexkumrëx ne akabën mex ne. Ar abê Bënëjadjwýr Jeju nhõ àpënhkam dja gar anhõ bënëjadjwýrkõt amiman kõt akabën mexkumrëx ne kõt adjãpënh mexkumrëx ne mýjja kunĩkõt Jeju Bãmbê Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarë. Kritukõt kum amikĩnh jarë.

¹⁸ Ê, ar apa, ar anire, arým ar amjënja dja gar amjën kabën man kõt amijo aba. Bënëjadjwýr djwýnh kute ar amã ã anhýrkam dja gar ã amjën kabën mar ne kõt amijo abao ane nhym kam mexkumrëx ne.

¹⁹ Ê, ar apa, ar amy, ar amã aprõ jabën kum akabën djã jarënh kêt ne kum akabën mexbit jarë.

²⁰ Ar apa, ar aprĩre, gora ar ar anãmë ar abãm ar kabën man ar kabënkõt amijo aba. Ar kute ar amã kabën jarënhjakõt amijo aba ne o abiknor kêt. Nhym kam Bënëjadjwýr djwýnh ar akam kĩnhkumrëx ne.

²¹ Ê, ar apa, ar ajabatãnhja, kwãrik wãnh gar akra arkum akabën kêt ne arkum ngyrk jadjãr kêt. Arkum akabën mexbit jarë. Dja gar arkum adjãkrë nhym ar arým kaprĩ ne katåt mrãnhja kanga.

²² Ê, ar apa, memã ar adjãpënh kajgo ar abawã, me kute ar ajo pãnh ne amim ar apa 'amýnh gar memã adjãpënh kajgo ar abawã gora ar pyka jakam ar apa

'amýnh djwýnhja kabën ma. Kute mýjja ar amã arënh kunĩkõt dja gar kabën man kõt amijo aba. Djãm me kute ar apumũho ku'ëkambit got gar memã adjãpënh mex ne, nhym we me ar akam kĩnhmã? Kati, me kãxãdjwý dja gar tu adjãpënh katåt ne. Ar amã Bënëjadjwýr Jeju kĩnh ne amã umakam dja gar tu kum adjãpënh katåt ne.

²³ Gora tu ar adjãpënhkumrëx. Kwãrik wãnh gar adjãpënh punu kêt. Dja gar tu adjãpënh kunĩ amã kĩnh ne kupënho tẽ. Ne tu adjãpënh mexkumrëx ne katåt adjãpënh tẽ. Djãm pykabê mebëngõkre 'õbitmã ne gar apê? Kati, kãjkwa kam ar anhõ Bënëjadjwýrmã ne gar apê. Kam ne ba ar amã katåt ar adjãpënh'ã karõ, ar aje katåt adjãpënhwão atëmmã ne ba ar amã adjãpënh'ã karõ.

²⁴ Gora ar ama. Bënëjadjwýr djwýnh ta dja ar amã o pãnh. Kute õ me jamã mýjja mextire djirja dja ar amã kungã gar amim aby. Bir be, Bënëjadjwýr Kri-tumã ar adjãpënhja man kam kõt kute ar apa 'amýnh djwýnhmã adjãpënh ar aba.

²⁵ Bep apýnh me axwe djãri gëdja Metĩndjwýnh memã axwe pãnh jarënho tẽ. Amrëbê tĩnri axweri gëdja Metĩndjwýnh kõt kum o pãnh ne, tĩnri axwekam dja memã o pãnh aben pyrãk ne. Djã nãm we,

—Ije bep tãmja ne õbikwa krãptĩ ne kam bënëjadjwýr rax. Kwãrik wãnh kum pãnh jarënh kêt. Ba 'uwtĩjamã pãnh jarë, anhýr got? Kati, nãm tu memã pãnh jarënh aben pyrãk ne. Ne me axwekam katåt memã o pãnh.

Me bënëjadjwýr kute õ àpënh ba katåtãmã.

4 Ê, ar apa, ar aje meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhym me ar amã àpënh kajgo ar bawã, ar amã ne ba ik-abën. Gora ar anhõ àpënhmã akabën mex jarën meo aba katåt. Ê, ar gadjwý ne

gar kàjkwakam anhō Bēnjadjw̄yr. Gora ar ama. Tām ne ja.

² Ē, ar apa, gora ar akupānhtā Metīndjw̄ynhmā akabēn 'āno dja. Gora ar Metīndjw̄ynhmā amijarēnhkam amā adjukanga kêt ne aje kum amijarēnh ar o abakôt aje m̄yja'ā 'w̄yrja tām dja gar kam ama. Ne kum ar akabēnkôt kum amikīnhdjw̄y jarēnh 'āno dja.

³ Kum ar akabēnkôt ar badjw̄y kum ar ijo a'w̄y gē Metīndjw̄ynhmā m̄yja kute ar ibē àptārjao ajngrà bar tu memā Metīndjw̄ynhmā kabēn jarē, memā Kritu jarē. Nām mekbê apdju bar kam ije memā o amirītmā. Kam ne ba mekbê ijē djākam idjāmja. Nā bām ije memā Kritu jarēnh o itēm katikôt nhym me mekbê ijē djākam imē. ⁴ Bir be, kam gēdja gar kum ijo a'w̄y, ije memā arēnh ne ije katāt memā o amirītmā. Ije Jeju mekbê bipdjurja memā arēnh ne ije memā mā o amirīt nhym me kute katāt marmā. Nā, kadjy ne Metīndjw̄ynhmā amim idja, ije prīne memā o amirītmā. Tām ne ja.

⁵ Be, me kātām kadjy, me kute Jeju mar kêtja, kadjy dja gar akrānmā amijo aba mextire ne memā akabēn mexbit jarē. Gēdja aje Jeju'ā adjujarēnh djā aw̄yr bōx ga kam mekmā Jeju jarē.

⁶ Gora akrānmā memā adjujarēnh o akrī gē me ar amā,

—E kum goja ajte adjujarēnh o nh̄y. Ga nā gām akabēn mar prāmre, ane. Gēdja me kute m̄yja 'ō mar prām jabej akukij ga kam memā katāt 'ā adjujarēnh o nh̄y. Be, tām ne ja.

Ap̄ynh ōbikwamā kute kabēn janor.

⁷ Ota me bakamy Xikiku dja ar amā prīne ijarē. Gwaj bamā Xikiku jabēkumrēx tām dja ar amā ijarē. Nā, nām ikôt àpēnh mexkumrēx ne àpēnh kanga kêtikumrēx. Bēnjadjw̄yr nhō àpēnhkamrēx ne ja. Nām ar ikôt kum àpēnh ar ba. Ta dja prīne ar amā ijarē. ⁸ Kadjy dja ba ar aw̄yr ano, kute ar amā ar ijarēnh

gar aje ar imar nhym kute ar amā kīnh djār gar ajte at̄yx ne akīnhmā. Kadjy dja ba ar aw̄yr ano. ⁹ Gwaj bakamy Ōnemudjw̄y dja ba ano, wām ar ro'ā ar ano. Gwaj bamā Ōnemu jabēkumrēx, tām dja ba ano. Nām amim Kritu markumrēx ne kanga kêt. Ar ajō 'ō. Be, ar ta dja ar ar amā jakam m̄yja kunī jarē.

¹⁰ Gwaj bakamy Arxakumē ar iro'ā mekbê ijē djākam dja. Ne ar ajo aman wām ar amā amijarē. Nhym Makudjw̄y kubē Banabe tām djw̄yja adjw̄ynhdjw̄y ar ajo aman wām ar amā amijarē. Ē, ar̄ym ne ba ar amā 'ā karō. Dja ar aw̄yr tēn bōx gar amiw̄yr o wadjān kum akabēn mex jarē. ¹¹ Jejuw, mete kum Juxu jarēnhja adjw̄ynhdjw̄y ar ajo aman wām ar amā amijarē. Be, Arxakumē Makumē Jejuw ar ajbit ne Ar kubē idjaer ne kute amim Jeju mar ne ar ikôt àpēnh ar ba. Ar kute mekmā Jeju jarēnh nhym me kute amikajmātā Jeju mar nhym Metīndjw̄ynhmā kute ar meo bamā ne ar ikôt àpēnh ba. Nām ar ikôt àpēnh mexkumrēxo ikīnh ne.

¹² Epapraj, ar ajō 'ō ne kubē Kritu Jeju nhō àpēnh ne ar ajo aman wām ar amā amijarē. Nām Metīndjw̄ynhmā ar ajo à'w̄yr 'āno dja. Tyk djā kêt ne ar ajo à'w̄yro ban kum,

—Ga dja ga aro t̄yx gē ar ajā ngrà t̄yx ne akanga kêt ne amar mex nhinomā kurē. Ga dja ga arkum 'ā karō gē ar kôt mrā, aje amim ar'ā karōkôt mrā. Nām ā kum ar ajo à'w̄yro ane. ¹³ Be, ba ne ba inoo Epapraj pumūn kôt ar amā 'ā pi'ōk no'ōk ne. Mrāmri ne ar ajā àpnhīx ne. Krīraxbē Raodjikam ar jamē krīraxbē Ijeporikam ar jamē me akunī'ā ne àpnhīx ne. Ba ne ba ar̄ym omūn ar amā 'ā pi'ōk no'ōk ne.

¹⁴ Rukabē me kane djw̄ynhmā gwaj bamā kīnhkamrēxjamē Temanhmē ar ar ajo aman wām ar amā amijarē.

¹⁵ Nā bām Raodjikam gwaj baje abeno bakamy ama ne. Gora arkum ijarē.

Nīpa nhūrkwākam ar kute Jejukôt aben pydjiwāmē Nīpa bêngôkremē ne ba o ama ne. Ar wāmādjwỳ ijarē.

¹⁶ Ē, ije ar amā pi'ôk no'ôk nhōrwā gar omū:n omūnh pan kam amū krīraxbê Raodjikam ar kute Jejukôt aben pydjiwāmā angā gē kam ar amipānh ar amā wā ngā. Dja ba ije wām ar amā pi'ôk no'ôk nhōrwā gar ga wā pumūn amū ar wāmā angā gē Raodjikam ar wā amrē amipānh ar amā wā ngā. Gar aprakamā omū.

¹⁷ Ē, Akipumā kum,

—Gora Bēnjadjwỳr kute amā adjàpēnh jarēnhja on o tēn inomā amē, ane.

¹⁸ Ba ibê Paur ne ba wām ar amā ik-abēn ne. Nhym bep ngrire ja ne ba ba inhikrao ipēx ne. Nā bām ar ajo aman kam wām ar amā amijarē. Gora mekbê ijê djākam idjāmja man o abiknor kêt. Gē Metīndjwỳnh ukaprikôt ar ajo djuw mex. Tām ne ja.

Paur Kute Texarônikakam me jamã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Paurmê ikjêbê Xira krî nhidjibê Pir-pukam bôx ne mekmã Jeju jarê. Nhyim me kwÿ kum Jeju'ã ujarênh mar prãm kêt ne prîne aro ajkên kam Ar kubê ijê. Nhyim akati nhyim me ajte bôm ar kumê nhyim ar mã me kurûm tẽ. Mã me kurûm tẽn kam krîbê Texarônikakam bôx ne ajte mekmã Jeju jarê. Nhyim me kwÿ rax ne tu Jejuo aminhõ. Nhyim kam mekbê idjaer ajte mekmã ar kurê-tuw. Nhyim kam Paur krîbê Texarônika kurûm tẽ. Tẽn atemã krî 'ókam bôx. Nhyim Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja arek abeno bikprõnho dja. Nhyim Paur ar kurûm tẽn aro aman te akubyn ar'ÿr tẽm prãme ne kam Ximoxi ar'ÿr ano. Texarônikakam ar kute Jejuo aminhõja kute arek Jeju kabênkôt ar amijo ba rã'ã jabej kute ar omũnhmã ar'ÿr ano.

Nhyim Ximoxi ar'ÿr tẽn bôx ne ar omũn kam akubyn Paur'ÿr tẽ. Akubyn tẽn bôx ne Paurmã ar arê,

—Ăm arkum Jeju kînhkumrêx. Onij ar arek Jeju kabênkôt ar amijo ba, ane. Nhyim kam Paur kuman kam kînhkumrêx ne arkum pi'ók no'ók. Mÿj'ã ne Paur pi'ók no'ók? Bir, Paur kurê djwÿnh ne Paur'ã kabên ne. Nãm me,

—Paur ne me amã 'êx. Nãm me amã akubyn tẽmmã amijarê. Nãm 'êx. Nãm arík ar ba. Me bôx kêtja pumũ, ane. Nãm ã Paur kurê djwÿnh 'ã kabên ane. Nhyim Texarônikakam ar ja arÿm me tyk jabej Paur kukij. Ne kam ajte Jeju akubyn bôx jabej kukij nhyim Paur ja kuni'ã pi'ók no'ók ne. Tãm ne ja.

1 Ba ibê Paur ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Xiramê Ximoximê ne bar ar amã pi'ók no'ók ne. Krîraxbê Texarônikakam ar aje amim Jeju mar ne kôt aben py-djiwãmã ne bar pi'ók no'ók ne. Metîndjwÿnhbê ar Babãm ne kam krabê Bẽnjad-

jwÿr Jeju Kritu arkôt ne gar aben pydji, ar amã ne bar pi'ók no'ók ne.

Gê Metîndjwÿnh ar ajo djuw mex, Metîndjwÿnhbê gwaj Babãmmê Bẽnjad-jwÿr Jeju Kritu ar ukaprikôt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarê gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metîndjwÿnhmã arkam amikînh jarênh.

²Nã bãm ar Metîndjwÿnhmã ar akam ikînhkumrêx jarê ne kum ar ajarênh 'ano dja. ³Mÿkam ne bar ar akam ikînh? Bir, ar aje tu amim Jeju markumrêx ne arÿm kôt aje amijo abakam ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar amã Metîndjwÿnh jabêkôt arÿm kum adjapênh raxkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Ne ajte ar aje arÿm Jeju Kritu jabej mã adjumarkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr Jeju Kritu akubyn bôxmã ar aje mã abej ajkam amakkamdjwÿ ne bar ikînhkumrêx. Kam ne bar ar akam ikînhkumrêx ne gwaj Babãmmã ar ajarê, gwaj banhõ Metîndjwÿnhbê gwaj Babãmmã ar ajarê.

⁴Akmere ar, àpnhîre ar, mrãmri ne arÿm Metîndjwÿnh kum ar ajabêkôt arÿm amijo ar apytã. Kute ar ajo kra kadjy amijo ar apytã bar arÿm kuma.

⁵Djãm Jeju'ã ar amã idjujarênh nyja kabên kajgo got? Kati. Mrãmri ne ba ar amã Jeju'ã idjujarênhkumrêx ne. Ăm Metîndjwÿnh puma kôt ne bar mã ar amã Jeju kabên jarê. Djãm ar ba ne bar ar amã ikabên jarê? Kati, Ăm Metîndjwÿnh Karõ kabênkôt ne bar ar amã ikabên jarê. Ăm Metîndjwÿnh kabênja ne kajgo kêt. Ăm 'êxnhî kêt. Tãm ne bar mã kuman ar amã arê.

Nã bãm ar ar akam imexkumrêx ne akrãnmã ar ar ajo iba. Gar arÿm prîne ar ipumũn tu amim ar ikabên markumrêx. ⁶Ar ikabên man ar ijã amijakren Bẽnjadjwÿr Jeju'ãdjwÿ arÿm amijakre. Ar ijã amijakren mã ar ikôt amijo aba. Nhyim kam me ar ajo ajkê. Ar aje Jeju markam

ne me ar ajo ajkê. Nâm me te ar ajo ajkê gar mā ajamako ar ikabên mar tÿx mex ne. Ne tu ate akrân tu akînhkumrêx ne. Nâ gãm ar Metîndjwÿnh Karô kabênkôt tu akînhkumrêx ne mā ar ikabên ma.

⁷Nhym arÿm Akajakam ar kute amim Jeju marjamê Matenikam ar kute amim Jeju marja me kunî arÿm ar apumû, ar aje Jejukôt ar amijo aba pumûn arÿm ar ajâ amijakren kute ar apyrâk ne ar ba. ⁸Ë, ar ga ne gar memâ Jeju'â ajarê nhym Akajakam ar jamê Matenikam ar jamê ne me arÿm kunî Bênjadjwÿr Jeju'â adjujarênh ma. Djâm me ajbit ne me kuma? Kati, nâ gãm ar me kunîmâ arê nhym me arÿm kuman kam arÿm amû abenmâ arê. Nhym me arÿm prîne kuma. Nâ gãm ar aje amim Metîndjwÿnh marja memâ amijarê nhym me arÿm prîne kuma ne kam amû aben djô'â abenmâ ar ajarê. Nhym kam pyka kunîkôt me arÿm ar ajarênhbit ma. Kam ne bar ije arÿm memâ ar ajarênh kêt.

⁹Me ja ta ne me ar imâ ar ajarê. Me ja ta ne me ar imâ,

—Be, onij Texarônikakam ar ja ne arkum ar akînhkumrêx. Be, ga ar abôxkam ar kute ar amâ kabên mexbit jarênhja ma, ane. Ne ajte ar imâ,

—Be, Texarônikakam ar ja ne ar arÿm mÿjjao we Metîndjwÿnh karô nhîpêxja kangan arÿm Metîndjwÿnhkumrêx, Metîndjwÿnh tînjao aminhō. Ar kute amikadjy kum àpênhmâ ne ar o aminhō, ¹⁰ne arÿm krakam amako dja. Metîndjwÿnh kra ne ar arÿm amiwÿr kam amako dja, ane.

Nâm me ã ar ajarênhō ane. Mrâmri ne gar Metîndjwÿnh krabê Jejukam ama. Tãm ne tykkam Bãm ajte akubyn o tîn ne. Tãm dja ajte kâjkwa kurûm bôx. Tãm ne gar kam ama. Tãm ne kubê gwaj bapytâr djwÿnh ne Metîndjwÿnh

ngrykbê gwaj bapytâ. Godja Metîndjwÿnh me axwekam ngryk ne. Bãm ngrykbê godja Jeju arÿm gwaj bapytâ. Tãm ne bôxmâ gwaj kam ama.

Paur arkam àpênh mex.

A Kô 1.12

2 Akmere ar, àpnhîre ar, wânh ar ar akam idjâm ne kajgo kêtikumrêx. Gar arÿm ama. ²Ar awÿr ar imôr kêtri ne me Pirpukam prîne ar ijo ajkên ar imâ kabên punu jarê. Gar arÿm ama. Nâm me ja te ar ijo ajkê bar ar amâ Metîndjwÿnh'â idjujarênh ny jarênh rã'â ne. Metîndjwÿnh ne ar imâ tÿx jadjâ bar itîn prâm kêt ne tu ar amâ arê. Nâm me te Metîndjwÿnh'â ar amâ ar idjujarênhkôt kum ar ikurê bar mā ar amâ arê.

³Nâ bãm ar ar amâ,

—On ar tu amim Jeju markumrêx, ane.

Djâm kupa'â ne bar ar amâ arê?

Nâr djâm mÿjja 'ô prâme ne bar ar amâ arê?

Nâr djâ nâ bãm ar ar amâ ijêx?

⁴Arkati, Metîndjwÿnh ta ne ar ijano bar tê. Nâm ar imâ,

—Gora ar memâ Jeju kukràdjâ ny'â ajarê, ane. Nâm ã Metîndjwÿnh ar imâ ane bar kabênkôt me akunîmâ 'â idjujarênh mō.

Djâm me abêngôkre^{††} amâ ikînh kadjy ne ba me amâ Metîndjwÿnh'â idjujarênh mō? Kati, Metîndjwÿnh ta ar ikam kînh kadjy ne bar me amâ 'â idjujarênh mō ne kum ar idjâpênh iba. Tãm ne kute prîne ar ikabi. Kum ar idjâpênhkôt ne arÿm ar ipumû.

⁵Djâ nâ bãm ar ar amâ ijêx ne ar atâri ar amâ,

—Bep ar amexkumrêx, anen kam ar akâxâ ar ajâ ikabên ne? Arkati. Arÿm ne gar imex pumû.

^{††}2:4 Apÿnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bêngôkre. Kubêkâ jakamê me kakrâtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre.

Nâr djâ nâ bâm ar arîk ar amâ ijêx ne pi'ôk kaprîre prâme ar amâ ikabên jarê? Kati, Metîndjwÿnh ta ne prîne ar ikad-jwÿnhbê ar ipumû.

⁶Nâr djâm wâkam ar aje ar imâ ar imex jarênhmâ ne bar tê? Kati, Kritu kute ar ijanorkôt ne bar tê.

Nâr djâm atemâ me ja'ô kute ar imâ ar imex jarênhmâ ne bar tê? Kati, Metîndjwÿnh ta ne kute prîne ar ipumûnh.

⁷Kritu kute ar ijanor pumûnh nhirâm ne bar ren ar amâ,

—Amrê ar ar imâ mÿjja ngâ,

—Gop ar ar imâ apê, ane ne ren arÿm ikabêno ar akaty.

Nhym bep kati, ã ar ije anhÿr kêtê. Nâ bâm ar akrânmâ ar ajo iba. Mrâmri ne me nire kute amim kra karâkam o djuw mex pyrâk. Nâ bâm ã ar ar ajo ibao ane.

⁸Ar imâ ar akînh raxi. Kam ne bar prîne arÿm ar amâ Metîndjwÿnh kukràdjâ ny'ã ajarê ne ar itîn prâm kêtukumrêx ne. Djê ne ren me'ô kute ar ibîn prâm bar kam ren tu ate ikrân mâ ar amâ Metîndjwÿnh'ã ajarê nhym kam me ren ar ibî. Nâ bâm ã imâ ar akînh rax ane.

⁹Akmere ar, àpnhîre ar, ar akam ar idjâmkam ar idjâpênh raxja gar omû. Arngro'âmê akamâtkammê ar idjâpênhja pumû. Bir mÿkam? Ar ije pi'ôk kaprîre'ã ar ajwÿr kêt kadjy. Ar ije kâj bê ar amâ Metîndjwÿnh kukràdjâ ny'ã idjujarêno iku'êkam ije pi'ôk kaprîre'ã ar ajwÿr kêt kadjy.

¹⁰Nâ bâm ar akrânmâ: ar ar ajo iba. Nâ bâm ar ar ajo iba mexkumrêx ne ar ar ajo iba. Ar aje Jeju marja, ar ga ne bar akrânmâ ar ar ajo iban ijaxwe kêtukumrêx ne. Ar imrânh mexkumrêx. Nâ bâm ar katât amijo iba. Gar arÿm ar ipumû. Metîndjwÿnhdjwÿ ne arÿm prîne ar ipumû.

¹¹⁻¹²Nâ bâm ar ar akunî:o ikrakumrêx ne ar ar ajo iba, ne ar akunîmâ ikabên jarên ar amâ,

—Kwârîk wânh Metîndjwÿnh kanga kêt. Gora ar 'ã angrâ tÿx, ane.

Ne kam ajte me kaprîmâ kum,

—Kwârîk wânh akaprî kêt. Metîndjwÿnh dja ajo kînh, ane.

Ne kam ajte ar amâ,

—Gora ar mâ Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aba rãã ne, ane.

Ar aje ã anhÿrkam godja Metîndjwÿnh ar akam kînhkumrêx. Metîndjwÿnh ne ar kute gwaj bajo ba djwÿnh. Tãm ne amiwÿr gwaj bajuw. Tãm ne kute ar gwaj bapytâr ne ar kute gwaj bajo bamâ amiwÿr gwaj bajuw. Gwaj bamextire ne ô pyka mextiri, ô pyka ra:xkam ar babamâ ne amiwÿr gwaj bajuw. Kadjy dja gar katât amijo aba, Metîndjwÿnh ar akam kînh kadjy.

Akubyn kute arkam amikînh jarênh.

¹³Arÿm ne bar ar amâ Metîndjwÿnh kabên jarê gar arÿm ama. Kam ne bar mâ ar akam ikînhkumrêx ne Metîndjwÿnhmâ amikînh jarê. Djâ nâ gãm ar mar kajgo got? Kati, nâ gãm ar tu markumrêx. Nâ gãm ar anhökre kadjwÿnhbê,

—Djâm mebêngökre kabên got? Kati, Metîndjwÿnh kabên ne ja, ane. Kôt ne gar arê. Metîndjwÿnh kabênkumrêx ne ja. Metîndjwÿnh ne arÿm ta kabêno katât ar akrâ dja, kam ne gar arÿm amrânh mexkumrêx mô.

¹⁴Ë, akmere ar, àpnhîre ar, djâm wânh Texarônîkakam, ar anhô krôkambit ne me ar ar ajo bikênho ba? Kati, mekbê idjaerkamdjwÿ ne me ô krôkam me ar ar o bikênho ba, pykabê Djudêjakam. Mekbê idjaer kwÿ ne ar arÿm Kritu Jejukôt aben pydji. Nhym me kute Jeju mar kêt ar aro bikênho ba. Gar ar anhô krôkam me kute ar ajo bikênho ba. Aprakamâ ar aje amim Metîndjwÿnh marja ne me arîk ar me ajo bikênho ba.

¹⁵Amrêbê ne mekbê idjaer ta ar Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh paro

ban kam arÿm Bënjadwÿr Jeju bîn kam arÿm ar badjwÿ ar ijo kurê djwÿnh ne. Arÿm o Metîndjwÿnhmâ ngrÿk jadjàn me kunîkam amikrà ar o ba.

¹⁶Mâ ne mekbê idjaer mekam amikrà on? Bir, nâ bâm ar ije me bajtem, me jamâ Metîndjwÿnh kabên jarênho itêm nhyim kute me utârmâ nhyim mekbê idjaer mâ: ar ikukrà ar o ba. Godja me â anen arek Metîndjwÿnhmâ ngrÿk jadjaro tèn kam arÿm Metîndjwÿnhmâ ngrÿk jadjâr mex ne. Nhyim kam arÿm Metîndjwÿnh prîne me axwe pân h meo ajkê.

Kute aro amak'â kute arkum amijarênh.

¹⁷Akmere ar, àpnhîre ar, nâ bâm ar ar akurûm itêm ngrîre ne ar ajo ama: ne. Ne kam ar ije me 'uwtî tûm pyrâk. Nâ bâm ar ar ajo aman iba. Ne te ije inhÿtâ ar apumûnh prâme. ¹⁸Ne te akubyn ar awÿr imôr prâme. Ibê Paur ne ba te akubyn ar awÿr itêmmâ ikrân ikrân ikrân nhyim Xatanaj mâ: ar ikukrà.

¹⁹⁻²⁰Ê, Bënjadwÿr Jeju akubyn bôxkam, kuka kôn h gwaj badjâmkam, nhyim dja bar mex jarê? Ar ga. Ar ga dja bar ar amex jarê ne kum,

—Be, ar ja ne ar mexkumrêx ne ar ba. Arÿm amar tÿx ne, ane. Be, ar ga dja bar ar ajo idjâmrâ mō. Ar ije kum ar ajarênhmâ ne bar kam ama ne. Mÿjbê ne ar ikînh djâ? Ar ga. Texarônîkakam ar ga ne gar abê ar ikînh djâ. Nhyim Metîndjwÿnhdjwÿ dja ar imâ ar amex jarê bar kam ikînhkumrêx ne.

3¹⁻²Nâ bâm axwe ar akam idjumar ne kam inhökre kadjwÿnhbê amim,

—Birâm ijamak dja ibî, ane. Kam ne ba ar awÿr Ximoxi janon kam ate: krîbê Atênakam dja. Gwaj bakamy Ximoxi ar ikôt Metîndjwÿnhmâ àpên h ba. Tâm ne bar ar awÿr ano. Kute memâ Kritu'â ujarênh ny jarênho baja tâm ne bar ar

awÿr ano. Kute ar amâ tÿx jadjâr ne kute ar amâ kabên jarênhmâ ne kute ar amâ,

—Arÿm ne gar tu Jeju markumrêx ne. Gora ar 'â angrâ tÿx, anhÿrmâ ne bar ar awÿr ano nhyim tē. ³Birâm me kute ar ajo bikên h gar arÿm aje Jeju kanga karô ne bar ar awÿr Ximoxi jano nhyim tē, kute ar amâ tÿx jadjârmâ ar awÿr ano nhyim tē.

Be, mrâmri godja me arîk ar ba gwaj bajo ajkê. Arÿm ne Metîndjwÿnh gwaj bajâ amim karô. Me arîk ar ba kute me baje Jeju maro bikên h mâ ne amim me bajâ karô, me kute me bajo bikên h gu me Jeju'â bangrà râ'â jabej amim me bajâ karô. Gar arÿm ama.

⁴Ar akam ar idjâmkam ne bar arÿm ar amâ arê. Anhÿr djwÿnhhrâm ne bar ar amâ arên ar amâ,

—Gora ar ar ikabên ma. Godja me ar ar ajo bikên ho ba, ane. Be, kôtô. Nâ bâm tu kôn h kum irkumrêx gar arÿm ama.

⁵Kam ne ba ar awÿr Ximoxi jano. Ije ar amar prâm kute ibîn kajgo ne ba ar awÿr ano, ije marmâ. Ar aje Jeju kanga kêt jabej ne ba ar awÿr ano. Ar 'â angrâ râ'â jabej ne ba ar awÿr ano. Nâ bâm inhökre kadjwÿnhbê amim,

—Birâm arÿm godja Xatanaj arkum ar kute Jeju kangamâ arkum 'â apnê nhyim arÿm ar kanga. Nhyim arÿm ar idjâpên h, ar ije arkum arênhja arÿm kajgo, ane. Nâ bâm â amim ikabên jarênho ane.

Ximoxi kute ar mex jarênh.

⁶Nhyim bep kati. Nâ bâm ar ar awÿr Ximoxi jano nhyim ar awÿr tèn ar akurûm tèn bôx ne arÿm ar imâ ar ajarênh mextire ne. Bar kam ikînhkumrêx ne. Nâ gâm ar tu aje Jeju markumrêx ne 'â angrâ tÿx nhyim omûn bôx ne ar imâ arê bar ikînhkumrêx. Nhyim ajte ar amâ me abê jarê. Nâm ar imâ,

—Onîj ar ar ajo ama ne. Ar kute ar apumûnh prâmâ. Ar kute ar apumûnh prâm gar gadjwÿ aje ar omûnh prâm

kute aben pyrâk, ane. Be, nām Ximoxi ā ar ajā ar imā anen ā ar ajarēnho ane.

⁷Be, akmere ar, àpnhîre ar, ar aje Jeju mar tÿx ne mǎ 'ā angrà rǎ'āja ne omūn akubyn bōx ne ar imā arē. O ar imā ar ikīnh jadjà. Nām me ja ar ijo ajkē. Ar ijo ajkē bar idjumar punure ne kam irerekre. Nhyr bep ar ga ne gar ar imā kīnh jadjà. ⁸Jakam ne bar arÿm ajte itÿxkumrêx ne. Ar aje Bēnjadjwÿr mar ne 'ā angrà tÿx rǎ'ākôt ne bar arÿm ajte 'itÿx ne.

⁹Jakam dja bar Metīndjwÿnhmǎ ar akam ikīnh jarē. Mÿjkôt ne bar ikīnh? Bir, ar akam. Ar aje mar ne 'ā angrà tÿxkam ne bar ikīnhkumrêx ne kam gwaj Batīndjwÿnhmǎ amikīnh jarē.

¹⁰Akamàt kunikôt arngro kunikôt ne bar amikadja Metīndjwÿnh ma:ro iku'ê. Ar awÿr ar itēm, gwaj baje aben nhÿtā aben pumūnh bar ije ôbê ar amā Metīndjwÿnh kabēn jarēnho ino rer kêtja jarēnh gar aje prīne amim marmā. Kam ne bar amikadja Metīndjwÿnh ma:rbito kuma.

¹¹Gora gē gwaj Babāmbê Metīndjwÿnhmē gwaj banhō Bēnjadjwÿrbê Jeju, gora gē ar ar ijano bar kam wām ar awÿr tē.

¹²Mrāmri ne gar arÿm amā aben jabēn ar aba. Gē Bēnjadjwÿr abenā ar amā karō gar amā aben jabē rax. Amā aben jabē rax ne ar abeno aba. Ne ar amā me kunī jabē, ar amā me kunī jabē rax ne ar aba, ar amā me abē raxo kute ar imā ar ajabē ja pyrâk. ¹³Kam dja Metīndjwÿnh arÿm ar ajo tÿx ne, gar arÿm 'ā angrà tÿx ne. Nhyr kam Jeju akubyn bōxkam gar ajaxwe kêtka amextire ne ar aba. Gwaj banhō Bēnjadjwÿr Jeju dja ô me ja kunīo bōx. Ô me ja kunīo bōx gu me bajaxwe kêtka me Babāmbê Metīndjwÿnh kabem bakumex. Gu me baje Jeju mar bakunī ajmā bakute kêt ne Metīndjwÿnh mexo bamexkumrêx ne dja, me Babām kuka kōnh dja.

Me kute katàt amijo bao Metīndjwÿnh kīnhmǎ.

Rô 12.9, 13.13; Kor 3.5

4 Be, akmere ar, àpnhîre ar, bar prīne arÿm ar amā arē gar arÿm ama. Ar aje Metīndjwÿnh kabēnkôt ar amijo aba nhyr ar akam kīnh kadjy ne gar arÿm ama. Mrāmri ne gar arÿm ā anhÿr ar aba. Ba kam ar ije ajte ar amā arēnhmā. Bēnjadjwÿr Jeju djō'ā ajte ije ar amā arēnhmā.

—Arek ar Metīndjwÿnh kabēnkôt ar amijo aba rǎ'ā ne. ²Amrēbê ne bar ar amā ikabēn jarē ga arÿm ar ama. Bēnjadjwÿr Jeju kabēnkôt ar amā ikabēn jarē gar arÿm prīne ama.

³Metīndjwÿnh ne arÿm ar ajā amim karō. Ar Metīndjwÿnh mexo amextire ne ar aba ne ajaxwe kêt ne ar abamā ne ar ajā amim karō. Kam dja gar aprō prām kêt ne abenbê prōo adjākīnh kêt ne amextire ne ar aba. Nhyr me nidjwÿr mjēn prām kêt gar arek ar aba.

⁴⁻⁵Kam dja gar aprō djwÿnh'ÿrbit tu abakumrêx ne ar o aba ne amexkumrêx. Nhyr bep me kâtām, me kute Metīndjwÿnh mar kêt me tām ne me prō prāmka, kurēka tu arīk prō'ÿr ba. Nhyr bep kati, kwārīk wānh mekmā nō. Nhyr bep ar ga dja gar aprō djwÿnh'ÿrbit aban 'ā apÿnh ne. Kwārīk wānh gar krō'ā meo aprō kêt. Kwārīk wānh gar krō'ā meo amjēn kêt. Ne kam arīk ar aba kêt. ⁶Kwārīk wānh akamykam amikrà ar o aba kêt ne kubē prōo adjākīnh kêt. Mÿkam? Bir, Bēnjadjwÿr Jeju godja mÿjja ja kunīo pānh ne. Ē, kute o pānh kētri ne bar anhÿr djwÿnhrām arÿm prīne ar amā arē gar ama.

⁷Be, djām gwaj arīk ar baba kadjy ne Metīndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw? Kati. Arkati, gwaj bamextire ne katàt bamrānh kadjy. Katàt me bamrānh ne

baje abenbê prôo badjâkînh kêt kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr gwaj bajuw.

⁸Dja me'ô kabên ja mar prâm kêt djâm mebêngôkre kabên dja me'ô mar prâm kêt ne? Kati, Metîndjwÿnh kabên dja mar prâm kêt. Metîndjwÿnh ta kute ar amâ ta Karô mex janor tãm dja me'ô mar prâm kêt.

⁹Nâ gãm ar amâ aben jabê. Ar aje Jeju marja ne gar amâ aben jabê. Metîndjwÿnh ne ar amâ arê gar kam amâ aben jabê. Kam dja ba ar amâ 'ã pi'ôk no'ôk kêt ne. ¹⁰Nâ gãm ar amâ aben jabê, Matenikam ar kute Jejukôt abeno kamy kunîmê ne gar amâ aben jabê. Kam dja ba ar amâ,

—Akmere ar, àpnhîre ar, gora arek ar ã anhÿr ar aba rã'ã ne, ane.

¹¹Ba ajte ar amâ arê,

—Gora ar abenkam akabôt katin ar aba. Adjâkrê kêt ne ar aba. Kwãrîk wãnh kikrekôt môr ne mÿjja pumûnh ne mÿjja mar ne arêno aba kêt. Gora anhikrao adjâpênh aba. Tãm ne ba arÿm amrêbê ar amâ arê. ¹²Bir, mÿj kadjy dja gar ar adjâpênh aba? Bir, me kâtâm kum ar akînh kadjy. Kadjy dja gar ã ane. Mÿkam ne gar akwÿ ar adjâpênh kêt ne aba? Ar apê ne ate amim mÿjja by ne me 'wÿr kêt.

Jeju akubyn bôxmã.

Kô k 15.51

¹³Ë, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar amâ arê, ar aje prîne mar kadjy. Me arÿm tyk tûmjã dja ba ar amâ arê gar ama, ar akaprî kêt kadjy. Nhym bep me kute Jejukam amak kêtja dja me mrãmri kaprî. Me ja'ô dja ty nhym me ja tu kaprikumrêx, tyk nhijukri Jeju'ÿr bôx kêt kam. Nhym bep gu me ba dja gu me ã bakaprî anhÿr kêt kumrêx ne.

¹⁴Jeju tyk ne akubyn tîn. Tãm ne gu me arÿm tu amim kamnhîxkumrêx ne.

Dja me tyk ã Jejukôt akubyn tîn ane. Tãm dja gu me kuman tu amim kamnhîxkumrêx ne. Mrãmri godja Metîndjwÿnh me tyk tûmjã Jejumê ro'ã meo mô, me kute amim Jeju mar tyk tûmjã dja Jejumê ro'ã meo mô. Me kute tu amim Jeju markumrêxja, me tyk tûmjã, me tãm godja Metîndjwÿnh Jejumê ro'ã meo mô.

¹⁵Ë, Bênjadjwÿr ne ar imã arê bar ô'ã prîne ar amâ arê, katât ar amâ arê. Gu me batînja dja gu me me tykmã wa kêt. Bênjadjwÿr akubyn bôxkam dja gu me batîn rã'ãja me tykmã wa kêt.

¹⁶Bênjadjwÿr ta dja kâjkwa kurûm ruw ne kâj bê me bamã akij ne amiwÿr me bajuw. Kadjy mrãnh djwÿnh nhô bênjadjwÿrmê dja ar me bamã akij ne Metîndjwÿnh nhô mÿjja kute poti nhôkre pyrâk kakô. Nhym kam me kute amim Kritu mar tyk tûmjã, me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx pyka kurûm katon wabi. Dja me akubyn tîn ne katon wabi.

¹⁷Gu me batîn rã'ãjamê dja gu me baro'ã wabi. Me batîn ne ar babaja dja gu me batîn ne wabi. Nhym bep me kumrêx tyk ne pykakam nôrja dja me kumrêx akubyn tîn ne kam me batîn rã'ãjamê abenã bôx. Gu me arÿm baro'ã Bênjadjwÿr'ÿr wabi. Metîndjwÿnh godja me baro'ã me babyn Bênjadjwÿr'ÿr me bajo wabi. Kakrâkam dja me babyn Bênjadjwÿr'ÿr me bajo wabi. Gu me kam Bênjadjwÿr Jeju kajpa, kôk djâbêrkam dja gu me kajpa nhym kam kâjkwamã me bajo mô. Gu me kam kôt ar baba. Ar baba rã'ã: ne. Dja gu me Bênjadjwÿrkôt ar babao ino rer kêt mex ne ar baba. Ar baba rã'ã ar baba.

¹⁸Kam dja gar abenmã ikabên ja jarêno aban o ar akapribê abenmã kînh jadjà.

Meo bikênhdjâ nhô akati'â ujarênh.*Mat 24.29; Mak 13.26;**Ruk 21.25, A Ped 3.10*

5 Ê, akmere ar, àpnhîre ar, mÿj kadjy dja ba ar amâ 'â pi'ôk no'ôk ne? Mÿj mytyrwÿ 'ôkam nâr mÿj akati 'ôkam dja meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôxmâ ne ba ije 'â ar amâ pi'ôk no'ôkmâ? ² Godja me aêrbê Bênjadjwÿr Jeju kute meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx. Arÿm ne gar prîne ama. Me aêrbê. Akamâtkam me àkînhî me aêrbê me ûrkwâmâ ngjêx ne kute mekbê mÿjjao àkînhô ba. Dja meo bikênh djâ nhô akati â me aêrbê me'ÿr bôx ane.

³ Kute me nire kra àn tokrykam kute kubê amijo bipdjur kêt ne kubê prôt kêtja pyrâk. Mrâmri godja meo bikênh djâ arÿm â me'ÿr bôxkumrêx o ane, nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx. Dja me abenmâ,

—Be, arÿm ne gu me badjumar mexkumrêx ne ar baba. Godja mÿjja'ô ajmâ me bajo kêtumrêx ne, ane. Me kute abenmâ arênh râ'â nhym me aêrbê meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx, Bênjadjwÿr kute meo bikênh djâ nhô akati me'ÿr bôx. Godja me'ÿr bôx nhym me kubê amijo bipdjur kêtumrêx ne 'ô kubê kator kêtumrêx.

⁴ Nhym bep kati, akmere ar, àpnhîre ar, djâm âtykri ar amrânh got meo bikênh djâ nhô akati ar ajaêrbê ar awÿr bôxmâ. Kute me àkînhî me aêrbê me ûrkwâ'ÿr mrânh ne ngjêx pyrâk. Nhym bep kati, djâm ar ajaêrbê ar awÿr bôx kêtumrêx ne. Me mÿ ja'ÿrbit dja bôx. Me arîk ar ba'ÿr dja bôx.

⁵ Nhym bep kati, ar ga ne gar a'ukam mrâ, ne arngro'â mrâ. Nâ gâm ar Metîndjwÿnh kabênkôt ar amijo aban kam kute a'uri ar amrânh pyrâk. Gwaj ba ne gwaj akamâtkam baba kêtumrêx, âtykri baba kêtumrêx. Nhym bep me arîk ba ne me kute âtykri me ba pyrâk.

⁶ Kam dja gwaj a'ukam bamrânhja, arngro'â bamrânhja 'â bano tÿx râ'â ne babibânh kêt ne ar baba. Nhym bep me arîk ar baja, âtykri ar baja dja me wânh arîk ar ba. Nhym bep gwaj ba dja gwaj â anhÿr kêtumrêx ne ar baba. ⁷ Nhym bep me Jejubê jâm krâja ne kute arîk akamâtkam me ba pyrâk. Nhym me arîk ar badjwÿr ne me kute me bibânhkam arîk akamât kô tykkam ba pyrâk.

⁸ Nhym bep kati, a'uri gwaj bamrânhja dja gwaj bajaxwe kêtumrêx ne ar baba. Ê, dja gwaj amijâ bano tÿx. Xatanaj ne kute gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ àpnênh prâmumrêx. Kam dja gwaj amim Jeju mar 'âno djan arek bamâ me abê. Kute mrâmri ne me kute ngônho kubêkâ jangjênh nhym me te kute me'â kamjÿrja pyrâk. Dja gwaj â baje amim Jeju mar 'âno badjâm ne bamâ me abêo ane. Nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ apnê. Gwaj Jeju 'âno djan amiwÿr kam ama. Kute mrâmri ne me kute ngônho krâdjê tur nhym me te kute kôo me ikwÿr kajgo ja pyrâk. Dja gwaj â baje Jeju 'âno badjâm ne amiwÿr kam amako ane nhym kam Xatanaj te gwaj bajaxwe'â gwaj bamâ apnê.

⁹ Djâm Metîndjwÿnh me bakam ngryk ne kute me bajo bikênh kadjy ne amijo me bapytân anim me bajâ karô? Kati, kute me bapytârmâ ne me bajo amiptâ. Me banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu ta ne me bapytân ar me bajo ba.

¹⁰ Ta ne me bapânh tyn ajte me bakadjy tîn ne. Gu me kôt bakunî batîn ne. Dja gu me arÿm batyk jabej nâr kon batîn râ'â jabej mrâmri dja gu me bakunî ajte Jejukôt batînkumrêx ne. ¹¹ Me akubyn tîn dja gar mâ abenmâ arê. Ne mâ o abenmâ kînh jangij ne o abenmâ tÿx jangij. Arÿm ne gar â ane. Jakam dja gar mâ â anhÿr atêm râ'â.

Akubyn ajte arkum 'ã karô.

Gar 6.6; Xim k 5.17

¹²Ë, akmere ar, àpnhîre ar, dja gar prîne ar kute Jeju nhô me jao ba djwÿnh kabên ma. Ar ja ne ar prîne ar ar ajo djuw mexo ba, Bênjadjwÿr Jeju kabênkôt ar ar ajo djuw mexo ban ar amã àpênh ar ba, ne ar ar akreo ba. Kam dja gar prîne ar kabên ma. ¹³Gora ar prî:ne ar kabênja man amã ar abên amã ar kînh. Ar akrânmã ar amã àpênhkam dja gar amã ar kînhkumrêx ne ar aba. Gora ar akunî abenmã adjâkrê kêt ne amã aben jabên ar aba.

¹⁴Ë, akmere ar, àpnhîre ar, ba ajte ar ar amã ikabên jarê. Godja me kum ukanga gar mekmã kum,

—On adjâpênh ar aba. On mÿjja kupê, ane.

Godja me kaprî gar memã kînh jangjê. Godja me kute amim Jeju mar rerek gar mekmã kum,

—On amim Jeju mar mex ne 'ã angrã tÿx, ane.

Gora ar akunî abenmã akabên mexbit jarên abenmã adjâkrê kêt ne ar abeno aba.

¹⁵Godja me'ô ar ar ajôkam ar amikràò ba ga amipân h o abikên h kêt ne. Tu ate akrân ar aba. Godja gar abenkam adjukaprîn ar aban me kunîkam adjukaprîn ar aba.

¹⁶Gora ar akînh rãã rãã.

¹⁷Gora ar Metîndjwÿnhmã akabên 'ãno dja.

¹⁸Gora ar myt kunîkôt Metîndjwÿnhmã kum,

—Aje imã mÿjja janorja ne mexkumrêx. Ba akam ikînhkumrêx, ane. Adjumar mexkam nâr apunukam nâr abikênhkam nâr mÿjja kute ajo

bikênhkam dja gar kum ã amijarênho ane ne 'ãno dja. Ar aje mÿjja kunîkam akînh ne aje kum amijarênhmã ne Metîndjwÿnh ar ajã amim karô. Nãm ã ar aje Kritu Jeju mar'ã amim karôo ane.

^{19–20}Dja me'ô Metîndjwÿnh Karôkôt ar amã mÿjja'ô jarê gar aprÿ kêt. Kwârîk wân h Metîndjwÿnh Karô ar amã kabên'ô jarê gar ate akrã kêt. Dja gar ate akrã nhym arÿm Metîndjwÿnh Karô ar amã kabên kêt ne. ²¹Dja gar prîne me kunî kabên kabi. Dja me'ô kabên mex jabej gar tu kabên markumrêx ne kabênkôt ar amijo aba. Dja me'ô kabên punu gar tu ate akrã.

²²Be, gora ar rûm apÿnh mÿjja punu djari kunîmã akre rax.

²³Gê Metîndjwÿnh ta kute me bamã umar mex jarên h djwÿnh prîne amim ar amã mex jadjã gar kam ta mexo amexkumrêx ne ar aba. Me akunî dja gar anhî pÿnhkôt amexo tuknîn ar aba. Dja me banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu akubyn tê gu me bamextire ne ar baba. Gu me bajaxwe kêt ne ar baba. Ajmã bakute kêt ne ar baba. Badjumar djâmê banhîmê bakarômê ajmã bakute kêt ne ar baba. ²⁴Metîndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw, ta godja ar amã mex jadjã. Mrâmri godja ar amã mex jadjã. Metîndjwÿnh ne kabênkumrêx. Mrâmri dja ar amã mex jadjã gar amexkumrêx ne ar aba.

²⁵Ë, akmere ar, àpnhîre ar, ar badjwÿr dja gar Metîndjwÿnhmã ar ijarê.

²⁶Ar aje Jejukôt abeno akamy dja gar idjô'ã aben pa krij.

²⁷Ba ar amã arê, Bênjadjwÿr kabênkôt ar amã arê. Ije ar amã pi'ôk no'ôkja dja gar akamy kunîmã arê.

²⁸Gê gwaj banhô Bênjadjwÿr Jeju Kritu ukaprîkôt prîne ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Texarônikakam me jamã atãri pi'ók no'ók ne ja.

Arÿm ne Paur Texarônikakam ar jamã pi'ók no'ók ne. Nhyr arÿm mã me'õ ar'ÿr o tẽ nhyr ar arÿm omÿn kam amipãnh Paurmã pi'ók no'ók ne kum amijarẽ. Texarônikakam ar kwÿ kum ukanga rã'ã. Nhyr ar kwÿ meo bikẽnh djã nhõ akati kupa'ã arẽn memã kum,

—Arÿm ne me bawÿr bõx. Mã dja gu me nẽ? Paur ne arÿm arẽ, anhÿro kumex. Nhyr kam ar abej Paur kuki:j.

Nhyr ar kwÿ ajte amikam umar punu ne Paurmã kum,

—Birãm dja ba Metĩndjwÿnh'ÿr ibõx kêt jabej, ane. Nãm ar ã Paurmã amijarẽho ane nhyr kam Paur omÿn ajte arkum pi'ók no'ók ne. Ar kute Texarônikakam Jeju marjamã ajte pi'ók no'ók ne arkum tÿx jadjã. Nãm ar axwe amikam umarjamã kum,

—Kwãrik wãnh gar amikam adjumar punu kêt. Metĩndjwÿnh ta ne ar amã tÿx jadjã gar 'ã angrã tÿx ne. Nhyr me te ar ajo ajkẽ. Adjÿm, dja Metĩndjwÿnh ar ajo ngryk ne meo ajkẽ. Metĩndjwÿnh kute meo bikẽnh djã nhõ akati kraxje bõx kêt rã'ã. Dja ï bõx. Nhyr bep ar ga ne Metĩndjwÿnh amijo ar apytã, kute ar apytãrmã ne amijo ar apytã. Kam dja gar mã 'ã angrã tÿx ne, ane.

Ne kam ajte arkum ukangajamã àpẽnh'ã apnẽ. Nãm ã Paur arkum pi'ók no'óko anen arkum ano. Gwaj 'ÿr Paur kabẽn ma.

1 Ba ibẽ Paur ne ba ar amã pi'ók no'ók ne. Xiramẽ Ximoximẽ ne bar ar amã pi'ók no'ók ne. Ar aje krĩbẽ Texarônikakam amim Jeju mar ne kõt aben pydjijamã ne bar pi'ók no'ók ne. Metĩndjwÿnhbẽ gwaj Babãmmẽ krabẽ Bẽnjadjwÿr Jeju Kritu arkõt ne gar aben pydji. Ar amã ne bar pi'ók no'ók ne.

²Gẽ Metĩndjwÿnh ar ajo djuw mex, Bẽnjadjwÿr Jeju Kritumẽ Bãmbẽ Metĩndjwÿnh ar ukaprikõt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarẽ, gar adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metĩndjwÿnhmã arkam amikĩnh jarẽnh.

³Mrãmri ne bar mã Metĩndjwÿnhmã ar akam ikĩnh jarẽ, akmere ar, àpnhire ar. Nã gãm ar arÿm Jeju mar tÿxo tẽn kam arÿm akunĩ amã aben jabẽ rax tẽ. Kam ne bar mrãmri Metĩndjwÿnhmã ar akam ikĩnh jarẽ. ⁴Kam ne bar ar ajo amra. Apÿnh pyka djãri ne bar mekmã ar ajo amra. Me kute Metĩndjwÿnhkõt aben pydjijamã ne bar ar ajo amra. Me te kute ar ar ajo bikẽnhõ ban ar ajapÿro ba gar aje mã tu Jeju mar tÿxkumrẽx ne mã 'ã angrã tÿx. Tãm ne bar mã memã arẽ.

⁵Be, arÿm ne me kute Jeju mar kêtja ar ajo ajkẽ. Arÿm ar amã Metĩndjwÿnh jabẽkam ar ajo ajkẽ. Bir, mÿj kadjy? Mÿjja kute gwaj bajo bikẽnh gwaj bakaprikõt godja Metĩndjwÿnh amim gwaj bakabi ne amim gwaj bajo mex ne. Gwaj bamex ne Metĩndjwÿnh kute õ me ja ar o ba'ÿr babõx ne kam kam ar baba kadjy. Be, ga Metĩndjwÿnh kute katãt memã o pãnhja pumũ.

⁶Djã nãm Metĩndjwÿnh kupa'ã memã o pãnh? Arkati. Nãm katãt kute memã o pãnhmã amim 'ã karõ. Godja Metĩndjwÿnh me kute ar ajo bikẽnhjao ajkẽ ⁷⁻⁸gar kam arÿm ajo bikẽnhja arÿm adjumar mexkumrẽx ne atyk djã kêt ne. Ar badjwÿ dja bar idjumar mexkumrẽx ne ityk djã kêt.

Mÿj akatikam? Bir, Jeju kãjkwa kurũm kute amijo amirĩtkam. Kuwy pøk jabatãnhmẽ kadjy mrãnh djwÿnh py-mamẽ, tãm dja Jeju amikõt o mõ. Kute ar apãnh meo bikẽnhmã dja bõx. Me kute Metĩndjwÿnh mar kêtõ bikẽnhmã dja bõx. Me kute Jeju kabẽn mar prãm kêtja, gwaj banhõ Bẽnjadjwÿr Jeju'ã ujarẽnh

ny mar prām kêtja kute meo bikēnhmā dja bōx.

⁹Dja prīne ar apānh meo ajkē nhyṃ me biknor rā'ā: ne. Tu biknorkumrēx. Godja Bēnjadjwÿr tu abenbē me bajo bikjêrkumrēx nhyṃ me wānh ba djākam tu wānh bakumrēx ne Metīndjwÿnh'ÿr bōx kêtikumrēx. Ne kam Bēnjadjwÿr pumūnh kêtikumrēx ne mex pumūnh kêtikumrēx ne tÿx pumūnh kêtikumrēx.

¹⁰Be, dja Jeju ī bōx. Akubyn me'ÿr bōx nhyṃ ta ō me ja kunī dja me kum mex-tire jarēn kum uma jarēn kum tÿx jarē. Me kute amim Jeju mar kunī dja me uma pumūn ari aben pumūn kam kīnhkumrēx ne Jejumā mex-tire jarēn kum uma jarē. Ar gadjwÿ dja gar me kudjwa Jejumā mex-tire jarē. Jeju'ā ar idjujarēnhja ne gar tu markumrēx ne. Kam dja gar me kudjwa kum mex jarē.

¹¹Kadjy ne bar mā gwaj banhō Metīndjwÿnhmā ar ajarēn ar akadjy Metīndjwÿnh 'uw ne kum ikabēn. Metīndjwÿnh ne arÿm amiwÿr ar ajuw. Kam ne bar kum,

—Ga aje amiwÿr ar 'wÿr djwÿnh dja ga amikadjy katāt ar krā dja. Ota ar ja katāt mrānh prāmkumrēx. Ota ar arÿm tu amim Jeju markumrēx ne kam kum mÿjja mexbit kīnh ne ar o ba. Abē mÿjja 'ō bipdjur kêtikōt dja ga katāt ar krā dja. Atÿxkōt dja ga ā aro ane. Nā bām ar ā Metīndjwÿnhmā ar ajarēho ane.

¹²Ar aje Jeju marja godja Metīndjwÿnh katāt ar akrā punjuw nhyṃ kam me ja ar apumūn arÿm Jejumā mex-tire jarē. Ar amex pumūnh nhirām mā Jeju jarēho ba. Nhyṃ gwaj banhō Bēnjadjwÿr Jeju Kritudjwÿ dja ar amexkōt ar apumūn arÿm ar akam kīnh ne ta dja ar amā ar amex jarē. Gwaj banhō Metīndjwÿnh djukaprikumrēx, nhyṃ Bēnjadjwÿr Jeju Kritudjwÿ ukaprikumrēx. Ar ukaprikōt dja ar katāt ar akrā dja.

Kute me'ō ar axwe baja katormā arēnh.

2¹⁻²Akmere ar, àpnhīre ar, Bēnjadjwÿr Jeju Kritu akubyn bōx gwaj baje 'ā aben pydjimā, kam dja gar axwe amikam adjumar kêt ne ar aba. Kwārik wānh gar arīk abenmā ajēx ne,

—Arÿm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawÿr bōx, anhÿr kêt ne kam adjumar punu kêt. Godja me'ō arīk 'ēx ne,

—Arÿm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawÿr bōx, ane. Nār kon arīk 'ēx ne,

—Arÿm ne gwaj bawÿr bōx. Metīndjwÿnh Karōkōt ne ba kuman kam ar amā ikabēn jarē. Nār kon ijā,

—Arÿm ne Paur gwaj bamā pi'ōk no'ōk ne. Arÿm ne gwaj bajo bikēnh djā nhō akati gwaj bawÿr bōx, ane. Kati, dja gar tu ate akrān ar aba. Nām me 'ēx ar ba.

³Kwārik wānh me'ō arīk ar amā 'ēx ne ar amā kabēn jarē gar kōtbit ajamak bēn kêt. Dja gar tu ate akrān ar aba.

Ē, meo bikēnh djā nhō akati bōx djwÿnhrām godja me kato, ne amibē Metīndjwÿnh kurēn axwebit ma. Nhyṃ kam gormā me'ō katon kam me kadjy bēnjadjwÿr ne kam ar axwe ban ī axweo amijo amirīt mex ne. Godja axweo amijo amirīt kumrēx nhyṃ kam atāri arÿm meo bikēnh djā me'ÿr bōx. Kam godja me'ō ar axwe baja tu biknorkumrēx ne. Arÿm ne Metīndjwÿnh me'ō jaxweja tu biknorkumrēxmā amim 'ā karō.

⁴Be, dja me'ō ar axwe baja arīk 'ēx ne amijo Metīndjwÿnh. Godja me kute mÿjjao metīndjwÿnhja kunī kum kurēn mekbē o akabē, ne me kute mÿjja karō nhipēx ne kum, “Me Itīndjwÿnh”, anhÿr kajgoja kunīo akabē. Ne kam ta amijā bēnjadjwÿr rax mē. Ne kam Metīndjwÿnh nhō kikremā wadjān nhÿn kam mekmā kum,

—Ibê ne Metīndjwŷnh, ane. Nām arīk 'êx ne amijo Metīndjwŷnh. Axwekam arīk 'êx ne mekmā amijo Metīndjwŷnho nhŷ.

⁵Djām arŷm ne gar ikabēno akno? Ar akam idjāmkam ne ba arŷm bēnjadjwŷr ar axwe baja ar amā arē gar arŷm ama.

⁶Ē, kraxje bēnjadjwŷr ar axwe baja nhō akati 'ŷr bōx kêt. Gêdja ō akati 'ŷr bōx nhym arŷm axweo amijo amirīt ne. Nhym bep mŷjja ne mā me banêje bēnjadjwŷr ar axwe baja kukrà, me baje Jeju mar nêje kukrà. Arŷm ne gar mŷjja ja ma.

⁷Mrāmri ne me arŷm bēnjadjwŷr ar axwe bajakôt axwebit ma. Axweo kute amijo amirīt kêt rā'ākam ne me kukām axwemābit amima. Nhym bep kute me banêje kukrà djwŷnhja dja me banêje kukrào dja:n kam mā tē. ⁸Mā tē nhym kam arŷm axweo memā amijo amirīt. Nhym kam Bēnjadjwŷr Jeju bōx. Bōx ne kam axwe pānh akōro pyka mē o amrà. Umao dja bōx ne o kubī, prīne o akno.

⁹Ē, godja bēnjadjwŷr ar axwe baja Xatanaj kabēnkôt bōx ne kam ar ro'ā ar ba. Xatanajmē dja ar ar ba nhym kam bēnjadjwŷr ar axwe baja ar mekmā amimao ba, ar mekmā amimao pôxo ba. Ne kam mekmā mŷjja pumūnh kêt nhipêx ar o ba. Kute o me noo biknormā ar mŷjja pumūnh kêt nhipêxo ba. Nām ar mekmā 'êx ba.

¹⁰Dja prīne mŷjja punu kunīo me noo akno nhym me kuma. Dja me jamā 'êx nhym kute mrāmri pyrāk, nhym me kôtbit amak bēn ne, ajbit ma. Metīndjwŷnh kute me jao biknor'ā amim karōja, me tām. Metīndjwŷnh kute katāt memā amikabēn jarēnh nhym me kute mar prām kêtja, me tām. Me tām ne me kum Metīndjwŷnh kabēn mar prām kêt-kumrēx ne kum kīnh kêt-kumrēx nhym te Metīndjwŷnh kute me utārmā. Kam dja me tu biknorkumrēx ne. ¹¹Nām Metīndjwŷnh katāt mekmā amikabēn jarē nhym

me mar prām kêt ne kum 'êxnhibit kīnh ne. 'Ēxnhibit mar prām nhym kam me kute 'êxnhibit mar kadja me kanga. Me kute 'êxnhibit marmā me kanga. ¹²Mŷkam? Bir, nām te Metīndjwŷnh mekmā amikabēn katāt arē, nhym me kum axwebit kīnh ne. Kam dja Metīndjwŷnh me jamā axwe pānh jarēn me biknor djā'ŷr me ano.

Me kute Metīndjwŷnh kukràdjā'ā ngrā tŷxmā kute arēnh.

¹³Akmere ar, àpnhīre ar, nhym bep ar ga ne gar atemā. Ar ga ne Bēnjadjwŷr Jeju kum ar ajabê:kumrēx. Metīndjwŷnh ne amijo ar apytā, kute ar apytārmā ne amijo ar apytā. Amrēbē mŷjja kētri ne amijo ar apytā, ar aje tu Metīndjwŷnh kute katāt amikabēn jarēnh markumrēx nhym Metīndjwŷnh Karō kute katāt ar akrā djar kadja ne amijo ar apytā. Kam ne bar mā Metīndjwŷnhmā ar akam ikīnh jarē.

¹⁴Kadja ne amiwŷr ar ajuw. Ar amā idjujarēnh kôt, Jeju'ā idjujarēnh nykôt ne amiwŷr ar ajuw. Gwaj banhō Bēnjadjwŷr Jeju Kritu ne kute umao, mexo, raxo mŷjja kunī jakrenh gwaj kôt badjwŷ ā baje anhŷrmā ne amiwŷr gwaj bajuw.

¹⁵Ē, akmere ar, àpnhīre ar, kam dja gar 'ā angrā tŷx ne. Ar ije ar amā prīne Metīndjwŷnh kukràdjā jarēnhja dja gar ajamako mar tŷx mex ne. Ar ije pi'ōk no'ōkkam ar amā arēnh ne ije ijajkwakam ar amā arēnhja tām dja gar ajamako mar tŷx mex ne mā ama.

¹⁶⁻¹⁷Be, gwaj banhō Bēnjadjwŷr Jeju Kritu ne kum gwaj bajabêkumrēx. Nhym Metīndjwŷnhbē gwaj Babāmdjwŷ kum gwaj bajabêkumrēx. Nām tu kum gwaj bakaprīn gwaj bamā tŷx jadjār rā'ā: rā'ā ne. Gwaj kam batŷxo ino rer kêt rā'ā ne. Nhym kam arŷm gwaj bamā mŷjja mex jarē gwaj kam amim kamnhīxbē ar kadja baba.

Gê Metîndjwÿnhmê krabê Jeju Kritu ar prîne ar amã kînh jadjàn ar amã tÿx jadjã. Gar kam arÿm akabên mexkumrêx ne ar aban apÿnh mÿjja mex djàribit kupê.

**Ar kute Metîndjwÿnhmã
Pauro à'wÿrmã kute arênh.**

3 Ê, akmere ar, àpnhîre ar, Metîndjwÿnhmã ar ijarê gê Bênjadjwÿr djwÿnh'ã ar idjujarênhja pyka kunîkôt ajmã gê me kuman tu amim Jeju kamnhîxkumrêx gê me kum mextire jarê. Gora gê me kute me apyråk ne ar ba. Ar ga ne gar Metîndjwÿnh'ã ar idjujarênhja man tu amim Metîndjwÿnh markumrêx ne. Nhym kam ar akam me ja ar apumûnh nhiràm ar akôt Metîndjwÿnhmã mextire jarê. Gora gê Bênjadjwÿr'ã ar idjujarênhja ã pyka kunîkôt bimàn ane.

² Gora ar ajte Metîndjwÿnhmã ar ijarê gê on me axwemê me kabên punubê ar ipytã gê me ar ibîn kêt. Djã nãm me kunî Jeju ma got me ar imã kabên mex ne? Kati, kam dja gar ajte Metîndjwÿnhmã ar ijarê.

³ Nhym bep ar ga. Ar ga dja Bênjadjwÿr ar amã tÿx jadjàn ar anêje axwe djwÿnhbê Xatanaj kukrà. Mrãmri dja ã ane. Arÿm ne ar amã arê. Djãm Metîndjwÿnh kabên krãptî got? Kati, Metîndjwÿnh ne kabênkumrêx. Mrãmri ne arÿm ar amã arê, mrãmri dja ar amã tÿx jadjàn ar anêje axwe djwÿnh kukrà.

⁴ Arÿm ne bar ar akam ikînhkumrêx. Ar aje Bênjadjwÿr djwÿnh kabên mar ne kôt ar amijo abakam ne bar arÿm ikînhkumrêx. Amrêbê ne gar amikam ar ikabên man arÿm kôt ar amijo aba. Mrãmri dja gar arek ã anhÿr rã'an tu ar ikabên man kôt ar amijo aba. Arÿm ne bar prîne ar amã ikato. Kam ne bar ar akam ikînhkumrêx.

⁵ Gê Bênjadjwÿr ta ar amã Metîndjwÿnh jabê kadjy ar amã arê. Gar kam

amã Metîndjwÿnh jabêkumrêx. Gê ta ajte ar amã arê, gar aje 'ãno adjãm ne aje kanga kêt kadjy ar amã arê. Gar kam aje Kritu pyråk gê me te ar ajo ajkê gar kanga kêtumrêx.

Arkum ukanga nêje kute ar akre.

Ep 4.28; Tex k 4.11

⁶ Ê, akmere ar, àpnhîre ar, Bênjadjwÿr Jeju Kritu kabênkôt dja bar ar amã ikabên 'o jarê. Dja ar aje Jejukôt abeno akamy kwÿ kum ukangan àpênh prãm kêt jabej gar rûm arkum akre rax. Ar kute ar ikabên mar kêtgam dja gar rûm arkum akre rax.

⁷ Arÿm ar aje mar. Ar aje ar ijã amijakre ne ar idjâpênh adjâpênhmã, arÿm ne gar ama. Djãm ar akam ar idjãmkam ar idjâpênh kêt ne ar iba. Arkati. ⁸ Ar ar idjâpênh ra:xja pumû. Nã bãm ar prîne mÿjja kupê. Arngro'ã akamãtkam ar idjâpênh iba. Nã bãm ar amim apê. Ar ije pi'ok kaprîre'ã ar ajwÿr kêt kadjy. Nhÿnh ne me'õ kute ar ijo djuw mex'õ bar ije kum o pãnh kêt? Arkati.

⁹ Nã bãm ar ã ane. Ar aje ar ijã amijakren ar ikôt amijo abamã. Jeju Kritu kute ar ijanor pumûnh nhiràm ren ate ikrân arek ikrî nhym me ren ijo djuw mex kajgo nhym ren mrãmri kôt. Nhym bep kati, ar ba ne bar idjâpênhbit iba, ar aje ar idjâpênhkôt ar ipumûnh ne aje ar ijã amijakremã. ¹⁰ Ar akam ar idjãmkam ne bar arÿm ar amã,

—Godja me'õ àpênh prãm kêt kwärîk wãnh gar kum õ kwÿ krên djã nhôr kêt, ane.

¹¹ Ar akam ar akwÿ ne ar àpênh prãm kêtumrêx ne ar ba bar arÿm kuma. Nãm ar mÿjja kupênh kêt ne kam kikre kabe'ã kabên prãm kadjybit ar ba. ¹² Ê, ar prîne ikabên ma. Bênjadjwÿr Jeju Kritu kabênkôt ne bar arkum ukangajamã ikabên jarê ne àpênh'ã arkum apnê ne arkum,

—Dja gar akrànã adjàpênh ar aba. Ar anhõ kwỳ krên kadjy adjàpênh ar aba, ane.

¹³ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, ar akunĩ dja gar amrãnh mexja kanga kêt. Ar akunĩ dja gar amrãnh mexkumrêx ne.

¹⁴ Godja me'õ ar ikabênja mar prãm kêt, ar ije ar amã 'ã pi'òk no'òkja mar prãm kêt gar 'ãno djan omũn kum akre rax. Kute on amim kator ne pijàm kadjy. Kadjy dja gar 'ã ano tỳx ne 'ãno djan omũ. ¹⁵ Djãm ar aje o akurê djwỳnhmã? Kati, ar aje o akamykam dja gar abên djành no katio bit kum akabên ne kum,

—On tu Metĩndjwỳnh kabên markumrêx ne kôt ar amijo aba, ane. Dja gar ã kum ane.

Kabên jarêho ino rer.

¹⁶ Gê Bẽnjadjwỳr kute memã umar mex jarênh djwỳnh ta ar amã umar mex jarê gar mã adjumar mexbit man o aba gê te mỳjja ar ajo ajkê gar mã adjumar mex ne ar aba. Gê Bẽnjadjwỳr amimê ar ar ajo ba.

¹⁷ Aje, ibê Paur ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Ê, ba ne ba inhikrao pi'òk no'òk ja ngrire no'òk ne o ino re. Ije memã pi'òk no'òk kuníkôt ne ba ã pi'òk no'òk kryre o ane.

¹⁸ Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwỳr Jeju Kritu prĩne ukaprikôt ar ajo djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Paur ne krabê Ximoximã pi'ók no'ók ne. Mÿjkôt ne o kra? Jejukôt. Kute kum arênh nhyam kute tu amim markumrêxkôt ne o kra. Nhyam kam arkum aben kînhkumrêx ne.

Nhyam kam Paur kumrêx ne krîraxbê Epexukam bôx ne kam ar memã Metîndjwÿnh'a ujarênh ba ne kam tê. Nhyam kam Ximoxidjwÿ arÿm kam bôx. Kam tên bôx ne kam ar kam memã 'a ujarênh ba, memã Jeju jarênh ba. Nhyam me kwÿ arÿm prîne amikajmâtã Jeju ma. Nhyam bep ar kwÿ ne ar arîk 'êx ne kute amijo Jeju mar. Ar kute mar kêtumrêx ne arîk 'êx ne memã mÿjja jarê. Nãm we ar,

—Kwãrik wãnh abenwÿr mör kêt, ane. Ne,

—Mrywã kur kêt, ane. Nãm ar ã kupa'ã me akre ar o bao ane. Ar ja 'ã ne Paur Ximoximã kum,

—Dja ga akabêno ar ity gê ar anihkrê, ane. Ne kam ajte me kute amim Jeju mar'ã kum karô ne kum,

—Ê, Jeju nhô me jao ba djwÿnhmê me atãri àpênhjamê gêdja ar katãt mrãn memã Metîndjwÿnh'a ajarê, ane. Ne kam Ximoximãdjwÿ kum,

—Ê, gadjwÿ, gadjwÿ dja ga katãt mrãn Metîndjwÿnh kabênkôt prîne memã arê, ane.

Ne kam ajte me'ã kum karô, me Metîndjwÿnh kabênkôt katãt mrãnhmã, me mymê me niremê me ari memã àpênh kajgo ar bajamê me 'uwtimê, me kunî. Me kunî ne me Metîndjwÿnh kabênkôt katãt mrãnhmã ajte Ximoximã me'ã karô. Ne kam me'ã kum pi'ók no'ók ne kum ano. Tãm ne ja.

1¹⁻² Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ók no'ók ne. Ximoxi, ikra djwÿnh, amã ne ba pi'ók no'ók ne. Ije

amã Jeju jarênh ga tu aje amim markumrêx kôt ne ba arÿm ajo ikrakumrêx ne. Ba ibê Paur, ne ba amã pi'ók no'ók ne. Djãm ba ne ba Jejumã idjãpênh? Kati, Metîndjwÿnhmê Kritu Jeju ar ta ne ar imã idjãpênh jarênh ijano, ije memã 'ã idjujarênhmã ijano. Metîndjwÿnh, kute gu bapytãr djwÿnhjamê Kritu Jeju gu baje amiwÿr kam amakjamê, ar ta ne ar imã kabênh jarê ba kam arkum idjãpênh iba.

Be, gê Metîndjwÿnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhô Bênjadjwÿrmê Bãmbê Metîndjwÿnh ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akapri ne amã umar mex jarê, ga kam adjumar mex ne ar aba.

Kute Metîndjwÿnh kabênh jarênh djwÿnh 'êxnhî bôxmã arênh.

Rô 16.17; Xim k 6.3; Xit 1.10

³ Ê, dja ga arek Epexukam djan nêje ar kukrà. Wãnh ne ar kwÿ arîk kupa'ã ar memã arênh ba, Metîndjwÿnh kabênh kupa'ã ar memã arênh ba. Dja ga nêje akabêno ar ity. Nã bãm itêm kutã, pykabê Matenimã itêm kutã amã ikabênh jarênh kam arÿm ajbir ajte ar'ã amã pi'ók no'ók ne ano.

⁴ Dja ga arkum,

—Kwãrik wãnh ar me tũmre'ã ujarênh kajgomê me akukãmãre nhidji me kute tũmrãm abenmã arênhja kwãrik on wãnh nō. Kôt ne me abenmã kabênh ar ban kam me kute amim Metîndjwÿnh mar ne 'ãno ãm kêt. Tãm dja on wãnh nō, ane.

⁵ Akmere Ximoxi, mÿj kadjy ne ba amã ikabênh ja jarê? Bir, me kum aben jabê kadjy. Godja me ôkre kadjwÿnhbê axwe 'ô nör kêt ne kute amikam axwe 'ô mar kêt kam arÿm kôt kum aben jabê. Ne kam ajte me kute mrãmri amim Jeju markumrêx kôt ne me kum aben jabê. Kadjy ne ba amã ikabênh ja jarê.

⁶ Bir be, me kwÿ arÿm kute ja mar prãm kêt kam arÿm kabênh kajgoo kumex,

ne abenkam kangao kumex. Jabit ne me kuma. ⁷Djâm me ja kute mÿjja mar got. Kute Mòjdjê kukràdjà mar kêtjakam kukràdjà kupa'ã ar memã arênho ba. Ar ta ne ar amijo memã mÿjja'ã ujarênh djwÿnh ne. Ne kute memã,

—Mrâmri ne ba ije me amã arênhja. Kôt ne ba me amã arê, anhÿr ar o ba. Bep kati, ar kute ta amikabên mar kêt ne Mòjdjê kukràdjà mar kêt.

⁸Be, Mòjdjê kukràdjàja ne mexkumrêx. Gu arÿm kuma. Ne ren ar kuman kôt ar amijo ba nhym arÿm rân mexkumrêx. Nhym bep kati, ar ja kute mar kêt ne ar kupa'ã memã arênh ar o ba.

⁹Be, nhÿnh me jamã ne Mòjdjê kukràdjàja? Djâm me kute katàt amijo bajamã? Kati, me kute axweo amiptàrjamê, me amakkre kêtjamê, me kute Metîndjwÿnh mar prãm kêtjamê, me axwejamê, me kute mÿjja punubit mar prãmjamê, me kute Metîndjwÿnh japrÿjamê, me kute nãmê bãm ar parjamê, me kute me parjamê ¹⁰me prô nâr mjên prãmjamê, me my ta kute aben nînho bajamê, me kute mekbê krao àkînhjamê, me 'èxnhijamê, me kute me kà mex jarênhamê, nâr me kute mÿjjao amiptàr, Metîndjwÿnh kute katàt memã amikukràdjà jarênh ne mekbê mÿjja pyma nhym me kute o amiptàrjamê. Me ja kunĩ kadjy ne Mòjdjê kukràdjàja. Gu arÿm kuma.

¹¹Nà, Metîndjwÿnh amikabên nykôt katàt memã amikukràdjà jarê. Djâm kabên ny punu got. Axwe mextire. Metîndjwÿnh ne mexo, umao me rer mex ne. Nhym kabên nydjwÿ ã mexo, umao ane. Nhym kam ta, Metîndjwÿnh kînh-tire ta ne imã amijã ujarênh ny jarên ijano ba kam ô'ã memã arênho tẽ, memã 'ã idjujarênh tẽ.

Kritu kum Paur kaprĩ ne kute àpênh 'ã mênh.

¹²Ë, akmere, mrâmri ne Kritu Jeju gu banhô Bënjadjwÿr amim idja. Kum idjâpênhmã ne amim idja. Nãm amikajmã'ã ima, ije 'ã ingrã tÿx ne kanga kêtãmã kôt tu iman amim idjan imã idjâpênh jarê.

—Dja ga imã apê, ane. Ne kam kadjy imã tÿx jadjã ba kam kum idjâpênh mex ar iban kôt kum amikînh jarê. Mrâmri ne Kritu Jeju imã mexkumrêx ba kam kum amikînh jarê.

¹³Amrêbê ne ba Jeju japrÿ ar o iban arîk ùno iban Jeju nhô me jao ibikênho iba. Nã bãm te Jejukam ijaxwe nhym tu kum ikaprĩn kam amim idja. Nà, mrâmri ne tu kum ikaprĩ. Kraxje ije amikajmã'ã Jeju mar kêtgam ije amimar kêt nhym bi kum ikaprĩ. ¹⁴Nãm gu banhô Bënjadjwÿr tu ukaprĩkôt kum ikaprĩ raxkumrêx ne prĩne ijo djuw mex. Djâm ukaprĩ kêt got. Kum ikaprĩ rax ba arÿm jakam ije amikajmã'ã amim markumrêx. Ije amikajmã'ã Kritu Jeju markumrêx ne imã abê:kumrêx.

¹⁵Ë, mrâmri ne me abenmã kum,

—Kritu Jeju arÿm pykamã ruw, kute me axwe pytàrmã ne ruw, ane. Mrâmri ne me abenmã arê. Kabên ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam kunhò. Be, kute me axwe pytàrmã ne pykamã ruw.

Ba ne ba ijaxweo me axwe kunĩ jakre. ¹⁶Te ijaxwe rax nhym bi kum ikaprĩ rax ne. Jeju Kritu kute akrànãmã meo tẽm nhym me kute mar kadjy. Te ijaxwe raxo ije me kunĩ jakrenh nhym mã Jeju kute akrànãmã prĩ'ã ijo tẽmja pumũ. Mÿkam? Godja me'ô kute ijaxwe pyrãk ne kute Jeju japrÿ jabej dja ikôpdji'ã ã ikudjwa anen tu amim Jeju kamnhĩxkumrêx ne kam ikudjwa tyk nhijukri tîn rã'ã rã'ã kadjy. Kadjy ne Jeju kum ikaprĩn akrànãmã prĩ'ã ijo tẽ. Kam ne ba amã,

—Jeju kute me axwe pytàrmã ne pykamã ruw, ane.

¹⁷ Be, Metîndjwÿnh djukaprija pumû. Kumã dja me rax jarê. Djãm bënjadjwÿr ngri got. Dja memã Bënjadjwÿr rax rã'ã: rã'ã Bënjadjwÿr rax. Dja tyk kêt-kumrêx ne. Me kute noo omûnh kêt-kumrêx ne. Kubê Metîndjwÿnh pydji. Atemã 'õ kêt-kumrêx. Kumã dja me rax jarên kum uma jarên mex jarê. Dja me kum arênh rã'ã: rã'ã ne. Mrãmri. Tãm ne ja.

¹⁸ Ê, ikra Ximoxi, akmere, ba arÿm amã ikabên jarê. Gora ikabên ja ma. Amrêbê ne me Metîndjwÿnh kabên jarênh djwÿnh adjâpênhmã akabin pêne adjâpênh'ã amã karô. Kôt ne ba amã ikabên ja jarê. Ê, dja ga ar ikabên ja man kôt atÿx ne. Ê, ba me abenwÿr prôt'ã atÿx jakre. Ê, gora atÿx. Gora atÿx ne amã me uma kêt ne kâj bê memã Metîndjwÿnh kabên jarê gê me amikajmãtã kuma. Kute me tÿx kum me uma kêt ne tu kute abenwÿr prôtja pyrâk.

¹⁹ Nã, dja ga ã anen Jeju'ã angrã tÿx ne amim mÿjja mexbit man kôt amijo aban kam amikam ajaxwe 'õ mar kêt-kumrêx ne ar aba.

Nhym bep me kwÿ ne me arÿm Jeju'ã ngrã tÿx kêt ne kôt amijo ba kêt ne kam arÿm kangan amijo ajkê. ²⁰ Be, Imenemê Arexârimê ne ar arÿm Jeju kangan amijo ajkê. Arÿm ne ar amijo ajkê. Kam ne ba arÿm Xatanajmã ar kanga, ar kute Jeju japyrÿ kêt kadjy ne ba arÿm kum ar kanga.

2 Be, akmere, ba amã arê ga aman amû idjô'ã memã arê. Dja me Metîndjwÿnhmã mã kabên ne kum me kunî jarê. Mã ne mete Metîndjwÿnhmã kabên kute? Dja me kum aben jarên kum abeno a'uw. Ne kam jãm meo akêx ne me jadjwÿ kum meo a'uw. Ne kôt kum ôdjãnh

jarên kum amikînh jarê. ² Nã, dja gu me kum pykakam me bënjadjwÿr rûnhjao a'uw ne kam ajte me bënjadjwÿr kry kute meo ba jadjwÿo a'uw.

Mÿkam? Bir, me kute akrânãmã me bajo ba gu me badjumar mex ne ar baba kadjy. Kam dja gu me Metîndjwÿnh kabênkôt ar baba ne kôt ar amijo baba katât ne. ³ Be, me ã kute Metîndjwÿnhmã kabêno anhÿrkam mexkumrêx. Kam dja Metîndjwÿnh mekam kînhkumrêx. Metîndjwÿnh kubê me bapytâr djwÿnh dja mekam kînhkumrêx.

⁴ Nã, kute me kunî pytâr prâm-kumrêx. Nãm arÿm memã katât kabên nhym me kute tu markumrêxmã. ⁵ Nã, Metîndjwÿnh pydjii ne kam ajte kute Bãm'ã me bamênh djwÿnh pydjii, kubêngôkre,^{††} kubê ne Kritu Jeju. Me bajaxwekam ne gu me Metîndjwÿnh'ÿr babôx kêt ne. Nhym kam kra ta amijo kubêngôkren me bawÿr bôx ne kam Bãm'ÿr me bajo bôx. Gu me kam arkôt baba. Kute Bãm'ÿr me bajo bôx djwÿnh pydjii. Atemã 'õ kêt, kubêngôkre, kubê ne Kritu Jeju.

⁶ Jeju ta, kute memã amikangan me kunî pãnh tyk, tãm ne amrêbê Metîndjwÿnh 'ã akati jakre nhym arÿm 'ÿr bôx nhym kam arÿm amijo aptàn memã amikangan me kunî pãnh ty, me kunî kute mar kadjy. Me kunî kute,

—Mrãmri Metîndjwÿnh kum me bapjãbên kute me bapytàrmã, anhÿr kadjy. Kadjy ne ty.

⁷ Kam ne Metîndjwÿnh ijano ba tẽ. Ba ikumrêx itêm ne ije memã Metîndjwÿnh kute me utâr jarênhmã. Jeju kute ijanorkôt ne ba me bajtemdjwÿ'ÿr tẽn bôx ne memã kâj bê Metîndjwÿnh'ã ajarê. Nã bãm memã Metîndjwÿnh kabên katâtja, 'êxnhî kêtja jarê nhym me amikajmã'ã kuma. Kadjy ne

^{††}2:5 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apÿnh me õ pyka djãri kunîkôt me kunî: bêngôkreja pyrâk. Kubê kã jakamê me kakrátymê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukrãdjã kunî kubêngôkreo aben pyrâk. Jakam dja ga Karô 17.26 jarên ama.

ijano ba tē. Mrāmri ne ikabēnja. Ijēxnhī kêtikumrêx.

⁸Ije, ije ar amā Metīndjwŷnh jarēnh gar aje kum akabēnmā ba ate o akno. Ba akubyn ar amā arē gar ama.

Dja pyka kunīkôt mete abeno bikprōnhkam me my Metīndjwŷnhmā kabēn. Dja me prīne Metīndjwŷnhmā amijarē. Me mexo mexkumrêx, me kute mŷjja punu 'ō mar prām kêt, me ja dja me kum kabēn. Nhyr bep me ngyrknhī, me kute kabēno aben japanh, me tām dja me kum kabēn kêt ne.

Me nire kute akrānmā amijo bamā.

Kô k 14.34; Xit 2.3; Ped k 3.1

⁹⁻¹⁰Nhyr me niredjwŷ. Dja me nire kute Jeju marja akrānmā amijo ba mexkumrêx, kwārīk wānh amimex ne me my nokam mrānh kêt. Dja ga me apijām ne ar aba. Mŷkam dja ga me akrākābito mex? Nā gām me amikakr-wŷnhmē akunhēmē angāmē kubēkà mexmē o amimex ne ar aba. Me akrākābit ne mex. Me my nomā amrānh kadjybit aje amikrā ngrānh, amikakr-wŷnh, ne amimex, ja ne punu. Bep kati, me nire kute,

—Ba ije Jeju mar, anhŷrja dja apŷnh kabēn mexo amiptān o amimex.

¹¹Me kute Metīndjwŷnhkôt abeno bikprōnhkam dja me nire anhīkrēn nhŷn Metīndjwŷnh kabēn maro nhŷ. Akrānmā dja me Jeju nhō me jao ba djwŷnh kabēn maro nhŷn amijamakkrekam kunhō. ¹²Kwārīk wānh me nire dja me me my jakre kêt ne me mymā kabēn jarēnh kêt ne. Nhyr bep me my gēdja me me niremē me mymē me akre nhyr me nire anhīkrēn me kabēn maro nhŷ.

¹³Mŷkam? Bir, Metīndjwŷnh ne mybē Adāo kumrêx nhīpēx ne kam atāri nibē Ewa nhīpēx ne. ¹⁴Be djām Xatanaj ne

Adāo noo akno? Kati, nija ne noo akno. Nhyr kam nija arŷm Metīndjwŷnhkam amikrā. Be, kam ne ba amā,

—Kwārīk wānh me nire dja me me my jakre kêt, ane.

¹⁵Nija ne te Metīndjwŷnhkam amikrā nhyr mā Metīndjwŷnh kum me nire jabēkumrêx ne me kra bixadjwŷr kutā me utā. Me nire kute Jeju marja gēdja me Jeju 'āno dja ne mā kum me abēkumrêx ne kute mŷjja punu 'ō mar prām kêt kam gēdja mexo mexkumrêx ne mā me my nomā mrānh kêt. Godja me ā kute anhŷr jabej nhyr Metīndjwŷnh me kra bixadjwŷr kutā me utā nhyr me kra me bīn kêt ne.

Kute ar kute Jeju nhō me jao ba djwŷnhmā 'ā karō.

Xit 1.6

3 Be mrāmri ne me abenmā kum, —Gēdja me'ō kute meo ba prām jabej, kute Jeju nhō me jao ba prām jabej, mrāmri mexkumrêx. Nā, mrāmri mexkumrêx. Nā, kôt ne me kute arēnhja.

²Be, mā gēdja Jeju nhō me jao ba djwŷnh kute? Me axwe kêt ne kute amijo ba mextire nhyr kam me me'ā kabēn kêtja, me prō pŷnh, me bixaēr punu kêt, me kute amipnēnh ne ar ba, me kabôt kati, me kute meo djuw mex prām, me kute memā Metīndjwŷnh'ā ujarēnh prām, me ja gēdja me Jeju nhō me jao ba.

³Kwārīk wānh me kum kadjwati kangō[¶] djānh, me àkrē, me kute kabēno me apanh prāmja, me kute pi'ōk kapribit mar ne kute amim o àptārja, kwārīk wānh me ja gēdja me meo ba kêt ne. Bep kati, me ukaprimē, me kute umar mex marja dja me Jeju nhō me jao ba.

⁴Dja me'ō meo ba prām jabej dja kumrêx amim prōmē kra jakre, ne arkum

[¶]**3:3** Mŷjja me kute o kōm ne kôt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mŷjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

mrānh mextire gē ar omūn kam adjw̄nyhdjw̄y kōt mrānh mexkumrëx. Dja amim ar jao ba mex nhym kra amakkre mex ne kabēnkōt ar amijo ba nhym kam ar̄ym kōt Jeju nhō me jao ba. ⁵Nok ren me'ōja ar meo ban kam prōmē kra jakre kētkumrëx ne kam Metīndjw̄nyh nhō me jabit me akre, mā gēdja on? Mā gēdja kam nē? Ije, m̄ykam ne prōmē rā'ā? Ije kum bep nām ren amim prōmē krawā kumrëx jakren kam ren kōt Metīndjw̄nyh nhō me ja jakre. M̄ykam ne prōmē krawā ar o ba kēt ne kam Metīndjw̄nyh nhō me jabit ar o ba?

⁶Kwārīk wānh me'ō ajbir kute Jejuo aminhō ny'ō'ā Jeju nhō me jao ba djw̄nyh mēnh kēt. M̄ykam? Bir, kute amiraxo àmra nhym kam ren Metīndjw̄nyh kute o bikēnh karō dja me kute Jejuo aminhō ny'ō'ā meo ba djw̄nyh mēnh kēt. Ne ren amiraxo amra nhym ren Metīndjw̄nyh o ajkē. Mrāmri kute Xatanajo bikēnhja pyrāk. Xatanaj kute amiraxo àmra nhym kam Metīndjw̄nyh kute prīne o bikēnhja pyrāk. Ne ren me'ō ajbir kute Jejuo aminhō ne ren meo ban ren amijo amra, Xatanajkōt amijo amra nhym ren Metīndjw̄nyh adjw̄nyhdjw̄y o ajkē.

⁷Nhym bep kati, Jeju nhō me jao ba djw̄nyh dja amijo ba mextire nhym kam me kātāmdjw̄y kum kīnh ne kum mex jarē. Nām ren arik ar ba nhym kam me kātām rān 'ā kabēn ne. 'Ā kabēn nhym kam rān Xatanaj ikōta, Xatanaj meo ba djw̄nyhja nhikōta.

⁸Nhym Jeju nhō me jao ba djw̄nyh jatāri me àpēnhjadjw̄y dja me katāt mrā gē me me'ā kabēn kēt. Dja me kabēn mexmē me kabēn punuo aben nhikjē kēt. Dja me kum kadjwati kangō^{§§} djānh kēt. Kwārīk wānh gē me pi'ōk

kaprī prāmebit me noo biknor prām kēt. ⁹Dja me amim Metīndjw̄nyh kukrādja markumrëx ne 'ā ngrā t̄yx ne. Metīndjw̄nyh kute me bamābit amikukrādjaō amirītja, kukrādja tāmbit dja me 'ā ngrā t̄yx ne maro ba ne m̄yja mexbit mar ar o ba. M̄yja mexbit mar ar o ban kam amikam axwe 'ō mar kēt. Kadja dja me Metīndjw̄nyh kukrādja'ā ngrā t̄yx ne ar o ba. ¹⁰Dja me Jeju nhō me jao ba djw̄nyh jatāri me àpēnhja kumrëx kabi nhym me kabēn mex ne kam ar kōt àpēnh ba. Godja me mrāmri mexkumrëx jabej ne kam ar̄ym àpēnh ar ba.

¹¹Nhym Jeju nhō me jao ba djw̄nyh jatāri me àpēnh prōjadjw̄y. Me adjw̄nyhdjw̄y dja me katāt mrā gē me me'ā kabēn kēt. Dja me me kà mex jarēnh prām kēt. Dja me bixaēr punu kēt ne ar ba. Dja me prīne mrānh mextiren kabēn p̄nyh ne arē. Dja ā Jeju nhō me jao ba djw̄nyh jatāri me àpēnh prōja ā ane.

¹²Be, Jeju nhō me jao ba djw̄nyh jatāri me àpēnh gēdja me prō p̄nyh ne. Dja me ō kikre kumrëxkam amim ar ja jakren arkum mrānh mexkumrëx gē ar omūn kam adjw̄nyhdjw̄y kōt mrānh mexkumrëx. Dja me amim krao ba mexkumrëx gē ar kabēn mexkumrëx ne ar ba.

¹³Godja me atāri me àpēnhja mrāmri àpēnh mex ne kam ar̄ym memā amimexo amirīt nhym me kātāmja ar̄ym me mex pumūn kam kum me kīnh. Gēdja mekam amikam pijām kēt ne kāmā djan tu memā Jeju'ā ajarē. Me kute amim Kritu Jeju mar tūmkam tu memā 'ā ajarē. Bir be, dja ā Jeju nhō me jao ba djw̄nyhmē atāri me àpēnhmē ā ane.

¹⁴Be, nā bām amā ikabēn'ā pi'ōk no'ōk ne amikukām ano. Dja ba ī wām kōt tē. Nā bām amim itēm djā ma. ¹⁵Nār kon birām dja ba amikrā ga prīne omūn kam kōt memā arē, me kute mar kadja.

§§3:8 M̄yja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, m̄yja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

Metîndjwÿnh kra kunî kute kôt ar amijo ba mar kadjy. Kadjy ne ba amâ pi'ôk no'ôk jano. Apÿnh pyka kunîkôt ne me bakwÿ arÿm amijo Jeju pytà nhym Metîndjwÿnh arÿm kôt me bajo kra. Gu me kôt arÿm apÿnh banhô pyka djâri kam aprakamâ kôt aben pydji, Metîndjwÿnh tînjakôt mâ pyka kunîkôt aben pydji. Ne me kâtammâ Metîndjwÿnh kabên jarênh ar o baba, Metîndjwÿnh 'êxnhî kêt ne kute katât kabên jarênhja memâ arênh ar o baba.

¹⁶Bir be, djâm mÿjja kakrit, djâm mÿjja pÿre, djâm mÿjjao bikênh ne gu me arÿm amim kuman kam amim kamnhîxbê ar baba? Djâm mÿjja ngri: got me tebê kute mar ne ate krâmâ? Mrâmri ne Jeju ra:xi.

Nâm amijo kubêngôkren* kato.

Nhym Metîndjwÿnh Karô kabin axwe kêtâmâ katon kôt memâ arê.

Nhym kadjy mrânh djwÿnhdjwÿ arek omûnh ar o ba.

Nhym me apÿnh me ô pyka djâri kâj bê memâ 'â ujarênh o ajmâ.

Nhym me kam pyka kunîkôt tu amim markumrêx ne.

Nhym kam Metîndjwÿnh kâjkwamâ o wabi, ô kâjkwa mextiremâ o wabi.

Ô kâjkwa mexo kute pykabê mÿjja kunî jakrenhjamâ o wabi.

Nâm â Jeju raxo ane.

Kubê me kabên 'êxnhî pyma.

4 Be, akmere. Anhÿr djwÿnhhrâm ne Metîndjwÿnh Karô arÿm pÿne me bamâ arê, ne,

—Pyka kute o ino rer 'ÿrkam dja me kwÿ amibê Jeju kangan ate amijo ba. Arÿm kum kînh kêt ne kam ate me karô 'êxnhîja kabên ma, me karô djujarênh punubit man kôt amijo ba, ane.

²Nâ, mrâmri me kwÿ dja me me karô djô'â me akre. Me ajkwao bit kute Jeju mar ne 'êxja, me tãm ne me ôkre kadjwÿnhbê kute mÿjja punubit markam pi-jâm kêt mex ne arîk 'êx ba ne me karô 'êxnhî djô'â me akre ne memâ kum,

³—Kwârik wânh abenwÿr môr kêt. Dja ga me tu akuprÿkumrêx ne ar aba, ane. Ne ajte mry'ô nâr me âkur djâ'ô mekbê uman memâ,

—Kwârik wânh krên kêt, âm omû, ane. Nhym bep kati, Metîndjwÿnh ta ne me bamâ mry, me badjakur djâ nhîpêx, me baje 'â kum amikînh jarênh ne krên kadjy ne me bamâ ipêx. Me baje amim Jeju markumrêx ne kam kôt baje mÿjja marja, me bamâ ne Metîndjwÿnh me banhô kwÿ krên djâ'â apÿnh mÿjja nhîpêx.

⁴Be, mÿjja kunî Metîndjwÿnh kute ipêxja ne mexkumrêx. Djâm mete mry nâr djwÿ'ô kanga kadjy ne Metîndjwÿnh ipêx? Arkati, me kute Metîndjwÿnhmâ 'â amikînh jarênh ne tu kute amim byr ne krênâmâ ne ipêx. ⁵Metîndjwÿnh kabênkôt arÿm mrymê apÿnh me badjakur djâ mexkumrêx. Mÿjja kunî ne arÿm mexkumrêx. Gu me arÿm 'â kum amikînh jarê nhym arÿm mexkumrêx.

⁶Akmere, dja ga memâ arê, me kute Jejukôt abeno kamymâ ikabên ja jarê. Godja ga memâ ikabên ja jarênh arÿm mrâmri abê Kritu Jeju nhô âpênhkumrêx. Nâ, Metîndjwÿnh kabên ne gu baje tu amim markumrêxja, kôt dja ga arek amijo tèn amijo tèn kam atÿxkumrêx. Jeju kukrâdjâ mexkumrêx, tãm ne ga arÿm kôt amijo tẽ. Dja ga arek kôt amijo tèn amijo tèn arÿm atÿxkumrêx. Atÿx ne arÿm Kritu Jejumâ adjâpênh mex ne.

⁷Nhym bep me tûmre'â ujarênh kajgoja dja wânh nô. Tãm ne punu. Kati,

*3:16 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrâmri ne apÿnh me ô pyka djâri kunîkôt me kunî: bêngôkreja pyrâk. Kubê kâ jakamê me kakrâtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukrâdjâ kunî kubêngôkreo aben pyrâk. Jakam dja ga Karô 17.26 jarênh ama.

dja ga prîne Metîndjwÿnh kukràdjàkôt amijo tē. Katàt amrành kadjy dja ga arek amijo tēn arek amijo tēn kam amitÿxmā amijakre. Djām akrākà'ā ne ba amā ane? Kati, akadjwÿnhbē atÿx'ā ne ba amā ane.

⁸Mrāmri ne me ī krākà tÿx kadjy-bit amijo djuw mex. Ja ne kàjbē mex. Nhyr bep me kadjwÿnhbē me tÿxja mete Metîndjwÿnh kukràdjàkôt amijo tēnkam tÿx, ja ne mrāmri mexkumrêx, tūmrām mexkumrêx. Pyka jakam gu badjumar mex ne ar baba kadjy mex. Ne kam ajte batyk nhijukri akubyn batīnkam kadjy mexkumrêx. Kadjy ne ba amā,

—Metîndjwÿnh kukràdjàkôt amijo tēn kam kôt atÿx, kôt amex, ane.

⁹Mrāmri ne kabēnja nhyr me abenmā arē. Kabēn ja dja me tu markumrêx ne amijamakkrekam nhôrkumrêx. ¹⁰Metîndjwÿnh kute me kunī pytār djwÿnh, bep me baje amikajmātā marja ne mrāmri kubē me bapytār djwÿ:nhkumrêx. Mrāmri ne gu me amim Metîndjwÿnh kamnhixbē ar baba, Metîndjwÿnh tīnja kamnhixbē ar baba. Kam ne gu amikukām kuman kam badjapēnh rax ne memā arēnho tē, batyk djā kēt ne memā arēnho tē.

Metîndjwÿnhmā àpēnhkumrêxmā kum 'ā karō.

¹¹Be, akmere, dja ga apijām kēt ne tu memā ikabēn ja jarēn memā Metîndjwÿnh kukràdjā jarē. ¹²Kwārik wānh gē me amā,

—Ŷgē, e kum djām ajabatānh ne ga ar me akreo aba, anhÿr kēt. Bep kati, dja ga te ajbir ajabatānh ne mā katàt mrā gē me ajā amijakre, me kute amim Jeju marja ajā amijakre. Kadjy dja ga akabēn mexbit jarēnh ar o aban amrành mex ne amā me abēn amim Jeju markumrêx ne 'ā angrā tÿx ne aprō prām kēt ne ar aba. Dja ga ā ane nhyr me ajā amijakren ā akudjwa amijo anhÿro bao ane.

¹³Dja ga kàj bē memā Metîndjwÿnh kabēn jarēn memā Metîndjwÿnh kabēno amirīt ne memā kukràdjā jarē. Ja dja ga 'āno adjām rā'ā ba awÿr bōx. Ba ibē Paur dja ba awÿr bōx.

¹⁴Amrēbē ne me kute Metîndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnh arÿm Metîndjwÿnhmā adjan amā,

—Ē, Metîndjwÿnh ne arÿm amijo apytā ga kum adjapēnhmā. Ta dja amā tÿx jadjā ga kam atÿx ne ar kum adjapēnh aba, ane. Nhyr kutā Jeju nhō me jao ba djwÿnh akrā'ā ikra jadjuw, ga kam Metîndjwÿnhmā adjapēnh ar aba. Kwārik wānh Metîndjwÿnh kute amim adjarwāo abiknor kēt. Memā Metîndjwÿnh kukràdjā jarēnh 'āno dja ne mā memā 'ā adjujarēnh aba.

¹⁵Be, dja ga ikabēnja tu markumrêx ne amijamakkrekam anhôn kôt amijo mō. Dja ga ā amijo atēmo anen arÿm amrành mexkumrêxo tēn o tē nhyr me kunī arÿm amrành mexkôt apumūn kôt amā kato. ¹⁶Ē, ajaxwebē amipnēn amrành katàt kadjybit amima. Gora memā Metîndjwÿnh kabēn jarē. Gora memā arēnh 'āno dja. Godja ga anen arÿm amiptān kam o me jadjwÿ pytā, me kute akabēn maro ŷrjadjwÿ pytā. Tām ne ja.

Mebēngētemē me 'uwit'ā kum karō.

A Xim 2.24

5 Ē, godja me kute amim Jeju marwā 'ō, mebēngētte 'ō, me'ōkam amikrā, kwārik wānh ga kum abēn tÿx kēt ne akrānmā kum akabēn ne kum,

—Kwārik wānh ga ā anhÿr kēt, ane. Mrāmri ne me kra djwÿnh kute bāmmā kabēnja pyrāk, akrānmā kum akabēn. Dja ga me kraremē me nōr nyreo akamyn me adjwÿnhdjwÿmā akabēn mex jarē. ²Dja ga mebēngēxteo anān me adjwÿnhdjwÿmā akrānmā akabēn. Dja ga me kra pÿnhmē me kurerero akanikwÿnhkumrêx ne memādjwÿ katāt akabēn jarēn mekam apijām ne meo

akanikwÿnhkumrêx. Dja ga ã me kute amim Jeju mar kunimã akabên jarênho ane.

³Ë, akmere, ba amã me 'uwti'ã karô, ga amũ idjô'ã memã arê. Me kute amim Jeju marwã kute akrânã me bê mjên tykjao djuw mexmã. Me kute amim Jeju marwã dja me me 'uwtibito djuw mex. ⁴Nhym bep djãm me'ôbê mjên ty nhym arÿm kra nâr kon tãmdjwÿ 'ô arÿm ta amim o djuw mex ne. Me'ô kra 'ô nã kute amim o djuw mex nhym abatàn ne arÿm amipãnh amim não djuw mex ne. Ne me'ô tãmdjwÿ 'ô kwatynh 'ô amim tãmdjwÿo djuw mex ne. O djuw mex nhym abatàn ne kam amipãnh kwatynho djuw mex ne. Me kute mrãmri Metïndjwÿnh mar jabej dja ã ô kikre kumrêxkam amim me 'uwtio djuw mexo anen kam atãri amũ me jadjwÿ o djuw mex ne. Kam ne Metïndjwÿnh arÿm mekam kïnhkumrêx ne.

⁵⁻⁶Ate gêdja me'ôbê mjên ty nhym arïk ar ba. Nãm amidjwÿnhbit amiman ar amijo ba. Ne kam kute me'ô tyk pyrãk. Tinri kute me'ô tyk pyrãk, kute Metïndjwÿnh mar kêt kam, arïk ar bakam. 'Uwti kajgo ne wã. Kwãrik wãnh me wã. Me tãm dja gar aje Jeju marwã o djuw mex kêt. Nhym bep atemã me'ô mjên kubê tyk nhym kam ate: ar ba ne kam amijã Metïndjwÿnh kamnhïxkumrêx ne kam kum kabên ne kum amijo a'awn kam ajte jãm me jao akêx ne ajte kum meo a'uw. Akamãtkammê a'urimê kum kabên 'ãno dja. Me'ô tãm ne mrãmri 'uwtikumrêx. Tãmbit dja gar aje Jeju marwã o djuw mex ne.

⁷Dja ga memã ikabên ja jarê gê me'ô kra nâr kon me'ô tãmdjwÿ ôbikwa 'uwtio djuw mex. Dja o djuw mex gê me 'ã kabên kêt. ⁸Godja me kute amim Jeju mar 'ô ta ùrkwã djwÿnhkam amim me jao djuw mex kêt ne kam arÿm mrãmri axwen arÿm Jeju kabên kanga, ne kute

axweo me kàtãmja, me kute Jeju mar kêtja jakrenh mex ne.

⁹Ë, ba amã me 'uwti nhô pi'ôk'ã karô. Dja ga me 'uwti nhidji pi'ôk no'ôkkam anhô, me kute amim Jeju marwã kute kôt meo djuw mex kadjy. Ë, kwãrik wãnh me abatàn nybê mjên tykwã kwãrik wãnh me 'uwtikôt pi'ôk no'ôkkam idji nhôr kêt. Kubê mjên tyk bêngêxtebit dja ga idji nhô gê me kute amim Jeju mar meo djuw mex.

Djãm ori arÿm 'ã amex 60 apêx jabej? Djãm ori mjên tinri krô'ã mjên kêt nhym kam kubê mjên tyk nhïjukri me kute krô'ã o prô kêt jabej? ¹⁰Djori kum mÿjja mexbit kïnh ne ar o ba nhym me kunï arÿm kôt omün abenmã arênh jabej? Djori amikôpdji'ã kra jakreo tẽ nhym kudjwa mexkumrêx jabej? Djori ôbikwa kêt kam meo djuw mex jabej? Djori prïne Metïndjwÿnh nhô me wão djuw mex ne memã ôdjàn h jabej? Djori kum me umar punu kapri jabej? Djori kute mÿjja mexo amiptarkôt kute mÿjja mexbit mar jabej? Djãm ori ã kute anhÿr jabej mrãmri mexkumrêx, me 'uwtikôt pi'ôk no'ôkkam idji nhô, me kute amim Jeju marja kunï kute me 'uwti jao djuw mex kadjy.

¹¹⁻¹²Nhym bep kwãrik wãnh ar abatàn nybê mjên tykja kwãrik wãnh pi'ôk no'ôkkam me 'uwti ro'ã idji nhôr kêt. Mÿkam? Bir, ar 'uwtija kute ôbê,

—Ba ikuprÿ gê me'ô iwÿr môr kêt kumrêx. Ba tu Kritumã idjãpênhbit, anhÿrja tu o aknon ajte kum me my kïnh nhym me'ô ÿr môr prãme kum Kritu kïnh kêt ne kubê amijo akêx nhym me arÿm 'ã kabên ne.

¹³Nhym ar kam kum ukangabit ma ne kam kikremã ipôko tẽ. Djãm arkum ukangabit? Kati, nãm ar kabên prãmdjwÿ, ne me'ã kabên tẽ, me pijãm djãbit, mÿjja punubit jarênho tẽ.

¹⁴Kam ne ba memã kum,

—Dja ar abatàn nybê mjên tyk ajte mjên ne kam amim kra mÿ ne kramê

mjêno djuw mex ne akrànâ àpênh ar ba. Be, nã bãm ã ar abatàn nhô me jên tykjâmã ane. Mÿkam? Bir, me bakurê djwÿnh kute me bajã kabên kêt kadjy. ¹⁵ Bir be, Ar kubê mjên tyk kwÿ arÿm Jeju kangan Xatanajkôt amijo ba. Kam ne ba amã arê.

¹⁶ Nhyr bep me kute amim Jeju mar ni 'ô nâr my 'ô ôbikwabê mjên tyk jabej ta dja amim ôbikwa 'uwtiô djuw mex. Nhyr ate me kute Jejukôt aben pydjija gêdja me'ô 'uwtikumrêx ne ate: ar bajao djuw mex ne.

Me kute kâjmã meo ba djwÿnh kamênhmã.

¹⁷ Ê, me jadjwÿ. Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute prîne meo baja, ar tãm dja me kâjmã me kamê. Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênh ne kute memã o amirîtkam àpênh rax. Me tãm dja me mrâmri kâjmã me kamên memã o pân h mex ne. Ar kute memã Metîndjwÿnh kabên jarênh pân h.

¹⁸ Kam ne Metîndjwÿnh kabên'ã pi'ôk no'ôkkam memã,

—Mryti kute amã àpênh ar ba ne kute amã bãygogo 'ykã ka'uko ipôko âmja kwârîk wân h inhu djuwpre kêt gê ta àpênh pân h àkur tê. Nãm mryti'ã Metîndjwÿnh nhô me jao ba djwÿnh jakren àkur'ã kum pân h jakre. Jeju nhô me jao ba djwÿnhmã me kute o pân hmã. Ne ajte Metîndjwÿnh kabênkam ne,

—Me àpênh ne pân h, ane. Me àpênh me mánhkutã tãm gêdja memã o pân h, ane. Kam ne ba amã,

—Dja me Jeju nhô me jao ba djwÿnhmã o pân h mex, ane.

¹⁹ Ê, mÿjja 'ôdjwÿ dja ba amã arê. Gêdja me Jeju nhô me jao ba djwÿnh'ã kabên ne arîk me kâtâm jarê ga tu ate akrã. Djâm me 'êxnhî kêt got. Nhyr bep me'ô ar amân hkrut nâr kon amân hkrut ne ikjê kêt ne mrâmri kute noo axwekôt omûnh ne axikôt arên h ga kam arÿm

tu 'ÿr tén kum akabên jarê gê amim kato. ²⁰ Godja mrâmri Jeju nhô me jao ba djwÿnh kute mekam axwe jabej dja ga tu me kute amim Jeju mar nhipôkri kum abên tÿx, me kute maro ÿrja tîn prâm ne axwe kêt kadjy.

²¹ Ê, ba amã mÿjja 'ôdjwÿ jarê. Dja ga tu memã akabêno aben pyrâk. Dja ga tu me kunimã axikôt akabên.

Ê, Metîndjwÿnhmê Kritu Jejumê Metîndjwÿnh kute amijo kadjy mrân h djwÿnh pytâr ja, ar kute ikabên mar ne ikôt kabênkam ne ba mrâmri tu amã ikabên jarê.

Ê, gora ikabên ja ma. Ikabên kunî ma, prîne ikabên ja ma. Ê, dja ga me kunimã akabêno aben pyrâk. Kwârîk wân h me umaje anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Be, inhôbikwa ne ja. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te anhôbikwa, ga tu kum akabên jarê, apijâm kêt ne tu kum akabên jarê.

Nâr kon, kwârîk wân h anhôkre kadjwÿnhbê amim,

—Be, tâwã ne ôbikwa krâptî. Ba kum ikabên kêt, anhÿr kêt. Dja te ôbikwa krâptî ga tu kum akabên jarê, amã me uma kêt ne tu kum akabên jarê. Dja ga tu me kunimã akabêno aben pyrâk.

²² Ê, kwârîk wân h ga arîk aje me kabi kêt kam Metîndjwÿnhmã me umjÿr kêt, kum àpênh kadjy kum me umjÿr ne 'ã an-hikra jadjwÿr kêt. Dja ga anen ano katon tu mar kêt ne Metîndjwÿnhmã me'ô dja nhyr arÿm mekam amikrão ba jabej ga kam ga mân kute ajaxwe pyrâk. Kwârîk wân h ã anhÿr kêt ne mekôt ajaxwe kêt. Ga dja ga tu katât mrã.

²³ Ê, atikkrekam akanê prâm kam ne ga akanê prâm ne. Kadjy dja ga uba kangô kwÿ ikô. Uba kangômê ngômê apÿnh dja ga o akômo tê.

²⁴ Ê, me kwÿ ne me axwekam amirîtkumrêx. Nhyr me kunî kôt omûn arên ho kumex. Nhyr kam me memã axwe pân h jarê. Nhyr bep me

kwÿ ne me axwekam amirît kêt ne. Metîndjwÿnh gêdja tûmrâm memã o amirît ne memã kum katon memã pãnh jarê nhym me kam kôt omû. ²⁵Nhym me mexdjwÿ ne me amirît ne. Nhym me abenmã me arê. Nhym me kwÿ apdju ne. Djãm mrãmri tu bipdjurkumrêx? Kati, Metîndjwÿnh gêdja tûmrâm memã me mexo amirît ne, nhym me arÿm kôt omû.

Me ò àpênh kajgoja'ã kum karõ.

Ep 6.5; Kor 3.22; Xit 2.9; Ped k 2.18

6 Ë, akmere, dja ga me memã àpênh kajgo ar bawã, me kute meo pãnh ne amim me pa 'amÿnh nhym me memã àpênh kajgo ar ba ne kute amim Jeju mar wãdjwÿmã arê gê me ò bënjadjwÿr kabên kôt amijo ban prïne kabên ma. Mÿkam? Bir, me kâtàm kute Metîndjwÿnh japrÿ kêt kadjy, ne kute Metîndjwÿnh kukràdjãdjwÿ japrÿ kêt kadjy. ²Dja ga ajte me memã àpênh kajgo ar bawãmã kum,

—Ë, djori ar anhõ bënjadjwÿrwã ar akudjwa kute Jeju mar jabej kwãrik wãnh gar amã kurê kêt. Djãm ar aje Jejukôt abeno akamykam amã kurêmã got. Arkati. Dja gar tu kum adjãpênh mex-tire ne ar aba. Mÿkam? Bir, ar akamymã ne gar apê. Kute Jeju mar 'õ, Metîndjwÿnh kum abê 'õ, kumã ne gar apê. Kam dja gar kum adjãpênh mex-tire ne ar aba, ane. Æ me pardjamã ane.

Ë, gora prïne memã ikabên ja jarên ikabên jao amirito aba.

Nêkrêxkôtbit me umarja ne me umar mex kêtumrêx.

³⁻⁴ Godja me'õ atemã kabên 'õ jarênho ku'ê prãm jabej arÿm amijo ajkên kam Bënjadjwÿr Jeju Kritu kabên mexja kubê kÿnh no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Ne ajte Metîndjwÿnh kute katàt gu bakrà pymÿr'ã ujarênhja kubê kÿnh no kati ne kam kôt kabên kêt ne. Mrãmri ne 'êx ne

amiraxbito amran kam kute mÿjja mar kêt mexi. Nãm ajbãn ajmãn me kukràdjã kajgo mex mÿr jabej memã akij. Ne kam kabêno me apanhbit mar prãm. Æ me kute anhÿr ne punu. Nãm me ã anhÿr ban kam mÿjja kukràdjã'ã ngyrk ne abenbê meo bikjêro ban aben japrÿ ne aben kamnhÿx ar o ban ⁵mã kabêno aben japanh ar o ba. Mÿjwã ne arÿm me ja djumar djã ajmã o nhym me arÿm katàt kabênkumrêxja mar kêt. Nãm me nêkrêx prãme 'êx ne we,

—Be, ba amijo Jeju mar gê inhõ nêkrêx kumex ba kam amimexkumrêx ne, ane. Nãm me ã nêkrêx prãme amim 'ã karõ ane. Kam ne me abenkam axwe ar baja.

⁶Mÿjkôt ne me umar mex ne amimex ar o ba? Bir, me kute Metîndjwÿnh kukràdjãkôt amijo ba ne nêkrêx jabej umar kêt kam ne me umar mex ne ba. Ne amidjumar mexwão amimex ar o ba. ⁷Mÿj ne gu me banã tikkre kurûm amÿn o axidjuw? Kati, nã gu me banhÿkam axidjuw. Me batykkamdjwÿ, mÿj ne gu me amÿn o banhikwãn ty? Kati, nãm gu me banhÿkam banhikwãn ty.

⁸Bir be, dja me banhõ kwÿ krên djãmê me banhõ kubêkã jabej, mrãmri, me bamãnhkutã. Kam dja gu me badjumar mex ne atemã mÿjja 'õ jabej kêt. Metîndjwÿnh dja me bajo djuw mex ne. ⁹Nhym bep me kute amim nêkrêx nãr pi'òk kaprïo àptàr ne kute o amimexja dja me amijo ajkê. Nãm me nêkrêx prãme ar axwe ba ne kam te kum nêkrêx prãm kêt mã ne mã nêkrêxbit ma. Ne kum mÿjja kakritmê mÿjja punubit kÿnh ne kôt arÿm amijo ajkê ne kam arÿm tu bi-knokumrêx ne.

¹⁰Bir be, nãm me ã kum nêkrêx nãr pi'òk kaprïbit kÿnh ne ã amijo ane. Ne arÿm amijo bikên mex ne. Mÿkam? Bir, nãm me kum nêkrêxbit kÿnh ne kam ajbit man kam kôt apÿnh axwe djãri kunikôt amijo ba. Memã nêkrêx prãm kwÿ ne me

arÿm Jeju mar kangan kam arÿm amijo ajkê, kaprîo prîne amijo ajkê.

**Akubyn Ximoximã kute katàt
amijo bamã 'ã karõ.**

¹¹ Nhy m bep ga, akmere, ga abê Metîndjwÿnh nhõ àpênkam dja ga mÿjja ja kunimã akre rax ne. Katàt amrân kadjy mÿjja jamã akre rax. Katàt amrân ne aje Metîndjwÿnh kukràd-jàkõt amijo aban aje amim Jeju kamnhixbê ar aban amã me abên aje akrànãmã amijo atêm, kam dja me ajo ajkê ga mã aje akrànãmã amijo atêm ne anhi djuwbôn ar abamã, tam dja ga ama.

¹² Me kute amim Jeju mar ne kõt amijo tèm ne kute me kute aben rer pyrãk. Me kute aben rer kam ne me tÿx ne prõtobit prõt ne mebê apõx. Kam dja ga 'ã amijakren ã atÿxo anen mã Jejukõt amijo tẽ, kute me prõtja pyrãk. Gora ga ã anen kam atyk nhijukri atîn rã'ã rã'ã rã'ã 'ÿr tu abõxkumrêxmã. Kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr ajuw. Kadjy ne ga me ipõkri memã katàt amijarênh mex ne. Nã gã m memã kum,

—Be, arÿm ne ba tu amikajmã'ã Jeju markumrêx, ane. Nã gã m ane, nhy m me apumũ. Kam ne ba amã,

—Arek amijo tèn kam atyk nhijukri atîn rã'ã rã'ã rã'ã 'ÿr tu abõxkumrêx, ane.

¹³ Ë, Metîndjwÿnhmê Jeju Kritu ar kute ikabên mar ne ikõt kabênkam ne ba amã ikabên jarê. Metîndjwÿnh ne mÿjja kunio tîn djwÿnh. Ta ne kute ikabên mar ne ikõt kabên. Kam ne ba amã ikabên jarê. Nhy m Kritu Jejudjwÿ kute katàt amijarênh mexja, kute bënjadjwÿrbê Põxu Piratu kabem katàt amijarênh mexja. Ar kute ikabên mar ne ikõt kabênkam ne ba amã ikabên jarê ne amã,

¹⁴ —Ë, gora prîne ikabên man kõt amijo aban kudjar kêt ne amrân mex-tire gê me ajã kabên kêt. Dja ga mã ã anhyro aba rã'ã nhy m arÿm Jeju Kritu

gu banhõ Bënjadjwÿr kato. ¹⁵ Dja õ akati arÿm 'ÿr bõx nhy m Metîndjwÿnh dja kum arê nhy m arÿm bõx. Nã, Metîndjwÿnh ta pydji ne memã Bënjadjwÿr rax ne meo ba. Atemã 'õ kêt. Metîndjwÿnh umar mex ne kînhkumrêx tam ne Bënjadjwÿr raxbê kumkatiti:. Kute bënjadjwÿr raxo pykabê me bënjadjwÿrja kunî jakrenh mexi. Kam ne kubê Bënjadjwÿr raxbê kumkatiti: ne meo ba. ¹⁶ Ajbit pydji ne tyk prãm kêt kumrêx, tîn rã'ã: tîn djwÿnh. Ne irãkam ar ba, arngrokam ar ba. Nãm kam axwe 'õ kêt. Kam gêdja me têt kêt kumrêx. Nhy nh got me'õ arÿm noo omũ? Arkati. Me'õ kute noo omũnh kêt kumrêx. Dja tûmrãm omũnh kêt rã'ã. Kumã dja me uma jarênh rã'ã: rã'ã. Tam dja me kàjmã kamênh rã'ã rã'ã. Gêdja memã Bënjadjwÿr ne meo ba rã'ã rã'ã. Mrãmri.

¹⁷ Ë, me pykakam õ nèkrêx kumexmã dja ga,

—Amijo arax kêt. Djãm nèkrêx kute me apytarmã ne ga me nèkrêx kanarrãm ar aba? Kati, kwãrik wãnh. Nèkrêx ne kajgo ne me abê biknor prãm. Kati, dja ga me Metîndjwÿnh kanarrãm ar aba. Metîndjwÿnh ta ne kute õdjãnhkõt me bamã mÿjja kunî nhõr, o kute me bakînh kadjy, ta kanarrãm dja ga me ar aba, ane. ¹⁸ Gora me akabên mexbit jarê ne mekam adjukaprîn ar meo aba, ne memã anhõdjãnh ne memã anhõ mÿjja ngrã, ane.

¹⁹ Dja ga ã me õ nèkrêx krãptijamã arênhõ ane gê me ã anen kam arÿm amityk nhijukri kadjy atemã kãjkwakam nèkrêxo aptã. Nèkrêx tam ne mekbê biknor prãm kêt ne memã nõr rã'ã. Dja me kam arÿm 'ÿr bõx, mrãmri tu amitînkumrêx ja'ÿr bõx.

²⁰ Ë, Ximoxi, Metîndjwÿnh kute amã kukràdjã rerja gora prîne omũ. Gora 'ãno djan omũnh tÿx. Me kabên kajgo, me kabên tûm dja wãnh nõ. Rûm kum akre rax. Nhy m me 'èxri amijo kute mÿjja mar

ne kam mÿr jabej abenkam kangati dja
adjwÿnhdjwÿ wãnh nõ. ²¹ Mrãmri ne me
kwÿ kupa'ã,

—Ije mÿjja mar, anen kam ajbit mar ar
o ba ne kam amibê arÿm Jeju mar kanga

ne. Gê Metÿndjwÿnh ukapríkôt prÿne ajo
djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Ximoximã atāri pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne ajte Ximoximã pi'ók no'ók ne. Krĩraxbê Rômakam ne me Paurbê ijê nhym mekbê ijê djàkam dja. Nãm amijamãro dja. Me kute bĩnmã amijamãro dja. Ne kam krabê Ximoximã pi'ók no'ók ne. Jejukôt ne Paur Ximoxio kra. Nhym Ximoxi krĩraxbê Epexukam djan memã Metĩndjwỳnh kabẽn'ã ujarẽnho dja. Nhym Paur mete bĩn kutã kum pi'ók no'ók ne kum,

—Arỳm ityk 'yr. Arỳm ne ba amijo rãm ne ja. Gop arek memã Metĩndjwỳnh kabẽno amirĩto aku'ê. Ba ije amã arẽnha dja ga amũ idjô'ã memã arẽ. Gora atỳx ne, ane. Ne ajte kum,

—Amrẽ Rôma'yr tẽn ipumũ, ane. Nãm ã Paur Ximoximã ane. Paur kute kum tỳx jadjar nhym Ximoxi tỳx ne katat kute memã Metĩndjwỳnh'ã ujarẽn ne kute memã Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽnhmã. Nhym me 'êx ne kute amijo Jeju nhõ me jao ba djwỳnhja ne me Metĩndjwỳnh kabẽn kupa'ã ar memã arẽnho ba. Nhym bep Ximoxi gẽdja katat memã arẽ. Kadjy ne Paur kum pi'ók no'ók ne ano.

1¹⁻² Akmere Ximoxi, ba ibê Paur ne ba amã pi'ók no'ók ne. Imã akĩ:nhkumrẽx, akmere, ba kam ajo ikra. Ba ibê Paur, ibê Jeju Kritu nhõ àpẽn ne ba amã pi'ók no'ók ne. Metĩndjwỳnh ta ne imã arẽn ijano, ije memã arẽnhmã ijano. Metĩndjwỳnh ne arỳm me bamã kabẽn pydjın arẽ, me baje arỳm amim Kritu Jeju markumrẽxkam ne kute me bajo tĩnmã me bamã kabẽn pydjın arẽ, gu me batĩn rã'ã rã'amã. Ba kam ô'ã memã arẽnho tẽ.

Gê Metĩndjwỳnh ajo djuw mex. Kritu Jeju gu banhõ Bẽnjadjwỳrmẽ Bãmbê Metĩndjwỳnh ar ukaprĩkôt ajo djuw mex ne ar ajo ba. Gê arkum akaprĩ ne amã

umar mex jarẽ, ga kam adjumar mex ne ar aba.

³ Ê, nã bãm aman kam mã Metĩndjwỳnhmã amikĩnh jarẽ. Metĩndjwỳnh ta, kumã ne ba amikĩnh jarẽn kum ajarẽ. Kumã ne ba idjapẽn. Ije amikam ijaxwe 'õ mar kêt ne kum idjapẽn iba. Me bakukãmãre ne ã Metĩndjwỳnhmã àpẽn ar bao ane ba kam badjwỳ ã kum idjapẽn ar ibao ane.

⁴ Abenbê gu babakjêr kutã amỳrkam ije amar rã'ã. Akamãtkammẽ a'urimẽ ba aman kam te ije apumũnh prãme. Dja ba apumũn kam arỳm ikĩnhkumrẽx ne. ⁵ Ba ije prĩne amar. Ga ne ga aje akabẽno aben nhikjê kêt ne tu amim Jeju markumrẽx ba arỳm ama. Akwatynh Roxdjimẽ anã Juniximẽ ne ar ã aka-jmãtã amim Jeju kamnhĩxo ane. Ga kam gadjwỳ ar kôpdji'ã tu amikajmã'ã Jeju markumrẽx. Ba kam arỳm amã ikator mex ne.

Tu kum me uma kêtã 'ã karõ.

⁶ Kam ne ba ije amã ikabẽn jarẽnhmã. Aje amimar kadjy ne ba akubyn amã arẽ. Ê, ije ajã aminhikra djirkam Metĩndjwỳnh kute amã mỳjja rerja dja ga tu markumrẽx ne ar o aban on ajte atỳx ne kum adjapẽn tỳx ne. Tu amã me uma kêt ne memã Jeju jarẽ. ⁷ Djãm me batĩn prãm ne ar babamã got Metĩndjwỳnh me bawỳr ta Karõ jano. Arkati, me batỳx ne ar baban bamã aben jabẽn baje amipnẽn ne ar babamã. Nãm ã Metĩndjwỳnh Karõ me bajo ane.

⁸ Kam dja ga apijãm kêt ne tu memã Jeju'ã ajarẽn ajte badjwỳ ikam apijãm kêt ne. Nã bãm Kritu'ã idjujarẽn ny jarẽnho tẽ nhym me mekbê ijê djàkam imẽ. Kam dja ga ikam apijãm kêt ne. Nhym bep kati, dja ga tu atỳx ne memã Jeju'ã ajarẽ nhym me kum Jeju kurẽkam kôt kum akurẽn akam ngryk ne ajo ajkẽ ga kam ikudjwa atokry. Kwãrik wãnh rã'ã Metĩndjwỳnh dja on amã tỳx jadja,

atokry katikôt amā tỳx jadjà ga kam atỳx ne ar aba.

⁹Nà, Metìndjwỳnh ta, kute me bapytàr djwỳnh dja amā tỳx jadjà. Nām me bapytàn amiwỳr me bajuw, me bamex-tire ne ar baba kadjy ne amiwỳr me bajuw. Mā ne gu me nē nhyM Metìndjwỳnh kôt me bapytà? Djām me bamex ne ar babakôt ne me bapytà? Arkati, ta ne tu me bajà amim karō, ukaprikôt ne tu me bajà amim karōn kam amiwỳr me bajuwn me bapytà. Me baje tu amim Kritu Jeju markumrēxkam me bapytà. Am-rēbē:, kute pyka nhipēx kētri ne Metìndjwỳnh ukaprikôt me bajà amim karō, Jeju Kritu kute me bapytarmā ne amim me bajà karō. ¹⁰Amrēbē ne me bajà amim karōn kam ajbir me bamā o amirīt. Kritu Jeju, me bapytàr djwỳnh arỳm me bawỳr tēn bōx ne me bamā Metìndjwỳnh djukaprio amirīt. Arỳm ne bōx ne me bamā me batyko apēx gu me tu batīnkumrēx, me batyk nhijukri batīn rā'ā:n amū ijukri batyk kētkumrēx ne. Be, Metìndjwỳnh ukaprija pumū. NhyM me Jeju'ā gwaj badjujarēnh nykôt arỳm kuma.

¹¹Kam ne Metìndjwỳnh ijano. Kum id-jāpēnh ne me kunīmā kāj bē Jeju'ā idjujarēnhmā ijano ba tē. Ije me kunīmā kukrādjà ny jarēnh nhyM me kute marmā. Kadjy ne ijano ba tē. ¹²Nā bām tēn memā arē nhyM me kam ijo ajkē. Jeju'ā idjujarēnhkôt ijo ajkē ba itokry. Djā nā bām kam ipijām? Arkati, arỳm ne ba tu amim Jeju kamnhīxkumrēx ne kam arỳm prīne amim àtāri. Gēdja prīne ije Jejumā amikangakam prīne ijo djuw mex ne ijāno dja. Ne ijāno ām rā'ā: nhyM o akati arỳm 'ỳr bōx nhyM akubyn me bawỳr bōx. Tām ne ba mar tỳx ne amijā kamnhīx ne.

¹³Gora ije amā katāt ikabēn jarēnhja amijamakrekam anhōn 'āno djan ikōpdji'ā kôt ar amijo aba. Ne aje arỳm amikajmā'ā Kritu Jeju marja 'āno djan

kôt tu amā me kunī jabē ne. ¹⁴Ē, Metìndjwỳnh kute katāt memā kabēn jarēnhja ga aje kôt ar amijo abaja gora mā kôt ar amijo aba rā'ā. NhyM Metìndjwỳnh Karō kute me bakam krija dja ajo tỳx ga kam kôt ar amijo aba.

¹⁵Pykabē Adjikkam me kunī ne me ikangan mō, me umaje mō ga arỳm ama. NhyM Pijerumē Emodjedjwỳ mekôt ikanga.

¹⁶NhyM bep ate ne Nexipōr. Tām ne imā kīnh jadjār mexkumrēx. Ne ajte imā kīnh jadjà. Nām imā kīnh jangjēnh krāptī ne. Me kute ibē ijēkam pijām kēt ne. Kum me uma kēt ne. Gē pānh Bēnjadjwỳr Jeju kum kaprī. Kum Nexipōrmē ōbikwa kunī ar kaprī. ¹⁷Nām krīraxbē Rōmakam ajbir bōx ne prī:ne ijabej. Ijabej tēn ijabej tēn ijabej tēn kam imā kato. ¹⁸Amrēbē krīraxbē Epexukamdjwỳ ikôt àpēnhja ga arỳm aje mar mex. Nām apỳnh mỳjja kupēn o ikôt kangō. Gē Bēnjadjwỳr Jeju kum kaprī, Bēnjadjwỳr akubyn bōxkam kum kaprī. Tām ne ja.

Ām tỳx ne rerek kētmā kute arēnh.

2 Be, akmere Ximoxi, gora atỳx. Kritu Jeju ta ukaprikôt dja ajo djuw mex ne ajo tỳx ga kam atỳx ne ar aba. ²Ē, gop ikabēn ma. Ba ije me ipōkri memā ikabēn jarēnh nhyM me krāptī kute mar ga gadjwỳ aje marja tām dja ga amidjō'ā me kwỳmā arē. Me mrāmri kabēnkumrēxmā dja ga arē. Me kute amim Jeju mar 'āno āmmābit dja ga arē nhyM kam me akōpdji'ā amū aben nhijuk'ā memā arēnho tē.

³Ē, me krākamngōnhreja pumūn me'ā amijakre. Dja ga abē krākamngōnh prābē te atokryn mā Kritu Jejukôt ajkamē. ⁴Ē, me krākamngōnhre ba kutā kute amijangri tỳx ne kute tu mỳjja mar kēt ne mūm mrānhbit kute marja pumū. Jabit ne me kute mar ne ba. Me kute atemā mỳjja kajgo mar kēt ne tu ba, me o bēnjadjwỳr kute memā kabēn mex

jarēnh ne mekam kīnh kadjy. Gadjwỳ dja ga ā amijo anhỳr ar o aban anhō Bēnjad-jwỳr Jeju Kritu kabēnkôt amrānhbit aje mar nhyh kôt kute apumūnh ne akam kīnh kadjy.

⁵Ē, dja ga me kute aben rerdjwỳ pumūn me'ā amijakre. Gadjwỳ dja ga ā anen Kritu Jeju kukràdjākôtbit ar amijo aba. Me kute aben rerkam dja me mrānh tỳx'ō pydjin me bakukràdjā tūmkôt me kure. Nhyh kam me kumābit kīnh djā ngā. Be, gadjwỳ dja ga ā anen Kritu Jeju kukràdjākôtbit ar amijo aban kam kàjk-wamā 'ỳr bōx.

⁶Ē, dja ga ajte me ō pur djwỳnh kam àpēnh rax pumūn me'ā amijakre. Nām me ō pur djwỳnh amim pur jadjuwn arỳm kam djwỳ kre nhyh arỳm abatānh ne. Nhyh me ō pur djwỳnh kumrēx kam djwỳ krēn arỳm kīnh ne. Dja ga 'ā amijakren adjàpēnh rax ne. Nhyh kam Metīndjwỳnh amā o pānh ne. ⁷Ē, dja ga ikabēnja mar ar o aba. Nhyh kam tūm-rām dja Bēnjad-jwỳr djwỳnh arỳm ano bō ga kam arỳm mỳjja kunī ma.

⁸Ē, Jeju Kritu dja ga omū. Bēnjad-jwỳr raxbē Dawi tām djwỳ 'ō. Ga tyk ne akubyn tīn ne katorja pumū. Kukràdjā ny'ā ne ba ar idjujarēnh ibaja, ⁹Jeju kukràdjā ny'ā ar idjujarēnh ibakôt ne me kum ikurēn ijo ajkē ba itokry ga me kute idjuwpreja pumū. Nām me ijo ijaxwen idjuwpre ba nō. Ē, djā nām me idjuwpren o mebē Metīndjwỳnh kabēnbē aptà? Kati, dja me 'ā ujarēnh tēm rā'ā ne amū abendjō'ā pyka kumikôt abenmā arē. ¹⁰Kam ne ba te itokryn Metīndjwỳnh 'āno djan tu ate ikrā. Mỳj kadjy? Bir, Metīndjwỳnh nhō me ja kadjy, Metīndjwỳnh kute amijo me utārja kadjy. Me jadjwỳ Kritu Jeju kute me utār nhyh me kôt ō kàjkwa mextirekam ar ba rā'ā: rā'āmā. Ō kàjkwa mextire, kam mỳjja punu kēt, prīne mexo kute pykabē mỳjja ja jakrenh, ō kàjkwa mextire jakam me ar ba rā'ā

rā'āmā. Kam ne ba te itokryja. Me jadjwỳ kute amim Jeju mar nhyh kute me utārmā.

¹¹Mrāmri ne me abenmā,
—Dja gu me Jejukôt batyk jabej kôt ajte batīn.

¹²—Dja me te me bajo ajkē gu me te batokryn mā Jeju 'āno djan kam pānh batyk nhijukri akubyn batīn ne babēnjad-jwỳr ne ar meo baba.

—Dja gu me amikatin jām Jejubē bakrā nhyh adjwỳnhdjwỳ me babē amikatin jām me babē krā.

¹³—Dja gu me amrēbē baje amijo Jeju pytārkam me krāptījakôt bajaxwe nhyh kam Jeju dja me bamar rā'ā ne. Me ba dja gu me amibē kanga nhyh bep ta gēdja me bamar rā'ā ne, me bakanga kēt ne. Mỳkam? Bir, ta ne kabēnkumrēx. Kabēn pydji ne me bakadjy arē. Gēdja atemā ajte amibē kabēn 'ō jarēnh kēt ne. Kam dja amibē me bakanga kēt ne.

Ē, mrāmri ne me ā abenmā kabēnwā jarēnh o ane.

Kute memā Metīndjwỳnh kabēn jarēnhmā.

¹⁴Wānh dja ga ajte akubyn memā tām jarē gē me ajte kuma. Ne ajte memā kum,

—Ē, kwārik wānh me akabēn kukràdjā mỳr jabej abenmā adjàkrē kēt ne akabēno aben japanh kēt, ane. Dja ga memā wā jarē, kàj bē memā akabēn jarē. Metīndjwỳnh kute akabēn mar ne akôt kabēnkam memā akabēn jarē gē me kuma. Djā nām me ari abenā atom bakam mex got? Kati, nām me mỳjja man nhỳnh kabēn ja'ō mỳr jabej ajmān ar abeno bikēnh o ba.

¹⁵Ē, gora Metīndjwỳnhmā adjàpēnhkam atỳx. Prīne katāt Metīndjwỳnh kabēn'ā memā adjujarēnh ar aban memā arē. Metīndjwỳnh kabēn ne katāt. Kam dja ga katāt memā 'ā

ajarē. Metīndjwŷnh akam kīnh ne kute amā,

—Amexkumrēx. Ba akam ikīnhkumrēx, anhŷr kadjy. Kadjy dja ga adjāpēnhkam atŷx ne kam amikam apijām kēt ne.

¹⁶ Kwārik wānh me kabēn kajgo kwārik wānh nō. Me kabēno kute aben japanh kwārik wānh nō. Rūm kum akāx. Wā, me kabēn wāo dja me Metīndjwŷnhbē amiptār mex ne. Kubē o amiptāro mōn o mōn o mōn ī kubē o amiptār mex ne arŷm o amipunu mex ne. ¹⁷ Me kabēn punu wā kute wajre pyrāk. Ga wajre kute amū me ī kuro baja pumū. Nhyŷm me ujarēnh punuja ā prīne meo bikēnho ane. Me ja 'ō nhidjibē ne Imene. 'Ōdjwŷ ne Pireto.

¹⁸ Nām ar amibē Metīndjwŷnh kabēn kanga, Metīndjwŷnh kute katāt memā kabēn jarēnh ja kangan kabēn punuo amū Jeju nēje meo akēxo tēn memā kum,

—Arŷm apēx. Arŷm Metīndjwŷnh kute akubyn meo tīn djā arŷm apēx, ane. Nām ā ar memā 'ēxo anen me kwŷo ajkē, me kute amim Jeju mar kwŷo ajkē.

¹⁹ Nhyŷm bep ate ne Metīndjwŷnh kabēn. Metīndjwŷnh kabēn ne mrāmri kabēnkumrēx. Kute kēn pyrāk, kēn nhŷr tŷxja pyrāk. Nām me te kute kēn nhikō 'yrmā. Nām ā Metīndjwŷnh kabēndjwŷ ane nhyŷm me te kute kabēn nhikō'yrmā. Nhyŷm Metīndjwŷnh kabēn ne memā kum,

—Bēnjadjwŷr djwŷnh ne ta ō me ja prīne arŷm me àtāri ne prīne arŷm mekam ama, ane. Ne ajte,

—Gora gē me kute “Ije Bēnjadjwŷr Jeju mar” anhŷrja me on mŷjja punu kanga, ane. Nām ā Metīndjwŷnh kabēn'ā pi'ōk no'ōk ane. Nhŷnh ne me'ō ne kute kabēn nhikō'yrmā.

²⁰ Ē, me'ō bēnjadjwŷr nhŷrkwākam ne ngōnh apŷnh kute abeno djāri kumex. Kwŷy ne adjēnh nhyŷm bep kwŷy ne ka-

jgo. Mexja ne kēn karŷro ipēx ne kwŷy kryt jakao ipēx. Nhyŷm bep kajgoja ne ngōkraxmē ngyo ipēx. Tām ne mŷjja kajgo kadjy. Nhyŷm bep mexja ne mŷjja mex kadjybit.

²¹ Nhyŷm me prīne ngōnh ku'ō nhyŷm kam akan kam mexkumrēx, mŷjja mexkumrēx kadjybit ku'ē. Be, gu me badjwŷ ngōnh'ā amijakren prīne amijaxwe, mŷjja punu kangan kam bamexkumrēx, mŷjja mex kadjybit bamextire. Nhyŷm kam me banhō Bēnjadjwŷr dja arŷm amim me bapumjuw, kum me badjāpēnh kadjybit amim me bapumjuw. Gu me kam apŷnh badjāpēnh djāri badjāpēnho baku'ē.

²² Nām me abatānh nyre kum mŷjja punu prāmrumrēx. Rūm kum akāx ne kubē amiptā. Gē arīk wānh me kute mŷjja punuo bawā arīk wānh memā nō. Nhyŷm bep kati, ga dja ga katāt amrānh'ā anopdji. Katāt amrānh ne aje amim Jeju kamnhīxbē ar aban amā me abēn mekam angryk kēt ne adjumar mex ne ar aba, be, mŷjja ja dja ga 'āno djan 'ā anopdji ne. Kam gēdja ga ā amijo anhŷro tē. Me jamē ro'ā ā amijo anhŷro tē. Me ōkre kadjwŷnhbē axwe'ō nōr kēt ne kute Metīndjwŷnhmā amijo à'wŷrjamē ro'ā dja ga ā amijo anhŷr o tē. Nhyŷm arīk wānh mŷjja punuwā wām nō.

²³ Kwārik wānh me kute abenā atomwā kwārik wām nō. Tām ne kajgokumrēx. Tām gēdja wām nō. Djām kōt mete mŷjja mar got. Kōt ne me kum aben kurēn kam aben japrŷn abenmā àkrē.

²⁴ Bep kati, ga abē Bēnjadjwŷr djwŷnh nhō àpēnhkam kwārik wānh akabēno me apanh kēt. Bēnjadjwŷr nhō àpēnh ne me me kunīkam ukapri ne prīne memā Metīndjwŷnh kabēn'ā ujarēnh mex ne, ngyrk kēt ne memā 'ā ajarē. Nām ā Bēnjadjwŷr nhō àpēnh ā meo ane.

²⁵ Abē Bēnjadjwŷr nhō àpēnhkam dja ga ā o anen kam akrānmā akurē

djwÿnhmä akabën ne tu kum akabën mex jarë. Biräm Metïndjwÿnh dja amikadjy me ja ngrëk nhym me arÿm amikam ajkam aman wänh axwemä iren 'ÿr amijo akëx ne arÿm Metïndjwÿnh kute katät memä kabën ja arÿm kum kato. ²⁶Arÿm Metïndjwÿnh kute katät memä kabën jarënh ja man arÿm amim kato. Xatanaj ne me ja pa 'amÿn amiwÿr meo mön ar meo ba nhym me kam ar kum àpënh ba. Biräm Metïndjwÿnh dja amikadjy akabëno me ngrëk nhym me arÿm amim katon Xatanaj kangan kubë amiptàn arÿm jäm Jejuo amijakre. Kadjy ne ba amä,

—Akränmä memä akabën jarë, ane.

Pyka kute o ino rer 'ÿr me axwe raxmä kute arënh.

Xim k 4.1; Djuda 18

3 Ë, prïne ikabën ma. Adjÿm, dja ï me umar punu djà kato. Pyka kute o ino rer 'ÿrkam dja ï me umar punu djà kato. Mÿkam dja me umar punu? Bir, me axwe raxkam. Ije, mä ne me kukràdjà kute?

Je kum dja ï me apÿnh amijo ba. ²Dja me ödjÿn kam amidjwÿnhbit man memä mÿjja nhör këtkumrëx. Dja me kum nëkrëxmë pi'ök kapribit prämikumrëx. Dja me amiraxbito amra. Dja me ökre kadjwÿnhbë amim,

—Ba ne ba imexmë iraxo me akrenh mex ne, ane. Dja me ar me ùno ba. Dja me nãmë bäm kabën mar këtkumrëx. Dja Metïndjwÿnh kute memä mÿjja nhörja kunï kubë kïnh no kati. Dja me Metïndjwÿnhbë amiptär mex ne.

³Dja me kum aben kïnh këtkumrëx. Dja me ukapri këtkumrëx ne kum aben kurëkumrëx. Dja me aben kà mex jarë. Dja me amipnën ar ba kët ne tu arïk ar ba. Dja me àkrëkumrëx. Dja me kum mÿjja punubit kïnh ne kam kum mÿjja mex kurëkumrëx.

⁴Dja me kurë djwÿnhmä öbikwa kanga. Dja me amakre kët. Dja me arïk

ta amijä bënjadjwÿr rënh ar o ba. Dja me amidjwÿnhbit o kïnh ne kum Metïndjwÿnh kïnh këtkumrëx. ⁵Dja me 'ëx ne mekôt Metïndjwÿnhmä ngrero krï. Ajkwakambit ne kute Jeju mar. Nhym bep kati, amikadjwÿnhbë kute amikam Jeju mar kët ne kute uma mar këtkumrëx. Ë, kwärïk wänh me ja kôt amränh kët ne rüm memä akre rax.

⁶⁻⁷Ë, me arïk baja ne me kwÿ me nire'ÿr wangij ne atemä memä kabën jarë. Me nire ja ne me no kët ne axwebit ma ne kum mÿjja punubit prämikumrëx ne arïk mÿjja punu jabej mrä. Te kute mÿjja marmä ne Metïndjwÿnh katät kabënja mar këtkumrëx. Be, me nire punu jamä ne me atemä kabën jarë nhym me prïne me kabën man kôt ar amijo ba.

⁸Me ja, me kute Metïndjwÿnh kupa'ä memä 'ä ujarënhja ne me kute mÿjja punubit mar. Djäm me kute amim Jeju mar got. Arkati, nãm me kum Metïndjwÿnh katät kabënja kurëkumrëx ne kam me kute Môjdjê kurë djwÿnh pyräk. Me kute me bakukämärebë Môjdjê kurë djwÿnh ja pyräk. Ar idjibë ne Djanimë Djämbri ar. Ar tãm ne ar kabëno Môjdjê japanho ba. Nhym me kute Metïndjwÿnh kupa'ä memä 'ä ujarënhjadjwÿ ä kabëno Metïndjwÿnh kabën katätja japanho ane, ne Metïndjwÿnh kabëno mÿjja kajgo ar o ba.

⁹Bep kati, dja me punuja amijo mränh 'ijabjê kët nhym me memä apôx, me axwemë me bibänhmë me arïk bajamä apôx. Me kute Djanimë Djämbri arkum katorja pyräk. Dja ä me memä apôxo ane nhym me kunï me axwe kôt me omü.

Metïndjwÿnh kabën jarënh'ä ukanga këtmä kute arënh.

¹⁰Nhym bep ga ne ga arÿm iman ikôt ar amijo aba. Ije memä Metïndjwÿnh kabëno amirït ne ije kôt ar amijo iba ne ije Metïndjwÿnh amiptär kadjy id-

jàpênho ije amirît ga arÿm kôt prîne ipumün arÿm prîne idjätàri. Ije amikajmätä Jeju mar ne 'ã ingrà tÿx ne akrànmä ije meo iba ne imã me abê ne ije Jeju 'ãno idjãm ne ije kanga kêt ga arÿm kôt ipumü. ¹¹ Me kute ijo bikênh ga ga arÿm itokrykôt ipumü. Krîraxbê Äxikimê krîrax 'ôbê Ikônimê krîrax 'ôbê Rixamê kam me kute ijo bikênhkôt ga arÿm ga ipumü. Nãm me prîne ijo ajkê ba itokry: ne. Nhyim bep Bënjadjwÿr Jeju ne mÿjja kunîbê iptà.

¹² Bir be, mrãmri ne me kute Kritu Jujukôt amijo ban katàt mrãnh prãmja mrãmri dja me kätàm arÿm me jao ajkê.

¹³ Ê, me axwemê me 'èxnhimê gêdja me ï punu raxo mör purokam ï punu rax mex ne. Dja me memã 'èx ne me noo akno nhyim me kam amipãnh me jamã 'èx ne me noo biknor mex ne.

¹⁴ Nhyim bep ga. Ga dja ga mã kôt amijo aba. Ar ije amã Metîndjwÿnh kabên jarênh ga arÿm ga prîne aje amim mar dja ga arek 'ãno djan kôt ar amijo aba. Ar ba ar ije amã arênhja ga arÿm ar ipumü. ¹⁵ Aprîrekam ga arÿm Metîndjwÿnh kabên maro tã. Maro tën o atêm rã'ãn arÿm ajabatãnh ne arÿm prîne ama. Metîndjwÿnh kabên mexkumrêx kute ano bôngh ga arÿm aje tu amikajmätä Kritu Jeju markumrêx nhyim arÿm kute apytãrja tãm ne ga arÿm prîne o tën arÿm prîne ama.

¹⁶ Be, Metîndjwÿnh ne me bakukãmãremã arê nhyim me kabên'ã pi'òk no'òk ne, kôt pi'òk no'òk ne. Pi'òk no'òkja kunî ne kubê me banhõ Metîndjwÿnh kabênja. Mÿj kadjy ne Metîndjwÿnh kabênja? Bir, kute katàt memã Metîndjwÿnh kukrãdjã jarênh kadjy, kute me axwe nêje me akre kadjy, kôt me kute amü aminhijuk'ã amidjar kadjy, kute katàt me krã pymjÿr nhyim me kute katàt mrãnho amü amikamênho mör kadjy. Be, kadjy ne Metîndjwÿnh kabênja. ¹⁷ Nã,

Metîndjwÿnh ta kabêno dja prîne ô àpênho tÿx ne, prîne o mex gê me kum apÿnh mÿjja mex djãribit kînh ne ar o ba. Be, dja ã Metîndjwÿnh Kabêno meo ane.

4 Ê, Kritu Jeju dja akubyn me bawÿr bõx ne ar me bajo ba, umao ar me bajo ba. Dja bõx ne me kunî jaxwekam memã pãnh jarê, me tímê me tykmê me axwekam memã pãnh jarê. Kam ne ba Jeju Kritu kabênkôt, Metîndjwÿnh kabênkôt amã ikabên jarê. Ne amã,

—Ê, gora memã Metîndjwÿnh kabên jarê. ² Gora prîne memã Metîndjwÿnh kabên kôt kàj bê memã arê gê me kuma. Gora 'ãno dja. Dja me kute mar prãm jabej ga memã arê. Nhyim bep djãm me kute mar prãm kêt jabej ga kam ga mã akubyn mekmã arê.

Gora Metîndjwÿnh kabêno me ngrêk. Dja me'õ kute Metîndjwÿnh mar kêt jabej ga kum Metîndjwÿnh kabên jarê gê Metîndjwÿnh kute katàt kabên jad-jwÿrkôt amim kuman 'ÿr amijo akêx.

Gora me axwe nêje me akre. Dja me axwe jabej ga memã akabên 'õ jarê gê me axwe kêt.

Gora memã tÿx jadjã. Dja me'õ kute Jeju mar rerek jabej ga kum tÿx jadjã gê 'ã ngrã tÿx.

Dja ga ã me 'ãno adjãmo anen kanga kêt mex ne akrànmä memã Metîndjwÿnh kabên'ã ajarê.

³ Dja ï me kute memã mÿjja kupa'ã arênh djwÿnh bõx ne kam Metîndjwÿnh kupa'ã ar memã arênho ba. Nhyim mã me mÿjja punu mar prãm ne. Nhyim te Jeju nhõ me jao ba djwÿnh te katàt memã arê nhyim me mar prãm kêt-kumrêx ne. Ne kam me kute kupa'ã memã arênho bajabit ma ne amim me punubito atom nhyim me kumex ne kam atemã memã kabên punu jarê. Me kute me kabên punu mar prãm kam ne me me kabên punubit ma. ⁴ Nãm me Metîndjwÿnh kute katàt kabên jarênhja mar

prãm kêtukmrex ne jãm kubê krã. Ne kam me tũmre'ã ujarẽnh kajgobit mar prãm ne.

⁵Nhym bep ga. Ga dja ga mỳjja kunĩkam ano tỳx ne katàt o tẽ. Djãm me te ajo ajkẽ ga tu ate akrãn ar amijo aba rã'ãn mã kam amirĩt ne. Gora adjapẽnh 'ãno dja. Mỳj adjapẽnh gẽdja ga 'ãno dja? Ije kum me kute Jeju mar kêtjamã kukràdja ny'ã adjujarẽnh gẽdja ga 'ãno dja. Dja ga mã kam apẽ, prĩne memã Metĩndjwỳnh kabẽno amirĩt ne katàt memã mỳjja jarẽnh mexkumrẽx.

⁶Ë, arỳm me kute ibĩn 'ỳr. Arỳm itẽm 'ỳr. Arỳm ne itẽm djã ijo rãm ne jao tẽ. Ityk'ã, me kute ijo Metĩndjwỳnh nhõ mry ne ibĩn ba ityk'ã ne ba arỳm itẽm 'ỳr jarẽ. Arỳm ne ba amikam kô krãn mexo tẽn kam amã itẽm djã jarẽ. Arỳm ne ityk djã ijo rãm ne jao tẽ.

⁷Nã bãm Jejumã idjapẽnho mrãmri ne me kute me prõt tỳxmã mỳjja janhõr nhym me kumrẽx 'ỳr mrãnã ne bõx ne kute amỳnhja pyrãk. Nã bãm ã amikam itỳxo anen Jejumã idjapẽnhkõt ajbit ma. Nã bãm ã Jejumã idjapẽnh anen kam arỳm o ino rer djã'ỳr arỳm ibõx tẽ. Nã bãm ã 'itỳx anen amijo tẽn aminhinomã amimẽn arỳm itẽmmã. Nã bãm ije Jeju kanga kêt ne katàt memã mỳjja jarẽn arỳm itẽmmã.

⁸Nhym kam Bẽnjadjwỳr Jeju kute katàt memã o pãnh djwỳnhja tãm dja imã o pãnh. Dja katàt imã o pãnh mex-tire. Arỳm ne ikutẽp kudji. Dja imã,

—Akmere, amrẽ tẽn amim aby. Ba arỳm amã ajaxwe kêt jarẽ ga arỳm imã amexkumrẽx. Ne kam on amim aby, ane. Kute memã o pãnh nhõ akatikam dja imã kungã. Djãm bajbit dja imã kungã? Kati, me kute kam amakja, me kum kĩnhja kunĩmã gẽdja kungã, me kunĩmã o pãnh ne.

Kurẽ djwỳnh amiwỳr o bõx nhym ate kuka kõnh dja.

⁹Akmere, gora amrẽ amibẽx ne on iwỳr bõx. ¹⁰Nhym Demaj. Demaj ne kum me kàtãm kukràdja punujabit kĩnh, me kute Metĩndjwỳnh kurẽ djwỳnh kukràdja punu jabit ne kum kĩnh ne ar o ban arỳm ikangan imã iren mã tẽ, pykabẽ Texarõnika'ỳr tẽ. Nhym Krexẽxi arỳm pykabẽ Garaxa'ỳr tẽ. Nhym Xitu pykabẽ Damaxa'ỳr tẽ. ¹¹Rukabit ne ikuri dja. Maku dja ga aprõn amrẽ iwỳr o tẽ. Nãm ikõt apẽnh mexkumrẽx. Tãm gẽdja ga amrẽ o tẽ. ¹²Xikiku ne ba pykabẽ Epexu'ỳr ano.

¹³Ë, iwỳr atẽmkam dja ga amrẽ imã inhinõkã riytiwão tẽ. Wãnh ne ba gu bakamybẽ Kapukam kum inhire, krĩrãxbẽ Krõwadjikam ne ba kum inhire. Gora amrẽ imã o tẽ. Pi'õk no'õk ngri-wãmẽ no'õk raxwãmẽ amrẽ imã o tẽ. Pi'õk no'õktiwiã ne ba imã kĩnhĩ. Gora aman amrẽ imã abyn o tẽ.

¹⁴Ë, Arexãri kute ngõnh nhipẽx djwỳnhja ne prĩne ijo ajkẽ. Metĩndjwỳnh ta dja kum axweo pãnh. ¹⁵Gadjwỳ dja ga aminẽje tãwã pumũ. Nãm kabẽno ar ijapa ne. Nãm kabẽno ar ijapa: ba te kum ikabẽn mex jarẽ ne te akre nhym mã kabẽno ar ijapan kam prĩne kabẽno ijo ajkẽ. Kam ne ba amã,

—Gora aminẽje tãwã pumũ, ane. Kam ne ba amã ane.

¹⁶Me kute amiwỳr ijo bõx kutewakam nhỳnh ne inhõbikwa 'õ ikuri dja? Me kute amiwỳr ijo bõx ne we ijaxwe jabej ikukjẽro ỳr kutewakam? Ba we ijaxweo ije amiptar kadjy nãrãm me kute bit ibĩnmã amiwỳr ijo bõx ne we ijaxwe jabej ikukjẽro nhỹ. Nhym nhỳnh ne inhõbikwa 'õ ikuri dja? Kati, nãm ar kunĩ ikangan mã prõt ne, mã ipymaje prõt ne. Gora gẽ inhõbikwa ipymaje prõtã gora gẽ Metĩndjwỳnh arkum o pãnh kêt ne arkam ujakrãnh no kati, arkam ukapri.

¹⁷Nà, me ne me ipymaje prõt ne. Nhyim bep kati, Bënjadjwÿr ne ikõt djan imã tÿx jadjà ba tu kanàrràm kàj bê memã Metĩndjwÿnh jarẽ, prĩne kunĩ'ã ajarẽ nhyim me bajtem kunĩ arÿm kuma. Djãm me kute ikukjêrkam uma ngri got. Nãm me kubê rop prãbê uma:kumrêx. Nhyim bep Metĩndjwÿnhbit ne mebê ipytã.

¹⁸Nhÿnh ne mÿjja punu 'õ ne kute ijo bikênhmã? Kati, Metĩndjwÿnh ta gêdja inêje jãm mÿjja punu dji. Metĩndjwÿnh ta ne kute ipytãr ta gêdja ipytãn ijo tẽn õ pykakam ijo bõx, mõi djãmã ijo bõx ba kam kõt imexkumrêx ne ar iba. Gora gê me kunĩ Metĩndjwÿnhmã kãjmã rax jarẽ. Me kunĩ dja me kãjmã kum rax jarêngo

tê. O tẽn rã'ã rã'ã rã'ã ne. Gora gê me mrãmri o anhyro tê.

¹⁹Dja ga Prixiramẽ Akwire arkum ijarẽ, ne ajte Nexipõrmẽ prõmẽ kramẽ arkum ijarẽ, ar kupãnhã arkum ijarẽ. ²⁰Ë, Eraxu ne krĩraxbê Kõritukam arek dja. Nhyim Krõpimu kanê, pykabê Miretukam kanê ba kam kum inhiren amrê tê.

Amrê amibêx ne na tÿm djwÿnhràam iwÿr bõx.

²¹Juburmẽ Prudêximẽ Rinumẽ Kraôdjamẽ me kute Jejukõt abeno kamy kunĩ ne me wãm amã amijarẽ. ²²Gê Bënjadjwÿr Jeju prĩne ajo ba nhyim Metĩndjwÿnhdjwÿ ukaprikõt prĩne me akunĩo djuw mex. Tã ne ja.

Paur kute Xitumã pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne Xitu kàxã djan kum pi'ók no'ók ne. Arÿm ne Xituo kra ne kum pi'ók no'ók ne. Arÿm ne pykabê Kretakam Xitumã ire nhym kam kam dja. Nhym kam Paur kum pi'ók no'ók ne Artemanhkôt ano. Mÿj'ã ne Paur pi'ók no'ók ne?

Bir, Xitu kute prïne memã Metĩndjwÿnh kabẽno amirĩt ne kute memã kabẽn jarẽnhmã. Kute me kabẽn punu kabẽno me itymã, ne kute Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kum àpẽnh kadjy me umjÿrmã. Kadjy ne Paur Xitumã pi'ók no'ók ne. Ne kam ajte amiwÿr Xitu 'uw. Tãm ne ja.

1¹⁻⁴ Akmere Xitu, ba, ibê Paur ne ba amã pi'ók no'ók ne. Xitu, abê ikra djwÿnh, amã ne ba pi'ók no'ók ne. Ga ne ga ikôt tu amim Jeju kamnhĩxkumrẽx, kam ne ba ajo ikra.

Ba ibê Paur, ibê Metĩndjwÿnh nhõ àpẽnh. Jeju Kritu ta ne ijano ba tẽ. Nã, Metĩndjwÿnh kubê me bapytãr djwÿnh ne ijano, ije memã Jeju jarẽnh kadjy ijano ne imã,

—On kãj bê ijã adjujarẽnh tẽ, ane. Ije memã Jeju jarẽnh nhym me kute mar ne kam kute tu amim kamnhĩxkumrẽxmã. Arÿm ne Metĩndjwÿnh amijo me kwÿ pytã. Me ja kute tu amim Jeju markumrẽxmã, ne kam arÿm kôt katãt mrãnhmã. Metĩndjwÿnh kabẽn katãtja, 'ẽxnhĩ kêtja tãm ne me kute mar ne kam arÿm kôt katãt mrãnhmã. Nã, kadjy ne Jeju ijano, ije memã Jeju jarẽnh nhym me kute amim kamnhĩxkumrẽxmã. Mÿj ne me kute tu amim kamnhĩxkumrẽxmã? Bir, me batyk nhijukri amũ me batĩn rã'ã rã'ã rã'ãn batyk kêtumrẽxmã. Metĩndjwÿnh 'ẽxnhĩ kêtumrẽxja tãm ne me bamã arẽ. Amrêbê ne kute pyka nhipẽx kêttri arÿm kabẽn pydji jarẽn me bajã amim karõ. Me batyk nhijukri batĩn rã'ãmã ne me

bajã amim karõ. Ne kam ajbir ne arÿm me bamã me batĩnjao amirĩt ne. Ar idjujarẽnhkôt o amirĩt ne. Arÿm kute aminhõ akati jarẽnh djãkam me bamã o amirĩt ne. Ba ne ba memã 'ã ajarẽ nhym arÿm amirĩt ne.

Be, akmere, gẽ Metĩndjwÿnh ajo djuw mex, Jeju Kritu kubê me bapytãr djwÿnhmẽ Bãmbê Metĩndjwÿnh ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba, ne amã adjumar mex jarẽ ga kam adjumar mex ne ar aba.

Xitu kute Jeju nhõ me jao ba djwÿnh pymjÿrmã.

Xim k 3.1

⁵Mÿj kadjy ne ba pykabê Kretakam amã inhire? Bir, aje mÿjja inomã mẽnhmã, ije kum o krax ne ije inomã mẽnh kêtja aje ikudjwa inomã mẽnhmã ne ba kadjy amã inhire. Ne kam ajte aje Jeju nhõ me jao ba djwÿnh kum àpẽnh kadjy me umjÿrmã ne ba kadjy amã inhire. Krĩ kunikôt aje me'ã Jeju nhõ me jao ba djwÿnh rẽnhmã, ije amã 'ã karõkôt.

⁶Bir, mÿj me'õ Ar kubê dja Jeju nhõ me jao ba djwÿnh? Bir, me axwe kêtme, me prõ pÿnhmẽ, me ja gẽdja me Jeju nhõ me jao ba. Nhym me kradjwÿ tu kute amim Jeju markumrẽx ne me bãm kabẽnkôt mrãnhmã. Nhym me ja bep bãmbit ne kabẽn mexkumrẽx nhym kam kraja arik ar ba, amakkre kêt, kute bãm kabẽn mar kêt nhym me kam kum kĩnh kêt ne ar'ã kabẽn ba. Kwãrik wãnh ga me bãm ja'ã Jeju nhõ me jao ba djwÿnh rẽnh kêt. Djãm me kraja kabẽn mex got ga aje me bãm'ã meo ba djwÿnh rẽnhmã.

⁷Nã, me axwe kêtbit dja me kubê Jeju nhõ me jao ba djwÿnh. Mÿkam dja ga me ja'ãbit meo ba djwÿnh rẽ? Bir, me kabẽn mexbit dja me Metĩndjwÿnhmã apê. Djãm me kabẽn punu Metĩndjwÿnhmã àpẽnh got. Kwãrik wãnh me amakkre kêt, me ngyrknhĩ, me kum kadjwati

kangôbit[†] djânh, me àkrê, me kute pi'ôk kapribit prâme me noo biknoro baja, kwârîk wânh me ja'â Jeju nhô me jao ba djwÿnh rênh kêt.

⁸Nhym bep me kute meo djuw mex prâm, me kum mÿjja mexbit kînh, me kute amipnênh ne ar ba, me katât mrânh, me mrâmri mexo mexkumrêx, me axwe nêje kute amijâno âm, me ajbit dja ga me'â Jeju nhô me jao ba djwÿnh rê. ⁹Dja Jeju nhô me jao ba djwÿnh kum Metîndjwÿnh kabên kînh ne kôt ar amijo ba. Metîndjwÿnh kabên 'êxnhî kêtja, ar ije prîne memâ arênhja, tâm dja me kôt ar amijo ba. Me kute prîne memâ Metîndjwÿnh kabên jarênh mex-tire ne o kute memâ tÿx jangjênh ne o kute me kînhmâ. Nà, dja Jeju nhô me jao ba djwÿnh prîne mekmâ Metîndjwÿnh kabên jarên kam me kabên punu nêje me akre. Me kum Metîndjwÿnh kabên mar prâm kêt ne kute kabêno me bajapanhja dja Jeju nhô me jao ba djwÿnh me kabên punu nêje me akre gê me kuma.

¹⁰⁻¹¹Bir, me amakkre kêt ne me kumex ne kabên kajgoo ar me noo biknoro ba. Nâm we me,

—Djâm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomâ? Kati, dja ga me amim ama nhym me kam me amy nhinhu kâdjwÿ rê, ane.

Nâm â me noo biknoro ane. Nà, me ja dja Jeju nhô me jao ba djwÿnh kabêno me unê gê me anhikrê. Nâm me apÿnh kikrekam me kunî noo aknon meo ajkê. Mÿjo ne me meo ajkê? Me kute Metîndjwÿnh kupa'â mekmâ arênhkam ne me meo ajkê. Mÿj kadjy ne me Metîndjwÿnh kupa'â mekmâ arênh ar o ba? Bir, me kute me noo biknor ne me ô pi'ôk kaprîreo prôt kadjy ne me Metîndjwÿnh kupa'â mekmâ arênh ar o ba. Kam

dja Jeju nhô me jao ba djwÿnh akubyn kabêno me ity nhym me arÿm anhikrê.

¹²Bep Kretakam me'ô kute memâ kabên jarênh djwÿnh'ô ne ta ô me wÿnh'â kabên ne,

—Kretakam me kra ne mrâmri 'êxnhîkumrêx, axwekumrêx, kum ukangakumrêx, àkurbit kute mar. Nâm â me'â kabên ane.

¹³Nà, mrâmri ne â ane. Kam dja ga memâ akabên jarê, tu memâ abên tÿx, me kute mrâmri amim Jeju mar ne 'â ngrâ tÿx kadjy. ¹⁴Dja ga memâ abên tÿx nhym me arÿm wânh kabên kakrit marmâ ire, mekbê idjaer kukâmâre'â ujarênh kajgojamâ ire. Me kabên punuja ne me kum Metîndjwÿnh kabênkumrêxja kurên kam ta amimarkôt kabêno mekbê mÿjja puma ar o ba nhym me kabên man kôt amijo ba. Dja ga memâ abên tÿx gê me on kôt amijo baja krâta.

¹⁵Me axwe kêtâmâ ne mÿjja kunî mexkumrêx. Nhym bep me axweo kute amiptârja, me kute Jeju mar kêtja, me tâm ne mebê mÿjja kunî punu. Be, djâm me ja mex got. Nâm me ôkre kadjwÿnhbê mÿjja punubit man mÿjja punu'abit amim karô. ¹⁶Nâm we me ajkwakambit,

—Ije Metîndjwÿnh mar, anhÿr ar o ban kam arîk ar ba. Nâm me axwe, me amakkre kêt, ne te kute mÿjja mex marmân mÿjja punubit ma. Djâm â me kute amim Metîndjwÿnh mar kute anhÿr.

Xitu kute mebêngêtemê me kunîmâ Metîndjwÿnh kabên jarênhmâ.

2 Nhym bep ga, akmere, dja ga me kupânhtâ me kute amim Jeju marmâmâ Metîndjwÿnh kukràdjâ'â prîne adjujarênh ar aba.

²Dja ga mebêngêtemâ,

—Gora ar abixaêr punu kêt ne ar aba. Ne akabôt katin ar aba, ne amipnêr ar

[†]1:7 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibânh kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

aba. Gora ar tu amim Jeju markumrêx ne amibê kanga kêt ne mã kôt ajkamê. Ne kam mã amã aben jabê, ane. Dja ga ã mebêngêtemã ane.

³Ne kam ajte mebêngêxtemã kum,

—Gora ar amrãnh mexkumrêx ne ar aba. Metĩndjwýnh mex'ã amijakren kôt ar amijo aba, ane. Kwãrik wãnh aben japrý kêt ne amã kadjwati kangô[‡] djãnh kêt, ane. Dja gar mekmã mýjja mexbit jarênh ar o aba, ane. ⁴⁻⁵Nã, akmere, dja ga mebêngêxtemã kum,

—Ë, tynhwa ar, dja gar amũ idjô'ã me kra pýnh jakre gê me ar ajã amijakren me akudjwa kum mjên jabên kum kra jabên amipnên ar ban mjên prãm kêt ne ar ban õbikwao djuw mex ne ukaprikumrêx ne mjên kabên ma, ane. Mýkam? Bir, dja me kãtãm te kute me amrãnh punu 'õ pumũnh ne kute ar akôt Metĩndjwýnh kabên japrýmã te me ajabej ajkam aman kam tu ate krã, ane.

Dja ã mebêngêxte me kra pýnh jakreo ane.

⁶Akmere, dja ga me kraremãdjwý akabên jarê gê me amipnên ar ba. ⁷Ga dja ga katãt mrã gê me krare apumũn kam akôt ar amijo ba. Dja ga katãt memã Metĩndjwýnh kabên jarênh mex-tire ne abixaêr kêt. ⁸Dja ga memã arên mã memã akabên mextire jarê gê me te kabêno kute ajapanhmã, me kum akurê ar o baja te akabên punu jabej umar ar ban arým pijãm ne ate krãnh ar ba.

⁹Dja ga me memã àpênh kajgo ar ba jamãdjwý akabên jarê. Me kute meo pãnh ne amim me pa 'amýnh nhym me memã àpênh kajgo ar bajamã akabên jarê. Dja ga memã kum,

—Gora me anhõ bēnjadjwýr kabên ma. Dja gar prĩne me kabên man me kabēnkôt ar amijo aba ne memã adjãpênh mex ar aba gê me ar akam kĩnh,

ane. Kwãrik wãnh me anhõ bēnjadjwýr pãnh akabên kêt ne akabēno apanh kêt, ane.

¹⁰Kwãrik wãnh mekbê adjãkĩnh kêt, ane. Dja gar katãt memã apê gê me kãtãm ar adjãpênh mexkumrêxkôt ar apumũn kam arým kum Metĩndjwýnh kĩnh, Metĩndjwýnh kubê me bapytãr djwýnhja kum kĩnh, ne kum Metĩndjwýnh kabēndjwý kĩnh ne. Dja ga ã me memã àpênh kajgo ar bajamã akabên jarênh ane.

¹¹Mýkam dja gu me katãt mrã? Bir, Metĩndjwýnh ne arým me kunĩ kadjy ukapriõ kato. Kute me bakunĩ pytãr kadjy ne ukapriõ kato. ¹²Nã gu me prĩne ukaprija man kam arým pãnh arik ar babaja kanga. Ne mýjja punu, me kute Jeju mar kêt kute mýjja punuo amikĩnhja tu arým kangakumrêx nhym wãnh nõ. Gu me kam on pyka jakam amipnên ar baban katãt mrã ne Metĩndjwýnh kabēnkôt akrãnmã ar amijo baba. Dja gu me prĩne amim Metĩndjwýnh djukapri man kam ã kôt amijo ane.

¹³Ne akrãnmã ar amijo bababê amiwýr Jeju kamnhix, akubyn rwýk djã amiwýrkam amako tẽ. Me banhõ Metĩndjwýnh, me bapytãr djwýnhbê Jeju Kritu tãm dja me bajaêrbê kato, ta raxo kubê kumkatio me bawýr kato. Djãm ngri got. Raxo, mexo kubê kumkatiti:. Nhýnh ne me'õ mexo, raxo, umao kumãnhkutã? Dja me bawýr kato gu me arým bakĩnhkumrêx. Me bakĩnh djã ne ja. Tãm ne gu me amiwýrkam amak ar o baba.

¹⁴Be, Jeju Kritu ta ne me bajaxwe pãnh tyk kadjy memã amikanga, kute me bajaxwe kunibê me bapytãr ne kute amim me bajo mexmã ne mekmã amikanga. Kute amim me bajo mex ne kute me bajo õ me wýnhkumrêx ne kute

[‡]2:3 Mýjja me kute o kôm ne kôt bibãnh kunija, kadjwati kangômê uba kangômê, mýjja kangô kunĩ ne me kum kadjwati kangô jarê.

ar me bajo bamā ne mekmā amikanga. Kute me bajo ō me wŷnh gu me kam bamā mŷjja mexbit kīnh ne arek ar o babamā.

¹⁵ Bir be, ikabēn ja dja ga prīne me kupānhtā me kute amim Jeju marwāmā arē, memā kōt arē. Me kaprījamā kīnh jangjē gē me kaprī kēt. Gora atŷx ne me axwe nēje me akren memā abēn tŷx gē me arek ar ba. Kwārīk wānh gē me ajā kabēn kēt.

Kute Metīndjwŷnh djukaprī marn kute katāt amijo bamā.

Ep 4.2; Pīr 2.3; Kor 3.12

3 Gora me kute amim Jeju marwāmā akabēn jarē gē me on akabēn ma. Dja ga memā kum,

—Gora me me bēnjadjwŷrmē meo ba djwŷnh kabēn man me kabēnkōt ar amijo aba. Dja me me amā me adjāpēnhkumrēx jarē ga me kam kubē amikati kētkumrēx ne tu 'ŷr tē. Nhyim bep djām me me amā mŷjja punu'ā apnē ga me ate akrā. ² Kwārīk wānh ga me abenā akabēn kēt, ane. Gora me akabōt katin amā aben kaprīn akrānmā abenmā akabēn jarē, ane. Dja ga ā ajte memā akabēn jarēho ane gē meo biknor kēt.

³ Amrēbē ne gu me badjwŷ bano kētkumrēx ne bajamakkre kētkumrēx nhyim me arīk me banoo biknoro ba. Nā, amrēbē ne gu me arīk ar babari bamā mŷjja punu kunī kīnh ne. Ne te baje bajaxwemā banhirer ne arek ar babamān mā bamā bajaxwe kīnh ne. Me bajaxwen abenā bakabēn ne aben nhō mŷjja'ā bangryk ar baba. Nhyim me kum me bakurē: gu me badjwŷ amipānh bamā me kurē.

⁴⁻⁵ Nhyim bep ajbir ne Metīndjwŷnhbē me bapytār djwŷnh ukapriō kato ne kum me bajabēkumrēx. Nā gu me te bamā bajaxwebit kīnh nhyim Metīndjwŷnh tu ukaprikōt me bapytā. Kum me bajabēn kam me bapytā. Djām me bamrānh mexkōt ne gu me amiptā? Arkati,

ta ne ukaprikōt me bapytā. Nām me ngōo amingrā ku'ōn kam arŷm akubyn mexkumrēx. Nhyim Metīndjwŷnh Karōdjwŷ ā me bajo nyo ane, ā me bajo mexo ane. Nām me bajo ny ne me babē me bajaxwe krāta gu me kam baje babixadjwŷr ny pyrāk ne bakabēn punu mar kēt ne bakabēn mexbit ma. Nhyim kam Metīndjwŷnh Karō mā me bajo mexo tēm rā'ā ne. ⁶ Ukaprikōt ne me bawŷr Karō jano, kute me bajo djuw mexmā. Jeju Kritu kubē me bapytār djwŷnh djō'ā ne me bawŷr ano. Djām ōdjŷ got me babē Karō nē? Kati, mrāmri ne ōdjānhkumrēx ne me bamā ta Karō jano ne prīne o me banhipēx ne ar me bajo ba.

⁷ Be, djām Metīndjwŷnh djukaprī ngri got. Nām ukaprikōt me bamā me bajaxwe kēt jarē. Gu me bamex ne batyk nhijukri batīn rā'ā: rā'ān ar baba kadjy ne me bamā me bajaxwe kēt jarē. Nām amū me batīn rā'ā: rā'ā rā'āmā arē gu me amiwŷr kamnhīxbē ar baba. Adjŷm, dja me bamā kungā.

⁸ Mrāmri ne ikabēnja. Ikabēnkumrēx. Dja ga memā prīne idjō'ā ikabēnja kōt arē gē me kute amim Metīndjwŷnh marja kum mŷjja mexbit kīnh ne ar o ba. Kam ne mexkumrēx, me kunimā mexkumrēx.

⁹ Kwārīk wānh me abenkam kangatija wānh nō. Tām ne kajgo mexi. Kwārīk wām nō. Kwārīk wānh me bakukāmā nhidjikōt me ākrēja wānh nō. Nhyim me kute kabēno aben japanh ne me kute abenmā ākrējadjwŷ kunī dja wānh nō. Mōjdjē kukrādja tūm'ā ne me ā abenmā ane. Tām ne kajgo mexi. Punure. Tām dja wānh nō.

¹⁰ Dja me'ō kabēno kute abenbē meo bikjēr jabej ga nēje kukrā. Dja ate krā ga ajte kum akabēn jarē. Godja mā ate krā jabej ga kam arŷm tu kangakumrēx. Arŷm ne ga te kabēn punu nēje te o ane nhyim mā kum kabēn punu kīnh. ¹¹ Arŷm ne ga kōt kum akato. Mrāmri ne me'ō ja

punukumrêx. Atemã kabên. Kum axwe kînhkam ne ga arÿm kum akato. Nãm kabêno amijo amirît. Mrãmri dja ga tu kangakumrêx. Tãm ne ja.

Kabên o ino rer.

¹²⁻¹³ Be, dja ba awÿr Artemanh nâr kon Xikiku jano gê awÿr tên bôx ga kam tebê mã amrê iwÿr tē. Krîraxbê Niko-porikam dja gu abenwÿr bôx. Kam dja ba na tÿmkam arek akam amako dja. Nînh iwÿr atēm kêtri dja ga Djenajmê Apôr aro tên amũ ar kujate. Djenajbê ne me kadjy kabên jarênh djwÿnh, ar ja. Dja ga prîne aro djuw mex ne aro tên amũ ar

kujate gê ar tēm mex ne ÿkam tēm kêt. Ga kam amrê iwÿr tē.

¹⁴ Be, gora gê gu banhôbikwa kute Jeju marwã, mÿjja mexbit ma ne kum ajbit kînh. Mÿkam? Bir, gu banhôbikwa kute me 'uwtiõ djuw mex ne mekam kum ukanga kêt ne kute akrân mã ar meo djuw mexo bamã.

¹⁵ Ar ja, arkam idjãm ja kunĩ ne ar kute ajo amak rããn kam wãm amã amijarê. Badjwÿ ne ba ar wão ama ne. Ar wã kute Jeju mar ne kum gu bakînhkam ne ba aro ama ne. Arkum ijarê.

Gê Metîndjwÿnh ukaprîkôt ar akunio djuw mex. Tãm ne ja.

Paur kute Piremōmā pi'ók no'ók ne ja.

Paur ne kamybê Piremōmā pi'ók no'ók ne. Jejukôt ne ar abeno kamy. NhyM Piremō nhō kubê kra 'ō, me pardja 'ō kum àpênh kajgo ar baja arým mā kubê tē. Birām kubê pi'ók kaprīreo akín mā kubê o tē. Ne kam pyka 'ókam bōx. Pyka 'ókam Paur memā Metīndjwýnh'ā ujarēnh ar bakam bōx nhyM kam Paur Jeju'ā ujarēnh ku'ê. Mekbê ijê djákam ām rā'ákam ne 'ā ujarēnh ku'ê. NhyM kubê kraja kuman kam tu amim Jeju markumrēx, tu amim kamnhīxkumrēx ne. NhyM kam Paur arým o kra. Kum abékumrēx ne, ne kam te kute nēmān ajte Piremōmā ano. 'Ā pi'ók no'ók ne Piremōmā ano nhyM Xikiku ō pi'ók no'óko tē. NhyM kam kum,

—Kwārik wānh, ga kam angryk kêt. Tu amā abê. Jejukôt dja gar tu abeno akamy ne amā aben jabê, ane. Nām ā Paur Piremōmā pi'ók no'óko ane. Tām ne ja.

1¹⁻² Piremō, amā ne ba pi'ók no'ók ne. Ba, ibê Paur ne ba amā pi'ók no'ók ne. Gu bakamy Ximoximē ne bar amā pi'ók no'ók ne. Piremō, ga ne ga ar ikôt Metīndjwýnhmā adjàpēnh ar aba bar imā akínhkumrēx ne amā pi'ók no'ók ne. Gamē gwaj bakanikwýnh Apijmē Akipu gwaj bakôt àpēnhjamē ar aje amim Jeju mar ne kôt anhūrkwākam aben pydji-jamē, ar amā ne bar pi'ók no'ók ne. Ba, ibê Paur, Jeju Kritu'ā idjujarēnh ibakam me kute ibê ijêja, ba ne ba ar amā pi'ók no'ók ne.

³Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex, Metīndjwýnhbê me Babāmmē krabê Bēnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprikôt ajo djuw mex ne ar ajo ba ne amā umar mex jarē ga adjumar mex ne ar aba.

Paur kute Metīndjwýnhmā amikīnh jarēnh.

⁴Mrāmri ne ba kam ikīnhkumrēx ne kam ije inhō Metīndjwýnhmā amijarēnh katā kum ajarēnh rā'ā. Nā bām kum,

—Ota ba Piremōkam ikīnhkumrēx, ane. Nā bām ā kum akam ikīnh jarēnh anen kôt kum mextire jarē. ⁵Mýkam ne ba kam ikīnh ne? Bir, amā me abékam, amā Metīndjwýnh nhō me ja kunī jabékam ne ba kam ikīnhkumrēx ne. Ne ajte aje tu amim Jeju kamnhīxkumrēx, tām ne me iwýr arēnh bōx. Kam ne ba kam ikīnhkumrēx ne. ⁶Be, nā bām Metīndjwýnhmā ajarē ne kum,

—Arým ne Piremō amikajmā'ā Jeju ma. Kam dja ga kum ōdjānhmē kum me abê jarē gê memā ōdjānh ne kum me abê, ane. Nā bām ā Metīndjwýnhmā ajarēnh ane.

Nā, akmere, dja me akabēn mex man anhōdjānh pumūn arým akôt Kritu ma, Kritu nhōdjānhmē ukapri ma. Nām ukaprikôt apýnh mýjja mex djario me bakīnh ne arým gadjwý ajo kīnh ne, gê me gop apumūn kam arým akôt Kritumā kato.

⁷Nā, nām me imā ajarē ba kam ikī:nhkumrēx ne kam ajte itý:xkumrēx ne. Amā me abékam, amā me kute Jejukôt abeno kamy jabékam ne ba ikīnhkumrēx ne kam itýxkumrēx. Ga, akmere, nā gām Metīndjwýnh nhō me mexja prīne meo djuw mex ne meo kīnh ne. Ba kuman kam ikīnhkumrēx ne.

Ōnemu nêje kum kabēn.

⁸⁻¹⁰Amā me abékam ne ba mýjja'ā ama. Ba ikrabê Ōnemu'ā ama. Me kute ibê ijê rā'ákam ne Ōnemu iwýr bōx ba kam o ikra. Nā bām kum Jeju jarē nhyM tu amim markumrēx ba kam o ikra.

Ibê Kritu nhō àpēnhkam ren amā ibēn týx ne. Ne ren amā,

—Kwārīk wānh arek ikuri dja, ane. Nhyṁ ren ar̄yṁ tu mrāmri dja.

Nhyṁ bep kati, imā ajabēkam ne ba tu 'ā ama. Ba ibē Paur, ibēngēttekam amā ikaprī jabej, nhyṁ me kute Kritu Jeju'ā idjujarēnh ibakam ibē ijē ga amā ikaprī jabej ne ba tu 'ā ama.

¹¹Nām amrēbē akam punu ne kam ajbir amā mexkumrēx, ne badjw̄y imā mexkumrēx ne.

¹²Ba ar̄yṁ ije akubyn aw̄yṁ anormā. Imā abēkumrēx tām ne ba ije amā anormā. Godja ba akubyn amā anon kam o ama: ne. ¹³Nā bām te ije o aminhō prāme nhyṁ arek ikuri ām ne kute akāxā ijo djuw mexmā. Ije Jeju kukrādjà ny'ā idjujarēnh ibakam ne me ibē ijē ba mebē ijē djākam dja nhyṁ Ônemu kute akāxā imā àpēnhmā ba te ije o aminhō prāme.

¹⁴Nhyṁ bep kati, nā bām inhōkre kad-jw̄yṁnhbē amim,

—Kati, ba dja ba ā anh̄yṁ kêt ne. Ga dja ga amā ikaprī jabej ar̄yṁ imā nē gē arek ikuri dja. Aje amimarkôt dja ga amā ikaprī jabej ar̄yṁ imā nē gē kam ikuri dja, ane.

¹⁵Amrēbē ne mā abē tēm ngrire ne kam ar̄yṁ akubyn aw̄yṁ tēmmā. Kon ne, birām ar̄yṁ akubyn tu aw̄yṁ bōxkumrēx ne arek wānh akuri ām rā'ā: rā'āmā ar̄yṁ wām tēmmā. ¹⁶Djām aje o me bajtem'ō pyrāk nhyṁ amā àpēnh kajgo ar bamā ne akubyn aw̄yṁ tēmmā? Kati, ar̄yṁ ar aje Kritukôt abeno akamymā. Ar̄yṁ kubē akamy. Akamy, gu ar̄yṁ bamā kīnhkumrēxja tām ne aw̄yṁ tēmmā. Mrāmri imā kīnh raxi. Nhyṁ bep ga dja ga amā kīnh raxo ijakre. Amā àpēnhkam ne gar ar̄yṁ ajbir Bēnjadjw̄yṁ Jejukôt abeno akamykam dja ga amā kīnh raxo ijakre.

¹⁷Be, kam dja akubyn aw̄yṁ bōx ga amiw̄yṁ o wadjàn kum akabēnh mex jarē. Gu baro'ā badjapēnh ne abeno banhōbik-wakam baje aben pyrāk jabej dja ikāxā aw̄yṁ bōx ga o ipyrāk ne kutā aprôt ne

pa 'am̄yṁ amiw̄yṁ o wadjàn kam kum ak-abēnh mex jarē.

¹⁸Djori ajo ajkē? Nār kon, djori abē m̄yjjao akī? Kute ajo bikēnh jabej amrē imā 'ā pi'òk no'òk ba kam amā o pānh. ¹⁹Ē, gop ije inihkrao pi'òk no'òkja pumū, ba ibē Paur dja ba amā o pānh. Kwārīk wānh, ga dja ga àkīnhī pānh kum arēnh kêt.

Gora ijā m̄an amijakren ikudjwa pānh jarēnh kêt, àkīnhī pānh kum arēnh kêt, tu ate akrā. Ga ije amā Jeju jarēnh ne ije amā pānh jarēnh kētja pumū. Nā ba ren amā Jeju jarēnh kêt ga ren amim mar kêt ne tu abiknorkumrēx ne. Bep kati, nā bām amā arē ga ama ba kam ije amā pānh jarēnh kêt. Gora aje ipyrāk ne tu àkīnhī pānhja mar kêtumrēx. Ônemu kute ajo bikēnh tūmja tu o pānh mar kêt.

²⁰Nā, akmere, gora ā anen kum ak-abēnh mex jarē gu banhō Bēnjadjw̄yṁ kabēnkôt tu kum akabēnh mex jarē. Kum akabēnh mex jarēn o ikīnh, akmere. Gu baje Kritukôt abeno bakamykam gop ijo kīnh, akmere. ²¹Be, nā bām inhōkre kad-jw̄yṁnhbē amim,

—Dja tu ikabēnh man kôt amijo ba. Dja ikabēnh man kam o djuw mexo ikabēnh jakre, ane. Nā bām ā amim anen kam amā pi'òk no'òk ne.

²²Ē, ajte m̄yjjā 'ōdjw̄y. Ba wām aw̄yṁ itēm ne ibōx jabej on ikutēp imā kikre kre kapō ne kikre kadjw̄yṁnhbē inihkwā djawā kapī. Godja Metīndjw̄yṁnh wām aw̄yṁ ijano ba kam aw̄yṁ tēn bōx. Kadjy dja ga Metīndjw̄yṁnhmā ijo a'uw nhyṁ kam ar̄yṁ aw̄yṁ ijano. Me kute ikadjār ba kam wām aw̄yṁ itēmmā. Kam ne ba amijā Metīndjw̄yṁnh kamnhīxbē nō.

²³Epapraj ne kute ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Adjw̄yṁnhdjw̄y ne me kubē ijē. Nām Kritu Jeju'ā ujarēnh ar ba nhyṁ kam me kubē ijē nhyṁ iro'ā mebē ijē djākam dja. ²⁴Makumē Arxakumē Te-manhmē Rukamē ar adjw̄yṁnhdjw̄y kute

ajo amak ne kute ajarēnh rā'ā. Ar ja ne
ar ikôt àpēnh ar ba.

²⁵ Gê Bēnjadjwȳr Jeju Kritu ukaprīkôt
přine ajo djuw mex. Tām ne ja.

Mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju mar nhõ pi'òk no'òk ne ja.

Me'õ ne Jeju'ã pi'òk no'òk ne kam mekbê idjaer kute amikajmã'ã Jeju markumrêx jamã ano, ar kute mrãmri Jeju'ã ngràkumrêxmã. Mekbê idjaer kwÿ ne ar amikajmã'ã Jeju man kam arÿm kute ari mÿjjakôt akêxmã. Nãm ar abenmã,

—Gwaj akubyn Môjdjê kukràdjã tím-jakôt amijo baba.

Ne ajte,

—Gwaj akubyn Metĩndjwÿnhmã mry bôn kamrô kapĩ. Birãm Jeju kamrô me bajaxweo bingrànã mãnhkutã kêt, gwaj akubyn mry kamrôdjwÿ me bajaxwe pãnh ajte Metĩndjwÿnhmã kungã ane. Kam ne me'õ arkum pi'òk no'òk ne arkum,

—Kati, Jeju pydji kute me bajaxweo bingrànã djwÿnh. Kwãrik wãnh atemã ibej mÿjja 'õ jabej kêt. Jeju kamrô pydji ne me bajaxwe mãnhkutã. Kwãrik wãnh Jeju kamrô nhibej mry kamrô nhõr kêt, ane. Nãm ã anen kam arkum Jeju mex jarê. Jejubê ne Metĩndjwÿnh kra. Jeju ne mÿjja kunĩ kurãm mexkumrêx. Ne kadjy mrãnh djwÿnh kurãm raxi. Ne Môjdjê kurãm raxi. Ne me kute me kadjy Metĩndjwÿnh mar djwÿnhja kurãm raxi. Jeju kamrô ne mry kamrô kurãm mexkumrêx ne kam kute o me axweo bingrànã kadjy mexkumrêx. Nhym Jeju kukràdjã nyja ne Môjdjê kukràdjã tím jakàjbê bõx ne kurãm mexkumrêx. Kam gèdja me mrãmri Jeju'ã ngràkumrêx ne mã 'amÿn kanga kêtumrêx ne mã kôt ajkamën õ pykakam bõx, kàjkwakam õ pykakam bõx.

Metĩndjwÿnh kra kute raxo kadjy mrãnh djwÿnh jakrenh.

Kor 1.15

1 Amrêbê ne Metĩndjwÿnh me bakukãmãremã kabên. Me kute kabên jarênã djwÿnhkôt ne memã kabên, ne apÿnh mÿjja djãri kôt memã amijo amirĩto tẽ. Nãm memã kabên tẽm tãmtã ì amũ kamingrãnymã kabên ba. ²Nhym bep ajbir ne Krakôtbit me bamã kabên ne. Ajbir ne akati kute o ino rerkambit Krakôt me bamã kabên ne me bamã amijo amirĩt ne.

Bir be, arÿm kute Kramã mÿjja kunĩ kangaja pumũ. Nhym kam Kra arÿm pykamẽ kàjkwamẽ mÿjja kunĩ 'y. Metĩndjwÿnh djô'ã ne mÿjja kunĩ 'y. ³Nãm Metĩndjwÿnh jadjênho adjênã ne. Kubê Metĩndjwÿnh tãm. Ar kute aben pyrãk. Nãm 'itÿxkumrêx ne kam ta amik-abênkôt mÿjja pumũnh 'ãno dja. Kute mÿjja kunĩ nhipêxja pumũnh 'ãno dja. Djãm kabên ngri got. Nãm ta amikabên pymao mÿjja kunĩ pytàn 'ãno djan ar o ba.

Bir be, tãwã ne me babê me bajaxweo põx ne me bajo mex ne kam arÿm mã tẽ, mã kàjkwamã tẽn kam nhÿ, Metĩndjwÿnh djubòk'ãnh nhÿ. Metĩndjwÿnh kubê kumkati djubòk'ãnh nhÿ. Djãm me kãtãm ne me me bẽnjadjwÿr rũnh djubòk'ãnh krĩ? Kati, ãm me bẽnjadjwÿr rũnhbit. Me bẽnjadjwÿr rũnh ne me me ubòk'ãnh krĩ.

⁴Nã, kra ne ra:xi. Raxo kute kadjy mrãnh djwÿnh jakrenh mexi. Ne umaodjwÿ kute kadjy mrãnh djwÿnh jakrenh. Bãm ne 'ã bẽnjadjwÿr mẽ nhym uma: ne. ⁵Nhÿnh ne Metĩndjwÿnh kadjy mrãnh djwÿnh 'õmã kum,

“Mrãmri abê ikrakumrêx. Jakam ne ba arÿm ajo ikrakumrêx ga amipãnh ijo Abãmumrêx”, ane got.

Kati, kramābit ne ā kabēn ane. Nār kon, nhÿnh ne Metĩndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh 'ō'ā memā kum,

“Dja ba o ikra nhy m ijo Bām”, ane got.

Kati, Kra'ābit ne ā kabēn ane. ⁶Ne kam ajte, kute pykamā kra janorkam memā kum,

“Gora gē ikadjy mrānh djwÿnh kunī ikramā rax jarē”, ane.

Be, kubē Metĩndjwÿnh krakam arÿm kum mÿjja kunī re nhy m rax ne.

⁷Nhy m bep kadjy mrānh djwÿnh'ābit ne,

“Nā bām amikadjy mrānh djwÿnh nhípēx nhy m kute kōkmē kuwy pyrāk.

Akrānmā imā mrānh ne ikadjy àpēnhmā”, ane.

⁸⁻⁹Nhy m bep Kramābit ne kum,

“Be, Metĩndjwÿnh, mrāmri dja ga meo aba rā'ā rā'ā ne.

Nā gām katāt meo aban amā mÿjja mexbit kīnh ne katāt amijo aba ne amā mÿjja punu kurē.

Kam ne ba ibē anhō Metĩndjwÿnh ne amijo apytān arax kadjy adja. Ga kam akīnhkumrēx ne. Nā gām araxmē akīnhō anhōbikwa kunī jakrenh mex ne”, ane.

Nām ā Kramā ane ne kam ajte kum,

¹⁰“Ga, Bēnjadjwÿr, ga ne ga krax kurūm pyka nhípēx ne anhkrao kàjkwa nhípēx.

¹¹⁻¹²Dja ī apēx. Nhy m bep kati, gajbit dja ga arā'ā: rā'ā rā'ā.

Nhy m bep kati, dja ī kute kubēkà pyrāk ne tūm ne.

Mrāmri ne me kute kubēkà, mÿjja tūm, inōkà tūm nhy m me kute krān o mrānh ne 'é'ā rēnhja pyrāk. Dja ga ī ā kàjkwamē pyka tūm krān o atēm ne mēnhō ane. Ne kam arÿm pānh ny nhō.

Nhy m bep ga dja ga tūmrām arā'ā rā'ā ne. Ga adjwÿnh tāmō dja ga amū arā'ā: rā'ā ne. Dja ga atēmā kētkumrēx”, ane.

Bir be, nām ā Kramā ane.

¹³Nhÿnh got kadjy mrānh djwÿnh 'ōmā kum,

“Amrē idjubōk'ānh nhÿ, abēnjadjwÿr raxkam idjubōk'ānh nhÿ.

Ikutēp nhÿ ba 'ÿr amrē awÿr akurē djwÿnhō mō ga kwÿ o apardjan kwÿ nhimex”, ane.

Djām kute kadjy mrānh djwÿnhmā ā anhÿr got? Arkati, Kramābit ne ā kabēn ane. ¹⁴Nhy m bep kadjy mrānh djwÿnh ne Metĩndjwÿnh nhō àpēnh kajgo. Djām mebēngōkre got^f amirīt ne? Kati, me kute noo omūnh kēt nhy m Metĩndjwÿnh me bakadjy ano. Me ba ba, Metĩndjwÿnh kute me bapytār ne kute ar me bajo bamā, me bawÿr ne anoro dja, kute me bapumūnh ne kute me bajāno āmmā ne me bawÿr ano.

Me kute Metĩndjwÿnh kabēn mar 'āno āmmā.

2 Bir be, kam, Metĩndjwÿnh kute me bamā krabē kumkati janorkam dja gwaj tu amijamakkrekam nhōrkumrēx. Me kute gwaj bamā katāt arēnh gwaj baje marja tām dja gwaj tu amijamakkrekam nhōrkumrēx ne 'amÿnh tÿx, gwaj baje o babiknor karō. Dja gwaj ate ar bakrān baban kam ī o babiknor mex ne, o babiknor mexo tē.

²Amrēbē ne kadjy mrānh djwÿnh memā Mōjdjē kukrādjà jarē, me kute kōt amijo bamā. Nhy m me'ō kōt kute amijo ba kēt nār kon kubē binhirēnh katā nhy m kam arÿm kum o pānh ne. Katāt kum o pānh ne. ³Bir be, dja gwaj badjwÿ ate bakrān ar baba djām kute gwaj bamā o pānh kētmā? E kum kati,

^f1:14 Apÿnh me ō pyka djāri kunīkōt ne me kunī bēngōkre. Kubēkà jakamē me kakrātykmē me babēngōkremē ne me kunī: bēngōkre.

gêdja gwaj bamâdjwÿ o pânĥ ne. Am-rêbê ne Metîndjwÿnh memâ kukràdjâbit jarê. Nĥym me ate krân ar ba nĥym arÿm memâ o pânĥ ne. Nĥym bep ajbir, ajbir ne me bamâ kra ngâ, krabê me bapytâr djwÿnh me bamâ kungâ. Djâm ate gwaj bakràjamâ kute o pânĥ kêtâmâ? E kum kati ne. Dja gwaj bamâdjwÿ o pânĥ ne. Bênjadjwÿr ta ne kumrêx memâ amijarê, kute me utârmâ amijarê. Nĥym kam kute ar meo baja, me kôt baja ne me kuman kam ô'â gwaj bamâ kôt arê, kabêno kabên ne gwaj bamâ arê.

⁴Nĥym Metîndjwÿnhdjwÿ kôt mÿjĵa kwÿo amirît, me kute kôt kum kator kadjy ne umao apôx ne o mÿjĵa 'yro ba, apÿnh mÿjĵa pumÿnh kêt 'yro ba, me kôt baja ne me uma proo mÿjĵa 'yro ba. Nâm me me akrymê me kanêo mex, me tyk kwÿo tîn, bôm me nêje me karô rê, ã ar meo anhÿro ba. Nĥym kam Metîndjwÿnh ajte kôt memâ ta Karô jano, apÿnh àpênh djâri ne kadjy tu ukabikôt memâ kungrâ. Nâm ã Metîndjwÿnh kute meo bao ane, me kute Jejumâ kator kadjy.

Jeju amijo kubêngôkren kute me bapyrâk.

⁵Djâm kadjy mrânĥ djwÿnh Metîndjwÿnh kute amim umjÿr got? Kute ar pykao ba kadjy, kute amim umjÿr got? Ije ar amâ pyka ny jarênhja tâm, djâm kute ar o bamâ? Kati, Jejubit ne kute ar pykao ba kadjy Metîndjwÿnh amim kudja. Kute mÿjĵa kunĭo ba kadjy ne amim kudja. ⁶'A ne me'ô Metîndjwÿnh kabênkam,

“Ë, Metîndjwÿnh, djâm me ibêngôkre imex got ga aje me imar rã'amâ? Mÿkam ne ga me ikakritjao djuw mex ne?

⁷Nã gãm o kâtâm, akadjy mrânĥ djwÿnh kôpdji'ã o kâtâm. O kâtâm 'iry kêt ga ajte umamê raxo utâ ⁸nĥym ajte mrâmri bênjadjwÿr rax ne mÿjĵa kunĭo ba”, ane.

Nâm ã Metîndjwÿnh kabênkam ane. Ga kute mÿjĵa kunĭo baja pumÿ. Nĥÿnh ne mÿjĵa'ô kubê 'ã kâtâm ne? Kati. Djâm me babêngôkre'ã ne kabênja? E kum kati, Jeju'ã ne ã ane. Mebêngôkre kute mÿjĵa kunĭo ba kêtja pumÿ.

⁹Nĥym bep Jeju'ã ne ã ane. Mrâmri ne kadjy mrânĥ djwÿnh kurâm kâtâm 'ikrân mex ne, nĥym Metîndjwÿnh ajte 'ã raxmê umamê kumê. Nâm me bapânĥ ty nĥym kam pânĥ Metîndjwÿnh 'ã kute raxmê umamê mênho ane. Metîndjwÿnh me bakam ukapri kôt ne amim kra'ã karô nĥym kam me bapânĥ ty, me bakunĭ pânĥ ty. Djã nâm tyk kadjy tokry kêt ne ty? Kati, nâm tyk kadjy tokry: ne. Nĥym kam pânĥ Bãmja 'ã umamê ra:xmê kumê.

¹⁰Djâm Metîndjwÿnh kute kra tokry'ã amim karôja punu got? Kati, mrâmri katât. Metîndjwÿnh kute mÿjĵa kunĭ 'yr ne kute ar o baja tâm ne krabê Jeju'ã amim karô, kute tokry maro têm ne inomã mênĥ ne kam mrâmri kubê me bapytâr djwÿnhkumrêxmâ. Tokrykôtbit ne me bapytâ. O ne Metîndjwÿnh me bakràptĭ pytân me bajo kra, kute ô kâjkwa mextiremâ me bajo têm gu me kramê baro'ã arkam babamâ. Jeju ne me bamâ wan me bamâ pryô môn kâjkwamâ wadjâ. Dja gu me ĩ kôt pry'ã môn wadjâ.

¹¹Bir be, ta Bãm ne kubê me Babâm pydji. Ta, kute me bajo mex ar o bajamê gu me bamê ne gu meo Babâm pydji. Kam ne me bajo kamy. Me bakam pijâm kêt ne tu me bajo kamy. ¹²Nâm Bãmmâ kum,

“Dja ba ikamyremê ikanikwÿnhremã ajo amirît.

Me kute aben pydji nhipôkri dja ba memâ amex jarê”, ane.

¹³Ne kam ajte,

“Metîndjwÿnh kanàrrâm dja ba ar amijo iba”, ane.

Ne kam ajte,

“Ota ba dja. Metîndjwýnh kute imã ikra nhôrjamê ro'ã ne bar dja”, ane.

Nãm ã Jeju gwaj bajo ôbikwao ane. ¹⁴Bir be, Metîndjwýnh krabê ne gu me babaja. Ga me banhîja pumû. Me barerek, me bakatyk, me bakanê, me batokryja pumû. Kam ne Jeju amijo kubêngôkren⁸ kute me bapyràkã. Ne kam amitykkôt Xatanajo ajkê. Xatanaj kute memã tyk jarênh nhyim me kabênkôt tykja tãm ne prîne o ajkê. Kadjy ne amijo kubêngôkren ty.

¹⁵Ta amitykkôt Xatanajo ajkên kubê me bakaba. Nã gu me bamã batyk pyma: ne. Me batîrri bamã batyk pyma: ne. Nhyim kam Jeju ne me bakadjy tyn kam o me bamã me batyk pymajao ajngrã, gu me arým bamã uma kêt ne.

¹⁶Djã nãm amijo kadjy mrãnh djwýnh ne ruw ne me utã? Kati, nãm amijo kubêngôkren ruw. Nãm amijo Abraão tãmdjwý 'ôn ruwn me utã.

¹⁷Kam ne me bajo kamykumrêx ne kam kamymê kute aben pyrãk. Nãm me banhîo ï, ne kam me bakôt tokry, me bakôt mýjja maro ba, me bakôt muw, me bakôt kînh. Bir be, nãm prîne kute kamy bêngôkre pyrãk, kute me bapyràk ne kam arým kubê Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax djukaprikumrêx ne Metîndjwýnhmã àpênhkumrêx ar ban kute kanga kêt. Nãm me bakadjy Metîndjwýnhmã amijarê, me bajaxwe pãnh tyk jarê, nhyim arým me bajaxweo ajngràn me bajaxweo akno.

¹⁸Djãm me banhô Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr kute gwaj bamar kêt, kute gwaj batokry mar kêt? Kati, kute gwaj bamar. Xatanaj kute gwaj bajo baja mar. Djãm kute adjwýnhdjwýmã mýjja jarênh kêt, axwe'ã àp-

nênh kêt. Pykabê ar baridjwý ne kum axwe'ã apnê nhyim adjwýnhdjwý tokry: ne. Kute tokrydjwý mar. Kute mýjja kunî mar. Kam dja gwaj bakam ukapri: ne gwaj bawýr prôt ne kubê gwaj bapytà. Xatanaj kute gwaj bamã axwe'ã àp-nênhkam dja gwaj bawýr prôt ne kubê gwaj bapytà.

Jeju kute raxo Môjdjê jakrenh.

3 Nã, akmere ar, àpnhîre ar, ar abê Metîndjwýnh nhô me mextireja, Metîndjwýnh kute kãjkwa kadjy gwaj baro'ã amijo gwaj bapytà, on ar Jejukôt ajamak bën. Ê, dja ba ar amã Jeju rax jarê. Arým ne Metîndjwýnh me bawýr Krabê Jeju jano, me bakadjy ano nhyim bôx. Ne kam mrãmri ne kubê me banhô Metîndjwýnh mar djwýnh nhô bënjadjwýr rax. Tãm ne gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne kam memã arênh ar o baba. ²Nhyim kam Jeju bôx ne kum àpênhkumrêx ar ba. Metîndjwýnh kute anorjamã àpênh ar ba ne kanga kêtikumrêx. Kute Môjdjê pyrãk. Môjdjêdjwý ne prîne kute anor djwýnhjamã àpênh ar ba ne Metîndjwýnh nhô me jao ban meo djuw mexkumrêx ne kute me kanga kêtikumrêx.

³Nhyim bep Jeju ne Môjdjê kurãm rax ne. Kam dja me mã abenmã Jeju pymamê rax jarênh ar o ba. Ga me kute amim kikreja pumû. Kikre nhîpêx djwýnh ne raxo, tÿxo kikre jakre. Nãm ã Jeju kute kikre nhîpêx ar o ba prãbê Môjdjê nhîpêxo ane ne kam raxo Môjdjê jakrenh mex ne. ⁴Nhÿnh ne kikre 'ô ta kute aminhîpêx got? Kati, kikre 'yr djwýnh ta ne ikrao kikre 'y. Bir be, nãm ã Metîndjwýnh mýjja kunî 'yro ane. Nã, mýjja kunî nhîpêx djwýnhbê ne Metîndjwýnh. Ta ne Môjdjêdjwýr nhîpêx ne.

§2:14 Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apÿnh me ô pyka djãri kunîkôt me kunî: bêngôkreja pyrãk. Kubê kã jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunî: bêngôkre. Me kamrômê me kukrãdjã kunî kubêngôkreo aben pyrãk. Jakam dja ga Karô 17.26 jarên ama.

⁵Mrāmri ne Môjdjê prîne Metĩndjwỳnh nhõ me ja kunĩo ban meo djuw mexkumrẽx ne kute me kanga kêt ne memã Metĩndjwỳnh kute amũ tũmrãm amikukràdjào amirĩtja kajmã'ã memã arẽho ba. Kubê Metĩndjwỳnh nhõ àpẽn. Õ àpẽn kajgo.

⁶Nhym bep Kritu kubê Metĩndjwỳnh kra. Kubê Metĩndjwỳnh kra ne ta õ me jao ban prĩne meo djuw mexo ban kute me kanga kêtumrẽx. Ê, gwaj ba ne gwaj babê ta õ me ja. Nhym Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bamã mỳjja mex dji. Gwaj batĩn prãm kêt ne baje amim kamnhĩxbê mỳjja mexja kam amak ne kam bakĩnh rã'ã jabejmã. Dja gwaj o anhyro bamõr ne inomã mẽnh jabej babê ta õ me ja.

**Me amakkre kêt ne ar
ba nêje memã kabẽn.**

Kõ k 10.1; Djuda 5

⁷⁻⁸Kam ne Metĩndjwỳnh Karõ memã kum,

“On me akati jakam on aje Metĩndjwỳnh kabẽn mar jabej gẽ on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrẽbê ne me akukãmãre amakkre kêtumrẽx ne kapõt kukritkam jãm Metĩndjwỳnh akẽx ne 'ã kabẽn ne. Me kute ngyrk jabejmã ne me,

‘Kati, Metĩndjwỳnh dja me bajo bikẽn kêt. Dja gu me te kam amikrà ar o baba nhym me bajo bikẽn kêt. Kute me bajo krakam dja tu ate krã’, ã ar anhyr ba.

Nãm me ã me kute Metĩndjwỳnh ngyrk jabejmã ã ane.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh ane ne kam ajte memã kum,

⁹“Nã, wãnh ne me akukãmãre kute amim ikakinhmã, kute ingyryk jabejmã ar ikam amikrà:o ba. Nã bãm te me nokam memã mỳjja kwỳo amirĩt ar o iba nhym me ãm ate kute we ingyryk jabejmã ar we

ã anhyr ba. Me kute we ingyryk jabejmã 'ã amexbê 40.

¹⁰Kam ne ba me jakam ingyryk:ky ne memã kum,

‘Mrãmri ne me ja ajte ikam amikràn ibê binhirẽn mõ. Ne ikabẽn mar prãm kêtumrẽx’, ane.

¹¹Kam ne ba ingyryk:ky ne mrãmri ikabẽn pydjĩn arẽ. Nã bãm memã kum,

‘Aj, me ja dja me inhõ pyka'yr bõx kêtumrẽx ne ikõt me tyk djã kêt djãkam tyk djã kêt kêtumrẽx’, ane.”

Nãm ã Metĩndjwỳnh kabẽn ane.

¹²Ê, akmere ar, àpnhĩre ar, kam ne ba ar amã, gora ar amijãno dja. Ar akad-jwỳnhbê ajaxwe 'õ, apunu 'õ ar akam kator ga kam arỳm ar aje amim Jeju kamnhĩx kêt ne aje Metĩndjwỳnh tĩnja kanga karõ dja gar mrãmri amijãno dja.

¹³Kwãrĩk wãnh gar amikam ajamak kêt kati kêt. Dja gar akati kunĩkõt abenmã akabẽn ne o abenmã tỳx jadjã. On akati jakam, Metĩndjwỳnh kute ar amã,

—On jakam, anhyr ja ma. Metĩndjwỳnh kute me amakkre kêtõ tỳm kêtĩ. Gẽdjã mỳjja punu 'exri kute mex pyrãk ne arỳm ar anoo akno. Kute ar anoo biknor gar ajamak kêt karõ dja gar on abenmã tỳx jadjã.

¹⁴Gwaj bakunĩ barõ'ã babê Kritu nhõ me ja dja gwaj 'ã bangrà tỳx. Amrẽbê gwaj baje amim kamnhĩx nyrekam batỳxja dja gwaj o batẽm rã'ã o tẽn o tẽn o tẽn inomã kumẽ. Gwaj gop mrãmri ã o anhyr jabej kam arỳm babê Metĩndjwỳnh nhõ me jakumrẽx.

¹⁵Bir be, on dja gar ã amijo ane. Ga Metĩndjwỳnh Kabẽn kute,

“On me akati jakam on aje Metĩndjwỳnh kabẽn mar jabej gẽ on wãm ajamakkre kêt on wãm nõ.

Amrẽbê ne me akukãmãre amakkre kêtumrẽx ne kapõt kukritkam jãm Metĩndjwỳnh akẽx ne 'ã kabẽn ne”, anhyrja pumũ.

¹⁶Nhÿnh me ja ne me Metîndjwÿnh kabên mar kajgon kam jâm o akêx ne? Je kum Môjdjê kute pykabê Edjitu kurûm meo kator ne kute meo baja kunî, me tãm.

¹⁷Nhym nhÿnh me ja ne Metîndjwÿnh mekam ngryk ne? Mekam ngryko tēm rā'ā'ā amex krāptîbê 40? Je kum, me tãm, me kute Metîndjwÿnhkam amikrào ba ne kam wānh kapôt kukritkam apÿnh rōrōk ban wānh tyko ikwā, me tãm.

¹⁸Nhym nhÿnh me ja'ā ne Metîndjwÿnh memā kabên pydjîn arê ne memā kum,

“Aj, me ja dja me inhō pyka'ÿr bōx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djâ kêt djâkam tyk djâ kêt kêt-kumrêx”, ane.

E kum me tãm, me kute Metîndjwÿnh kabên mar kêt ne ar baja, me'ā ne ane.

¹⁹Bir be, ga me kute amim Metîndjwÿnh mar prām kêt-kam 'ÿr bōx kêtja pumû.

Metîndjwÿnh memā me tyk djâ kêt djâ jarê.

4 Ê, gwaj amijāno dja. Gwaj bajō 'ÿr babōx kêt karō dja gwaj amijāno dja. Metîndjwÿnh kute ō pyka'ÿr memā kràn kute memā tyk djâ kêt djâ jarênhja tãm ne gwaj bamā nōr rā'āā. Kam dja gwaj amijāno dja, gwaj bajō 'ÿr babōx kêt karō. ²Ê, 'ā ujarênhja, 'ā ujarênh mexkumrêxja ne arÿm gwaj bawÿrdjwÿ bōx, gwaj arÿm me kudjwa kuma. Me bakukāmāre kumrêx 'ÿr bōx nhym me kuma. Nām me mar kajgokumrêx ne. Djâ nām me kuman amikajmā'ā tu kamnhîxkumrêx? Kati, nām me ām mar kajgon ate krā. ³Nhym bep gwaj ba ne gwaj baje tu amim markumrêx ne baje amijā kamnhîxkumrêxja, gwaj ba dja gwaj 'ÿr babōxkumrêx ne kam kam batyk djâ kêt ne. Nhym bep me amakkre kêt'ā ne Metîndjwÿnh memā kum, “Nā bām ingy:k ne mrāmri ikabên pydjîn arên memā kum,

‘Aj, me kute ikabên mar kêtja dja me inhō pyka'ÿr bōx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djâ kêt djâkam tyk djâ kêt kêt-kumrêx’, ane.”

Djām kam me tyk djâ kêt djâ kêt got me 'ÿr bōx kêt-mā. Je kum amrêbê ne Metîndjwÿnh pyka nhîpêxo tēm in-omā kumên kam me kukām tyk djâ kêtmo krax ne te memā tyk djâ kêt djâ jarên te mekam ama. ⁴Be, Metîndjwÿnh kabênkam ne pi'ōk rārār'ā memā,

“Nām pi'ōk tyk to ino rerkam àpênho ino ren kam pi'ōk rārār-kam tyk djâ kêtō nō”, ane.

⁵Ne kam ajte me tyk djâ kêt djâ jarê, ne, “Aj, me ja dja me inhō pyka'ÿr bōx kêt-kumrêx ne ikôt me tyk djâ kêt djâkam tyk djâ kêt kêt-kumrêx”, ane.

⁶Me bakukāmāre kumrêx kute 'ā ujarênh mar kajgoja me tãm ne me 'ÿr bōx kêt-kumrêx, me kute amim Metîndjwÿnh mar kêt-kam. Tãm, me tyk djâ kêt djâ, ne arek me ja kadjy nōr rā'ā, atemā me ja kadjy nōr rā'ā. ⁷Kam ne Metîndjwÿnh ajte akati 'ō jarê ne memā,

“Akati jakam on ajamakkre kêt-wā on wām nō ga me ikabên man kam ikôt atyk djâ kêt djâ'ÿr bōx.”

Nām amû tûmrām Dawimā kabên nhym ô'ā memā arê, ajbir ije me amā arênhja tãm, ne memā,

“On me akati jakam on aje Metîndjwÿnh kabên mar jabej gê on wām me ajamakkre kêt on wām nō”, ane.

⁸Bir be, nām ren Djodjuwe ren me tyk djâ kêt djâ'ÿr meo bōx nhym ren Metîndjwÿnh ren ajte tûmrām akati 'ō jarênh kêt-kumrêx, me tyk djâ kêt djâ kadjy akati 'ō jarênh kêt-kumrêx.

⁹Nhym bep kati, 'ÿr kute meo bōx kêt-kam memā nōr rā'ā. Metîndjwÿnh nhō me ja kadjy, kadjy ne nōr rā'āā, gwaj bamā nōr rā'āā. Kute pi'ōk rārār-kam Metîndjwÿnh kōkam kōto nōr ja pyrāk. Dja gwaj ā kudjwao ane. ¹⁰Kôt dja gwaj badjâpênh jakàn kam Metîndjwÿnh kud-

jwa bakôkam kôto banhikwâ. ¹¹ Ajrâ, gora gwaj batÿx ne kudjwa 'ÿr bôx ne kudjwa bakôkam kôto nô. Gwaj bajô baje me bakukâmâre'â amijakren baja-makkre kêt ne arîk ar baban 'ÿr babôx kêt karô ne ba ar amâ,

—Gora gwaj batÿx ne kudjwa 'ÿr bôx, ane.

¹² Djâm Metîndjwÿnh kabên kajgo got. Kabên kute mÿjja tîn ne àdjôn timer. Dji tinkêt. Dji kute mÿjja kyxkêt. Ga mrâmri me kute kàx aktâ irêkôt prîne wa ngrành nhym kute mÿjja kyx tÿxja pumû.

Nâm ã Metîndjwÿnh kabên kute kàx pyrâk ne wa mexo kàx jakrenh mexo ane. Mrâmri me kute kàx djwa mexo mrymâ ukabêr ne kute o mry toprik ne kute amû katât o 'i jakâr nhym kre kam-rêk ne ikwâ nhym 'i kanhînja amirît mex ne ikwâja pyrâk.

Nâm ã Metîndjwÿnh kàx'â amikabên jakreo ane ne kabêno ã gwaj bajo ane. Nâm ta kabêno gwaj bakadjwÿnhbê prôt ne gwaj badjumar djâ'â kurên gwaj bakamûnho ane. Ne kam gwaj banhökrekadjwÿnhbê baje amim mÿjja'â karôja, baje mÿjja mar ar o babajao amirît ne mÿjja kabi. Gwaj Metîndjwÿnh kabên mar ar o baba nhym Metîndjwÿnh gwaj badjumar djâkam gwaj bamâ kabên ne,

—Mexkumrêx, ikabênkôt ne ga amijo aba, ane.

Nâr kon,

—Ë, nã gãm aje ikabênkôt amijo aba kêt, ane.

Nâm ã Metîndjwÿnh Kabên kute kàx pyrâk ne gwaj bakadjwÿnhbê: prôto ane.

¹³ Bir be, nhÿnh ne mÿjja 'ô Metîndjwÿnhbê apdju? Arkati, kute mÿjja nhîpêx kunî ne amirîtumrêx ne nô. Irâri kum nô. Noo kute mÿjja kunî pytâr. Kumâ dja gu me amijarê, kubê mÿjja 'ô biknor kêtumrêx.

Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr rax'â ujarênh.

¹⁴ Ije ar amâ arênh ja ma. Ije ôbê ar amâ Jeju rax'â idjujarênhja dja ba akubyn ar amâ arê. Gora gwaj baje amim Jeju mar ne 'ã ar memâ badjujarênh babaja gora gwaj 'ã bangrà tÿx. Ga gwaj banhô Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr ra:xja pumû. Nâm kâjkwamâ wadjân amû kajôn timer katon kam ÿtâ Metîndjwÿnh'ÿr bôx. Kubê ne Jeju. Kubê ne Metîndjwÿnh kra.

¹⁵ Gwaj banhô Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr rax djukaprikumrêx. Djâm kute gwaj barerek mar kêt got? Kati, nâm te Xatanaj axwe'â kum apnê nhym ãm tu ate krâ. Gwaj apÿnh bajaxwe djâri kute 'ã gwaj bamâ àpnênh, 'ã ne kum apnê nhym ãm tu ate krân axwe kêtumrêx ne.

¹⁶ Bir be, gora gwaj amikam bapijâm kêt ne tu Metîndjwÿnhmâ amijarê. Ôdjânhkumrêx gwaj kam tu kum amijarê. Dja gwaj bakam ukaprikumrêx. Gêdja mÿjja kute ar gwaj bajo baja, gwaj bajaxwe, gwaj barerek, gwaj bakapri, gwaj batîn prâm kute ar gwaj bajo baja, kam dja gwaj tu bapijâm kêt ne Metîndjwÿnhmâ amijâ ajarê nhym kam ta ukaprikôt prîne gwaj bajo djuw mexkumrêx ne.

5 Ë, Metîndjwÿnh kute amim me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bÿnjadjwÿr rax, bÿnjadjwÿr bÿngökrek 'ô** djarmâja pumû. Kute amim 'ô djar kadjy ne amijo me bajô, me babÿngökrek 'ô pytân amim kudja, nhym kam ta, me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh ta ne me ô'â Metîndjwÿnh ma. Nhym me kâtâmja amijaxwe pân timer me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh-jamâ mryo mrân kungâ nhym me axwe

**5:1 Apÿnh me ô pyka djâri kunîkôt ne me kunî bÿngökrek.

pānh Metīndjwýnhmā kubô, me ô'ā kubô. Nhyr kam Metīndjwýnh me ja jaxwe ajngràn tu o akno. Nām ā me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh memā Metīndjwýnh maro ane.

²Djā nām me no kêtja, me kute Metīndjwýnhbê ikô mātjamā àkrēmā got? Kati, adjwýnhhdjwý axwe prāmkam mekam ukaprīn memā àkrê kêt ne tu memā kabēn rerek jarē. ³Ne ta me kudjwa axwe prāmkam adjwýnhhdjwý ta amijaxwe pānh kum mry bô. Djā nām me ajbit axwe pānh kum mry bô? Kati, ta, adjwýnhhdjwý amijaxwe pānh kum mry bô.

⁴Djā nām me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr ta amijā bēnjadjwýr rē got, ta o amiptàn amijā me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rē got? Kati, Metīndjwýnhbit ne amijo utàn amim 'ā bēnjadjwýr rē ne amim umjuw. Ga Metīndjwýnh ajbit kute Arāo'ā me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr mēnhja pumū. Metīndjwýnhbit ne me'ā bēnjadjwýr rē.

⁵Bir be, nām ā Kritudjwý o ane. Ta kute amijo rax ne kute o amip-tār ne amijā me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax mēnh kētkumrēx. Nhyr bep kati, Metīndjwýnh ta ne amim kudjan kum,

“Mrāmri abē ikrakumrēx. Jakam ne ba arým ajo ikrakumrēx ga amipānh ijo Abāmikumrēx”, ane.

Nām ā Metīndjwýnh nhô pi'òk no'òkkam ā kum ane. ⁶Ne kam ajte kum,

“Abē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh rā'ā rā'ā rā'ā ne. Merkixatek ne akajmā'ā Metīndjwýnh mar djwýnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ā gadjwý abē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh”, ane.

⁷Mrāmri ne Jeju me kurām me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh mexkumrēx. Kute amijo kubēngòkren^{††} pykakam ar bari Metīndjwýnhmā kabēn ne amijo a'uw. Kāj bē kum kabēn ne amra. Metīndjwýnh pydji kute tykbē utār kadjy nārām kum kabēnkam muw. Nhyr Metīndjwýnh arým kabēn ma, Jeju jaxwe kêt ne kute Metīndjwýnh kabēn mar ne kôt ar amijo bakam Metīndjwýnh arým kabēn ma.

⁸Be, djā nām kubē Metīndjwýnh Krakam kute tokrymē kaprī mar kêt got? Kati, nām te kubē Metīndjwýnh kra, te axwe kêt ne mā tokry man kaprī ma. Nām tokry katikôt Bām kabēn man kôt ar amijo ba. Te tokryn mā Bām kabēn mar 'āno dja. Kam ne kute kabēnkôt ar amijo baja mar mexkumrēx. ⁹Ne kam arým mrāmri tokryo ino re. Tokryo ino ren kam arým kubē me utār djwýnhkumrēx ne. Me kute Jeju kabēn mar ne kute kôt ar amijo ba, me ja ne me utàn kam kute ar meo ba rā'ā rā'ā rā'āmā.

¹⁰Be, kute me utār kumrēx ne kute meo ba rā'ā rā'ā nhyr kam kôt Metīndjwýnh kum,

“Abē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax. Merkixatek nhijuk'ā gadjwý abē me kadjy Metīndjwýnh mar djwýnh nhô bēnjadjwýr rax”, ane.

Nām ā Metīndjwýnh kute amim arkam ā kum ane.

Me abatānh kute me prīre pyrāk.

Kô k 3.1; Ep 4.14

¹¹Nā bām bit ar ije ar amā Merkixatek jarēnhmān kam ajte akubyn ar amā

^{††}5:7 Kritu ne amijo kubēngòkre kute mrāmri ne apýnh me ô pyka djāri kunikôt me kunī: bēngòkreja pyrāk. Kubē kà jakamē me kakrātykmē me babēngòkremē ne me kunī: bēngòkre. Me kamrômē me kukrādjà kunī kubēngòkreo aben pyrāk. Jakam dja ga Karô 17.26 jarēn ama.

arênh kêt. Nā bām ren ar ar amā kunī jarē ga ren ar mar kêt-kumrēx ne, ar ajamakkre kêt-kam, ar ajamak'ā tomkam. Dja gar on amijamak'ā tom tan gop mỳjja ma. ¹²Nā gām ar amrēbē memā Metīndjwỳnh kabēn'ā adjujarēnhmān ajte mar kêt ne.

Nhym bep kati, me'ō gēdja akubyn ar amā Metīndjwỳnh kukrādjà kraxkōt arē. Nā gām ar aje me bixadjwỳr ny pyrāk. Me bixadjwỳr ny ne me kute kà kaōrbit mar ne kute me ōkumrēx kur kêt. Gar gadjwỳ aje mỳjja mar kêt rā'ākam aje me bixadjwỳr ny pyrāk. ¹³Ar aje mỳjja mar kêt-kam aje me prīne pyrāk. Ar aje kà kaōr rā'ā. Nhym bē ne ga gop ar ajabatānhkam aje gop mỳjja mar. Ar aje Metīndjwỳnh kabēn katātja o amiprāk kêt rā'ā.

¹⁴Bep ate ne me abatānh. Me abatānh ne me kute me ōkumrēx kur. Nā gām ar ren Metīndjwỳnh kabēn maro tēn ren o amiprāk ne ren arek maro tēn o tēn o tēn ren marja amū o abikamēnhō tēn kam ren aje me abatānh pyrāk ne kam ren prīne ren mỳjja kabi, prīne mỳjja punumē mỳjja mexmē prīne ren kabin mỳjja man kam ren aje me abatānh pyrāk.

6¹⁻³Gwaj Kritukōt babikamēnhmo kraxkam arỳm Kritu kukrādjà kwỳ ma. Nām me Kritu kukrādjà kraxbit gwaj bamā arē gwaj kuma. Mỳj kukrādjà krax ne gwaj arỳm kuma?

Me batyk kadjy bamā bajaxwe kīnhja wānh kum banhirer ne kam baje amikajmātā Metīndjwỳnh mar ja. Nhym ajte me kute ngōmā me bajangjēnh'ā ujarēnhjadjwỳ. Ne kam ajte me kute Metīndjwỳnhmā me bapymjỳr gu me kum badjāpēnh kadjy me kute me bajā ikra jadjwỳr ja. Ne kam ajte me batyk ne akubyn batīn ne bakator nhym Metīndjwỳnh kute me bamā bajaxwe pānh jarēnhmā ne kute me jamā me tīn rā'ā rā'āmā arēnh

ne ate me jamā me biknor rā'ā rā'ā jarēnh ja. Ja ne mar tūm, kukrādjà krax.

Djām ajbit ne gwaj baje marmā? Kati, kwỳ rax ne gwaj baje mar kêt rā'ā. Gwaj on ajte amū ijukri on mỳjja 'ōdjwỳ man gop amū maro babikamēnhō mō. Nā gām ar te o anen te aje kāj mā mar kamēnhmān kam mā akubyn ama, akubyn kraxbit maro mō.

Nhym bep kati, dja gwaj on amū ijukri on mỳjja 'ōdjwỳ ma. Gwaj baje mỳjja marmā ne Metīndjwỳnh amim gwaj bajā karō, gwaj on kuma, kute gwaj bamā no mex jadjar jabej dja gwaj on ā o ane.

Me kute Metīndjwỳnhbē amijo akēx karō memā kabēn.

Idja 10.26

⁴Nhym bep ate ne me kute Jeju kangaja. Tō mā dja me me on akubyn Metīndjwỳnh'ỳr meo akēxmā? Kati, gēdja me te meo ane. Arỳm ne Metīndjwỳnh me ja no bōnh pydji nhym me arỳm amim kuma. Jeju kute me utārmā kājkwā kurūm bōxja ne me arỳm amim kuma. Nhym Metīndjwỳnh ta memā Karōja ngrā nhym meo ba. ⁵Nhym me kam arỳm mrāmri Metīndjwỳnh Kabēn mexkumrēxmā kato. Ne arỳm amim mỳjja pyma kwỳ pumū. Jeju akati 'ōkam akubyn bōx ne kute meo ba kajmā'ā mỳjja pymaja kwỳ pumū. Omūnh kajgon kam ate amibē kanga, amibē kurē ar o ba.

⁶Be, me ja, me kute bit amim Jeju marmān ajte jām kute kubē amijo akēx ne kangaja, djām me kute akubyn Metīndjwỳnh'ỳr meo akēxmā? Arkati, gēdja me te meo ane, dja me te akubyn 'ỳr kute meo akēxmā te meo ane. Mỳkam? Bir, me kute Jeju kangaja ne me o ajkē. Nām kute mrāmri ne me kute Metīndjwỳnh krao bikēnh ne kute akubyn pīte'y'ā nhōrkam o bikēnhja pyrāk. Nhym kam me kātām Jeju japryō kumex.

⁷Ë, gop ar pyka mexja pumû. Na ne pyka jakam bixadjwÿr krâptî ne kam amû pyka ja mâ prôt ne. Nhyim me kam kam mÿjja kren prîne 'ã karên o djuw mex nhyim kam ingrôt ne abatàn. Ô wÿnh kute krên ne tÿxmã ne ingrôt ne òn kumex. Pyka mex ne ja. Pyka mex ja ne Metîndjwÿnh arÿm kum kînh ne ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Pyka ja ne mexkumrêx. Ba kum kînh jadja ne kum djwÿ jarê gê mâ arek kam djwÿ nhingrôt ne òn kumex, ane.

⁸Nhyim bep ate ne pyka punu. Nãm te na axidjuw nhyim me te karê nhyim mã mrÿnhîmê mjêxette nhîbit apôx ne kumex. Pyka kajgo mexi. Me te kam mÿjja nhingrôt jabej, djwÿ nhingrôt jabej ne kam ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Axuk wãnh nôre. Ba tu kanga gê wãnh nôre. Mÿj kadjy dja ba prîne karên 'ãno dja? Gê me'ô tu kum adjã gê prîne xêt. Kê, ane.

Dja ã Metîndjwÿnh me kute akubyn kubê akêxjamã anen kuwyo imôkam me kurê.

⁹E kum ar ga, akmere ar, àpnhîre ar, ar imã ar akînhja, djãm ar amã ne bar ikabên ja jarênho iba? Kati, arÿm ne bar ar amexkôt ar ama. Ar ga ne gar tu amim Jeju markumrêx nhyim arÿm ar apytã. Ga kam ar aje pyka mexja pyrãk.

¹⁰Djãm Metîndjwÿnh punu got. Djãm kute ar amar kêt got. Kati, dja katãt ar adjãpênh man o biknor kêt ne. Nã gãm ar amã Metîndjwÿnh kînhkumrêx ne kam ô'ã ô me mex jadjwÿo djuw mex ar o aba. Ne arek ar o aba rã'ã ne. Kam dja Metîndjwÿnhdjwÿ ar amar rã'ã ne.

¹¹Bir be, gora ar 'ãno dja. Nã bãm ar inhôkre kadjwÿnhbê,

—Gora gê ar î pÿnhkôt kum Jejuwã kînh ne kam kînh rã'ã rã'ãn kôt ar amijo ban inomã kumê, ane.

Nã, dja gar ã anen inomã amên kam arÿm 'ÿr bôx. Ar aje amim kam amakja ne aje amim kamnhîxja arÿm 'ÿr bôx.

¹²Nã, gora ar amã adjukanga kêt ne 'ãno djan inomã amên kam 'ÿr bôx. Kwãrik wãnh ar amã adjukanga kêt. Ë, me kute amim Jeju mar ne kute akrãnmã arek amiwÿr kam amakja, me tãmbit dja me 'ÿr bôx. Mÿjja mex, Metîndjwÿnh kute 'ã memã katãt kabên pydjîn arênhja'ÿr dja me bôx. Bir be, gora on ar ja'ã amijakren me kudjwa mÿjja ja kunî 'ÿr bôx.

Metîndjwÿnh kute Abraãomã tãmdjwÿ jarênh mãmdji.

¹³⁻¹⁶Ar me bakukãmãrebê Abraãoja pumû. Amrêbê Metîndjwÿnh Abraãomã kabên pydjîn arê. Nãm kum,

“Ë, mrãmri dja ba ajo kînh ne amã atãmdjwÿ krãptî ngã nhyim aptàn kumex.

Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”, ane.

Be, Metîndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjîn arênh ne ja. Nãm Abraão akrãnmã arek amiwÿr kam aman kam 'ÿr bôx. Metîndjwÿnh kute kum kabên pydjîn arênhja'ÿr bôx ne arÿm kran arÿm tãmdjwÿ.

Me babêngôkre baje memã bakabên pÿnh ne arênh kadjy ne atemã me'ô'ÿr mrã. Me'ô kute raxo me bajakrenh ne kute me bakabên marmã 'ÿr tèn kum arê, kute adjwÿnhdjwÿ me bakabên mar ne kute ar o bamã. Gu me kum bajêx karô, kum bajêx nhyim kute o ngrykmã ajte atemã me'ô'ÿr mrãn kum me bakabên ja jarê.

Nhyim bep Metîndjwÿnh kute Abraãomã kabên pydjîn arênhkam nhÿnh ne atemã me'ô Metîndjwÿnh kurãm rax got kute adjwÿnhdjwÿ kabên marmã? Kati, Metîndjwÿnhbê kumkati pydjii. Kam ne ta tu aminhidji jarênh Abraãomã kabên pydjîn arên kum,

“Ë, mrãmri dja ba ajo kînh ne amã atãmdjwÿ krãptî ngã nhyim aptàn kumex. Ba ibê Metîndjwÿnh ne ba

amã ikabên. Mrãmri ne ikabênja”,
ane.

¹⁷Nãm kabên pydjîn arên kam ta aminhidji jarê. Nãm arÿm 'ã amim karôn kôt kabên pydjîn arê. Nãm akubyn atemã kabên 'õ jarênh kêtumrêx. Nãm ta arÿm amim pry pydji jarê. Ne kam me kute prîne amim mar tÿxmã, Metîndjwÿnh kute memã kabên pydji jarênh nhyr me kute amim mar tÿxjamã ne kabên pydjîn arên kam ta memã aminhidji jarê.

¹⁸Bir be, kumrêx ne kabên pydjîn arên kam adjwÿnhdjwÿ ta aminhidji jarên memã,

—Ba ibê Metîndjwÿnh dja ba ajo kÿnh, ane.

Dja akubyn atemã kabên 'õ jarênh kêtumrêx ne. Dja 'êxnhî kêtumrêx. Djãm Metîndjwÿnh kabênkam 'êxnhîn kute akubyn memã kabên 'õ jarênhmã got. Arkati. Kam dja gar ja man kam ajte atÿxkumrêx, ajte akÿnhkumrêx. Atÿx ne tu amim kamnhÿkumrêx ne mã kam ama. Metîndjwÿnh arÿm gwaj bakukãm gwaj bamã mÿjja mex jarê gwaj mã kam ama. Kute gwaj bapÿtãrmã ne gwaj arÿm 'ÿr baprot nhyr arÿm gwaj bapÿtãn gwaj bamã mÿjja mex jarê, kàjkwa jarê.

¹⁹Gora gwaj kam batÿx ne tu amim kamnhÿkumrêx ne mã kam ama. Mrãmri dja gwaj 'ÿr bõx. Kam ne gwaj bakadjwÿnhbê badjumar mex ne baku'ê tÿx ne. Mrãmri ne me kute ngômã kên rênh nhyr kã arek arij tÿx nhyr ngô kute o ba kêt ja pyrãk. Dja gwaj ã bakadjwÿnhbê badjumar mex ne batÿxo ane. Gwaj baje amim Metîndjwÿnh kabên kamnhÿx ar o babakam dja gwaj ã bakadjwÿnhbê badjumar mex ne batÿxo ane.

Metîndjwÿnh nhõ kikreti ja ma. Kadjwÿnhbê Metîndjwÿnh nhõ mÿjja nêje kubêkãti wajêt. Nhyr me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr raxbit 'ÿr ngjênh.

²⁰Nhyr bep Jeju ne ta kàjkwakam ùrkwãti djwÿnhjamã wadjã. Me bakukãm ne 'ÿr wabin kum wadjã. Kute me banhirãr ne me bajo djuw mex ne me bakadjy Metîndjwÿnhmã kabênmã. Dji kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh djwÿnhkêt. Kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bënjadjwÿr rax dja rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne kajmã'ã Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhyr kam Jeju ijuk'ã kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh ne me bakadjy Metîndjwÿnhmã kabên ne.

Jeju kute raxo Merkixatek jakrenh.

7¹⁻³Be, mÿj me'õbê ne Merkixatekja? Nãm kribê Xarêkam me ja nhõ bënjadjwÿr ne adjwÿnhdjwÿ kubê Metîndjwÿnh pymao kubê kumkati mar djwÿnh. Idji kutewa ne katãt me mrãnh nhõ bënjadjwÿr, Merkixatek. Idji jatãri jadjwÿ ne me umar mex nhõ bënjadjwÿr. Krÿ nhidjibê ne Xarê. Me umar mex ne ar bakam ne me tu 'ã kum idji. Me õ bënjadjwÿrjamã, Merkixatekmã ne me me umar mex nhõ bënjadjwÿr ane.

Ije nhyr mã ne bãmmê nã ar kute? Kati, e kum bep me kute bãmmê nã noo ar omÿnh kêtumrêx ne me kute ar arênh kêtê. Kon ne. Ingêtmê kwatynhmê me kute omÿnh kêt mexi. Me kute rwÿkkôt mar kêt, nã 'õ kurÿm rwÿkkôt mar kêt ne ajte kute tyk djã kôt mar kêtumrêx. Nãm tu nhÿ'ãnh tẽ. Kute Metîndjwÿnh Kra pyrãk ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã rã'ã ne.

Be, ta ne Abraão kutã tẽn kajpan kum kabên jarênho kÿnhkumrêx ne. Abraão arÿm mÿj bënjadjwÿrja ar'ÿr prôt ne ar kubÿn kam akubyn tẽn nhyr Merkixatek kutã tẽn kajpan o kÿnh ne.

Nhyr kam kum mÿjja kwÿo ajkij. Kute mÿjja kwÿo mörjao ajkij nhyr mã o mō. Abraão õ mÿjja kunÿ kryre ne kurên aben kadjy kum kungã. Merkixatekmã apÿnh aben kadjy o pôxo tẽn

kum kungã nhyr abenã rênham arým rax nhyr kam mã o mõ.

⁴Bir be, me Merkixatek raxja pumũ. Te Abraão bënjadjwýr rax ne kute nêkrêx pytarja tu kute kum kwý o bikjêrja pumũ. Djãm Merkixatek ngri got.

⁵Atũmã ne mekbê Rewi me õ mýjja jamýnho ba. Mõjdjê ne kukràdjãkõt mekbê idjaermã kum,

—Gora me amũ anhõ mýjja wã kwýo ajkjên amũ mekbê Rewibê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnhmã angã, amũ amikutã memã kwý ngã gê me ta õ nêkrêxkõt amim amý, ane. Nhyr me kam ã anen õ mýjja kwýo ajkijn kam amũ amikutã mekbê Rewimã oro tẽ, me ta õ krõkam me jamã kungã nhyr me amim amý. Amẽ kubê Abraão tãmdjwý nhyr mekbê Rewi kute amim amýnhja tãm ne kubê õ nêkrêx.

⁶Nhyr bep atemã ne Merkixatek. Mekbê Rewi 'õ kêtê. Nãm te kubê mekbê Rewi kêt ne kam tu Abraãobê nêkrêx kwýo ajkijn kum kînh jadjã. Metíndjwýnh arým Abraãomã kabên pydjín arên kum mýjja mex jarê nhyr Merkixatek arým kuman kam kõt Abraãoo kînh ne. ⁷Be, mrãmri ne me'õ kute meo kînhja ne raxo tãmja jakre. Me rûnh ne me meo kînh.

Kam ne ba ar amã,

—Me Merkixatek raxja pumũ.

⁸Mekbê Rewibê Metíndjwýnh mar djwýnh ne me õ nêkrêxo ba. O ban kêt nhyr me pãnh kamingrãny amũ ijuk'ã ajte Metíndjwýnhmã àpênh ba nhyr me ajte memã oro ba. Nhyr bep Merkixatek pydji ne tîn rã'ã rã'ã ne kubê õ mýjjao mõ. Ga me Metíndjwýnh nhõ pi'òk no'òkkam Merkixatek'ã kute tîn rã'ã: rã'ã, anhýrja pumũ. Be, Merkixatek raxja pumũ.

⁹⁻¹⁰Nhyr kam Merkixatek Abraão kutã tên kajpa nhyr kum õ mýjja kwýo ajkij nhyr mã o mõ. Nhyr kam

Rewidjwý kute kum õr pyrãk. Rewibê ne Abraão tãmdjwý. Rewi ne ingêt kukãmãrebê Abraão ngrekam nõr rã'ã, kraxje kadjy kute Rewi bãm djir kêt, ngrekam nõr rã'ãkam ne Abraão Merkixatekmã õ mýjja kwýo ajkij. Nhyr kam Rewidjwý kute kum õr pyrãk. Nhyr kam amũ atũmã Rewi wajêt ne ruw ne kam amũ abatãnh nhyr kam tãmdjwý amim mýjja jamýnho ba, õ nêkrêxkõt me õ mýjja jamýnho ba. Nhyr bep Merkixatek mekbê Rewi kajmã'ã nêkrêxo mõ, Abraão nhõ mýjjao mõ.

¹¹Arão kòpdji'ã mekbê Rewibê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnhja ne memã Mõjdjê kukràdjã jarênho tẽ. Arão ne kubê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnho kutewa nhyr kam tãmdjwý mekbê Rewija amũ aben nhijuk'ã kubê Metíndjwýnh mar djwýnh ne Arão kòpdji'ã memã Mõjdjê kukràdjã jarên me kadjy Metíndjwýnh ma. Nhyr me te: kõt kute amijo ba mexmã. Nhyr kam atemã me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh 'õ ne kato. Atemã. Arãokõt kêtê. Merkixatekkõt ne kato. Nãm ren me mekbê Rewikõt mex nhyr ren atemã ny 'õ kator kêtumrêx ne. Nãm me te: amimex ne te: axwe kêt nhyr kam kadjy nyja kato.

¹²Bir be, atemã ne me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh ny 'õ kato nhyr kukràdjãdjwý ne kõt atemã. ¹³Gwaj banhõ Bënjadjwýr'ã ne idjujarênha. Á mùm me ja kurùm ne kato. Ám atemã. Djãm me ja 'õ kubê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh got? Ne kute Metíndjwýnh nhõ ngõnho ki'ã kum mry bõr got. Arkati.

¹⁴Mekbê Djuda kurùm ne kato. Me ja, mekbê Djuda ne me Metíndjwýnhmã àpênh kêtumrêx. Nhyr me kunĩ arým kõt omũ. Djã nãm Mõjdjê me jamã kum,

—Me ga dja ga me abê me kadjy Metíndjwýnh mar djwýnh, ane got? Kati, mekbê Rewimãbit ne arê.

¹⁵ Be, arÿm kute amirÿt tÿmja pumÿ. Atemã me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh 'õ ne kato. Mekbê Rewi kurÿm kator kÿtê. Ne kam kute Merkixatek pyrãk. ¹⁶ Mÿjkôt ne kubê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh? Djã nãm mebêngõkre ta Mõjdjê kukràdjãkôt kute amÿ aben nhijuk'ã abenmã rero tÿn kam Jeju'ÿr bõx ne kum kure nhym kam arÿm kubê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh? Djãm mekbê Rewi 'õ? Kati. Bir, mÿjkôt? Mÿjja tÿxkumrÿx kôt. Ta tu tÿn rã'ã:n kute tÿn o ino rer kÿtkumrÿx. Kam ne Metÿndjwÿnh 'ã me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bÿnjadjwÿr mÿ. ¹⁷ Metÿndjwÿnh nhõ pi'õk no'õkkam kute,

"Abê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Merkixatek ne akajmã'ã Metÿndjwÿnh mar djwÿnh.

Ga kam Merkixatek nhijuk'ã gadjwÿ abê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh", anhÿrja pumÿ.

¹⁸ Be, Mõjdjê kukràdjã tÿmkôt mekbê Rewi kute aben nhijuk'ã abenmã Metÿndjwÿnh mar djwÿnh rerja ne arÿm tÿm ne wãnh nõ. Arÿm kajgo mexi. Kute me utãr kÿt. Kam ne Metÿndjwÿnh wãnh kudji nhym nõ.

¹⁹ Mõjdjê kukràdjã kute mÿjjao mex kÿt. Nãm me te: kute kôt amijo ba ne te: kôt kute amijo mexmã. Nhym bep ajbir ne Metÿndjwÿnh me bawÿr mÿjja mex jano, Jeju jano. Tãm ne gwaj kamnhÿxbê ar baban kôt Metÿndjwÿnh'ÿr bõx. Nhym prÿne raxo, mexo Mõjdjê kukràdjã tÿm jakre. Kôtbit ne gwaj Metÿndjwÿnh'ÿr bõx.

²⁰⁻²¹ Be, gwaj banhõ Metÿndjwÿnh mar djwÿnh ny, mextireja pumÿ. Kumã ne Metÿndjwÿnh kabÿn pydjÿn arê. Bep me ja, me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh tÿmja ne Metÿndjwÿnh amim me umjÿr kajgon kute memã kabÿn pÿnh jarÿnh kÿt. Nhym bep ate ne Jeju.

Metÿndjwÿnh kute amim arkam kum kabÿn pydjÿn arÿn kum,

"Ba ibê Bÿnjadjwÿr ne ba arÿm amã ik-abÿn pydjÿn arê. Dja ba Atemã ik-abÿn 'õ jarÿnh kÿt.

Ga dja ga abê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã: rã'ã ne", ane.

²² Be, Jeju kukràdjã nya Jeju kute tÿm jakrenh mexi. Nhym Metÿndjwÿnh kute kukràdjã nykôt me bamã mÿjja mex jarÿnhja dja mrãmri me bawÿr bõx. Jeju ta dja Metÿndjwÿnh kabÿnkôt mÿjja mex nÿje omÿnh 'ãno djan me bamã kungã.

²³ Nã, Jeju mexo kute me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh tÿm jakrenhja pumÿ.

Ë, mÿjja 'õdjwÿ. Me ja ne me krãptÿ. Nãm me aben nhijuk'ã tyk tÿ. Te kute àpÿnh 'ãno ãm rã'ãmãn mã aben nhijuk'ã kubêngÿtte ne tyk tÿ.

²⁴ Nhym bep Jeju pydji ne mã: tÿn rã'ã rã'ãn kam mã kubê me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh rã'ã rã'ãn Atemã amidjõ'ã me'õmã rer kÿtkumrÿx. ²⁵ Ajbit ne tÿn rã'ã rã'ãkam arek Metÿndjwÿnhmã me banÿje kabÿn ne me bajo à'wÿr ar ba 'ãno dja. Nãm me bapytàn ar me bajo ba. Nhÿnh me baja? Bir me baje tu amim Jeju kamnhÿxkôt baje Metÿndjwÿnh'ÿr amijo akÿxja, me batãm ne ar me bapytàn me bajo ba. Gÿdjãm ar me bajo ba rã'ã ne. Gÿdja me bapytàn rã'ã: ne, rã'ã rã'ã.

²⁶ Bir be, me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bÿnjadjwÿr rax ã kute anhÿr ne gwaj bamãnhkutã. Nãm mexo uma. Kute axwe 'õ mar kÿtkumrÿx. Punu 'õ kam nõr kÿtkumrÿx. Nãm mÿm mexo amiptã nhym ate me axwe wãnh ar ba nhym Metÿndjwÿnh o rax ne kãjkwamã amiwÿr o wabin kãjkwa nhÿby ÿr nhym kam ar ro'ã ar ba.

²⁷ Nã, Atemã. Kute me kadjy Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bÿnjadjwÿr tÿmja pyrãk kÿt. Djãm kute Metÿndjwÿnh mar djwÿnh nhõ bÿnjadjwÿr tÿm

kudjwa myt kunîkôt ta amijaxwe pân̄h Metîndjwÿnhmâ mry par ne bôr ne ôr got. Me tãm ne me kumrêx amijaxwe pân̄h kum mry pan kubôn kungân kam atâri me kunî jaxwe pân̄h kum mry pan kubôn kungâ. Djâ nãm â Jeju me kudjwa ane got? Arkati, nãm ta Metîndjwÿnhmâ me axwe pân̄h tyk pydji. Nãm me axwe pân̄h Metîndjwÿnhmâ amikanga pydji nhym tûmrâm dja ajte memâ tyk kêt ne.

²⁸Môjdjê kukràdjâkôt ne me axwe prãm nhym me amim me umjuw. Nhym bep tûmrâm, Môjdjê kukràdjâ arÿm tûmkam ne Metîndjwÿnh amim krao katon amim kudja. Nhym kam prïne Metîndjwÿnh kabênkôt amijo ba. Axwe prãm kêtumrêx. Dja amÿ tûmrâm axwe 'ô kêtumrêx râ'â râ'â, tãm ne amim kudjan kam kum kabên pydjin arê. Ne kam adjwÿnhdjwÿ aminhidji jarên kum,

—Ba ne ba amijo apytàn amim adja. Ga abê imar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax, ane. Be, nãm â anen kam amim Kra dja.

Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr ny ne Jeju.

8 Bir be, ije ar amâ arênh ja ma. Arÿm gwaj banhô Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax â kute anhÿrja pumû. Nãm kâjkwakam Metîndjwÿnhbê kumkati krî djâtikam ubôk'anh ikô'â nhÿ, kubê bënjadjwÿr raxkam ubôk'anh nhÿ. ²Kubê Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr ne kam Metîndjwÿnh nhûrkwâti kadjwÿnhbê kumoka'êkam àpênh ar ba. Ûrkwâti djwÿnhkam àpênh ar ba. Djâm me ikrao ne me kum kikre got? Kati, Bënjadjwÿr djwÿnh ta ne amim kikre nhym kâjkwakam dja. Ûrkwâ djwÿnh ne ja. Nhym kadjwÿnhbê kumoka'êkam Metîndjwÿnh nhô mÿjja nêje kubêkâti wajêt. 'ÿr ne arÿm wadjân kam kam àpênh ar ba.

³Me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bënjadjwÿr rax kunî ne Metînd-

jwÿnhmâ mry bôn kum kungân kôt kum kîn̄h djâ ngâ. Kadjy ne amim me umjuw. Nhym gwaj banhô Metîndjwÿnh mar djwÿnhdjwÿ mÿj ne kum kungâ? Kati, âm ta ne kum amingâ.

⁴Nãm ren jakam, pyka jakam ar ban ren kubê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh kêtumrêx ne. Ga me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh kumex ne kute Môjdjê kukràdjâkôt Metîndjwÿnhmâ kîn̄h djâ nhôr râ'aja pumû. Kam ne ren jakam ar ban ren arÿm kubê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh kêt.

⁵Pyka jakam Metîndjwÿnh nhô kikreja ne kâjkwakam ûrkwâti djwÿnhja'â amijakre nhym me kam kam àpênh ar ba. Ô'â ne pykabê ô kikreja. Nãm Môjdjê kute kikre nhîpêxmâ nhym kam Metîndjwÿnh prïne kôt kum 'â karô, kute kum 'â karô nhym kute kôt kum ipêxmâ. Kute kâjkwakam ûrkwâti ja'â akren kute kôt kum ipêxmâ ne kum 'â karôn kum,

“Gora prïne inhûrkwâti djwÿnh'â akren imâ ipêx, ane.

Krân̄hre'â ije amâ akrejakôt dja ga ipêx”, ane.

Be, mÿjja kâjbê mex ne ja. Kâjkwakam ûrkwâ djwÿnh ne mexkumrêx, nhym bep ja, pykabê ja ne ô'â. Ô'â ne kam kâjbê mex.

Nhym bep ûrkwâ djwÿnh ne mrãmri wÿnh, mextire. ⁶Nhym àpênhdjwÿ mextire. Metîndjwÿnh ne kum àpênh ny jarê nhym àpênhja prïne mexo kute me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh tûm djâpênh tûm jakrenh. Nhym kukràdjâ nydjwÿ prïne mexo kute tûm jakrenh. O ne Jeju Metîndjwÿnh'ÿr mebêngôkreo bôx. Nhym Metîndjwÿnh me bamâ kabên pydjin arên kam me bamâ mÿjja mex jarê. Mÿjja mexja ne mexo tûmja jakrenh mex ne. Kôt kukràdjâ nydjwÿ mexo tûmja jakrenh mex ne.

⁷Nãm ren Môjdjê kukràdjâ ajmâ kute kêt nhym ren ajte kukràdjâ ny kator

kêtkumrêx ne. Nâm ren kutewaja mex nhyr ren ijukri ny 'ô kator kêtkumrêx ne.

⁸Nhyr bep kati, nâm kukràdjà tùmja kute me utâr kêt nhyr kam pân̄h Metîndjwÿnh kukràdjà ny kute me utârja pân̄h o kato. Nâm mekam kînh kêt ne memâ kum,

“Adjÿm, amû akati 'ôkam dja ba mekbê idjaer kunimâ atemâ ikabên ny 'ô jarên̄h mām̄dji, atemâ kukràdjà ny 'ô.

Nà, Djuda aben nhijuk'ã tàm̄djwÿjamã gédja ba atemâ kukràdjà ny 'ô jarê. Ba ibê Bênjadjwÿr ne ba me amâ ikabên ne.

⁹Ate ne nyja. Ate ne tùm, ije me akukâmâremâ arên̄hja, tãm ne tùm. Amrêbê ne ba me akukâmâre pa 'âbyn pykabê Edjitu kurûm meo ikaton kam ar meo iban memâ ikukràdjà ja jarê.

Nhyr be nâm me ikabên mar prâm kêt ne arîk ar ba. Ba kam amipân̄h tu me kanga.

Ibê Bênjadjwÿr ne ba me amâ ikabên ne.

¹⁰Bep jakam dja ba mekbê idjaermâ ikukràdjà ny jarê. Amû akati 'ôkam dja ba memâ ny 'ô jarê.

Ba ibê Bênjadjwÿr ne ba me amâ ikabên ne.

Me ôkre kadjwÿnhbê dja ba ikukràdjà jao adjân me ajamak krekre'adjwÿ pi'ôk no'ôk ne.

Ne kam meo inhô me jakumrêx nhyr me amipân̄h Metîndjwÿnho ipytân̄ kam amim ijo Metîndjwÿnhkumrêx.

¹¹Djãm me ôbikwamê kute abenmâ kum, nâr me kamy kute abenmâ kum,

'On amim Bênjadjwÿr djwÿnh ma', anhÿrmã.

Kati, me kunî dja arÿm amim ima. Me kâtammê me rûnhmê me kunî dja me amim ima.

¹²Ba kam me kute ikam amikràjakam idjukapri ne kam me ikam axweja tu o akno”, ane.

Nâm ã Metîndjwÿnh kukràdjà ny'ã ujarên̄h ane. ¹³Kute kukràdjà ny jarên̄hkam arÿm ôbê jao tùm ne. Be, ga mÿjja arÿm tùm tēm ne arÿm biknor 'ÿrja pumû.

Kute pykakam Metîndjwÿnh nhô kikreti jarên̄h.

9 Amrêbê ne Metîndjwÿnh priñe kukràdjà tùmja, kukràdjà kutewaja'ã memâ karô, kôt me kute ar amijo ba ne kum kabên ne kum âpên̄h kadjy. Nâm me pykabê kum kikren kam kam kum kabêno ku'ê.

²Nâm me kubêkâmê mrykâmê piponho kikren ajkwa krekre'ã kubêkã nhô. Kikrebê kumkati ne ja. Kam ne ngôn̄hpôktimê piponh ku'ê. Nhyr djwÿ me kute Metîndjwÿnhmã ôr ne piponhkam adjwÿrjadjwÿ ikwã. Apÿnh mÿjja ku'ê djari ne ja.

³Kadjwÿnhbê ne kumoka'ê. Nhyr kam nêje kubêkã wajêt. ⁴Kam ne kên karÿro kikre kudjÿ djã bôr djãmê kên karÿro piô rara krākã djyamê ku'ê. Nhyr kên karÿrreo piô rara krākã djy kam ne ngôn̄h dja. Kên karÿro ngôn̄hkam djwÿ nhidjibê “Mÿj ne ja” nÿt ne dja. Nhyr kam kam Arão nhô kô me aêrbê ingrôt ne ôja nô. Nhyr kam kamdjwÿ Metîndjwÿnh kute amikabên'ã kên no'ôkja amê nô.

⁵Nhyr kên karÿro piô rara krākã djyja'ã Metîndjwÿnh kadjy mrân̄h djwÿnh amê ar karô kâjbê prêkja aben kutã dja. Metîndjwÿnhbê kumkatiti, Metîndjwÿnh pymati, Metîndjwÿnh mexo tuknî kadjy mrân̄h djwÿnh karô nhipêx ja dja. Piô rara 'ã ijê djã'ã dja. 'Ã ijê djã ja ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhô bênjadjwÿr mry kamrôo kaprêprêk nhyr Metîndjwÿnh apÿnh me axwe djari tu o akno. Aj, djãm on

ije ar amā prīne ja jarēnhmā got. Ba ar amā mỳjja 'ōdjwỳ jarē.

⁶Be, nām ā Metīndjwỳnh nhō kikrekam apỳnh mỳjja ku'ē djāri ku'ē ane. Nhyṃ me kadjy Metīndjwỳnh mar djwỳnh kātām myt kunikōt kikrebē kumkatikam wangij ne kam kam āpēnh ar ba.

⁷Nhyṃ bep me kadjy Metīndjwỳnh mar djwỳnh nhō bēnjadjwỳr rax pydji ne kadjwỳnhbē kumoka'ējamā wangij. Djām myt kunikōt? Arkati, kum ngorekambit. 'Yr ngjēnh nhō akati apōxkambit ne 'yr ngjēnh pỳnh ne. Nhyṃ ajte kum ngore nhyṃ ajte 'yr wadjā. Akati pỳnhkambit. Djā nām ŷkam 'yr wangij? Kati, mry kamrō ne 'yr o wangijn Metīndjwỳnhmā kungā. Ta amijaxwemē me kātāmja jaxwe pānh ne kum kungā. Me kute mar kēt ne kute Metīndjwỳnhkam amikrào ba pānh ne me ô'ā o mrān o wangijn kum kungā.

⁸Jakōt ne Metīndjwỳnh Karō memā o amirīt, me kute me kātām Metīndjwỳnh'yr ngjēnh kēt kōt mar kadjy. Metīndjwỳnh nhō kikrebē kumkati ām rā'ā nhyṃ me kute kukrādjà tūmjao ba rā'āri ne me kātāmja Metīndjwỳnh'yr ngjēnh kētkumrēx, kumoka'ējamā ngjēnh kētkumrēx. Me kātāmja kraxje 'yr ngjēnh kēt.

⁹Be, pykabē Metīndjwỳnh nhō kikremē kōt kukrādjà tūmja ne Kritu kukrādjà djwỳnh'ā amijakre nhyṃ me Kritu kajmā'ā ar o ba. Kukrādjà tūmja ne me ī krākābito mex. Nām me kukrādjà tūmkōt te Metīndjwỳnhmā mry bōn kum kungān te kum kīnh djā ngān mā amikam kute axwe mar rā'ā. Me kute kum mry nhōr djwỳnhja te kum mry bōn kum kungān kadjwỳnhbē mex kēt rā'ā ne. ¹⁰Kukrādjà tūmkōt ne me me ō kwỳ krēn djāmē mỳjjao kōm djā'ā memā karōn mekbē uma. Ne kam ajte me kute apỳnh amiku'ōnh djāri memā 'ā karō, me kute kōt amijo bamā.

Apỳnh kukrādjà ja ne me ī krākābito mex. Metīndjwỳnh kute mỳjja kunīo ny kajmā'ā ne memā kukrādjà tūmja'ā karō nhyṃ me ar o ba.

Kritu kamrō'ā ujarēnh.

Xim k 2.5; Idja 8.6, 12.24

¹¹Nhyṃ arỳm Kritu bōx ne arỳm kukrādjà ny, kukrādjà mexo kato. Ne kute kukrādjà nyo kator kadjy kubē me kadjy Metīndjwỳnh mar djwỳnh nhō bēnjadjwỳr rax ne arỳm Metīndjwỳnh nhūrkwā djwỳnhmā wadjā. Metīndjwỳnh nhūrkwāti prīne kute raxo, mexo pykabē ja jakrenh mexjamā wadjā. Mebēngōkre kute ipēx kēt. Me banhō pykabē mỳjja, pī, bō, bānhōr jao kikre nhipēx kēt.

¹²Be, tām, Metīndjwỳnh nhūrkwā djwỳnhbē kumkatimā wadjān kam amū kadjwỳnhbē kumoka'ē'yr ār pydji. Djā nām 'yr wangij ne akubyn apōx ne 'yr ngjēnh krāptī got? Kati, nām 'yr ār pydji. Djām mokaāk kamrō nār mryti jabatānh nyre kamrō ne o wadjā, kute Metīndjwỳnhmā ōrmā? Arkati, nām ta amikamrōo wadjā. Ne o me bapytā. Me bapytārkumrēx. Gu me batīn rā'ā rā'ā ne baje o ino rer kēt kadjy.

¹³Amrēbē kukrādjà tūmkōt ne me mry kamrōo me kamī, me akubyn mex kadjy. Nām me Metīndjwỳnhkam amikrān kam punu. Nhyṃ kam Metīndjwỳnh mar djwỳnh mryti djūmre kamrōmē mokaāk kamrōo me kamī. Ne mryti jabatānh nyre, kaānhre bīn kum adjān kam prā byn o me punu kaprēprēk. Nhyṃ me kam akubyn mex.

¹⁴Be, ga mry kamrō kute kājibē meo mexja pumū. Bep Kritu kamrō ne mrāmri meo mexkumrēx. Metīndjwỳnh Karō tīn o ino rer kētja tām ne Krituo ban o tỳx nhyṃ kam kōt Metīndjwỳnhmā amingā. Djām punu ne me kubī? Kati, nām mexo nextire, ajmā kute kēt ne ta Metīndjwỳnhmā amingān kam kamrō ajkapī.

Ta kamrô ne prîne me bajo mex. Me batyk ne bajo Metîndjwÿnhmâ bakre rax ne nîjar baba kadjy ne gu me bamâ bajaxwe kînh ne o baba. Nhyr kam ta kamrôo prîne me bakadjwÿnhbê me bajo mex gu me kam arÿm bakadjwÿnhbê bapijâm kêt ne amikam bajaxwe'ô mar kêt ne Metîndjwÿnhmâ badjâpênh ar baba, Metîndjwÿnh tînjamâ apê.

¹⁵Kadjy, Kritu kamrô prîne kute me bajo mex gu me Metîndjwÿnhmâ badjâpênh kadjy ne Kritu kukràdjâ nyo kato. Metîndjwÿnh kute amiwÿr me bajwÿr ne kute me bamâ kabên pydjîn arênh ne kute me bamâ mÿjja mex jarênh gu me 'ÿr babôxmâ. Nhyr me banhō mÿjja mexja dja rā'ā rā'ān o ino rer kêt-kumrêx. Mrāmri dja Kritu ā memā o ane. Kadjy ne arÿm me axwe pānh ty. Me kute kukràdjâ tūmja ar o bari ne me Metîndjwÿnhkam axwe nhyr kam arÿm Jeju amityko o pānh ne.

¹⁶⁻¹⁷Bir be, nām tykkôtbîr o pānh. Nhyr kam ajte mÿjja tykkôtbîr ne mÿjja amirîr. Ga me ôbikwa tyk kutā kute abenmā ô mÿjja'ā karōja pumū. Ôbikwaja tyk kutā ôbikwamā ô mÿjja'ā karō ne,

—Godja ba ty ga kam inhō mÿjja jao mō.

Ne kam kum ô mÿjja nhidji jarênh kum,

—Tām dja ga o tē, ane.

Gêdja kute kum 'ā karōja ty nhyr kam ôbikwaja amū ajte kudjwa ô'ā ar o ba. Me tykkambit ne me ajmān aben nhō mÿjja jamÿn mā amū abendjô'ā o ba. Me tîr rā'ākam ne me kute aben nhō mÿjja jamÿnh kêt. Me tykkambit ne me kute me ô mÿjja kajgo jamÿnh. Bir be, me tykkôtbîr ne mÿjja amirîr. Nhyr kukràdjâ tūmjadjwÿ ajte tām ne.

¹⁸Nām me kute kukràdjâ tūm kute-waja o bao kurê'ukmā ne Môjdjê mry kamrôo me kamî. Mÿjja tyk ne kamrôo bikapînkôtbîr ne mÿjjao mex dja.

¹⁹Nām Môjdjê memā Metîndjwÿnh kabên kukràdjâ kunî'ā ujarênh kumrêx arê. Metîndjwÿnh kute mekbê mÿjja py-maja memā arênh djan memā kunî jarênh pan kam mry kamrô by, mryti jabatānh nyremê mokaak kamrô run kam iby ngô run kam pi'ô nhikwÿr ne kadjāt kamrêk jakritare jao krax 'āpren kam pi'ôja mry kamrômā adjān kam o me kaprêprêk. Metîndjwÿnh kabên kukràdjâ'ā pi'ôk no'ôkja kumrêx ne kamîr kam mebêngôkrejadjwÿ kamî.

²⁰Me kamîr kam mekmā kum,

“Be, Metîndjwÿnh kute me amā amikukràdjâ jarênh māmджи ga me aje kôt amijo aba kadjy kamrô ne ja. Gora me 'āno dja”, ane.

²¹Ne kam ajte Metîndjwÿnh nhō kikre kamî. Nām kapôtā kukràdjâja kumrêx kamîr kam kikre kadjwÿnhbêja'ÿr o wadjān kam adjwÿnhdjwÿ o kamî, kukràdjâja kunî kamî. ²²Bir be, Môjdjê kukràdjâkôt ne me mry kamrôobit mÿjjao mexo ba. Kamrô kapînkôtbîr ne apÿnh me axwe djâri Metîndjwÿnh tu me axweo aknon mar kêt-kumrêx ne.

²³Bir be, pykabê Metîndjwÿnh nhō kikremê ô kikrekam kukràdjâja ne kâjk-wakam mÿjja djwÿnh'ā amijakre. Kam ne Môjdjê mry kamrôobit ā mÿjjao mexo ane. Nhyr bep kâjkwakam mÿjja djwÿ:nh kadjy ne me mÿjja mexbit kum kubîr kungā. Kâjkwakam mÿjja djwÿnh-hja kadjy ne me mÿjja mexbit kum kubîr kungā. Mÿjja mexo kute pykabê mÿjja ja jakrenh. Mÿj ne mex nhyr me Metîndjwÿnhmâ kubîr kungā? Je kum Jeju. Jejubit ne mexkumrêx ne kam Metîndjwÿnhmâ amingā nhyr me kubî.

²⁴Djâ nām me Metîndjwÿnhmâ kikre nhyr kam Kritu kadjwÿnhbê kumoka'êja'ÿr wadjâ? Kâjkwakam ô kikre djwÿnhja'ā kute amijakre djām kumā ne wadjâ? Kati, nām tu kâjkwamā wadjâ. Kum wadjān arÿm Metîndjwÿnh

kabem djan kum me bajarênho djan me banêje kukrào dja.

²⁵ Djã nãm Metĩndjwỳnhmã aminhõr krãptĩ? Kute pykabê Metĩndjwỳnh mar djwỳnh nhõ bẽnjadjwỳr rax kikremã ngjêx krãptĩja pyràk? Kum ngore kunĩkõt kute mry kamrõbito mrãnh ne Metĩndjwỳnh nhõ kikre kadjwỳnhbê kumoka'êmã o ngjêxja pyràk? ²⁶ Arkati, nãm ren kum aminhõr krãptĩn ren arỳm tokry krãptĩ. Ren pyka nhipêx totokbê ren arỳm apỳnh tokry krãptĩ. Bep kati, arỳm pyka kute o ino rerkam arỳm kator ne kute mekbê axweo apêxmã kute Metĩndjwỳnhmã aminhõr mãmdji.

²⁷ Ga Metĩndjwỳnh kute me kunĩ'ã amim karõja pumũ. Me kunĩ dja me tyk pydji nhym ijukri dja Metĩndjwỳnh memã axwe pãnh jarê.

²⁸ Bir be, nãm ã Kritudjwỳ tyk pydjio ane. Kute Metĩndjwỳnhmã aminhõr nhym me kute bĩn mãmdji. Nãm amijã me krãptĩ jaxwe mẽn kam me pãnh Metĩndjwỳnhmã amingã nhym me kubĩ. Dja ajte me bawỳr kato. Djãm kute axweo pãnhmã? Kati, kute õ me ja pytãr ne kute meo mõrmã. Pykabê me kute abej ajkam amakja pytãr ne ar meo bamã dja ajte kato.

Kritu pĩte'ykam tyk pydji.

10 Bir be, Mõjdjê kukràdjã ne mỳjja mextireja kukãm bõx. Kubê wỳnh kêt. Mỳjja mextire bõx kêttri ne Metĩndjwỳnh Mõjdjê kukràdjãjao kato. Nãm mỳjja mex djwỳnh'ã amijakre kajgo. Kam kute meo mex kêt. Metĩndjwỳnh kute me axweo bingrãnh kadjy ne me kum mry pan kubõn kungã. O anhỹro ba tãmtã: ĩ arek amũ namẽ amex kunĩkõt o anhỹro tẽ. Nãm me te mry pan kamrõ kapĩn te kute o amikam axweo apêx ne mexmã te o amijo ane. Me kute Metĩndjwỳnh'ỳr bikamẽn prãmja ne me te amijaxwe kêt mã amijo ane. ² Nãm ren me kute Metĩndjwỳnhkõt amijo ba prãmja

mry kamrõ ren amikam axweo apêx ne ren mrãmri amikam axwe'õ mar kêt kumrêx ne ren tu mry par krãta.

³⁻⁴ Nhym bep kati, nãm me te o amijaxweo ane. Mryti djũmre kamrõmẽ mokaak kamrõo mrãmri me kute amijaxweo apêx kêt. Nãm me te o amijo anen mã axwe. Mry kamrõ kute memã axweo apêx kêt. Nãm tu amex kunĩkõt memã axweo amirĩto tẽ.

⁵⁻⁶ Kam ne Kritu pykamã rwỳk kutã Bãmmã kum,

“Nã gãm arỳm amã mry kamrõ kapĩnmẽ me kute amã djwỳ nhõrja kĩnh kêt. Nhym me kute amijaxweo apêx kadjy nãrãm kute mry par ne rã'ã ngõho kikam rẽn ne kute kum angjẽn ne kute amã õrja tãm ne ga arỳm abê kĩnh no kati.

Ne kam aje ijo inhĩmã ijã amim karõ.

⁷ Ba kam amã,

‘Metĩndjwỳnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkõt ne ba jãnh dja. Amrêbê anhõ pi'õk no'õkkam aje ijarẽnhkõt ne ba jãnh dja’, ane.”

Nãm ã Kritu Bãmmã ane. ⁸ Nãm kum,

“Mry kamrõ kapĩnmẽ me kute amã djwỳ nhõrjamẽ me kute amim axweo apêx kadjy nãrãm mry par ne kute ngõho kikam rã'ã rẽn ne kute kum angjẽn ne kute amã õrja tãm ne ga amã kĩnh kêt ne abê kĩnh no kati”, ane.

Djã nãm me kupa'ã ar o ba? Kati, mrãmri ne Mõjdjê memã kõt 'ã karõ nhym me kute kõt ar o ban kute Metĩndjwỳnhmã mry par ne kute õro ba. Nhym Kritu Bãmmã kum,

“Ga abê kĩnh no kati”, ane.

⁹ Nãm kum kabẽn ja kumrêx jarẽn kam atãri kum,

“Metĩndjwỳnh, ota ba dja. Aje amim ijã karõkõt ne ba jãnh dja”, ane.

Bir be, nãm me kute mry par ne kum õrja arỳm o apêx. Kute pãnh nyjao katormã ne arỳm tũmjao apêx. ¹⁰ Metĩnd-

juwŷnh kute 'ã amim karôkôt ne Jeju Kritu tĕn ruwn ta Metĭndjuwŷnhmã amidjuwŷnh ngã nhym me kubĭ. Nãm kute kum aminhôrkam me bĭn mãmджи. O ne prĭne me bajo mex, prĭne me bajo mexo mexkumrĕx ne.

¹¹Me ĭ pŷnhkôt me kadjy Metĭndjuwŷnh mar djwŷnh aben nhujuk'a myt kunĭkôt ngônho ki kabem ku'ĕn mry kupĕ. Nãm me kute Metĭndjuwŷnhmã mry par ne bôr ne kum ôrmã bôro ku'ĕ. Nhym akati nhym tãm ne. Nhym akati nhym ajte tãm ne. Nãm memã axweo apĕx kĕtkumrĕx ne.

¹²Nhym bep ate ne Kritu Metĭndjuwŷnhmã mÿjja pydji ngã. Nãm kum amingã nhym me bĭn pydji. Nãm amijã me axwe mĕ nhym me kam bĭn pydji. Nãm me kubĭ nhym kam tu amijã me axweo apĕxkumrĕx. Jakôt ne Metĭndjuwŷnh djubôk'ãnh nhÿ, kubĕ bĕnjadjwÿr raxkam ubôk'ãnh nhÿ. ¹³Ne kam arek kam amako nhÿ. Metĭndjuwŷnh kute kurĕ djwŷnho bikĕnh mex nhym me kam umaje kuka kônho terteto ku'ĕn kam tu mÿrbĕ rôrôk nhym kute kwÿ o pardjan kwÿ nhimex, ja ne kam amako nhÿ.

¹⁴Bir be, kute Metĭndjuwŷnhmã aminhôr pydjijakôt arÿm mrãmri tu me'ã mex mĕnhkumrĕx nhym me mrãmri mex rã'ã rã'ã rã'ã. Kute me bajo mex ne kute me bajaxwe kĕto tĕmja, me bajã ne tu mex mĕnhkumrĕx. ¹⁵⁻¹⁶Nhym Metĭndjuwŷnh Karôdjwÿ kôt arĕ,

“Bep jakam dja ba memã ikukràdjã ny jarĕ. Amÿ akati 'ôkam dja ba memã ny'ô jarĕnh mãmджи.

Ba ibĕ Bĕnjadjwÿr ne ba me amã ikabĕn ne.

Me ôkre kadjwŷnhbĕ dja ba ikukràdjãjao adjãn kunhō. Ne me amak krekrekamdjwÿ kunhō”, ane.

Nãm kabĕn ja kumrĕx jarĕn kam atãri memã kum,

¹⁷“Apÿnh me ikam ajaxwe djãri, me aje ikam amikrà ar o abajadjwÿ gĕdja ba tu mar krãtan o akno.”

¹⁸Bir be, mrãmri ne Metĭndjuwŷnh arÿm o akno. Kam ne me kute amijaxwe pãnh Metĭndjuwŷnhmã mry par ne kum ôrja arÿm apĕx. Arÿm kĕt. Arÿm Metĭndjuwŷnh kute kam me axweja kunĭo bĭknorjakam ajte we amijaxwe pãnh mry par ne ar Metĭndjuwŷnhmã ôro ba. Kati, arÿm kĕt.

Me kute Kritu mar'ã ukanga kĕtmã.

Ep 3.11

¹⁹Ĕ, akmere ar, àpnhĭre ar, mrãmri dja gwaj tu bapijãm kĕt ne Metĭndjuwŷnh nhō kikre kadjwŷnhbĕ kumoka'ĕmã wangij ne Metĭndjuwŷnh 'ÿr bōx ne tu kum amijarĕ. Mÿjkôt dja gwaj bapijãm kĕt ne tu 'ÿr wangij? Jejukôt. Gwaj bakadjy tyk ne kamrō bikapĭnkôt dja gwaj bapijãm kĕt ne Metĭndjuwŷnh'ÿr bōx ne tu kum amijarĕ ne kum bakabĕn.

²⁰Pykabĕ Metĭndjuwŷnh nhō kikre kadjwŷnhbĕ kumoka'ĕ nĕje, Metĭndjuwŷnh krĭ djã nĕje ne kubĕkãti wajĕt nhym me 'ÿr ngĕnh kĕtkumrĕx. Nhym bep ajbir Jeju ne me bakadjy Metĭndjuwŷnh'ã kutan 'ÿr pry ny dji. Pry kubĕ Jeju. Kute Metĭndjuwŷnhmã ta aminhôr nhym me kute bĭn nhym ajte tĭnkôt ne gwaj tu Metĭndjuwŷnh'ÿr mrãn bōx ne wangij ne tu kum bakabĕn.

²¹Be, gwaj banhō Metĭndjuwŷnh mar djwŷnh nhō bĕnjadjwÿr raxkumrĕx. Nãm prĭne Metĭndjuwŷnh nhō me jao ban meo djuw mex ar o ba.

²²Gora gwaj kam tu Metĭndjuwŷnh'ÿr mrãn bōx ne tu kum bakabĕn, on batĭnri 'ÿr mrãn bōx ne kum bakabĕn. Amrĕbĕ ne Môjdjĕ Metĭndjuwŷnh kukràdjãkôt kute meo mex kadjy mry kamrō me kamĭ nhym me kam akubyn mex ne. Ne kam ajte me kute amijo mex kadjy ngō mexkambit djuwn o jãm amijã ngrã rĕ. Gwaj baje tu amim Jeju kamn-

hîxkam dja gwaj Metîndjwÿnh kadjy bamex. Jeju ne gwaj bajo mex. Ā gwaj bamex tanhÿrkam dja gwaj Metîndjwÿnh'ÿr mrân bôx ne tu kum bakabên, on batînri 'ÿr mrân bôx ne kum bakabên. Kwârîk wānh gar ajō anhōkre kadjwÿnhbê amim,

—Djām Metîndjwÿnh imā mex? anhÿr kêt. Dja gwaj tu amim kamnhîxkumrêx ne katāt bakabênkam tu 'ÿr mrân kum bakabên. Pykabê gwaj ar babari dja gwaj ā o ane.

²³Gora gwaj mā 'āno dja. Metîndjwÿnh kute gwaj bamā mÿjja mex jarēnh gwaj baje tu amiwÿr kamnhîxbê ar babaja ne gwaj arÿm memā arē nhym me kuma. Gwaj gop mā 'āno djan gop arek amiwÿr kamnhîxbê ar baba. Kwârîk wānh gwaj 'ā badjukanga kêt. Metîndjwÿnh ne arÿm gwaj bamā kabên pydjîn arē. Mrāmri ne kabênkumrêx. 'Ēxnhî kêtikumrêx ne kute gwaj bakanga kêtikumrêx. Kam dja gwaj amiwÿr kamnhîx tÿxbê ar baba.

²⁴Gora gwaj aben ma ne amidjwÿnhbit mar kêt. Dja gwaj bamā aben jabēmābit abenmā karō ne ajte bamā mÿjja mexbit kînh ne baje o baba'ā abenmā karō.

²⁵Gora gwaj abeno babikprōnh rā'ā. Nhym bep me kwÿ ne me arÿm kum abeno bikprōnh kanga. Nhym bep kati, gwaj ba dja gwaj o anhÿr kêtikumrêx. Gwaj ba dja gwaj abenmā tÿx jangij, mā Jejukôt gwaj babikamēnh rā'ā kadjy. Metîndjwÿnh nhō akati arÿm o rām ne ja. Kam gēdja gwaj mā abenmā tÿx jangjēnh ar o baba.

²⁶Me kute me bamā Metîndjwÿnh kabên 'ēxnhî kêt jarēnhja ne gu me baje amim marmān ate mā bamā bajaxwebit kînh ne, nhÿnh ne mÿjja 'ō ajte me bajaxwe pānh tykmā got gu me bamā bajaxwebit kînh ne. Arkati, Jeju pydji ne me bajaxwe pānh ty. Atemā mÿjja 'ō kêtikumrêx. Mÿjja 'ō kute me bajaxwe

pānh tyk ne kute me bamā me bajaxweo bingrānh kêt. ²⁷Nhym bep ām mÿjja ti, mÿjja punuti, mÿjja pymati: wā pydji ne me jamā nō. Me kum Metîndjwÿnh kurējamā ne nō. Memā gēdja axwe pānh jarē ne kam kuwy pōktijamā me kurē. Kumā dja me kurē nhym me prîne xêr. Me kamjā'ā ne nō. Kumā dja me kurē. Djām uma ngrî? Gora ar amikam ajkam ama.

²⁸Ē, amrēbê me'ō kute Mōjdjê kukrād-jākôt amijo ba kêtja nhym me'ō axwekôt omū. Birām me'ō amānhkrut nār kon amānhkrut ne ikjêkêt me'ō jaxwekôt arÿm noo omūn arē nhym me arÿm pānh kubî, kum kaprî kêt ne tu kubî, axwe pānh.

²⁹Bir be, kam dja me'ō kute Metîndjwÿnh kra japrÿkam mrāmri arÿm o bikēnh rax ne. Me kute Mōjdjê kukrād-jào bikēnhkam ne me kute tu bîn kajgomā. Bep me kute Metîndjwÿnh krao bikēnhkam dja pānh rax. Pānh raxo prîne kute Mōjdjê kukrād-jākôt me kute me bîn kajgoja jakrenh mex ne.

Nām me Metîndjwÿnh kra japrÿ ne kam ajte Metîndjwÿnh kukrādja ny kadjy kamrōjao mÿjja punu, Metîndjwÿnh kute memā kukrādja ny jarēnh māmджи kadjy kamrō jao mÿjja punu. Kra ne tyn amikamrō kapî gu me kam arÿm Metîndjwÿnh kukrādja nykôt amijo baba. Kamrō jao ne me mÿjja punu, o mÿjja kakrit ne kubê kanga. Jeju kute kamrō kapînkôt ne Metîndjwÿnh memā me axweo ajngrā ne meo mex nhym be nām me tu kamrō jao mÿjja kakrit ne kanga.

Ne kam ajte Metîndjwÿnh Karō japrÿn kum ngryk jadjā. Metîndjwÿnh Karō me bakam ukaprîja, gu me baje te kam amikrā ar o baba nhym mā me bakam ukaprî, ja tām ne me aprÿ. Djām ja pānh kêt got? Mrāmri gēdja prîne Metîndjwÿnh me jao bikēnh mex ne. ³⁰Nhÿnh me'ōja kute memā kum,

“Bajbit dja ba memã amijo pãnh ne. Ba dja ba me axwe pãnh meo ajkê”, anhÿrja ne gwaj arÿm mar mexkumrêx. Nhy m ta ajte memã kum, “Bênjadwÿr djwÿnh ta dja ô me jamã pãnh jarê”, ane.

³¹ Metîndjwÿnh tín ne ar ba tãm dja pao meo bikênh mex ne. Kute pao meo pãnh ja tãm ne uma:kumrêx. Djãm mÿjja wã py ma ngri got.

³² Ê, amrêbê Metîndjwÿnh kute ar ano bôn h totokbê ja gora ar ama. Nãm me te ar ajo bikêno ba gar mã 'ã angrã tÿx ne, ne te atokryn mã 'ã angrã tÿx ne. ³³ Nãm me me ipôkri ar ajaprÿn ar akamjêro ba. Nãm ã me ar akwÿo ane gar anhitepato ar kuri aku'ên ar omũno aku'ên kam ar ô'ã akã djãn akaprÿn ar omũno aku'ê. ³⁴ Nhy m me ajte ar akwÿbê ijê gar ar ô'ã arerek ne akaprÿn ar omũno aku'ê. Nhy m me te ar anhõ nêkrêxo prôt gar kam mã akính. Mrãmri arÿm kãjkwakam anhõ mÿjja mextirekôt ajamak bën kam tu ate akrã. Kãjkwakam anhõ mÿjja me:xkumrêx. Mexo kute pykabê ja jakren h mexi. Tãm gêdja rã'ã rã'ã rã'ã. Nhy m me te pykabê mÿjja jao ar ajo ajkê, gar kam kãjmã mÿjja ja man mã akính.

³⁵ Bir be, gora ar amã me uma kêt ne atÿx ne kôt amijo aba rã'ã. Kwãrik wãnh gar amã kanga kêt. Mrãmri dja Metîndjwÿnh pãnh ar amã mÿjja mextire ngã.

³⁶ Dja gar arek akrãmã amijo aba 'ãno dja. Metîndjwÿnh kute ar ajã amim karõ ne kute ar amã mÿjja jarênhja kôt dja gar amijo mō. Dja gar 'ãno djan akrãmã o amōr rã'ãn arÿm kôt 'ÿr bōx. Kute me bamã kabên pydji jarênh ne kute me bamã mÿjja mex jarênhja 'ÿr bōx. 'ÿr bōx ne amim aby. ³⁷ Metîndjwÿnh kabênkam ne krabê Jeju akubyn me bawÿr bōx'ã, “Adjÿm ngrire, dja ï me awÿr tèn bōx. Amrêbê ne tēmã krã ne kam arÿm amrê tēm 'ÿr. Dja tebê amikrà kêt ne.

³⁸ Me kute amikajmã'ã imar ba arÿm ije memã axwe kêt jarênh nhy m me katãt mrãnhja dja me mã imar rã'ãn ar ikôt ba.

Gêdja me'ô me umaje akubyn ibê akêx ba kam arÿm ibê kính no kati”, ane. Nãm ã Metîndjwÿnh ane. ³⁹ Nhy m bep gwaj ba ne gwaj baje ã anhÿr kêt kumrêx. Djãm gwaj bamã me uman baje kubê amijo akêx ne kam tu babi-knorkumrêxmã? Arkati, gwaj ba ne gwaj tu amikajmã'ã markumrêx nhy m arÿm Metîndjwÿnh gwaj bapytãn ar gwaj bajo ba.

Me tũmre kute amikajmãtã Metîndjwÿnh mar.

11 Ije, mÿjbê ne me kute amikajmã'ã mÿjja mar? Mã ne kute? Bir, me baje amikajmã'ã mÿjja markam ne gu me tu amim kamnhÿxkumrêx ne amiwÿr kam amakbê ar baba. Ne tu amim markumrêx ne banhōkre kadjwÿnhbê amim,

—Nã, mrãmri dja iwÿr bōxkumrêx, ane. Ne kam ajte me baje banoo mÿjja pumũnh kêt kam tu amim markumrêx ne banhōkre kadjwÿnhbê amim,

—Nã, mrãmri dja ba ï amũ akati 'ōkam omũ, ane. Nã gu me ã amikadjwÿnhbê amikajmã'ã mÿjja maro ane. ² Nãm ã amrêbê me bakukãmãre tu amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro ane nhy m arÿm mekam kính ne.

³ Nã gu me badjwÿ ã amikajmã'ã Metîndjwÿnh kute pyka nhipekôt maro ane. Nãm kabêno pyka nhipek nhy m kato. Me kute noo mÿjja pumũnh kêt ne pyka nhipek. Nhy m arÿm apōx ne amirÿt gu me arÿm kôt omũ. Ne kam amikajmã'ã kute pyka nhipekôt kuma, amikajmãtã arênh ma.

⁴ Nãm ã Abeu amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro anen kam ô krit bïn kugan kum kungã. Nãm kum mÿjja mex ngã. Mexo kute kamybê Kaï nhõ mÿjja

ja jakrenh. Nhyam kam kam kînh ne. Ne kum,

—Ga ne ga ajaxwe kêtukumrêx. Aje imã òrja ne ba imã kînhkumrêx, ane.

Be, nãm tu amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma. Amrêbê ne ty. Nãm te tyn mã me bamã mÿjja jarê. Tîn mãn prãbê mã me bamã arê ne,

—Dja ga me ã ikudjwa amim Metîndjwÿnh maro ane.

⁵Nãm ã Enokidjwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro anen kam tyk kêt. Nãm Metîndjwÿnh tu tîn rã'ao wabi. Nhyam me te noo abej aprã. Nhyam kêtukumrêx, Metîndjwÿnh kute tu tîno àbirkam. Kute o àbir kêtri ne 'ã memã kum,

—Tãmjakam ne ba ikînhkumrêx, ane.

Nãm ã Metîndjwÿnh ane. ⁶Bir be, nhÿnh ne me'õ amikajmã'ã Metîndjwÿnh mar kêt nhyam we kam kînh? Kati, me kute amikajmã'ã Metîndjwÿnh marbit ne mekam kînh ne kum me kînh. Godja me'õ Metîndjwÿnh'ÿr bõx prãm jabej gora amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma. Metîndjwÿnh ne tîn ne ar ban kam mekam ukaprikumrêx ar ba, me kute Metîndjwÿnh mar prãm ne kute abejja mekam ne ukapri. Ja dja me amikajmã'ã kuman kam kôt Metîndjwÿnh'ÿr bõx.

⁷Nãm ã Nõwedjwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro ane. Metîndjwÿnh ne kum tîn jadjã. Anhÿr djwÿnhram kute amirît kêtri ne kum ngõ tam jarê. Nhyam kam Nõwe umaje kã rax nhípêx ne kam kum prõmê kramê upãnhmê aro wadjã ar utàn ar aro ba. Nhyam ate me kum mã axwe kînhja ne me tu ate krãn ar ban kam tu biknorkumrêx ne. Nhyam bep Nõwe pydji ne amikajmã'ã kuma nhyam Metîndjwÿnh arÿm kum axwe kêt jarê.

⁸Nãm ã Abraãodjwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro ane. Nãm Metîndjwÿnh atemã kum pyka ny jarên

'ÿr ano nhyam tẽ. Nãm kum kabên pydjin arên kum,

—Dja ba amã kungã ga tu o anhõ pykakumrêx ne kam kam ar aba, ane.

Nhyam kabên man kam tu 'ÿr tẽ, kute amikajmã'ã pyka pumûnh kêt 'ÿr ne tu tẽ. ⁹Nãm tu amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma. Amikajmã'ã kuman pyka nyja kam ar ba. Metîndjwÿnh kute kum pyka jarênh ja kam ar ba. Me bajtem nhõ pykakam ar ba. Nãm mrykào kikrekam ar ba. Krabê Idjakmê tamdjwÿbê Djakomê ro'ã mrykào kikrekam ar ba. Metîndjwÿnh kute Idjakmê Djako ar adjwÿnhdjwÿmã kute pyka jarênhjamê ro'ã mrykào kikrekam ar ba. ¹⁰Mÿkam ne Abraão mrykào kikrekambit ar ba? Bir, kÿjrûm Metîndjwÿnh kute amim krî mex'ã karõn kute prîne ipêxja kamnhîxbê ne pykabê mrykào kikre jakam ar ba. Krî mex rã'ã rã'ã, krî mör ne tûm ne rôrök kêt, tam ne amim kamnhîxbê ar ban mar ar o ba.

¹¹⁻¹²Nãm ã Xaramê mjênbê Abraãodjwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh maro ane. Nãm ar te kra prãme ar ba nhyam arÿm Xara bêngêxte. Te kubêngêxte nhyam kam kra wajêt ne ruw nhyam amim kumÿ. Metîndjwÿnh arÿm kum kabên pydjin arên kum kra jarê nhyam kam Xara amikajmã'ã kuman kam,

—Metîndjwÿnh ne kabênkumrêx, ane.

Nhyam kam kute kum kra jarênhja wajêt ne ruw nhyam kumÿ. Te kubêngêxte ne amim kra mÿ. Kam ne Abraão pydji kurûm me kamingrãny apõx ne kumex. Arÿm kubêngêtte kute amikam kô krãn mexo tẽmkam ne kra dji. Nhyam amû aben nhîjuk'ã kam tamdjwÿ aptàn kumex. Tãwã pydji kurûm ne me krãptî apõx ne kam kam aptàn kumex ne kute mrãmri kãjkwakam kanhêtire pyrãk. Ne kute ngõ rax mÿrri pykati ngrã ja pyrãk. Pykati ngrã tam ne me o itun te kute abenã akremã nhyam krãptî: anen amû

ajkamê nhym me te o ane. Nâm â kam tâmdjwÿ amû aptâr ne kumex o ane.

¹³Ije ar amâ ar tûmre jarênhja ne ar kunî amikajmâ'â Metîndjwÿnh mar râ'an ty. Metîndjwÿnh kute kabên pÿnho memâ mÿjja jarênhja, kabên ja jarênh ja ne ar kraxje kute amim byr kêt ne ty. Nâm ar kute amybÿm noo omûnhmân prâbê amikukâm kuman tu amikam kînhkumrêx. Ne memâ kum,

—Me bajtemkam ne bar iba. Me ô pyka prokam ne bar iba. Pyka ja ne inhô pyka djwÿnh kêtumrêx, ane.

¹⁴Me ja ne me kute ô pyka jabej râ'â, kute kâjkwakam ô pyka djwÿnhja jabej râ'â kam â kabên ane. ¹⁵Nâm ren ar ô pyka kurûm kator ja tèn o aman arÿm ren mâ ajte akubyn 'ÿr tē. ¹⁶Nhym bep kati, kâjkwakam ar ô pyka mextire ja ne ar o aman kam 'ÿr tēm prâmâ ne kam â kabên jarênhja ane. Kam ne Metîndjwÿnh kum ar kînhkumrêx. Nhym ar kute Metîndjwÿnhmâ kum,

—Ar imâ akînhkumrêx. Apydji ne ga abê ar itîn djwÿnh, anhÿrkam djâm kam Metîndjwÿnh jâm Ar kubê krâmâ got, arkam pijâmâ got. E kum kati, kum ar kînh raxkam ne ar kutêp krî mex nhîpêx ne.

¹⁷⁻¹⁸Nâm â Abraão amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Nâm Metîndjwÿnh Abraão kute Metîndjwÿnhkôt ar amijo ba jabej kabin kra'â ku'uw. Nhym bit kute krabê Idjak bînmâ, kute bîn ne kum ôrmâ bit kute bînmâ. Amrêbê Metîndjwÿnh kute kum kra pydji jarênh ja ne bit kute kum bînmâ. Kra ja'â, kra pydji ja'â ne Metîndjwÿnh kute kum, “Akrabê Idjak ja gêdja amû aben nhîjuk'â kam tâmdjwÿ krâptîkumrêx”, anhÿrja.

Kra ja ne Metîndjwÿnh kum arê nhym kam bit kute bîn ne kum ôrmâ. ¹⁹Nâm ôkre kadjwÿnhbê amim,

—Metîndjwÿnh dja akubyn imâ o tîn, ane. Ne kam bit kute bînmâ nhym kam

Metîndjwÿnh nêje kukrân akubyn kum nê ne kam mrâmri kute akubyn o tîn pyrâk.

²⁰Nâm â Idjakdjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Ne kam krabê Djakomê Ixau arkum kînh djâ jarê, ar kukâm ne arkum kînh djâ jarê. Ar ô mÿjja kute amirît kêtri ne ar kukâm amû arkum kînh djâ jarê.

²¹Nâm â Djakodjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Nâm amû krabê Jôdjekam kra amê aro kînh. Arÿm kubêngêtte, arÿm bikati mex ne kam môn amikakêkôt kajpar djâ djan kam Metîndjwÿnhmâ rax jarên kam tâmdjwÿjamâ kum,

—Gêdja Metîndjwÿnh ar ajo kînh, ane. Nâm â arkum ane.

²²Nâm â Jôdjedjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Tyk kutâ ne amû anhÿr djwÿnhràmm mekbê idjaer pykabê Edjitururûm katormâ arê. Ne prîne memâ ta amiji'â karô, me kute 'io mormâ ne memâ 'â karô, me kute 'io môr ne kute ô pyka djwÿnhkam adjârmâ, Metîndjwÿnh kute kum pyka jarênhjakam kute adjârmâ.

²³Nâm â Môjdjê nâmê bâm djwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro ane. Nâm ar rwÿk totokbê o apdju. Bênjadjwÿr raxbê Parao ne me kra my apôx nhym me kute me parmâ arê. Nhym arkum bênjadjwÿr rax kabên pyma kêt mex ne tu o apdju, ar kute bîn kêt ne tu o apdju. Nâm ar kra mextire pumûn kam Metîndjwÿnh kanârrâm tu o apdju. Nhym o bipdjur'â mytyrwÿ amânhkrut ne ikjêkêt nhym kam ar têtêktikam kunhò.

²⁴Nâm â Môjdjêdjwÿ amikajmâ'â Metîndjwÿnh maro anen kam arÿm abatàn ne kam krô'â nâja kanga. Parao kra kute amim prîrûm mÿnhja tãm ne nâ kanga. ²⁵Nâm,

—Kwârîk wânĥ ba ijaxwejao amikînh kêt. Kwârîk wânĥ wâm memâ nô. Godja

ba arîk ar ibaja kwÿ ngrire ne o amikînh? Kati, gêdjâm wām kunî nō. Ba gêdja ba Metîndjwÿnh nhō me jakôt itokry, ane. ²⁶Môjdjê ne Kritu kajmā'ā tokry, Bēnjadjwÿrbê kumkati kajmā'ā tokry. Nhyam amū tūmrām Kritu bōx ne adjwÿnhdjwÿ kôt kudjwa tokry. Nām me kum kurēn aprÿn prîne o ajkê nhyam tokry rax ne. Nhyam Môjdjêdjwÿ Kritu kajmā'ā kàjbê ā tokry ane.

Nām,

—Kwārik wānh me kum ikurēn wānh ijapry kwārik wānh rā'ā. Ba gêdja ba Bēnjadjwÿrbê kumkati kajmā'ā itokry, nhyam bep ate gêdja Edjitukam nêkrêx kumexja wānh memā nō. Nhyam bep ba dja ba Bēnjadjwÿrbê kumkati kajmā'ā itokry. Tāmbit ne ba imā kînh, ajbit ne imā mex, ane. Nām amū amikukām Metîndjwÿnh kute kum pānh mÿjja mex-tire nhōrmā amikukām kuman kamnhîxbê ar ban kam ā o ane.

²⁷Nām ā amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen kam kum bēnjadjwÿr rax puma kêt mex ne pykabê Edjitu kurūm kato. Bēnjadjwÿr rax te kam ngy:k. Nhyam kam kum uma kêt mex ne tu kurūm tē. Kute noo amim Metîndjwÿnh pumūnh pyrāk. Metîndjwÿnh pumūnh kêtja ne kute noo omūnhmān prābê akrānmā amijo ba rā'ā ne akubyn akêx kêtikumrêx ne.

²⁸Nām ā amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen kam Metîndjwÿnh me irōbê mrānh nhō akati man kam me kute kamrōo kikre'ā ijê djā kamīnmā memā arē. Metîndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh kute me imexmā me irōbê mōr ne kute mekbê idjaer kutewa par kêt kadjy. Nām tu amikajmā'ā kuman kam me kute kamrōo kikre'ā ijê djā djymā memā arē nhyam me o amiptāro ba.

²⁹Nām ā mekbê idjaerdjwÿ amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen ngō rax nhidjibê Kamrêk'ÿr bōx nhyam tu memā ngō ngrā rê nhyam me kam 'ā mōn rê.

Mrāmri ne kute atÿxkam pyka ngrā ja pyrāk, nhyam me kam mōn 'ā rê. Nhyam mekbê Edjitu mekôt me kudjwa bit 'ā rêrmā mō nhyam tu ngō meo ajkamuw ne me imex ne.

³⁰Nām ā mekbê idjaer amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen krîraxbê Djeriko nêje pyka tÿx nhipōkjamā ipōko dja. Nām me Metîndjwÿnh kabēn man kam kabēnkôt krîmā ipōko dja. Nhyam akati nhyam me ajte tām ne. Nām me ā kum ipōko anhyro dja nhyam me'ā akati amānhkrut ne amānhkrut ne amānhkrut ne ikjêkêt nhyam arÿm nêje pyka tÿxja te tÿx ne tu ajkaten rōrōk ne kumex. Nhyam kam 'ānh mekbê idjaer kurê djwÿnhja'ÿr wadjān me'ÿr prôt ne.

³¹Nām ā me kupry 'ōbê Rabe amikajmā'ā Metîndjwÿnh maro anen kam amiwÿr mekbê idjaer āpkāro mrānh djwÿnho wadjān arkum kabēn mex jarēn ar udju ne. Kam ne mekbê idjaer me kute Metîndjwÿnh kabēn mar prām kêtja kunî nhimex ne kam kute Rabe ar bîn kêt nhyam ar ajbit me kurām tîn ne.

³²Bir be, djām arek ar amā me'ā idjujarēnh itēm̄mā? Nār kon, birām aje. Dja ba Djidjiāomē Barakimē Xāxāomē Djetemē Dawimē Xamuwemē Metîndjwÿnh kabēn jarēnh djwÿnhmē me ja kunî'ā idjujarēnh tē nhyam arÿm ijā akamāt ne.

³³Nām me amikajmā'ā Metîndjwÿnh man kam kurê djwÿnh'ÿr prôt nhyam Metîndjwÿnh memā me kurê djwÿnh rerek mex ne, nhyam me mekbê pyka pytā. Nām me katāt meo ba nhyam kam Metîndjwÿnh kabēn pÿnho memā mÿjja mextire jarē. Nām me Metîndjwÿnh kanārrām kum rop djākrêbê rijāo puma kêtikumrêx ne. Rop kute krēnmā ne me rop nhūrkwākam kumē nhyam Metîndjwÿnh rop jajkwa ajmā o nhyam ajkwa pôt ne krēn kêtikumrêx ne.

³⁴Nām me Metîndjwÿnh kanārrām kum kuwy puma kêt mex ne. Me kute

kuwymã ar rênh nhyr ar xêt kadjy nâràm ne me kuwy pôk jabatànhmã ar kurê nhyr Metîndjwÿnh ar'ã kuwy bîn ar utà. Nãm me Metîndjwÿnh kanàrràm ar ba nhyr me bit kute pao me imexmã nhyr Metîndjwÿnh me utà. Nãm me Metîndjwÿnh kanàrràm ar ban katyk mex ne ar ba nhyr Metîndjwÿnh akubyn meo tÿx. Nãm me abenwÿr prôtka Metîndjwÿnh kanàrràm ar ban kam amijo aptàn kàjbê kurê djwÿnh rē nhyr me bajtemja me umaje prôt. ³⁵ Nhyr me niredjwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma nhyr akubyn memã òbikwa kwÿo tîn.

Nhyr me nãm me kwÿ amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma nhyr me me kupa. Nãm me te memã kum,

—On me Metîndjwÿnh kanga ba me me apar kêt. Dja ga me mã 'ã angrà ba kam me prîne me ajo ajkê, ane. Te memã ane nhyr me amibê kanga kêtumrêx ne 'ãno dja. Metîndjwÿnh kute akubyn meo tîn nhyr me ò pyka mextirekam ar bamã ne me kanga kêtumrêx nhyr me prîne meo ajkên me par punu nhyr me tokry:n ty.

³⁶ Nãm me me kwÿ japrÿn me'ã keket ne kam me kaprêprê:k ne prîne mrykào me kã noxnox nhyr kam mrykàkôt me kamrô kukrykry ne. Nãm me me kwÿ djuwpren mekbê ijê djakam me kurê. ³⁷ Nãm me kēno me kwÿ titik ne me kupa. Nãm me pī kokjêr djào, kàxkajjêro me kwÿ jakàn me kupa. Ne kàxdjwa kajgoo me kwÿ pa. Nhyr me amim mrykĩ'ãtomti, mokaak kào kubèkàn kayn angij. Me ò mÿjja kêtka me ò nèkrêx kêtka me me ar ba. Nhyr me prîne meo ajkê nhyr me tokryn kaprîre ne ba. ³⁸ Nãm me kapôt kukritkam ar ba, krânhrèkam ar ba, kēnkrekam ar ba, pyka krekam ar ba. Æm me mexkumrêx. Pykabê me ja ne me mexo me ja tēp kêtumrêx ne.

³⁹ Bir be, me ja kunī ne me amikajmã'ã Metîndjwÿnh ma. Nhyr kam Metîndjwÿnh ne me jamã,

—Mrāmri me amexkumrêx. Nã bãm me akam ikînhkumrêx, ane.

Nhyr bep kraxje me tûmre ja kute byr kêt rã'ã. Metîndjwÿnh kute kabèn pÿnh memã mÿjja jarênhja ne me kute amim byr kêt rã'ã. ⁴⁰ Adjÿm, Metîndjwÿnh ne arÿm me bakadji amim mÿjja mex'ã karô. Me bakunī kadjy ne prîne amim mÿjja'ã karô mextire. Djã nãm kute me tûmrebit pytãrmã? Kati, arÿm ne me bajãdjwÿ amim karô. Nhyr kam mexkumrêx. Mexo kute me tûmre pytãrja jakrenh mexi. Kute me tûmre jamē ro'ã kute me bajo mexmã. Gu me batipydjîn bamexo bamexkumrêxmã ne amim me bajã karô. Be, tãm ne ja.

Metîndjwÿnh kra kunīmã uwêk màt.

12 ¹⁻² Be, me kume:xja pumū. Me kute amikajmã'ã Metîndjwÿnh marja me tãm ne me krãptū. Me tãm ne ne me bamã ipòk ne me banhiràn kumex. Kam dja gwaj me ja kudjwa Jeju 'ãno djan kanga kêt. È, mrāmri ne me kute aben rerkam mÿjja kute me kukrà nhyr me kute o pôx ne amikôt rênh ne kajkrit ne prôt mex ja pyrãk. Dja gwaj ã mÿjja kute gwaj bakukràja jãm aminêje kunī rênho ane. Gwaj bajaxwe kute gwaj bajamÿnh tÿxja jãm aminêje kurên kurên kam arÿm mrāmri bajaxwe kêtka katàt ar amijo baba mexkumrêx ne. Gora gwaj 'ã badjukanga kêt ne mrāmri katàt amijo tēn inomã kumē. Kute mrāmri ne me kute aben rerkam amikukãm mÿjja pumūnh ne kam kam-bit no pymÿr tÿx mex ne atemã mÿjja 'ò pumūnh kêt ne 'ÿr prôtja pyrãk.

Dja gwaj ã o anen amikukãm Jeju-bit man kôtbit bajamak bēn ne baje ibej atemã mÿjja 'ò mar kêt ne Jeju'ÿrbit baprôt ane.

Jeju ta ne gwaj bajamak bô gwaj tu amim mar kumrêx. Nhyam ajte gwaj bajamak bônho tē gwaj arým amim mar rax ne. Tām dja gwaj 'āno djan kanga kêt ne. Nām amū amikukām kīnh djā man kam mete pīte'ykam bīnja kum uma kêtumrêx. Djām me pīte'ykam ar-ijkam pijām ngri got. Nām amikam pijām mar kêt ne tu ate krān arek amijo tē. Kam ne Metīndjwýnh arým 'ā bēnjadwýr rax mē nhyam Metīndjwýnh krī djātīkam ubôk'ānh ikô'ā nhý.

³Gora ar amikam Jeju man amikam arerek kêt. Me axwe ne me kum kurēn prīne o ajkē nhyam kam tu arek dja, tu ate krān dja. Gora ar aman kudjwa arek o tēn amikam arerek ne akaprī kêt ne arek kôt o tē. ⁴Djā nā gām ar Jeju kudjwa akamrô ajkapīn ty got? Kati, ar ajaxwebē aku'ē tỳxkam kraxje ajō akamrô bikapīn kêt. Kraxje me kute ar ajō bīn kêt rā'ā.

⁵Djām arým ne gar Metīndjwýnh kabēnja o akno? Arým kute ar ajo kran kam kute ar amā tỳx jadjarmā ja. Djā nā gām ar o akno? Nām ar amā, "Ē, akmere, gēdja Bēnjadwýr amā uwēk māt kwārīk wānh ga aprý kêt ne kam amikati kêt. Gēdja amā bēn tỳx ga akaprī kêt. Mýkam?

⁶Bir, kum me abējamā ne uwēk māt. Ne kute meo krajadwý kunīmā uwēk māt ne, me katāt mrānh kadjy", ane.

⁷Bir be, Metīndjwýnh kute ar amā uwēk māt kam dja gar tu arek dja. Kôt ne Metīndjwýnh kute ar ajo kra. Nhýnh ne me prīre 'ō bām kute kum uwēk māt kêt? ⁸Bir be, Metīndjwýnhdjwý kute kra kunīmā uwēk mātja pumū. Me katāt mrānh kadjy ne kramā uwēk māt. Mýj me ne Metīndjwýnh memā uwēk māt? Kute me bajo kra djwýnhja. Nām ren kute gajbit amā uwēk māt kêt ga ren abē kra djwýnh kêtumrêx ne ren kam abē krô'ā me kute adjir pyrāk.

⁹Ga me babām bēngôkre kute me bamā uwēk māt gu me bapijām djaje

banhibôn bakrīn amikam baje kabēn maro bakrīja pumū. Bir be, gwaj pykabē gwaj babāmja kurām kàjkwakam Babāmja kabēn maro nhý, gwaj badjumar mex ne ar baba kadjy, amikam kabēn maro nhý. ¹⁰Pykabē gwaj babām bēngôkre kute gwaj baprīrerūm gwaj bamā uwēk māt. Me ta kute amimarkôt ne gwaj bamā uwēk māt ne. Nhyam bep Metīndjwýnh ne gwaj bamex kadjybit gwaj bamā uwēk māt ne. Ta mexo mexkumrêx kôt gwaj bamex kadjy.

¹¹Djām me kute memā uwēk māt kam tokry ngri got. Kam ne me tokry:n kam kaprīre ne. Nhyam bep amū atūmā gēdja arým umar mex ne katāt mrā. Arým kute mar ne kôt amijo tēmkam gēdja umar mex ne katāt mrā.

¹²Bir be, kam dja gar on ajte amikam atỳx ne arek kôt amijo tē. Kute mrāmri ne me krī'ýr mrānh ne katy me:x ne mrānh ne kōno birēnh mrānh ne kute krīo rām ne jao mrānh ne arým ajte imē ikra ādjōnh ne arým ajte mrānh tỳx ne arým arek mrānh ja pyrāk. Dja gar ā amikam atỳx ne arek kôt amijo atēm o ane. ¹³Nā, dja gar kôt amijo tēn katāt amiprywā djin arek 'ā mō, katāt ar abenkôt amrānh kadjy. Gar aje Jeju mar tūmwā arek me kute amim Jeju mar rerekwāmā mōn amōr mexo mō gē me arek ar akôt mō. Ar akôt mōn 'ō abenbē māt kêt. Me kute amim Jeju mar rerek ne me kute mrāmri ne me mex mā ba nhyam me par tātāk mekôt 'ok ba pyrāk. Gēdja kute mar rerekrewā ar akôt tēm rerekre ne tē:n kam arým amū tēm tỳx ne arým amū mrānh mex, arým Jeju mar tỳx ne.

Me kute axwebē amijāno āmmā.

¹⁴Gora ar amū me wā kunīmā akabēn mexbit jarēn angyk kêt, gar kam adjumar mex ne ar aba. Gora ar Metīndjwýnh mexo amexkumrêx. Kam dja gar Metīndjwýnh pumū. Dja gar Metīnd-

jwÿnh mexo amex kêt ne Bênjadjwÿr'ÿr abôx ne omÿnh kêt-kumrêx ne.

¹⁵ Ê, Metîndjwÿnh ne ukaprikôt me utà. Gora ar amijàno dja, ar ajô Metîndjwÿnh djukaprijabê jâm akrân 'ÿr abôx kêt karô. Gora ar amijàno dja. Dja gar ajô ajaxwemo krax ne kam aje mÿjja djÿ pyrâk, aje akrôre djÿ pyrâk. Kute mrâmri ne me kute akrôo tep ka'ônh nhym kute prîne ngô jaêr ne kute tep nhimexo ba ja pyrâk. Gora ar amijàno dja. Dja me'ô axwemo krax ne kam amikôt me akrâptîmâ axwe jangij. Gora ar amijàno dja.

¹⁶⁻¹⁷ Ne ajte ar ajô aprô prâm karô nhym me niredjwÿ 'ô mjên prâm karô gora ar amijàno dja. Kwârîk wân̄h ar ajô abê Ixau kêt. Gora ar amijàno dja. Ixau ne pykabê mÿjja kakritjabit kum kînh ne kam kÿjrûm mÿjja mextire ja kum kînh kêt-kumrêx. Ixau ne kutewa nhym kam kôt bâm kute Metîndjwÿnhmâ kum,

—Dja ga o rax ne o kînh, anhÿr kadjy narâm kute kum ô nèkrêx kunī rer kadjy narâm bit 'â no tÿx.

Nhym Ixau kute àkurbit mar ne kam kamyjamâ ô kwÿ krên djâ pydji pân̄h mÿjja kunī kanga. Nhym kam tûmrâm kum kînh ne kam te 'â o ane. Nhym bâmja nê ne. Nhym amim ngryk ne te mÿrkam 'â bâm̄o ane. Nhym tu ate krâ. Ja ne gar arÿm ama. Gora ar amijàno dja.

¹⁸ Ê, ate ne Metîndjwÿnh amrêbê me bakukâmâremâ kukràdjâ tûmjao kato nhym bep ate ne ajbir me aga akamin-grândjwÿmâ kukràdjâ nyo kato.

Amrêbê ne me bakukâmâre krân̄hbê Xinaj'ÿr môn bôx. Nhym pô:ko nhÿ nhym kûm kakrâtyk ne kum ipôk nhym kam kam akamât kô ty:k ne. Nhym nadjwÿ kam krar ne adjênho dja. ¹⁹ Nhym potidjwÿ kakôr tÿx ne, nhym Metîndjwÿnhdjwÿ ôkreti:rekam kabên. Nhym me kuman kam umaje amra:n kum,

—Kwârîk wân̄h ga ajte me imâ akabên kêt, ane. ²⁰ Nhym Metîndjwÿnh arÿm memâ,

“Kwârîk wân̄h me krân̄h kupên̄h kêt.

Dja ga me abêngôkre 'ô nar mry 'ô krân̄hreja kupê ga me arÿm kên̄o titik ne abî”, ane.

Nhym me kuman kam umaje àmrao kumex. Te ku'ê tÿxmâ. ²¹ Nhym Môjdjêdjwÿ omÿn kam,

“Ije kum bep imâ uma. Nâ bâm umaje itertet ne”, ane.

Djâm uma ngri: got. Nâm â pykabê Metîndjwÿnh nhô krân̄h ane. 'ÿr ne me bakukâmâre bôx.

²² Nhym bep ajbir ne Metîndjwÿnh me akamingrân̄ymâ kukràdjâ nyo kato ga kam ar krân̄hbê Xijâo, Metîndjwÿnh nhô pyka'ÿr môn bôx. Kâjkwakam ô pykabê Djeruxarê'ÿr bôx. Kam ne Metîndjwÿnh tîn ne ar ba, nhym kadjy mrân̄h djwÿnhdjwÿ kamâ ar ba. Kadjy mrân̄h djwÿnh krâptî:. Me'â akre kubê 1.000.000 krâptî:. Nâm me'â akre kute pi'ô pyrâk ne kînh-tire ne kute Metîndjwÿnhmâ rax jarên̄hmâ ar aben pydjîn ba.

²³ Kamâdjwÿ ne Metîndjwÿnh nhô me ja kunī aben pydji. Metîndjwÿnh nhô me ja kumrêx kute amikajmâ'â marja ne me aben pydji. Amrêbê kute kâjkwakam pi'ôk no'ôkkam me idji janhôrja tâm ne arÿm kamâ 'â aben pydji. 'ÿr ne gar bôx. Bênjadjwÿr rax kute me kunimâ pân̄h jarên̄h djwÿnh kubê ne Metîndjwÿnh, 'ÿr ne ga me bôx. Ne ajte me karô, me pykakam ar bari katât mrân̄h nhym Metîndjwÿnh kute me'â mex rên̄h, me ja karô'ÿr ne gar bôx.

²⁴ Be, Jeju'ÿr ne gar bôx. Jeju kute me bamâ kukràdjâ ny jarên̄h mâm̄dji ne kute o kator, ne kute ta kamrô bikapînkôt me bajo mex, 'ÿr ne gar bôx. Jeju kamrô kute mexo Abeu kamrô jakren̄h mexi. Amrêbê ne me bakukâmârebê Abeu tyn kamrô ajkapî nhym me omÿn kam pân̄hbit jarê,

—Gora gê on o pân̄h, ane.

Nhym bep me kute Jeju kamrô markam ne me,

—Metîndjwÿnh ne Jeju kamrôkôt tu me bajaxweo akno, ane.

Be, Jeju mextire'ÿr ne gar bôx.

²⁵ Bir be, kam ne ba ar amã,

—Gora ar amijãno dja gê Metîndjwÿnh ar amã kabêno dja. Kwãrik wãnh ar ajô kabênbê jãm akrã kêt. Gora ar ama.

Ë, amrêbê Môjdjê kute pykabê memã kabên jarênhkam me'ô kabênbê jãm krãn ar ba djãm kute kum o pãnh kêt mã? Kati, Metîndjwÿnh ne prîne memã o pãnh. Nhym bep ajbir ne Metîndjwÿnh kãjkwa kurûm me bamã kabên jarê. Nhym mexo amrêbê pykabê kabên ja jakrenh mex ne. Be djãm gwaj badjwÿ kabênbê jãm bakrã djãm kute gwaj bamãdjwÿ o pãnh kêt mã? Arkati, dja prîne gwaj bamãdjwÿ o pãnh. Me kute Metîndjwÿnh kabên marbê jãm krãja gêdja meo bikênh mex ne, ne kam me kute Môjdjê kabên marbê jãm krã ja pãnh akrenh mex ne.

²⁶ Amrêbê ne kabêno pykabit karngrôr kajgo nhym tertet. Nhym bep ajbir ne kabên pydjïn arên memã,

“Djãm pykabit ne ba ije karngrôrmã? Dja ba ï ajte kãjkwadjwÿ karngrô”, ane.

²⁷ Be, kute “Dja ba ajte” anhÿrja ma. Metîndjwÿnh kute mÿjja kunï nhipêx ja gêdja ajte karngrô nhym tu apôx ne rôrôk ne kunï akuno. Nhym bep mÿjja jarij tÿxjabit dja arek arij. Tãm ne rôrôk prãm kêt kumrêx.

²⁸ Be, Metîndjwÿnh nhô mÿjja dja rôrôk prãm kêt kumrêx. Metîndjwÿnh kute ô pykakam ar me bajo baja gêdja tÿm prãm kêt kumrêx ne arek gwaj bamã nôr rã'ã rã'ã ne. Tãm ne me bamã arê gwaj tu 'ÿr babôxkumrêx. Kadjy, Metîndjwÿnh kute ô pykakam ar me bajo baja tÿm prãm kêt tãm ne gwaj bamã nôr rã'ã, kadjy dja gwaj bakîn hkumrêx ne ar baban kum amikîn jarê. Kum amikîn

jarên kum rax jarên kam kum badjãpênh mextire gê gwaj bakam kîn hkumrêx. Gora gwaj kam bapijãm ne bamã uma. ²⁹ Djãm uma ngri got. Dja prîne meo apêx. Kute mrãmri ne kuwy pôkti kute prîne mÿjja bôr ne o apêx ja pyrãk. Dja ã Metîndjwÿnh meo apêxo ane.

Kute memã 'ã karôo ino rer.

Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.11

13 Gora ar abeno akamyn mã amã aben jabê rã'ã. ² Gora ar me bajtemwã man anhûrkwãmã amiwÿr meo wangjê ne mekam adjukapri. Nãm me kwÿ ã anen aminhûrkwãmã kadjy mrãnh djwÿnh kwÿo wangij ne o djuw mex. Kute kraxkôt mar kêt ne tu o djuw mex. ³ Ë, gora ar mekbê ijê djãkam ar ku'êja ma. Dja gar gadjwÿ aje ar ro'ã mekbê ijê djãkam aku'ê mãn prãbê ar ô'ã atokryn akã djãn akaprin ar aba. Kwãrik wãnh gar ate akrã kêt. Dja gar ã arkôt ane. Me kute prîne aro bikênh nhym ar tokryjadjwÿ gora ar ar ama. Dja gar ar ô'ã akã djãn atokry ne. Be, tãm ne ja. Gêdja ba ajte ar amã mÿjja 'ôdjwÿ jarê.

⁴ Me abenwÿr bakam ne mrãmri mÿjja mexkumrêx. Dja gar aprô'ÿr aban kam aprô djwÿ:nh'ÿrbit mrã. Nhym me niredjwÿ mjên djwÿnhbit ma. Me kwÿ ne me me prô prokam no kêt ne. Nhym bep ar ga. Ar ga dja gar akunï me prô prokam apijãm ne aprô pÿnh ne. Kwãrik wãnh ga ar krô'ã aprô kêt, gê me nija krô'ã mjên kêt. Me prô prãm, me mjên prãmja dja Metîndjwÿnh memã pãnh jarê. Me kute me'ôbê prô nãr mjêno àkîn h jamãdjwÿ pãnh jarê.

⁵ Kwãrik wãnh gar pi'ôk kapri prãmebit ar aba kêt. Dja te ar anhô mÿjja ngrire gar tu o amikîn. Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh ta dja ar ajo djuw mex. Arÿm ne ar amã, “Dja ba me akurûm itêm kêt kumrêx. Dja ba me akanga kêt kumrêx. Dja ba me ajo iba rã'ã rã'ã ne”, ane.

Ga Metîndjwÿnh kute ar gwaj bajo ba rā'āja pumū. ⁶Bir be, kam dja gwaj batÿx ne banhökre kadjwÿnhbê amim, “Metîndjwÿnh ta ne kute ijo ba djwÿnh. Kam dja ba itÿn prām kêt.

Mā ne me kute ijomā”? ane.

Dja gwaj ā amim ane.

⁷Ē, gora ar kute ar ajo ba djwÿnh ma, ar kute ar amā Metîndjwÿnh kabēn jarēnhja dja gar ama. Ar kute kôt amijo ba mex rā'an ar ty. Ga ar kute amikajmā'ā Jeju mar ne 'ā ngrā tÿx ja pumū. Ar ta ne ar arÿm ty. Ar ja dja gar amikam ar aman kam ar'ā amijakren ar aba.

⁸Nā, nām ar amikajmā'ā Jeju ma. Jeju Kritu pydji. Atemā kêt. Amrēbē tāmÿ ne ajbir ajte tām ne. Tām gēdja rā'ā rā'ā rā'ā ne. ⁹Kwārik wānh me kute apÿnh mÿjja'ā ujarēnh nyo ar anoo biknor ar o baja kwārik wānh o ar anoo biknor kêt. Metîndjwÿnh ta ne ukaprikôt gwaj bajo tÿx gwaj katāt mrā. Kam ne mexkumrēx. Bep ate ne me ta kukrādjakôt mekbê me ākur djā pyma. Kam ne punure. Nām me te o anen arīk ar ba.

¹⁰Ate ne me bakukrādja ny. Kritu ta ne Bāmmā me bakadjy amingā nhym me kubī. Nhym me bajaxwe pānh ty. Nhym bep me kute kukrādja tūm ar o ba rā'āja, me Metîndjwÿnh nhō kikrekam āpēnh ja kute Jeju me bamā tykja mar kêtikumrēx, ne Jeju nhō kukrādja nyja mar kêtikumrēx. Nhym Metîndjwÿnh kute me ja jaxweo biknor kêt ne kute meo kra kêtikumrēx.

¹¹Kukrādja tūmkôt ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh nhō bēnjadjwÿr rax mry pan kamrōo atom ne o tē. Metîndjwÿnh nhō kikre kadjwÿnhbê kumoka'ēmā o tēn o wadjā. Me axwe pānh ne kum kungā. Metîndjwÿnh kute omūnh ne me axwekam ngryk kêt kadjy. Nhym bep mry nhīja ne me atykmā kum angij nhym prīne xēr. ¹²Kôt ne Jeju atykmā tokryn ā tyk ane. Ta kamrōo kute prīne

me bajo mex kadjy. ¹³Kam dja gwaj atykmā jēt djāja'ÿr tē. Kôt gwaj batokry nhym me kute kôt gwaj bajaprÿ gwaj kudjwa bapijāmmā.

¹⁴Djām pyka jakam ne gwaj banhō pyka? Kati, nhym bep amrē mōr rīnā ne gwaj kam ama nhym rā'ā rā'ā rā'āmā. Kam dja me gwaj bajaprÿ gwaj ate bakrā. Kwārik wānh rā'ā. Mrāmri dja tu ā ane. Kÿjrūm ne gwaj banhō pykakumrēx, gwaj banhō krīrax djwÿnh. ¹⁵Bir be, gwaj banhō pyka gwaj bamā nōr nījkam amakbē mā Metîndjwÿnhmā mex jarēnh rā'ā ne. Gwaj baje amikajmā'ā Jeju markam dja gwaj ā Metîndjwÿnhmā anhÿr ar baba rā'ā ne. Gwaj baje Metîndjwÿnho aminhōn baje idji jarēnh ar o babaja dja gwaj ō ane. Kam dja Metîndjwÿnh gwaj bakam kīnhkumrēx nhym kam mrāmri kute amrēbē mete Metîndjwÿnhmā mry par ne kum ōr nhym mekam kīnhkumrēx ja pyrāk.

¹⁶Gora ar abenkam adjukaprīn aben man ar abeno aban anhōdjānhkôt abenmā mÿjja ngā. Gora ar mā aman 'āno dja. Gēdja gar ane nhym arÿm ar akam kīnh. Kute amrēbē mete mry par ne kum ōr nhym mekam kīnh ja pyrāk.

¹⁷Ar kute Metîndjwÿnhkôt ar ajo ba djwÿnhja gop ar kabēnkôt amijo aba. Dja ar ar amā mÿjja'ō jarē gar tu abēn kêt ne akrānmā kôt aba. Nām ar prīne Metîndjwÿnh kabēno ar ajo djuw mex ne ar ajā ukanga kêtikumrēx. Mÿkam dja gar arkôt amijo aba? Bir, Metîndjwÿnh kute ar kukjēr nhym ar kute kum amikôt amijarēnhmā. Kam dja gar arkôt amijo aba nhym kam ar kīnhkumrēx ne. Ar kīnhkumrēx ne amikôt kum amijarē. Dja gar ā aro anhÿr kêt nhym kam ar kum amijarēnhkam kaprīre ne. Gar gadjwÿ axwe amikam adjumar. Be, tām ne ja.

¹⁸Gop ar Metîndjwÿnhmā ar ijarēnh rā'ā. Ar ije amikam ijaxwe 'ō mar kêt ne ije kôt amijo iba prāmā, Jeju kute imā kukrādja jarēnh kunīkôt ije amijo

iba prâm kam gêdja gar kum ar ijarênh 'âno dja. ¹⁹Gora ar on kum ar ijo a'wÿ. Dja gar kum ar ijo a'wÿ bar amikrà kêt ne on arÿm wâm ar awÿr bôx.

²⁰⁻²¹Gê Metîndjwÿnh ar amâ mex jangjê ga kam ar apÿnh mÿjja mex djâri kunîo amiptân ar o aba. Metîndjwÿnh kute memâ umar mex jarênh djwÿnh ta gêdja ar amâ o ane. Gar kam kabênkôt akabên ne kôt ar amijo aba. Kute ar ajâ amim karökôt ar amijo aba. Metîndjwÿnh gêdja ar angrêk gar kôt amijo aba mextire. Nhym kam ar akam kînhkumrêx. Jeju Kritu ta gêdja ar ajo tÿx gar kôt amijo aba. Tãm ne kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkati. Metîndjwÿnh ne me tyk kurÿm akubyn Bênjadjwÿr Jejuo tîn ne o kato. Nhym kam kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkatikam prîne me bapumÿnh 'âno dja. Mrâmri ne kute mrykî'âtomti pumÿnh djwÿnh kute prîne amim o djuw mexkôt kute omÿnh ja pyrâk. Nãm ã me bajo mrykî'âtomtin prîne me bajo djuw mexo âmo ane. Mÿjkôt ne kubê me bapumÿnh djwÿnhbê kumkati ne raxo kute me omÿnh djwÿnh kunî jakrenh? Bir, kute Metînd-

jwÿnhmâ aminhôr nhym me kute bîn nhym kamrô bikapînkôt. Be, kamrô bikapînkôt ne ajte me bamâ kukràdjâ ny jarênh mämddji ne o kato. Jeju nhô kukràdjâ nyja dja rã'ã rã'ã rã'ã ne. Ê, gora gê me Kritumâ kum kubê kumkatiti, umati, mexo tuknî jarênh rã'ã rã'ã rã'ã ne. Tãm ne ja.

²²Ê, akmere ar, àpnhîre ar, gora ar pi'ök no'ök kam ikabên ja ma. Tu akränmä maro tèn inomâ amê. Ije pi'ök no'ôko ar amâ tÿx jangjênh kadjy ne ba ar amâ pi'ök no'ök ne. Ije ar amâ pi'ök no'ök kränne.

²³Ê, ba ar amâ arê gar ama. Nãm me gwaj bakamy Ximoxi mekbê ijê djârÿm kaba nhym amrê tÿmmâ. Gêdja on bôx jabej bar iro'ã wâm tèn bôx ne ar apumÿ.

²⁴Nã bãm ar akunîo ama ne. Gora ar ar kute ar ajo ba djwÿnhwãmã ar ijarê. Ne Metîndjwÿnh nhô me mextire wãmâdjwÿ ar ijarê. Nhym pykabê Itarijkam me kute Jejukôt abeno kamyja ne me ar ajo ama:n ar amâ amijarê.

²⁵Gê Metîndjwÿnh ukaprikôt ar akunîo djuw mex. Tãm ne ja.

Xijagu kute memã pi'òk no'òk ne ja.

Jeju kamy'òbê ne Xijagu. Nãm ar aben djàkam nõ nhym Jeju kumrêx kato nhym túmràm Xijagudjwý Marij kurúm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam túmràm arým tu amim mar kumrêx. Birãm Jeju akubyn tinkôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhõ me jao ba. Ne kam mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'òk no'òk ne. Nãm prîne memã 'ã karõ ne memã kum,

—Djã nã gãm ar amim Jeju man kam tu arík ar abamã? Kati, dja gar amim Jeju man kam adjàpênh mexo memã amijo amirít ne. Pidjõ ne rôròk ne bàrio amirít ne. Pidjõ mex ne bàri mexo amirít nhym be mýjja punu ne bàri punuo amirít. Dja gar ja man adjàpênh mexo memã amijo amirít ne.

Kwãrík wãnh me kute abenã kabên, me kute amimexo àmra, me prõ prãm, me kum nèkrêxbit kìn, kwãrík wãnh memã wãm nõ. Dja gar mekam adjakaprío aben pyræk. Kwãrík wãnh ar amã me ja kurên amã me ja jabê ne meo aba kêt. Ar ga ar aje Jeju markam dja gar apýnh adjàpênh mexo memã amijo amirít. Ne Jejumã amingã nhym arým ar ajo týx gar kam apýnh adjàpênh mex ar o aba. Nãm ã Xijagu memã ane.

1 Ba ibê Xijagu. Ibê Metíndjwýnh nhõ àpênh ne ibê Bènjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu nhõ àpênh. Apýnh me aba djàri abenã akrekam me aba djàbê 12. Me abê idjaer aje amim Jeju mar. Apýnh me õ pyka'ýr me abimãnhwã, me amã ne ba ikabên mextire jarên 'ã pi'òk no'òk ne. Dja gar inhõ pi'òkja jarên amijã ikabênja ma.

Apýnh me kaprì djàri kute meo ba.

Ruk 6.22; Kor 1.11; Idja 12.3; Xij 5.7

² Akmere, àpnhìre ar, godja te apýnh ar akaprì djàri ar ajo ba, ar akanê, nàr ar

anhõ mýjja kêt, nàr ar abê anhòbikwa'ò tyk, nàr me kute ar ajo bikênho ba, godja te apýnh ar akaprì djàri ar ajo ba. Dja gar kam amim,

—Kati. Kwãrík wãnh ba kam ikaprì kêt. Dja ba kam ikìnkhkumrêx, ane. ³Mýkam dja gar kam akìn? Bir, dja apýnh ar akaprì djàri ar ajo ba gar arým amim Metíndjwýnh mar týxo aban 'ã adjukanga kêt. ⁴Á adjukanga kêt ne arým amim mar týxo amũ amikamên arým amim mar tý:x ne. Ne kam arým prîne kum amexkumrêx ne akajgo kêtumrêx. Ja ne gar arým aje mar. Kam dja gar akaprìkam akìn.

⁵Ne ar ajamak mexdjwý. Godja gar ajõ ajamak mex kêt jabej ajamak bônho Metíndjwýnhmã a'uw. Djãm kute 'ã ar amã àkjêrmã? Kati. Dja gar tu kum amijo a'uw. Metíndjwýnh ne kute me kunimã amak bônho ba. Kum amijo a'uw nhym arým ar amã ajamak bô. Dja òdjànne arým ar amã ajamak bô gar arým kôt ajamak mextirekumrêx.

⁶Dja gar amijo a'uw ne arým tu amim kamnhìxkumrêx. Kute ar amã òr kadjy tu amim kamnhìxkumrêx nhym arým ar amã kungã. Kwãrík wãnh amim,

—Kon, dja imã òr jabej. Nàr kon, dja imã òr kêt jabej, anhýr kêt. Mýkam? Bir, aje tu amim kamnhìxkumrêx kêtum. Me kute tu amim kamnhìxkumrêx kêtum ne me kute mrãmri ne ngõ pyræk. Me kute kòk djàbêrkam ngõ djàkà ari: amijadjwýr pyræk, kute ari: amijapín pyræk. ⁷Djãm me kute tu amim kamnhìxkumrêx kêtum Bènjadjwýr djwýnh kute memã mýjja 'ò nhõrmã got? Arkati. ⁸Me kute jãm Metíndjwýnh kôt amikabên jadjwýr ne ajte jãm mýjja punu kôt amikabên jadjwýr ari: amikabên jadjuw. Ne kam arík ba rá'ã. Kwãrík wãnh me kudjwa amim Metíndjwýnh kamnhìx rerekre kêt. Dja gar tu amim kamnhìx týxkumrêx.

⁹Be, Jeju kukwakam gwaj baje me'õo bakamy'oja dja kajgo jabej djãm Metĩndjwõnh nokrekam ne kajgo? Kati. Nokrekam rax. Gê amiraxja man arõm kĩnhkumrêx.

¹⁰Nhym be, ar 'õ nhõ nêkrêx rax jabej. Djãm Metĩndjwõnh nokrekam rax? Kati. Metĩndjwõnh nokrekam kajgo mexi. Gê te kute amikajgo markam amikam kĩnh. Me õ nêkrêx rũnh kute rũnh pyræk. Dja me mrãnhbê kêt ne. Ga, bõ rã mex tãmkam mjõn rôrøkja pumũ. Dja ã me õ nêkrêx rũnh mrãnhbê kêtõ ane. ¹¹Bõ'ã arngro tỳx apõx ne kók kangro wabê nhym totokbê bõ arõm ngrà nhym rã arõm rôrøk ne. Nhym kam me arõm kum kĩnh kêt ne. Me õ nêkrêx rũnhdjwõ dja me õ mỳjja krãptĩ jabej katikõt arõm ã amijaêrbê kêtõ ane.

¹²Dja te apõnh ar akaprĩ djari ar ajo ba, akanê, nàr anhõ mỳjja kêt, nàr ar abê anhõbikwa'õ tyk, nàr me ar ajo bikênho ba. Godja te apõnh ar akaprĩ djari ar ajo ba gar amim Jeju mar tỳx rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Kam dja gar akĩnhkumrêx. Ne kam inomã akaprĩ mē nhym Metĩndjwõnh arõm ar amã akĩnh djã ngã. Amrêbê ne me kum abêkumrêx jamã kum,

—Dja te ar akaprĩ djã kumex ar awõr bõx gar imar tỳx rã'ãn kam arõm ikõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne, ane. Ga, me kute memã me bẽnjadjwõr krãdjê nhõrkam me kĩnhja pumũ. Ar gadjwõ dja gar amim Jeju mar tỳx rã'ã. Te ar akaprĩ djã ar ajo ba gar mar tỳx rã'ã nhym kam arõm ar amã akĩnh djã ngã gar kõt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ã ne.

¹³Ne kam godja me ar ajaxwe'ã ar amã àpnênh jabej, kwãrik wãnh gar arik amim,

—Metĩndjwõnh ne ijaxwe'ã imã àpnênho dja ba kam kõt ijaxwe, anhõr kêt. Djãm me kute axwe'ã Metĩndjwõnhmã àpnênh prãm? Kati. Me te kute o anhõr prãmje. Metĩndjwõnhdjwõ kute gwaj bajaxwe'ã bamã àpnênh prãm kêtum-

rêx. ¹⁴Gwaj ba ne gwaj bamã bajaxwe prãmkam bajaxwe'ã amim apnên amim, “Ba 'õr on kam ajmã ikute jabej”, ane. ¹⁵Bamã bajaxwe prãm tē:n arõm ajmã bakuten arõm bajaxwekumrêx. Bajaxwe tē:n kam arõm bajaxwe rax ne. Bajaxwe rax ne kam arõm ty.

¹⁶Akmere, àpnhĩre ar, kwãrik wãnh me ar anoo biknor kêt. Imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên ja jarê. ¹⁷Metĩndjwõnh ne mex ry typdjin kute axweo amikapêr kàr kêtumrêx. Ga, kute kàjk-wakam mỳjja nhirã kunĩ nhipêx nhym mexkumrêxja pumũ. Nhym kam amrê kute gwaj bamã mỳjja kunĩ nhõrjadjwõ mexbit. Kute gwaj bamã bakĩnh djã kunĩ nhõrja prĩne mexbit. Metĩndjwõnh mex ry typdji.

¹⁸Ta kute amijo gwaj bapytàr kõt ne arõm gwaj bajo kra. Kute gwaj bamã kabên katàtkumrêx jarênh kõt arõm kute gwaj bajo kra. Kute mrãmri ne me kute bãygogo ja kumrêx djê pyræk Metĩndjwõnh gwaj bakumrêx gwaj bajo kra, õ me ja kunĩ kukãm gwaj bajo kra. Ne kam arõm gwaj bamã amak bõ gwaj arõm badjumar djã ny.

Me kute Metĩndjwõnh kabên mar kajgo nêje kute me akre.

¹⁹Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar ikabên 'ãno djan ama. Dja me amã amijarênh prãm ar ga dja gar aje me mar prãm. Ne amijã akabên nên angyrk tó. ²⁰Mỳkam? Bir, djãm gwaj bangrykkam katàt ar amijo baba? Kati. Metĩndjwõnhmã katàt baje amijo baba kêtumrêx.

²¹Kam, dja gar wãnh aje mỳjja punuo aba prãm kunĩja kanga. Ar ajaxwe kunĩja dja gar kanga. Godja me ar amã Metĩndjwõnh kabên jarê, kabên kute ar apytàrja jarê nhym ar amã wadjã gar akabõt katin tu amim markumrêxo aba. ²²Kute memã me mex'ã karõkam kabên djãm ar aje

mar kajgomābit? Kati. Dja gar tu amim markumrēx ne mrāmri katāt kôt amijo abakumrēx. Ar aje mar kajgoo abakam gar amim ajēx ne aminoo abiknoro aba.

²³⁻²⁴ Be ga, me kute ixekam amikarō pumūnh ne apōx ne mā mrānhja pumū. Ne kam mōrbē amikarōo biknorja pumū. Ar ajō aje kabēn mar kajgokam ar aje me urāk. Ar aje kabēnkôt amijo aba kētkam tēmbē kabēno akno. ²⁵ Nhyim be, me kwỳ arỳm kabēn pumū. Metīndjwỳnh ne pi'ōkkam prīne katāt me kute amijo ba'ā memā karō mex nhyim me kute kabēn kôt amijo bakam me ta ne me ar ban umar mex. Me kwỳ kabēn ja pumūnh o ban 'ā ukanga kēt ne tu markumrēx ne o biknor kēt. Nhyim kam Metīndjwỳnh arỳm memā tỳx jangijn o djuw mex nhyim me umar mexkumrēx.

²⁶ Ga, me kute mry'ākriō mrānhmā kute krādjē djào oto pynēnhja pumū. Me kute amijā kabēn nē ne me kute mrāmri ne mry'ākri nhōto pynēnh ne kute o mrānh mex pyrāk. Nām me mrāmri kute amim Jeju markumrēx. Nhyim be, me kute amijā kabēn'ā ma kēt ne tu kabēn ba. Djām me kute amim Jeju markumrēx? Kati. Me ta ne me amim 'ēx ne ta aminoo akno.

²⁷ Gwaj baje mrāmri Metīndjwỳnh, me Babām djwỳnh markumrēxkam mỳj ne gwaj kam bakute? Bir, gwaj kam me 'uwtīmē me bixangrio djuw mexo baba. Me ō mỳjja kētkam meo djuw mexo baba. Gwaj ajte Metīndjwỳnhmā amijan-gri tỳx ne me kum kīnh kētja jaxwe kôt bajaxwe kēt.

Me kum me ō mỳjja kētja kīnh'ā kute memā karō.

2 Akmere, àpnhīre ar, Bēnjadjwỳr djwỳnh Jeju Kritu mexo umati: ga me tu amim markumrēxo aba. Djām kam ar amā me rūnhbit kīnhmā? Nhyim me ō mỳjja kētja djām ar amā me kīnh kēt mā? Kati. Dja gar amā me kunī kīnh o aben

pyrāk. Nhyim be, djām mrāmri arỳm ar amā me kunī kīnh o aben pyrāk? Kati. Nā gām ar amā me rūnh, me umabit kīnh. Ne kam amā me ō mỳjja kētja kīnh kēt.

² Gar abikprōnh djākam akuprō nhyim me'ō rax bōx. Kute ō kēn karỳro ikrakam rāx jangjēnh, aben nhīby angjēnh. Kute ō kubēkà mex jangjēnh. Kute prīne o amijo mex ne arỳm bōx gar omū. Nhyim kam me'ō nhō mỳjja kētja bōx. Ō kubēkà apỳnh bikadjōnhja bōx. ³ Ar amā me'ō nhō kubēkà mex ja pyman kum,

—Ota, me krī djā mex. Jakam dja ga nhỹ, ane. Ne kam me'ō nhō mỳjja kētjamā kum,

—Wānh dja ga dja nār iparbē dja ga pykakam nhỹ, ane. ⁴ Djā nā gām ar amā me kīnh o aben pyrāk? Kati. Nā gām arīk amim me'ā karō punun amijo me utār punu.

⁵ Akmere, àpnhīre ar, imā ar ajabēkam ne ba ar amā ikabēn jarē. Dja gar amim ikabēn ja ma. Mỳj xēja ne Metīndjwỳnh amijo me utā? Djām me rūnhbit, me umabit? Kati. Pykakam me kute me'ā, “Me bikēnh”, anhyīrja, me ō mỳjja kēt ja ne Metīndjwỳnh amijo me utā. Nhyim kam me arỳm tu amim mar tỳxkumrēx nhyim kam kute amikôt meo bamā memā arē. Me kum abējamā ne arē. ⁶ Nām te amijo me ō mỳjja kētja pytà gar amā me kīnh kēt nhyim kam me arỳm pijām ne. Bir, mỳj xēja ne ar ajo bikēnh o ban ar apa 'amỳn me axwe pānh jarēnh djā'yr ar ajo mrā? Djām me ō mỳjja kētja ne me 'yr ar ajo mrā? Kati. Me rūnh ne me 'yr ar ajo mrā.

⁷ Metīndjwỳnh kute ar ajo ba ar, dja gar ikabēnja ma. Mỳj xēja ne Metīndjwỳnh japrō ba? Djām me ō mỳjja kēt ja? Kati. Me rūnh ne me aprō ba. Metīndjwỳnh ne mexti:rekumrēx nhyim me aprō ba.

⁸ Metīndjwỳnh ne arỳm me bakukāmāremā 'ā karōn memā kum,

“Me amā amibu'ā me ja jabê. Kute mrāmri ne ga me amā amijabêja pyrāk dja ga me ā amā amibu'ā me ja jabêo ane.”

Nām ā me bakukāmāremā ane nhyṃ me ar̄ym 'ā pi'ōk no'ōk ne. Kabēn kukrādjà ja ne mexo kute kukrādjà kunī jakrenh. Dja gar kabēn ja mar t̄yx ne amā amibu'ā me kunī jabê. Ne kam ar̄ym amexkumrēx. ⁹ Godja gar amā me ō m̄yja kētja kīnh kēt ne amā me rūnhbit kīnh jabej. Djām kam amā abu'ā me kunī jabêkumrēx? Djām Metīndjw̄ynh kukrādjàja kōt amā me abêkumrēx? Kati. Gar kam amikrān ar̄ym ajaxwe.

¹⁰ Be, Metīndjw̄ynh me kute katāt amijo ba'ā kute memā karōkōt ap̄ynh kukrādjà. Dja gar kam kukrādjà kunī mar t̄yx ne kōt ar amijo aba. Ne kam kukrādjà pydjibit mar kēt ne kōt amijo aba kēt. Djām kam ajaxwe ngri got? Kati. Aje ja pydjibit mar kētkam ajaxwe rax kute mrāmri ne aje kukrādjà kunī mar kētkam ajaxwe rax pyrāk.

¹¹ Ga, Metīndjw̄ynh kute me bakukāmāremā kum, “Kwārīk wānh abenbê prō, mjēno ad-jākīnh kēt”, anh̄yrja ma.

Ne aje kute me bakukāmāremā kum, “Kwārīk wānh me par kēt”, anh̄yrja ma. Godja ga kukrādjà kōt mebê prō'yr am-rānh kēt ne kam me'ōnh bīn ar̄ym o ajaxwe. Te mebê prō'yr amrānh kēt ne ar̄ym ajaxwe. Aje me'ōnh bīnkam ga kukrādjà mar kēt ne ar̄ym kam ajaxwe.

¹² Metīndjw̄ynh ne pi'ōkkam prīne me kute katāt amijo ba'ā memā karō mex. Nhyṃ kam me kw̄y ar̄ym kute markum-rēx nhyṃ Metīndjw̄ynh ar̄ym memā t̄yx jangij. Nhyṃ kam ar̄ym katāt kabēn kōt ar amijo ban umar mex ne ta arek mekōt ar ba. Dja gwaj kabēn ja man kōt ar amijo baba. Gédja ī Metīndjw̄ynh gwaj bakukjéro nh̄yn gwaj bamā,

—Djā ne ga ikabēn ja markumrēx ne kōt ar amijo aba? ane gwaj amikōt kum

amijarē. Godja gwaj kukrādjà kōt amijo baba kēt nhyṃ ar̄ym gwaj bamā axwe jarē. Kute ren gwaj bamā axwe jarēnh karō dja gwaj kukrādjà kōt amijo baba mex.

¹³ Nār, dja gwaj bajō bamā me kaprī kēt nhyṃ Metīndjw̄ynh ar̄ym amipānh kum gwaj bakaprī kēt ne tu katāt gwaj bamā bajaxwe pānh jarēnhkumrēx. Nār, dja gwaj badjukaprikumrēx ne kam ar̄ym bamā Metīndjw̄ynh pyma kēt ne ar̄ym bakīnhkumrēx.

Djām me kum me kaprī kētja Metīndjw̄ynh kute me utār?

¹⁴ Akmere, àpnhīre ar, dja gwaj bamā me kaprī kēt ne atekam aje memā kum, —Ba ne ba tu amim Metīndjw̄ynh markumrēx, anh̄yro baba. Djām kam Metīndjw̄ynh kute amim gwaj bapytār ne kute ar gwaj bajo bamā? Djām gwaj bajajkwa kajgokam bakabēnbit ne kam bamā me kaprī kēt nhyṃ ar̄ym kute amim gwaj bapytār ne kute ar gwaj bajo bamā? Kati.

¹⁵ Godja gwaj baje me'ōo bakamy nār o bakanikw̄ynh, ō kubēkà kēt ne kum prām. ¹⁶ Gwaj kam kum m̄yja'ō nhōr kēt ne kum,

—Gora gē Metīndjw̄ynh ajo djuw mex ga adjumar mex ne amā kry kēt ne aja-jne, ane. Djām ja ne mex? Kati. Gwaj baje kum m̄yja'ō nhōr kētkam ne kajgo.

¹⁷ M̄y ne gwaj baje kam mar? Bir, dja gwaj bamā me kaprī kēt ne kam memā kum,

—Ba ne ba tu amim Metīndjw̄ynh markumrēx, ane. Djām mrāmri bak-abēn? Kati. Ga, me ar̄ym tykkam kute amingrēk kēt ne kajgoja pumū. Gwaj badjw̄y bamā me kaprī kētkam bakajgo.

¹⁸ Godja me'ō amā,

—Ē, ga ne ga we aje Metīndjw̄ynh mar. Ba ne ba imā me kaprīn ije memā m̄yja nhōro iba. Goja gu baje tu amim Metīndjw̄ynh markumrēx jabej

aben kabi. Ga amā me kaprī kêt kam dja ba te apumün amim, “Kon. Kute Metĩndjwŷnh mar kêt pyrāk”, ane. Bajbit dja ba imā me kaprĩn memā mÿjja nhõro iba ga arÿm ipumün ijā amim, “Be, djām mrāmri tu kute amim Metĩndjwŷnh markumrêx. Ga, ukaprĩn kute memā mÿjja nhõrja pumũ”, ane. Ga kam arÿm ipumũ. Ba tu ije amim Metĩndjwŷnh markumrêxja pumũ. Dja ā me’õ amā ane.

¹⁹ Be, ga ne ga we aje Metĩndjwŷnh rax markam memā kum,

—Metĩndjwŷnh pydjibit. ‘Õdjwÿ kêt kumrêx, anhÿro aba. Be, mrāmri. Djām gajbit aje Metĩndjwŷnh rax mar? Kati. Xatanaj nhõ me karõ punudjwÿ kute Metĩndjwŷnh rax mar ne kam ajte kum me kaprī kêtõ ba. Ne kute rax markam abenmā kum,

—Metĩndjwŷnh pydjibit. ‘Õdjwÿ kêt kumrêx, anhÿro ba. Ne kam tu umaje terte:t.

²⁰ Kê, ano kêt, mÿkam ne ba te ar amā,

—Dja ga memā kum, “Ba ne ba tu amim Metĩndjwŷnh markumrêx”, anhÿro aban amā me kaprī kêt ga mrāmri akajgokumrêx. Ga, me arÿm tykkam kute amingrêk kêt ne kajgo nõrja pumũ. Gadjwÿ ne ga ā akajgoo ane. Mÿkam ne ba te ar amā ja jarê gar imar kêt?

²¹ Dja gar me bakukāmāre Abraão man kõt ije ar amā arênhja ma. Djām Abraão kute amim Metĩndjwŷnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrêx ne kam kabên kõt amijo tẽ. Nām kabên kõt Metĩndjwŷnh nhõ kikam kra Idjak djĩn bit kute bĩn ‘ÿr. Nhyim Metĩndjwŷnh Abraão pumün arÿm amim,

—Mrāmri ne Abraão imā axwe kêt ne mex, ane.

²² Ga, Abraão kute tu amim markumrêx ne kam kute kabên kõt amijo tẽmja pumũ. Nām kabên kõt amijo tẽn kam arÿm tu amim Metĩndjwŷnh mar mexkumrêx ne. ²³ Kam ne me aben djõ’ã

Abraão jarê:n arênhõ mõr tãmtã nhyim kam arÿm Mõj djê katon arÿm abatãnh ne. Ne kam arÿm me bakukāmāremā kum,

“Abraão ne tu amim Metĩndjwŷnh markumrêx nhyim arÿm kum axwe kêt jarê nhyim arÿm kum mex”, ane. Ne kam pi’õkkam no’õk ne. Be, mrāmri ne kõt arênhkumrêx. Nām arê nhyim me aben djõ’ã abenmā kum,

—Mrāmri ne Metĩndjwŷnh Abraão õbikwakumrêx, ane.

²⁴ Ga, me kute tu amim markumrêx ne kam kute kabênkõt amijo bakam Metĩndjwŷnh arÿm kute memā axwe kêt jarênhja pumũ. Djām me kute mar kajgokam Metĩndjwŷnh kute memā axwe kêt jarênh? Kati.

²⁵ Me’õ nire kuprÿ Rabe djwÿ. Djām Rabe kute Metĩndjwŷnh mar kajgo? Kati. Nām tu amim markumrêx ne kabên kõt amijo tẽ. Nhyim kam arÿm kum axwe kêt jarê. Nhyim Djodjuwe kute ar anorjadjwÿ Rabe kum ar kaprĩn arÿm arkum aminhürkwã jarê. Arkum arên arÿm ar kurê djwŷnhbê arkum atemā pry ‘õ jarê. Nhyim kam ar umar mex ne akubyn ‘ã mõn bõx. Nām ā Rabe kum ar kaprĩõ ane nhyim Metĩndjwŷnh arÿm kum axwe kêt jarê.

²⁶ Be, tãm ne ja. Me tyk arÿm karõ bĩknorkam kute amingrêk kêt kumrêx ne arÿm kajgo. Gwaj badjwÿ. Gwaj baje Metĩndjwŷnh kabên mar kajgon kõt amijo baba kêt kam ne kam baje memā kum,

—Ba ne ba tu amim Metĩndjwŷnh markumrêx, anhÿrkam arÿm bakajgo. Bakajgo kute mrāmri ne me tyk kajgo pyrāk.

Me õto djujabê kêt’ã ujarênh.

3 Akmere, ãpnhĩre ar, ar akrãptĩ ne gar aje amijo memā kukrãdjã’ã adjujarênh djwŷnh prãm. Djām kam mex? Kati.

Mÿkam ne mex kêt? Bir, gwaj bakunî bakabên kwÿ kajgo. Gwaj bakabên kajgokam bamex kêt. Ga ren ar abê memã ujarênh djwÿnh kêt ne ren akabên kajgo ren gajbit amex kêt. Me krãptimã adjujarênh kêtgam ga ren gajbit amex kêt. Nhy m be, kati. Ar akabên kajgo'ã memã adjujarênhkam me krãpti arÿm ar akabên man arÿm ar adjô'ã mex kêt. Nhy m kam Metindjwÿnh arÿm pãnh ar amã ajaxwe rax jarê. ²Me bakunî bakupãnhã bakabên kajgo kumex. Godja ren me'õ kabên kajgo kêtikumrêx jabej ren pñe kute katãt amijo ba kadjy mex.

³Ga, me kute mry'ãkrïo mrãnhja pumũ. Nãm me kute krã djên ajkwa katikôt kãxirãx jadjuw ne ari o krã kukênhõ mrã. Ga, te mry rÿnh nhy m me kute ajkwakôt ar krã kukênhõ mrãnhja pumũ.

⁴Ga, me kute tekrekam no'i kryreo kã rÿnhõ baja pumũ. Nãm te kã rÿnh nhy m te kôk djãbêr tÿx nhy m me tekrekam no'i kryreo unênh ne o krã kukênh o baja pumũ.

⁵Me banhõto kute kã tekrekam no'i pyrãk. Me banhõto te kryre gu me o mÿjja rÿnhõ amra. Nhy m kuwy kryredjwÿ. Ga, te bã rÿnh nhy m me kute kuwy kryreo kunimã angjênhja pumũ.

⁶Me banhõto ne kute kuwy pyrãk, kute bãmã angjênh pyrãk. Apÿnh me axwe djãri kunikôt ne gu me banhõtoo arênh arÿm ipêx. Me banhî katikôt ne me banhõto ikwã. Ne kam kute pñe me bajo punu prãm. Me banhõtoo bakabênja ne tu apÿnh mÿjja kunio tuknînh o punu. Kute mrãmri ne kuwy kryre kute bãmã angjênh nhy m mÿjja kunî xêtja pyrãk. Me axwe nhõ bënjadjwÿr ja ne kute me banhõtoo krî djwÿnh.

⁷Me kute mÿjja krãpti djujabê. Mry, àk, kwênh, mry ngãngão mrãnh, ngõnhkam mÿjja, mÿjja krãptija ne me kute ujabê. ⁸Nhy m be, me banhõtoo bakabênja pydjibit ne kute mrãmri

ne mry djujabê prãm kêt pyrãk. Me banhõtoo bakabênkam bajamakkre kêt ne bajaxwekumrêx. Me banhõtoo bakabên kute me parkumrêx, kute mrãmri ne udjy rÿnh kute me par pyrãk.

⁹Me banhõtoo ne gu me baje Metindjwÿnh, me Babãm djwÿnhmã mextire jarênh ne atekam ajte o baje abenmã bakabên punu jarênh. Kute amipyãk ne Metindjwÿnh me banhipêx. Kute me bajo amipyãk ne me banhipêxkam ne gu me baje abenmã bakabên punu jarênh. ¹⁰Ne kam bajajkwakôt memã bakabên mexmê bakabên punuo aben nhikjên memã arê. Akmere, àpnhîre ar, gu me ren ã memã anhÿr kêtikumrêx.

¹¹Djãm inore 'õkôt ngõ djãnhmê ngõ djÿ kute aben nhikjên apõx? ¹²Nãr, djãm pidjõbê pigêre'ã oriwêre djõ arij? Kati. Nãr, djãm akrõ'ã pigêre djõ arij? Kati. Ne ngõ nhinore'õkam kadjwanhî ne arÿm akryja djãm kam ngõ djãnh apõx? Arkati. Axikôtbit mÿjja apõx. Kwãrik wãnh gu me memã bakabên mexmê bakabên punuo aben nhikjên memã arênh kêt.

Me krã mex'ã ujarênh.

Gar 5.16

¹³Ar ajõ we akrã mex ne we aje me kukrãdjã kunî mar. Goja mrãmri akabênikumrêx jabej on katãt amijo aban amijo adjãmra kêt. Ne kam arÿm akrã mex. Kam dja me arÿm apumũ. Akrã mexkôt apumũ. ¹⁴Nhy m be, ga ne ga anhõkre kadjwÿnhbê angyk. Me'õ nhõ mÿjja'ã angyk. Ne arax mÿr jabej akadjwÿnhbê adjãkrê. Ne kam 'ã amijo amra. Djãm ja ne mex? Djã ne ga katãt ar amijo aba? Kati. Ga ne ga ate amijo aba. Kam kwãrik wãnh 'ã amijo adjãmra kêt ne arîk amim ajêx kêt.

¹⁵Djãm akrã mex ne ja? Djãm kãjkwakam Metindjwÿnh we kute amã ja jarênh? Kati, atemã. Pykakam me ar ba ne me kute amã wã jarênh. Me kum

Metindjwÿnh kÿnh kÿtja kÿt akabÿn ne ja. Xatanaj ne kute amã wã jarÿnh.
¹⁶Mÿkam? Bir, me'õ nhõ mÿjja'ã an-
 grykkam ne arax mÿr jabej adjãkrÿkam
 ne ga akangati. Akangatimÿ apÿnh me
 axwe djãrimÿ akam apõx.

¹⁷Nhym be, kãjkwakam Metindjwÿnh
 kute gwaj bamã bakrã mex jadjãr gwaj
 bakabÿn mexkam

gwaj baje amikam bajaxwe'õ mar kÿt.

Ne badjumar mex prãm.

Ne memã baprÿn memã bakabÿn.

Ne bajamak mex.

Ne badjukaprÿkumrÿx ne baje mrãmri ne
 pidjõ djõ mex ne ô kumex pyrãk.

Ne bamã me õ mÿjja kÿtmÿ me rÿnh
 jabÿo aben pyrãk.

Ne bajÿxnÿ kÿt ne mrãmri tu amim Jeju
 markumrÿx.

¹⁸Me kute aben nÿje me kukrã ne
 akrãnã memã arÿnho ba ja ne me
 memã arÿnho ba nhym me arÿm
 ajmã kute kÿt ne katãt ar amijo ba.
 Me kute mrãmri ne pidjõ djõ mex ne
 ô kumex pyrãk.

Me kute amidjwÿnhbito kÿnhja ne Metindjwÿnhmã à'wÿr punu.

4 Mÿj ne ga me aman arÿm abenwÿr
 aprõt ne aben tako aba? Bir, me aje
 amim 'ã karõ djãkam amã apÿnh me'õ
 nhõ mÿjja pro prãm ne 'ã angyrk aba. Ne
 kam ã abeno anhÿro aba. ²Me amã mÿjja
 kÿnh ne aje bit byrmã nhym me me abÿ
 aptã ga me byr kÿt. Byr kÿt ne arÿm me
 kupa. Aje 'ã angyrk ne te aje byr prãmje.
 Ne kam aje 'ã aben tak ne abenwÿr aprõt
 ne kam aje byr kÿt rã'ã ne. Mÿkam ne
 ga me aje byr kÿt? Bir, me aje Metind-
 jwÿnhmã o adjã'wÿr kÿtkam.

³Nãr, me aje Metindjwÿnhmã o
 adjã'wÿr jabej nhym kute me amã õr
 kÿt. Mÿkam? Bir, me aje o adjã'wÿr
 punukam. Mÿj ne aje o adjã'wÿr
 punu on? Bir, me aje bit byrmã ne
 aje bit o amidjwÿnhbito kÿnh prãm.

Aje amidjwÿnhbito kÿnh prãmkam
 aje mÿjja o Metindjwÿnhmã adjã'wÿr
 punukumrÿx.

⁴Metindjwÿnh ne arÿm kute ar ajo õ
 me jakam ga ren ar amã Metindjwÿnh
 kÿnhkumrÿx. Nhym be, kati. Me kum
 Metindjwÿnh kÿnh kÿt kukrãdjã punuja
 ne gar amã kÿnh rã'ã. Aje mrãmri ne me
 kum prõ djwÿnh kÿnh ne kam jãm kum
 krõ'ã prõ kÿnh pyrãk. Nãr, aje mrãmri
 ne me kum mjÿn djwÿnh kÿnh ne kam
 jãm kum krõ'ã mjÿn kÿnh pyrãk. Amã
 Metindjwÿnh kÿnh ne kam jãm amã me
 kum Metindjwÿnh kÿnh kÿt kukrãdjã
 punuja kÿnh. Nã gãm ar kam ari akabÿno
 aben nhikjÿ. Dja gar amã me kukrãdjã
 punu kÿnh rã'ãn arÿm amijo Metind-
 jwÿnh kurÿ djwÿnh.

⁵Amrÿbÿ: ne me memã kum,

—Metindjwÿnh Karõ kute me bakad-
 jwÿnhbÿ amijo kajkep ne te arek kum me
 bajo ba prãmje. Te arek kum me bajo ba
 prãmkam arÿm ngyrk 'ÿr.

Nãm me ã me bakukãmãremã ane
 nhym me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne.
 Djãm me kabÿn kajgo got? ⁶Ajmã
 gwaj bakuten bajaxwe prãm. Nhym be,
 Metindjwÿnh ne kum gwaj bakaprÿn
 gwaj bajaxwe kÿt kadjy gwaj bamã tÿx
 jangij gwaj ajmã bakute kÿt. Amrÿbÿ:
 ne ujarÿnh djwÿnh me bakukãmãremã
 kum,

“Me kute amijo àmra prãmja Metind-
 jwÿnh arÿm mebÿ aptã.

Nhym be, me kute amijo ngiren amijo
 kãtãmja Metindjwÿnh tu kum me
 kaprÿ.”

Nãm ã me bakukãmãremã ane nhym
 me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. Ga, kum me
 bakaprÿja pumÿ.

⁷Kum gwaj bakaprÿkam dja gar
 akrãnã Metindjwÿnh kabÿn man
 kÿt ar amijo aba. Ar Xatanajbÿ aptã
 nhym arÿm ar abÿ prõt ne. ⁸Dja gar
 Metindjwÿnh man kÿt amijo ajkamÿ
 nhym arÿm amipãnh ar aman ar awÿr

amijo ajkamē. Ar ajaxweja, on ajaxwe krātan amex kute mrāmri ne me aminhikra punu pōnh nhym arým mex pyrāk. Ar aje amijo Metīndjwýnh mar ne jām ajaxwe prāmja, on aje amim ajaxwe'ā karōja krātan adjumar djā mex ne. ⁹Ajaxwe prāmkam on adjumar punun on muwn kōt amra. On akeket krātan muwn on akīnh krātan adjumar punu:re ne. Ā ajaxwe prāmkam amijo ane. ¹⁰Dja gar Bēnjadjwýr djwýnh rax man arým amijo angrin amijo akātām. Nhym kam arým kājā akamē.

¹¹Akmerē, àpnhīr ar, kwārīk wānh abenā akabēn punu kēt. Metīndjwýnh ne arým gwaj bamā kukrādja jarēn gwaj bamā,

“Djā gām me amā aben jabē”, ane.

Kute gwaj bamā kabēn ja jarēnhkam gar atekam akamy'ā akabēn punu jarēn 'ā axwe nhō. Mýj ne gar arým aman ā akamy'ā akabēn punuo ane? Bir, gar amim,

—Metīndjwýnh kukrādja ja ne mex kēt, anen arým akamy'ā ar akabēn punu. Ne kam arým o Metīndjwýnh kabēn'ā punu jarēn arým mar kēt ne kōt amijo aba kēt. Ne aje Metīndjwýnh kukrādja'ā punu jarēnhbit.

¹²Djām we ar abē mýjja ne gar amibu'ā me'ā axwe janhōro aba? Metīndjwýnh pydji ne arým me kute katāt amijo ba'ā memā karō nhym me arým kabēn ma. Ta dja me utār jabej nār meo biknor jabej nhym me arým me biknor tokry djākam biknor jabej. Atemā me'ō kute meo anhýr kētkumrēx. Kam ar ga akajgon kam me'ā axwe janhōr ar o aba.

Me amikukām amijo àmra ne kute amijarēnh nēje kute me akre.

¹³Ar aje amijo adjāmratija, ikabēn 'āno djan ama. Aje Metīndjwýnh mar kēt ne amijo adjāmtrakam ga we memā kum,

—On ne nār kryrām dja ba krī wāmā tēn bōx ne ije amim pi'ōk kaprī kumexo

atommā. Be, dja ba kam pi'ōk kaprī pānh mebē mýjja jamýn amū memā ōro ikrī. Ne o ikrī:n arým pānh inhō pi'ōk kaprī kumexo atom. Ne o ikrī: nhym arým ijā amexmē na apēx. Ba kam arým akubyn tē, ane. Gar aje memā ā amijo adjāmrao anhýrja gora ikabēn 'āno djan ama. ¹⁴Dja ar ajā akati nhym mýjja ajmā ar ajo gar aje mar kētkumrēx. Atin tē:n atin nHITEP djā ne kute mrāmri ne kakūm ba pyrāk. Kakūm ba:n kam arým me aērbē kēt ne tu kājkwā mē bimrākkumrēx ne. Nām ā atin tē:n me aērbē tu akēto ane.

¹⁵Kwārīk wānh ā memā amijo adjāmrao anhýr kēt. Ga ren ar Metīndjwýnh man ren memā kum,

—Metīndjwýnh kute amim ijā karō kōt dja ba itīn ne ar iba rā'ā jabej. Ba kam arým krī 'ōkam itēm jabej. Nār atemā idjāpēnh jabej, ane. Ga ren ar ā memā anen arým ar amex.

¹⁶Nhym be, kati. Gar Metīndjwýnh mar kēt ne amikam akīnh kadjy amijo amra. Aje ā amijo adjāmrao anhýrkam ne ajaxwe. ¹⁷Metīndjwýnh ne arým ar amā amrānh mex'ā karō gar arým aje mar. Dja ga mar kajgon kōt amijo aba kēt ne arým ajaxwe.

Me ō nēkrēx rūnh kute amidjwýnhbit mar.

Mat 13.22; Ruk 12.15;

Xim k 6.6; Ap 18.15

5 Me rūnhmā ne ba memā kum, —Ē, me anhō nēkrēx rūnh, ba me amā arē. Dja apýnh me akaprī djāri me awýr bōxkumrēx. Me akaprī ra:x kukām dja ga me on muwn amra.

²Mýkam? Bir, dja me anhō nēkrēx rax arým me abē rerekre ne. Te me anhō kubēkà mex nhym kàpotire arým prīne me abē apōk ne. ³Dja prīne me abē anhō mýjja 'ōk ne me abē amijo ajkē. Me anhō kēn karýrmē anhō kryt jaka dja prīne me abē punure. Nhym me kunī arým me anhō mýjja punu pumūn me

ajã abenmã kum, “Be, omũ. Djãm tãmwã mex got”? ane. Nhyam kam Metĩndjwõnh arõm me amã ajaxwe pãnh jarẽ ga me atokry:. Atokry kute mrãmri ne kuwy'ã me xẽtkam me tokry pyrãk. Be, mõi kadjy ne ga me amim anhõ nẽkrẽx rũnho atom nhyam kumex? Djãm we me aje amijo rũnhmã? Kati. Me kute aminhi-nomã amimẽnh djã nhõ akatikam dja Metĩndjwõnh me amã ajaxwe pãnh jarẽ ga me atokry:.

⁴ Ë, akubyn amijo tẽn amima. Ga me ajẽx ne anhõ àpẽnhmã kum, “Dja gar inhõ bãygogo djẽ pa ba kam ar amã o pãnh”, anhõro aba. Nhyam me ê pa, ga me ate kam arõm memã o pãnh kêt. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Djãm Metĩndjwõnh kute me amar kêt got? Kati. Ë, me kute me amã ê kajgoja kum amijo akij ne kum, “Dja ga ijo angryk”, ane nhyam arõm me kuma. Metĩndjwõnh ne me krãpti:o ban memã Bẽnjadjwõr djwõnh. Uma:kumrẽx ne arõm me kute kum amijo àkjẽrja ma.

⁵ Me ga ne ga me prĩne amijo djuw mexo aban abixaer tỳ:xo aba. Aje mrãmri ne mry nhĩpti kute ate krãn àkurbit mar nhyam me kute myt tãmkam par pyrãk. On dja Metĩndjwõnh me ajaxweo pãnh ne. ⁶ Ga me arõm aje me kute katãt amijo bakumrẽxmã axwe jarẽn ne aje me par nhyam me kute aminẽje me abẽ àptãr kêtikumrẽx. Tãm dja ga me akubyn amijo tẽn ama. Nã bãm ã me nẽkrẽx rũnh kute Metĩndjwõnh mar kêtgam memã ane.

Me kute amiwõr Bẽnjadjwõr djwõnh jamãr 'iryãm.

⁷ Nhyam be, akmere, àpnhĩre ar, gwaj baje Metĩndjwõnh markam me kute gwaj bajo bikẽnhkam, mõi dja gwaj amim arẽn kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Bẽnjadjwõr djwõnh dja bõx ba kõt dja, ane. Bẽnjadjwõr djwõnh bõx gwaj kõt baku'ẽja dja gwaj kuma. Ne kam

akrãnãmã amiwõr amãr 'iryõn 'ã badjukanga kêt. Ga, pur kre djwõnh kute pur kreja pumũ. Ne kam djwõ mex jamãr 'iry:ja pumũ. Nhyam kam kum ngo nhyam arõm na bixadjwõr mex ne. Nhyam kam djwõ arõm apõx ne 'y tỳx ne. ⁸ Dja gar kudjwa akrãnãmã amiwõr Bẽnjadjwõr djwõnh jamãr 'iry:n 'ã adjukanga kêt. Mõkam? Bir, arõm bõx 'yr gwaj kõt baku'ẽ 'yr.

⁹ Kwãrik wãnh abẽn prĩkam abenã akabẽn kêt. Mõkam? Bir, Metĩndjwõnh kute pãnh ar amã ajaxwe jarẽn karõ. Kwãrik wãnh abenã anhõr kêt. Memã axwe pãnh jarẽn djwõnh arõm bõx 'yr.

¹⁰ Ga, me bakukãmãreja ma. Metĩndjwõnh kukwakam ujarẽn djwõnhja ma. Bẽnjadjwõr djwõnh kukwakam ne me memã ujarẽn ar ba nhyam me 'ã ari meo bikẽnho ba nhyam me amitokry maro ba. Nãm me te meo anhõro ba nhyam me akrãnãmã amiwõr Metĩndjwõnh jamãr 'iryõn 'ã ukanga kêt. Dja gar me kudjwa ã amiwõr amãr 'iryõ ane.

¹¹ Nãm me te meo anhõro ban te mebẽ Metĩndjwõnh kurẽo ba nhyam me Metĩndjwõnh'ã ukanga kêtikumrẽx. Me ja ne me kĩnhkumrẽx. Ja ne gar aje arõm mar. Arõm ne gar Djo'ã ujarẽn ma. Me bakukãmãre Djo te amitokry kumex maro ban amim Bẽnjadjwõr djwõnh mar'ã ukanga kêtikumrẽx. Ne kam arõm tokry mar'ã aminhi-nomã amimẽ nhyam Bẽnjadjwõr djwõnh arõm o djuw me:xkumrẽx. Tãm dja gar ama. Ga, Bẽnjadjwõr djwõnh kum me kaprĩ:kumrẽxja pumũ.

¹² Akmere, àpnhĩre ar, ar aje memã akabẽn jarẽn nhyam me kute amar pydji kadjy djãm aje kam kõt Metĩndjwõnh nar õ mõi'õ jarẽnhmã? Kati. Kwãrik wãnh aje memã akabẽn pydjin arẽnhkõt memã àkjkwã jarẽn kêt. Kwãrik wãnh aje memã akabẽn pydjin arẽnhkõt memã pyka jarẽn kêt. Memã ar akabẽn pỹnhbit ne arẽ. Aje mrãmri mõi'jao anhõrmã.

Kambit memã kum, “Nà. Dja ba ã o ane”, ane. Nàr, aje mỳjjao anhỳr kêt mã. Kambit memã kum, “Kati. Dja ba o anhỳr kêt”, ane. Jabit memã arê. Memã akabên pỳnhbit ne arê. Kwãrik wãnh memã akabên jarê ne me kute ar amar pydji kadji kôt memã apỳnh mỳjja jarê kêt. Metĩndjwỳnh ren ar amã ar ajaxwe jarê.

**Me kute aben mar ne
Metĩndjwỳnh mã abeno à'wỳr.**

¹³Dja gar ajõ akaprĩ jabej Metĩndjwỳnh mã amijo a'wỳ. Nàr, ar ajõ akĩnhkumrêx jabej angrerkam kum amikĩnh jarê.

¹⁴Djã ne ar akam me'õ kanê? Gê amiwỳr me kute Jeju nhõ me jao ba djwỳnh 'wỳn amiwỳr aro bõx. Gê ar Metĩndjwỳnh mã o a'wỳn arỳm Bẽnjad-jwỳr djwỳnh kukwakam kangõo kungrã. Kangõo kute rõnykangõo pyrãkjao kungrã. ¹⁵Ne Bẽnjadjwỳr djwỳnh kute me'õ kanêjao mexmã tu amim kamnhĩxkumrêx ne kum o a'wỳ nhyr arỳm ar kabênkôt o mex ne kum tỳx jadjã. Amrêbê kute àpênh jaxweo ba jabej dja arỳm axwe maro aknon kam ngryk kêt ne.

¹⁶Dja gar ajaxwe'õkam akaprĩn 'ã aben mã amikôt amijarê. Ne kam

Metĩndjwỳnh mã abeno a'wỳ nhyr arỳm ar ajo mex. Godja gwaj bajaxwe kêt jabej ne kum badjà'wỳr jabej. Ne badjà'wỳr'ã batỳx ne 'ã badjukanga kêt jabej nhyr kam Metĩndjwỳnh arỳm gwaj bakabên kôt àpênh rax.

¹⁷Be, djãm Erijbê wajanga? Kati. Erij umar kute mrãmri ne gwaj badjumar pyrãk. Ne kam Metĩndjwỳnh mã kãjkwa ngrã'ã à'wỳr tỳxkumrêx. Nhyr arỳm kôt namê amexkam kãjkwa ngrãbit. Ne ajte namê amexkam kãjkwa ngrã ne. Ne ajte namê amexkam tãm ne. Ne ajte nakam kãjkwa ngrã ne. ¹⁸Ne kam ajte kum na'ã a'uw nhyr kabên kôt ajte na axidjuw. Axidjuw nhyr kam djwỳ ajte ingrõt. Dja gwaj ã Metĩndjwỳnh mã badjà'wỳro ane nhyr ã gwaj bakabênkôt àpênh raxo ane.

¹⁹Akmere, àpnhĩre ar, gêdja ar akam me'õ Metĩndjwỳnh kabên katãtja bê ate amijo ba jabej. Nhyr me'õ akubyn Metĩndjwỳnh'ỳr o akêx jabej. ²⁰Mỳj dja kute arỳm 'ỳr o akêxkam kuma? Bir, me'õ kute akubyn 'ỳr o akêxja ne axwebê utã nhyr Metĩndjwỳnh arỳm me biknor tokry djãbê utãn kam kum apỳnh axwe djãri krãptĩ akno.

Pedru kute memã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Jejukôt ba djwÿnhbê Pedru ne mebê idjaer kute amim Jeju marjamã pi'ók no'ók ne. Ar ja ne ar apÿnh pykakôt ajmã nhym me Jejukôt aro ajkê ne. Nhym kam Pedru kute aro tÿx ne o kÿnhmã arkum pi'ók no'ók ne. Ne arkum,

—Mrãmri ne gwaj pykabê babari Jejukôt batokry. Te batokry gwaj Jeju'ã bangrà tÿx. Arÿm gwaj bakutêp gwaj bakÿnh djã dji. Gwaj Jeju'ã amijakren kudjwa te batokryn tu amikajmãtã Jeju kamnhÿx ne bakÿnh. Nãm ã Pedru arkum ane.

1 Ibê Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba memã 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba pi'ók no'ókkam ar amã ikabên jarê. Amrêbê gar apÿnh me ò pykakôt aben bê abingrãnhja nhym me kute ar ajo me bajtemo baja ba ar amã ikabên. Pykabê Pötukam, Garaxakam Kapadôkam, Adjikam, Bixinijkam, ar aben bê abingrãnhja, ba ar amã ikabên jarê.

²Metÿndjwÿnh, me Babãm djwÿnh arÿm amijo ar apytã. Amrêbê: mÿjja kunÿ kator kêtri amijo ar apytã. Kute prÿne amikukãm mÿjja kunÿ markam amijo ar apytã. Karô ne ar ajo mexo ba gar arÿm kôt amextiren ajmã akute kêt ne ar aba. Ne kam katãt Jeju Kritu kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê: ne me bakukãmãre mry kamrôo me kaprêk nhym Metÿndjwÿnh arÿm me axwe maro aknon mekam ngryk kêt ne. Jakamdjwÿ arÿm Kritu pÿte'ykam ty nhym kamrô prôt. Kam ne Metÿndjwÿnh arÿm ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt.

Gê tu kum ar akaprÿ:kumrêx^{††} gar adjumar mexo amÿ amikamên arÿm adjumar mexkumrêx ne.

Mÿj ne me kute amiwÿr kamnhÿxmã?

Rô 8.29; Ep 1.4; A Xim 1.9; Ped k 2.9

³Ba Metÿndjwÿnhmã mextire jarê. Metÿndjwÿnh ne ra:xkumrêx. Kubê Bênjadwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu Bãm. Ta ne ukaprÿ ra:xi. Ukaprÿ raxkôt ne arÿm gwaj bamã amak bô. Ga, me nã kurÿm apôxkam me umar djã nyja pumÿ. Metÿndjwÿnhdjwÿ ne gwaj bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã nyn kam bamã katãt amijo baba prã:m ne bamã Metÿndjwÿnh ki:nhkumrêx. Jeju Kritu tyk ne akubyn tÿnkam ne arÿm gwaj bamã bajamak bô gwaj arÿm badjumar djã ny. Kute gwaj bamã bajamak bônham gwaj tu 'ÿr babôxmã kamnhÿxkumrêx. Dja gwaj 'ÿr bôx ne kôt ar baba rã'ã: rã'ã ne. ⁴Nhym kam arÿm gwaj bamã mÿjja mexti:re ngã, gwaj bamã mÿjja kume:x ngã. Djãm mÿjja rerekmã? Kati. Djãm punumã? Kati. Mÿjja mex rã'ã: rã'ã ne. Kàjkwa djwÿnhkam ne arÿm ar amã kudji.

⁵Itÿxo Metÿndjwÿnh kute mã amim ar apytãr mex ne ar ajo ba. Gar tu amim markumrêx nhym kute mã 'itÿxo ar apytãr mex ne ar ajo ba. Dja mã amim ar ajo ba: nhym me kute aminhinomã amimên djã nhô akati arÿm bôx. Bôx nhym arÿm prÿne amimex kôt ar ajo mexkumrêx.

⁶Jakam godja gar apÿnh mÿjjakam akaprÿ jabej. Me kum ar akurê nãr akanê nãr anhôbikwa'ô abê tyk nãr mÿjja 'ôdjwÿkam akaprÿ jabej. On dja akaprÿ kêt ne. Dja te akaprÿn akÿnhhti:re. Mÿkam? Bir, dja gar Metÿndjwÿnhkôt amexti:rekumrêx. Ja ne gar amiwÿr kam ama. Kam ne gar akÿnhhti:re. Akaprÿ japôkmã akÿnhhti:re.

⁷Ga, kên karÿrkam punu kunÿ kator kadjy me kute kuwykam adjwÿrja pumÿ.

^{††}1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprÿ nhym pãnh arÿm kum ar akaprÿ Kati. Ta ne tu kum ar akaprÿkumrêx.

Nhym kam arÿm mexkumrêx. Ar gadjwÿ dja me kum ar akurê nâr akanê nâr anhôbikwa'ô abê tyk nâr mÿjja 'ôdjwÿkam akaprî jabej. Kam dja gar amim Metîndjwÿnh man amim maro amÿ amikamên arÿm mar rax ne. Aje Metîndjwÿnh mar raxkam akînhkumrêx. Kam akînhô kên karÿrkam me kînhja jakrenh me:x ne. Kên karÿr dja on akuno. Nhym be, ar ga dja gar tu amim Jeju Kritu mar raxkumrêx nhym akubyn bôx ne apumün ar ajâ amim,

—Be, inhô me wâ mex djô'â ne me mâ imex jarên irax jarê ba kam arÿm ikînhkumrêx, ane. Dja ã ar amex djô'â ane.

⁸Ar ga ne gar omÿnh kêt. Te aje omÿnh kêt ne amâ abê:kumrêx. Te jakam aje omÿnh kêt ne aje tu amim markumrêxkam arÿm akî:nhkumrêx ne te: aje akînh'â memâ amijarênh mex prâmje. ⁹Metîndjwÿnh kute ar apytarmâ gar tu amim Kritu markumrêx nhym arÿm ar apytâ gar kam arÿm akî:nhkumrêx.

¹⁰Djâm amrêbê: ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnh kute gwaj bapytâr mar? Mÿjjao Metîndjwÿnh kute gwaj bapytarmâ djâm me kute mar? Kati. Nâm me memâ kum,

—Metîndjwÿnh ta dja î tu kum me kaprikumrêx, anhÿro ba. Jabit ne me arê. Ne kam te: kute amikukâm gwaj bapytâr mar mex prâmje. Nâm me te: kute marmâ prîne pi'ôkkôt abenâ Metîndjwÿnh kabên jarên abenmâ kum,

¹¹—Je tô, mÿj xêja ne Metîndjwÿnh ta tu mekam ukaprîkumrêx? Mÿj dja me utâr on? Nhÿnh amex jakam dja ã meo ane? Nâm me ã amim ane. Nhym Kritu Karô me kadjwÿnhbê amijo kajkep ne memâ Kritu'â ajarê. Nâm memâ kum,

—Dja tokryn kam î arÿm raxkumrêx. Nâm ã Karô memâ ane nhym me te: kute amikukâm gwaj bapytâr mar mex

prâmje. Mÿjjao kute gwaj bapytâr ja te kute mar mex prâmje.

¹²Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm memâ kum,

—Djâm me ajâ ne ba ikabên ja jarê ga me te: aje mar mexmâ? Kati. Tÿ:mrâm me akamingrânÿre'â ne ba ikabên jarê, ane. Metîndjwÿnh memâ ane nhym kam 'âtÿmkam ujarênh djwÿnh ar arÿm kâj bê ar amâ Kritu'â ujarênh ny jarê. Kute kâjkwa kurÿm memâ Metîndjwÿnh Karô janorkôt me ar amâ arê gar gajbit arÿm ama. Kadjy mrânhdjwÿnhdjwÿ te kute mar prâmje gar gajbit arÿm ama.

Me mexti:ren axwe kêt ne ar ba'â kute memâ karô.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 2.10; Xit 2.14

¹³Ar aje markam dja gar ano tÿx ne ajamak mex ne ajaxwe kêt kadjy amijâno djan mrâmri akînh djâkam amakkumrêx. Kwârîk wânhdjwÿnh kam amak katêri 'â adjukanga kêt. Dja Jeju Kritu bôx ne arÿm memâ amijo amirît ne arÿm ar amâ akînh djâ nhôrkumrêx. ¹⁴Ga, me prîne kute nâ kabên mar ne kôt kute amijo baja pumÿ. Ar gadjwÿ dja gar Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aba. Amrêbê ne gar ajamakkre kêt ne amâ mÿjja punu kînh. Kwârîk wânhdjwÿnh akubyn amâ kînh kêt. ¹⁵Metîndjwÿnh ne mexti:ren axwe kêtumrêx. Ar ga dja gar Metîndjwÿnhkôt amextiren ajaxwe kêt ne ar aba. Amrânhdjwÿnh kunikôt ajmâ akute kêt ne ar aba. Metîndjwÿnh ta ne amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. ¹⁶Amrêbê: ne me bakukâmâremâ kum,

“Ba ne ba imexti:ren ijaxwe kêtumrêx ne ar iba.

Dja gar ikudjwa amextiren ajaxwe kêt ne ar aba.”

Nâm ã me bakukâmâremâ ane nhym me arÿm 'â pi'ôk no'ôk. Kam dja gar amexti:ren ajaxwe kêt ne ar aba.

¹⁷Kâjkwakam me Babâm djwÿnhmâ ne gar amijo a'uw. Ta ne kute me kunî

axwe markam kute memã axwe pãnh jarênh. Me kute axwekôt amijo badjari 'anh dja memã pãnh jarênh tẽ. Dja katãt me kunimã pãnh jarẽ. Ar gadjwý kute ar amã ajaxwe pãnh jarênh karõ amijãno djan ar aba. Ga, me me bajtem nhõ pykakam ar bakam amijãno ãm ne katãt kute amijo baja pumũ. Ar gadjwý pykakam ar abari amã Metindjwýnh pyman amijãno dja. Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan katãt ar amijo aba.

¹⁸ Amrêbê ne gar te ajaxwe kêt mã ar akukãmãkjê kukrãdjã kôt amijo aba kajgo:n ajaxwe rã'ã. Nhyam kam Kritu arým ar ajaxweo pãnh nhyam kam Metindjwýnh arým tu ar amã axwe kêt jarẽ gar kum ajaxwe kêt. Djãm kryt jakao nar kën karýro ne ar ajaxweo pãnh? Kati.

¹⁹ Metindjwýnh ne kum kra kí:nh. Nãm te kum kính ne arým pykamã ano nhyam arým amikamrõo ar ajaxweo pãnh. Ga, me bakukãmãre kute mrykí'átomti par ne kute Metindjwýnh mã bõrja pumũ. Mry punu kêt ne prĩne kã mex ne me kupa. Kritudjwý ajmã kute kêt ne axwe kêt kumrêx ne arým ar ajaxweo pãnh. Pite'ykam ne kamrõ prõt ne arým tyn kam arým o ar ajaxweo pãnh. Kam dja gar amijãno djan katãt ar amijo aba.

²⁰ Mrãmri ne Metindjwýnh amim Kritu'ã karõkumrêx. Amim tyk'ã karõkumrêx. Pykamẽ kãjkwamẽ mýjja kunĩ kêttri ne amim 'ã karõkumrêx. Ne kam 'átũmkam arým ar akadjy Krituo amirĩt ne. Mýjja kunĩ kute aminhinomã amimênh djã nhõ akati jakam arým o amirĩt ne. ²¹ Nãm ar akadjy o amirĩt gar aje kôt tu amim Metindjwýnh markumrêx. Nãm o amirĩt nhyam ty nhyam akubyn o tĩn ne amiraxo o rax nhyam arým ra:x ne uma:kumrêx. Mýj kadjy? Bir, gar aje tu amim Metindjwýnh markumrêx ne

aje amiwýr kôt atĩn kamnhĩxmã. Ja kadjy ne akubyn Krituo tĩn nhyam arým ra:xkumrêx.

²² Jakam ne gar arým kabên katãt man kôt ar amijo aban arým ajmã akute kêt ne ar aban arým mrãmri amã me abê katãtkumrêx. Jeju kukwakam ne bakamyja amã me abê katãtkumrêx. Kam, dja gar ã anen amim ajaxwe'õ'ã karõ kêt kumrêx ne arým ar amã aben jabê.

²³ Ga, te bãygogo 'y mex ne punu prãmja pumũ. Nhyam me bãygogo 'y mex kre nhyam arým ingrõtja pumũ. Ar gadjwý ne me ar amã Metindjwýnh kabên jarẽ, Metindjwýnh kabên kute mýjja 'y pyrãk ne me ar amã arẽ. Nhyam me kute ar amã arênhja ne kute me àkre pyrãk. Djãm Metindjwýnh kabên punu prãm? Kati. Mex rã'ã: rã'ã. Tãm ne me ar amã arẽ gar aman arým tu amim Metindjwýnh markumrêx. Nã gãm ar mýjja nhingrõt mãn prãbê tu amim markumrêx. Nhyam kam arým ar amã ajamak bõ gar arým adjumar djã ny kute mrãmri ne me prĩre bixadjwýr nykam umar djã ny pyrãk. Ne kam arým amã Metindjwýnh kí:nh ne aje mar prã:m ne aje katãt amijo aba prã:m ne. Metindjwýnh ne amikabên pýnh ne arẽ. Djãm kute atemã kabên 'õ jarênh mã ne kute o kabên tũm japanh ne o biknormã? Arkati. Kute amikabêno biknor kêt kumrêx. ²⁴ Ikabênja kôt ne me amrêbê: me bakukãmãmã kabên jarênh memã kum, "Ga, bõja pumũ. Bõ tĩn 'ikrãne ne arým mjõ. Me badjwý ne gu me bakunĩ batĩn ne ar baba 'ikrãne.

Ga, pidjõrã mexkumrêxja pumũ. Pidjõrã mex 'ikrãne ne arým rõrõk ne. Me badjwý ne gu me bamex 'ikrãne.

²⁵ Nhyam be, Metindjwýnh ne amikabên pýnh ne arẽ. Djãm kute iby atemã kabên 'õ jarênh ne kute o kabên tũm

japanh ne o biknormã? Arkati. Kute mar tÿx rã'ã: rã'ã ne."^{¶¶}

Nãm me ã me bakukãmãremã ane. Kam ne gwaj kabên mar pÿnh. Amrêbê ne me kâj bê ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarê. Kabên pydjïn arê gar mar pydji.

2 Me kute ar amã Kritu'ã ujarênh ny jarênh ar aje mar pydjïkam on wãnh me kãxã akabên punu kanga. Aje memã ajêxkôt me noo abiknor on wãnh kanga.

On wãnh ajêx ne aje amijo Jeju mar mexja kanga.

Me'õ nhõ mÿjja'ã angryk on wãnh kanga. Akabên punu kunĩ on wãnh kanga.

²Metïndjwÿnh kabên kute me kã kangô pyrãk dja ga amã kïnh. Aje me prïre rwÿk ny pyrãk kute kum kã djãnh pyrãk ã amã kabên kïnh ane. Ne kabên maro tē:n maro amũ amïkamên mar ra:x ne. ³Aje arÿm amim Bënjadjwÿr djwÿnh mex kakinhkam dja ga ã amã kabên kïnh ane.

Kute Kritu'ã kên jakre.

⁴Kritu ne kute kên pyrãk. Nhyim be, kên ne tïn ne ar ba kêt. Nhyim be, Kritubit ne tïn ne ar ba. Kute kên pyrãk gar arÿm 'ÿr bõx. Nhyim me kwÿ arÿm kanga. Nhyim be, Metïndjwÿnh ta arÿm amijo utã. Kute o me utãr kadjy arÿm amijo utã. Kum kï:nhkumrêx kute mrãmri ne me kum kên pãnh rax kïnh pyrãk.

⁵Ar gadjwÿ ne gar aje apÿnh kên pyrãk. Nhyim be, kên ne tïn ne ar ba kêt. Ar gajbit ne gar atïn ne ar aba. Aje apÿnh kên pyrãk. Ga, me bakukãmãre kute kênõ Metïndjwÿnh nhõ kikreti nhïpêxja pumũ. Ar gadjwÿ ne Metïndjwÿnh arÿm ar ajo kran ar amã Karõ jano nhyim kam arÿm ar akam nhÿn ar ajo ba. Gar kam arÿm abeno anhõbikwa mexo mõ. Nãm ar ajo kute mrãmri ne kênõ kikreti

nhïpêxo mõr pyrãk. Ne kam ajte amim ar apumjuw, kute ar ajo me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnhmã ne ar apumjuw. Ga, me kadjy Metïndjwÿnh mar djwÿnh kute Metïndjwÿnh nhõ kikretïkam kum mry bõr nhyim kum kïnhja pumũ.

Ar gadjwÿ Karõ kute ar ajo bakam ne gar kum apÿnh kïnh djã nhõro aba nhyim kum kïnh. Ar aje tu amim Jeju Kritu markam ne kum kïnh. ⁶Be, nhyim kam Metïndjwÿnh kên'ã Kritu jakre. Kên pãnh raxja, me kum kïnhja'ã ne akren me bakukãmãremã kum,

"Ota ba krïraxbê Xijãokam kênõ kikremo kajpa nhyim dja. Kên mexkumrêx, kên pãnh rax ne ba amijo utãn kudja.

Me kute tu amim kênja markumrêx dja me pijãm kadjy kêtumrêx."

Nãm Metïndjwÿnh ã Kritu'ã me bakukãmãremã ane nhyim me arÿm 'ã pi'õk no'õk ne. ⁷Ar ga ne gar arÿm tu amim Kritu markumrêx ne arÿm amã kï:nh. Amã kïnh kute mrãmri ne me kum kên pãnh rax kï:nh pyrãk.

Nhyim be, me amakkre kêtja ne me kute amim Kritu mar kêt ne kanga. Nhyim be, Metïndjwÿnh ta arÿm kãjmã kum rax kamê nhyim arÿm ra:x. Kritu'ã ne amrêbê me bakukãmãre memã ajarê. Nãm me memã kum,

"E kum kên ja ne me kute kikreo ãm djwÿnhja kute kikremã armã te omün kam bõm kumê.

Kên ja ne arÿm kute kikremo kajpar, kum kajpar tÿxi", ane.

Be ga, me bakukãmãre kute amrêbê: memã anhÿr kôt me arÿm kute Kritu kangaja pumũ. Nhyim kam Metïndjwÿnh arÿm kãjmã kum rax kamê nhyim arÿm ra:x ne. ⁸Nãm me memã kum,

"Kên ne kute me par tok nhyim kam me rôrõk prãmumrêx", ane.

^{¶¶}1:25 Kute amïkabên jarênh ne o biknor kêtumrêx. Kute apÿnh mÿjja jarênh kôt dja mÿjja kunĩ apõx mexkumrêx.

Me amakkre kêt ne me kute me rôrôkja pyrâk. Nâm me kute amim Kritu mar kêt ne kam arÿm me biknor tokry djâkam akuno. Metîndjwÿnh kute amrêbê: me'â amim karô kôt dja me arÿm akuno.

⁹Nhym be, ar ga ne Metîndjwÿnh arÿm amijo ar apytâ. Ar ga ne gar aje mrâmri ne me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh rûnh pyrâk. Nhym Bênjadjwÿr djwÿnh ne ar ajo ba. Ar abê Metîndjwÿnh nhô me wÿnhkumrêx nhym arÿm amim ar ajo ba. Ar gajbit ne amim ar ajo ba. Amrêbê ne gar ajaxwe: ne aje mrâmri ne me akamât kô tykkam rôrôk baja pyrâk. Gar ari ajaxweo aba nhym Metîndjwÿnh arÿm amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Jakam ar aje mrâmri ne me irâkam katât ba pyrâk ne katât Metîndjwÿnh kôt ar amijo aba. Ne kam arÿm memã ra:xmê mextire 'â adjujarênh ar aba. ¹⁰Amrêbê ne gar ate me kajgo kôt ar aba. Nhym Metîndjwÿnh arÿm jakam ar ajo kran amikôt ar ajo ba. Amrêbê ne kum ar akaprî kêt. Ne kam arÿm jakam kum ar akaprî.

¹¹Ga, me me bajtem nhô pykakam ar baja pumû. Djâm me kute amikukràdjâ kangan me bajtem kukràdjâ marn kôt amijo ba prâm? Kati. Ar gadjwÿ ne gar me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja mē ro'â ar aba. Me kum amidjwÿnhbito kÿnh prâmkam axwe:. Me axwe kôt ar ajaxwe puma:. Djâm ar aje Metîndjwÿnh kukràdjâ kangan me axwe kukràdjâ 'amÿnh ne kôt ajaxwemâ? Kati. Kwârîk wânih. Dja gar Metîndjwÿnhmã amijan-gri tÿx.

¹²Me kute Metîndjwÿnh mar kêtjamē ro'â ar abakam dja gar katât ar amijo aba. Nhym kam me ar apumûn arÿm ar ajâ 'êx jabej ne arîk ar ajâ kute,

—Ga, me axweja pumû, anhÿr jabej. Kwârîk wânih rã'â. Ar ga dja gar memã katât ar amijo aban adjukaprî. Katât ar amijo aba: nhym kam Kritu arÿm bôx.

Bôx nhym me arÿm amiman Metîndjwÿnhmã kum,

—Mrâmri amexkumrêx. Me kute amim amarja katât ar amijo ban ukaprî. Ba kam gadjwÿ amex ma. Mrâmri amexkumrêx, ane. Dja me ar akatât pumûn arÿm â Metîndjwÿnhmã ane.

Me kute me bēnjadjwÿr kabēn marmã.

Rô 13.1; Xit 3.1

¹³Ba ar amã arê gar ama. Dja gar pykakam me bēnjadjwÿr kabēn kunî ma. Mÿkam? Bir, gar arÿm kâjkwakam anhô Bēnjadjwÿr djwÿnh kabēn maro aba. Ta ne arÿm ar amã me'â karôn ar amã,

—Pykakam ar anhô bēnjadjwÿr kabēn ma, ane. Kute ar amã anhÿrkam ar aje pykakam anhô bēnjadjwÿrdjwÿ kabēn marmã. Bēnjadjwÿr raxo kute me bēnjadjwÿr kunî jakrenhja dja gar kabēn ma. ¹⁴Nâr me bēnjadjwÿr kute atâri ar amã ÿr ja dja gar kabēn ma.

Metîndjwÿnh ta ne ar amã me bēnjadjwÿr jano. Ta ne ar amã aje me kabēn marmã arê. Mÿj kadjy ne ar amã me arê? Bir, dja me bēnjadjwÿr me axweo bikēnho ba. Nâr, dja me katât kute amijo bajamã mex jarēnho ba. Me kute â meo anhÿr kadjy ne ar amã me bēnjadjwÿr jarē. Kam, dja gar me bēnjadjwÿr kabēn man katât ar amijo aba. ¹⁵Katât ar amijo aba nhym kam me kwÿ ar ajâ kabēn kajgo kumex jarē. Me bēn kati dja me â ar ajâ ane. Kwârîk wânih rã'â. Ar ga dja gar arek katât ar amijo aban 'â adjukanga kêt. Nhym kam amû me krâptî arÿm ar amexkôt ar apumûn arÿm me kabēn kajgoja mar kêt. Nhym kam me arÿm anhikrēn arek dja. Dja gar aje katât amijo abao â me kabēn kajgoja nhityo ane. Metîndjwÿnh kute ar amã 'â karô kôt dja gar â ane.

¹⁶Amrêbê ne gar te ajaxwe kêtâmã ne ajaxwe rã'â. Jakam ne Kritu arÿm ar ajaxwebê ar apytân arÿm ar amã tÿx

jangij. Ar ajaxwebê ar atÿxkam ar ga ne gar arek mekôt ar aban adjumar mex. Arek mekôt ar abakam kwârîk wânh arîk ar aba kêt. Ga, me kwÿ kute,

—Ba ne ba arek mekôt ar iban idjumar mex, anhÿrja pumû. Nâm me anen kam arîk ar ban axwe:. Ne kam me kute mrâmri ne me kute kubêkà mex jangjênh ne kadjwÿnhbê punu râ'ã pyrâk. Kwârîk wânh ã amijo anhÿr kêt. Ar ga dja gar abê Metîndjwÿnh nhô âpênhkumrêx ne kum adjâpênh tÿx ne katât kabên man kôt ar amijo aba.

¹⁷ Me kunî ar aje kâjmã memã rax kamênh kadjy dja gar amima. Jeju kukwakam ar aje meo akamyja ar amã me abê. Amã Metîndjwÿnh rax pyman bëndjadjwÿr raxja kâjmã kum rax kamê.

¹⁸ Me kute ar ajô ar apa 'amÿnh gar memã adjâpênh kajgo ar aba ar, ar amã ne ba ikabên jarê. Dja gar akrânãmã pykakam ar ajo ba djwÿnhmã adjâpênh katât ne rax ma. Djâm ar ajo ba djwÿnh mex ne kabôt katikambit dja gar kabên kôt kum adjâpênh katât? Kati. Âkrê prâmkamdjwÿ kum adjâpênh katât.

¹⁹ Mÿj dja gar nênh kam arÿm Metîndjwÿnh kînh nhym ar amã mex jarê? Bir, dja gar katât Metîndjwÿnh kabên man kôt ar amijo aba. Nhym kôt me arÿm ar ajo ajkê gar kôt arÿm atokry ne akaprî ma. Kam dja gar Metîndjwÿnh kînh nhym arÿm ar amã mex jarê.

²⁰ Godja gar ajaxwe nhym me pân̄h ar ajo bikênh jabej gar kam akrânãmã amitokry mar jabej. Djâm kam gar arÿm Metîndjwÿnh kînh nhym kute ar amã mex jarênhmã? Kati. Nhym be, godja gar katât ar amijo aba nhym me arÿm kôt ar ajo bikênh jabej gar kam akrânãmã atokry mar jabej. Katât ar aje amijo abakambit dja gar arÿm Metîndjwÿnh kînh nhym ar amã amex jarê. ²¹ Katât ar aje amijo

abakôt me kute ar ajo bikênh gar kôt atokry. Ja kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ga, Kritudjwÿ gwaj bakadjy tokryja pumû. Gwaj baje kudjwa katât amijo baban kôt batokry kadjy ne gwaj bakadjy tokry.

²² “Djã nãm Kritu axwe? Kati. Djã nãm memã 'êx ne me noo akno? Kati.”§§

²³ Me kum àkjêrkam djã nãm amipân̄h memã akij? Kati. Tokrykam djã nãm me kangrô? Kati. Nãm Metîndjwÿnhmã amijarê. Kute katât memã axwe pân̄h jarênh djwÿnhkumrêx jamã ne amijarê. ²⁴ Kritu ta ne pîte'ykam gwaj bajaxweo pân̄h. Mÿj kadjy ne gwaj bajaxweo pân̄h? Bir, gwaj bamã bajaxwe prâm kêt kadjy.

Ga, me tyk kum axwe prâm kêtja pumû. Gwaj badjwÿ arÿm batykmân̄h prâbê bamã bajaxwe prâm kêt ne ar baban baje kabên marn kôt baje amijo baba prâm. Ja kadjy ne arÿm gwaj bajaxweo pân̄h. Mry kà punuo ne me prîne ôm nhym kam Metîndjwÿnh arÿm kôt gwaj bajo mex gwaj kam ã bamã bajaxwe prâm kêtô ane. ²⁵ Ga, mryo ba djwÿnh kêt kam mrykî'atomti arÿm no biknor ne ate ar baja pumû. Ar gadjwÿ ne gar ate ar aba. Nhym be, jakam gar arÿm ajo ba djwÿnh Jeju'ÿr amijo akêx ne kôt ar amijo aba nhym arÿm ar apytaro ba.

Kute prômê mjênãmã abenã karô.

Xit 2.2; Xim k 2.9, 3.11

3 Ë, ar apa, arÿm ar amjênwã, ar amã ne ba ikabên ne. Dja gar akrânãmã amjên kabên maro aba. Ar ajô amjên kute amim Metîndjwÿnh kabên mar prâm kêt jabej ga dja ga katât kabên kôt ar amijo aban ï arÿm 'ÿr o akêx ne. ² Godja te amim Metîndjwÿnh kabên mar kêt ne arÿm apumû. Katât aje amijo aban amã Metîndjwÿnh rax pymakôt arÿm apumû. Ne kam amex kôt arÿm

§§2:22 Amrêbê ne Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhbê Idjaij ja jarê nhym kam Pedru kôt arê.

Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

³ Be, mÿj dja ga amexkam akute nhym me kum akînh ne? Djâm akunhêrkam nâr djâm akî prîne mex nâr djâm apÿnh anhô kên karÿrkam nâr djâm aje akâ mex jangjênhkam? Djâm akunhêr jabit ne arÿm kôt amex? Kati.

⁴ Bir, mÿj dja ga ga amexkam akute nhym me kum akînh ne? Bir, dja ga anhôkre kadjwÿnhbê akabên mexbit man memâ aprîren akrânâmâ memâ abên rereko aba nhym me arÿm kum akînhkumrêx. Nhym kam Metîndjwÿnh-djwÿ kum akî:nhkumrêx kute mrâmri ne me kum ô mÿjja pân̄h ra:x kînh pyrâk.

⁵ Amrêbê ne me bakukâmâre nire kwÿ mextiren axwe kêt ne ar ba. Ne Metîndjwÿnh kanârrâm ar ban arÿm kabên mexbit jarên akrânâmâ mjên kabên maro ba. ⁶ Ga, Xara kute Abraão kabên marja pumû. Nâm katât kôt ar amijo ban kum rax jarên ar o ba. Ar aje Xara tâmdjwÿ pyrâk dja gar kudjwa amjên kabên man arÿm atîn prâm kêt.

⁷ Ê, ar apa, arÿm ar aprôwâ, ar amâd-jwÿ ne ba ikabên ne. Kwârîk wân̄h amidjwÿnhbit maro aba kêt ne prîne amim aprô maro aba. Ajitÿxo aje aprô jakrenhkam kum aprî:ren amâ abê. Djâm amâ aprô jabê kêt nhym Metîndjwÿnh kute amarmâ? Aje kum amijo adjâ'wÿr nhym kute amarmâ? Kati. Dja ga amâ abê kêt nhym Metîndjwÿnh arÿm amar kêt. Nhym be dja ga amâ aprô jabê nhym arÿm akabên ma. Djâm apydji ne Metîndjwÿnhkôt atîn ne ar abamâ? Kati. Metîndjwÿnh djukaprîkôt ne ga aprômê kôt ar atîn ne ar abamâ.

Me kute katât amijo bamâ.

Ep 4.1; Kor 1.10; Tex k 4.1; Ped k 2.12

⁸ Jakam ne ba ar akunîmâ ikabên. Gora ar akunî axikôt abenmâ akabên jarê. Kwârîk wân̄h amidjwÿnhbit maro aba kêt. Dja gar aben maro aba. Kute

me kamy kum kamy jabê pyrâk dja gar â amâ aben jabêo ane. Ar amâ aben kaprîn amijo angrin akâtâm ne ar abeno aba.

⁹ Kwârîk wân̄h me'ô ar ajo ajkê gar amipân̄h o abikên̄h kêt. Nâr, kwârîk wân̄h me'ô ar amâ akij gar amipân̄h kum adjâkjêr kêt. Ate dja gar kum akâ-abên mex jarên o djuw mex. Ar aje â abenmâ anhÿr kadjy ne Metîndjwÿnh amiwÿr ar ajuw ne ar ajo ba. Ja dja gar aman ikabên kôt amijo ane nhym Metîndjwÿnh ï arÿm ar amâ akînh djâ ngân ar ajo djuw mex. ¹⁰ Amrêbê: ne me bakukâmâre memâ kum,

“Ar adjumar mex ne atîn 'ÿryn ar abamâ djâm ar amâ ja kînh? Mÿj dja gar kadjy amijon?

Bir, kwârîk wân̄h akabên punu'ô jarên̄h kêt. Aje me noo abiknor kadjy, kwârîk wân̄h memâ ajêx kêt.

¹¹ Godja me arîk ar ban axwe on memâ akâx. Ar ga dja gar ajaxwe kêt ne amâ me kaprî.

Ar akunî abenkam adjumar mex kadjy dja gar aben nêje aben jakren akabôt katin ar aba ne 'â adjukanga kêt.

¹² Mÿkam dja gar abenkam adjumar mex? Bir, Bênjadjwÿr djwÿnh kute katât me kute amijo baja pumûnh.

Ne kam me kute kum amijo à'wÿrkam arÿm kute me kabên marn kam kute me kabên kôt memâ ipêx.

Nhym be, me axweja ne Metîndjwÿnh arÿm mekam no kâ nhân ngyrk ne arÿm mebê aptâ”, ane.

Me kute amrêbê: me bakukâmâremâ anhÿrkam dja gar â amexo ane.

¹³ Ar amex prâmkam djâm me kute ar ajo bikên̄h prâm? Kati. ¹⁴ Nâr gar katât ar amijo aba nhym me kôt ar ajo bikên̄h jabej gar arÿm atokry. Atokry japôkmâ akînh. Akînh ja dja gar ama. Kwârîk wân̄h kam ar amâ me uma kêt ne atîn prâm kêt.

¹⁵ Ne ate Bênjadjwÿr djwÿnh, Metîndjwÿnh ma. Ne mexo umatija ma. Ne ano

tÿx. Amikôt aje memã amijarênh kadjy ano tÿx. Dja me abej akukij ne amã,

—Mÿj ne ga aman arÿm, “Dja ba Metîndjwÿnh kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne”, anhÿro aba? Mÿj ne ga ama? ane. Dja me ã abej akukjêro ane ga kam amikôt memã amijarênh memã kum,

—Kritu ikadjy ty. Ba arÿm tu amim markumrêx. Kam dja ba Metîndjwÿnh kôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Kwãrik wãnh memã bêx kêt. Metîndjwÿnh mexo uma dja gar aman memã aprîren memã amijarê.

¹⁶ Dja gar katât ar amijo aban amikam ajaxwe'ô mar kêt nhym me arÿm ar ajã 'êx ne memã kum,

—Djãm tãmwã katât kute amijo ba got? Kati, axwe, anhÿro ba. Kwãrik wãnh rã'ã. Dja te me ar ajã anhÿro ba, ar ga dja gar katât amijo aba rã'ã. Ne katât amijo aba tãmtã: nhym kam me arÿm ar akatãtkumrêx kôt ar apumÿn arÿm amikam pijãm ne. Me amikam pijãmmã dja gar katât amijo ar aba rã'ã.

¹⁷ Mÿkam ne me ar ajã kabênh punu? Bir, godja Metîndjwÿnh ar atokry'ã amim karô jabej. Kute ar ajã amim karô kôt ne me ar ajã kabênh punu gar arÿm atokry. Ajaxwe kêt ne atokry. Ne te atokry ne Metîndjwÿnhmãbit amexkumrêx. Nhym be, me kwÿ axwekumrêx nhym Metîndjwÿnh arÿm memã axwe jarê nhym me arÿm tokry:. Nhym be, ga te ajaxwe kêt ne atokry, ja ne mex.

¹⁸ Be ga, Kritudjwÿ tokryja pumÿ. Gwaj bajaxwekôt tokry. Gwaj bajaxwekumrêx nhym ta axwe kêtikumrêx ne arÿm gwaj bajaxwe pãnh tokry. Kute Metîndjwÿnh'ÿr gwaj bajo akêx kadjy tokry. Nãm me kubî. Kritu nhîkumrêx nhym me kubî. Nhym kam Metîndjwÿnh Karô akubyn o tÿn ne.

¹⁹ Amrêbê: Nôwe me bakukãmãremê ro'ã ar bakam ne ngô me imex nhym

me arÿm ty. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Me tÿn ne ar bari ne Metîndjwÿnh arÿm Nôwemã Karô jano nhym arÿm kum arê. Kum arê nhym kuman arÿm kaj bê me akren memã kum,

—Ar ajaxwe:. On wãnh ajaxwemã anhire. Nãm ã memã anhÿro ba. Kute kã raxo ãmri ne ã memã anhÿro ba.

²⁰ Nôwe te memã ane nhym me axwe rã'ã ne. Nhym kam Metîndjwÿnh ngryk tô:n te me kute amijaxwe krãÿrmã kam ama:. Nhym kam ngô arÿm me imex nhym me arÿm ty. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm me karôbê ijê. Nhym be, me ngrêrebit arÿm amim kabênh ma. Ar kubê 8bit arÿm amim kabênh man arÿm wãnh axwemã ire. Ne kam arÿm kãmã wadjãnh kam tyk kêt. Ga, ar kute amim Metîndjwÿnh mar ne arÿm kãkam ÿrja pumÿ. Kam Metîndjwÿnh arÿm ngôkam ar utãnh ar aro ba.

²¹ Gwaj badjwÿ ne gwaj tu amim Kritu markumrêx nhym me arÿm ngômã gwaj bajangij. Mÿj'ã ne ngô kurÿm bajapôxja amijakre? Bir, Jejumê ro'ã akubyn batÿn'ã ne amijakre. Gwaj Jejumê ro'ã akubyn batÿnkam ne gwaj arÿm Jejukôt katât ar amijo baba. Djãm mÿjja punu'ô gwaj banh'ã atom nhym me gwaj bajã ku'ô? Kati Gwaj katât ar amijo baban arÿm amim,

—Metîndjwÿnh ne katât ije amijo ibakôt kute imar, anen arÿm bakÿnhkumrêx ne. Ja'ã ne ngô kurÿm bajapôxja amijakre.

²² Mrãmri ne Jeju akubyn tÿn kãjkwamã wabin arÿm Metîndjwÿnh djubôk'ãnh nhÿ. Bênjadjwÿr rax ne memã nhÿ ne kute raxo, umao mÿjja kunî, me kunî jakrenh. Kute kadjy mrãnh djwÿnhmê me bênjadjwÿrmê me 'itÿx kunî jakrenh mex ne kabêno me anoro nhÿ.

**Me kute katât Metîndjwÿnh kabên
kôt amijo ba'â kute memâ karô.**

Ep 4.17; Kor 3.5

4 Kritu nhîkumrêx ne arÿm gwaj bapânh tokry. Ar aje ja markam dja gar amikukâm mâ amim,

—Badjwÿ dja ba kudjwa itokry, ane. Dja gar â amim ane. Mÿkam? Bir, dja gwaj kudjwa batokryn arÿm amim Metîndjwÿnh mar tÿx ne kam arÿm bajaxwe prâm kêtumrêx ² ne bamâ mÿjja punu kînh kêt. Djâm me axwe kôt dja gwaj amidjwÿnhbito kînh kadjy amima, bamâ mÿjja punu kînh kadjy amima? Kati:. Arÿm Kritu kudjwa batokrykam dja gwaj Metîndjwÿnh kabên man kôt amijo baba kadjy amima.

³ Amrêbê me kute Metîndjwÿnh mar kêtja kôt gar amijo aban aprô djwÿnh kupa'â nâr amjên djwÿnh kupa'â akurê aba. Ne amâ mÿjja punu kînh. Ne kadjwati kangôkam* ajajbâ. Ne me torkam abixaêr punu. Ne kadjwati kangôkam aben tÿx jabej. Ne mÿjjao metîndjwÿnh karô nhîpêxmâ amijarênhô aba. Ja ne punu:re. NhyM Metîndjwÿnh ar akam ngryk. Gar kam arÿm Metîndjwÿnh'ÿr amijo akêx ne tu amim markumrêx.

⁴ NhyM kam me amakkre kêt arÿm ar ajâ kabê:n. Me kute axweo ba tÿx râ'akam ar ajâ kabên ne. Me abenmâ kum,

—Je tô, mÿkam ne me arÿm gwaj bakôt bixaêr kêt? anen kam arîk abenmâ kum,

—Nâm gwaj ba kôt ar ba kêt. Axwe. Nâm me â abenmâ ar ajâ ane.

⁵ Me wâ dja me î prîne amijaxwe kôt Metîndjwÿnhmâ amijarê nhyM arÿm memâ axwe pânj jarê. Kute memâ axwe pânj jarênh kadjy arÿm memâ dja. Me tînmê me tykmê arÿm memâ dja. ⁶ Ê,

me arÿm tykja me tînrî ne me memâ Kritu'â ajarê. Mÿj kadjy? Bir, me tînrî, pykakam ar bari kute amijaxwe mar ne kam arÿm tykkam Metîndjwÿnhkôt tîn ne ar ba kadjy ne me memâ arê.

⁷ Me kunî kute aminhinomâ amimênh djâ nhô akati bôx 'ÿr. Kam dja gar akrâ mex kadjy amiman ajaxwe kêt kadjy amijâno djan kum akabêno aba.

⁸ Ar aje Metîndjwÿnhmâ akabênkam amex. NhyM be, ar amâ aben jabêkam gar arÿm ar amexo amû amikamênh arÿm ar amexti:re. Kam ar amâ aben jabê:. Dja gar amâ aben jabên arÿm aben jaxwe krâptîo aknon mar kêt ne.

⁹ Dja gar abenmâ anhûrkwâ jarênh abenkam aku. Kwârîk wânj aben kâxâ ar anhô mÿjja'â maje amim,

—Mÿj kadjy dja ba kum inhô mÿjja jarê? anhÿr kêt. ¹⁰⁻¹¹ Metîndjwÿnh Karô ne ar amâ adjâpênh djâ'â karô. Apÿnh ar anhî djârî ar amâ 'â karô gar apÿnh adjâpênh djâ maro aba.

Ar ajô aje memâ kabên jarênh'â kute ar amâ karôja, Metîndjwÿnh kabênkumrêx dja gar memâ arê. Kwârîk wânj memâ kabên kajgo'ô jarênh kêt.

Ne ajte kute ar ajômâ aje meo djuw mex'â karôja dja gar memâ mÿjja nhôro aba ne me kadjy adjâpênhkumrêx. Aje meo djuw mex kadjy Metîndjwÿnh arÿm ar amâ tÿx jadjâ. Dja gar arerek kêt ne meo djuw mexo aba. Metîndjwÿnh ne ukaprî:kumrêx. Ar gadjwÿ dja gar adjukaprîkumrêx ne ar adjâpênh djâ'â adjukanga kêt ne memâ adjâpênh ar aba. Memâ adjâpênh kunîkôt dja me arÿm Metîndjwÿnhmâ mextire jarê. Ne kum,

—Ga ne ga adjukaprî:kumrêx. Akabênkôt ne Jeju Kritu bôx. Ba arÿm tu amim markumrêx, ane. Metîndjwÿnh ne ra:x ne kute me kunîo ba djwÿnh. Rax

*4:3 Mÿjja me kute o kôm ne kôt bibânj kunîja, kadjwati kangômê uba kangômê, mÿjja kangô kunî ne me kum kadjwati kangô jarê.

râ'a: râ'a ne. Ne ren me kunī kum rax jarē. Mrāmri. Tām ne ja.

**Me kum me kute amim
Kritu marja kurê.**

Mat 10.16; Dju r 16.1; Pîr 1.29; Idja 12.3

¹² Akmere, àpnhîre ar, ba ar amā arê gar ama. Ga, me kute kuwykam kên karÿr jadjwÿrja pumû. Me adjuw nhyr ôr ne xêr nhyr mÿjja punu kunī apôx. Ar gadjwÿ dja ar akaprî djâ ar ajo ba gar atokry: ne. Birâm ar amâbit ne kute me kute amim Jeju marja tokry prâm kêt pyrâk. Gar kam amim,

—Je tô ba ne ba ije amim Jeju maro iba nhyr itokry ja ijo ba. Mÿkam? ane. Kwârîk wânĥ amim ja jarênh kêt. ¹³ Be ga, Kritu tokryja pumû. Me kute amim Kritu mar krâptîdjwÿ kêt tokry. Ar gadjwÿ dja gar kêt atokry. Kwârîk wânĥ kam akaprî kêt. Dja Kritu me: xkumrêx ne uma: n arÿm bôx. Godja jakam kêt atokry jabej dja gar bôxkam akînhti: rekumrêx.

¹⁴ Ar aje amim Kritu mar nhyr me arÿm kam kum ar akurê. Djâm kam ar akaprî got? Ga, Metîndjwÿnh Karô ar amê amijo kajkeja pumû. Karô ra: xkumrêx ar amê amijo kajkep. Kam te me kum ar akurê gar akînĥkumrêx. Me ta ne me Kritu'â kabên punu. Nhyr be, ar ga ne gar kum mextîre jarê.

¹⁵ Nhyr be, dja ar ajô aje me par nhyr me kêt ajo ajkê ga atokry. Nâr, adjâkînĥi nhyr me kêt ajo ajkê ga atokry. Nâr aje amim me kukjêr prâm nhyr me kute amâ amijarênh ga aje amû memâ me arênh prâm. Nhyr me arÿm kêt ajo ajkê ga atokry. Nâr ajaxwe 'ô nhyr me kêt ajo ajkê ga atokry. Djâm kam akînĥ? Kati. Ajaxwekam akaprîkumrêx. Kwârîk wânĥ â amijo anhÿr kêt.

¹⁶ Nhyr be, aje mrâmri amim Kritu markumrêx nhyr me arÿm kêt ajo ajkê ga atokry. Kwârîk wânĥ kam apijâm kêt.

Dja ga kam Metîndjwÿnhmâ rax jarênh kum,

—Djünwâ, ije amim Kritu markam ne me ijo ajkê ba itokry. Ba kam ikînĥkumrêx, ane.

¹⁷ Apÿnh gwaj baje marja Metîndjwÿnh kute gwaj bajaxwe jabej amim gwaj bakukjêrmâ. Ô akati gwaj bawÿr bôx 'ÿr. Gwaj bajo dja amim me kukjêrmo krax. Gwaj bajo kute memo kraxkam mÿj dja î arÿm me amakkre kêt kam nê? Bir, dja me axwe jabej amim me kukij nhyr me arÿm amijaxwe kêt kum amijarê. Nhyr kam arÿm memâ pânĥ rax jarê. Me kute Kritu'â ujarênh ny mar kêt pânĥ tokry rax jarê. ¹⁸ Amrêbê: ne me bakukâmâre ije ar amâ arênhja kêt memâ kum,

“Metîndjwÿnh kute me katât kute amijo baja pytâr ne tô, kam àpênh rax.

Nhyr kam mâ dja me axwemê me kute Metîndjwÿnhbê amijo akêxja mekam nê?

Bir, mrâmri dja memâ pânĥ jarê nhyr me axwe pânĥ tokrykumrêx.”

Nâm me bakukâmâre â memâ ane.

¹⁹ Tām ne ja. Metîndjwÿnh kute ar ajâ amim karô kêt dja gar katât ar amijo aban ajmâ akute kêt ne ar aba. Ne te katât amijo aban arÿm atokry jabej. Kum amijarê gê ta ar atokrykam ar apytâ. Metîndjwÿnh kute ar anĥipêx djwÿnh kute ar amarkumrêx ne ar ajâ ukanga kêt kumrêx. Kum amijarê gê ta ar ajo ba.

Kute meo ba djwÿnhmâ àpênh'â karô.

5 Ar akam ar abê Jeju nhô me jao aba djwÿnhwâ ba ar amâ ikabên jarênh ar adjâpênh djâ'â ar amâ karô. Dja gar ikabên ma. Ota, badjwÿ ibê Jeju nhô me jao iba djwÿnh. Ba ne ba Kritu tokrykêt omû. Dja ba ajte omû. Djâm rerekren kajgo ba omû? Kati. Dja ra: x ne uma: ba arÿm omün kêt ar iba.

² Ga, me kute me ô krito djuw mex nhyr memâ abatânĥja pumû. Ar gad-

juwî dja gar wâkam me kute amim Jeju marmâ arêno aba. Memâ Metîndjwînh kabên jarêno aba gê me mar mexo amû amikamên mar rax ne. Djâm me'ô ne kute ar amâ ar aje meo aba'â àpnênh tîx gar amâ uman kabên kôt ar aje me omûno abamâ? Kati. Ar ga dja gar amâ me omûnh kînh ne meo aba. Djâm ar aje pi'ók kapribit mar ne aje amim o adjâptâr kadjy meo abamâ? Kati. Ar amâ me kînhkam dja gar me o aba. ³Djâm ar aje amiraxo adjâmran Metîndjwînh nhô me ja janoro abamâ? Kati.

Ga, mrykî'âtomtîo ba djwînh ò krit kukâm katât baja pumû. Katât ba nhym ò krit arîm kôt katât amijo ba. Ar gadjwî dja gar Metîndjwînh nhô me ja kukâm katât ar amijo aba gê me ajâ amim, "Ba gêt kudjwa", anen arîm ar akudjwa katât ar amijo ba.

⁴Ga, me kute aben rer djâja pumû. Kam me'ô kute me kunî rerja dja kînh djâ'â arîm amim krâdjê byn kutu. Pi'ôo krâdjê tu. Nhym kam pi'ôo krâdjê tēmbê punu. Ar gadjwî dja gar katât ò me ja kukâm amijo aba mex ne arîm amim akînh djâ by. Ô me jao ba djwînh djwînh dja bôx. Jeju dja bôx ne arîm ar amâ ar akînh djâ mexti:re ngâ gar arîm amim aby. Djâm ar akînh djâ rerekmâ? Djâm punumâ? Arkati. Kute ar amâ ar akînh djâ nhôr ja dja mex rā'ā: rā'ā ne.

⁵Ar ajabatânh nyredjwî, ba ar amâ ikabên jarê. Dja gar mebêngêt kabên ma. Arîm me abatânhkam dja gar me kabên man kôt ar amijo aban amim,

—Djâm ije iraxo me akrenh? Kati. Ika-jgo, anen abenmâ amijo angrin akajgo. Mîkam? Bir, amrêbê: me bakukâmâre memâ kum,

"Me amijo àmra prâmja Metîndjwînh arîm mebê aptâ.

Nhym be, me kute amijo kajgo dja Metîndjwînh tu mekam ukaprikumrêx", ane.

⁶Metîndjwînh 'itîxo kubê kumkati dja gar rax man kam arîm amijo akajgo. Amijo akajgo: nhym î akati 'ókam arîm kâjmâ ar akamên ar ajo rax ne. ⁷Dja gar rax ma:n kum ar adjumar punu djâ kunî jarêno aba. Kute ar amar ne ar ajo djuw mexo îrkam ā kum anhyro abao ane.

⁸Ar ano mex ne amijâ ano tîx ne aminêje rît. Ga, rop jamrexe kâr ar baja pumû. Nâm kute mry'ô krēnmâ abej ar ba. Akurê djwînhbê Xatanajdjwî ne 'itî:x ne àkrê: ne kabên 'itî:x ne me abej ar ba. Kute me'ôbê Jeju kurēmâ nhym 'ā ukangamâ ne abej ar ba. ⁹Dja gar tu amim Metîndjwînh mar tîxkumrêx ne 'ā adjukanga kêt ne o arîm Xatana-jbê aptân arek kubê dja. Xatanaj ar abê Jeju kurê prâm ne ajte pyka kunîkôt me bakamydjwîybê kurê prâm. Jeju kukwakam ar aje meo akamyjabê kurê prâm nhym me ar akudjwa arîm tokry. Ja dja gar aman kubê aptâ.

¹⁰Metîndjwînh ta ne tu kum me kapri:kumrêx[†] ne prîne kute me kunîo djuw me:xxkumrêx. Ta ne Kritu djâpênhkôt amiwîr ar ajuw ne ar ajo ba. Dja gar ò kâjkwakam kôt atîn ne ar aba rā'ā: rā'ā ne. Ja kadjy ne amiwîr ar ajuw. Be, ar atokry kâjbê 'irykam dja prîne ar ajo mex. Ta dja akubyn ar amâ tîx jadja gar kôt adjâm tîx ne 'ā ar adjukanga kêtukumrêx. ¹¹Gê me kunî kum mex jarênh rā'ā: rā'ā ne. Gê me kunîmâ rax rā'ā: rā'ā ne. Tām ne ja.

¹²Ije ar amâ ikabên jarênh ja ne ba Xibanumâ arê nhym arîm 'ā pi'ók no'ók gar arîm amim arê. Me bakamybê Xibanu ne tu amim Jeju markumrêx ne 'ā ukanga kêtukumrêx. Ba ar amâ ikabên jarênh 'ikrân nhym 'ā pi'ók no'ók ne.

[†]5:10 Djâm me ba ne gu me badjukapri nhym pânih kum me bakapri Kati. Me ba ne gu me badjukapri kêt. Ta ne kum me bakaprikumrêx.

Ar akînhmâ ne ba ar amâ arê. Ba ar amâ mrâmri Metîndjwÿnh ta tu kum ar akaprîkumrêx jarê. Kam dja gar tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêtikumrêx.

¹³Krîraxbê Babirônijkam me kute amim Jeju mar ne ar aben pydjio baja ne me ar amâ kabên mex jarê. Metîndjwÿnh kute meo ba kadjy arÿm amijo me utà. Ar gadjwÿ arÿm amijo ar apytà. Makôd-

jwÿ ar amâ kabên mex jarê. Tãm ne mã ikôt ajkamên arÿm kute ikra pyrâk.

¹⁴Dja gar abenwÿr bôx ne abenmâ ak-abên mex jarên aben pa krij. Ar amâ aben jabêkam aben pa krijn aben tatak ne.

Gê ar aje amim Kritu Jeju mar kunîwâ umar mex. Tãm ne ja.

Pedru kute memã atãri pi'òk no'òk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Pedru ajte arkum pi'òk no'òk ne. Tyk kêtri ne arkum pi'òk no'òk ne. Tekrekam Metíndjwýnh kabên jarênh djwýnh 'êxnhî bôxmã ne arkum arê ne kam arkum,

—Dja gar Jeju'ãbit angràn amũ aje maro amikamênh kadjy katát ar amijo aba. Akati 'òkam dja Jeju akubyn bôx ne pyka jao apêx. Kam dja ar amã pyka jakam kukràdjã kînh rax kêt. Dja í apêx gwaj Jeju akubyn bôx kamnhîxbê ar baba. Nãm ã Pedru arkum ane.

1 Ba ibê Ximão Pedru. Jeju Kritu ne ijano ba 'ã idjujarênh ar iba. Ba ne ba ar amã ikabên ne. Gwaj Batíndjwýnhmê gwaj bapytàr djwýnh ar ta ne ar arým gwaj bamã axwe kêt jarê. Jeju Kritubê ne gwaj bapytàr djwýnh. Ar ta ne ar gwaj bamã axwe kêt jarê gwaj arým tu amim markumrêx ne bamã kînhkumrêx. Ar amã ne ba ikabên jarê.

²Gê Metíndjwýnh tu kum ar akaprî:kumrêx[‡] gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me ba mex'ã kute memã karô.

Kô k 1.4

³Metíndjwýnh ne mexo uma:n prîne mex ne axwe kêtumrêx. Arým amiwýr gwaj bajuw gwaj tu amim markumrêx nhym 'itýxkôt arým gwaj bamã Karô jano. Ne gwaj bamã kabên jarê gwaj arým bamã kînh ne kôt ar amijo baban kam arým kôt batín ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Gwaj kam bajaxwe kangan bamex prãm. ⁴Kôt ne kute gwaj bamã mýjja jarênh mãmđji. Kute gwaj bamã mýjja mexti:rekumrêx jarênh. Dja gwaj ami-

wýr mýjjakam amakbê ta mexo bamex. Ja kadjy ne gwaj bamã mýjja mexti:re jarê. Me kum Metíndjwýnh kînh kêtja ne me mýjja punu kumexo ba. Me 'êxnhî. Me kum me kurê. Me ari prô, mjên kupa'ã kurê ba. Me mýjja punu kumex jao ba. Gwaj ba dja gwaj bamã mýjja punu kînh kêt ne tu kangakumrêx. Ja kadjy ne Metíndjwýnh gwaj bamã mýjja mextire jarênh mãmđji.

⁵Kute gwaj bamã mýjja nhôrmã arênhkam

dja gar amikrà kêt ne amex. Arým ar aje tu amim Metíndjwýnh markumrêxkam dja gar amex.

Amex ne ajte Metíndjwýnh mar mexo amũ amikamên mar rax ne.

⁶Metíndjwýnh mar rax ne ajte ajaxwe kêt kadjy amijãno dja.

Ajaxwe kêt kadjy amijãno djan ajte Metíndjwýnh kôt ar amijo aba.

Kôt ar amijo aba'ã adjukanga kêt.

¹Á adjukanga kêt ne ajte mex kôt amex.

⁷Mex kôt amex ne ajte Jeju kukwakam akamy arkam adjukaprî. Arkam adjukaprî kute me axikôt apôx abenkam ukaprî pyrãk.

Arkam adjukaprîn ajte amã me kunî jabê.

⁸Dja gar ã aba mexo anen aba mexo amũ amikamên aba me:xkumrêx. Ga, pidjô ô me:xkumrêxja pumũ. Nhym me kum kî:nhkumrêx. Ne kam kam kaprî kêtumrêx. Ar gadjwý dja gar aba me:xkumrêx ne akajgo kêtumrêx nhym Bênjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu arým kum akînhkumrêx ne akam kaprî kêtumrêx.

⁹Nhym be, godja gar ajô aba mex kêt ne aba punu jabej. Aje mrãmri ne me no rã kute amybým mýjja pumũnh kêt pyrãk ne aje mar rerekre. Metíndjwýnh ne arým ar ajaxwe tũm maro aknon

[‡]1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprî nhym pãnh arým kum ar akaprî Kati. Ta ne tu kum ar akaprîkumrêx.

akam ngryk kêt. Nhym be, ar ga ne gar arÿm jao ajamak kêt katin arÿm mar kêt ne.

¹⁰Kam, akmere, àpnhîre ar, amibêx ne markumrêx. Djâm mrâmri ne Metîndjwÿnh amijo ar apytàn amiwÿr ar ajuw ne ar ajo bakumrêx? Ja dja gar amibêx ne markumrêx. Ne kam arÿm amim,

—Nà. Mrâmri ne Metîndjwÿnh arÿm amijo ipytàn ijo bakumrêx, ane. Dja gar ije ar amã arênhja kôt amijo aba mex ne kam Metîndjwÿnhbê amijo akêx kêtumrêx.

¹¹Dja gar aba mexo ane nhym kam arÿm Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu bôx. Kubê ne gwaj bapytâr djwÿnh. Dja bôx ne ò kâjkwamã ar ajo môn ar ajo bôx ne arÿm ar amã,

—Aj. On amrê wadjà. Ota, ar anhô mÿjja mexti:rekumrêx. Ba dja ba ar ajo iba. Jakam dja ba me kunî: o iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pykakam aba mexo ane nhym arÿm ar ajo bôx ne ã ar amã ane.

Metîndjwÿnh kabên pÿnh ne kute memã arênh.

Ep 4.1; Kor 1.10; Ped k 1.15; Ap 3.4

¹²Kam dja ba ije ar amã ar aba mex ja'ã karô 'ãno dja. Arÿm ne ba ar amã tãm jarê gar arÿm aman arÿm kôt amijo aba mex. Kwârîk wãnh rã'ã. Dja ba ajte ar amã tãm jarên ajte ar amã tãm jarê gar arÿm mar tÿx ne. Ne kam aba mex'ã adjukanga kêt.

¹³Nã bãm amim,

—Pykakam itîn ne ar ibari dja ba mã arkum arê gê ar mar tÿx. Tãm ne mexkumrêx. Nã bãm ã amim anen kam arÿm mã ar amã arê. ¹⁴Mrâmri ityk arÿm ijo rãm ne ja. Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu ne imã arê ba arÿm kuma. Ga, kubêkâtio kikreja pumû. Nãm me kungràn arÿm mã tẽ. Badjwÿ dja ba ty nhym inhî wãnh nô. ¹⁵Itînri dja ba ar amã karô 'ãno dja. Ar aba mex'ã ar amã karô 'ãno dja. Dja ba ty gar mã aba

mex ne mar tÿx ne arÿm 'ã adjukanga kêtumrêx.

¹⁶Gwaj banhô Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu arÿm bôx ne 'itÿxkôt mÿjja pumûnh kêt nhîpêxo ba. Bar memã 'ã idjujarênh ar iba. Djâm me kabên kajgokôt ne bar amijo iban arÿm ar amã me ujarênh kajgo jarê? Kati. Djã ne me ta amim,

—Ba dja ba memã 'ã ajarên prîne idjujarênhô irô mex gê me idjujarênh ma? Dja me kuman aben djô'ã amû abenmã arênhô ba, ane. Djã ne me ã amim anen 'êx ne arÿm amû imã arê ba me ujarênh kajgoja man arÿm me ô'ã amû ar amã arê? Kati. Ar ba ne bar Jeju pumûnhkumrêx ne kam kôt ar amã 'ã ajarê. Jejubê ne Bênjadjwÿrbê kumkatibê Kritu ne me kunî, mÿjja kunîo ba. Bar omûn arÿm ar amã tãmja'ã ajarê.

¹⁷⁻¹⁸Amrêbê ne bar Jeju pumû. Metîndjwÿnh nhô krãnhkam ne bar djan arÿm kam Metîndjwÿnh kabên ma. Jejumê ro'ã ne bar djan arÿm kuma. Kakrã jadjênh tÿ:x ne me:xkumrêx ne arÿm Jeju kuno bar omû. Nhym kam Metîndjwÿnh arÿm kâjkwa kurûm Jeju'ã ar imã kabên jarê. Kakrã jadjênh tÿ:x kurûm ne ar imã 'ã kabên jarên kam,

—Ikra ne wã. Imã abê:kumrêx. Ba kam kam ikînhkumrêx. Nãm ã Jeju'ã ane bar arÿm kabên ma. Ga, Metîndjwÿnh, me Babãm ta kute kum rax jarênhja pumû. Kum kí:nh jarênhja pumû bar arÿm kuma.

¹⁹Be, nã bãm ar Jeju pumûn Metîndjwÿnh kabên ma. Nhym be, amrêbê ne me bakukãmãre Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarê. Metîndjwÿnh ne kabên pÿnh ne arê gwaj mar pÿnh. Dja gwaj on Metîndjwÿnh kabên mar 'ãno dja.

Ga, ngôn̄h pôk kryre kute akamât kô tyk kurwÿja pumû. Me'ô ne o akamât kurwÿ ne arÿm amim kam mÿjja

pumũnho ba. Metĩndjwũnh kabẽndjwũ dja gwaj mar 'ãno djan arũm mũjja mar kêt maro tẽ. Arũm mũjja kute apõxmã maro tẽ. Dja gwaj mar 'ãno badjãmo tẽ:n arũm mũjja'ÿr o bõx ne arũm prĩne mũjja pumũnh mex ne.

Ga, umajÿrti noti kãjmã mrãnhja pumũ. Kãjmã mrã nhym me arũm abenmã kum, "Arũm akati 'ÿr", ane. Nhym kam akati ban arũm akati nhym kam me arũm mũjja kunĩ pumũnh mex ne. Gwaj badjwũ dja gwaj Metĩndjwũnh kabẽn mar 'ãno badjãmo mõ:n arũm Kritu'ÿr o babõxkumrẽx. Nhym kam arũm akubyn bõx gwaj arũm prĩne omũnh mex nhym arũm me: xkumrẽx ne dja. Gwaj kam prĩne mũjja kunĩ pumũnh mexkumrẽx.

²⁰⁻²¹ Amrẽbẽ: me bakukãmãre Metĩndjwũnh kukwakam kabẽn jarẽ nhym me 'ã pi'õk no'õk ne. Djãm kabẽn jarẽnh djwũnh ta ne amikabẽn man o Metĩndjwũnh kabẽn ne arẽ? Kati. Metĩndjwũnh Karõ ta ne ngrẽk nhym kam kabẽn man Metĩndjwũnh kabẽn kõt arẽ. Karõkõt kute arẽnhkam djãm gwaj baje pi'õkkam kabẽn jarẽnh kajgo ne tu kabẽn mar, tu mũjja'ã kute kabẽn jarẽnhja mar? Kati. Gwaj ba baje tu mar kêt. Dja gwaj Karõ kumrẽx ma nhym arũm gwaj bajamak bõ gwaj kam pi'õkkam kabẽn jarẽ. Ne kam arũm kõt kuma.

Me ta kute amijo 'ẽx ne kute Metĩndjwũnh kabẽn jarẽnh.

Djuda 3

2 Nhym be, me bakukãmãre kwũ ne me arũm amijo 'ẽx ne memã kum,

—Metĩndjwũnh kukwakam ne ba ar amã arẽ, anhũro ba ne arũm Metĩndjwũnh kupa'ã memã mũjja kwũ'ã ujarẽnh ar ba. Ar akamdjwũ dja me kwũ ta amijo Metĩndjwũnh mar mex ne ate kupa'ã ar amã mũjja kwũ'ã ujarẽnh ar ba. Dja me 'ẽx ne kraxkam ujarẽnh mexkumrẽx.

Ne ujarẽnho tẽ:n kam arũm 'ẽnhõtka kupa'ã ajarẽ:n kam arũm me akwũ noo akno. Ne arũm Metĩndjwũnh bẽ ar ajo akẽx. Dja me ajte Bẽnjadjwũr djwũnh'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Jeju me axweo pãnhkumrẽx? Kati. Nãm me 'ẽx, anhũro ba. Anhũro ba:n arũm me aerbẽ tyn arũm me biknor tokry djãkam akuno.

² Me 'ẽxnhĩ ja ne me prõ prãm, mjẽn prãm ar ba. Dja me krãptĩ me 'ẽxnhĩ man me kõt prõ prãm, mjẽn prãm ar ba. Nhym me kãtãm me omũn arũm abenmã kum,

—Be, djãm me kute amim Jeju mar wãkam me mex got? Me axwe, anhũro ba.

³ Me kute Metĩndjwũnh'ã 'ẽxja dja me amim mũjja rũnho atom prã:m ne Metĩndjwũnh kupa'ã ar amã mũjja kwũ jarẽn arũm ar anoo akno. Ga, me kute memã nẽkrẽx nhõr ne pãnh pi'õk kaprĩ jamũnhja pumũ. Ar gadjwũ dja me ar ajo õ nẽkrẽx pyrãk ne ar anoo aknon arũm ar abẽ pi'õk kaprĩ jamũ. Djãm Metĩndjwũnh ate krãn ar ban kute me mar kêt? Djã nãm õtdjwan me omũnh kêt? Kati. Dja me aerbẽ mrãmri memã axwe pãnh jarẽnhkumrẽx nhym me arũm me biknor tokry djãkam akuno.

⁴ Djãm me axwe kajgo? Djãm pãnh kêt? Kati. Metĩndjwũnh kute memã axweo pãnhkumrẽx. Nhym kadjy mrãnh djwũnhdjwũ, djãm kute memã axweo pãnh kêt? Kati. Pãnh ne arũm apa:rmã me biknor tokry djãkam me kumẽ. Ne kam akamãt kõ tykkam mebẽ ijẽ, mrãmri me kute kãxirãxo me 'ãprekam me kute mebẽ ijẽ tũx pyrãk. Dja 'ãtũm nhym memã axwe pãnh jarẽnh nhõ akati arũm bõx. Kute kam memã axwe pãnh jarẽnh kadjy Metĩndjwũnh arũm mebẽ ijẽ. Dja memã axwe pãnh jarẽ.

⁵ Me bakukãmãre Nõwe bu'ã me jadjwũ, djãm me axwe kajgo? Kati. Me axwe kajgo kêt. Pãnh. Nõwe te kãj bẽ me kute

katàt amijo ba'ã memã karõo ba nhyim me axwe rãã ne. Memã 'ã karõo ba: nhyim arým me'ã ngõ tãm ne me kunĩ nhimex ne. Nhyim be, Nõwemẽ Ar kubẽ 7bit ne Metĩndjwýnh ngõ tãmbẽ ar utã.

⁶Krĩraxbẽ Xõtõmamẽ Gomorakamdjwý djãm me axwe kajgo? Kati. Kajgo kêt. Pãnhkumrẽx. Arým ne Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhyim me kunĩ arým xẽr nhyim arým mýjja prãbit nõ. Mýj kadjy? Bir, jakam me amakkre kêt kunĩ kute mar ne kum Metĩndjwýnh pymamã. Ja kadjy ne ã memã axweo pãnhõ ane.

⁷Ne kam me'õbẽ Rodjwý. Ro axwe kêt nhyim Metĩndjwýnh arým utã. Xõtõmakam ne me ari prõ, mjên kupa'ã kurẽ ban axweti ba. Nhyim Ro axwe kêt ne arým mekam pijãm ne kaprĩre ne. ⁸Ne me axwe kêt me omũn ne me maro ba. Ne kam me ô'ã akati kunĩkõt kadjwýnhbẽ tokry. Nhyim kam Metĩndjwýnh arým Ro pytãn arým me axwe kunĩ ga.

⁹Ga, Metĩndjwýnh kute Ro pytãr mar mexkumrẽxa pumũ. Me kute Metĩndjwýnh mar ne kõt kute amijo badjwý ne Metĩndjwýnh kute me utãr mar mexkumrẽx. Kute kaprĩbẽ me utãr mar mexkumrẽx. Me axwedjwý Metĩndjwýnh kute mebẽ ijẽ mar. Mýj kadjy dja mebẽ ijẽ? Bir, dja ã memã axwe pãnh jarẽ. Kute memã axwe pãnh jarẽnh kadjy dja mebẽ ijẽ.

¹⁰Me kute Metĩndjwýnh'ã 'ẽxa ne me kum amidjwýnhbito kĩnh prãm. Ne kam kum mýjja punu kĩnh. Me ja ne ba ar amã arẽnh 'ãno dja. Metĩndjwýnh dja mebẽ ijẽ. Me kum me rũnh kunĩ kurẽn kum me uma kêt. Me amakkre kêt ne amijo àmra prãm ne tĩn prãm kêt ne tu me rũnh'ã kabẽn punu. Me kwý ne me te uma nhyim me 'ẽxnhĩja tu me'ã kabẽn punu. ¹¹Nhyim be, Metĩndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh umaro 'itýxo kute me 'ẽxnhĩja jakrenh mex. Nãm me te 'itýx djãm me kute Metĩndjwýnhmã kum, "Me axwekumrẽx", anhýr mã? Kati.

¹²Nhyim be, me 'ẽxnhĩja ne me kute mry pyrãk. Mýj kadjy ne mry ar ba? Bir, me kute par ne kute kur kadjy. Me kute Metĩndjwýnh'ã 'ẽxjadjwý. Mýj kadjy ne me ar ba? Bir, dja Metĩndjwýnh ã meo akno nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno. Me kute mry pyrãk ne kute me mar kêt kam tu me'ã kabẽn punu.

¹³Me 'ẽxnhĩja ne me Metĩndjwýnh kabẽn kupa'ã memã arẽnhõ ba. Kam, dja Metĩndjwýnh memã axweo pãnh nhyim me tokry:. Nãm me pijãm kêt ne a'uri axwe ban õ kwý krẽn kõt o ikõn kam ajbãn kurẽ ban kam we kĩnhkumrẽx. Be, me ja ne me ar amã amibẽn amijo amran arým ar aro'ã krĩn aku. Ar aro'ã akun ar amã 'ẽx ne ar anoo biknoro ba. Ga, me kã mexkam mýjja 'õk, me ngrã 'ã arijkam punuja pumũ. Ar gadjwý ne me punuo ar apunu.

¹⁴Nãm me mebẽ prõ nãr mjẽno àkĩnh kadjy ari no prõt ne kum axwe prãm. Nhyim me kwý kute amim Jeju mar rerekre nhyim me arĩk memã 'ẽx ne me noo aknon arým amiwýr meo akẽx nhyim me mekõt axwe. Nãm me kute amim mýjja rũnhõ atom kadjy no mextire ne Xatanaj man kõt ar amijo ba. Me kute mrãmri ne me tãmdjwý kute ingêt kõt amijo ba pyrãk. Metĩndjwýnh ne amrẽbẽ: me'ã amim,

—Me wã dja ba me kanga nhyim me arým me biknor tokry djãkam akuno, ane.

¹⁵Nãm me tu Metĩndjwýnh nhõ pry kangakumrẽx ne arým me bakukãmãre Barãoja kõt ar amijo ba. Bedjo kute Barão djirja kõt ar amijo ba. Me'õ ne Barãomã kum,

—Dja ga Metĩndjwýnhbẽ mebẽ idjaer kurẽn kum, "Dja ga mebẽ idjaero ajkẽ", ane. Ota, pãnh nẽkrẽx kumex. Nãm me ã Barãomã ane nhyim arým kum nẽkrẽx kĩnh ne me kabẽn kõt me'ýr tẽ.

¹⁶Me'ýr tẽ: nhyim Metĩndjwýnh arým õ

mrymã me kabên jadjà nhym mry arÿm Barãomã kabên ne. Bibãnh ne axwe ja nêje kum kabên nhym arÿm Metîndjwÿnhbê me kurê kêt ne.

¹⁷ Be, me kute Metîndjwÿnh'ã 'êxja ne me kabên kajgo jarênh kumex. Ga, ngômkwatikam arÿm ngô ngràja pumû. Me kum kôr ne 'ÿr bôx nhym kam ngô kêt ne kre kajgo. Nhym me arÿm kam kapri:re. Ar gadjwÿ dja me 'êxnhi Metîndjwÿnh kupa'ã ar amã mÿjja kwÿ jarê: gar aman arÿm akapri:re. Ga, kakum kôk djâbêr tÿxkam arik baja pumû. Djâm Metîndjwÿnh ne me 'êxnhiô ba? Kati. Mÿj kukràdjâ punu kôt ne me ta arik ba. Kute kakum arik ba pyrâk. Kam ne me mekam kapri:re. Metîndjwÿnh dja tu akamât kô tykkam me rênhkumrêx nhym me arek kam ar ba rã'ã: rã'ã ne. Arÿm ne me kadjy akamât kô tyk dji.

¹⁸ Nãm me amijo 'êx ne amijo amran mã memã kum,

—Ba ne ba ikabên katâtkumrêx, anhÿro ba. Nhym me kute amidjwÿnh kÿnh prãm arÿm mekôt axwe prãm. Nhym me 'êxnhija me kute amidjwÿnh kÿnh'ã memã àpnênho ba. Ne memã kum,

—Ajrã. Amidjwÿnh kÿnho aba. Dja ga ikôn kam ajbân akurê aban abixaêr tÿ:x ne arÿm akÿ:nhkumrêx, ane. Me ã memã anhÿro ba. Metîndjwÿnh ajbir amiwÿr meo akêxo mô nhym me 'êxnhija arÿm memã 'êx nhym me arÿm me maro ba. Ne kam arÿm Metîndjwÿnh bê amijo akêx ne me 'êxnhi kôt amijo mô.

¹⁹ Xatanaj kute me 'êxnhija pa 'amÿnh tÿx ne amipunu kôt ar meo ba. Nhym kam me 'êx ne memã kum,

—Ikabênkôt dja ga amidjwÿnh kÿnho aba. Djâm aje amidjwÿnh kÿnh nhym Metîndjwÿnh akam ngyrkãm? Arkati. Dja ga amidjwÿnh kÿnh ne arÿm akÿnhbit, ane. Me kute Metîndjwÿnh'ã 'êxja ne me ã memã anhÿro ba. Ba ar amã arê gar ama. Ga, me kute me pa 'amÿnh

nhym me arÿm kum àpênh kajgo ne kapri baja pumû. Me kapri ba:n te kute kubê amijo pôxmã. Me axwedjwÿ ne me axwe rã'ân te ta axwe kêtãm. Me kute mrãmri ne me pa 'amÿnh tÿx nhym me te kute amijo pôx prãmjeja pyrâk.

²⁰ Bir, godja me'ô jaxweja arÿm kute amim Bênjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu marn 'ÿr akêx, gwaj bapytâr djwÿnhja'ÿr akêx ne me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêt djâpênh punujabê amiptã. Ne kam akubyn me axwe'ÿr akêx ne ajte mekôt axwe jabej, mrãmri akubyn mekôt axwekam arÿm axwe ra:x.

²¹ Be, katât Metîndjwÿnh kabên kôt kute amijo baja ne me'ôja arÿm kute mar mex. Ne ren mar kêt ne ren kâjbê axwe. Nhym be, kati. Arÿm ne mar mex. Nãm te mar mex ne arÿm kubê amijo akêx. Kam ne arÿm axwe ra:x ne. Metîndjwÿnh me kute katât amijo ba'ã kute memã karôkôt kabênja ne arÿm mar mex ne arÿm kubê amijo akêx ne arÿm axwe ra:x ne.

²² Amrêbê: me bakukãmãre kabên kôt ne me'ôja arÿm ã amijo akêxo ane. Me bakukãmãre memã kum,

“Ropre ne arÿm ô jaïn. Ne kam akubyn kukrê. Nhym me te angrô jamydjwÿ ku'ô nhym akubyn ngykam amirê.” Nãm me bakukãmãre ã me kute Metîndjwÿnh markam kute kubê amijo akêx'ã ã memã ane.

Bênjadjwÿr djwÿnh bôx djã nhô akati'ã ujarênh.

3¹⁻² Akmere, àpnhiere ar, imã ar ajabê. Amrêbê ne ba ar amã Bênjadjwÿr djwÿnh akubyn bôxmã arê. Pi'ôkkam ba ar amã arê. Ne kam pi'ôk jakam ba ajte ar amã arê. Ar aje mar tÿx rã'ã kadjy. Ije ar amã arênhkam ba akubyn ar ajo tèn me bakukãmãre kabên'ÿr ar ajo bôx. Me bakukãmãre kwÿ ne me bêt Metîndjwÿnh kukwakam kabên jarênh djwÿnhkumrêx ne kukwakam memã kabên jarê. Bênjad-

juwÿr djwÿnh akubyn bôxmã arê ba ajte jakam ar amã arê. Bënjadjuwÿr djwÿnh, gwaj bapytâr djwÿnh ne ar ijano bar memã 'ã idjujarênh ar iba. Dja gar ajte ar badjuwÿ ar ima. Ar ije amrêbê Bënjadjuwÿr djwÿnh kukwakam ar amã katât aje amijo aba'ã karôja dja gar ajte ama. Ar aje Bënjadjuwÿr djwÿnh akubyn bôxmã mar tÿx rã'ã kadju ba 'ÿr ar ajo bôx ne ajte ar amã arê. Ba ar amex man ã ar amã arêho ane.

³Dja Bënjadjuwÿr djwÿnh akubyn bôx 'ÿr nhym me arÿm gwaj bajaprÿ:. Ja kumrêx ba ar amã arê. Dja me mÿjja punubit'ã amim karôn kum axwe prã:m ar ban arÿm gwaj bajaprÿo ban ⁴gwaj bamã,

—Je tô nhÿnh? Djãm kute aminhõ akati jarênhja on bôxmã got? Adjàkamã mÿjja kunĩ kute aminhipêx kraxkõt kute amijo mör tãmtã rã'ã. Me bakukãmãre kêt mÿrbê mÿjja tãm rã'ã. Djãm on õ akati bôxmã got? ane. Dja me ã gwaj bajaprÿo ane.

⁵Djãm mrãmri ne we mÿjja kunĩ rã'ã nhym we Jeju akubyn bôx kêtã? Kati. Ga, adjàkamã Metïndjuwÿnh kabên kõt kàjkwa katorja pumũ. Nhym kam ajte kabên kõt pyka ngõ kurũm katon ngõ kõt aminhipêx.

⁶Nhym kam kabênkõt ajte ngõ pykao ajkamuwñ o aknon prïne o ajkê. Ja ne me kute mar prãm kêtumrêx. Ne kam we mÿjja kunĩ rã'ã jarê. We Jeju akubyn bôx kêt jarê. Kati. Metïndjuwÿnh kabênkõt dja Jeju akubyn bôxumrêx.

⁷Nhym be, jakam Metïndjuwÿnh ta amikabênkõt amim kàjkwamê pyka'ã ma. Dja kabênkõt xêr. Metïndjuwÿnh dja ï memã axweo pãnh. Me kum Metïndjuwÿnh kïnh kêtjamã axweo pãnh. Nhym kam me arÿm me biknor tokry djãkam akuno. Kamã, dja kàjkwamê pyka xêr.

⁸⁻⁹Me kwÿ ne me amim,

—Bënjadjuwÿr djwÿnh akubyn bôxmã amijarên kam ate ari amikrão ba. Nãm

me ã amim ane. Djãm mrãmri ne Bënjadjuwÿr djwÿnh amikrão ba? Kati. Akmere, àpnhïre ar, ba ar amã mÿjja jarê. Dja gar amim markumrêx. Dja kàjkwakam Bënjadjuwÿr djwÿnh'ã akati pydjibit apêx. 'Ã akati pydji apêx ja ne kute gwaj bajã amex krãptĩ: arÿm apêx pyrãk. Ba ajte ar amã arê. Dja gwaj bajã amex krãptĩ:o kute 1.000 pyrãk apêx. Gwaj bajã amex krãptĩ ja ne kute Bënjadjuwÿr djwÿnh'ã akati pydjibit apêx pyrãk. Bënjadjuwÿr djwÿnh ne kute amikrão ba kêt. Kabên pydji ne arê. Amikabên kõt dja bôxumrêx. Mÿkam ne amrêbê bôx kêt? Bir, nãm ngyrk tøn amiwÿr me amãr 'iryn amim,

—Djãm me'õ biknor ba kam ikïnhmã? Kati. Me kunĩ amikam kaprïren wãnh amijaxwemã irern kute iwÿr amijo akêxkambit dja ba ikïnhkumrêx. Nãm ã amim anen amiwÿr me amãr 'iry. Kam ne amrêbê bôx kêt. Nhym be, dja mrãmri akubyn bôxumrêx.

¹⁰Dja te amiwÿr me amãr 'iryn arÿm gwaj bajaêrbê bôxumrêx. Bënjadjuwÿr djwÿnh bôx djã nhõ akati dja me'ÿr bôx kute mrãmri ne akamãtkam me àkïnhĩ me aêrbê bôx pyrãk. Dja me'ÿr bôx nhym kàjkwakam mÿjja arÿm kêt ne, kàjkwakam mÿjja kunĩ: kêt ne. Dja mÿjja rãrãk tÿ:x ne arÿm kàjkwa nhĩãm tën akuno. Pykadjuwÿ dja arÿm xêr. Pykakam me kute mÿjja nhipêxdjuwÿ dja xêr. Mÿjja pyka kute aminhipêx djãdjwÿ dja kunĩ xêr. Dja kuwy kangro tÿ:x nhym arÿm mÿjja kunĩ: xêr nhym arÿm kêt ne.

¹¹Ga, mÿjja kunĩ kêtãmãja ma. Ar aje ja markam mÿj dja gar on jakam amijon? Bir, dja gar on Metïndjuwÿnh kabên man kõt ar amijo aban amextiren ajaxwe kêt. Kwãrik wãnh me kum Metïndjuwÿnh kïnh kêtja kukrãdjã kõt amijo aba kêt.

¹²Dja gar amiwÿr kam aman mã amim,

—Gê Metïndjuwÿnh nhõ akati on bôx, ane. Metïndjuwÿnh nhõ akatikam dja kàjkwa pök tÿx ne arÿm xêr. Nhym mÿj-

jao kàjkwa nhipêxjadwỳ dja arỳm kunĩ òr, kangro tỳ:x ne arỳm òr.

¹³Nhym be, gwaj ba mỳj ne gwaj amiwỳr kam ama? Bir, gwaj amiwỳr kàjkwa nykam ama. Gwaj amiwỳr pyka nykam ama. Metĩndjwỳnh kute gwaj bamā kabēn pydjĩn arēnhja gwaj kam ama. Pyka arỳm nykam djām kam me axwe'ò ar ba? Arkati. Me axwe kêtbit dja me kam ar ba.

¹⁴Mỳkam ne ba ar amā ja jarē? Bir, dja bõx gar ajaxwe kêt nhym arỳm ar apumũ. Ar ajaxwe kêt kòt ar apumũ gar arỳm adjumar mex. Nār, dja bõx gar ajaxwe nhym arỳm ar apumũ. Ar ajaxwe kòt ar apumũ gar arỳm adjumar punu. Kam dja gar ajaxwe kêt kadjy amijāno dja. Nhym bõx gar prĩne kum amex kute mrāmri ne kubēkà'ā ngrā kêt kumrēx prĩne memā mex pyrāk.

¹⁵Kam, kwārĩk wānh mekòt amim,

—Bēnjadjwỳr djwỳnh akubyn bõxmā amijarēn ate amikràò ba, anhyr kêt. Dja gar amim,

—Bēnjadjwỳr djwỳnh kute me utār prā:m. Kam ne ngryk tòn amiwỳr me amār 'iry. Kam ne bõx kêt rā'ā, ane. Dja gar ā amim ane.

Nām ā gwaj bakamy Paurdjwỳ ar amā ane. Metĩndjwỳnh kute kum amak

bõnhkòt ar amā ane. Kute pi'òk no'òkkòt ā ar amā ane. ¹⁶Ò pi'òk kunikòt ne mỳjja ja'ā memā pi'òk no'òk ne. Kam kabēn kwỳ ne me kute marbē mebē tỳxi. Nhym kam me kwỳ amak mex kêtja kute amim Metĩndjwỳnh mar kêt kam memā kupa'ā arēn prĩne o ajkē. Ne kam Paur kabēn kupa'ā ta memā amikabēn jarē. Nām me ā Metĩndjwỳnh kabēn'ā pi'òk no'òkja kunĩ jarēho ane. Nām me kupa'ā arēn arỳm prĩne o ajkēn Metĩndjwỳnh kabēn kupa'ā ta memā amikabēn jarē. Dja me kupa'ā arēnho ba:n arỳm me biknor tokry djākam akuno.

¹⁷Kam, akmere, àpnhĩre ar, ar aje arỳm ikabēn ja markam amijā ano tỳx. Nok ga ren ar me axwe kòt ar amijo aban ren mekòt ajaxwe. Metĩndjwỳnh kupa'ā ne me amijo ba. Ar ga ne gar tu amim Metĩndjwỳnh kabēn markumrēx. Nok ga ren ar me kabēn man ren kupa'ā amijo aba. ¹⁸Dja gar Bēnjadjwỳr djwỳnhbē Jeju Kiritu mexo amex tē. Kubē ne gwaj bapytār djwỳnh. Dja gar mexo amex tēn amũ o amikamēn arỳm amexkumrēx. Ne mar mexo tē:n amũ o amikamēn arỳm mar rax ne. Gē me jakam kum rax jarēn kum rax jarēn rā'ā: rā'ā ne. Tām ne ja.

Djuão kute memã pi'ók kumrêx no'ók ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne me kute Jeju marmã pi'ók no'ók ne. Arým kubêngê:tte ne arkum pi'ók no'ók ne kum ar abên kam kum,

—Ikra ar, akmere ar, àpnhîre ar, Metíndjwýnh ne amijo í ne me bawýr ruw. Kubê ne Jeju. Arým gwaj baje Jeju markam Bãmdjwý ma. Metíndjwýnh kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam amipãnh bamã abê ne kam bamã kradjwý jabê, baje abeno bakamykam bamã aben jabê ne kam Metíndjwýnh kabên kôt ar amijo baba, bamã abêkam. Nhyim Metíndjwýnh arým Jeju kôt gwaj bajaxwe kuní maro akno. Kam dja gwaj kum amijarê nhyim arým gwaj bamar krãta. Nãm ã Djuão kute arkum 'ã karõo ane.

Kabên kute mýjja kunímã tín jangjênhja'ã ujarênh.

Dju k 5.11; Ap 1.18

1 Be, amrêbê ne me'õ nhidjibê Kabên, kute mýjja kunímã tín jangjênhja, mýjja kuní kêtri Kabênja. Kabênja ar imã kabên jarê bar kabênkôt kuman inoo omü. Ne arým prîne omünh mex ne ar inhikrao kupê. Tãm ne bar memã 'ã idjujarênh ar iba. ²Tãmja, kute mýjja kunímã tín jangjênhja ne pykakam bôx ne amijo amirít bar arým omün kam 'ã ar amã amijarê. Metíndjwýnhkôt me tín rã'ã: rã'ã kadjy ne me'õja kute memã tín jangjênh. Ja ne bar ar amã arê. Ta ne me Babãm djwýnhmê ro'ã ar ban kam arým pykakam ar imã amijo amirít. ³Bar ije omünh ne mar kôt ar amã arê. Gwaj ba baje abeno banhôbikwa kadjy ar amã arê. Gwaj baje abeno banhôbikwakam

mrãmri ne baje me Babãm djwýnhmê Kra Jeju Kritu aro banhôbikwa. ⁴Mýj kadjy ne ba ja'ã ar amã pi'ók no'ók ne? Bir, dja gar omün aman arým mrãmri akínho akínhkumrêx. Ja kadjy ne ba 'ã ar amã pi'ók no'ók ne.

Me kute katàt amijo ba.

Dju r 8.12; Ep 5.8; Tex k 5.5

⁵Ga, akamàt kô tykkam me kute mýjja pumünh kêt ne mrãnh punuja pumü. Nhyim me memã pry kurwý nhyim me arým irãkam katàt ba. Me axwedjwý ne me mrãnh punu nhyim me arým memã Metíndjwýnh kabên jarê. Nhyim kam me arým amim kuman kabênkôt katàt amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyrãk. Metíndjwýnhdjwý djãm mrãnh punun axwe? Arkati. Katàt amijo ban axwe kêtumrêx. Tãm ne Metíndjwýnh ar imã arê bar arým kuman arým ar amã arê.

⁶Gwaj badjwý godja gwaj memã kum, “Metíndjwýnh ne ijo ôbikwan ijo ba”, ane. Ne atekam akamàt kô tykkam bamrãnh punumãnh prãbê amim Metíndjwýnh kabên mar kêt ne bamrãnh punun bajaxwe. Djãm kam mrãmri bakabênkumrêx? Kati. Nã gwãm amijo bajêx ne katàt bakabên kêtumrêx. Metíndjwýnh kute gwaj bajo ôbikwa kêt ne kute gwaj bajo ba kêt.

⁷Metíndjwýnh ne katàt ar amijo ban axwe kêtumrêx. Nãm kute mrãmri ne me irãkam katàt ba pyrãk. Dja gwaj kudjwa kabên kôt katàt amijo baban bamã bajaxwe prãm kêt ne kam arým mrãmri bajêx kêt. Nhyim kam Metíndjwýnh mrãmri gwaj bajo ôbikwakumrêx ne kute gwaj bajo bakumrêx. Ne kam arým prîne gwaj bajo mex. Kra Jeju Kritu kamrôkôt gwaj bajo mex. [¶]Kute mrãmri ne me kute mýjja punu põnh nhyim arým

[¶]1:7 Dja jãm gwaj bajaxwe man jãm bajaxwe pãnh kamrô prôtja man kam prîne gwaj bajo mex.

prïne mex pyrâk. Dja ã gwaj bajo mexo ane.

**Me kute amijaxwe kôt
Metîndjwýnhmã amijarênh.**

⁸ Godja gwaj baje amim,

—Djãm ijaxwe? Kati. Ijaxwe kêt-kumrêx, anhÿr jabej, ne kam arík amim bajêx ne bakabên katât kêt-kumrêx. ⁹ Nâr godja gwaj tu bajaxwe kôt kum amijarê nhym Metîndjwýnh arÿm gwaj bajaxwe maro aknon gwaj bakam ngryk kêt ne prïne gwaj bajo mex. Mrãmri ne kabên kajgo kêt ne katât kute amijo bakumrêx. Kam dja prïne gwaj bajo mex gwaj arÿm kum bajaxwe kêt. ¹⁰ Djãm gwaj ba ne gwaj bajaxwe kêt? Kati. Metîndjwýnh ne arÿm memã kum, “Me kunĩ kupãnhã axwe”, ane. Kam, godja gwaj baje memã kum, “Kati, ijaxwe’ô kêt”, anhÿr jabej ne arÿm Metîndjwýnh kute me’ô ’êxnhĩ pyrâk. Ne arÿm baje amim, “Metîndjwýnh ’êxnhĩ”, anhÿr pyrâk. Ne kam baje Metîndjwýnh kabên mar kêt-kumrêx.

**Me nêje Metîndjwýnhmã
kabên djwýnh’ã ujarênh.**

Xim k 2.5; Idja 4.14, 9.11

2 Akmere, àpnhîre ar, mÿkam ne ba ar amã ikabên ja’ã pi’ôk no’ôk ne? Bir, ar ajaxwe kêt kadjy. Godja gwaj bajô arÿm bajaxwe jabej. Mÿj dja gwaj amim arên kuma? Bir, dja gwaj amim,

—Kàjkwakam ne me’ô dja. Jeju Kritu ne dja. Axwe kêt-kumrêx. Ta dja inêje Metîndjwýnhmã kabêno dja. Ta dja inêje kum kabên nhym arÿm ijaxwe maro aknon ikam ngryk kêt, ane. Dja gwaj ã bajô bajaxwe jabej amim ane. ² Jejubê ne gwaj bakam ngryko apêx djwýnh. Metîndjwýnh ne gwaj bajaxwekam ngryk nhym Jeju kute gwaj bajaxweo pãnh kadjy arÿm ty. Ne kam tyk jakam arÿm gwaj bajaxweo pãnh nhym kam arÿm gwaj bakam ngryk kêt. Djãm gwaj bajbit? Kati. Me kunĩ.

Apÿnh pykakam me ba djãri me kunĩ jaxwe nhym Jejubê mekam ngryko apêx djwýnh.

³ Djãm mrãmri ne gwaj baje amim Jeju markumrêx? Mÿj dja gwaj ja mar on? Bir, dja gwaj me kute katât amijo ba’ã kute memã karôkôt kabênja markumrêx ne kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm amim,

—Be ga, ije kabên markumrêx ne kôt amijo ibaja pumũ. Mrãmri ije amim Jeju markumrêx, ane. Gwaj kam arÿm ja ma. Gwaj baje amim Jeju markumrêxja ma. ⁴ Jeju ne me kute katât amijo ba’ã memã karôn memã arê. Godja gwaj kabên mar kêt ne kôt amijo baba kêt jabej ne memã kum, “Ba ije amim Jeju mar”, anhÿr jabej. Ne kam bajêx ne bakabên katât kêt.

⁵ Nâr, godja gwaj kabên man kôt amijo baba jabej arÿm mrãmri bamã Metîndjwýnh jabêkumrêx. Ne bamã abêo amũ amikamênho môn kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metîndjwýnh kute amikôt ijo bakumrêx. Ga, imã abêkumrêxja pumũ, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Metîndjwýnh kute amikôt gwaj bajo baja markumrêx. ⁶ Me kute,

—Ba ne ba ije Jeju ’amÿnh tÿx ne ’ã idjukanga kêt, anhÿrja ren katât amijo ba kute ta katât amijo ba pyrâk.

Me kum kamy jabêmã.

Dju r 13.34, 15.12; Dju k 3.14

⁷ Akmere, àpnhîre ar, imã ar ajabê. Ije ar amã katât aje amijo aba’ã karôkam djã ne ba me kabên ny’ô jarê? Kati. Me kabên tũm ne ba arê. Ar aje Jeju kôt amijo abikamênh krax djãkam me kute ar amã kabên jarênh ja ne ba ar amã arê. ⁸ Ne kam ajte pi’ôk jakam katât aje amijo aba’ã ar amã karô. Kute mrãmri ne ikabên ny pyrâk ne ba ar amã arê. Jeju kumrêx kute kabên ja mar tÿx ne kôt ar amijo ba. Gar arÿm kudjwa kôt

ar amijo aba. Nhyam kam kabên ar amã kute mrãmri ne ny pyræk. Gar kôt ar amijo aba nhyam kam me arÿm Jeju mex man ar gadjwÿ ar amex ma. Ne kam ar ajã amim, “Mrãmri ne ar kabênkumrêx”, ane. Mÿkam? Bir, gar arÿm me kukràdjã punu kanga. Me kukràdjã punu kute akamàt kô tyk pyræk arÿm kanga. Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh kukràdjã ny ma. Kukràdjã ny kôt gar katàt ar amijo aba kute mrãmri ne irãkam me katàt baja pyræk. Nhyam kam me arÿm ar ama.

⁹Dja me'õ memã kum,

—Ba ne ba Metĩndjwÿnh kabênkôt katàt ar amijo iba kute mrãmri ne me irãkam katàt baja pyræk, ane. Ne atekam kum kamy kurê. Gwaj baja Jeju kabênkôt o bakamyja kurê. Djãm mrãmri ne katàt kute amijo bakumrêx? Kati. Axwen kute amijo ba punu rã'ã kute mrãmri ne me akamàt kô tykkam ba punu pyræk.

¹⁰Nhyam be, me'õ kum kamy jabêja ne mrãmri Metĩndjwÿnh kabênkôt katàt kute amijo bakumrêx. Katàt kute amijo ba kute mrãmri ne me irãkam katàt ba nhyam mÿjja'õ kute me par tok kêt pyræk.

¹¹Nhyam be, me kum kamy kurêja ne arÿm amim 'êx ne aminoo aknon kute katàt kute amijo baja mar kêtumrêx. Kute mrãmri ne me'õ akamàt kô tykkam no biknor ne kute amipry mar kêt pyræk. Mÿkam ne kute katàt kute amijo baja mar kêt? Bir ga, me akamàt kô tykkam baja te rĩtmãja pumü. Nhyam nokam akamàt kô tykbit. Me kum kamy kurêdjwÿ ne me amakkre kêt ne kam kute katàt kute amijo baja mar kêt.

¹²Ar aprĩre, akmere, àpnhĩre ar, mÿkam ne ba ã ar amã ikabên jarênho ane? Bir, gar ajaxwe nhyam Jeju arÿm ar ajaxwe pãnh ty. Nhyam kam Metĩndjwÿnh arÿm Jeju man arÿm ar ajaxwe maro aknon ar akam ngryk kêt ne. Kam ne ba pi'òkkam ã ar amã arênho ane.

¹³Ar akra krãptĩ, ar amã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Kritu ne mÿjja kunĩ kêttri ar ba. Ar aje Kritu markam ne ba ar amã ikabên jarê.

Ar ajabatãnh nymã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwÿr ar ajo akêxmã gar arÿm mar kêt ne arÿm o apa. Kam ne ba ar amã arê.

Ar aprĩre, ar amã ne ba pi'òk no'òkkam ikabên jarê. Mÿkam? Bir, ar aje me Babãm djwÿnh markam ne ba ar amã arê.

¹⁴Ar akra krãptĩ, ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Kritu mÿjja kunĩ kêttri ar baja ar aje markam ne ba ar amã arê.

Ar ajabatãnh ny, ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabên jarê. Mÿkam? Bir, Xatanaj ar ajaxwemã te kute amiwÿr ar ajo akêxmã gar arÿm kubê atÿx ne Metĩndjwÿnh kabên mar tÿx ne 'amÿnh tÿx. Ne kam 'ã adjukanga kêt ne arÿm Xatanajo apa. Kam ne ba ar amã ikabên jarê.

Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kukràdjã punu'ã ujarênh.

¹⁵Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja kukràdjã punu, me õ mÿjja punudjwÿ, kwãrik wãnh ar amã kĩnh kêt. Me kum me kukràdjã punu kĩnhja kum Metĩndjwÿnh jabê kêtumrêx. ¹⁶Mÿkam ne me kum abê kêt? Bir, djãm me Babãm djwÿnh kute memã kukràdjã punu jarênh? Kati. Me kum Metĩndjwÿnh kĩnh kêtja ne me kute memã kukràdjã punu jarênh. Me axwe kadjy ne me kute memã arênh ne memã kum,

—Dja ga amidjwÿnhbito kĩnh, anhÿro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amim mỳjja pumũnh tỳx, anhỹro ba. Me axwe kadjy ne me ajte memã kum,

—Dja ga amibẽn amijo adjãmra, anhỹro ba. Me kukràdjã punu ja ne me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja memã arẽnho ba.

¹⁷ Dja me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêt kukràdjã punuja ĩ apêx ne me kum mỳjja punu kĩnhdjwỳ ĩ apêx. Nhyem be, me kute Metĩndjwỳnh kabẽn mar ne kôt kute amijo ba rã'aja ne me Metĩndjwỳnh kôt tĩn ne ar ba rã'a: rã'a ne. Kam kwãrik wãnh ar amã me kukràdjã punu kĩnh kêt.

Kritu kurê djwỳnh'ã ujarẽn.

¹⁸ Be, arỳm ijabatãnh mexkam ba ar amã ikabẽn jarẽ. Dja gar amim ikabẽnja ma. Arỳm akati bõx 'ỳr. Arỳm mỳjja kunĩ kute pykakôt amingrãnh nhyem me kunĩ kute aminhinomã amimẽn 'ỳr. Dja akati bõx nhyem Kritu kurê djwỳnh rax arỳm amirĩt gwaj arỳm omũ. Kritu kurê djwỳnh rax ja ne me arỳm ar amã 'ã ajarẽ. Nhyem kute amirĩt kukãm arỳm ajbir jakam kurê djwỳnh kumex ne amirĩt ne. Kumex amirĩt nhyem me arỳm gwaj bamã me arẽ gwaj kam kôt amim,

—Mrãmri arỳm gwaj bawỳr õ akati bõx 'ỳr. Ga, kukãm kurê djwỳnh kumex arỳm amirĩtja pumũ, ane. Gwaj kam arỳm ja markumrêx. Ne amiwỳr akatija markumrêx. Ne amiwỳr me kunĩ kute aminhinomã amimẽn nhõ akatija markumrêx.

¹⁹ Amrêbê ne Kritu kurê djwỳnhja gwaj baje amim Jeju marjamẽ ro'ã krĩ. Nhyem be, arỳm ne me Kritu bê amijo akêx ne ate ar ban gwaj baro'ã krĩ kanga. Gwaj kam arỳm memã bakaton abenmã kum,

—Be, Kritu kurê djwỳnh ne wã, ane. Gwaj baro'ã me krĩkam djãm mrãmri me kute gwaj bakôt amim Jeju markumrêx? Kati. Me ren markumrêx ne ren Jeju bê amijo akêx kêt ne ren kator kêt. Nhyem

be, kati. Me kute Jeju mar kêt'ã kute amijo amirĩt kadjy ne me arỳm kato.

²⁰ Be, Kritu kurê djwỳnh dja ar amã 'êx ba. Dja me te ar amã 'êx gar me mar prãm kêtumrêx. Mỳkam ne ar aje me mar kêt? Bir, Kritu mextire ne axwe kêtumrêx ne arỳm ar amã Karõ jano nhyem arỳm ar ajo ba. Kute ar ajo bakam ar aje me kabẽn katãt kunĩ mar ne aje Kritu kurê djwỳnhja mar prãm kêt. ²¹ Djãm ar aje me kabẽn katãt mar kêtka ne ba ar amã pi'ok ja no'ok ne? Kati. Ar aje me kabẽn katãt markam ne ba ar amã no'ok ne. Be, me kute memã 'êx bakam ne me kute me kabẽn katãtkôt arẽn kêtumrêx. Ja ne gar arỳm aje mar.

²² Nhyem mỳj me'õ ne 'êxnhĩkumrêx? Bir, me 'êxnhĩ ne me memã kum,

—Djãm Jeju'ã ne Metĩndjwỳnh kute me banhõ Bẽnjadjwỳrbê kumkati mẽn got? Djãm Jejubê Kritu got? Kati. Atemã. Nãm me ã memã anhỹro ba. Me ja ne me 'êxnhĩkumrêx. Me kute Bãm japrỳn Kra japrỳ. Me ja ne me kubê Kritu kurê djwỳnhkumrêx. ²³ Me kute Kra mar kêtja ne me kute Bãm mar kêtumrêx. Me kute tu amim Kra markumrêxja ne me kute tu amim Bãmdjwỳ markumrêx.

²⁴ Me kute amrêbê ar amã kukràdjã jarẽn dja gar 'amỳnh tỳx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Ar aje Jejukôt amijo abikamẽn krax djãkam me kute ar amã kukràdjã jarẽnja dja gar 'ã adjukanga kêt. Godja gar 'ã adjukanga kêt jabej ne kam Kramẽ Bãmdjwỳ 'ã adjukanga kêt. ²⁵ Nhyem kam Bãm gwaj bamã,

—Dja gar ikôt atĩn ne ar aba rã'a: rã'a ne, ane. Mrãmri ne gwaj bamã ja jarẽnhkumrêx. Kabẽn pydjĩn arẽ.

²⁶ Be, Kritu kurê djwỳnh kute Metĩndjwỳnhbê gwaj bajo akêx prãm. Mekôt bajaxwemã kubê gwaj bajo akêx prãm. Me'ã ne ba ije ar amã pi'ok no'okja. ²⁷ Dja me te: kute ar ajo akêxmã ar ajo ane.

Mÿkam? Bir, Metîndjwÿnh kute ar amâ Karô janor nhym kute ar ajamÿnh tÿx ne ar ajo bakam. Karô kute ar ajo bakam djâm atemâ me'ô kute ar amâ, “Ota, me'ô 'êxnhî ”, anhÿrmâ? Kati. Karôja ta dja ar amâ me 'êxnhî jarê. Ta ne kute ar amâ mÿjja kunî, me kukràdjâ kunî jarênh ne katât kute ar amâ arênhkumrêx. Êxnhî kêtikumrêx. Amrêbê kute ar amâ kukràdjâ jarênh kôt dja gar mâ Kritu 'amÿnh tÿxkumrêx ne tu amim markumrêx ne 'ã adjukanga kêt. Nhym kam me te: ar amâ 'êx ne kute ar ajo akêxmâ.

Metîndjwÿnh kra ar'ã ujarênh.

²⁸ Be, arÿm ijabatânh mexkam ne ba ar amâ ikabên jarê. Dja gar amim ikabênja ma. Dja gar amim Kritu 'amÿnh tÿx ne 'ã adjukanga kêt. Gwaj amim 'amÿnh tÿx ne 'ã badjukanga kêt nhym arÿm gwaj bamâ amijo amirîr. Gwaj bamâ amijo amirîr gwaj kam arÿm bamâ uma kêt ne bapijâm kêt ne dja.

²⁹ Gar arÿm aje Jeju katât kute amijo baja mar. Me katât kute amijo baja kunîdjwÿ Metîndjwÿnh arÿm meo kra nhym me umar djâ ny. Jadjwÿ gar arÿm aje mar.

3 Me Babâm djwÿnh ta ne arÿm gwaj bamâ, “Ikra ar”, ane. Djâm kam kum gwaj bajabê ngri? Kum gwaj bajabê:kumrêx. Nhym be, gwaj babê Metîndjwÿnh krakam me kute gwaj bamar kêt. Me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kute gwaj bamar kêt. Mÿkam? Bir, me kute Jeju mar kêtka ne me kute gwaj bamar kêt. ² Akmere, àpnhîre ar, jakam gwaj babê Metîndjwÿnh krakumrêx. Ne kam mÿj dja gwaj î bakute? Kon. Kraxje kute gwaj bamâ o amirîr kêt rã'ã gwaj baje mar kêt rã'ã. Nhym be, Jeju dja î gwaj bamâ amijo amirîr gwaj

arÿm prîne mexkôt omû. Nhym kam ta amikôt gwaj badjwÿ gwaj bajo mex gwaj arÿm baje Jeju pyrâk. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Dja ijo mex ba arÿm ije Jeju pyrâk, ane. ³ Gwaj bawÿr Jeju bôxkam amakbê bamâ bamex prâ:m. Gwaj bamâ bamex kute ta mex pyrâk prâ:m. Ne kam kam amak djêje amijo mexo tê.

⁴ Nhym be, me axwe ne me Metîndjwÿnh kukràdjâ mar kêt ne kam amikrà ar o ba. Metîndjwÿnh te memâ kum, “Kwârîk wânh ajaxwe kêt”, ane nhym me arÿm kam amikrà ar o ban tu axwe. ⁵ Mÿj kadjy ne Kritu ruw ne nã kurûm katon ar ba? Bir, kute gwaj bamâ bajaxweo apêx kadjy ne katon ar ba. Ja ne gar arÿm aje markumrêx ne amim,

—Kute imâ ijaxweo apêx kadjy ne Jeju katon ar ba, ane. Djâm ta axwe'ô? Arkati. ⁶ Me kute amim Jeju mar tÿxo ban 'ã ukanga kêtja ne me mâ kum axwe prâm kêt. Nhym be, me mâ kum axwe prâm kute amim Jeju mar kêt.

⁷ Akmere, àpnhîre ar, me kute me axwe'ã 'êx ne ar amâ, “Me axwe kêt”, anhÿrkam kwârîk wânh gê me'ô o ar anoo biknor kêt. Djâm me axwe mex? Kati. Me katât kute amijo babit ne me mex. Jeju kôt me mex.

⁸ Nhym be, me kute arek axweo ba prâmja ne Xatanaj meo ba. Mÿkam? Bir, Xatanaj adjâkamâ axwe krax ne kute arek axweo ba prâm. Kam ne arÿm me kute arek axweo ba prâmja Xatanaj kute meo ba. Metîndjwÿnh Kra kute Xatanajo àpanh kadjy ne kato. Dja o apa nhym arÿm meo ba kêt nhym me arÿm axwe kêt. Ja kadjy ne nã kurûm katon ar ba. ⁹ Metîndjwÿnh kute meo krakam ne me arÿm umar djâ ny. Kam ne me arek kute axweo ba prâm kêt. Metîndjwÿnh Karô⁸ kute mÿjja 'y pyrâk ne memâ wadjân

§3:9 Metîndjwÿnh Karô ne kabêno memâ amak bô nhym me umar djâ nyn arÿm kum axwe prâm kêt. Dja ga 'ã Ped k 1.23, Xij 1.18, Mat 13.3-23, Dju r 1.13, 3.5 jarên ama.

me kadjwÿnhbê nhÿ, me axwebê àptàro nhÿ. Kam ne me te kute arek axweo bamã. Metîndjwÿnh kute meo krakam ne me te arek axweo bamã.

¹⁰Mÿj xêbê ne Metîndjwÿnh kra ar? Bir, Metîndjwÿnh kra ne me kum axweo prãm kêt ne kum kamy jabê. Kum gwaj baje Jeju kabênkôt o bakamyja jabê. Kum kamy jabê gwaj arÿm kôt memã bakaton me omû. Me jabê ne Metîndjwÿnh kra ar. Ja ne gwaj omû. Mÿj xê-jabê ne Xatanaj kra ar? Bir, Xatanaj kra ne me kum axweo prãm ne kum gwaj bakamy jabê kêt gwaj kam arÿm kôt memã bakaton me omû. Me jabê ne Xatanaj kra ar.

Me kum aben jabê'ã kute memã karõ.

¹¹Ba ar amã arê gar ama. Metîndjwÿnh ne memã kum,

—Dja ga me amã aben jabê, ane. Ja ne gar aje amim Jeju marmo kraxkam aje mar ne mar rã'ã. ¹²Be, me bakukãmãre Kaï ne arÿm kamy bÿ. Kwãrik wãnh gar Kaï kôt ã amijo anhÿr kêt. Xatanaj ne Kaïo ba nhym arÿm kamy bÿ. Mÿkam ne kamy bÿ? Bir, ta àpênh jaxweo prãm kam nhym kamy katât kute amijo ba prãm kam.

¹³Bir, akmere, àpnhÿre ar, godja me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kum ar akurê jabej. Kwãrik wãnh ar amim,

—Je tô mÿkam ne me ã ijo ane? anhÿr kêt.

¹⁴Amrêbê gwaj bajaxwekam ne gwaj me biknor tokry djâkam bamõrmã. Djãm jakam kam gwaj bamõrmã? Kati. Jakam ne gwaj arÿm Metîndjwÿnhkôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Mÿjkôt dja gwaj ja markumrêx, ne amim,

—Mrãmri ne arÿm Metîndjwÿnhkôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Bir, gwaj arÿm mrãmri bamã bakamy jabêkumrêxkôt. Dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx ne arÿm amim,

—Mrãmri dja ba arÿm Metîndjwÿnhkôt itÿn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne. Ga, arÿm imã ikamy jabêkumrêxja pumû, ane. Gwaj kam arÿm ja markumrêx. Ne kam kôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ãja markumrêx. Nhym be, me kum kamy jabê kêtja ne me me biknor tokry djâkam mõrmã rã'ã. ¹⁵Me kum kamy kurê kunÿ ne me kute me par djwÿnh pyrâk. Ne kam me par djwÿnh dja Metîndjwÿnhkôt tÿn ne ar ba kêt. Ja ne gar arÿm aje mar.

¹⁶Nhym be, Jeju mrãmri kum gwaj bajabêkumrêxkam arÿm gwaj bapãnh ty. Gwaj ren bamã aben jabê kute Jeju kum gwaj bajabê ne gwaj bapãnh tyk pyrâk. Nhym me ren arÿm kute gwaj bakamy'õnh bÿnmã. Gwaj ren bamã bakamy jabêkumrêxkam ren arÿm memã kum,

—Ba dja ga me ibÿ gê ikamy tÿn ne, ane. Gwaj ren bamã abêkumrêxkam gwaj ren ã memã ane. ¹⁷Nhym be, me'õ nhõ mÿjja nhym kamy nhõ mÿjja kêt. Nhym arÿm omû. Omûnho nhÿ:n kam arÿm amim,

—Je, djãm ije amikutã kum inhõ mÿjja kwÿ nhõrmã? Kati. Dja ba kum õr kêt, ane. Djãm tãmwã ne Metîndjwÿnh kôt kum kamy jabê got? Kati.

¹⁸Be, arÿm ijabatãnh mexkam ne ba ar amã ikabên jarê. Dja gar amim ikabên ma. Kwãrik wãnh gwaj bajajkwa kajgokambit memã, “Imã me abêkumrêx”, anhÿr kêt. Gwaj bakabên kwÿ kajgokumrêx. Ate dja gwaj bamã aben jabêkumrêx ne abenmã mÿjja ngãn abenmã apê. ¹⁹Dja gwaj bamã me abêkumrêx ne kam arÿm markumrêx. Metîndjwÿnh arÿm kute gwaj bajo aminhõkumrêx markumrêx. Ne kam arÿm amim,

—Mrãmri ne Metîndjwÿnh arÿm ijo aminhõkumrêx, ane. Ne kam ja markumrêx ne ate bakrãn badjumar mex ne ar baba.

²⁰ Nhyr be, godja gwaj banhökre kadjwÿnhbê amiman amim,

—Djãm mrãmri Metĩndjwÿnh kabên kôt imã me abêkumrêx? Kati. Imã me abê rerekre, ane. Gwaj amiman arÿm badjumar punu. Ne kam ajte amim,

—Metĩndjwÿnh ne kute mÿjja kunĩ mar ne kute inhökre kadjwÿnhbê ikabên mar mekkumrêx. Ta dja imã tÿx jadjã, ba arÿm imã me abêkumrêx, ane. Dja gwaj ã Metĩndjwÿnh'ã amim anen arÿm amikam badjumar punu kêt ne.

²¹ Nâr atekam baje banhökre kadjwÿnhbê amim bakabên markam amim,

—Kati. Metĩndjwÿnh kabênkôt imã me abêkumrêx, anhÿr jabej ne arÿm bamã Metĩndjwÿnh pyma kêt. ²² Ne kam tu kute gwaj bamã mÿjja nhipêxo kum a'uw nhyr arÿm gwaj bamã ipêx. Mÿkam? Bir, gwaj baje kabên mar ne kôt amijo baba nhyr gwaj bakam kĩnhkam dja arÿm gwaj bamã ipêx. ²³ Metĩndjwÿnh ne gwaj bamã,

—Dja gar tu amim Ikra Jeju Kritu markumrêx ne ar amã aben jabê, ane. Gwaj kabên ja man kôt ar amijo baba. Tãm ne ja.

²⁴ Dja gwaj Metĩndjwÿnh kute abenã gwaj bamã karõja man kam kabên kôt ar amijo baba. Ne kam arÿm Metĩndjwÿnh kôt ar baba. Nhyr kam arÿm gwaj bakadjwÿnhbê amijo kajkep. Djãm mrãmri ne Metĩndjwÿnh gwaj bakadjwÿnhbê mã amijo kajkep kumrêx? Mÿjkôt ne gwaj ja ma? Bir, Metĩndjwÿnh ne gwaj bamã Karõ jano. Karõ ta dja gwaj bamã,

—Arÿm ne Metĩndjwÿnh akadjwÿnhbê amã amijo kajkep, ane. Kam dja gwaj ja markumrêx, Metĩndjwÿnh gwaj bakadjwÿnhbê amijo kajkepja markumrêx.

Me kute me mex jabej me kabimã.

A Dju 7

4 Akmere, àpnhĩre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. Dja me ar awÿr bõx jabej ne ar amã,

—Metĩndjwÿnh kukwakam ne ba ar amã 'ã ajarê, anhÿr jabej. Kumrêx dja gar amim me kabin me mrãmri Metĩndjwÿnh kabên kôt kabên katãtmã akato. Mÿkam? Bir, me ta kute amijo Metĩndjwÿnh kukwakam ujarênh djwÿnh ne amijo 'êx baja ne krãptĩ. Ne kam arÿm pyka kunĩkôt apõx ne ar ba. Kam dja gar amim me kabi.

² Mÿj dja gwaj amim me kabin memã bajapõx on? Bir, dja gwaj me kabên ma nhyr me memã kum,

—Be, mrãmri ne Jeju Kritu kãjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba, ane. Godja me ã memã anhÿro ba jabej. Me wã dja gwaj me markumrêx. Nãm me amijo 'êx kêt ne mrãmri Metĩndjwÿnh kabên kôt kabênkumrêx.

³ Nhyr be, me kute memã anhÿr kêt ne ate memã kum,

—Be, kati. Nhÿnh ne Jeju Kritu kãjkwa kurũm ruw ne nã kurũm katon ar ba? Kati, anhÿro ba. Me kute memã ja jarênho ba ne me amijo 'êx ne Metĩndjwÿnh kabên kôt kabên kêt. Kritu kurê djwÿnh'õ ne ja. Ja ne me arÿm ar amã arê. Kritu kurê djwÿnh rax bõxmã arê. Bõx kukãm ne kurê djwÿnh kwÿ arÿm jakam katon mekôt ar ba.

⁴ Akmere, àpnhĩre ar, Metĩndjwÿnh kôt gar arÿm akabên aba. Gar arÿm kam kurê djwÿnho apa. Mÿjkôt ne gar o apa? Bir, Jeju ar akam ÿrkôt. Jeju ne ar ajo ban tÿxo kute pykakam kurê djwÿnh kunĩ jakrenh mexi.** Gar kam kukwakam arÿm meo apa. ⁵ Me kum

** 4:4 Djãm pykakambit kurê djwÿnh nhyr tÿxo kute akrenh Kati, kãjkwakamdjwÿ. Jeju ne tÿxo kute kurê djwÿnh kunĩ jakrenh mexi. Epedju 1.21-22 dja gar arên kôt ama.

Metîndjwÿnh kÿnh kêtja kôt ne Kritu kurê djwÿnh amijo ba. Ne kam me kabên kôt kabên. Nhyam kam me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja arÿm kum Kritu kurê djwÿnh kÿnh ne me kabên maro ba.

⁶Nhyam be, ar ba ne bar ije memã Metîndjwÿnh kabên jarênhkam mrãmri memã kabên jarênhkumrêx. Me kute ar ikabên markumrêxja gwaj arÿm me'ã abenmã,

—Mrãmri kute Metîndjwÿnh markumrêx. Ga, kute Metîndjwÿnh kabên markumrêxja pumü. Mrãmri kabênkumrêx, ane. Nhyam be, me kute ar ikabên mar kêtja gwaj arÿm me'ã abenmã kum,

—Kati. Kute Metîndjwÿnh mar kêt. Ga, kute Metîndjwÿnh kabên mar kêtja pumü. 'Ëxnhikumrêx, ane. Gwaj ã amim me kabio anen arÿm memã bajapôx ne arÿm me kuma. Me kabênkumrêx jabej nar me 'ëxnhÿ jabej arÿm memã bajapôx ne me kuma.

Me kum aben jabêmã.

Mat 22.39; Dju r 13.34;

Gar 5.14; Ped k 1.22

⁷Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Me kute amim Metîndjwÿnh markôt ne me kum aben jabê. Kam gwaj bamã aben jabê. Mÿj xêbê ne Metîndjwÿnh kra ar? Bir me kum me abêbit ne mebê Metîndjwÿnh kra. Metîndjwÿnh kra ne me umar djã ny. Me kum me abêbit ne me kute Metîndjwÿnh mar. ⁸Ta kum me abê nhyam kam me arÿm kôt kum aben jabê. Kam, me kum me abê kêt kute Metîndjwÿnh mar kêt.

⁹Metîndjwÿnh kum gwaj bajabê. Mÿjkôt ne gwaj baje ja mar. Bir, nãm arÿm gwaj bawÿr Kra djwÿnh jano. Kra pydji jano nhyam pykakam bôx. Gwaj kôt batÿn ne ar baba rã'ã: rã'ã kadjy. Kam ne gwaj baje Metîndjwÿnh kum gwaj bajabêja markumrêx ne amim,

—Nã. Metîndjwÿnh kum ijabê:kumrêx, ane. ¹⁰Mrãmri kum gwaj bajabêkumrêx. Djãm gwaj ba bamã Metîndjwÿnh jabê? Kati. Ta ne kum gwaj bajabê. Kum gwaj bajabên kam arÿm Kra jano nhyam nã kurüm katon ar ba. Gwaj bajaxwe: nhyam Metîndjwÿnh gwaj bajaxwekam ngryk. Nhyam Kra arÿm gwaj bajaxweo pãnh ne Metîndjwÿnhmã gwaj bakam ngryko apêx, gwaj bakam Metîndjwÿnh ngryko apêx.

¹¹Metîndjwÿnh kute ã kum gwaj bajabêo anhÿrkam gwaj ren kudjwa bamã aben jabê. Akmere, àpnhÿre ar, imã ar ajabêkam ne ba ar amã ikabên. Dja gar amim ikabênja ma. ¹²Djãm me'õ ne arÿm kãjkwakam Metîndjwÿnh pumü? Kati. Me'õ ne kute omÿnh kêtumrêx. Kwãrik wãnh gwaj omÿnh kêt. Godja gwaj bamã aben jabê nhyam Metîndjwÿnh arÿm gwaj bakadjwÿnhbê mã amijo kajkep. Gwaj kam bamã Metîndjwÿnh jabê tÿxo amü amikamênho môn bamã abê tÿ:x ne.

¹³Metîndjwÿnh ne arÿm gwaj bamã Karõ jano nhyam arÿm ar gwaj bajo ba. Gwaj kam baje Metîndjwÿnh kute ar gwaj bajo ban gwaj bakadjwÿnhbê amijo kajkepja markumrêx ne amim,

—Nã. Kute ar ijo ban ikadjwÿnhbê amijo kajkepumrêx, ane. ¹⁴Ar ba ne bar arÿm Kra pumÿnho iba. Mrãmri ne me Babãm djwÿnh arÿm Kra jano nhyam bôx. Kute pykakam me axwe kunÿ pytãrmã ne me'ÿr bôx. ¹⁵Me kute memã kum,

—Mrãmri Jejubê Metîndjwÿnh Krakumrêx, anhÿro baja. Me ja ne me kute amim maro ba. Nhyam Metîndjwÿnh mrãmri me kadjwÿnhbê mã amijo kajkep ne amikôt ar meo ba.

¹⁶Metîndjwÿnh kum gwaj bajabê gwaj arÿm tu amim markumrêx ne amim,

—Mrãmri, kum ijabêkumrêx, ane.

Me kum aben jabê japôx djãbê ne Metîndjwÿnh. Ta ne kum me abê nhyam

kam me kôt arÿm kum aben jabê. Metîndjwÿnhkam me kum aben jabê japôx djâkam ne me mã kum aben jabê. Ne kam me mã kum aben jabêja Metîndjwÿnh amikôt ar meo ban me kadjwÿnhbê mã amijo kajkep.

¹⁷ Dja Metîndjwÿnh ã gwaj bajo ane gwaj kam kôt bamã abê tÿxo amÿ amikamênho mõ. Gwaj kam arÿm bamã abê tÿ:x ne. Nhyam kam Metîndjwÿnh nhô akati arÿm bôx. Kute memã axwe pãnh jarênh djâ nhô akati bôx. Gwaj kam bajbit bamã uma kêt ne dja. Mÿkam? Bir, pykakam gwaj ar babari gwaj bamã abêkam. Gwaj bamã abê kute ta kum gwaj bajabê pyrâk. Kam dja gwaj bamã uma kêt ne dja. ¹⁸ Ga, me pÿne kum me abêkumrêxkam arÿm kum me uma kêtumrêxja pumÿ. Mÿkam? Bir, me kute meo bikênh karô ne me kum me uma. Me kum me umakam ne me pÿne kum me abê mex kêt rã'ã.

¹⁹ Mÿkam ne gwaj bamã Metîndjwÿnh jabê? Bir, ta kumrêx ne kum gwaj bajabê gwaj kam arÿm bamã abê. ²⁰ Nhyam kam gwaj baje Jeju kabênkôt me'ôo bakamyja, gwaj bajô jãm bamã kurên jãm memã kum, "Imã Metîndjwÿnh jabêkumrêx", ane. Kati. Nã gwãm bajêx. Gwaj baje bakamy pumÿnhkam ne gwaj bamã kurêkam te bamã Metîndjwÿnh pumÿnh kêtja jabêmã. ²¹ Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã ã karôn gwaj bamã,

—Djãm ar amã ijabê? Dja gar amã akamydjwÿ jabê, ane. Kam dja gwaj bamã bakamy jabêkumrêx.

Me kute tu amim Metîndjwÿnh Kra markumrêx'ã ujarênh.

5 Mÿj xêbê ne Metîndjwÿnh krakumrêx? Bir, me kwÿ ï pÿnhkôt kute mã amim,

—Mrãmri ne Jejubê Kritu. Mrãmri ne Metîndjwÿnh Jeju'ã me banhô Bênjad-jwÿrbê kumkati mênhkumrêx, anhÿrja.

Me kute mã amim anhÿr ne tu kute amim markumrêx ja ne mebê Metîndjwÿnh krakumrêx ne umar djâ ny. Ne kam mebê Metîndjwÿnh krakam me kum Metîndjwÿnh jabê. Djãm Metîndjwÿnhbit me kum abê? Kati. Amibu'ã mebê Metîndjwÿnh kradjwÿ ne me arÿm kum me abê.

² Djãm mrãmri ne gwaj bamã amibu'ã Metîndjwÿnh kra ar abêkumrêx? Mÿj kôt dja gwaj arÿm ja markumrêx? Bir, dja gwaj bamã Metîndjwÿnh jabên kabên man kôt ar amijo baba. Ne kam kôt arÿm bamã kra ar abêja markumrêx ne arÿm amim,

—Nã. Imã Metîndjwÿnh kra ar abêkumrêx, ane.

³ Dja gwaj kute me kute katât amijo ba'ã memã karôkôt kabênja man kôt ar amijo baban kam arÿm bamã Metîndjwÿnh jabêkumrêx. Djãm gwaj baje kabên mar ne te kôt amijo babamã? Kati. Gwaj kôt amijo babaja babê tÿx kêt. ⁴ Mÿkam? Bir, me kum Metîndjwÿnh kÿnh kêtja te gwaj bamã amikukràdjâ jarê gwaj bamã me kukràdjâ kÿnh kêt. Metîndjwÿnh ne arÿm gwaj bajo kra gwaj arÿm badjumar djâ ny. Kam gwaj bamã me kukràdjâ kÿnh kêt ne kôt amijo baba kêt. Ne tu amim Metîndjwÿnh markumrêx ne arÿm me kukràdjâ kôt amijo baba kêt.

⁵ Mÿj xêja ne me kute me kukràdjâ mar kêt ne kôt amijo ba kêt? Bir, me kute tu amim Jeju markumrêxbit. Me kute mã amim,

—Mrãmri Jejubê Metîndjwÿnh Krakumrêx, anhÿro ba. Me jabit ne me kute me kukràdjâ mar kêt ne kôt amijo ba kêt.

Metîndjwÿnh kute memã Krao amirît.

Dju r 5.31

⁶ Ne kam mÿj ne Metîndjwÿnh arÿm gwaj bamã Kra jarênh amirît on? Bir, Kra Jeju Kritu bôx ne nã kurÿm kato.

Ne kam arým abatànĥ ne. Nĥm Metĩndjwýnh kute arẽnĥo amirĩt kadjy Djuão arým ngòmã adjã. Ngòmã adjã nĥm kam tũmrãm arým kamrô prôt ne arým ty. Djãm ngòmã adjãrkambit Metĩndjwýnh gwaj bamã Kra jarẽnĥo amirĩt? Kati. Kamrô prôt ne tykkamdjwý kute o amirĩt. Nĥm kam Metĩndjwýnh Karôdjwý ajte Kra'ã amijarẽnĥo amirĩt. Karô mrãmri katãt kute kabẽn jarẽnĥokumrêx.

⁷Be, Metĩndjwýnh arým Kra jarẽnĥo amirĩto amãnhkrut ne ikjêkêt. ⁸Karôkôt o amirĩt. Ngòmã adjãrkam o amirĩt. Kamrô prôt nĥm tykkam o amirĩt. Kunĩkôt ne Metĩndjwýnh kabẽn pydji.

⁹Pykakam me kute mrãmri gwaj bamã mýjja'ã amijarẽnĥo amirĩtkam gwaj abenmã kum, "Mrãmri ne amijarẽnĥokumrêx", ane. Nĥm be, Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarẽnĥo amirĩtkam kabẽn katãto kute me kunĩ jakrenĥ. Kam me kunĩ ren abenmã kum,

—Mrãmri Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, ane. ¹⁰Me kute tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ne me amim,

—Mrãmri ne Jejubê Metĩndjwýnh Krakumrêx, anen amikadjwýnhbê markumrêx. Nĥm be, me kute amim Metĩndjwýnh mar kêt ne me Jejuo me'õ 'êxnĥĩ pyrãk. Mýkam? Bir, mrãmri Metĩndjwýnh kute Kra'ã amijarẽnĥo amirĩtkumrêx nĥm me kute amim mar kêt kam ne me o me'õ 'êxnĥĩ pyrãk. ¹¹Nĥm Metĩndjwýnh arým amijarẽnĥo amirĩt ne memã kum,

—Me kute tu amim ikra markumrêx arým ikôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã ne, ane. ¹²Me kute Krao aminĥoĥa ne kôt tĩn ne ar ba rã'ã: rã'ã nĥm me kute Metĩndjwýnh Krao aminĥo kêtja kôt tĩn kêt kumrêx ne.

¹³Ar aje tu amim Metĩndjwýnh Kra markumrêx ar. Ar amã ne ba ikabẽn ja'ã pi'õk no'õk ne. Mýj kadjy? Bir, ar aje pi'õkkam ikabẽn jarẽnĥ ne mar kadjy.

Dja gar aman tu amikukãm kôt atĩn markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx ne amim,

—Nã. Dja ba kôt itĩn ne ar iba rã'ã: rã'ã ne, ane. Dja gar pi'õkkam ikabẽn jarẽn aman kam arým tu amikukãm ja markumrêx. Metĩndjwýnhkôt atĩn ne ar aba rã'ã: rã'ãja markumrêx.

¹⁴Dja gwaj ja man arým Metĩndjwýnhmã mýjjao a'uw. Ta kute amim gwaj bajã karô kôt o a'uw ne kum,

—Aje ijã amim karô kôt dja ga ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj ã kum ane nĥm arým gwaj bama. Ja ne gwaj baje markumrêx. ¹⁵Kute gwaj bamarkumrêx dja gwaj kuman arým amim,

—Mrãmri dja kôt ã imã mýjjao ane, ane. Dja gwaj amim anen arým kute gwaj bamã mýjjao anhýr kadjy baje amimarkumrêx ne amiwýr baje mýjjao badjã'wýrja markumrêx.

Me axwe'ã ujarẽnĥ.

¹⁶⁻¹⁷Apýnh me axwe djãri kunĩkôt ne me axwe. Ne kam kwý pãnh tyk kêt. Nĥm be, atemã me axwe'õ pãnh dja arým ty. Godja me'õ me kute Jeju kôt abeno kamy 'õ pumũ, axwe kôt omũ. Gêdja o Metĩndjwýnhmã a'uw ne kum,

—Djũnwã, amã ikamy kaprĩ. Kwãrik wãnh kum axweo pãnh kêt, ane. Dja ã kamyo Metĩndjwýnhmã a'wýro ane. Nĥm arým kum axweo pãnh kêt nĥm tyk kêt ne tĩn ne. Nãr me axwe 'õkôt. Kôt me tykkumrêxja. Djãm o kute Metĩndjwýnhmã a'wýrmã? Kati. Dja mrãmri kôt ty.

¹⁸Metĩndjwýnh kute memã amak bõnh nĥm me umar djã nyja kunĩ kum axwe prãm kêt. Jadjwý ne gwaj markumrêx ne amim,

—Nã. Me umar djã ny kunĩ kum axwe prãm kêt, ane. Nãm me amijaxwe kêt kadjy amijãno djan kum axwe prãm kêt. Nĥm kam Xatanaj te kute amiwýr meo akêx nĥm me ro'ã axwemã.

¹⁹ Metĩndjwỳnh ne arỳm gwaj bajo kra. Nhym be, Xatanaj arỳm amikôt me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Metĩndjwỳnh ne arỳm ijo kra. Nhym be, Xatanaj arỳm amikôt me kum Metĩndjwỳnh kĩnh kêtja kunĩ ar o ba, ane.

²⁰ Metĩndjwỳnh Kra ne arỳm bôx. Katàt kabên ne katàt kute amijo bakumrêx. Ne kam gwaj baje Kra katàtkumrêxkôt mar kadjy arỳm gwaj bamã bajamak bô. Ja ne gwaj baje markumrêx ne amim,

—Nà. Arỳm ne Kra bôx ne imã ijamak bô. Ije ta katàtkumrêx mar

kadjy arỳm imã ijamak bô, ane. Nhym kam Kra Jeju Kritu arỳm amim gwaj bapytà. Katàtkumrêxja arỳm amim gwaj bapytà. Mrãmri kubê Metĩndjwỳnhkumrêx. Gwaj kôt batĩn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne. Jadjwỳ ne gwaj baje arỳm tu amim markumrêx.

²¹ Akmere, àpnhĩre ar, mỳjjao metĩndjwỳnh karō nhipêx me kute kum amijarênhja ne kumex. Dja gar amijano dja. Mỳjjao metĩndjwỳnh karō nhipêx'yr aje amijo akêx kêt kadjy amijano dja. Tãm ne ja.

Djuāo kute atāri pi'òk no'òk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuāo ne òbikwa nimē kra arkum pi'òk no'òk ne. Jeju kôt ne o kanikwýnh ne arkum pi'òk no'òk ne. Kute o tỳx ne kute kum me 'èxnhī bōxmā arēnhmā ne pi'òk no'òk ne. Me 'èxnhī kute Metīndjwýnh kabēn kêt jarēnh ne kute me noo biknormā bōxmā.

Nām kum,

—Kwārik wānh me ja mar kêt ne mekôt amijo aba kêt. Dja ga amijā ano tỳx ne me jamā kre rax. Nām ā Djuāo òbikwa nimē arkum ane.

1 Ba ibê Djuāo. Ibê Jeju nhō me jao iba djwýnh'ō ne ba ar amā pi'òk no'òk ne. Nà àpnhīre, Metīndjwýnh ne amijo apytà. Ba kam akramē ar amā pi'òk no'òk ne. Mrāmri imā ar ajabêkumrēx. Djām bajbit? Kati. Me kunī kute Metīndjwýnh kabēn katàtkumrēxja mar ja ne me adjwýnhdjwý kum ar ajabê. ²Metīndjwýnh kabēn katàtkumrēx. Gwaj baje bakadjwýnhbê mar tỳx rā'ā ne baje o bajamak kêt kati prām kêtumrēx.

³Me Babāmbê ne Metīndjwýnh. Krabê ne Bēnjadjwýr djwýnhbê Jeju Kritu. Gê ar tu kum ar akaprikumrēx^{††} gar adjumar mex rā'ā. Ar katāt kute kabēn jarēnhkumrēx ne kum ar ajabêkumrēx. Gê ar amē amijo kajkep.

Me kum aben jabê'ā kute memā karō.

⁴Nà àpnhīre, akra kwý ne kôt ar amijo ba ba omūn ikīnhkumrēx. Nām ar kute Metīndjwýnh kabēn katāt markumrēx ne kôt ar amijo ba ba kôt ar omū. Me Babām ta ne 'ā gwaj bamā karō. Kôt amijo baba'ā gwaj bamā karō nhym ar arým kuma. Ne kam arým mrāmri kôt

amijo bakumrēx ba kôt ar omūn arým ikīnhhti:re.

⁵Ne kam àpnhīre ar, jakam ajte ar amā arē. Djām me kabēn ny ne ba ar amā arē? Kati. Gwaj baje amim Jeju mar kraxkam baje kabēn marja tām dja ba akubyn ar amā arē. Gwaj bamā aben jabēmā. Ja dja ba ajte ar amā arē.

⁶Mýj dja gwaj nēn bamā aben jabê? Bir, dja gwaj Metīndjwýnh kabēn man kôt ar amijo baban arým bamā aben jabê. Mýj ne kabēnkam kute? Bir, tām ne gar ajte ar amim Jeju mar kraxkam arým ama. Ar amā aben jabê ryti pydjimā. Ja ne gar ama ba ajte ar amā arē.

**Me amijā no tỳxmā, me 'èxnhī kute
me noo biknor kêt kadjy.**

Dju k 4.1

⁷Be, arým me 'èxnhī krāptī ar ba. Nām me memā kum,

—Djām mrāmri ne Metīndjwýnh Jeju Kritu jano nhym pykamā bōx ne nā kurūm katon ar ba? Kati, nām me 'èx, anhīro ba. Me kute ā memā anhīro bakam mrāmri 'èxnhīkumrēx. Mebê Kritu kurē djwýnh.

⁸Dja gar aminēje me 'āno dja. Me kute ar anoo biknor karō me 'āno dja. Ga wākam arým Kritumā adjapēnh 'ātūm. Nhym Metīndjwýnh arým ar amā akīnh dja jarē. Dja ar amā kungā. Nār, godja gar aminēje me 'āno adjām kêt jabej, nhym me arým ar anoo biknor jabej. Nhym kam Metīndjwýnh arým ar amā òr kêt. ⁹Me kute Metīndjwýnh kabēn mar kêt ne kam amikrà ar o ban ajte kute arek Kritu kabēn kôt amijo ba kêtja ne Metīndjwýnh kute meo ba kêtumrēx. Nhym be, me kute arek Kritu kabēn kôt amijo baja me Babāmbê Metīndjwýnh kute meo ba nhym ajte Kradjwý kute meo ba.

^{††}1:3 Djām ar ga ne gar adjukapri nhym ar pānh arým kum ar akapri Kati. Ar ta ne ar tu kum ar akaprikumrēx.

¹⁰Godja me'õ bõx ne 'êx ne Kritu kupa'ã ar amã ajarẽ kwārĩk wānh kum aminhūrkwã jarēnh kêt. Ne kwārĩk wānh pa kjēnh kêt. 'Êx ne kupa'ã ar amã 'ã ujarēnhkam dja gar pa kjēnh kêt.

¹¹Dja gar pa krij nhym me arým ar ajã,

—Arým ne ar amijã kumẽ. Ga, ar kôt bawã pumũ, ane. Gar kam arým kôt ar gadjwỳ Kritu'ã ajêx pyrãk.

¹²Nã bãm bit pi'õkjakam ar amã ik-abēn kumex jarēnh prãm. Ba kam amim,

—Kati. Kwārĩk wānh ba pi'õkkam ik-abēn kunĩ jarēnh kêt. Dja ba tēn arkam bõx ne ijajkwao arkum arẽ, ane. Dja ba ar amã ane gwaj kam arým abenkam bakĩnhkumrẽx. Ja kadjy ne ba amima.

¹³Akanikwỳnhkam kradjwỳ amã amikabēn mex jarẽ. Metĩndjwỳnh kute amijo akanikwỳnh pytãr tãm kra ne amã amybỳm amikabēn mex jarẽ. Tãm ne ja.

Djuão kute pi'òko ino rer no'òk ne ja.

Jejukôt ba djwýnhbê Djuão ne òbikwa myjamã pi'òk no'òk ne. Òbikwaja ne ar apýnh pyka djàri memã Jeju'ã ujarènh tēmja amiwýr aro wadjà ne arkum kabèn mex jarē ne arkum mýjja ngã ne ar kujate nhym ar tē. Kute arek o anhýr rá'amã ne kute kubê me'ò jaxwe pymamã ne kum pi'òk no'òk ne.

1 Akmere, Gaju. Ba ibê Djuão ne ba amã pi'òk no'òk ne. Ibê Jeju nhõ me jao iba djwýnh'õ ne ba amã pi'òk no'òkkam ikabèn jarē. Metíndjwýnh kabèn katàtkôt imã ajabê.

²Akmere, Metíndjwýnhmã arým amexkumrêx ba arým ama. Ne kam Metíndjwýnhmã ajo a'uw ga amex kôt adjumar mex. Adjà kêt djwýo ane. Ga adjumar mex ne adjà kêtja ne ba imã kínhkumrêx. ³Be, Jeju kukwakam gwaj bakamy ar arým nính iwýr bõx ne imã ajarē. Nãm ar imã,

—Be, Onij Gaju kute Metíndjwýnh kabèn katàt markumrêx ne kabèn kôt kute amijo ba mexkumrêx, ane. Ba ar kute ajarènhja man ikínhkumrêx. ⁴Nã bãm memã Jeju'ã idjujarènh nhym me kute ikabènkôt Jejuo aminhõ. Ba kam mã itēm nhym me nính imã me'ã ujarènh ne kute imã,

—Onij ar kute akabèn kôt Jejuo aminhõja Metíndjwýnh kabèn man kôt kute katàt amijo bakumrêx, anhýr. Me kute ã imã anhýrkam ikí:nhkumrêx.

Gaju kute meo djuw mexkam Djuão kute amikính jarènh.

⁵Akmere Gaju, Jeju kukwakam gu bakamy kwý ne awýr bõx, ga anhõdjàn ne aro djuw mex. Nã gãm te ar nokre pumúnh kêt ne tu aro djuw mex. Ne kam Metíndjwýnh kabèn kôt amijo abakumrêx. Aje me bakamyo djuw mex kuníkôt

ne ga kabèn man kôt amijo aba mexkumrêx. ⁶Gwaj bakamyja kwý arým nính ar iwýr bõx ne ar imã ajã ajarèn ajte me kute Jeju mar kunijamã ajã ajarèn memã kum,

—Onij Gaju kum ar ijabè:n òdjàn ne ar ijo djuw mex, ane, ba arým ar kuman ajte ama. Dja ar ajte awýr bõx ga amũ ajte ar mör kadjy arkum mýjja'õ ngã. Arkum djwý, pi'òk kaprí ngã. Metíndjwýnh kabènkôt arkum angã.

⁷Mýkam dja ga ã arkum òro ane? Bir, ar Jeju'ã ujarènh kadjy mörkam. Nhym be, jakam me kute Jeju mar kêt kwý bit kute gwaj bakamyjamã ò mýjja nhõrmã nhym ar kute amim byr kêt. Me kute Jeju mar kètkam gwaj bakamy ar kute mebê byr kêt. Ne kam arým mã mō. ⁸Mýj xêja dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã? Djãm me kute Jeju mar kêt? Kati. Me kute amim Jeju mar dja gwaj bakamy arkum mýjja ngã nhym ar arým tē. Jeju kabèn katàt jarènh kadjy tē. Gwaj ba dja gwaj arkum mýjja ngã. Ne kam arým ar ro'ã apê.

Djoti kute amijo bènjadjwýr rax prãm.

⁹Amrêbê ne ba wãm ar aje amim Jeju marjamã pi'òk no'òk ne. Gar arým inhõ pi'òk jarèn ikabèn ma. Nhym be, wãkam Djoti kute ikabèn mar prãm kêt. Djoti ta ne amijo bènjadjwýr rax prãm. Me kute amim Jeju markam ta amijo bènjadjwýr rax prãm. Bènjadjwýr rax prãmje ne kute ikabèn mar prãm kètkumrêx.

¹⁰Dja ba ar akam itēm ne ibõx jabej ne arým ar amã Djoti jarē. Nãm ikàxã kabèn punure jarènh ba. Amrêbê jakam gwaj bakamy kwý wãm ar awýr tēn ar akam bõx. Ar kute ar amã Metíndjwýnh kabèn jarènh kadjy ar akam bõx. Nhym kam Djoti kute ar pa kjènh kêt ne arkum aminhürkwã jarènh kêt. Gar akwý ar aje arkum aminhürkwã jarènh prãm nhym Djoti arým ar abê aptàn ar amã,

—Aje, jakam dja gar ar ikôt abikprõnh kêt, ane. Ne ar aje amim Jeju mar bikprõnh djà nêje ar ajano.

¹¹ Akmere, kwārīk wānh me axwe'ā amijakre kêt. Me mex'ā dja ga amijakre. Me mex ne me Metīndjwýnh kôt ar amijo ba. Nhyim me axwe kute Metīndjwýnh mar kêtumrēx. ¹² Be, me kunī ne me me bakamy Temexu mex jarē. Nām me 'ā abenmā kum,

—Metīndjwýnh kabēn katàt kôt ne Temexu amijo ba gwaj arým omū, ane. Ar badjwý ne bar Temexu mex jarē ga ar ijēxnī kêt kôt aje arým ar imar.

¹³ Nā bām bit ije amā ikabēn kumex jarēnh prām. Ne kam ije pi'ôkkam amā arēnh prām kêt. ¹⁴ Ije amikrà kêt ne awýr itēmmā. Dja ba awýr bôx gu banhýtāri abenmā bakabēn jarē. Ja kadjy ne ba amima.

¹⁵ Gê Metīndjwýnh ajo djuw mex ga adjumar mex rā'ā. Be, jakam gu banhōbikwa ar arým amā kabēn mex jarē ba kuman arým pi'ôk jakam wām amā arē. Ga apýnh aje gu banhōbikwa nhidji mar kôt arkum ar idji jarēn arkum ikabēn mex jarē. Tām ne ja.

Djuda kute memã pi'òk no'òk ne ja.

Jeju kamy 'òbê ne Djuda. Nãm ar aben djàkam nò. Jeju kumrêx kato nhym tùm-ràm Xijagumê Djudadjwý Marij kurùm kato. Kute amim Jeju mar kêt ne kam tùmram tu amim markumrêx. Birãm Jeju akubyn tìn kôt ne tu amim kuma. Ne kam Jeju nhô me jao ba. Ne kam arkum pi'òk no'òk ne. Nãm Ar kubê me 'èxnhî pyma. Me 'èxnhî amijo Metîndjwýnh kabên jarênh djwýnh ne me kute Jeju marmê abenkam bikâr ne ate ajte memã 'êx ban arík ar ban memã mýjja punu'ã àpnênh ba. Nhym kam Djuda arkum,

—Kati, Metîndjwýnh amrêbê kute me axwemã o pãnhja pumũ. Dja ĩ prĩne me jadjwýo bikênh mex ne. Be, ar ga dja gar Jeju'ã angrã tỳx nhym Metîndjwýnh dja ar arôròkbê ar akukrà gar aku'ê tỳx. Nãm ã Djuda arkum ane.

1 Ba ibê Djuda. Ibê Jeju Kritu nhô àpênh. Ibê Xijagu kamy. Ba ne ba pi'òk no'òkkam ar amã ikabên jarê. Metîndjwýnh, me Babãm arým amijo ar apytàn amimexo ar ajo mex nhym Jeju Kritu amim ar apytâr mex ne ar ajo ba.

²Gê Metîndjwýnh tu kum ar akaprĩ:kumrêx^{‡‡} ne kum ar ajabê:kumrêx gar adjumar mexo amũ amikamên arým adjumar mexkumrêx ne.

Me kute axwe'ã memã àpnênh.

A Ped 2.1

³Akmere, àpnhĩre ar, Metîndjwýnh ne kute Krituo me bakunĩ pytâr. Nã bãm amibêx ne bit ije ar amã 'ã pi'òk no'òko inhÿrmã. Ba nhÿn arým me kute ar anoo biknor prãmja man amim,

—Kati. Dja ba arkum me kute ar noo biknor jarê. Ne arkum, “Wãnh ne me ar akwý anoo biknoro ba. Kritu ne gwaj bamã amijã ujarênh pydjĩn arê gwaj babê Kritu nhô me ja baje mar pydjimã nhym me arým 'êx. Ne kam ta amijo Kritu mar mex ne arík kupa'ã ar amã 'ã ujarênh punun ar anoo biknoro ba. Me kute ar anoo biknoro baja dja gar me 'ano djan mã akabêno me ity gê me an-hikrê.” Nã bãm ã amikabên maro anen arým ar amã arê.

⁴Me kute ar anoo biknorja ne me kum Metîndjwýnh kĩnh kêt ne amipdjur mex ne ar akôt wangijn ar amê akã. Nãm me amakkre kêt ne ar amã,

—Ar rã'ãn aben prô, aben mjên kupê. Gêdja Metîndjwýnh ate krã. Arým ne tu kum ar akaprĩn ar amã ajaxwe kêt jarênhkumrêx. Nãm me ã ar amã ane. Ne kam arým Bênjadjwýr djwýnh japrÿ. Kubê ne Metîndjwýnh. Nãm me Metîndjwýnh pydji japrÿ. Ne ajte Bênjadjwýr djwýnh bê Kritu japrÿn ar'ã memã kum,

—Djãm mrãmri ne Kritu ar ba? Kati. Nãm me 'êx, ane. Amrêbê me kêttri ne Metîndjwýnh arým me ja'ã amim karô. Me biknor tokry djãmã kute me anormã ne me'ã amim karô.

**Apÿnh me tùmre djãri
jaxwe'ã ujarênh.**

Mat 7.21; A Ped 2.3; Dju k 3.6

⁵Ba ar amã me kwý biknor'ã ajarê gar ama. Gar te arým aje me'ã ujarênh mar ba ajte ar amã me'ã ajarê gar ama.

Be, Bênjadjwýr djwýnh arým pykabê Edjitu kurùm mebê idjaero katon me utã. Ne kam arým me amakkre kêtuo akno. Me kute amim mar kêtjao akno.

⁶Nhym Metîndjwýnh kadjy mrãnh djwýnh jaxwedjwý arým àpênh djã kanga. Nãm me amijo àmra ban àpênh

^{‡‡}1:2 Djãm ar ga ne gar adjukaprĩ nhym pãnh arým kum ar akaprĩ Kati. Ar ga ne gar adjukaprĩ kêt. Ta ne tu kum ar akaprĩkumrêx.

dja kanga nhym pānh arým me biknor tokry djakam me kumēn arým akamāt kō tykkam mebê ijê. Nām mebê ijê tÿx kute mrāmri ne me kute kàxiràxo me uwprekam kute mebê ijê tÿxja pyrāk. Ō akati rax me'ÿr bōx kadjy mebê ijê. 'Ātūm nhym Metīndjwÿnh kute memā axwe pānh jarēnh dja nhō akati me'ÿr bōx kadjy.

⁷ Kriraxbê Xôtōmamē Gomoramē bu'ā krīdjwÿ, kam me axwe ne me prō djwÿnh, mjēn djwÿnh kupa'ā ari abeno ngjēxo ba. Metīndjwÿnh kute me ipēx kupa'ā ne me my ta kute abeno ngjēx prāmkmrēx nhym me niredjwÿ ta kute aben kupēho ikwā prāmkmrēx. Me baje amikajmātā me mar kadjy ne Metīndjwÿnh arým memā axweo pānh. Kuwyo memā o pānh nhym kam kuwy meo ajkamuw nhym me mrāmri arým biknorkmrēx.

⁸ Me kute me anoo biknor prāmja ne me me ja kōt axwe. Nām me biptiro ikwān arým amijo àpnun amibu'ā meo àpnu. Ne kum me bēnjadjwÿr kurēn kàjkwakam me rūnh'ā kabēn punu.

⁹ Be, Mīgeubê ne Metīndjwÿnh kadjy mrānh djwÿnh raxja. Djā ne Mīgeu Xatanajmā kabēn punu jarē? Kati. Amrēbê: ne me bakukāmāre Mōjdjê arým ty nhym kam Mīgeumē Xatanaj ar Mōjdjê nhī'ā aben maro dja. Djā ne kam Mīgeu tu kum kabēn punu jarē? Kati. Nām kum,

—Gê Metīndjwÿnh ta amā akij, ane. Jabit ne arē.

¹⁰ Nhym be, me kute ar anoo biknor prāmja ne me tu mÿjja'ā kabēn punu ba. Me kute me mar kētkam ne me tu me'ā kabēn punu ba. Nām me mry dju-mar djāo umar. Mry kute amidjwÿnhbit mar ne tu ar ba. Nhym me mry kōt kute amidjwÿnhbit mar ne tu ar ban arým kōt amijo àpnu.

¹¹ Ÿ watīre, Metīndjwÿnh dja me biknor tokry djakam me kurē. Amrēbê: ne me bakukāmāre Kaī axwe:. Nhym

me kute ar anoo biknor prāmjadjwÿ ne me Kaī kōt ar amijo ba. Amrēbê: ne me bakukāmāre Barāo kum nēkrēx prāmje tu me noo aknon meo ajkē. Me kute ar anoo biknor prāmjadjwÿ ne me Barāo kōt kum nēkrēx prā:m ne ar anoo biknoro ba. Amrēbê: me bakukāmāre Kore ne kute amijo rax prā:m ne arým bēnjadjwÿr'ā kabēn punu ba. 'Ā kabēn punu ba:n kam arým akuno. Me kute ar anoo biknor prāmjadjwÿ ne me Metīndjwÿnh'ā kabēn punu ba. Dja me 'ā kabēn punu ba:n ĩ arým Kore kōt me biknor tokry djakam akuno. Metīndjwÿnh'ā kabēn punukōt arým akuno.

Me kute me noo biknorja me ro'ā bikār.

A Ped 2.13

¹² Ar amā aben jabēkam gar aro'ā ar anhō kwÿ krēno akrī. Nhym me kute ar anoo biknorjadjwÿ ne me pijām kēt ne arým ar aro'ā aku. Ar akīnhkumrēxo akrī nhym me arým amipunuo ar ajo àpnu. Ga, me kà mexkam ngrā kute o punuja pumū. Me kute ar anoo biknordjwÿ ne me ā ar ajo àpnuo ane. Amipunuo ā me ajo àpnuo ane. Nhym me te: me kabēn mex jabej mekam ama:n arým kaprīre ne. Ga, kōk djàbērkam kakrā kakrātyk ba kajgoja pumū. Nhym me te: na bixadjwÿrkam aman kam arým kaprīre ne. Me kute ar anoo biknordjwÿ ne gar ā mekam akaprīo ane. Nām me kajgo kute mrāmri ne pidjō kunī ô kumexkam ja pydji ô kēt ne ām pyrāk. Pidjō tu tykkmrēx nhym me arým kraxmē arēmē ro'ā kaba. Nām me kute urāk ne tu kajgokumrēx. Dja me arým me biknor tokry djakam akuno.

¹³ Nām me ta ar ba kute mrāmri ne ngō djàkrēkam ngō djàkà ari aben pymjÿr pyrāk. Ga, ngō djàkrē apēx nhym arým akāxkam mÿjja punu kumexja pumū. Nām me kabēn punu jarēho ku'ēn o ino re nhym me arým pijām ne, kabēn punukam pijām ne. Me kute ar anoo bi-

knor prāmja ne me arík ba nhy me te: kute mekôt katât amijo bamā. Me kute mrāmri ne kanhêtire arík ba pyrâk nhy me te: kute omûnh mex ne kute 'ã amimrânh jakremā. Metîndjwÿnh ne arÿm amim me axweja pân'h'ã karökumrêx. Akamât kô tyk pytîkam dja me kurê. Dja kam akamât kô tyk rã'ã nhy me kator kêtikumrêx.

¹⁴⁻¹⁵ Adão ar amikam kra jadjuw nhy arÿm abatân'h ne. Abatân'h ne arÿm amikam kra jadjuw. Kra jadjuw nhy arÿm abatân'h ne. Abatân'h ne arÿm amikam kra jadjuw. Ne amû aben nhijuk'ã kra jadjwÿro tē. Adjwÿro tē: Adjwÿro tēm tãmtã kam arÿm 7'ÿr o bôx. Aben nhijuk'ã krakam kra'ã akren arÿm 7'ÿr o bôx. 7'ÿr o bôx nhy me arÿm krajamã Enoki jarê. Enoki ajte me kute me noo biknorja'ã memã kum,

—Ë, Bënjadjwÿr djwÿnh dja Metîndjwÿnh nhô me ja krãptî: kubê 10.000mê ro'ã bôx. Ne kam arÿm me kum Metîndjwÿnh kînh kêtja kunimã axwe pân'h jarê. Apÿnh me àpên'h jaxwe djari pân'h memã arê. Metîndjwÿnh'ã kabên punuja kunî pân'h memã arê nhy me arÿm amijaxwe ma. Nãm ã me bakukãmãre Enoki memã ane.

¹⁶ Me kute me anoo biknor prāmja ne me bën prikam kabên ban apÿnh mÿjja'ã kabên punu prä:m. Me kute amidjwÿnhbit markam ne me kum apÿnh mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ban amijo àmrati ba. Ne kam me ô nèkrêx kumex pumûn amim,

—Ba gêt tãmwã kôt ar amijo iba. Ne kam arÿm inhô mÿjja kumex ne kôt irax. Nãm me ã amim anen kam kum me ô nèkrêx ngrireja kînh kêtikumrêx. Me kum me ô nèkrêx kumexjabit kînh ba.

Me kute Jeju markumrêx djapên'h'ã memã karô.

¹⁷ Akmere, àpnhîre ar, ar ga dja gar atemã amijo tē. Bënjadjwÿr djwÿnhbê

Jeju Kritu kute ar anorja dja gar ar kabên mar tÿx. ¹⁸ Nãm ar arÿm me'ã ar amã ajarê. Me kute ar anoo biknor prāmja'ã ajarê. Nãm ar ar amã,

—Dja Jeju bôx 'ÿr nhy me arÿm gwaj bajaprÿ:o ba. Dja me amidjwÿnhbit man kum mÿjja punu prãm ne kôt ar amijo ba, ane.

Kritu kute ar anorja ne ar ã ar amã ane. Dja gar ar kabên mar tÿx. ¹⁹ Me kute ar anoo biknor prãm ja ne me abenbê me kurêo ba. Ne pykakam mÿjjakôtbit amijo ba. Nhy Metîndjwÿnh Karô kute meo ba kêtikumrêx.

²⁰ Akmere, àpnhîre ar, ar ga dja gar atemã amijo tē. Kritu kabên mexkumrêx. Tãm dja gar tu amim markumrêx ne amim kabên maro tē:n amû maro amikamên mar rax ne. Metîndjwÿnh Karô dja gar aman Metîndjwÿnhmã akabên aba nhy Karô arÿm ar akôt o kangô.

²¹ Metîndjwÿnh kum gwaj bajabê. Ar gadjwÿ dja gar amã abê rã'ã ne 'ã adjukanga kêt. Ne Bënjadjwÿr djwÿnhbê Jeju Kritu jabej ajkam ama. Ta dja bôx ne kum gwaj bakaprikumrêx gwaj kôt batîn ne ar baba rã'ã: rã'ã ne.

²² Me kwÿ kute amim Jeju mar kêtja dja gar amã me kaprîn 'ÿr me o akêxo tē gê me tu amim markumrêx. ²³ Nâr, dja gar ano katon me axwebê me kwÿo akêx. Me kwÿ kute amijo punu mexja. Me ja on biknor karô dja gar memã ano katon me axwebê meo akêx. Kute mrāmri ne me'ô kuwykam ãm nhy me kum kaprîn kam no kator ne kute pa 'amÿnh ne bôm mên'h pyrâk. Dja gar me punu kôt ar apunu'ô pymaje amijã ano tÿx ne.

²⁴ Metîndjwÿnh ne kute amim ar apytâr mexkumrêx gar kam ajmã akute kêt ne katât ar amijo aba rã'ã ne. Metîndjwÿnh ra:x nhy me kum uma: Dja amimexo ar ajo mex gar arÿm ajaxwe kêt. Nhy kam arÿm amikabem ar apumjuwn arÿm prîne ar ajo

kĩ:nhkumrêx. ²⁵Me Batĩndjwỳnhbê ne me bapytàr djwỳnh. Pydji kute mỳjja kunĩ mar ne krã me:xkumrêx. Ba kum, —Mrãmri ame:xkumrêx ne apyma:kumrêx. Araxo abê kumkatikumrêx. Me kunĩ:mã Abēnjadjwỳr

djwỳnhkumrêx. Ajitỳ:xkumrêx. Amexmẽ apymamẽ abēnjadjwỳrmẽ atỳxmẽ ne ga aje 'ã aminhinomã amimēnh kêtikumrêx, ane. Gê me kunĩ ã Metĩndjwỳnhmã ane. Tãm ne ja.

Mỳjja apôx kêtri kukãm 'ã ujarênh ne ja.

Bênjadjwỳr Jeju Kritu ne Djuãomã, ò àpênhbê Djuãomã mỳjjao amirít. Me kute Jeju mar kêtja ne me me kute amim Jeju marjao bikênh ar o ba. Nhyam kam Jeju kute ò me jao tỳx nhyam me akubyn tỳx ne kute kanga kêt kadjy Djuãomã mỳjjao amirít. Te me kute meo bikênhkam mã Jeju'ã ngràn kute kanga kêt mã kum o amirít. Anhỳr djwỳnhram kum o amirít, abentã kum o amirító tẽ, mỳjja'ã akreo tẽ. Ò me jabit kute mỳjja mar nhyam me kàtambê bipdjurmã ne apỳnh mỳjja djari'ã mỳjja jakre. Bir, nhyam mỳj ne Djuão omũ?

Metĩndjwỳnh kute me axwemã o pãnh ne tu kute mỳjja jaxwe kunĩ kuwyo imòkam rênh nhyam apêxmã. Nhyam kute Xatanajdjwỳ bĩn nhyam kêt nhyam kam pyka ajte nyn tu mexkumrêxmã ne kum o amirít. Ne kum kãjkwadjwỳ jakre. Metĩndjwỳnh kute ò me jao kĩnhmã, me 'ã ngrã tỳx ne kute kanga kêtja, me tãm ne kute meo kĩnh nhyam me kãjkwakam ò pykakam kĩnhkumrêx ne ar ba rã'ã rã'ãmã. Kam ne me mexbit ar ban kam kanê kêt ne tyk kêt ne mỳr kêt. Mỳjja punu 'ỳr àr kêt kam. Ja kunĩ ne kum o amirít, apôx djwỳnhram kum o amirít. Nhyam Djuão me kadjy omũ. Mỳjja apôx kêtri ne anhỳr djwỳnhram omũn memã arẽ. Tãm ne ja.

Me kute pi'òkjakôt amijo baja dja me kĩnh.

1 Jeju Kritu kute mỳjjao amirít ne ja. Metĩndjwỳnh ta ne Jejumã arẽ nhyam kam amidjô'ã ajte kute ò àpênhjamã o amirít mã, nhyam kam me kute marmã. Apỳnh mỳjja djari dja ì apôx, amikrà kêt ne apôx nhyam anhỳr djwỳnhram arỳm kute memã o amirít mã. Imã ne arỳm o amirít ba kam ije me amã arênhmã.

Ba ibê Djuão ne ba Metĩndjwỳnhmã idjapênh, imã ne o amirít ba ije me amã arênhmã. Nãm iwỳr kadjy mrãnh djwỳnh jano nhyam kam imã mỳjja kunĩ jakre ba kam kôt omũ. ²Ije arỳm kunĩ pumũnhkam dja ba prĩne me amã kunĩ jarẽ. Metĩndjwỳnh kabên ne ba arỳm ije me amã arênhmã. Jeju Kritu kute katàt kabên jarênh tãm dja ba me amã arẽ.

³Metĩndjwỳnh kute anhỳr djwỳnhram mỳjja'ã memã ujarênh ja gêdja me'ò memã arẽ nhyam kute arênh djwỳnh tãm gêdja arỳm Metĩndjwỳnh kum kĩnh jadjã. Nhyam me kute mar ne kôt amijo bajadjwỳ gêdja Metĩndjwỳnh memã kĩnh jadjã. Dja amẽ aro kĩnh, me kute 'ã ujarênh djwỳnhho kĩnh ne kam ajte me kute maro 'ỳr jadjwỳo kĩnh. Bir, arỳm 'ỳr. Arỳm Metĩndjwỳnh kute memã mỳjja anhỳr djwỳnhram arênh ja arỳm apôx 'ỳr.

Djuão apỳnh me kute Jeju'ã abeno bikprònh djari kubê 7 mã kabên.

⁴Ba ibê Djuão ne ba ar amã pi'òk no'òk ne. Ar aje amim Jeju mar ne apỳnh aje kôt aben pydjija, ar amã ne ba pi'òk no'òk ne. Pykabê Adjijkam apỳnh krĩ rũnhkôt ar aje 'ã abeno abikprònh 7ja me amã ne ba pi'òk no'òk ne.

Gê Metĩndjwỳnh ukaprikôt me ajo djuw mex ne ar me ajo ba ne me amã umar mex jarẽ ga me adjumar mex ne ar aba. Metĩndjwỳnh ta ne tĩn ne ar ba, amrêbê adjakamã tĩn ne ar ba. Dja mrãmri tĩn rã'ã rã'ã. Tãm dja ukaprikôt me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarẽ.

Nhyam Metĩndjwỳnh Karõ kute amijo 7 ne Metĩndjwỳnh krĩ djã kònh ku'ê tãm gêdja adjwỳnhdjwỳ me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarênh ar me ajo ba.

⁵Nhyam Jeju Kritudjwỳ dja me ajo djuw mex ne me amã umar mex jarẽ. Jeju Kritu ta kute mrãmri katàt memã Metĩndjwỳnh kabêno amirít djwỳnh ne kumrêx tyk ne akubyn tĩn ne kator gêdja

Metîndjwÿnhmê Metîndjwÿnh Karômê kudjwa me ajo djuw mex. Jeju ne bÿnjadjwÿro kute me bÿnjadjwÿr kunî jakrenh ne pyka kunîkôt me ô bÿnjadjwÿro ba. Tãm dja Metîndjwÿnhmê Metîndjwÿnh Karômê kudjwa me ajo djuw mex ne me amâ umar mex jarê.

Jeju Kritu ta ne kum me bajabêkumrêx ne amikamrôo me bajaxweo ajngrâ.

⁶Ne kam ajte ta ar me bajo ban kam Bämmâ me bapumjuw gu me kam kabê me kadjy Metîndjwÿnh mar djwÿnh ne Bämmâ badjâpênh ar baba. Kumâ, Jeju Kritu tämmâ gora gê me kâjmâ kum rax jarênh rã'ã rã'ã. Gêdja umao ar me bajo ba rã'ã rã'ã. Mrâmri. Tãm ne ja.

⁷Ori, amrê tê. Kakrâkôt ne amrê tê. Me kunî dja me omû. Me kute Jeju kanhwÿr djwÿnhjadjwÿ dja me omû, prîne Jeju pumû.

Nhym apÿnh pyka djâri dja me kunî omûn amra, Jeju pymaje àmrao kumex. Mrâmri dja me kunî omûn amim ngryk ne àmrao kumex. Be, tãm ne ja.

⁸Bÿnjadjwÿrbê Metîndjwÿnh ne memâ kum,

—Ba ibê mÿjja kunî krax ne ajte ibê mÿjja kunî 'ênhôt, ane.

Nãm ã Metîndjwÿnh tÿxo kubê kumkati ane. Metîndjwÿnh, ta ne tîn ne ar ba, amrêbê adjâkamâ tîn ne ar ba. Dja mrâmri tîn rã'ã rã'ã. Ajbit ne umao mÿjja kunî pytà.

Jeju Djuãomã amijo amirît.

⁹Nà, ba ibê me akamy Djuão. Nãm me Jujukôt me akudjwa ijo ajkê ba itokry. Mrâmri ne Jeju me baro'ã me bapytân ar me bajo ba. Ba kam me akudjwa mã Jeju'ã ingrâ tÿx ne 'ãno djan ije kanga kêt. Ba ne ba apêxtibê Paximukam ar ba. Na bãm memâ Metîndjwÿnh Kabênh jarênh memâ Jeju'ã idjujarênh iba. Nhym kam me ja ngryk ne kam imã,

—Kwârîk wãnh mÿjja wã jarênh kêt, ane. Ne kam ipa 'amÿn kam ijo tÿn apêxti jakam imê ba kam kam ar iba.

¹⁰Be, pi'ók kamrêkkam, Bÿnjadjwÿr nhô akatijakam ne ba arek maro nhÿ nhym Metîndjwÿnh Karô ar ijo ba. Ba kam me'ô kabênh ma. Me'ô kabênh tÿx kute poti kakôr tÿx pyrâk. Ikôt ne imã kabênh ne. Ne imã,

¹¹—Ba ibê mÿjja kunî krax ne ajte ibê mÿjja kunî 'ênhôt. Ba ren ije kâjkwamê pykamê omûnh 'ãno idjâm kêt nhym ren amrêbê amijo ajkê nhym ren mÿjja kunî kêt ne. Ê, amrê tÿn mÿjja pumûn 'ã pi'ók no'ók, ane. 'Ã pi'ók no'ók ne kam memã ano. Me kute amim Jeju mar ne apÿnh kute kôt aben pydji, me jamã dja ga ano. Me kute apÿnh krî rûnhkôt 'ã aben pydjibê 7, ar kute Epexukam 'ã aben pydji-jamê, ar kute Emînakam 'ã aben pydji-jamê, ar kute Pegamukam 'ã aben pydjijamê, ar kute Xijxirakam 'ã aben pydjijamê, ar kute Xadjikam 'ã aben pydji-jamê, ar kute Pirapijkam 'ã aben pydji-jamê, ar kute Raodjikam 'ã aben pydji-jamê, mekmã dja ga aje mÿjja pumûnhja'ã pi'ók no'ók ne ano, ane. Nãm ã imã kabênh ane.

¹²Ba kam 'ÿr akêx. Ije mÿj me'ô kute imã kabênja pumûnhmã 'ÿr akêx nhym ngônhpôkti kubê 7 ne ku'ê ba omû. Kên karÿro ngônhpôkti.

¹³Nhym kam ipôkri dja. Kute me'ô my pyrâk ne dja. Nãm kubêkà ryti jadjân o dja. Kubêkà rytija ne parkôn 'ãnh itep nhym 'ã dja. Ne kên karÿro amirunh pren 'ã dja. ¹⁴Ne kî jaka: kute àk kaka jaka ja pyrâk. Kute kadjât nhÿ jaka pyrâk. Nhym no pôkja kute kuwy pôk pyrâk. ¹⁵Ne par jadjênh. Kute ngôn nhîpêx djâkam me kute 'ã ngrão pôx nhym adjênh pyrâk. Nhym ôkrekam krikrit kute ngô rârãkti: pyrâk. ¹⁶Ne ubôkjao kanhêtireo 7 ne 'amÿn o dja nhym kam aktã kâx djwa nextire ajkwa krekre kurûm kato. Ne

nokre jadjênh kute kàjkwa nhipòkri myt mrānhkam adjênh ja pyrāk.

¹⁷ Ba omūn kam itu mỳrbê tỳm kute ityk pyrāk ne itu mỳrbê tỳm ne nō, itīn prāme. Nhyam kam ta ijā ikra dji, ubòko ijā ikra djin kam imā,

—Kwārīk wānh atīn prām kêt. Ba ibê mỳjja kunī krax ne kam ajte ibê mỳjja kunī 'ênhôt. ¹⁸ Bajbit ne ba ije amītīn mar. Arỳm ne ba ty ne kam arỳm ajte itīn ne. Amrê ipumū. Ba dja ba itīn rā'ā rā'ā. Ba ne ba ikabêno me tyk kadjy me anor djwỳnh ne kam ajte ikabêno me tyk nhō pyka'yr me anor djwỳnh.

¹⁹ Aj, dja ga on 'ā pi'òk no'òk, aje omūnhjā'ā pi'òk no'òk ne. Arỳm kator ga aje omūnhjamē mỳjja kraxje kator kêt rā'amē. Amē dja ga 'ā pi'òk no'òk ne.

²⁰ Mỳkam ne ba kanhêtireo 7 idjubòko 'amỳn o dja ga omū? Ne kēn karỳro ngōnhpòktio 7jadjwỳ, mỳj ne ja? Bir, ba amā arē ga ama. Ē, ngōnhpòktio 7ja ne kubê apỳnh krī djāri me kute amim imar ne kute ikôt aben pydji 'ā akre kubê 7. Apỳnh krīkam me kute ikôt aben pydji'ā akre kubê 7 ne ja. Nhyam kanhêtireo 7ja ne kubê apỳnh krī djāri me kute ijā abeno bikprōnhja kadjy mrānh djwỳnh ta ne 'ā akre, ane.

Nām ā Jeju imā kabēn ane ba kuma.

Epeukam ar ja arỳm kum Metīndjwỳnh kīnh ngrire.

2 Nhyam kam ajte imā,
—Ē, ar kute krīraxbê Epeukam amim imar ne kute ikôt aben pydjija kadjy mrānh djwỳnhjamā dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibê Bēnjadjwỳr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “Ē, ba ije idjubòko kanhêtireo 7 ne 'amỳnhja, ne ba kēn karỳro ngōnhpòktio 7kam imrānhja, ba. Ba ne ba ar amā ikabēn ne.

² Gar ikabēnkôt ar amijo aba ba arỳm omū. Ar adjāpēnh rax, ar aje ijāno adjām ne aje ikanga kêt ba arỳm omūn kam

ikīnhkumrēx. Nā gām ar abē me axwe kīnh no kati ba arỳm omū. Nhyam me wā we kute 'Jeju kute ar ijanor' anhyrja gar te kabēn mex jabej kam aman kam arỳm prīne mekmā akato. Me wā ne me 'êxn-hīkumrēx. Me tām ne gar arỳm mekmā akaton abē me kīnh no kati. ³ Nā gām ar ijāno djan amibē ijo abiknor kêtumrēx ne. Nām me ikôt ar ajo ajkē gar tu ate akrān aje amibē ikanga kêt ba arỳm omūn kam ikīnhkumrēx ne.

⁴ Bep mỳjja pydji ne ba omūn ikapriē. Amrêbē ar aje amim ijo amirīt totokbē ne gar amā ijabē ne jakam arỳm amā ikīnh ngrire. ⁵ Gop ar amim akaton wānh ajaxwemā anhiren iwỳr amijo akēx. Nā gām ar ibē amiptār mex ne. On ar ajte akubyn amā ijabēn kam ajte akubyn imā apē kute amrêbē imā ar adjāpēnh ja pyrāk. Dja gar ā anhyr kêt ba wām ar awỳr tēn kam ar abē ngōnhpòktiawā kaba nhyam arỳm ām djā kaprỳ.

⁶ Nhyam bep me punubē Nikōrij, me tām, me kabēn punu ar baja. Me tām ne gar me kabēn punukam amā me kurêkumrēx. Mrāmri, kam ne mexkumrēx. Mrāmri ne gar amā me kabēn punuja kurêkumrēx. Kam ne mexkumrēx. Badjwỳ ne ba imā mekbē Nikōrij me kabēn punukam imā me kurêkumrēx.

⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metīndjwỳnh Karō ne ar kute amim imar ne apỳnh kute ikôt aben pydjijamā kabēn. Gora ar prīne kabēn ja ma. Ē, ar me kurām atỳx ne aje ijāno adjām, ar gajbit dja ba ar amā pidjō kute meo tīnja jarē gar gajbit ku. Pidjō kute meo tīnja ne Metīndjwỳnh nhō pykakam dja, kàjkwakam Metīndjwỳnh nhō pyka mexkumrēxkam. Tām dja gar ku”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibē Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Emīnakam ar ja tokry.

⁸ Nhyam kam Jeju ta ajte imā,

—È, krìraxbê Emínakam ar kute amim imar ne kute ikòt aben pydjija kadjy mrānh djwỳnhjamā dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibê Bēnjadjwỳr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “È, ba ibê mỳjja kunī krax ne kam ajte ibê mỳjja kunī 'ènhòt. Ba ne ba tyn kam ajte itīn ne. Ba ne ba ar amā ikabēn ne.

⁹ Me kute ar ajo bikēnhja ne ba arỳm omū. Ar anhō mỳjja kêt, anhō nēkrēx kêtja ne ba arỳm omū. Nhy m bep kati, nījar anhō nēkrēx kumex. Mrāmri pykakam ar abakam arỳm anhō mỳjja kêt nhy m bep kàjkwakam anhō mỳjja kumex. Nhy m me kwỳ ta amijo Metīndjwỳnh kra, amijo mekbê idjaer ne ar ajapry ar o ba, ba arỳm omū. Djām mekbê Metīndjwỳnh kra? Kati, Xatanaj nhō àpēnh ne wā ne kam mā kòt ar aben pydjio ba. ¹⁰ Kwārik wānh gar amā me uma kêt. Gora ar atỳx. Dja me ī ar ajo ajkē ga ar atokry. Gora ar atīn prām kêt. È, godja me ī Xatanajbê me axwe nhō bēnjadjwỳr kabēnkòt mekbê ijē djākam ar akwỳ rē, ar aje ikanga jabej. Be, akati kunīkòt dja me ar ajo ajkē gar atokry. Nhy m kam arỳm me kute ar ajo bikēnh'ā akatibē 10 nhy m kam me arỳm ar ajo bikēnh kêt ne. Gora ar ijā angrā tỳx ne ijāno dja. Godja me te ar apa gar ijāno dja ba kam pānh ar ajo tīn gar atīn rā'ā rā'ā.

¹¹ Gora ar ajamak mex jabej, on ama. Metīndjwỳnh Karō ne ar kute amim imar ne apỳnh kute ikòt aben pydjijamā kabēn. Gora ar prīne kabēn ja ma. È, ar me kurām atỳx ne aje ijāno adjāmja, ar gajbit dja gar atyk nhijukri ajte atyk kêtikumrēx. Arkati”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibê Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Pegamukam ar ja kwỳ prō prām.

¹² Nhy m kam Jeju ta ajte imā,

—È, ar kute krìraxbê Pegamukam amim imar ne kute ikòt aben pydjija kadjy mrānh djwỳnhjamā dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibê Bēnjadjwỳr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “È, ba ne ba ar amā ikabēn. Ba ijajkwa krekre kurūm aktā kàx djwa mextire kator djwỳnh, ba ne ba ar amā ikabēn ne.

¹³ Xatanaj kute meo ba djākam ne gar te ar aban amex rā'ā ba arỳm ar apumū. Be, nā gām ar ijā angrā tỳx ne aje amibē ikanga kêt. Djā nā gām ar me kudjwa aminēje memā kum, ‘Jakam arỳm ije amim Jeju mar kêt. Arỳm imā kīnh kêt’, ane? Kati, ar aje ā memā anhỳr kêtikumrēx. Nhy m me arỳm ar anhōbikwa Āxipanh bī gar mā amā ikīnh ne aje ikanga kêtikumrēx ne. Nā, Āxipanhdjwỳ kum me uma kêt ne tu memā ijarēnh 'āno dja nhy m me kubī, wākam, Xatanaj mōr djā wākam. Nām me te kubī gar mā amā ikīnh ne. Ba arỳm omūn ar akam ikīnh ne.

¹⁴ Bep me kute me kabēn punukòt amijo ba ja tām ne ba imā me kīnh kêt. Ar akwỳ ne gar me bakukāmāre 'òbē Barāokòt ar amijo aba. Djām Barāo mex got. Nām mekbê idjaer kurē djwỳnhbē Barakimā mekbê idjaer'ā karō. Kute mekbê idjaer o bikēnhmā ne mỳjja punu'ā kum karō. Mekbê idjaer kute mry punu krēnmā, me kute mỳjjao Metīndjwỳnh karō nhipēxjamā mry nhōr ja kute krēn ne amijo bikēnhmā. Ne ajte me kute abenbē prōo àkīnh ne arīk prō prāmo kumexmā. Me kute ā amijo bikēnhō anhỳrmā ne me'ā kum karō. Nhy m kam ô'ā Baraki mekbê idjaero bikēnh o ba. ¹⁵ Nhy m ar akamdjwỳ mekbê Nikōrij ā kabēn ane, ā memā 'ā karōo ane. Nhy m ar akwỳ kabēn punu jakòt ar amijo ba.

¹⁶ On ar amim akaton wānh ajaxwemā anhiren iwỳr amijo akēx. Dja gar amim akator kêt ba ar awỳr bōx ne me kabēn punuja'y r ipròt ne. Ijajkwa krekre kurūm

aktā kàxdjwa mextire katorjao dja ba me'yr ipròt ne.

¹⁷ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metìndjwỳnh Karō ne ar kute amim imar ne apỳnh kute ikòt aben pydjijamā kabèn. Gora ar prìne kabèn ja ma. È, ar me kuràm atỳx ne aje ijāno adjāmja, ar gajbit dja ba ar amā djwỳbê mỳj ne ja ngā, djwỳo bipdjurja ngā gar krē. Ba kam ajte ar atỳxmābit apỳnh kèn mēre, kèn jaka ngā. Ne kam ajte ar amā kèn ja no'òk, apỳnh ar anhidji ny'ā kèn no'òk ne kungā gar kam omū. Atemā me ja kute ar anhidji nyja mar kêt. Ar gajbit, ar atỳxbit, ije apỳnh ar amā kèn nhōrja, ar gajbit dja gar apỳnh aminhidji nyja ma", ane. Nām ā Jeju imā kabèn ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amā arē.

Xijxirakam Djedjabeu ar noo akno.

¹⁸ Nhyam kam Jeju ta ajte imā,

—È, ar kute krìraxbê Xijxirakam amim imar ne kute ikòt aben pydjija kadjy mrānh djwỳnhjamā dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabèn jarē. Ba ibê Bēnjadjwỳr Jeju dja ga arkum ikabèn jarēn arkum, "Ba ne ba ar amā ikabèn ne. È, ba, ibê ne Metìndjwỳnh kra ne ino pòk kute kuwy pòk pyrāk, ne ipar jadjēnh kute ngōnh nhìpēx djākam me kute 'ā ngrāo pòx nhyam adjēnh pyrāk, ba ne ba ar amā ikabèn ne.

¹⁹ Gar kòt amijo aba, ba arỳm omūn kam ikìnhkumrēx. Gar amā aben jabèn amā Metìndjwỳnh jabē ba arỳm omū. Gar tu amim imarkumrēx ne ijā angrā tỳx ba arỳm omū. Ar adjāpēnh rax ba arỳm omū. Nā gām ar ijāno djan amibē ikanga kêtumrēx ba arỳm omū. Nā gām ar ikòt amijo aba. Amrēbē ne gar ikòt amijo aba ngrìre ne kam amijo tēn amijo tēn arỳm ikòt amijo amōr mex ne.

²⁰ Nhyam bep mỳjja pydji ne ba omūn ikaprìre. Nā gām ar amā me'ō nibē Djedjabeu kīnh. Nām we amijo Metìndjwỳnh kabèn jarēnh djwỳnh ne kam

mỳjja punu'ā inhō àpēnhmā karōn 'ā arkum apnē. Inhō àpēnh kute abenbē prōo àkīnh ne ar prō prām ba ne kam kute amijo bikēnhmā.

Ne kam ajte ar kute mry punu krēnmā, me kute mỳjjao we Metìndjwỳnh karō nhìpēxjamā kute mry nhōr nhyam ar kute krēn ne o kute amijo bikēnhmā. Nām ā Djedjabeu inhō àpēnhmā mỳjja punu'ā karōo ane, ne ā 'ā arkum àpnēno ane. ²¹ Nā bām te amiwỳr kam ama. Kute amim kator ne wānh axwemā ìrern iwỳr amijo akēxmā te amiwỳr kam ama nhyam kute mjēn prām ja kanga kêt ne amim kator kêtumrēx. Kum axwe kīnh rā'ā:.

²² È, dja ba nija'yr bōx ne kam nōr djākam kumē, nōr djā tām kam dja ba kumēn kam prìne o ajkē. Me my kute nīnhjamē ro'ā dja ba prìne meo ajkē. Dja me kum axwe kīnh rā'ā ne nija kanga kêt ne iwỳr amijo akēx kêt, ba kam prìne meo ajkē nhyam me kam tokry. ²³ Ne ni krajadjwỳ pyka mē o amrà. Apỳnh ar aje amim imar ne ikòt aben pydjija kunī aje imā akator kadjy. Ba ije ar ajamakke kadjwỳnhbēmē anhōkre kadjwỳnhbē aje mỳjja mex nār mỳjja punu'ā amim karō jabej ije ar akamūnh ne kòt ije ar anhī pỳnhkòt ar amā o pānh djwỳnh. Gar kòt aje imā akator kadjy dja ba ni krajadjwỳ pyka mē o amrà.

²⁴ Bep ar aje me kabèn punukòt amijo aba kêtjamā, wākam, Xijxirakam ar aje me kabèn punu kòt amijo aba kêtjamā dja ba ajte ikabèn 'ō jarēnh kêt. Mrāmri ne ar aje ikòt amijo aba ne ar aje Xatanaj kukràdjā mar prām kêt kam amexkumrēx. Nhyam me ate we kute Xatanaj kukràdjā bipdjurja marmā we, 'Mexkumrēx gu me kuma', anhyrja djām me mex got. Axwe punu gar kòt amijo aba kêt kam amexkumrēx. ²⁵ Gora ar mā ikòt ar amijo aban ijā angrā tỳx rā'ā: ba akubyn bōx.

²⁶⁻²⁸ È, ar me kuràm atỳx ne aje ijāno adjāmja, ar aje ikabèn mar ne aje ikòt

amijo aba rã'an aje o atêm ne o atêm ne arÿm aje inomã mênhja, ar ajã dja ba bënjadjwÿr rë gar kam inhijuk'ã meo aba.

'Apÿnh me ba djãri dja gar meo aba, ar apymao meo aban meo aba tÿx ne. Meo aba tÿx ne, nhym me'õ axwe gar kam prïne o ajkë, me kute kãxo àbër djào kute ngyo ngônhtoty ne prïne ka'êkja pyrãk. Dja gar ã meo aba tÿxo ane.'

Be, Ibãmbê Metindjwÿnh ne ijã bënjadjwÿr mē. Dja ba kam amidjô'ã ar ajã kurē gar kam ikabênkôt meo aba. Dja ba kam ajte ar akĩnh djã kadjy ar amã umajÿrtiredjwÿ ngã, akati maktã umajÿrtire ja ngã.

²⁹Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metindjwÿnh Karõ ne ar kute amim imar ne apÿnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prïne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arē.

Xadjikam ar ja kute me tyk pyrãk.

3 Nhym kam Jeju ta ajte imã, —È, ar kute krĩraxbê Xadjikam amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwÿnhjamã dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabên jarē. Ba ibê Bënjadjwÿr Jeju dja ga arkum ikabên jarēn arkum, "È, ba ne ba ar amã ikabên. Ba ije Metindjwÿnh Karõ kute amijo 7 ije amÿnhja, ne ije kanhêtireo 7 ne amÿnhja, ba. Ba ne ba ar amã ikabên ne.

Nãm me we ar amex jarē. Bep kati, ar ajaxwekam kute ar atyk pyrãk. Ba arÿm ar apumũ. ²On ar ano mex, atĩn rã'ãri, ne akubyn amijo tÿx, amijo mex, ar atyk kêttri. Nã gãm ar amijo aba punu ba te ar apumũ, te ar aje kôt amijo aba jabej te ar apumũ ne kam ar amã, 'È, Ibãmbê Metindjwÿnhmã ar amex kêtikumrēx', ane.

³Gop ar ajkam ama. Amrēbê me kute ar amã arēnh gar arÿm aje markumrēx

tãm dja gar tu markumrēx ne kôt amijo aba. Kôt amijo aban on wãnh ajaxwemã anhiren iwÿr amijo akēx. Dja gar amim akator kêt ba kam ar ajaêrbê ar awÿr bõx. Kute me àkĩnhĩ me aêrbê kute mÿj-jao àkĩnh ne kute mebê mÿjja jamÿnh ja pyrãk. Dja ba ã ar ajaêrbê ar awÿr ibõxo ane. Dja gar ibõx djãkôt imar kêtikumrēx ba ar ajaêrbê bõx.

⁴Bep krĩbê Xadjiwãkam ar angrêre ne gar amrãnh mexikumrēx rã'ã. Ne kam ar angrêre amrãnh mexikumrēx kute mrãmri ne me kute kubêkã mex, 'ã ngrã kêt kute angjēnh ne 'ã mrãnhja pyrãk. Nã gãm ar ã amexo ane. Ar ga dja gar ikôt mrãnh ikudjwa kubêkã jaka jangij ne 'ã mrã. Nã gãm ar amrãnh mexikumrēx. Nhym kam kubêkã jaka kadjy ar amex. Tãm dja gar angij, amrãnh mex pãnh angijn 'ã mrã.

⁵Be, ar me kurãm atÿx ne aje ijãno adjãmjabit dja gar ã kubêkã jaka jangjēnh ne 'ã amrãho ane. Ba kam pi'òk no'òkkam anhidji jarijwã o ibingrãnh kêt, me tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òkkam ar anhidjio ibingrãnh kêt ne. Ne kam ajte dja ba Ibãmmã inhÿtã ar ajarē, Ibãmmē Ibãm kadjy mrãnh djwÿnhmē arkum inhÿtã tu kãj bē ar ajarē ne kum, 'Be, inhõ me ja ne me ja.' Be, dja ba ã kum ane.

⁶Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metindjwÿnh Karõ ne ar kute amim imar ne apÿnh kute ikôt aben pydjijamã kabên ne. Gora ar prïne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên ane. Ba ibê Djuão ne ba kuman ar amã arē.

Pirapijkam ar Metindjwÿnh kabênkôt amijo ba.

⁷Nhym kam Jeju ta ajte imã, —È, ar kute krĩraxbê Pirapijkam amim imar ne kute ikôt aben pydjijja kadjy mrãnh djwÿnhjamã dja ga pi'òk no'òk ne. Dja ga arkum ikabên jarē. Ba ibê Bënjadjwÿr Jeju dja ga arkum ikabên jarēn arkum, "È, ba ne ba ar amã ikabên. Ba

imexo ipyma ne mrāmri ikabēnkumrēx ne ijēxnhi kētkumrēx ne kam ar amā, ‘Ba ne ba ije inhingēt kukāmā Dawi nhūrkwākam o kajkep djwýnh. Ba kíkrea kuta nhym mỳj me’o godja ‘ā ijē? Ba ‘ā ijē nhym mỳj me’o godja ‘ā kuta?’

⁸ Bir be, gar ikòt amijo aba ba arým omũ. Djā nā gām ar atýx kumrēx? Kati, kàjbē ar atýx ba arým ar apumũ. Nā gām ar te atýx ngriren mā ikabēnkòt ar amijo aban aje ikanga kētkumrēx ba kam ar amā, ‘Ba gēdja ba ar amā kíkrea kuta. Mỳj me’o gēdja ar abē ‘ā ijē? Ba dja ba ar ajo iba. Mỳj me’o dja inē?’ ane.

⁹ Ē, Xatanaj nhō àpēnh ‘ēxnhija, kute kòt ar aben pydjio ba, ne me ‘ēx ne amijo Metīndjwýnh kra, kute amijo mekbē idjaer, djām mekbē idjaer djwýnh got, me ja me tām gēdja ba ar awýr me pa ‘amýn meo mōn ar akuka kōnh me umjuw nhym me kam pijām djàje ar akuka kōnh ibōn krīn ar amā arax jarēn kam tu ar amarkumrēx. Imā ar ajabēkam kòt me kute mar ne kute ar ajā, ‘Jeju kum ar abēja pumũ’, anhýr kadjy dja ba ā meo ane.

¹⁰ Ije ar amā, ‘Dja me te ar ajo ajkē gora gar mā ijā angrā týx ne ijāno djan ikanga kēt’, anhýrkòt ne gar amijo aba. Nhym me te ar ajo ajkē gar mrāmri ijāno djan ikanga kēt. Kam dja ba ar apytā. Ije me kunio ibikēnhkam dja ba arým ar apytā. Dja ba pyka kunikòt ije me kabi kadjy meo ajkē. Dja ba apýnh pyka djari me kunī kabi, me kute imā kator kadjy me kabin meo ajkē. Nhym bep ar amexbit dja ba ar apytā.

¹¹ Arým ibòx ‘ýr. Gora ar arek ikabēnkòt ar amijo aba rā’ā: ba kam ar amā o pānh, ar amā ar akīnh djā ngā. Kwārik wānh me’o ar abē ikurē kēt. Dja me’o ar anoo aknon ar abē ikurē gar kam akīnh djā býr kēt ne. Dja gar arek amijo aban arým ikam amim akīnh djā by.

¹² Ē, ar me kurām atýx ne aje ijāno adjām, ar gajbit dja ba amim ar

apumjuw, Ibāmbē Metīndjwýnh nhūrkwātikam ar apumjuw gar aku’ē rā’ā rā’ā, kute Metīndjwýnh nhūrkwātikam par pyrāk ne aku’ē, Metīndjwýnh kuka kōnh aku’ē rā’ā rā’ān akator kēt. Ba dja ba ar ajā Ibāmbē Metīndjwýnh nhidji no’òk, ne kam ajte ar ajā krī nhidji no’òk, Ibāmbē Metīndjwýnh nhō krī mex nhidji dja ba ar ajā no’òk ne. Krī mexja, Djeruxarē nyja, Ibāmbē Metīndjwýnh kurūm rwýkja, kàjkwa kurūm rwýk, ja tām nhidji dja ba ar ajā no’òk ne. Ne kam ajte ba aminhidji ny ar ajā no’òk ne, ar atýx ne aje ijāno adjāmja’ā aminhidji no’òk ne.

¹³ Gora ar ajamak mex jabej on ama. Metīndjwýnh Karō ne ar kute amim imar ne apýnh kute ikòt aben pydjijamā kabēn. Gora prīne kabēn ja ma”, ane. Nām ā Jeju imā kabēn ane. Ba ibē Djuāo ne ba kuman ar amā arē.

Raodjikam ar kute ngò kàjbē kangro pyrāk.

¹⁴ Nhym kam Jeju ta ajte imā,
—Ē, ar kute krīraxbē Raodjikam amim imar ne kute ikòt aben pydjija kadjy mrānh djwýnhjamā dja ga pi’òk no’òk ne. Dja ga arkum ikabēn jarē. Ba ibē Bēnjadjwýr Jeju dja ga arkum ikabēn jarēn arkum, “Ē, ba ne ba ar amā ikabēn. Ba, ibē ne Mrāmri. Ba ije mrāmri katāt memā Metīndjwýnh kabēno amirit djwýnh ne ba mrāmri ikabēnkumrēx. Metīndjwýnh kabēnkòt ne ba ibē mỳjja kunī nhipēx djwýnh.

¹⁵ Gar ar aba ba arým ar apumũ. Djām we ar amā ikurē nār kon djām we ar amā ijabē. Arkati. Nā gām ar amā ikurē kēt ne kam ajte amā ijabē kēt. Ar aje ngò kàjbē kangro pyrāk, ajakry kēt ne kam ajte akangro kēt. Gop on ar ajakry nār kon on akangro rax. Ba gop kòt kuma, ar apunu ma nār kon ar amex ma. ¹⁶ Nhym bep kati, ar kàjbē akangrokam ije ar amar mex kēt. Kam dja ba ar ajo aptō. Ar

ajakry kêt ne ar akangro kêt ne aje ngô kangro kajgo pyrâkkam.

¹⁷ Nã gãm we ar, 'Arỳm ne inhô nêkrêx kumex. Nã bãm prïne inhô mỳjjao aptã nhym kam kumex. Arỳm inhô mỳjja kunĩ bikàr ne ibê 'õ'ã kâtãm kêt.'

Kê, djãm ar aje amimar got. Nã gãm ar prïne amijo ajkê. Ne akaprĩ mex ne. Ne abikênh mex ne. Ar ano rã ne anhô kubêkã kêt kam tu irãri ar abajakam. Djãm ar aje amimar kêt? ¹⁸ Kam dja ba ar amã mỳjja jarên ar amã, 'Ë, on kên karỳr mextireja, ngôn nhípêx djâkam me kute 'ã ngrão pôx nhym mextire ja dja gar 'ã ijwỳ ba ar amã kungã gar abyn arỳm amimex, arỳm abikênh kêt. Ne kam ajte ar kubêkã jaka'ã ijwỳ ba ar amã kungã gar kam arỳm angjê. Angjên irãri ar aba kêt kam apijãm kêt. Ne kam ajte ar anokam pidjỳ'ã ijwỳ ba ar amã kungã gar arỳm o amino dji ne arỳm ano mex.'

¹⁹ Me axwe nêje ne ba memã ibên tỳx ne imã me kĩnhja ne ba memã uwêk màt ne. Kam dja gar on anim akaton wãnh ajaxwemã anhiren akubyn iwỳr amijo akêx.

²⁰ Ë, gop ar ikabên ma. Ota ba arỳm ar awỳr bõx ne kikre kabem dja. Ar ajõ imã kikre'ã ta. Ba wãm awỳr wadjã gu baro'ã aben kuka kôn h banhõ kwỳ krêno nhỹ ga arỳm akĩ:nhkumrêx. Gop ar ajõ aje ikabên mar jabej, on kikre'ã ta." Nãm ã Jeju me kunĩmã kabên ane. Me kute Jejuo aminhõmã ne ã kabên jarênho ane ne kam ajte memã kum,

²¹ "Ë, me me kurãm atỳx ne aje ijãno adjãmja, me gajbit dja ba me amã arê ga me ikrĩ djâkam inhikõ'ã nhỹ. Me ga dja gu me ar meo baban bakabêno me ano. Me me bamã ãpênhmã dja gu me bakabêno me anor ar o baba. Ga ba itỳx ne ije Ibãm 'ãno idjãm ne ije amijo im-rãnh rã'an ije aminhinomã amimênhja pumũ. Ije kanga kêt ne ije aminhinomã amimênh ne kam Ibãm nhikõ'ã inhỹr ne

ije ikabêno me anorja pumũ. Dja ga me ã ikudjwa atỳx ne ijãno adjãmno ane.

²² Gora me ajamak mex jabej on ama. Metĩndjwỳnh Karõ ne mete amim imar ne apỳnh kute ikõt aben pydjijamã kabên. Gora prïne kabên ja ma", ane. Nãm ã Jeju imã kabên anen kam o ino re. Ba ibê Djuão ne ba kuman me amã arê.

Metĩndjwỳnh krĩ djàtikam nhỹ.

4 Nhym kam ijukri atemã mỳjja kato dja ba omũ. Kàjkwakam kikre'ã 'yr ne dja ba omũ. Nhym kam ajte me'õ imã kabên ne, õbê kute imã kabênja, kabên kute poti kakôr tỳx pyrãk, ta ajte imã kabên ne imã,

—Amrê tẽ ba amã mỳjja jakre, mỳjja kraxje kator kêt dja ba anhỹr djwỳnhrãm amã o amirĩt ga anoo anhỹtã omũ nhym bep tũmrãm dja amirĩt ne, ane. Nãm ã imã ane.

² Æ imã anhỹrmê ro'ã Metĩndjwỳnh Karõ iwỳr ruw ne mã ijo tẽn ijo wabi. Nhym nijar kàjkwakam bẽnjadjwỳr krĩ djã rax dja nhym kam arỳm me'õ kam nhỹ. ³ Me'õ ýrja ne adjênho tuknĩ. Kute kên ngrãngrãmê kên kamrêk kakrãtyk, o me ikrakam rãx ne o õkredjê karỳr jadjênh tỳx ja pyrãk. Nãm ã me'õ ýrja jadjênh kute kên ja jadjênhja pyrãk ne nhỹ. Nhym kam djwỳngwỳnh tire ne krĩ djãmã ipòk ne wajêt ne kam adjwỳnhdjwỳ adjênh. Kute atemã kên ngrãngrã 'õdjwỳ jadjênh tỳx ja pyrãk. Nãm ã djwỳngwỳnh tire adjênh ã anen krĩ djã raxmã ipòk ne.

⁴ Nhym krĩ djã raxjamã me krĩ djã kryre ipòk ne. Apỳnh me krĩ djã kryre ku'ê djãri 'ã akrekam kubê 24. Nhym mebêngêtte kam krĩ. Kubêkã jaka jangij ne kam kam krĩ. Ne kên karỳro krãdjê, bẽnjadjwỳr krãdjê ne me kutu.

⁵ Nhym krĩ djã raxja kurũm adjênho amikurwỳ ne kam krako dja. Kabênmê adjênhmê krakmê o akã. Nhym krĩ djã

rax kabem ne ngònhpòktio 7 ne pòko ku'ê. Ngònhpòktija kubê Metĩndjwỳnh Karò kute amijo 7ja. ⁶Nhym ajte krĩ djà rax kabem ne mỳjja karỳr kute imòti pyràk ne nò. Kute ixeo imòti pyràk ne nò. Karỳr kute kryt karỳr pyràk ne nò.

Nhym mỳjja tĩn amānhkrut ne amānhkrut ne krĩ djà raxmā ipòk ne, nhym ipòkri krĩ djà rax dja. Nhym mỳjja tĩnja kute krĩ djāmā ipòkja ikam no kumex, ibũmkam non òngàkkam no. ⁷Nhym mỳjja tĩn kutewaja kute rop djàkrèbê rijāo pyràk, atāri ja kute mryti kra pyràk, atāri ja nokre kute mebêngòkre^f nokre pyràk nhym kute katēja kute àkkajkritti tor pyràk. ⁸Nhym apỳnh mỳjja tĩn djāri ara kumex. Ar ĩ pỳnhkòt ara kubê 6'ā kabēn. Nhym arakam no kumex. Ara nhībũmkam no. Ara nhòkrekam no.

Ne ar ngrer ba. Ngrer ba rā'ā rā'ā. Kute ngrero ino rer kètkumrèx. A'urimē akamātmē kam ar ngrer ba rā'ā rā'ā. Nām ar,

—Mex, mex, mex. Metĩndjwỳnh ne mexo umakumrèx. Nām Bēnjadjwỳr raxkumrèx. Tỳxo kubê kumkati.

Nām tĩn ne ar ba, amrèbê adjàkamā tĩn ne ar ba. Dja mrāmri tĩn rā'ā rā'ā.

Nām ā ar ngrero ane, ā kute kum mex jarēho ane. ⁹⁻¹⁰Mỳjja tĩn amānhkrut ne amānhkrutja ā kute krĩ djà raxkam ÿrjamā mexmē umamē raxmē amikĩnh jarēho ane. Metĩndjwỳnh tĩn ne ar ba rā'ā rā'ajamā arē. Ar kute kum arēnh kunikòt ne mebêngètte kubê 24ja tu mỳrbê ròròk ne. Krĩ djà raxkam ÿrja kabem, pijām djāje tu mỳrbê ròròk ne. Mrāmri ne Metĩndjwỳnh tỳxkumrèx ne tĩn rā'ā: rā'ā. Kam ne kuka kònh mebêngètte kubê 24ja pijām djāje tu mỳrbê ròròk ne. Ne kam tu kabem krādjē mexjamā ire. Tu kabem krādjē mexjamā

ire nhym wānh ikwā. Nhym me kam kum mex jarē. Kum mex jarē ne kum, ¹¹—Me inhò Bēnjadjwỳr, me Itĩn djwỳnh, gajbit ne ba me amā amextire jarēn amā apymamē arax jarēn amā atỳx jarē.

Mỳj me'òmē ne gar aje aben pyràk? Kati, apydji.

Gajbit ne ga mỳjja kunĩ 'y.

Gajbit ne ga tu amim mỳjja kunĩā karò nhym arỳm tĩn ne apòx. Ga ne ga mỳjja nhipèx nhym apòx, ane.

Nām ā mebêngètte kubê 24ja Metĩndjwỳnhmā mextire jarēho ane.

Mrykĩ'atomti jabatānh nyre kute pi'òk byr.

5 Nhym kam krĩ djà raxkam ÿrja ubòko pi'òk no'òk byn o nhỹ ba omũ. Nām prĩne pi'òk no'òko tuknĩ. Òkremē ibũmmē prĩne no'òk. Ne kam krākā'ā tom krĩo tē. Abenmā mēnh'ā tom krĩo tē. 'Ā tom'ā akre kubê 7. Me'ò kute 'āpre bònh ne omũnh kèt kadjy. ²Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh tỳxkumrèx ne katon kāj bē memā kabēn ne memā kum,

—Mỳj me'ò ne mexkumrèx ne kam kute pi'òk no'òkja'ā 'yrmā? Kute 'ā oy djà rēnhmā? ane. ³Nām ā anen kam te me'ò mex jabej me kabi. Kute pi'òk no'òk'ā oy djà rēnh ne omũnhmā. Nām kàjkwakammē pykakammē pyka kadjwỳnhbē me jamē te kadjy me kabi. Ne me'òmā kator kètkumrèx. ⁴Kam ne ba arỳm muw. Me'ò mexkumrèx kute pi'òk no'òk'ā 'yr ne omũnh 'ò kètkam ne ba arỳm imỳro dja.

⁵Nhym kam mebêngètte 'ò imā,

—Amỳr kèt. Ē, Djuda nhũrkwākam me'ò, Dawi tamdjwỳ 'ò dja pi'òk no'òk'ā kuta. Tỳxkumrèx, umakumrèx. Kute rop djàkrèbê rijāo pyràk. Tām, ajbit, ne tỳxkumrèx ne meo apan kam kute pi'òk

^f4:7 Apỳnh me ò pyka djāri kunikòt ne me kunĩ bēngòkre. Kubèkà jakamē me kakrātykmē me babēngòkremē ne me kunĩ: bēngòkre.

no'òk'á oy djàbê 7 rênh ne kute pi'òk no'òk'á 'yr ne kute omũnhmã.

Nãm ã imã ane ba kam kuma.

⁶Nhym kam Metĩndjwỳnh krĩ djàti nhípòkri Mrykĩ'átomti jabatàn nyja dja ba omũ. Nhym kam kute me kute Mrykĩ'átomti jabatàn nyja bĩn nhym ajte akubyn tĩn pyrãk. Nhym mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutjamẽ mebêngêtemẽ Metĩndjwỳnh krĩ djàtikam Mrykĩ'átomti jabatàn ny djãmjamã ipòk ne dja. Nhym Mrykĩ'átomti bàrio 7 ne kam noo 7. Noo 7ja kubê Metĩndjwỳnh Karõ kute amijo 7, tãm ne pyka kunĩkõt ar mrã. ⁷Nhym kam Mrykĩ'átomti jabatàn nyja tẽn kubê pi'òk no'òk by. Krĩ djàtikam ỳrja ne ubòko kum kungã nhym kubê kuby.

⁸Nhym byrmẽ ro'ã mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutmẽ mebêngêtte kubê 24jamẽ kabem tu mỳrbê rôròk ne. Apỳnh ò pijãbàre. Atemã pijãbàre djê krãptĩ. Ne apỳnh ò ngõnh. Kẽn karỳro ngõnh. Ngõnh ja ne ipun dja. Kikre kudjỳ djà ne kam ipu ne. Mỳjbê ne kikre kudjỳ djà? Me kabẽn. Metĩndjwỳnh nhõ me ja kute kum kabẽn'ã ne kikre kudjỳ djà amijakre.

⁹⁻¹⁰Be, mebêngêtte nhõ pijãbàremẽ ngõnh ipujamẽ ne me amỳn kam ngrer ba. Ngrer ny ne me arẽnho ba, ne,

—Gajbit apydji ne ga amex ne aje pi'òk no'òk byrmã. Ga dja ga pi'òk no'òk byn 'ã ta. Arỳm ne me abĩ ga kam arỳm akamrõo meo pãnh ne me pa 'amỳn me utàn Metĩndjwỳnh'yr meo tẽ. Nã gãm me kwỳ ra:x ne me utã.

Apỳnh mebêngòkre ba djàri, apỳnh amyngràri me ba djàri, apỳnh me kabẽn djàri, apỳnh me ò pyka djàri kunĩkõt ne ga me kwỳ pytàn Abãmmã me umjuw.

Nhym me kam kubê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ne me banhõ Metĩndjwỳnhmã àpẽn ba. Dja me

Metĩndjwỳnh djõ'ã prĩne pykabê me ja o ba, ane.

Nãm ã mebêngêtte ar ngrer ba ane.

¹¹Ba kam ajte omũn kam me kanga ma, kadjy mrãnh djwỳnh kanga ma. Me krãptĩ kute pi'ò pyrãk. Kubê 1.000.000 krãptĩ. Me'ã akre krãptĩ: ne ba omũn kuma. Djãm me krãre got. Nãm me krĩ djàtimẽ mỳjja tĩnmẽ mebêngêtemẽ kum ipòk ne. Ne kãj bê kabẽn kumex, ne,

¹²—Mrãmri ne ga gajbit amex. Mỳj me'õ got kute apyrãk?

Gajbit ne ga amexo me kunĩ jakre nhym me abĩ. Abê mrykĩ'átomti jabatàn ny prãbê abĩ.

Nhym kam Metĩndjwỳnh arỳm ajã bẽn-jadjwỳr rax mẽ. Nhym kam apỳnh me pyka djàri kute ò nèkrêx amã kumex ga aje ar o abamã.

Ga gajbit ano mex ne atỳx. Gêdja me amim ajarẽn ajo rax ne kãjmã akamẽn abenmã araxo amirĩt, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh kabẽn ane.

¹³Nhym kam mỳjja kunĩ kabẽn ne. Nhỳnh ne mỳjja 'õ kabẽn kêt ne? Kati, kãjkwakam mỳjjamẽ pykakam mỳjjamẽ pyka kadjwỳnhbê mỳjjamẽ ngõ raxbê pyka kêt kam mỳjjamẽ kunĩ ne ro'ã kabẽn ne,

—Gora gẽ me abenmã krĩ djàtikam ỳrjamẽ Mrykĩ'átomti jabatàn nymẽ ar arẽ ne abenmã ar raxo amirĩt ne kãjmã ar kamẽ. Ar ajbit ne ar tỳx.

Gora gẽ me abenmã ar arẽ. Arkum rax jarẽn rã'ã rã'ã ne.

Nãm ã mỳjja kunĩ kabẽn ane ba kuma.

¹⁴Nhym kam mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrutja kõt kabẽn ne,

—Mrãmri godja ã ane.

Nhym mebêngêtte kõt tu mỳrbê rôròk ne adjwỳnhdjwỳ kum rax jarẽ.

Kute pi'òk no'òk'á o y djà rênh.

6 Ba ibê Djuão ne ba arek omũnhõ dja. Nhym kam Mrykĩ'átomti jabatàn nyja pi'òk no'òk'á oy djà ta ba omũ.

Nhym kam mỳjja tìn amānhkrut ne amānhkrut kumrēxja imā kabēn. Kabēn kute na krak pyrāk ba kuma. Nhym imā,
—Amrē tē, ane.

²Ba 'yr tēn omū nhym kawaru jakaja dja. Nhym me'ō 'ā nhỹ. Ō djudjē jamỳn o nhỹ. Nhym me kum bēnjadjwỳr krādjē tu. Nhym kutun o nhỹ ne kam 'ā kawaru'ā tē. Kute me kunī 'ā amijo àp-tār ne me'yr prōt ne kute me par ne kute mekbē pyka pytarmā ne tē.

³Nhym kam Mrykī'ātomti abatānh nyja ajte pi'òk no'òk'ā oy djā nHITEPĀ ja'ā kuta. Nhym kam mỳjja tìn ja jatārija imā kabēn ba kuma. Nhym imā,

—Amrē tē, ane.

⁴Ba 'yr tēn omū nhym kawaru 'ō ajte dja. Kawaru kamrēk. Nhym me'ō 'ā nhỹ. Pyka kunīkōt me kute aben-wỳr prōt ne aben par kadjy. Kadjy ne me'ōja kawaru'ā nhỹ. Nhym me arỳm kum kàxdjwa kajgo ngā, kàxdjwa kajgo jabatānh, rytire ne me kadjy kum kungā.

⁵Nhym kam Mrykī'ātomti jabatānh nyja ajte pi'òk no'òk'ā oy djā nHITEPĀ ja'ā kuta. Nhym kam mỳjja tìn ja jatārijadwỳ imā kabēn ba kuma. Nhym imā,

—Amrē tē, ane.

Ba 'yr tēn omū nhym kawaru tykja ajte dja. Nhym me'ōja 'ā nhỹ. Mỳjja pytī'ā akre djā mỳn o nhỹ. ⁶Nhym mỳjja tìn amānhkrut ne amānhkrutja kurūm me'ō kabēn ba kuma. Nām,

—Ē, arỳm ne mekbē djwỳ kēt. Prām kam ne me ar ba. Ota djwỳbē trigu'ā akre pydji pānh raxi. Pānh me àpēnh rā'ā nhym akamāt. Ne kam ajte djwỳ 'ōbē xebada'ā akre amānhkrut ne ikjēkēt adjwỳnhdjwỳ pānh rax. Pānh me àpēnh rā'ā nhym akamāt. Djwỳ kētkam, djwỳ kairekam. Nhym bep pidjōbē uba kangōmē mỳjja kute rōny kangō pyrāk ja dja o bikēnh kēt. Tām dja kumex. O ne me ajne kēt. Kwārik wānh tām mām o bikēnh kēt, ane. Nām ā me'ō kabēn ane.

⁷Nhym kam Mrykī'ātomti jabatānh nyja ajte pi'òk no'òk'ā oy djā nHITEPĀ ja'ā kuta. Nhym kam mỳjja tìn amānhkrut ne amānhkrut kute o ino rerja imā kabēn ba kuma. Nhym imā,

—Amrē tē, ane.

⁸Ba 'yr tēn omū nhym kawaru rārārja ajte dja. Nhym me'ōja 'ā nhỹ. Me'ō nhid-jibē ne Tykre. Me tyk'ā amijakre. Nhym mỳjja kute katēn tēmja. Me tyk nhō pykamā me mrānh kadjy ja ta ne kute katēn tēmja. Ar kute pyka kunīkōt me kwỳ rax ne me parmā. Me kute aben-wỳr prōt ne aben par nhym djwỳ kētkam prām kute me par nhym me kanēd-jwỳ kute me par nhym pykakam mry djākrēdjwỳ kute me par kadjy. Kadjy ne ar tē. Kam dja me kwỳ rax ne ty.

⁹Nhym kam Mrykī'ātomti jabatānh nyja ajte pi'òk no'òk'ā oy djā nHITEPĀ ja'ā kuta. Nhym kam kikre kudjy djā bōr djā krakri me karō kumex. Mỳj me karō? Bir, me kute memā Metīndjwỳnh kabēn jarēnhō ba nhym kam me kute me par, me tām karō ne kumex. Nām me tìn prām kēt mex ne tu mekmā Metīndjwỳnh kabēn jarē nhym kam me me kupa. Me tām karō ne kumex ba omū.

¹⁰Nhym me kāj bē kabēn ne kum,

—Bēnjadjwỳr Pymati, gajbit amexo apyma ne katāt aje mekmā kabēn jarēnh djwỳnh, mā dja mytyrwỳ kute ga me ijo angyrk ne pykakam me jao ajkē, me kute me ipar pānh meo ajkē? ane. Nām ā kikre kudjy djā bōr djā krakri me karō ā kum kabēn ane. ¹¹Nhym kam me'ō mekmā kubēkà jaka ngā ne memā kum,

—Ē, me arek atyk djā kēto akri ngrire. Atyk djā kēt ngrire gē me me anhōbikwa paro tēn inomā kumē. Me akōt me Metīndjwỳnhmā àpēnh, me akamy paro tēn inomā kumē, ane. Nām ā me'ō me karōmā ane.

¹²Nhym kam Mrykī'ātomti jabatānh nyja ajte pi'òk no'òk'ā oy djā nHITEPĀ ja'ā kuta ba omū. Nhym kam pyka kunī

amingrêk ne. Amingrêk tỳ:x ne. Nhyam kam mytjadjwỳ kakrãtyk ne wajêt. Nãm kute kubêkà pytĩ, kakrãtyk pyrãk. Nhyam mytyrwỳjadjwỳ no tĩn, no kamrêk tỳx ne. Kute kamrò pyrãk. ¹³Nhyam kanhêtire jadjwỳ kàjkwa kurũm ròròk ne. Pykakam ròròk ne. Kute kòk djàbêr tỳx kute pidjò ngrãngrã ka'urja pyrãk. Nãm ã kanhêtire ròròk ane. ¹⁴Nhyam kam kàjkwa ajmã nèn nhĩ'ãm tèn akuno. Nãm tu amijaròx ne kute me kute kupij jaròx pyrãk, nhyam kam krãnh kunĩ amũ ajkamèn krĩ. Nhyam apêxidjwỳ kunĩ amũ ajkamèn ikwã. Nãm krãnh amũ krĩ djãmã kre rũnh ne krĩ. Nhyam apêxidjwỳ ikwã djãmã kre rũnh ne ikwã.

¹⁵Nhyam kam apỳnh me ba djari kam bẽnjadjwỳr rũnhmẽ me kute meo ba djwỳnhmẽ me krãkamngònh nhò bẽnjadjwỳrmẽ me ò nèkrêx kumexjamẽ me àprãrmẽ me kunĩ, me kute me pa 'amỳnh nhyam memã àpênh kajgo ar bajamẽ me kute memã o pãnh kadjy àpênhjamẽ me kunĩ ne me amijo apdju. Me tĩn prãme amijo apdju. Nãm me kênkrekam amijo apdjun krãnhkam kèn krakri amijo apdju. ¹⁶Ne kam krãnhremã kabên ne kênãm kabên ne kum,

—On me inhiby aròròk ne me ijo apdju, me ipro. Krĩ djatikam ýrjabê me ijo apdju ba me nokre pumũnh kêt. Mrykĩ'atomti jabatàn nyjamẽ ar ngyrkbê me ijo apdju. ¹⁷Arỳm ne ar ngyrk nhò akati me iwỳr bòx. Mrãmri ne ar ngyrkkumrêx. Mỳj me'ò ne arkum àmmã? ane. Nãm ã me kabên ane.

**Ar kute mebê 144.000
kuka'ã idji janhôr.**

7 Nhyam kam ijukri kadjy mrãnh djwỳnh amãnhkrut ne amãnhkrut ne ku'ê ba omũ. Nãm ar apỳnh ku'ê djakam ku'ê. Nhyam ja kàjkwa krax 'ãnh dja nhyam ja kàjkwa nhòt 'ãnh dja nhyam ar ja aktã kàjkwa nhirê'ãnh dja ba omũ. Mỳj kadjy ne ar ku'ê? Apỳnh ar ku'ê

djari kute kòkbê àptãrmã. Pykakam àbêr kêt ne ngò raxbê pyka kêt kam àbêr kêt ne bàkam àbêr kêt kadjy. Kadjy ne ar ku'ê.

²Nhyam kam kadjy mrãnh djwỳnh 'ò tẽ ba omũ. Kàjkwa krax kurũm ne kato ba omũ. Nãm ikrakam ràxo pi'òk no'òk djã byn o tẽ. O kute Metĩndjwỳnh nhò àpênh'ã idji janhôr kadjy, Metĩndjwỳnh tĩnja nhò àpênh'ã idji janhôr kadjy. Nãm kubyn o tèn kam kàj bẽ arkum kabên. Metĩndjwỳnh kadjy mrãnh djwỳnh amãnhkrut ne amãnhkrutjamã kabên. Ar ja kute Metĩndjwỳnh kabênkòt pykamẽ ngò raxbê pyka kêtò bikênhmã. Ar kumã ne kàj bẽ kabên ne arkum,

³—Adjỳm, bar Metĩndjwỳnh nhò àpênh'ã idji janhômã, bar me banhò Metĩndjwỳnh nhò àpênh'ã idji janhò gar kam pykamẽ ngò raxmẽ bào ajkẽ. Me kuka'ã dja bar me idji janhò, Metĩndjwỳnh nhò àpênh tamirĩt gar aje meo abikênh kêt kadjy. Gar kam arỳm pykao ajkẽ, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh arkum ane.

⁴Nhyam ar me kwỳ krãptĩ kuka'ã idji janhò ba omũ. Me krãptĩ kubê 144.000 ne ar kuka'ã idji janhò. Nãm mekbê idjaer apỳnh idji djari me kwỳ'ã idji janhò ba omũ.

⁵⁻⁸Mekbê Djudakam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Rubênkam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Gadjikam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Axerkam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Naptarkam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Manaxekam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Ximiãokam me kwỳ kubê 12.000.

Ne mekbê Rewikam me kwỳ kubê
12.000.

Ne mekbê Ixakakam me kwỳ kubê
12.000.

Ne mekbê Djeburòkam me kwỳ kubê
12.000.

Ne mekbê Jòdjekam me kwỳ kubê
12.000.

Ne mekbê Běnjamĩnkam me kwỳ kubê
12.000.

Be, nãm me abenã ròròkkam 'ã akre
kubê 144.000.

Me krãptĩ: kubêkà jaka jangij.

⁹⁻¹⁰Nhym kam ijukri, be, me krãptĩ:
ne me kumex ba me omũ. Axwe me
krãptĩ. Nãm me te kute me'ã akremã.
Djãm me krãre got. Nãm me kute pi'ò
pyràk ne kumex. Mỳj xê ne kumex?
Bir, apỳnh mebêngòkre ba djàri, apỳnh
amyngràri me ba djàri, apỳnh me ò pyka
djàri, apỳnh me kaběn djàri kunìkòt
ne me kwỳ Metĩndjwỳnhò aminhòn krĩ
djàti kabem abenã ròròk ne kumex ne
Mrykĩ'átomtĩ jabatàn ny kabem kumex.
Nãm me kubêkà jaka jangij ne o kumex
ne bò byn o kumex ne kam kàj bê kaběn
ne,

—Be, mrãmri ne me banhò
Metĩndjwỳnh, ajbit kubê me
bapytãr djwỳnh. Tãm, krĩ djàtikam
krĩja, tãm.

Ne Mrykĩ'átomtĩ jabatàn nyja, tãm. Ar
kubê ne me bapytãr djwỳnh. Ar tãm
ne ar ja, ane.

Nãm ã me krãptĩ kaběn ane. ¹¹Nhym
kadjy mrãnh djwỳnh kunĩ krĩ
djàtimã ipòk ne kumex. Krĩ djàtimẽ
mebêngètemẽ mỳjja tĩn amãnhkrut
ne amãnhkrutjamẽ ne kadjy mrãnh
djwỳnh arkum ipòk ne tu mỳrbê ròròk
ne kumex. Ne kam Metĩndjwỳnhmã rax
jarê ne kum,

¹²—Mrãmri. Kòt ne me ane. Gajbit
ne ga mekmã amexo amiptã ba
me abenmã amex jarènhò iba ne

abenmã araxo amirĩt ne ano mex
jarèn kam amã amikĩnh jarèn
abenmã araxmẽ apyma jarèn
abenmã aběnjadjwỳr rax jarèn
abenmã mỳjja 'ò abê bipdjur
kètkumrèx jarê.

Gora gê me kunĩ amã ja jarènh rãã rãã.
Mrãmri. Godja ã ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh ane, pijãm
djaje tu mỳrbê ròròk ne ã kaběn ane.

¹³Nhym kam arkubèngèt'ò imã,
—Mỳj xê ne kute kubêkà jaka jangjènh
ne o kumexja? Mỳj xê nã? Mỳj kurũm ne
me mò? ane.

¹⁴Ba kam kum,

—Gèt kon, kubèngèt. Gajbit aje mar,
ane.

Nhym kam imã,

—Me ja ne me prĩne meo ajkẽ. Nãm
me prĩne me jao ajkẽ, meo bikènh rax
ne. Nhym me ja katon kam nĩnh mòn
bòx. Arỳm ne me ò kubêkà pò nhym kam
aka ne. Mỳjo ne me kupò nhym aka? Bir,
Mrykĩ'átomtĩ jabatàn ny kamròo ne me
kupò nhym aka, ane.

Metĩndjwỳnh kute memã axweo bin-
gràn'h'ã ne kubêkà pòn nhym aka jakre.

¹⁵—Kam ne me Metĩndjwỳnh krĩ
djàti kabem kumex ne kam
kum apê. Akatikam kum apê ne
akamàtkam kum apê. Metĩndjwỳnh
nhũrkwàtikam ne me kum apê
nhym bep krĩ djàtikam yrja dja
umao me utàn ar meo ba. Ar me
utãr mex ne meo ba.

¹⁶Kam dja me kum prãm kètkumrèx ne
kum kòr kètkumrèx, nhym arngrod-
jwỳ dja me bĩn kètkumrèx, nãr kon
atemã mỳjja kangro 'òdjwỳ me bĩn
kètkumrèx. Mỳkam?

¹⁷Bir, Mrykĩ'átomtĩ jabatàn ny krĩ
djàti nhipòkri yrja, tãm dja ar
me utàn meo ba. Kute mrãmri ne
mrykĩ'átomtĩo ba djwỳnh kute ò
mryo ba ja pyràk.

Ne ngò kute meo tĩn kator djà'ỳr dja meo mō.

Nhym Metĩndjwỳnh ta dja me kunĩ no kangô ku'òn memã no kangôo apêx nhym kam me mỳr kêtumrêx, ane.

Nãm ã arkubêngêtte 'ô imã kabên mex jarêngo ane.

Kute o y djà kute o ino rer'ã 'yr.

8 Nhym kam Mrykĩ'ätomtĩ jabatàn ny ajte pi'òk no'òk'ã oy djà kute o ino rer'ã kuta nhym kam kàjkwakam mỳjja kunĩ anhiokrê ne, nhym myt kwỳr ngrire.

²Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7, Metĩndjwỳnh kabem ku'ê djwỳnh, ar ja ne ar ku'ê ba ar omũ. Nhym kam Metĩndjwỳnh arkum poti ngã. Poti kubê 7 ne apỳnh arkum kungã nhym ar amỳ.

³⁻⁴Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh 'ô kên karỳro ngòn ngrire byn o tẽn o dja, kikre kudjỳ djà bôr djà'ỳr ne o tẽn o dja. Nhym kam me'ô kikre kudjỳ djà kwỳ rax ne kum kungã. Kute me kabênmê kikre kudjỳ djào bikarmã ne kum kungã. Metĩndjwỳnh nhõ me mexja kunĩ kute kum amijarênhmê kikre kudjỳ djà bikar ne xêt ne Metĩndjwỳnh'ỳr bõx kadjy. Krĩ djàti kabem ne kikre kudjỳ djà bôr djà dja. Kên karỳro ne adjênh ne dja. Kam ne kadjy mrãnh djwỳnh kikre kudjỳ djãmã adjà nhym xêr nhym kam kudjỳmê me kabên ro'ã Metĩndjwỳnh'ỳr bõx. Kummê ô me ja kabênmê Metĩndjwỳnh'ỳr wabin 'ỳr bõx.

⁵Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh kikre kudjỳ djà kadjy ngòn byn kam kam kuwy mē. Kikre kudjỳ djà bôr djàkam kuwy byn kam kikre kudjỳ djà kadjy ngònkam kumên kam pykakam kumê, o pyka kôpênat ne. O pyka kôpênat nhym kam arỳm na krar ne rārāk ne adjênh nhym pykadjwỳ amin-grêk ne, tertet ne.

Potibê 7'ã ujarênh.

⁶Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7ja kute apỳnh ô poti kubê 7 kakormã.

⁷Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh kutewa poti kakô. Nhym kam namê'ymê kuwy rôrôk ne. Kamrômê akàn rôrôk ne. Tu tỳmkumrêx ne. Nhym kam pyka kwỳ ra:x ne prĩne xêr. Pykamê bà nokà 'ỳr 'anh ne xêt o ino re. Nhym bep bõ kunĩ ne prĩne xêr. Nhỳnh ne bõre 'ô xêt kêt.

⁸Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwỳnh-hja ô poti kakô nhym kam atãri mỳjja kute krãnhre jabatàn pyrāk ne pôr ne môn nox ne, ngò kôpênat ne. ⁹Ngò raxbê pyka kêtumrêx nox nhym kam ngò kwỳ ra:x ne kamrô, ngò nhikjêbit ne kamrô nhym ngòkam mỳjja ar baja arỳm kwỳ rax ne ty, ngò ipôkri 'ỳr ne tyk o ino re. Nhym kà rũnhjadwỳ amijo ajkên wangij, kà kute katê 'ỳr ne ngjêxo ino re. Nhym kam mebêngôkre^{§§} ar kàkam bajadjwỳ arỳm kôt ty.

¹⁰Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwỳnh-hja poti kakô. Poti kakô nhym kam kanhêtidjwỳ tỳm, kanhêtireti: ne tỳm. Pôkti: ne tỳm. Nãm kute me kute bõ 'ô ngrãmã angjênh nhym pòk rũnh ja pyrāk. Kàjkwa kurũm ne môn tỳm. Ngò binhirênh kwỳkam rôrôk ne inore kwỳkamdjwỳ rôrôk ne. Ngò nhino kunĩkam ne tỳm. Nhym ngò kwỳ rax ne mex rã'ã. ¹¹Kanhêtire nhidjibê ne ÿ. Nhym kam idjikôt ngò nhikjê ne ÿkumrêx ne. Nhym kam me kwỳ krãptĩn ty. Ngò djỳ ne me o ikôn arỳm tyko kumex.

¹²Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwỳnh-hja ô poti kakô nhym kam mytdjwỳ kwỳ rax ne ajmã nẽn kam akamát kô tyk ne, no nhikjêkambit ne akamát kô tyk ne. Ne kam kàjbê pyka

§§8:9 Apỳnh me ô pyka djari kunĩkôt ne me kunĩ bêngôkre. Kubêkà jakamê me kakrãtykmê me babêngôkremê ne me kunĩ: bêngôkre.

kurwỳ. Kurwỳ ngrire nhyr mytyrwỳmē kanhêtiredjwỳ kôt ã ane. Akatikam myt kàjbê irã nhyr kam akamât kô tyk ne. Nhyr akamâtkamdjwỳ mytyrwỳmē kanhêtire kàjbê irã nhyr kam akamât kô ty:k ne.

¹³Ba kam omũho dja nhyr kam àkkajkritti kỳjrũm ton mō. Kàjkwa tâ mō ba omũ. Nhyr kàj bê memã kabẽn, ne,

—Watĩre, watĩre, watĩre. Pykakam me ar baja watĩre. Arỳm ne kadjy mrãnh djwỳnh kute katē amãnhkrut ne ikjêkêt kute poti kakôr 'yr, ane.

9 Nhyr kam atãri kadjy mrãnh djwỳnh ò poti kakô nhyr kam kàjkwa kurũm kanhêtire tỳm. Pykamã tẽn tỳm nhyr me kum kam o kajkep djã ngã. Mỳjkam o kajkep djã nã? Bir, kre ry typydjikam o kajkep djã. Kre krã'yr kêt, kre o ino rer kêt, kre ry typydjikam o kajkep djã ne me kum kungã.

²Nhyr kam kam o kajkep ne 'ã kuta nhyr kurũm kuwy kũm katon mō. Kre ryti kurũm ne kuwy kũm kato. Kute kikatire kũm pyrãk nhyr kam kũmja kàjkwamē mytmē prĩne o akno nhyr akamât kô tyk ne.

³Nhyr kam kũmja kurũm krytkanhê bixadjwỳro kumex. Pykamã ne bixadjwỳro kumex. Ne kam àkrê. Àkrê:kumrêx ne. Kute me kamjỳrmã ne bixadjwỳro kumex. Kute mrãmri ne pykabê makre kute me kamjỳr nhyr tokryja pyrãk. ⁴Nhyr kadjy mrãnh djwỳnh krytkanhêmã kum,

—Kwãrik wãnh pykakam bõreo abikẽn kêt, mỳjja nhingrõto abikẽn kêt, pĩo abikẽn kêt. Me ajbit dja ga meo ajkê. Me kuka'ã idji kêtja, Metĩndjwỳnh kute me kuka'ã idji kêtja, me tãmbit dja ga meo ajkê, ane.

⁵Nã, mrãmri ne krytkanhêja kute me kamjỳr ne kute me kamjêro ba kajgomã. Kute me par kêtê. Nãm me kamjuw nhyr me tokry pymaje àmra ba'ã mytyrwỳ amãnhkrut ne amãnhkrut

ne ikjêkêt. Nhyr tokry: ne. Kute makre kute me kamjỳr nhyr tokryja pyrãk. ⁶Nhyr kam arỳm me te tyk prãme, krytkanhê kute me kamjỳr ar o bakam te tyk prãme, te amitykkam ama ne, ne tyk kêtikumrêx ne.

⁷Mã ne krytkanhê kute? Djãm axwe uma? Nã, axwe uma. Nãm kute mrãmri ne me kute kawaru'ã aben par kadjy kute ngõho kubêkã kawarumã angjẽn nhyr kam uma ja pyrãk. Nhyr krytkanhê mỳjja kute me bẽnjadjwỳr krãdjê pyrãkja tu. Kẽn karỳro krãdjê ne kutu. Nãm krytkanhê no kre kute mebêngõkre nokre pyrãk. ⁸Nhyr kĩdjwỳ kute me nire kĩ pyrãk nhyr wa kute rop djãkrêbê rijão djwa pyrãk. ⁹Nhyr òkôt kã kute tepkã pyrãk, ngõho ne òngãkkã. Ne ara rãrãk tỳx ne. Kute mrãmri ne me kute abeno bakam kawarumê kãmrãnh tỳx rãrãkja pyrãk.

¹⁰Nhyr tey kute makre tey pyrãk. O kute me kamjỳr ar o ba. Dja kute me kamjỳr ar o ba'ã mytyrwỳ amãnhkrut ne amãnhkrut ne ikjêkêt, nhyr tokry: ne.

¹¹Krytkanhê nhõ bẽnjadjwỳrbê ne kadjy mrãnh djwỳnh, kre ry typydjikam kadjy mrãnh djwỳnh. Idjibê ne O bikẽn djwỳnh, mekbê idjaer ne me ta kabẽnkam kum Abadõ jarê, nhyr mekbê kregu kabẽnkam kum Apõri jarê. Nhyr bep me babêngõkre kabẽnkam ne O bikẽn djwỳnh.

¹²Be, watĩre kutewa ne arỳm apêx. Àkkajkrittire kute memã “Watĩre” jarẽn-hja kutewa arỳm apêx. Nhyr bep watĩre amãnhkrut ne me'yr bõx kêt rã'ã.

¹³Nhyr kam atãri kadjy mrãnh djwỳnhja ò poti kakô nhyr kam me'õ kabẽn ba kuma. Kikre kudjỳ djã bõr djã kurũm ne kabẽn. Kẽn karỳro kikre kudjỳ djã bõr djã Metĩndjwỳnh kabem ãmja, kurũm, anhã kurũm ne kabẽn kato ba kuma. ¹⁴Nhyr kum, kadjy mrãnh djwỳnh kute poti kakõrmã kum,

—On arkum anhire, kadjy mrānh djwỳnho amānhkrut ne o amānhkrut djuwprewā on arkum 'āpre bô gê ar wām tē. Ngô raxbê Jupraxikam me kute ar uwpre nhym ar ikwāwā, on arkum 'āpre bô gê ar wām tē, ane.

¹⁵Nhym kam arkum 'āpre bô nhym kam ar mā mō. Ar kute me imexmā ne ar mō. Ar kute me kwỳ rax ne me imexmā. Ar kute me imexo tēm ne me kuto katē 'yr me paro krā'ymā. Kadjy ne me ar uwpre nhym ar ikwā. Ar ō akati ar'yr bōx nhym ar kute me imexmā katon mō. Ar'ym ne ar ō amexmē ar ō mytyrwymē ar ō akatimē ar ō myt ar'ym ar'yr bōx. ¹⁶Nhym ar ō krākamngōnh kumex. Krākamngōnh kawaru'ā krīja ne kume:x kute pi'ò pyrāk. Nām 'ā akre kubê 200.000.000. Me'ō ne 'ā akren imā arē ba kuma.

¹⁷Be, Metīndjwỳnh ne imā ar ō krākamngōnh jakre ba omū. Ba kawarumē krākamngōnh pumū. Kawaru kumex nhym 'ā krākamngōnh kumex. Tām ne ba omū. Nhym krākamngōnh aminhōkôt nēje ngōnho inōkà jangij ne o kumex. Ngōnho inōkà kamrēkmē ngrāngrā kakrātykmē ngrāngrā kute māt tu pyrāk. Nhym krākamngōnh nhō kawaru ja ne krā rūnh'ā kabēn. Krā kute rop djākrēbē rijāo krā pyrāk. Ne ajkwa kurūm kuwymē kummē kēn ngrāngrā pōkmē apōxo kumex. ¹⁸Apōxo kumex ne kam me kupa. Be, kuwymē kummē kēn ngrāngrā pōko ne me kwỳ rax ne me kubī. Me kuto katē 'yr ne me tyko ino re. ¹⁹Kawaruja ne àkrēkumrēx. Ajkwakôt ne àkrē, amymē kôt. Aktā àkrē djākôt ne me kupa. Amy kute kangā pyrāk. Amy kubē kangā krādjwỳ o me kamjā.

²⁰Nhym me'ā kātāmja, mỳjja kute me imex kurām me tīnja, djā nām me ja amim katon wānh axwemā iren Metīndjwỳnh'yr amijo akēx got. Arkati, me ja ne me kute amim mỳjja punu nhipēxjamā

irer prām kêtikumrēx. Nām me mā ar me karō punumē mỳjjao metīndjwỳnh karō nhipēxmē arkum amijarēnho ba, arkum rax jarēnho ba. Be, nām me kēn kar'yo, kryt jakao, ngōnh ngrāngrāo, kēno, piō metīndjwỳnh karō nhipēx ar o ba nhym rīt kēt ne umar kēt ne mrānh kēt ne. Ja ne me kum amijarēnh ar o ba, kum rax jarēnh ar o ba. Me kute kum irer prām kêtikumrēx.

²¹Ne kam ajte me kute me parmē me udjymē me prō prāmmē me mjēn prāmmē me àkīnhimē, ja ne me kute kum irer prām kêtikumrēx. Me kute kum irer ne Metīndjwỳnh'yr amijo akēxmā kute mar kêtikumrēx. Me axwebit ne me kum kīnh. Nām te Metīndjwỳnh kute mekmā uwēk māt mā.

Kadjy mrānh djwỳnh kute pi'òk byr ne ām.

10 Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh 'ò, tỳxkumrēx ne ruw. Kàjkwa kurūm ne tēn ruw ba omū. Nām kakrāo prīne amikunon kam djwỳngwỳnhtire tu. Nokre kute myt pyrāk, ne te kute kuwy pōko krikam kàjmā pōk ku'ēn pōk jabjē ja pyrāk.

²Ne kam pi'òk no'òk ngrire byn o dja. Pi'òk no'òk ar'ym koxen kubyn o dja. Ne kam te djubòk ngô raxbê pyka kēt'ā djan te djuge atỳxā dja. ³Nām te ajkij ne djan kam kàj bē kabēn. Kàj bē kabēn kute rop djākrēbē rijāo kār tỳxja pyrāk. Kabēn nhym kutā na krikrit ne. Nām amipānh kum kabēn. Krikrit 'ā akre kubē 7.

⁴Na krikrit 'ā akre kubē 7 ne kabēn, ba kam bit ije 'ā pi'òk no'òkmā nhym kàjkwa kurūm me'ō imā kabēn ba kuma. Nām imā,

—Kwārīk wānh. Tu udju. Na krikritkam kabēn'ā akre kubē 7 dja ga tu udju. Kwārīk wānh 'ā pi'òk no'òk kēt, ane. Ba ar'ym kuma.

⁵Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh ije omūnh tūmja, ngô raxmē pykamē kam te

bikjêr ne âmja, tãm ne kàjmã kàjkwamã ubòkja bèn⁶⁻⁷ mekmã kabèn pydjìn arèn memã kum,

—Mrãmri godja mỳjja amikrà kêtikum-rêx. Godja kadjy mrãnh djwýnh kute katê ò poti kakò nhyr tebê mỳjja kato. Metĩndjwýnh kute amrêbê ò àpênhmã, kabèn jarênh djwýnhmã arênhja dja on tebê kato, kute amitô kêtê. Poti kakòrmê ro'ã dja mỳjja bipdjur arým kato. Amrêbê Metĩndjwýnh kute mekbê mỳjjao bipdjurja ne on kute memã o katomã, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh mekmã ane. Metĩndjwýnh ne kabênkumrêx. Kòt dja mỳjjao kato. Kam ne kadjy mrãnh djwýnh ubòko kàjmã Metĩndjwýnh jakren 'ã mekmã ujarênho ku'ên mekmã kum,

—Metĩndjwýnh ne tĩn o ino rer kêtikumrêx. Tĩn, tĩn rã'ã rã'ã. Ta ne kàjkwa nhipêx ne kàjkwakam mỳjja ar baja nhipêx ne. Ne pykajadjwý nhipêx ne pykakam mỳjja ar bajadjwý nhipêx ne. Ne ngò raxbê pyka kêtjadjwý nhipêx ne ngòkam mỳjja ar bajadjwý nhipêx ne. Tãm dja amitô kêt ne on memã o kato, ane.

⁸Nhyr kam kàjkwa kurũm kute imã kabèn jarênh tũmja ajte imã kabèn ne imã,

—Ajrã, on 'ýr tèn kute pi'òk koxen o âmwã by. Kadjy mrãnh djwýnh ngò rax nhipòkri te nhikjê djãm ne atýxã te nhikjê djãmwã ne kubyn o dja. 'Ýr tèn kubê aby, ane.

⁹Ba kam 'ýr tèn 'ã ku'uw ne kum,

—Imã pi'òk no'òk ngrĩre ngã, ane.

Nhyr kam imã,

—Mĩ, amim abyn krê. Gora kunĩ krê. Atik kadjwýnhbê dja ý nhyr bep aja-jkwakam godja ànhkumrêx. Ành kute menh djãnh pyrãk. Mĩ, ane.

¹⁰Ba kam ikra kurũm kubê kaba. Pi'òk no'òk ngrĩre ne ba kubyn kukrê. Nhyr kam ijajkwakambit ànhkumrêx, ành kute menh djãnh pyrãk. Nhyr amũ

itik kremã tým ne arým ý: ne. ¹¹Nhyr kam imã,

—Be, dja ga ajte anhýr djwýnhhrãm memã Metĩndjwýnh kabèn jarê. Kute apýnh me ò pyka djãri, apýnh me ba djãri, apýnh me kabèn djãri, apýnh me bènjadjwýr djãri krãptũkòt kute meo bikênhmã mekmã arê, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwýnh imã ane.

Metĩndjwýnh nhò àpênh amãnhkrut ar ujarênh ba.

11 Nhyr kam me imã kò ngã, ije ùrkwãti'ã akre kadjy ne me imã kungã. Kute me àbêr djã pyrãk. Nãm me imã kungã nhyr kam Metĩndjwýnh imã,

—Apa, on 'ýr tèn inhũrkwãti'ã akre, ane. Dja ga inhũrkwã'ã akren kam kikre kudjý djã bôr djã'ã akren kam me kute imã rax jarênho bajadjwý 'ã akre.

²Nhyr bep inhũrkwãti kre kênhbit dja wãnh 'ã akre kêt ne. Mýkam? Bir, arým ne me me bajtemmã kanga. Nhyr kam me kute mekbê idjaer nhò krĩ mexbê Djeruxarêo bikênhmã, ò krĩ mexo mexkumrêxbê Djeruxarê kute o bikênhmã. Kikre kunikòt dja me bajtem mrãn prĩne kikreo ajkên kikre ngrãn kam kòt inhũrkwãti kre kênhjao ajkê. Dja me kute o bikênh'ã na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Kam dja ba inhò àpênh jano.

³⁻⁴Ba ne ba inhò pyka djwýnh ne kam inhò àpênh amãnhkrut kute pĩbê ori-wêre amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ne kam ajte kute ngònhpòkti amãnhkrut ikabem ku'êja pyrãk, ar tãm dja ba ar ano, ar kute memã ikabêno amĩrĩtmã. Dja ar kubêkã kaprĩre jadjãn kam ikabên'ã ujarênh ar ba. 'Ã ujarênh ar ba'ã akati krãptĩ, kubê 1.260. 'Ã na tým amãnhkrut ne ikjêkêt ne kam ajte 'ã amex. Godja ã ar ikabên'ã ujarênh ane, ane. Nãm ã Metĩndjwýnh imã ane.

⁵Godja me'ò kute aro bikênhmã nhyr kuwy pòk ar ajkwa krekrekòt katon

me'òn h bĩ, prĩne ar kurê djwỳnhja 'õ ga. Be, godja me'õ aro kurê djwỳnh prãm nhy m ar arỳm ã o bikẽn ho ane, prĩne kuga. ⁶Nhy m ar ta kabẽn kõt Metĩndjwỳnh kàjkwa'ã ijê nhy m na rwỳk kêt kumrêx. Ar Metĩndjwỳnh kabẽn'ã ujarẽn h bari godja na rwỳk kêt kumrêx ne. Nhy m kam ajte ar ta kabẽn kõt nhy m ajte ngõ kamrõ. Nhy m ar kabẽn kõt apỳnh mỳjja kute meo bikẽn h djari apòx ne pykao ajkê. Apỳnh kute pykao bikẽn hmã mỳjja apòx tẽ, aben nhitepã mỳjja apòx tẽ.

⁷Nhy m kam ar Metĩndjwỳnh kabẽn o amirĩto tẽ:n kam o amirĩt pa. O amirĩt pa nhy m kam mrydjwaryre dja amim ar kurêtuw. Mrydjwaryre kre ry typydji kurũm katorja dja ar'ỳr prõt ne tỳxo ar akren h mex ne kam ar kubĩ.

⁸Nhy m kam ar tyn nõ. Kikre nhipõkri dja ar tyn nõ. Krĩrax jabatãnhkam kikre nhipõkri nõ. Mỳj krĩrax jabatãnh? Bir, kam ne me ar õ Bẽnjadjwỳr pĩte'ykam kunhõ tãm. Kumã ne me idjibê Xõtõmamê Edjitu jarê. Nãm me axwekumrêx ne Xõtõmakam me ja jaxwe'ã amijakren kam ajte Edjitukam me ja jamakkre kêt'ã amijakre nhy m kam me krĩrax jamã idjibê Xõtõmamê Edjitu jarê. Kam ne ar kute Metĩndjwỳnh kabẽn o amirĩt djwỳnh tyn nõ.

⁹Kam dja me kunĩ omũ. Apỳnh me õ pyka djari, apỳnh me bẽngõkre ba djari, apỳnh me amyngràri me ba djari, apỳnh me kabẽn djari kunĩkõt dja me ar omũho kumex. Ar tykja pumũho kumex'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mẽdjij. Nhy m me abenmã,

—Kwãrik wãnh ar adjar kêt. Axuk wãnh ar nõre, ane. ¹⁰Nhy m kam pykakam me ar baja kĩnhkumrêx. Ar tyk ne nõrkam ar omũn kĩnhkumrêx ne kam toro kumex ne kam abenmã nêkrêx ngã. Mỳkam ne me ar tykkam kĩnhkumrêx? Bir, ar kute Metĩndjwỳnh kabẽn jarẽn h djwỳnh ja ne ar pykakam

me ar baja prĩne ar meo bikẽn ho ba. Kam ne me ar tykkam kĩnhkumrêx.

¹¹Nhy m ar tyk ne nõr'ã akati amãnhkrut ne ikjêkêt ne 'ã mẽdjij nhy m kam Metĩndjwỳnh ar akõ, ar tĩn kadjy ne ar akõ nhy m Metĩndjwỳnh djakõr arkum wadjã nhy m arỳm ar ajte tĩn ne ekrum ne kãjmã dja. Nhy m kam me ar omũn kam kum ar uma: ne. Kum ar uma tỳxkumrêx ne. ¹²Nhy m kam kàjkwa kurũm me'õ kabẽn. Kàj bẽ kabẽn ne arkum,

—Apa, on ar amrẽ tẽ, ane.

Nãm ã arkum ane nhy m ar kuma. Kuman kam tu kãjmã tẽ. Mã tẽn wabi. Kakràkam ne ar tẽ. Nhy m ar kurê djwỳnh arek ar omũho kumex.

¹³Ar omũho kumex katikõt nhy m pyka tertet ne. Tu tertet tỳx nhy m kam kikre kwỳ ajkaten rõrõk ne me kwỳ rax ne me imex ne. Me kwỳ rax'ã akre kubê 7.000 ne me imex ne. Nhy m me tyk kêtja, pyka tertet kute me par kêtja, me tãm ne me tĩn prãm kam Metĩndjwỳnhmã rax jarẽn kum tỳx jarê. Metĩndjwỳnh nhõ kàjkwa djwỳnhmã ne me kum rax jarê.

¹⁴Be, watĩre nhitepã watĩre 'õ ne ja. Ota watĩre kute katê rã'ã. Arỳm me'ỳr bõx 'ỳr.

Kadjy mrãnh djwỳnh kute katê kute õ poti kakõr.

¹⁵Nhy m kam kadjy mrãnh djwỳnh kute katê õ poti kakõ nhy m kam kàjkwakam me kabẽn. Kàj bẽ kabẽn ne. Jẽjumê Bãm'ã ne me abenmã kum,

—Bãmbê me banhõ Bẽnjadjwỳr ne krabê Kritu kute me bawỳr anor, ar tãm ne ar arỳm pyka kunĩkõt ar meo ba. Dja ar meo ba rã'ã rã'ã: ne, ane.

Nãm ã kàjkwakam me kabẽn ane.

¹⁶Nhy m kam me bẽngêt kubê 24 tu mỳrbê rõrõk ne. Metĩndjwỳnh kabem bẽnjadjwỳr krĩ djakam krĩja me tãm ne

me tu mỳrbê rôròk ne Metùndjwỳnhmã rax jarèn kum,

¹⁷—Bènjadjwỳr, Metùndjwỳnh, atỳxo abê kumkati. Ga amrêbê: adjàkamã atìn ne ar aban mã atìn rã'ã.

Amã ne ba me amikình jarê. Arỳm ne ga apymao amijo amirít mex ne aje ar meo abamo kraxmã.

¹⁸Apỳnh me ba djàri ne me ngryk ar ba, ga gadjwỳ arỳm angryk kato. Arỳm me tyk ne pykakam ikwãja nhõ akati me'ỳr bõx. Arỳm aje me tyk ne pykakam ikwãjao akator ne kam aje memã pãnh jarènhmã.

Nhym anhõ àpènhdjwỳ arỳm õ akati me'ỳr bõx. Anhõ àpènhmẽ akabèn jarènh djwỳnhmẽ anhõ me mextire jamẽ me kum apymaja kunimẽ me kàtømmẽ me rùnhmẽ. Arỳm me ja nhõ akatidjwỳ me'ỳr bõx, ga aje memã o pãnh nhym me kìnhmã.

Nhym bep me axwe kute pykao bikènh djwỳnhdjwỳ arỳm õ akati me'ỳr bõx. Ga aje me jao abikènhmã, ane.

¹⁹Nhym kam kàjkwakam Metùndjwỳnh nhürkwãti amijã kuta. Amijã kuta nhym kam pìo rara kèn karỳro kràkã djyja, kam ne Metùndjwỳnh kabèn'ã kèn no'òk nõ, pìo rara tãm ne amirít ne. Metùndjwỳnh nhürkwãtikam ne amirít ne. Nhym kam na adjènh ne rãrãk ne krak nhym pykadjwỳ tertet ne. Nhym namê'y rôrò:ko kumex.

Me'õ niremẽ atemã mry kaàk'ã ujarènh.

12 Nhym kam mỳjja pumũnh kêt 'õ kàjkwakam kato. Mỳjja rax 'õ ne kato. Me'õ ni ne myt jadjàn o dja. Ne mytyrwỳ'ã djan o dja. Ne kanhêtireo krã djèn kutu. Kanhêtireo kubê 12 ne o krã djèn kutun o dja. ²Arỳm tujarô tỳx. Arỳm kra rwỳk 'ỳr ne kam kra àn tokry nhym amra.

³Nhym kam ajte mỳjja pumũnh kêt 'òdjwỳ kàjkwakam ajte kato. Ê, atemã

mry kaàk kamrêk ne kato. Ti:re ane. Krã kubê 7 ne kam kam bàri kubê 10. Ne krã kunikam me bènjadjwỳr krã djê tu. ⁴Ne amyo kanhêtireo kute katê 'ỳr ja kanhèn bjêro mõ. Kàjkwakam kanhêtireo bjêro mõn pykakam kumê. Ne kam ni kabem kra kadjy dja. Mỳj kadjy? Bir, nija kra rwỳk ne kam amako dja. Ni kra rwỳk nhym on kute krènmã ne kam amako dja. Te kam ama.

⁵Nhym kam kra my ruw. Kute ar meo ban kabèno kute me anormã ne ruw. Apỳnh me ba djàri kunĩ dja ar meo ban kabèno me anon ar me axwemã bèn tỳx ba. Djãm kute akrànãmã ar me axweo bamã? Kati, dja kàxo àbêr djào ar meo ba. Tãm. Tãm ne arỳm ruw nhym arỳm Metùndjwỳnh amim kumỳ. Tu amim mỳnhkumrêx ne amiwỳr o tẽ. Krĩ djàti'ỳr o tẽ.

⁶Nhym bep nãja ne katon prõt ne kapôt kukritmã kato. Nhym Metùndjwỳnh arỳm kapôt kukritkam kutêp kum kikre. Kute o djuw mexmã ne arỳm kum kikre. Ne kam kam o djuw mex aro ba. Kute o djuw mex'ã akati kubê 1.260. Amex amãnhkrut ne ikjêkêt nhym ajte 'ã na tỳm nhym kam arek aro djuw mexo ba.

⁷Nhym kam kàjkwakam me abenwỳr prõt. Mìgeumẽ kadjy mrãnh djwỳnhmẽ mry kaàkmẽ kadjy mrãnh djwỳnhmẽ ar abenwỳr prõt.

⁸Nhym bep kati, Mìgeu ne ar tỳxkumrêx nhym te mry kaàkja kute ar parmã. Nhym bep Mìgeu ne ar tỳxo mry kaàkja jakre ne kàjbê me kumê. Nhym kam kàjkwakam me ajte mrãnh kêtumrêx. ⁹Be, mry kaàk jabatànhtija ne me arỳm bõm kumê. Tãm, kangã tùmja kute me kàmex jarènh djwỳnh, idjibê Xatanaj, kute me kunĩ noo biknor djwỳnh, tãm. Tãm ne me bõm kumê, pykamã kumê, kadjy mrãnh djwỳnhmẽ ro'ã ne me bõm ar kumê.

¹⁰Nhym kam kàjkwakam me'ò kabèn ba kuma. Kàj bê kabèn ne,

—Ota arỳm me banhõ Metĩndjwỳnh me utà. Arỳm ne umao me utàr mex ne. Djàm me banhõ Metĩndjwỳnh rerek got. Dja prĩne umao me utàn ar meo ba. Nhym Kritudjwỳ Metĩndjwỳnh kute amikõt arja dja kabènkõt ar meo ba.

Ga arỳm me kute bõm mènha pumũ. Kute me bakamy kàmex jarènh djwỳnhja ne me arỳm bõm kumẽ. Nãm mã me banhõ Metĩndjwỳnh jamakmã me'ã kabèn ne te me banhõ Metĩndjwỳnhbê me bakamy kurê. Nãm te kubê me bakamy kurê rã'ã nhym akamàt ne akati nhym ajte kubê kurê rã'ã nhym akamàt ne akati nhym ajte tãm rã'ã ne.

¹¹Nhym me bakamy tu kum ãm tỳx ne 'èxnhĩmã katon bõm kumẽ. Mỳj kanàrràm ne me bakamy kum ãm tỳx ne? Jeju ne mrykĩ'átomtĩ jabatànħ ny'ã amijakren ty ne kamrõo meo pãnh. Kanàrràm ne me tu kum ãm tỳx ne.

Xatanaj ne kute Jeju nhõ me ja par nhym me kute umaje Jeju kangamã. Nãm te me kupa. Nhym me Metĩndjwỳnh kanàrràm tu ate krãn Jeju'ã ngrà rã'ãn kàj bê memã Jeju'ã ajarê. Me tĩn prãm kètkumrèx. Nãm me ã anen kam prĩne amim Xatanaj pyma ngrà ne kàjkwã kurũm bõm kumẽ.

¹²È, kàjkwã, on akĩnhkumrèx. Gê mebèngòkre* akam ar bajadjwỳ akõt kĩnhkumrèx.

Nhym bep pykabê me ar bajamẽ ngò raxkam me ar bajamẽ ne arỳm me kaprĩ 'yr. Watĩre. Mỳkam?

Bir, Xatanaj, kute me kàmex jarènh djwỳnh, arỳm wãm me awỳr ruw. Arỳm ngry:k ne wãm me awỳr ruw. Arỳm ne tyk nhõ akatio rãm ne jan

arỳm amima. Arỳm amiman kam ngry:k ne, ane.

Nãm me ã kàjkwã kurũm kabèn ane.

¹³Nhym me arỳm bõm kumẽ nhym arỳm mry kaàkja pykakam bõx. Bõx ne kam ni'yr prõt ne. Kurũm kra my rwỳkja'yr prõt ne. ¹⁴Nhym kam àkka-jkrĩtti jara ne nija pakam apòx. Xatanaj nhĩdji amãnhkrut ne ikjèkèt. Idjibê kangã ne idji 'odjwỳbê mry kaàkja. Nhym àkkajkrĩtti jara nija pakam apòx, kangãbê tor ne kapõt kukritkam tèm ne bõx nhym Metĩndjwỳnh kute o djuw mexmã. Kute o djuw mex 'ã amex amãnhkrut ne ikjèkèt ne kam ajte 'ã na pydji. Kadji ne pakam ara apòx.

¹⁵Nhym mry kaàkbê kangãja kute nija bĩnmã aèro tèn aby'ã ngò kapĩ. Ngò rax ne ajkwa krekre kurũm ajkapĩ. Kute 'ã ngò tãm nhym ngò kute mã o mõr ne bĩnmã. ¹⁶Nhym bep kati, pyka ne nio õbikwan ngòmã ajkij nhym kam ngò wadjàn ngrà. Mry kaàk jajkwã krekre kurũm ngòja wadjàn ngrà. ¹⁷⁻¹⁸Nhym kam mry kaàk nijakam ngry:k ne kam ãm ajbir tèn dja. Kute ni kra parmã ne dja. Mỳj ni kra nã? Bir, me kute Metĩndjwỳnh kabèn mar ne kõt amijo baja, ne kute mekbê amĩpdjur kèt ne Jejukam pijàm kèt ne tu kute memã arènhja, me tãm ne mry kaàk kute me'yr prõt ne me parmã ajbir tèn dja, ngò rax mỳrri dja, mekam amako dja.

Ngò rax kurũm mry'õ kator.

13 Nhym kam ngò rax kurũm mry 'õ kato ba omũ. Nãm bàri kubê 10 ne krã kubê 7. Ne apỳnh bàri djari bènjadjwỳr krãdjê tu. Nhym kam krã kunĩ'ã idji arij ne idjio Metĩndjwỳnh djũn ne. ²Nhym mryja kute rop krori pyræk nhym parja kute mrybê uxu par pyræk, parkop jabjêti. Nhym bep ajkwa krekreja ne kute rop djàkrèbê rijão jajkwã krekre

*12:12 Apỳnh me ò pyka djari kunĩkõt ne me kunĩ bèngòkre.

pyràk. Nhyam kam mry kaàk mryjamã kum,

—Ikabènkòt dja ga meo aban ipymao apyman inhÿr djàkam memã nhÿ, ane. Nãm ã kum ane. ³Nhyam mry krã 'õ ne tyn nòn kam ajte me aèrbê tìn ne. Kute mrãmri ne me kute me par punukam me akubyn tìnja pyràk.

Nhyam kam me kunĩ, pyka kunĩkòt ari ar aben pumùn kam mry kabènkòt ar ban mã kòt ajkamẽ. ⁴Mry kaàk kute mrymã kum,

—Ga dja ga ipymao apyman inhÿr djàkam nhÿn idjò'ã meo aba, anhÿrja ne me mry kaàkmẽ arkum amijarènho ba. Nãm me mrymã amijarèn kum rax jarèn kam abenmã kum,

—Mÿj me'õ ne mrymẽ ar kute raxo aben pyràk ne ar abenwÿr pròt nhyam kutã kum àmmã? Arkati, ane. Nãm ã me abenmã ane.

⁵Nhyam kam mryja kabèn punubit jarènh ar o ba. Mry kaàk djò'ã ne mryja kabèn punu ar ba. Nãm amijo rax ne ar Metìndjwÿnh japry o ba. Nãm ar meo ba, mry kaàk djò'ã meo ba'ã amex amãnhkrut ne ikjèkèt ne naja kuto katè. Ne kam mytyrwÿ 'ã akrebê 42. ⁶Nãm ar meo ban Metìndjwÿnh japry o ba. Nãm prìne Metìndjwÿnh djün ne idji japry ne kam ùrkwábê kàjkwa djün ne me kàjk-wakam ar bajadjwÿ djün ne. Djãm mry kabèn mex got.

⁷Nhyam kam mry kaàk mrymã kabèn nhyam kam kabènkòt Metìndjwÿnh nhõ me ja'ÿr pròt ne. 'ÿr pròt ne me kwÿ pan kàjbê me kumẽ. Ne kam kabènkòt, umakòt ar me kunĩo ba ne kabèno me ano. Apÿnh mebèngòkre ba djàri, apÿnh amyngràri me ba djàri, apÿnh me õ pyka djàri, apÿnh me kabèn djàri kunĩkòt ne ar meo ba. Mry ne amijo aptàn Metìndjwÿnh nhõ me jao ajkèn kam me kunĩo ba. ⁸Nhyam kam pykabê me ja kunĩ dja me mrymã amijarènho ba ne kum rax jarè.

Nhyam bep me kwÿ, Jeju nhõ pi'òk no'òkkam me idji arija, me ajbit dja me kum mry kìn kêt ne kum rax jarènh kêt ne. Jejubê Mrykĩ'atomti jabatàn nyja ne õ pi'òk no'òk. Kute pyka nhìpèx kètri ne Metìndjwÿnh arÿm amim me kute Jeju bìn'ã karõ, me kute Jejuo mrykĩ'atomtin kute bìnã amim 'ã karõ ne arÿm anhÿr djwÿnhram kuma. Be, Jeju kubê Mrykĩ'atomti jabatàn nyja ne õ pi'òk no'òk, me tìn rã'ã rã'ã pi'òk no'òk. Nhyam me tìn rã'ã rã'ã kadjy pi'òk no'òkkam me idji arija me tãm dja me mrymã rax jarènh kêt. Nhyam bep me idji'ã no'òk kètja, me kunĩ dja me kum mry kìn ne kum rax jarèn kum amijarènh o ba.

⁹Gora me ajamak mex jabej on ama.

¹⁰È, dja me me kwÿo rôròk ne meo mràn mekbê ijê.

Ne kam tu me kwÿ pa, kàxdjwa kajgoo tu me kupa.

Nhÿnh me ja dja me meo rôròk ne mekbê ijê ne kàxdjwa kajgoo me kwÿ pa?

Bir, Metìndjwÿnh kute amim me'ã karõja, me tãm dja me mekbê ijê ne me kwÿ pa.

Kam dja Metìndjwÿnh nhõ me ja kute tu amim Jeju markumrèx ne mã 'ã ngrã tÿx ne 'ãno ãm ne kute kanga kètmã.

Mry 'òdjwÿ pyka kurùm kator.

¹¹Nhyam kam mry 'õ kato, mry kute katè pyka kurùm kato, ba omü. Nãm bàri amãnhkrut kute mrykĩ'atomti jabatàn ny bàri pyràk. Ne kabèn kute mry kaàk kabèn pyràk. ¹²Ne kam mry kaàk jatãri mryja djò'ã umakòt ar meo ba. Ne kam me kunĩmã, pykabê me ja kunĩmã kum,

—On me mry kaàk jatãri mryjamã amijarènh o aba ne kum rax jarè. Mry krã 'õ tyk ne nør ne kam ajte akubyn tìnja on kum akabèn ne kum rax jarè, ane. Ajrà, ane. Nãm ã mry kute katè mry kaàk jatãri mry ja'ã mekmã karõo ane.

¹³Ne kam mỳjja pumūnh kêt kwỳ nhípê:x ne. Kwỳ rax ne ipêx ne. Nām me ipôkri kuwyo ruw, kàjkwa kurūm pykamā kuwyo ruw. ¹⁴Be, mỳjja pumūnh kêtō ne me noo akno. Nām pykabê me kunī noo akno. Mry kaàk jatāri mryja kabēnkôt ne mỳjja pumūnh kêt kwỳ nhípêx ne, tāri ānkambit ne mỳjja pumūnh kêt kwỳ nhípêx ne. Ne kam mekmā kum, pyka kunikôt mekmā kum, —On me mry kaàk jatāri mry ja karō nhípêx. Mry me kute te kàxdjwa kajgoo krā jayr nhym mā tīn karō dja ga me ipêx, ane. Ajrā, ane. Nām ā mry kute katē mekmā ane.

¹⁵Nhym kam me ipêx ne. Nhym mry kute katēja mry karō jakô, mry kaàk jatāri mryja karō jakô nhym arỳm tīn ne arỳm akôn kabēn ne. Nām kabēn ne memā me kwỳ'ā apnēn mekmā kum,

—Tāmja kute imā amijarēnh kêt ne kute imā rax jarēnh prām kêt. On dja ga me abī, ane. Nām ā mry kaàk jatāri mryja karō mekmā ane nhym me kabēnkôt arỳm me kwỳ pa.

¹⁶Nhym kam mry kute katēja ne me kunī'ā idji janhô. Nām me ikra'ā idji janhôn me kuka'ā idji janhô, mry kaàk jatāri mryja nhô me ja kute amirīt kadjy. Nhym me kwỳ te kubê amikati, kute me'ā idji janhôr pymaje te kubê amikati nhym tu me'ā idji janhô. Nhỹnh me ja'ā ne idji janhô? Bir, me kunī, me kâtammē me bēnjadjwỳmē me ô nēkrêx krāptīmē me ô nēkrêx kêtme me memā àpēnh kajgo ar bajamē me kute memā o pānh kadjy àpēnhjamē. Me ja kunī'ā ne idji janhô. Nhỹnh ne me 'ô kukamē ikra'ā idji kêt ne. Me kunī.

¹⁷Dja me'ô'ā idji jêt prām kêt nhym me arỳm kum mỳjja nhôr kêtumrêx, nhym ta kute mỳjja byr kêtumrêx, te kute amim mỳjja byrmā. Me'ā idjikôtbit ne me kute amim mỳjja byr. Mỳj idji nā? Bir, mry kaàk jatāri mryja ne me kwỳ'ā idjin kwỳ'ā numeru janhô.

¹⁸Be, me no mexbit godja me kuma. Ê, gora me ano mex jabej on mry'ā numeru pumū. Numeru ja kute me idji pyrāk. Nām 666. Be, mry'ā numeru ne ja.

Bàygogomē uba kadjy kàx byr.

14 Nā bām arek omūnhō dja nhym kam Mrykī'atomti jabatānh nyja dja, ba omū. Krānhrebê Xijāokam ne dja. Nhym kam kôt me krāptī ku'ê. Me krāptī kubê 144.000, me tām ne me kumex. Nhym Mrykī'atomti jabatānh ny nhidjija me kuka'ā arij ne Bām nhidjijadjwỳ me kuka'ā arij. Me tām ne me Mrykī'atomti jabatānh ny kôt kumex.

²Ba kam kàjkwakam me ngrer ma. Kute ngô rārākti pyrāk, kute na krak pyrāk. Nā, nām me ngrer mexkumrêx. Nām me kute pījābārekam me ngrer pyrāk ba maro dja.

³Nhym me krāptīja ngrer ny jarē. Nām krī djatikam yrjamē mỳjja tīn amānhkrut ne amānhkrutjamē mebēngêttēmē, me tām ne me kabem ku'ên ngre. Ngrer ny ne me arē. Mỳj me ngrer nā? Me ajbit ngrer. Atemā. Me'ô kute arēnh kêt. Amū me'ô kute mar ne arēnh kadjy kêt. Me ajbit ngrer, me krāptī kubê 144.000, Metīndjwỳnh kute me utār ne meo mōrja, pyka kurūm meo mōrja, me ajbit ngrer, me ajbit ne me kute mar ne arēnh.

⁴Nām me mexo amiptān kabôt katin ar ba. Nām me kute axwe 'ô mar kêtumrêx kute mrāmri ne me kute krô'ā meo prô kêtumrêx mex ja pyrāk. Nām me ā axwemā irero ane. Nām me mā Mrykī'atomti jabatānh ny kôt ajkamēn mā kôt mō. Mrykī'atomti jabatānh nyja abenbê meo ajkij ne meo mō. Kamrôo ne me utār meo mōn Metīndjwỳnhmā me kungā. Me ja ne me kutewa nhym Bāmmā meo mōn kum me kanga. Dja ī ajte me kwỳ rax ne kum me kungā. Bāmmē ar ro'ā kute meo aminhôn kute ar meo bamā. ⁵Nhym me 'êxnhi kêtum-

rèx. Nām me axwe kêt-kam mextire ne ar ba. Ajmā kute kêt.

⁶Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh 'õ kà:jmā ton tē. Kàjkwa tā: tē. Mỳj kadjy ne ton tē? Bir, kute me kunīmā kabēn mex jarēnhmā. Kute me kunī pykabē ar bajamā arēnhmā, apỳnh mebēngòkre ba djāri, apỳnh amyngràri me ba djāri, apỳnh me kabēn djāri, apỳnh me õ pyka djāri kunikòt ne kute mekmā arēnhmā. Kabēn mexja ne mex rā'ā rā'ā. Mekmā tūmrām mex ne kam o ino rer kêt-kum-rèx. ⁷Nhym kam kadjy mrānh djwỳnhja ne kàj bē kabēn ne memā kum,

—On me amā Metīndjwỳnh pyman kum rax jarē, kute katāt memā axweo pānh ne kute meo bikēnhkam. Arỳm ne õ akati bōx. Arỳm kute memā axwe pānh jarēnhmā. Dja memā axweo pānh. Djām uma ngri got. On me kum rax jarē, kute kàjkwamē pykamē ngò raxbē pyka kêt-mē inoremē kute ipèx djwỳnhmā rax jarē, ane.

⁸Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh 'õd-jwỳ kutewa kòt tēn memā kum,

—Metīndjwỳnh dja krīraxbē Babirōnikam me jao ajkē. Arỳm kute meo mōr djā kaprārmā. Arỳm 'ỳr. Krīraxbē Babirōnij, krī jabatānh tām ne Metīndjwỳnh arỳm kute o bikēnhmā. Kute pyka mē meo bimrākmā. Kam ne me axwekumrèx. Me axwebit ne me ar kam ba. Ne kam pyka kunikòt me axwemā me prèk ne. Nhym kam me ò'ā pyka kunikòt axwe. Ne kam kute me'õ kuprỳ, kurēti'õ kute amiwỳr me 'wỳr nhym me kute 'ā aben japanh ne kam kòt axwe, kòt kurēti ar ba pyrāk. Nām ā krīraxbē Babirōnij ā pyka kunikòt memā ane. Kute mrāmri ne me kute kadjwati kangò' kōm ne bibānh ne axwebit kute mar ja pyrāk. Kam ne Metīndjwỳnh mekam ngryk ne kute prīne meo bikēnhmā.

⁹⁻¹⁰Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh 'õdjwỳ kadjy mrānh djwỳnh ar kute-wakòt tēn kàj bē memā arēn memā kum, —Ē, me ikra'ā mry nhidjija ne me kuka'ā mry nhidjija kute mryo Metīndjwỳnh ne mry karō Metīndjwỳnh ne arkum amijarēnh o ban kum rax jarēnh o baja me tām gēdja Metīndjwỳnh mekam ngryk ne prīne meo ajkē. Djām ngryk rerek got kàjbē meo ajkē. Dja prīne meo bikēnh mex ne. Arỳm ne ngry:k ne. Mỳj me'õ gēdja kubē amijo apđju? Be djām me kunīo ajkē.

Be, dja Metīndjwỳnh me ja, me kum mrymē mry karō kīnhja kuwykam me kurē. Kuwymē kēn ngrāngrā pòkkam me kurē nhym me kam ànnhirēnh kumex. Mrykī'ātomti jabatānh nymē kadjy mrānh djwỳnh ar nokrekam dja me ànnhirēnh kumex. ¹¹Nhym kuwy kūmja mā wabi, kute o ino rer kêt-kum-rèx. Kuwy kute me kamjērja kūm rā'ā rā'ā. Nhym me arek ànnhirēnh kumex rā'ā: rā'ā. Djām me tyk djā kêt-mā? Arkati. Djām akamātkam nār kon akatikam dja me tyk djā kêt? Arkati. Dja me arek ànnhirēnh kumex. Be, dja ā Metīndjwỳnh meo bikēnh ane. Me kute mrymē mry karōmē o Metīndjwỳnh ne arkum amijarēnh o ba ne kute arkum rax jarēnh ar o ba ne 'ā idjija, me ja dja Metīndjwỳnh prīne ā meo bikēnh ane. Nām ā kadjy mrānh djwỳnh kabēn ane.

¹²Kam godja Metīndjwỳnh nhō me ja, me kute Metīndjwỳnh kabēnkòt ar amijo baja, me kute tu amim Jeju markum-rèxja, me ja dja me mā 'ā ngrā tỳx ne 'āno djan kanga kêt-kumrèx.

¹³Nhym kam kàjkwa kurūm me'õ imā kabēn ba kuma. Nām imā,

—On 'ā pi'òk no'òk. Ē, me kute Bēnjadjwỳr 'āno ām nhym mete me par ja dja me kīnhkumrèx. Bēnjadjwỳr kadjy

[†]14:8 Mỳjja me kute o kōm ne kòt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mỳjja kangò kunī ne me kum kadjwati kangò jarē.

me tykja dja me arỳm kàjkwakam Jeju'ỳr bòx ne kam kìnkhkumrèx. Metìndjwỳnh kute memã kìnkh jadjàr kadjy ne arỳm me ò akati me'ỳr bòx. Dja Metìndjwỳnh mã memã kìnkh jadjàr rax ne, ane.

Nhym kam Metìndjwỳnh Karõ imã,

—Nà, mrãmri. Mrãmri ne arỳm me àpènh raxkam katyk. Me àbirkam dja me arỳm kàjkwakam tyk djà kèt ne. Nãm ã Jeju'ã ngrã tỳx ne mã kum apè. Nhym Metìndjwỳnh me omùn arỳm kute pãnh memã kìnkh jadjàr raxmã, ane. Nãm ã Metìndjwỳnh Karõ imã ane.

¹⁴ Ja ne arỳm apèx ba kam ajte mỳjja 'ò pumũ. Nhym kakrã jaka ajte kato. Kato nhym kam kam me'ò nhỹ. Kute me'ò my pyrãk ne bènjadjwỳr krãdjê tun o nhỹ. Kèn karỳro krãdjê ne kutu. Ne kam kàx nhìbòti ne kubyn o nhỹ. Wa mexkumrèx.

¹⁵ Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh 'ò Metìndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Katon kum kàj bê kabèn, kakrãkam ỳr-jamã kabèn ne kum,

—On aparmã anhõ kàxwã o abèn o bàygogo jakàn o atom. Arỳm ne ò akati 'ỳr bòx. Arỳm ne ngrã tẽ. Arỳm ne pykabè me ja nhõ akati me'ỳr bòx. Kute bàygogo ngrã nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk, ane. ¹⁶ Nhym kam kabènkòt pykamã kàxo abèn o akãro tèn kam o atom. Nãm ã kakrãkam ỳrja me'ã bàygogo jakreo ane.

¹⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh 'òdjwỳ Metìndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Kàjkwakam Metìndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kato. Ne adjwỳnhdjwỳ ò kàx nhìbòti. Wa mexkumrèx.

¹⁸ Nhym kam ajte kadjy mrãnh djwỳnh 'òdjwỳ, ò kuwy djwỳnh kikre kudjỳ djà bõr djà kurũm kato. Katon kam kàj bê kum kabèn. Kadjy mrãnh djwỳnh kute kàxdjwa mex byr ne o àmjãmã kabèn ne kum,

—On aparmã anhõ kàxo abèn pidjòbè uba djò jakàn o atom. Arỳm ne tuk ne kumex. Nà, ìĩk pytỳja pumũ.

Arỳm ne pykabè me ja nhõ akati me'ỳr bòx. Kute pidjò tuk nhym me kute o atom nhõ akati pyrãk. Nãm ã kum ane. Nãm me axwe'ã pidjò tuk nhym me kute o atom nhõ akati jakre. Metìndjwỳnh arỳm me axwekam ngyrk ne prĩne kute meo bikènhmã. 'À ne pidjò tuk jakre.

¹⁹⁻²⁰ Nhym kam kabènkòt tu pykamã kàxo abèn o pidjò krò jakãro tèn kam òjao atom ne kam pidjò kangòo pòx djàkam kumex ne. Metìndjwỳnh nhõ djwỳmẽ pidjò kangòo pòx djà raxi. Kam ne kumex ne, kute kangòo pòxmã. Metìndjwỳnh mekam ngyrk ne prĩne kute meo bikènh'ã ne djwỳ pynènh djàkam me kute pidjò kumex nhym prĩne kute anènh jakre. Atykmã ne pidjò kangòo pòx djà dja.

Nhym me kam kumex ne, nhym kam prĩne anè nhym kam me kamrò prò:t ne. Pidjò kangòo pòx djà kurũm me kamrò pròto nõ. Djãm me kamrò ngri got. Axwe me kamrò rax ne prò:to nõn kam tàm ne. Kute ngò pyrãk ne kam ã ubỳm ane. Kawaru jãkwa krekrekam kàxirãx 'anh ne ubỳm itep ne. Me kamrò tàm mõi ry'ã akre kubè 300 kirometu. Nhỹnh me ja kamrò nã? Bir, me kum Metìndjwỳnh kìnkh kètja, me axweja. Dja ã Metìndjwỳnh me axweo bikènhõ ane, me imexo ane.

Me kute apỳnh meo bikènh djàri amỳnh ne o ku'è.

15 Nhym kam mỳjja pumũnh kèt 'òdjwỳ kàjkwakam kato ba omũ. Nãm ã tire ane ne ã uma ane. Kadjy mrãnh djwỳnh kubè 7 ne apỳnh mỳj-jao kute meo bikènh djàri amỳn o ku'è. Apỳnh mỳjjao kute meo bikènh djàri ja godja Metìndjwỳnh aben nhitepã meo bikènhõ tèn kam 'õo ino re. Ne arỳm ngyrko ino re.

² Ba arek omũnhõ dja nhym mỳjja kute imòti pyrãk, kute ixeo imòti pyrãk kato ba omũ. Ixemẽ kuwymẽ akã. Nhym

mỳrri me ku'ê. Mỳj me nã? Bir, me kum mrymê mry karõ kĩnh kêt ne kute arkum mex jarênh kêtukumrêx nhym te mry kute meo aminhôn me'ã idji janhôrmã, te me'ã idjimê numeru janhôrmã. Me ja ne me ixeo imôti mỳrri kumex. Metĩndjwỳnh nhõ pĩjãbàre ne me amỳn o kumex. Me kam Metĩndjwỳnhmã ngrer kadjy. ³Môjdjê kubê Metĩndjwỳnh nhõ àpênhjamê Mrykĩ'átomtĩ jabatành nymê ar ngrer ne me arê.

—Bênjadjwỳr, Metĩndjwỳnh, atỳxo abê kumkati.

Mrãmri ne ga araxo mỳjja kunĩ nhípêx nhym akôt rax ne uma ne.

Ga ne ga abê pyka kunikôt me kunĩ nhõ Bênjadjwỳr rax ne ar meo aba mex-tire ne ar meo aba.

Nã gãm memã akabên pỳnh ne arê ne katàt memã akabên jadjuw.

⁴Nã, Bênjadjwỳr, nhỳnh ne me'õ kum apyma kêt got.

Nhỳnh ne me'õ amã amextire jarênh kêt got. Me kunĩ dja me kum apyman abenmã arax jarê.

Gajbit ne ga amexo apyma.

Nhym kam pyka kunikôt me kunĩ dja me awỳr ban bôx ne amã rax jarênho kumex.

Nã gãm prĩne memã o pãnh, katàt memã o pãnh.

Nhym me kunĩ arỳm omũn kam amã rax jarê, ane.

Nãm ã me ngrer ane. ⁵Nhym kam ijukri Metĩndjwỳnh nhũrkwãti amijã kutan dja. Kãjkwakam Metĩndjwỳnh nhũrkwãti amijã kutan dja ba omũ. Nhym kadjwỳnhbê Metĩndjwỳnh nhõ kumoka'ê mextire jadjwỳ amijã kutan dja. ⁶Nhym kam Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kurũm kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7ja apòx. Nãm apỳnh mỳjjao kute meo bikênh djàri kubê 7ja me kadjy amỳn o ku'ê. Kubêkà jaka, kubêkà jadjênh ne angij ne o ku'ê. Ne kên karỳro amirunh pren 'ã ku'ê.

⁷Nhym kam mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut 'õ ne arkum ngôngh ngã. Kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7jamã apỳnh kungã. Kên karỳro ngôngh kubê 7 ne arkum kungã. Ngôngho ipu ne arkum kungã. Mỳj ne kam ipu? Bir, Metĩndjwỳnh ngryk ne kam ipu. Metĩndjwỳnh ta tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã ne kute o ino rer kêt, tãm ngryk ne ngônghkam ipu. Tãm ne arkum kungã.

⁸Nhym kam Metĩndjwỳnh kũm prĩne ỳrkwãti kre jaê. Mỳj kũm nã? Bir, Metĩndjwỳnh raxmê mexmê tỳxmê uma kam kũm. Tãm ne prĩne ỳrkwãti kre jaê. Nhym me te Metĩndjwỳnh nhũrkwãtimã ngjênhmã. Nhym arỳm Metĩndjwỳnh kũm mebê aptã. Nhym kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7 ne apỳnh mỳjjao kute meo bikênh djàri kubê 7ja me'ã kapĩno ku'ê, aben nwhitepã me'ã kapĩno ku'ê. Nhym me'ã kapĩn pa nhym me arỳm Metĩndjwỳnh nhũrkwãtimã wangij.

Me kute ngônghbê 7kam Metĩndjwỳnh ngryk me'ã kapĩn.

16 Nhym kam Metĩndjwỳnh nhũrkwãti kurũm me'õ kabên. Kãj bê kabên ne kadjy mrãnh djwỳnh kubê 7mã kum,

—On o tẽn pykakam kapĩ. Ngônghbê 7kam Metĩndjwỳnh ngryk ipuwã on kapĩ, ane.

²Nhym kam kadjy mrãnh djwỳnh kutewa o tẽn pykakam kapĩ. Nhym kam kuwê me'ã apòx. Kuwê punure. Tokry:. Nhỳnh me ja'ã ne apòx? Bir, mry kute me'ã idji janhôr nhym me kute mry karõmã rax jarênhja, me tãm ne kuwê me'ã apòx.

³Nhym kam atãri kadjy mrãnh djwỳnhja Metĩndjwỳnh ngryk 'õdjwỳ kapĩ. Ngõ raxbê pyka kêtgam ne kapĩ nhym arỳm ngõ ta tu kamrô, kute me'õ tyk kamrô pyrãk. Nhym kam ngõkam mỳjja ar baja kunĩ ty. Tu tykkumrêx.

⁴Nhym kam atâri kadjy mrânĥ djwÿnhja Metîndjwÿnh ngryk 'ôdjwÿ kapî. Ngô bixabjêrmê inorekam ne kapî. Nhym arÿm ngô ta tu kamrô. ⁵Nhym kam kadjy mrânĥ djwÿnh kute ngô pumÿnh djwÿnh kabên, ba kuma. Nâm Metîndjwÿnhmâ kum,

—Be, mrâmri. Ga ne ga amexo apyma ne amrêbê: adjâkamâ atîn ne ar aban mâ atîn râ'â, mrâmri.

Nâ gâm katât memâ o pânĥ ne, ane.

⁶Nâm me anhô me mexja nhimex ne, ne akabên jarênĥ djwÿnhjadjwÿ nhimex ne, ne me ja kamrô kapî:no kumex.

Ga arÿm meo angryk ne kam pânĥ ngô kamrô memâ angâ, me kute o kômmâ.

Mrâmri ne pânĥ mexkumrêx, ane.

Nâm â ngô pumÿnh djwÿnh Metîndjwÿnhmâ ane.

⁷Nhym kam kikre kudjÿ djâ bôr djâdjwÿ kabên ne, ne kum,

—Nâ, mrâmri, Bênjadjwÿr, Metîndjwÿnh atÿxo abê kumkati.

Ga ne ga akabên pydjîn arên arÿm prîne katât memâ o pânĥ ne, ane.

Nâm â kikre kudjÿ djâ bôr djâ kabên ane.

⁸Nhym kam atâri kadjy mrânĥ djwÿnhja Metîndjwÿnh ngryk 'ôdjwÿ kapî. Myt'â ne kapî nhym kam myt pôr ne prîne me kuga. ⁹Arngro tÿxkumrêx ne prîne me kuga. Te me kuga nhym me mâ Metîndjwÿnh japyrÿ. Metîndjwÿnh kute apÿnh mỳjja kute meo bikênĥmâ me'ÿr anorja tãm ne me aprÿ. Mâ aprÿ. Me kute amim kator kêt ne wânĥ axwemâ irer kêtumrêx. Kute kum mex jarênĥ kêtumrêx.

¹⁰Nhym kam atâri kadjy mrânĥ djwÿnh ja Metîndjwÿnh ngryk 'ôdjwÿ kapî. Mry krî djâkam kapî nhym arÿm ô me ja'â akamât kô tyk ne. Akamât kô tyk prîne meo ajkamuw. Nhym kam me tokry djâje tu âmnhirênĥo kumex. ¹¹Âmnhirênĥê Metîndjwÿnh japyrô

kumex. Kâjkwakam Metîndjwÿnh ne me ün ne. Me tokry djâje, kuwême mỳjja tokry djâje ne me Metîndjwÿnh djÿno kumex ne amim kator ne kute wânĥ axwemâ irern 'ÿr amijo akêx kêtumrêx.

¹²Nhym kam atâri kadjy mrânĥ djwÿnhja Metîndjwÿnh ngryk 'ôdjwÿ kapî. Ngô raxbê Jupraxikam ne kapî nhym kam tu ngô ngrâ, me kam têm kadjy. Kâjkwa krax kurÿm me bênjadjwÿr têm ne ngô'â rêr, kadjy ne ngrâ. ¹³Nhym kam karô amânĥkrut ne ikjêkêt ne apôx ba omÿ. Karô punu kute bri ponhti pyrâk ne apôx ba omÿ. Mry kaâk jajkwa krekremê mry jajkwa krekremê ar kabên jarênĥ djwÿnh 'êxnhija jajkwa krekremê ar ja jajkwa krekre kurÿm ne bri apôx, ba omÿ.

¹⁴Ar karô punu kute amijo brija ne Ar kubê Xatanaj nhô âpênĥ ne kam kute mỳjja pumÿnh kêt kwÿ nhipêxmâ. Ne kam mâ me bênjadjwÿr rûnh'ÿr ba. Pyka kunikôt me bênjadjwÿr rûnh kunî'ÿr ban meo akprô. Me me'ÿr prôt kadjy ne meo akprô. Metîndjwÿnh tÿxo kubê kumkati ngryk nhô akatikam, ô akati pymakam dja me me'ÿr prôt ar ba.

¹⁵Me abenwÿr prôt kadjy ne me abenwÿr môn aben têpo mô nhym Jeju imâ kabên ne. Ne imâ,

—Ê, on me ikabên ma. Dja ba me aêrbê me'ÿr bôx. Kute me âkînhî me aêrbê me ûrkwâmâ ngjêx ne mekbê âkînh ba pyrâk. Dja ba â me aêrbê me'ÿr ibôx ane. Nhym bep me ôt kêt ne no tÿx ne kute ikam amako krîja dja me kînhkumrêx. Me tãm dja me kute me mrânĥmâ kute kubêkâ jangjênh ne mrânĥ djâkam amako krîja pyrâk. Nhym bep me ate krâja dja me kute me ôt mÿrri me ban bôx nhym me kute kubêkâ jangjênh kêt ne pijâmkam mrânĥ pyrâk. Dja me â kute ikam amak kêtja pijâm ane, ibôxkam â pijâm ane. Nâm â Jeju Kritu memâ amibôx djâ jarênĥo ane.

¹⁶Nhym kam ar karō punu kute amijo brija me bēnjadjwỳr rūnhō akprō. Me kute me'yr prōt kadjy ne meo akprō. Me kute abeno bikprōnh djà nhidjibē Amadō. Mekbē idjaer kabēnkam ne Amadō. Kam ne me bēnjadjwỳr rūnh abeno akprō.

¹⁷Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh kute katē ne Metīndjwỳnh ngyrko ino rer kapī. Kōk djābērkam ne kapī nhym kam Metīndjwỳnh krī djāti kurūm me'ō kabēn. Metīndjwỳnh nhūrkwātīkam krī djāti kurūm ne kabēn ne. Kāj bē kabēn ne,

—Anū, o ino rer ne arỳm ja, ane.

¹⁸Nhym kam na adjēnhmē krakmē rārākmē. Nhym kam pykadjwỳ tertet tỳ:x ne. Nām amingrēk tỳx ne. Me bakrax kurūm me bakukāmāre aben nwhitepā bixadjwỳr tēm ja'ō kute pyka kute amingrēk ja'ō pumūnh kētkumrēx. Nām tertet tỳ:x ne.[‡]

¹⁹Nhym kam krīrax jabatānhbē Babirōnijkam pyka ajkij nhym kikre kunī rōrōk ne ajkaten amingrān kumex. Babirōnijkam pyka amikokij ne arỳm amānhkrut ne ikjēkēt ne ikwā. Nhym pyka kunīkōtdjwỳ krīrax rōrōko kumex nhym kikre prīne amikaten kumex. Be, mrāmri ne Metīndjwỳnh Babirōnij jabatānhja mar ar o ban kam arỳm o ajkē, prīne kum axweo pānh ne. Nām tu mekam ngyrky tỳx ne. Mỳj me'ō gēdja kubē amijo apdju? Be, dja me kunīo ajkē, prīne meo ajkē. Djām Metīndjwỳnh me axwekam ngyrky kēt got.

²⁰Nhym kam apēxti kunī nhīām mrān akuno. Nhym krānhdjwỳ kunī tu akuno.

²¹Nhym kam nam'ey me'ā rōrōko kumex. Kājkwā kurūm ne me'ā rōrōk ne. Axwe abatānh, axwe utī. Utīkam

'ā akre kute 40 kiru pyrāk. Djām kam got me axwe kangan kam Metīndjwỳnhmā rax jarē? Arkati, nām tu me Metīndjwỳnh djūno kumex. Nam'ey kute meo bikēnhkam tu Metīndjwỳnh djūno kumex. Djām nam'ey rōrōk kajgo got? Kati, nām meo bikēnh rax ne.

Me'ō kuprỳ kurēti mry'ā ỳr.

17 Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh kubē 7 kute ngōnhbē 7 jamỳnhja 'ō ne imā,

—Apa, amrē tē, ba amā mỳjja jakre ga omū. Me'ō kuprỳ ne ja. Tāmja ne ngō kunī'ā krī, ane. Tāmja ne me kunī abenmā arē. Me kunī arỳm abenmā kurē jarē. Nhym Metīndjwỳnh arỳm axwe man kute o bikēnhmā. Krīraxbē Babirōnij ne me'ō kuprỳ kurē'ā amijakre. Krīrax jakam ne mỳjja punu ne kam kute me'ō kuprỳ kurēti pyrāk.

²Nhym apỳnh pyka djāri me ō bēnjadjwỳr rūnh 'ỳr bao ku'ē. 'Ā aben japa. Nhym pyka kunīkōt me kunī 'ỳr ban kam kumex. Me'ō nija ta ne memā kadjwati kangō[¶] ngā nhym me o ikōn ajbān kam kurēo kumex.

Nām ā kadjy mrānh djwỳnh imā ane. ³Ā imā anen kam mā ikarōo tē. Kapōt kukritmā ne ikarōo tēn o bōx. Ba kam me'ō kuprỳ kurētiya pumū. Nhym mry kamrēk'ā nhỹ. Nhym mryja'ā idjio tuknī. 'Ā idjiao ne prīne Metīndjwỳnh japrỳn ūn ne. Nhym mry krābē 7 ne bārībē 10.

⁴Nhym me'ō kuprỳ kurētiya kubēkà kamrēkmē tyk jadjān o nhỹ. Kunhēr krāptī. Kēn karỳrmē kēn mextemē angā krā kute ngāp jadjēnh pyrāk. O ne amikunhēr. Ne ngōnhkrā byn o nhỹ. Kēn karỳro ngōnhkrākam mỳjja kroo ipu ne kubyn o nhỹ. Mjēn prāmmē kurēmē ja ne

[‡]16:18 Djām pyka kute amingrēk kēt Arkati. Pyka kute amingrēk.

[¶]17:2 Mỳjja me kute o kōm ne kōt bibānh kunīja, kadjwati kangōmē uba kangōmē, mỳjja kangō kunī ne me kum kadjwati kangō jarē.

kam o ipun 'ã kubyn o nhỹ. ⁵ Ne kuka'ã idji. Mỳj idji nã? Bir, mỳjja bipdjur. Bir, —Krĩrax jabatãnhbê Babirõnijkam ne me kuprỹ kurẽti kator kutewa nhym kam me ô'ã pyka kunikõt punu ar ba, arik ar ba.

Nãm ã kuka'ã idji ane.

⁶ Me'õ kuprỹ kurẽtija tu ajbã. Kamrô ne o ikõn kam ajbã. Nãm prĩne Metĩndjwỹnh nhõ me mexja kwỹ nhimex ne, prĩne me kute tu amim Jeju markumrẽx ne mã kõt bikamẽnh nhym me te kute me par nhym me mã kõt bikamẽnhja ne prĩne me imex ne me kamrô kapĩn o ikõn kam ajbã. Be, nija ne ba omũn kam kam ino tyn djan te ije omũnhmã ne kam,

—Tõ mỳj nã? ane.

⁷ Nhym kam kadjy mrãnh djwỹnh imã, —Mỳkam ne ga kam ano tyn dja? ane. Ë, ba mỳjja bipdjourja amã arẽ ga ama. Ba amã nija jarẽ, krĩrax kute ni jaxweti'ã amijakreja amã arẽ ga ama, ne ajte mry kute turja jarẽ. Mry krãbê 7 ne bãribê 10, tãm dja ba amã arẽ, ga ama.

⁸ Mry aje omũnhja ne amrẽbê tĩn ne ar ba. Ne kam tu akuno. Dja ajte kato. Kre ry typydjikurũm ajte katon ar mrã. Ar mrãn kam tu biknorkumrẽx ne. Nhym pykabê me ja te omũn kam abenkam no tyn kumex. Me kute Jeju mar kêtja dja me te kute mry marmãn kam abenkam no tyn kumex ne abenmã,

—Mỳj mry got ja? Nãm tĩn ne ar ban akunon kam ajte akubyn kato, anhỹro kumex.

Djã nãm Metĩndjwỹnh me ja tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òk got me kõt mry ma? Kati, pyka nhipẽx kêttri kute me ja tĩn rã'ã rã'ã'ã pi'òk no'òk kêt. Kam dja me mry mar kêtikumrẽx ne. Kam ne me mry tĩn ne biknor ne ajte akubyn katorja pumũn kam abenkam no tyn kumex.

⁹ Ë, me no mexbit dja me kuma, me kute mỳjja marbit dja me kuma. Ë, mry krãbê 7 kubê mỳjja amãnhkrut. Krã kubê krãnhre ne krĩ. 'A ne nija krĩ. Adjwỹnhd-

—jwỹ krãbê bẽnjadjwỹr rũnhbê 7. ¹⁰ Bẽnjadjwỹrbê 5 ne arỹm kêt mexi. Nhym bep pydji ne tĩn ne ar ba rã'ã, nhym bep ikjêja ne kator kêt rã'ã. Dja katon kam ar meo ba ngrire. ¹¹ Be, mryja amrẽbê tĩn ne ar ban arỹm biknorja, tãm ne kubê bẽnjadjwỹr rax'õ, bẽnjadjwỹr rũnhbê 7 ja'õ, ne arkõt akuno.

¹² Nhym bep bãribê 10, aje omũnhja kubêdjwỹr bẽnjadjwỹr rũnhbê 10. Kraxje mete ar'ã bẽnjadjwỹr mẽnh nhym ar kute ar meo ba kêt. Adjỹm, tũmrãm, dja me ar'ã bẽnjadjwỹr mẽ nhym ar meo ba. Mrymẽ ar aprakamã ar ar meo ba. Dja ar ro'ã ar meo ba ngrire.

¹³ Be, bẽnjadjwỹr rũnhja godja ar abenkõt kabẽn ne tu mry kabẽnkõt ar meo ba. Nhym mryja pydji ne bẽnjadjwỹr raxo ar akren ar meo ba. ¹⁴ Nhym kam bẽnjadjwỹr rũnhja dja Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny'ỹr prõt ne. Ar kunĩ dja ar'ỹr prõt ne.

Nhym bep Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny ta dja amijo aptãn pyka mẽ aro amrà. Djãm Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny bẽnjadjwỹr ngri got. Arkati. Bẽnjadjwỹr raxbê kumkatiti:. Kute bẽnjadjwỹr raxo pykabê me bẽnjadjwỹrja kunĩ jakrenh mexi. Kam ne kubê Bẽnjadjwỹr raxbê kumkatiti:. Kam dja õ me jamẽ prĩne pyka mẽ ar bẽnjadjwỹrbê 10jao amrà. Õ me ja, Metĩndjwỹnh kute amiwỹr me 'wỹr ne kute amijo me utãrja nhym me tu kute amim markumrẽx ne mã kõt bikamẽnh ne kute kanga kêt, me tãm dja me Mrykĩ'ãtomti jabatãnh nykõt mõn kurẽ djwỹnhjao ajkê.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỹnh imã ane. ã imã 'ã ujarẽnh ane. ¹⁵ Ne kam arek imã kabẽno dja ne imã,

—Ë, apỹnh ngõ ikwãja, 'ã me'õ kuprỹ kurẽti krĩ ga aje omũnhwã, ngõja ne kute me uràk. Me'ã ne ngõja amijakre. Apỹnh me õ pyka djãri, apỹnh me ba djãri, apỹnh mebẽngõkre ba djãri, apỹnh

amyngràri me ba djàri, apýnh me kabên djàri kunìkòt me ja'á ne ngòja amijakre.

¹⁶Ne aje bàribê 10 pumünhwāmē mry'á ýr ga aje omünhwāmē ar tām dja Ar kubê ni kuprý kurétija kính no kati ne arkum kurèkumrèx ne kam o ajkê. O ajkên prìne kunhêrmê ò kubèkà mexja kubê kunì by nhyim tu iràri nò. Nhyim kam ar ì kwý krê, me'ò kuprý nhí kwý krên kam 'á kàtàm kuwykam kumê nhyim prìne xêr.

¹⁷Mrāmri dja ar ā o ane. Mýkam? Bir, Metíndjwýnh ne kadjy ar ngrèk ne, bēnjadjwýrbê 10ja ar ngrèk ne. Metíndjwýnh ta ne arým amim 'á karō ne kam ar kadjwýnhbê arkum arē. Nhyim kam kòt ar bēnjadjwýrbê 10ja òkre kadjwýnhbê amim 'á karōn o ajkê. Nām ar axikòt kabên ne mrymā kum,

—Gajbit dja ga apydjin abēnjadjwýr rax ne ar meo aba. Nhyim be nija gédja wām nò, ane. Nām Metíndjwýnh anhýr djwýnhràim tu kònh arkum irkumrèx nhyim kam ar kòt o tēn o tēn inomā kumē. Ar kute amimar kêt ne ar Metíndjwýnh kabēnkòt tē.

¹⁸Nhyim krírax jabatānhbê Babirònij ne me'ò kuprý kuréti ga aje omünh wā'á amijakre. Kríraxja ne pyka kunìkòt me kadjy bēnjadjwýr nhyim bēnjadjwýr kunì 'ýr ba:o ku'ê, 'ýr ò nêkrèxo bao ku'ê, nhyim kam kríraxbê Babirònij raxo bēnjadjwýr ja jakre ne kam meo ba, ane. Tām ne me arým o ajkê, ane. Be, nām ā kadjy mrānh djwýnh imā 'á ujarēnh anen imā arēho tēn inomā kumē.

Kute pyka mē Babirònijo bimràk.

18 Ba arek omünho dja nhyim kam kadjy mrānh djwýnh 'ò kàjkwa kurūm tēn ruw. Kute bēnjadjwýr rax pyrāk ne adjēho prìne pyka kurwý. ²Ne kam kàj bê kabên ne,

—Ē, arým ne kêt ne. Kríraxbê Babirònij, krí jabatānhja ne Metíndjwýnh prìne o ajkên pyka mē meo amrà nhyim arým kêt ne.

Arým ne Xatanaj nhò àpēnh punu 'ýr bōx ne kam kam ar ba. Nhyim kam apýnh me karō punu djàri kam ar ba. Nhyim apýnh àk punu djàri kunìdjwý me kum kurèja kam ar ba.

³Mrāmri ne Metíndjwýnh arým prìne pyka mē meo amrà nhyim kam kam ar ba. Mýkam?

Bir, axwe pānh. Babirònijkam ne me axwebit ar ba. Kam ne me axwe'á bit abenmā karō.

Kute me'ò kuprý kuréti 'ò kute amijā memā àpnēnh nhyim me tu 'ýr ba ar ba nhyim kute memā kadjwati kangô^s nhòr nhyim me kute o kōm ne bibānh ne kurē ar ba pyrāk.

Nām me ā pyka kunìkòt kum kríraxbê Babirònij kính o ane. Pyka kunìkòt ne me bēnjadjwýr kunì kum kính ne 'ýr bao ku'ê kute me'ò kuprý kuréti'á me kute aben japanh pyrāk nhyim pyka kunìkòt me kute nêkrèxo ba djwýnh Babirònij'ýr ò nêkrèxo bao ku'ê ne arým pānh ò pi'òk kaprì rax ne.

Babirònij axwe kum nêkrèx prām kute me'ò mjēn prām pyrāk nhyim me kute nêkrèxo ba djwýnh kòt ò pi'òk kaprì rünhkumrèx ne. Djām Babirònij mex got. Axwe punu, ane.

Nām ā kadjy mrānh djwýnh kabên ane. ⁴Nhyim kam kàjkwa kurūm me'òdjwý kabên ne memā kum,

—Apa, inhò me ja, on me me kurūm akato. Mekòt me ajaxwe ba ije mekòt me ajo ibikēnh karō on me akato, ane.

⁵Be, nām Babirònij aben nhitepā axwe tēn arým kàjkwa 'ýr itep ne. Nhyim

§18:3 Mỳjja me kute o kōm ne kòt bibānh kunìja, kadjwati kangômē uba kangômē, mỳjja kangò kunì ne me kum kadjwati kangò jarē.

Metĩndjwỳnh kute axweo biknor kêtikumrêx. Nãm kuman o nhỹ, ane.

⁶Gora me amipãnh. Krĩraxbê Babirônij kute me ajo bikênh 'anh dja ga me amipãnh o abikênh o itep ne, o aben pyrãk ne.

Kati, me amipãnh o abikênh o amãnhkrut. Djãm krĩraxbê Babirônij kute me ajo bikênh ngri got. Axwe kute me ajo bikênh raxi, kam dja ga me amipãnh o abikênh o amãnhkrut ne.

Nãm mỳjja djỳo me akôm ne. Kam dja ga me amipãnh mỳjja djỳo kôm o amãnhkrut ne, ane.

Nãm mỳjja djỳo kôm'ã kute meo bikênh jakre,

—Kam dja ga me amipãnh mỳjja djỳo kôm o amãnhkrut ne, ane.

⁷Krĩraxbê Babirônij ajbit ne raxo amip-tàn ò nèkrêx kumex. Kam dja ga me me kaprĩmê me tokrymê o amipãnh, kute ò nèkrêx kumexja 'anh o itep ne.

Nãm krĩraxbê Babirônij òkre kadjwỳnhbê amim,

“Ota ba arek ibẽnjadjwỳrkumrêx ne nhỹ. Mỳkam dja ba ikapri?

Djãm imjên ibê tyk got ba ikapri?

Djãm ibixangri dja ba ibên kêt mex ne nhỹ?

Kati, ibixangri kêt. Kam dja ba ikapri kêtikumrêx”, ane.

Nãm ã krĩraxbê Babirônij ni'ã amijakreo ane.

⁸Nãm ã amim ane ne kam nhỹ. Kam dja têbê apỳnh mỳjjao kute meo bikênh djãri 'yr bôx.

Myt tãm kam dja o bikênh djãja kunĩ abenã rôrôk ne arỳm 'yr bôx.

Gêdja tyk 'yr bôx ne bixangri 'yr bôx ne kum prãm 'yr bôx.

Têbê dja o bikênh djã ja kunĩ 'yr bôx. Nhyam kam me kuwykam kumê nhyam xêr.

Bẽnjadjwỳrbê Metĩndjwỳnh ne tỳxkumrêx ne kum axwe pãnh jarê nhyam arỳm 'yr bôx.

Nãm ã kabên ane.

⁹Pyka kunikôt dja me bẽnjadjwỳr ãmrao kumex. Me bẽnjadjwỳrja kum nija kĩnh ne 'yr bao ku'êkam kute me me'ò kuprỹ kurêti'yr me bao ku'ê ja pyrãk. Kam dja me abej ãmrao kumex. Me kute kukwakam amim nèkrêxo ãptãr o bakam. Dja krĩrax pôr ne kũm ty:k ne. Nhyam me bẽnjadjwỳr abej ãmra:o kumex, ¹⁰omũno kumex. Krĩrax kaprĩmê tokry pymaje ne me ni-jar djan omũno kumex ne kam abenmã kum,

—Watĩre, Babirônij. Krĩrax jabatãnh, krĩrax puma, watĩre.

Nãm tebê Metĩndjwỳnh prĩne ajo ajkê ga nõ, ane.

¹¹Nhyam me pyka kunikôt kute nèkrêxo ba djwỳnhjadjwỳ ãmrao kumex ne kapri:re. Nhyam tu wãnh nèkrêx nõ. Mỳj me'ò godja me kute nèkrêxo ba djwỳnhbê nèkrêx byn pãnh pi'òk kapri ngã? Arkati. Babirônij ne ipêxri me kute nèkrêxo ba djwỳnh kute kum nèkrêx rero bajamã o pãnh ne.

Nhyam arỳm xêr nhyam kam ¹²me'ò kute mekbê apỳnh me kunhêr djãri byr kêtikumrêx, me ò kên karỳrmê kryt jakamê kên jadjênhmê angã krã kute ngãp jadjênh pyrãkmê kubêkã jakamê kubêkã tykmê atemã kubêkã mêrebê xêdamê kubêkã kamrêkmê apỳnh pi kudjỹ djãrimê apỳnh mrybê erpãxi djwao mỳjja nhipêx djãrimê apỳnh pi pãnh raxo mỳjja nhipêx djãrimê atemã ngônhbê brôdjĩmê ngônh tykmê atemã kênbê mamoremê ¹³mỳjja djãnhbê kaneramê me krã ngrãnh djãmê kikre kudjỹ djãmê me kudjỹ djãbê miramê me kudjỹ djã 'ômê uba kangômê atemã röny kangô 'ômê atemã djwỳ djôm 'ômê djwỳbê trigumê me ò kritbê mrytimê mryki'ãtomtimê kawarumê pi o kãmran-

htỳxmē me memā àpēnh kajgo ar ba, me kute meo pānh ne amim me pa 'amỳnh nhym me memā àpēnh kajgo ar bajamē. Nà, mebēngòkredjwỳ.

Ja kunī ne Babirònij tìnri amim amỳn pānh memā pi'òk kaprī ngā nhym kam ajbir kēt ne. Mỳj me'ò godja amim amỳn kam pānh mekmā pi'òk kaprīre ngā. Arkati.

¹⁴ Nhym me kute nēkrēxo ba djwỳnh Babirònijmā kum,

—Be, apỳnh me amā mỳjja mex kīnhja ne arỳm me abē kētkumrēx. Me anhō nēkrēxmē me akunhēr kunī ne arỳm tu biknorkumrēx. Dja ga ajte omũnh kētkumrēx, ane. Nām ā me kute nēkrēxo ba djwỳnh kum ane.

¹⁵ Ne nỳjar djan omũnho kumex. Krīrax kaprīmē tokry pymaje nỳjar djan omũnho kumex. Kukwakam ò nēkrēx rax ne mekbē kēt nhym me kam o aman kam abej àmrao kumex ne kam kaprī:ren abenmā kum,

¹⁶ —Watīre, Babirònij, krīrax jabatānh, watīre. Tām ne arỳm kētkumrēx.

Nām ipēxri kubēkà mexbit jangij ne o mrā. Kubēkà jakamē kakrātykmē kamrēkmē. Nām kunhēr pānh raxobit amikunhēr, kēn karỳrmē kēn jad-jēnhmē angà krā kute ngāp jadjēnh pyrākmē. Ý, tām ne arỳm kēt ne.

¹⁷ Nēkrēxja ne arỳm pyka mē amrà. Amikrà kēt ne arỳm pyka mē amrà.

Kàxdjàkēnh ipòk pydjikam, ane.

Nām ā me kute nēkrēxo ba djwỳnh kaprīkam abenmā ane.

Nhym kam me ngò raxkam kàkam ar bajadjwỳ kaprī. Me kute ngò raxbē pyka kētkam kà raxo ba djwỳnhmē me kàtām kàkam ar bajamē me kute kào ba djwỳnh nhō àpēnhmē me kute ngòkòt nēkrēxo bajamē. Me ja kunī ne me kaprīn nỳjar kumex ne àmrao kumex. ¹⁸ Krīrax pòk ne kũm tyk pymaje ne me nỳjar omũnho kumex, abej àmrao kumex ne kàj bē abenmā kum,

—Krīrax jabatānhja pydjii. Nhỳnh ne 'òmē kute aben pyrāk? ane. Nām ā me kà raxkam ar baja abenmā ane. ¹⁹ Ne kam kaprīkam pykao amikrà kaprēprēk ne krīrax jabej amran kam kaprī:re ne kum,

—Watīre, Babirònij, krīrax jabatānh, watīre.

Akukwakam ne ba me ikunī inhō nēkrēx rũnh ne. Nā bām me kàkam awỳr mỳjjaao iban o bòx ga pānh me imā mỳjja ngā. Ba me ikunī akukwakam inhō nēkrēx rũnh ne.

Ga tebē arỳm pyka mē amrà. Jakam dja ba me arīk ar iba, ane.

Nām ā me ngò raxbē pyka kētkam kà raxkam ar baja krīraxo aman ā kum ane. Nhym kam atemā me'ò kabēn.

²⁰ —Be, kàjkwa, on akīnh. Arỳm ne Metīndjwỳnh o ajkē. Me gadjwỳ, Metīndjwỳnh nhō me gamē Jeju kute me anorjamē Metīndjwỳnh kabēn jarēnh djwỳnhmē on me akīnh. Metīndjwỳnh arỳm me apānh Babirònijo ajkē. Kam dja ga me tu akīnhkumrēx.

²¹ Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh tỳxkumrēx 'ò kēn by. Kēn rax, kēn jabatānh. O ne mekbē idjaer bày ngān òm ne. Tām ne kumỳn o ngò rax kòpēnàt ne. Ne mekmā kum,

—Dja ā Metīndjwỳnh krīrax jabatānhbē Babirònijo bikēnho ane, kòpēnàto bē o ane. Gēdja tu biknorkumrēx ne ajte kator kētkumrēx.

²² Godja ajte me'ò me akam ngrer kētkumrēx. Atemā pỳjābàremē pomē ngònho potimē. Ja kunīkam ngrer dja ajte me akam kator kētkumrēx. Nhỳnh ne me'ò mōn ajte me akam ngrero dja? Arkati.

Nhym me apỳnh ê mex djari 'ò ajte me akam kator kētkumrēx. Nhỳnh ne me ê mex 'ò me akam dja? Arkati.

Nhym me ni'ò me akam djwỳ ka'uko ỳr kêtikumrêx. Nhỹnh ne me ni'ò djwỳ ka'uko nhỹ got ga me aje marmã?

²³Nhym ngònhpòkdjwỳ me akurwỳ kêtikumrêx. Nhỹnh ne me akam ngònh pòk 'ò godja me akurwỳ?

Ne me keketdjwỳ mar kêt ne. Nhỹnh ne me'ò ajbir abenwỳr mòr ny got kìnhkumrêx ne kute abenmã kabên ne keketmã? Arỳm kêtikumrêx.

Me akam me kute nêkrêxo ba djwỳnh ne pyka kunikòt me kuràm ò nêkrêx rũnh ne.

Ga arỳm apỹnh me ba djari me kunĩ noo akuno. Nã gãm adjukaneo me noo akuno nhym arỳm pãnh Metĩndjwỳnh prĩne ajo ajkê, ane.

Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh ane.

²⁴Be, Babirònij ne Metĩndjwỳnh kabên jarênh djwỳnhmẽ Metĩndjwỳnh nhò me mexja par ar o ba. Babirònij kabênkòt ne me pyka kunikòt me par ar o ba. Kam ne Metĩndjwỳnh meo ngryk ne me pãnh prĩne Babirònijo ajkên pyka mẽ o amrà.

Me kute Metĩndjwỳnhmã mex jarênh.

19 Nhym kam mỳjja kute me krãptĩ kanga pyræk ba kuma. Kàjkwakam ne me krãptĩ kabên ne, ne, —On me Metĩndjwỳnhmã mex jarê. Me banhò Metĩndjwỳnh, ajbit ne kubê me bapytàr djwỳnh, gu me kam abenmã mex jarên abenmã bẽnjadjwỳr rax jarê.

²Ta ne kabên pỹnh ne katàt memã axwe pãnh jarê. Mrãmri ne arỳm kum pãnh jarê. Me'ò kuprỳ kurêtija, tãmja pydji ne rax ne pyka kunikòt me'ã axwe rê nhym me kòt axwen arĩk ar ba, tãm. Kumã ne Metĩndjwỳnh pãnh jarê.

Arỳm ne kam ngryk ne o ajkê. Nãm ò àpênhò ngryk ne kam me pãnh o ajkê, kute ò àpênh par ne kamrò kapĩnkam ngryk ne kam me pãnh

me'ò kuprỳ kurêtijao ajkê. Mrãmri, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

³Ne kam ajte kàj bê kabên ne,

—On me Metĩndjwỳnhmã mex jarê.

Krĩrax jabatànhbê Babirònij ne mã pòr ne kùm tyk rã'ã rã'ã. Àtyk kêtikumrêx, ane.

Nãm ã kàjkwakam me krãptĩ ane.

⁴Nhym kam mebêngêtbê 24mê mỳjja tĩn amãnhkrut ne amãnhkrut ne tu mỳrbê rôròk ne Metĩndjwỳnhmã rax jarê. Metĩndjwỳnh krĩ djatikam ỳrjamã rax jarên kum,

—Mrãmri godja ga ã o ane, ane.

Ne kam ajte abenmã kum,

—Gu me on Metĩndjwỳnhmã rax jarê, ane.

⁵Nhym kam krĩ djati kurũm me'ò kabên ne,

—È, me akunĩ, me abê Metĩndjwỳnh nhò àpênh, me amã umaja, me abẽnjadjwỳrmẽ me akàtømmẽ me akunĩ on me me banhò Metĩndjwỳnhmã mex jarê, ane.

⁶Nhym kam mỳjja kute me krãptĩ kangao kumex pyræk ba kuma. Kute ngò rãræk pyræk, kute na krikrit tỳx pyræk. Nhym me krãptija kabên ne,

—On me Metĩndjwỳnhmã mex jarê. Bẽnjadjwỳr djwỳnh me banhò Metĩndjwỳnh tỳxo kubê kumkati, ta ne bẽnjadjwỳr rax ne mrãmri ar meo bakumrêx, kumã dja ga me mex jarê, ane.

⁷È, gu me on bakĩnhkumrêx. Me kute abenã ar mẽnħ kadjy bakĩnhkumrêx. Gu me abenmã raxmẽ mex jarê. Arỳm ne ò akati 'ỳr bõx. Arỳm ne me kute Mrykĩ'ãtomti jabatành nymẽ pròmẽ abenã ar mẽnħmã, kam dja gu me bakĩnhkumrêx.

Arỳm ne nija amimex ne. ⁸Arỳm ne kadjy kum kubêkà ngã nhym arỳm adjã. Kubêkà mexkumrêx, kubêkà

jadjênh, kubêkà ajmā kute kêt-kum-rêx, ane.

Nām ā me krāptī memā ane. Nām Metīndjwýnh kute ō me mexjamā axwe kêt jarênh nhyr me katāt mrānh'ā kubêkà mex jakre ne ta ō me ja'ā prō jakre.

⁹Nhyr kam kadjy mrānh djwýnh imā,

—On 'ā pi'ôk no'ôk. Arým ne me kute Mrykī'atomti jabatānh nymē prōmē abenā ar mēnhmā, nhyr me arým kute kadjy djwý djarmā. Arým kadjy mry kumex ne. Nhyr arým memā kabēn. Me Mrykī'atomti jabatānh nymē ro'ā ō kwý krēn rax kadjy memā kabēn ne. Me ajbit dja me kīnhkumrêx. Me Mrykī'atomti jabatānh nykôt ō kwý krēnja, me ajbit dja me kīnhkumrêx. On 'ā pi'ôk no'ôk, ane. Nām ā kadjy mrānh djwýnh imā ane. Ne kam ajte imā,

—Ē, mrāmri ne Metīndjwýnh arým kabēn pydjīn arē, ane.

¹⁰Ba kuman kam kabem itu mýrbê tým ne bit ije kum rax jarēnhmā, bit ije kadjy mrānh djwýnhmā rax jarēnhmā nhyr imā,

—Kati, kwārik wānh. Badjwý ne ba Metīndjwýnhmā idjāpēnh, akamymē ar akôt Metīndjwýnhmā idjāpēnh. Akamymē ar atýxkumrêx me aje mekmā Jeju'ā adjujarēnhjakôt ne ba kum idjāpēnh. Badjwý ne ba ar akôt kum apē. Kam dja ga Metīndjwýnhmābit rax jarē, ane.

Be, me akajmātā ne Metīndjwýnh kabēn jarēnh djwýnh ō'ā memā Jejubit'ā ujarēnh ar ba. Ga me kam gadjwý ijuk'ā Jejubit'ā adjujarēnh ar aba. Kumābit ne me kute rax jarēnh ar o bamā, ane. Nām ā kadjy mrānh djwýnh imā ane.

Me'ō kawaru jaka'ā ýr.

¹¹Nhyr kam kàjkwa ajkij nhyr kawaru jakaja dja. Nhyr me'ō 'ā nhý. Me'ō nhidjibē Kabēnkumrêx, ne ajte idji 'obē Katāt kabēn ne 'ā nhý. Nām katāt

memā axwe pānh jarēn kôt me'ýr prôt ne. ¹²No pôk kute kuwy pôk pyrāk ne kam bēnjadjwýr rax krādję tu. Krādję krāptī ne kutu. Ne ta idji 'ā wajēt. Nhyr me kute idjija pumūnh kêt, ajbit ne kute aminhidji pumūnh. ¹³Ne ō kubêkà kute kamrôkam irja jadjā. Nhyr me kum idji jarē. Idjibē Metīndjwýnh Kabēn. Tām ne me kum arē.

¹⁴Nhyr kàjkwakam Metīndjwýnh nhō krākamngōnh krāptī kôt mō. Ne kam kubêkà mexkumrêx, kubêkà jaka, kubêkà ajmā kute kêt jangij ne 'ā mō. Kawaru jaka'ā ne me krīn kôt mō. ¹⁵⁻¹⁶Nhyr Bēnjadjwýr jajkwa krekre kurūm kàxdjwa kajgo kato. Kàxdjwa kajgo djwa mexkumrêx ne kato. Nhyr kubêkà'ā idjīn kjê'ā idji. Idjibē Bēnjadjwýr raxbē kumkatiti:

Kute bēnjadjwýr raxo pykabē me bēnjadjwýrja kunī jakrenh mexi.

Kam ne kubē Bēnjadjwýr raxbē kumkatiti:

Ne kam kàxdjwa kajgo djwa mexjao dja apýnh me ba djāri meo ajkē. Meo ajkēn kam ar meo ba, me kum āpēnhmā dja kabēno me anor ar o ba. Kabēno me anon me axwemā bēn týx ar ba. Djām kute akrānmā ar me axweo bamā? Kati, dja kàxo àbēr djào ar mekam ngyrk ban mekam ngyrk mex ne. Godja Metīndjwýnh ngyrk janēnh djākam me kurē ne prīne me anē nhyr me kamrô prôt ne. Djām Metīndjwýnh týxo kubē kumkati ngyrk ngri got? Nām ar meo ban ī mekam ngyrk mex ne.

¹⁷⁻¹⁸Nhyr kam kadjy mrānh djwýnh pydjīn dja, ba omū. Arngro týxkam ne dja. Ne kam kàj bē àkmā kabēn ne. Àk kàjkwa tā tor ne mrānhja kunīmā kabēn ne, ne kum,

—Me apa. Amrē me aben pydji. Arým ne Metīndjwýnh me amā me anhō kwý krēn djā rax ne o atom ne, me aje krēn ne ajajnemā. Ē, bēnjadjwýr nhīmē krākamngōnh nhō bēnjadjwýr nhīmē me āprār

nhīmē kawaru nhīmē 'ā krākamngônh krīja nhīmē me kute me pa 'amỳnh nhym me memā àpēnh kajgo ar baja nhīmē me kute memā o pānh kadjy àpēnhja nhīmē me bēnjadjwỳr nhīmē me kàtām nhīmē me kunī nhī dja ga me krēn ajajne, ane. Nām ā kadjy mrānh djwỳnh àkmā kabēn ane.

¹⁹Nhym kam mry kute meo bajamē ò krākamngônhmē me bēnjadjwỳr rùnhmē arỳm akuprò. Me kute Jeju kawaru jaka'ā ỳrja ỳr pròtmā ne me akuprò. Nhym arỳm kutā Jejudjwỳ ò krākamngônhreo akprò.

²⁰Ne kam amijo aptàn ar pa 'amỳn kuwyo imòtikam ar kumē. Nām mrymē kabēn jarēnh djwỳnh 'èxnhīja ro'ā ar pa 'amỳn aro tēn kuwyo imòtikam ar kumē. Kabēn jarēnh djwỳnh 'èxnhīja ta kute mỳjja pumũnh kēt kwỳ nhipēx, kute mry djò'ā kabēnkòt mỳjja pumũnh kēt kwỳ nhipēx ne o kute me noo biknor. Nhỳnh me ja ne me noo akuno? Bir, me'ā mry nhidji jarij ne kute mry karòmā amijarēnh ne kute kum rax jarēnhja, me tām ne kabēn jarēnh djwỳnh 'èxnhīja me noo akno. Kam ne Bēnjadjwỳr Jeju mrymē kabēn jarēnh djwỳnh 'èxnhīja ar ro'ā ar pa 'amỳn aro tēn kam kuwyo imòtikam ar kumē. Ar tìn ne ar pa 'amỳn aro tēn kuwyo imòtikam ar kumē. Kuwymē kēn ngrāngrā pòkkam ar kumē.

²¹Ne kam me kòt mòrja nhimex ne. Jeju kawaru'ā ỳrja tām ne ajkwa krekre kurũm kàxdjwa kajgo katorjao me imex ne. O ne pyka kunikòt me bēnjadjwỳrmē ar ò krākamngônh ro'ā me imex ne. Me imex nhym àk kunī me kwỳ krē:n meo ajajne.

Xatanaj djuwpre'ā amex kubê 1.000.

20 Nhym kam kadjy mrānh djwỳnh ò kàjkwa kurũm tēn ruw ba omũ. Ikrakam ne kam o kajkep djà byn o tēn o ruw. Mỳjkam o kajkep djà nā? Bir, kre

ry typydjikam o kajkep djà ne kubyn o tēn o ruw. Kàxiràxtimē ne kubyn o ruw.

²Ne kam mry kaàkjao tỳm, kubê ne Kangā tũm, kute me kàmex jarēnh djwỳnh. Xatanaj tām ne o tỳm ne kàxiràxtio uwpre. Djām uwpre'ā amex pydji got. 'Ā amex krāptī. 'Ā amexbê 1.000. ³Nām tu kre ry typydjikam kumēn 'ā ijēn kam o kajkep ne prīne 'ā ijē djào amrà, mỳjja kute tom pyrāk o prīne oy.

Be, Xatanaj kute ajte pyka kunikòt me noo biknorbê ne krekam kumēn 'ā ijē. Godja 'ā amexbê 1.000 apēx nhym kam ajte kadjy mrānh djwỳnh 'ā kutan kaba nhym ar ba ngrire. Tām ne ja. Be, ba kam ajte mỳjja 'òdjwỳ pumũ.

⁴⁻⁵Be, me krī djàtidjwỳ ne kumex ba omũ. Nhym me kam krī. Metĩndjwỳnh ne arỳm me jamā kum,

—Me ga dja ga me memā axwe pānh jarē, ane.

Me karòdjwỳ ne ba omũ. Mỳj me karò nā? Bir, me kute memā Jeju'ā ujarēnh ar ban Metĩndjwỳnh kabēn'ā ujarēnh ar ba nhym me kute me mut krākār nhym me tyk karò ne ba omũ. Me kute mrymē mry karò arkum rax jarēnh kēt, kute aro Metĩndjwỳnh ne arkum amijarēnh kēt nhym mry te kute me'ā aminhidji janhòr prāmja, te kute me kuka'ā nār me ikra'ā aminhidji janhòr prāmja, nhym me kubê bikēnh nhym kam me kute me par karò ne ba omũ. Me tām dja me akubyn tìn ne kam Kritumē ro'ā ar meo ba. Ar meo ba'ā amex krāptī ne. 'Ā amexbê 1.000. Me tyk ne akubyn tìn kutewa ne ja. Nhym bep me kàtām tykja, me tām dja me'ā amexbê 1.000 nhym me akubyn tìn ne.

⁶Nhym bep me tyk ne akubyn tìn kutewaja dja me kīnhkumrēx. Arỳm mexo me akrenh me:x ne. Dja me ajte ty? Arkati. Dja me ajte tyk kētkumrēx, ne kam Metĩndjwỳnhmē Kritu arkum apē, mebê me kadjy Metĩndjwỳnh mar djwỳnh ne arkum àpēnh ba. Ne kam ar

ro'ã ar meo ba. Ar meo ba'ã amex krãptĩ.
'Ã amexbê 1.000.

Kute kuwyo imôtikam Xatanaj mênh.

⁷Nhym kam amexbê 1.000 apêx nhym kam kadjy mrãnh djwýnh Xatanaj'ã kuta. Kubê ijêja'ã kutan me kadjy kaba.

⁸Nhym arým kato, pyka kunikôt ajte kute me noo biknormã kato. Dja kãjkwa kraxkam me jamê kãjkwa nhôtkam me jamê aktã kãjkwa nhirê'ãnh me jamê mekbê Kokmê mekbê Makokmê me kunĩ 'yr bôx ne memã kabên jarên me noo aknon meo akprô. Kute Metĩndjwýnh nhô me ja'yr prôt ne kute me par kadjy nãrãm meo akprô nhym me kumex. Nãm me kute ngô rax mýrri pykati ngrã ja pyrãk. Pykati ngrã tãm ne me o itun te kute abenã akremã nhym krãptĩ: anen amũ ajkamê nhym me te o ane. Nãm ã krãkamngônhre kumex o ane.

⁹Ne kam prĩne me kadjy pyka jaên kam me'yr môn Metĩndjwýnh nhô me mexjamã ipôk ne, krĩ mexmã ipôk ne. Metĩndjwýnh kum krĩrax kĩnhkumrêxja tãm ne me kum ipôk ne. Nhym kam kãjkwa kurũm kuwyo ruw ne prĩne me kuga nhym me prĩne xêr.

¹⁰Nhym kam Metĩndjwýnh bôm 'êxn-hĩja mē, kute me noo biknor djwýnhja kuwyo imôtikam kumê. Kuwymê kên ngrãngrã pôkkam kumê. Kam ne ôbê mrymê kabên jarênh djwýnh 'êxn-hĩja mē. Ne kam ajbir kam Xatanaj mē. Kam ne Metĩndjwýnh prĩne aro bikênh rax ne. Nhym ar tokry: ne àmnhirênh ar ba. Àmnhirênh ar ba rã'ã rã'ã. Àmnhirênh ar ba: nhym 'ã akamãt ne tãmkam 'ã akati. Dja o ino rer kêtikumrêx ne.

Metĩndjwýnh kute me tykmã pãnh jarênh.

¹¹Nhym kam krĩ djãti jaka dja nhym kam me'ô nhỹ ba omũ. Nhym kam umaje pykamê kãjkwa prôt ne nhĩãm tẽn akuno. ¹²Nhym kam me tyk kabem

kumex. Me tyk kunĩ, me bēnjadjwýrmē me kãtãmmē krĩ djãti kabem kumex. Nhym kam pi'ôk no'ôk'ã kurê.

Ne kam ajte pi'ôk no'ôk 'ôdjwý'ã kuta. Metĩndjwýnh kute me tĩn rã'ã rã'ã'ã no'ôkja pi'ôk tãm ne 'ã kuta.

Nhym bep ate ne kute pi'ôk no'ôk kum-rêx'ã rênhja. Pi'ôk jakôt ne Metĩndjwýnh memã axwe pãnh jarê. Me tĩnri axwe'ã pi'ôk no'ôk ja ne Metĩndjwýnh 'ã kurên kam mekmã axwe pãnh jarêho nhỹ, me tykmã pãnh jarêho nhỹ.

¹³Nhym kam ngô raxbê pyka kêtjad-jwý Metĩndjwýnhmã me tyk kanga. Ngô kute me imexja tãm ne kum me kanga. Nhym apýnh mỳjja kute me par djãri Metĩndjwýnhmã ajte me kanga. Nhym me tyk nhô pyka Metĩndjwýnhmã ajte me kanga. Kum me kanga nhym me tyk kunĩ krĩ djãti kabem kumex. Nhym mekmã pãnh jarêho nhỹ. Me tĩnri kute amijo bakôt ne memã pãnh jarêho nhỹ.

¹⁴⁻¹⁵Mekmã pãnh jarênh pan kam ate apýnh mỳjja kute me par djãri mekam o pòx ne kuwyo imôtikam kurê ne ajte me tyk nhô pykadjwý kuwyo imôtikam kumê nhym arým me tyk nhô pykaja kêt ne. Nhym bep mỳjja kute me parja gêdja ajte akubyn me par kêtikumrêx ne. Arým me tyk kêt. Mỳjja kute me parja arým kêt.

Nhym me idji'ã no'ôk kêtja, Metĩndjwýnh kute me tĩn ne ar ba rã'ã rã'ã kadjy idji'ã no'ôk kêtja, me tãm ne Metĩndjwýnh kuwyo imôtikam me kurê. Me tyk nhijukri tyk ne ja.

Metĩndjwýnh nhô Djeruxarê ny.

21 Nhym kam kãjkwamê pyka arým ny ba omũ. Nhym bep kãjkwa tũmmê pyka tũm ne arým nhĩãm tẽn akuno. Nhym ngô raxbê pyka kêtjdjwý arým kêt.

²Nhym kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Krĩraxbê Djeruxarê arým ny ne ruw. Kãjkwa kurũm ruw. Metĩndjwýnh

kurũm ne ruw ba omũ. Djeruxarẽ arỹm mexkumrẽx. Kute me mjẽn 'yr ba kadjy kute amimex pyrãk, me kute mjẽn kadjy amimex ne kute kubẽkã mex jangjẽn ne mrãnh nhyr me kute abenã me rẽn pyrãk.

³Nhyr kam krĩ djãti kurũm me'õ kabẽn. Kãj bẽ kabẽn ne memã kum, —Ë, arỹm ne Metĩndjwỹnh pykakam me ja'yr bõx ne kam mekam ar bamã. Dja mekam ar ba ne kam meo aminhõkumrẽx ne.

Nã, Metĩndjwỹnh ta dja mekam djan
⁴kam me kunĩmã no kangõ kukõn mekmã o apẽx.

Nhyr kam me arỹm tyk kêtikumrẽx ne.

Ne kaprĩ kêtikumrẽx ne.

Ne mỳr kêtikumrẽx ne.

Ne tokry kêtikumrẽx ne. Mỳkam?

Mỳjja kunĩ tũmja arỹm nhĩãm tẽm ne bi-knorkam ne arỹm kêt ne, ane.

Nãm ã krĩ djãti kurũm kabẽn ane.

⁵Nhyr kam krĩ djãtikam yrja ne kabẽn ne,

—Ë, arỹm ne ba mỳjja kunĩo ny, ane.

Ne kam ajte,

—On 'ã pi'õk no'õk. Mrãmri ne kabẽnja. Djãm kabẽn kajgo? Arkati, kabẽnkumrẽx, ane.

⁶Ne kam imã,

—Anũ. Arỹm ne ba o ino re.

Ba ibẽ mỳjja kunĩ krax ne ajte ibẽ mỳjja kunĩ 'ẽnhõt.

Ba ne ba adjãkamã itũm ne kam ije mỳjja nhĩpẽxo itẽm ne ije inomã mẽn, ba.

Djori me'õ kum kôr ba kum ngõ ngã gẽ o ikõ. Ngõ tĩn dja ba tu kum kajgo ngã gẽ o ikõ. Mỳj ngõ tĩn nã? Bir, ngõ kute meo tĩnja dja ba kum kungã.

⁷Me me kurãm tỳx ne kute ijãno ãm jamãbit dja ba mỳjja mex kunĩ ngã ne kam tu meo ikrakumrẽx nhyr

me imã, “Me inhõ Metĩndjwỹnh”, ane.

⁸Nhyr bep me kute bit ijo aminhõmãn kute amikam me kabẽn pymaje ikangaja,

ne kam ajte me kute amim imar kêtja,

me kute axweo amiptãrja,

me kute me par prãmja,

me prõ prãmja, me mjẽn prãmja,

me udjy,**

me kute mỳjja Metĩndjwỹnh karõ nhĩpẽx ne kute we kum ar ami-jarẽnho baja,

me 'ẽxnĩ kunĩ,

me arĩk ar ba kunĩ dja me iwỳr bõx kêtikumrẽx ne.

Me ja kunĩ dja ba kuwyo imõtĩkam me kurẽ. Kuwymẽ kẽn ngrãngrã põkkam me kurẽ. Me tyk nhĩjukri ajte tyk ne ja.

⁹Nhyr kam kadjy mrãnh djwỹnh 'õ kato ba omũ. Kadjy mrãnh djwỹnhbẽ 7 ne apỹnh mỳjja kute meo bikẽn djãri Metĩndjwỹnh ngryko ino rero ngõnho ipu kute amỹnh ne o ku'ẽ ja 'õ ne iwỳr tẽn imã,

—Apa, amrẽ tẽ ba on amã akre ga omũ. Mrykĩ'ãtomti jabatãnh ny prõ dja ba amã akre. Me arỹm kute abenã ar mẽnhja dja ba amã akre, ane. ¹⁰Ã imã anen kam ikarõo tẽ. Krãnh jabatãnh, krãnh prẽkti'yr ikarõo tẽn ijo bõx.

Nhyr kam krĩrax mextire ruw ba omũ. Prõ ne rwỳkja. Krĩraxbẽ Djeruxarẽ arỹm ruw. Kãjkwa kurũm, Metĩndjwỹnh kurũm ruw ba omũ. ¹¹Nhyr aparmã adjẽn tẽ. Metĩndjwỹnh jadjẽnho ne adjẽn ne. Ne kam karỳr kute kẽn pãnh rax, kẽn ngrãngrã jadjẽn tỳxja pyrãk. Ne ajte karỳ:r kute krytyrãnh karỳrja pyrãk. Nãm ã krĩrax jadjẽn anen ruw.

**21:8 Me kute apỹnh mỳjja mar, namẽ mry kaãkmẽ me karõmẽ, me tãm ne me amijo wajangão ba. Nhyr me karõ puno ne me kute me jakõt me noo biknor prãmikumrẽx. 'Ã dja gar, A Tex 2.9, Apôx 13.13, Karõ 8.9-24, 13.6-12, 19.13-19 jarẽ.

¹²Nhym kikre bu'ã apÿnh kën djàri aben nhiby adjwÿro tē nhym ã prēktire anen ã uti ane. Nhym kam ajkwa krekrebê 12. Nhym kam apÿnh ajkwa krekre djàri kadjy mrānh djwÿnh 'ã ku'ê. Nhym ajkwa krekre'ã idji arij. Apÿnh mekbê idjaer nhingêt kukāmāre nhidji djàri ajkwa krekre 'ã idji arij. Idjibê 12 ne apÿnh kre'ã arij.

¹³Nām kàjkwa krax 'anh ajkwa krekre amānhkrut ne ikjēkēt. Ne kàjkwa nhôt'anh ajkwa krekre amānhkrut ne ikjēkēt. Ne kàjkwa nhirē'anh aktã ajkwa krekre amānhkrut ne ikjēkēt.

¹⁴Nhym kikre bu'ã apÿnh kën djàri aben nhiby adjwÿro tēmja krakri ne kēnpotibê 12 ikwã. Kēnpoti'ã ne Mrykī'ātomi jabatānh ny kute ar anorbê 12ja idji arij.

¹⁵Nhym kadjy mrānh djwÿnh kute imã kabēnja àbêr djà byn o dja. Kën karÿro àbêr djà. O kute krīrax'ã akremã. Kute krīraxmē ajkwa krekremē bu'ã apÿnh kën djàri aben nhiby adjwÿro tēmjamē kute 'ã akremã.

¹⁶Nhym krīrax pomē rymē kute aben pyrāk. Nhym pokôt 'ã akren anhākôt 'ã akren prēkkôt 'ã akre. Nhym kunī'ã akre kute aben pyrāk. Ne 'õ aben japanh kētkumrēx. Àbêr djào ne 'ã akreo tē. 'A akrebê 2.200 kirometu.

¹⁷Nām kikre'ã akren kam atāri kikre bu'ã kēnja'ã akre. Prēk'ã akrebê 64 metu. Me baje mỳjja 'ã akrekôt ne kadjy mrānh djwÿnh kikremē kikre bu'ã kēnjamē 'ã akre.

¹⁸Nhym bu'ã kēnja ne ngrāngrã kute bōre ngrāngrã pyrāk o ne ipêx ne. Nhym bep krīraxja ne kryt karÿro ipêx ne. Kryt karÿrobit, atemã mỳjja 'omē o bikār kêt. Nhym krytja karÿ:r kute ixē jadjēnh pyrāk.

¹⁹⁻²⁰Nhym kam kikre bu'ã kēnja krakri kēnpotikam apÿnh kën djàri kumex. Kën pānh raxbit. Kikre bu'ã kēnja kīnh kadjy.

Kën kutewa ne ngrāngrã kute bōre ngrāngrã ja pyrāk.

Ne atāri ja ngrāngrã tÿx kute kwēnh ngrāngrã ngwÿnh ja pyrāk.

Ne atāri ja kàjbê rārār kamrêk kute kōkanē ngwÿnh rārār kamrêk ja pyrāk.

Ne atāri ja ngrāngrã kute krwÿnh ngwÿnh ngrāngrã ja pyrāk.

Ne atāri ja kajngār kute ngānhtey nhy kajngār ja pyrāk.

Ne atāri ja kamrêk kute tyrti tekã kamrêkti, tekã kamrêk ja pyrāk.

Ne atāri ja kàjbê rārār kute mutêkre ngwÿnh rārār ja pyrāk.

Ne atāri ja kàjbê ngrāngrã kute kōtkaak ngwÿnh kàjbê ngrāngrã ja pyrāk.

Ne atāri ja ngrāngrã kute bày'yre ngrāngrã ja pyrāk.

Ne atāri ja kàjbê ngrāngrã kute krākamkàxte ngwÿnh kàjbê ngrāngrã ja pyrāk.

Ne atāri ja ngrāngrã tÿx kute atorti ngrekã ngrāngrã ja pyrāk.

Nhym bep kute katē ja ne rārār kute kēnnetojre ngwÿnh rārār ja pyrāk.

Be, kikre bu'ã kën krakri apÿnh kēnpoti djàri ne ja.

²¹Nhym bep kikre bu'ã kēnja ajkwa krekrebê 12ja ne angã krã. Angã krāti:, angã krätio ne kikre bu'ã kēnja ajkwa krekre kunio 'ã ijê djà, tām ne kute ngāp jadjēnh pyrāk. Apÿnh ajkwa krekre djàri ne kadjy angã krã'ã akren o ipêx ne, angã krã pÿnho. Be, kikre bu'ã kën jajkwa krekre ne ja.

Nhym bep krīkam pryjadjwÿ kryt karÿro pry. Kryt karÿrobit, atemã mỳjja 'omē o bikār kêt. Karÿ:r kajgon kam apōkmã rīt, kute ngōnh karÿr apōkmã rīt ja pyrāk.

²²Djām krīrax jakam Metīndjwÿnh nhō kikreti? Kati, arÿm ne bōx ne me bakam ar mrã. Bēnjadjwÿr Metīndjwÿnh tÿxo kubê kumkatimē krabê

Mrykĩ'atomti jabatàn nyja ar tām ne arỳm ar bõx ne me bakam ar mrã. Arỳm ne ar ro'ã me bawỳr ruw ne me bakam ar mrã. Djãm me kute kum kabèn kadjy ne mete kum kikremã? Kati, arỳm ne ar bõx ne me bakam ar mrã. Mỳj kadjy dja me kum kikre? Djãm kàjkwakam ar ba rã'ã ne mete kum kikren kam kum kabènãmã?

²³ Djori kam mytmẽ mytyrwỳ kute me kurwỳmã? Kati, Metĩndjwỳnh ta ad-jênho dja me kurwỳ. Krabẽ Mrykĩ'atomti jabatàn ny jadjwỳbẽ ne me kurwỳ djwỳnh. ²⁴ Be, ar irã jakam godja apỳnh me ba djari kunĩ kam mrã, mrãnh mex-tire. Nhyr pyka kunĩkõt bẽnjadjwỳr krĩraxmã õ mỳjja mex kunĩo wangijn o krĩrax kĩnh ne.

²⁵ Nhyr krĩ bu'ã kèn jajkwa krekred-jwỳ 'ã ijẽ kêtumrẽx ne. Djãm akamãt kadjy dja me ajkwa krekre'ã ijẽ? Kati, akamãt kêtumrẽx, a'u ry typydji. Kam godja ajkwa krekre'ã ijẽ kêtumrẽx ne.

²⁶ Nhyr apỳnh me ba djarikam me ja õ mỳjja mexo wangijn o krĩrax kĩnh ne. Nhyr me rũnh krĩraxmã wangij nhyr krĩrax õ'ã kĩnhkumrẽx ne.

²⁷ Nhyr bep mỳjja punu 'õ dja kum àr kêtumrẽx ne. Me pijãm kêtumẽ me 'èxnhĩmẽ me ja 'õ dja kum àr kêtumrẽx ne. Nhyr bep Mrykĩ'atomti jabatàn ny kute õ pi'òk no'òkkam me tĩn rã'ã rã'ã'ã idji janhõrjabit dja me kum wangij.

Ngõ kute meo tĩn.

22 Nhyr kam kadjy mrãnh djwỳnh imã nõgõ kute meo tĩn pakrax jakre. Ngõ kute meo tĩn ne prõto nõ ba omũ. Metĩndjwỳnhmẽ Mrykĩ'atomti jabatàn nyre ar krĩ djati kurũm ne prõto nõ. Karỳ:rkumrẽx. Karỳr kute krytyrãnh pyràk. ² Nãm pry nhõkre djãkõt prõto nõ. Krĩraxkam pry nhõkre djãkõt prõto nõ nhyr aktã nokã pidjõ kute meo tĩnja dja.

Pidjõ bari amãnhkrut ne mytyrwỳ kunĩ kõt aben pãnh õ kadjy aktã nõgõ nhi-

jên o dja. Aktã ne nõgõ jakã'ã nõgõ nhjên o dja. Be, pidjõ ja ne ar mytyrwỳ kunĩkõt õo kute aben japanho ãm kadjy dja. Nãm apỳnh mytyrwỳ djari'ã pidjõ jakren o 12. Mytyrwỳ kunĩ kõt õn bikaprãr kêtumrẽx kadjy 'ã akre. Nhyr bep pidjõ 'õja ne kubẽ me umar mex djã, pyka kunĩ kõt kute meo mex nhyr me umar mex ne kanẽ kêtumã.

³ Djãm krĩ jakam mỳjja kute meo bikẽnhmã? Kati, krĩ ja gẽdja tu kam me mex ryti pydji. Nhyr mỳjja kute meo bikẽnh dja 'ỳr àr kêtumrẽx. Metĩndjwỳnhmẽ Mrykĩ'atomti jabatàn ny dja kam ar meo ban meo djuw mex o ba. Nhyr õ àpẽnhdjwỳ kum àpẽn mexkumrẽx ne. ⁴ Ne kam Metĩndjwỳnh nokre pumũ nhyr kam me kuka'ã Metĩndjwỳnh aminhidji janhõ nhyr me 'ã ar ba.

⁵ Nhyr kam kam akamãt kêtumrẽx ne. Nhyr kam nõgõnhpõkti kêtumrẽx ne. Nhyr arngro kêtumrẽx ne. Mỳj kadjy dja nõgõnhpõktimẽ arngromẽ? Bẽnjadjwỳrbẽ Metĩndjwỳnh dja me kurwỳ. Nhyr Metĩndjwỳnh nhõ me ja dja ar meo ba rã'ã: ar meo ba.

⁶ Nhyr kam kadjy mrãnh djwỳnh imã, —È, mrãmri ne kabẽnja. Djãm kabẽn kajgo? Arkati. Kabẽnkumrẽx. Amrẽbẽ Bẽnjadjwỳrbẽ Metĩndjwỳnh ne me kute kabẽn jarẽnh djwỳnhmã ta Karõ jano nhyr me kam õ'ã memã kabẽnõ amirĩt ne. Nhyr kam ajbir jakam ta arỳm ajte kadjy mrãnh djwỳnh jano. Kute õ àpẽnhmã mỳjja kator 'ỳr jao amirĩtmã ne ano. Kute mỳjja kator kêtja anhỳr djwỳnhram mekmã o amirĩt kadjy ne ano. Arỳm kator 'ỳr, ane. Nãm ã kadjy mrãnh djwỳnh imã ane.

Jeju bõx 'ỳr arẽ.

⁷ Nhyr Jejjudjwỳ arỳm me bamã, —È, arỳm ne ba akubyn me awỳr ibõx 'ỳr, ane. È, me'õ kute prĩne ikabẽnkõt amijo ba jabej dja kĩnhkumrẽx. Metĩnd-

jwÿnh kute anhÿr djwÿnhram memã mÿjjao kator'ã ujarënh ga aje 'ã pi'òk no'òk nhym me kute amim mar ne kôt amijo ba jabej, be, me tãm dja me kÿnhkumrëx ne, ane.

Nãm ã Jeju me bamã ane.

⁸Ba, ba ibê Djuão ne ba arÿm prÿne omÿ. Nã bãm mÿjja ja kunÿ pumÿn kuma. Ne kam mÿjja kunÿ pumÿn mar pan kam kabem itu mÿrbê tÿm. Kadjy mrãnh djwÿnh kute imã mÿjja 'ã karô kabem itu mÿrbê tÿm ne bit ije kum rax jarënhmã. ⁹Nhym kam imã,

—Kati, kwãrik wãnh. Badjwÿ ne ba Metÿndjwÿnhmã idjãpënh, akamybê Metÿndjwÿnh kabën jarënh djwÿnhmë ar akôt Metÿndjwÿnhmã idjãpënh. Me akunÿ aje pi'òk no'òkkôt, ajbir aje Metÿndjwÿnh kabën'ã pi'òk no'òk jakôt amijo abajamë ne gu me baro'ã Metÿndjwÿnhmã badjãpënh. Kam dja ga Metÿndjwÿnhmãbit rax jarë, ane. ¹⁰Ne kam ajte imã,

—Gora udjur kêt. Metÿndjwÿnh kute anhÿr djwÿnhram memã mÿjjao kator'ã ujarënh ga aje 'ã pi'òk no'òkja kwãrik wãnh udjur kêt. Arÿm 'ÿr. Mÿjja ja kunÿ arÿm kator 'ÿr. ¹¹Kwãrik wãnh me axwe wãnh axwe ar ba rã'ã. Nhym me arÿk ar badjwÿ tu wãnh arÿk ar ba rã'ã. Kute amimarkôt arÿk ar wãnh ba. Gê me kute katât amijo badjwÿ katât amijo ba rã'ã, katât amijo ba ry typydji. Nhym Metÿndjwÿnh nhô me mex jadjwÿ mex rã'ã, mex ry typydji.

¹²Ë, arÿm ne Jeju me bamã kabën jarë. Gora me kabën ma. Nãm,

—Ë, arÿm ne ba akubyn me awÿr ibôx 'ÿr. Dja ba bôx ne kam me amã pãnh jarë. Me aje amijo abakôt me amã pãnh jarë. Me ajaxwemë me amrãnh mexmë kôt me amã pãnh jarë. Ë, me ajaxwe dja ba me ajo ajkê nhym bep me mexmë gêdja ba me iro'ã ar iba. ¹³Ba ibê mÿjja kunÿ krax ne ajte ibê mÿjja kunÿ 'ënhôt. Ba ne ba adjãkamã itÿm ne kam ije mÿjja

nhipëxo itëm ne ije inomã mën. Ba ren ije kãjkwamë pykamë omÿnh 'ãno idjãm kêt nhym ren amrêbê amijo ajkê nhym ren mÿjja kunÿ kêt ne, ane.

¹⁴Be, Metÿndjwÿnh nhô me mexja, me axwe kêtja dja me kÿnhkumrëx ne. Me tãm dja me kute kubëkà'ã ngrã o pòxkam aka pyrãk. Dja me axwe kêt ã mex-tire ne ã kÿnh ane. Me jabit, Metÿndjwÿnh nhô me mexja dja me pidjô kute meo tÿn ku ne krÿrax bu'ã kën jajkwa krekrekôt wangij ne kam Metÿndjwÿnh nhô krÿraxkam ar ba.

¹⁵Nhym bep me kute ropre pyrãk ne arÿk ar bajamë me udjymë me prô prãmmë me mjên prãmmë me kute me par prãmmë me kute mÿjjao Metÿndjwÿnh karô nhipëx ne kute we kum amijarëho bajamë me 'ëxnhimë me kabën krãptÿjamë, me tãm gêdja me kum ngjën kêtumrëx ne.

Nhym kam Jeju ajte me bamã,

¹⁶—Ba ibê Jeju ne ba me amã ikadjy mrãnh djwÿnh jano. Kute apÿnh me aje ikôt aben pydji djari me amã katât mÿjja ja jarënhmã. Ba ne ba ibê Dawi tãmdjwÿkumrëx ne ãm djãkam dja. Ba ne ba Dawi nhipëx ne. Ba ne ba ije akati maktã umajÿrtire pyrãk ne inhÿrakumrëx, ane. Nãm ã Jeju me bamã ane.

¹⁷Nhym Metÿndjwÿnh Karômë Mrykÿ'ãtomti jabatãnh ny prômë ar Jejumã kum,

—On amrë tẽ, ane. Jeju nhô me jabê Mrykÿ'ãtomti prô ne kum,

—On amrë tẽ, ane.

Godja ga me Jeju'ã idjujarënhja man kam gadjwÿ kum,

—On amrë tẽ, ane.

Nhym Jeju memã kum,

—Gê kam me'ô kum kôr jabej on amrë iwÿr tën ngô tÿno ikô. Tu kajgoo ikô, pãnh kêt. Amã ngô kute meo tÿnja kÿnh jabej tu kajgoo ikô, ane. Nãm ã Jeju kabën ane.

¹⁸ Ē, ibê Djuaō ne ba ije me amā ikabēn jarēnhmā.

—Me apa, me ikabēn ma. Gora me aje ja mar jabej, Metīndjwỳnh kute anhỳr djwỳnhràmmemā mỳjjao kator'ā ujarēnh ba ije 'ā pi'òk no'òkja aje mar jabej gora me ikabēn ma. Dja ga me ajō ijukri adjan atemā akabēn 'ō jarēn arỳm Metīndjwỳnh kabēno ajkē nhym arỳm pānh me ajōo ajkē. Apỳnh ije meo bikēnh djari'ā pi'òk no'òk jao dja me ajōo ajkē. ¹⁹ Ba ibê Djuāo ne ba ajte ije me amā ikabēn jarēnhmā,

—Godja ba ije anhỳr djwỳnhràmmetīndjwỳnh kute me amā mỳjjao kator'ā pi'òk no'òk ja ga me ajō kabēn 'ōo ajngrà nhym arỳm Metīndjwỳnh abē

mỳjja nê. Abê pidjō kute meo tīnja nēn abē ō krīrax mextireja nê ne ije me amā mỳjja mex jarēnh ne ije 'ā pi'òk no'òk ja tām dja me ajōbê nê, ane.

Be, me ikabēn ja ma. Ē, gēdja Jejudjwỳ me amā kabēn jarē,

²⁰ —Ba ibê Jeju, ije katāt me amā mỳjja kunī jarēnh ne ba me amā, “Mrāmri ne ba arỳm me awỳr ibôx 'ỳr”, ane.

Dja gu me,

—Nà, Bēnjadjwỳr Jeju, mrāmri. On amrē tē, ane.

²¹ Gē me banhō Bēnjadjwỳr Jeju ukaprīkôt prīne me bajo djuw mex. Mrāmri. Tām ne ja.